Bory Jenő

A SZÉKESFEHÉRVÁRI DIÁKHŐSIEMLÉK LELEPLEZÉSE. F. hó 2.-án leplezték le verőfényes időben, ünnepi keretek között a felsőkereskedelmi iskola hősi emlékszobrát, *Bory* Jenő gyönyörű alkotását. *Csikós* Andor bankigazgató, a diákszövetség elnökének szép megnyitó szavai alatt hullott le a szoborról, melyet *Zavaros* Aladár dr. polgármester lelkes beszéd kíséretében a város nevében átvett. *Kiss* Ferenc színművész hatásos szavalata után *Vértes* József keresk. isk. igazgató gyújtó avató beszédet mondott. Majd a szobor megkoszorúzása következett. A szobor Bory Jenő egyik legszebb alkotása. A kőtalapzaton van egy haldokló diákkatona pompásan megkomponált és megmintázott domborműve. E fölött tart babérkoszorút a magyar géniusznak remekbe öntött ércszobra. A talapzat elülső és hátulsó oldalán 49 hős diák neve olvasható.

29 Vasárnap

Képzőművészet 1929. 152. l.

Jegyzet

25 Szerda

26 Csütörtök

27 Péntek

28 Szombat

Szerda	Csütörtök	Péntek	Szombat
25	26	27	28
Gellért vt.	Ciprián és Juszt.	Kozma, és Damján	Vencel kir.

Bory Jenő

Magyarország ~~Esti lap~~

1940. máj. 9.

~~EMKE~~

— **RIMASZOMBAT SZOBROT ÁLLÍT BLAHA LUJZÁNAK.** Rimaszombat megyei város közgyűlése elhatározta, hogy a város szülöttjének, *Blaha* Lujzának bronz mellszobrot állít. A szobor *Bory* Jenő alkotása.

I. Lipót:

A „HISTORIA DE LA VI
DO PRIMERO" -nak e czim
tól tartott medaillonban
koszorú övezi, parókájána
Kálla leberetvált. Vértbe va
jelvénye nyaklánczon látsz
virágokkal, miga felhőkön tró
gart ajaúl fel. Az
tot viselő koronás nő mu
Balrál a legyőzött ellenség

Rézmetsze

Bory Jenő

Árverési Csarnok aukció kat.

32. sz. 1926. ápr.

33–41. nem szerepel

Fekvő elefánt

6r

Bory Jenő

Bory Jenő – Bathyány Sogós gr.
első fel. min. intercalaris korban. Ikervirsk

Szabó Lorant
ur közl.
1933 III. 9

11181.

)brafordultan és csaknem tel-
Diadémát, nyakéket és kivá-
yfüzérekkel ékesitve visel.
a melynek egy része vállait
fel. Felirata aláirásának

et.

magassága 7.5 cm.

908
1

Bory Jenő

l. Arv. Csam. 99. anke. Eal.

✓

Bory Jenö

l. Arv. Csarn. 97. ankc.
kat.

V

1091. KABÁT. Selyem, dúsan hímezve. Kína. (Galér rongyos) . . . . . 150.—

1092. VÁZA. Bronz. Japán. 2 darab . . . . . 24.—

1093. JAPÁNI NŐ. Elefántcsont faragvány. Japán. (Kissé hibás.) . . . . . 20.—

1094. JAPÁNI NŐ. Elefántcsont faragvány. Japán. (Csekély hibával.) . . . . . 12.—

1095. JAPÁNI NŐ. Elefántcsont faragvány. Japán. (Csekély hibával.) . . . . . 12.—

1096. ANYA GYERMEKÉVEL. Elefántcsont faragvány. Japán . . . . . 10.—

1097. JAPÁNI NŐ. Elefántcsont faragvány. Japán . 8.—

1098. JAPÁNI NŐ. Elefántcsont faragvány. Japán . 8.—

1099. JAPÁN FIÚ. Elefántcsont faragvány. Japán . 4.—

1100. DÍSZTÁL. Aritaporcellán. Japán. . . . . 8.—

1101. VÁZA. Bronz, rekeszzománc dísszel. Japán . . 70.—

1102. VÁZA. Bronz. Japán . . . . . 13.—

1103. SHOU-SHING. Zsírkő. Kína . . . . . 4.—

1104. KOVÁSPISZTOLY. Szép rézveretes aggyal. Török, XVIII. század. Egy pár. (Hibás.) . . . 24.—

1105. SHOU-SHING. Fafaragvány. Kína . . . . 120.—

1106. ELEFÁNT. Bambusfaragvány. India . . . 35.—

1107. KWANNON. Sokszínű porcellán. Japán . . 10.—

Bory Jenő

Asztrik püspök c.
reliefje repr.

KMTárs - Szent István
kiáll. tárgym. 1938.

V

Bory Jenő

Monna Vanna c.
szobormüve repr.

KMTárs 1910. tav. Eiáll.

Bory Jenö

l. KMT 1944. tav. kiáll

137/a.

138/a.

140

140/a

141/a.

Mivel a Műemlékek Országos Bizottsága, mint munkaadónál dolgoztam, amikor a balesetem történt.

Szíveskedjenek engem értesíteni, hogy a részemre járó baleseti járulék meg van e már állapítva. Ha ez már megtörtént szíveskedjenek azt, mivel előbb, részemre kiutalni.

Hűséges szolgája
Kovács Pál

Borz Jenő

— **Felavatták Boldog Margit székesfehérvári szobrát.** *Székesfehérvárról* jelentik: A székesfehérvári leánygimnázium épületének előcsarnokában hétfőn délelőtt *felavatták Árpádházi Boldog Margit életnagyságú szobrát*, amelyet a jubileumi évvel kapcsolatban közadakozásból állítottak fel. Az avatóbeszédet *Shvoy* Lajos püspök mondotta. A fehér márványból készült szobor *Borz* Jenő alkotása.

— Kánvelesi [illegible]

Pesti Napló

1938 febr. 15

Szakolcai kehely, aranyozott ezüst, sodronyzománcos és áttört díszes talpperemmel, 14. század második harmada (Lindenschmit Wilhelm művei után 1877-ből)

A szakolcai kehely

Bory Jenő

cvod

Fejérmegyei kapló

1916. márc. 17, már. 18

(Egy fehérvári

művész szűrre a

hákorúban)

Pontos cime: .....

E megrendelőlappal előfizetési dij nem vehető fel.

Ezen megrendelés csak akkor bír érvénnyel, ha a kiadóhivatal elfogadta.

Fizetések csakis hivatalos nyugta ellenében eszközöltetnek.
Szóbeli igéretek és megállapodások érvénytelenek.

Kelt .....

Tudomásul veszem, hogy a fenti megrendelés vissza nem vonható

.....
a megbizott aláirása.

.....
a megrendelő aláirása.

Küldendő kedvezmények: *(részletezve kiirandó)*

Kezelési szám

.....

.....

Bory Jenő

Monna Vanna, brow

Budapest székesfőv. tulaj

51. Thurczy Kronika

Légi harcok Egyiptomban

Az olasz főhadiszállás közleménye: A tengely repülői vasárnap hatásosan támadták bombavetéssel és géppuskatüzzel az ellenség gépesitett alakulatait az egyiptomi arcvonal mögött. Több társzekeret felgyujtottak.

Német vadászgépek négy ellenséges repülőgépet légi párbajban lelőttek.

Brit repülőgépek bombákat vetettek Tobrukra.

Agrigento tartományban ellenséges repülőgépek géppuskatüzet zuditottak néhány lakott helyre és bombákat is ledobtak. Senkinek sem történt baja.

A világ „legjobb" és „legeslegjobb" tankjai

A britek Cirenaikában elszenvedett vereségük után többek között rámutattak az Amerikától kapott tankok hiányosságaira is — közli a TP. — Armstrong amerikai tábornok most sikra száll ezeknek a „Grant tábornok" és „Lee tábornok" tipusu tankoknak a védelmében, amelyeket eddig főleg csak a briteknek volt alkalmuk kipróbálni és kijelenti, hogy a „General Grant" tankok a világ legjobb tankjai. Hozzáfűzi azt is, hogy az USA hihetetlen mennyiségben tudna gyártani ilyen tankokat, ha rendelkezésre állna az előállításukhoz szükséges nyersanyag. Grigg brit hadügyminiszter egyidejüleg mintegy válaszol is az amerikai tábornok cikkére. Cardiffban kijelentette, hogy a brit tankok „ezerszeresen jobbak", mint a világ bármelyik tankja. Ha a brit katonák ezekkel a tankokkal rohamra indulnak, az az érzés töltheti el őket, hogy felszerelésük hibátlan.

A svéd választások eredménye

Stockholm, szept. 21. (Német TI) A Svéd TI közli a vasárnap lefolyt választások végeredményét:

A szociáldemokratapárt 831 mandátumot kapott (vesztett 33-at) a jogpárt 266-ot (vesztett 10-et), a parasztszövetség 212-t (nyert 36-ot), néppárt 169-et (nyert 6-ot), a kommunistapárt 42-t (nyert 16-ot), a nemzeti töredékpárt pedig 3 mandátumot szerzett (egyet elvesztett). Az eddigi 1519 mandátum helyett tehát 1523 a mandátumok száma.

Német vélemény a svéd választásokról

Berlin, szept. 21. (NST) A svéd községi választások berlini politikai körökben is figyelmet keltettek, főképen a kommunista szavazatok és mandátumok feltünő növekedése miatt. A svéd választásokat ugyan Berlinben belpolitikai ügynek tartják, de a kommunista szavazatok számának gyarapodásában jellemző tünetet látnak, amely megerősiti a német felfogást, hogy aki nem küzd a kommunizmus ellen, maga is áldozatul esik a kommunizmusnak. Abban a tényben, hogy a svéd fővárosban, a svéd politikai élet központjában a kommunisták mandátumaik számát háromról kilencre emelhették és a szociáldemokrata szavazatok általában mindenütt csökkentek, a svéd nép növekvő szélsőségessége nyilvánul meg, ami német politikai megfigyelők számára nem jelent meglepetést. A mai svéd helyzetet Berlinben az 1930—32. évi német politikai helyzethez hasonlitják, amikor Németországban sem voltak képesek a polgári pártok a kommunizmus társadalom- és állambomlasztó tevékenységének gátat vetni. Berlinben azt hiszik, hogy Svédországban minden további választáson gyarapodik majd a kommunista szavazatok száma és a többi pártok befolyása összeomlik.

A francia sajtó elitéli az ujabb merényleteket

A vichyi közvélemény — jelenti a Bud. Tud. — csak hiányosan értesült azokról a párisi eseményekről, amelyek az ujabb sulyos német megtorlásokat előidézték. A megszálló hatóságok közleményéből, valamint a párisi sajtó kommentárjaiból azonban kitünik, hogy a legutóbbi merényleteknek francia asszonyok és gyermekek is áldozatául estek, vagy megsebesültek. Ezt a körülményt a párisi sajtó felhasználja annak kifejtésére, hogy a merényletek alig okoznak kárt a német haderőnek, mig ezzel szemben a francia népet kétszeresen éri, ugyhogy minden alap megvan arra, hogy a merénylők és a mögöttük álló hatalmak ellen forduljanak s elkerüljék azokat az incidenseket, amelyek az angol és orosz rádió által napok óta vasárnapra hirdetett utcai tüntetéseknél előfordulhatnak. Ezt az utcai tüntetést a valmyi csata 150-ik évfordulója alkalmából kivánták megrendezni.

A párisi lapok a kimenő tilalomra megjegyzik, a lakosságnak meg kell értenie, hogy ez nemcsupán szankció, hanem egyben védelmi rendszabály is, amely a lakosság saját érdekét is szolgálja.

A titkos francia kommunista szervezetek vasárnapra hirdetett párisi tüntetése elmaradt és a vasárnap minden különösebb esemény nélkül mult el.

Laval elmozdithatja a szolgálatra alkalmatlan tisztviselőket

A minisztertanács a háboru tartamára felhatalmazta Laval kormányfőt, hogy felmentse állásuktól azokat a polgári tisztviselőket, akik kötelességük betöltésére alkalmatlannak bizonyulnak. Ez a rendelkezés kiterjeszthető olyan vállalatok alkalmazottaira is, amelyek közvetve vagy közvetlenül állami ellenőrzés alatt állanak.

Életbelépett a francia munkaszolgálati törvény

A kötelező munkaszolgálatról szóló törvény életbe lépett. A hivatalos lap három végrehajtási rendeletet közöl. Az első értelmében összeirják a munkanélküli francia férfiakat és nőket. A második rendelet meghatározza, melyek azok a foglalkozások, amelyekben tilos uj alkalmazottakat felvenni, vagy a régieket elbocsátani. A harmadik rendelet megszabja, hogy milyen körülmények között kaphatnak engedélyt az alkalmazottak alkalmaztatásuk megváltoztatására.

A Wilhelmstrasse Halifax kijelentéséről a német fanatizmusról

Berlin, szept. 21. (TP) A Wilhelmstrassen érdeklődéssel értesültek Lord Halifax washingtoni angol nagykövet beszédéről, amelyben kijelentette, hogy a 8 év óta szellemi koncentrációban élő németek fanatizmusával szemben az angoloknak is meg kellene kisérelni hasonló fanatikus hittel fellépni. Ez a kijelentés elsősorban azért figyelemreméltó — jelentik ki Berlinben —, mivel az angol vezérszólam eddig mindig az volt, hogy a német népet csak nyers erőszakkal kényszeritették bele a háboruba és hogy csak a diktatura legszélsőségesebb eszközeivel lehet arra kényszeriteni, hogy tovább harcoljon. Ajánlata, amely szerint a kereszténységért való harcot kell az angol propaganda alapelvének megtenni, csupán jámbor képmutatása csúcspontjának nevezhető. Egy olyan országnak ugyanis, amely a sátáni templomromboló bolsevizmussal, a lélek ellenségével szövetkezik Európa elpusztitására, nincs joga agitációjának kocsija elé fogni a kereszténységet — mondották a Wilhelmstrassén.

Romániában halállal büntetik a katonaszökevényeket

Bukarest, szept. 21. A katonai büntetőkódex egyes szakaszait módositották. Megszigoritották azokat a büntetéseket, amelyeket szökésre és azoknak a cselekményeire szabtak ki, akik a katonai szolgálatra nem jelentkeznek. Aki nem tesz eleget a parancsnak és kivonja magát a katonai szolgálat alól, békében háromtól öt évig terjedő börtönbüntetéssel sujtják. Azt, aki mozgósításkor vagy háboru tartama alatt követ el ilyen bűncselekményt, halállal büntetik és vagyonát elkobozzák. Szökevénynek tekintik azt, aki engedély nélkül két napnál hosszabb ideig hiányzik csapategységétől. Szökevénynek tekinthető az is, aki szabadsága leteltével négy napon tul sem jelentkezik csapattesténél. Háboru esetén ezek az időmeghatározások felére csökkennek. Az, aki az ellenséggel szemben szökést kisérel meg, halállal és vagyonelkobzással büntethető. Ugyanezzel a büntetéssel sujthatók azok, akik az ellenséghez szöknek át. Összeesküvéses szökésnek minősitik, ha több mint két katona együtt szökik. Ezeket is halállal és vagyonelkobzással büntetik.

Külpolitikai hirek

Varela tábornokot, a nemrégen leimondott spanyol hadügyminisztert a Caudillo rendeletére Asenzio tábornok jelenlegi hadügyminiszter hatáskörébe utalták. A rendelet feltünést keltett politikai és katonai körökben. A rendelet a legjobb cáfolata azoknak a híresztelléseknek, amelyek szerint a kormányalakitás alkalmával Varela tábornok kegyvesztett lett.

Sauerbruck professzor, hires német orvos két asszisztensével különrepülőgépen Ankarába érkezett, ahova konzultáció végett hivták Menemencsoglu török külügyminiszter betegágyához.

A bolgár kormány azzal a tervvel foglalkozik, hogy kötelező egyenruhát rendszeresit az állami tisztviselők számára.

Thomakazu Hori, a japán kormány szóvivője a sajtóértekezleten kijelentette, hogy Miyavaga moszkvai nagykövetségi tanácsosnak a visszahivása nem történt politikai okokból. Hori ezután a burmai ópiumkiosztás megszüntetésével foglalkozott. Burmában teljesen meg akarják tiltani az ópium fogyasztását és csak szigoruan gyógycélokra engedélyezik a forgalombahozatalát.

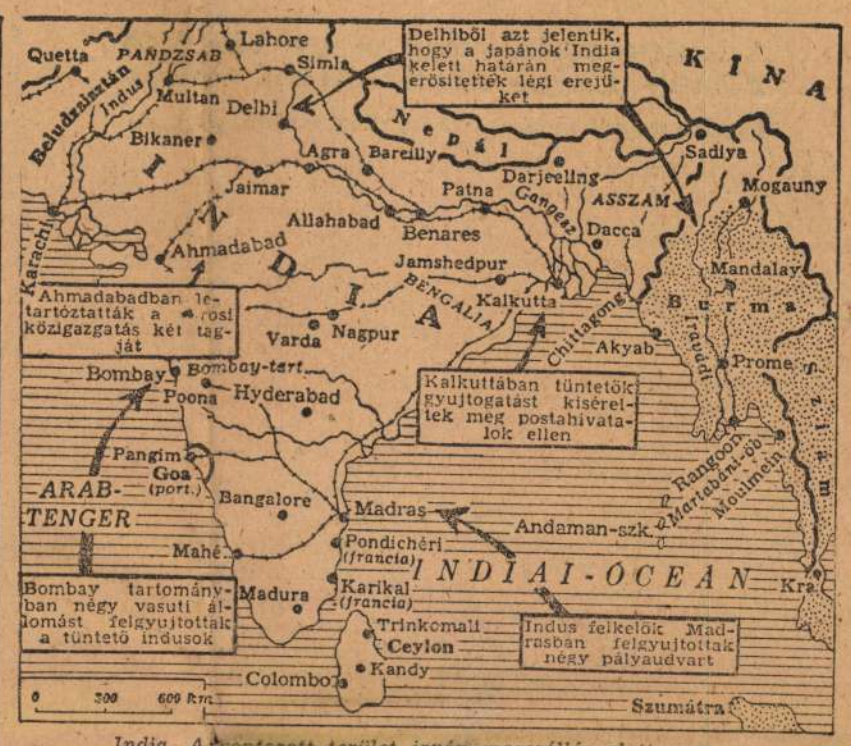

India. A pontozott terület japán megszállás alatt van. (A Pesti Hirlap beszélő térképe.)

Fokozott védelmi intézkedések Indiában

Delhiből származó jelentések arról számolnak be, hogy a japán légi haderő fokozott felderitő tevékenysége arra késztette a britindiai hatóságokat, hogy erősen kiépitsék a bengáliai és bihari légvédelmi berendezéseket — közli a NST. — A területek védelmének kiépitése elsőrendü fontossággal bir az angolok szempontjából, mert India iparának kétharmada ezen a vidéken összpontosul. A partvidék valamennyi nagy városában és kikötőjében légvédelmi ütegeket állitottak fel. Kalkuttát jelentősen megerősitették. Nyilvánvaló, hogy a brit hatóságok japán repülőtámadásoktól tartanak.

Igy törtek be az olasz torpedó-motorosok Gibraltárba!

Néhány nap előtt a hires olasz torpedó-motorcsónakok bravuros rajtaütést hajtottak végre a gibraltári kikötőben, ahol egy nagyobb és négy kisebb angol hajót elsüllyesztettek. A „huszárcsiny" történetét egy olasz ujságiró az egyik támadásban résztvett olasz tengerésztiszt elbeszélése alapján a következőkben mondotta el az egyik német lapnak.

Mint valami tulvilági szörny visitó hangja, üvöltött fel kisértetiesen az olasz haditengerészet legujabb cirkálójának szirénája, amint jel adott a mellette horgonyzó két karcsu romboló, hátul megyünk mi a cirkálóval. A cirkáló hátsó fedélzetén pihen öt motorcsónak, az olasz haditengerészet titokban tartott büszkesége. Ez a fegyver valahol az ostiai haditengerészeti kisérleti állomáson született meg a háboru elején. A rövid motorcsónakok hasonlitanak a japán embertorpedókhoz, amelyek robbanóanyaggal töltve mindenestül belerohannak az ellenséges hajó testébe, hogy azt magukkal együtt elpusztitsák. Ez a hihetetlenül gyors motorcsónak ugy van megszerkesztve, hogy az utolsó pillanatban, a célba való ütközés előtt, a vezető egy rugós ülésszerkezet segitségével kiesik a csónakból; a motorcsónak irányát megtartva, nekirohan a hajónak.

Utközben a szerelők még egyszer alaposan átvizsgálják a furfangos szerkezetet, mielőtt elindulnának nem kevésbbé veszélyes utjukra.

Hamarosan elérjük a spanyol partokat, egészen közel zárkózunk a csipkés sziklaparthoz, hogy az ellenséges felderitő gépek megfigyelése alól kivonjuk magunkat.

Második nap estefelé már a borairól hires malagai hegyek nyulványainak közelében hajózik „nyomdokvonalban" a három egységből álló karaván és felkészülünk a „fekete levesre", a hajnali támadásra.

Éjszaka fojtott gépekkel, hangtalanul suhanunk a gibraltári jelzőfények felé, amelyek az elsötétitett erődön az egyetlen támpontot szolgáltatják az angol hajók számára. Nem kérünk külön engedélyt arra, hogy a fények után mi, ellenséges hajók is tájékozódhatunk-e vagy sem, hanem fokozott figyelemmel, csendben haladunk a Földközi-tenger nyugati kapuja felé. Hajónkon minden sötét, egyenletesen dörmögnek a gépek, alig fodrozódik a hajó orránál a viz . . . mindenki a szolgálati helyén van . . . teljes készültségben halad a karaván. Lassan feltünik a távolban a négy kilométer hosszu, 400 méter magas gibraltári sziklaerőd sziluettképe. A hajók megállanak, mert veszélyesebb lenne közelebb menni. Lerakjuk a motorcsónakokat.

Mint valami őslény karjai emelik lassan, centiméterről centiméterre közelebb a vizszinhez a motorcsónakokat egymásután a daruk fekete szárai. Az öt motorcsónak a vizen nyugszik, mellettük másik három siklócsónak . . . ezek fognak majd bennünket felszedni, amikor a rohanó motorcsónakjainkból kiugrunk! . . . Gyakorlaton ugyan nagyon sokat játszottunk „kiugrósdit" a rohanó motorcsónakokból, dehát a gyakorlat a Róma körüli strandok közelében mégis csak más, mint a gibraltári vizek.

Teljes gázzal irány a kikötő!

Beülök a csónakomba, elhelyezkedem a légkamrás ülésben, amely majd a vizszinen fog tartani addig, amig bajtársaim a siklócsónakkal értem jönnek. A siklócsónakok elénk fordulnak, vontatókötélre veszik a torpedó-motorcsónakokat és lassu menetben, nagy ivben megindulunk a kikötő tulsó oldalon lévő bejárata felé. Gibraltárban látszólag minden csendes, hiszen ki gondolná, hogy valaki bemerészkednék a legnagyobb angol sziklavár közelébe. Hajóinktól már jól eltávolodtunk. Be kell vallani: átt az ellenséges vizeken, egy robbanóanyaggal töltött motorcsónakban, néha-néha valami hideg fut át az emberen. Teljesen hangtalanul dolgoznak a vontató siklócsónakok motorjai, az éjszaka sötétje éppen a legmegfelelőbb. Befordulunk a sziklaerőd felé a tiz kilométer széles öböl száján, és szines jelzőfények között próbálunk szerencsét. Csónakjaink alig pár centiméterre merülnek, aknaveszély nem fenyeget, pedig biztosan átcsusztunk már jó néhány felett. A kikötővel szemben megállunk, elkötjük csónakjainkat . . . most már jobb, ha minél előbb cselekszünk. Innen is látjuk a mólon belüli hajókat .., az enyém a balszélső nagy fekete árnyék... Még egyszer bucsut intünk egymásnak, aztán megindul a jól hangtompitott motor, felvágja kissé orrát a csónak. Pontosan megcélozom a mólon lévő párszáz méteres rés közepét. A csónak még csak negyvenkilométeres sebességgel szalad, mutatja a foszforos sebességmérő világitó mutatója. Kiveszem a csónak orránál lévő biztositót . . . most már a legkisebb ütközésre robbanhat a csónakban elhelyezett jó párszáz kilogramm ekrazit. Belenézek a fonálkeresztes távcső megvilágitott körébe, megkeresem a hajó törzsének közepét . . . rögzitem a kormányt . . . és bekapcsolom az automatát. Még hallom, amint a kis óraműszerkezet lassan adagolja a motornak a teljes gázt, de ugyanakkor kioldom az ülésbiztositó szerkezetet. Megmozdul alattam az ülés, magasra repülök a viz fölé, egy-két bukfenc . . . magam alatt látom pár méterre a vizet és bukósisakom védelme alatt belecsobbanok saját csónakom hullámaiba. Az automata a következő pillanatban teljes gázt ad a motornak, a csónak orra magasba emelkedik és 100 kilométeres sebességgel rohan a robbanó motorcsónak a célja felé. A légzsákok magasan kiemelnek a vizből, kigyujtom hátrafelé világitó kis lámpámat, hogy utánam jövő bajtársaim a siklócsónakkal mielőbb kihalászhassanak. Egy pillanat mulva már kéz nyul értem, kiemelnek a vizből, de visszaesem, mert az óriási robbanás légnyomása kiszakit a kiemelők kezeiből és a viz alá nyom. Mire a robbanás zaja elült, már kiemeltek a csónakra . . . látom, hogy a többi négy bajtársat is kiemelték már a siklócsónakok . . . most azután meneküni, ahogyan csak lehet. Egyszerre dördült el az öt robbanás, a vörös robbanó lángok nyomában, fekete füst száll az égnek . . . felvillannak a fényszórók, nappali fényben uszik a környék... szaladgálás, futkosás, kiabálás mindenütt. Egy hajszálnyira seper el mellettünk az egyik fényszóró, szerencsénk volt . . . nem vett észre . . . teljes gázzal rohanunk ki a kikötő kijárata felé. Robbanássorozat zárja le előttünk a vizet, széles örvényeket kerülünk ki, amelyek alaposan megpörgetik a csónakot . . . nem olcsó a győzelem. Az angolok nyilván tengeralattjárót gyanitottak és vizibombákat dobálnak, legnagyobb szerencsénkre pedig bennünket a saját őrjáratuknak néznek és egy velünk szembe jövő ellenséges gőzös még óvatosan ki is tér előlünk.

Végre kint vagyunk az öbölből a nyilt tengeren, mintha börtönből szabadultunk volna . . . utánunk jött egy csónak ugyan egy darabig . . . de a mi siklócsónakunk sokkal gyorsabb... Odaállunk hajóink mellé, a daruk lenyulnak értünk, és csurom vizesen, fázva, a legkellemesebb fogadtatás az a pohár alkohol, amely ilyenkor a győzteseknek kijár. Az égen a távolban még mindig szaladgálnak a fényszórók idegesen, robbanások morajlanak és az égő hajóroncsok fénye vörösen világitja be az eget.

Willkie Roosevelt személyes üzenetét vitte Sztalinnak

Amsterdam, szept. 21. (Német TI) Az angol hirszolgálat moszkvai jelentése szerint Willkie Roosevelt személyes üzenetét vitte Sztalinnak Moszkvába. Willkie kijelentette, hogy a második arcvonal a Szovjet-Unió népe szemében szinte jelképe lett a segitségnek, amelyre, érzése szerint, Anglia és az Egyesült Államok részéről joggal számithat. Willkiet — mint mondotta — ötvenszer megkérdezték, hogy mi lesz a második arcvonallal.

Moszkvai jelentés szerint Vendell Willkie moszkvai megbeszéléseinek befejezése után Csungkingba utazik Csangkaisekhez.

Nagytakaritás ideje!
KEVESEBB FÁRADSÁG, TÖKÉLETES TISZTASÁG
VIM
MINDENT kiméletesen TISZTIT!

Felavatták Pintér Jenő siremlékét

A Kerepesi-uti temető 34. parcellájának első sorában, Hasenfeld Artur egyetemi tanár és Pethő Sándor sírja között uj síremlék előtt álltak meg a temető vasárnap délelőtti látogatói. Az emlékmű — Bory Jenő szobrászművész alkotása — elgondolkoztatóan szép és mélyértelmü: sebzett orószlánt ábrázol, amint a hátába döfött dárdával leroskad...

Pintér Jenő hamvai nyugszanak a siremlék alatt. Akik ismerték egyéniségét, elvhűségét, kemény, tiszta jellemét és tanui voltak szinte emberfeletti munkában eltöltött életének: azok megértik ezt a kőbefaragott jelképet. Pintér Jenő nagy műve, a Magyar irodalomtörténet, ma már közkincse és szerves része az egyetemes magyar művelődésnek. Nemcsak irodalomtörténészeknek nélkülözhetetlen, hanem értékes forrásmunka társadalomkutatók, művelődéstörténettel és más szellemi tudományokkal foglalkozók számára is. Középiskolások és tanárjelöltek nemzedékei köszönhetik irodalmi műveltségük alapelemeit „a nagy Pintérnek", — ahogy tanítványai nevezték művét.

Még nincs két éve, hogy a toll kihullott Pintér Jenő munkás kezéből és barátai, tisztelői már a hitvesi szeretet emelte siremlék felavatására gyültek össze vasárnap délelőtt sírja körül. A gyászoló családon kivül megjelentek az Akadémia, az irodalmi társaságok és társadalmi egyesületek képviselői, a Tankerületi Főigazgatóság és az Országos Középiskolai Tanáregyesület vezetősége, Gáspár Jenő, a Sajtókamara igazgató-főtitkára, továbbá volt munkatársainak, barátainak, tisztelőinek és tanitványainak nagy tábora. De megjelent az ifjuság is: fiu- és leányiskolák küldöttségei, cserkészcsapatok állták körül a sirt és virágcsokraikban elhozták az egész magyar tanulóifjuság hálás tiszteletét Pintér Jenő emlékének.

A koszorukkal boritott sír előtt *Alszeghy Zsolt* egy. tanár az Akadémia és az Irodalomtörténeti Társaság nevében emlékezett meg arról az önfeláldozó és önemésztő munkáról, amelynek gyümölcseit a messze jövendő magyar irodalomtörténet-iró nemzedékek is élvezni fogják. A Kisfaludy Társaság nevében *Kéky Lajos* egy. tanár, főtitkár felidézte az elhunyt baráti szellemét, amely oly meghitté és termékennyé tette a vele való érintkezést. Az Országos Középiskolai Tanáregyesület nevében *Bernolák Kálmán* tanügyi főtanácsos, igazgató méltatta Pintér Jenőnek a magyar közoktatás szolgálatában eltöltött harmincöt esztendejét, az ifjuság nemzeti szellemü nevelése és a tanári rend megfelelő előkészitése körül szerzett kimagasló érdemeit. A budapesti Tankerület kir. főigazgatója és hivatala nevében *Halász László* tanügyi főtanácsos, a főigazgató helyettese emlékezett meg Pintér Jenőről, a tudás és a cselekvés emberéről, aki oly sokat tett a magyar értékek kitermelése és munkába állitása érdekében.

A kegyeletes megemlékezések után Pintér Jenő tisztelői virággal halmozták el sírját, majd az ifjuság küldöttségei díszmenetben vonultak el az emlékmű előtt.

A feleség követte el a zuglói sósavas merényletet

Meglepő fordulat történt a zuglói sósavas merénylet ügyében. Pénteken reggel — mint megirtuk — *Pap István* 37 éves házfelügyelő a Lőcsei-utca 45. számu házban levő lakásán arra riadt fel, hogy valaki a lakásban motoz. Mielőtt mély álmából magához térhetett volna, *az illető sósavat loccsantott az arcába.* Jajkiáltásaira besiettek a szomszédok, majd segitségül hivták a mentőket. A szekrény ajtaja tárva-nyitva állt és *a szekrényben levő vasládikóból hiányoztak az ékszerek.* A mentők a sulyosan sérült házfelügyelőt a Rókus-kórházba vitték. Kiderült, hogy a merénylet következtében *jobb szemevilágát elvesztette.*

A rendőrség gyanusnak találta a körülményeket és utóbb vallatóra fogta a házfelügyelő 21 éves feleségét. *Az ékszereket ugyanis egy ruhadarabba csomagolva megtalálták a lakásban.* Papné két napon keresztül tagadta, hogy bármit is tudna a merényletről. Vasárnap délelőtt azonban megtört és *beismerte, hogy ő loccsantotta alvó férje arcába a sósavat.* Elmondotta, hogy férje nappal mint szabó dolgozott, éjjel pedig mint házfelügyelő a kaput nyitogatta a lakóknak. Szerinte férje féltékeny volt öreá, ő pedig elhidegült tőle és *esténként férjét két gyermekével magára hagyva, moziba járt.* Öt nappal ezelőtt sósavat vásárolt és azt egy befőttes üvegben tartotta. Pénteken reggel korán felébredt, azt mondta férjének, hogy tejért megy. Amikor a tejjel visszatért, az ura már aludt. Arcába loccsantotta a sósavat, aztán kisurrant a lakásból. A befőttes üveget egy közeli üres telekre dobta, majd zsemlyét vásárolt az egyik üzletben. Visszatérve, már felfedezték a merényletet és ő ekkor kiáltozni kezdett: „Eltüntek az ékszerek, itt rablótámadás történt!" Ismeretlen tettesre akarta ugyanis terelni a gyanut.

A rendőrség beismerő vallomása után a merénylő asszonyt letartóztatta.

A kultuszminiszter megtekintette Zilahy Lajos áfonyautcai telkét

Ujabb vagyoni áldozat a Kitünőek Iskolája javára

Zilahy Lajos elhatározása — amelyről már hirt adtunk —, hogy lemond vagyonáról és mindazt, amit munkájával eddig keresett, sőt azt is, amit még ezután keresni fog, a Kitünőek Iskolájának létesitése céljából a magyar államnak adományozza, rendkivüli feltünést keltett az egész országban. Része van a nagy érdeklődésben kétségtelenül annak a nagy népszerüségnek és megbecsülésnek is, amelyet Zilahy, mint egyik legkiválóbb magyar elbeszélő és drámairó élvez.

De tul a személyi vonatkozásokon, felfokozott figyelem fordul az eszme felé, amelyet ő a Kitünőek Iskolájával megvalósitani óhajt. Leginkább az a kérdés tolul előtérbe: miként fog testet ölteni ez a gondolat, melyben Zilahy a magyarság sorsát irányitó nemzedéket akarja talpraállitani. Mikor és hogyan fog fölépülni a kitünőek iskolája azon a telken, ahol most romokban hever az iró ellenséges bombától talált hajléka?

A kultuszminiszter az Áfonya-utcában

Egy fontos lépés a megvalósitás irányában máris megtörtént. *Szinyei-Merse Jenő* vallás- és közoktatásügyi miniszter, hétfőn a déli órákban Zilahy Lajossal együtt helyszini szemlét tartott az Áfonya-utcában. Körüljárta a körülbelül kétezer négyszögölnyi területü telket. Értesülésünk szerint ugy találta, hogy a telek rendkivül alkalmas ugy nagyságánál, mint különösen gyönyörü fekvésénél fogva az iskola megépitésére. Előnye, hogy közel van a városhoz s még sincs benne a nagyvárosi forgatagban.

A helyszini szemle alatt szóba került — amiről Zilahy a cikkében is megemlékezett —, hogy az iskola felépitésének utolsó terve Horthy István nevéhez füződött. Zilahy lakásán még májusban tartott értekezlet abban állapodott meg, hogy a majdani intézet neve *Horthy István-kollégium* legyen. Zilahy Lajos azt a kérést intézte a kultuszminiszterhez, hogy ezt a szempontot tolmácsolja a miniszertanácsnak, mely az adományozás kérdésével foglalkozni fog.

Zilahy Lajos nyilatkozata

Ezeknek az értesüléseknek birtokában a *Pesti Hirlap* munkatársa fölkereste az irót, akihez régi barátság szálai s az együtt töltött máramarosszigeti diákévek emlékei füzik. Zilahyt ezek a kedves kapcsolatok sem tudták részletes nyilatkozatra birni. Mindössze ennyit mondott:

— A dolgok mostani állásában nem akarok nyilatkozni. Cikkemben mindent megirtam. Csak egy dologra szeretnék visszatérni. Valaki figyelmeztetett, hogy talán fölösleges és tapintatlan volt az a kitételem, hogy: semmiféle kitüntetést nem fogadok el. Mert — mondotta ismerősöm — ezzel a kijelentéssel azt a látszatot kelthetem, hogy a magas kitüntetések értékét lebecsülöm. Ha igy gondolkozom, akkor a Corvin-koszorut is le kellett volna tennem ez alkalommal. Le akarom szögezni, hogy engem egészen más szempont vezetett. Tudom azt, hogy elhatározásomat a legélesebb kritikai vizsgálat alá fogják venni. Ne merüljön fel hát senkiben az a gyanu, hogy valamilyen cimek után való olthatatlan vágy lappangott bennem.

A példa máris követésre talált

Zilahy dolgozószobájában ott találtunk egy fiatalembert. Neve *Antal Károly*, foglalkozása másodéves bölcsészettanhallgató. Azért kereste fel az irót, hogy közölje vele: felajánlotta családi jussát a Kitünőek Iskolájának alapjára. Családi és egyéb körülményeiről a lelkes fiatalember ezeket mondta:

— Kenderesen születtem. Szüleim ott laknak, apám husz hold földön gazdálkodó kisbirtokos. Az örökrész, amelyről lemondok, öt hold földet és ötezer pengő értékü házrészt tesz ki. Elhatározásomat Zilahy Lajos cikkének olvasása érlelte meg bennem. De már korábban is foglalkoztatott az a gondolat, hogy amim van, a nép magasabb müvelésének céljára áldozom. Magam tanári pályára készülök s a szellemi munkámból akarok megélni. Már karcagi gimnázista koromban érdekeltek a nagy kérdések, főként a telepités ügye foglalkoztatott. Sokat leveleztem külföldiekkel és diáktársaimat is erre buzditottam, mert fontos érdeknek tartom, hogy a magyarság megismerje, miben kell utolérnünk külföldi államok fejlődését. A Kitünőek Iskolájában a minőségi elv érvényesülését látom. Az a gondolat lelkesit, hogy a magyar, bár kis nép, nagy nemzet lehet, ha benne belterjes népgazdálkodás folyik.

L. V.

Vittorio Mussolini, a Duce fia Budapestre érkezett

Budaörs, szept. 21. (MTI) Vittorio Mussolini, az Olasz Ökölvivó Szövetség elnöke hétfőn délután repülőgépen Budapestre érkezett. A Duce fia a Budapesten lebonyolitásra kerülő Olaszország, Németország és Magyarország közötti ökölvivóverseny megtekintésére érkezett a magyar fővárosba.

A Duce fiának fogadtatására az olasz és magyar zászlókkal diszitett közforgalmi épület előtti betonkifutón megjelentek bárczházi *Bárczy István* m. kir. titkos tanácsos, miniszterelnökségi államtitkár, vitéz *Béldy Alajos* altábornagy, vitéz *Kalándy Imre* altábornagy, vitéz *Tárczay-Feliczides Román* miniszteri osztályfőnök, vitéz *Kudriczy István* vezérkari ezredes, a leventék országos parancsnoka, *Zilahi-Sebess Jenő*, a külügyminisztérium kulturális osztályának vezetője, *Misángyi Ottó*, a OSK vezetője, valamint igen sokan a polgári és katonai élet előkelőségei közül. A fogadtatásra megjelent *Anfuso* olasz követ, *Nannini* tábornok, légügyi attasé, gróf *Voli* tábornok, katonai attasé, *Censi* főkonzul, *Romanini* százados, *De Ferraris* első és *Orlandi* másodtitkár.

Amikor az olasz repülőgép befordult a betonkifutóra, a zászlóval kivonult levente diszszázad zenekara előbb az olasz, majd a magyar Himnuszt játszotta. Vittorio Mussolini elvonult a kivonult leventealakulat arcéle előtt, majd üdvözölte a megjelent előkelőségeket. A Duce fiát magyar földön elsőnek vitéz *Kalándy* altábornagy üdvözölte francia nyelven.

Vittorio Mussolini szivélyesen elbeszélgetett a megjelent előkelőségekkel, majd gépkocsin a fővárosba hajtatott.

Vittorio Mussolini pályafutása

Vittorio Mussolini 1916-ban született Milánóban. 1929-ben megalapitotta és vezeti a „La penna dei ragazzi" cimü ifjusági folyóiratot, 1933-ban a római középiskolások parancsnoka lett. A következő évben megszerezte a pilótaigazolványt, majd Bruno testvérével együtt kidolgozta és megszervezte a „Ludi juveniles"-t, a római diákok nagyversenyét, amely később országos arányokat vett fel és legutoljára az Európai Ifjusági Szervezet feladatkörébe ment át. Testvérével együttmüködve, 1935-ben megalapitották a „Parioli" sportegyesületet, amelynek 1941 augusztus 20-ig elnöke volt. Ettől a naptól kezdve, amely Bruno Mussolini hősi repülőhalálának napja, az egyesület felvette a „Bruno Mussolini" nevet és Vittorio lett az elnöke.

Részt vett az etiópiai háboruban és vitézségéért ezüstéremmel tüntették ki. 1936-ban az olasz filmgyártás javitásának és támogatásának szentelte munkásságát és csakhamar maga is ténylegesen részt vett a „Luciano Serra pilota" cimü film munkáiban. 1938-ban elnyerte a jogi doktori cimet a római egyetemen, majd a „Cinema" cimü folyóirat vezetését vette át.

Az Olasz Ökölvivó Szövetség elnökévé választották 1941-ben, de ugyanakkor, mint az egyik olasz filmgyártó csoport vezetője, számos film gyártásával az olasz filmipar termeléséhez is jelentős módon járult hozzá. 1942-ben az európai professzionista ökölvivók elnökévé választják.

Ő gyártotta az első repülőfilmet erről a háboruról: „Egy pilóta visszatér." Időközben lelkiismeretesen és odaadással látja el katonai kötelezettségeit is a nyugati fronton, a görög légi térben és Málta felett. A most folyó háboruban ujabb ezüstérmet kapott és háborus érdemeiért rendkivüli előléptetésben részesült.

A légügyi minisztérium kebelében megszervezte a fénykép-mozgókép propaganda központot. A következő sportokat üzi: labdarugás, kosárlabda, autóversenyzés (a kilencedik ezermérföldes versenyen második lett), tennisz, si, céllövészet.

Vitéz Keresztes-Fischerné rádióüdvözlete

Helsinki, szept. 21. Vitéz *Keresztes-Fischer Ferencné*, a Finnországban időző magyar női küldöttség vezetője a helsinki rádión át szeretettel köszöntötte a távoli Finnországból a magyar testvérnépet s megemlékezett a finnországi tartózkodásuk során szerzett mély benyomásaikról. Tiznapos finnországi tartózkodásuk — ugymond — életük legcsodálatosabb, legmélyebb élményei közé tartozik. Ez a tiz nap megmutatta, hogyan tud küzdeni és győzni egy életképes nemzet, amelynek minden tagja át van hatva a kötelességtudástól és a hazaszeretet szent eszményétől. Mindenütt törhetetlen munkakedvet reménykedő arcokat láttak és a katonák között mindenütt ott látták segiteni a női Lotta-szervezet tagjait. A borzalmas pusztitás nyomán a lázas épitő munka jeleit találták. Megemlékezett a finn nép magas kulturájáról, a nemzet nagy lelkierejéről, hazaszeretetéről, kötelességteljesitéséről és lemondásáról. Mindezt követendő példaként is emlitette.

A Lotta Svaerd-szervezet Helsinkiben előadóestet rendezett a magyar vendégek tiszteletére. *Keresztes-Fischer Ferencné* köszönetét fejezte ki a finn lottáknak, beszámolt benyomásaikról és annak a reményének adott kifejezést, hogy az együttmüködés a háboru után is folytatódik. A belügyminiszter feleségének a magyar asszonyok háborus megpróbáltatásairól és feladatairól tartott előadása nagy tetszést aratott.

Szentmiklósi Szabó György követ a helsinki követségen fogadást rendezett a magyar női küldöttség tiszteletére. A fogadáson a politikai, katonai és diplomáciai élet előkelőségei vettek részt. Az estélyen finn énekkar magyar nyelven elénekelte a Szózatot, majd finn és magyar nyelven adott elő dalokat.

Vasárnap a magyar hölgyek a Helsinki közelében fekvő Tuusulába utaztak, ahol tábori misén vettek részt és meglátogatták a Lotta-házat, a védőrségi alakulatok parancsnoki iskoláját és Kivi finn nemzeti költő házát.

Több burgonyát, kevesebb kenyeret kell fogyasztani Angliában

Vichy, szept. 21. (OFI) A brit közellátásügyi miniszter kijelentette, a brit népnek meg kell tanulnia, hogy több burgonyát és kevesebb kenyeret fogyasszon. Erre okvetlenül szükség van a tengeri szállitásokkal és a devizákkal való takarékoskodás érdekében. A kormány ugy akarja a közönséget rászoritani átrendjének a megváltoztatására, hogy felemelte a kenyér és csökkenti a burgonya árát.

Nagyérdekü kijelentések a keresztény egyházak összefogásáról

Debrecen, szept. 21. *(A Pesti Hirlap tudósitójától.)* *Bánass Lászlót*, az erdélyi katolikus papság egyik kimagasló tagját a pápa prépostta és a Szent Annáról nevezett plébánia plébánosává nevezte ki. Az uj plébánost, aki az erdélyi magyarság 22 éves küzdelmében tevékeny részt vett, vasárnap iktatták be ünnepélyesen. Dr. *Scheffler János* szatmári püspök végezte a beiktatást és többek között ezeket mondta: „Minél inkább fluktuálóbb világban élünk, minél inkább keresnek mások népboldogitó eszméket, mi annál büszkébbek lehetünk, hogy a szent evangélium birtokában vagyunk, mert az ég és föld elmulnak, de Krisztus igéi soha el nem mulnak." Bánass László, az uj plébános szentbeszédében elmondta, hogy két évet töltött X. Pius pápa mellett, aki látnoki lélekkel hirdette, hogy meg kell ujulnunk Krisztusban. Az akkori világban még nem jelentett egyéni érdemet kereszténynek lenni, ma, mikor a keresztény világnézet érvényesül, ujra csak azt kell hirdetnünk: ujuljunk meg Krisztusban.

A templomban jelen volt dr. *Révész Imre*, a tiszántuli református egyházkerület püspöke, aki később küldöttséget vezetett az uj prépost-plébánoshoz és üdvözlő beszédében többek között ezeket mondta:

— Két lelkipásztor áll egymással szemben. Más akolba, de ugyanabba a nyájba tartozó valamennyi testvéred nevében három szál virágot hoztunk. Az első virág a magyar hűség. Ez a virág nyilott a te szivedben az elnyomatás alatt. Hoztuk ezt a virágot azzal az óhajtással: *magyarok vagyunk, szeressük egymást!* Hoztuk a keresztyéni szolidaritásnak, a keresztyéni becsületes összefogásnak virágját is. Tudjuk, hogy a református magyar egyházak számára éppugy te nevelted az elszakitás ideje alatt a magyar tanitónőket, mint ahogy ma Bethlen Gábor ősi kollégiuma neveli a római katolikus egyház számára a katolikus tanitókat. Más körülmények között, de teljesen ugyanazon világkényszerüség alatt vajjon *miért ne lehetne ennek az összefogásnak és szolidaritásnak ugyanilyen világló példáit adnunk itt is?* A harmadik virág, amelyet hozok, Krisztus szeretete. Imádságba fogózzunk bele, te a tiédbe, én a miénkbe. Fogjuk meg a mi Urunk, Jézus Krisztusnak kezét és akkor *azt a kézfogást, amelyet egymással váltunk, soha semmiféle földi hatalom nem fogja széjjelszakithatni.*

Bánass László mélyen meghatva válaszolt. Hangoztatta, nem tudjuk, mit rejt magában a jövő. Ha két sinen is haladunk — ugymond — egy cél felé haladunk, katasztrófa csak akkor lenne, ha keresztezni akarnók egymás utjait. A magyar egységet csak *Krisztuson keresztül lehet megvalósitani.*

A válasz elhangzása után a *református püspök és a katolikus prépost-plébános megölelte és megcsókolta egymást.* A jelenet mély hatást tett a jelenvoltakra.

A Zala-szabályozás nem fenyegeti a keszthelyi öblöt

Néhány hónappal ezelőtt a *Pesti Hirlap* hasábjain dr. *Cholnoky Jenő* „Keszthelyt meg kell menteni" cimü cikkében a Balaton keszthelyi öblének eliszapolódásával foglalkozott. Szóvátette, hogy a Zala folyó elhibázott szabályozásának következménye a Balaton nyugati részén való mocsaras képződmény.

A cikkel kapcsolatosan *Tavy Lajos* miniszteri tanácsos, a földmivelésügyi minisztérium kulturmérnöki ügyosztályának ezidőszerinti vezetője, a következő megjegyzéseket teszi:

— Keszthely életbevágó fontosságu érdeke balatoni fürdőjének használhatósága és kikötőjének hajózható állapotban való tartása. Ezeket az érdekeket azonban komolyan veszélyeztethetné a keszthelyi öböl eliszapolódása. Ez a kérdés az érdekelteket is állandóan foglalkoztatja. Sokan a baj eredetét a Zala folyó elhibázott szabályozásának tulajdonitják. 1937 óta a földmivelésügyi minisztérium a *Vizrajzi Intézet* utján rendszeres tanulmányokat folytat a Balaton *Balatonszentgyörgy—Keszthely* körüli öblében, az iszapvándorlás nagyságának, továbbá a Zala folyó alsó szakaszában folyó viz iszaptartalmának mérésére. A legutóbbi öt év méréseinek eredményei azt mutatják, hogy a Zala torkolatától a keszthelyi öbölig *alig történt számbavehető feliszapolódás.*

— A Zala torkolati szakaszában lebegtetett iszap mennyiségére nézve megállapitottuk, hogy a folyóvizben köbméterenként átlagosan mintegy 50 gramm iszapmennyiség található, vagyis a Zalából évente legföljebb 5000 köbméter iszap juthatna le a Balaton fenekére. A valóságban ennyi sem jut bele a Balatonba, hiszen az iszap egy része már a Zala medrében lerakódik.

— A Földtani Intézet összehasonlitható ásványtani tanulmányokat végeztetett annak megállapitására, hogy a keszthelyi öbölben található iszap azonos eredetü-e a Zala folyóból származó hordalékkal? Az eddigi vizsgálatok azt igazolják, hogy a két különböző helyen vett iszapminták nem azonos szinüek és vegyi összetételük sem egyforma. A keszthelyi öböl feliszapolódása tehát részben a Balaton általános áramlásával kapcsolatos iszapvándorlás eredménye. A Zala hordalékának nagy része el sem juthat a Balatonba, hanem a folyó azt már a csekély esési torkolati mederszakaszán leejti, tehát *a feliszapolódás magában a folyómederben történik.*

A Zala szabályozása ezelőtt husz évvel kezdődött, a keszthelyi öböl feliszapolódása már sokkal régebb idő óta megfigyelt tünet. A feliszapolódás hajózási szempontból a Balaton vizének jeleniegi magas állása mellett bajt nem okoz.

— Abban az esetben, ha a Zala-szabályozás valóban siettetné is a keszthelyi öböl eliszapolódását — bár ez nem látszik valószinünek —, egymással szembe kell állitanunk a Zala-szabályozás eredményét a többezer hold elmocsarasodott terület lecsapolódását és az ezzel kapcsolatos mezőgazdasági érdekeket, azzal a kis területet érintő helyi hátránnyal, amely a keszthelyi öböl állitólagos feliszapolódásával jár és amelyet a fürdőhelyen és a kikötőkben végzett időnkénti kotrással könnyen meg lehet szüntetni.

Szász államtitkár a destruáló propagandáról és a pénzgyüjtésről

Szász Lajos pénzügyi államtitkár, Kecskemét országgyülési képviselője vasárnap beszédet mondott a MÉP kecskeméti szervezetének ülésén. Hangsulyozta, hogy a mostani világháborut nem lehet összehasonlitani az 1914-essel, ezzel a háboruval jelentőségben csak a népvándorlás kora hasonlitható össze. Az 1914. évi háboru célja a hatalmi tulsuly érvényesitése és biztositása volt, a mai háboru célja az országok együttmüködésének biztositása. Az igazi béke alapja a történelmi fejlődés, a népek államalkotó ereje, a földrajzi adottságok és a gazdasági érdekek. Csak ezeknek a figyelembevételével lehet biztositani, hogy ez a háboru is ne egy uj világháboru magvát vesse el. A páriskörnyéki békék megkötésekor szabad prédának tekintették a kiszolgáltatott országokat.

Beszélt az államtitkár arról a propagandáról, amelynek a destruálás a célja. A külső fronton, — ugymond — mindent megéreznek fiaink, *aki tehát itthon destruál, az egyaránt vétkezik a belső és a külső front nyugalma, békéje és szilárd győzniakarása ellen.* A gazdasági kérdésekre térve át, megállapitotta az államtitkár, hogy a borpiacon nincs ok aggodalomra, a felvásárlást megoldották és a borátvétel komoly zavaroktól mentesen történik majd meg. Örömmel mutatott rá az *adómorál javulására.* A kivetett adók ma száz százalékig befolynak. Ma 500 millió pengőre lehet becsülni a tezaurált pénzt. Ez a pénz ugy szolgálná a közérdeket és egyéni érdeket egyaránt, ha pénzintézetekbe kerülne.

beléptidíj fejében a közönség egyik szerencsés tagjának a tulajdonába.

Egész napon át díjtalanul megtekinthető a Magyarság képzőművészeti kiállítása

Ezuttal is közöljük, hogy a *Magyarság* képzőművészeti kiállítása *vasárnap és hétköznap reggel tiz órától este hat óráig díjtalanul megtekinthető.* A hatalmas képzőművészeti anyag a legkiválóbb magyar festő- és szobrászművészek munkáiból tevődött össze. Az árak oly rendkivül mérsékeltek, hogy *aki a szép lakást szereti, ezen a kiállításon karácsony előtt néhány pengőért értékes művészeti alkotáshoz juthat.* Kiállitási helyiségünk Eskü-ut 6. szám alatt, a félemeleten van.

Hétfőn feloszlatják a bukaresti parlamentet

Bukarestből jelentik: A nemzeti parasztpárt vezetőségének szombaton délelőtti tanácskozásán *Maniu* Gyula határozottan visszautasitotta azt az ajánlatot, hogy átvegye a pártelnökséget. Maniu a lemondott Vajda helyére *Mihalachet* ajánlotta. Mihalachet a keddi végrehajtóbizottsági ülésen választják elnökké.

A parlament feloszlatásáról szóló királyi kézirat hétfőn jelenik meg a hivatalos lapban. A kormány, illetve a belügyminisztérium elrendelte *Dobrescu* bukaresti főpolgármester és valamennyi kerületi elöljáró kicserélését. Dobrescu helyére a belügyminiszter *Dán* Emilt nevezte ki.

Az uj kormány egyébként mindenféle külsőségekkel is éreztetni akarja a rendszerváltozást. A miniszterelnökség elrendelte, hogy *a vasut vonja ki a forgalomból a szalonkocsikat.*

Nézz körül a földön!

Egy érdekes könyv magyar forditása kerül forgalomba a közeli napokban. Szerzője *Van Loon,* cime *Nézz körül a Földön.*

Van Loon ugyan angol nyelven megjelent könyvének a *Geographi* szerény cimet adta, de ez a sokatmondó és sokszor jogtalanul használt szó ezutal keveset mond. Mert Van Loon könyve nem a megszokott értelemben vett földrajz, amely kimondhatatlan hegyóriások magassági, idegen országok és soha nem látott városok népességi adataival, a hegyek föltornyozódásának, a folyók kanyargásának, jégárak hömpölygésének geológiai és fizikai ismereteivel tömi meg az olvasót, hanem valóban az, aminek a földrajznak lennie kell:

A Föld rajza.

Képszerü ábrázolása mindannak, amit mindenkinek tudnia kell a földről, amelynek parányi porszeme.

Irásban és képben fogalmat nyerünk Van Loon könyvéből arról a gigászi munkáról, amellyel egyszerü tengerészek és tudós geografusok, aranykereső farmerek és nagyszerü mérnökök urrá lettek a szárazföldön és vizen, a föld gyomrában és a levegőben.

Számok és adatok nélkül is emlékezetünkbe vésődik a *táj lelke, népek és nemzetek multja és jelene.*

Szellemesebb iró nem nyult még a földrajz mindenkinek elevenjébe vágó kérdéseihez, mint ennek a könyvnek a szerzője. Elevenebb tollal nem irtak még földrajzot — de nem is illusztráltak. Van Loon könyvét egész sereg vonalas rajz és szines kép kiséri. *Nem térképek. Nem tájképek. Jellegzetes, markáns vonások,* amelyek *elhanyagolják a mellékeset,* de *kiemelik a lényeget:* mindazt, ami megjegyzésre érdemes, ami nélkül hézagos marad világképünk.

Van Loon könyvének legfőbb érdeme az, hogy mindaz, amit mond, komoly, tiszta *tudomány.* Ahogyan pedig ezt a komoly, tiszta tudományt, világhirü geografusok évezredes verejtékes fáradozásának gyümölcsét elmondja: szintiszta, nemes *irodalom.* Ötletes, szellemes, fordulatos, egyetlen sorában sem fárasztó adathalmaz, hanem tollal irott és ceruzával rajzolt *irodalmi földrajz.*

Képviselő nem teheti be a lábát a parlamentbe, biró a tárgyalóterembe, kereskedő nem szállhat föl a gyorsvonatra, tanár a katedrára, iró nem ülhet az asztalához, festő a vászna elé, iparos a mühelyébe: amig nem ismeri Van Loon könyvét. Mert mindegyik nyer vele: megismeri a föld képét, amelyet ki-ki a maga mestersége keretein belül átalakit, formál, módosit.

Van Loon könyve *időszerü munka.* Soha annyira fontos nem volt, megismerni a magunk és szomszédunk földjét, mint ma. És soha olyan sok nehézségbe nem ütközött az utazás, mint ma. Van Loon könyve egy földkörüli utazást pótol: kárpótol nagy nemzetközi utazási irodák rendezte turákért: elénk tárja az egész földkerekségét egyetlen kötetben.

470 ezer angol és *32* ezer német olvasó kényes izlése a záloga annak, hogy a magyar olvasók tábora is hálás lesz Van Loonnak, az első *földrajzi tárgyu világirodalmi remekmü* szerzőjének.

Az osztálysorsjáték szombati eredménye

20.000 pengőt nyert: 27165.

2000 pengőt nyert: 18439.

1000 pengőt nyertek: 15002 80121.

500 pengőt nyertek: 3247 70746 74146 76383 78673.

300 pengőt nyertek: 820 11576 20416 24246 36522 39221 42378 48298 50912 57636 62987 65759 80972.

200 pengőt nyertek: 1638 2569 2578 6170 6536 7156 7252 10237 12591 20532 21330 26161 27628 29208 30866 35561 35780 36555 37348 38963 40571 48543 50607 35533 53730 59856 60747 62792 64849 65646 66605 69832 70500 71039 72129 75973 79183 80681 82047 83931.

90 pengőt nyertek:

16 105 107 152 310 331 475 522 528 533 615 630 637 672 706 804 849 851 858.

*1*011 050 058 065 076 139 164 205 206 220 283 369 419 515 544 599 692 696 698 728 736 806 838 878.

2018 047 110 147 154 182 235 253 494 520 535 621 632 758 775 780 827 986.

*3*921 155 159 204 280 370 393 443 474 504 535 543 571 598 608 678 711 718 755 756 760 773 807 888 903 907 959.

4018 031 051 068 147 154 298 391 422 428 452 487 497 559 562 590 622 636 660 692 736 759 781 836 841 937 962 984.

*5*010 087 107 167 198 262 282 333 352 396 429 463 501 643 712 790 797 900 910 950 968.

*6*011 027 055 119 125 291 296 336 343 421 461 533 755 761 781 787 869 886 935.

7039 041 093 110 123 203 226 327 355 358 363 400 402 465 470 496 504 527 680 699 844 850 904.

*8*003 015 095 165 293 296 314 355 396 617 631 657 681 704 721 723 742 767 884 891 957 966 997.

9033 068 139 151 174 207 226 237 323 425 440 555 590 720 774 780 793 834 952.

*10*008 014 017 022 034 100 105 114 121 140 269 313 343 345 351 373 404 422 488 546 603 611 648 758 779 853 890 892 933 941 962.

*11*023 046 161 228 309 352 394 409 455 495 527 611 653 674 828 855 859.

*12*052 075 121 148 217 229 310 341 366 451 480 570 605 624 701 730 867 872 899 963 979.

*13*023 066 096 112 123 252 281 374 384 414 474 483 511 518 525 606 633 641 649 669 671 704 706 791 802 815 836 914 921 939 979.

*14*000 133 201 231 241 273 340 405 431 670 674 718 771 806 869 873 885 927 983.

*15*077 187 290 303 344 375 432 454 581 654 658 716 721 734 746 829 957 963 992.

*16*038 047 067 147 212 228 345 360 372 386 441 455 540 547 609 632 756 766 771 805 806 879 882 883 888 934 945.

*17*030 077 167 179 194 213 226 263 286 310 352 482 577 588 610 617 629 718 730 765 768 783 804 851 920 925 998.

*18*026 043 046 059 126 132 160 161 175 216 260 264 270 302 389 410 424 455 502 510 524 535 645 687 717 764 886 892 918.

*19*007 008 034 066 130 145 151 159 171 259 387 394 457 493 503 508 525 546 554 566 581 706 712 723 803 827 862 874 899 936 947 964 982 993 998 999.

*20*119 121 234 247 253 317 338 454 526 549 556 693 754 845 859 863 919 973.

*21*031 098 131 178 201 259 287 310 328 343 349 361 363 385 397 456 570 582 716 751 837 849 943 965 973 983.

22023 027 153 179 272 411 462 516 546 560 622 623 641 649 671 727 781 809 843 871 893 924.

*23*123 166 215 247 253 289 298 319 353 332 383 389 415 418 450 488 604 654 655 696 752 793 883.

24053 056 076 119 127 130 231 236 273 290 307 336 383 437 488 494 521 523 550 551 586 601 610 644 646 653 658 727 734 864 904 977 999.

25008 043 190 210 220 237 270 306 334 354 363 377 418 442 499 547 625 658 716 723 752 774 839 893 912 990.

26126 228 263 274 363 377 455 492 577 624 717 730 797 876 907 947.

27036 039 098 124 131 187 245 305 431 483 611 723 752 779 784 794 872 948 980.

*28*012 058 068 110 140 174 229 242 253 316 480 626 658 661 686 700 743 745 777 810 863 839 843 874 943.

29022 058 110 118 141 317 446 458 511 624 814 826 828 839 874 894.

*30*091 092 216 236 270 279 363 378 414 484 488 471 526 572 576 584 642 669 764 765 810 884 924 928 985.

*31*023 047 072 127 128 134 214 223 234 284 334 413 476 532 640 650 659 726 827 832 852 897 933.

*32*032 042 094 178 190 234 241 253 295 327 370 469 535 623 648 718 733 766 771 780 865 914 951 993.

*33*029 104 198 210 220 257 274 291 385 461 495 521 548 572 574 616 719 773.

*34*015 089 107 172 268 360 387 612 631 668 700 734 753 779 906 916 934.

*35*063 111 114 120 192 221 264 349 363 452 508 552 568 590 658 630 773 813 822 921.

*36*000 001 061 083 088 133 247 273 290 315 407 420 466 473 743 749 809 911 917 957.

*37*017 054 137 138 192 231 287 300 301 347 380 418 434 458 532 549 654 673 675 757 782 795 830 853 922.

*38*004 022 025 055 116 117 160 226 228 248 322 368 444 446 489 522 564 607 658 693 802 827 915 918 943.

*39*303 354 240 446 294 318 372 439 489 494 510 556 611 721 731 747 557 792 835 892 908 913.

*40*032 068 101 123 177 183 215 267 285 290 291 311 317 340 362 378 444 452 464 477 543 567 571 596 621 820 859 864 913 940.

*41*203 255 270 296 325 345 391 419 424 434 446 509 520 521 547 553 559 622 626 657 711 766 843 907 966 997.

*42*011 033 074 098 137 165 207 235 264 316 362 378 401 409 412 475 533 451 572 614 616 637 674 953,

43035 120 153 162 182 191 239 272 279 365 385 421 427 446 547 569 572 580 587 599 776 877 886 952 971.

44015 020 080 099 109 146 158 165 205 242 341 408 423 460 468 486 533 559 618 624 775 831 971.

45015 092 108 133 153 235 249 256 262 263 295 314 332 400 419 459 489 511 554 588 597 620 641 657 699 711 760 772 859 860 866 869 944 951 991.

46001 084 139 146 148 189 264 279 291 325 476 481 489 542 548 550 589 604 774 805 899 931 963 980.

47039 064 079 118 155 173 186 384 390 427 606 666 675 699 757 788 855 900 950.

48000 019 084 100 130 160 164 165 227 255 436 453 461 482 495 539 605 638 643 653 786 792 815 857 865 904 915 967 983.

*49*009 067 072 103 124 227 235 281 294 313 320 398 427 554 556 572 616 763 766 796 829 870 882 898 919 925 988.

*50*025 116 185 198 259 379 404 420 465 503 507 565 577 609 648 656 728 771 778 781 799 829 855 856 928 932 940.

*51*002 009 043 062 187 243 368 375 377 385 394 431 451 467 478 530 587 601 620 624 646 694 774 779 805 829 995.

*52*055 100 102 197 223 238 269 388 508 530 542 662 714 736 762 840 903 920 968 978.

*53*059 061 082 126 140 245 392 426 457 481 626 690 756 804 831 871 913 918 934 953

*54*030 052 072 112 136 138 152 185 214 305 320 322 342 366 378 398 490 500 510 551 600 704 741 789 833 869 876 990.

*55*015 104 177 192 246 473 487 465 569 588 646 681 762 811 827 839 892 907 931 969.

*56*034 041 102 178 195 275 439 450 489 509 537 631 737 748 901 935 957 972.

*57*042 227 229 253 364 365 437 438 579 633 635 714 716 740 813 839 910 964 981 987.

*58*036 124 196 209 216 230 232 326 390 406 471 648 776 838 845 893 925.

*59*036 039 053 072 108 117 179 308 426 572 622 653 693 705 715 716 792 843 873 989.

*60*026 043 097 155 195 197 262 348 399 406 415 473 517 564 627 645 692 694 827 829 851 864 890.

*61*028 100 113 125 140 173 178 211 236 238 295 313 351 364 420 443 444 472 500 501 519 529 565 699 748 76 780 808 818 876 900 913 924 994.

62039 060 063 104 106 157 197 310 363 471 482 486 531 629 663 679 700 794 817 863 937

*63*085 116 182 188 306 354 362 447 499 526 556 567 594 643 677 839 847 879.

*64*021 023 109 133 161 169 201 315 405 411 435 446 491 540 674 704 714 720 760 816 846 878 916 940 989.

*65*057 132 194 333 364 379 487 545 565 580 617 662 678 763 806 867 872 883.

*66*005 137 179 186 195 264 294 298 310 521 554 587 612 640 688 748 749 837 856 863 873 890 915 934 937 996.

*67*042 124 189 208 339 460 493 581 664 693 749 809 818 859 895 909 911 930 951 988.

*68*261 275 311 327 370 382 417 452 491 523 526 591 596 627 635 658 677 724 748 775 802 836 840;

*69*006 025 106 145 176 197 207 224 256 261 306 327 329 412 485 492 528 602 611 637 737 758 778 844 847 893.

*70*015 038 036 096 114 120 173 380 422 449 624 675 719 787.

*71*023 024 095 109 110 145 177 191 194 203 234 274 284 434 473 484 490 508 647 648 659 760 845 849 874 923 994.

72097 168 180 188 193 210 440 507 555 565 573 828 983.

*73*047 124 132 311 365 437 559 607 658 696 736 739 747 752 815 850 817 850 882 939 969.

74156 210 383 520 525 551 641 727 730 733 738 769 774 787 821 831 832 859 890 968 989 993 996.

75000 003 121 130 133 143 155 416 466 529 568 611 622 694 701 744 791 870 888 889 945 961 961 988.

76019 085 099 142 155 164 195 199 246 315 324 327 440 442 515 568 590 608 629 625 656 756 792 812 825 987.

77122, 158 218 239 288 307 361 378 515 539 646 674 792 804 830 859 764 924 974 981.

*78*123 130 136 143 305 329 375 398 470 635 643 703 724 883 948 963 985 990.

79040 046 067 314 350 399 444 559 567 637 641 702 716 722 831 861 880 902 962 966 985

*80*059 077 093 116 134 183 227 285 360 363 395 508 518 560 561 583 696 712 723 731 820 832 844 920 954.

*81*063 203 215 237 251 280 336 368 376 451 452 471 573 539 626 630 711 718 753 772 844 854 888 995.

*82*004 007 117 172 182 204 279 280 324 355 359 525 550 61 694 717 887 904.

*83*005 082 128 146 206 209 280 346 422 461 513 520 524 557 580 598 623 636 639 781 799 832.

*

Esetlegesen előforduló sajtóhibákért nem vállalunk felelősséget.

*

A huzásokat kedden folytatják. Érvényes vételsorsjegyek még kaphatók a Benkő Bank rt.-nál: Budapest, Andrássy-ut 56. Levelező lapon vagy 28-6-47 telefonon is rendelhetők.

A divatos nő ÉS A KAPCSOK

Hogy tévedés ne essék, mindjárt az elején kijelentem, hogy nem érzelmi kapcsokról lesz szó. Habár a nők általában érzelmes lények s igy az érzelmi kapcsok — akár a sajátjuk, akár a másokéi — igen érdeklik őket, — most nem ilyenekről fogunk beszélni. Olyan kapcsokra gondolunk most, amelyek nem a szivünkhöz, hanem a ruhánkhoz tartoznak. A női ruha életében nem ez az első eset, hogy kapoccsal csukódik, de, hogy mikor volt vele az utolsó kapcsolata, azt alighanem már maga a ruha sem tudja megmondani. De arra még emlékszik, hogy valaha — még a háboru előtt — roppant nagy forgalom volt kapcsokban, minden valamirevaló ruhára 2—3 tucatot is varrtak. Ekkortájt különben sok kinos percet szereztek a kapcsok a nőknek, mert a szoknyák és derekak rendesen oldalt vagy hátul záródtak, ugy, hogy mindig külön segitségre volt szükség a „bekapcsoláshoz". Ha történetesen nem volt kéznél valaki, amikor a hölgy látogatóba indult, az egyenesen katasztrófális volt, mert egyedül képtelen volt felvenni és bekapcsolni a ruhát.

Summa-summárum: a kapcsok annyi bosszuságot okoztak a hölgyeknek, de még a családtagoknak is (mert a halcsontos, szükderék összekapcsolásához nem kis ügyesség kellett!), hogy amikor a háboru utáni divat megszabaditotta a ruhát a kapcsoktól, mindenki megkönnyebbülten lélegzett fel. Ekkor aztán — reakcióképpen — olyan divat jött, amely számüzte a gombokat is, a halcsontokat, a füzőket, csattokat s a zsákszerüen szabott ruhát a fejen keresztül húzták fel. Pillanat alatt fel lehetett öltözni, oly egyszerü dolog volt ez, mint amilyen egyszerü maga a ruha is.

De e disztelen ruhák korszaka is lejárt s elkövetkezett az uj divat, — a mostani — amely szereti a diszeket, a változatosságot és szivesen elevenit fel mindent, ami régebben népszerü, vagy akár népszerütlen volt. Igy tért vissza hosszas távollét után ismét a *kapocs,* de utközben megnőtt, sőt meg is szépült. Ezért most már kettős célt szolgál: nemcsak zárja a ruhát, hanem *diszíti is.* Nem bujik el tehát szerényen a berakások alá, a biék mögé, hanem feltünő és nagy formában kivül, a ruhán büszkélkedik. Nagyzási hóbortja pedig már odáig vitte, hogy elsősorban a fénylő fémeket kedveli, mert igy azt a látszatot keltheti, mintha aranyból vagy ezüstből volna . . .

Egyszóval az óriásira nőtt kapocs ma a ruháknak legdivatosabb disze. Ha a mostani elől záródó derekakon van 5—6 fényes, nagy kapocs, akkor teljesen meg vannak elégedve és más diszt nem is kivánnak maguknak. Igen divatosak a *kapcsos bluzok,* bársonyból vagy élénkszinü szövetből, amelyeket rendesen rövid, csipőig érő kis szeszlivel szabnak; az övet és elől a bluzt nagy fémkapcsokkal zárják. Ruhákra is tesznek kapcsokat, sőt már kosztümöt is láttunk, amelyen óriási kapcsok kapaszkodnak egymásba. Jane *Regny* angora- és jersey-sportbluzai is ilyen diszkapcsokkal csukódnak. Legelőkelőbb fajtája pedig oly magasra hágott a ranglétrán, hogy gyémántból (strasszból) van és selyemruhákon csillog.

De mindezzel még mindig nem érte be a nagyratörő kapocs. Még magasabbra vágyott és sikerült elérnie célját: felkuszott a kalapra is. Ujdivatu filc- és angorakalapokon gyakran látjuk, hogy a kettévágott tetőt nagyméretü kapcsok tartják össze.

A nikkelt és egyéb fémeket nemcsak kapcsok formájában használják diszül az idén, hanem mint gombok, csattok, klipszek is sürün szerepelnek. Divatos a karika is, mint övcsatt és mint retiküldisz. Krokodil- és zergebőrtáskák fogantyuja egy-egy jól megtermett nikkel függönykarika. Mint érdekességet, megemlitjük még, hogy *Lanvin* asszony egyik szövetruhája hat *lakatformáju* gombbal csukódik. Ennél biztosabban aligha lehet zárni a divathölgy ruháját.

B. I.

Uj, olcsó kiadása jelent most meg

AXEL MUNTHE:

SAN MICHELE REGÉNYE

10 pengő helyett

3.60

cimü könyvének. — Az eredeti kiadást is fölülmuló gyönyörü kötésben, a hiressé vált Anacapri fényképfelvételeivel. — Kapható könyvosztályunkban IV. kerület, Eskü-ut 6. sz., félemelet

A felvidéki magyar párt parlamenti vizsgálatot kér a cseh népszámlálási visszaélések ügyében

Prágából jelentik: Törköly József dr. magyar nemzeti párti képviselő a prágai parlament bizottságában élesen birálta a cseh kormány 1934-ik évi költségvetését. A magyarság pártjai bizalmatlanok az egész kormányzattal szemben, a belügyminisztériumban a demokratikus önkényuralom főmegtestesitőjét s végrehajtóját látják, az igazságügyi kormányzat nem teljesiti kötelességét a szabadságjogok biztositása érdekében.

Bizalmatlanságunk főoka — mondotta — hogy *a magyar kisebbség politikai, gazdasági, kulturális élete el van nyomva.* Keretörvény ugyan van, de részletörvények még tizennégy év után is hiányoznak. A miniszteriumok hatásköri törvénye az egyesületi és gyülekezési szabadság, a birói függetlenség s az elnemzetlenitės büntetésére vonatkozó speciális törvény hiányzik. Az egyéni szabadságot biztositó törvények nem jók, de ezek is fel vannak függesztve. Nincs sajtószabadság, de van lapelkobzás, kolportázsjog megvonása és lapbetiltás. A magyar gyüléseket feloszlatják. Nincs önkormányzat. *A magyarság tagjai harmadrendü állampolgárok,* akik a közhivatal viselés jogától meg vannak fosztva, fiai a munkaalkalmak tendenciózus hiánya miatt halálra vannak itélve. Nincs meg az anyanyelven való magasabbfoku szakképzés lehetősége, meg van fosztva a magyarság a szellemi érintkezés szabadságától. Ugyancsak hasonló mértékü a magyarság elnyomása gazdasági téren. *A gazdasági pangás sok tizezer magyar munkást fosztott meg kenyerétől, a kolonizáció 150.000 hektárt juttatott más nemzetiségüeknek.* A magyar pénzintézeteket tönkretették. A legfontosabb elnemzetlenitési eszköz volt a kormány kezében az 1931. évi népszámlálás. Döntő erejü bizonyitékokat hoz fel, hogy a népszámlálással mesterségesen befolyásolták a magyarság lélekszámának arányát, ehhez az arányhoz pedig a nyelvhasználat joga füződik. Ezért azt követelte, hogy *parlamenti bizottság vizsgálja felül a törvényellenes népszámlálást.* Részletesen kitér *Kassa* esetére, amelyről *Srobár* az államfordulatkor a városháza erkélyéről ismerte el, hogy *70 százalékában magyar,* de 1919-ben csak 38, 1921-ben csak 22.1, 1930-ban pedig csupán 18 százalék magyart mutattak ki s ezzel Kassán a magyarság elvesztette a hatóság előtti nyelvhasználati jogát. A választási statisztikával ellenőrizte a népszámlálást. Az 1927. évi községi választáson *49.04 százalék,* 1932-ben 40.5 százalék volt *a magyar pártokra leadott szavazatok száma.*

Bory Jenő nagysikerü előadása az agyagról, a szobrászmüvészet legfontosabb anyagáról

Képzőmüvészeti kiállitásunk termében nagy közönség hallgatta a müvészprofesszor előadását

Szombaton este hét órakor tartottuk meg képzőmüvészeti kiállitásunk helyiségében, Eskü-ut 6. szám alatt, azt az előadást, amely megnyitója volt *a kiállitásunkkal kapcsolatos előadássorozatnak.* Ezeknek az előadásoknak az a célja, hogy karácsonyi képzőmüvészeti akciónk kiegészitéseképpen, *a közönségnek a müvészet iránt való érdeklődését elősegitse és felkeltse.* Kiállitási helyiségünk, amelyben a kiváló festmények és szobrok százai vannak izlésesen elrendezve, ez alkalommal még érdekesebb látványt nyujtott, mert *a teremben felállitott széksorok páratlanul érdekes és hangulatos kerethez jutottak a magyar müvészetnek ebben a legujabb hajlékában.*

A közönség fél hét órától kezdődően nagy számban érkezett az előadásra és *hét órára teljesen megtöltötte a termet.* Az előadás megkezdése előtt *Kneffel* Ede volt lipcsei konzul, a *Magyarság* fiókkiadóhivatalának vezetője, köszöntötte a közönséget és mutatott rá azokra a szempontokra, amiknek alapján a *Magyarság* szerkesztősége és kiadóhivatala a karácsonyi képzőmüvészeti akciót *a müvészetek istápolása érdekében rendezte.* Majd felkérte *Bory* Jenőt, a kiváló szobrászmüvészt, a Képzőmüvészeti Főiskola tanárát, előadásának megtartására.

Bory Jenő előadása

A közönség előtt álló emelvényen, az előadás megkezdésekor *minfák, agyagtömbök és különböző stádiumban lévő, nedves, féligkész, kiégetett és cizellált agyag- és gipszszobrok sorakoztak fel, mint tartozékai* annak az előadásnak, amelyet a müvészprofesszor tartott.

Bory Jenő, igen szellemesen, azzal kezdte előadását, hogy a müvészet örök és legérdekesebb témájáról, a nőről, illetve *arról az anyagról,* amelyből a teremtő *a nőt* formálta, *az agyagról* fog beszélni.

— Ilyenformán — mondotta a müvésztanár — talán az agyagról himnuszt is lehetne zengeni, mert *az is olyan elterjedt és csodás szüleménye a földnek, akár a nő.* Nincs anyag, amelyből oly könnyen tetszőleges formát lehetne előállitani, *mint az agyag.* A gyermek gyenge keze bögrét, babát csinálhat belőle, persze, ha a mamája megengedné, hogy a szobában pancsolhasson. Igaz, hogy a fával és a fémmel összehasonlitva hátrányos tulajdonsága van az agyagnak: *törékeny.* De ezt a gyarlóságát pótolja *olcsósága,* könnyü és végtelen sokféle feldolgozhatósága.

— Az agyag nélkül a szobrász meg sem mozdulhat. *Agyagban rögziti le az első gondolatot,* az első lépcsőfokot, amelyről a müvészi alkotást magasba lenditi.

Ezután a müvészprofesszor arról beszélt, hogy a szobrásznak nincs eredeti munkája, mint a festőnek, mert *müveinek sokszorositását és kidolgozását nem ő végzi* és igy sokszor bosszankodva kénytelen látni, hogy *mi lett abból, amit ő agyagban elgondolt.* Ismertette a gipszbe-öntés módjait, ami rendkivül fontos folyamata a szobrászmüvészetnek. Éppen ezért oly fontos anyaga a szobrászatnak *a gipsz,* hogy azt kell mondani, *gipsz nélkül nincsen szobrászat.* Tiz-tizenkét évvel ezelőtt kezdődött a *magyar kerámia* virágzása, aminek azért van nagy fontossága, mert *sem márványunk, sem rezünk nincs.* Ismertette a müvészprofesszor *a terrakotta nemesitése terén elért eredményeit,* saját találmányát, a *pirobazaltot,* amelyet különleges kiégetés utján állit elő és a csiszolás révén juttat *sötét szineivel olyan állapotba, amelynél a szobor, fénye és szine alapján, családásig hasonlit a bronzhoz.* Ezt a pirobazaltot éppen ezért *Bory-bronznak keresztelték el a szakértők.* Ugyancsak ismertette a professzor másik találmányának, *a tüzmárványnak* az előállitását, amely voltaképpen egy mümárvány-fajta, de amely azzal a rendkivüli nagy előnnyel rendelkezik a többi mümárványokkal szemben, hogy *mig a mümárvány csupán az épületek belső diszitésénél őrizhető meg épségben,* mert a nedvesség is kikezdi, ugyanakkor *a tüzmárvány kint a szabadban akár szobrok anyagaképpen, akár épületek alkatrészeiképpen való felhasználásánál, maradandóságát jobban megőrzi, mint a márvány.* A márvány az idők folyamán a rárakodó piszoktól, koromtól *teljesen megfeketedik,* a tüzmárvány azonban, amelyet voltaképpen *vékony üvegréteg fut körül,* a márvány szinét tökéletesen megőrzi.

— Sajnos, — mondotta a müvészprofesszor, — ezzel is ugy vagyunk, mint minden magyar dologgal: *a tüzmárvány tiz év óta szabadalmazva van,* óriási gyakorlati lehetőségek vannak benne elrejtve, de mindmáig *a gyakorlatban nem kellett senkinek.*

Vigh Gusztáv gimnáziumi tanuló kapta Bory Jenő szobrát

Előadása végén *Bory* Jenőt a közönség őszinte és meleg ünneplésben részesitette, majd a *Magyarság* szerkesztősége nevében *Dékány* András hirlapiró mondott köszönetet az értékes előadásért.

Következett az est érdekes és az előadást méltóképpen befejező része: ugyanis *Bory Jenőnek egyik legszebb alkotását, a „Fájdalom" elnevezésü szobrot ötletes módon a közönségnek juttatták.* A szobor szerencsés fordulatképpen *Vigh* Gusztáv IV. osztályu gimnáziumi tanuló, *Vigh* Gyula dr., magyar királyi osztálygeológus fiának a tulajdonába került, aki a szép est emlékeképpen *boldogan vitte magával a müvet.*

A *„Magyarság" legközelebbi müvészeti előadása* a jövő hét szombatján, este fél 6 órakor lesz, amikor *egyik kiváló festőmüvészünk* tart előadást, amelynek befejezésénél, az első előadáshoz hasonlóan, *a müvész egyik festménye kerül a nyolcvan filléres*

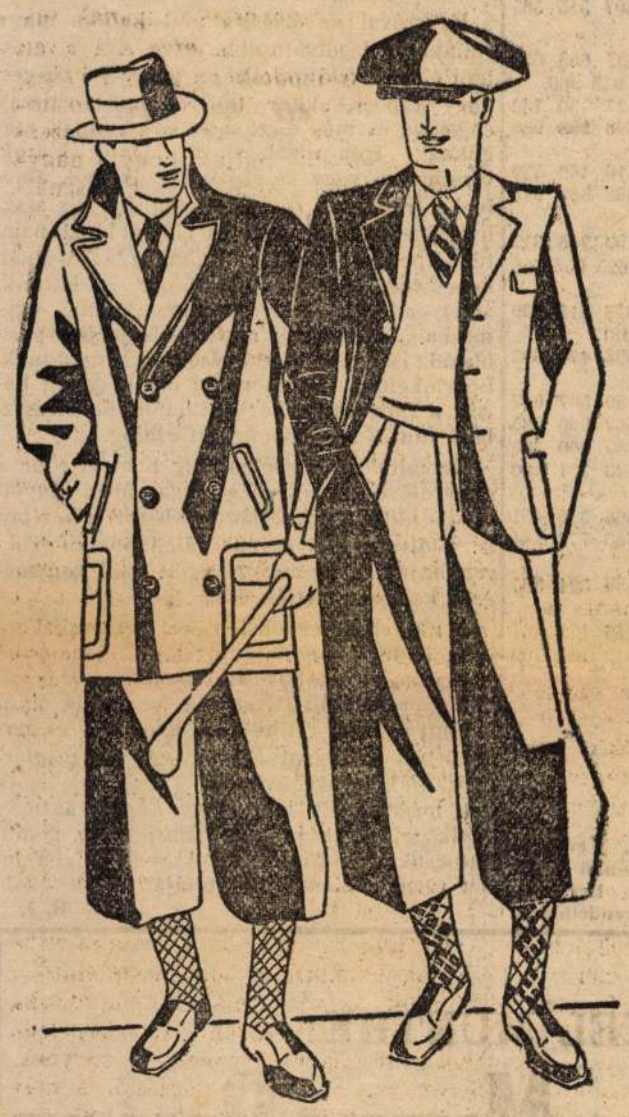

Elegánsan és olcsón
öltözködhetik
férfiruha- és uridivat-osztályunkról

az 1. emeleten — a földszinten

Gyapju keménykalap uj divatformákban ---------- 6.75
Puha gyapjukalap jó szinek és minőségek ---------- 7.80, 4.90
Magasszáru és félcipő tartós minőségben fekete és barna ---------- 12.80
Elegáns lack félcipő varrott kivitelben 15.80, szegelt ---------- 12.80
Tiszta selyem önkötő nyakkendők 2.90
Nappa bőrkesztyü bárányból 8.50, bélés nélkül ---------- 4.50
Freskó divating 2 gallérral a legujabb sötétalapu mintákkal ---------- 3.90
Selyemfényü puplining tiszta fehér és divatszinekben ---------- 5.80
Fehér müselyem sál kötött, jól mosható ---------- —.88, —.68
Divatos kendősál müselyem crepe-de-chineből, fehér és szürke ---------- 4.90
Mikulásra vagy karácsonyra ajándékozzon szövet házikabátot gazdagon zsinórozva, ára csak ---------- 15.80

Postai megrendeléseket utánvéttel 15 pengőn felül dijmentesen szállitunk.

Hogy Önt a legnagyobb kényelemben kiszolgálhassuk, élelmiszerosztályunk felett külön emeletet nyitottuk a csokoládé Mikulásoknak és a tömérdek karácsonyfadisznek.

Elegáns télikabát meleg béléssel, bársony gallérral — 38.—
Átmeneti kabát kitünő vastag doubi kelméből, a télikabátot pótolja ---------- 19.80
Férfiöltöny mérték után kétszeri próbával, elsőrangu szövetekből ---------- 78.—

Gazdászkabát vastag dublkelméből, jó kivitelben 18.80

Őszi öltöny divat- vagy ábraszerinti sportfazonban, mellénnyel 33.—

MAGYAR DIVATCSARNOK Rákóczi-ut 72-74

Téli tárlat,
Horthy Miklós huszéves kormányzása alkalmából, a Műcsarnokban

A *Képzőművészeti Társulat* is részt kér abból az ünneplésből, amellyel *Horthy Miklósnak* hódol a nemzet huszéves kormányzása alkalmából. A Műcsarnok téli tárlatát az idén a Kormányzó urnak ajánlja fel a társulat, amely a legjobban tudja, hogy *Horthy Miklósban* a művészet igazi patronusát tisztelik művészeink. Az ünnepi alkalom meg is látszik az idei téli tárlaton, amely annak a művészbékének jegyében, amelyet épp a Kormányzó nemes elhatározása teremtett meg évekkel ezelőtt, magábaolvasztja a mai magyar képzőművészet minden árnyalatát. Miután itt inkább ünnepi felvonulásról van szó, mint jellegzetes művészi kiállásról, a bírálat hallgasson el és szoritkozzék csak a nagyszabásu seregszemle kiemelkedő mozzanatainak ismertetésére.

A főteremben, a bejárattal szemben, *Horthy Miklós* legujabb és igen finomhatásu arcképe tekint ránk: *Boldizsár István* műve. Ugyanitt *Merész Gyula* és *Meilinger Dezső* nagy kompozicióí, *Mihalovits Miklós* erős jellemző erejü és festői szingazdagságu arcképe vitéz *Keresztes-Fischer Lajosról*, két szép *Benkhard*-tájkép és *Sidló Ferenc* Madách-feje állitanak meg elsősorban.

A második terem hangsulya *Damkó Józsefnek* XII. Pius pápáról készült nemes szoborarcképén van.

A többi kisebb-nagyobb terem látnivalói között igazán megnéznivalók: *Kunffy Lajos* három elragadó, mélyen magyar hangulatu tája, *Szlányi Lajos* friss magashegységi napsütése, *Lorberer Anna* finom női és *Udvardy Pál* erősen jellegzetes férfi arcképe. *Komáromi-Kacz Endre* átérzett hangulatu őszi parkrészlete, *Kézdi Kovács László* két álmodó halkságu tájköltemenye, *Dudits Andor* friss szinvázlatai, *Pádly Aladár* és *Sárdy Brutus* egy-egy finom tája, *Szüle Péter* mély tónusu tanulmányfeje és *Müller Ágosta* bravuros megfestésü ezüstjei.

A „fiatalságot", a *mai* hangot *Medveczky Benő* „Madár" c. kompoziciójának világos, sugaras formái, *nagyborosnyói Bartha László* meglepő tehetségének egy-egy érdekes megnyilatkozása, *F. Kohner Ida* virágzó fái, *Halápy János* és *Perlrott Csaba Vilmos* szinkompoziciói, *Márffy Ödön*, *Bernáth Aurél*, *Diner Dénes Rezső*, *Vass Elemér* tájai, báró *Hatvany Ferenc* szellemes leányarcképe és *Szőnyi István* aranyfényü szinei képviselik elsősorban.

A vizfestők és rajzolók munkái között *Kássa Gábor* erős és mégis finom színhatásu „Fehér kakasa" *Makoldy József* és *Baranski László* tájai, *Feszty Masa* két rajza, *Zolnay Géza* friss csendélete, *Benedek Kata*, *Csebi Pogány István*, *Biczó András* és v. *Pataky Ferenc* egy-egy virtuóz munkája tünnek fel különösen.

A szobrászati anyag élén *Kisfaludy Stróbl Zsigmond* elökelő márványarcképe áll Horthy Miklósról, igazi esemény *Borbereki Kovács Zoltán* bas-reliefje, a *Felvidéki névtelen magyar*, amelynek dús, tömör, ősi erejü formanyelvét látva, igy kialthatnánk fel: *ecce sculptor hungaricus!* Igen nagyméretü *Márton Ferenc* honvédemlékműve, nemes szépségü *Beck Ö.* Fülöp márványsiremléke, érdekes *Erdey Dezső* tanulmányfeje, szépek *Trapli István*, *Jálics Ernő*, *Buzi Barna*, *Matos Lajos*, *Karl Ferenc József*, *Matei Aurél*, *Rumi Rajki István* munkái.

Magyar tájak a Nemzeti Szalonban

A *Nemzeti Szalon* nagyszabásu kiállitást mutat be *Magyar tájak* cimmel, mint *Magyarország a képzőművészetben* jeligéjü kiállitássorozatának első tárlatát. Ez a kiállitássorozat az *Országos Magyar Idegenforgalmi Hivatal* támogatásával indul meg.

Más a propaganda és más a művészet, ez igaz, de tagadhatatlan, hogy a kettő igen szerencsésen találkozik a mostani kiállitáson.

Amit látunk, igazán a magyar táj, a maga különleges szineivel, egével, levegőjével, életével, másmás irányok sugallata alatt, de mindig jóhiszeműen és szeretettel megfestve. Ilyenformán sok gyönyörü magyar *tájat* és közbül néhány remek magyar *tájképet* is látunk a kiállitáson, amelynek legemlékezetesebb darabjait *Bernáth Aurél*, *Csók István*, *Iványi Grünwald Béla*, *Fényes Adolf*, *Szőnyi István*, *v. Aba Novák Vilmos*, *Glatz Oszkár*, *Herman Lipót*, *Zádor István*, *nagyborosnyói Bartha László*, *Freytag Zoltán*, *Erdős Géza*, *Feszty Masa*, *Halwax Gyula*, *Hatvani Perlusz Gyula*, *Hincz Gyula*, *Kun István*, *Kirchner Jenő*, *Perrey Perron Fedor*, *nádasdi Sárközy Elemér*, *Vidéky Brigitta*, *F. Sárossy Eta* és *Z. Hadzsy Olga* jegyzik.

F. J.

Kommunista tüntetés Spalatóban

Zágráb, dec. 18. (Bud. Tud.) A báni hivatal kabinet-irodája vasárnap este a következő hivatalos jelentést adta ki:

Vasárnap délelőtt kilenc óra tájban a szpliti rakparton mintegy hatszáz főnyi csoport verődött össze, amely nemsokára ezer főre szaporodott azzal a szándékkal, hogy tüntetést rendezzen és megtámadja a város rendőrlaktanyáját. A rendőrség felszólitására, hogy a tüntetők oszoljanak szét, a tömegből közáport zuditottak a rendőrökre és több revolverlövés is eldördült. Több rendőr megsebesült. A rendőrség emberei először a levegőbe lőttek és miután a tüntetők továbbra is kövekkel dobálództak, a rendőrség kénytelen volt fegyverét használni. A golyók hét embert megsebesitettek, ezek közül Bulyanovics Vitko kórházbaszállitás közben meghalt. A rend helyreállitása után a rendőrség megállapitotta, hogy Bulyanovics ismert kommunista, aki lopásért és más bünselekményekért már többször el volt itélve. Zágrábban és a horvát bánság egyéb vidékein vasárnap teljes nyugalom volt.

HARC A KONTÁROK ELLEN

(Hóman kultuszminiszter a kormányzóné által inditott mozgalom érdekében harcba szállt az igazi művészekért a kontárok ellen.)

(Gáspár Antal rajza.)

HÓMAN: Előre, a giccselők, szinvakok, kétszinüek, sokszinüek, kontárok, de az ügyeskedők ellen is.

Horthy Miklósné jelenlétében rendezte a TÉBE gyermekfelruházó karácsonyi ünnepségét

A *Takarékpénztárak és Bankok Egyesülete* vasárnap d. e. 11 órakor fényes keretek között rendezte meg hagyományos, 18-ik gyermekfelruházó karácsonyi ünnepségét. A karácsonyfa-ünnepélyt a Tőzsde kupolacsarnokában tartották meg. *Nagybányai vitéz Horthy Miklósné*, a kormányzó neje ebben az esztendőben is kitüntette megjelenésével az ünnepélyt. A nagyszámu és előkelő közönség soraiban jelen volt *Reményi-Schneller Lajos* pénzügyminiszter, gróf *Teleki Pálné*, *Keresztes-Fischer Ferencné*, *Baranyay Lipótné*. A vallás- és közoktatásügyi minisztériumot *Huszka János* min. tanácsos, a székesfővárost *Felkay Ferenc* tanácsnok, a tőzsdetanácsot *Tormay Béla* képviselte. Megjelentek a pénzintézetek vezetői és azok feleségei. Az előkelőségeket *Hegedüs Loránt*, *Erney Károly* és *Milos György* fogadták.

Budapest székesfőváros elemi iskoláinak igazgatói jelölték ki az adományra szoruló 6—10 éves gyermekek névsorát. Ezek közül kapott *Budapest 2200 legszegényebb gyermeke* télikabátot, cipőt, kötött kabátot és cukorcsomagot. A főméltóságu asszony a bejáratnál sorfalat álló gyermeksereg éljenzése közben haladt fel a kupolaterembe, ahol *Hegedüs Loránt*, a TÉBE elnöke fehér szekfücsokrot adott át Magyarország első asszonyának, akit hódoló szavakkal üdvözölt. Kiemelte, hogy az idei ünnepségnek különös jelentőséget ad a Kárpátokból most először érkezett magyar karácsonyfa. Ezt a kormányzó urnak köszönhetjük.

Ezután *Szebeny József* székesfővárosi tanácsos üdvözölte a főméltóságu asszonyt, majd a székesfőváros közönsége nevében mondott köszönetet a pénzintézetek áldozatkészségéért. Az üdvözlések elhangzása után a főméltóságu asszony körüljárta a kiosztóhelyeket, ahol átnyujtották a boldog gyermekeknek az előkészitett ajándékokat.

Ezüstvasárnapi-vásár

Ezüstkazettát vettem nőmnek,
Most ezt a szemrehányást kapom:
Mért nem vetted meg ajándékod
Inkább majd — aranyvasárnapon?

(Hesz)

NAPI HIREK

Cvetkovics nyilatkozik a jugoszláv-görög barátságról

Belgrád, dec. 18. (MTI) A „Nea Hellasz" cimü görög lap közli *Cvetkovics* miniszterelnök hosszabb nyilatkozatát. Bevezetőben a miniszterelnök utalt a Jugoszlávia és Görögország között fennálló történeti kapcsolatokra, amelyeket a két uralkodóház rokonsága mélyit el.

— Görögországgal szemben — folytatta Cvetkovics miniszterelnök — Jugoszlávia nem politikát folytat, hanem együttműködik vele, mint azonos érdekü, célu és hagyományu baráti országgal. Európa e sulyos perceiben a jugoszláv-görög barátság szilárd alapot és tengelyt jelent, amelyre támaszkodva ez a két ország nyugodtan várhatja az esetleges megpróbáltatásokat. Lelkiismeretünk tiszta és nyugodt, de minden erőfeszitésünk egyetlen célja a béke megerősitése és megszilárditása a Balkánon. Ebben a tekintetben különös megelégedésünkre szolgált a nemrégen kötött olasz-görög szerződés, amely által Görögország nemcsak a balkáni egyezmény szellemében járt el, hanem valamennyi balkáni nép érdekében cselekedett. Jugoszlávia befolyását arra használja fel, hogy hozzájáruljon a balkáni béke megszilárditásához. Ilyen érzésektől eltelve, Jugoszlávia mindinkább baráti viszonyt ápol valamennyi szomszédjával.

— **Minisztertanács.** A MTI jelenti: A kormány tagjai gróf Teleki Pál miniszterelnök elnöklésével hétfőn délután öt órakor minisztertanácsra ültek össze. A minisztertanács, amely folyó kormányzati ügyeket tárgyalt, éjfél után véget ért.

— **A hercegprimást tizenkét év előtt kreálta biborossá a pápa.** Kedden van tizenkettedik évfordulója annak, hogy dr. Serédi Jusztiniánt XI. Pius pápa a titkos konzisztóriumban biborossá kreálta és ugyanakkor esztergomi érsekké prekonizálta.

— **Schütz Antal egyetemi tanár székfoglalója a Tudományos Akadémián.** Hétfőn délután felolvasó ülést tartott a Magyar Tudományos Akadémia II. osztálya dr. Kornis Gyula titkos tanácsos elnöklésével. Az ülés tárgya dr. Schütz Antal egyetemi tanár székfoglaló előadása volt Az elnöki megnyitó után dr. Schütz Antal „A logikák és logika" cimmel olvasta fel nagy figyelemmel hallgatott székfoglalóját és annak befejezése után az elnöklő Kornis Gyula átnyujtotta neki az Akadémia rendes tagságáról szóló okiratot. A felolvasó ülést összesülés követte József kir. herceg elnöklésével.

— **Debrecen város törvényhatósági bizottságának** közgyülésén az elnöklő Lossonczy István főispán megemlékezett Horthy Miklós kormányzó husz év előtti budapesti bevonulásáról. Inditványára a közgyülés hódoló táviratot intézett a kormányzóhoz.

— **József Ferenc kir. herceg és Anna kir. hercegnő a Fanto karácsonyi ünnepén.** A Fanto karácsonyfaünnepélyén a gyár munkásainak 150 gyermeke részesült ajándékokban. Az ünnepélyen megjelent dr. József Ferenc kir. herceg és Anna kir. hercegnő és számos előkelőség.

— **Hatvanéves a Magyar Vöröskereszt Egylet.** Vasárnap ünnepelte hatvanéves fennállását a *Magyar Vöröskereszt Egylet*. a Vármegyeháza közgyülési termében. Az ünnepségen megjelent a társadalmi és közélet számos kiválósága, többek között *József* kir. herceg, *Auguszta* kir. hercegasszony, *Radocsay László* igazságügyminiszter, báró *Wlassics Gyula* államtitkár, *Barcsay Ákos* főispán, *Karafiáth Jenő* főpolgármester és még sokan mások. A közgyülést báró *Radvánszky Albert*, a Vöröskereszt Egylet h. elnöke nyitotta meg, akinek inditványára a közgyülés hódoló táviratban üdvözölte Magyarország kormányzóját. Majd dr. *Verebély Tibor* ismertette ünnepi beszédében a Vöröskereszt intézmény célját, szervezetét, áldozatos munkáját. Vázolta a történeti fejlődés vonalait, különösen a világháboru értékes szociális vöröskeresztes munkásságára mutatott rá magas szárnyalásu szavakkal. Megnyugvással állapithatjuk meg — fejezte be beszédét *Verebély Tibor* —, hogy a Magyar Vörös Kereszt Egylet ma már olyan anyagi és lelki felkészültséggel rendelkezik, amellyel a jövőben reá váró feladatokat még jobban el tudja végezni.

— **Nagykőrös polgármesterévé** Dezső Kázmér eddigi polgármestert választották meg.

A Kispesti Textilgyár Részvénytársaság igazgatósága és felügyelőbizottsága mélyen megrendülve jelenti, hogy a társaság érdemdús alelnöke,

Marc van Gelderen ur

a holland kir. Oranje rend lovagja, stb. stb.

Enschede (Hollandia), december 16-án elköltözött az élők sorából.

A megboldogult évek óta mint társaságunk igazgatósági tagja és alelnöke szakértelmének, tapasztalatainak szinte kimerithetetlen tárházából meritett bölcs tanácsaival, buzgó, fáradhatatlan tevékenységével, megbecsülhetetlen szolgálatokat tett vállalatunknak. Szeretetreméltó egyénisége mindnyájunknak őszinte nagyrabecsülését és ragaszkodását biztositotta részére. Távozása pótolhatatlan veszteséget jelent számunkra.

Emlékét mindenkor kegyelettel és hálával fogjuk őrizni.

Budapest, 1939. december hó 18-án.

A Közigazgatás és az emberek

Van Magyarországon egy intézet, amelynek a létezéséről ma még csak igen keveset tudnak, pedig működése az ország valamennyi lakosát érinti. Ez a Magyar Közigazgatástudományi Intézet. Egyszerü a magyarázat, miért nem ismerik ezt az intézetet. A közigazgatással kapcsolatban álló emberek, vagyis a nagyközönség a közigazgatásnak csak az eredményeit érzi és tekinti, rendszerint sem ideje, sem kedve nincs, hogy mélyebben is beletekintsen a közigazgatás rejtelmeibe. A nagyközönséget képviseltük, amikor ellátogattunk a központi egyetemen működő *Magyar Közigazgatástudományi Intézetbe* és mindenki nevében néztünk bele a munkába, amelyet az intézet lelkes gárdája kifejt, hogy a magyar közigazgatás bajaira orvoslást találjon, megjavitsa és közelebb vigye a XX. század emberének életproblémáihoz.

Mütőasztalon a közigazgatás

Tagadhatatlan tény, hogy ha a közigazgatásról a nagyközönség köreiben kérünk véleményt, nem a legjobb birálatokat kapjuk. De ha a nagyközönséget elfogultnak minősitjük és nem fogadjuk el a saját ügyében való birónak, akkor annál nagyobb szükség van az elfogulatlan tudományos birálatra, amit ebben az intézetben kapunk. Amikor az intézet munkáját látjuk, önkéntelenül is a modern orvosi diagnosztika módszerei jutnak eszünkbe. Ahogy a beteget a specialisták keresztül-kasul vizsgálják, ugyanugy hatolnak be az intézet tudományos alapossággal kutató tagjai a közigazgatás sokat emlegetett rejtelmeibe és állapitják meg a bajok okát és eredetét. Szinte furcsa látni a *tudomány műtőasztalára* fektetett közigazgatást, amint belenéznek minden porcikájába és letagadhatatlan, félreismerhetetlen adatokkal és vizsgálati eredményekkel mutatnak rá a kórokozó bajokra.

Elfogulatlan orvos

A vizsgálat módszere a közvetlen adatgyüjtés és az igy szerzett adatok egybevetése. A statisztika egymás mellé állitott számsorai, a grafikonok, térképek azután azok a szemléltető eszközök, amelyek segitségével már nemcsak a tudomány emberei, hanem még a laikusok, a nagyközönség maga is levonhatja a következtetést, megállapithatja a helyes diagnozist, hol és miben vannak a magyar közigazgatás legkiáltóbb bajai és hol és miképpen kell legeredményesebben segiteni. Mert abban senki sem kételkedik, hogy bajok és hibák igenis vannak és hogy megvannak a segitő módszerek is. Ha másból nem tudnók, eléggé tudomásunkra hozzák a legilletékesebb nyilatkozatok és kijelentések is, amelyek a közigazgatás reformjáról szólnak és aki a reform szót nem szereti, az a közigazgatás egyszerüsitéséről, vagy ujabb kifejezést használva racionalizálásáról beszél. A helyzet azonban az, hogy akár reformálni, akár racionalizálni, vagy egyszerüsiteni akarjuk a közigazgatást, azt csak elfogulatlan valaki teheti, nem pedig maga a közigazgatás, mert senki sem lehet alkalmas arra, hogy a saját hibáit észrevegye és más érdekében orvosolja.

Egy bonckés alá vett járás

A közigazgatástudományi intézetben a legutóbbi évek alatt összehordott adatokból ismertük meg a mai magyar közigazgatás keresztmetszetét. Rajzokban, képekben, ábrákban, számsorokban, kimutatásokban lehet egyszerre áttekinteni egy bonckés alá vett járás 70.000 lakójának és 26 községének minden élet-megnyilvánulását, a közigazgatás minden ágának a nagyközönséggel való érintkezési felületét és a szemlélettel egyszerre magunk jövünk rá a legégetőbb közigazgatási problémák nyitjára és legtöbbször az orvoslás tényе is szinte magától adódik. A községi jegyzői munkakör igen szellemes képes ábrázolása például a legvilágosabban megmutatja, hogy az adóügyek olyan nagy tömeget jelentenek a jegyzők munkájában, hogy ha ezt leveszik róluk és más szervre bizzák, akkor egyszerre kétszerannyi idő és munkaenergia jut a közigazgatás többi fontos teendőinek ellátására.

De megmutatják ezek a tudományos kimutatások azt a tényt is, hogy a magyar közigazgatás bajait nem is annyira a végrehajtó hatalom legalsó fokozatainak a meg nem felelő voltában kell keresni. A magyar közigazgatás alsóbb fokozataiban működő tisztviselők tulnyomó többségükben a legkitünőbb szakemberek, de hiába az egyének minden rátermettsége és szaktudása, sokszor emberfeletti igyekezete, ha maga a közigazgatás rendszere nem tudott lépést tartani az utolsó 50 esztendő feladat-szaporodásával. Ez nem egyszerü aritmetikai probléma, amit a tisztviselők létszámának a szaporitásával meg lehetne oldani. Amig a magyar közigazgatás szétágazó területein egységes terv szerint irányitó, áttekinteni tudó és az erdményességet állandóan ellenőrző *közigazgatási vezérkar* nem veheti a kezébe a dolgokat, addig a legkitünőbb közigazgatási tisztviselők is csak egyre jobban belebonyolódnak az inflációszerüen mindent elöntő rendelet-, törvény- és szabályrendelet-rengetegbe.

Ime egy becses ajándék az Ön részére!

Felülmulhatatlan bőrápoló szer. Ha a NIVEA-t rendszeresen használja és naponta többször bedörzsöli vele arcát, kezét, a bőre fiatalosan üde és ellenálló lesz.

NIVEA megvédi a bőrt a változó időjárás káros behatásától. Kiváló hatása a bőrtápláló Euceritnek tulajdonítható,

Közigazgatási reformot

A legutolsó négy év adatgyüjtésének eredményeként a Magyar Közigazgatástudományi Intézet vezetője, *Magyary Zoltán* professzor most rendezte sajtó alá a „Közigazgatás és az emberek" cimü munkát, amely pontos adatokat tár a nyilvánosság elé a magyar közigazgatás helyzetéről. Nem elvont, légüres térben mozgó és a gyakorlatban megvalósithatatlan teóriákat fejteget a munka, hanem szinte élve boncolja fel a közigazgatást és vitathatatlan adatokkal mutat rá a hibák forrásaira. Még csak jogásznak sem kell lenni, hogy meglássuk a könyv adataiból, térképeiből és kimutatásaiból, hogy amint a közigazgatás közeledik a mai ember életmegnyilvánulásaihoz, ugyanugy füződnek egyre szorosabb kapcsokkal maguk az emberek is közelebb az államhoz. A közigazgatást még ma is sokan szeretik szembeállitani az emberekkel, a nagyközönséggel, pedig tulajdonképen csak a modern közigazgatás képes megszervezni és eggyé forrasztani az egész nemzetet olyan társadalommá, amelyben nem forgácsolódnak szét az erők. Ehhez azonban valóban a magyar közigazgatás reformjára van szükség.

Dr. Szerelemhegyi Ervin.

A felsőház is megkezdte karácsonyi szünetét

Keresztes-Fischer belügyminiszter: A kormány a visszacsatolt területek egységesitését mielőbb végre akarja hajtani

A felsőház hétfőn délben tartott ülésén gróf *Széchenyi Bertalan* elnöklésével letárgyalta a képviselőház által legutóbb elfogadott javaslatokat és jelentéseket. *A kivételes hatalomnak négyhónapi meghosszabbitásáról* szóló miniszterelnöki jelentés és a *magyar-német* filmegyezmény elfogadása után a *felvidéki választásokról* szóló javaslatot tárgyalták.

Szilágyi Lajos hangsulyozta, hogy az országban sokan vannak, akik nem értenek egyet a *beolvasztásnak* azzal a módjával, amit a két kormány választott. A belügyminiszter kijelentette, hogy csak *átmeneti* intézkedésről van szó s technikai akadályokra hivatkozott. A visszacsatolás óta ennek ellenére is el lehetett volna készitení a választói névjegyzékeket. Szerinte a javaslat törvényerőre emelkedése után *kétféle választójog* lesz az országban; ebbe a kormány iránti bizalma ellenére sem nyugodhat bele. Amig a kormányban ott ül a felvidéki ügyek minisztere, amig a Felvidéki Magyar Párt most is fenntartja önállóságát s közte és a kormánypárt között a jelenlegi kapcsolat áll fenn, nem hiábavaló annak követelése, hogy *gyorsabb ütemben történjék a beolvasztás.* Ez a javaslat nem segiti a két terület egységesitését.

Keresztes-Fischer Ferenc belügyminiszter kijelentette, hogy *a visszacsatolt területek általánosságban egységesitve vannak, semmiféle különállásról szó sem lehet.* Vannak természetesen közjogi és egyéb vonatkozásu részletek, amelyek szempontjából az egységesitést lépésről-lépésre kell végrehajtani. Ezt a célt szolgálja a javaslat is. A visszacsatolt területek lakossága husz évet töltött idegen államhatalom alatt, rengeteg szenvedésen ment át, egész berendezkedése elütött a magyar berendezkedéstől, nem állitható tehát, hogy 24 óra alatt meg lehetett volna szüntetni ezt a helyzetet. *A kormány mielőbb végre akarja hajtani az egységesitést az egész vonalon.* A törvényjavaslat arra kötelezi a kormányt, hogy 1940 junius 30-ig megtartsa a választást. Nem lehet megjósolni, hogy milyenek lesznek a viszonyok addig és hogy egyáltalán lehet-e majd választani, de a kormány teljesiti azt a törvényes kötelességét, hogy megteremti a választás előfeltételeit.

A javaslatot ezután elfogadta a felsőház, nemkülönben a *törvényhatósági választásokról* szóló javaslatot és a beruházási döntőbizottságról szóló jelentést is. Ezzel *a felsőház is megkezdte karácsonyi szünetét.*

Leleplezték Szondy György szobrát

Vasárnap délelőtt igen nagyszámu és előkelő közönség jelenlétében ünnepélyes keretek között avatták fel a Teréz-körut és Szondy-utca sarkán, a Britannia-szálló sarokpillérén elhelyezett *Szondy György-szobrot,* amelyet *Németh Aladár* igazgató és neje kezdeményezésére helyeztek el a Szondy-utca bejárójánál. Ott volt az ünnepségen *Szendy Károlyné,* a polgármester neje, *Csilléry András, Schara Béla* székesfővárosi tanácsnok, kerületi előljáró, *Markos Béla,* a fővárosi idegenforgalmi hivatal igazgatója, *Marenchich Ottó* kormányfőtanácsos és még sokan mások. Dr. *Nagy László* orsz. képviselő ünnepi beszédében párhuzamot vont a török betörés által szétrombolt Magyarország és a válságos jelen tragikus hasonlósága között és hangoztatta, hogy Szondy György csodálatos hősiessége adta vissza a porigsujtott magyar nemzetnek az önmagában való hitét. A Szondy-család képviseletében a család legidősebb tagja, *Szondy Géza* aradmenyei esperes helyett, aki megszállott területről nem jöhetett el az ünnepségre, fia dr. *Szondy Viktor* külügyminisztériumi tanácsos koszoruzta meg a szobrot és ismertette a Szondy-család érdekes történetét. *Németh Aladár,* a Britannia-szálló igazgatósága és alkalmazottai koszoruját helyezte el a szobor talapzatán. Az emlékmű *Bory Jenő* szobrászművész alkotása, Szondyt két kis apródjával ábrázolja.

*

Érdekes ezzel kapcsolatban az a kérdés, vajjon Szondy Györgynek tényleg voltak-e énekes apródjai? Tinódi Sebestyén „A jó vitéz Zondi György"-ről szóló énekében elsőnek emlékezik meg arról, hogy Szondy halálba indulása előtt „két énökös apródgyát" Ali basához küldte azzal a kérelemmel, hogy azokat vitézségre tanitsa. Tinódi nyomán Arany képzeletét is a két apród szerepe ragadja meg. — Az ostrom történetéről Istvánffy „Regni Hungariae Historia" cimü 1685-ben megjelent művében azt irja, hogy Szondy a vár feladására irányuló ajánlat visszautasitása után török foglyai közül kettőt maga elé vezettetett és ezeket drága bibor ruhával és pénzzel megajándékozva apródjaival együtt Alihoz küldte azzal az üzenettel, hogy apródjait, kiket ő már fel nem nevelhet, fogadja szolgálatába és nevelje vitézekké. Acsády Ignác kutatásai megállapitották, hogy egykoru török okmányok szerint Szondy György tényleg két gyermeket bizott Ali gondjaira. Az egyiket Libárdynak, a másikat Sebestyénnek hivták. Jankó E. Vilmosnak a Szondy-albumban megjelent értekezése szerint az ifjak Szondy saját gyermekei voltak. Ezt a feltevést az egykoru török okmányok felfedezése óta természetesen csak Sebestyénre nézve lehet fenntartani, mivel a Libárdy vezetéknévnek látszik.

HÓCIPŐK
HÓCSIZMÁK

nagy választékban, lapossarku cipőkhöz is

Preisach I., Krisztina-tér 3
Auguszt cukrászda mellett

„Jólétben diszit, Szükségben kisegit."

Békebeli választék
BRILLIÁNS, ARANY, EZÜST
és egyéb ajándéktárgyakban!
Látványos, **vasárnap** is nyitott 9 zsufolt kirakatban kényelmesen választhat.

Tillemann Sebestyén
óra, arany, ezüst, ékszer V., Vilmos császár-ut 12
Tisza István-u. sarok

PH 1939 dec 19

„A RÓKA NYOMÁN"

Írta: Hunyady Sándor

»A róka nyomán.« Ez egy magyar kultúrfilm címe, amelyet a minap láttam, matinén, az egyik moziban. Őszintén bevallom, hogy a hideg lel a kultúrfilmektől. Ritka kivétellel rosszak, valami dilettáns akarnokság eredményei. Különben is, tartom magam olyan mensevikinek, hogy jogom legyen a kultúrát mozinkívüli adagolásban bevenni. De ez a róka dolog őszintén tetszett. Egészséges, szép, okos, mulattató kép még akkor is, ha levesszük homlokáról a »kultur« cégtáblát.

Azt mutatja meg, hogyan nyargal a falka a menekülő róka nyomában? Hogy vágtatnak a lovasok, hogy ugratnak át akadályokon, hogy úsztatnak át folyókon és végül, hogy szedik szét a kopók az elejtett róka tetemét?

A filmet Cs. Szabó Kálmánnak, a Nemzeti Lovarda igazgatójának segítségével csinálták, főszereplői az örkényi lovaglótanári iskola falkatársasága, statisztériája egy csomó remek telivér és egy sereg kitűnő kopó, továbbá egy szerencsétlen róka, amely a történet végén tragikus áldozattá magasztosul.

A film foglalata nagyon ötletes, a fölvételek gyönyörűek, az ember töri a fejét, milyen technikai trükkel lehetett a rókát oly közvetlenül fotografálni, mintha nem is menekvő vadállat lenne, hanem nagyfizetésű filmsztár.

Szól a trombita, ugatnak a kopók, változik az ember szeme előtt az édes, dombos, magyar táj és néha lassított felvételek mutatják, hogy repülnek át a lovasok az akadályokon.

Repülnek? Nem is repülnek, úsznak. Erő és báj van ebben a mozgásban, ez már nem is sport, hanem művészet.

Ez a statisztéria, az országnak körülbelül hatvan legjobb lovasa. Büszkén néztem őket. És arra gondoltam, jó volna ezt a képet propagandának kiküldeni; látható belőle, hogy legalább is »úri ország« vagyunk; ebben az általános világ-zürzavarban ez mégis számít valamit.

Akinek kedve van hozzá, most az orrát húzhatná, hogy nem olyan korban élünk, amikor a vörös frakk és a rókavadászat időszerű. Szinte hallom a kézenfekvő ellenvetést és jóformán csak azért írtam ezt a kis cikket, hogy önmagamnak felelhessek rá.

Én szegény ember vagyok. Öntudatosan vagyok az. Néhányszor módom lett volna egy kis tőkét gyüjteni. Nem tettem. Oly buta vagyok, hogy röstelném, ha vagyonom volna. Ahogy mondani szokták, »nem gondolok öregségemre«. Nem is szeretnék tovább élni, csak amíg dolgozni tudok. Elmegyek úri helyekre, mert kíváncsi vagyok a világ mindenféle tájára. De sötét ruhában, ültetett vacsorán mindig idegennek érzem magam és félek, hogy szomszédaim is annak találnak. Egész szívem és lelkem a szegényeké, ahogy az ember ösztönszerűen öntözni akarna ott, ahol száraz növényt talál... És mégis, tisztelem és csodálom a pompás dolgokat, különösen, ha van valami tradiciójuk. Nem hiszem, hogy a pompa ellensége lenne az emberi nyomorúságnak. A pompa nemcsak elpazarolt vagyonból keletkezik. A pompa erőfölösleg, életkedv; a pompátlan népnek el kell pusztulnia. Ezért örültem, amikor a róka nyomán vágtató lovasokat néztem. Amíg ezt tudjuk csinálni, hiszem, hogy mást is módunkban lesz megtenni, ami már nem tartozik a fényűzéshez.

VIDÉKEN ÖRÜLT, PESTEN BETÖRŐ

Az elmult éjszaka a rendőrségen letartóztatták *Krémer* Bernát 41 éves rovottmultú betörőt. Legutóbb egyik bűnügyében megállapították róla, hogy *elmebajos* és a szekszárdi elmegyógyintézetbe vitték. *Három nappal ezelőtt megszökött és feljött Budapestre.* Kiment a *Hűvösvölgybe* és kiásta betörőszerszámait, amelyeket legutóbb ott rejtett el.

A Hűvösvölgyből egyenesen a *Barcsay*-utca 9. számú házba ment és ott kifosztotta *Ocskó* Julia magántisztviselőnő lakását. Később a *Garay* ucca 32. sz. házban *Wurm* Sándorné lakásába tört be. Amikor zsákmányával el akart menekülni, *váratlanul hazaérkezett a lakás tulajdonosnője.* A betörő leoltotta a villanyt, az *asszonyt leültötte, majd elmenekült.* Az asszony sikoltozni kezdett.

A ház lakói a betörő után szaladtak és rendőr segítségével *elfogták.* Bevitték a főkapitányságra, ahol *Krémer beszámíthatatlanságával védekezett.* A rendőrségnek gyanús, hogy *Krémer* elmebajos, de azért a betörésre van esze. *Rendőrorvos fogja megvizsgálni.*

A VREME ÍRJA:

„Magyarország mindent megtesz a béke biztosítására, de elvárja más államoktól is a hasonló jóindulatot"

Belgrád, december 16. *(Bud. Tud.)* **A jugoszláv félhivatalos Vreme szerint a jövő hét folyamán határozottabb formát ölt az a diplomáciai akció, amelynek célja a délkeleteurópai béke biztosítása.**

A lap ezzel kapcsolatban utal arra a hivatalos helyről meg nem erősített hírre, hogy Gafencu román külügyminiszter hosszabb megbeszélést folytatott két bukaresti követtel.

A belgrádi lap szerint Magyarország a maga részéről mindent megtesz a béke biztosítására, azonban elvárja, hogy hasonló jóindulat nyilvánuljon meg más államok részéről is.

Elfogtak egy tolvaj morfinistát

Egy *Damjanich* uccai házban tegnap este észrevették, hogy egy férfi bemászik az egyik lakás éléskamrájába. Utánamentek és rajtakapták, amint *öt kiló cukrot akart ellopni.* Bevitték a rendőrségre. Kiderült, hogy a tolvaj *Heng Dezső 28 éves kirakatrendező, súlyos kokainista.* Évekkel ezelőtt súlyos betegség során szokott rá a kábítószerekre. Nem tudott tőlük szabadulni, a *morfium* és *kokain* rabja lett. Az utóbbi időben már a kábítószerek teljesen tönkretették, *naphosszat otthon feküdt és csak néha ment el pénzt szerezni valamilyen méregre.*

Nemrég ideggyógyintézetben kezelték, ahol *elvonó kúra* alá vették. A kúrának azonban csak látszateredménye volt. Többször meg is büntették már a bíróságon, mert törvénytelen utakon igyekezett pénzhez jutni. Hónapok óta már a *népszállóban lakott,* teljesen lerongyolódott. Elmondta, hogy a cukrot azért lopta, hogy eladja és kokaint vásároljon érte. Őrizetbe vették és a főkapitányság rendőrorvosa állapítja majd meg, *nem szorul-e elmegyógyintézeti kezelésre.*

RÉVAI KARACSONYI UJDONSAGAI:

MÁRAI SÁNDOR
CSUTORA
Egy borzas puli regénye. Elbűvölő történet egy kutya és gazdája kapcsolatáról. Márai talán legelragadóbb műve.
Vászonkötésben P 5.60

ALBA DE CÈSPEDES
LANYOK
Világsiker. Tíz hónap alatt tíz olasz kiadás, tíz fordítás. A mai olasz élet bátor, nagyvonalú regénye, az európai irodalom eseménye.
Vászonkötésben P 6.20

RÓNAY GYÖRGY
LAZADÓ ANGYAL
Egy vidéki város egyetlen napja. Mulatságos jelenetek sorozatában tárul fel mindaz, amit az emberek legjobban rejtenek.
Vászonkötésben P 5.60

CSILLÁR-RÁDIÓ GRAMOFON
részletre, cserére legolcsóbban
REICH MIKLÓS cégnél
VI., Vilmos császár-út 45. Nagymező-u. sarok

Szombati és vasárnapi rádióműsor

SZOMBAT:

BUDAPEST I.: 17.00 Hírek szlovák és magyarorosz nyelven. 17.15 Mecseki Rudolf és Polgár Tibor kétzongorás jazz-műsora. 17.35 Tarka színészvilág. Turi Elemér csevegése. 18.05 Kishonthy József magyar nótákat énekel. 18.30 Az ipar az évszázadok tükrében. Vitéz dr. Guotfalvy-Dorner Zoltán miniszteri tanácsos, egyetemi magántanár előadása. 19.15 Hírek. 19.25 A rövidhullámú rádióműsor titkai. Hangképek a studióból és a székesfehérvári adóállomásról. 20.35 Bóné András kézfogója. Hangjáték három részben. Irta dr. Erdős László. 21.40 Hírek, időjárásjelentés, hírek szlovák és magyarorosz nyelven. 22.15 A Rádió Szalonzenekara. 23.00 Hírek német, olasz, angol és francia nyelven. 23.20 Közvetítés a Dénes-étteremből. 0.05 Hírek.

BUDAPEST II.: 18.45 A földmívelésügyi miniszérium mezőgazdasági félórája. 19.35 Frits Miklós gitárszámai. 20.00 Hírek magyar, szlovák és magyarorosz nyelven. 20.20 Zenekari nagyvek hanglemezről. 21.35 Időjárásjelentés.

VASÁRNAP:

BUDAPEST I.: 8.00 Szózat. Hanglemezek. 8.45 Hírek. 10.00 Református istentisztelet a Kálvintéri templomból. 11.00 Egyházi ének és szentbeszéd a Jézus szive templomból. 12.20 Időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés. 13.30 Budapesti Hangversenyzenekar. 13.45 Hírek. 14.00 Hangképek az LTC Prága—BKE jégkorongmérközéséről. 14.25 Hanglemezek. 15.00 Földmüvelésügyi előadások. 15.45 Szalonötös. 16.30 Dr. Máthé Elek: A fiatal Széchenyi földközitengeri utazása. 17.00 Hírek magyar, szlovák és magyarorosz nyelven. 17.15 A Munkásdalegyletek Szövetsége képviseletében a Vas- és Fémmunkások központi dalárdája. Közben kb. 17.25 Magyar önismeret. 17.50 Dr. Vanyó Tihamér: Hazánk jövői a pápai trónon. 18.20 Rácz Aladár cimbalmozik, zongorán kiséri Rácz Aladárné. 18.45 Dr. Germanus Gyula: Mohamed sírjánál. 19.15 Hírek. 19.25 Hans Grohmann hegedül a magyar-német művészcsere keretében. 19.55 Csevegés. (Harsányi Gréte: A bosszús nap.) 20.15 Sporteredmények. 20.25 Téli vigasságok. Téli magyar mulatságok a táblabíróvilágból és a Bach-korból. 21.40 Hírek, időjárásjelentés, sporteredmények, hírek szlovák és magyarorosz nyelven. 22.10 Közvetítés a Palais de Dance-ból. 23.00 Hírek német, olasz, angol és francia nyelven. 23.20 Közvetítés a Debrecen-étteremből. 0.05 Hírek.

BUDAPEST II.: 11.15—12.15 Rácz Béla cigányzenekara. 15.05—15.40 Jazz-számok hanglemezről. 16.35 Ifj. Ambrózy Ágoston és Toldalaghy Pál versei. 20.00 Hírek, ügetőversenyeredmények. Hírek szlovák és magyarorosz nyelven. 20.20 Francia szerzők zenekari művei. 21.10 Takaróné Gáll Beatrix: Amerika magyar hősei. 21.35 Időjárásjelentés.

FODOR SÍ-ISKOLA
(Oktatás a legmagasabb fokig)
Gyermekek részére
autós-kurzusok
Részletes tájékoztatást nyujtunk postán vagy telefonon IV., Petőfi Sándor-u. 3. Telefon: 189-701 és 188-259.

Téli Tárlat a Műcsarnokban

Díszes keretek közt nyílt meg ma a *Műcsarnokban* az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat impozáns Téli Tárlata, amelyet művészeink a *kormányzónak* ajánlottak országlása húszéves fordulója alkalmából. Soraikban a katalógus szerint legalább 400 művész több mint 600 művel vesz részt. Az élő magyar művészet seregszemléje ez — minden művészeti irányból a legtehetségesebbek — a legelső magyar ember színe előtt, aki — a Társulat tiszteletbeli dísztagja — hét esztendővel ezelőtt emlékezetes kéziratával igen sokat tett a művészbéke megteremtéséért. Igazi öröm, hogy a magas kezdeményezés a mai ünnepi kiállításon újabb gazdag eredményeket tudott létrehozni s éppen a Műcsarnok termeiben.

Az ünnepi kiállítás rendezésében minden magyar művészeti egyesület résztvett, az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat mellett a Benczur Társaság, a Céhbeliek, a Képzőművészek Egyesülete, a Képzőművészek Uj Társasága, a KÉVÉ és a Szinyei-Merse Társaság. A hatalmas anyagot egyesületközi bizottság bírálta el. Nem volt könnyű dolga. Tekintettel a kiállítás ünnepélyességére, nekünk sem a kritika az első feladatunk. Annyit mégis megjegyzünk, hogy magasabb szelekciós szempontok csak fokozták volna az ünnep fényét. Kevesebbet és jobbat! Mindenesetre örvendetes, hogy az élő magyar művészet hódolati kiállításában olyan nevek is szerepelnek a festők között, mint *Berény* Róbert, *Bernáth* Aurél, *Boldizsár* István, *Csók* István, *Diner Dénes* Rezső, *Egry* József, *Feszty* Masa, *Istokovits* Kálmán, *Kmetty* János, *Márffy* Ödön, *Paizs-Goebel* Jenő, *Pattkó* Károly, *Perlrott Csaba* Vilmos, *Szobotka* Imre, *Szőnyi* István, *Vargha* Oszkár és *Vass* Elemér, a szobrászgárdából: *Beck* Ö. Fülöp, *Borbereki Kovács* Zoltán, *Bory* Jenő, *Damkó* József, *Horvay* József, *Istók* János, *Kisfaludi-Stróbl* Zsigmond, *Márton* Ferenc, *Medgyessy* Ferenc és *Sidló* Ferenc.

Új tehetségekkel nem találkoztunk, de a kiállítás dokumentáló, ünnepi jellege nem is alkalmas a felfedezésre. Néhány kép és szobor mégis fölfigyeltet: *Ámos* Imre, *Bartha* László, *Beck* András, *Buzi* Barna, szentgáli *Poór* Lili, *Matei* Aurél, *Ház* Sándor, *Zolnay* Géza stb. A kiállítás ünnepi eseményeiként üdvözölhetjük *Boldizsár* István kifejező képét a kormányzóról, *Damkó* József díjnyertes mellszobrát XII. Piusról és *Márton* Ferenc monumentális bronzalkotását: a debreceni 3-as honvédek emlékművét. *Borbereki Kovács* Zoltán Felvidéki Névtelen Magyar-ja erőteljes, nincs benne semmi aktualitás-íz, a felszabadulásban a művész az örökkévalót fogta meg: a mámor elmúlik s az élet megy tovább. A húsz évet is csak így lehetett kibírni: a névtelen magyarok szívós munkájával...

Felvidéki művészeink közül *Berecz* Gyula, *Feszty* Edit, K. *Löffler* Béla és *Tichy* Kálmán képeit látjuk; fájlaljuk viszont a jellegzetesebbek, különösen a nagyon tehetséges *Prohászka* István távolmaradását. Aminthogy azt sem értjük, hogy miért hiányzik néhány nevesebb fővárosi magyar művész.

A kiállítás hatalmas anyagát dr. *Csánky* Dénes rendezte. (V—ó)

Mi az igazság Wettstein Miklós és Fekete Pál egyensúlytörvény megszegési ügyében

Megírtuk, hogy az V. kerületi kapitányság rendőri büntetőbírája az egyensúlytörvény megszegésével kapcsolatban ítéletet hozott *Wettstein* Miklós, a Fanto Egyesült Magyar Ásványolajgyárak Rt. vezérigazgatója és *Fekete* Pál h. igazgató ügyében. Ezzel kapcsolatban *Wettstein* Miklós a következők közlését kéri: A rendőri büntetőbíró ebben az ügyben még májusan *Wettstein* Miklóst 4000 pengő pénzbüntetésre, *Fekete* Pált pedig 3000 pengőre ítélte. A főkapitány másodfokon megsemmisítette az ítéletet, új tárgyalásra és új ítélethozatalra utasította az elsőfokú hatóságot. Most az újabb tárgyaláson a rendőrbíró ugyanilyen ítéletet hozott. Tévedés az, hogy kimondotta volna, hogy a pénzbüntetés nemfizetés esetén elzárásra változik át. Egyébként az újabb ítéletet *Wettstein* Miklós és *Fekete* Pál is megfellebbezte.

— **Súlyos gázolás** történt éjjel az Üllői út 25. számú ház előtt. Az A. A. 949 rendszámú autó *elütötte Fáczán Lajos 17 éves kifutót. Súlyos volt* az állapota, amikor a mentők a Szent István kórházba vitték.

Karácsonyi üdvözlőlapok
Töltőtollak
Ezüst és arany crayonok
Levélpapirok
Bőrmappák és blokkok
Ajándéktárgyak nagy választékban
KANITZ C. ÉS FIAI
Budapest, V., Dorottya-utca 8. Telefon 182-705

A Karácsonyfa
címen tart előadást **Szili Leontin írónő** dec. 18-án, hétfő délután 6 órakor a Gázművek, VI., Vilmos császár-út 3., I. emeleti bemutatótermében. A Népművelési Bizottság rendezése. Belépődíj 60 fillér. Főzőbemutató: punchok és krémek

MAGYARORSZÁG KIS KIRAKATA

Eső-Bőr
ballon- és lódenkabátok
sportmellények, viharkabátok
Márton és Szász
Bálvány-utca 3. Címre ügyelni.

MÄRY
luxus melltartó
tökéletes szabása
anyagában rejlik
Vigyázzon a márkára!

TÁNC ÉS MŰVÉSZ **Lemez,** HASZNÁLT **80** f.-TÓL
GRAMOFON, LEMEZCSERE, ÁRJEGYZÉK!
Központi Gépraktár
RÁKÓCZI-ÚT 80. AZ UDVARBAN!

Perzsa-, szilbunda
erős alakra, megbízásból **eladó** STEINER kereskedő, Hársfa-utca 18., földszint 9/a.

Töltőtollak,
csavaríronok reklámcélokra, **díjmentes nyomással** legolcsóbban.
IVORY-üzem Király-utca 44. Telefon: 129-134.

Férjhezmenne úrilány, hozománya 60.000 P,
Nősülne gyáros-özvegyember, hozomány mellékes, **fontos a gyermekszeretet.** Megbízottjuk: **Nagy Jenő,** Rákóczi-út hatvanegy.

Bútorozott szobák
garszón bérlemények, **főberleteket** napibéres szobákat közvetít azonnalra. Tel.: 422-156. Express, Erzsébet-körút 16, fsz. 3.

Használt, de jó írógépet vennék
„Olcsó Portable" jeligére a főkiadóhivatalba

Török—román eszmecsere

Ankara, december 16. *(Havas)* **Suphi Tanriover bukaresti török nagykövet pénteken este hét órakor elutazott Ankarából, miután Szaradzsoglu külügyminiszterrel a Tatarescu-kormány politikájáról megbeszélést folytatott.** *(MTI)*

Vasárnapi ügetőversenyek

I. Herczegfalva-díj. 945 P. Táv 2100 m

1	**Zsarnó** 3é rk (Németh)	2100
2	**Elég** 4é pk (Jónás)	2100
3	**Pam. Harnia** 3é pk (Simkó)	2100
4	**Zólvom** 3é pk (Marschall)	2100
5	**Zeppelin** 3é pk (Feiser)	2100
6	**Hableány** 4é pk (Kovács I.)	2120
7	**Emke** 3é pm (Marschall)	2120
8	**Rollo** 3é sm (Horváth)	2120
9	**Szabolcs** 3é pm (Zwillinger)	2120
10	**Zinkum** 4é pk (Kallinka)	2120
11	**Andalgó** 4é stpk	2180

Elég és Zólvom utolsó együttes futása alapján Zólvom volna a jobb esély. Elég-től azonban javulást várunk.

Tip: Elég—Zólvom—Zinkum

II. Amatőrverseny. 810 P. Táv 2000 m

1	**Lármás** 5é pm (Háry úr)	2020
2	**Lenke** 5é stpk (Galla úr)	2020
3	**Siheder** 8é pm (Salgó úr)	2020
4	**Beata L.** 5é pk (Hoffm. G.)	2020
5	**Listrac** 6é pm (Reimer úr)	2020
6(12)	**Peter Pilot** 8é rm (Hoff. G.)	2020
7	**Echo fia** 6é sher (Molnár úr)	2020
8	**Bob** 5é pm (Báder úr)	2020
9	**Orgona** 8é stpk (Evetov. úr)	2020
10	**Batu Khan** stpm (Nemes úr)	2040
11	**Epilog** 6é pk (Baik úr)	2040
12(6)	**Minor** 9é pm (Hoff. G. úr)	2040
13	**Törzsfönök** pm (Reimer úr)	2060
14	**Balla** 10é sher (Klein G. úr)	2080
15	**Benedek** 6é pm (Hoff. S.)	2100

Lármás, Beata L., Peter Pilot, Orgona és Bob érdemelnek említést. Mindenekelőtt azonban: forditsunk különös figyelmet a hajtóviszonyokra. **Amatőrverseny!**

Tip: Lármás—Peter Pilot—Orgona

III. Hungária-díj. 3125 P. Táv 2500 m

1	**Orao** 5é pm (Fityó)	2520
2	**Jósnő** 6é fk (Kovács II.)	2520
3	**Danilo** 7é pm (Marschall)	2520
4	**Doba** 5é sk (Kreiter)	2540
5	**Csalafinta** 6é sher (Jónás)	2540
6	**Dávid** 4é stpm (Raymer)	2540
7	**Kazan** 7é pm (Simkó)	2580
8	**Demetra** 7é pk	2600

A derby-nyerő Dávidot munkaformái és nyilvános futásai egyaránt az élőtérbe helyezi. Kivánesiak vagyunk, hogyan fut Jósnő Kovács II. keze alatt.

Tip: Dávid—Jósnő—Orao

IV. Mechanikus hendikep. 810 P. Legkisebb táv 2100 m

1	**Csalárd** 5é stpk (Galla úr)	2100
2	**All** 6é pm (Maszár F.)	2120
3	**Tempo** 8é stpher (Feiser)	2140
4	**Willy** 4é stpm (Kallinka)	2140
5	**Balbo** 7é pher (Kovács II.)	2140
6	**Bajadére** 6é szk (Kovács J.)	2160
7	**Etes** 4é pm (Jónás)	2160
8	**Tisza** 4é fk (Kovács J.)	2200
9	**Opera** 6é fk (Hauser)	2240
10	**Pasa** 6é pher	2240

A multra való tekintettel Willy és Balbo közé helyeztük a verseny sorsát.

Tip: Willy—Balbo—Ali

V. Nemzetközi hendikep 1215 P. Legkisebb táv 2100 m

1	**Szeszélyes** 9é (Maszár I.)	2100
2	**Varázsló** 9é stpm (Tomann)	2100
3	**Lord of Pamuk** 8é (Simkó)	2100
4	**Dundi** 6é vlpk (Baik úr)	2100
5	**Tilly** 6é stpm (Zwillinger)	2100
6	**Minor** 9é pm (Jónás)	2120
7	**Oda** 10é stpher (Jónás)	2120
8	**Ildikó** 6é stpk (Maszár I.)	2120
9	**Junak** 9é pm (Benkő)	2120
10	**Csákány** 8é spher (Siró úr)	2120
11	**Lasta** 7é pk (Fityó)	2140
12	**András** 8é pher (Hauser)	2140
13	**Bakafántos** 7é (Raymer)	2140
14	**Benedek** 6é pm (Feiser)	2160
15	**Csapláros** 6é (Marschall)	2160
16	**Triumpf** 7é (Kovács II.)	2160

A népes társaságban »régi érdekességek« neveivel találkozunk. Lasta, Bakafántos, András, Oda, Csákány, — de jó volna tudni, melyik lesz közülük komolyan »véleményezve«. Talán a ring ad útmutatást.

Tip: Lasta—András—Csákány

VI. Párta-díj. 1215 P. Táv 2000 m

1(9)	**Ufa** 5é pm (Feiser)	1980
2	**Miss Magyarország** (Marschall)	2000
3	**Valuta** 4é pk	2000
4	**Soci** 6é pm (Jónás)	2000
5	**Czinka Panna** 6é (Benkő)	2020
6	**Ulica** 5é stpm (Wiesner)	2020
7	**Mangán** 4é sm (Reimer úr)	2020
8	**Csipkerózsa** 5é (Kallinka)	2024
9(1)	**Orchid Lady** 7é pk (Földi)	2020
10	**Zivatar** D. 6é vlpm	2060

Ufa kimagasló »papiresélye«. Reméljük, hogy Feiser mester sikeresen osztja be lova erejét. Csipkerózsa és Mangán jó szereplése nem volna meglepő.

Tip: Ufa—Csipkerózsa—Mangán

VII. Hendikep 945 P. Legkisebb táv 2100 m

1	**Edömér** 7é (Maszár I.)	2100
2	**Elsőm** 7é pher (Toplichar)	2100
3	**Cserebogár** 4é pk (Raymer)	2100
4	**Bimbi** 7é stpk (Kovács J.)	2120
5	**Gulliver** 6é (Marschall)	2120
6	**Agnes** 8é pk (Kovács J.)	2120
7	**Egyetlen** 8é pher (Tomann)	2120
8	**Mátka** 7é pk (Maszár I.)	2120
9	**Leó** 7é vlpher (Székely úr)	2140
10	**Első fia** 8é pm (Jónás F.)	2140
11	**Ursus** 5é pm (Kallinka)	2140
12	**Faccetta Nera** (Marschall)	2140
13	**Urilány** 5é stpk (Baik úr)	2160
14(16)	**Lali** 8é pher (Feiser)	2160
15	**Drégely** 7é fher (Jónás)	2180
16(14)	**Carthago** 6é (Hoff. S. úr)	2180
17	**Bolond** 7é stpher (Steinitz)	2200

A megszokott hendikep-lovak. Amely jól végzi startpróbáit és amellett ring-oddsza az első és második kiirás között megrövidül, bizonyára az élen lesz.

Tip: Egyetlen—Mátka—Gulliver

VIII. Lobogó-díj. 945 P. Táv 2200 m

1	**Zepperl** 3é pk (Zwillinger)	2200
2	**W. Aladár** 4é (Feiser)	2200
3	**Ritola** 4é pher (Kovács I.)	2200
4	**Csatafia** 6é pm (Hévizy)	2200
5	**Azdaja** 6é pm (Kreiter)	2200
6	**Sterling** 7é stpher (Jónás)	2200
7	**Sabavia** 5é stpk (Marek)	2220
8	**Csicsóné** 6é pk (Jónás)	2240
9	**Aprópénz** 4é (Kovács II.)	2240
10	**Négus II.** 3é vlpm (Benkő)	2260
11	**Loge** 5é fm	2260

Aprópénz most helyrehozhatja a legutóbb elszenvedett csorbát. Zepperl helyen lehet.

Tip: Aprópénz—Zepperl—Négus II.

IX. Hendikep. 810 P. Legkisebb táv 2100 m

1	**Zarándok** 5é vlpher (Benkő)	2100
2	**Valódi** 4é fm (Feiser)	2100
3	**Good Trott** 7é szm (Zwill.)	2100
4	**Toti** 6é stpm (Csik úr)	2120
5	**Imréd II.** 7é pm (Marsch.)	2120
6	**Főúr** 7é pher (Simkó)	2120
7	**Urpőter** 5é stpher (Vári)	2140
8	**Napsugár** 5é sk (Maszár I.)	2140
9	**Varázs** 8é fk (Kovács J.)	2140
10	**Pique Dame** stpk (Siró úr)	2140
11	**Vakarcs** 6é pk (Hauser)	2140
12	**Hyperol** 8é sk (Székely úr)	2140
13	**Palóc** 7é pher (Jónás)	2160

Pique Dame, Imréd II. és Napsugár küzdelmét várjuk. Egy kicsikét sanditsunk a »közszeretet«-nek örvendő Székely amatőrhajtó Hyperoljára.

Tip: Pique Dame—Imréd II.—Napsugár

X. Zala-díj. 675 P. Táv 2000 m

1	**Obsitos** 4é pher (Földi)	1980
2	**Táncos** 4é stpk (Vári)	1980
3	**Ella** 4é pk (Benkő)	2000
4	**Éva** 6é sk (Feiser)	2020
5	**Nina** 3é pk (Marschall)	2020
6	**Bankrabló** 4é fm (Kreiter)	2040
7	**Álom** 3é pk (Kovács J.)	2040
8	**Négus** 3é sm (Zwillinger)	2040
9	**Dalma J. F.** 3é sk (Jónás)	2040

Dalma J. F. a legjobb ló a mezőnyben. Ha simán jön el a starttól, nehéz lesz megverni.

Tip: Dalma J. F.—Nina—Álom

Bory Imre

A debreceni református kollegium gyüjteményében található fehér márványból készitett szobra az Ecce homo

Művszet és felvilágosodás

Akad mia Kiadó 1978 Bp. 624.o.

Balogh:A debreceni ref.koll. gyüjteményének keletkezése

Bory János

Szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki ki-
állításán.

PH. 1931. II. 22.

MDK

Bory J., festöm.

62. Tájkép. Olf. 27x21. Jelzett.

63. Falu vége. Szinezett rajz. 27x21. Jelzett.

Festmények, rajzok, metszetek.-97.aukció.
Árv. Közl. 1941. márc. 2.rk.sz. -Kat. 19.l.

Bory Jenő

A Püspök Ent (1928) eredetileg a Károly király-téren állott s 1937-ben a város rendezése folytán került a vasut állomás előtti térre

Polgárdy (Székesfvár

13 l. és hozzáke halanza

Ap 1938

Bory Jenő

vid
2

Polgárdy Szekesf

23. l.
24. l.

szekesfeh. ji

Ez a kalauz a 17-es honvédek hősi emlékmüve szobrászának nem fentit, hanem Földes Szabó Jánost mondja 24. l.

Zászlótörző
oroszlánt
ábrázol

BUDAPEST
41 XII 16-2
Ta 62 a

Bory Jenő

tervei szerint épült
a vízivárosi plé-
bánia (Jezus Szent
Szive) templom
1911.
és Fabián Gáspárral
közösen terveztem
az e templom mel-
letti városi árva-
házat 1913-ban

Polgárdy Szekerf

33. l.

Bory Jenő

a 69 honvéd szalagezred hősi emléke fentitől

Polgárdy Kékesf

34. l.

Horthy Miklós emlékmű a szabadbattyáni úton

u. o. 35. l.

Boryvár u. o. 37. l.

38. l.

A 38-ik oldalon felsorolva a Bory-vasban lévő mintágyak. Halott. Csak e listáf.

„EUROPA"
film-, könyv-, lapterjesztő- és
könyvkiadó r. t.
Bp, V., Rothermere-u. 12.
Telefon: 127-837.

Budapest
~~VI~~ V. Rothermere u 12

Bory Jenő

A fiu kereskedelmi iskola előtt az első világháborúban hősi halált halt tanulók emlékmüve fentiről

Polgárdy Kékest,
39. l.

BUDAPEST
14 XII 1211
62

MDK

Bory

Arcmással szerepelt a Műcsarnok 1937.évi téli kiállitasan.

Pipics Zoltán dr.: Téli tarlat a Műcsarnokban.

Uj Magyarság,1937.jan.24. 21.l.

Bory Jenő

1904/5 – 1906/7, 1908/9 –
1911/12, 1908/9 a Stróbl
féle szobrászati iskola
növendéke

Fertőszőmfőiskrók

1932-33. 70. l.

Bory Jenö

laisd okv

Ferkèpzomfoiskèvk

1939–41. 126 l

	Egységár	Összeg	Összesen
1	6.- 1.50	P 282.- " 141.- " 104.80	
			P 527.80

aranypengő

E.
EN

M. T. I. rt. nyomdája 262.9

Bory Jenö

Stimmen aus Bos-
nien. V. Jahrg.
1915. okt. Nro 4.
(Was wir wollen.
Von Leutnant in
d. R. Professor
Eugen Bory.)

Bory Jenő, marad, amint a 91. old. van.

Folytatólag: Monna Vanna c. Bronzszobra

a Jóváros Birtokában [redacted] van.

Szulejman
1926
1935 vár

Ht Vinci
1936 Munk

Probáshe
1927
1930-31
1935 Vár

Vörös alt
1922
1922 W. kép van
1925-26
1935 vár

Árkádia
1926
1929 Munk
1935 vár
1940

Madonna
1935 vár

Bötely
1910-11
1929 Munk

M. nemes	M. katona	Antrik pp	Mária hirné	Adalbert	Mór
1927	1926	1929	1925	1929	1929
1934		1930	1928-29	1930	1930
1935 vár		1935	1934		
		1938	1935 vár		

Bory Jenő

cród
z

Megfagyott Muzsikus

1927. 30 l.

0

talános feltételek.

energia éjjel-nappal folytonosan szolgáltattatik, delet vagy megállapodás másképen nem intézkedik. nyek, melyeket megakadályozni BFEM-nek nincs ti kötelezettség alól addig, míg a zavar és annak

ínése vagy más áramszolgáltatási zavar követ- fogyasztó maga tartozik gondoskodni — ha y erőszolgáltatásról, illetve oly biztonsági beren- rendezéseinek megrongálódását megakadályozni. avarból kifolyólag, vagy tökéletlen áramszolgálta- rt, sem elmaradt haszonért BFEM nem szavatolnak. endezéseik vizsgálata és karbantartása céljából, oljanak, az áramszolgáltatást időlegesen egészen

eltétel mellett vállalják, ha a fogyasztás állandóan rrások számára tartalékul áramot nem szolgáltatnak. i vezetékhálózatból való csatlakozások készítése ábbá árammérők, korlátozók felállítása kizárólag javítása is kizárólag a Budapest székesfőváros

ói vezetékberendezések készítésének a fogyasztás al kell történnie és azoknak a Magyar Mérnök- et által kiadott szabályok szerint kell készíttetniök. nek (izzólámpák, motorok, főző- és fűtőtestek, M hálózatába kapcsoltatnak, ugyanezen szabályok-

Bory Jenő

ivód

z

Megfagrott Muzsikus

1921. 51. l.

1927. 30. l

Bory Jenő

Árpádházi Boldog Margit
nobra, repr.

Műv~~ezet~~ 2. 1938. 41. l.

nép

wiener Gemäldesammlungen II. kötet, München 1914., 174. és 180. l. — Pigler: Evag 130. l.

OSZTRÁK FESTŐ, 1470 körül

Háromkirályok. (Belső kép.) (153. kép)

Júdás csókja (Külső kép.) (154. kép)
Szárnykép, szétfűrészelve.

Fa, tempera, 81×80 cm.
Blasius Höfel 1839-ben elárverezett bécsújhelyi, Lemann bécsi és Ipolyi Arnold gyüjteményéből.
Verzeichniss einer Sammlung altdeutscher Gemählde... Bécs 1839., 23. szám. — Frimmel: Lexikon der wiener gemäldesammlungen II. kötet, München 1914., 178. l. — Pigler Evag 134. l.

OSZTRÁK FESTŐ 1470 körül

Szent Ágnes és Szent Dorottya (Belső kép.)

Szent Margit és Szent Katalin (Belső kép.)

Szent Apollonia (Külső kép.)

Szent Orsolya (Külső kép.)

Két szárnykép, szétfűrészelve
Fa, tempera, egyenkint 53×29·5 cm.
Blasius Höfel 1839-ben elárverezett bécsújhelyi, Lemann bécsi és Ipolyi Arnold gyüjteményéből.
Verzeichniss einer Sammlung altdeutscher Gemählde... Bécs, 1839., 5—6. szám.
Frimmel: Lexikon der wiener Gemäldesammlungen II. kötet, München 1914., 174. l. — Őszi kiállítás 1930., Ipolyi, 2., 3., 4., 7. szám. — Pigler Evag. 130. l.

MDK

Bory Jenö, szobrászm.

Asztrik püspök. Dombormü. Repr.

A Mücsarnok XXXXX Szent István kiállításáról.
Müvészet. 1938. 18-19. sz. 78.1.

MDK

Bory Jenő

A Szép Otthon kiall.-an a lakberendezési részben szerepelt.

Cikk: A mi kiallitóink.

Magyar Iparművészet, 1936. 25.1.

Bory Jenö

nobrász

l.

Vasi Szemle

1938. 344

345. l

Neppel

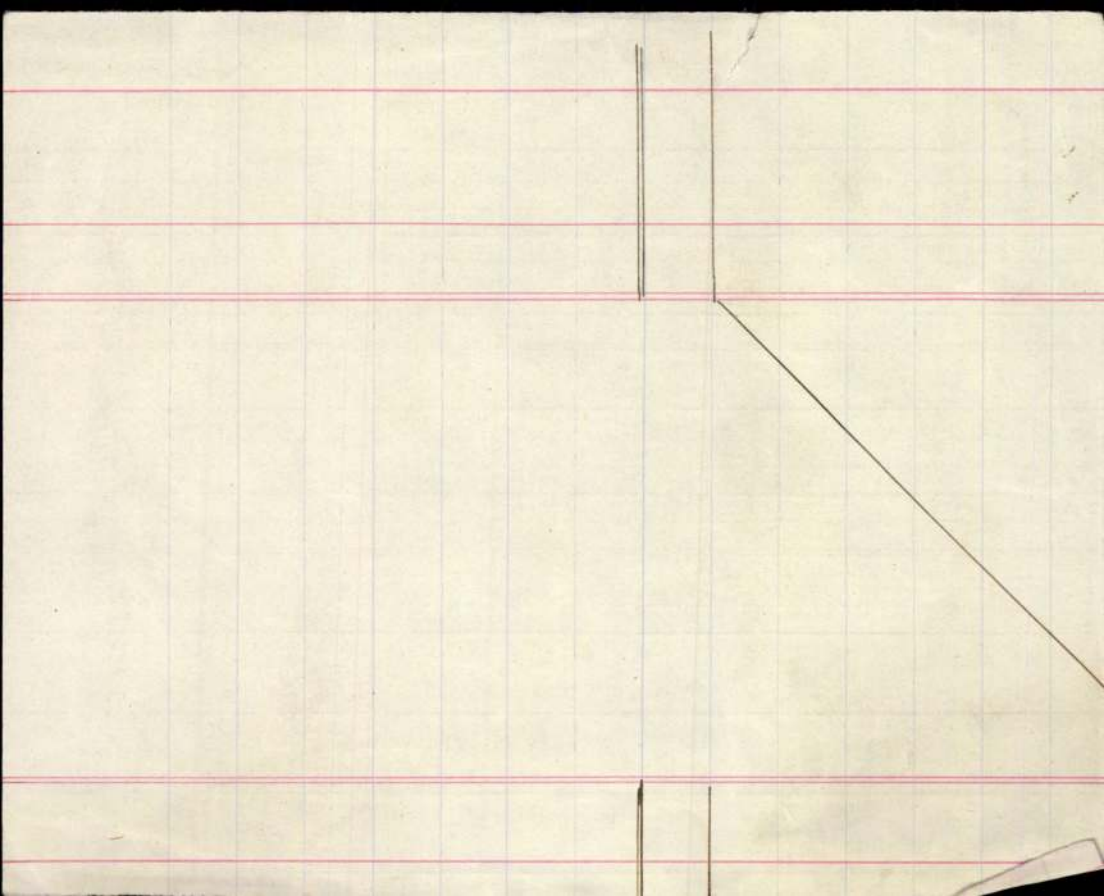

Sarajevói Ferenc
Ferdinánd főherceg és
Hohenberg Zsófia hercegnő
emlékének.

Wien, é. n.

kéjjel

морóзы

тéти

пóчва котóрых
южной

комчадáлы

которые ведýт кочевой óбраз жúзни

Bory Jenő

Vad

Nemzeti Újság

1936. szept. 20.

(Öttornyu lovagvár épül a fehérvári Öreghegyen.)

Képekkel

Bory Jan

Asztrik püspök c. reliefje repr.

Müv. 2/6. 1938. 18-19/2

78 l

lic

Bory Jenő

Az orvosok hősi
emlékművének terve

Repr.

Művészet 2.
1939. 22. l.

kép

Madonna Jézussal.

Bory Jenő

Dekorativ bronz c.
szobormuve repr.
Képzőművészet
1930. 35, 27

Borz Jenő

III. éves mesteriskolai növendék

1911-ben a 2000 koronás Ferencz József-pályadíjat nyerte.

Évkönyve, Képzőmű-vészeti Főiskola 1910-11.
41. l.

24 GYÖRGY **SZERDA**

A „Magyar Könyvbarátok
dékes előfizetési díjat a „
Nagy Könyvei" és „Kis K

25 MÁRK **CSÜTÖRTÖK**

26 *Utolsó negyed* — MARCELLIN, ERVIN **PÉNTEK**

A Magyar Történelmi T
könyvkiadványainak főbi
Királyi Magyar Egyete

27 KANIZ. SZ. PÉT., ARISZTID **SZOMBAT**

Bory Jenő

néhai Zirzen Janká-
nak, az Erzsébet Nőisko-
la alapító igazgatójá-
nak siremlétét tervezte
és mintázta. A Ferenczy
István-ról elnevezett
2000 koronás nolvászabi
osztondíjat ez évben
fenti kapta. Ő élvez-
te a Nadányi-féle
600 K-is osztondíjat
is.

Képzőm. Főisk. Erk.
1908-9. 21. l.

los másolat hiteléül:

[signature]

iniszteri iroda s. tiszt.

Budapest, 1930. évi junius hó. 3-

A miniszter rendeletéből:

Dr. Tihamér Lajos s.k.

miniszteri osztálytanácsos.

A kiadvány hiteléül:

miniszteri iroda s.tiszt.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1974 JUN 25

Bory Jenő építész-
Magyar Hirlap
és szobrászmuvész

Elhunyt az utolsó magyar várúrnő

Székesfehérvár egyik idegenforgalmi nevezetessége a Mária-völgyben épült *Bory-vár*. A két teraszra épült, tornyokkal, bástyákkal, oszlopsorokkal és zegzugos termekkel váltakozó szeszélyes épületmonstrum megálmodója *Bory Jenő* építész és szobrászművész volt. A székesfehérvári születésű művész a Képzőművészeti Főiskola első szobrászévfolyamának növendéke, *Stróbl Alajos tanítványa* volt, később a főiskola tanára, majd a negyvenes években a rektori tisztséget is betöltötte. A székesfehérvári birtokot 1912-ben vásárolta, a másfélholdnyi, dombos területen először a család lakóházát és szobraszműtermét építette fel.

A vár építéséhez 1923-ban fogott hozzá, keretéül saját művészi munkásságának, több száz szobrának. Nagyrészt betonból emelte, s sajátkezűleg, egy-két szőlőmunkás segítségével, csaknem negyven éven át dolgozott nyaranként rajta. Nemcsak a falak, a tornyok, a lépcsők, a kupolák és az oszlopok készültek betonból, hanem az itt felállított szobrok és a szertelenül alkalmazott egyéb díszítőelemek is.

A várba lépőt két teraszos udvar, támfalakkal megerősített és szobrokkal telerakott lépcsősor fogadja, majd a főépület száz négyzetméteres lovagterme, a szobrászterem. A 103 oszlopos, árkádos várudvar 43 páros betonszobor otthona, s mindehhez csigalépcsős kilátó tornyok, bástyák, kapuk, kápolna és körbe futó folyosórendszer csatlakozik. Az építkezés 1959-ben, Bory Jenő halálával ért véget.

A Bory-vár igazi nevezetessége az ott elhelyezett műgyűjtemény, amelyet Bory Jenő betonszobrain, *Borynė Komócsin Ilona* néhány festményén kívül, többek között *Edvi-Illés, Csók István, Aba-Novák Vilmos* és *Székely Bertalan* festménye is gazdagít. A négy teremben, két teraszon, a várudvarban és a művészgalérián elhelyezett szobrok, szobormásolatok, festmények, freskók és grafikák száma eléri a háromszázat.

A Boryak az elmúlt évtizedekben is lakták a székesfehérvári vár lakószárnyát, az épületet, a műgyűjteményt pedig megnyitották az idegenforgalom előtt. A Bory család jelenleg Bory Jenő három gyermekéből, hét unokájából és tíz dédunokájából áll. Érdekes módon egyik leszármazott sem ment művészi pályára, egyedül a legidősebb, Bory Klára próbálkozott festéssel lánykorában. A vár ormára most gyászlobogó került: *Bory Jenőné, az „utolsó magyar várúrnő" 89 éves korában elköltözött az élők sorából.* Földi maradványai a férje építtette családi kriptában pihennek, a székesfehérvári temetőben.

Zs. Cs.

jelig. a Felszabadulás téri hirdetőbe.

AZONNALI BELÉPÉSSEL

FELVESZÜNK

NŐI BETANÍTOTT MUNKÁSOKAT GYÓGYSZERÜVEG GYÁRTÁSHOZ két- és háromműszakos MUNKAKÖRBE.

Gyermekek részére óvodai elhelyezés. Vidéki lakással rendelkezőknek munkásszállást biztosítunk.

Jelentkezés: ÚM Budapesti Ampullagyár munkaügyi osztályon. Bp. XIII., Váci út 99.

műszaki főosztályunkra anyag és időnormásokat, szerszámszerkesztő mérnököt, vagy technikust,

ügyviteli osztályunkra közgazdasági középiskolai végzettségű vezetőgazdálkodót, érettségivel rendelkező kezdő, vagy gyakorlott kooperátorokat,

szerkesztési osztályunkra kezdő és gyakorlott műszaki rajzolókat, gyors- és gépírókat, tűzrendészeti előadót, beírókat, órákat, portásokat.

Jelentkezés helye: Bp. XIII., Meder u. 9. személyzeti osztály.

dakért, falióráért, — olajfestményekért, — porcelán figurákért, — bronz dísztárgyakért, szőnyegekért, hagyatékért készpénzzel megyek. 495—709.

Szép magyar perzsaszőnyeg 3½×2½, barokk asztal 65×45, redőnyös amerikai íróasztal fiókokkal, előnyösen eladók. 313—864 8—9-ig, 3—4-ig, 9 után este.

Veszünk hagyatékot, ágytollat, tipus-, barokk-, stílbútorokat, ruhaneműt, csillárt, falióráit, varrógépet, pianinót. 339—197.

LAKÁS

Két most végzett külkereskedelmi lány külön bejáratú szobát keres. Jelige: »Nyugati környékén L. 6476« a kiadóba.

HÁZASSÁG

Középkorú, dohányzó, komoly, szeretetre vágyó, mindenben segítőkész, egyedülálló hölgy ismeretségét keresem, ki hű, szerető házastársa lenne egy művelt, 60 éves, lelkiekben gazdag férfinak. »Egymásért élni L. 6471« jelig. a kiadóba.

A vizsga díja: 400.— Ft.

Jelentkezni lehet: Bp. VIII., Baross u. 97. sz. alatti félfogadó helyiségünkben naponta: 8.30—13-ig és 14—15.30-ig, pénteken: 8—13-ig és 14—15-ig. Szombaton nincs félfogadás.

Érdeklődni lehet: 139—416 tel.

Bp. VIII., Baross utca 97. sz. alatt 8.30—13-ig és 14—15.30-ig, pénteken 8—13-ig és 14—15-ig. Szombaton nincs félfogadás. Érdeklődni lehet: 139—416 telefonon.

INGATLAN

XI. kerületi építőközösségnél öröklakások még leköthetők. Érdeklődés: 153—996, hétfő, kedd, csütörtök, péntek du. 4—6 között. — 20. ÚMK.

Bory Jenő

Haydn – emléktábla

repr.

Képzőművészet

1934. 29 l.

[illegible] Magyar
Sion II – 1871, 375 l.

Parmegianino

—

Ipolyi, Richarvármegye, 203. nám

Miután a nevezett munkaadó pénztári ta
kitüzött határidő alatt be nem fizette, ellene
kezeléséről szóló 1883. évi XLIV. t.-c. 65. §-ai
eljárás foganatosittatott, mely alkalommal a
tettek meg:

Sorszám	A lefo megnevez
1	Az összes állván
2	Az összeg erejéig kö
3	
4	
5	
6	
7	
8	

amilyen, mert ha a gótika általános elvét
kális vonalat még jobban a magasba szök-
g a Duna medrét szűkítette volna, míg ha
acsonyabbra építi, akkor viszont az épület
téktelenné.
lig, hogy az épületet funkcionális súlypont-
án a folyam szintjére helyezi, — a három
ó pilléreit a rakodópart falán kihangsú-
i egészen az alsó part szintjéig — az egész
valósággal a Dunába gyökerezteti. Viszont
yedebb részeit a felső rakodópartra állítja
, a két ülésterem kiemelkedő részével egy
egy széles nyitott lépcsővel monumentáli-
. Ezáltal eléri azt, hogy az épülettömb a
en felszökkenő, könnyed jellege mellett is
nyugtató statikai bázist kap.
mre Országházának szerkezeti lényege: az
ilágosság s a tökéletes szimmetria. Az alap-
5.45 m² alapterületű, 265 m hosszú és
ségű épületkolosszusban biztos tájékozó-

B o r y J e n ő
szobrász

Kertész K. Róbert: A magyar művészet közelgő eseményei. Pesti Napló. 1926.jan.12. /Képpel./

oktatásügyi Miniszterium.

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

63/30.
1930 febr. 13.

A m. kir. vallás- és közok
és ügyszám alatt a keb. sz
rendeletének másolata:

asitom a
József épitésvezető
. . . . . .
részére /:lakik: Bpest, I.H
1930.évi január hó 15-én B
· Nagymaros · - · Visegrádra és
utazása alkalmával felmerü
kiállitott és számvevősége
alapján /:.....18.....:/ .P.2
. 20 . . fillért a 127.689.
utaljon ki.- Budapest, 19

Bory Jenő, szobrász M.D.K.

Készítette, Haydn 200 éves szü-
letése alkalmából, rendezett emlék-
ünnepségek során, a fertődi Muzsi-
kaház utcai falán elhelyezett em-
léktáblát, melyen Haydn profilban áb-
rázolt domborművű arcképe látható.
alatta az eszterházai opera 1784 évi állapot
szerint, fölötte zenélő angyalok a hercegi címer

Valkó Arisztid: Haydn elmékművek kivitelezői ...
Művészettörténeti Értesitő, Bp.1963. XII.évf.

1. sz.32-33.old. 4.ábra

Bory Jenő

Székesfehérvár főtérén
a Püspökkút fentitől.
Croniqueur cikke

Képzőművészet 1928. 19. sz.

Gellér Szabó János, Zirzen
Janka, Rakovszky-, Spiess-,
és Schmiedlechner családok
síremlékei a kerepesi uti te-
metőben.

Ferenc Ferdinánd és Zsófia
főhercegnő emlékműve a se-
rajevói mereglet helyen,
Ferenc Ferdinánd fogadalmi
templom és Zsófia Otthon Sza-
jevoban

† 1917. épült. 2 év mulva
elpusztítottak

536.

Dietrich Ch. W. E.

Sziklatömb az úton (~~Das Felsenstück am Wege.~~)

Rk. 1. ér ar.

57 m. 116 z.

K. 8. —

Bory Jenő

nobran

Életrajz

lásd

Schneider Jukács:

Fejér vm. MV és Vm. Mon.

Bp 1937

Január

Rónay M.:

A tikf-vi Bory-vár

Könnep. 1940 aug. 1.

16-17. l. (arcbiggel / bigerrel)

340/1913.

Bory Jenő

Irod

XX. 39.

Révai XXI. 171. l.

Bory Jenő

Rajzoktatás
1937. 4-6-ik
64. l.

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
404 1927
Érk.: 1927 év okt. hó 24 n.

2921/1927 szám.

A Műemlékek Országo

Elnöks

Hivatkozással f. hó 8.-a
380/1927 sz.b. átiratukra, tisztel
hesnyői egészségügyi berendezések
2089/1927 sz.a. megküldöttük b. ci

Gödöllő, 1927 évi ok

Bory Jenő

l.

Jajczay-Schwartz

159. l.

karácsony a mühészet-
ben. Dp. é. n.

159. l.

"	"	"	—	27=	15.48	
"	"	"	—	27=	15.48	185.76
52.5 x 16	8.40		—	16=	8.24	
"	"	"	—	16=	8.24	
55 óra x 16	8.80		—	16=	8.64	
"	"	"	—	16=	8.64	
"	"	"	—	16=	8.64	49.00
		Kerületi lavnás:			6.60	
		Kereseti összeg.			370.80	370.80
					14 12	

12 fil
14 "
12 "
24 "
~~12.60~~

= 62 = 62

Összesen: 371.42

...na 42 fillér

...gusztus 21 én Pemplom helyreáll. vezetősége

Borg Jan

Magyar Lloyd

1933. dec. 23.

Káldor Sándor:

Az ev művé-
nete.

Bory Jenő

wód

Kampfőrsk.

is A:

Jelen és mult.

Keprm. Fürsk. Kiáll. tm.

Bp 1927

UNTNEY HILL. CANNON STREET, LONDON, E. C. 4.

ZENGERS
LIMITED

GENERAL AGENCY FOR HUNGARY

DEÁK SÁNDOR

SPORTING GUTS WHOLESALE BUSINES

BUDAPEST, IX., RÁDAY-UTCA 59.

TELEFON: 87-3-89.

Bory Jeno

rod

Katolikus Lexikon

I. Bp. 1931. 235. l

vösség.

II.sz.

TÁRGYMUTATÓ-CSOPORT

SZÁRMAZÁSI HELY

Kassa.

MESTER

SZEMÉLYI VONATKOZÁS

Bori András ajándéka.

EGYÉB MUTATÓBA VALÓ ADAT

LZÉS):

alpán vésett, leveles disszel. Szájánál
ándékozták.

Bory Jenő

Sebzett hős c.
szobormüve repr.
Képzőmüvészet
1927. (9. l.
2. sz.)

Huszárok.

Egész alakban, ló
és négyes csoportban, me
ben vannak két sorban el
Felirata fölül

balra: K.k.ung.
jobbra: Magy.kir
jelzése pedig: 38 és aló
STOCKING

Kőnyomat, méretei a

Sz.n
189
Át.l

Bory Jenő

Hadtört. Múzeum elismerő diszoklevele hősi emlék terveért

Képzőmüvésd

1927. 3. 7.

Bory Jenő

Szent Bernát szobra a szentgotthárdi cisztercita apátsági nérhamban fehér mümárványból fentitől.

Piszter Imre dr †

Szent Gotthárd püspök és a szentgotthárdi cisztercita apátság rövid törlénete. Szombathely 1938. 21–23. l. kappel

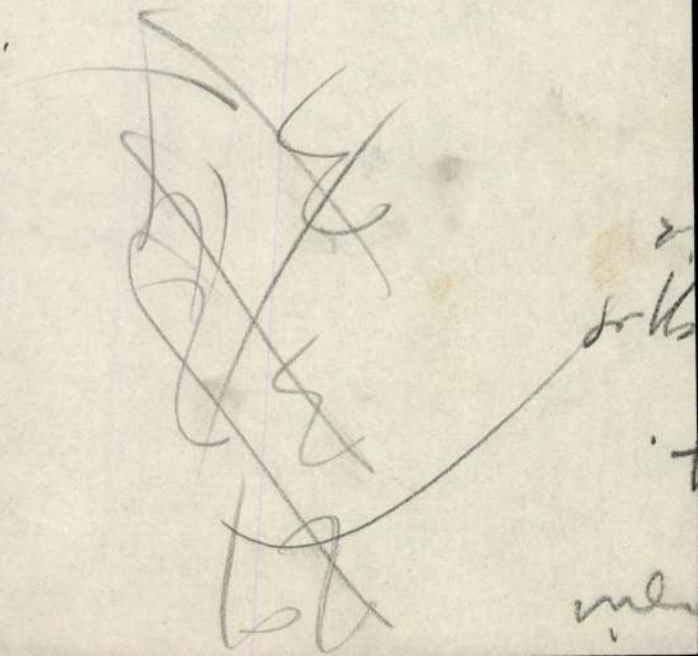

Bory Jenő
nobrán

Piszter Imre dr:
A szentgotthardi
apátsági szt. Bernát-
szobor. Vasi Szemle
1935. 97, 98. l.
kepjel

Fenti készítette,
anyaga Jetérmű-
márvány,
a monostor Ereszt-
folyósóján áll.

Gezügt.

b. 44

1 Röt. 8°

Hohenzollern

Die Bau- und Kunstdenkmäler in den
——'schen Landen.

Im Auftrage des Hohenzollern'schen Landes-
Ausschusses bearbeitet von Dr. Karl Theodor Zingeler
und Wilhelm Friedrich Laur

Bory Jenő

iród
z

Raácz Emmy, ud-
vardi: Feltámadt az
„Epreskert". Pest. 1943
nov. 9.

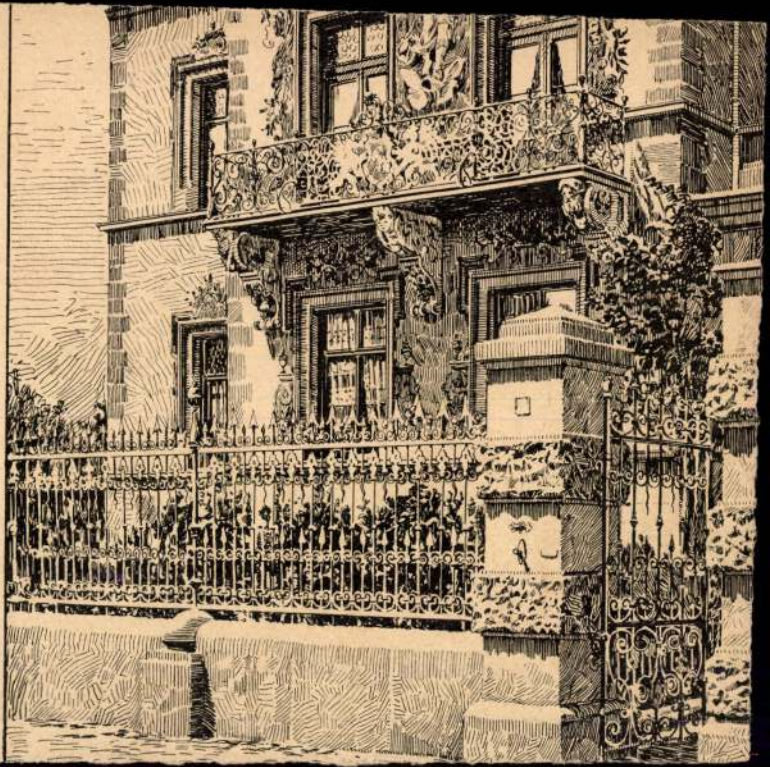

Bory Jenő

l.

Rapsodatás

1943. IV. évf. 11.

sz

87, 88. l.

	1			

...u: Négy —

...árczius 3-án

...SZÁGOS BIZOTTSÁGA

Kertész P. s. Rólenz

miniszteri biztos.

Bory Jenő

rektora Képző-
művészeti főiskolán
1943/44 és 1944/45. re

Rajzoktatás

1943. IV. elf. 9. sz
72. l.

Bory Jenő

l.

Rajzoktatás

1943. IV. évf. 7.

51 l.

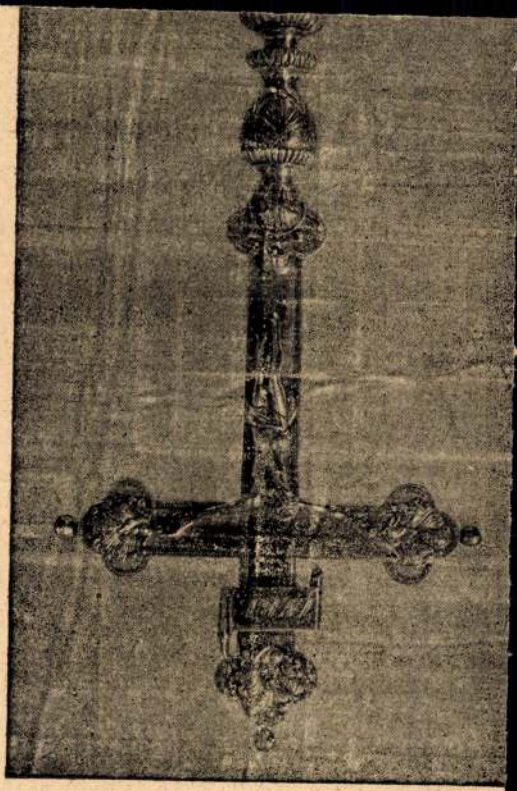

tovább

~~Bory Jenő~~

Fáy Aladár

Kiss Tibor

Kotsis István

Langgallner Ondrár

Molnár Ernő

Radnai Lorand

tt-

előadásai a sopro-
ni nyári egyetemen

Rajzoktatás

1942. III. évf. 8. sz

i-

borítók

A ~~miniszter rendeletéből~~:

Bárány

tásügyi miniszternek jelen kelet és
XII. és Csekkosztályhoz intézett ren-

Számadási ág: "Művészeti célok támoga-
gos Bizottsága. Rovat: 5. Alrovat: 3.
ési költségek.- Bélyegilleték: nincs.-

m, hogy dr. Lux Kálmán műépitésznek/Bu-
tca 40./ a Műemlékek Országos Bizottsága
ptember hó 6 és 7-én Budapestről-Karcsá-
s utazásával kapcsolatos költségei fejé-

Bory Jenő

Gróf Batthyány Lajos
Nobra, melyet 1913. okt.
12. én leplezték le
Ikervárón, képe

Vas. Ujs. 1913. 825. l.
829. l.

—

hó 28.-án (szerdán) 1[illegible] órakor a
tali helyiségében (IX. Mögyes End-
gjelenni sziveskedjék.
téri Mária-szobor restaurálása.
n

Gerevich Tibor s.k.

elnök

Bory Jenő

Uj Fehérvár

1937 aug. 12.
(A Bory-vár
mint idegenforgalmi
vonzóerő.)

Uj Fehérvár

1937. aug. 13. (Há-
nem napra kapunt
mit a Bory-vár.)

Bory Jenő

vid

Uj Fehérvár

1935. aug. 22.

(A Borgvár ünnepségeinek utolsó napja.)

Kezelés száma

posta szám

Az UJSÁG kiadóhivatalának

BUDAPEST,

VI., ARADI UCCA 10.

Alulirott ezennel megrendelem az UJSÁG-ot

19....év....hó....inditással

19....év....hó....-tól 19....év....hó....-ig

1/4 évre P 10.80
1 hóra P 4.— *(a nem kivánt törlendő)*

Az előfizetési dijat a lap átvétele után....-én fizetem

Az előfizető neve: .....

Foglalkozása: .....

Pontos cime: .....

Kezelő inditotta:

.....hó.....

.....

E megrendelőlappal előfizetési dij nem vehető fel.

Bory Jenő

rod

Uj Fehérvár

1934. aug. 12

(A Bory-család)

Bory Jenő

A Petőfi-család tagjainak siremlére a kerepesi uti köztemetőben (1911.)

Thirring Bjert.

127. l.
129. l.

Rétsl. III. utikalauzok. 1.

Bp. 1919

Bory Jenő

részt vett az alabbi
épület nobrászati
diszitésében:

Tér és Forma.
1931. 179. l.
(Az Országos Társa-
dalombiztosító
Intézet Székháza.)

Bory Jenő

irod

(–y) Bory Jenő. Szinházi Élet 1924. 23. szám (Arc-keppel.)

U. 2346

Rövid életrajz

Ujabb nüvei közül emlitve Goldziher Ignác emléktáblája, mely 1924. be leplezték le kőszegfehérvárott

Bory Jenő

l.

Szépmüvèszet

1944. 169. l.

(Az aluminium-
trobrok
kérdése)

„EUROPA"
film-, könyv-, lapterjesztő- és
könyvkiadó r. t.
Bp, V., Rothermere-u. 12.
Telefon: 127-837.

Bory Jenő

Uj Fehérvár

1934. aug. 10.

(A Bory-vaši
kerti nmep.)

Bory Jenő

ikervári Batthyány
Lajos – nobor
1913

l.

Thirfelsődunántul
281. l.

Thirring G.:

Felső Dunántúl.
Rézsl. M. Utikalauzok 6.
Dr 1933

STÜHMER

STÜHMER

STÜHMER

STÜHMER

Szfvi Szemle
1931 4. sz. 5. l

(kepzu kiáll)

соседнего лагеря. Начальник
Пионеры лагеря подошли.
Наша команда играла в прошлом
году. Вожатый гостей просил играть
с ними и в этом году. Команда
пионеров победила в прошлом году. прошлом

L

Bory Jenő

Műcsarnok

1914. tav. kiáll. 266 ✓

1919-20. téli kiáll. 178. ✓

1921. tav. kiáll. 126, 142 ✓

1922. ~~[illegible]~~ jub. kiáll. 188, 566. ✓

1922. őszi kiáll. 143-175.

Koll. kiállítás. ✓

Kat. életrajz.

1923. tav. kiáll. 82, 93, 127, 144, 166, 218, 265, 691 ✓

1924. tav. kiáll. 15, 25, 108, 176 ✓

1925. tav. kiáll. 107, 112, 113, 114. ✓

1925-26. akt kiáll. 122, 124, 141, 148, 167, 172, 419, 434 ✓

1926. angol-magy. kiáll. 144, 145, 146, 170. ✓

1926. őszi kiáll. 149, 171, 180 ✓

1926. téli kiáll. 117, 120 ✓

1927. tav. kiáll. 278, 291. ✓

1927. magyar táj. 131, 136 ✓

Szendrei János dr. min. tanácsos

VI. 310.

Bory Jenő

Andrássy ut 71. Műcsarnok

1929/30. téli kiáll. 116, 183 ✓

1930. tavaszi kiáll. 68. ✓

1930. kt. Inv. kiáll. 107, 108, 110, 111, 112, 124. ✓

1930/31 jub. kiáll. 199, 201, 233, 234. ✓

1934. téli kiáll. 154. ✓

1934. neuv. képz. kiáll. 110. ✓

RSz, KE, HI, I.

Jankovich Béla dr. IX. 98.

Borey Jenő

Kmtársi törzstagja.

KMTÁRS művcsoptok
1931 feb-márc. kiáll.

TV. 45
1931. tav. kiáll. 13, 67.
1932. febr-. márc. kiáll. 365
1932. tav. tárl. 33, 131, 213
1932/33. téli kiáll. 5-38, 542, 568.
1933. márc. képzm. kiáll 81, 82. 83.

Förster Aurél anekdotái

Az utolsó (békeidőbeli) aradi képviselőválasztásnál negyvennyolc olyan vasutast, akik nem a munkapárt jelöltjére szavaztak, büntetésből azonnal áthelyeztek az ország különböző részeibe. A családosokat éppugy, mint a nőtleneket. A munkapárti kormány nem ismert irgalmat.

Az égbekiáltó igazságtalanság nagy port vert föl mindenfelé, de különösen az ellenzéken, amelynek részéről nem kisebb ember interpellált ebben az ügyben, mint az ellenzék akkori vezére: *Apponyi* Albert gróf.

Tárgyilagos indokolással s fényes elokvenciával terjesztette elő interpellációját a baloldal tüntető éljenzése közben.

Az interpelláció után nyomban fölállt a munkapárt akkori kereskedelmi minisztere, *Harkányi* János báró s a következő tizenegy szóban felelt Apponyinak:

— Tisztelt Ház! Miután ezért én vagyok a felelős, tehát nem felelek!

Azzal leült.

*

Puszta-Kürtre beállított egyszer egy vándorlegény. Tapasztalván, hogy nincs férfi a háznál, nagy prepotenciával ebédet kért, ruhát követelt s ráadásul még pénzt is akart zsarolni.

Gaylhofferné, a háziasszony, azonban az összecsődült cselédséggel valahogy kituszkolta a csirkefogót, amikor pedig hevével rá hazaérkezett a férje, elpanaszolta neki, micsoda követelőző és kellemetlen látogatójuk akadt.

Hirtelenharagu uriember volt *Gaylhoffer* Jancsi, tehát nyomban lórakapott s azzal utána a »vendég«-nek! El is érte hamar, amint az ut szélén egy fa árnyékában hüsölt. Gaylhoffer — csak ugy lóhátról — alaposan ellátta a lovaglóostorával.

A püffölésre felnyögött a vándorlegény:

— Lám, lám, tekintetes ur . . . Menynyi bajt okoznak az asszonyok . . .

*

Beöthy Aldzsival történt a régi Képviselőház folyosóján.

A képviselők egy csoportjánál váltókról és adósságü ügyekről folyt a szóbeszéd. Beöthynek, aki éppen akkor ért oda, kapóra jött a dolog.

Kivett a zsebéből egy (ugy látszik, minden alkalomra készentartott) váltóürlapot s igy szólt a képviselőkhöz:

— Nem furcsa-é, halljátok, hogy ez a váltóblankettа, amely most a kezemben van, megér két pengőt. De ha reáirom a nevemet, nem ér egy krajcárt sem . . .

*

Jankovich Miklós főszolgabiró korában megkövetelte a parasztoktól, hogy kopogtassanak az ajtaján. Csak a »szabad!« szóra léphettek be a szobájába.

Egyik nyári napon egy öreg paraszt kereste a hivatalban a főszolgabirót. A hajdu azt mondta neki, hogy a főszolgabiró ur *Zlinszky* Elek főszolgabiró urral fürdik a Dunában. A főszolgabirói hivatal ugyanis a Duna melletti *Tass* községben volt ebben az időben.

Sürgős lévén az öreg dolga, leballagott a Dunapartra. Jankovich és Zlinszky javában lubickolt a Duna hüs árjában, mialatt ruháikat a part szélén heverő ladikba rakták ki.

Nézi a paraszt egy darabig a bent fürdőző urakat, csak nézi s mivel a főbiró nem veszi észre, leveszi alázatosan a kalapját, lehajlik s megkopogtatja nagyszerényen — a ladik oldalát.

Az urak meghallották a kopogást, jót nevettek, aztán kijöttek a vizből felöltöztek s akkor Jankovich — még mindig mosolyogva — odaszólt a parasztnak:

— Mehetünk, öreg!

Bory Jenő szobrászmüvész mütermében

— *A Magyarság tudósitójától* —

Kevés olyan müvészünk van, aki olyan széles és tervszerüen végig vitt alapot épitett volna a müvészi készültségének, mint Bory Jenő. Egészen fiatal, szinte gyerekember korában látta, hogy a nagy, emlékszerü müvészi alkotások pályázatain olyan kombinált munkák szerepelnek, amiket rendszerint egy szobrász és egy, vagy esetleg két épitész készitettek. Egészen természetesen gondolhatott arra, hogy akármilyen nagy is a tervezők között a belső harmónia, akármilyen finom a stilusérzékük, akármilyen nagy a müvészi alkalmazkodóképességük, hajlékonyságuk, az ilyen kombináció sohasem érheti el azt a teljes harmóniát, amit egy megfelelő müvészi értelem a maga ösztönös, szerves egységéből kitermelhet. A reneszánsz nagy polihisztor mesterei lebeghettek a szemei előtt. Talán éppen a Mediciek siremlékére, vagy a II. Gyula pápáéra, vagy a Szentpéter-templomára gondolt, mikor fiatal tüzekkel a müegyetemre épitésznek iratkozik be. Van energiája és kitartása arra, hogy a tervét elejétől kezdve egyenletes lelkiismeretességgel véghezvigye és a müegyetemet elvégezvén, a fiatal okleveles épitész-mérnök a Képzőmüvészeti Főiskolán, a szobrászati szakosztályon felvételre jelentkezik. Itt különösen nagy hatással vannak rá a »komponier Stunde«-k, amiken Székely Bertalan a müvészi gondolkodás, a koncipiáló képesség fejlesztésére olyan közvetlen és pajtási módon érintkezett a növendékeivel, ahogy soha, sehol őt felmelegedni nem látták.

Mint szobrász, müvészi készültségének befejezését a Strobl Alajos mesteriskolájában nyerte. Jelentős momentuma ma még kifejlődésének az olaszországi tanulmányut, melynek befejezte után a Képzőmüvészeti Főiskola tanára s valamivel később a József Müegyetemen a szobrászat meghivott előadója lett.

1916-ban Sarajevóban dolgozik. Elkészíti a Ferenc Ferdinánd emlékmüvét és itt nyilik az első monumentális alkalom arra, hogy alapos tudását érvényesitse — a Ferenc Ferdinánd fogadalmi templom tervein. Monumentális, nagy tömegekbe, zártan összefoglalt formákkal tervezte meg Bory. Rajzokkal, gipszmodellel s a szobrászati rész megmintázásával bámulatosan rövid idő alatt készült el. Kétévi munkájának eredményét söpörte el az összeomlás.

A forradalmak után fáradhatatlanul dolgozik. Nagy alkalmak, persze, nem igen kinálkoznak. Azért a nehéz viszonyok között is talál a monumentális érzései számára expedienst. Nagyrészt az ő érdeme az, hogy hosszas rábeszélések, viták, előadások után végre sikerül az olcsó és nagy ellenállásu vasbetont, az ugynevezett mükövet annyira népszerüsiteni, hogy a »Hősök emlékét megörökitő bizottság« is elfogadja. Országszerte egymásután emelkednek ilyen emlékmüvek. Ő maga tervezi és kivitelezi a székesfehérvári Nemzeti Hadsereg Turul-emlékmüvét, egy 15 m. magas és 2 m. átmérőjü betonobeliszk tetején álló turullal. A hatalmas és impozáns erejü müvészi munka elismeréséül Székesfehérvár tanácsa tiszteletbeli főmérnökévé választotta. Azonkivül ugyanebből az anyagból több községnek készitett szobormüveket a hősök emlékének megörökitésére.

A tehnikai felkészültségének eredménye az, hogy a mai nagyon sulyos gazdasági viszonyok között az intimusabb jellegü szobrászat számára is keresett és talált megfelelően szép, artisztikus hatásu anyagot. Ez a *pirobazalt*, vagy ahogy tréfásan szokta nevezni borybronz. Közönséges vastartalmu agyag, melyet a kész szobor felületén nedvesen, achátkővel csiszoltat. Azután füstös lánggal éget. Az igy készült szobrok mély, fekete csillogásu felületükkel a bronzszobrokra emlékeztetnek.

Birkózók

Vannak olyan szobrai is, melyeket még redukciós tüzben is éget, ezek csodálatosan szép cozinos fényt kapnak. Vascozinos szobrainak mély fekete irizálása rendkivül finom és diszkrét. Elveszi a fekete szin komorságát — anélkül, hogy a szobroknak valami csecsebecse jellegét adná.

Ez a pirobazalt kedvenc anyaga. Legtöbb szobrát ebben készíti. És ez az anyag kiemeli szobrainak idealisztikus finomságait; *Zsuzsánná*-ja vékony, fiatalos formáinak a csillogó felület valami egészen misztikus melegséget ad, *Birkózó* szoborcsoportozatán a feszülő izmok tagozódását kiemeli és a fémjelek nyugtalan játékával hatványozza a küzdelem mozgalmasságát.

Éppen ezek a példák, melyeket a mütermében látott szobrok közül megemlitek, bizonyitják azt, hogy milyen szorosan füződik a kifejezés az anyagához s igazolják Borynak azt a törekvését, hogy korlátlan ura akar lenni az anyagnak. Ebben elmélyülő intellektusának ereje, költői fantáziája és mérhetetlen szorgalma a legkülönbözőbb, de mindig igazi müvészi problémák megoldására sarkalja. Rendkivül szép beton-mozaik kutmedence, különböző eljárással készitett vázák, szépformáju és igen érdekes árháikus hangulatu kályha-patentje stb. mind töprengő, kutató, fáradhatatlan érdeklődésének és invenciójának az eredményei.

És ez a kielégülni nem tudó szüntelen tudásvágy, a müvészi problémák nagy változatossága jellemzi az egész

Készülő márvány az ablaknál

munkásságát. A legkülönbözőbb anyagban is nagy könnyedséggel fejezi ki magát, mert alapos studiumai megszerezték neki azt, amit ugy szoktunk nevezni: anyagban gondolkozik.

Szokolay-Béla

A MAGYARSÁG
SZERKESZTŐSÉG: VII., Miksa-utca 8. félem.
KIADÓHIVATAL: VII., Miksa-u. 8. I. emelet
TELEFON SZÁMAI
JÓZSEF 68-90
JÓZSEF 68-91
JÓZSEF 68-92

Stendhal leghiresebb regénye törvényszéki akták alapján

Páris, február 4
(A Magyarság tudósitójától)

Stendhal »Vörös és fekete« cimü regényét minden irodalmilag müvelt ember ismeri. Julien *Sorel* és *de Rénál* asszony sorsát nagyon sok női szem megkönnyezte, a világ pedig közel ¾ százada csodálja a nagy francia iró irásmüvészetét, életismeretét s azt a páratlan precizitást, amellyel az emberi lélek legrejtettebb megnyilvánulásait is megrajzolja. Stendhal legnagyobb érdeméül szokták felhozni az irodalomtörténet leghivatottabb irói is, hogy a *»Vörös és fekete«* alakjaiba az élet valóságát annyira bele vitte, hogy hosszu időkre megmutatta a naturalista regény helyes utját, amelynek a lélek aprólékos rajzára kell törekednie s *irásmüvészetének páratlan bizonyitékául* azt szokták felhozni, hogy ennek a halhatatlan regénynek *»hihetetlen« és »teljesen valószinütlen« meséjét el tudta hitetni.*

Kétségtelen, hogy a regénynek különösen az a fordulata, amikor a volt szeminárista Sorel de Rénal asszonyt a templomban agyon akarja lőni, vagy de Rénal asszonynak az az elhatározása, hogy szerelmesének boldogulását megakadályozza egy árulkodó levéllel — mindkettő szinte feltünően ellentétes lépés az alakok jellemével, — egy pillanatig zavarólag hat a kritikus szemre, de csak addig, amig a meglepő cselekedetek motivumait a regény befejező részében Sorel és Rénal asszony tépelődéseinek szövevényes rajzából kialakuló lelki képein fel nem ismerjük.

A müvelt világ köztudatában a *»Rouge et le noir«* mint hihetetlen és mesterkélt történet szerepel. Ennek az akadémikus és egészen jogosnak látszó megállapitásnak a népszerüségéről gondoskodtak a francia enciklopédiák, iskolai irodalomtörténeti könyvek.

A hihetetlenre csak ugy lehet reácáfolni, ha megmutatják létezését fizikailag a valóságban. *Bouchardon* francia tudós, aki régi idők nagy bünpereinek történésze, most avval a meglepetéssel szolgál az irodalmi világnak, hogy hiteles okmányok alapján kimutatja: Julien Sorel de Rénal asszony, Mathilde de la Mole kisasszony, *Stendhal regényének főalakjai, mind éltek* s a nagy iró a »valószinütlen« történetet az ő életükből meritette.

Bouchárdin története igy szól:

1822-ben, a brangues-i kastélyban élt a *Michoud de La Tour* nemesi család. A férj ötvenkét esztendős volt, az asszony harminchat. Egészen olyan lehetett, mint Rénalné, — magas, karcsu, szelid teremtés, akinek vonalai és halvány szinei hóditottak. Félénk és tisztességes volt, mint Stendhal hősnője s ő sem vásárolta Párisban kalapjait s nem cifrálkodott. Legfőbb gondja az volt, hogy gyermekeit nevelje, akiknek, miután már serdülő korba jutottak, nevelőre volt szükségük. A plébános beajánlotta a családhoz a kovácsmester fiát, Antoine Berthet-t, aki Grenobleban a szemináriumban tanult, kitünő latinista volt, könyv nélkül tudta a Bibliát és Horacius ódáit.

Berthet-t, aki éppen ugy, mint Sorel, nem érzett magában hivatottságot a papi pályára, erőt a világi élet megvetésére. Beleszeretett a ház asszonyába és magasra tört. Ostromolni kezdte szerelmével az asszonyt, aki aztán, mint Stendhal hősnője, csakhamar elbukott. Az asszony menekülni akart bünétől és mindent elmondott a plébánosnak, aki először azt tanácsolta, hogy valljon be mindent férjének, de aztán, félve attól, hogy a férj megöli az asszonyt, megelégedett annyival, hogy figyelmeztette a férjet, hogy a fiatal ember veszélyezteti a család jó hirnevét. Erre a férj a nevelőt elküldötte. Berthet, — éppen ugy, mint Stendhal Sorelje — visszamegy a szemináriumba, ahol megembereli magát, felejteni akarja bünét és tanulmányaiba mélyed. De véletlenül megtudja, hogy volt tanitványai mellé uj nevelő került s a szerelmes ember megint felébred benne. Féltékeny lesz. Levelet ir de La Tour asszonynak. A levél a férj kezébe kerül, aki feljelenti a szeminaristát a püspöknél. Berthet-nek távoznia kell az intézetből. Szerencsére kap állást Gordon gróféknál, ott beleszeret a gróf leányába.

Itt aztán eltér Stendhal meséje az igaz történettől. A grófkisasszony nem kerül a szép és fiatal tanitó hálójába. Az apa észreveszi a leány érdeklődését — a tanitót elküldi. Berthet állás nélkül kószál az országban. Egyszer alkalma nyilik elhelyezkedni, de kijelenti, hogy »nem akar kétszáz frankért senki szolgája lenni.« Otthonról, szülei segélyezik. Leveleket ir La Tour asszonynak. Nem kap választ. Pisztolyt vásárol és elmegy Brangues-ba. Vasárnap délelőtt érkezik meg. Egyenesen a templomba megy. A cimeres családi padban ül Michoud de la Tour asszony leányával. Éppen az Urvacsorát osztják. Berthet mögéje kerül és kétszer reáló az asszonyra aztán a halántékának forditja a pisztolyt s agyon akarja lőni magát. Remeg a keze, elhibázza a lövést és csak könnyen sebesül meg, La Tourné sebesülése sulyosabb, de meggyógyul és amikor kihallgatják, kijelenti, hogy megbocsát a merénylőnek és kéri a birókat, hogy ne itéljék el!

Berthet-t persze azonnal a börtönbe viszik. Douillet vizsgálóbiró előtt kijelenti, hogy nem érez lelkiismereti furdalást. Nem tehetett másként, mint ahogy tett. (Egészen ugy beszél, mint Sorel.)

Egyszerü dolog az egész per. A vizsgálóbiró jegyzőkönyve mindössze tizenöt oldal. A vizsgálat összes kiadása negyvenhárom frank!

Persze a vizsgálóbiró nem volt Stendhal. Őt nem érdekelte a lélekanalizis, meg sem látta történetben a »nehezen indokolható«, az »érthetetlen motivumokat«.

A főtárgyaláson, amikor megkérdezték, hogy miért akarta megölni az asszonyt, azt mondta: »Eszembe jutottak szerelmes esküvései és árulását meg akartam bosszulni«.

A védő ugy beszélt Berthetről, hogy »ez a derék fiatalember a szerelem *deliriumának* áldozata«.

Abban a korban még nem voltak fogékonyak a birák a patológikus mentőkörülmények iránt.

Berthet-t halálra itélték.

Berthet éppen ugy, mint Stendhal Sorelje, bátran halt meg.

Berthet azt mondta az itéletre:

— Legalább pár nap mulva tudni fogom, hogy a *legnagyobb kérdésre* mi a válasz.

Mosolyogva jegyzi meg a plébánosnak, aki meglátogatja:

— Milyen okos ember volt Danton és jó nyelvész. Igaza volt, amikor azt mondta, hogy *gilotinozni* szabálytalan ige. Például nem használhatom azt az alakot, hogy »engem legilotinoztak«.

Családja próbál kegyelmet kieszközölni számára, de ő tiltakozik ellene. Boldog, hogy el van zárva a világtól.

A főállamügyész a kegyelmi kérvény benyujtása ellen tiltakozik. »*Templomban* elkövetett bünre nem lehet kegyelmet adni!« — irja a bíráknak.

Berthet-t kivégezték. Bátran viselkedett az egész szörnyü és hosszadalmas szertartás alatt.

Ez volt Berthet története s alig több a Stendhal regényének a meséje nagy vonalaiban. A »hihetetlen« történet tehát megtörtént és kétségtelen, hogy Stendhal ennek a pörnek a szereplőit, a pör egész anyagát ismerte. Sőt talán még többet, mert regénye elején azt mondja: »Nehogy valakinek a magánéletébe gázoljak, *kitaláltam* egy városnevet: Verriéres-t«.

A kritika, az irodalmi munkák megállapitása a »hihetetlen« meséről megdőlt, de rendületlenül fennáll a nagy naturalista és pszihológus irásmüvészetének csodálatos erejéről táplált nézet, — soha iró nem látott bele olyan mélyen az emberi lélek rejtelmeibe, mint Stendhal.

o.

Románia szövetségesközi kémszolgálatot szervez Magyarország ellen

Bukarest, febr. 5
(A Magyarság tudósitójától)

Soha alkalmasabb időben nem állhatott elő egy kormány törvényjavaslattal, mint Bethlenék most a kémekre szabott halálbüntetés eltörlésével. A Bethlen-kormány ténykedéseit általában az ember csak ugy ismerheti meg, ha a külföldi lapokat figyeli. Ilyen böngészés közben találtunk a *Lupta* február 4-iki számában egy hatalmas cikket az oláh hadsereg mindenféle tekintetben elképzelhető reorganizálásáról. Azért aktuális ez, mert a nemzetvédelmi legfelsőbb tanács most kezdte meg elvi tárgyalásait a nemzetvédelem reorganizálásának irányelveiről. A tudósitás szerint ennek a legfőbb hadiszervnek határozatait összhangzásba kell hozni az állam költségvetési előirányzatával és az eddigi katonai törvényekkel, vannak azonban a nemzetvédelemnek olyan szükségletei, melyeket minden egyébre való tekintet nélkül sürgősen és szervesen kell biztositani. *Ilyen a kémkedés kiépitése.* A *Lupta* szerint a világháboru óta külön valódi háboru folytatódik az országok között: *a kémkedési háboru.* Megvolt ez már a háboru előtt is és különösen Németország fejlesztette ki erős fegyverré s hihetőleg ma sem hanyagolja el.

— Az a tény, — mondja a *Lupta* — hogy az ellenséges államok titokban fegyverkeznek, szükségessé tette nemcsak a szövetségesközi katonai ellenőrzés megszigoritását, hanem *széleskörü hirszerző-szolgálat megszervezését, amely a főparancsnokságnak az ellenség minden készülődését hirül adja,* hogy meg lehessen tenni a megfelelő ellenintézkedéseket. Az oláh nemzetvédelmi tanács nemcsak azt indítványozza, hogy *Románia minden kémkedéssel foglalkozó szervezetének munkáját (mint a sziguranca, a nagy vezérkar stb) egyesitsék, hanem ajánlja szövetségesközi kémszolgálat megvalósitását is.*

— A Herriot—Luther-polémia bebizonyitotta Németország titkos készülődéseit, lapunk pedig idejében kimutatta pontos számokkal és adatokkal, hogy *milyen aggasztó arányokat öltött Magyarország fegyverkezése(!)* A szovjetekről ne is beszéljünk. Ha az egyes államok ellenünk irányuló katonai készülődéseit megismertük a beérkezett kémjelentések alapján, akkor nyulhatunk majd rendszabályokhoz ezek megsemmisitésére.

Azután a biztató bevezetés után a *Lupta* kifejti, hogy *minden államnak teljes erejét egyesiteni kell az elkövetkezendő háborura.* A nemzetvédelmi tanács azért alakult, hogy minden minisztérium és hatóság munkáját egyesitse a nemzeti védelem céljaira. A hadügyminisztérium és a vezérkar ezután nem fog a civil minisztériumoktól elszigetelve dolgozni, hanem egyesitik erőiket. Az elvi alap törvényhozási biztositása után főbb vonalakban a gyakorlati kivitelre a következő tervet fogják megvalósitani:

»A vezérkar katonai hatáskörét szaporitják, hozzátalván a katonai keretek mindenféle instruálását. *A kereteket állandóan tudósitják, milyen katonai ujitásokat terveznek az ellenségek és a szövetségesek;* a hadügyminisztérium pedig összekötő szervként fog müködni a nemzetvédelem szervezésében érdekelt többi minisztérium között.« (A tervben emlitett keretek *a háborut előkészitő és a hadkiegészitő parancsnokságokat jelentik,* melyek az ősszel elkészült nemzetvédelmi reformtörvényjavaslat szerint függetlenek a hadtestparancsnokságoktól és nekik lesznek alárendelve a közigazgatási, közlekedésügyi és iparfelügyeleti szervek az illető területeken.)

Ennek a nagy tervnek keresztülvitelére természetesen pénz, pénz és pénz kell. Ezért járt most *Bratianu* Vintila pénzügyminiszter a kereskedelemügyi miniszter társaságában külföldön, hogy külön állami kölcsönt keressen hadfelszerelési célokra és külön kölcsönt a vasutak rendbehozatalára, mert *stratégiai szempontból kétségbecjtő a vasutak helyzete.* A katonai körök feltétlenül a vasutak átépitését, uj vonalak nyitását stb. követelik, sajnos, azonban a külföld megtagadta erre a kölcsönt. Ugyancsak igy sajnálja a *Lupta*, hogy az állami kölcsön nem sikerült s ezért a pénzügyminiszter most a nemzetvédelem kiépitését azon az alapon próbálja meg, hogy a külföldi magántőkét akarja bevonni az országba hadfelszerelési gyárak alapitására. Ebből a célból folynak most a tárgyalások a Wickers-, Armstrong-, Skoda-, Cotez- stb. müvekkel.

Ugyanakkor, amikor a román lapok nyiltan bejelentik, hogy a kémkedést Magyarország területén az eddiginél fokozottabb erővel és körültekintéssel fogják folytatni, a magyar kormány szintén a legnagyobb körültekintéssel megtette a szükséges intézkedéseket *a kémek közérdekü munkájának megkönnyitésére.* Csaknem ugyanabban a pillanatban, amikor a *Luptán* keresztül az oláh kémkedés uj programja megjelent, került a nemzetgyülés bizottságai elé a kémek elleni halálbüntetés eltörléséről szóló javaslat. Igaz, hogy a honvédelmi miniszter kénytelen volt javaslatát a napirendről levenni, de ezideig *semmi biztositékot nem adott, hogy azt végleg elejtette.* Ha azonban a miniszter ur még haboznék, bukaresti tudósitónk leveléből ő is és pártja is megtudhatnák, kiknek akarnak kezére járni A magyar honvédelmi miniszter aligha fog eldicsekedni azzal, hogy olyan törvényjavaslatot készitett el, amelyért *soha nem mulo hálát éreznek iránta az érdekelt kémek,* valamint a cseh és román nagyvezérkar és sziguranca egyesitett kémszolgálata.

Krause, E., Konservator VIII.175

Bory Jenő

Műcsarnok

1927. őszi kiáll. 148, 150 ✓

1927/28. téli kiáll. 450, 464 ✓

1928. tav. kiáll. 228 ✓

1928/29. téli kiáll. 144, 181, 199 ✓
201, 204.

1929. tav. kiáll. 159, 184, a, b, c,
d, e. ✓

Történelem szobrokból

A székesfehérvári szőlőhegy romantikus környezetében Bory Jenő szobrászművész évtizedek óta építi hires nevezetes lovagvárát. A Szent István-évben határozta el a lelkes ideálizmusu művész, hogy szobrokba önti történelmünk nagy alakjait. A „százoszlopos udvar" galériáján azóta egyre sokasodnak a remek alkotások.

Tavaly elkészült Álmos ősvezér, Árpád fejedelem és fiai, Szent István és Gizella királynő, Szent Imre herceg, Fráter György, Izabella királynő, János Zsigmond, Tinódi Lantos Sebestyén, a hét Zrinyi és Szondi György alakja. Az idén II. Lajos és Tomori Pál érsek, az ellenkirályok: Zápolya János és Ferdinánd, I. Géza, Szent László, III. Béla és Antiochiai Anna hétméteres szobrait állitotta fel a művész.

Magyarok és hülföldiek egyaránt csodájára járnak a fehérvári Bory-várnak, amely minden évben uj szárnyakkal és pompás műalkotásokkal bővül.

NU képcsell
1939 jul. 2.
<7 képpel

Az ellenkirályok

II. Lajos és Tomori Pál

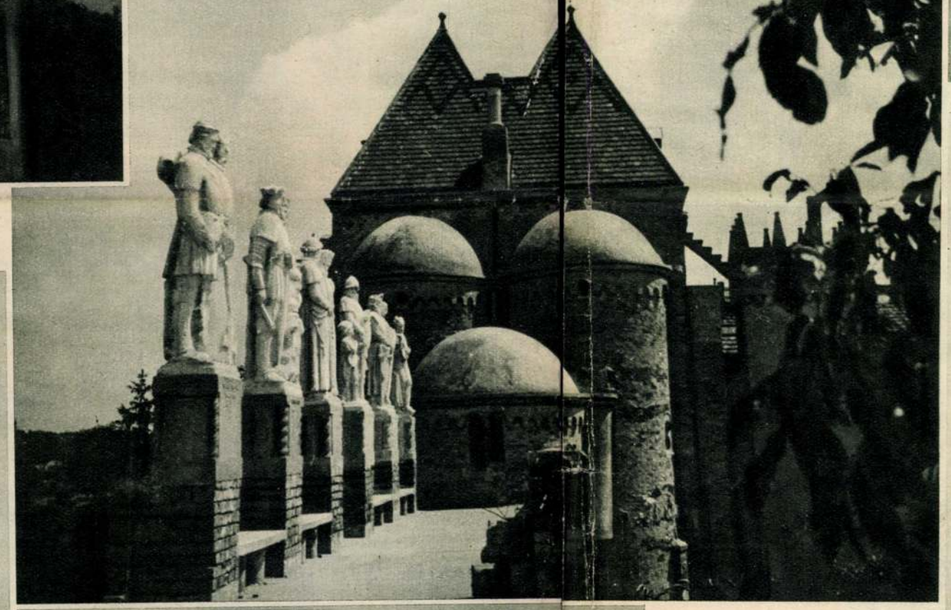

A 25 méteres északi körtorony

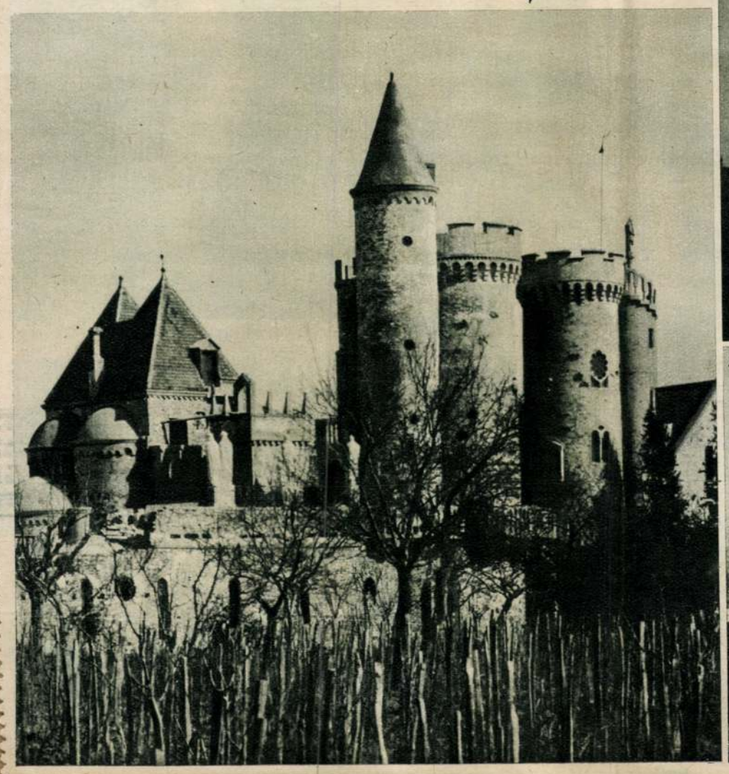

A fenyőfákkal körülvett keleti rész

A várasszony (Bory Jenő márványszobra feleségéről)

I. Géza és Szent László

III. Béla és Anna királyné

Nemzeti Ujság Képes mell.
1939. jul. 2.

Ez a

Imprimé estélyi ruha bolerokabáttal, taft övszalaggal

Fekete tüllruha lakkszegélyezéssel és gyöngyhímzéssel

Foppa: Madonna a gyermek Jézussal, Szent Katalin és Szent Bernát

Savaldo: Éliás próféta

ÉLET KÉPEKBEN

Romanino: Egy elökelő nemes ember arcképe

Moretto: A Boldogságos Szüz

Savaldo: Szent Pál

Romanino: Önarckép

Bory Jenő

Írod

Gyulai István

Az Erzsébet királyné emlékpály az at.

Egyetértés. 1913. máj. 27.

N. 403

Viselet.

A balra haladó lovon ülő
féken vezeti, a hegyes háttérbe
túl lovak futkosnak. Felirata a

Ungern.

Aquarell, mér. a v

140-95.

Bory Jenő

a Egyesti Haller-téri templom főbejárat feletti oromfalán Szent Vince szobra karaszti kőből fent. töl (1935)

Horvtemplép

2.9.l.

Horváth M.

a tört. templomépítészet Bp-en. Bp. 1946

MDK

Bory Jenő

A maga-terverte vár főbejárati falán lévő, feleségét ábrázoló márvány relief-je alatt saját költésű nyolc soros arany betűs szerelmes verse olvasható. A várban sok külföldi méreretesség megfordult. A várról két felvétel - külső és belső - reprodukálva.

(b. g.): Az utolsó lovagvár.
Érdekes Ujság (Bp. 1957. július 20. 14. l.

Bory Jenő

Bory *Jenő*, szobrász, szül. 1879 nov. 9-én Székesfehérvárott. Miután építészi oklevelet szerzett, szobrászatot és festést tanult. 1906 óta, midőn először állított ki, sűrűn szerepel a tárlatokon gondosan megmintázott, elmélyedésről tanuskodó műveivel. Tőle való a Petőfi-család tagjainak közös síremléke a budapesti kerepesi temetőben (1911), gr. Batthyány Lajos emlékszobra Ikerváron (1913) stb. 1922-ben a Műcsarnokban nyerte a Rökk Szilárd-díjat.

Borvslav község Galiciában

Gutenberg Lex

VII.K.458h.

MDK

Bory Jenő
Gólya, szobormü

Say Géza: Városaink müvészeti kulturája. Szépmüvészet. 194o, 38 l.

Bory Jenő

Kiszivetté Janny Rezső siremlékét
(tévesen Reisenleitner-csa-
lád siremlékét
nekiírva)
Repr

Épitő Ipar – Épitő
Müvészet. 1914. 389. l.
404. l.

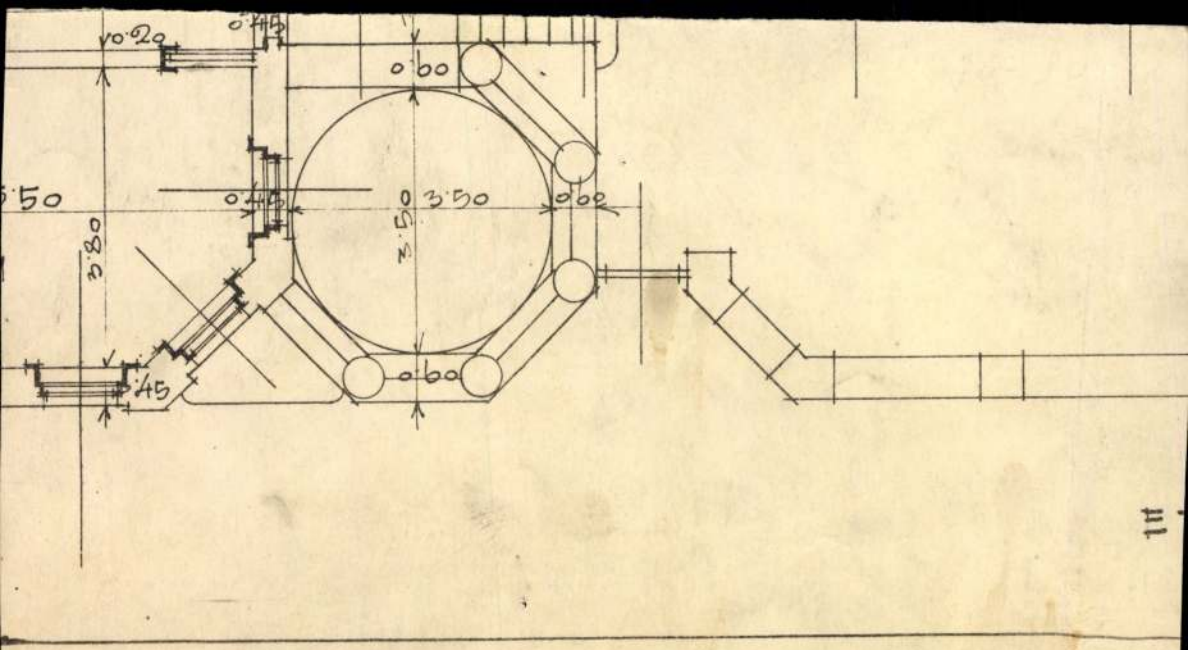
0·20
0·45
0·60
3·50
0·60
3·50
0·45
3·80
0·60
·45

MDK

Bory Jenő szobrász

e.a: Szoborvázlatok kiáll. Az Ujság, 1914, ápr. 22.

MDK

Bory Jenő

Müvészi Betlehem-modellek az Epreskertben. Nemzeti Ujság, 1938, dec. 4. 22 l.

MDR

Bory Jenő szobrász-építész-festőművész, nyugalmazott műegyetemi tanár

maga-tervezte fehérvári váráról ad leírást a cikk. A vár 30 évvel ezelőtt épült, a középkori lovagvárak mintájára. Az egyik boltív szárait kőelefánt tartja (vasbeton); a főbejáratnál a falon B. J. életnagyságú carrarai márvány reliefje (asszonyképmás.)

(b. g.): Az utolsó lovagvár.
Érdekes Ujság, Bp. 1957. július 20. 14. l.

Bory Jenő

ÉPÍTÉSZMÉRNÖKI OSZTÁLY.

Bory Jenő, okl. építész, szobrászművész, az Országos M
művészeti Főiskola r. tanára, Székesfehérvár szab. kir.

mérnöke, a Ferenc József-rend lovagja; az Országo Szá
Bizottság tagja, a Magyar Képzőművészeti Társulat g"
Képzőművészek Egyesületében a szobrász-szakosztá és
zeti Szalon alapító tagja, a „Mintázás I. f." és az
tárgyak meghívott előadója. VI., Andrássy-út 71.

Programmja, A m-
kir. József nádor műszaki
és gazdaságtud. egyetem
az 1937/38. tanév
első félévére. 68-l

TARTALOM

Első rész.

1. Műegyetemi Tanács 5
2. Nyilvános tanárok 6
3. Helyettes tanárok 35
4. Nyugalmazott tanárok 37
5. Tiszteletbeli nyilvános rendes tanárok 42
6. Tiszteletbeli rendes tanárok 42
7. Nyilvános rendes tanári címmel és jelleggel felruházott tanár 43
8. Nyilvános rendes tanári címmel felruházott tanárok 43
9. Nyilvános rendkívüli tanári címmel és jelleggel felruházott tanár 44
10. Nyilvános rendkívüli címmel felruházott tanárok 44
11. Magántanárok 51
12. Meghívott előadók 68
13. Intézeti tanárok 78
14. Beosztott középiskolai tanárok 79
15. Laboratórium-vezetők 80
16. Adjunktusok, tanársegédek, gyakornokok és szakdíjnokok . . . 80
17. Lektorok, tanítók, vívómesterek, a testnevelés vezetői 93

Benedetto Croce tündöklése és bukása

irta: Nyisztor Zoltán

Még élénk emlékezetében állhat a magyar közönségnek is az a szertelen hódolat és tiszteletadás, amellyel a nyugtalan nápolyi filozófust a nagy olasz politikai változás idején a külföld bizonyos részein és idehaza is — a sajtónak abban a részében, amely huszévi elzárkózottság után először látott kedvező alkalmat az ablaknyitásra és szellőztetésre — fogadta. Mi már akkor, az események első zavaros forgatagában mertünk véleményt nyilvánitani és ennek a nyugtalan vérü vénembernek szellemi arcélét, lelki beállitottságát megrajzolni. A politikusról akkor még nem beszélhettünk, nem ismerve sem az olasz közvélemény politikai csapongásának utját, sem pedig az ilyen professzortipusok lelki alkatát, hogy mivé válnak, ha egyszer a katedrát a gyakorlati politika arénájával felcserélik. Ez akkor még csak a mi véleményünk volt és néhány más előrelátó vagy inkább ösztönösen megérző politikusé és ujságíróé. A többiek vagy hallgattak, az események váratlanságától fejbevágva és elszéditve, vagy pedig, mint képletesen mondottuk, az ablaknyitás, szellőztetés és rég nem élvezett kilátás mámorával voltak elfoglalva. Azóta több mint félév telt el és semleges tiszta források alapján már éppen elég lehetőségünk van arra, hogy a fejleményeket áttekintsük. S ezt annál inkább meg kell tennünk, mert Benedetto Croce példája üdvös tanulságokkal szolgálhat már is itthon sem hiányzó utánzóinak, illetve az ő szerepére váró titkos jelölteknek.

Idevonatkozó megállapitásaink adatait ugyan saját éber megfigyeléseinkből vesszük, de aki mindenáron érdektelen semleges bizonyitékot is akar, azt utaljuk a diktaturás rokonszenvekről ugyancsak nem vádolható Basler Nachrichten február hatodiki számára, mely meglehetősen jó és kimeritő összefoglalásban mutatja be a nápolyi filozófus politikai multját és jelenét.

Ma már világosan megállapitható, hogy Benedetto Croce nem játszott és nem is játszhatott más szerepet az olasz politikai életben, mint a pillanatnyilag kidugható és meglengethető zászló szerepét. Minden forradalomnak ugyanis szüksége van arra, hogy bizonyos személyek varázsával éljen és azokat mint az uj eszmék zászlaját, a tömeg feje felttt meglengesse. Az ilyen személyeket néha a börtönök mélyéről hozzák, máskor a külföldi emigrációkból, ismét máskor az ismeretlenség és a névtelenség homályából. Szerepük sohasem lehet több, mint a zászlóé, amely eleinte diadalmasan, majd ázottan és megfakulva lebeg a tömeg és a házak felett, de gyakorlati értelmezését és jelentőségét mindig azok adják meg, akik kitüzték, hordozzák és aztán elejtik.

Ma már minden túlzás nélkül meg lehet állapitani, hogy a Benedetto Crocéba helyezett politikai reménység összeomlott s mert a feltámadásra készülő olasz liberalizmus főnikszmadarának szánták, benne és rajta keresztül a liberális reménységek is csődöt mondottak. Nem mi mondjuk, hanem semleges megfigyelők, hogy a liberalizmus egy kis, elvénhedt és jómódu intellektuális rétegen kivül nem kell az olasz népnek, még annak se, amelyik pedig a megszálló csapatok szelid vagy kevésbbé szelid nyomása alatt ilyesfajta biztatásoknak ugyancsak ki van téve. A lelkek és kedélyek ugynevezett felszabadulása politikai eszményeit szemmel láthatólag nem a mult század politikai boszorkánykonyhájában keresi, hanem vagy távolabbi, vagy még jövőbeni eszmevilágokban. A számitás rossz volt, mert nem számolt azzal, hogy az egyszer kutból kihuzott ember sem önként, sem biztatásra nem hajlandó mégegyszer fejest ugrani a kutba. Az olasz néplélek bizonyára elhiszi, hogy a Benedetto Croce által megálmodott liberalizmus számára elméletileg jó is lehetne, de mit csináljon, ha ő egy másik gyakorlati liberalizmust ismert meg a saját bőrén, aminek tapasztalataiért most is és azóta is csak szenvedéssel fizet. A délolasz példa egyelőre azt mutatja, hogy a néplélek első ösztönös tájékozódásában csak kettő között választ, a keresztény és a proletár életeszmény között és e kettő köztudomás szerint politikai programmjának alapjait és céljait nem a liberalizmus örökségében keresi.

De az is kiderült időközben, hogy Benedetto Croce nem az a gáncsnélküli ideális lovagja a liberalizmusnak, aminek a lelkesedés első mámorában lefestették. Az emlitett svájci lap is olasz forrásokra hivatkozva nagyon felpiszkálja a nápolyi filozófus multját és orrát fintorgatva beszél annak különös és szeszélyes fordulatairól. Elmondja például, hogy Benedetto Croce annyira más belpolitikai és külpolitikai utakon járt már a mult világháboruban, hogy saját népe sem vette soha komolyan, hanem csak egy különc és veszélytelen zsörtölődőnek tekintette. Felhánytorgatják azt is, hogy Benedetto Croce aktiv politikai szerepet a régi liberális olasz politikában sonasem kapott s hogy éppen az a fasizmus tisztelte meg először a szenátorsággal vagyis a politikai szereppel, amelynek ellenzésziójaként most felhasználják, Hogy ki kihez és mihez áll közelebb, annak a gyakorlati politika örök szabályai szerint biztosabb jele a bizalmi állás, mint amilyen a szenátorság, hacsak valaki nem teljesen jellemtelen, amit egy független filozófusról feltételezni mégsem lehet.

De talán ennél a szenátori szerepnél is nagyobb baj Benedetto Croce irásművének utólagos fellapozása és gondos átvizsgálása, ami a svájci lap szerint és az ő bő szemelvényeiből könnyen kivehetőleg azzal a megsemmisitő felfedezéssel jár, hogy Benedetto Croce nem a liberalizmus tiszta és elvhű zászlóvivőjének, hanem egyenesen az államszocialista rendszerek uttörőjének és szellemi szállásCsinálójának mutatkozik. Benedetto Croce ugyanis már 1914. végén ilyeneket ir: „Most ébredt fel bennem a reménység egy történelmi hagyományában zárt és általa megadott proletár mozgalomra, egy állami és nemzeti szocializmusra és ugy gondolom, hogy ezt talán, ha Franciaország, Anglia és Olaszország demagógjai nem csinálják meg, vagy rosszul és végeredményben sikertelenül valósitják meg, Németország hozhatná létre, amely igy a többi népeknek például és előképül szolgálhatna." De mondott a nápolyi filozófus még különb dolgokat is, amelyekre meghülhet a vére minden mai naiv rajongójának: „Valóban — irta más alkalommal — a demokrácia maga a tiszta semmi! Nyáj, amely a pásztort vezeti, maga a felfordult világ és a megszervezett rendetlenség, üresség és butaság. A jog a hatalommal szemben: ez a szó semmi más, mint egy nyomoruságos lopakodás, amikor a jog saját hatalmával nem tud mit kezdeni." De nem kell azt hinni, hogy Benedetto Croce esetleg csak magányos óráiban és szemlélődéseiben gondolkodott igy, hanem gyakorlati politikai harcaiban is. Köztudomásu például a svájci lap szerint, hogy a liberalizmus olyan nagy és vele ellentétben valóban kitagadott és üldözött tudósait, mint Guglielmo Ferrerót szélhámosnak, történelemhamisitónak és fantasztának bélyegezte.

Az igazság tehát Benedetto Croce megitélésében az, hogy eszméit a fasiszták és az antifasiszták egyformán elutasitották, ha nevével és egyes kitételeivel itt-ott éltek is. A lényeges különbség azonban az, hogy irásaival és állásfoglalásaival többet adott a fasizmus szellemi alapjaihoz, mint a liberalizmushoz. Az ellenmondások hálójába bonyolódott bele s amikor a politikai küzdelmekben leszállt, a svájci lap helyes megjegyzése szerint „csak tézisei és antitézisei voltak, de a szintézishez vezető utat nem tudta megtalálni".

Igy ért fájdalmas véget Benedetto Croce liberális tündöklése, ami miatt természetesen nem nekünk kell szégyenkeznünk, hanem azoknak, akik olyan rosszul informáltan és a legelemibb óvatosság betartása nélkül harci lobogónak kitüzték.

Budapestre hozták a csendőrök a nagyfuvarosutcai rablógyilkost

A fővárosi rendőrség a csendőrséggel karöltve bravuros nyomozást végzett a nagyfuvarosutcai rablógyilkos kézrekeritése érdekében. A pesti szálak kinyomozása után *órák alatt megállapitották a gyilkos személyét* s amikor üldözőbe vették *Csobánt*, a menekülő kereskedősegéd minden lépéséről értesülést szerzett a rendőrség. Szerdán már tudták, hogy *Csobán* Lajos tul melegnek találta a fővárosi aszfaltot és vidékre készül a detektivek elől. Legutóbb a Keleti-pályaudvaron tünt fel, majd nyomaveszett. A hatóság rádiókörözést adott ki ellene s biztosra vették, hogy a fiatal bünöző *nem tud kimenekülni a hatósági gyürüből* és elfogatása esetleg csak órák kérdése.

A rádiókörözés gyors eredménnyel járt, mert pénteken este a huszti csendőrség egyik razziázó járőre *egy szállodában megtalálta Csobán Lajost*. A gyilkos gondtalanul aludt a szállodai szobában, ahová *álnéven* jelentette be magát. Személyleirás alapján ismertek rá s közölték vele, hogy ő a nagyfuvarosutcai rablógyilkos. A suhanc eleinte tagadni próbált, de aztán belátta, hogy hasztalan minden hazudozása. Amikor a két csendőr megmotozta és megtalálták nála a szerencsétlen *Ferenczi* Erzsébet két gyürüjét és arany karóráját, *megtört és elmondotta a gyilkosság minden részletét.*

A huszti csendőrség telefonon jelentette Budapestnek, hogy a körözött gyilkost elfogták. Ugyanekkor jelentették azt is, hogy a kézrekerült gonosztevővel még az éjszakai órákban vonatraszállt két csendőr és *elindultak Budapest felé.* Vasárnapra tehát már fény derül a gyilkosság minden részletére.

Rövidesen törvényjavaslat kerül a Ház elé az ipari decentralizálásról

Bornemisza Géza miniszter széleskörü erdélyi iparfejlesztésről beszélt Kolozsvárott

Kolozsvár, február 12.

Erdélyi utja során Bornemisza Géza iparügyi miniszter megtekintette a kolozsvári ipartelepeket és részt vett az Erdélyi Gyáriparosok Országos Szövetségének Kolozsvárott tartott taggyülésén. Rimanóczy Kálmán elnök vázolta a szövetségnek a visszacsatolás óta kifejtett munkásságát, rámutatott az iparvállalatok anyagi ellátási zavaraira, sürgetve az erdélyi gyáripar tőkével való ellátását és az ipar decentralizációját. Ezután a bőr-, faipar, az érc- és szénbányászat, a vasipar, a mezőgazdasági és élelmezési ipar, a dísziműipar, tégla-, cserép- és gipszipar helyzetét ismertette.

Bornemisza Géza iparügyi miniszter válaszában kiemelte, hogy a feladatok sulyossága a háboru következménye, amely nagy csapást mért az ipari fejlődés töretlen vonalára. Tudja, hogy a gyáripart sulyosan érintik az anyaggazdálkodás nehézségei, nemkülönben a bürokrácia sokszor ócsárolt nehézkessége. Ezeken, amennyire lehet, segitenünk kell .Ezután azokról a kérdésekről szólt, amelyek Erdély iparának jövő fejlődését tartják szem előtt.

— Foglalkozom Erdély iparának kérdésével — ugymond —, ezen a téren többször volt alkalmam Erdély iparának vezetőivel érintkezni. Mint az Ipari Munkaszervező Intézet vezetője, a helyszinen tanulmányoztam Erdély gyáriparának kérdéseit. Ez az intézet egyike volt azoknak a jelentős segélyforrásoknak, amelyek révén Erdély gyáriparának teljesítőképességét rövid idő alatt bele tudtuk kapcsolni az ország gazdasági életébe. Megoldottuk az utkérdés nagyobb részét és Erdély iparositásának másik problémája, az energia-kérdés. Észak-Erdély szénben meglehetősen szegény. Az erdélyi szén kalóriában és minőségben gyenge, ugyhogy távoli vidékekről, a Dunántúlról kell szenet szállitani olyan időben, amikor a háborus ipari szükséglet fokozódik.

— Az energiagazdálkodás továbbfejlesztése során elsősorban a földgáz jöhet tekintetbe, de ez sem egyszerü probléma. A gázterületek centruma nem került vissza. A kormány minden igyekezetét arra irányitja, hogy kutatásokkal ujabb földgázterületekkel gazdagitsa Erdély energiaellátását. A kutatások eredménnyel jártak s minden remény megvan arra, hogy a földgáz Közép-Erdély energiaellátásának biztos és gazdaságos alapja lesz. A földvezetékeket elsősorban azon a vidéken kell megépiteni, ahol nagyipari, nehézipari vállalatok vannak, mert a földgázenergia elsősorban a nagy hőenergiát igénylő vállalatoknak, mint például a kohászati, vasipari, bőripari üzemeknek szükséges. A gázvezetékbe tehát be kell kapcsolni Marosvásárhely vidékének a nagybányai és kolozsvári gyárvidék telepeit és területeit.

— Az ipari decentralizáción nem azt értem, hogy a vállalatok decentralizációja mindig egy-egy uj vállalat létesitését jelentené. Ez sem a kormánynak, sem a gyáriparnak nem lehet érdeke. Az ipari decentralizáció nem azt jelenti, hogy meglevő budapesti ipartelepeket vigyenek vidékre, hanem azt, hogy a vidéken levőket fejlesszék és ujakat létesitsenek.

— Tisztában kell lennünk azzal, hogy Magyarország, noha az utolsó években igen nagy ipari fejlődésen ment át, nem nevezhető ipari államnak, legfeljebb azzal dicsekedhetünk, hogy agráripari állam vagyunk. Iparunkat tovább kell fejlesztenünk, mert a mezőgazdaságból élők száma sokkal nagyobb, mint amennyit a mezőgazdaság el tud tartani. Az ipar decentralizációjára szükség van, de nem mammutüzemekre, hanem középüzemekre van szükség. Ezzel a kérdéssel már foglalkozom és remélem, hogy ennek az évnek első felében a törvényhozás elé terjeszthetem az ipari decentralizáció törvényjavaslatát, amelynek lényege az, hogy az állam támogatásban fog részesiteni bizonyos vidékeken létesitendő ipari vállalatokat. Ez a kedvezményezés nem fog kiterjedni az ország minden részére, hanem csak azokra, ahol a lakosság foglalkoztatása szempontjából elsősorban városi ipartelepeket létesitenek. Ilyen vidéknek gondolom Erdélynek a földgázvezeték által érintett vidékét. A anyagkiutalás nehézségein minden eszközzel igyekszem segiteni. A munkásság természetbeni ellátása terén jelentős javulás tapasztalható. Meg kell azonban mondanom, hogy a feketepiaci árakat nem lehet alapul venni a munkabérek megállapitásánál.

Balatonkenese Fővárosi Üdülőtelep
állomás mellett
épülő társasházban további lakosztályok leköthetők
Kellemes otthon, vagyonbiztositás, kitünő jövedelem, téli-nyári tartózkodás. Felvilágositást ad BENKŐ BANK R.-T. Budapest, VI., Andrássy-ut 56. sz. Délelőtt 10—12-ig és délután 3—5-ig.

FEJKENDŐK, VÁLLKENDŐK
Aranytex
IX., HORTHY ISTVÁN-KÖRUT 11.
(v. Vámház-körut) Telefon: 185—309.

— Az iparos barátaimat arra kérem, legyenek figyelemmel arra a sulyos politikai helyzetre, amelyben ma egész Európa áll. A háborut nem mi idéztük fel, hanem a sors kifürkészhetetlen akarata kényszeritett bennünket bele. Még sulyos megpróbáltatások várnak reánk. Legyünk tisztában azzal, hogy a mi sorsunk dől el, amely elsősorban tőlünk függ, a mi magatartásunktól azokban a nehéz napokban, amelyek esetleg ránk következhetnek.

— Nincs és nem is lehet magyar és magyar ember között többé olyan ellentét, amely a magyart a magyarral szembeállitsa. Csak magyarok vagyunk és csak magyarok lehetünk, ha át akarjuk vészelni a vihart. Minden erővel fenn kell tartanunk, meg kell szilárditanunk, a magyar ipar dolgozói között az egyetértést.

A miniszter beszédét igen nagy tetszéssel fogadták.

Bornemisza Géza miniszter ezután az ipartestületbe ment, ahol résztvett a panasznapon. Itt is beszédet mondott, amelyben meleg szavakkal mutatott rá a kézmüvesiparosság fontos szerepére.

A hivatalos lap

szombati számában a következő rendeletek jelentek meg: A közellátásügyi miniszter 103.100—1944. számu rendelete az árpa, a zab és a kukorica őrléséből, valamint darálásából származó vámkereset bejelentéséről és felhasználásáról. — A vallás- és közoktatásügyi miniszter 8333—1944. számu rendelete a tanitóképző-intézet ötödéves növendékeinek tanitói gyakorlatra való bocsátásáról. — Ujabb pályázati hirdetmények: Miskolc városnál állatorvosi állásra. — A beregi közigazgatási kirendeltség több körjegyzőségénél, valamint az Ilosva járás főszolgabiróságanál dijnoki állásokra. — A kolozsvári m. kir. Ferenc József Tudományegyetemnél két kezelői állásra. — A mohácsi kir. járásbiróságnál egy horvát- és egy szerbnyelvü állandó tolmácsi állásra. — Nagykáta községnél állatorvosi állásra. — Budakalász, Rákosszentmihály, Lajosmizse községeknél irodatiszti állásra. — Balassagyarmat megyei városnál müszaki tiszti állásra. — Komárom vármegye hegyközségi tanácsánál egy tanácsi titkári állásra. — Zsáka nagyközségnél és Kaba községnél irnoki állásra.

(FOLYTATÁS A 2-IK OLDALRÓL)

Castelgandolfo — had övezet

Lisszabon, február 12.

Mint a brit hirszolgálat jelenti, a szövetségesek északafrikai főhadiszállásának hivatalos közleménye szerint a Róma közelében fekvő Castelgandolfo, a pápa nyári székhelye, a jövőben hadiövezetnek tekintendő. *(MTI.)*

Chiasso, február 12.

Castelgandolfóban a csütörtöki angolszász légitámadásnál elpusztított épületek romjai alól eddig 400 holttestet ástak ki, de száznál több áldozat még a romok alatt fekszik. Az áldozatok legnagyobbrészt asszonyok és gyermekek. A legtöbb áldozat a Collegium de Propaganda Fide romjaiból kerül ki, amely közvetlenül összefügg a pápa nyári rezidenciájának épületével és ahol a Szentatya több mint hétezer bombakárosultnak adott hajlékot. Száznál több sulyosan sebesültet autobuszokon Rómába szállitottak. A könnyen sebesültek száma igen nagy.

Január hó folyamán az angolszászok több mint száz olasz város és falu ellen intéztek légitámadásokat. E támadások során hivatalos kimutatás szerint háromezer ház pusztult el, vagy rongálódott meg. A polgári lakosság köreiből a támadások 1605 halálos áldozatot követeltek, 2924 polgári személy pedig megsebesült. Azonkivül 27 katonai személyiség vesztette életét. *(Bud. Tud.)*

Chiasso, február 12.

Az Osservatore Romano jelenti, hogy vizsgálóbizottságot létesitettek a Szent Pál Collégium incidensének kivizsgálására. A bizottságnak meg kell állapitania, hogy az ügyben a Collégium vezetősége részéről valóban történt-e hiba. Ennek a bizottságnak azt is meg kell állapitania, megfelelnek-e a valóságnak azok a vádak, amelyek szerint bizonyos személyek jogtalan módon a rend ruháját viselik. A római vikáriátus a lakosságot óvatosságra inti olyan személyekkel szemben, akik igazi kilétüket a rend-ruhával eltitkolják. *(Bud. Tud.)*

Roosevelt a közelkeleti olaj jelentőségéről

Washington, február 12.

Roosevelt elnök a pénteki sajtóértekezleten foglalkozott az anziói hidfőállás helyzetével és kijelentette, hogy a szövetségesek helyzete rendkivül feszült. Az egész arcvonalon sulyos harcok vannak folyamatban. A szövetségesek számára kedvező mozzanat a flotta- és légifölény, amelyet azonban a kedvezőtlen időjárás miatt nem lehet kiaknázni. A szövetségesek partraszállásakor az időjárás kedvező volt, ez azonban ezidőszerint nem mondható.

A sajtóértekezlet további során Roosevelt megcáfolta azokat a hireszteléseket, amelyek szerint a teheráni értekezlet alkalmával nemzetközi olajegyezmény jött létre. Az elnök kijelentette, hogy nincsen tudomása arról, hogy brit delegáció érkezett volna az Egyesült Államokba a közelkeleti olajhelyzet megvitatása végett. Roosevelt védelmébe vette a Szaudi Arábiából a Földközi-tengerhez vezető amerikai „pipe line" tervét és hangsulyozta, hogy az Egyesült Államokban tapasztalható olajhiány nem szolgáltathat okot politikai vitákra. *(Bud. Tud.)*

Adana, február 12.

(Német Távirati Iroda.) A bagdadi rádió jelentése szerint Ibn Szaud király és Koweit emirje hajlandó hozzájárulni a Perzsa-öböltől a Földközi-tengerig vezető 1250 mérföld hosszuságu olajvezeték építéséhez és igy erről az oldalról nem áll akadály azoknak a terveknek az utjában, amelyek szerint, mint Ickes miniszter kijelentette, az Egyesült Államok kormánya két amerikai olajtársasággal együtt ezt a vezetéket meg akarja épiteni. *(MTI)*

Washington, február 12.

Roosevelt elnök pénteken magához kérette a hadsereg és a hadiflotta törzskarának vezető tisztjeit. Egymásután jelentek meg a Fehér Házban George Marshall tábornok, a hadsereg vezérkarának főnöke, Ernest King tengernagy, az USA hajóhadának főparancsnoka, Henry Arnold tábornok, az USA szárazföldi légihaderejének főparancsnoka és William Leahy tengernagy, az elnök katonai irodájának főnöke. A tanácskozásokról semmi sem szivárgott ki, azt hiszik azonban, hogy a nettunói hidfőállásban kialakult helyzetet vitatták meg. Az egész amerikai sajtó pénteken Roosevelt elnök kijelentésével van tele, amelyet a sajtó képviselői előtt tett a feszült nettunói helyzetről. *(NST)*

Legjobb hetilap
Képes Krónika

Zala vármegye a szentségi házasságért

Csütörtökön délelőtt tartotta évnegyedes közgyülését Zala vármegye törvényhatósági bizottsága, amely többek között egyhangu lelkesedéssel szavazta meg dr. Thassy Kristóf országgyülési képviselő és Mindszenty József pápai prelátus javaslatát:

„Inditványozzuk, mondja ki a vármegye törvényhatósági bizottsága: az állam erkölcsi alapsejtjének, a családnak a válságára, a mindjobban elharapódzó egyke aggasztó terjedésére tekintettel, kivánatosnak és halaszthatatlannak tartja az 1894. XXXI. törvénycikk olyatén módositását, hogy a polgári házasság csak a nemkeresztények részére maradjon továbbra is érvényben; a házassági ügyekben való biráskodás szintén.

A katolikusokra és protestánsokra — általában keresztény vallásuakra — vonatkozólag az 1894. XXXI. törvénycikk előtti jogállapot állittassék vissza a szentségi, illetőleg hitvallásos házasság intézményének, a szentségi és a hitvallásos bíróságok hatáskörének állami elismerésével. Ehhez képest a plebános, illetőleg a lelkész — olasz mintára — a házasságkötésről az állami anyakönyvvezetőt nyolc napon belül irásban értesiteni köteles.

Az állami anyakönyvvezetés, valamint a polgári biráskodás anyagi ügyekben való illetékessége érintetlen maradt az egész vonalon, vallási hovatartozásra való tekintet nélkül.

Kérjük a vármegye állásfoglalásának felterjesztését az országgyüléshez, annak törvényre emelése és a társtörvényhatóságokhoz csatkozás végett."

A javaslatot a kisgyülés és a törvényhatósági közgyülés lelkes éljenzéssel szavazta meg. Mindszenty József pápai prelátus indokolásában rámutatott arra a tényre, hogy Csehországban, Romániában és Szerbiában szentség a házasság és a visszatért területek lelki egyensulyának biztositása érdekében a törvény mielőbbi megalkotására rendkivül szükség van.

A vármegye törvényhatósági bizottsága egyuttal azt is elhatározta, hogy Csaparich Márk Kalit ferences barát, negyvennyolcas vértanu képét a vármegye részére megfesteti s egyuttal szakbizottságot alakitott az egyke leküzdésére.

Kiöntötték az első aluminium szobrot

A *Nemzeti Ujság* január 19-iki számában megirtuk, hogy ez év tavaszán *Fonyódon állitják fel az ország első aluminium szobrát*, egy gyönyörü és hatalmas *Hősi-emlékművet*. Cikkünk keretében beszámoltunk arról is, hogy milyen torturán megy keresztül egy művészi alkotás, amig a talapzatra kerül. Kitértünk cikkünkben arra, hogy a szoboröntés eddig mindenkor bronzból történt, de ujabban az *aluminiumban* méltó versenytársa akadt a szoboröntésre eddig felhasznált fémanyagoknak.

Amig az aluminium eljutott odáig, hogy a jövőben a szoboröntődék minden zavaró momentum elkerülésével bátran és időtállóan önthetik ki aluminiumból szobrászművészeink alkotásait, sok zökkenőn és az aluminium jó hirnevét rontó tüneteken ment keresztül.

A multban egy kormányrendelet értelmében aluminium hulladékot senki másnak nem volt szabad eladni, mint kizárólag a *Fémgyüjtő Központnak*. Miután takarékoskodni akartak a tiszta huta-aluminiummal, a Fémgyüjtő Központ által összeszedett fémanyagból utaltak ki szoboröntési célokra is aluminiumot. Emiatt fordultak elő azok a sajnálatos esetek, hogy olyan ötvözetek kerültek szoboröntési célokra, amelyekben a legjobb esetben is csak 80% volt aluminium, a többi pedig különféle idegen fémanyag: *horgany, magnézium, réz, vas*. Az ilyen anyagból öntött szobor természetesen nem tudott ellenállani az idő viszontagságainak.

Cikkünk megjelenése után több levelet is kaptunk, amelyekben jóakartuan arra hivták fel figyelmünket, hogy *téves* cikkünk állitása, amely szerint tavasszal állitják fel az ország első aluminium szobrát, mert *már több helyen diszeleg egy-egy köztéren olyan szobor, amely „aluminiumból" készült*. Az illetők azonban nem kisérték kellő figyelemmel az általuk *„elsőnek"* jelzett aluminium-szobor sorsát. Laikus szemmel nem vették észre, vagy nem akarták észrevenni, hogy egyes ilyen szobrok *„megroggyantak"*, *vagy szétfuhottak*, nem vették észre, hogy ezeket a műalkotásokat elérte a végzet: *„korrodáltak"*. Ha ugyanis a szoboröntéshez felhasznált aluminium csak 75—80 százalékban tartalmaz ugynevezett „huta-aluminiumot" (kohó-aluminiumot) és 20—25 százalékban *idegen anyag* (különféle vegyes nehézfém) keveredett hozzá, ez már az aluminium-ötvözetekben korrodációt idéz elő, amely teljesen lerontja, alkalmatlanná teszi arra, hogy az idő viszontagságaival dacolhasson.

Az ilyen anomáliák megelőzése és kiküszöbölése céljából lépett közbe a kultuszminisztérium, amely nagyszabásu ankétet hivott össze. Az ankéten a legkiválóbb szakférfiak vitatták meg a kérdést, amint erről a *Nemzeti Ujság* január 27-iki számában is megemlékeztünk. Az ankéten megállapitották, hogy a valóban tiszta huta-aluminiumból készült szobrokat *nem fenyegeti a korrodálás veszélye* és a huta-aluminium méltó versenytársa a korábban felhasznált bronznak. A *kultuszminisztérium*, az *Országos Irodalmi és Müvészeti Tanács*, valamint *Bory* Jenő szobrászmüvész, a *Képzőmüvészeti Főiskola* rektora felkérésére *Solthy* Márton, *a Weisz Manfréd-müvek* főmérnöke, vállalta, hogy az aluminium szakszerü kezelésére, illetve öntésére megtanitja az öntőmestereket, amit az érdekelt mesterek nagy örömmel fogadtak.

Mindezek előrebocsátása után ezuttal arról tájékoztatjuk olvasóinkat és a levelekkel hozzánk fordulókat, hogy *1944. február 7-én, hétfőn délben 12 órakor történt meg az első huta-aluminiumból készült szobor kiöntése*. Ez a tiszta huta-aluminiumból öntött szobor a *fonyódi Hősi-emlékmü*, amelyet tavasszal állitanak fel. A szobor öntési munkálatainál magunk is jelen voltunk, arról fotoriporterünk fényképfelvételeket is készitett, amely fotoriport testvérlapunk, a *Képes Krónika* egyik közelebbi számában jelenik meg.

Hogyan történt az öntés?

A *Vignali-féle szoboröntődében* nagy a sürgés-forgás. Meglehetős hideg van a hatalmas öntőteremben, ami nem is csoda, óriási szellőző tetőzete nyitott A földalatti olvasztó-kemencében lévő grafittégelyekben már izzik az aluminium. Az olvasztó-kemence mellett sorakoznak azok az aluminium-hasábok, szaknyelven „aluminium-blokkok", amelyek még felolvasztásra várnak Minden ilyen huta-aluminium-hasáb 15 kg sulyu, rajta pontosan feltüntetve a minősége, vegyülete: „E. 708."—„E. 873.", ugy, amint ezek a MÁK tatabányai üzeméből kikerültek.

Két erős segédmunkás leemeli az olvasztó-kemence nehéz öntöttvas fedelét és hatalmas vasfogókkal eresztik le az olvasztó tégelybe az aluminium-hasábokat, mig a másik oldalon koksztüzeléssel hevitik tovább a kemencét.

Solthy Márton főmérnök fehér köpenyben serénykedik az olvasztó-kemence körül. Mindent ellenőriz, megvizsgál minden eszközt. Alaposan megszemléli a huta-aluminium-hasábokat, a blokkokból *mintát vesz*. Csak az egyforma jelzéssel ellátott alumiinum-blokkokat engedi az olvasztóba. Közben *hőméréseket* végez. Elektromos hőmérővel, ugynevezett *pirométerrel*. A pirométer drótvezetékét lebocsátja az olvasztóban lévő grafittégelybe, illetve annak izzó fémanyagába. Ugyanakkor figyeli a pirométer mutatóját. Néhány perc mulva már halljuk is:

— *630 fok! Több tüzelést kérek!* . . .

Vignali mester intézkedik. A főmérnök ur most az olvasztókemence felett magasan beépitett futódaru szerkezetét, tartó-láncait vizsgálja, majd a csiga-szerkezetet, amelyek segitségével az izzó tégelyt kiemelik a földalatti olvasztóból és a már előre beágyazott és az öntésre előkészitett szobor-részekhez viszik. Kipróbáltatja a készüléket, de közben ismét az óráját nézi, a perceket számolja. Hamarosan meg is jegyzi:

— Ezt célszerü volna egyszerübbé tenni, mert a futódaru csiga-szerkezetének lassu a működése. Az aluminiumnál fontos a gyorsaság is. Közben az olvadt fémanyag sokat hül. Talán *„hordó-villákkal"*, *„talpas-hordó-villákkal"* fogják meg a segédmunkások a tégelyt . . . Igy gyorsabb . . . Hiszen nem is olyan nehéz . . .

Ujabb pirométerezés következik. Most már *780 fokot jelez* a mutató. Gyorsan megindul a daru-szerkezet. *Solthy* főmérnök és *Vignali* mester maguk is segédkeznek. *Hamarosan kiemelik az izzó fémmel teli tégelyt és óvatosan a chamotte-téglákba beágyazott és vastag chamott-habarccsal betapasztott száritókemencében lévő szoborrészekhez juttatják*. A szobor *öt darabja* van itt beágyazva, mindegyik barabból csak *egy kis tölcsérszerü nyilás* látható középen.

Három segédmunkás és Vignali mester a beágyazás, illetve a száritókemence tetejére lendül. Amig a segédmunkások most már hosszu vasfogantyukkal tartják a tégelyt, Vignali mester egy kampós szerszámmal megbillenti azt *és az ezüstszinü fém egyenletesen ömlik be a tölcsérszerü nyilásokon a beágyazott idom belsejébe*. A „befolyás" zavartalan, az idomdarab szomjasan nyeli az izzó fémanyagot, sőt néha *„jóizü kortyolás"* hallatszik.

Az izzó tégelyből két idomdarabba kerül az aluminium. Az ujabb pirométerezés megállapitotta, hogy *az olvadt fém lényegesen veszitett hőfokából*, vissza kell eresztení az olvasztókemencébe. Előzetesen azonban még egy mintát vesz a főmérnök egy öntöttvas-kazettába. Megelemzésre, kivizsgálásra kerül, vajon a tégely alján lévő maradék fémanyag is kellő tisztaságu-e. Mintát vesz a szoborrészek idomdarabjaiba öntött, de a tölcsérnél már keményedni kezdő fémből is. Közben állandóan magyaráz, szakszerü előadást tart az aluminium öntésének minden ágazatáról, azok betartásának előnyeiről, amelyek szintén hozzájárulnak a kiöntött müvészi alkotás örökéletének biztositásához.

Amig az ujabb szoborrészek, idomdarabok, kiöntésére került sor, illetve amig az olvasztóban a lebocsátott aluminiumhasábok felolvadtak és kellő hőfokot értek el, *elbeszélgettünk a korábban aluminiumból készült szobrok hibáiról*, illetve az ezekkel kapcsolatos tapasztalatokról.

— Azok az *„aluminiumból"* készült szobrok — mondotta végeredményben *Solthy* Márton főmérnök — amelyeknek fémanyaga a legjobb esetben is csak *75—80* százalék aluminiumot tartalmaznak, de akár takarékossági, akár más okokból 20—25 százalék idegen fémanyag került az öntvénybe, *nem tekinthetők aluminiumból készült műalkotásnak*. Aluminium-szobor az, amely *100 százalékosan tiszta huta-aluminiumból készült*. Vizsgálataink során megállapitottuk, hogy az ilyen 100 százalékos huta-aluminium szobrokkal, műalkotásokkal nem lesz baj, ezek éppen olyan jól kibirják az idő viszontagságait, mint a legjobb békeidőkben a legkitünőbb bronzból öntött szobrok. *A magyar fémre, a tiszta aluminiumra tehát a szobrászat terén is nagy jövő vár*, különösen akkor, ha készségesen nyujtott szaktanácsainkat az összes érdekeltek megszivlelik és betartják. Az első ilyen tiszta aluminiumból készült szobor a most kiöntött fonyódi Hősi-emlékmű, amely méltó módon sorakozik a bronzból öntött és régóta álló műalkotások mellé.

DAMNAVITS A. JÁNOS

Politikai Pósta

ANTAL ISTVÁN

nemzetvédelmi propagandaminiszter vitéz *Thuránszky* László miniszterelnökségi államtitkár, felsőházi tag és *Szabó* Gyula országgyülési képviselő, a propagandaminisztérium több vezető tisztviselője kiséretében néhánynapos körúton meglátogatta a Felvidék vármegyéit, hogy ezekben a vármegyékben megalakitsa a társadalmi egyesületek nemzeti együttmüködését s egyben a közönségnek részletes tájékoztatást adjon a magyar közélet, a külpolitika és a hadihelyzet időszerü kérdéseiről. A körut során résztvettek Érsekujváron, Léván, Balassagyarmaton és Rimaszombaton tartott nagygyüléseken, amelyeken igen tekintélyes számban vett részt a közönség társadalmi osztályra való tekintet nélkül.

*

VITÉZ THURÁNSZKY LÁSZLÓ,

Szabó Gyula és *Antal* István minden gyülésen beszédet mondtak. A miniszter kiemelte a társadalmi szervezkedés szükséges voltát s rámutatott arra, hogy a megszervezett társadalmi közösség eredményesen fogja felvenni a harcot a belső front megbomlasztására irányuló minden nyilt és titkos aknamunka ellen. Figyelmeztetett arra, hogy nemcsak a frontok ütközetei, hanem az idegháboru hadmozdulatai is döntő szakaszba értek. Az idegháboru erőfeszitéseivel szemben való sikeres védekezés és helytállás is egyik legfontosabb tényezője a magyar ügy felülmaradásának. A mai nemzetvezetés feladatának és felelősségének tudatában kemény kézzel és szilárd elhatározással tartja az ország gyeplőjét.

A nagy államférfiu emlékének áldozott az Apponyi Albert Társaság

A *Gróf Apponyi Albert Társaság* most tartotta meg előkelő közönség részvételével az idei hagyományos serleg-ünnepséget. Az emlékbeszédet dr. *Gajzágó* László egyetemi tanár, rendkivüli követ és meghatalmazott miniszter mondotta. Részletesen feltárta és taglalta gróf Apponyi Albertnek élete utolsó szakában, a szomoru trianoni időkben a nemzetközi porondokon folytatott küzdelmeinek nagy fontosságát, amely nemcsak magyar, hanem világtörténelmi szempontból is jelentős volt. Saját kijelentései és a nemzetközi forumok előtt tartott nagy szónoklatai részleteinek csoportositásával mutatta be az elhunyt nagy államférfiu alakját. Gróf Apponyi Albert szerepe abban az időben két irányban is kimagasló volt. Egyrészt egy kis nemzet fiától a várhatónál sokkal messzebbmenően veszi ki részét az első világháboru után az uj világorganizáció nagy épitőmunkájából, másrészt nagylelkü védelmezője volt saját magyar népe történelmi jogainak, jogos élniakarásának, kisebbségi sorsba taszitott magyar véreinknek s az elszakitott magyar területeken ősi magyar jogaikból kifosztott magyar honfitársainak. A beszéd hü képét festette gróf Apponyi Albert káprázatos sokoldalusságának, amellyel bámulókat és rajongó híveket szerzett magának. Lángoló hazafiságáért s végtelenül magas erkölcsi felfogásáért az életről és a sajátmaga kötelességeiről, osztatlan szeretet vette őt körül, különösen élete utolsó szakában. Rendkivül nagy lelki és szellemi gazdagsága révén igyekezett a Nyugat rokonszenvét megnyerni népünk irányában.

Biztos a siker, ha a
NEMZETI UJSÁG
hasábjain hirdet

~~Harfa, olasz, a XVII. nazadból~~

~~D. 209~~

Bony Jenő

wobrać a

ORSZ. MAGY. SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM · BUDAPEST, VI. ARÉNA-ÚT 41.

1904. X. 7.

Temesvar kiáv.

A főfelügyelőség 1903. évi jelentése (752/1904.)

MDK

Bory Jenő

szobrász

Képzőmüv. Főiak. kiáll. Esti Kurir,
1924. dec. 19.

Riadóruha volt a divatbemutató legötletesebb ujdonsága

Vasárnap délelőtt tartotta a *Budapesti Divatközpont az Őszi Divathetet záró nagyszabású modelbemutatóját a Fővárosi Operettszinházban.* Tíz budapesti előkelő keresztény modelkészítő szalon mutatta be legsikerültebb kreációit. A bemutatón megjelent *Varga* József iparügyi miniszter felesége és *Kádas* Károly államtitkár is.

A bemutatott *másfélszáz* eredeti elgondolású, tökéletes kivitelű model között mindenki megtalálhatta azt, ami neki legjobban áll. A síma, egyszerű, fiús kosztümök között rengeteg *dúsan ráncolt, hosszú szőrmével díszített nőies alakot kihangsúlyozó téli kosztümöt láttunk;* a sport- és délelőtti ruhák sorában igen sok ötletesen szabott *rejtett nadrágszoknya* volt, viszont a délutáni, kisestélyi, vacsorázóruhák szoknyáinak dús ráncolásán, ráfolásán, fodrozásán, hatalmas maslidíszítésén tombolta ki magát talán legjobban a magyar tervezők gazdag fantáziája. *Nagyon kellemes meglepetés az estélyi ruhák klasszikus görög vonala.* Csillogott, ragyogott a sok gyöngyözés, érdekes, hogy borvörös gyöngyruhadíszhez a bemutató hölgy fehér gyöngysort viselt.

Nagy tapsot kapott egy *fekete flitterruha*, amelynek fényét kellemesen tompította a diszkrét kis tok-kalap derékig érő muszlinfátyla. *Két gyönyörű magyaros estélyi ruhában is gyönyörködhetett a közönség,* az egyik bőszoknyás feketét taftruhát hímzés díszítette, a másik hófehér brokátból készült, régi díszmagyarhoz hasonlított. A legcélszerűbb és legötletesebb ujdonság *két riadóruha volt.* Mindkettő kezeslábas, *csuklyás, jó meleg puha anyagból készült, kis vállraborítható köpeny egészíti ki ezt a praktikus öltözetet.*

A kecskeméti gazdák biztosítják a város zsírellátását

Kecskemét, szeptember 21. *(A Pest tudósítójától.)* Kecskemét polgármestere a közelmultban személyreszóló felhívást intézett Kecskemét gazdatársadalmához, amelyben *a közellátás céljaira felajánlandó sertések hízlalására szólítja fel a gazdákat.*

A felhívásnak igen szép eredménye mutatkozik. A termelőtársadalom érdeklődése igen élénk. *Egymás után érkezik a város közellátási hivatalához azon gazdák jelentkezése, akik részt akarnak venni a sertéshizlalási akcióban.*

A polgármesteri felhívás érdekes utóhatása az, hogy azok a gazdák is jelentkeztek már a hízlalásra, akik nem kaptak erre külön személyreszóló felszólítást. Kecskemét közellátási hivatala így reméli, hogy *a zsírellátást hosszú időre biztosítani tudja Kecskeméten és környékén.*

— **Leleplezték Pintér Jenő síremlékét.** A kerepesi temetőben vasárnap leleplezték *Pintér* Jenőnek, a kiváló irodalomtörténésznek síremlékét, amelyet *Bóry* Benő szobrászművész készített. Az Akadémia és az irodalmi társaságok nevében *Alszeghy* Zsolt, *Kéky* Lajos, *Havas* István, *Bernolák* Kálmán és *Halász* László mondott beszédet.

— **Bakay rektor csütörtökön mondja el tanévnyitó beszédét.** A budapesti Pázmány-egyetem csütörtökön délelőtt 11 órakor tartja tanévnyitó nyilvános ünnepélyes ülését. A tanévnyitó ülésen dr. *Bakay* Lajos ezidei rector magnificus mondja az egyetemi tanácsot beiktató ünnepi beszédet.

— **Scheffer püspök iktatta be Debrecen új plébánosát.** *Scheffer* János szatmári püspök vasárnap délelőtt Debrecenben ünnepélyes külsőségek között iktatta be dr. *Bánáss* László prépostkanonokot a debreceni *Szent Anna*-plébániába.

— **Új főzőtanfolyamok kezdődnek** az eskü úti villamos konyhában. Október 1-én délutáni tanfolyam kezdődik, délelőtti pedig október 7-én nyílik. Időtartamuk 6 hét. A tanfolyamokon időszerű ételek készítése sajátítható el. Jelentkezés és beiratkozás az Elektromos Művek Eskü-út 5. szám alatti bemutató helyiségében.

Húsz év után az idén arattak először ismét a saját földjükről a szerbek által elűzött szabadkai kisbérlők

Szabadka, szeptember 21. *(A Pest tudósítójától.)* *Palicstól* északra nyuló erdő mentén mintegy hét-nyolc kilométer hosszú és két kilométer széles sávon még az első világháború előtt *650 tanya épült Szabadka város 25 éves bérletbe kiadott földjein.* Több mint 650 magyar család élt ezen a tanyavidéken a szabadka—szegedi határmezsgyén, amely 23 évig országhatár is volt. Az, hogy a homokos földeken letelepült kisbérlők majdnem mind magyarok voltak és hogy a két város határán kanyargó Körös-tér országhatár lett: *a szerb földreform megkezdésével megpecsételte az itt lakó magyarok sorsát is.*

Egymást követték az összeírások, idézések, földmérések s az évekig tartó zaklatásoknak csakugyan az lett a vége, amire szorongatva számított is a *Hajdu-* és *Vágójárás* népe. Egy szép napon

szerb telepesek költöztek a kis tanyákba. A magyar családokat egykétezer dinár házmegváltás összegével szélnek eresztették.

A felszabadulás után a szerb telepesek visszavándoroltak hazájukba. A földet, tanyát ideiglenesen a régi bérlők kapták vissza, vagy ezek jelentkezése hiányában az arra érdemes szegénysorsú földmívescsaládoknak adták ki. Tavasszal véglegesen rendezték a vágójárási földek ügyét is. *Nagy volt a földért jelentkezők száma és bizony minden gyermekre csak másfél hold juthatott egy-egy családnak,* de régi otthonukba visszakerült emberek ennek is szívből örültek, kiszen azelőtt sem gazdálkodtak nagyobb területen.

A bérlet helyett örökföld

Ezt a földet olcsón és harmincéves törlesztésre kapták az egykori bérlők. A földhözjuttatás egyik főszempontja az volt, hogy *lehetőleg azok kapják a földet és tanyát, akik a szerb földreform előtt is itt gazdálkodtak.* Néhány bunyevác család is megtelepedett a városi földeken s nagy örömmel látták, hogy

az idegen név és más anyanyelv nem jelent kevesebb jogot és mostohább elbánást

a földhözjuttatás során sem. Az egykori bérlők közül egyetlenegyet sem utasítottak el kérelmével csak azért, mert anyanyelve nem magyar. A bunyevác családok érezhették, hogy *ez a haza nem a névelemzés alapján ítél.* Nem vonja meg támogatását azoktól, akik nem magyar ajkúak ugyan, de hűséges gyermekei ennek a földnek. Ennek bizonyságát néhány bunyevác család itt is látta. *A földhözjuttatott idegenajkú igénylők hálásak is ezért és tudják, hogy ez a hála hűségre kötelez.*

Most már a szegény ember is tarthat jószágot

A hajdú- és vágójárási földhözjuttatottak csaknem tíz évig tartó számüzetés után *az idén arattak először magukvetette magot azon a földön, amely most már az ő tulajdonuk lesz.* A homok általában gyengén fizet és az idén sem volt valami bőséges az aratás. De a szorgalmas emberek azért bizakodással tekintenek a jövőbe. A tanyavidék utolsó gabonakazlaihoz most érkezett meg a cséplőgép. Egy-két nap mulva, a cséplés befejezésével az utolsó tanyán is véget ért a mindennapi kenyérért végzett nyári munka.

A tanyavidék felső részén az utolsó házsor előtt néhány ember éppen a gabonakazlak mellett foglalatoskodik. Ide várják a cséplőgépet s ezzel be is fejeződik a vágójárási cséplőmunka. Elég sokáig — hetekig — tartott, mert a tanyasorok nincsenek éppen közel egymáshoz és a homokon nehéz és lassú a gépvontatás.

A termésről és a multheti esőről beszélünk, majd a mindennapi élet más ügyeire-bajaira terelődik a szó.

— Bizony a föld — mondja egy kisebb kazal tulajdonosa — nem sok és gyenge is. Homok. Ha minden héten meglátogatna minket az eső, akkor még hagyján. A rozs csak megterem benne, de a kukorica, krumpli már ritkábban fizeti meg a fáradságot. Van olyan esztendő, mikor sokat ártanak a varjak is. Nagy területen kiszedegetik az elültetett kukoricaszemet. Úgy rájárnak, mint a rigó a cseresznyére.

Egy sűrű, magas kis erdőrész felé mutat. *Kőriserdőnek* nevezik a környékbeliek.

— Ott, abban az erdőben tavasszal néha úgy keringenek a varjak, mint valami széles fekete felhő. Ez az erdő éppen a régi határ egyik elhajlásának csücskébe esett. *A szerb határőrök senkit sem engedtek oda. El is szaporodtak a fekete madarak, úgyhogy talán minden ágra jutott egy varjúfészek.* Időnként aztán nem is rajokban, hanem seregesen lepték el a földeket és egész barázdasorokban szedegették ki a kukoricát. Az idén valahogy nem volt velük annyi baj, mint máskor.

Érdeklődtünk, hogy akad-e, amiből pénzelni is lehet.

— Ha keres az ember, mindig talál is valamit. *A kenyeret megtermi a homok. Télen elég kiadós munkát ad mindig az erdőirtás is.* Most meg a jószágtartás is valamivel könnyebbnek ígérkezik, *merünk tehenet tartani.*

Itt már többen is megszólalnak és magyaráznak.

— Tudja, a szerbek alatt úgy volt, hogy a legelőnek hagyott részt minden évben a tehetősebb emberek fogták ki a várostól.

Protekcióval szerezték meg, a szegénységnek nem jutott legelőrész a jószágnevelésre. Úgy hallottuk, hogy az idén is elénk akartak vágni, de a város mégis javunkra határozott. Évi 18 pengőért mindenki megválthatja az engedélyt a legeltetésre. Ez nagy könnyebbség. *Ha így lesz mindig, a szegény ember is tarthat tehenet.*

Köszönet Reök főispánnak

Egy másik borostásképű is közbeszól:

— Nem is gondolják talán ott fönt a városházán, mennyire megörült itt mindenki ennek. Föl is akartunk menni *Reök* főispán úrhoz, hogy megköszönjük, aztán megkérjük, hogy így intézzék ezt máskor is. De attól féltünk, hogy csak zavarjuk az alkalmatlankodással. De csak írják meg, kérem, hogy *nagyon hálásak vagyunk, akárki intézte ezt így a mi javunkra is.* Csak arra kérjük, hogy ezután se feledkezzenek meg rólunk.

Egy kis hallgatás után még valami szóbakerül.

— Most már csak az volna jó, ha megrövidítenék ezt a cudar hosszú utat a városba.

Arra céloznak vele, hogy

a városba vezető egyetlen járható nagy út még mindig csak félig van kikövezve.

A homok még hosszabb szárazság után éppen olyan barátságosan marasztalja a kocsikereket, mint a nagy sár.

Hát ez most nehéz ügy, de illetékesség híján is adhatunk annyi biztatást hogy ennek az útnak a kiépítésére sem fognak olyan hosszú ideig — huszonhárom évig — várni a vágójárásiak, mint eddig. A másik kérdés, ami érdekli még ezt a tanyavidéket, hogy *mi igaz a kecskemét—szabadkai kisvasút építésének tervéből.* Olvasták az ujságban és azt rebesgetik, hogy a kisvasútnak valahol itt a közelben kell elhaladnia. Ez is nagyon sokat jelentene, legalább is azoknak, akik a tanyavidék felső részén laknak.

Hát erről bizony sokat még senki sem tud. De azzal a biztatással nyugodtan felelhetünk a kérdésre, hogy egy pár év mulva a város és a tanya nemcsak a közlekedési utak megjavulásával, hanem lélekben is sokkal közelebb, sőt egészen közel lesz egymáshoz.

Nyilttér

A rovatban közöltekért nem vállal felelősséget sem a szerkesztőség, sem a kiadóhivatal.

Ebben a rovatban a hirdetések ára milliméter-soronként hétköznap 70, szombat 80 fillér. A legkisebb hirdetés ára 7 illetve 8 pengő

FERENC JÓZSEF KESERŰVIZ

4-6-SZOBÁS bútorozott lakást

villanegyedben, kibérelnék október hónaptól. Választ »Fecske 76220« jeligére a kiadóba.

Hat napja zsákmányolt uj szovjet hadigépek a kilenc nap mulva megnyíló Őszi Vásáron

Az események gyors üteme napról-napra új helyzetet teremt az Őszi Vásár életében is. Szinte váratlanul adódnak új lehetőségek, amelyek egyben feladatot jelentenek a közzel szemben is.

A legújabb fordulatot a másfél hét mulva megnyiló Vásár életében egy a Donkanyarból érkező hír adta. Illetékes helyre ma reggel az az értesülés érkezett ugyanis, hogy a magyar honvédek az elmult hét harcaiban rendkívül érdekes, a magyar közönség által még sohasem látott hadizsákmányra tettek szert. A szovjet technika legújabb csodáit jelentő hatalmas fegyvereket azonnal vagónra tették, a hét kocsiból álló különszerelvény pedig — hír szerint — már szerdán eléri a magyar határt.

Ismerve azt a nagy érdeklődést, amelyel minden magyar követi hős honvédeink harcát és diadalát, a hadvezetőség engedett az Őszi Lakberendezési és Háztartási Vásár kérelmének és hozzájárult ahhoz, hogy ezt a szállítmányt, vagy annak legalább legérdekesebb részét közvetlenül a Vásár rendezőségének adják át, amely ennek az engedélynek birtokában elhatározta, hogy ez évben is méltó helyet biztosít egy »A szovjet frontról« című kiállítási csoportnak. A zsákmánykiállítás két szempontból is rendkívül érdekesnek ígérkezik. Olyan fegyvereket mutat be, amelyek ezelőtt tíz nappal még osztották a halált és amelyeknek mindegyike egészen új.

Halálra égett egy ötéves kislány

Kecskemét, szeptember 21. *(A Pest tudósítójától.)* Megdöbbentő szerencsétlenség történt vasárnap Kecskeméten. *Kapás* Józsefné, egy gazdálkodó felesége az udvarban felállított katlanban malacainak burgonyát főzött. *A katlan őrzését 11 éves kisleányára bízta, de ott volt az ötéves Terézke nevű kishúga is.* Rőzsehordás közben a kisebbik leányka ruhája a nyitott tűzhelyről kipattanó szikrától meggyulladt.

A kisleány ruhája pillanatok alatt lángralobbant és mire el tudták oltani, már az egész testén csontig ható harmadfokú égési sebeket szenvedett. Eszméletlen állapotban szállították a mentők a kórházba, ahol *rövid szenvedés után sérüléseibe belehalt.*

A rendőrség a halálos baleset ügyében a felelősség megállapítására nyomozást indított.

Két hazatérő magyar lányt meggyilkoltak Temesvár mellett

Temesvár, szeptember 21. *Néhány* nappal ezelőtt Jánosfold közelében a *kútban két nő holttestét találták, akiknek kezük meg volt kötözve és kövek voltak ráerősítve.* A nyomozás során megállapították, hogy a két nő Erdélyből származik, a fiatalabbika *Csibi* Erzsébetnek, az idősebbet *Jánosi* Rozáliának hívják. Mindketten Temesváron szolgáltak és most *haza akartak térni Magyarországra.* Jánostöldnél *Vukaszov* Péter ajánlkozott, hogy a két nőt elkíséri a határig, de amikor a kúthoz értek, *hirtelen megtámadta, leütötte, kifosztotta őket, majd holttestüket a kútba dobta.* A gyilkoson kívül még három más személyt is őrizetbe vettek. *(Bud. Tud.)*

Élénk diplomáciai tevékenység a Vatikánban

Róma, szeptember 21. Nagy diplomáciai élénkség uralkodott a Vatikánvárosban a hét végén. A Vatikán államtitkárságán nagyszámú, a Szentszék mellett akkreditált külföldi diplomata jelent meg, hogy tájékozódást szerezzen a pápa és Roosevelt követe, Myron Taylor megbeszéléséről. A pápa hosszabb kihallgatáson fogadta Roosevelt személyes követét, akit erre a kihallgatásra Harald Tittman, szentszéki amerikai ügyvivő is elkísért. A magánkihallgatás mintegy két és félóráig tartott. Vatikáni körökben a legnagyobb tartózkodást tanusítják a Szentatya és a követ hosszú megbeszélésével kapcsolatban.

Hangsúlyozzák, hogy ennek a megbeszélésnek nem kell különleges jelentőséget tulajdonítani. Csupán arról van szó, hogy Myron Taylor a vatikáni körökkel való ismételt személyes érintkezése útján teljesítse azt a küldetést, amellyel Roosevelt elnök annakidején megbízta. Utalnak továbbá arra, hogy Maglione bíboros államtitkár, aki jelenleg üdülés végett szülőhelyén, Casoriában tartózkodik, nem tért vissza Rómába a Taylorral való találkozásra. Ebből azt a következtetést lehet levonni, hogy az az ügy, amelyet Taylor a Szentatyával megbeszélt, bizonyára nem rendkívüli fontosságú.

Hangsúlyozzák még a Vatikánvárosban, hogy a pápa őszre konzisztóriumot hivott egybe, amelyen többek között betöltik a jelenleg üresedésben levő amerikai bíborosi helyeket. Kézenfekvő az a feltevés, hogy az elnök képviselője ezzel a kérdéssel kapcsolatban is elő kívánta terjeszteni az amerikai kívánságokat. Taylor vasárnap számos vatikáni diplomatával folytatott megbeszélést. Vatikáni tartózkodása, hír szerint, nem terjed hosszú időre, valószínűleg már a héten elhagyja Rómát.

(Bud. Tud.)

Besztercei képeslap

Beszterce, szeptember 21. *(A Pest tud.)*

HONVEDNAPOT rendez szeptember 27-én Beszterce végvárosi magyarsága a *Vöröskereszt javára.* Az előkészítés és rendezés munkáját az összes társadalmi egyesületek együttesen végzik.

A város szabályrendeletet hozott a *járdaépítésre:* a járdaépítések költségeit általában felerészben a város, felerészben az ingatlantulajdonosok fedezik.

Várorja, kis *magyar* falu Beszterce mellett, most avatta országzászlóját. Az ünnepségen *Grivase* Emil községi bíró is felszólalt.

BIRKOZÓKEPZŐ TANFOLYAMOT szervez a besztercei sporttársadalom részvételével a Magyar Birkózó Szövetség Besztercén, melyre 19—40 évesek jelentkezhetnek. A tanfolyam a leventeparancsnokság részvételével pereg le, a *hallgatók ellátást és napi 2.50 pengőt kapnak.* A sikeresen vizsgázók leventebirkózó oktatói tisztet kapnak.

Apolló és *Omnia* a két besztercei mozi neve, bár a névmagyarosítása a moziknak augusztus 1-ével lejárt... Meddig? — kérdi a besztercei polgár...

A *besztercei színiévad* megtartására *Thuróczy* Gyula színiigazgató kapott engedélyt.

Magyarnemegye ugyancsak besztercemelleti kis falu, ahol azonban »nagy« volt a téliholmi gyüjtés eredménye! *Itt 62 pár kesztyű, 110 téli harisnya, 20 pullóver, 12 bekecs, 65 sál* gyült egybe.

Labdarúgó játékvezetőket keres a besztercei MSE! Jelentkezés estén tanfolyamot tart az egyesület.

A HAZÁÉRT

Vitéz *Alberty Ottó* honvéd hadnagy szeptember 6-án a Don melletti harcokban hősi halált halt.

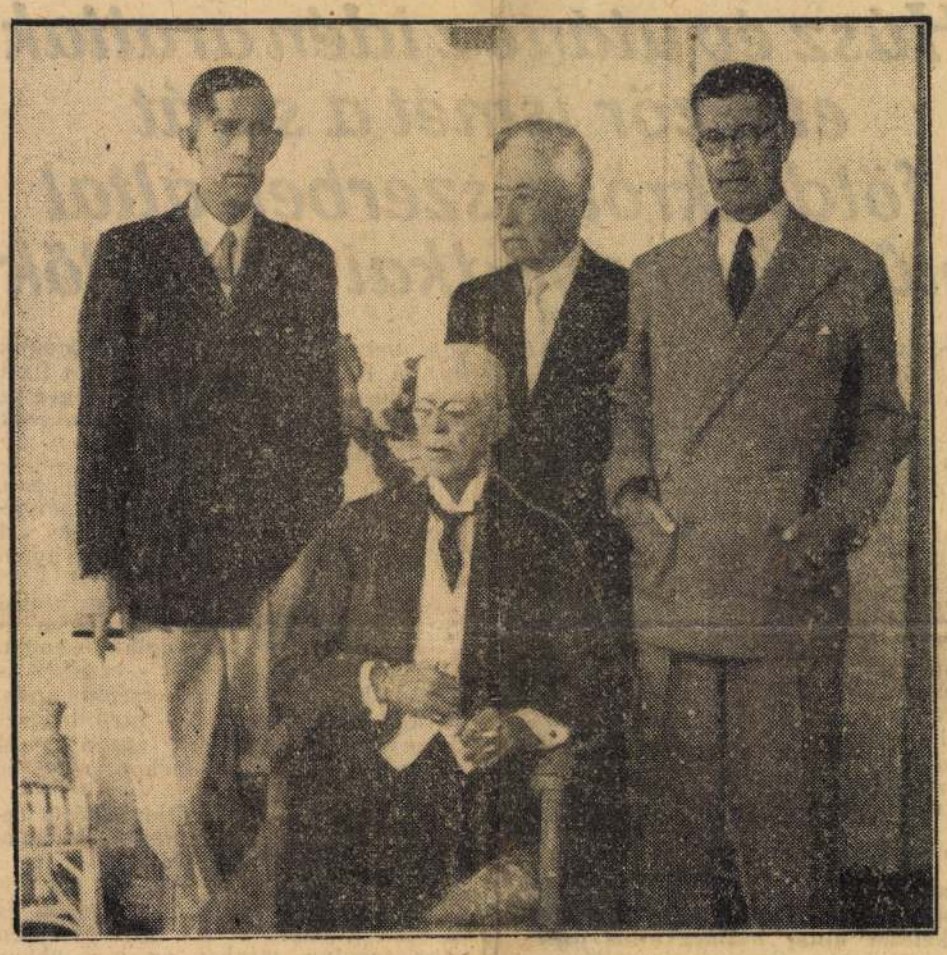

A LEGÚJABB FÉNYKÉPFELVÉTEL A SVÉD KIRÁLYROL ÉS CSALÁDJÁRÓL
Középen az uralkodó, mögötte balról jobbra: Vilmos herceg, aki ismert író, ujságíró; Eugen herceg festőművész és a trónörökös, aki kiváló régész

EGY NAGY MAGYAR TETT

Zilahy Lajos magyar író — akinek rózsadombi villáját az első Budapest ellen intézett légitámadás során szovjet-bomba pusztította el — egész ingó és ingatlan vagyonát, eddigi és ezután várható írói jövedelmét felajánlotta régi szép tervének, a »kitűnőek iskolájának« megvalósítására.

Százezrek olvasták országszerte most kiadott, megrendítően őszinte, vallomásszerű írását, amelyben ezt a manapság példa nélkül álló elhatározását bejelentette. S akik elolvasták: megértették, hogy lényegében miről van itt szó. Egy töprengő, gyötrött szívű és vívódó lelkű magyar, igaz ember és kíváló író szinte páratlan gesztussal teljesítette kötelességének, hivatásának, legfőbb feladatának érzett *lelkiismereti* parancsát. Ahogy ő maga jelképesen fejezte ki: arra kíván módot adni, hogy az első ránk hullott háborús bomba tölcséréből nőhessen ki békésebb jövendőre az éltető levegőhöz eddig alig jutott, *valódi magyar tehetségek eleven virágoskertje.*

Meghatva és megrendülve, mélységes megindultsággal áll minden becsületes magyar Zilahy tiszteletreméltó elhatározása, szokatlan méretű áldozatkészségről tanuskodó cselekedete előtt. A belőle sugárzó *erkölcsi erő* már a *tett* megszületése pillanatában érezteti *felemelő* hatását. Mert ez a nagyszerű gesztió nemcsak a holnaphoz, hanem a mához is szól. A magyar mához, amely tele van nehéz és küzdelmes, olykor csüggedésre hajló órákkal. Bizonytalanságunk közepette valami megnyugtató és lélekemelő nagy *bizonyosság* tudata dereng fel bennünk Zilahy lemondó és felajánló, mindenkép heroikus cselekedete nyomán. Az a rendíthetetlen bizonyosság, hogy az a nemzet, amelynek *ilyen* fiai akadnak: *legyőzhetetlen és örökkévaló.* Mert Zilahy tettéből nem a *pillanatnyi* felbuzdulás »híres magyar szalmalángja« világít és süt felénk, de a Széchenyiek lelkének *állandóan ébrenlevő súlyos és komoly felelősségérzete,* folyton tépelődő magyar gondja, egész életet betöltő emberi és magyar sorsvállalása. Nagy magyar tett az övé, amely előtt *tisztelettel* kell meghajolnia mindenkinek, aki igazán szereti ezt az országot, valóban félti és erősíteni akarja a magyar népet, a nemzet java értékeit.

A világhírű magyar író önzetlen ajándéka olyan drámai erejű tett, amely önmagáért beszél és önmagát dicséri, ahogy jutalmát is önmagában hordja. A »szegény« Zilahy az első világháború folyamán vérével áldozott a fronton hazájáért, mint fiatal katona. A »gazdag«, aki saját tehetségével, nagysikerű írói munkájával szerezte vagyonát, most ezt a becsülettel megszolgált vagyont teszi oda *önkéntes áldozatul* a nemzet oltárára. Szegényes viszonzás lenne ezért a gazdag ajándékért minden dicsérő szó, — amelyet különben is maga az író hárít el eleve magától, mikor bejelentő vallomásában hangsúlyozza, hogy ő csupán azt tette, amit *kötelességének* érzett. Magyar és emberi tartozásának, amit most így igyekszik leróni. Ezért Zilahy Lajos tettének világító fényénél csupán rá, az emberre mutathatunk most büszke megilletődéssel: íme, ilyen magyar kortárs is él közöttünk. Írónak és embernek egyképp tiszta és igaz.

Sebesült honvédek között egy minta hadikórházban

Egyszerű, tiszta vaság. Felette a fekete táblán krétával írt név fehérlik: S. Bálint honvéd, 23 éves. A falak mentén a linoleumos padlón katonás rendben sorakozik a többi ágy, rajtuk vastagon bepólyált sebesültek.

15-ös kórterem az egyik pesti hadikórházban.

Van itt szoba, ahol súlyos a csend és sűrű a levegő. Van olyan, ahová lábujjhegyen illik belépni és vannak ajtók, ahonnan dús áradással tiszamenti dalok szűrődnek ki. Az alkalom, amely ide hozott, a Dreher—Haggenmacher-gyár üdítő szolgálata. A sörgyár vezérigazgatójának, *Haggenmacher* Henriknek elhatározása teremtette meg ezt a nemes szándékú szervezetet. Az üdítő szolgálat ebben a kórházban a sebesült honvédek kívánságait teljesíti és őket a gyár költségén a legszükségesebbekkel ellátja.

Hajasbaba a hadikórházban

A főápoló kinyitja a fehér ajtót. Éterszag csap felém és furcsán zsongó zaj hullláma. Fehérruhás hölgyek hatalmas csomagokból ruháskosarakba raknak rengeteg különféle holmit. A lázas tevékenység közben serényen jegyeznek, számolnak, diktálnak. Úgy tűnik mindez, mintha itt most élet-halál kérdése lenne perceken belül pontos leltárt készíteni. Borotvakészletek, imakönyvek, fogkefék, ceruzák, botok, fésük, festékek, krémek, kefék, folyóiratok, regények, sakkjátékok, szájharmonikák, szótárak, rózsafűzérek, zsebkendők, nótáskönyvek és zsebkések kerülnek a kosarakba. Amikor egy szép hajasbabát is megpillantok, nem állom szó nélkül. A fehérruhás nővér nevet:

— Nincs olyan betegünk, aki hajasbabával akar játszani — mondja. — A baba története ott kezdődött, hogy az egyik sebesültünket meglátogatta a felesége. Hároméves kislányukat is elhozta és a kicsinek az volt az első kérdése:

— *Apu, mit hoztál a háborúból?*

Szegény feje azt felelte:

— Ha legközelebb eljössz, kislányom, megkapod.

A honvéd ezután megkérte az üdítő szolgálatot, *vegyünk a kislányának egy babát.* Így került a baba a sebesült harcosok közé.

A nővér közben kipirultan hajladozik az egyik kosár fölött és szaggatott mondataiból megtudom, hogy *mindössze tizenöten vannak. A gyár tisztviselőinek feleségei.* A munkát örömmel vállalták. Természetesen ingyen. Minden hétfőn, szerdán és pénteken délután cigarettát, kekszet és a sebesültek által kért tárgyakat visznek a kórtermekbe. Kiosztás közben *feljegyzik az új kívánságokat.* Indokolt esetben még ügyesbajos dolgaikat is elintézik. Megtörtént, hogy egész délelőttöket ácsorogtak el különböző hivatalokban valamelyik sebesült ügyének elintézésére.

Legtöbben imakönyvet kérnek

A gyors kezek közben befejezték a rakosgatást. Ketten-ketten megragadnak egy-egy kosarat és *frissen indul a menet a kórtermek felé.* Ahogy a lépcsőket tapossuk, hamarjában még megkérdem: Mit kérnek leginkább a honvédek? A hölgyek szinte egyszerre vágják ki:

— *Imakönyvet!* Abból soha sincsen elég...

A 13-as számú kórteremnek 13 lakója van. Azon az ágyon, amelyik a 13-as számot viseli, ül B. Lajos honvéd, *vízfestés és rajzlapok között.* A 13-as fest. Kemény vonásai, ellágyulnak, tekintete szelíd és elmélyedő. Széles, erős markában szinte elvész a törékeny ecset, mégis ennek a kidolgozott kérges kéznek minden mozdulata gyengéden biztos és nyugodt. Ecsetje nyomán női arckép rajzolódik világos színekben a fehér papírlapon. A vízfesték fényló foltokban tapad a rajzlapon és minden aprólékos ecsetvonás közelebb hozza a távollévő arcát. Kis fénykép sötétlik a rajzlap mellett: barna hajkoronás komoly leányarc. A kedves képe.

Nem véletlen ez a festmény, nem szórakozás és nem gyakorlat. Több mindennél. *Nászajándék.* B. Lajos egy hét mulva itt a kórházban esküszik örök hűséget annak a barna hajkoronás, komolyarcú leánynak. A menyasszony most otthon boldog izgalommal varrja a magyaros esküvői ruhát, itt pedig a vőlegény festi a legszebb képet.

Amikor az esküvőről kérdezem, olyan fényesek a szemei, mint azok a tükörfényesre tisztított gombok a lakodalmi díszruhának kicsinosított egyszerű, rangjelzésnélküli honvédzubbonyon,

Tányércsörgés jelzi a vacsoraidőt.

Búcsúzom. A kapu felett fehér táblán úgy csillog a rubinszínű vöröskereszt, mint a hóbahullott vércsepp, emlékeztetőül a belső front kötelességeire és a harcosok örök áldozatára...

Gábris István

Az egyetemekre is bevonul a népi demokrácia

S száz magyar egyetemista megy ösztöndíjjal a Szovjetunióba — Nagy harc várható a Nemzetközi Diákszövetség párisi tanácsülésén

Lényeges átalakulás előtt áll az egyetemi kiképzés, a különböző fakultásokon és tantárgyakban egyre nagyobb súllyal érezteti majd hatását a népi demokrácia, jelentős szervezeti ujítások jönnek, az új közgazdasági egyetem teljesen modern alapon épül fel, a diákjóléti intézmények szintén korszerűen fejlődnek majd, kibővülnek a különböző diákcserék és főként minőségben javul az egyetemi ifjúság ismeretbővítése: dióhéjban így foglalható össze az, amit a MEFESZ sajtóértekezletén a nyilvánosság elé szántak.

Egyetemi ifjuságunknak a Magyar Ifjuság Népi Szövetsége a főszerve és ennek egyetemi tagozata a Magyar Egyetemisták és Főiskolások Egységes Szervezete. Ez az utóbbi szervezte meg és bonyolította le az egyetemi ifjúság nyári munkáját és kenyeret biztosított azoknak, akik nem állnak meg a szavaknál, hanem elmennek a tettekig.

Bakócán, Keszthelyen és Balatonaligán tartottak nyári tábort több mint ezer résztvevővel.

Az ifjúság *nyári brigádjai* a Duna-Tisza csatorna munkálatainál, a szabadbattyáni vasútépítésnél és különböző agrár-viszonylatokban tevékenykedtek.

Átlag 350 forintot kerestek havonként, de nem ritka esetben 400 forintot is elértek.

A programot a *MEFESz* dolgozta ki s a munkát éppen ugy, mint a külföldi diákcserét és az ifjusággal összefüggő egyéb akciókat, mind az Üllői-ut 8. sz. székházból irányították.

Szépséghibája összes egyetemeinknek, hogy a parasztság és az ipari munkásság gyermekei aránytalanul kis százalékban jutnak a legmagasabb fokú kiképzéshez.

Nálunk a parasztság mindössze 12 százalékkal képviselteti magát az egyetemen, szemben Bulgáriával, ahol az ifjuság 70 százaléka paraszt származásu. Jelentős eredménynek tekinti az ifjuság a tandíjnak 25 százalékos csökkentését, de még *további* csökkentést remél. Kívánja továbbá az egyetemi díjak egységesítését, valamint az ösztöndíjak bővítését. *Az új közgazdasági egyetemen már 2 millió forintot fordítanak ösztöndíjakra.*

Kitünően bevált ujításnak minősítik a tanulókörök rendszerét.

8000 egyetemi hallgató vett részt ebben a munkában tanársegédek, adjunktusok közreműködése mellett. A „tanulj többet"-mozgalom igen népszerü a diákság körében, már az eddigi eredmények is rendkivül biztatók. Jelentős ujitás, hogy a közgazdasági egyetemen *meghivott előadók is megjelennek a katedránál, a gyakorlati élet szakemberei bővitik az ifjuság ismeretkörét.* Szakembereket nevelnek és az életre nevelik az ifjuságot.

Megszervezik a tanulmányi fegyelmet: végetvetnek a „mezei hadak" néven ismert iskolakerülésnek.

Egyetemi ifjuságunknak figyelme pillanatnyilag *Páris felé* irányul. Szeptember 7-én ül össze a francia fővárosban a Nemzetközi Diákszövetség tanácsülése és tiz napon át vitatja meg a naprendre tűzött rendkívül fontos kérdéseket. *45 nemzet ifjusága képviseleti magát 150 kiküldöttel.* Sok nehézségbe ütközik a vizumok megszerzése és még teljesen bizonytalan, vajon például a gyarmatiak, a szabad-görögök vagy a köztársasági spanyolok résztvehetnek-e egyáltalán a párisi összejövetelen, ahol

rendkívül kemény harcra van kilátás a progresszív irányú ifjúság és az imperialista országok ifjúsága között.

Magyar részről számos fontos javaslatot terjesztenek elő Párisban. Ezek egyike az, hogy *nemzetközi diáklapot* adjanak ki. Fontos továbbá az a javaslat is, hogy önálló segélyező irodát létesítsenek. Magyarország már 10 gyarmati diákot vállalt vendégül s a párisi ülésen a magyar delegáció síkraszáll amellett, hogy mindegyik ország fogadjon be ilyen gyarmati diákokat. *Bejelentették a sajtótájékoztatón, hogy az új tanévben az eddigi 25 helyett 100 magyar egyetemista megy ki ösztöndíjjal a Szovjetunióba ötévi időtartamra, vagyis teljes kiképzésre.*

Szerdán temetik Benest

Prága, szept. 6. Csehszlovákia a nemzeti gyász jegyében él. Nagy elkészületek folynak Benes volt köztársasági elnök temetésére. Az elhúnyt elnök holttestét szombaton Tabor város kórházába szállították és itt bebalzsamozták. Elzőleg Spaniel szobrász elkészítette Benes halotti maszkját. A volt elnök holttestét Taborból Prágába viszik. A temetés szerdán lesz a prágai Nemzeti Múzeum pantheonjából. Az elhúnyt akarata szerint Sezimovo Ustiban lesz végső nyugvóhelye.

Szakasits Árpád köztársasági elnök Benes halála alkalmából részvéttáviratot küldött Klement Gottwald csehszlovák köztársasági elnükhöz.

POLITIKA

Dinnyés Lajos miniszterelnök hétfőn délben bemutatkozó kihallgatáson fogadta *Horváth Ivánt*, Csehszlovákia új budapesti követét, aki megelőzőleg *Nagy Imrénél*, az Országgyülés elnökénél volt bemutatkozó látogatáson.

Boghár József polgármester háromhetes szabadságáról, amelyet Csehszlovákiában töltött, visszaérkezett és hétfőn átvette hivatala vezetését.

Ortutay Gyula kultuszminiszter mondja az ünnepi beszédet szeptember 8-án a baranyamegyei Harkány községben ahol, *bolgár katonai emlékművet* állit fel a magyar kormány. A Magyarország felszabadulásáért folyó harcokban 30.000 bolgár katona halt meg, — Harkány környékén körülbelül 8000 — és a bolgár hősök emlékére készül ez a szobormü. Ugyanaznap délután tartja Pécsett alakuló gyülését a Magyar-Bolgár Társaság pécsi szervezete, amelyen felszólal *Ortutay* kultuszminiszter és *Ferdinand Kozovszky* budapesti bolgár követ.

Oltványi Imrét érdemeinek elismerése mellett a köztársaság elnöke, saját kérelmére, felmentette a berni követi tisztség alól.

Darvas József épités- és közmunkaügyi miniszter vasárnap Orosházán bejelentette, hogy a földreform során 300.000 házhelyet osztottak ki és ezekre a telkekre új, modern, egészséges házakat fognak épiteni. Uj házakat épitenek a régi egészségtelen parasztházak és proletár bérkaszárnyák helyére is. Rövidesen átadják a Tisza-vidék árvízkárosultjainak azt a 600 teljesen új házat, amelyet a demokrácia ingyen épittetett részükre.

Az értelmiségi szakszervezetek szeptember 10-én, pénteken délután 6 órakor a Zeneakadémia nagytermében nagygyülést rendeznek. A gyülésen *Lukács György, Andics Erzsébet, Boldizsár Iván* és *Vedres Márk* tartanak beszámolót a wroclawi kongresszusról.

September 8-a rendes munkanap

Illetékes helyről felhívják a közönség figyelmét arra, hogy szeptember 8-a rendes munkanap. Tudvalevőleg március 20-án kiadott kormányrendelet az egyházilag nem parancsolt ünnepek közül február 2-át, március 25-ét és szeptember 8-át rendes munkanappá nyilvánítja. (MTI)

Árpád-ünnepség Pusztaszeren

A felszabadulás óta először rendezett a demokratikus Magyarország a pusztaszeri emlékműnél Árpád-ünnepséget a vérszerződés évfordulóján. Az ünnepségre színpompás népi öltözetekben, zászlókkal feldiszített szekereken jöttek el tízezres tömegekben Csongrád megye és a környező megyék dolgozói. A szentesi múzeum közszemlére állította az emlékmű körül a honfoglalási múzeumi anyagot. Az ünnepséget *Kuszeri Béla* alispán nyitotta meg, majd *Erdei Béla*, Csongrád vármegye országgyülési képviselője mondott ünnepi beszédet.

Hollandok és magyarok „Julianna istentisztelete" Budapesten

Hétfőn délben koronázták meg Amsterdamban Juliannát, Németalföld új királynőjét. Ebből az alkalomból a budapesti hollandok s velük együtt magyarok, akik a gyermeküdültetésben és a testvéri segités egyéb formáiban oly sok áldását érezhették a hollandok jószívének, — istentiszteletet tartottak a budapest-fasori református templomban. A szentegyházat virágfüzérekkel diszitették, a szószékről a piros-fehér-kék holland zászló csüngött alá, rajta az Oranje-ház narancsszínü szalagjával. Ott volt *Hendrik A. Hooft*, az új budapesti holland követ is, felesége és magyar részről *Szabó Imre*, Budapest református esperese. Dr. *Joó Sándor* pasaréti református lelkipásztor végezte a hollandnyelvü istentiszteletet. Az istentisztelet végén a holland himnuszt és a magyar himnuszt énekelték.

„ROSSZ IDŐ ESETÉN A LOVAGTEREMBEN..."

Középkort játszik egy magyar Don Kihote a fehérmegyei Öreghegyen

Foxtrot a bástyákon, pallos a lőrések között, nyakazó tőke a várkapunál, szoborba öntött Csipkerózsika a kazamatákban és andalgó párok az árkádok alatt

Az Öreghegyen, szept. 5. *(A Hirlap kiküldött munkatársától.)* „A Bory-várhoz?" — kérdezte nevetve a rendőr Székesfehérvárt. „Ma különiárat indul a Szabadság-térről". Tíz perc mulva a fehérmegyei Öreghegyen leszálltam a zsúfolt autobuszról. Két forintért vettem egy belépőjegyet, végigmentem egy rövid fasoron, azután ott állt előttem bástyákkal, lőrésekkel és toronyszobákkal, árkádokkal és embernagyságnál nagyobb szobrokkal, boltívekkel és kilátókkal, lovagteremmel és kazamatákkal a középkori vár. „Ma népünnepély! Rossz idő esetén a lovagteremben."

A bejáratnál betonba ágyazott velencei mozaik, benne aranylemezből készült betűkkel három szó. „A kövek beszélnek". A feltáratnál két embernagyságú fehér szobor, Szulejmán, a mohácsi győző és Tomori Pál, a „büszke vezér". A szememet dörzsöltem. Mi ez? Hol vagyok? A hangszóró bömbölni kezdte a dalt: „Van egy kislány, Anikó" s én elindultam, hogy megnézzem, mit beszélnek kövek?

„A várurat keresem" — „Én vagyok!"

A kövek persze hallgattak. De helyettük pár perc mulva megjelent egy közel kétméteres, kékszemű öreg férfi, acélszürke ruhában, nyakkendő nélkül, hogy fogadja a vendégeket. Mert velem együtt érkezett a budapesti Textilművek munkásdalkara és egy összebújó fiatal pár, közülük a fiú napszemüveget viselt és nyakán, pedig elég nagy volt a meleg, átvetett terrakotta sálat.

— A várurat keresem — mondtam.

— Én vagyok — felelte az öregúr és azonnyomban feltette a kérdést:

— Mit óhajtanak először megnézni, kedves barátaim? A bástyákat, a kazamatákat, az árkádsort, a lovagtermet, az alvó Csipkerózsikát vagy netán az aktok termét?

A pesti textilmunkások jót nevettek, a kislány a terrakotta sálas fiúhoz húzódott, „az aktokat inkább ne", mondta súgva, azután elindultunk, hogy belépjünk a középkorba.

A középkor elég hűvösen fogadott. Mert a kazamatáknál kezdtük, mélyen a föld alatt. A hideg folyosó közepén vaskerítés mögött, lópokróccal letakarva, vörös lámpa alatt, kőből faragott fiatal nő feküdt:

— Itt alussza örök álmát, barátaim, a szép Csipkerózsika! — mondta a várúr, azután tovább vezetett. Hol nevettünk, hol hüledeztünk. A várudvar már telve volt, fehérvári kirándulók söröztek a fehér királyszobrok alatt. A kriptákhoz közel embernagyságnál nagyobb női szobor állt.

— Ez itt a vár asszonya, az angyal pedig, aki letérdepel és megcsókolja lábanyomát, én vagyok, — mondta a várúr és kék szemével a kék égboltot nézte, amelyet a freskóra festett a szobor mögé. A nap tette, vagy a „középkor"? Mert már verejtékezve mentem fel a bástyafokra, ahonnan ellátni egész Fehérvárig, a lovagteremben, ahol vagy ezer festmény, rézkarc és szobor áll, az árkádsorra, amelynek ormán fehér cementből öntve régi királyok vigyáznak, az aktok termébe, ahol vagy tizenöt-húsz olajfestmény függ a falon és a várkapuhoz, amely felett két bástya közé vastag láncon kifeszítve középkori pallost himbált a nyári szél.

Rabbilincs a Telekiről öt forintért...

A pallos alatt pedig véres nyakazó-tőke feküdt a földön.

— A családnak valamikor pallos-joga volt — súgta fülembe valaki s mikor megkérdeztem a várurat, kitárta karját:

— Nem tudom. Csak annyit tudok, hogy a szegedi egyetemen fekszik a Bory-levéltár, tessék abba belelapozni. S tudok még Bory Péterről, aki 1467-ben esküdött és az esküvőn résztvett Mátyás is, a király.

— Mitől vörös a nyakazótőke? — kérdjük.

— Pompeji pirosat kevert rajta multkor egy piktor — mondja a várúr — s mi arra gyanakszunk, hogy alighanem ő kente be. A nyakazótőke mellett láncos golyók és rabbilincsek függnek a várfalon.

— És a rabbilincs?

— Nem rabbilincs az, kérem, hanem lóbéklyó. Öt forintért vettem multkor a Teleki-téren.

A hangszóró hirtelen abbahagyja az „édes tengerészt", a Textilművek dalkarát a szinpadra kérik. Próba következik. Délután népünnepély lesz. Hirtelen magunkra maradunk, a várúr meg én. Egy bástyafokon állunk, két lőrés között. Ki ez az öregúr? Magyar Don Kihote vagy Beszterce ostromának Pongrácz grófja?

Szulejmán kinéz

Bory Jenő a neve, épitészmérnök, szobrász, a budapesti Képzőművészeti Főiskola nyugalmazott tanára. Két lánya van, ikrek. 1912-ben levegőváltozást rendelt nekik az orvos.

— Akkor megvettem ezt a telket — mondja — és épiteni kezdtem. Minden ünnepnap kijöttem és minden szabadságomat itt töltöttem. Csak hárman dolgoztunk, két napszámos, Boros József és Boros János, meg én. Harminckét év alatt, 1944-re, úgy-ahogy, befejeztük.

— És most?

— Építem tovább és kijavitom a háborús sérüléseket, — mondja rendületlenül, 68 évével.

— És miből épitett a tanár úr? Miből vette a több százezer téglát?

— Volt egy Szabó József nevü téglagyáros. Megmintáztam márványból. Téglát kaptam honorárium helyett. Aztán volt egy Klein Rezső nevü téglagyáros. Három gyerekkel. Minden gyerekről készült egy szobor à húszezer tégla.

Igy épült fel a középkor az Öreghegyen. Egy szobor à húszezer és tánc az árkádokon à két forint. De mikor szentségtelenül erre gondolok, a pallos meghimbálódik és Szulejmán szultán rámnéz igen mérgesen.

Sebesen távozom.

Mert hátha mégsem a pompeji pirostól foltos a nyakazótőke a gránitkövekből épült várkapu alatt?!

Ruffy Péter

Százezren látták már! Százezren magasztalják!
a páratlanul szép
BUDAPESTI ŐSZI VÁSÁRT
SZEPTEMBER 3—13. VÁROSLIGET.
Páratlan gazdagság! Páratlan közönségsiker!
Siessen, nézze meg Ön is!
Belépődíj 5 Ft. Dolgozók belépőjegye városi elővételben 3 Ft.
Vásárigazolvánnyal 50 százalék utazási kedvezmény.
Nyitva naponta reggel 8-tól este 7 óráig

Vegyen részt egy körrepülésen a vásárváros fölött!
Felejthetetlen élmény! MASZOVLET repülőgépeken!
Jelentkezések az IBUSZ menetjegyiroda vásári kirendeltségénél: a Mezőgazdasági Múzeumban. — A vásárról a repülőtérre és onnan vissza autobuszok viszik a résztvevőket.
Maga a repülés 15 percig tart!
A RÉSZVÉTEL ÖSSZKÖLTSÉGE 35 FORINT, GYERMEKEKNEK 12 ÉVES KORIG 25 FORINT

1 KG-OS SZERETETCSOMAGOT KÜLDHET NÉMETORSZÁGBA
Rendelések felvétele: Központi telepünkön, IX., Soroksári-út 58. sz. alatt és az **ŐSZI VÁSÁRON** levő pavillonunkban.
„KÖZÉRT"
(KÖZSÉGI ÉLELMISZERKERESKEDELMI RT. BUDAPEST)

Szemét-e a „Pör"?

Becsületsértési botrány egy botrányfilm körül

Néhány nappal ezelőtt beszámoltunk arról, milyen *sikertelenségbe fulladt* a velencei Biennálén a *„Pör"* című osztrák film, amely a tiszaeszlári perről szól s *botrányos elfogultsággal igyekszik az egész magyarságot befeketíteni.* A film körül most Bécsben is vihar kerekedett. A „Pör" *becsületsértési pernek* lett a kiinduló pontja s írók, rendezők, színésznők, filmgyári igazgatók kaptak hajba rajta. *Pabst*, az ismert osztrák rendező, *Brunngraber*, a filmíró s több olyan személy, aki a „Pör" gyártása körül tevékenykedett, pert indított *Gisi Gruber* és a Bécsben élő, magyar származású *Roboz Imre* ujságíró ellen, mert állítólag azt merték mondani a szóbanlévő filmre, hogy az *„szemét"*. (Roboz maga is társszerzője volt egy ideig a „Pör" forgatókönyvének, később azonban viszszavonult ettől a munkától.) A nagy feltünést keltő becsületsértési per folyamán a feljelentők nem tudták vádjukat bizonyítani, mire *a két vádlottat felmentették.*

Ez a felmentés azonban nem jelenti azt, hogy, ha a vádlottak éltek volna a filmet érintő kifejezéssel, nem lett volna igazuk. Mert a „Figaro" című francia lap tudósítója szintén látta Velencében a Tiszaeszlárról szóló filmet s *lesujtó véleményt* irt róla lapjának. Többek közt például ezt: *„Nem szeretjük, ha Pabst filmet rendez, hiszen nagyon jól megtalálta ő a helyét a nácik alatt, több filmet is készitve a nácik sugalmazására, hamisitatlan náci szellemben. A „Pör" veszedelmesen emlékeztet a hirhedt „Jud Süss"-re eszközeiben és technikájában."* A francia lap nyomán most megállapithatjuk: nem szeretjük mi sem, ha Pabst filmet rendez...

Községek és szövetkezetek csatlakozása Bocfölde versenyfelhívásához

Két nappal ezelőtt tette közzé a zalamegyei Bocfölde község versenyfelhivását és ezalatt a rövid idő alatt is újabb községek és szövetkezetek egész sora csatlakozott a mezőgazdasági termelési verseny felhívásához. Legutóbb a tiszagyendai UFOSZ, FÉKOSZ és MNDSZ vezetősége egyöntetüen felhivta tagjait és a község lakosságát, hogy vegyen részt az őszi szántási és betakarítási versenyen, mert a jól és idejében elvégzett munkával önmagukat és a népi demokráciát erősítik.

Medgyesháza is részletes tervet dolgozott ki az őszi versenymunkák elvégzésére és a következő felhivással fordult a többi községhez: A többtermelés érdekében felhivjuk az egész ország parasztságát, tegyék magukévá a *többtermelés* ügyét. Ezzel is szorosabbá válik a munkásparaszt szövetség.

1 dollár = 44 cent

Amerikában a drágaság nőttön nő. New Yorkban a földalatti vasútjegy ára megkétszereződött, a cigaretták ára 18 centről 21-re emelkedett. A szórakozóhelyek bevétele 11 százalékkal csökkent és Capper szenátor megállapitotta, hogy egy dollárért annyi élelmiszert vehet az amerikai polgár, mint 44 centért 1939-ben.

Háborúság a kétszer eladott menyasszony miatt

Milánóból jelenti az Europa Report: Milánó határában kalábriai és spanyol cigányok tanyáznak. Lolo Pasquali kalábriai cigányifjúnak megtetszett Rosa Campos spanyol vajdanő 16 éves Anna leánya. Az anya megállapodott a fiatalemberrel, hogy 50.000 líráért eladja leányát. Az üzlet létrejött, a férjjelölt lefizette a kért összeget. Rosa Campos másnap egy másik cigánynak adta el a lányát. A fiatal pár rögtön el is utazott. Pasquali az ifjú házasok után utazott és elrabolta a fiatalasszonyt. Erre a kalábriai és a spanyol cigánytábor között véres háború tört ki. A rendőrség letartóztatta a spanyol vajdanőt, annak két leányát és Lolo Pasqualit.

Napi hírek

— **A nyiregyházi rádióközvetitő állomást**, amely most épült újjá, ünnepélyes külsőségek között avatták fel. Az avatási ünnepségen megjelent a Rádió műszaki igazgatóságának és a Központi Hiradó Rt.-nak képviseletében *Justus Pál* alelnök és *Garai László*, a műszaki igazgatóság vezetője.

— **Éjszakai autobusz a Margitszigeten.** A Beszkárt a Margitszigeti nagyszálló közönségére tekintettel, minden este fél 12 és 1 óra között negyedóránként autobusz összeköttetést biztosit a Nagyszálló és a Vigszinház között kisérletképpen egy heti időtartamra. Viteldij 2 forint.

— **A demokrácia gyalázása miatt** őrizetbe vette a rendőrség *Cserkó Lajos*, Kiskunhalas, Páva-utca 3, sz. alatt lakó kereskedőt és *Zsuljevics János*, Kiskorona-utca 64. szám alatt lakó fodrászt.

— **A fodrászipari munkások** vasárnapi országos kongresszusán Kálmán Sándort választották meg elnöknek, majd megvitatták a borravaló, a szövetkezeti mozgalom, a szakoktatás és a záróra kérdéseit. A közgyülés egyöntetüen *állást foglalt a borravaló rendszer fokozatos eltörlése mellett.*

A közlekedési balesetek száma augusztusban — hosszú hónapok óta először — csökkent. Használt a sok szigorú pénzbüntetés és a járókelők és gyermekek kioktatása.

— **Hétfőn megindultak a 15/a. és a 7/a jelzésü autobuszok.** Az utastorlódások megszüntetése érdekében a Szent István-körút (Vigszinház) és Apponyi-tér között 15/a, továbbá a Hungária-körút és Apponyi-tér között 7/a jelzéssel — csakis a reggeli csúcsforgalom idején fognak járni ezek a betétjáratok.

— **Uj propeller-járat.** Hétfőtől kisérletképen átkelési járat indult a Jégverem-utca (budai Lánchidfő) és a Kossuth-tér között. A hajók reggel hét órától este 20 óráig közlekednek.

— **Harmadszor virágzik az orgona és az akác Szatmár-Beregben.** A rendkivüli jelenség hosszú őszt igér, — mondják a falusi gazdák.

— **Gondatlanságból okozott elefántölés.** Egy párisi városi tanácsnok kijelentette, hogy bíróság elé állítják azokat, akik felelősek Junmbónak, a vincennesi állatkert elefántjának „gondatlanság miatt" bekövetkezett haláláért. Jumbó Afrikából való megérkezése után három nappal pusztult el.

A Nagy Tanév első órája

Hétfőn reggel ismét megteltek az utcák iskolába siető gyermekekkel. A vakáció letelt, a tanitás megkezdődött. Az iskolákból ismét az a kedves, meghitt zsivajgás áradt ki, amely az iskolák fala közötti életet olyan vonzóvá teszi. Ez az első iskolaév Magyarországon, mikor a magyar nép minden rétegének gyermekei számára megnyilt a tanulás, a művelődés kapuja, ez az első tanév, amelyben a növendéket már a népi demokrácia szellemében nevelik.

A *Független Magyarországba*, a koalíciós pártok közös hétfői lapjába *Ortutay Gyula* kultuszminiszter irt vezércikket *„A Nagy Tanév első órája"* cimmel a magyar nevelésügy döntő fordulatáról.

— A magyar demokrácia fokról-fokra tudatos tervek szerinti épitő munkája annyi más reform után a magyar közmüveltség egységét is megteremtette, irja Ortutay.

— Az általános iskola megadta a lehetőséget a népi kollégiumok hatalmas szervezetével együtt, hogy dolgozó népünk falun, városon egyaránt részese lehessen a magyar közmüveltségnek s igy biztositsa a politikai hatalmat is a maga számára. Sokan a hivatalosak közül is áldáz ellenségességgel tekintettek erre az uj iskolaformára, mert érezték, hogy az általános iskola és a népi kollégium rendszere eleve biztositéka a nép jövendő politikai hatalma számára is. De ez a biztositék önmagában az iskola államositása nélkül nem elegendő.

— Igy került sor az iskolaállamositási törvényre. Ez az elhatározás jelentőségben semmivel sem kisebb, mint a magyar népkormánynak azok a sorozatos cselekményei, amelyek az évszázadok óta szolgasorban sinylődő magyar nép anyagi felszabadításának és jólétének az útját egyengették. Itt is felszabadításról és birtokbaadásról volt szó: a magyar nép szellemi felszabadításáról, szellemi birtokbahelyezésről.

— A felekezeti iskolák államositása, az évszázadok óta megőrzött szellemi korlátok forradalmi erejü ledöntése és a nép teljes értékü szellemi felszabadítása, első lendületes mozdulata annak a nagy munkának, amely a tudatlanságban tartott magyar nép millióit egyenletesen felemeli az egyetemes müveltségnek egy eléggé magas, kötelező színvonalára.

— Ám az általános iskolai rendszer megszilárditása és felvirágoztatása nem az egyetlen feladat, amelyet a magyar közoktatás felelős munkásainak vállalniok kell: újjá kell szervezni a középfokú és a felsőfokú tanitást is, arra kell törekednünk, hogy az általános iskolából kilépő ifjúságot egy jól tagozott középiskolai rendszer segitségével a gyakorlati életpályák felé tereljük.

— Készül a felsőoktatás reformja is. E reformok megvalósitása során arra törekszünk, hogy az elméleti tudósképzés mellett elsősorban mint ipari, technikai, természettudományi, valamint a társadalomtudományi és szellemtudományi pályákra jó szakembereket képezzünk — fejezi be cikkét a kultuszminiszter.

Egyetemi tanszékeket állítunk fel a népbetegségek leküzdésére

A Centenáris Orvosi Nagyhét ünnepi beszédei

A Centenáris Orvosi Nagyhét vasárnap nyilt meg ünnepélyesen a Zeneakadémia feldiszitett nagytermében. A megnyitó ünnepségen megjelent *Szakasits Árpád* köztársasági elnök és a kormány több tagja is. *Weil Emil*, az Orvosszakszervezet elnöke mondotta a megnyitó beszédet. *Olt Károly* népjóléti miniszter hangoztatta, a kongresszus 1848 nagy eszméi, a haladás, a béke és a szabadság jegyében ül össze.

Ortutay Gyula kultuszminiszter beszélt azután. Az orvosképzés terén mindent meg fogunk tenni — mondotta —, hogy *az orvostudomány teljes egészében, valóban a népet szolgálja.* Meg kell szüntetni a mult rendszernek azt a bűnét, hogy a parasztság és munkásság gyermekeiből alig 1—2 százalék juthatott az egyetemekre. A *népbetegségekkel* kapcsolatos kérdések tanulmányozására *külön egyetemi tanszékeket* állitunk fel és az orvosképzést egyéb vonatkozásaiban is gyakorlatiasabbá tesszük.

Révai József, a Szabad Nép főszerkesztője üdvözölte azután a Magyar Dolgozók Pártja nevében a kongresszust. A magyar orvostudomány nagy úttörői — mondta — egyben a magyar haladás úttörői is voltak. *Korányi* és *Semmelweis* és annyi más társuk száz évvel ezelőtt nem a tudós semlegességének „harmadik útját" választották, hanem *odaálltak a haladás erői mellé*, mint tudósok, mint állampolgárok és mint emberek. A magyar népi demokrácia minden támogatást és segitséget megad a tudománynak és ezért nem vár hálát a tudomány embereitől, csak *tudományos hűséget és következetességet. Haldane* következetességét és hűségét, aki levonva a következtetéseket saját tudományainak igazságaiból, nemcsak a biológia úttörője, hanem egyben a társadalmi igazságosság érvényesülésének előharcosa lett. (Nagy tapssal üdvözölték a kongresszus résztvevői a diszemelvényen ülő *Haldane* professzort.)

Babits Antal egyetemi tanár és *Mérányi Gusztáv* orvostábornok után *Plojhar* csehszlovák közegészségügyi miniszter ismertette az uj társadalombiztositási törvényt, amely Csehszlovákia lakosságának *96 százalékát* felöleli. *Magyar nyelven* a magyar népi demokrácia éltetésével fejezte be beszédét.

Haldane professzor, a világhirü angol biológus szólalt azután fel. Az orvostudomány mindig nemzetközi volt — mondotta. — *Semmelweis* sokezer angol anyának mentette meg az életét és remélem, hogy a penicillin sokezer magyar egészségét adta vissza. Valamennyi ország tudósainak együtt kell működniök a béke megőrzéséért folytatott küzdelemben. *Éles szavakkal itélte el azokat a tudósokat, akik a háborús uszitók szolgálatába állitották tudásukat.* Ha igaz az, hogy vannak Amerikában olyan tudósok, akik *baktériumháborút* készitenek elő, akkor ezek éppen olyan ellenségei az emberiségnek, mint azok az orvosok, akik *Auschwitzban és a többi haláltáborban közreműködtek az ártatlanok legyilkolásában.* Remélem — fejezte be —, hogy ez a kongresszus nemcsak az orvostudomány fejlődését fogja szolgálni, hanem megerősiti az együttműködést a világ összes orvosai között.

A Centenáris Orvosi Nagyhéten résztvevő magyar és külföldi orvosok hétfőn 22 szakcsoportban megkezdték tanácsokzásaikat, hogy ismertessék az orvosi tudomány különböző területein elért legujabb eredményeket. Az egyes szakcsoportok tanácskozásainak közös vezérfonala a népbetegségek elleni küzdelem.

Uj irányárak a baromfipiacon

Két napon 267 vagón élelmiszer érkezett. A felhozatal zöme (140 vagón) krumpli. A Nyirség Gülbabát és nyárirózsát, a Dunántúl Ellát szállitott. Nagymennyiségü káposzta, vegyes gyümölcs és dinnye is érkezett. A görögdinnyét nagyban 25—35 fillérért kinálták. A baromfipiacon uj irányárak léptek életbe: élőcsirke 11.30, élőtyúk 11, vágottcsirke 14, vágott tyúk 13.50, vágottliba és kacsa 14, bontott liba 15, libaaprólék 6, libazsirnakvaló bőr és háj 17, libazsir 20 forint, de *az árak nagyobb felhozatalnál, a kereslet és kinálat szerint alacsonyabban is alakulhatnak.* Tojás bőven van a piacon.

Élelmiszerárak:

Az első árak nagyvásártelepi, a zárójelben levők fogyasztói árak: Rózsaburgonya 0.60—0.62 (0.75—0.78), Ella 0.48—0.50 (0.60—0.63), hagyma 0.54 (0.68), fokhagyma 3.30 (4.12), káposzta 0.35 (0.48), kelkáposzta 0.35 (0.48), vöröskáposzta 0.70 (0.05), zöldbab 1—1.20 (1.25—1.50), zöldborsó 2 (2.50), kalarábé 0.40 (0.54), karfiol tisztitva 2.80 (3.50), levélkel 1.50 (1.90), sóska 0.80 (1.05), paraj 0.80 (1.05), sárgarépa csomó 0.35 (0.48), zöldség csomó 0.35 (0.48), sárgarépa kg. 0.50—0.70 (0.68—0.95), zöldség kg. 0.80—1 (1.05—1.25), uborka 0.60—1 (0.80—1.25), tök 0.30 (0.40), zöldtengeri 0.25 (0.34), zöldpaprika kg. 0.80—1 (1.05—1.25), paradicsompaprika 1.20—1.80 (1.50—2.25), paradicsom 0.30—0.50 (0.40—0.68), gomba 10—12 (12.50—15), alma 0.80—2 (1—2.50), körte 0.80—2 (1—2.50), szilva 0.70—1.60 (0.90—2), szőlő 1.30—2.60 (1.60—3.20), őszibarack 1.50—6 (2—7.50), sárgadinnye 0.40—0.90 (0.54—0.95), görög 0.25—0.35 (0.34—047), mák (7.50—8), dió héjas 4—5 (5—6.25), citrom 1.20—2 (1.50—2.50), tojás (0.91) forint.

Osztálysorsjáték

A szeptember 6-iki húzás főbb nyereményei:

5000 forintot nyertek: 27463 41662.
4000 forintot nyertek: 48499 50406.
3000 forintot nyert: 5517.
2000 forintot nyertek: 377 16207 22133
1000 forintot nyertek: 7057 12191 16201 51537.
500 forintot nyertek: 14508 25064 28830 30006 32706 35541 47392 50324 54706.

(Minden felelősség nélkül.)

Főszerkesztő: KATONA JENŐ
Felelős szerkesztő: BONYI ADORJÁN
Felelős kiadó: Dr. BERKES RÓBERT
Nyomásért felel: AGÁRDI KÁROLY

APRÓHIRDETÉSEK

Díjszabás minden csütörtöki számunkban

ADÁS, VÉTEL

Berendezés

Akar kimondottan **jó bútort?**

Látogassa meg **Eichel Miksa és fiai** LAKBERENDEZŐK gyönyörü mintatermét **IX., Üllői-út 71** Fizetési kedvezménnyel is. 58751

Rombutorok helyreállitása, antik stilü butorok jutányosan, fizetési kedvezmény. Berényi, I. Hunyadi János-ut három. Telefon 256—942.

Kombinált szekrény, tupla szelon, matracok, ágysodrony, kosztümök. Almássy-tér nyolc I. tiz. 56115

Butor nélkül

Budapest V. Falk Miksa-utca 28. Margithid mellett.

Őszi Vásáron

Vajdahunyad várával szemben, 1-es pavillonban. Hálók, kombinált szobák

Fizetési kedvezmény

Kivánságára díjtalan árjegyzéket küldünk.

Pár darab szép szőnyeg sürgősen eladó. Andrássy-ut 55. I. 3.

KIS előleggel hosszu **részletre** kombinált szoba 2 sz. 2440-től. Háló dió fazon 2340-től nagy választék, olcsó árak, külön rekamiék is. Esterházy-utca 1. sz. (Rákóczi-ut sarokház.)

Bútor

Hálók, kombinált szobák, ebédlők, konyhák!

Egy évi hitel!

Szövetkezet AKÁCFA-UTCA 5.

Biedermeier korabeli négyfiókos iróasztal rendszerü sublód sürgősen eladó. Székely Bertalan-u. 18. asztalosmühely. 14422

REKAMIÉ 466 forint előleggel Komb. szobák, hálók, konyhák olcsón! Használt butorcsere. Podmaniczky-utca 6. sz.

Kifogástalan állapotban kombinált kolonial bútor előnyösen eladó. Légrády Károly-utca 30. II. 3. d. u. 2—6-ig telefon 202—543 14423

Rossz állapotban levő börgarniturákat, foteleket, leszedett böröket veszek. Deutsch, Dobozi-u. 27. fsz. 7. hivószám 136—448. 68990

Modern és stil, uj és használt uriszoba, ebédlők, kombinált barokk garniturák, egyes darabok. Nagy Sándornál, Somogyi Béla-ut 26. Városházánál.

BUTOR-FISCHHOF

VII., Dohány-utca 59. Hálószobák 1800-tól. Kombinált szobák 2950-től. Fizetési kedvezmény.

Kombinált kétszemélyes **2970 forinttól**

Rekamiék, hálók nagyon olcsón 10 havi részletre is. Butorcsere. Jókai Butorház, Jókai-utca 29.

Készitőnél BÚTOR vásár

kombinált	2740-től
uj háló	1950-től
konyha	1250-től
rekamie	950-től
fotelágy	2650-től

Gombos asztalos üzem István-ut 14. Keletinél.

Butor vásárlása előtt tekintse meg állandó kiállitásunkat. Legjobb minőség, legolcsóbb ár, előnyös fizetési lehetőség. Bp. IV Ferenciek-tere 7.

Perzsaszőnyeg vétel-eladás Brandl, Podmaniczky-utca tizenhét, I. Telefon: 129—795.

Perzsaszőnyeget torontálit a termelőtől vásároljon. Szőnyegek tisztitását, művészi javitását vállaljuk. Békésszentandrási Háziipari Szövetkezet, Bpest, IV., Ferenciek-tere három, udvarban. T. 384—577. Részletre, készpénzárban. 55595

Sedronyágybetétek, összecsukós ágy, gyermekágy, gyermekkocsi olcsón Prohászka-gyárból, Zichy Jenő-utca negyvenhat, Jókai-utcánál. 14051

16-os folytonegő amerikai kályha és használt Thonet-székek eladók. IX., Márton-u. 35-a. házfelügyelőnél. 47710

Keleti perzsák, olajfestmények, bronzok, Wertheim-kassza eladó. Árpád fejedelem-utja 44. I. 2. 56101

Minden fajta szőnyeget magas árban veszek. Vogel László, Akácfa-utca tizenhárom. Telefon 422—123.

Gyermekkocsi, gyermekágy, összecsukós vaságyak. Prohászka-gyárból, VI., Zichy Jenő-utca 46. (Jókai-utca sarok.) 92635

Perzsa és másfajta szőnyeget veszek. Weselényi-utca huszonkilenc, I. 5. Telefon: 427—281. 55843

Perzsaszőnyegeket magas áron veszek. Andrássy-ut 55. I. 3. Telefon 421—815. 93101

Tollat, pelyhet legolcsóbban szállit **Vigh József** Kiskunfélegyháza. — Kérjen árjegyzéket.

Gép, műszer

Táskairógépek, irodai irógépek nagy választékban kaphatók. Eladás, vétel, csere. Molnár iroda gépszaküzletben, Budán, XI., Bartók Béla-ut 41. Telefon: 258—214. 68805

Remtor táskairógép eladó délután 4-től Kisdiófa-utca 16. I. 11.

Számológépet és irodai irógépet sürgösen vennék priváttól. Telefon: 258—214.

Villanymotorok peremesek eladók, Üzem VIII. Illés-u. 7. 47845

IRÓGÉP számológép vétel, kölcsönzés, javitás, eladás, irógépüzem, Csillag Práter-u. 3. T.: 139—374

Márkás irodagépek már 800 forinttól garanciával. Fodor, Damjanich-utca 26-b., II. udvar, III. 7. Telefon 424—061

Irodai irógépet és nagyobb teljesitményü számológépet vennék. Kereskedő kizárva. Telefon: 360—459.

IRÓGÉPET, számológépet magas áron vesz: **FUNK JÓZSEF,** V., Csáky-utca 4. Tel.: 129—220.

VARRÓGÉPEK ipari és háztartási célra. Kölcsönzés, javitómühely. Varrógépet veszek, **GYERMEKKOCSIK** nagy választékban. **BACHRACH,** DOHÁNY-UTCA 68 Telefon: 222—687.

Hangszer

Ehrbar zongora, remek hangu, kettőezerötszáz, világmárkák legolcsóbban. Részletfizetési Bérpianinók! Scala, Erzsébet-körut tizenöt.

Ha feljön a vásárra **keresse fel MUSICA** zongoragyár **bemutató termeit** Gyári uj és kevéssé használt hangszerek nagy választékban. Vásári árengedmény, fizetési könnyitések. VII. Erzsébet-körut 43. sz. (Apolló.) 55672

Vennék zongorát, esetleg pianinót. Fenyőné, Erzsébet-körut huszonhat. Telefon: 223—489.

Sting! angol gépezetü pianinó nagyon olcsón eladó. Fenyőné, Erzsébet-körut huszonhat. Zongoraterem. 83412

Kitünő zongorák, pianinók eladása, vétele mesternél. Aggtelek-utca 5. I. Daróczy.

Zongorát, pianinót készpénzért vidékről is vennék. Demeter, Klauzál-utca három. — 221—386. 93073

Vennék ZONGORÁT vagy pianinót sürgösen! Telefon 122—433. Pozsonyi-út 1. Virágüzlet.

(Az apróhirdetések folytatása a 6. oldalon.)

Kossuth ismeretlen műve a gyermeknevelésről

„Gazdagabb kamatot nem adhat pénz, mint az ad, amelyet népnevelésre fordítunk"

Jövőre, 1944 március 20-án lesz félszázados évfordulója Kossuth Lajos halálának. A jubileumi megemlékezések sorában Kossuth szelleméhez méltó tett lesz az, hogy *Mesterházy Jenő* budapesti tanitóképzőintézeti c. igazgató kiadja Kossuth eddig ismeretlen, kéziratban maradt művét a „kisdednevelésről". A mű tulajdonképpen Wilderspin Sámuel angol pedagógus könyvének fordítása, de Kossuth „a honi viszonyokra alkalmazás" közben annyira magyarrá tette, hogy szinte eredetinek tekinthető.

Arról beszélgetünk Mesterházy Jenővel, hogy nem ez az egyetlen tartozásunk Kossuth emléke iránt. Igen sok anyag van még külföldön, ami itthon nálunk egészen ismeretlen és részben hozzáférhetetlen. Angliai és amerikai utján, majd később az emigráció alatt elmondott számos beszéde le sincs fordítva magyarra, pedig némelyiket külföldi tankönyvekben is megtaláljuk. Ballagi Aladár könyvet irt ugyan Kossuth amerikai működéséről, de műve kevéssé ismert. Pedig ritka dokumentumok vannak benne, például a Kossuth tiszteletére Amerikában vert emlékérem, amelynek egyik oldalát Kossuth arcképe disziti.

Az ország ügyeivel foglalkozó hires vezércikkei sorában a tizenhatodik ismét a magyar kisdednevelésről szól. A lánglelkü szónok azt irja ebben a cikkben: *„szive vérébe mártotta tollát"*, hogy rámutasson a kérdés rendkivüli fontosságára a nemzet jövője szempontjából.

Érdekes, sem ebben a cikkében, sem később nem emliti, hogy már irt, illetőleg forditott egy vezérkönyvet a nevelés kérdéséről. Nyilvánvalóan a cenzura miatt hallgatott róla. Ha ugyanis megemliti, a sorsáról is nyilatkoznia kellett volna. A vizsgálati fogságára és a perirataira való célzás pedig nem volt időszerü. A *Pesti Hirlap* szerkesztése a negyvenes évek elején aztán annyira elfoglalta, hogy nem ért rá mégegyszer lefordítani. Később a történelmi események torlódása akadályozta meg ebben és igy történt, hogy rendkivül érdekes műve máig is kéziratban maradt. Az eredeti sajnos külföldre került, hiteles másolata Mesterházy Jenő birtokában van.

Mesterházy Jenő 1931-ben a *Magyar Tudományos Akadémia* támogatását kérte kiadáshoz. *Schneller István* akadémikus három év mulva kedvező és meleghangu birálatban ajánlotta megjelenésre, de az Akadémia részéről ezzel be is fejeződött az ügy.

Kossuth népkönyvnek szánta művét

A mű teljes ciménck ezt adta Kossuth: *„A Kora Nevelésről és Kisded Nevelő Intézetekről, némi röviditéssel és honunkra alkalmazással."*

A magyarországi viszonyokra való alkalmazás lépten-nyomon kiütközik a kézirat lapjain. Érdekes és jellemző, ahogy Kossuth a gyermekneveléssel kapcsolatban a nemzetiségi kérdésről nyilatkozik. *Mint irja, a nemzetiségek nyelvét szentnek tartja* és „nemzetállamában" minden nemzetiség saját nyelvén oktathatta gyermekeit. Csak a maguk nyelvén közölt ismeretek utján akarta beléjük nevelni, hogy egy nagyobb közösségnek, a magyar nemzetnek tagjai.

Ahol az eredeti Salamon királyról beszél, Kossuth a magyar királyra forditja a szót. „Kérdve kifejtő" módszerrel akarta megismertetni a zsenge lelkekkel a magyarság alkotmányos intézményeit, szokásait, nemzeti feladatait. *„Miért visel a király koronát?"* — kérdezi és ezt feleli rá: *„Mert bölcseséggel uralkodik és országol."* *„Mi célra van a katonaság?"* — hangzik egy másik kérdés. *„Hogy megvédje hazánkat az ellenségtől."* *„Ki az ellenség?"* *„Aki hazánkat megtámadja, vagy fenyegeti."* *„Szokott-e a király imádkozni és mi tárgya lehet imádságának?"* *„A király minden nap imádkozik, hogy az Isten őt bölcseséggel, igazsággal, józansággal ruházza fel, hogy alattvalóit boldoggá tehesse."* Ezekkel a kérdésekkel és feleletekkel Kossuth még az elemi iskola előtt épitő nemzetismerettel, valamint az állampolgári jogok és kötelességek megismeréséve akarta ellátni a gyermekeket.

Művét népkönyvnek szánta, amilyen az eredet. Azt akarta, hogy a hiányos iskolai tudással ellátott nép is haszonnal forgathassa. A 22 fejezetből álló, 202 oldalas kézirat át meg át van szőve lánglelkü népvezér minden bölcseségével. Ha terve sikerül: müve megfelelő változtatásokkal talán ma is élő népkönyvünk lenne.

Kisérő jegyzete, utalásai a hiányosságokra, sajátkezü rajzai, számitásai, az idegen szavak áttültetése, mind azt bizonyitja, milyen lelkiismeretes gonddal készitette könyvét. Egyik helyen, ahol néhány sr verset kellett volna lefordítani, megjegyzi: *„A fordító tetőtől talpig prózai; versfordítást még csak próbálni sem mer."*

Nagy, tragikus ellenfele, Széchenyi, a Kelet népében lekicsinylően nyilatkozik Kossuth vezércikkeiről, köztük a kisdednevelés tárgyában irottról is. Elvben *„felséges eszmének"* nyilvánitja, de gyakorlatilag még időszerütlennek tartja, hogy hazánkban foglalkozzunk vele. Széchenyi, minden magyar társaságnak tagja, nem is lépett be soha a „Kisdedóvó Egyesületbe". Pedig mintha a legnagyobb magyart hallanánk, amikor Kossuth ezt irja a kontinensen elsőnek megszervezett tolnai óvó-képzőről: *„Gazdagabb kamatot nem adhat pénz, mint az ad, melyet népnevelésre fordítunk."*

Gyenes István.

A Pfeilring védjegy biztositja a nagyfokú valódi lanolintartalmat! Kérje a tubuscsomagolást, mert az különösen célszerü.

Lanolin, a természetes bőrzsir, legjobban használ bőrének!

Iszapháboru keleten

A háború negyedik évének vége felé a polgári élet mindennapi emberéből is lassankint valóságos hadvezér válik, pedig csupán a sajtóhirek és rádióközlések nyomán értesül a háború eseményeiről. Napról-napra születnek meg ugyanis ujabb és ujabb harci eszközök, az emberek akarva-akaratlan kénytelenek egy egész sereg földrajzi helységnevet megtanulni és a hadviselés legujabb műszavaival megismerkedni. A vasgyűrűk, katlancsaták, mozgó védelem, motopulk, sündrótzári szakkifejezés után 1943 tavaszán egy merőben újszerű háborus kifejezéssel találkozunk: iszapháború! Amint az „iszapháború" elnevezés is a keleti front legujabb harci eseményeivel függ össze.

Hogyan keletkezett az iszaptenger?

Néhány külföldi lap igen érdekesen mutatott rá, hogyan keletkezett az a mérhetetlen nagyságú iszaptenger, amely a jelen pillanatban az orosz harcteret végnélkül befedi. Bizonyára sokan megfigyelték már, hogy ha a földet elkezdik vizzel öntözni, akkor a viz a föld végtelenül apró, szivacsos zegzugos hézagain át behatol a föld belsejébe és a földet apró kis részecskékre bontja szójjel. A földrészecskék közötti összetartó erő a viz hatására gyengül és a föld a többé-kevésbbé szilárd halmazállapotból folyékony, ragadós masszává válik. Ezt a vizzel felhigitott földet nevezzük sárnak közönséges nyelven. Ha megfigyeltük a sár és az iszap közötti különbséget, akkor egyszerü tapintás, vagy elmorzsolás után szabad kézzel is érezhetjük, hogy a sárban még kisebb-nagyobb földrészecskék fedezhetők fel, mig az iszap igen finom, a milliméternek csak nagyon kis részével kifejezhető átmérőjü apró részecskékből áll. Ha a föld tulságosan sok vizet kap, a viz a földrészecskéket egészen apró kis részecskékre szakitja szójjel, valósággal feloldja a sárból iszap lesz. Oroszországnak azon a részén, ahol most a legelkeseredettebb harcok folynak, — tehát a Kurszk, Charkov környékén — az évi átlagos csapadékmennyiség 300—500 milliméter között ingadozik. Ha a csapadék eloszlása egyenletes volna egész éven át, akkor a négy téli hónapban 100—150 milliméter viznek megfelelő csapadék hullna alá hó alakjában az orosz sikságnak erre a részére. A valóság azonban az, hogy összel és télen aránylag sokkal több csapadék esik, mint az év egyéb, sokkal szárazabb időszakában. Igy feltételezhető, hogy a téli időszak alatt 150—300 milliméter vizmennyiség esett a földre hótakaró formájában. Normális körülmények között ez a vizmennyiség, amely általában 80 és 150 centiméter közötti hórétegvastagságnak felel meg, a tavaszi enyhe időjárás megkezdődésekor lassan olvadásnak indult. Minthogy a tavasz igen hosszúra szokott huzódni és az enyhülés sem következik be egyik napról a másikra, az olvadó hólének rendesen elég idő áll a rendelkezésére, hogy a földbe beszivárogjon. Az idén azonban másképpen alakultak az éghajlati viszonyok a Szovjetföldön, mert a szokásosnál majdnem két hónappal korábban, egyik napról a másikra köszöntött be az enyhe időjárás. Ennek a következménye pedig — itélik meg a külföldi lapok — az lett, hogy a hó — és pedig az átlagosnál nagyobb hótömeg — egyszerre gyors olvadásnak indult. A föld nem tudta elnyelni egyszerre a keletkező rettentő mennyiségü hólét, főleg azért, mert a csontkeményre fagyott föld csak lassan engedett ki. Igy tehát egyszerre nagymennyiségü viz lepte el a föld felszinét és az ukrajnai zsiros, fekete földet igen finom részecskékre oldotta széjjel. Vagyis a sárból hamarosan iszap lett és igy mély, süppedékes sötétszürke iszaptakaró borította be az orosz harcteret keleten.

Az iszapjáró harci kocsi

A tudósitások mint ujszerü harci eszközről számolnak be az ugynevezett „iszapjáró" harci kocsiról. A német rohamcsapatok hirtelen ellentámadásaikban ilyen harci kocsikat használtak. Tény az, hogy abban a méteres sárban, amely az 1942 tavaszán boritotta be az orosz harcteret, még a legnagyobb gázlóképességüre épitett harci kocsik is sokszor nehezen tudtak közlekedni. A hernyótalpas harci kocsi általában megközelitőleg 60 centiméter mély sarat képes átgázolni. A harci kocsi pontosan olyan mélyre sülyed le a sárban, mint a gyalogjáró ember, mert a harci kocsi hernyólánctalpának egy négyzetcentiméterére általában annyi harci kocsi suly esik, mint egy közepes ember talpának egy négyzetcentiméteres darabjára. Ez a nyomás gyakorlat szerint általában négyzetcentiméterenkint 0.3—0.5 kilogrammot tesz ki. A német hadvezetőség azonban igen előrelátóan dolgozott, amikor valószinüleg még a tél folyamán — számolva az idei nagy sárral — ugynevezett különleges sárjáró harci kocsikat épitett Megbizható adatok ezekről a sárjáró, iszapbiró harci kocsikról nem érkeztek, de a meggondolások alapján föltehető, hogy kétféle módon tették a harci kocsijaikat sárjáróvá: megnövelték a hernyóláncnak a sárral érintkező felületét és amennyire lehet, csökkentették a harci kocsi sulyát. Elképzelhető még olyan megoldás is, hogy a szabvé-yos harci kocsijaikat sokkal szélesebb hernyólánctalpakkal szerelték föl. Igy azután a nagyobb felületen a harci kocsi sulya jobban eloszolván, a kocsi nem süppedt mélyen a sárba, hanem annak tetején gördült végig. Hasonló ez a helyzet a hósaru esetéhez, amikor a mély havon járó emberek a lábnál sokkal nagyobb felületü könnyü hótalpakat erősitenek a bakancs vagy csizma talpára, hogy ne merüljenek le a hóba.

Ezeket az iszap- és sárjáró harci kocsikat használják fel az ellentámadásba lendült erők most a harcaik során igen nagy eredménnyel. Természetesen a sárnak a süppedékenységén kivül még számos kellemetlen tulajdonsága is van. Ezeken az uj harci kocsikon a forgó és mozgó részeknél elsősorban is elegendő „levegőt" kellett hagyni, nehogy a sár a láncokat, vagy a lánckerekeket eltömje. Tudjuk nagyon jól, hogy ha a kerékpár kereke igen közel forog a sármentőhöz, akkor a kerék által felszedett sár annyira lefékezi a kereket, hogy sokszor meg sem moccan a járómü. A legnagyobb kellemetlenség azonban akkor adódik, ha a járómü tegyük fel hosszabb ideig benne áll a sárban és a sár megszikkad. Különösen az agyagos talaj, amilyen Ukrajnában is sok található, valósággal kőkeménnyé válik és tömbszerüen veszi körül a mozgó, forgó alkatrészeket. Ember legyen azután, aki a megkeményedett sárba ragadt harci kocsit meg tudja mozditani. Mert a hó és a jég még leolvasztható, benzinláng vagy égő szalmacsóva segitségével, de a megszikkadt agyagos sár erős vasszerszámmal is nehezen kaparható le. Az iszapnak a sárral szemben még egy különösen kellemetlen tulajdonsága van és pedig az, hogy az iszapot alkotó igen finam kis földszemecskék bejutnak a gépek és alkatrészek közé és ott mint valami vizben feloldott csiszolóanyag rongálják a gépet. A csapágyakba, kerekekbe, hernyólánccsemek közé befurakodó kis iszapszemecskék az alkatrészek élettartamát a negyedére rövidítik — ugyanugy mint a leheletfinom sivatagi homok.

Ezeken a különleges harci kocsikon kivül a német hadvezetőség igen nagy hasznát veszi most a zsákmányolt orosz gyártmányu „Stalinec" hernyótalpas vontatóknak. Ezeket a nyersolaj üzemü, hatalmas, 100 lóerős vontatókat mezőgazdasági traktorokként használták a szovjet kolhoszokban. A tervezéskor már eleve figyelembe vették az orosz sár és iszaptengert, ezért feltünően széles talpura és magas épitésüre készitették. Ezek előtt a vontatók előtt most sincsen akadály és löveget, megrakott tehergépkocsit, óránkint ugyan legfeljebb 8—10 kilométeres sebességgel, de annál biztosabban vontatják, még akkor is, ha a hernyóláncot már elleepte a sár vagy az iszap.

Amiben a Szovjet tévedett

A sáros időszak kellős közepén végrehajtott eredményes német ellentámadás egyik legnagyobb meglepetése a világháborunak. Legváratlanabbul talán magukat az oroszokat érte a csapás. A szovjet nagyon jól ismerte a sarat, éppen ugy mint a telet és vakon bizott abban, hogy az ellenség meg sem tud moccanni a méteres sárban. Az orosz erők a sáros időszak közeledésére behuzódtak a helységekbe és az utak közelébe, de másutt nem sokat törődtek a védelemmel. Gondolták, az ellenség a finomabb hadigépeivel még kevésbbé tud mozogni, mint ők a különleges orosz viszonyokra készült járműveikkel. Annál nagyobb lehetett azonban a szovjet vezetőség megdöbbenése, amikor a sárjáró harci kocsik a sártengeren áttörve előre mentek a szabadon hagyott hézagokban és hátulról kerülték meg a mit sem sejtő és a sár biztos védelmében ringatózó oroszokat. Igy történt ez például Charkovnál. A német SS gránátosok a különleges harci kocsikon északról és hátulról hatoltak be a városba és onnan kezdették meg a harcot a meglepett védősereggel. De számtalan kisebb-nagyobb katlan is keletkezett a charkov—kurszki térségben. Ezeknek létrejöttében igen fontos szerepet játszottak — hir szerint — a sárjáró harci kocsiknak bekeritő, akadályt nem ismerő hadmozdulatai. A német hadvezetőség megelőzte és legyőzte ez alkalommal a Sár Tábornokot, akitől a szovjet ugyanolyan hatásos támogatást mélt, mint a Tél Tábornoktól. De nagyot csalódott...

Horváth.

Anyagi gondjai miatt lett öngyilkos Ernst Endre

Megirtuk, hogy *Ernst Endre* volt muzeumigazgató hétfőn Kelety Károly-utcai lakásán felakasztotta magát és *meghalt*. Egyetlen bucsulevelet hagyott hátra, unokanővérének, *Grünwald Valéria* festőművésznőnek. Kiderült, hogy *Ernst Endre nyomasztó anyagi gondjai elől menekült a halálba.*

Emlékezetes, hogy évekkel ezelőtt öngyilkosságot követett el Ernst Endre édesapja, *Ernst Lajos*, a nagymezőutcai *„Ernst Muzeum"* és kiállitási helyiség alapitó-igazgatója és tulajdonosa is. Ernst Lajos egy napon rejtélyes módon eltünt a fővárosból és csak amikor huzamosabb idő után a Duna az egyik partmenti község határában partra sodorta a holttestét, derült ki, hogy öngyilkos lett. Ernst Lajos is anyagi ügyei miatt ment a halálba.

Hajsza a 160.000 pengős nagyváradi rablás tettesei után

Különös és izgalmas helyzetekbe került két budapesti fiatalember. Egy táncosnővel és a barátnőjével ismerkedtek meg egy budai mulatóhelyen és elmondották nekik, hogy üzleti ügyben Nagyváradra utaznak. Ha tervük sikerül — mondották — jelentős összeghez jutnak. Néhány nap mulva ujra együtt szórakoztak a táncosnővel *és ekkor pezsgő mellett eldicsekedtek, hogy a nagyváradi üzlet sikerült* és ők sok pénzt kerestek. A táncosnő, aki olvasta az ujságokban, hogy *Nagyváradon március 11-én két áldetektiv kirabolta özv. Stern Józsefnét* és 90 ezer pengőt, meg 70 ezer pengő értékü ékszert loptak el a lakásáról, felhivta reájuk a rendőrség figyelmét.

A főkapitányság a táncosnő bejelentése alapján elrendelte a fiatalemberek felkutatását. Csakhamar előállitották őket a főkapitányságra és özv. *Stern Józsefné — aki most Budapesten tartózkodik —, egyikükben határozottan felismerni vélte az egyik áldetektivet.* A két fiatalember tagadta, hogy közük volna a 160 ezer pengős rabláshoz. *Beismerték azonban, hogy március 11-én valóban jártak Nagyváradon*, mint egy budapesti cég ügynökei, *de a rablás időpontjában két nagyváradi leány társaságában moziban voltak.* A gyanut fokobta ellenük az a körülmény, hogy éppen a kérdéses napon Nagyváradon tartózkodtak. Ezért — mint megirtuk — mindkettőjüket Nagyváradra vitték, hogy a máshollétre vonatkozó adataikat ellenőrizzék.

A nagyváradi kapitányságon kihallgatták, majd *szembesitették őket özv. Stern Józsefné szobalányával*, aki az áldetektiveket a lakásba gyanutlanul beengedte. *A szobalány azonban egyiküken sem ismerte fel az áldetektivet.* A detektivek ellenőrizték az igazolásul bejelentett adatokat is és kiderült, hogy *a fiatalemberek valóban üzletet kötöttek Nagyváradon, a rablás időpontjában pedig moziban voltak két nagyváradi leány társaságában.* Miután sikerült máshollétet igazolniuk és igy *ártatlanságuk kiderült, szabadon bocsátották őket.*

A nagyváradi rendőrség és a budapesti főkapitányság tovább folytatja a nyomozást a 160 ezer pengős rablás ügyében.

A kiváló minőségü

Planta magyar tea

MINDEN IDŐBEN Planta

Kapható: **MEINL** összes fiókjaiban, minden fűszerüzletben és drogériában.

Üdvlelde

Száz évvel ezelőtt, 1843 március 23-án jelent meg *Széchenyi István grófnak Üdvlelde* című munkája. Előkelően egyszerű kiállítású könyvecske, amelynek alapeszméje már száz éve meg lett volna valósítható.

Széchenyi e könyvében egy magyar Valhallának eszméjét veti fel. E gondolat már régóta forrott lelkében. Amikor ugyanis 1818-ban Görögországban Marathon csataterén és a hős Spárta virányain járt, eszébe jutottak saját hazájának azok a dicső fiai, akiknek emlékét kívánatos lenne maradandó módon megörökíteni. Ezt a célt egy nemzeti disztemető vagy Valhalla szolgálta volna. Széchenyi Üdvleldének kívánta elnevezni.

Széchenyi kész volt a maga költségén megszerezni e nemzeti Üdvlelde számára szükséges ingatlant. Bejárta a budai hegyeket s egy hegyi magaslaton gyönyörű helyet talált, amely akkor még kopár volt ugyan, de Széchenyi megállapította, hogy „ha a fáültetők iránt szent pietásra olvadoz a magyar, idővel ismét csend-kéjt lehelő tölgyessé válhatik". Arra az esetre is, ha ez nem nyerné meg a közletszést, közelebbi pontot, a Szent Gellért hegyének pázsitos részét ajánlja, „amelynek fekvése a központi várost tekintve *kies és érdekes emlékekkel feldiszítve még sokkal kiesebbé válnék*".

Ebbe a nemzeti temetőbe kerüljenek a nemzet legjobbjai — irta Széchenyi — ez jutalmuk lesz, ha a nemzet élethalál-harcából diadalig menekedünk; ha pedig elbukunk. végigasztalásul fog szolgálni, hogy ott egyesítve vagyunk.

Hogy kiket illessen meg ez a végső nagy megtiszteltetés, azt Széchenyi hosszasan tárgyalja, ellenben nem részletezi, hogyan képzeli el ennek a nemzeti Pantheonnak kies és érdekes emlékekkel való felékesítését. Arról, hogy miként fog szobrászi díszbe öltözni a magyar Valhalla, egy szót sem olvasunk Széchenyi Üdvleldéjében. Ennek magyarázata az, hogy Széchenyi nem látott olyan magyar szobrászatot, amely méltó lett volna az elébe táruló hatalmas feladatnak megfelelni. Még e korszak legnagyobb magyar szobrászát, a derék Ferenczy Istvánt sem tartotta nagyobb feladatokra alkalmasnak. A művész Mátyás-emlékének kudarca igazolta is ezt a felfogását.

Végeredményben a magyar művészetpártolás akkori fogyatékosságán s a megfelelő művészgárda hiányán hiusult meg Széchenyi ötlete, hogy a nemzet nagyjait együttesen megörökítő érdekes emlékek sorozatából egy magyar Valhalla létesüljön.

Ez történt száz évvel ezelőtt, s most száz év multával felmerül a kérdés: akadt-e ennek az eszmének ujabb felvetője s ami fontosabb, megvalósítója? Az Üdvlelde-Valhalla-Pantheon eszme csakugyan többször kisértett, de mindannyiszor kudarcot vallott. Nem volt meg a rávaló költség.

Ezelőtt husz-huszonegy évvel azonban csodálatos dolog történt. Bory Jenő szobrászművész, a képzőművészeti főiskola tanára a székesfehérvári szőlőhegy oldalán elkezdett valamit építeni, amit ő Boryvárnak nevezett. Ez a Boryvár — amint egyébként ujságolvasó emberek előtt már nem titok — ma már egy hatalmas középkorias várkastéllyá növekedett, sőt számos bástyával, toronnyal, százoszlopos udvarral, körülbelül négyszáz önálló műtárggyal, a magyar királyoknak, hősöknek, a művészi és szellemi élet nagyságainak monumentális szobraival megvalósitotta a magyar Pantheon-álmodók, legmerészebb álmait. Valamennyi szobrot Bory Jenő mintázta és ő öntötte betonba. Az épületet is ő fejlesztette ily hatalmassá „ezermester paraszt"-jainak segitségével.

Vajjon olvasta-e Bory Jenő Széchenyi Üdvleldéjét vagy hallott-e róla, nem tudom. Nem is fontos. A művész nem mások művéből, hanem saját lelkéből merit ihletet nagy alkotásokra. Széchenyi lelki szemei előtt ott lebegett készen a Duna fölött uralkodó Üdvlelde: Bory Jenő apródonkint épitette fel a maga hatalmas Boryvárát, a magyar Walhallát. Két álom találkozott. Széchenyi elképzelése megvalósult Bory munkájában. Az Üdvlelde centenáriuma alkalmából mindenesetre illett megemlékeznünk nemcsak a nagy elgondolóról, hanem arról a művész-munkásról is, aki ugyanezt az álmot szintén megálmodta művészi formát adott neki és szivóssággal, keze munkájával meg is valósitotta.

Siklóssy László.

Német lap a magyar sárga-könyvről

Berlin, márc 23. (MTI) A „Kölnische Zeitung" a magyar sárga-könyvről ir cikket és megállapitja, hogy a nagy szociális fejlődés megitélésénél nem szabad elfelejteni, hogy Magyarországot 1918-ban nemcsak területében darabolták fel, hanem az ország változott gazdasági körülmények közé jutott és két évtizeden keresztül a legnagyobb politikai, gazdasági és pénzügyi nehézségekkel kellett megbirkóznia. A sárga-könyvben szereplő számadatok, törvények és kormányzati intézkedések — mint a lap megjegyzi — ékesszóló bizonyiték arra, hogy Magyarország szociálpolitikája igyekezett lépést tartani az európai fejlődéssel.

Napi hirek

— **Napirend.** *Március 24. Szerda. Róm. kat.: Gáb. Főan. Protestáns: Gábor. Gör. kat.: Zakariás. — Budapesten a Nap kel 5 óra 42 perckor, nyugszik 18 óra 01 perckor; a Hold kel 20 óra 53 perckor, nyugszik 7 óra 09 perckor.*

—

Orgonaszinü, orgonaillatu selymek

A szaglóérzék egyike az ember legősibb érzékeinek és érzelmi életünkkel szorosabban összefügg, mint a többi, későbben kifinomodott érzék. Mindnyájan tudjuk, hogy egy szag, egy illat sokkal erősebben felidézi rég elmult órák hangulatát, mint például egy dallam, vagy bármi, amit szemünkkel érzékelhetünk.

A modern vegyészet legcsodálatosabb vivmányai közé tartozik az, hogy szagokat és illatokat tud előállitani, abból a célból, hogy az áru értékét emelje és az emberben kellemes érzéseket ébresszen.

A háboru előtti nagy textilgyárak például ibolyaszinü szöveteket és selymeket szőttek, amelyekből ibolyaillat áradt. Orgonaszinü szöveteket tartós orgonaillattal itattak (impregnáltak), sportruhákat pedig fenyőillattal. Ez, ha múló divat is, érdekes bizonyitéka annak, hogy mire képes a modern vegyészet.

Egy pamutgyáros például kellemes illatu fonalakat gyárt, más textilgyárosok munkaköpenyeket és harisnyákat itatnak maradandó, kellemes illatokkal.

Bútorgyárosok a szekrényeket cédrusolajjal fényezik, hogy a molyirtó szerek kellemetlen szagát ellensúlyozzák. A műbőr a nemes bőr szagával téveszti meg a vevőt. Feltaláltak szereket, amelyek a konyhában elnyomják a káposzta, a kelkáposzta, a hagyma, satöbbi, kellemetlen szagát, sőt a lépcsőházból is ki tudják kergetni az áporodott konyha- vagy hideg dohányszagot.

Kellemes illatokkal telitik a cipőkenőcsöt, a gumiszőnyeget, a körömlakkot, sőt a nyomdafestéket is. Rózsa-, ibolya-, szegfűillatu levelezőlapok készülnek, továbbá fenyőillatu karácsonyi üdvözlő kártyák és levélpapirosok, a vásárló kedvenc parfümjével.

— **A pápa kihallgatáson fogadta Slachta Margitot.** Rómából jelentik: XII. Pius pápa külön kihallgatáson fogadta Slachta Margitot, a Szociális Testvérek Társaságának főnöknőjét.

— **A városok szövetsége megfesteti Szendy Károly polgármester arcképét.** Szendy Károly polgármester, mint a Magyar Városok Országos Szövetségének elnöke hervadhatatlan érdemeket szerzett a Szövetség fejlesztése körül és már évek óta fáradhatatlan, lelkes munkát fejt ki városaink érdekében. A magyar városok ügyeiben gyakran jár el nagy eredménnyel és neki köszönhető, hogy a Városok Szövetsége sulyban és tekintélyben állandóan emelkedik. A Magyar Városok Országos Szövetsége választmányi ülésén egyhangu lelkesedéssel határozták el, hogy a Szövetség részére megfestetik Szendy Károly polgármester arcképét.

— **A 42-es országos bizottság** pénteki ülésének tárgysorozatába pótlólag felvették az 1943. évi mezőgazdasági munkálatok elvégzéséhez szükséges termelvényi hitel előmozditásáról szóló rendeletet.

— **Egy tanárnő halálugrása az ötödik emeletről.** Benedict Ottóné 46 éves tanárnő, aki *Mátyásföldön*, a Beniczky-utca 24. sz. házban lakott, hétfőn este fölment a Gerlóczy-utca 11. sz. ház *ötödik emeletére és a folyosóról az udvarra ugrott. Rögtön meghalt.* Bucsulevelében végrendelkezik ingóságairól. Megirja, hogy holttestét a törvényszéki orvostani intézet számára hagyja tanulmányozási célból. Öngyilkosságának okát nem közli.

— **Rendelet a gyapju forgalmáról.** A gyapju forgalmának szabályozásáról kiadott rendelet a mult évben kiadott rendelettel azonos rendelkezéseket tartalmaz. Uj rendelkezés, hogy a birkáról és bárányról a gyapjut egy naptári évben csak egyszer szabad lenyirni, és pedig a birkáról április 1—julius 15, a bárányról április 1—augusztus hó 31. közötti időben. A mult évi rendelkezésektől eltérően határozza meg a rendelet az igénybevétel alól mentes gyapju mennyiségét. A juhtartó gazdának a gyapjuterméséből, aki a saját termelésü gyapjut a maga és családtagjai által való felhasználás céljaira az 1941 évet megelőzően is feldolgozta, erre a célra 1943-ban öt birkáról lenyirt gyapjumennyiség, de legfölleb 7 kg zsiros vagy 4.2 kg. mosott gyapju, ha pedig háztartásában rajta kivül négynél több személy él, minden további személy még egy-egy birkáról lenyirt gyapjumennyiség, de legföllebb 1.4 kg zsiros, vagy 80 deka mosott gyapju mentes az igénybevétel alól. A mentesitett gyapjut harminc napig nyiráskori állapotban kell megőrizni.

— **A „Donauzeitung" a hercegprimás beszédéről.** A belgrádi „Donauzeitung" ismerteti *Serédi Jusztinián* biboros hercegprimásnak a Szent István Társulat közgyülésén mondott beszédét. A lap megállapitja, hogy Serédinek a bolsevizmus szövetségesei ellen elfoglalt álláspontja a magyarság körében a legmélyebb érdeklődést váltja ki. Az, hogy egy nemzet se áldozza fel magát egy emberért, világosan Sztalin ellen irányul. A hercegprimás megállapitásából nyilvánvaló, hogy *egy nemzetet sem lehet más állam érdekeiért feláldozni*, amire közelmultban annyi példa volt. Itt vannak elsősorban azok az államok — mutat rá a „Donauzeitung" — amelyek Angliától biztonsági garanciát kaptak, háboruba keverettek és elpusztultak. Befejezésül megállapitja a lap, hogy Magyarország politikája teljesen a hercegprimás beszédében foglaltak alapján áll.

— **Egy rosszul sikerült kozmetikai kezelés vége: tizezer pengő eszmei kártérités.** Egy bankisztviselő felesége kártéritési pert indított egy főorvos ellen. Keresetében előadta, hogy a főorvost az arcán levő szőrképződmény eltávolitása végett kereste fel. A főorvos röntgenkezelést alkalmazott, ennek következménye azonban az lett, hogy arcbőre az álcsonton, mintegy hat centiméter széles sávban, mindkét oldalon lesorvadt, cigarettapapiroszerüen elhalványodott, elfehéredett és sürü, tágult, erezet, barna foltok láthatók rajta. Az orvosi műhibáért 12.360 pengő vagyoni és eszmei kárt követelt. A törvényzék és a tábla csupán a 360 pengő orvosi költség megfizetésére kötelezte a főorvost, a Kuria *Dávid-tanácsa* azonban most *10.000 pengő eszmei kartéritést is megitélt az asszony javára.* Az itélet megokolása nem osztja az Igazságügyi Orvosi Tanács véleményét, amely szerint orvosi műhibát azért nem lehet megállapitani, mert a röntgensugármennyiség mérésére, a kezelés időpontjában, még nem volt megfelelő készülék. A főorvosnak ugyanis, mint különleges szakképzettségü röntgenosztályvezető főorvosnak ismernie kellett volna az adagmérő megbizhatóságát és ehhez képest vagy más mérőt kellett volna alkalmaznia, vagy fokozottabb elővigyázatosságot kellett volna kifejtenie. Erre annál inkább szükség lett volna, mert az arc szőrtelenitésére nem egészségi okokból volt szükség. Az ő belátásán mulott, hogy a csupán szépségápolás miatt alkalmazott röntgensugárkezelést megkockáztassa. A tuladagolásból származott kárért tehát felelős. Az arc feltünő eltorzitása az uriasszonynak az életben való érvényesülési lehetőségét lényegesen csökkentette és e miatt nemcsak társadalmi érintkezése vált feszélyezetté, hanem a házaséletben való boldogulása is hátrányt szenvedhet. Az igy keletkező eszmei kárt a Kuria 10.000 pengőre értékelte.

Deli László szakaszvezető bámulatos hidegvérrel szállt szembe a támadó szovjet erőkkel

Kiválóan állotta meg helyét és segitette sikerhez saját harcikocsitámadásunkat az egyik Don mellett vivott ütközet alatt Deli László páncélos szakaszvezető. 1942 szeptember 13-án inditott harcikocsitámadásunk során az egyik páncélvadász harcikocsiszakaszunk parancsnoka s annak egyik kezelője megsebesült. Igy a kötelék vezető nélkül maradt. Deli szakaszvezető nyomban átvette előljárója helyett a parancsnokságot, magára vállalta a tüzvezetést, valamint a hiányzó géppuskakezelő teendőit és tovább irányitotta a kis páncélos kötelék harcát. E közben az ellenség a földi fegyvereken kivül légi erőt is bevetett. Deli László harci koesija ismételt légi támadások középpontjába került. Deli azonban bámulatos hidegvérrel szállt szembe a szovjet repülők bomba- és mélytámadásaival is.

Szaporodtak a születések és halálesetek, csökkentek a házasságkötések

A fővárosi Statisztikai Hivatal most tette közzé a mult év tizenegy hónapjának népmozgalmi adatait. E szerint az elmult évben jelentősen szaporodtak a születések, de több volt a halálozás is, viszont csökkent a házasságkötések száma. Ezeknek az adatoknak a kialakulásában jelentős szerepet játszanak a háborus viszonyok. A mult év tizenegy hónapjában 21.407 születés történt, 2944-gyel több, mint az előző év hasonló időszakában. A halálozások száma 17.908 volt, 1916-tal több az előző évi halálozásoknál. A halálokok élén a rosszindulatú daganatok és a szivbetegségek különböző fajai szerepelnek.

A házasságkötések száma 11 635 volt, ami 1088-cal kevesebb, mint az előző év hasonló időszakában. A házasságok közül 3647 volt vegyesházasság, ezek közül 85 keresztény-zsidó, mig az előző évben 511 ilyen házasságkötés történt.

Vizállás

A *Duna:* Hofkirchennél árad, máshol apad, alacsony vizállásu. Bécs 178 cm. 14%, Budapest 194 cm. 17%, holnap 190 cm. 17%. — A *Tisza:* Tiszaujlaknál árad, máshol apad, alacsony vizállásu. Szeged 290 cm. 19%. — A *Balaton:* Siófok 79 cm. 65%. — A *Velencei-tó:* Agárd 120 cm. 36%.

Karády Katalint és Mezei Máriát

másodfokon felmentették a zsidótörvénybe ütköző kihágás alól

Megirtuk annakidején, hogy a VIII. kerületi rendőrkapitányságon egy szinházi ügynökség kihágási ügyében tanuként kihallgatták *Karády Katalin* és *Mezei Mária* szinésznőket. Mindketten elmondották tanuvallomásukban, hogy néha *Réti L. Pál* szinházi ügynöksége 1938 óta nem foglalkozott az ő szerződtetési ügyeikkel, ellenben elismerték, hogy *Réti György*, mint magántitkár intézte különböző ügyeiket.

Az értelmiségi kormánybiztosság képviselőjének vádemelése alapján eljárás indult a két szinésznő ellen a zsidótörvénybe ütköző kihágások miatt, mert alkalmazottjukat nem jelentették be. Karády Katalint akkor 2000 pengő, Mezei Máriát 500 pengő pénzbüntetésre itélték. A szinésznők megfelebbezték az itéletet és a főkapitány másodfokon megsemmisitette az elsőfoku itéletet, uj rendőrbiróí tárgyalás megtartását rendelve el. A rendőrbiró *zárt tárgyalást tartott* és ujabb pénzbüntetésre szóló itéletet hozott a szinésznők ellen.

A szinésznők ezt az itéletet is megfellebbezték és most a főkapitány másodfokon ismét megváltoztatta az itéletet. *Karády Katalin* és *Mezei Máriát felmentette* azzal az indokolással, hogy Réti György magántitkári alkalmazásával nem játszották ki a zsidótörvényt, mert egyik szinésznő sem tekinthető hasznothajtó vállalkozás cégfőnökének, igy ha tart is magántitkárt, ennek alkalmaztatását nem köteles bejelenteni az értelmiségi kormánybiztosságnak.

—

— **„Semmi áldozattól sem szabad visszariadnunk..."** Virág Ferenc pápai trónálló, pécsi püspök most adta ki körlevelét, amelyben bőjti szózattal fordul az egyházmegye papságához és híveihez:

— A háború — mondja a püspök — egymagában is szörnyü csapás, de kétszeresen az volna, ha a hazáért elvérzett halottaink áldozatán felül szent vallásunk is áldozatul esnék. Ezért semmi áldozattól sem szabad visszariadnunk, hogy hazánkkal együtt szent vallásunkat is megmenthessük. Kibirna-e szegény, sok szenvedett országunk és népünk egy ujabb tatárjárást vagy mohácsi vészt! És ime, most a gyászos Trianon után, alighogy lassan erőre kaptunk, ujra vérzünk. Itt az ideje, hogy mig fiaink az ország határán tul tartják a külső frontot, mi az imádság, bőjt és lemondás fegyvereivel tartsuk a belsőt.

— **A régi házak felülvizsgálata.** A Közmunkatanács dr. *Bessenyei Zénó* elnöklésével tanácsülést tartott. A tanács a háborus viszonyok következtében előállott nehézségekre való tekintettel az ötven évesnél régibb épületek felülvizsgálatának megejtésére, a felvonók átalakitására és az általános kerités létesitési kötelezettségre a háboru befejezését követő év végéig haladékot adott.

— **A Székely Hadosztály Egyesület felhivása.** A Székely Hadosztály Egyesület Országos Széke felhivja az 1918—19. években a Székely Hadosztály bármelyik alakulatánál szolgált bajtársakat és az időközben elhaltaknak hozzátartozóit is, hogy egy Kolozsvárott megjelenő Székely Hadosztály történetet ismertető könyv részére az akkori időkből, vagy jelenlegi fényképét (Budapest, VIII. Rákóczi-ut 15. II. em. 10 sz. alá) beküldeni szíveskedjék. A megjelenő könyvben a kép dijmentesen lesz közölve, mely igazolvány, vagy levélezőlap terjedelmü lehet. A fénykép hátlapjára a nevet és a volt beosztáshelyét és jelenlegi pontos cimét kellő olvashatóan rávezetni.

— **Román Roth Iván ujabb bünügye.** Dr. *Roman Roth Iván* volt kispesti ügyvédet, mint emlékezetes, a pestvidéki törvényszék annakidején közel száz rendbeli büncselekmény miatt négy évi börtönre itélte. A pestvidéki törvényszék vitéz *Somody-tanácsa* most egy ujabb bünügyben vonta felelősségre dr. Román Roth Ivánt, aki időközben börtönbüntetésének kitöltése után, internálótáborba került. Az ujabb bünper vádpontjai között uzsora, sikkasztás, közés magánokirathamisitás büntettei szerepelnek. Vádlottja a bünügynek dr. *Román Roth Ivánné Weisz Franciska* is, akit korábban két és félévi börtönre itéltek. A vád szerint a volt ügyvéd a kihelyezés céljából átvett összegeket elköltötte, törlési engedélyekre ráhamisitotta a hitelező nevét, egy tizezer pengős kölcsönügyben pedig 2200 pengő kamatot és eljárási költséget számitott fel és vont le magának. A Román házaspár tagadta bünösségét. A biróság több tanu kihallgatása után a tárgyalást elnapolta.

— **A vásárcsarnokok és nyilt piacok kicsinybeni árai.** Marhahús 370. Borjucomb, vesés 380. Juh hátulja 220—270, eleje 180—210. Sertéskaraj 430—470, tarja, comb, lapocka 350—370, oldalas 260, szalonna, zsirnak való 314, bőr nélkül 334, háj 360, zsir 380. Élő tyúk 420, csirke 480, liba 500, kacsa 480, pulyka 480, gyöngytyúk 460. Tisztitott tyúk 470—503, csirke 550—589, liba 510, kacsa 490, pulyka 470, gyöngytyúk 470. Tojás 420, hűtőházi 420, ineszes 400. Ponty, élő 400—440, jegelt 380—420. Teljes tej lit. 52 fill., tejföl 230, teavaj 730, paszt. 770, tehéntúró 130—150—240. Egys. kenyér 44, községi 44. Lencse 80—100, borsó, sárga, feles, törm. 72, zöld, feles, törm. 60, bab 74. Burgonya: nyári rózsa 28, őszi rózsa 26; vöröshagyma 35, fokhagyma 99, fejeskáp. 36—48, kel 40—55, savanyu 58, kalarábé 30—63, sóska 300—780, paraj 200—390, fejessaláta drb. 30—100, petrezselyem 53—68, sárgarépa 28—40, kalarábé levéllel 200—260 drb., hónapospetek csomó 20—140. Alma 200—456, közönséges 160—276, narancs, vörösb. 450—650 fillér kg.-ként, citrom 24—36 fillér drb.-ként.

AZ ELSÖTÉTITÉS
este 8 órától hajnali 5 óráig tart

— **Kállay Ubul ünneplése a MABI-nál.** A MABI tisztviselői Kállay Ubult abból az alkalomból, hogy tiz éve áll az intézet önkormányzata élén, mint elnök, bensőséges ünneplésben részesitette. A tisztviselők szeretetét és bizalmát dr. *Hindy Zoltán* igazgató tolmácsolta, majd üdvözölte az elnök most kinevezett első munkatársát dr. *Szakall Aladár* alelnököt, aki az intézet tisztviselői sorából emelkedett erre a polcra. *Kállay Ubul* meghatottan köszönte meg az ünneplést.

— **Bécsben kibővitették a magyar vöröskereszles ápolónői szolgálatot.** Bécsben az ottani magyar asszonyok bevonásával kibővitették a magyar vöröskeresztes női szolgálatot olyképen, hogy az önként jelentkező ápolónők egyenruhájukban ezentul a pályaudvarokon is szolgálatot teljesitenek. A bécsi pályaudvarokon tanáccsal és szeretetcsomaggal látják el az átutazó magyar honvédeket, ezenkivül rendszeres kórházi szolgálatot is teljesitenek. A szeretetmunkába a bécsi magyar leventék is belekapcsolódnak.

— **Elütött a villamos egy müegyetemi tanárt.** Egy 46-os villamos a Keleti pályaudvar előtt elütötte dr. *Bitto Béla* 78 éves nyug. müegyetemi tanárt. Combnyaktörést szenvedett. Sulyos állapotban volt, amikor a mentők a Szent István-kórházba vitték.

— **Négyévi fegyházra itéltek egy vesztegető okirathamisitót.** A büntetőtörvényszék Lengyel-tanácsa egy nagyszabásu okmányhamisitási bünper során négyévi fegyházbüntetéssel sujtotta dr. Latkóczy Imre volt gyakorlóügyvédet, aki Szlovákiából beszivárgott zsidók részére hamis okiratokat készittetett, illetve szerzett. A bünperben a vádlottak között szerepelt Vadasán István kereskedősegéd is, aki azonban a tárgyaláson nem jelent meg. Vadasánnal szemben az volt a vád, hogy a KEOK-nál ideiglenesen alkalmazott Nagy Sándor egyetemi hallgatót többezer pengővel megvesztegette és felbujtotta okiratok hamisitására. A Lengyel-tanács most vonta felelősségre Vadasán Istvánt, aki részben beismerő vallomást tett. A biróság Vadasán Istvánt hat rendbeli okirathamisitásra való felbujtás és három rendbeli megvesztegetés büntettéért nem jogerősen négyévi fegyházra itélte.

— **Meghosszabbitották a mosó-, a piperaszappan és a mosószer beváltási határidejét.** A főváros ipari és kereskedelmi ügyosztálya értesiti a főváros közönségét, hogy a február—március hónapokra szóló közelitási szelvényivek I., II. és III. szelvényeit mosó- és piperaszappanra, továbbá mosószerre március 31-ig lehet beváltani.

— **Harmincezer pengős betörés.** Hétfőn este hét és nyolc óra között betörők jártak Pestujhelyen Kádár Miklós orvosi műszerész Körvasutsor 55 számu villájában és onnan bundát meg ruhanemüt loptak el. A kár mintegy 30 ezer pengő.

— **Halálozás.** Özv. nagyajtai *Donath Lajosné* 78 éves korában Budapesten meghalt. Szerdán 5 órakor temetik a farkasréti temetőben. Az elhunytban dr. *Donath György*, országgyülési képviselő édesanyját gyászolja.

Piláth Vilmos ny. m. kir. postahiv. igazgató márc. 21-én elhunyt. Temetése 24-én, szerdán d. u. 4 órakor lesz a Kerepesi-temető halottasházából. Lelki üdvéért az engesztelő szentmiseáldozatot 27-én d. e. 9 órakor mutatják be a Pálos Rend sziklatemplomában.

Vályi Béla ny. földmiv. min. tanácsos március hó 21-én meghalt.

Dr. *Fekete Jenő* miniszteri tanácsos, a debreceni egyetem tb. doktora, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja, a Geofizikai Intézet igazgatója, tart. tüzérőhadnagy, a Signum Laudis tulajdonosa, 64 éves korában Budapesten meghalt. Szerdán fél 5 órakor temetik a farkasréti temetőben.

Scholtz Jenő MÁV müszaki főtanácsos Lőcsén meghalt. Az elhunytban *Scholtz Ernő* főmérnök és *Scholtz Andor* Mávag felügyelő édesapját gyászolja.

Özv. *Titl Jánosné* 81 éves korában Budapesten meghalt. Szerdán fél 5 órakor temetik a farkasréti temetőben.

— **Henke Tádé, a XVIII. századbeli nagy magyar tudós kalandos életéről és haláláról a délamerikai kontinensen** ad beszámolót a *Pesti Napló* szerdai zöld melléklete, a *Népszerű Tudományos és Technikai Napló.* Egykori hajónapló és régi feljegyzések alapján ismerteti a különc botanikus hányatott életét és fantasztikus halálát. Érdekes cikk foglalkozik a röntgentechnika fejlődésével *Röntgen* Konrád óta. A nagyközönséget bizonyára érdekelni fogja, hogy *Röntgen* Konrád 38 évvel ezelőtt a würzburgi egyetemen éppen a magyar *Lénárt* mérnöknek katódsugaras kísérletét akarta tanítványainak bemutatni, amikor véletlenül felfedezte a rejtélyes »*X-sugarakat*«, melyeket később nevéről röntgensugárnak neveztek el. A *Népszerű Tudományos és Technikai Napló* sok más tudományos ujdonságról és találmányról közöl még ismertetést.

— **A kormány visszautasította a Rákosi Mátyás kicserélésére vonatkozó ajánlatot.** Néhány héttel ezelőtt Budapestre érkezett David *Lewinson* newyorki ügyvéd, aki felkérte Rákosi Mátyás volt népbiztos védőjét, *Lengyel* Zoltánt, közvetítené a magyar kormánynak ajánlatát, amely szerint megbízója, *a szovjet hajlandó volna Rákosiért cserébe adni 20 Oroszországban letartóztatott magyar tüzet, köztük dr. Kemény Lászlót, a halálraitélt orvostanárt,* ezenkívül hajlandó kiadni Magyarországnak azokat az 1848—49-es magyar zászlókat és egyéb relikviákat, melyek a szabadságharc után Oroszországba kerültek. *Az akció nem járt sikerrel,* mert a relikviákat már 1925-ben is felajánlották, de a kormánynak akkor is az volt az álláspontja, ami most, hogy a két ügyet nem lehet egymással összefüggésbe hozni és az igazságszolgáltatásnak szabad folyást kell engedni. A magyar tüzok ügyéről különben sem sikerült egyelőre semmiféle konkrétumot megállapítani.

— **Cosyns professzor rakétát lő a holdba.** *Brüsszelből* jelentik: *Cosyns* professzor, a világhírű sztratoszférarepülő, fantasztikus kísérletre készül. Kijelentette, hogy küszöbönálló sztratoszférarepülése alkalmával *a holdba a sztratoszférából rakétát küld,* amely egymás után következő robbanásokkal érkeznék a holdba. A professzor teljes bizalommal néz kísérlete elé. — *Washingtoni* jelentés szerint különben *Kempner* őrnagy sztratoszféraléggömbje *burkolatrepedés miatt 18.290 méteres magasságból lezuhant.* A léggömb utasai ejtőernyővel ereszkedtek le a földre; a zuhanás következtében a spektrográf kivételével *a léggömb valamennyi műszere elpusztult.*

— **Egy jómódú bajcsai gazda holttestét találták meg a somogyszentmiklósi határban.** *Nagykanizsáról* jelentik: Titokzatos gyilkosság ügyében nyomoz a somogyszentmiklósi csendőrség. Kedden reggel *Kotnyek* István gazda földjén dolgozott, mikor egyszerre egy *férfiholttestre bukkant.* A holttest oldalában nagy seb tátongott, amelyen még alig alvadt meg a vér. Mellette jókora karó hevert. Kotnyek azonnal bejelentette az esetet az elöljáróságon, ahonnan *Szabó* Lajos körjegyző és dr. *Szentendrey* Edgár körorvos mentek ki a színhelyre. A holttestet beszállították a községbe, ahol egy bajcsai ember fölismerte benne *Nobeck* Márton jómódú bajcsai gazdát. A gyilkosságról azonnal jelentés ment a kaposvári ügyészségre. A csendőrség már nyomon van és valószínű, hogy a gyilkos hamarosan kézrekerül.

— **Vissza a középkorba.** Fotográfia a sanfranciszkói sztrájkról. Vágtató lovasrendőr (mounted cop), fején *gázálarc, testén mellvéd golyó ellen, a ló fején gázálarc.* Csak gerely, kopja vagy buzogány kellene vaskesztyűs kezébe és teljes volna a középkori lovag. *1934-et csak egy könnybomba jelképezi rajta,* melyet dobásra készen tart. Különben teljesen *vissza a középkorba!*

— **A német Himalája-expedició három tagjának halálát légköri zavarok okozták.** *Kalkuttából* jelentik: A német Himalája-expedició három tagjának halálát, a jelek szerint, *légköri zavarok idézték elő.* A Nanga Parbat hegyláncának megmászására kiküldött háromtagú csoport csak azért került bele szörnyű hóviharba, mert rádióvevőjük előző este *légköri zavarok miatt nem tudta venni az időjárási jelentéseket.* A poonai meteorológiai intézet kedden este jelentést adott ki, amelyben közli, hogy a kritikus július 7-iki éjszakán, fél nappal a hóvihar kitörése előtt, rádiójelentést küldött az expedíciónak és óva intette őket az út folytatásától. Miután a három szerencsétlenül járt német nem tartotta magát ehez a figyelmeztetéshez, kétségtelennek kell tartani, hogy rádióállomásuk nem kapta meg a jelentést.

Beküldött hírek

Az ungvári volt cs. és kir. 66. gyalogezred volt tisztjeit és legénységi állományú tagjait vitéz *Rátvay* Imre tábornok megbízásából *Grausz* Sándor (Budapest, Gorove ucca 3.) arra kéri, hogy az új 66-os címtár részére adataikat vele mielőbb közölni szíveskedjenek. — *A székesfővárosi II. ker.* (pontyuccai, volt medveuccai) *felsőkereskedelmi iskola,* az ország legrégibb felsőkereskedelmi iskolája *az idén ősszel ünnepli 50 éves fennállását.* Ez alkalomból a ritka évfordulóhoz méltóan akarja az intézet vezetősége az ünnepélyt megrendezni, tehát ezúton is felkéri az intézetben végzett tanulókat, hogy címeiket sürgősen közöljék az intézet igazgatóságával (II., Ponty ucca 3.), hogy az ünnepség részletes műsorát tartalmazó meghívókat mindenkinek idejében megküldhesse. *Az emlékbizottság.*

SZINHÁZ

(*) **Dénes Gyula: Diplomások.** *(Főpróba a Pesti Színházban.)* A nyári ujdonság címe — *Diplomások* — a darabnak nem tartalmát, csak formáját jelenti. *Dénes* Gyula érdekes szerelmi és anyagi bonyodalmakat tálal föl — gazdaságosan, olykor ötletesen s mindenesetre ízlésesen — a »diplomások«-probléma divatjának időbeli és térbeli rekvizitumai: lövészárok, doktorátus, konjunktúra, méltányosság és tőzsdei feketepéntek között. Mind e rekvizitumok a szerző számára arra szolgálnak, hogyha nem is velük, de közöttük előadjon egy mesét, mely valóban nincs lelemény híján s melynek ott láttuk legerősebb pontjait, ahol a külsőségek egy-egy sikerültebb vonásában — egy bárjelenetben s kivált az utolsó jelenetben — a személyes impresszió hitelét érezni rajta. A stiláris naivitásokat, melyek néhol előfordulnak, a maga tökéletesen szegényes és ötlettelen eszközeivel és primitív naivitásaival kiemeli és aláhúzza a rendezés, amelynek keretei között feszélyezetten mozog néhány kitünő, invenciózus színész. Néhány keresetlen mozdulatával, szavával egészen megtölti a színpadot *Köpeczi-Boócz* Lajos, aki színészi mivoltában feledteti el rendezői hibáit, *Havass* József, *Somody* Pál és *Karátson* Piri háromszöge nívós és meggyőző játékkal szolgál, finom volt és mulatságos egy-egy jelenetében *Simon* Marcsa és *Szemlér* Mária, síma és elegáns *Sándor* József, jellegzetes, de kissé túljátszó *Herczeg* László. A szolíd, biztos *Vándory* Gusztáv, *Gazdy* Aranka, valamint *Gellény* Sándor s a társulat minden tagja megérdemelten jutott a sürű tapsokhoz, melyek bizonyára sikerre biztatnak. *(rma.)*

(*) **Érdekes magyar filmprodukciók a velencei nemzetközi filmművészeti kiállításon.** Augusztus 1-én nyílik meg Velencében a *Biennale* néven ismert, kétévenkénti *nemzetközi filmművészeti kiállítás* s a filmszínészek, szcenáriumírók, rendezők, zeneszerzők, filmujságírók és kritikusok kongresszusa, melyen 56 filmgyár vesz részt. A nagy európai és amerikai vállalatok itt mutatják be először nagy filmjeiket. A magyar bizottság a kiállításon a *Rákóczi indulót* s *a magyar filmművészet fejlődését* ábrázoló képsorozatot mutatja be. Résztvesz a kiállításon *Pulvári* Károly magyar mérnök *utószinkron-találmánya* is, amely a beszélőfilmeket ülteti át utólag más nyelvre. Ezzel az eljárással mutatják be a kiállításon az *Ida regénye* első felvonását *németül* s a *Hippolyt, a lakáj* második felvonását *olaszul.* Az utóbbi film olasz fordítását Antonio *Widmar* budapesti olasz sajtóattasé készítette, aki a közelmultban fejezte be *Az ember tragédiájának* olasz fordítását is. Az egyes szereplők magyar beszédét a budapesti olasz kolónia tagjainak olasz beszédével helyettesítették. Igy *Csortos* Gyula beszédét Mario *Marzetti* hangja helyettesíti, míg a női főszerepet *Lánczy* Margit mondja olaszul, és *Kabos* Gyula mulatságos mondásait *egy művészi hajlamú olasz fagylaltos* mondataival cserélték fel.

(*) **Fülöp Zoltán az Operaház szcenikai felügyelője.** *Fülöp* Zoltánt, akinek díszlete az Operaház legutóbbi debreceni szabadtéri *Hári* János-előadásán rendkívül nagy sikert aratott s akinek a *Magyar Ábrándok* cimü operai baletthez tervezett díszletei a francia és angol szakkörök figyelmét is magukravonták, az Operaház szcenikai felügyelőjévé nevezték ki. A kinevezés fiatal, tehetséges művésszel gyarapítja az Opera vezérkarát.

(*) **Bonyodalmak Miklósy Imre újpesti színigazgató szegénységi bizonyítványa és Solti Lili elmaradt gázsija körül.** *Miklósy* Imre, az Újpesti Színház igazgatója tavaly énekesnőnek szerződtette *Solti* Lilit, egyhónapi szerepeltetés után azonban *egyoldalúan felbontotta* többhónapos szerződését és a színésznőt elbocsátotta *anélkül, hogy járandóságait kifizette volna. Solti* Lili keresetére az újpesti járásbíróság *kötelezte a színigazgatót, hogy 1800 pengőt járulékostól együtt fizessen ki Solti Lilinek, de minden végrehajtási kísérlete eredménytelen maradt.* Mivel játszási engedélyt csak olyan vidéki színigazgató kaphat, aki tagjaival szemben minden fizetési kötelezettségének eleget tesz, *Solti* Lili részint a Színészegyesülethez, részint a kultuszminiszterhez fordult s mindkét fölöttes hatóságot arra kérte, hogy *a következő évadra szóló játszási engedélyt Miklósy Imre számára attól tegyék függővé, rendezi-e ezt az ügyét.* Ezt megtudván, *Miklósy perújítási kérelmet nyujtott be, amelyhez szegénységi bizonyítványt csatolt, amely szerint Miklósy adót nem fizet s havi jövedelme 80 pengő, tehát a közönséges napszámnál is kisebb.* Érdekes, hogy a szegénységi bizonyítványt az újpesti városházán állították ki, ahol tudják, hogy *Miklósy ma is újpesti igazgató,* bár lehetséges, hogy nagy rezsije *Miklósy csakugyan nem keres többet a maga szegénységében, mint 80 pengőt. Solti* Lili erre beadványt intézett a kultuszminiszterhez, hogy *az ilyen pénztelen igazgatónak játszási engedélyt adni s 40—50 család exisztenciáját rábízni nem szabad.* Újpesten nagy érdeklődéssel várják az érdekes ügy fejleményeit.

(*) **Ismét kolostorba vonult egy franc** *Párizsból* jelentik: Egy hét leforgása ala párizsi színésznő vonult kolostorba. Alig n ezelőtt számoltak be a lapok, hogy Suzan Comédie Française népszerű tagja visszap padtól és apáca lett. Most Maryse *Wendl* tén ismert párizsi táncosnő, cseréli fel a életét a kolostori élet magányával. A Lyon melletti kolostorba kérte felvételé ez már a *negyedik eset,* hogy párizsi szí lesz. Az első Eva *Lavalliére* volt, akit követett. Ezután vonult kolostorba Suza most Wendling kisasszony.

Ma: Peer G

Kiss Ferenc felléptével, teljes *színpa* gyeket a torlódás elkerülése végett tani *(Rózsavölgyi).*

CSILLÁRT METEOR csillárgyárban vásároljon.

4 lángú modern ebédlő-csillár.....P 17.—
Modern állólámpa P 4.—
SAJÁT ÜZLETEINK:
Podmaniczky ucca 27. | József körút 44
Váci ucca 2. | Vámház körút 11.
SZEGED, PÉCS | DEBRECEN MISKOLC
Óriási választék. Részletre is! Kérje árjegyzékünket

(*) **Blaha Lujza szobrot kap.** A »nemzet csalogányá« tíz évvel ezelőtt Székesfehérváron nyaralt, ahol az Árpádfürdő szénsavas vizét használta. A fürdő közönsége körében már akkor felvetődött az a gondolat, hogy *Blaha* Lujza otthonának emlékét megörökítsék. Most ez az eszme megvalósul. *Bory* Jenő szobrász megmintázta Blaháné életnagyságú szobrát, fején babérkoszorúval s ezt a mellszobrot Budapesten ércbeönteti. A márványoszlopra helyezett szobor a nagy művésznő képmásán kívül egy csalogányt ábrázol, mint szimbolumát Blaha Lujza elbájoló művészetének. A szobrot ünnepélyes formák között fogják átadni a város közönségének, ez lesz az első szobra Blaha Lujzának a vidéken s egyik dísze az ősi koronázóvárosnak, ahol Blaha Lujza már kiskorában is és élete vége felé is a város közönségének rajongó hódolatában részesült.

SZÍNHÁZAK SZERDAI MÜSORA

Vígszínház (a Beketowban): A cirkusz csillaga (8). — **Royal Orfeum:** . . . itt a szerelem! (8). — **Pesti Színház:** Diplomások (½9). — **Terézkörúti Színpad:** Szerencsemalac (9). — **Budai Szinkör:** Egy görbe éjszaka (8). — **Szabadtéri Szinpad (az Állatkertben):** Peer Gynt (8).

Rádió müsor

Augusztus 1. **Budapest I. 6.45:** Torna. Utána: Hanglemezek. **9.45:** Hírek. **10.00:** 1. Szamojédek között; 2. Kertészeti újdonságok (felolvasások). Közben: Hanglemezek. **12.00:** Harangszó, időjárásjelentés. **12.05:** Eugén Stepat balalajkazenekara. Közben: Hírek. **1.20:** Időjelzés, időjárásjelentés. **1.30:** Hanglemezek. **2.40:** Hírek, árak. **3.30:** A rádió diákfélórája. »A villámlás, a vihar és a jégeső.« **4.00:** »Gyümölcs, zöldség és más nyári ételek a háztartásban.« Vízváry Mariska előadása. **4.45:** Időjelzés, időjárásjelentés, hírek. **5.00:** Sárossy Mihály gitározik zongorakísérettel. **5.35:** »A patak partján.« Vadász Tibor elbeszélése. **6.10:** Tschopp Annie viola d'amour számai, cembalón kíséri Brodszky Ferenc. **6.50:** »Budapest díszkertjei.« Libor Endre alpolgármester előadása. **7.25:** Szabó Ilonka énekel zongorakísérettel. **8.00:** A rádió külügyi negyedórája. **8.15:** »Peer Gynt.« A Budapesti Hangverseny Zenekar előadásának közvetítése a székesfővárosi Állat- és Növénykertből. Drámai költemény 4 részben. Irta Ibsen. Fordította Sebestyén Károly. Zenéjét szerezte Grieg. Rendező Keleti Márton. Vezényel Komor Vilmos. Az I. felvonás után kb. **9.15:** Hírek, lóversenyeredmények. A III. felvonás után: Időjárásjelentés. Az előadás után kb. **10.45:** Közvetítés a Hangli-Kioszkból. [illegible] ból. Toll Árpád és Toll Jancsi cigány[illegible] Lipóczky József énekel. — **Budapest** [illegible] tés az Angol Parkból. Az Állat[illegible] Szöllössy Ferenc. — **Telefónl**[illegible] müsora. — **Közvetitőállom**[illegible] 5.45—6.40-ig: Budapest II.

Mozi müso[illegible]

— **Belvárosi** [illegible] Megmozdul a[illegible] O'Brien). Hí[illegible] **szinház** (E[illegible] Harlow). [illegible] kezdete: [illegible] császár[illegible] gálva[illegible] 2 e[illegible]

SPORT

Az olasz úszóstaféta jósága megváltoztatja a magyar válogatást

Mi várható a mai München—Budapest műugrómérkőzésen?

Megszoktuk már az olasz úszóktól a titokzatosságot és így nem lepett meg az sem, hogy *a szombat-vasárnapi budapesti úszómérkőzésre nem jelölték ki válogatott csapatukat.* A magyar szövetségnek hozzájuk intézett levelét válasz nélkül hagyták és *csak kerülő úton értesült a MUSz arról, hogy Aquilában megtartották az olaszok próbaversenyeiket* és eredményeik a közép- és hosszútávokon igen jók.

A *100 m gyorsúszásban* Lissardi 62.2 mp-es és Costa 63.8 mp-es ideje nem félelmetes, de *annál jobb a 200 m próbaverseny eredménye.* Az aquilai versenyen *Signori* 2 p 23.5 mp-et, *Giunta* 2 p 24 mp-et, *Costoli* 2 p 25 mp-et, *Costa* pedig 2 p 26.5 mp-et úszott. A négy olasz úszó *összideje ezek szerint 9 p 39 mp.*

A magyar versenyzők legutóbbi formája alapján *Csiktől* 2 p 23 mp-et, *Lengyeltől* és *Székelytől* 2 p 24 mp-et, *Szabadostól* 2 p 27 mp-et lehet várni, vagyis *stafétánk papíron 9 p 38 mp-et tud.* Az az egy másodperc, ami a két staféta között különbséget tesz, a vízben teljesen eltűnik.

Kétségtelen, hogy *a hazai pálya a magyarokat juttatja előnyhöz,* de sokat számít az a körülmény is, hogy *a 100 és 400 m gyorsúszás a staféta napján kerül sorra* s így mindkét csapat úgyszólván teljesen fáradt emberekkel áll ki. Az olaszok részéről Costoli és Signori 400 métert, Costa pedig 100 métert úszik és csak a második legjobb Giunta úszik pihenten. A magyar versenyzők közül Lengyel és Szabados 400 méteren, Csik és Székely 100 méteren úszik. Ezért *valószínű, hogy Szabados, aki alig jobb Gróf Ödönnél, nem is indítja a MUSz, hanem a fiatal pécsi úszó kerül a staféta.*

Ugyancsak *változás várható az 1500 méteres reprezentánsok sorában is.* Lengyelnek hosszú kicsit a táv, Pataky pedig, aki Magdeburgban ezen a távon Lengyel mellett úszik, a verseny napján a 800 m ifjúsági bajnokságban áll starthoz a staféta másik tartalékjával: a szegedi Maróthyval. Így *minden valószínűség szerint az újpesti Gyóji és a tatabányai Angyal szerepelnek 1500 méteren az olaszok ellen.*

Olaszország *Costolit* és *Perentint* állítja ki a magyarok ellen s így — számításba véve a jugoszlávok gyenge hosszútávúszó formáját — az egyes nemzetek versenyzői párharcot fognak vívni egymással ezen a távon.

A *kötött úszásnemekben* már egészen másként áll a helyzet. Itt *az olaszok gyengék és a jugoszlávok jók.* A mellúszásban ugyan *Mezei* és *Hild* egymás közt dönti el az elsőséget, hiszen ellenfeleik három percen belül nem tudnak úszni, azonban a 100 m hátúszásban elkeseredett küzdelem várható *Gazzari, Marceta, Nagy* és *Bitseky* között, de beleszólhat a küzdelembe az olasz *Omero* is, aki 1 p 16.2 mp-cel rekordot javított Aquilában.

*

Kíváncsiak vagyunk *műugróink* szereplésére is. Hogy a műugrók mit tudnak, az már ma, szerdán némiképen eldől. Szerdán este 7 órakor *Budapest műugrói a legjobb müncheni műugrókkal veszik fel a versenyt* és bizonyítják be, hogy elérték az európai klasszist.

A városközi mérkőzésen az *ifjúsági* ugrók közül a 12 éves Horst *Faber* képviseli Münchent és a 13 éves *Szász* Pál Budapestet. A női mű- és toronyugrásban München színeiben Marie *Mehling* délnémet bajnoknő és a 14 éves Marlene *Hoesch* indulnak Budapest két ugrónője: *Fonyó* Lili és *László* Éva ellen. A müncheni férfiak közül csak egy jött el Budapestre: Alexander *Randerath,* aki a toronyugrásban *Vajda* Lászlóval, a műugrásban *Hódi* Lászlóval mérkőzik, de starthoz állanak a magyarok közül *Farkas* és *Hidvégi* is.

A nagy érdeklődéssel várt műugró mérkőzést színesebbé teszi *a 100 m gyorsúszó és 100 m hátúszó próbaverseny.* Az elsőben *Székely* és *Wanié,* a másodikban *Nagy, Bitskey* és *Hazai* küzdenek. Valószínű, hogy Székely a gyorsúszásban 1 p 1 mp körüli idővel győz, míg a hátúszásban *Nagy* Károly 1 p 14 mp-es idejével lesz első az 1 p 15 mp körül úszó Bitskey és az 1 p 16 mp körüli időre képes Hazai előtt. *(Dr. B. I.)*

A III. kerülettel is döntetlent ért el az FTC vízipólóban

[illegible]TVE—FTC 2:2 (2:1). I. osztályú vízi[illegible] Keserü II.
[illegible] volt a mérkőzés. Az FTC
[illegible]gát, különösen jól já[illegible]

[illegible]is Cup-öt

[illegible], július 31.
[illegible]lia és az
[illegible]zői között
[illegible]elmével
[illegible] nap-
[illegible]k le.
[illegible]em
[illegible]ai

Gróf Zichy Imre ma már együtt trenírozott a DC csapattal

(Saját tudósítónktól.) Hétfőn nagy meglepetésre *nem jelent meg a Davis Cup tréningen Zichy Imre gróf,* a páros egyik magyar képviselője. A teniszszövetség nem tudta mire vélni távolmaradását, hiszen Zichy mindig a legszorgalmasabb és legfegyelmezettebb sportemberek közé tartozott s ha nem jelenhetett meg egy tréningen, úgy legalább kimentette magát. Már balesettől féltek, amikor *kedden délben jelentkezett Zichy* és közölte, hogy vasárnap halaszthatatlan családi ügyei miatt nem tudott tervei szerint Budapestre indulni, majd pedig lekéste a vonatot, telefonálni pedig — pusztán lévén — nem tudott a szövetségnek. Egyébként semmi baja és *rendelkezésére áll a válogatott csapatnak.*

Zichyn kívül *Gabrovitz gyenge formája keltett aggodalmat.* Kikapott Straubtól, majd Ferenczytől is tréningben. Hamarosan megtalálták azonban a magyarázatot: a tréninget végignézték a norvég Haanes és Schmidt is és a ravasz *Gabrovitz egyszer sem használta szokott ütéseit, hogy a norvégok ki ne tanulják a játékát.*

Straub Elek és *Ferenczy* sohasem voltak ily [illegible] mint most.

A norvégok tegnap már 3 órakor treníroztak [illegible]án a DC-meccsek ilyen időben kezdődnek), [illegible] megszokják a nagy meleget. Egyébként ki[illegible]lást tettek a Hármashatárhegyre, ami ép[illegible]mint egész Budapest, nagyon tetszett nekik.

[illegible]artonnet versenyzési jogát felfüggesztet-
[illegible]rancia úszószövetség felfüggesztette *Car*[illegible]llúszóbajnok versenyzési jogát *egy évre,*
[illegible]nnet a részére kiírt válogató próbaver[illegible] jelent meg. Cartonnet büntetése már
[illegible] életbelépett, úgyhogy *nem vehet részt*
[illegible]*rgi európabajnoki úszóversenyeken*

[illegible]t futottak a svédek 4×1500 méteres staféta
[illegible]ilstunai atlétikai bajnoki versenyen a
[illegible]n csapata 16 perc 19 mp-es idővel új svéd
[illegible] a 4×1500 méteres stafétában.

[illegible]tőr válogatott futballcsapat ma tré-
[illegible]mely a BESzKÁR-pályán délután 5
[illegible]ik. Ezen a tréningen jelölik ki a
[illegible]t. Valószínűleg *Belcsik* (BESzKÁR)
[illegible]rtnere.

[illegible] úszók érkezése. A MUSz kedden
[illegible] értesítést kapott, hogy az olasz
[illegible]- és vízipólócsapat *csütörtökön*
[illegible] *perckor* érkezik a trieszti gyors[illegible]tre a déli pályaudvaron, ahol a
[illegible]vesen fogadja őket.

LÓSPORT

Egyelőre: utolsó megyeri verseny ma

Ötödik nap. Szerda, augusztus 1.

I. Hadseregi síkverseny-hendikep. 1000 P. Táv. kb. 1850 m.

br. Inkey h	1 San Stefano 3é Gábor tüzérek	72½
Rajcsán h	2 Tiny 3é Nádasdy huszárok	69½
Benárd fh	3 Allegra 5é Hadik huszárok	66
Jankovich h	4 Lenke 5é Árpád huszárok	63
Koltai h	5 Algir 5é Gábor tüzérek	62
Galánthay h	6 Bártfa 3é Nádasdy huszárok	59

Tip: **Tiny—Allegra.**

II. Gátverseny-hendikep. 1500 P. Táv. kb. 2800 m.

Kiss F.	1 San Remo 4é Palotai istálló	77
Szentgyörgyi	2 Ignác 6é Soóváry F.	75
Mészáros	3 Pipiske 4é Tompai ménes	71½
Dósai	4 Bokros id. Hadik huszárok	71
Fetting	5 Judith 4é Csernovits A.	68½
Blazsek	6 Pátria 3é gróf Berchtold L.	66½
Mihalovich	7 Cannes 3é herceg Festetics	64½
Szentgyörgyi	8 Feketerigó 3é Tompai ménes	56
	9 Készpénz 3é vitéz Tóthfaludy A.	56

Tip: **Judith—Pátria—Feketerigó.**

III. Nyeretlenek gátversenye. 1500 P. Táv. kb. 2500 m.

Hujber	1 Pázmánfi 3é gróf Andrássy G.	65
Blazsek	2 Monopol 4é Kengyeli ménes	73
	3 Forrás 3é Kösztler A.	58
	4 Liliom 3é Kövér A.	65
Pospischl	5 Effendi 3é Lajtos E.	58
Benyó	6 Puszta 6é vitéz Rapaich R.	68½
Balázs J. II	7 Coruna 4é Szigeti N.	73
Mihalovich	8 Pipiske 4é Tompai ménes	73
Mészáros	9 Feketerigó 3é Tompai ménes	58
Mészáros	10 Készpénz 3é vitéz Tóthfaludy A.	58
Kovács I. II		

Tip: **Monopol—Liliom—Mészáros-lovaglás.**

IV. Eladók versenye. 1000 P. Táv. kb. 1600 m.

Dara	1 Peleador 4é Bartos A.	51
Simics	2 Pestilány 3é Dóra L.	45
Horák	3 Bonyodalom 6é Gombolai E.	48½
Homoki	4 Baksis id. Győrffy L.	53
Hajnal	5 Forrás 3é Kösztler A.	53
Kiss F.	6 Barátnő 5é Lukács S.	56½
	7 Rubicon 3é Palotai istálló	49
	8 Vicispán 4é dr. Parragh S.	62
Kupai G.	9 Sóskifli 4é Patrick-istálló	50½
Stankovics	10 Sweetheart 5é Smutny F.	56
Hála	11 Martinsberg id. Szabó J.	51
	12 Rubint 3é Xerxes-istálló	42½

Tip: **Sweetheart—Barátnő—Sóskifli.**

V. Eladó kétévesek versenye. 1000 P. Táv. kb. 1000 m.

	1 Kiskún Borbényi I.	50½
Esch T.	2 Lurkó báró Buttler E.	45½
Simics	3 K. P. Cseklészi ménes	46½
Dara	4 Na nu? Dreher J.	56½
Hála	5 Aprópénz Issekutz Gy.	54
Schvadlenka	6 Vezércsillag Jeszenszky E.	46½
Hajnal	7 Darling Kösztler A.	49
Fetting A.	8 Lángvirág M. André	50
Müller	9 Start Patrick-istálló	50½
Henrich	10 Gemma Pauly H.	44
Kupai G.	11 Szapora II Pauly H.	44
Horák	12 Gombolyag Tompai ménes	59

Tip: **Start—Lángvirág—Gombolyag.**

VI. Hendikep. 1200 P. Táv. kb. 1850 m.

Müller	1 Minek? 3é Lukács S.	60
Kollár	2 Bolivia 3é Gede I.	57½
Müller	3 Rubicon 3é Palotai istálló	57½
Simics	4 Pirtó 3é Dóra L.	55½
Kupai G.	5 Bona 5é Pauly H.	55
Hála	6 Martinsberg id. Szabó J.	54½
Gosztonyi	7 Levente II 3é Losonczy Gy.	50
?	8 Peleador 4é Bartos A.	48½
Horák	9 Vicomte 3é Gombolai E.	46
Schvadlenka	10 Vadmacska 3é Csernetics B.	39½
Schvadlenka	11 Madár id. Monkhárt Á.	39

Tip: **Bona—Martinsberg—Minek?**

VII. Welter-hendikep. 1000 P. Táv. kb. 1100 m.

Dara	1 Paranes 4é gróf Pejacsevich	68
Hála	2 Repris 5é Balogh K.	62
Müller	3 Africanus 6é Lukács S.	62
Benyó	4 Üstökös 4é Lajtos E.	60
Gosztonyi	5 Tuzok id. Csernovits A.	59
Henrich	6 Vicispán 4é dr. Parragh S.	58½
Kupai	7 Dánia 3é dr. Bognár E.	58
Homoki	8 Bonnétable 4é Nádasdy huszárok	55
Szentgyörgyi	9 Hypermangan id. Varga M.	53½
Vrabel	10 Százszorszép 6é Szabella I.	53
Horák	11 Domsello 3é Soóváry F.	46
?	12 Tally-hó 6é Zangen K.	43

Tip: **Africanus—Százszorszép—Repris.**

Versenyek kezdete: ½4 órakor.

Budapesti Ügetőverseny Egyesület

augusztus 2, 8, 18, 30 és szeptember 4. napján délután fél 3 órai kezdettel

versenyeket tart

Belépti jegyek: I. hely úri 3.— P, hölgy 2.— P, II. hely 1.50 P, III. hely —.60 P. Különfogadási helyre 5.— P. Közlekedés 75. és 76. számú villamosokkal

NU 1944 jan. 27

Miből legyen a szobor?

Az aluminium-kérdés a művészetben — A szakértők ankétja a tiszta kohó-aluminium mellett

Az aluminiumot közel 100 éve ismeri az emberiség, előnyös tulajdonságai miatt az élet csaknem minden vonatkozásában gyorsan alkalmazták. Aluminium nélkül a modern élet el sem képzelhető. Akármerre nézünk, mindenütt találkozunk vele. Belőle készülnek használati tárgyaink, edényeink. Műszaki alkalmazása olyan széleskörű, hogy nélküle szinte lehetetlenség gépet konstruálni. Hadsereget aluminium nélkül elképzelni sem lehet.

Csak egy helyen alkalmazzák olyan ritkán, hogy csak a beavatottak tudnak róla: A művészek csak a legritkább esetben használták az aluminiumot szobrok és műtárgyak elkészítésére. Pedig, ha figyelemmel kisérjük az aluminium első lépéseit, megállapithatjuk, hogy a mult század hatvanas és hetvenes éveiben a művészek nem idegenkedtek tőle.

III. Napoleon a francia hadsereg zászlóinak hegyére aluminiumból öntött sasokat tüzetett. Az amerikai Washington szobron egy kisebb méretü obeliszket készitettek aluminiumból. Aluminiumból van a londoni Piccadily Circus közepén álló Eros szobor. A római St. Gioacchino-templom tetejét aluminium lemezzel fedték s a tető ornamenseit is aluminiumból öntötték. *Ezek a műalkotások közel hatvan éve állanak helyükön s rajtuk semmiféle különösebb elváltozást nem lehet megállapitani.*

Aztán egyszerre ellanyhult a művészeknek az aluminium iránti érdeklődése. Ennek az érthetetlen ellenszenvnek komoly okát nem találjuk. Legelfogadhatóbb magyarázata ennek a tartózkodásnak az, hogy a művészek nem ismerve az aluminiumnak, mint fémnek a formanyelvét, nem tudták gondolataikat vele kifejezni.

A második világháboru anyaggazdálkodása aztán gyökeres átértékelésre inditotta a művészi köröket is. Bronzhoz ugyszólván lehetetlenség hozzájutni s igy a művészek rákényszerültek az aluminium felhasználására.

Élénk figyelemmel kisérték az első próbálkozásokat. Sajnos, ezek nehány kivételtől eltekintve, nem jártak kellő eredménnyel. A szobrok nagyon hamar foltosak lettek. Helyenkint teljesen elporlódtak. Volt olyan szobor, amelyik ugyszólván összeomlott.

Nem csoda, hogy ugy a művészek, mint a közönség idegenkedett az aluminium szobortól. Háborus pótanyagot láttak benne. S kimondották: az aluminium szoboröntésre nem alkalmas!

A művészi körök vezetőit rendkivül kellemetlenül érintették ezek a sorozatos jelenségek. Bory Jenő szobrászművész, a Képzőművészeti Főiskola rektora feltette a kérdést: lehet-e aluminiumból egyáltalában időálló szobrot vagy műtárgyat készitени? Ezt a kérdését az ország aluminium szakköreihez intézte.

Kérdésére a Technika c. műszaki folyóirat augusztusi számában Szalatkay Rezső, a Felten és Guilleaume gyár főmérnöke felelt. Ebben a rövidre fogott tanulmányban a gyakorlati szakember olyan körülményekre hivja fel a művészi körök figyelmét, amiket okvetlenül be kell tartani s ez esetben időálló, minden kritikának megfelelő szobrokat lehet önteni.

Bory professzor kérdésére ugyanigy feleltek a többi szakértők is. Ezek alapján a neves szobrászművész kezdeményezésére az Országos Irodalmi és Művészi Tanács kivánatosnak tartotta ennek a kérdésnek teljes felderitését. Felkérte az illetékes szobrászművészeket és szoboröntő mestereket, hogy egy ankéton, amelyre meghivták az ország számottevő vállalatainak szakmérnökeit, adják elő tapasztalataikat és ezzel kapcsolatos panaszaikat.

Az ilyen módon összehivott bizottság két ülést tartott. Ezeken behatóan megtárgyalták a helyzetet s a konkrét esetekből levonható tanulságokat.

Denifleé Sándor, a Weiss Manfréd-gyár igazgatója, ismertette az aluminiumot s a vele való munkálkodást. Felhivta a szoboröntő mesterek figyelmét arra, hogy az eddig előállott hibák mind arra vezethetők vissza, hogy a szoboröntéshez felhasznált aluminium nem volt tiszta kohóaluminium. *A tiszta aluminium időálló s vele szépen és könnyen lehet dolgozni.* Az öntőműhelyekben némi átalakitást kell végezni, mert a fémöntödéket nem lehet minden további nélkül, ugy, ahogyan vannak, aluminiumöntésre is felhasználni. A kész szobrokat ezenkivül felületi kezelésben is kell részesiteni. Ezzel nemcsak a szobor külsejét teszik tetszetősebbé, hanem az ilyen módon létrehozott védőréteg időállóbbá is teszi a szobrokat.

Érdekes megemliteni, hogy egyik kivitelezett szobor anyagából vett chemiai analizis azt mutatta, hogy abban az aluminium csupán 85% volt, a többi 15% olyan szennyező fémekből tevődött ki, amelyek már eleve romlásra itélték a belőle öntött szobrot.

A többi szakértő is hasonló módon nyilatkozott. Ennek alapján az ankéten résztvevők határozati javaslatba vették, hogy az eddigi szomoru esetek elkerülése céljából szobor vagy műtárgy öntéséhez a tiszta, 99.5%-os kohóaluminiumot ajánlják.

Hargittay Sándor, a Mávag műszaki tanácsosa felhivta az érdekeltek figyelmét arra, hogy az aluminium-magnezium ötvözetek bizonyos csoportja ugyancsak alkalmas szobrok öntésére.

Szalatkay Rezső főmérnök javasolta, hogy az aluminiumról ebben a témakörben a nagyobb nyilvánosság bevonásával ismertető előadásokat kellene tartani. *Az aluminium ugyszólván nemzeti kincsünk*, hiszen világviszonylatban is vezetőhelyen állunk bauxit-készleteinkkel. Nem valószinü, hogy a béke éveiben a drága importált réz ujra elfoglalja teljesen indokolatlanul privilegizált helyét a műszaki életben és a szobrászatban. *A magyar szobrásznak a magyar aluminiummal kell elmondania, hogy mit akar.*

A legközelebb aluminiumból kivitelezésre kerülő szobor öntésének irányitását, az öntőmesterek iskolázását *Solti* Márton, a Weiss Manfréd-gyár [illegible] nöke vállalta magára.

A nevesebb szoboröntő mesterek készségesen vállalták az aluminium szakszerü öntésének elsajátitását.

Az Anyaghivatal képviseletében megjelent *Osoha* László főtitkár a rendkivül fontos közérdekre való tekintettel kilátásba helyezte, hogy a Művészeti Tanács javaslatára az Anyaghivatal a szobrok öntéséhez szükséges kohóaluminiumot ki tudja utalni. A mai meglehetősen nehéz anyaggazdálkodási viszonyok mellett is lehetővé kell tenni a művészek zavartalan munkáját.

A *Bory* Jenő professzor által megindított tanácskozások alapján minden reményünk megvan arra, hogy az ezentul öntendő aluminium szobrok méltó módon foglalják el helyüket a többi, nem aluminiumból öntött kiváló szobrok sorában, *mert az aluminium, ha megfelelő arányu ötvözetben és szakszerü kezelésben részesül, mindenben felveszi a versenyt a jóval drágább bronzzal.* Mivel az aluminium megkedvelése és alkalmazása nemzeti ügy, mert háboru után is nagy jelentőségü lesz a minél szélesebbkörü felhasználása, jó volna, ha azok a közületek és magánosok, akik a közelmultban tapasztalt sulyos hibák miatt a szobrok aluminiumból való öntésétől idegenkedtek, a jövőben megváltoztatnák véleményüket az aluminiummal szemben. Ennek érdekében az aluminiumot — mint szoboröntésre alkalmas fémet — érintő kérdésben az Irodalmi és Művészeti Tanács — Andrássy-ut 69. — bárkinek készséggel ad felvilágositást.

Fontos tudnivalók a tüzelőanyag szükségutalványokkal kapcsolatban

A főváros ipari- és kereskedelmi ügyosztálya közli, hogy a tüzelőanyag szükségutalványok január 16-tól 5. és 6-os számu szelvényekkel kerülnek az előljáróságokon kiadásra. A tüzifa utalvány egy-egy szelvényére 25 kg. (összes szelvényeire egy hónapra 3 mázsa) tüzifa, a szénutalvány egy-egy szelvényére 20 kg. (összes szelvényeire egy hónapra 1.6 mázsa) szén szolgáltatható ki. A szénutalványon lévő tüzifaszelvényre 40 kiló tüzifát lehet alágyujtásra kiszolgáltatni.

Az 5. és 6-os számu tüzifa- és szénszelvények február 29-ig külön-külön vagy együttesen is beválthatók. Tekintettel arra, hogy a szénutalványra járó 160 kg. szén egész mennyiségben külföldi vagy elsőrendü magyar szénben (tatai, dorogi szén és briket továbbá brennbergi, egresi, szurdoki, komlói, nagymányoki és pécsi szén) nem biztositható, ezért a felsorolt szénféleségeket csak az 5-ös számu szelvényekre lehet kiadni, mig a 6. számu szelvényekre csak egyéb magyar szenet szabad kiszolgáltatni.

Az ellátatlan lakásbérlőknek, akik szükségutalványt már igényeltek — akár kaptak eddig utalványt, akár nem —, ujabb igénylést nem kell beadniok, vagyis szükségutalványt igényelni csak egyszer kell. Az igényléseket az elsőbbségi sorrend (pl. hadirokkant, 10 éven aluli gyermek van) figyelembevételével beadásuk sorrendjében elégitik ki. Ha már minden igényjogosult kapott utalványt, akkor ujabb igénylés nélkül is sor kerül a második utalvány kiadására.

Az utalvány átvétele előtt igazolni kell — a tüzelőanyag ellenőrzési lappal —, hogy az igénylő a szabad forgalomban azóta sem szerzett be tüzelőanyagot. A polgármester ellenőriztetni fogja, hogy az igénylőknek mennyi tüzelőjük van. Végből az igénylőnek a tüzelőanyag tárolására szolgáló helyiségeit megvizsgálja s akik valótlan adatokat vallottak be, s akik valótlan adatokat igazoltak, azokkal szemben a legszigorubb eljárást inditja meg.

Fürtös-razzián a Körúton

naivakkal, tetetőkkel és szimulánsokkal

A Körutat behinti a napsugár, mintha a tavasz érkezett volna meg. Többen járnak gyalog ilyenkor mint az esős napokon. Meg is látszik a villamoson az enyhe idő hatása, valamicskével enyhült a zsufoltság, de a *„fürtök“* mégis ott lógnak a sebesen robogó 6-os kocsik lépcsőjén...

A déli forgalom eléri tetőpontját. Ez a második utashullám. A következő majd 2—3 óra között, az utolsó pedig 6 óra körül ér ide, amikor a műhelyekből, irodákból és gyárakból kitódul a sok tizezer ember.

A királyutcai átkelésnél szüntelenül tömeg verődik össze. Alig robognak el a villamosok, a tömeg megmozdul és hosszu sorban kel át a tulsó oldalra.

A megállótól 50 méterre feltünés nélkül birkabundás rendőr helyezkedik el. Gyanutlanul lelép a járdáról, ott áll a járdaszegély és a villamossinek között. Tőle 10 lépésre BSzKRt-ellenőr nézelődik, mintha a véletlen vetette volna oda. Vajjon ki venné észre, hogy összetartoznak?

De egy perccel később már minden kiderül!

A Nyugati-pályaudvar felől vidáman közeledik egy tömött 6-os. Különösen a két hátsó kocsin diszlenek a „fürtök.“ Fiatalemberek, suhancok és főként srácok csimpaszkodnak majomszerü fürgeséggel a rézkorlátokon s nem tudják, hogy két másodperc mulva vége az aranyszabadságnak, az arcok el fognak komorulni, mert beleesnek a rendőrség legujabb ellenőrzésébe, a „fürtös razziába.“

A srácok a lépcsőn, a kapaszkodókon vidam társadalmi életet élnek. Élcelődnek, tréfálkoznak, rövid történetek hangzanak el... és a villamos robog, viszi a végállomás felé az utasok százait. Bent a kocsiban már méltóságteljesebb a hangulat. Csendes emberek, gondterhelt öregek szufolódnak egymás mellett.

Már csak egy pillanat és a 6-os a Beszkárt-ellenőr vonalába ér. Az ellenőr egy lépést előbbre lép a sinek felé és feltartja jobb karját. Mindenütt a világon igy hivják fel megállásra az embereket és a járműveket.

Csikorognak a fékek és 15 méterrel arrébb, a rendőr mellett lefékez a szerelvény...

A „fürtök“ gondtalanul csicseregnek, de pillanat alatt elnémul a társaság, amikor elébük toppan a rendőr.

Szomoru pillanat.

A lurkók arcára kiül a félelem. Valamelyiknek a száján kiugrik a meglepetés:

— Ajvé...

— Tessék leszállni... Kérem jöjjön ide... Ön is... Maga is... Ne tetese magát kérem, szálljon le... — hallatszik a rendőr hangja s megkezdődik a „fürtösök“ igazoltatása...

Pufókarcu kisinas izgatott sunyi tekintettel nézelődik. Látszik rajta, hogy szeretne eltünni, mint a szellő... Felszállni és kétszáz méterrel arrébb leereszkedni a Wesselényi-utca sarkán, ahol bizonyára nincs semmi izgalom, a járókelők zavartalanul közlekednek és a villamos, a büszke 6-os már az átélt razzián tul, megnyugodva zakatol a Boráros-tér felé. Borostásállu kamaszok, megszeppent diákok, a leszállitott fürtös társaság tagjai némán lépnek a rendőr elé.

— Csak sorjában — szól a rendőr s a leghosszabbik lógó utast veszi szemügyre.

— Kérem, mondja be az adatait!...

Lassan, vontatottan kezdődik az eljárás. A kocsik belsejében mozgás támad.

— Engedjenek, kérem... Leszállok. A Király-utcánál vagyunk?

— Dehogy vagyunk ott...! A rendőrségen vagyunk! — vág közbe valaki.

Mosoly ül ki az arcokra, mindenki érdeklődéssel nyujtogatja a nyakát: hogy fest közelről a fürtös-razzia.

Közben az ellenőr indulási jelet fütyül a vezetőnek, az inditó kalauz hangja felcsattan:

— Vigyázat, indul a 6-os!... De a srácok itt maradnak!... — tóditja utána gonoszkodva. Szájában megcsörren a sip és a 6-os tovarobog.

A „fürtösök“ vágyakozva néznek utána. A sárga szerelvény elvitte az örömüket, s ők itt maradtak, akik olyan kedves egyetértésben csüngtek a lépcsőn.

A rendőr sorban felirja a „fürtösöket“. Ennél mulatságosabb igazoltatás Pesten aligha akad. A megszeppent suhancok szimulálnak, ártatlanságukat hangoztatják, betegnek tetetik magukat, az apróbbak pedig azt a meglepő védekezést adják elő, hogy *nem is tudtak a lépcsőn való utazás tilalmáról.*

Savanyu arccal lépegetnek arrébb, de a közös sors már összekapcsolta őket.

A Király-utca sarkán ujból összeverődnek, élénken letárgyalják a jövő kilátásait s az első berobogó 6-osra már ujból vidáman felcsimpaszkodnak.

Kidagad a fürt a villamos oldalából, de mintha már *laposabb* volna. A gyerekek féllábbal a perronon is állnak, ha netán ujból gyors fékezés következnék, pillanat alatt gyanutlan peronutassá alakulnak át...

HEGEDŐS GYULA

Nehéz problémákat boncoló, uj utakon haladó francia filmalkotás:

MIF

Az asszonyért

RAIMU, YVONNE PRINTEMPS, PIERRE FRESNAY

ma: SZITTYA

Neokratin

Fejfájás ellen

Kapható gyógyszertárakban.

Öt deka vaj

A székesfőváros közélelmezési ügyosztálya közli, hogy a közellátásügyi miniszter intézkedése folytán ugy Budapesten, mint közellátásilag a fővároshoz tartozó megyei városokban és községekben személyenként 5 dekagram vaj kerül a tejkimérőüzletek utján az 1943. évi rózsaszinü közellátási szelvényiv III-as számu szelvényeire február 1. és 10. között kiosztásra. A közellátási szelvényivek birtokosai január 26. és február 5. között jelentkezzenek a lakásukhoz közelesö valamely tejkimérő üzemben vagy tejkiméréssel megbizott kereskedőnél, ahol a közellátási szelvényivekről a tejkimérő levágja és átveszi a vajkiosztásra kijelölt III-as számu rózsaszinü szelvényeket és azokról elismervényt ad, amelyen a kiszolgáltatásra kerülő vaj menynyiségét és a kiszolgáltatás napját is meg kell jelölnie.

Jól öltözködik?
Takarékosan öltözködik?
Luxustextiltől! Teréz-körut 18.

Politikai Pósta

A KORMÁNY TAGJAI

Kállay Miklós miniszterelnök elnöklésével kedden délután 5 órakor minisztertanácsot tartottak. A kabinet értekezletén időszerü kormányzati ügyekkel foglalkoztak s az ülés a késő esti órákban ért véget.

Szent Margit város lesz a II. kerület

A MÉP székesfővárosi szervezete pártértekezletet tartott, amelyen *Szendy* Károly polgármesterrel, *Bódy* László és *Morvay* Endre alpolgármesterekkel együtt a főváros tanácsnoki kara is megjelent. *Homonnay* Tivadar főpolgármester, pártelnök megnyitója után az értekezlet a január 28-iki, pénteki közgyülés elé kerülő ügyeket tárgyalta, majd *Homonnay* főpolgármester bejelentette hogy *Fridrich* Lajos tanácsnok nyugalombavonulásával megüresedett műszaki képesitésü tanácsnoki helyre az elnöki tanács *Medgyessy* Iván műszaki főtanácsos jelölését javasolja. A pártértekezlet a javaslatot elfogadta és *Medgyessy* Iván megválasztását magáévá tette. *Medgyessy* Iván, mint műszaki főtanácsos az ut- és mélyépitési ügyosztály helyettes vezetője volt és a polgármester *Fridrich* tanácsnok nyugdijazása után a magasépitési ügyosztály vezetését bizta rá.

Szilágyi Ferenc napirend után megemlékezett Árpádházi Margit szenttéavatásáról és a most lefolyt ünnepségekről inditványozta, hogy a II. kerületet, a Vizivárost, amely a szenttéavatott magyar királyleány sok emlékét őrzi, nevezzék el Szentmargitvárosnak.

A főpolgármester közölte, hogy az inditványt illetékes fórumokkal megtárgyalják és ebben a kérdésben később fognak dönteni.

A Magyar Ügetőverseny Egyesület
január 29-én és 30-án fél 2 órai kezdettel
versenyeket
rendez.

Lesodorta az autó a Hév-kocsi lépcsőjéről — szörnyethalt

Sulyos közlekedési szerencsétlenség történt Csepelen az esti órákban. Az egyik zsufolt HÉV-szerelvény lépcsőjén utazott *Zonko* István 16 éves tanuló és *Kaltenecker* József 32 éves napszámos. Az egyik kanyarulatban, ahol a sinek közelebb érnek a járda széléhez, a sinpár és a járda közt egy autó állt. A két jármü közti távolság olyan kicsi volt, hogy az autó oldala a lépcsőn álló utasokat lesodorta. A fiatal tanuló szörnyethalt, *Kaltenecker* pedig életveszélyes sérüléseket szenvedett. A Magdolna-kórházba vitték.

A fővárosi üzemek a rendszeres tanoncképzésért

A főváros pénzügyi bizottsága szerdán tartott ülésén több telekügyet tárgyaltak le. Két gyár telekcseréjének megvitatása után hozzájárultak ahhoz, hogy a főváros a XI. kerületben 870.000 pengőért megvegyen egy telket a Bocskay-ut, Nagyszőlős-utca és a Karolina-ut mentén. A várbeli plebánia céljára átengedett műemlékszámba menő Szentháromság-utcai épületet 460.000 pengőért tatarozzák. A taxik ezentul 400 pengő évi területhasználati dijat fizetnek. Az ásványvizüzem korszerüsitésére további 620.000 pengőt szavazott meg. A tanoncképzést a főváros üzemeinél és intézményeinél rendszeresen kiépitik. A polgármester előterjesztéséhez *Girardi* Tibor, *Bechtler* Péter, *Patakfalvy* László, *Szepessy* Albert és *Ilovszky* László szóltak hozzá. Girardi Tibor, Patakfalvy, Ilovszky János és Szabó Imre egyöntetüen annak a felfogásnak adtak kifejezést, hogy a tanonckérdés rendezése szociális, erkölcsi, ipari szempontból egyike a legégetőbb kérdéseknek. Tanoncot honokat és tanonckollegiumokat kell teremteni s éppen ezért a fővárosi üzemek tanoncképzésére vonatkozó előterjesztést örömmel fogadják. A felszólalásokra *Dorogi Farkas* Ákos tanácsnok válaszolt, majd a kassai munkásüdülő épitési költségeire ujabb egymillió pengőt szavaztak meg. Hozzájárultak ahhoz is, hogy megépüljön a magdolnavárosi szivattyutelep.

— **(Két székfoglaló előadás a Tudományos Akadémia osztályülésén.)** A Magyar Tudományos Akadémia III. osztálya felolvasóülést rendezett, amelyen nagy érdeklődés mellett tartotta székfoglaló előadását Sófalvi *Illyés* Géza rendes tag: „A retentióból származó veseinsuffititentiáról", *Erdey-Gruz* Tibor levelező tag pedig „Potencial-meghatározó folyamatok fém- és oldat határán" cimmel. A nagy érdeklődéssel hallgatott székfoglaló előadások után *Orsós* Ferenc, *Csiki* Ernő, vitéz *Varga* Lajos olvasták fel tanulmányukat, majd *Groh* Gyula mutatta be *Szarvas* Pál és G. *Sugár* Erzsébet vendégek tanulmányait. A szakosztály tagjai a felolvasó ülés után zárt ülésen folyó ügyeket tárgyaltak.

Montecassino az európai kultura fellegvára

A háboru pusztitásai fenyegetik a bencések nagyhirü ősi kolostorát is

A háborus jelentésekből tudjuk meg, hogy miután néhány nappal ezelőtt már az angolszász tüzérség lőni kezdte Cassino városát, most a csapatok előőrsei már el is érték a városkát, ahol küzdelmek folynak. Ez azt jelenti, hogy a városka és annak nagyhirü zarándokhelye, a montecassinoi apátság, a bencésrend szülőhelye is talán rövid idő alatt belekerül a háboru pusztitó sodrába és mint közel másfél évezredes történelme során annyiszor talán ismét, páratlan művészi értékü épitményeinek egyrésze áldozatul esik. Még szerencse, hogy a kolostorban őrzött elmozditható műkincseket és nagyértékü irományokat már néhány héttel ezelőtt a főapát kérésére a német csapatok a Vatikánba szállitották.

Ha Rómát a Porte Magioren át elhagyjuk és az Albano hegység mentén vezető uton haladunk tovább, a Liri-folyót átlépve, Cassino festői erdőkborította hegyvidékéhez érkezünk. A városka az ugyanilyen nevü hegynek lábainál fekszik. Több mint 1400 évvel ezelőtt Szent Benedek ezen a hegyen alapitotta meg a bencés szerzetesrendet. Magát a várost Kr. u. 856-ban, az antik Casinum romjainak közelében alapitották. A helyét valószinüleg stratégiai szempontokból is választották, mert ugyszólván kulcshelyzetet foglal el és ezért is forog igen nagy veszélyben. A városban magában is van egy, a VIII. századból származó templom, további nevezetessége pedig öt gyógyvhatásu forrása. Igazi hirnevét azonban mégis a *tőle kilenc kilométernyi távolságban fekvő montecassinoi apátságnak* köszönheti, amelyet méltán nevezhetünk a világ leghiresebb monostorának.

A meredek oldalakkal szegélyezett 519 méter magas dombon még a régi rómaiak épitettek Apollo tiszteletére egy templomot, amelyet Venus tiszteletére szolgáló erdő vett körül. Szent Benedek Kr. u. 529-ben lebontatta a római épitményt, az erdőt kiirtatta és *Keresztelő Szent János tiszteletére épitett itt templomot.* Ez volt az első épülete annak a később erődjellegüvé kialakitott épületcsoportnak, amelyet még épitése századában a longobárdok megrohamoztak és 570-ben a hosszu ideig bátran védekező szerzeteseket elüzték és a kolostort elpusztitották. *A bencések csak százötven év mulva tudtak ismét Montecassinóba visszatérni* és az apátság ujjáépitéséhez hozzálátni. Királyok és hercegek versengtek, hogy gazdagitsák a rendházat. 834-ben azonban a szaracének ismét elpusztitották. A szerzetesek menekülni kényszerültek és előbb Teanóban, majd később Capuaban ütötték fel a tanyájukat és csak 950-ben fogtak hozzá megint a kolostor ujjáépitéséhez. Ezután több mint félévezreden át békében fejlődhetett az apátság, *mig 1780-ban a köztársasági hadsereg kifosztotta és a ház lakóit elüzte.* VII. Pius pápa állitotta vissza 1850-ben a régi állapotot és helyezte vissza jogaikba a bencéseket.

A kolostor ma egyik legfőbb nevezetessége az olasz földnek. Távolról közeledve is benyomásteljes képet nyujt. A hegyre drótkötélpálya visz fel. A kolostor messze vidéken uralkodik, mig hátterét a közel 1700 méter magas Monte Cairónak télen hófödte csucsai alkotják. Az épületkomplexum a barokk átépitések idején kastély-külsőt nyert. Egyáltalában, a századok során az ujabb hozzáépitések egész sorával tették állandóan gazdagabbá és festőiebbé a kolostort. Három igen szép udvaron keresztül érhetünk a szobrokkal diszitett Chiostro dei Benefattorihoz. Az egyes udvarokat árkádok kötik össze, majd később a hegy legmagasabb pontján, a régi Apollo-templom gránitoszlopaitól körülvéve a pompás, ugyancsak barokk-stilusu bazilika emelkedik. A bazilika épitését 1649-ben kezdte el Fanzano és 1727-ben fejezték be. A templomnak a tornya azonban — egyben az egész épitmény legrégebbi része — a középkor elejéről származik. A bazilika portálját Kr. u. 1067-ben öntötték Konstantinápolyban ércbe és ezüst-berakásai az apátság akkori birtokait sorolják fel. A *főtemplomot Giordani, Solimena, De Mura freskói diszitik.* A sekrestyében nagyértékü barokk-szekrények vannak. Nagy művészi értékü továbbá a kripta, amelyet a régi freskók teljes elhomályosodása után 1900 és 1913 között *a hires Beuroni bencés festőiskola művész-páterei festettek ki.*

A háborus pusztitásokon kivül 1349-ben földrengés is ismételten megrongálta az épületeket, ennek ellenére azonban mindmáig a montecassinói apátság páratlan művészi kincsek és egyéb kulturális értékek őrzője volt. *A kolostor levéltára kétezer kodexet és négyezer pergamentet foglal magában, mig könyvtára több mint százezer, részben páratlan értékü kötetet és 252 incunabulumot őriz.* Mindezeket a nagy értékeket a képekkel és egyéb műkincsekkel együtt katonai teherautókon szállitották Rómába, ahol a Vatikán pincéiben helyezték el. Az ilyenmódon biztonságba került értékek között van *Tacitusnak és Cicerónak több munkája,* amelyeknek az évszázadok viharain keresztül napjainkig történt épségben maradása Montecassino érdeme. A megmentett kincsek között vannak továbbá *a nápolyi nemzeti muzeum görög és római eredetü műkincsei,* sok herculanumi és pompeji lelet, a syracusai hires érmegyüjtemény, valamint a nápolyi nemzeti könyvtár 600 könyves-ládája. Ezeket már szintén a háboru következtében mentették át Montecassinóba, akkor, amikor a *sürü hullámban egymást követő Nápoly elleni légitámadások veszélyeztették ezeket az értékeket.*

Montecassino azonban nemcsak a nagyértékü műkincsek őrzője volt századokon keresztül, hanem a humanista keresztény szellemi életnek és az európai tudományosságnak egyik fellegvára is. Egyike volt azoknak a helyeknek, amelyek a *klasszikus és keresztény világ között a kulturális hidat megépitették.* Megalapitása óta zarándokhelye volt a nevesebbnél nevesebb tudósoknak és iróknak. Itt irta meg hires történelmi munkáját, a Historia Langobardorumot, a langobard Paul *Warnefried,* akit akkoriban Paul *Tiakonesnek* hivtak és Nagy Károly első tanácsadója volt. A klasszikus tudományoknak korának egyik legjelentősebb ismerője volt. Az ő emlékére hivták életre 1899-ben az apátság uj könyvtárát, a Biblioteka Paolinát, amelyben a világ legjelentősebb történelmi kiadványai szerepelnek. Azok között azonban, akik Montecassino iskoláján mentek keresztül, a legjelentősebb kétségkivül *Aquinoi Szent Tamás, akinek szülőhelye, Aquino, mindössze néhány kilométernyire fekszik Cassinotól.* Fiatal korában a nagy skolasztikus itt nyerte az első oktatást. Az apátság küldte őt később Kölnbe és Párisba, bizonyitva ezzel azt is, hogy milyen kiterjedt szellemi kapcsolatai voltak már akkor az egész keresztény Európában.

Kulcshelyzeténél fogva nem szabadulhatott az apátság politikai jelentőségétől sem és különböző politikai hatalmak versengtek azért, hogy befolyásukat biztositsák. Igy, mikor a német-római császárok felügyelete alá került, *hosszu ideig a birodalmi apátság jelzőt viselte.*

Montecassino felé megint egyszer véres léptekkel közeledik a történelem. Miután a tüzérségi tüz következtében maga Cassino városa ugyszólván teljesen elpusztult, nem tudni, milyen sors vár magára az apátságra, amelyet éppen nagy művészi értékénél fogva a német csapatok sem szálltak meg és nem épitették ki erőddé. Az apátsági hegyet körülvevő, a szerzetesi életformához annyira illő csendet az ágyuk döreje veri most fel és a Campagna sikságain a páncélosok dübörögnek. Az ősi apátság kórusáról pedig könyörgő imák szállnak az ég felé, hogy a Gondviselés óvja meg a keresztény kulturának ezt a fellegvárát, amely nemcsak a világ összes bencéseinek központja, hanem amely felé a legmélyebb együttérzéssel és szeretettel tekint a világ egész kereszténysége.

(d. k.)

Egy hét Lillafüreden!
Egyhetes téli üdülés a Palota-szállóban, teljes ellátás, utiköltség, borravalók, baleset- és poggyászbiztositással együtt, termeskocsi igénybevételével
311.— pengő.
Indulások: 1944. I. 30, II. 6, 13, 20 és 27-én. Jelentkezés:
Christophoros a Nemzeti Ujság és Uj Nemzedék utazási és menetjegyirodájában, Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 5. Telefon: 18-75-02 és 13-95-33

Nemzetközi szerződések megerősitő okiratainak kicserélése magyar-szlovák részről

A Magyar Távirati Iroda jelenti:

Ghyczy Jenő m. kir. külügyminiszter és Spisiak Jan rendkivüli követ és meghatalmazott miniszter, a szlovák köztársaság budapesti követe a m. kir. külügyminisztériumban kicserélték az alábbi nemzetközi szerződések megerősitő okiratait:

1. 1940. március 13-án aláirt magyar-szlovák kereskedelmi szerződés és az ahhoz tartozó okmányok, valamint az 1943. április 21-én aláirt kereskedelmi pótegyezmény,

2. 1942. julius 22-én aláirt magyar-szlovák társadalombiztositó szerződés és az ahhoz tartozó zárójegyzőkönyv megerősitő okiratait.

— **(Névváltoztatás.)** Szüts Ádám szakiró, a Stádium könyvkiadó tisztviselője az igazságügyminiszter 1943. I. 6322 I. M. számu rendeletével, örökbefogadás utján, nevét Gachal-Eölvedyre (Gacsal-Ölvedy) változtatta.

— **(Sajtónap Gyékényesen.)** Sikerült sajtógyülést tartottak január 23-án Gyékényesen. A többszáz főnyi hallgatóság a kulturházban nagy tetszéssel hallgatta Scheidl Nándor KSV-titkár előadását, melyben a világnézetek élet-halál harcában a sajtó döntő szerepét és fontosságát s a katolikusoknak a sajtójuk iránti felelősségét és kötelességeit fejtegette. A rendezés Martincsevics Pál plebános érdeme. A sajtónap a déli végek sok-sok magyarjának lelkében gyujtotta lángra a katolikus sajtóöntudat tüzét.

— **(Az Árpádházi Szent Margit)** c. folyóirat ünnepi száma rendkivül gazdag tartalommal jelent meg. A magasszinvonalu vezércikket P. Badalik Bertalan O. P. tartományfőnök irta. Majd Rezek R. lendületes költeménye után Szent Margit nemzetünk szellemi anyja cimen P. Oslay O. magvas tanulmányát olvashajtuk. Az Engesztelés Szentje cim alatt dr. Erdey Ferenc finom elmeéllel és élvezetes stilusban értekezik. Németh Imre tanügyi főtanácsos: A szent királyleány szigetén fejezetben melegszivüen ir. Puszta S. népszerü papköltő Árpádházi Szent Margit násza költeménye után P. Végvári E. főiskolai tanár: Szent Margit utja cimen a szenttéavatás történetét taglalja részletes alapossággal. Krónika a Nap városából fejezetben a szegedi Szent Margit Emlékbizottság titkársága hosszan beszámol a magyar Szent Margit-kultuszról és kérő szóval fordul a magyar társadalomhoz a szigeti letelepedés érdekében. Mikor a nemzet lelke testet öltött cimen Harrer M. Antonina n. O. P. rendkivül mély és élvezetesen szines tanulmányban tárja elénk a szentmargitos lelkületet. P. Fenyvessy Jeromos O. P. Fénysugarak a Gloriola tündöklésében cimen a szenttéavatás örömének hangulat-szinfoltjait rögziti s végül Herényi Kata Gyöngyök a koronában cimü novellája zárja a Paládia nővér szép képeivel illusztrált jubileumi számot. E szinvonalas folyóiratot a szegedi szentdomonkosrendi nővérek adják ki. Előfizetés egész évre 4 pengő. (Szeged, Hóbiárth basa-u. 30.).

— **(A fővárosi üzemek matinéja.)** A főváros üzemei kitünően sikerült matinét rendeztek a Magyar Művelődés Házában, amelyet zsufolásig megtöltöttek az üzemek alkalmazottai és hozzátartozói. A megjelent előkelőségek sorában voltak dr. *Morvay* Endre alpolgármester, *Farkas* Ákos és *Felkay* Ferenc tanácsnokok és több bizottsági tag. A gazdag müsort *Dékány* Lajos müsorközlő vezette be, majd a Községi Temetkezési Intézet és a Községi Kenyérgyár mükedvelői szindarabot adtak elő. A gyógyfürdők és gyógyforrások vegyeskara *Huzella* Elek karnagy vezényletével kórusokat énekelt, az Élelmiszerüzem tánccsoportja táncokat mutatott be. A müsor keretében *Olasz* János, a Gázmüvek alkalmazottja Csikós J. Attila verseiből adott elő s végül a fővárosi üzemek székely levente tanoncai gyönyörü dalokat énekeltek meleg ünneplés közben. A matiné gondos rendezése elsősorban *Reminiczky* Lajos székesfővárosi tanácsjegyző és *Morvay* Jenő osztályvezető érdeme.

— **(Adományok a Főméltóságu Asszony segélymozgalmára.)** A Főméltóságu Asszony segélymozgalmára a 99.000 sz. postatakarékpénztári csekszámlán 1944. január 15-én az alábbi adományok érkeztek be: Mezőhegyesi Hangya Szövetkezet 5000, gróf Wenckheim József Bpest 3000, Esti Kurir folyt. gyüjtése 600, Budai Chevra Kadisa 500, Palladis rt. Bpest 500, National regisztráló pénztárak kft. Bpest 300, Policky-Rieker rt. magyarországi fióktelepe Bpest 250, dr. Germán Tibor Budapest 200, Dukesz A.-né „Tricot Parisienne" Bpest 200, Klein és Kranz szállitmányozók Bpest 100, Schwarz Zsigmond Bpest 100, Vágvecsei Wellisch Andor Bpest 100, báró Forster Pál Bpest 50, Weisz Artur táborvezető gyüjtése Bpest 23.13, Attila-nyomda rt. Budapest 500, Bottke Ernő Pákospalota—Budapest 500, Szerszámgépgyár rt. Budapest 250, Hártya-, fémpapiros-papirkeresk. és ipari rt. Bpest 200, dr. Molnár Sz. Dezső Bpest 100, Csiribi gazdaság Agárd 100, dr. Bronner Gyula táborvezető gyüjtése Bpest 70.91, dr. Fésüs György kir. közjegyző Cegléd 50, Machan Jenő Kassa 50, Méhn Károly Budapest 50, Wörner Tivadar Budafok 50, dr. Bronner Gyula gyüjtése Bpest 41.24, Árvai József felajánlott szakértői dija 59.56, Baritz Árpád Dés 5, dr. Fischof Ernő ügyvéd Bpest 5, Törőcsik Ferenc Karcag 2 pengő.

Egyesületi hirek

A Magyar Individuálpszichológiai Egyesület pénteken, január 28-án este 18.30, azaz fél 7 órakor a Müegyetem Közgazdasági Karán (IV., Szerb-utca 23.) rendezi 253. előadóestjét, melyen dr. Hajnal Richárd „Az ember, aki mást akar" cimmel tart előadást.

IDŐPROGNÓZIS

A Meteorológiai Intézet jelenti:

A hőmérséklet nem változik lényegesen

Várható időjárás a legközelebbi 24 órára: Nyugati, északnyugati szél, több helyen eső, néhány helyen zivatar. A hőmérséklet nem változik lényegesen. Budapesten ma délben a hőmérséklet 19 fok C. A légnyomás 701 mm.

MEGNYILT A LELLEI

«LILIOM» CSÁRDA

VILLASOR 18

Berkes Marci teljes cigányzenekarával muzsikál. Tánc. Reggelig nyitva.
Fajborok — Dreher sörök. Polgári árak —
— Az előkelő közönség találkozó helye. —
A tulajdonos: Dr. Szentmiklóssy Aladár ny. rendőrfogalmazó vezetésével.

Hotel Pannonia restaurant pensió

SIÓFOK, Andrássy-ut 5. Telefon: 186.

Igazgató: Kelndorfer Oszkár.

Teljesen ujonnan átépitett a Sió partján. Folyóviz. Erkélyes szobák. Tetőterrasz, gyönyörü kilátással a Balatonra és a fürdőtelepre
Magyar—francia konyha.

Hirdessen

a Székesfehérvári

Friss Ujságban

Biztos Gyors Eredményes

* *A gyomorfájás*, gyomornyomás bélsárpangás, alhasi vérbőség nagyfoku erjedés rossz emésztés fehér nyelvlepedék, kábultság, fülzugás, halvány arcszin, migrén, kedvetlenség a természetes „*Ferenc József*" keserüviz használata által igen sok esetben hamarosan elmulik. Az orvosok ajánlják,

Apróhirdetések

Apróhirdetések közlési dija 10 szóig 50 fillér, ezenfelül minden szó 5 fillér. Ötszöri közléstől kezdve kedvezmény,

Bélyeggyüjtők figyelmébe! Mielőtt kizárólag Magyarország bélyegeit beszerezné tekintse meg szép gyüjteményemet, melyet „Turul" bélyeg albummmal együtt olcsóért eladók Csak komoly bélyegvásárlók jelentkezzenek. Cim a kiadóban. 534

Nagy készletet tartok izlésesen szőtt, erős rongyszőnyegekből Moszva hozott rongyot szőnyegre becserélem vagy megadott méretre megszövöm Donáné Kossuth u. 3. 494

A Szénatéren, a központi elemi iskola körül parcellázandó területen a város a házhelyeket igen méltányos feltételek mellett áruba bocsájtja. A házhelyek iránt érdeklődőknek minden nemü felvilágositást a város gazdasági hivatala ad. 538

Csinosan butorozott különbejáratu szoba szeptember 1-re kiadó. Cim a kiadóban. 539

Kezdő gépirólányt felvesz az Árpád fürdő, 562

Ebédlő és különféle butorok, háztartási cikkek eladók. Deák Ferenc u 28. Érdeklődni 5—65 ös telefonon 561

GYakorlattal biró kiszolgálónő felvételik KNAZOVITZKY-nál. 566

Egy mindenesfiu felvételik azonnal vagy szeptember 1 ére. Schwarcz Testvérek Simor u 41 sz. 567

BARTA hölgyfodrász

fióküzlete a Rákóczi ut 4. alatti uj épületben

megnyilott

Az elismert hölgyfodrász fióküzletét is a modern kor követelményeinek megfelelően vezeti.

Figyelmes kiszolgálás! Mérsékelt árak!

Állandó adások

5 Torna, — tánc Hanglemezek, — 7.10 Hirek — 10.20 Prózai előadás — 4.10 felolvasás — 11.10 Nemzetközi vizjelzőszolgálat — 12.00 Déli harangszó az Egyetemi-templomból, időjárásjelentés — 1.20 Pontos időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés — 2.40 Hirek, élelmiszerárak, piaci árak, árfolyamhirek, — 4.45 Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hirek

Szerda

4.15 Kosztolányi Dezső előadása
5 Szilády Zoltán csevegése
5.25 Hanglemezek
6.20 Magyarország—Belgium vizipoló mérkőzésének közvetitése
7.10 Postászenekar
7.35 Külügyi negyedóra
7.50 István király dicsérete. Szabadtéri zenetinnep közvetitése
10.25 Cigányzene
10.10 Szalonzene

Csütörtök

12.05 Cigányzene
1.30 Szalonzenekar
4.15 Féléra a leánynál. (Előadás)
5.00 Kis Pál zongorázik
5.30 Előadás
6.00 Egyházzenei hangverseny
7.20 Felolvasás
7.50 Rádió szalonzenekar
8.20 Abonyi Géza előadása
10.00 Cigányzene
11.00 Fedák Ágota dr angolnyelvü előadása
11.20 Hanglemezek

Imperatorok és rabszolgák lábainak nyomában. . .

PAÁL JÓB riportsorozata,

46

A fürdőszoba látványosság. Ilyen fürdőszoba egyetlen sincs a világon. Leirni nem lehet. Azurkék márványmedence süllyed a padlóba és köröskörül a legfantasztikusabb keleti szőnyegek. Meleg és természetes hőfoku tengerviz ömlik pillanatok alatt a medencébe és a hullámok a tenger varázsát adják. Mór tejedelmek kastélyaiban égtek egykoron a csillárok, amikben csak gyertya ég. Ezer és ezer gyertya lobog a termekben. A tükrök velencei dozsék palotáiban mutatták egykor a hölgyeknek, hogy minden ifjuság mulandó.

A terraszokon sehol nem látott exotikus növények.

A hall közepén márvány szökőkut.

És az ablakokon keresztül a világnak elkepzelhető legszebb panorámája.

Szemben Lokrum szigete.

A hegyen a benedekrendiek közel ezer esztendős klastromának romjai. Az egész sziget nem más, mint hatalmas kert, a hegyek oldalán narancs és pálmaerdő. Zimdinnek az volt a terve, hogy itt hatalmas játékkaszinót épit, a szigetet hiddal összeköti Dubrovnikkal, azonban a jugoszláv kormány nem járult hozzá a kaszinó felállitásához és igy Miksa császár és a szerencsétlen Rudolf paradicsoma megmaradt annak, aminek az Isten megteremtette.

A Shahrazade tündérvilágába avatatlan szem nem láthat bele.

A kertből és a palota ablakaiból a szemlélő betelhetik a világ minden szépségével, de őt nem láthatja senki . . .

Ugy mondják — és ezt az információmat a tábornok ur se cáfolta meg — hogy a Shahrazade Windsor Edward herceg számára készült. Neki ajánlja fel az Ezeregyéjszakának ezt a paradicsomát a titokzatos és rejtélyes életü lett nábob Windsor Edward herceg, Anglia volt királya miatt sietnek most annyira a berendezéssel. Most érkeztek meg a butorok. Orosz munkások csomagolják ki a vagónokból a muzeális értékü tárgyakat. Munkájukat senki sem látja. Odakünn megállnak a kiváncsiak a villa keritése előtt, de a tizenhat méteres pálmák és az ausztráliai fenyők megvédik a villa parkját a kandi tekintetektől . . .

*

Egy délutánt töltöttem el a Shahrazade tündérvilágában és bódultan fogtam meg a vörösrézből kovácsolt kapu mesteri kilincsét. Lábaim alatt a fehér lépcsők visszaverték a csillagoknak és a holdnak fényét. A japán kertben csendesen csobogott a patak. Az »Alpengarten« szikláin felhőkkel csókolódzó hegyóriások fiórája kacérkodott a kókuszpálmával. Lent a tengerben fehérvitorlás bárkák usztak.

(Folyt. köv.)

»Hungária« nyomdavállalat nyomása. Kiadásért felelős: Fodor László.

ÜGYELETES GYÓGYSZERTÁRAK

Augusztus hónapban: Bierbauer János örök Öreg utca. Gefferth Dezső Károly kkirály tér

Mentők, Tüzoltók (23), Kórház (6) telefon számai.

A rendőrség telefonszáma: **3-58**

Mozi müsor:

ARPÁD: Lányok a tüzvonalban — Titkos randevu (csütörtök—péntek)

URÁNIA: Évforduló Okos mama (szerda—csütörtök)

— ***Egy kisfiut halálra gázolt Adonyndl a vonat.*** Borzalmas szerencsétlenség érte Adonyban Fehér Mihály 7 éves második elemista Miska nevü fiát. A fiu amig atyja a réten kaszált, az adonyszabolcs—paksi vasut vonal sinein akart átmenni éppen akkor, amikor a vonat közeledett. A mozdony elkapta a fiut és a szószoros értelemben darabokra szaggatta, olyannyira, hogy a katasztrófa után ugy szedték össze a holttest szerte szét darabjait. A csendőrség szigoru vizsgálatot inditott annak megállapitására, hogy a borzalmas szerencsétlenségért kit terhel a felelősség.

— ***Városunk mult heti születései.*** Fehérvárott augusztus 9-től augusztus 15-ig született 7 fiu, 3 lány. Összesen 10. Házasságot kötött 4 pár. e,haltak 17 en, a lakosság létszáma tehát 7 fővel fogyott.

— ***Két tehervonat összeütközése Erosiben.*** Vasárnap regel 8 óra tájban az ercsi-i pályaudvaron vesztegló tehervonat utolsó két kocsijába, amely a váltón kivüli határon marad', belefuródott a Budapest felől érkező tehervonat. Az utolsó kocsi kiesett a sinekről, annak fékezője sulyos sérüléseket szenvedett és kórházba szállitották. A karambol ügyében a vizsgálat folyik.

— ***Vadőri szakvizsga.*** A m. kir. földmivelésügyi minisztérium vadászati osztálya október hó 25—27 között a gödöllői vadászati hivatalnál vadőri szakvizsgát tart. Ezt megelőzőleg október 11 én ugyanott kéthetes dijtalan tanfolyam nyilik meg. Felvételért augusztus hó 31-ig a miniszterium vadászati osztályához kell folyamodni. A felvétel feltételei a következők: betöltött 20 év, 4 elemi elvégzése, kifogástalan előélet, három évi igazolt vadőri szolgálat, testi alkalmasság. Vizsgadij 30 P. A tanfolyamon résztvevők dijtalan elszállásolást és kedvezményes elátást is kaphatnak

* A jó háziasszonynak jó kenyere azt pedig ***Fánosi*** tól szerezze be, Kérje mindenütt, minden jobb üzletben kapható.

— ***Kétszázötven olasz utas ünneplése Nagykanizsán.*** Olaszországból kétszázötven utassal különvonat érkezett ide. A lobogódiszben öltözteteti pályaudvaron nagy közönség éljenezte az olaszokat. A város nevében Sekulia Jakab tanitó olasz nyelven köszöntötte őket. A meleg fogadtatást Pascale Italó tanár, a Giornale d' Italia szerkesztője köszönte meg.

— ***Elveszett tárgy.*** A Szedres és a Hosszu temető közti uton, szombaton d u. fél 4 óra körül, egy zöld női kötött kabát elveszett. A becsületes megtaláló adja le a rendőrség 7 sz szobában.

Megérkeztek az őszi ujdonságok a

Bébi

Gyermekruha üzletbe

Kossuth u 12. Árpádfürdő épület.

Csikos iskolaruha, maltóz ruha, kötény

Csecsemőkelengyében nagy választék.

* ***Áldott állapotban lévő nők*** ifju anyák és többgyermekes asszonyok az enyhe természetes ***„Ferenc József"*** keserüviznek már mérsékelt adagokban való használata által is könnyü és hig ürülést, ugyisszintén rendes gyomor és bélmüködést érnek el. Az orvosok ajánlják.

— ***Francia autó halálra gázolt egy csendőrt.*** Papp Gyula komáromi lovascsendőr, őrsvezető, kerékpáron igyekezett szolgálati helyére, amikor Almásfüzitőnél hátulról elkapta egy francia rendszámu autó melyet dr. Anton Hafner ügyvéd vezetett. A szerencsétlen csendőr azonnal meghalt. Hafnert Budapestre vitték A vizsgálat megállapitotta, hogy a gázolás Papp vigyázatlansága miatt történt, aki egy dülőutról hirtelen kanyarodott a betonutra.

— ***Eddig 830 vagón hagymát értékesithettek a termelők*** A Külker skedelmi Hivatal adatai szerint fontosabb dényczikkeink kivitele általában kedvezően halad. Őszibarackból eddig 36 vagont, szilvából 285 vagónt szállitottak, a szilvából az export első tiz napja alatt 200 vagónt, salátauborkából eddig 270, friss paradicsomból 271 vagónt vittünk a külpiacokra A vöröshagyma értékesitése is zavartalanul folyik. A METESz eddig már 830 vagónt vásárolt össze, kb. egynegyedrészét helyeztük el külföldön

ÁGÁRDON

A

HALÁSZCSÁRDA

(Nagyvendéglő) a fehérváriak kedvelt találkozó helye. A vasuttól 1 perc.

Elsőrangu jazz- és cigányzene.

Minden este tánc.

SZOLID ÁRAK!

Áthelyezték a gabonapiacot.

Az utóbbi években a nyár végi heti gabonapiacokat a nagy forgalomra való tekintettel a Simor u'cából átszokták helyezni a Széna téri lóvásártérre. Ez az intézkedés az idén is megtörtént és az első heti gabonavásárt ma tartották itt meg.

SPORT

A magyar vizipoló csapat ujabb győzelme.

A Budapesten most folyó „Horthy Kupa" vizipolómérkőzések harmadik napján a magyar vizipolócsapat ujabb győzelmet aratott 9:2 arányban megverte az osztrák csapatot.

A harmadik versenynap után a kupaversenyek állása az alábbi: 1. Magyarország 6 pont 20:3 gólarány, 2. Németország 4 pont 8:7 gólarány, 3. Hollandia 4 pont 7:11 gólarány, 4. Belgium, 3 pont 9:9 gólarány, 5. Ausztria 1 pont 6:15 gólarány, 6. Franciaország pont nélkül, 6:10 gólarány.

A mai napon a holland—német, majd utána az osztrák—francia csapatok és végül a magyar és belga csapatok mérkőzésére kerül sor.

Uszó és vizipoló mérkőzések a Városi Strandfürdőben.

Szent István ünnepén ujabb uszósport eseményben lesz része Székesfehérvár közönségének. Uszóink és vizipolósaink ezuttal a debreceni VSE uszóit és vizipolócsapatát látják ezuttal vendégül. Ez a vizipolómérkőzés revans jellegü, miután a fehérvári csapat egyalkalommal már 2.0 arányban vereséget szenvedett a debreceni csapattól. A lengyel válogatott csapaton aratott legutóbbi felüllő győzelem után természetesen indokolt optimizmussal várja a közönség a debreceni csapattal való ujabb találkozást, amely a strandfürdő uszodájában délután 6 órakor kezdődik.

— ***VOGE tagok figyelmébe.*** Értesitem a Voge t, tagjait, hogy 20án pénteken a Szent István napi körmeneten testületileg veszünk részt. Indulás a székházból fél 9 órakor. Elnök.

ÁRPÁD. Ma utoljára! 5—7—9 óra 5 órakor a helyár: 20—40—60—70 fillér

NE MULASSZA EL! Ilyen müsor 10 évben csak egyszer van,

Az év története. Az angol koronázás. Buster mint tengerész.

Két nagyszerü film egy müsorban!

Lányok a tüzvonalban

Látványos nagy operett 10 felv. Főszereplők: JOAN BLONDELL és DICK POVELL.

Titkos randevu

Izgalmas kémtörténet 10 felv. Főszereplő: WILLIAM POWEL. Premier: HOLNAP.

Ujabb látnivalók a „Bory-vár"-ban.

A Szent István centenárium előkészületeiből Bory Jenő is kiveszi a maga részét, mert a várban nagy ünnepi kiállitást tervez a jövő évre.

A vár lodzsáin — mint megirtuk — 44 szobrot helyez el, Magyarország vezérei, királyai, hősei és nagy férfiai sorából, azonkivül pedig több festmények vázlata is készen áll

A festmények jórésze Szent István életéből meritett tárgyat és mozzanatot fog ábrázolni Már a vázlatok is elárulják, hogy nem holmi tulzottan modern „ista fajta" szin dorbézolás lesz, hanem az örökszép, örökemberi müvészet, a maga természetes valóságában és idealizált felfogásában.

Bory mester eleven fantáziája ujfent felépitette Szent István bazilikáját, melynek alapzata ott áll a kiásott ucán. Az eredeti római világbeli keresztény bazilikát látjuk, mint amilyen a római Szent Pál bazilika, vagy az ujabb keletü, de teljesen stilszerü müncheni Szent Bonifácius bazilika Az egyik kép az istenháza belsejét tünteti fel, a másik kettő pedig külsejét.

Ez a két kép a bazilikát két külön felfogásban mutatja be. Az egyik előtt egy szindus csoport a szent koronát hozza meg, a másik képen a templom előtt zarándok csapat hódol a nagy, szent király előtt.

Megható, megindító festmény: Szent István a halálos ágyon. A haldokló király arca már szederjes, mintha lelke már félig meddig a magas szférákban szárnyalna, az egek ura felé, de szemeit még élettel szegezi az Isten felé, hogy Szűz Máriának, a nemzet nagy anyjának felajánlja országát. A hit varázsa szüri át az egész mesteri alkotást, mely már vázlatban is nagy kvalitásokat mutat

Igen érdekes festmény Gizella ábrázolása is

Erdekes két vázlat a Varkocs kapitányról szóló két vászon is. Székesfehérvár utolsó védelmezője, ott áll a becsukott várkapu előtt, körülvéve az ellenséges törököktől. Mozgalmas, izgalmas kép ez, de nagyon. S ha nem is illek bele a szent király történelmének keretébe, annál inkább beleillik a város történetének keretébe Ugyanilyen eredeti felfogásu és müvészi intuicióval megalkotott kép az Aranybulla országgyülésének képe, mely már a jövő évi országgyülés alkalmából készült, melyet az ünnepi évben a helybeli Aranybulla hegyen tartanak majd meg.

A magyar nagyurak, törvényhozók szinpompás csoportokban és akkori magyar formaruhában vonulnak fel ficánkoló paripákon, amelyeken a zablától a farmatringig ötvös, veretes magyar szerszámok diszlenek A lovagok aranyhimzésü csótárokon nyugvó nyergeikben ugy ülnek, mintha a lóhoz nőttek volna.

Ezek, valamint a szobrok méltóan hozzájárulnak majd a nagy ünnepségek fényének emeléséhez.

Itt emlitjük meg, hogy e hó 20án István király ünnepe alkalmából ujból megnyilnak a Bory-vár kapui a nagyközönség számára — és 50 filléres belépti dij ellenében a vár látnivalói megtekinthetők.

Hősi halottainkhoz*

Irta: *Bácsalmási István* mezőgazdász, a Sycambria szeniora.

A Nagyrend hősi halottai:

†

Szentiványi Géza zászlós, a Lautumia dominusza az orosz fronton hősi halált halt. — *Dr. Angéli Henrik* orvoshadnagy, az Alba-Regia dominusza a keleti harctéren orvosi és magyar kötelességének teljesítése közben elesett. — *Nagyszalánci Szalánczy László* jh., a Racusa v. szeniora a Don-menti harcokban Istenért és Hazáért hősi halált halt. — *Radnóti Sándor* v. szenior, zászlós, jogszigorló a Don mellett ifjú életét áldozta Hazájáért. A Nagyrend hőseire, mint az örök magyar eszmények harcosaira emlékező lélekkel tekint fel. Követendő ideáljaink lesznek és maradnak mindig ők!

Új akadémiai évünk elején fájdalmas büszkeséggel idézzük azok szellemét, akik sorainkból kiválva elmentek, hogy ebben az apokaliptikus viharban annyira maradéktalanul teljesítsék a kapott parancsot. Kiváltak sorainkból és elmentek, hogy az eszményekbe vetett hitükkel, lelkesedésükkel, az *Anima Americana* erejével dicsőséget vigyenek oda, ahol a hivó szó szerint szükség volt rájuk. *Fiatal életük olyan bátor és hősi odaadása a legszentebb ügy diadalának letéteményese lett. Halálukban egy nemzetet ajándékoztak meg élettel.*

Mert életben marad az a nemzet, amelynek fiai így tudnak halni érte. A hősi célokért odaadott fiatal életek temetéséből, az őket sirató anyák szent zokogásából, a fejfák faragásából és a rácsokolt hitvesi csókokból, a mésszel locsolt tömegsírok erejéből, gyászdalok fájdalmasan egyhangú pergéséből születik meg az Élet Szimfóniája. És ők hatalmas akkordjait írták az ezer év óta íródó nagy mű új fejezeteként.

Tudtuk, hogy ott voltak, amikor a felvidéki virágeső, Kárpátalja tüneményesen gyors megszállása, az erdélyi részek mámoros felszabadítása épp úgy megkövetelte a magyar vér áldozatát a magyar földért, mint a délvidéki magyarok örömzokogásába belelövöldöző szerb partizánok kegyetlenségei.

Ott voltak akkor is, amikor a vörös lidércfény, a Kelet pogánysága elleni keresztjárás, Krisztus vivése a magyar Hősök folyton megújuló áldozatát kívánta. Hősi halálukkal egy hősi életre tették fel az örökké dicsőségesen ragyogó koronát. *Mert mielőtt a frontokon mutatták volna meg erejüket, egy nagy világnézeti harc dicsőséges katonái voltak.* Az Emericana szellemi és lelki vértezetét magukra öltve szinte az egész nemzet ellen vívták harcukat a nemzet érdekében.

A magyar társadalom körében nagy mértékben terjedő anyagelvüség mindjobbon háttérbe szorította a katolicizmus befolyását a közéletre. S a vallás, katolicizmus nélküli társadalom nagy léptekkel ment azon a ködös és tekervényes útvesztőkön, amelyen a megálljt már csak a trianoni gyászharang vészes kongása volt képes kiálltani. A tanácstalanság

* **Kérjük a Korporációk vezetőségét, hogy a hősi halottaink nevét s a halál körülményeit tudassa a Szerkesztőséggel. Egyrészt folyóiratunk hasábjain meg akarjuk örökíteni részletesen, másrészt a központi nyilvántartásba bevezetni. Egyúttal kitüntetést nyert Testvéreink nevét is kérjük az összes adatokkal. Bárki ilyenről tudomással bír, tartsa hazafias, emerikánás kötelességének azok bejelentését. Ennyi áldozatot talán az itthonmaradottak is hozhatnak! (Szerk.)**

rendje, az Emericana, mélységes hálával és köszönettel adózik a dicső magyar katonának.

Ugyanilyen nyiltság és őszinte kiállás jellemzi **vitéz Farkas Ferenc** vezérőrnagy, országos főcserkész sorait, amelyeket a cserkészet és a levente viszonyáról irt. Sajnos, helyszűke miatt nem áll módunkban az egész cikket ismertetni (megjelent a „Levente" 1942. 6. számában), pedig okulhatnánk belőle a mindent uniformizálni óhajtó akarnokok és az egyetemi egyesületek létjogosultságát kétségbevonó törtetők. Hitvallás e megnyilatkozás a cserkészet és a többi régóta müködő szervezetek fenntartása mellett. „Ha ezek az egyesületek nemzeti szellemben és a leventecéloknak megfelelően müködnek, nincsen semmi baj, mert végeredményben a magyar hazafias munka teljesítése a fontos, és nem az, hogy az ifjú hol, s itt vagy amott végzi el." Később ezt olvassuk: „a cserkészmozgalom csupán azért, hogy csak egy ifjúsági szervezet legyen, nem olvadhat be a levente intézménybe". Ugyanezt üzenjük az egységesdit játszó elemeknek: az Emericana csak azért, hogy egy színtelen, világnézetnélküli, bizonytalan célkitűzésű szervezetlenség legyen az egyetemeken, nem hajlandó a küzdelmet feladni.

Bitter Illés első commendátorunk síremlékének leleplezése

Irta: *v. Tanka Tibor.*

A szeptembervégi hideg, szeles őszi idő helyett ragyogó meleg napsütés öntötte el a fővárost. A kerepesi temetőben fél tizenkettőkor kezdtek gyülekezni az Emericana vezérsége, protektorai, vezető nagyurai, a korporációk vezetősége és leventéi. A tanitórendek küldöttsége, a pedagógiai társadalom számos kiválósága, a szülőföld küldöttsége, a család hozzátartozói, a Szent Imre gimnázium tanári kara és ifjúsága.

Tizenkét órakor vette kezdetét az Emericana alapító kommendátorának, néhai *Bitter Illés* tanker. kir. főigazgató, clairvauxi apát síremlékének leleplezési ünnepsége.

Az ünnepély dr. *Hamvas Endre* pápai prelátus, ált. érseki helytartó, a Nagyrend prelátusának imájával kezdődött, aki megszentelte az Emericana által alkotott síremléket, melyet *Bory Jenő* hírneves szobrászművészünk carrarai márványba ihlettel vésett Szent Imréje ékesít.

Ezután dr. *Kemenes Illés* tanker. kir. főigazgató, a Nagyrend kommendátorának avató beszéde következett.

Emerikánás Testvérek!

„Elsőbbül is tegyünk imádságot, hogy dolgunk kedves legyen Isten előtt." Megtettük: imádkoztunk. A főpap megáldotta Bitter Illés, clairvauxi apátnak, a Szent Imre gimnázium első igazgatójának, Nagyrendünk alapítójának márványba faragott síremlékét. Az ő szándékainak hódoltunk, mikor imádságot tettünk. Imádságot tettünk azért is, mert ő már ott van, ahova az imádság szárnyain van összeköttetés. Az árván

Emericana 1942/43. 2.

maradottak szomorú sorsával álljuk körül porladó hamvait. *Ám ez a por és hamú számunkra élet, útirány, erőforrás, mert még ma is égnek és világítanak. Márványba faragott emléke jobban időt álló, mint a mi nemzedékünk. Ha már mi nem leszünk, akik láttuk az eszméért lángokban égő szemeit, máskor a bűnt útáló, majd szikrázó, majd megvetéssel elforduló tekintetét, a jóság láttán mosolyba mosolygó vonásait, muzsikus szavának csengését, gyönyörűségesen zengő magyar beszédét, mondom, ha mi már nem leszünk, akkor is álljon emléke, s világítson, égessen továbbra is, az utánunk következő nemzedék számára.*

Itt állunk sírod körül zokogó magyar lélekkel. *Nehéz napjainkban még jobban érezzük hiányodat, hatalmas Commendatorunk.* Itt állunk hamvaid körül zokogó bánatunkkal, mint mikor visszaadtunk az anyaföldnek. De nemcsak most állunk itt: *ide zarándokoltunk, mikor nagy kérdések marcangolták bensőnket,* mikor a te gyönyörűségesen szép alkotásodnak, az Americananak sorsa nehézre fordult, mikor éreztük erőink végességét, mikor a kislelkűség árnyai keringtek lelkünkben. Ide jöttünk gyengék az erőshöz, az égő és világító férfihoz. Féltettük reánk testált örökségedet. Éreztük, tudtuk szent ígéretünknek mázsás súlyát, vállaink gyenge voltát... és itt újra erőt merítettünk. Te nem ismerted a csüggedést, s a te korholó tekinteted szégyenre szomorította orcánkat, mikor csüggedtünk. A te életpályád nem ismerte e szót, mert ahova Isten kéz vezérelt, mindenütt alkottál. Reád is áll nagy tanítványod jelmondata: facta loquuntur. A *te tetteid valóban beszélnek.* A szent tüzet hordoztad szívedben-lelkedben. Ennek fényénél mentél, mentél mindig csak előre: útszéli tövisek, lábad elé tolakodó göröngyök, gáncsoskodás, hamis próféták jelszavai nem csüggesztettek sohasem. Álltad a vártát, álltad a harcot, miközben mosolygó ajkakkal néztél el azok felett, akik belekontárkodtak az igazi próféták munkakörébe.

Itt állunk immáron emlékkel megjelölt sírod körül. Hatalmas Commendatorunk, az Americana nagyra nőtt családja. Sírodon, mióta annak mélyébe léptél, nem hervadt el a virág: hűséges leányaid hűségesen gondozták sírhalmod virágait. Ide zarándokoltak s csendes imádságokban szemük könnyeivel öntözték a virágokat, hogy idő előtt el ne hervadjanak. E virágok ezentúl nemcsak sírodat díszítik, hanem hódolnak annak a szent Hercegnek is, akinek a magyar firmamanetum alatt Te voltál egyik legodaadóbb harcosa, életének megértője, isteni küldetésének, ennek az isteni ajándéknak leghűségesebb sáfárja. A szavak helyére léptetted a tetteket s olyan ifjúságot akartál ajándékozni a szegény magyar hazának, mint amilyen az első szent király első szent fia volt. Az ihletettkezű művész eltalálta gondolatodat: a szobor tekintete a messze magasságokba fúródik: Istent keresi mindenben, mert az Ő szentséges személyének szolgálata az emberi élet célja. Közben keze az erőt jelentő kardot markolja, de másik keze liliomon pihen. Isten igazait, az embernek célját csak erős akarattal, munkás kézzel, meg nem hajló derékkal lehet szolgálni. E szolgálatnak a hitben, a meg nem vesztegethető becsületben kell sarkalnia. A bűn, a szenny, az alávalóság gyengít, rothaszt, becsületet rozsdásít. Megalkuvó, árulóvá süllyeszt. Lápoknak lelkei nem szolgálják, nem szolgálhatják sem Istennek, sem a Hazának, sem embertársaiknak javát, boldogságát...

Hamvadó poraid felett, alapító Commendatorunk, az első magyar

ifjúnak, a szent és erős ifjúnak szobra ékeskedik. Őrt áll sírod felett s hirdeti mindenkinek, akit illet, hogy hűséges szolgája voltál. A márvány súlya útját állja, hogy rohanó szelek, tomboló viharok lesodorják sírhalmodnak földjét s siettesék emlékednek elmulását. Mi sem engedünk a viharok romboló munkájának. Élősövény leszünk sírod körül, amíg csak az Americana él, növekszik, virágzik. *Tüzoszlop légyen, emléked, hogy útat mutasson, világítson és égessen...*

Mi hisszük, hogy a szent Herceggel Isten trónusa előtt zengsz dícsőítő énekeket az élők és holtak hatalmas Urának, mert jó harcot harcoltál, a talentumokat megőrízted s ezért pályafutásod befejeztével megadatott néked az élet koronája. *Könyörögj Isten trónusa előtt a magyar haza ékességéért, igéretéért, a magyar ifjúságért; könyörögj nyomaidat járó Americana nagy családunk minden tagjáért; könyörögj, hogy a magyar rónákon ismét a boldogok éneke zengjen, hogy ismét vigasságra forduljon Pannoniának eltávozott ékessége.*

Te pedig Hatalmas Commendatorunk, nyugodjál békességben...

A commendátor úr felemelő szavai után dr. *Brisits Frigyes* tanügyi főtanácsos, egy. m. tanár, gimn. igazgató mondott emlékbeszédet a Cisztercita Rend Szent Imre gimnáziumának nevében.

Sírod, — mondotta többek között — a mi világító hitünk örök katedrája lesz. Létedet zordon harmonia jellemzi, melyet a szeretet és jóság aranylángja szegélyez. A katolicitás megigézettje és csodálatos atlétája voltál. Krisztus ihletett, és az Ő szelleme vezetett! A Te sírod nem itt van: szívünk a sírod!

Drága jó Főigazgatónk, Te a szerzetestanári eszmény teljes megtestesítője voltál. Minden úgy maradt és marad, mint eddig volt a gimnáziumodban.

Imádkozz, hogy fiaink olyanok legyenek, mint Te akartad!

Te pedig világítani s melegíteni fogsz bennünket egész életünkön át!

A ciszt. gimnázium énekkara adott elő ezután, majd *Hamvas Endre* pápai prelátus imádságával ért véget a lélekemelő ünnepség.

A tömeg azonban nehezen oszladozott. Mély megilletődöttséggel vette körül mindenki a koszorúkkal borított sírt.

† LÁNG JÓZSEF

Az Americana nagy szomorúsággal és mélységes részvéttel kísérte utolsó útjára a Nagyrend egyik leglelkesebb, legodaadóbb és leghűségesebb nagyurát, Láng Józsefet. Ott láttuk a *Kommendátor* úrral az élén — aki a temetési szertartást végezte — az Americana *vezérségének, protektori* karának, *káptalanjának* nagy küldöttsége mellett a korporáció *Valeria* tagjait. A Nagyrend nevében *Róder Pál,* a Valeria volt priorja búcsúztatta. *„Egész életedben a szépet, a jót, a nemeset, a magasabbrendűt kerested.* Környezetedet is úgy választottad meg, hogy ott minden szép, finom összhangzatos és nemesen előkelő legyen. Ha mégis valahol hiányát láttad ennek, nemes lelked sugallatával magad vetítetted, magad sugároztad magad köré azt a tónust, azt a mindenkit átható szellemet, amelyben minden és mindenki átformálódott, átnemesedett, hogy átvegye s tovább sugározza a Töled kapott sugallatot... *Üresen maradt egy őrhely, amelyen egész férfi, mélységesen hívő lélek, tisztes, higgadt, de elszánt magyar ember szolgálta egyházát és hazáját. Ezért oly nagy a mi veszteségünk, ezért oly nagy a mi fájdalmunk.“*

A Nagyrend emlékét hálás kegyelettel őrzi, hiszen emerikánás lelkesedése örök időkre például szolgálhat öregnek és fiatalnak egyaránt.

Stendhal leghiresebb regénye törvényszéki akták alapján

Páris, február 4
(A Magyarság tudósitójától)

Stendhal »Vörös és fekete« cimü regényét minden irodalmilag müvelt ember ismeri. Julien *Sorel* és *de Rénál* asszony sorsát nagyon sok női szem megkönnyezte, a világ pedig közel ¾ százada csodálja a nagy francia iró irásmüvészetét, életismeretét s azt a páratlan precizitást, amellyel az emberi lélek legrejtettebb megnyilvánulásait is megrajzolja. Stendhal legnagyobb érdeméül szokták felhozni az irodalomtörténet leghivatottabb irói is, hogy a *»Vörös és fekete«* alakjaiba az élet valóságát annyira bele vitte, hogy hosszu időkre megmutatta a naturalista regény helyes utját, amelynek a lélek apróléko*s* rajzára kell törekednie s *irásmüvészetének páratlan bizonyitékául* azt szokták felhozni, hogy ennek a halhatatlan regénynek *»hihetetlen« és »teljesen valószinütlen« meséjét el tudta hitetni.*

Kétségtelen, hogy a regénynek különösen az a fordulata, amikor a volt szeminárista Sorel de Rénal asszonyt a templomban agyon akarja lőni, vagy de Rénal asszonynak az az elhatározása, hogy szerelmesének boldogulását megakadályozza egy árulkodó levéllel — mindkettő szinte feltünően ellentétes lépés az alakok jellemével, — egy pillanatig zavarólag hat a kritikus szemre, de csak addig, amig a meglepő cselekedetek motivumait a regény befejező részében Sorel és Rénal asszony tépelődéseinek szövevényes rajzából kialakuló lelki képein fel nem ismerjük.

A müvelt világ köztudatában a *»Rouge et le noir«* mint hihetetlen és mesterkélt történet szerepel. Ennek az akadémikus és egészen jogosnak látszó megállapitásnak a népszerüségéről gondoskodtak a francia enciklopédiák, iskolai irodalomtörténeti könyvek.

A hihetetlenre csak ugy lehet reácáfolni, ha megmutatják létezését fizikailag a valóságban. *Bouchardon* francia tudós, aki régi idők nagy bünpereinek történésze, most avval a meglepetéssel szolgál az irodalmi világnak, hogy hiteles okmányok alapján kimutatja: Julien Sorel de Rénal asszony, Mathilde de la Mole kisasszony, *Stendhal regényének főalakjai, mind éltek* s a nagy iró a »valószinütlen« történetet az ő életükből meritette.

Bouchärdin története igy szól:

1822-ben, a brangues-i kastélyban élt a *Michoud de La Tour* nemesi család. A férj ötvenkét esztendős volt, az asszony harminchat. Egészen olyan lehetett, mint Rénalné, — magas, karcsu, szelid teremtés, akinek vonalai és halvány szinei hóditottak. Félénk és tisztességes volt, mint Stendhal hősnője s ő sem vásárolta Párisban kalapjait s nem cifrálkodott. Legfőbb gondja az volt, hogy gyermekeit nevelje, akiknek, miután már serdülő korba jutottak, nevelőre volt szükségük. A plébános bejánlotta a családhoz a kovácsmester fiát, Antoine Berthet-t, aki Grenobleban a szemináriumban tanult, kitünő latinista volt, könyv nélkül tudta a Bibliát és Horacius ódáit.

Berthet-t, aki éppen ugy, mint Sorel, nem érzett magában hivatottságot a papi pályára, erőt a világi élet megvetésére. Beleszeretett a ház asszonyába és magasra tört. Ostromolni kezdte szerelmével az asszonyt, aki aztán, mint Stendhal hősnője, csakhamar elbukott. Az asszony menekülni akart bünétől és mindent elmondott a plébánosnak, aki először azt tanácsolta, hogy valljon be mindent férjének, de aztán, félve attól, hogy a férj megöli az asszonyt, megelégedett annyival, hogy figyelmeztette a férjet, hogy a fiatal ember veszélyezteti a család jó hirnevét. Erre a férj a nevelőt elküldötte. Berthet, — éppen ugy, mint Stendhal Sorelje — visszamegy a szemináriumba, ahol megembereli magát, felejteni akarja bünét és tanulmányaiba mélyed. De véletlenül megtudja, hogy volt tanitványai mellé uj nevelő került s a szerelmes ember megint felébred benne. Féltékeny lesz. Levelet ir de La Tour asszonynak. A levél a férj kezébe kerül, aki feljelenti a szeminaristát a püspöknél. Berthet-nek távoznia kell az intézetből. Szerencsére kap állást Gordon gróféknál, ott beleszeret a gróf leányába.

Itt aztán eltér Stendhal meséje az igaz történettől. A grófkisasszony nem kerül a szép és fiatal tanitó hálójába. Az apa észreveszi a leány érdeklődését — a tanitót elküldi. Berthet állás nélkül kószál az országban. Egyszer alkalma nyilik elhelyezkedni, de kijelenti, hogy »nem akar kétszáz frankért senki szolgája lenni.« Otthonról, szülei segélyezik. Leveleket ir La Tour asszonynak. Nem kap választ. Pisztolyt vásárol és elmegy Brangues-ba. Vasárnap délelőtt érkezik meg. Egyenesen a templomba megy. A cimeres családi padban ül Michoud de la Tour asszony leányával. Éppen az Urvacsorát osztják. Berthet mögéje kerül és kétszer reálő az asszonyra aztán a halántékának forditja a pisztolyt s agyon akarja lőni magát. Remeg a keze, elhibázza a lövést és csak könnyen sebesül meg, La Tourné sebesülése sulyosabb, de meggyógyul és amikor kihallgatják, kijelenti, hogy megbocsát a merénylőnek és kéri a birókat, hogy ne itéljék el!

Berthet-t persze azonnal a börtönbe viszik. Douillet vizsgálóbiró előtt kijelenti, hogy nem érez lelkiismereti furdalást. Nem tehetett másként, mint ahogy tett. (Egészen ugy beszél, mint Sorel.)

Egyszerü dolog az egész per. A vizsgálóbiró jegyzőkönyve mindössze tizenöt oldal. A vizsgálat összes kiadása negyvenhárom frank!

Persze a vizsgálóbiró nem volt Stendhal. Őt nem érdekelte a lélekanalizis, meg sem látta történetben a »nehezen indokolható«, az »érthetetlen motivumokat«.

A főtárgyaláson, amikor megkérdezték, hogy miért akarta megölni az asszonyt, azt mondta: »Eszembe jutottak szerelmes esküvései és árulását meg akartam bosszulni«.

A védő ugy beszélt Berthetről, hogy »ez a derék fiatalember a szerelem *deliriumának* áldozata«.

Abban a korban még nem voltak fogékonyak a birák a patológikus mentőkörülmények iránt.

Berthet-t halálra itélték.

Berthet éppen ugy, mint Stendhal Sorelje, bátran halt meg.

Berthet azt mondta az itéletre:

— Legalább pár nap mulva tudni fogom, hogy a *legnagyobb kérdésre* mi a válasz.

Mosolyogva jegyzi meg a plébánosnak, aki meglátogatja:

— Milyen okos ember volt Danton és jó nyelvész. Igaza volt, amikor azt mondta, hogy *gilotinozni* szabálytalan ige. Például nem használhatom azt az alakot, hogy »engem legilotinoztak«.

Családja próbál kegyelmet kieszközölni számára, de ő tiltakozik ellene. Boldog, hogy el van zárva a világtól.

A főállamügyész a kegyelmi kérvény benyujtása ellen tiltakozik. »*Templomban* elkövetett bünre nem lehet kegyelmet adni!« — irja a bíráknak.

Berthet-t kivégezték. Bátran viselkedett az egész szörnyü és hosszadalmas szertartás alatt.

Ez volt Berthet története s alig több a Stendhal regényének a meséje nagy vonalaiban. A »hihetetlen« történet tehát megtörtént és kétségtelen, hogy Stendhal ennek a pörnek a szereplőit, a pör egész anyagát ismerte. Sőt talán még többet, mert regénye elején azt mondja: »Nehogy valakinek a magánéletébe gázoljak, *kitaláltam* egy városnevet: Verriéres-t«.

A kritika, az irodalmi munkák megállapitása a »hihetetlen« meséről megdőlt, de rendületlenül fennáll a nagy naturalista és pszihológus irásmüvészetének csodálatos erejéről táplált nézet. — soha iró nem látott bele olyan mélyen az emberi lélek rejtelmeibe, mint Stendhal.

o.

Románia szövetségesközi kémszolgálatot szervez Magyarország ellen

Bukarest, febr. 5
(A Magyarság tudósitójától)

Soha alkalmasabb időben nem állhatott elő egy kormány törvényjavaslattal, mint Bethlenék most a kémekre szabott halálbüntetés eltörlésével. A Bethlen-kormány ténykedéseit általában az ember csak ugy ismerheti meg, ha a külföldi lapokat figyeli. Ilyen böngészés közben találtunk a *Lupta* február 4-iki számában egy hatalmas cikket az oláh hadsereg mindenféle tekintetben elképzelhető reorganizálásáról. Azért aktuális ez, mert a nemzetvédelmi legfelsőbb tanács most kezdte meg elvi tárgyalásait a nemzetvédelem reorganizálásának irányelveiről. A tudósitás szerint ennek a legfőbb hadiszervnek határozatait összhangzásba kell hozni az állam költségvetési előirányzatával és az eddigi katonai törvényekkel, vannak azonban a nemzetvédelemnek olyan szükségletei, melyeket minden egyébre való tekintet nélkül sürgősen és szervesen kell biztositani. *Ilyen a kémkedés kiépitése.* A *Lupta* szerint a világháboru óta külön valódi háboru folytatódik az országok között: *a kémkedési háboru.* Megvolt ez már a háboru előtt is és különösen Németország fejlesztette ki erős fegyverré s hihetőleg ma sem hanyagolja el.

— Az a tény, — mondja a *Lupta* — hogy az ellenséges államok titokban fegyverkeznek, szükségessé tette nemcsak a szövetségesközi katonai ellenőrzés megszigoritását, hanem *széleskörü hirszerző-szolgálat megszervezését, amely a főparancsnokságnak az ellenség minden készülődését hirül adja,* hogy meg lehessen tenni a megfelelő ellenintézkedéseket. Az oláh nemzetvédelmi tanács nemcsak azt indítványozza, hogy *Románia minden kémkedéssel foglalkozó szervezetének munkáját (mint a sziguranca, a nagy vezérkar stb) egyesitsék, hanem ajánlja szövetségesközi kémszolgálat megvalósitását is.*

— A Herriot—Luther-polémia bebizonyitotta Németország titkos készülődéseit, lapunk pedig idejében kimutatta pontos számokkal és adatokkal, hogy *milyen aggasztó arányokat öltött Magyarország fegyverkezése(!)* A szovjetekről ne is beszéljünk. Ha az egyes államok ellenünk irányuló katonai készülődéseit megismertük a beérkezett kémjelentések alapján, akkor nyulhatunk majd rendszabályokhoz ezek megsemmisitésére.

Azután a biztató bevezetés után a *Lupta* kifejti, hogy *minden államnak teljes erejét egyesiteni kell az elkövetkezendő háborura.* A nemzetvédelmi tanács azért alakult, hogy minden minisztérium és hatóság munkáját egyesitse a nemzeti védelem céljaira. A hadügyminisztérium és a vezérkar ezután nem fog a civil minisztériumoktól elszigetelve dolgozni, hanem egyesitik erőiket. Az elvi alap törvényhozási biztositása után főbb vonalakban a gyakorlati kivitelre a következő tervet fogják megvalósitani:

»A vezérkar katonai hatáskörét szaporitják, hozzáutalván a katonai keretek mindenféle instruálását. *A kereteket állandóan tudósitják, milyen katonai ujitásokat terveznek az ellenségek és a szövetségesek;* a hadügyminisztérium pedig összekötő szervként fog müködni a nemzetvédelem szervezésében érdekelt többi minisztérium között.« (A tervben emlitett keretek *a háborut előkészitő és a hadkiegészitő parancsnokságokat jelentik,* melyek az őszszel elkészült nemzetvédelmi reformtörvényjavaslat szerint függetlenek a hadtestparancsnokságoktól és nekik lesznek alárendelve a közigazgatási, közlekedésügyi és iparfelügyeleti szervek az illető területeken.)

Ennek a nagy tervnek keresztülvitelére természetesen pénz, pénz és pénz kell. Ezért járt most *Bratianu* Vintila pénzügyminiszter a kereskedelemügyi miniszter társaságában külföldön, hogy külön állami kölcsönt keressen hadfelszerelési célokra és külön kölcsönt a vasutak rendbehozatalára, mert *stratégiai szempontból kétségbeejtő a vasutak helyzete.* A katonai körök feltétlenül a vasutak átépitését, uj vonalak nyitását stb. követelik, sajnos, azonban a külföld megtagadta erre a kölcsönt. Ugyancsak igy sajnálja a *Lupta*, hogy az állami kölcsön nem sikerült s ezért a pénzügyminiszter most a nemzetvédelem kiépitését azon az alapon próbálja meg, hogy a külföldi magántőkét akarja bevonni az országba hadfelszerelési gyárak alapitására. Ebből a célból folynak most a tárgyalások a Wickers-, Armstrong-, Skoda-, Cotez- stb. müvekkel.

Ugyanakkor, amikor a román lapok nyiltan bejelentik, hogy a kémkedést Magyarország területén az eddiginél fokozottabb erővel és körültekintéssel fogják folytatni, a magyar kormány szintén a legnagyobb körültekintéssel megtette a szükséges intézkedéseket *a kémek közérdekü munkájának megkönnyitésére.* Csaknem ugyanabban a pillanatban, amikor a *Luptán* keresztül az oláh kémkedés uj programja megjelent, került a nemzetgyülés bizottságai elé a kémek elleni halálbüntetés eltörléséről szóló javaslat. Igaz, hogy a honvédelmi miniszter kénytelen volt javaslatát a napirendről levenni, de ezideig *semmi biztositékot nem adott, hogy azt végleg elejtette.* Ha azonban a miniszter ur még haboznék, bukaresti tudósitónk leveléből ő is és pártja is megtudhatnák, kiknek akarnak kezére járni A magyar honvédelmi miniszter aligha fog eldicsekedni azzal, hogy olyan törvényjavaslatot készitett el, amelyért *soha nem muló hálát éreznek iránta az érdekelt kémek,* valamint a cseh és román nagyvezérkar és sziguranca egyesitett kémszolgálata.

Förster Aurél anekdotái

Az utolsó (békeidőbeli) aradi képviselőválasztásnál negyvennyolc olyan vasutast, akik nem a munkapárt jelöltjére szavaztak, büntetésből azonnal áthelyeztek az ország különböző részeibe. A családosokat éppugy, mint a nőtleneket. A munkapárti kormány nem ismert irgalmat.

Az égbekiáltó igazságtalanság nagy port vert föl mindenfelé, de különösen az ellenzéken, amelynek részéről nem kisebb ember interpellált ebben az ügyben, mint az ellenzék akkori vezére: *Apponyi* Albert gróf.

Tárgyilagos indokolással s fényes elokvenciával terjesztette elő interpellációját a baloldal tüntető éljenzése közben.

Az interpelláció után nyomban fölállt a munkapárt akkori kereskedelmi minisztere, *Harkányi* János báró s a következő tizenegy szóban felelt Apponyinak:

— Tisztelt Ház! Miután ezért én vagyok a felelős, tehát nem felelek!

Azzal leült.

✣

Puszta-Kürtre beállított egyszer egy vándorlegény. Tapasztalván, hogy nincs férfi a háznál, nagy prepotenciával ebédet kért, ruhát követelt s ráadásul még pénzt is akart zsarolni.

Gaylhofferné, a háziasszony, azonban az összecsődült cselédséggel valahogy kituszkolta a csirkefogót, amikor pedig kevéssel rá hazaérkezett a férje, elpanaszolta neki, micsoda követelőző és kellemetlen látogatójuk akadt.

Hirtelenharagu uriember volt *Gaylhoffer* Jancsi, tehát nyomban lórakapott s azzal utána a »vendég«-nek! El is érte hamar, amint az ut szélén egy fa árnyékában hüsölt. Gaylhoffer — csak ugy lóhátról — alaposan ellátta a lovaglóostorával.

A püffölésre felnyögött a vándorlegény:

— Lám, lám, tekintetes ur . . . Menynyi bajt okoznak az asszonyok . . .

✣

Beöthy Aldzsival történt a régi Képviselőház folyosóján.

A képviselők egy csoportjánál váltókról és adóssági ügyekről folyt a szóbeszéd. Beöthynek, aki éppen akkor ért oda, kapóra jött a dolog.

Kivett a zsebéből egy (ugy látszik, minden alkalomra készentartott) váltóürlapot s igy szólt a képviselőkhöz:

— Nem furcsa-é, halljátok, hogy ez a váltóblanketta, amely most a kezemben van, megér két pengőt. De ha reáirom a nevemet, nem ér egy krajcárt sem . . .

✣

Jankovich Miklós főszolgabiró korában megkövetelte a parasztoktól, hogy kopogtassanak az ajtaján. Csak a »szabad!« szóra léphettek be a szobájába.

Egyik nyári napon egy öreg paraszt kereste a hivatalban a főszolgabirót. A hajdu azt mondta neki, hogy a főszolgabiró ur *Zlinszky* Elek főszolgabiró urral fürdik a Dunában. A főszolgabirói hivatal ugyanis a Duna melletti *Tass* községben volt ebben az időben.

Sürgős lévén az öreg dolga, leballagott a Dunapartra. Jankovich és Zlinszky javában lubickolt a Duna hüs árjában, mialatt ruháikat a part szélén heverő ladikba rakták ki.

Nézi a paraszt egy darabig a bent fürdőző urakat, csak nézi s mivel a főbiró nem veszi észre, leveszi alázatosan a kalapját, lehajlik s megkopogtatja nagyszerényen — a ladik oldalát.

Az urak meghallották a kopogást, jót nevettek, aztán kijöttek a vizből felöltöztek s akkor Jankovich — még mindig mosolyogva — odaszólt a parasztnak:

— Mehetünk, öreg!

Bory Jenő szobrászmüvész mütermében

— *A Magyarság tudósitójától* —

Kevés olyan művészünk van, aki olyan széles és tervszerüen végig vitt alapot épitett volna a müvészi készültségének, mint Bory Jenő. Egészen fiatal, szinte gyerekember korában látta, hogy a nagy, emlékszerü müvészi alkotások pályázatain olyan kombinált munkák szerepelnek, amiket rendszerint egy szobrász és egy, vagy esetleg két épitész készitettek. Egészen természetesen gondolhatott arra, hogy akármilyen nagy is a tervezők között a belső harmónia, akármilyen finom a stilusérzékük, akármilyen nagy a müvészi alkalmazkodóképességük, hajlékonyságuk, az ilyen kombináció sohasem érheti el azt a teljes harmóniát, amit egy megfelelő müvészi értelem a maga ösztönös, szerves egységéből kitermelhet. A reneszánsz nagy polihisztor mesterei lebeghettek a szemei előtt. Talán éppen a Mediciek siremlékére, vagy a II. Gyula pápáéra, vagy a Szentpéter-templomára gondolt, mikor fiatal tüzekkel a müegyetemre épitésznek iratkozik be. Van energiája és kitartása arra, hogy a tervét elejétől kezdve egyenletes lelkiismeretességgel véghezvigye és a müegyetemet elvégezvén, a fiatal okleveles épitész-mérnök a Képzőmüvészeti Főiskolán, a szobrászati szakosztályon felvételre jelentkezik. Itt különösen nagy hatással vannak rá a »komponier Stunde«-k, amiken Székely Bertalan a müvészi gondolkodás, a koncipiáló képesség fejlesztésére olyan közvetlen és pajtási módon érintkezett a növendékeivel, ahogy soha, sehol őt felmelegedni nem látták.

Mint szobrász, müvészi készültségének befejezését a Strobl Alajos mesteriskolájában nyerte. Jelentős momentuma még kifejlődésének az olaszországi tanulmányut, melynek befejezte után a Képzőmüvészeti Főiskola tanára s valamivel később a József Müegyetemen a szobrászat meghivott előadója lett.

1916-ban Sarajevóban dolgozik. Elkészíti a Ferenc Ferdinánd emlékmüvét és itt nyilik az első monumentális alkalom arra, hogy alapos tudását érvényesitse — a Ferenc Ferdinánd fogadalmi templom tervein. Monumentális, nagy tömegekbe, zártan összefoglalt formákkal tervezte meg Bory. Rajzokkal, gipszmodellel s a szobrászati rész megmintázásával bámulatosan rövid idő alatt készült el. Kétévi munkájának eredményét söpörte el az összeomlás.

A forradalmak után fáradhatatlanul dolgozik. Nagy alkalmak, persze, nem igen kinálkoznak. Azért a nehéz viszonyok között is talál a monumentális érzései számára expedienst. Nagyrészt az ő érdeme az, hogy hosszas rábeszélések, viták, előadások után végre sikerül az olcsó és nagy ellenállásu vasbetont, az ugynevezett mükövet annyira népszerüsiteni, hogy a »Hősök emlékét megörökitő bizottság« is elfogadja. Országszerte egymásután emelkednek ilyen emlékmüvek. Ő maga tervezi és kivitelezi a székesfehérvári Nemzeti Hadsereg Turul-emlékmüvét, egy 15 m. magas és 2 m. átmérőjü betonobeliszk tetején álló turullal. A hatalmas és impozáns erejü müvészi munka elismeréséül Székesfehérvár tanácsa tisztelteibeli főmérnökévé választotta. Azonkivül ugyanebből az anyagból több községnek készitett szobormüveket a hősök emlékének megörökitésére.

A technikai felkészültségének eredménye az, hogy a mai nagyon sulyos gazdasági viszonyok között az intimusabb jellegü szobrászat számára is keresett és talált megfelelően szép, artisztikus hatásu anyagot. Ez a *pirobazalt*, vagy ahogy tréfásan szokta nevezni borybronz. Közönséges vastartalmu agyag, melyet a kész szobor felületén nedvesen, achátkővel csiszoltat. Azután füstös lánggal éget. Az igy készült szobrok mély, fekete csillogásu felületükkel a bronzszobrokra emlékeztetnek.

Birkózók

Vannak olyan szobrai is, melyeket még redukciós tüzben is éget, ezek csodálatosan szép cozinos fényt kapnak. Vascozinos szobrainak mély fekete irizálása rendkivül finom és diszkrét. Elveszi a fekete szin komorságát — anélkül, hogy a szobroknak valami csecsebecse jellegét adná.

Ez a pirobazalt kedvenc anyaga. Legtöbb szobrát ebben készíti. És ez az anyag kiemeli szobrainak idealisztikus finomságait; *Zsuzsánná*-ja vékony, fiatalos formáinak a csillogó felület valami egészen misztikus melegséget ad, *Birkózó* szoborcsoportozatán a feszülő izmok tagozódását kiemeli és a fémjelek nyugtalan játékával hatványozza a küzdelem mozgalmasságát.

Éppen ezek a példák, melyeket a mütermében látott szobrok közül megemlitek, bizonyitják azt, hogy milyen szorosan füződik a kifejezés az anyagához s igazolják Borynak azt a törekvését, hogy korlátlan ura akar lenni az anyagnak. Ebben elmélyülő intellektusának ereje, költői fantáziája és mérhetetlen szorgalma a legkülönbözőbb, de mindig igazi müvészi problémák megoldására sarkalja. Rendkivül szép beton-mozaik kutmedence, különböző eljárással készitett vázák, szépformáju és igen érdekes árháikus hangulatu kályha-patentje stb. mind töprengő, kutató, fáradhatatlan érdeklődésének és invenciójának az eredményei.

És ez a kielégülni nem tudó szüntelen tudásvágy, a müvészi problémák nagy változatossága jellemzi az egész munkásságát. A legkülönbözőbb anyagban is nagy könnyedséggel fejezi ki magát, mert alapos studiumai megszerezték neki azt, amit ugy szoktunk nevezni: anyagban gondolkozik.

Bory Jenő mütermében

Készülő márvány az ablaknál

Szokolay Béla

A MAGYARSÁG
SZERKESZTŐSÉG: VII., Miksa-utca 8. félem.
KIADÓHIVATAL: VII., Miksa-u. 8. I. emelet
TELEFON SZÁMAI
JÓZSEF 68-90
JÓZSEF 68-91
JÓZSEF 68-92

Alapittatott 1872-ben. **NYERGES UJFALUSI CEMENTGYAR** TELEFON 21—07.

ajánlja a legkiválóbb szakemberek által elismert és az épitkezéseknél a legjobb eredménynyel kipróbált I-ma nyergesujfalusi románcementjét, valamint legjobb minőségü portlandcementet bármely vasuti vagy hajó-állomásra szállitva a legjutányosabb árak mellett. Jótállás a normáliáknál 25 százalék nagyobb huzásu és nyomásu szilárdságért.

Nyergesujfalusi cementgyár: SÁTORI MIKSA

Gyár: **Nyergesujfalu.** Telefon 57—86. Posta-, távirda-, hajó- és vasutállomás: **Lábatlan és Nyergesujfalu.** Központi iroda: **Budapest, VI., Váci-körut 57/a.** Raktár: **Budapest, IX. Drégely-u. 3/b.** Telefon 57—

mond lovag elnöklete mellett mult héten együttes ülést tartottak. Előadó Palóczy Antal épitészegyetemi tanár volt, aki mindvégig nagyérdekü felolvasásában arra az aktuális kérdésre mutatott rá, hogyan kellett volna és hogyan kell megépiteni az Attila-körutat. Az előadó már 15 évvel ezelőtt kidolgozott és az Országos Iparegyesületnek bemutatott egy az egész környéket felölelő szabályozási tervet, amelynek 30 méter széles főutvonala, a Kerepesi-ut, Kossuth Lajos-utca jobbparti folytatásaként a Gellérthegy, Naphegy és a Várkert által képezett völgybe haladt volna. Már akkor ramutatott előadó arra, hogy a budai sugáruthoz, illetve uthalózathoz csak az Eskütéri-hid képezheti kiinduló pontját. A város épitő hatóságai azonban napirendre tértek a terv felett, mely akkor kis költséggel megvalósitható lett volna. Ezen utvonalat meg kell csinálni, ha nem ma, hat holnap. A kihasitandó utvonal enyhe hajlással körülbelül az Arok-utca irányát követi és a hidfő előtt emelt uj bérházon kivül nagyobb épületet egyáltalában nem talál csaknem kilométernyi hosszaban. Az érdekes előadást követő tapsok elhangzása után Devecis Ferenc fővárosi müszaki tanácsos szólott az előadáshoz. Vázolta az eddig elkövetett hibákat, amelyek az ő folytonos ellenzése daczára jöttek létre. Nem kivánja a tervet első hallásra érdemben elbirálni és ha jól megfontolt számitás után látni fogja, hogy Palóczy terve a jelzett összegben megállapitható és más aggályai is eloszlanak, nem lehetetlen, hogy a terv mellé fog állni. Az előadó rövid válasza után Falk Zsigmond lovagelnök az előadást megköszönte és az ülést bezárta.

Bühler és Drössler téglagyári berendezések budapesti irodáját május hó 1-vel VI., Izabella-utca 71. sz. alól VII., Damjanich-utca 28/b. sz. alá helyezte át. A céget továbbra is Sonnenfeld Emil képviseli.

A Magyar Aszfalt részvénytársaság Matlekovits Sándor dr. v. b. t. t. elnöklésével május 3-án tartotta évi rendes közgyülését, a melyen 77 részvényes jelent meg 9006 részvény képviseletében. Az igazgatóság jelentése szerint a bánya és gyár üzemét a lefolyt évben kibővitették és célszerü ujabb berendezésekkel ellátták, mi által a vállalat teljesitő képessége tetemesen fokozódott. A Bihari szénbánya és villamossági részvénytársaság üzleteredménye még mindig kedvezőtlen volt. Az igazgatóság továbbá jelenti, hogy a mult évi közgyülésen elhatározott 6000 darab uj részvény kibocsátása az értékpiac kedvezőtlen helyzete folytán, még nem volt keresztülvihető és kedvezőbb időpontra halasztatott. A közgyülés sajnálattal vette tudomásul, hogy Szécsi Pál igazgatósági tag más irányu elfoglaltsága miatt igazgatói állásáról lemondott és a megüresedett igazgatósági tagsági állásra egyhangulag Bischitz Gyula dr.-t, a felügyelő-bizottságba pedig az eddigi felügyelő-bizottsági tagokat ujból megválasztotta. A közgyülés az igazgatóság összes előterjesztéseit egyhangulag elfogadta és az elmult üzletévre az 1901—1906. évi szelvények beszolgáltatása ellenében részvényenként 10 korona osztalék kifizetését határozta el, a mely május 4-től kezdve a Wiener Bank-Verein magyarországi fióktelepénél és a Pesti Magyar Kereskedelmi Banknál kerül beváltásra.

Bakancsok szállitása. A székesfővárosi köztisztasági hivatal felügyelő és munkás személyzete részére szükséges 5.919 pár bakancs szállitásával a tanács a f. é. április 30-án megtartott árlejtés alapján a Nagyiparosok közszállitási vállalatát bizta meg 8 kor. 60 fill. árban páronként.

Ajánlható cégek:

GUTTMANN BENEDEK
papir áruháza
Budapest, IV., Muzeum-körut 3.
— a „Királyi József Müegyetem" átellenében. —
Speciális üzlet épitészeti-, mérnöki-, müszaki- és vasutépitészeti nyomtatványokban.
Állandó nagy raktár rajz-, kender- és vászonra huzott rajzpapirokban, ugyszintén másoló-, fénymásoló-papir és másoló-vásznakban. Rajzeszközök gyári főraktára, valódi svájci, valamint eredeti Richter és Riefler leghiresebb gyártmányokban.
Árjegyzéket kivánatra ingyen és bérmentve.

REITER HERMANN
mázoló-mester
Mühely: **Budapest, VII., Izabella-utca 43. sz.**
(Kemnitzer-utca sarok.)
Elvállal üzlet-berendezés, kávéház, épület- és butorok mázolását modern és diszes kivitelben.
SPECIALISTA FAUTÁNZATOKBAN.
Telefon 97—77. Telefon 97—77.

ÉPITESZEK TALÁLKOZÓ HELYE
„Pilseni ősforrás"
Elsőrangu éttermei. — Kitünő magyar konyha. Uradalmi fajborok. — Figyelmes kiszolgálás Szolid árak.
ÉLŐ JÓZSEF tulajdonos, Terez-körut 43/a. szám.

GOLDSTEIN IGNÁC
villamos szerelési és karbantartási vállalata
BUDAPEST, VII., KERTÉSZ-UTCA 50. SZ.
(Király-utca sarok.)
Elvállal: rendes és fényhatásu ivlámpák felszerelését és karbantartását, villanyvilágitási berendezéseket, csillárok villamosra való átalakitását és teljes felszerelését.

Telefon és csengőberendezéseket. Villamos ivlámpák szakszerü javitását és jókarban tartását. Kitünő minőségü ivlámpaszenek és villamos felszerelési alkatrészek állandóan raktáron.
TELEFON 18—29. **TELEFON 18—29**

SCHILL ISTVÁN
épület és diszmü bádogos, légszesz- és vizvezeték berendező
Budapest, I. ker., Hors-utca 15. sz.
TELEFON 96—18. **TELEFON 96—18.**

Zaunbauer Ferenc
utóda **Paudler János.**
Távirda-, telefon- és villámhárító épitő-intézet.
Bérházak és intézetek évi jókarbantartása jutányos árban elvállaltatnak.
Budapest, V. kerület, József-tér 13. sz.
— Telefon 91—35. —

M. I. VOITH gépgyár és vasöntőde
Törzsgyár: **HEIDENHEIM** (Németország).
Fiókgyár: **ST.-PÖLTEN**
Budapesti irodája: **VII., KERTÉSZ-UTCA 33.**
Vezető mérnök: **Székely Oszkár.**
TELEFON SZÁM 99—84.
Turbinák összes emelkedéseknél és eséseknél, vizszintes és függőleges tengelylyel a legnagyobb hatásfokkal és szabadalmazott praecisios szabályzókkal.
Transmissiók a legmodernebb kivitelben.

TELEFON 23—27. **TELEFON 23—27.**
Haas Lajos
rézműves
Budapest, VII. ker., Dohány-utca 34. szám.
Szesz-, cognac-, likőr-, törköly- és borseprő-lepároló-készülékek, vörösrézcsövek és vaskarimák készitése. Állandó nagy raktár fürdőberendezésekben. Mindennemü gyári berendezés és felszerelés. Szállodai, vendéglői, vörösrézedény, kávéfőzőedény, mosó- és takarék-tűzhely-üstök. Javitás és cinezés jutányosan számittatik.

Telefon: 48—77 **Telefon 48—77**
HARASZTI JÁNOS UTÓDA
ALFÖLDI GYÖRGY
LAKATOS MESTER
BUDAPEST, GIZELLA-TÉR 3. SZÁM.
Készit és raktáron tart takarék-tüzhelyeket minden nagyságban.

VEREBES KÁROLY
műasztalos
Budapest, IV., Hajó-utca 14. sz.
Készit:
Minden igényeket kielégitő butorokat, müvészi kivitelü képkereteket, melyek minden izében magyaros készitmények.

Planer és Virányi
kovácsáru és gépgyár.
Budapesten, VI., Béke-utca 4. szám.
TELEFON: 28—33.
Készitenek:
vastető szerkezeteket,
polonceaux szerkezeteket,
tartányokat, lépcsőket stb.
Takaréktüzhelyeket és lemeztöltő kályhákat legolcsóbban készit és raktáron tart
VÖRÖS ANTAL
Budapest, V. kerület, Vadász-utca 27.
Árjegyzék ingyen és bérmentve.

VILLAMOS BERENDEZÉSEK
központi telepek electromos világitás és erőátvitel, dynamók, motorok, ivlámpák, mérőkészülékek, izzólámpa
telefonok, csengők, jelzők,
Telefon: 91—40. **FEJÉR és SCHMIDT Budapest, Eötvös-tér 2. szám**

GÄRTNER ÁGOSTON
ELECTROTECHNIKAI CIKKEK RAKTÁRA
BUDAPEST,
V., WURM-UTCA 3. SZAM.
TELEFON 95-33 TELEFON 95-33

CRISTOFOLI VINCE
Cémentáru-gyáros.
Telefon 59—81. Alapittatott 1868.
Vállal: Terrazzo- granitto és mozaikburkolatokat, valamint cémentlap, keramitlap, mozaiklap és á la mett-lapokat burkolatokat. Betoncsatornázások, gép és falalapozások, födém, folyosó- és lépcső-szerkezetek Cement vizeidék, jászolók, szökőkutak és vizmedencék.
Költségvetések és rajzok dijtalanul készittetnek.
BUDAPEST, VII., Ilka-utca 34. sz.

árlejtést hirdetett. Pályázati határidő f. é. május hó 21. napja.

A székelyudvarhelyi villamos közvilágitás telepének épitését a Ganz és tsa cég megkezdette. A telep magasépitési munkálatai Fekete Benjamin székelyudvarhelyi vállalkozónak vannak vállalatba adva, aki a munkákat már meg is kezdette.

Iskola kibővités Ungvárott. Az ungvári egyházmegyei hatóság tan- és nevelőintézetének épületét, a Gizella-házat a nyár folyamán kibővitteti. Az udvarban levő földszintes részre emeletet épitenek, azonfelül az egész épület vizvezetékkel fog elláttatni. Az épitkezés mintegy 13.500 korona költséget igényel.

Templom épités Szentsimonban. A vallás- és közoktatásügyi minister az 1908—1909. évi költségvetés terhére összesen 30.000 koronát adományozott a szentsimoni uj plébánia templom épitési költségeire.

Székház javitás Szentesen. A szentesi ip rtestület székházát mintegy 3000 korona költséggel javittatja és az előforduló munkákat a következő vállalkozóknak adta ki: a kőmüves munkát Bene Istvánnak, az ács munkát ifj. Támadás Istvánnak, az asztalos munkát Molnár Sándornak, a szobafestő munkát Mácsai Lajosnak, a mázoló munkát Birn Simonnak.

Hidépités Máramaros vármegyében. A técsői Tiszahid épitési munkáit a kereskedelemügyi minister Zsigmondy Béla budapesti mérnökre bizta.

A kötegyáni állomás kibővitése. A m. kir. államvasutak aradi üzletvezetősége a kötegyáni vasuti állomást két ujonnan épitendő sinpárral láttatja el, az állomási épületet kibővitteti és étteremmel láttatja el. Az épitkezéseket e hó folyamán megkezdik.

Bőrgyár épités Pozsonyban. Feith Gusztáv és Seinfeld H. cég Pozsonyban bőrgyárat épittet. A telepengedélyezésért már be van nyujtva a kérvény a város hatóságához.

A karcagi villamos világitás létesitésére vonatkozó véleményes jelentésével a városi mérnök elkészülvén, javaslatot terjesztett a tanács elé, hogy a beérkezett két ajánlat műszaki szempontból felülvizsgáltassék. A Magyar Siemens-Schuckert művek ajánlata 23%-kal olcsóbb a Ganz és tsa cég ajánlatánál.

Betonjárdák fektetése Kondoroson. Kondoros község betonjárdát épittet, melynek munkálataival a megtartott árlejtés alapján Schreiber József mezőturi vállalkozót bizta meg 6½ kor. m²-kénti árban.

A székelyudvarhelyi uj törvényszéki épület. A Székelyudvarhelyen épitendő és átalakitandó kir. törvényszék és fogház épitéséhez szükséges munkákra a székelyudvarhelyi kir. törvényszék elnökségénél április 30.-án megtartott árlejtés ajánlattevők hiá[n] eredménytelen maradt.

[vár]megye uj székháza. Hajdu vármegy[e] [ta]ni székháza helyett ujat emeltet. [épi]tés ügyében kiküldött bizott[ság] [ja]vaslatát a f. é. május hó 14-én [a] vármegyei közgyülésen terjeszti elő [hog]y az épités ügye nemsokára megoldást [nyer]jen.

Tápintézetek és iskolák épitése az államvasutaknál. A m. kir. államvasutak 1907. évi előirányzatában tápintézetek és iskolák épitésére 300.000 korona áll rendelkezésre. A kereskedelemügyi miniszter által helybenhagyott munkasorrend szerint ebből az összegből Orsován és a debreceni mühelyi munkástelepen telepiskolát épitenek, a zimonyi iskolaépitkezés második és utolsó részletét fedezik és a Budapest környékén létesitendő internatus épitésére első részletül 114.000 koronát bocsátanak ki.

A vásárosnaményi dohánybeváltó hivatal telepén uj dohánylevélraktár fog épülni, melyre a dohányjövedéki közp. igazgatóság árlejtést hirdetett. Az árlejtés május 31.-én tartják meg Budapesten a dohányjövedéki közp. igazgatóságnál.

Járásbirósági épület épitése Szentesen. Az igazságügyi kormány Szentesen uj járásbirósági épületet fog emeltetni. A helykérdés megoldása ügyében a szegedi kir. törvényszék a napokban tárgyalásokat folytatott a város hatóságával.

Személyzeti és munkáslakások épitése az államvasutaknál. A máv. 1907-ben ötszázezer koronát fordit személyzeti és munkáslakházak épitésére. Ebből az összegből egyebek közt Cameralmoravicán egy-egy hivatalnoki, altiszti és szolgai lakházat épitenek 92.000 kor. költséggel, folytatják a királyházai és szolnoki épitkezéseket, folyamatba veszik az épitést Bruck—Királyhidán és a pozsonyi rendező pályaudvaron.

Közvágóhid épités Hatvanban. Hatvan város képviselőtestülete az épitendő uj közvágóhid munkálatait Ring Gyula hatvani épitészre bizta 17.000 kor. vállalati árban. Egyben 1297 m² uttestnek kiépitésével megbiz a Szántó Miksa jobbágyi vállalkozót 20.550 korona vállalati összeg mellett.

A nagyenyedi villamos telep létesitésével a város törvényhatósága a Ganz és tsa villamossági részvénytársaságot bizta meg.

Debrecen város csatornázása. A városi közgyülés megbizásából Debrecen város tanácsa legközelebb árlejtést fog hirdetni a város általános csatornázásának munkálataira.

A szatmári villamos telep bővitése alkalmával szükséges második gépcsoport szállitására a Magyar Siemens-Schukert müvek, Ganz és tsa és az Egyesült villamossági r. t. pályáztak. Az ajánlatok véleményezés végett kiadattak a városi villamossági bizottságnak.

A budapest—zimonyi áll. közut Pest vármegyei szakaszán 4 drb áteresz épitésére, 5615 drb tölgy a kerékvető és 26 drb vasbetétes kilométeroszlop szállitására Vermes Jenő budapesti vállalkozó kapott megbizást.

A trencséni textilgyár épitése közeledik a befejezéshez, amennyiben a gyári épület, kazán- és gépház fedél alá került. Legközelebb megkezdik a gépészeti berendezések szerelését, hogy a gyár augusztus hóban üzembe helyezhető legyen. Az épitesi és részben a berendezési munkákat is Bleuer Ödön trencséni mérnök eszközli.

Vágóhid épités Nagyváradon. A városi főmérnök a mult héten terjesztette javaslatát a tanácshoz a vágóhid épitésére vonatkozólag. Az épitési költségek 165.208 kor. 72 fillérrel vannak előirányzatba véve. A tanács legközelebb érdemlegesen fog határozni az épités ügyében.

Internátus épités Berecken. A vallás és közoktatásügyi minister székely gyermekek elhelyezésére Berecken internátust épittet, melynek terveit Nagymihály Sándor kézdivásárhelyi épitész késziti.

Gyártelep épités Vágsellyén. A vágsellyei hitelintézet támogatásával Vágsellyén 400,000 korona alaptőkével lenkészitő gyár van alakulóban.

A dési vizvezeték létesitése ügyében kiküldött bizottság a városi képviselőtestület április 29-iki ülésén részletesen kidolgozott tervet mutatott be az épitendő vizvezetékre vonatkozólag. A terv szerint a Szamos vizét természetes szürőn átszürve, közös tartóba gyüjtik, vagyis centralis vizszolgáltatás alapján tervezik, amely csőrendszer révén szolgáltatja a fogyasztóknak az ivóvizet.

Ovoda épités Kolozsvárott. A város a monostori városrészben létesitendő állami óvoda céljaira az elemi iskola melletti telket vásárolta meg. A belügyminister jóváhagyta ezt a határozatot. A tanács most az óvodaépités tervein és módozatain dolgozik, melyeket már a legközelebbi közgyülés elé beterjeszt.

A regőcei felvételi épület kibővitésére a m. kir. államvasutak szegedi üzletvezetősége árlejtést hirdetett. Pályázati határidő május 10. napja. Ugyanezen üzletvezetőség május 11-én versenytárgyalást tart az eszéki máv. elemi iskola épületének emeletessé való kibővitésére.

Iskola épités Miskolcon. A miskolci kereskedelmi iskola épitésénél végzendő épitési munkákat Ungár Mór miskolcimérnöknek adta ki a vallás- és közoktatásügyi minister. A vizvezeték, csatornázás és légszeszberendezést Bogdány és tsa, a vas munkát a Vasgerendákat árusitó r. t., a padozatot az Egyesült parketgyárak r. t., a villamos világitást és villámháritó berendezést Andor és Futtaky, végül a kárpitos munkát Lyons Ede cég kapta meg.

Vashid épités Nagyváradon. Nagyvárad város szépészeti és közlekedési bizottsága mult héten tartott üléséből kifolyólag oly értelmü javaslatot terjeszt a város törvényhatósági bizottsága elé, hogy a Szt. László-téri hid terveinek beszerzésére hirdessen nyilvános tervpályázatot.

Iskola épités Cibakházán. Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei Cibakháza községben épitendő állami iskola épitési munkáit a f. é. április 30-án megtartott árlejtésen Farkas János és Balog Ferenc tiszaföldvári társvállalkozók kapták meg 26,448 kor. vállalati árban.

Pénzügyi épület épitése Lippán. Lippa községben az adóhivatal és pénzügyőrség elhelyezésére szolgáló pénzügyi épület felépitésére a temesvári kir. pénzügyigazgatóságnál április 10-én megtartott árlejtésen a következők pályáztak: Knott József (Lugos) 4%, Steiner József (Arad) 5% árengedéssel, Maszni János (Arad) az előirányzati árban, Fogl Ernő (Temesvár) szintén az előirányzati árban. Az épités kivitelével Knott József lugosi épitési vállalkozót bizták meg.

Kápolna épités Székesfehérvárott. Székesfehérvárott a vizivárosban emelendő uj kápolna terveit Kreybig László és Bory Jenő épitészek elkészitették. A terv szerint az épitési költségek 37.000 koronára rugnak.

Fővárosi hirek.

Épitőmesteri képesités. Az épitőmesteri képzettség megvizsgálására szervezett bizottság Kopfensteiner Dénesnek (Szombathely) az 1907. április 30-án letett szakvizsgálat alapján, a képesitő bizonyitványt kiadta.

Fölolvasás az Iparegyesületben. Az Országos Iparegyesület összes szakosztályai Falk Zsig-

RIPPNER IZSÓ
CEMENT-BETON-HORNYOLT TETŐCSERÉP és CEMENTLAP-GYÁR
és BURKOLÓ VÁLLALAT
BUDAPEST, VII. KER., MEXICOI-UT 3.
Központi iroda és raktár:
VII. kerület, Akácfa-utca 34. sz.
TELEFON: 235
Vállalkozik: hézagmentes asbestpadozat minden szinben, Granittoterazzo, betonirozások, csatornázások cementlapok és mozaiklapokkali kövezések elkészitésére.
Kitünő minőségü Portland cement nagyban és kiesinyben.

Bory Jenő"

Szerepel a Művészek Szövetsége
kiállításain.

Az Est, 1926. V. 16.

MDK

Bory Jenő

Asztrik püspök, repr.

Müv. 2. 1938. 18-19.sz. 78, ~~80~~ 1.

MDK

Bory Jenő

ALAPITVANY FIATAL MÜVÉSZEK RÉSZÉRE. Uj Magyarság 1944. febr. 12. 8 l.

MDK

Bory Jenő szobrászművész

Sz.E: Fiatal művészek az Epreskertben. Magyarság 1944. febr. 13. 12 l.

Bory Jenő, Halmos-féle kisplasztikai dij
Tál, elefántokkal, kisplasztika

Képzőművészeti élet 1926-ban. Pesti Hirlap 1927 évi nagy naptára. 130 l.

M D K

Bory Jenő

Magyar Mivészet. 1926. 539. l.

MDK

Bory Jenő szobr.

Tárlatbeszámoló. Magy.Kulturszemle, 1942.jan.15.
19-2o l.

MDK

Bory Jenő szobrász

G.r: Két kiállitás. Függetlenség, 1937.márc.21. 8 l.

wn)

a templomot 173o-174o körül. Ma már
ásu romjai láthatók a temetőben, kapu-

n. 1907, 60 l — Tomka Ilona, 1953)

MDK

Bory Jenő

Szokolay B: Művészeti szemle. Erdélyi Helikon, 1929, II.évf. 1.sz. 75-77 l.

Bory Jenő, szobrász M.D.K.

„Művészet és vasbeton" c. előadásában kifejti, hogy a vasbeton aránytalanul kisebb tekerbíró méreteire még nem alakultak ki az esztétikai megoldások. Hátrányának minősíti még durva külsejét és szobrászati művein ujabb betonöntő eljárást mutat be. Müeller Felix figyelmeztet arra, hogy a vasbeton nagy feladatai a magasépítés terén vannak.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp. 1914. 48. kötet. 75. old.

Bory Jenő

Geboren zu Székesfehérvár am 9. November 1879. Nach Absolvierung seiner Mittelschulstudien besuchte B. die Technische Hochschule in Budapest, das Architekten-Diplom erwerbend, um hierauf die Hochschule der Bildenden Künste zu absolvieren, und seine Studien in der Meisterschule des Bildhauers Altmeister Alajos von Strobl zu beenden. Seit 1905 ist B. regelmässiger Aussteller des Künstlerhauses. B. ist gründendes Mitglied des: „Nemzeti Salon" und des „Vereins der Bildenden Künste," sowie Professor der Bildhauerkunst an dem Polytechnikum zu Budapest. Als Medailleur ist B. nur ausnahmsweise tätig. Seit 1918 ist Bory Professor der Bildhauerkunst an der Landeshochschule der Bildenden Künste in Budapest. 7 nuvel felsorolva.

Hu. Pomagyérem 178. l.

T. 3909.

hegyen látjuk a várat, a háttérben
ünket, az előtérben pedig jobbra
en és fején egy-egy varjuval. Fel-

in Ungarn
MPER CRAS OMNIS DILABITUR AETAS

RAS, sic dilabitur aetas.
facturus, CRAS ~~vin~~ hodie adstat.
, gleich wie ein Raab,
Narr biss in sein Grab.
thu auffschlag,
l ufn andern tag.

.7 : 15 cm.

284.

Bory Jenő, szobrász

- süttői vörösmárványból vésett domborműve a kalocsai székesegyházban Asztrik érseket ábrázolja.

Dénes Gizella: Asztrik apát városában
Vigília, 1971. aug. 553. l.

M.D.K.

Bory Jenő, szobrász, tanár

műve a József Műegyetem hősi halottainak a műegyetem kertjében felállított, rokamsisakos, álló férfi alakot ábrázoló szobra.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp.

1930. 64. kót. 350. old. 1. ábra.

Szfvi Napló

1931 május 31
ápr. 1.

(kiáll.)

Справа дверь, слева окно. Кто в школе? В школе школьники учительницы и учителя. Кто шли в лесом? Лиза и Пётр шли в лесом. Что в лесу? В лесу деревья и реке. У дерева деревья стояли часовой. Он крикнул: Иди сюда товарищ Лиза шла туда. Лиза и Пётр шли в пионерский-лагерь. Впереди Пётра сзади шла Лиза.

Boxy Jenő

Szondy és két aprodja.
Fenti szobornúve a
Britannia szálló és
Szondy sörözőben, repr.

Tél a művészetben
(Bpest, 1940)

Népek

ráczy Gyula úrnak

Budapest.

XI., Lágymányosi-u 16

Szfvár és Vidéke

1905. 150 sz.

(Művészet hedvelők mükiáll.)

had gone over, in Hungary for example.

The countryside of the old land can be found in Hungary too. But the soul of this country, the country of manor houses and inns, Parson and Squire are (~~being~~) perishing. The causes of this situation are partly the agrarian reform, partly the fact, that Hungary less preserves the traditions, than England. Similarly rather few „old" towns are in (~~It~~) our country

The industrial countries exist in

B o r y J e n ő

szobrász

Szokolay Béla: B.J. szobrászművész műtermében. Magyarság. 1925. febr.8. (Képekkel.)

Bory Jenő

erőd
z
Székesfehérvári Szemle
1931. 6. szám (M.A.
: A 69-esek hősi em-
léke.)

Fenti műve, le-
leplezték 1931
jun. 14.

a volt cs. és kir. 69-
Hindenburg-gyalogezred
hősi szobra.

III.

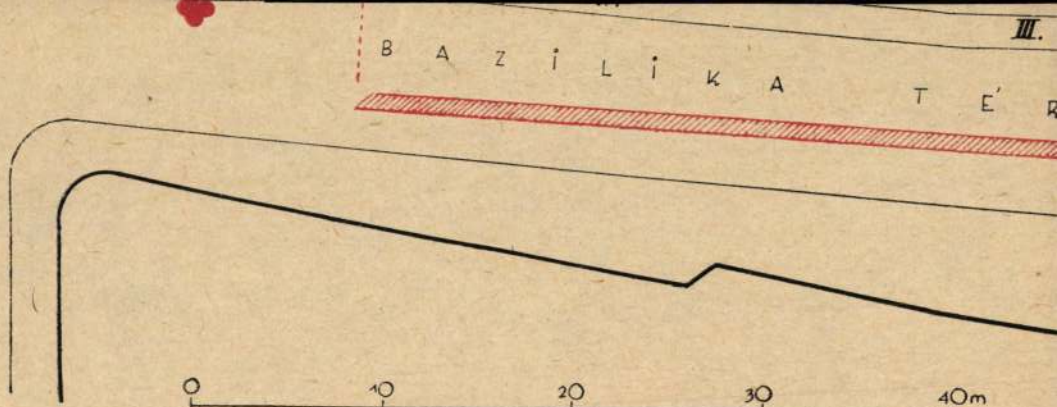

SZÉKESFEHÉRVÁR.
AZ ÁSATÁSOK HELYSZÍN-
RAJZA
M = 1:200

Színmagyarázat:

Bory Jenő

l.

Székesfehérvári Szemle

1932. II. 7-9. sz

57. l.

(Bory J. Prohaszka ermei)

HELYSÉG

Esztergom.

VÁRMEGYE

Esztergom.

ŐRZÉSI HELYISÉG

Városi múzeum.

TULAJDONOS

SZAKCSOPORT

Építészeti

KOR

XIII. sz.

MÉRET

TÁRGY

Román cul-de-lampe

LEÍRÁS (ANYAG, ALAK, MEGMUNKÁLÁS, DÍSZÍTÉS, FELIRAT, JE

Mészkő. Életnagy. emberfej.

FÉNYKÉP, RAJZ

Bory Jenő

Prohászka Ottokár
püspök halotti maszkja,
készítette fenti,
az alábbi gyűjtemény-
ben

Székesfehérvári Szemle

1931. 1. 17. 7. l.
(A múzeum Prohászka
emlékgyűjteménye.)

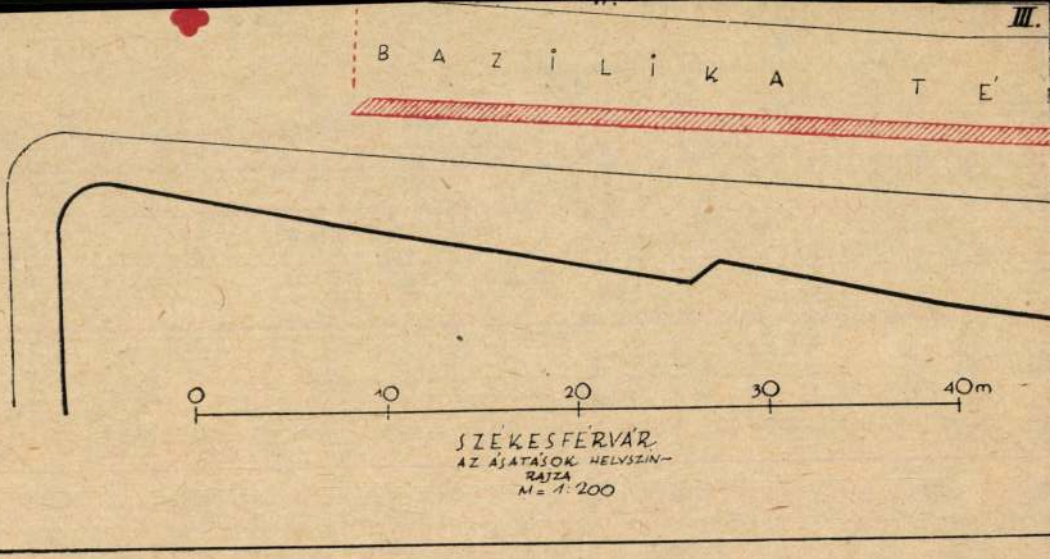

SZÉKESFEHÉRVÁR
AZ ÁSATÁSOK HELYSZÍNRAJZA
M = 1:200

Színmagyarázat

Bory Jenő

wód

Székesfehérvári Hirlap

1904. nov. 13

1905. 152. Sz.

Pontos cime: .....

E megrendelőlappal előfizetési dij nem vehető fel.

Ezen megrendelés csak akkor bír érvénnyel, ha a kiadóhivatal elfogadta.

Fizetések csakis hivatalos nyugta ellenében eszközöltetnek.
Szóbeli igéretek és megállapodások érvénytelenek.

Kelt .....

Tudomásul veszem, hogy a fenti megrendelés vissza nem vonható

.....
a megbizott aláirása.

.....
a megrendelő aláirása.

Küldendő kedvezmények: *(részletezve kiirandó)*

Kezelési szám

.....

Bory Jenő

wód

Székesfehérvári

Friss Ujság

1934. márc. 24.

Bory Jenő

vad

Székesfehérvári

Friss Lipsag

1934. aug. 17

(Tündérest

a Bory-vár-

ban)

Szekesfehérvári Fris

Ujsig - 1935.

aug. 13.

1949. XI. 18

II.

Го́сти в ла́гере.
(Вопро́сы и отве́ты)

Где лежа́ли де́ти? Что они́ слу́шали? Что чита́ла вожа́тая отря́да? Что не зна́ет никто́? Что кричи́т часово́й у воро́т? Куда́ бро́сились ребя́та? Отку́да

Bory Jenő

Szekesfehérvári

Friss Ujság

1937. aug. 13.

(Bory Jenő tanítványai ugyanak el a szobrasszati osztöndíjat.)

Székesfehérvári Friss

Ujság. 1937 aug. 15

(A szárcalopos ud-
varban. A Bory-vár
kápráztatos művészi
alkotásai közöt)

Bory Jenő

Foldy Ferenc és Szalay László emlékszobrai az alábbi csarnokban

Ma

z

Szeged Nemz. Emlékcsarnok. szeged. 1930.

Horváth Mihály történetíró mellszobra u. ott.

Bory Jenő

vod

Szalatkay Rezső:

Öntsük-e nobrainhat aluminiumból?

Technika 1943

348–350. l.

Minthogy tulkomplikált a dolog, bizony az derül ki, hogy öntsük, de inkább bronzból.

Vegyes

Decre
W.

Kulturgeschichte des klassischen
Altertums.

Adolf Holm, —, W. Soltau

l. „Holm" alatt

Bovy Jenő

nobrait

l.

Szabad Művészet

1948 - 232. l.

(A tifvári csoport)

Bory Jenő

jeles erd.

Tanár Csizik Gyula

Szarrajziskola 1903

Bory Jenő

mnegyetemi hallg.
2 technika.
6 hónap, jeles eredm.

Tomár Prenoszil Sándor

Iparrajziskola 1902

– a szfoi közs. – ~~[illegible]~~ kirtesitője
az 1901 – 1902 iskola évről
~~[illegible]~~. ~~[illegible]~~

U. a. 1902-3.

SELYP.

Bory Jenő

nobrán

l.

Gulyás: Magyar írók

III. k. 1044, 1045. h.

Bory Jenő

Magyar Műveszet
1925. ~~II. 56~~, 392

Gerő Ö:
Az akt-
kiáze.

~~– 1926. 539 előad.~~

~~– 1927. 1/3~~ u. a

Római vonalvezető Kőedény VI. VII

Bory Jenő

cod

Fejérmegyei Napló

1937. aug. 13

Kezelés száma

posta szám

Az UJSÁG kiadóhivatalának

BUDAPEST,

VI., ARADI UCCA 10.

Alulirott ezennel megrendelem az UJSÁG-ot

19....év....hó....inditással

19....év....hó....-tól 19....év....hó....ig

1/4 évre P 10.80
1 hóra P 4.— *(a nem kivánt törlendő)*

Az előfizetésidijat a lap átvétele után....-én fizetem

Az előfizető neve: .....

Foglalkozása: .....

Pontos cime: .....

Kezelő inditotta:

.... hó ....

.....

E megrendelőlappal előfizetési dij nem vehető fel.

Ezen megrendelés csak akkor bír érvénnyel, ha a kiadóhivatal elfogadta.

Bory Jenő

Fejérmegyei Naplo

1936 aug. 29. (Borymester legnyabb akotasai)

[illegible]

nelét. Úgy látszott, hogy akkor fogta ma-
gának, évekkel ezelőtt, amikor még teljesen
ifjonc volt; nem valami művészettel vagy
ügyességgel, de egy olyan beszámíthatatlan
szerencsével amely mindig megjelenik hé-
hozzászegődik egy fiúhoz, amikor az elkerü-
li az iskolát, és kimegy halászni egy
napos délután, rákotve egy darab nad-
zagot egy bot végére. Őt kihúvták a szo-
bából ennél a pontnál, és György és ~~[illegible]~~ én
ismét a halra függesztettük /vagy: a

Bory Jean

Fejérmegyei Hajló

1935. aug. 22

(A Bory-vári

Kiállítás ünnepé-

lyes zárult.)

Kezelés száma

posta szám

Az UJSÁG kiadóhivatalának

BUDAPEST,

VI., ARADI UCCA 10.

Alulirott ezennel megrendelem az UJSÁG-ot

19....év....hó....inditással

19....év....hó....-tól 19....év....hó....ig

1/4 évre P 10.80
1 hóra P 4.— *(a nem kivánt törlendő)*

Az előfizetésidijat a lap átvétele után....-én fizetem

Az előfizető neve: .....

Foglalkozása: .....

Pontos cime: .....

Kezelő inditotta

.... hó ....

.....

E megrendelőlappal előfizetési dij nem vehető fel.

Egen megrendelés csak akkor bir érvénnyel, ha a kiadóhivatal elfogadta.

Bory Jenő

Fejérmegyei Napló

1935 aug. 11. CA

Bory-vári ünnep-
segek ~~első napjaná~~
~~programja~~

Az UJSÁG kiadóhivatalának

BUDAPEST,

VI., ARADI UCCA 10.

negrendelem az UJSÁG-ot

hó..... inditással

hó.....-tól 19.....év.....hó.....-ig

kivánt törlendő)

átvétele után.....-én fizetem

.....

.....

.....

Kezelő inditotta :

..... hó .....

.....

bal előfizetési dij nem vehető fel.

Borg Jenő

irod

Fejérmegyei Napló

1917

január 18.

Ezen megrendelés csak akkor bír érvénnyel, ha a kiadóhivatal elfogadta.

Fizetések csakis hivatalos nyugta ellenében eszközöltetnek.
Szóbeli igéretek és megállapodások érvénytelenek.

Kelt _____

Tudomásul veszem, hogy a fenti megrendelés vissza nem vonható

_____ a megbizott aláírása

_____ a megrendelő aláírása

Küldendő kedvezmények: *[részletezve kiirandó]*

Kezelési szám

_____

_____

posta szám

Név: _____

Pontos cim: _____

1000 füzet á 30 lap. 1933. IX. Töb.

Bory Jenő

wód

Fejérmegyei hydr.

1915 apr. 7.

(Örökimádás templom a meggyilkolt trónörökös emlékére.)

Pontos cime: .....

E megrendelőlappal előfizetési dij nem vehető fel.

Ezen megrendelés csak akkor bír érvénnyel, ha a kiadóhivatal elfogadta.

Fizetések csakis hivatalos nyugta ellenében eszközöltetnek.
Szóbeli igéretek és megállapodások érvénytelenek.

Kelt .....

Tudomásul veszem, hogy a fenti megrendelés vissza nem vonható.

.....
a megbizott aláirása.

.....
a megrendelő aláirása.

Küldendő kedvezmények: *(részletezve kiirandó)*

Kezelési szám

.....

.....

Bory Jenő

Cod

Fehérvár

1933. jul. 29.

(Bory Jenő alkotta meg szent Bernatnak a cisztrend alapítójának, magyarosszegi emlékszobrát.)

A szobor szent-gotthardon van.

Kezelés száma

posta szám

Az UJSÁG kiadóhivatalának

BUDAPEST,

VI., ARADI UCCA 10.

Alulirott ezennel megrendelem az UJSÁG-ot

19.....év.....hó.....inditással

19.....év.....hó.....-tól 19.....év.....hó.....ig

1/4 évre P 10.80
1 hóra P 4.— *(a nem kivánt törlendő)*

Az előfizetésidijat a lap átvétele után.....-én fizetem

Az előfizető neve: .....

Foglalkozása: .....

Pontos cime: .....

Kezelő inditotta:

..... hó .....

.....

E megrendelőlappal előfizetési dij nem vehető fel.

Bory Jenő

műterem kiállitása a képzőművészeti főiskolán lévő műtermében –

Építő Ipar – Építő Művészet. 1925. 76. l.

(B. J. műterem kiállitása.)

„Magnifice Domine Rektor!

Mélyen tisztelt ünneplő közönség!

Hagyományos nemes szokásnak hódol az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület, amikor a hála és kegyelet maradandó zálogául nagyjainknak emlékszobrot emel és a mult szellemében jár el akkor is, amikor ércbeöntött alakjukat Karunkkal egyetértőleg az ősi alma mater gondozására bízza. Hol is lehetne jobb helyük, mint ott, ahol kimagasló egyéniségükkel és korszakalkotó működésükkel élő lelkiismeretként sarkalják követésre a pályánkra lépő, minden hatásra fogékony ifjúságunk lelkét.

Az ősök e díszes galériájába íme most Szent-Istvány Gyula, a magyar bányásztársadalom szeretett Pista bácsija is bevonul. Illesse érte mélyen átérzett hálánk mindazokat, kiknek részük volt ebben.

Bányászatunk önfeláldozó szolgálatában eltöltött, eredményekben és sikerekben gazdag negyvennyolc hosszú esztendő egymagában is már elég jogcím lenne arra, hogy Pista bácsinkat legjobbjaink között emlegessük. S mégis nemcsak az elisme-

Udvarrészlet a Bory-várban Székesfehérvárott.

Bory Lenő

A Bory-vár Székesfehérvárott.

Bory János

Bory Jenő: Udvarrészlet a Bory villában Székesfehérvárott

LEVELEZŐ-LAP

Bory Jenő: A Bory villa Székesfehérvárott

LEVELEZŐ-LAP

Bory Jenő

Kara Mihály és Beszédes László művészek képviselik a legelőnyösebben az uj szobrásznemzedéket, mint Tövis: "A Mücsarnok tavaszi tárlata" c. kritikájában mondja anélkül, hogy külön beszélne a három művész alkotásairól, melyek a kiállitáson szerepelnek.

A HÉT, Bp. 1910. ápr. 3.
XXI. évf. 14. sz. 230. lap.

Bory Jenő éremművészete

Die Medaillenkunst von Jenő Bory

A 20. századi magyar kultúrtörténet egyik jelentős művészegyénisége, Bory Jenő 1879. november 19-én született Székesfehérváron. 1903-ban építészmérnöki oklevelet szerzett a budapesti Műegyetemen, majd a Mintarajziskolában tanult szobrászatot és Székely Bertalantól festészetet. Ezt követően Stróbl Alajos mesteriskolájában gyarapította szobrászati ismereteit. Állami ösztöndíjjal 1906 és 1907 között két évig Németországban és Olaszországban képezhette magát. Carrarában a híres Triscornia-cégnél kitanulta a márványfaragás szakmai fogásait. Itthon is sikeresen indult a pályája. Szakmai elismertségét jelzi, hogy a dr. Szendrei János és Szentiványi Gyula szerkesztette művészeti lexikon 1915-ben megjelent (sajnos folytatás nélkül maradt) első kötete tekintélyes terjedelmű szócikkben ismertette addigi munkásságát.[1] Pedagógiai tevékenysége is jelentős volt. 1911-tól 1946-ig a Képzőművészeti Főiskolán a szobrászat rendes tanára, 1943-tól 1945-ig az intézmény rektora. 1921 és 1944 között a Műegyetem Építészmérnöki Karán a mintázástan meghívott előadójaként oktatott. Székesfehérvárhoz több munkája kötődik. Ő tervezte az 1911-ben felszentelt Jézus szíve templomot, emellett számos szobrot és emlékművet mintázott szülővárosának. Az ország számos helyén állnak szobrai és emlékművei. Épületplasztikái és síremlékei szintén jelentősek. Székesfehérvár egyik érdekes látványossága a Máriavölgyi utcában lévő Bory-vár, amelyet a művész saját tervei alapján épített. 1959. december 20-án halt meg, sírját a székesfehérvári temetőben a maga mintázta *Krisztus-fej* őrzi.

1. ábra.
Bory Jenő 1929-ben

Munkásságáról 2001-ben színvonalas monográfia készült,[2] amely sokat törlesztett a hazai művészettörténet-írás Boryval szemben fennálló adósságából. A gazdag életmű azonban még tartogat feldolgozni valót. Így például érdemes részletesebben megismerkedni Bory Jenő éremművészeti munkásságával, amelyet ez ideig önálló tanulmány nem dolgozott fel.

Az első világháborúban hadmérnök főhadnagyként teljesített katonai szolgálatot. A háború idején két sapkajelvényt mintázott a *székesfehérvári 17. honvéd gyalogezred* számára. A sapkajelvényeket általában a tábori sapka vagy csákó bal oldalán viselték. E jelvényeknek jelentős kultusza alakult ki az első világháború alatt és komoly gyűjtőköre a háború után.[3] Többféle változatuk volt ismert. Némelyik a főparancsnok vagy magasabb parancsnok portréját örökítette meg. Volt, amely az alakulat jelképéül szolgált, s akadtak az ellenfelet gúnyoló, ironikus tárgyú kitűzők is. Sok jelvény tudósított az egység harcainak helyszínéről és azok idejéről.[4] Bory két alkotása ez utóbbiak sorába tartozik.

[1] *A Magyar Képzőművészek Lexikona.* (Szerk. dr. Szendrei János és Szentiványi Gyula.) I. kötet. Budapest, 1915. 235–236.

[2] *Bory Jenő.* (Szerk. Péntek Imre.) Árgus, Székesfehérvár, 2001.

[3] FÓNAGY Béla: A Szépművészeti Múzeum érem- és plakettgyűjteménye. *Magyar Művészet* (1929):1. 25.

[4] SALLAY Gergely: „Az éremművészet aprópénze." Propaganda az Osztrák-Magyar Monarchia világháborús numizmatikájában. In: *A Hadtörténeti Múzeum Értesítője* 5. szám. (Szerk. Hausner Gábor–Kincses Katalin Mária–Kreutzer Andrea.) Hadtörténeti Múzeum, Budapest, 2002. 95–111.; PALLOS Lajos: A jelvénygyűjtemények az I. világháború emlékének sajátos őrzői. In: *Történeti Muzeológiai Szemle* 5. szám. (Szerk. Ihász István és Pintér János.) Magyar Múzeumi Történész Társulat. Budapest, 2005. 187–193.

2. ábra

A *Kárpátok védelmét* ábrázoló, álló pajzs alakú 50×32,5 milliméteres jelvényen dús lombozatú fa közelében két, szuronyos puskáját előre szegezve figyelő honvéd áll előőrsként egy hegyormon. A háttérben halványan a Kárpátok gerincei láthatók. Balra fent a magyar címer, mellette A SZÉKESFEHÉRVÁRI / 17. HONVÉD GYALOGEZRED felirat. A magyar címer alatt kisméretű BORY szignó. Lent középen, a pajzs csúcsánál az 1914–1915 felirat. Alul kétoldalt, ívelt szalagon a KÁRPÁTI HARCAINAK EMLÉKÉRE szöveg látható. (*2. ábra*) A hadijelvény bronzból öntött, 260×170 milliméteres nagymintája fennmaradt a művész hagyatékában, jelenleg a székesfehérvári Bory-vár gyűjteményében található.

3. ábra

A *Doberdói harcok* emlékét őrző, 52,5×35,5 milliméter nagyságú jelvényen, sziklás terepen magyar honvéd küzd puskatussal két olasz bersaglieri (lövész) ellen. A jelenet nem a képzelet szüleménye volt. A Monarchia hadigazdálkodási problémái miatt, a fronton harcoló egységeknél nem volt ritka a lőszerhiány. Ilyenkor, mint a jelvényen is látható, nem egyszer szuronnyal vagy puskatussal kellett küzdeni az ellenséggel. Fent – a másik jelvénnyel megegyező kompozícióként – a koronás magyar címer és A SZÉKESFEHÉRVÁRI / 17. HONVÉD GYALOGEZRED felirat látható. A címer alatt apró betűs BORY szignó. Balra fent az 1915–1916 évszám, lent a szalagon a DOBERDÓI HARCAINAK EMLÉKÉRE szöveg olvasható. (*3. ábra*) A másik jelvényhez hasonlóan, erről a nagymintáról is készült bronz változat, ennek holléte azonban ismeretlen. A két jelvény gipszmintája a Huszár–Procopius-katalógus szerint a gyártó budapesti Ludvig-céghez került.[5] Ezek további sorsáról nincs további adat, feltehetőleg megsemmisültek.

A jelvények ezüstből, bronzból és szürkés színű cinből (hadifémből) készültek, a Hadtörténeti Múzeum numizmatikai gyűjteményének nyilvántartása szerint a *Kárpátok védelme* 1915-ben, a *Doberdói harcok* 1916-ban.[6] A Huszár–Procopius éremkatalógusban a jelvények 40×30 milliméteres mérettel szerepelnek. Arról nincs adat, hogy a két hadijelvénynek bronzból vagy hadifémből vert plakettváltozata is készült volna.

A két jelvény aranyozott színű, dombornyomásos képe megtalálható az ezred egykori parancsnoka, Sipos Gyula nyugalmazott tábornok által írt *17-esek a világháborúban* című, 1937-ben kiadott könyve zöld színű borítójába préselve.[7] (Borynak az ezredhez való érzelmi kötődését jelzi, hogy Székesfehérvár számára ő készítette el a 17. honvéd gyalogezred 1928-ban, a Zichy-ligetben felavatott hősi emlékművét.)[8]

1927-ben készült a *Székesfehérvári Országos Kiállítás* díjérme. A 81,5 milliméteres, ezüstözött, vert bronzérem előlapján fent a · KITÜNTETÉS A KIVÁLÓ MUNKÁÉRT · szöveg olvasható. Középen munkás alakja meztelen felsőtesttel, jobb kezében kalapáccsal, baljában babérkoszorúval. Balra mezőgazdasági dolgozó látható cséplőgéppel. Az ipari munkástól jobbra a kereskedelmet szimbolizáló Merkúr ül. Díjéremről lévén szó, minden valószínűség szerint készült aranyozott bronz és bronz változat is. A hátlapon a város koronás címere látható: háromtornyú bástya, nyitott kapuval. Körirata: SZÉKESFEHÉRVÁRI ORSZÁGOS IPARI MEZŐGAZDASÁGI ÉS KERESKEDELMI KIÁLLITÁS. Fölül, szalagon az ELISMERŐ EZÜST ÉRME felirat. Alul, szintén szalagon az 1927 évszám. Az alkotás ezüstözött bronz változata 2002-ben ajándékozás révén került a Bory-vár gyűjteményébe. Egy bronzból készült példányt a Magyar Nemzeti Galéria őriz,[9] több példány magántulajdonban található.

A székesfehérvári kiállítás díjérme szignálatlan, a Huszár–Procopius-katalógus Bory művei között sorolja fel.[10] Érdekeség, hogy a katalógus Varga Ferenc alkotásainál is említi ugyanezt az érmet,[11] anélkül, hogy utalna a szerzői kettősségre. Az 1906-ban Székesfehérváron született Varga Ferenc Bory tanítványa és asszisztense volt a Képzőművészeti Főiskolán.[12] Valószínűleg Varga készíthette a díjérem tervét, amelyet

[5] Lajos HUSZÁR – Béla v. PROCOPIUS: *Medaillen- und Plakettenkunst in Ungarn.* Éremkedvelők Egyesülete, Budapest, 1932. 1510. és 1511. sz.

[6] HTM Ltsz. 5798/É és 10.351/É., illetve HTM Ltsz. 8771/É/1 és 8771/É/2.

[7] SIPOS Gyula: *17-esek a világháborúban.* Székesfehérvár, 1937.

[8] MAGONY Imre: *Székesfehérvár szobrai.* Ma – Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár, Székesfehérvár, 1995. 108. o.

[9] MNG Ltsz. 55.364-P.

[10] HUSZÁr–PROCOPIUS: i. m. 1514. sz.

[11] HUSZÁR–PROCOPIUS: i. m. 6358–6359. sz.

[12] HUSZÁR–PROCOPIUS: i. m. 460. o.

4. ábra

aztán Bory korrigált vagy átdolgozott. A meglehetősen zsúfolt előlap (munkás, paraszt, Merkúr, cséplőgép) stílusát tekintve kevéssé vall Boryra. A hátlapon látható városcímer esztétikus és elegáns megjelenítése inkább valószínűsíti Bory Jenő szerzőségét.

1925-től Bory több jelentős egyházművészeti megbízást kapott a kaposvári plébániatemplommal kapcsolatban. Feltehetőleg ebből az időszakból való *Kaposvár művészeti díja*. A 80 milliméter átmérőjű öntött bronzérmen jobbra tekintő ülő alak, jobbjában a milói Vénusszal, baljában könyvet tartva. A körirat: KAPOSVÁR M. VÁROS MŰVÉSZETI DIJA. A hátlapon Kaposvár megyei város koronás címere látható. Szignó vagy mesterjegy ezen az érmen sincs, de a Huszár–Procopius katalógus Bory Jenő alkotásaként tartja számon.[13] Az érem valószínűleg a húszas évek végén készülhetett. Érdekesség, hogy az 1931-es Dunántúli Tavaszi Tárlaton kiállított műveiért maga a művész is megkapta a díjérmet.[14]

Székesfehérvár 1927-ben elhunyt tizenötödik püspökéről, *Prohászka Ottokár*ról 1932-ben mintázott érmet Bory, aki még életében több műalkotást készített a főpapról. A Bory-várban található a Prohászkáról 1926-ban mintázott márvány mellszobra és a jobb kezéről mintázott plasztikai ábrázolás, valamint a püspök 1927-ben készített halotti maszkja.

A Huszár–Procopius-katalógus kétféle változatát említi a Prohászka-éremnek.[15] Valójában viszont négy változat készült. „Az érem gondolata 1931-ben vetődött föl, a kivitelre a Prohászka-templom javára 1932-ben rendezett sorsjáték adott alkalmat, midőn a templomépítő-bizottság a Bory Jenő által felajánlott éremmodellt

[13] HUSZÁR–PROCOPIUS: i. m. 1512. sz.
[14] ÁGOSTON Béla: *Bory Jenő és a Bory-vár.* Regál, Székesfehérvár, é. n. 8.
[15] HUSZÁR–PROCOPIUS: i. m. 1515. és 1516. sz.

elfogadva, annak kiadását elhatározta" – írta a műről a Székesfehérvári Szemle.[16] Az emlékérem előlapján a püspök határozott tekintetű, balra néző profilja látható, fején a főpapok által viselt kisméretű sapka (pileolus). Körben a · PROHÁSZKA · OTTOKÁR · SZÉKESFEHÉRVÁR · XV. · PÜSPÖKE · 1858–1927 · felirat olvasható. Középen lent, a nyakvágás alatt ovális körben a BORY felirat utal a művészre. (*4. ábra*)

A hátlapon a fehérvári emléktemplom félkörívben sugárkoszorúval övezett épülete látható, az impozáns (harminc méter átmérőjű) kupolával. Alul négy sorban a következő szöveg olvasható: · OTTOKÁR PÜSPÖK · / · SZÉKESFEHÉRVÁROTT ÉPÜLŐ · / · EMLÉKTEMPLOMA · / · 1932 ·. A templom építésére meghirdetett pályázatra beadott huszonhét pályamű közül 1929-ben Fábián Gáspár terve nyert.[17] A konzervatív hagyományokat követő, eklektikus stílusban épült emléktemplom alapkövét 1929. november 17-én helyezték el, s a templomot 1933. november 5-én szentelték fel. Az érem Fábián eredeti, 1929-ben készült tervei alapján készült, így a kupola mögött az a hatvanöt méter magas harangtorony is látható, amely végül nem épült meg. A templom mai megjelenése nemcsak a torony hiánya miatt nem azonos a hátlapon látható épület képével. 1944. szeptember 19-én bombatalálat következtében elpusztult a bal oldali épületszárny, amelyet sajnos nem építettek újra.

A négyféle méretben készített alkotás legnagyobb méretű, 136 milliméteres, öntött bronz változatából – jelenlegi ismereteink szerint – mindössze négy példány ismert. Egy a művész hagyatékában maradt fenn, egy magántulajdonba került. Két változat a Székesfehérvári Püspökségé. Ezek egyike kétoldalas, míg a többi három példány csak a püspök arcmását ábrázoló előlapból áll. Ezek hátoldalán kis csavarmenet biztosítja a fa- vagy márványlapra történő felszerelés lehetőségét. A 78 milliméter átmérőjű, kétoldalas változatból harminc példányt öntöttek, amelyek közül egy a Magyar Építészeti Múzeumba került. Az 54,5 milliméteres méretű bronzéremnek külön előlapja[18] és külön hátlapja készült. Mindkét változat hátoldalán kis csavarmenet biztosítja, hogy fa- vagy márványlapra rögzíthessék az alkotást. A legnagyobb példányszámban készült, 34 milliméteres éremből több darab magántulajdonban van, egy-egy a Magyar Nemzeti Múzeum Éremtára[19] illetve a Bory-vár gyűjteményében található. Ennek az éremnek létezik aranyozott bronz változata is. Utóbbiból – egy bronz változat[20] mellett – a Magyar Nemzeti Galéria őriz példányt.[21]

A 136, illetve a 78 milliméter átmérőjű érmeket a budapesti Mátyási-cég öntötte. A bronzból vert, kisebb méretű változatokat a szintén fővárosban működő Ludvig-cég gyártotta. (A 34 milliméteres érem hátlapján, baloldalt középen, apró betűkkel látható a LUDVIG felirat.)

Székesfehérváron az Egyházmegyei Gyűjtemény – egyedül az országban – valamennyi változatból őriz példányt. A Prohászka-érem elő-, illetve hátlapja 136 milliméteres gipszmintáját eredetileg a Fejér Megyei Múzeum kapta, melynek tényét a két mű hátlapján látható leltári szám tanúsítja.[22] (A leltári számokat a Székesfehérvári Szemle korábban idézett, 1932. évi 7–9. száma is közölte.) Az állami közgyűjtemény igazgatója 1950 körül, okkal tartva attól, hogy az alkotásokat esetleg megsemmisítik, a két gipszmintát átadta a Székesfehérvári Püspökségnek. Az alkotásokat most a Székesfehérvári Egyházmegyei Gyűjtemény őrzi.[23]

A Egyházmegyei Gyűjteményben találhatók más, a Prohászka-éremmel kapcsolatos műtárgyak is. Egy 150×150 milliméteres méretű, szabálytalan alakú fehér márványtömb felső részére a 78 milliméteres Prohászka-érem előlapját erősítették. A levélnehezékként vagy asztali díszként szolgáló márványtömbbe a püspök portréja alá arany betűkkel a HOMO / SAPIENS feliratot vésték. A legnagyobb méretű, 136 milliméteres érem egy példánya köré zöldre festett gipszkoszorú készült, felül a falra helyezhetőséget biztosító akasztóval.

A Prohászka Ottokár-emlékérmek közül több szerepelt kiállításon. A korabeli katalógus tanúsága szerint a Prohászka-érmek láthatók voltak az 1930-as években a Bory-vár állandó kiállításán.[24] Az 54,5 milliméteres változat az 1985-ben alapítása háromszázötvenedik évfordulójára emlékező Eötvös Loránd Tudományegyetemen tartott tárlaton volt látható, a díszdoktorokat ábrázoló érmeket között.[25] (Prohászkát 1913-ban avatták az egyetem díszdoktorává.) A székesfehérvári Prohászka-emléktemplomot ábrázoló 78 mil-

[16] Bory J. Prohászka érmei. *Székesfehérvári Szemle*, (1932):7–9. 51.
[17] MAGYAR Vilmos: A Prohászka-emléktemplom tervpályázata. *Magyar Építőművészet*, (1929):6. 19.
[18] MNG Ltsz. 55.365-P.
[19] MNM Ltsz. 27/935-9.
[20] MNG Ltsz. 55.367-P.
[21] MNG Ltsz. 55.366-P.
[22] FMM Ltsz. 8562. és 8563.
[23] Mózessy Gergely közlése.
[24] *A Bory-vár kivonatos tárgymutatója.* Székesfehérvár, é. n. [1935.] 4.
[25] *Kiállítás a 350 éves Eötvös Loránd Tudományegyetem érmeiről.* Katalógus. Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest, 1985. 12.

5. ábra

liméteres példányok egyike a Magyar Építészeti Múzeum 1993-ban rendezett kiállításán szerepelt.[26] A székesfehérvári Egyházmegyei Gyűjtemény Prohászka-érmei közül a 78 milliméteres öntött, illetve az 54,5 milliméteres változatot a Magyar Éremgyűjtők Egyesülete 2002. május 12-én, Székesfehérváron rendezett találkozója tiszteletére rendezett tárlaton láthatta a nagyközönség.

Prohászka Ottokár püspökről más ismert művészek (például Bakonyi Sándor, Szántó Gergely, Madarassy Walter, Visnyovszky Lajos, Matéka Sándor, Zsákodi Csiszér János, Miletics Katalin, Fritz Mihály) is készítettek érmet, illetve plakettet. Prohászka Ottokár éremábrázolásai közül a Bory mintázta portré a legsikerültebbek egyike.

Bory Jenő éremművészeti munkái sorában külön csoportot képeznek azok az alkotások, amelyeken képzőművészeti főiskolai vagy műegyetemi kollégáit örökítette meg. A Képzőművészeti Főiskolán tanító kollégájáról, *Bosznay István* festőről 1931-ben készített egyoldalas, 121 milliméter átmérőjű, egyoldalas, öntött bronzérmet készített. Bosznay realisztikusan festett tájképeiből számosat őriz a Magyar Nemzeti Galéria. Karakteres portréját a BOSZNAY ISTVÁN FESTŐMŰVÉSZ 63 ÉVES KORÁBAN felirat veszi körbe.

1932-ben két művészbarátját mintázta meg. *Balló Ede* 115 milliméter átmérőjű egyoldalas érmén a neves festő és főiskolai tanár jobbra néző feje látható. A körirat szövege: BALLÓ EDE FESTŐMŰVÉSZ 73 ÉVES KORÁBAN + 1932 +. Lent középen a BORY felirat. Az alkotás egyike a művész legkarakteresebb alkotásainak. A hátoldalon középen kis csavarmenet biztosítja annak a lehetőségét, hogy az érmet fa- vagy márványlapra szerelhessék. Az érem egy példánya 2002-ben került a Bory-vár gyűjteményébe.

[26] *Építészet érmeken.* Katalógus. (Szerk. Pusztai László.) OMvH Magyar Építészeti Múzeuma, Budapest, 1993. 30., 33., 42–43.

Edvi Illés Aladár arcmását ugyancsak egyoldalas érem őrzi, amely fennmaradt a Bory-hagyatékban.[27] A 131 milliméteres öntött bronzérem a művész balra tekintő, bajuszos, hosszú hajú fejportréja látható. A körirat: · EDVI ILLÉS ALADÁR · A FESTŐMŰVÉSZ · 62 ÉVES KORÁBAN ·. (*5. ábra*) A művész – akinek több munkáját őrzi a Magyar Nemzeti Galéria – a kor elismert és közkedvelt zsánerfestője volt. Mivel Edvi Illés 1870-ben született, a szövegből következik, hogy az érem ugyancsak 1932-ben készült.

Valószínűleg a harmincas években mintázta meg éremre kollégája, a korszak neves szobrásza, *Zala György* portréját,[28] akivel jó barátságban állt. Ez a mű napjainkban lappang.

A Műegyetemhez tanári állása mellett művészeti szálak is kötötték Boryt: ő készítette az egyetem első világháborús hősi emlékművét. (A bronzszobor 1945 után elpusztult, újraöntött változatát 2000-ben állították ismét fel.) A főépület aulájában lévő szoborpanteon számára Szili Kálmán, Wartha Vince, Hauszmann Alajos és Ilosvay Lajos mellszobrát mintázta Bory.[29]

Ilosvay Lajos vegyészmérnök, egyetemi tanárról 1937-ben 126 milliméter átmérőjű, egyoldalas, öntött bronzérmet készített a művész.[30] Az érmen balra néző, kopaszodó, bajuszos férfi feje látható, a nyakvágás alatt BORY szignóval. A körirat: NAGYILOSVAI ILOSVAY LAJOS · 1851–1936. (A nemesi előnév kisebb betűkkel szerepel az érmen.) (*6. ábra*)

6. ábra

[27] *Bory Jenő*. i. m. 212.
[28] ÁGOSTON Béla: i. m. 9.
[29] MEDVEY Lajos: *Vezető Budapest szobrai megtekintéséhez*. Magyar Mérnökök Nyomdája, Budapest, 1939. 86.
[30] *Bory Jenő*. i. m. 249.

7. ábra

A lengyel származású *Zielinski Szilárd* mérnök műegyetemi tanár, az első hazai műszaki doktor volt. Zielinski nevéhez fűződik a vasbeton hazai meghonosítása, az ő tervei alapján épült a kőbányai, a Margitszigeti és a szegedi víztorony. A Műegyetemen Bory Jenőt is tanította, aki 1932-ben készítette el síremlékének plasztikai díszítését.[31] A Kerepesi úti temetőben álló szürke gránit szarkofágra Bory négy, bronzból öntött reliefet mintázott. Ezek közül három a neves mérnök tervei alapján megvalósult egy-egy műszaki létesítményt ábrázol. A negyedik dombormű valójában nagyméretű érem, amelyen Zielinski profilja látható. Az éremnek készülhetett kisebb méretű változata is, erről azonban nem maradt fenn adat.

Szintén műegyetemi kollégája volt *Czakó Adolf* professzor, hídépítő mérnök, a szilárdságtani laboratóriumi gyakorlatok mérnökképzésbe való bevezetője, akiről az 1920-as években egyoldalas érmet mintázott, amelyen az akkor középkorú egyetemi tanár balra néző, cvikkert viselő, markáns portréja látható. A mellvágásban a BORY szignó található. A körirat: CZAKÓ ADOLF A MŰEGYETEM REKTORA 1918–20. (*7. ábra*) A művész hagyatékában fennmaradt az érem 162×120 milliméteres, ovális formájú alapra mintázott, magas plasztikájú változata. A fekete színű pirobazaltba öntött alkotáson az arcforma azonos, de a nyak alatti részen több látszik a professzor ruhájából, így inkább mellképnek mondható. Az ovális plakett anyagát, a pirobazaltot Bory Jenő kísérletezte ki. Mangánoxiddal vegyített többféle hazai anyag keverékéből s a kész mű különleges módszerrel történő égetésével, füstölésével. Számos szobra készült ebből a különleges, csak általa használt anyagból.

A Czakó-érmet, illetve a Czakó-plakettet a művész hagyatékában, a Bory-várban őrzik, akárcsak *Szabó Gusztáv* gépészmérnök 180×220 milliméteres, álló téglalap alakú, bronzból öntött egyoldalas plakettjét. Ez utóbbin mélyített felületben ábrázolva a professzor balra néző, zakós, nyakkendős mellképe látható. Alul,

[31] Tóth Vilmos: A Kerepesi úti temető. II. rész. *Budapesti Negyed*, (1999):3. 226.

magasított mezőben, három sorban a Dr. SZABÓ GUSZTÁV / A MŰEGYETEM REKTORA / 1936–1937 felirat. Az alkotáson sem évszám, sem más jelzés nincs, valószínűleg a harmincas évek végén – értelemszerűen 1937 után – készülhetett.

A székesfehérvári *Ciszter rendház* plakettjét 1940 körül készítette a művész. A bronzból öntött, fekvő téglalap alakú plaketten a Székesfehérvár belvárosában található, Fő utca 6. szám alatti, barokk stílusú rendház látható. Az épület eredetileg a jezsuiták számára épült 1744 és 1763 között. A jezsuita rend 1773-ban történt feloszlatása után a pálosok kapták a templomot és a rendházat. 1782-ben II. József a magyarországi rendek túlnyomó többségét, köztük a pálosokét is feloszlatta. 1813-ban lett a ciszterekéé a templom és a rendház. (Utóbbi ma a Szent István Király Múzeum otthona.) Ez a plakett is szerepelt az 1993-ban Budapesten tartott építészeti éremkiállításon.[32]

Történelmi személyiségek, művésztársak és épületek mellett, Bory Jenő éremművészeti munkássága néhány zsáner, illetve mitológiai témájú alkotást is tartalmaz. Egyik ilyen érmén *magyar ruhás nő alakja* látható, jobb kezében virágcsokorral. Mesterjelzés jobbra lent: BORY. A 105 milliméter átmérőjű egyoldalas, öntött bronzérem Procopius Béla szerint, az 1930-as évek elején Wertheim Pál székesfehérvári magángyűjteményében volt található.[33]

Bory hagyatékában fennmaradt két vallási témájú, pirobazaltból készült, ovális alakú alkotás. A 130×100 milliméteres plaketten tekintetét fájdalmasan az égre emelő, töviskoronás *Krisztus* látható. Balra a SANTO / CRISTO / DE felirat alatt egy kibetűzhetetlenül elmosódott szó áll. A fájdalmas Krisztus ábrázolásával Bory több nagyplasztikai művén is találkozhatunk. A csutorai temetőben lévő sírját szintén egy nagyméretű Krisztus-fej díszíti. Érdemes megfigyelni, hogy valamennyi Krisztus-fejet, így a plaketten láthatót is, valószínűleg azonos modellről mintázta a művész.

A másik, 195×150 milliméteres alkotáson, egy *Madonna* kompozíción nincs felirat, csupán Mária fejkendős mellképe látható, karján a gyermek Jézussal. A két alkotás szignálatlan és dátum nélküli. A Bory-várban található gyűjteményben mindkét plakettnak létezik nagyobb méretű, falra akasztható domborművváltozata is.

A Magyar Nemzeti Galéria éremtára *Nimfát rabló Faun* címmel őriz egy 98 milliméter átmérőjű, egyoldalas öntött terrakotta érmet, melyen patás lábú, fején szarvakat viselő faun az ölében tartott meztelen nőalakot csókol, miközben jobb kezével leplezetlenül a nimfa bal mellét fogja. Tőlük jobbra meztelen nimfa koszorút tart a különös szerelmespár fölé. Balra, a fák között két másik faun lesi a szerelmi légyott végkifejletét. Mellettük talapzaton álló férfimellszobor. Névjelzés vagy mesterjegy nem látható sem az előlapon, sem a teljesen sima hátlapon. A különleges alkotás vásárlás útján került a Magyar Nemzeti Galéria birtokába.[34] A művész hagyatékában fennmaradt 103 milliméteres, fekete mázas, öntött terrakotta példány Bory Jenő egyik unokája tulajdona. Bronzba öntött változata nem ismeretes, erősen erotikus hangvétele miatt a művész valószínűleg nem kívánta sokszorosítani az érmet.

Egy hazai műgyűjtő, Gáty Fülöp 1920 körül úgy határozott, hogy megteremti a kortárs magyar szobrászok panteonját. Több mint száz szobrászt megörökítő gyűjteményt sikerült létrehoznia az általában 100×100 milliméteres méretű, bronzból öntött önarcképplakettek révén.[35] Nem tudni, kapott-e Bory felkérést Gátytól, csupán annyi biztos, hogy – számos kollégájával ellentétben – ő sajnos nem készített magáról önarcképet a Gáty-gyűjtemény számára.

Gazdag és sokrétű munkásságában viszonylag kis szerepet játszottak az érmek, amelyek ritkán szerepeltek kiállításon. Legtöbbjük kis példányszámban készült, a hazai műtárgyforgalomban ritkán fordulnak elő. A Bory alkotta érmek feldolgozását nehezítette, hogy a művész egyetlen alkotását sem datálta, és – amint arról egy ízben maga is elégedetlenül írt[36] – alkotásairól nem vezetett sem nyilvántartást, sem naplót.

Bory Jenő érmei és plakettjei karakteres portréi és tiszta, esztétikus épületábrázolásai révén a magyar éremművészet figyelmet érdemlő darabjai.

Fotó: *Szikits Péter* (2, 3. ábra)
Soós Ferenc (4. ábra)
Őri Tóth István (5, 6, 7. ábra)

Prohászka László
művészeti író

[32] *Építészet érmeken.* i. m. 31.
[33] HUSZÁR–PROCOPIUS: i. m. 1513. sz.
[34] MNG Ltsz. 65.11-P.
[35] GOSZTONYI József: Magyar szobrászok és éremművészek önarckép plakettjei. *Az Érem*, (1975):1. 24–32.
[36] Idézi P. SZABÓ Ernő: A várépítő szobrász. *Árgus*, (2002):5-6. 87.

DIE MEDAILLENKUNST VON JENŐ BORY

Resümee

Eine der bedeutenden Persöhnlichkeiten der ungarischen Architektur, Bildhauerei und Medaillenkunst ist Jenő Bory (1879–1959). Seine Statuen, Denkmäler, Architekturplastiken und Denksteine sind in mehreren Orten des Landes zu finden. Eine represantitive Monographie wurde über seine Tätigkeit im Jahre 2001 veröffentlicht, die viel von den Schulden des heimischen Kunstgeschichte-Schreibens gegenüber Bory getilgt hat. Das reiche Lebenswerk hat aber noch viel zu bearbeiten. So lohnt es sich, seine medaillenkünstliche Tätigkeit ausführlicher zu studieren, die bis jetzt noch in keinem selbstständigen Aufsatz bearbeitet wurde. Die Einzelbehandlung seiner Medaillen hat erschwert, dass der Künstler keine von seinen Medaillen datiert oder registriert hat, sowie hat er weder ein Tagebuch noch ein Verzeichnis von seinen Werken geführt, was er auch in einem seiner Schreiben unzufrieden behauptet hat.

Während des ersten Weltkriegs formte der im Militärdienst stehende Künstler zwei Mützenabzeichen für das 17. Infanterieregiment in Székesfehérvár. Von seinen zwei Preismedaillen ist eine die künstlerische Medaille der Landesaustellung der Stadt Székesfehérvár und die andere der Stadt Kaposvár. Er hat von Ottó Prohászka, dem Bischof in Székesfehérvár im Jahre 1932 eine Medaille, in vier Variationen abgebildet. In den 1930er Jahren stellte er auf Medaillen einige von seinen Künstlerkollegen dar, wie z. B. die Maler István Bosznay, Ede Balló, Aladár Edvi Illés sowie den Bildhauer György Zala. Von den Professoren der Technischen Universität hat er das Medaillenportrait von Lajos Ilosvay, Szilárd Zielinski, sowie von den Rektoren Adolf Czakó und Gusztáv Szabó abgebildet. Seine Gebäude-Darstellung ist die Plakette des Zisterzienser Ordenshauses in Székesfehérvár. Ein spezielles Material, den Pirobasalt hat er zu seinen zwei ovalen Medaillen: Christus und die Madonna verwendet. Seine Terrakotta-Medaille „Der eine Nymphe räubende Faun" hat eine interessante, erotische Stimmung.

In der reichen und vielfältigen Tätigkeit von Jenő Bory haben die Medaillen und Plaketten eine relativ kleine Rolle gespielt, sie wurden meistens in wenigen Auflagen erzeugt und kommen im Kunstgegenstand-Verkehr selten vor. Dank seinen charaktervollen Portraits und reinen, esthätischen Gebäude-Darstellungen sind die Werke von Jenő Bory Aufmerksamkeit verdienenden Stücke der ungarischen Medaillenkunst.

(Übersetzt von Hedvig Ábrányi-Balogh)

MDK

Bory Jenö, szobrász

Istók Jánossal közös müvei: Császárfürdö uszodájának diszitö szobrai. 1928.

Fiumei uti OTI palotán a társadalombiztositás emblémáját.

A MABI közp. épület bejárata fölé egy férfi és egy nöalakot. 1928./?/

Bajó Gyula: Budapest ujabbkori épületszobrászata. Bp.1942. Pázm.P.Tud.Egy. dolgozatai. 65.l.

Bory Jenö, szobrász

MDK

Orsz.Társ.Bizt.Int. közp.épületének dombormüvei és szobrai között az ö müve is szerepel. 1913-31.

Világposta c. szobor a Krisztina -körut 12. Posta vezérigazgatóság épületén. 1927.

Bajó Gyula : Budapest ujabbkori épületszobrászata. Bp.1942. Pázm.P.Tud.Egy. dolgozatai. 64.l.

M.D.K.

Bory Jenő.

Szobrászmüvész a Képzőművészeti főiskola tanára megépitette a székesfehérvári Bory-várat. A vár 377 mütárgyat ölel fel, Székely Bertalantól Fadrusz Jánosig a legkiválóbb magyar mesterekkel találkozunk benne.

Városok Lapja 1938.XXXIII.évf. 21.szám. 518.oldal

A székesfehérvári Bory vár.

M.D.K.

Bory Jenő

Szobrász-épitőművész Szondi két apródja c. szobra Székesfehérváros a Bory várban van.

Városok Lapja 1938.XXXIII.évf. 21.szám. 519.oldal
A székesfehérvári Bory vár.

M.D.K.

Bory Jenő

Szobrász-épitőművész mintázta Tinódy szobrát illusztráció.

Városok Lapja 1938.XXXIII.évf. 21.szám. 519.oldal
A székesfehérvári Bory vár.

M.D.K.

Bory Jenő

Szobrász-épitőművész szent királyi család
illusztráció

Városok Lapja 1938. XXXIII.évf. 21.szám. 519.oldal.
A székesfehérvári Bory vár.

M.D.K.

Bory Jenő

Szobrász-épitőművész mintázta az Esterházy és Hayd-emléket

Városok Lapja 1938.XXXIII.évf. 21.szám. 518.oldal
A székesfehérváry Bory Vár.

M.D.K.

Bory Jenő

Szobrász-épitőművész Batthyány emlékművet mintázta a kerepesi temetőben.

Városok Lapja 1938.XXXIII.évf. 21.szám. 518.oldal
A székesfehérvári Bory vár.

Bory Jenő szobrászmüvész

Gyüjteményes kiállitását Mátrai Vilmos ismerteti "A Képzőmüvészeti Társulat őszi tárlata a Mücsarnokban" c. kritikájában.
"A természet lelkiismeretes, hü tanulmányozója a müvész, aki hosszabb multra tekint vissza, s mint épitész leginkább a monumentális témák iránt érdeklődik."
Ujabban apróbb dolgokkal is foglalkozik.
"Pirobazalt néven az égetett agyagból patinázás utján keletkező, fényes felületü szobrászati anyagot mutat be a tárlaton.
A katalógus szerint ezzel uttörő munkát végez.
Fenti cimü beszámolóban szereplő teljes müvésznévsort lásd: Knopp Imre nevénél.

Élet, Bp. 1922. nov. 12. XIII. évf. 23. sz. 557-558. lap.

MDK

Bory Jenő

A Műcsarnok 1929-iki tav.tárlatán az Ipolyi Arnold dijat Bory Jenő "Püspökkút"c. szobormüvére adták ki.

Cikk: A Műcsarnok tav.tárlatának dijai.

Képzőművészet, 1929. 19.sz. 104.l.

Bory Jenö, szobrászm.MDK

"a műcs.tav.tárlatán bennünket épitészeket érdekelnek az épitész festök és szobrászok kiállitott müvei Ezek között szerepel: B.J. két kitünö szobor képmása.

A műcsarnok tavaszi tárlatán....
ÉPIP - ÉPMÜ 1925.jun.1. 49.évf.21-22.sz. 76.l.

Bory Jenö, kiváló épitész, festö és szobrászm. MDK

a Képzöm. Föiskolán legujabb alkotásait mutatja be. Nemcsak mint müvész, de mint anyagkutató is óriási érdemeket szerzett, midön a gyönyörü fekete fényü "Pirogranit"-ot feltalálta, melyből készült szobormüvei valóban pompásak. /S ami fö: potom pénzé kapható./

Bory Jenö müterem -kiállitása. Andrássy-ut 71.sz alatti Képzöm. Föiskolán.

EPIP - EPMÜ 1925. jun. 1. 49. évf. 21-22. sz. 76. l.

Bory Jenő

1931. szekesfeh. képzőm. kiáll.

Csik István -

* Immaculata.

Munkácsy c. szobrai -

Szekesfehérvári Szemle

1931. 4. sz. 5. l.

Szekesfeh. Napló

1931. márc. 31. ápr. 1.

Fejérmegyei Napló

1931. márc. 31.

Bory Jenő

A Petőfi-család síremlékéről. — Bory Jenő műve — írtak a napilapok okt. 31.

1911

(Művészet 1911. 396. l.)

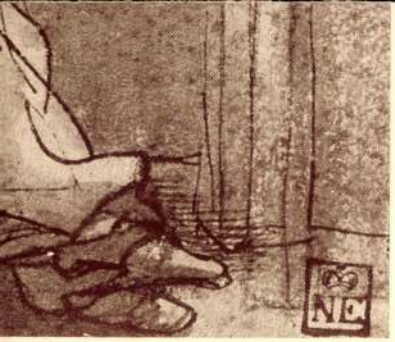

Bory Jenő"

a Tavaszi kiállításon „Táj elefántokkal"
c. művére Halmos Izor kisplasztikai
díját kapta.

Magyarság
M. 1926. VI. 20.

Corvin Áruház.

Budapest. VIII. Blaha Lujza-tér

V. képzőművészeti kiállitás

1942.X. 2.-

Bory Jenő

szobrász

Székesfehérvári képzőművészek kiállitása - Székesfehérvárott a vármegyeház disztermében - szobraival szerepel. /Miniatür szobrok/

Nemzeti Ujság
1931.IV.1.

Borsy Jenő

szobrász

Barcelonai világkiállitás - magyar képzőművészeti kiállitása - szoborral szerepel.

Nemzeti Ujság
1929.V.9.

Borsy Jenő

szobrász

Barcelonai képzőművészeti kiállitás - szoborral szerepel.

Magyarság
1929.VII.10.

Borsos Jenő

szobrász

Magyar szobrászművészeti kiállitás - Genfben a genfi Musée d'Art ed d'Histoire termeiben - szoborral szerepel.- Kisplastikával.

Ujság
1929.VIII.25.

Bory Jenő

szobrász

Magyar képző-és iparművészet genfi kiállitása - a szobrászati anyag részére a genfi Musée d,Art et d, Histoire igazgatósága két termet bocsátott rendelkezésre- ~~xxxx~~ szoborral szerepel.- Kisplaritikával.

Nemzeti Ujság
1929.VIII.25.

Borsy Jenő

szobrász

Genfben a Nemzeti Múzeumban - bemutatásra kerülő magyar reprezentativ jellegu képző-és iparművészeti kiállitás anyagában - szoborral szerepel.

Budapesti Hirlap
1929.VIII.15.

Barry fenő szobrász

Szerepel a Műcsarnok
tavaszi tárlatán

Az Est 1925 V. 16.

Bory Jenő.

szobrászművész

Székesfehérváron kiállítást rendeznek az ottani föreáliskolában végzett művészek munkáiból. A művész részt vesz művével e kiállításon, mivel ott végezte középiskolai tanulmányait.

Esti Kurir, 1927. jan. 25.

Bory fenő

A Kép. mův. Társulat műsarnoki

kiállításának megnyitójáu

– mint a nobormüvek rendezője –

Vő kalauzolta a polgármestert

Magyarság 1926 II. 28

Borytenő szobrász

Pizobarolt munkákkal szerepel a Kép. Mův. Társulat tavaszi tárlatán a Műsarnokban

Magyarság 1925 V. 16

MDK

Bory, szobrász

aktjaival tünik ki.

Pipics Zoltán dr.;A képzömüvészek egyesületének jubileumi Kiállitása. Mücsarnok.-U.M. 1934.dec.8. 21.l.

Bory fenő

Szerepel a hűsaknok
téli tárlatán

Pesti Napló 1937 I. 24

Bory nobrás

Pertrékkal szerepel a
műszarnok tél. Tárlatán

~~[illegible]~~

Új Magyarság 1937 I. 24

Bory tenő nobrás

Kezepel a hűcsarnok

tél. Tárlatán

Nemzeti Cyság 1937 I. 23

Bory Jenő

1911/12 I. negyedosztálybeli mesteriskolai művesnövendék Strobl Alajosnál.

1911/12. II. negyedéves u. o.

Löcsei városháza VI. 166

megjövő

Bory Jenő

szül. Székesfehérvárott
1879 nov. 9. ÖK.
szobrászati mesterskolán
1909/10 I. más odosztály beli
Műveszmüvendék
műegyetem, Okl. épitész
Tanára Strobl Alajos.
1909/10. II. félév. 2. osztály.
Strobl Alajosnál.
1910/11. I. harmadosztály beli
szobr. mesterskolai műv. nov.
Strobl Alajos.
1910/11. II. harmadéves
Strobl Alajosnál

Bory Jenő

szobrász

ipod
2

Krück. I. 138 f.

Pitlandók:

Strobl Alajos tanítványa –
Seit 1912 ist B. Professor
an die Budapester Hochschule für bildende Künste.
Von ihm stammt der schätzenswerte Entwurf der Szekesfehérvárer Herz-Jesu-Kirche. Bekanntere Statuen: Die Grabdenkmale Janka Zirzens, und der Petőfi-Familie, Batthyánystatue (Ikervár), Monna Vanna etc.

Fraknói Vilmos VI. 68, 70.

Bory Jenő

írod

Városok Lapja.

1938. nov. 2. (A nékesfehérvári Bory-vár, képekkel.)

Nagy.

Szabo Ersz

Bory Jenő.

Az Országos Képzőművészeti Társaulat utolsó elnöke.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat

MDK

Bory Jenő

Az Orsz.m.kir.Képzőm. Főisk. tanári kara az 1936/37 tanévben

MDK

Bory Jenő

Az 1929-évi Ipolyi-dijat kapta Püspökkut Székesfehérvárott, repr.

A képzőművészeti év története. P.H. 1930 évi naptára. 86.l.

MDK

Bory Jenő

A képzőművészeti év története. P.H. 1930 évi naptára. 83.l.

MDK

Bory Jenő

Asztrik püspök, repr.

Művészet 1938. 18-19.sz. 78.1.

MDK

Bory Jenő szobrász

Monna Vanna, ~~Krandt~~ Braendt Leer

Katalogen for den VII. Ungarske Representative Utstilling. 1923. April. Christiania Kunstforening.

Bory Jenő szobrász.

Népszava XXXVIII.1910 ápr.21.
94 sz. 6 lap.
A Petőfi-család siremléke.

Bory Jenő szobrász.

Népszava XXXVIII.1910 ápr.21.
94 sz. 6 lap.
A Petőfi-család síremléke.

Bory Jenő szobrász

Pesti Hirlap. 1925. dec. 8.8

Kézdi-Kovács László: a Ez-kiállítás a Műcsarnok összes termeiben

Bory Jenő

szobrász

Revue de Hongrie

1910. III. ann. V. 7. 777-782. l.

Nagy Tavassi Tárlat (Műcsarnok)

Plasztika (1900-1919) — Körplastika.

Bory Jenő: „Monna Vanna" — (bronz?)

Revue de Hongrie

1910. III. ann. V. t. 777-782. l.

Nagy Tavassi Tárlat (Műcsarnok).

M.D.N.

Borg Jenő, szobrász

műve a műegyetemi 380 hős emlékére a Műegyetem udvarán felállitott hősi emlékmű, mely rokamsisakos mertelem férfit ábrázol, aki jobb kezében kardot tart, baljával pedig a szivéhez kap.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1927. XLVIII. évf.

okt. 26. sz. 7. old.

M.D.K.

Bory Jenő, nobrás

19. - 4

tervei szerint készült Dunapentele hősi emlékre, a kőrség 153 hősének emlékére.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1924. XVL. évf.

nov. 19. sz. 4. old.

M.D.K.

Bory Jenő, szobrász

Faragta ruskicai márványból azt a domborművet, melyet Wälder Gyula tervezett, s amelyet kegyelettel helyeztek el Nagy Virgil építész-barátja sírhövén.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1925. XLVI. évf.

dec. 16. sz. 2. old.

MDK

Bory Jenő

az alábbi munka terveinek megvalósitása fenti vezetése, ellenőrzése és irányitása mellett került kivitelre

Sz.J.: A Magyar Betlehemes Mozgalom Uj Szoborcsoportozata. Nemzeti Ujság 1940. jan. 6. 11.l.

M.D.K.

Bory Jenő, szobrász

„A buszás születése" c. diszkút-ját, mely gélyán lovagló buszás csákós csecsemőt ábrázol, a főváros valamelyik játszóterén fogják felállítani

Vállalkozók Lapja. Bp. 1935. LVI. évf.

jul. 31. sz. 5. old.

-1-

Bory Jenő, szobrász M.D.K.

az Építőmesterek Egyesületében előadás a vetített képek kezetében mutatta be 25 éves gyakorlatának eredményeit ~~[illegible]~~ a nyers betonnak szabad ég alatt való művészi alkalmazását illetőleg. Érvelt, hogy a beton minden utómdolgozás nélkül, jobban ellenáll ./.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1934. LV. évf.

máj. 23. sz. 4. old.

M.D.K.

Bory Jenő, szobrász

...az időjárás viszontagságainak, mint bármilyen kő, egy saját kútján mutatta be, melyet a Parlament elkészültének évében csinált, s mely azóta is sértetlen, míg a Parlament köveit már másodszor kellett gőzerőben gőgítani.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1934. LV. évf.

máj. 23. sz. 4. old.

MDK

Bory Jenö, szobrász

Az indulatosság szobrásza, az impresszionista uj szobrászat az iskolája.

Gerö Ödön: ? Magyar Müvészet. 1925. 392.l.

MDK

Bory Jenő, szobrász

művészete az ujabb törekvések irányába tartozik: stilizált, leegyszerüsitett mintázás, alkalmasabb épületplasztikai feladatokra.

Bajó Gyula: Budapest ujabbkori épületszobrászata. Bp.1942. Pázm.P.Tud.Egy. dolgozatai. 43.l.

Bory Jenö, szobrász

Gólyás-kut c. szobrát, amely lovon vágtató kis huszárgyereket ábrázol az Uj Szent János szülészeti pavillonja elött helyezik el.

Harminc szobor utra kél a főváros raktáraiból.
Uj Magyarság. 1937 jun.6.

MDK

Bori Jenő, sz. 1879. Bp. építész

A Kamara uj tagjai. MMÉEKözl 1929 jun.9. 148.l.

MDK

Bory Jenő

Almási Balogh Loránd mellszobra. Bory Jenő műve. Repr. (Műcsarnok, Őszi Tárlat.)

Magyar Nemzeti Művészet 1938. 4.sz. 68.l.

Bory Jenő

BORY JENŐ,
szobrászművész, okl. műépítész. Rendes tanárrá kineveztetett 1918. évi márc. 9. A Főiskolán tanít 1911. szept. óta.

Képzm. Főisk. Ltk.
1936/37. 64 l

Bory Jenő

tasára használnak.

Bory *Jenő*, építész és szobrász, *1879. Szülővárosa, Székesfehérvár számára egész sor emlékművet (pl. Püspökkút) mintázott; több monumentális síremléke a kerepesi temetőben áll. Ujszerű anyagból (pirobazalt) aktokat, képmásokat mintázott, egy ilyen van a Szépművészeti Múzeumban is. A Képzőművészeti Főiskola tanára.

Uj Idők Lex.
IV. K.
1033. l.

925.évi
pavillon-
sszatér
egoldás-

t jellem-
ált sti-
yt,téglát
ják a mo-
ó ornamen-
szetnek
példa
épülete.
ldása van.
nem a
azért
keresztül,
lmazták,

l más or-
lágszerte
ni olvasni

megnyó

Borý Jenő

Hebräer

A Mübarát 1922.

204

1922. Kutosi kiáll-
a Mücsarnokba

Madonna.

Y 59. Spanyol festő a XVII. sz.-ból.

Bory Jenő

l

A Pesti Városháza
1935. 4 sz. 181

(Bp. a trobrok
várose)

át havi 218 Pengő 14

192 9 év 1905 hó

folyósítására hivatott számfejtő hivat
le fogja vonni és a tartozásom törle
beszolgáltatni.

Tudomásul veszem, hogy minc
hivatkozott törvény és az azt kiegés

Különösen abban az esetben
távoznám (ha nyugdíjamat megváltar
követelése erejéig a végkielégítés (a r

P. K. 220. Kötelező. — »Nyomdász« Kiadóhivatal Nyomdaüzeme. IV. Magyar-u. 13

Bory Jenő

koll. kiáll. az alábbi keretében

íród

Az Ujság. 1922.
okt. 29.
(A Műcsarnok őszi tárlata.)

elefántcsont. Mária félholdon, a kigyóra lép. Fekete
ban. — Maria Immaculata, Elfenbeinfigur. Spanisch,

aranyozott fa, rokoko-diszitéssel. Osztrák, XVIII. sz.
rei vergoldet. Österreich, XVIII. Jh.

, barlangos talapzaton. Óratokk volt. Osztrák, XVIII.
ich, XVIII. Jh.

afaragvány aranyozva. Magyar, Louis XVI. — Grosse
t. Ungarisch, Louis XVI.

gott fa. Ujabb fatalpon. Német, XVIII. sz. — Pilger,
III. Jh.

szinezett fa-szobor. Magyar, XVIII. sz. — Maria
Ungarisch, XVIII. Jh.

aranyozott fa. Krater-alak. (Egyik fül hibás.) Oszt-
rförmig, vergoldetes Holz. Österreich, um 1830.

ott fa, ovális rokoko-diszü keret. Osztrák, XVIII.
oval. Österreich, XVIII. Jh.

ott fa. XIX. sz. — Grosse Karnisch, geschnitzt, ver-

z, faragott és aranyozott fa. Louis XVI. — Blätter-
Louis, XVI.

Bory Jenő

(Tel.: 118—294)

— **Árpádházi Boldog Margit szobrának felavatása Székesfehérvárott.** Székesfehérvárról jelentik: A leánygimnázium épületének előcsarnokában hétfőn délelőtt ünnepélyesen felavatták *Árpádházi Boldog Margit* életnagyságu szobrát, amelyet a jubileumi évvel kapcsolatban közadakozásból állítottak fel. Az avató beszédet *Shvoy Lajos* megyéspüspök mondotta. A fehér márványból készült szobor *Bory Jenő* szobrászművész alkotása.

Pesti Hírlap

1938 febr. 15

Borry

Örtorony

felszaz helyett számos

Ebben van tíbbszaz drrból álló mügyteme-
nye. Köztük saját szo-
bormüvei eredetiben vagy
gipszöntvényei -

Közteri szobrai közé

Polykás gyermek az
bpesti Közi uti nőgyógyá-
szati klinika szertjeben
A müegyetem aulájában
Hosvay, Hauszman

Szily. Wartha mellszobrai-
1935? irodalomban
savitani

Tört. képesmet javitandó 1935-36
helyett 1934-35. vagy az eisszaim
törlendő.

56692 szám.

Folyó évi 354 sz. jel
István műépítész bi
ei Kolozsvári utjáró
lérrel érvényesitett
sel Küldöm meg a
lyó évi 45366 szám
utielőlegből a szóba
összegét megfelelően

Egyben pedig
hogy a jövőben az u
végett közvetlenül a
terium számvevősé

Bory Jenő

arcképe Moldován Bélától repr.

KMTars. 1932. febr-márc

Kivill. Kat.

~~Cserhalmi J.~~ IV/76-77

II/

~~Csók~~ / 30 272

~~Csek Istvánn~~

~~Cser Karol~~ XI/252, 282

~~Csiszár~~ IX/210

~~Csillag Ilona~~ 313

~~Csangary Ibolya~~ 322

Csúcs Fer. 362

Cyene B. 361

Brochy II/41, 43

Brossek Mirić 548

Buryán L. XI/245

Buzi B. 576

Buky B. 366-68

Ezen kiállítás fővédnöke:

nagybányai

vitéz HORTHY MIKLÓS

Ő Főméltósága,

Magyarország kormányzója.

UHR SÁNDOR
VILLAMOS MŰSZAKI VÁLLALATA
BUDAPEST, VIII., József-körut 14.
TELEFON 111—59.

Villamos világitás, erőátvitel, jelző csengők, távszólók és villámháritók berendezései a legmesszebb menő jótállás mellett készittetnek. — Ivlámpák, motorok, távszólók és csengők karbantartása. — Csillárok átalakitása és csiszolása. — Villamos készülékek és anyagok raktára. — Wolfram lámpák kaphatók ; 70% áram megtakaritás.

vállalkozó, pöstyéni lakosnak a m. kir. államvasutak Pöstyén állomásától kiindulólag az Erzsébet-ut, Ferenc József-ut, Király-soron át és a Rónai szálloda mellett elhaladva a gyógyházig, továbbá az Erzsébet utból elágazólag a Deák Ferenc-utcán végig a munkáslakig vezetendő keskenyvágányu villamos, esetleg motoros üzemü közuti vasutvonalra az előmunkálati engedélyt egy évre megadta.

A bátaszék—dombovári vasut elsőrangusitásával kapcsolatos és ezen vonal 1451/1557. szelv. közti cikó—morágyi mintegy 5 km. hosszu és a 1167/1216. szelv. közti szalatnaki mintegy 4·9 km. hosszu részén tervezett áthelyezéseken létesitendő földmunkára, vizmentesitő és biztositó munkára, ültetvények burkolatok, fonások, védőmüvek, támasztó és bélésfalak, utépitmények, továbbá az összes áteresztők épitési, valamint az alagut előállitási munkálataira, a kavicságyas műtárgyak vasalkotórészeinek és a felépitményi anyagok szállitási és beépitési, végül épületek előállitási munkálataira árlejtés van kitüzve. Az ajánlatokat a máv. épitési- és pályafentartási főosztályában december 30-án déli 12 óráig kell beadni.

A nagyszeben—szentágotai helyi érdekü vasutra vonatkozó törvényjavaslatot a kereskedelmi minister nevében a ministerelnök folyó évi november hó 20-án terjesztette a képviselőház elé.

A kerepes—gödöllői helyi érdekü vasut engedélyezéséről a kereskedelmi minister nevében a ministerelnök folyó évi november hó 20 án terjesztette a képviselőház elé jelentését.

A kisilva—óradnai helyi érdekü vasut engedélyezéséről a kereskedelmi minister nevében a ministerelnök folyó évi november hó 20-án tett a képviselőháznak jelentést.

Villamos vasut Miskolc és Heö-Csaba között A Miskolc és Heö-Csaba között tervezett villamos vasut létesitése immár a megvalósulás stádiumába jutott. Pénteken tartották meg a közigazgatási bejárást, amelyet dr. Rudin Amadé ministeri osztálytanácsos vezetett. A bizottság bejárta az egész vonalat, mindent rendben talált s eljárásáról jegyzőkönyvet vett fel. A villamos vasut a jövő év tavaszán kiépül.

Vizépitészet és szabályozás.

A Ferenc-csatorna óbecsei torkolata feletti Tiszaszakaszon létesitendő partbiztositási munkálatokhoz szükséges terméskő szállitására és beépitésére a szegedi m kir. folyammérnöki hivatal által november 5-én tartott árlejtésen egyedül Tóth Ferenc, Guttmann és Frank ujvidéki társvállalkozók tettek ajánlatot és pedig 6930 m³ I. oszt. terméskőre 12·50 kor., 1520 m³ I. oszt. burkolati terméskőre 14 kor, és 1010 m³ zuzott bányatörmelékre 10 kor.-val m³ ként Az ajánlatot jóváhagyás végett felterjesztették a földmivelésügyi ministerhez.

A szigai átvágás alsó torkolatának mederrendezési munkálatait a földmivelésügyi minister Roheim Károly és fiai zombori cégnek itélte oda az alábbi árak mellett: 7030 köbm. földmunkát 80 fill. egységáron 5624 kor., 91650 köbm. terméskő szállitását és beépitését 7·62 kor. egységáron 698 373 kor., 12510 köbm. rostált kőbánya törmelék termelését és beépitését 6·62 kor. egységáron 82.816 kor. 20 filll., 200.000 köbm. homok és kavics kotrási munkát 80 fill. egységáron 160.000 kor., összesen 946.813 kor. 20 fillérért.

Vizmentesitési munkák Komáromban. Komárom város közgyülése a Kis- és Öregér, valamint a Cigányér lecsapolását mondotta ki. A munkálatokat a komáromi m. kir. folyammérnöki hivatal által készitett tervek alapján fogják keresztülvinni, és azokhoz a földmivelésügyi kormány 27000 k. hozzájárulást biztositott.

A Körös folyó hajózhatósága. Nagyjelentőségü ügyben folytak tanácskozások a hét folyamán Nagyváradon, melyek a Körös folyó hajózhatóvá tételét célozzák. A tanácskozások eredményeként Glatz Antal főispán vezetése alatt egy monstre deputatió fogja december első napjaiban felkeresni az illetékes ministereket, kiknek át fogják nyujtani ez ügyben azt az elaborátumot, melyet Pekanovits Imre főmérnök készitett el. A nagyjelentőségü kezdeményezéshez az érdekelt más megyék is csatlakoznak.

Épitő munkálatok.

A fővárosban.

Ősbudavára területének parkozása. A volt Állat- és Növényhonositó Társaság annak idején, amikor Ősbudavára létesült, kötelezte magát, hogy a mulatóhely megszünte után a területet sétányszerüen rendezni fogja. Erre a célra 3000 korona biztositékot letétbe helyezett a fővárosnál. Most, hogy a mulatót lebontották, a főváros követelte, hogy a társaság feleljen meg kötelezettségének. A társaság ennek nem tett eleget, mire a tanács elhatározta, hogy biztositékából fogja a parkozási munkálatot elvégeztetni. Ezt a határozatát az időközben csődbe került társaság tömeggondnokával is közölte. A társaság a határozatot megfelebbezte, de a tanács a felebbezést elutasitotta. Ez ellen a társaság folfolyamodással élt, melyet a tanács elutasitó javaslattal fog a legközelebbi közgyülés elé terjeszteni.

A belvárosi takarékpénztár palotája. A Belvárosi Takarékpénztár Részvénytársaság megvásárolta a Kigyó-téren álló Párizsi házat s annak telkén modern uj palotát épit. A takarékpénztár 1909. májusban már meg is kezdeti az épitkezést. Az épülettömb 617:80 négyszögölnyi területet borit s vételára meghaladta a két millió koronát A telek egy részét, mely a szabályozási vonalba esik, a főváros ki fogja sajátitani. A palotaszerü épület Schmahl Henrik müépitész tervei szerint készül. Az épületnek, mely 30 évig adómentességet élvez, 1910. november 1-ig teljesen el kell készülnie.

A községi kenyérgyár épitésére felügyelő bizottság dr. Melly Béla tanácsnok elnöklete alatt tartott ülésében a mérnöki hivatal javaslata alapján megállapitotta a kenyérgyár részére szükségelt erőgép, dinamo villamosmotorok és villamos világitás berendezés szállitására vonatkozó árlejtés feltételeit. Az árlejtés lapunk mai számában december 5-iki határidővel már ki is van tüzve.

A főváros szabadságszobra. A Szabadságtéren felállitandó szabadságszobor pályanyertes művészei, Szamovolszky és Gács szobrászok nagyban dolgoznak emlékmüvükön. A szobornak hetedrész nagyságu mintája már teljesen készen van és azt még decemberben bemutatják a szoborbizottságnak. Amint a bizottság elfogadja a mintát, azonnal hozzáfognak az eredeti nagyságu végleges minta kiviteléhez. A tervező müvészek erősen bizakodnak, hogy a hatalmas emlékmü 1912-re teljesen elkészül.

Gyártelep épités. Sátori Mór budapesti lakos a IX. ker, Dandár-utca 25. sz alatt olvasztótégely gyári telepet épittet. A helyszini tárgyalást november 26-ik napjára tüzte ki az illető kerület elöljárósága.

A törvényszéki fogház fütési berendezésének átalakitására a Schlick gyár kapott megbizást. Erre vonatkozólag lapunk két hét előtti számában közölt hirünk tévedésen alapult.

Vizcső fektetés. A tanács a VII. ker. Rónautcában levő református templom és paplaknak vizzel való ellátása céljából vizcsöveket fektet. A munkára 2800 k. van előirányzatba véve.

Foglalkoztató mühely epitese. A tanács elhatározta, hogy az Egressy-ut mentén a viztorony mellett foglalkoztató műhelyt épittet és a költségekre 16598 k.-t irányzott elő.

A vidéken.

Korcsolya csarnok épitése Kassán. A kassai korcsolyázó és tennisz egylet uj korcsolya csarnok épitését vette tervbe és erre vonatkozólag két alternativ előterjesztéssel járult Kassa város tanácsa elé. Az egyik terv szerint a város épitené fel 120000 koronáért a pavillont, az egylet pedig fizetné az épitkezési költség után esedékes törlesztéseket és kamatokat s biztositékul letétbe helyezné a városi pénztárnál 30000 k. törzsvagyonát. A másik terv szerint a korcsolyaegylet tulajdonjogilag engedi át a 30.000 koronát a városnak s igy a hiányzó 90 000 kor. után fizetné a kamatot és amortizációt. Az épitkezés ügyében a város közgyülése fog dönteni.

Gőzhenger szállitás Fiume város részére. Fiume város tanácsa a közuti gőzhenger szállitására J. Fowler és tsa budapesti cégnek adott megbizást.

Munkásházak épitése Veszprémben. Veszprém város tanácsa munkásházakat épittet. Egy-egy munkásház 1200—1500 koronaba fog kerülni és a költségeket kölcsön utján szerzi meg a város. A munkástelep a város északi végén a nagymezőn épül.

A nagyváradi vágóhid épitésére a város tanácsa még az idén kiirja az árlejtést, mivel az épitkezést a jövő év tavaszán megkezdeti.

Gyula város csatornázása ügyében a napokban tartották meg a helyszini tárgyalást. A bizottság megállapitotta, hogy Békésvármegye alispánja által előterjesztett csatornázási tervek kivitelére szükség van és ezért a kiépités helybenhagyását javaslatba hozza a belügyministernél. Miután azonban a főcsatornát beton beépitménynyel kell vezetni, a kiviteli költségek tetemesen emelkednek. Ezen többletre állami hozzájárulás helyeztetett kilátásba. A kórházi szennyviz derítő telep felállitása sürgős szükséget képezvén, annak kivitelét a város a csatornázástól függetlenül fogja megoldani.

A cegledi járásbirósági épület épitésére e hó 16-án tartott árlejtésen összesen 26 ajánlat érkezett be, melyek közül 6 az összes munkára, 20 ajánlat pedig egyes munkanemekre szólott. Az ajánlatokat döntés végett felterjesztették az igazságügyministeriumhoz.

Vakok intézete Szombathelyt. A vallás- és közoktatásügyi minister Szombathelyt a püspökség árvaház-utcai telkén modern intézetet fog épittetni a vakok számára. Az épitési költségekre 250.000 kor. van előirányzatba véve.

Vagóhid épités Jászberenyben. Jászberény város tanácsa uj közvágóhidat épittet. A terveket és költségvetést most készíti a városi mérnöki hivatal.

Vasuti felüljárók épitése Temesvárott. A kereskedelemügyi minister a máv. temesvár—báziási vonalának Temesvár sz. kir. város belterületén átvonuló szakaszának felemelését rendelte el oly módon, hogy a pályaszinbeli utátjárók áthidalásokkal helyettesittessenek. A minis-

NOVÁK JÓZSEF
SZOBRÁSZ
MŰTEREM:
VII., AMAZON-UTCA 8.
TELEFON. ooo TELEFON.
KÉSZIT: **épület-homlokzat, stucco-menyezet, kő- és műkő,** valamint **iparművészeti munkákat** minden stylnemben.

POPPER ZSIGMOND
ácsüzlete és épitési vállalata
BUDAPESTEN.
Iroda: V., Lipót-körut 15. Telep: Dráva-u. 12.
Elvállal minden e szakmába vágó ácsmunkákat, épületek tervezését és kivitelét, — ugyszintén becsléseket és expertiseket.
Telefon 44—73. **Telefon 44—73.**

„SATORIN"-KŐHABARCS-ANYAG
Olcsó és kitünő épitkezési anyag fagymentes, szintartó kökemény, plasztikus.
Több szinben szállitja: SÁTORI-GYÁR BUDAPEST, IX., Dandár-utca 25.

ter a végrehajtandó átalakitásoknak közigazgatási bejárását elrendelte és annak megtartására december 4-ik napját tüzte ki.

Polgári leányiskola épitése Nagyváradon. A nagyváradi polgári leányiskola államositása elmaradt és ezért a tanács utasitotta a mérnöki hivatalt a szükséges tervek kidolgozására, hogy azok a decemberi közgyülésen előterjeszthetők legyenek.

A muraszombati közkórház kibővitésére december folyamán kiirják az árlejtést, hogy a munkálatok a jövő év tavaszán megkezdhetők legyenek. A terveket Takáts László müépitész készitette és azokat a belügyminister jóváhagyta. A költségek mintegy 105.000 koronára rugnak.

Agyagáru gyár épités Lugoson. Mirkaji Gusztáv lugosi lakos agyagáru égető kemencét épittet. Az engedélyezési tárgyalást november 26-ik napjára tüzte ki Lugos város tanácsa.

A kaposvári vizmü kibővitése céljából létesitendő 14 db. furott kut készitésére Kalamaznik Nándor és tsa budapesti cég kapott megbizást 33180 kor. 50 fillér vállalati árban.

Kavics szállitás Zemplénvármegye részére. A kereskedelemügyi minister a miskolc—gerenda—felsővizközi állami közutra az 1909—1910. években szükséges kavics szállitásával Grünberger Ábrahám s.-a.-ujhelyi vállalkozót bizta meg, ki a szállitást 12·36 k. egységáron 43681 k.-ért fogja eszközölni.

A soproni vasárugyár kibővitése. A soproni vasárugyár lágyvas- és acélöntődével fejleszti üzemét és e célból a gyártelepet kibővitteti. A kibővitési munkálatok a jövő év tavaszán kerülnek kivitelre.

Kápolna épités Székesfehérvárott. Székesfehérvár város közgyülése kápolna épitését határozta el. Az uj kápolna Bory Jenő müépitész tervei szerint a Vizivárosban a hullaház helyén fog épülni és költségei mintegy 48000 koronára rugnak. A város a vallásministeriumtól 12000 kor. hozzájárulást kér és ha azt megkapja, az épitkezést azonnal megkezdeti. Az uj hullaházat a temetőben fogják felépiteni 4000 kor. költséggel.

A bajai elemi lőtér helyreállitását Szingen Károly bajai vállalkozó kapta meg 1410 k. 21 fillér árban.

A lugosi elemi lőtér ellenzőjének javitását Wallisch Antal lugosi ácsmester nyerte el 477 k. 20 fillérért.

A szegedi fogadalmi templom épitése. Szeged város tanácsa megbizást adott Schulek Frigyes müegyetemi tanárnak a szegedi fogadalmi templom épitési és belső berendezési terveinek elkészitésére, valamint a művezetésre 73.600 korona tiszteletdij mellett. Schulek Frigyes a terveket hat hónap alatt késziti el, mig az épitkezés négy évet, a belső berendezés elkészitése külön egy évi időt igényel.

Felső leányiskola épitése Aradon. A vallás- és közoktatásügyi minister leiratot intézett Arad város tanácsához, melyben megsürgette a felsőleányiskola épitését. Arad város tanácsa mult heti ülésében elhatározta, hogy az iskolát a városi árvaház mögötti Verzár- és Korbuly-féle telkekre épiti, mig az árvaházat elvonja mai rendeltetésétől és a leányiskola internátusává alakitja át. Egyben feliratot intéz a vallásügyi kormányhoz a régebben kért állami hozzájárulás megadása iránt.

Aszfaltozási munkák Nagyváradon. A városi főmérnök előterjesztést tett, hogy a Szent László-tér, Kossuth Lajos-, Zöldfa-, Kapucinus-, Kert és a Pável-utcák kocsiuttesteit aszfaltoztassa ki a város. Ez a munkálat 600,173 koronába kerülne, mivel azonban ez utcák nagyobb részében a gyalogjáró már aszfaltburkolatot nyert, ez 60 ezer koronával leszállitja a költségeket. A másik terv szerint a kisebb forgalmu Kapucinus- és Pável-utca kocsiutját elhagynák és a Fábián Lajos-utcát burkolnák ki. Ez a megoldás 470,909 korona fedezetet igényel. Mivel a csatornázás a jövő év programmján van, kéri a főmérnök, hogy a tervet tüzzék mielőbb napirendre.

Vizmü épités Galgócon. A nyitramegyei Galgóc község közönsége vizmü épitését óhajtja. A napokban már a földmivelésügyi ministeriumnál is jártak és engedélyt kértek tervük keresztülvitelére. A minister a közelben leküldi a közegészségügyi mérnöki osztály egyik mérnökét, hogy a helyszinén felvételeket eszközöljön és a községnek utbaigazitást adjon.

Vizmü épités Tatatóváros. Tatatóváros mozgalom indult meg vizvezeték épitésére. A mozgalom oly élénk visszhangra talált, hogy a vizmüvet a jövő évben alkalmasint kiépitik.

Somogyvármegye székházán levő istálló épület berendezését Gáspár Gyula kaposvári épitőmester vállalta el 2272 koronáért.

Korlátok felállitása Esztergomvármegyében. Az ipolyság—esztergom—székesfehérvári áll. közut 39·3—40·2 km. szakaszán felállitandó vasbeton korlátok munkálataival a kereskedelemügyi minister Toldy János esztergomi kőmüves mestert bizta meg 4000 korona vállalati összeg mellett.

A liptóujvári járásbirósági épület helyreállitását Blistyán Mihály és Vozarik János liptószentpéteri kőmüves mesterek nyerték el 3614 kor. 40 fillérért.

Szolnok állomáson létesitendő kocsiszerelő műhely vasfödélszerkezetének előállitására a máv. igazgatósága árlejtést hirdet. Az ajánlatokat az épitési és pályafentartási főosztályban december 3-án déli 12 óráig kell beadni.

Őrház épités Kunszentmiklós községben. A máv. igazgatósága a budapest—zimonyi vonal mentén Homokszentlőrinc és Szabadszállás állomások közt Kunszentmiklós község határában őrházat épittet. A kisajátitási eljárást a szükséges földterületek megszerzésére Kunszentmiklós községházához december 7-ik napjára tüzte ki Pestvármegye alispánja.

Magasépitkezések Ferencmajor forgalmi kitérőn. A máv. zágrábi üzletvezetősége árlejtést hirdet a Ferencmajor forgalmi kitérőn létesitendő magasépitkezésekre. Az ajánlatokat december 10-én déli 12 óráig kell beadni.

A najdási gör. kel. templom épitésére beérkezett ajánlatok közül a karánsebesi szentszék egyiket sem fogadta el, hanem uj árlejtés megtartását rendelte el. Az egyházközség az árlejtést november 29-ik napjára ki is tüzte.

Parkozási munka Szatmárott. Bartha Kálmán gazdasági tanácsos előterjesztést tett a tanácsnak, hogy addig, mig a Deák-tér parkozásának ügye dülőre jut, az Árpád-utca parkoztassék és pedig a Széchenyi- és a Rákóczi-utcák közötti területen. A munkálat 2700 k.-t igényel.

Nagykőrös város szabályozása. Nagykőrös város tanácsa megbizást adott Palóczi Antal épitész-tanárnak a város szabályozásához szükséges vázlattervek elkészitésére. Utasitotta a tanács a mérnöki hivatalt, hogy kérje ki Palóczi Antal véleményét a vázlatterv elkészitéséhez szükséges térkép kidolgozását illetőleg és egyben érdeklődjék az országos kataszteri térképtár igazgatóságánál a térképek beszerzési költségeinek nagysága felől.

Villamos világitás Mezőtelegden. Mezőtelegd község előljárósága villamos világitás berendezését határozta el. Biharvármegye törvényhatósága e határozatot helybenhagyta és jóváhagyás végett felterjesztette a belügyministerhez. A belügyminister jóváhagyása a mult héten érkezett le a vármegyéhez.

Faipari szakiskola, műhely és internátus épités Szatmárnémetiben. A kereskedelemügyi ministerium segédhivatali főigazgatójához december 28-án déli 12 óráig ajánlatok adhatók be a Szatmárnémetiben létesitendő állami faipari szakiskola műhely és internátus épitésénél előforduló épitőipari munkákra. Ajánlat munkanemenként külön teendő. Az épületek Orth Ambrus és Somló Emil budapesti müépitészek tervei szerint épülnek.

A cservenkai felvételi épület kibővitésére a m. kir. államvasutak szegedi üzletvezetősége ujabbi árlejtést fog kitüzni, mivel a folyó hó 14-én e tárgyban megtartott első árlejtés nem vezetett kedvező eredményre.

A szabadkai Szt. Teréz-templomban villamos világitást létesittet a város tanácsa. A költségek 13000 koronával vannak előirányozva és a tervezetet a kalocsai érsekség már jóváhagyta.

Vizvezeték létesitése Alsómislyén. Abauj-Tornavármegyei Alsómislye község vizvezetéket létesittet. A munkálatokat a jövő év tavaszán kezdik meg. A vizet az Osva folyóból fogják vezetni.

Kutfurás Karcagon. Karcag r. t. város tanácsa a vasuti állomás környékén közkutat létesittet.

Fővárosi hirek.

Épitőmesteri képesités. Az épitőmesteri képzettség megvizsgálására szervezett bizottság Harmincz Mihály (Budapest) épitőmesternek a november 17-én letett szakvizsgálat alapján a képesitő bizonyitványt kiadta.

Kinevezés. A m. kir. földmivelésügyi minister az állami jószágok és telepitési szolgálat tiszti létszámába Szabó István jószágigazgatósági mérnököt a IX. fizetési osztályba sorolt jószágigazgatósági mérnökké nevezte ki.

A főváros középitési bizottsága e hó 20-án Rózsavölgyi Gyula alpolgármester elnöklete alatt ülést tartott. Frey Gyula és társai a Városház-tér egy részén ideiglenes árucsarnokot óhajtanak épiteni azzal a kötelezettséggel, hogy amennyiben a piaristáknak a közel jövőben megkezdendő épitkezésénél a területre szükségük volna, ugy a területet azonnal átengedik. A bizottság Kun Gyula, Heuffel

Tapétázásokat és szobafestest egyszerütől a legfinomabb kivitelig jutányosan készitek. Nagy raktár a legmodernebb tapétákból. Kivánatra mintákkal szivesen szolgálok, házhoz is küldök. Költségvetés ingyen. Vidéki megrendelést gyorsan eszközlöm.
Rehberger Géza
szobafestő és tapéta diszitő
Budapest, VI., Vörösmarty-utca 57.

KÖZPONTI FÜTÉSEK minden rendszer SZELLŐZTETÉSEK szerint
SZIVATTYU-TELEPEK
Légszesz-, vizvezeték- és csatornázási berendezések.
Épület és disz- BÁDOGOS MUNKÁK kivitelét elvállalják
Telefon 22-25. CROSS CHARLES E. LEWIS UTÓDAI Budapest, V., Csáky-utca 18. sz. Telefon 22—25.

Bory Jenő, Bp. VI;Andrássy-ut 71.

Adressenverzeichniss der ungarischen Medailleure

Bory Jenő, rzobrász

L. Szabó Iván

Gyeres a Ferenc: Szabó Iván mál 138 * 142

Tiszatáj, Szeged, 1978 okt. XXXII/10

Bory Jenő
növendéke volt a Repzőművészeti
Főiskolam Tar István Munkácsy-
díjas szobrászművész.

Meghalt Tar István szobrászművész.

Magyar Hirlap 1971/277 Sold.

Bory Jenő

A Képzőművészeti Főiskolán Pál Mihály tanára.

Kortárs 1970/2 288. old.

Bory Jenő, szobrász

A képző művészeti főiskolán
tanára volt Szabó Iránnak.

Bodri ferenc, Szabó Irán művészete

82-87.

XXVI

TISZATÁJ. Szeged 1972. december 12.

BORY JENŐ, szobrász

Mende Gusztáv soproni feetőt a képzőmüv. Főiskolán az a megtiszteltetés érte, hogy Bory, a szobrászszak vezetője kinek óráin jól haladt, rábeszélte, hogy lépjen át hozzá. Ő ellátja munkával, megélhetése biztositva lesz. Nem engedett a csábitásnak, bár Bory dicsérte reliefjeit. "Nem tehetem 6 évi festészeti tanúlmány után". Bár ingyenkonyhan étkezett. 48.old

SZABÓ JENŐ: Mende Gusztáv és müvészete 40.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 1.szám

Boryjenő

Boryjenő volt a mestere Berky Nándornak.

roknay Gyula: : Képzőmüvészet Szabolcs-Szatmárban.
üvészet,1977.szeptember - 18.oldal.

BORY JENŐ, szobrasz

Bars/Bartizek/László 1902-ben Sátoraljaújhelyen szüle
tett.1922-1926-ig a budapesti képzőművészeti főiskolán
Bosznay István és Edvi Illés Aladár festőművészek;
Stróbl Alajos, Vidló Ferenc és Bory Jenő szobrászművész
szek tanitványa volt. 35.old

SZIGETI ISTVAN: Bars László festőművész érmei 35.old

AZ ÉREM, XXVIII.évf. 1972. 1.szám, Bp.

Bory Jenő, hobón

L: habó Jón

Gresa F: habó Jiámál 138 - 142.

Tinatáj, Szeged, 1979. okt XXXIII/10.

Bory Jenő
szobán

A Képzőművészeti Főiskolán
Ugray György volt a tanár-
segédje.

Maksay László: Ugray György.
Művészet, 1972. március - 26 oldal.

Bory Jenő
szobrán

A Képzőművészeti Főiskolán Tar
István mesten volt.

Maksay László: In memoriam Tar István.
Művészet, 1972 február - 20 oldal

Bory Jenő, festő-szobrász-építész-művész (1879–1959):

Kerényi Jenő Budapesten született 1908-ban. A Képző-művészeti Főiskolán Bory Jenő növendéke, később tanársegédje lett.

B. J.: Kerényi Jenő emlékezete.

Dolgozók Lapja, 1983. nov. 19. 5-old.

Bory Jenő – szobrász – festő – építész – művész (1879–1959).

Kerényi Jenő szobrászművész 75 évvel ezelőtt született. Képzőmű-vészeti Főiskolát végzett, Bory Jenő tanítványaként.

Jó reggelt!

1983. XI. 19. Kossuth 4.25 (Áné).

BORY JENŐ

MAGYAR HÍRLAP 2000. V. 25

Felállítják a Sebzett hős szobrát

(MH) Holnap, eredeti helyén – a budapesti Műegyetem kertjében – ismét felállítják Bory Jenő: Sebzett hős című szobrát. Ágoston Béla, a művész unokája elmondta, a sisakos férfialakot 1925-ben I. világháborús emlékműként formálta meg a művész. A 3,4 méter magas bronzszobor 1948-ig a Műegyetem könyvtárépülete mellett állt. A kompozíciót 1948-ban ledöntötték s ércanyagát a Sztálin-szobor készítésénél használták fel.

Bory Jenő nadván

- nem megmelítve az „Emlékeres Berky Nándorra" c. cikkben

Laboks Lotmári Lumle

1983. 4. n.

Bony Jenő
szobrai

M. D. Y.

Tar István mesterei.

D. Fehér László: Tar István művészete
Művészet, 1968. szeptember – 28 lap.

Bory Jenő

tanítványa volt
Istvánffy Hildegárd
- anlitve

Magyar Nemzet 1971 február 2
4. old.

- Napló -

Borzy Jenő

Növendéke volt a Képzőművé-

szeti Főiskolán Tarr István

Pestmegyei Hírlap 1971 október 5.

4. old.

Bory Jenő

Tanítványa volt id. Pál

Mihály a Képzőművészeti Főiskolán

Pestmegyei Hírlap 1971 június 24

4. old.

Borg Jenő
nőtrán

MDf

A Képzőművészeti Főiskolán
Kereningi Jenő mestere volt.

Kovács Gyulov: Kereningi Jenő
Művészet, 1968. december - 32 lap

Bory Jenő

növendéke a budapesti Képzőművészeti Főiskolán Pál Mihály volt, 1938-44 között.

Gádor E.: Budapest pirkadat, Budapest, 1955. 43 l.

MDK

Bory Jenő

Pál Mihály tanára volt

Marosán László és Pál Mihály szobrászm. kiáll.
Ernst Muz. 1965.

MDK

Bory Jenő [szobrász]

(Berky Nándor egyik tanára volt a Képzőművészeti (Főiskolán.)

A Tarekas-kultusz kérdéséhez Debrecenben.

Alföld, Debrecen, 1959. 2. sz. 139. l.

MDK

Bory Jenő szobrász

Tar István tanára volt

Kilencek kiáll. Mücs. 1968. okt.

Bory Jenő

MDK

Rakovszky család siremléke, szobor

Műcsarnok 1912. tavaszi kiállitás

Bory Jenő

MDK

A jótékonyság, Gelléri Szabó János siremléke

Micsarnok 1913-14 téli kiállitás

Bory Jenő MDK

Tinódi, bronz

Mücsarnok 1919-2o téli kiállitás

MDK

Bory Jenő

Csányi Károly. Terrakotta. Mgt.

III.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.1935.
Marc.24-Maj.15.Műcsarnok. Kat. 10.1.

Borzyjenő
festő

M.D.K.

Barta Ernák volt a tanára.

P. Brestyánszky Ilona: Házom Ipanművész.
Művészet, 1961. december – 39 l.

M.D.K

Bory Jenő
szobrász

Barabás Gizella szobrászáti
tanulmányait Bory Jenőnél
kezdte.

Bajkay Éva: Barabás Gizella 75. születésnapján /
Művészet, 1969. március – 9 lap.

Borz Jenő

Szent Imre a magyar ifjúság védelmére, gipsz

Nemzeti Szalon
Árpádh szentek kiáll. 1930 aug.

V

MDK

Bory Jenö, szobrász

Ébredés.	Pirobazalt.
Hajna.	Terrakotta.
Apáca.	"
Sibilla.	Pirobazalt.
Kisleány.	"
Tigris zsákmánya.	Bronz, márvány talapzaton.
Női akt.	Pirobazalt.

Áll. Árv. Csarnok.-M.Képzör.Egy.kiáll. 1922 dec.15-17.
Kat. 4.l.

MDK

Bory Jenö, szobrász

Gyermek almával.	Bronz.
Elefánt.	Fajánsz.
Diszedény.	Terrakotta.
Birkozók.	Pirobazalt.
Zacharias próféta.	"

Áll. Árv. Csarnok.-M.Képzöm.Egy.kiáll. 1922 dec.15-17.
Kat. 4.l.

MDK

Bory Jenő

Irgalmas nővér, pirobazalt

Műcsarnok 1936 Nő a művészetben c. kiáll.

MDK

Bory Jenő

Barabás Gizella, terr.

Horthy jub.kiáll. Műcs. 1939. dec.

18. 1.

Bory Jenő

MDK

Mária királynő, szines pirobazalt

Műcsarnok 1928/29 téli kiállitás

Bory Jenő

MDK

Sándy Gyula

Dr. Hültl Dezső, sz.terrakotta

Mücsarnok 1928/29 téli kiállitás

Bory Jenő MDK

Müller István

Műcsarnok 1929/30 téli kiállitás

Bory Jenő MDK

Arkádiában, bronz

Mücsarnok 1926 téli kiállitás

Bory Jenő

MDK

Magyar katona, pitobazalt

Műcsarnok 1926 téli kiállitás

Bory Jenő

MDK

Rejtő

Műcsarnok 1928/29 téli kiállitás

Bory Jenő MDK

Hatvanhat esztendő

Műcsarnok 1927 Magyar táj- és életképkiáll.

Bory Jenő MDK

Meglepve, terrakotta

Mücsarnok 1927/28 téli kiállitás

Bory Jenő MDK

Női arcmás, pirobazalt

Mücsarnok 1926. Őszi kiállitás

Bory Jenő MDK

Sóhaj, kő

Műcsarnok 1926. Őszi kiállitás

Bory Jenő MDK

Réka királyné, márvány

Műcsarnok 1939. téli tárlat

Bory Jenő MDK

66 esztendő, szobor

Műcsarnok 1908. tavaszi kiáll.

Bory Jenő

MDK

Siremlékterv, szobormü

Műcsarnok 1907. tavaszi kiáll.

MDK

Bory Jenö, szobrász,.

144. Rejtö. Mgt.

KMTárs.1928/29. téli kiáll. Kat. 13.l.

MDK

Bory Jenö, szobrászm.

45a. Meglapve. Terracotta.

Képzöm.Társ.1927-28 téli kiáll. Kat. 24.l.

MDK

Bory Jenő

A holnap művésznemzedéke. Hatvanöt éves lett a Képzőművészeti Főiskola. Magyar Iparművészet 1937. 3. sz. 84.l.

Bory Jenő szobrász M.D.K.

Mária -szobor, Kaposvárt a plébánia homlokzatán levő fülkébe 1926.

Zádor Mihály: Kaposvár, Bp. 1964. 181.l.

Bory Jenő szobrász M.N.K.

Szt. István szobor és kut a kaposvári rk. plébániatemplom déli oldalhomlokzaton. Lamping Józseffel.

Zádor Mihály: Kaposvár, Bp. 1964. 180.l.

MDK

Bory Jenő

Képzőművészet 1931. 41. sz. 141.l.

Államtitkár és államtitkár

Dréhr és Pettkó-Szandtner párviadala a birák előtt

A baj az (mert baj, az mindig van), a baj az, hogy ez a két ember, *Petkó-Szandtner* Aladár és *Dréhr* Imre két világ. A különbség köztük alkati. Petkó-Szandtner — és ezt csöppet sem bántó éllel mondjuk — bürokrata. Pontos számember az akták fölött. Minden szava: parancsot kaptam... rendelkezést hajtottam végre. És ez az ember itt kis fekete zakóban, gondosan befűzött cipőben és milliméter pontosságú koponyájával sosem fogja megérteni, de megérthetni sem, hogy egy másik úriember, csak azért mert az enyingi kerület képviselőnek választotta és mert *Vass* József megszerette a kedvességét és megbecsülte a tehetségét, tehát *Dréhr* Imre, szintén államtitkár. Egy nap alatt lett azzá, amivé ő harminc év alatt. Adminisztratív és politikai államtitkár. Bürokrata és parlamenti ember. Még a versejtjei sem ugyanazok. És *Gál* Jenő, ha keresi, amint ma ügyészi szigorral kereste okait az elfogultságnak, ami állítólag (nem mi mondjuk, a védelem) Petkó-Szandtnerben él Dréhr ellen, akkor itt keresse. És nem abban, vagy nemcsak abban, hogy Dréhr állítólag »anstandolta« Petkó-Szandtner útiszámláit, diétáit, napidíjait. Két világ ugyanabba az egy házba zárva, itt kezdődött a baj, Petkó-Szandtner sosem fogja megérteni Dréhrt, annak vérbő optimizmusát, bohémes kedvességét, sőt bohémes ellágyulását, Petkó-Szandtner sosem fogja megérteni Dréhrt és Dréhr sosem fogja megérteni, hogy Petkó-Szandtner őt nem akarja megérteni. Nem akarja? Egyszerűen nem tudja.

*

Torquemadai szigorral kérdez Gál Jenő. Nem is kérdésekkel jön, hanem kérdésekből felépített egész piramissal. Petkó-Szandtnerrel még nem beszéltek ilyen hangon. Nem érti. Ezt is lehet? És fejét fölveti, nagyon illedelmesen, de fölveti, arcát elhagyja az előírásosan egészséges jószín, fehér lesz, mint a papiros (amiből annyit írt tele a minisztériumban), hangja ércet kap. Ez a kis illedelmes, beosztott, se több, se kevesebb, de pontosan annyi, amennyi kell hang:

— *Visszautasítom... Kikérem magamnak ezt a gyanúsítást... Aljas vád... Gaz hírek... Meg merlek tenni azt az aljasságot, hogy hazug, gaz módon nyilatkoztak rólam.*

A hangja folyton fölfelé megy. Gál Jenőé még inkább. A végén? Szinte kölcsönös akrobatamutatványok az indulatok magas ceján. *Töreky* elnök itt-ott beleszól a párviadalba, Gál Jenő ezt is kivédi, nagy respektussal, de nagyon komolyan kivédi. Mint cirkuszban az artista a késeket, úgy dobálja a kérdéseket Petkó-Szandtner felé, aki áll fehéren, visszavág olyan szavakkal és olyan hangon, ami hallhatóan nem is az övé és egy kicsit nem érti meg, hogy ezt is lehet, hogy a világ nem dől össze attól, hogy egy ügyvéd őt, a tanut, most úgy faggatja, mint ügyész szokta a vádlottat. Két karját előrenyujtja, a mozdulat nyugodt, higgadt és mértanilag precíz és korrekt, de mégis mintha volna benne egy kis segélykérés is... És közben egy feketehajú szép magyar fej a Bohéméletből. Bory Jenő szobrász. (Tegnap Beszédes szobrászt hallgatták ki. Beszédes szobrász, hallgatag szobrok.) Nem tudjuk, milyen szobrokat faragott eddig Bory Jenő professzor, de ha csak feleolyan fejeket tud szobrászolni, mint amilyent az ő nyakára szobrászolt a jó Isten, akkor nagyon meg lehet elégedve. És kényelmetlenül érzi magát a teremben, ahol az ő tiszteletdíjairól és az ő nyugtáiról van szó. Miért? Hiszen dolgozott a pénzért. Erőt, anyagot, szépséget adott érte. És mégis... Ha valakiről nyilvánosan azt tárgyalják, hogy miért és mennyi pénzt kapott, az mindig zavar. És ha azt a pénzt még oly érdemelten is kapta. Még akkor is, ha munkáért kapta. Sok munkáért kevés pénzt. Pláne, ha művészről van szó. Művész mindig resteli az ilyet. Prof. Bory szobrait, fájdalom, nem ismerjük, ezekről nem mondhatunk ítéletet, de a szemérmessége, az bizony művészé és így talán a szobrai se lehetnek gyengék. Ha benne a szemérmesség ilyen erős.

*

Szóval: az egyik politikus volt, a másik bürokrata. Két külön család az emberi természetrajzban, más vér és versejtek, más idegek, más életfelfogás. Két ilyen született ellentétet nehéz lehetett összeszelídíteni egyazon hivatalban. Nem is lehetett. Máskép gyujtanak rá a cigarettára, máskép fűzik be a cipőjüket, máskép búnyják le és máskép nyitják ki a szemüket. És a mai tárgyalási nap igazi drámája itt volt. Két világ találkozott. Tűz és víz. És ezért lett belőle sistergés, de akkora, hogy végig lehetett hallani az egész országon.

L. L.

Mit csinál vasárnap?

Egy heti munka után kellemesen eltöltött 24 órai pihenés, ez a weekend. Célja: felfrissíteni az embert, hogy utána jókedvvel, új erővel fogjon neki ismét a munkának.

A weekend jótékony hatását fokozhatja szép amatőrfelvételeivel, melyek hétközben, hosszú idő multán is felidézik az üdülés idejének kellemes hangulatát.

Vigye magával weekendjére a

KODAK 616 JUNIOR

fényképező készüléket, melynek kedves képei sok örömet fognak Önnek és barátainak szerezni.

A KODAK 616 JUNIOR a legszebb méretű képeket készíti, melyek úgy magasságban, mint szélességben a legjobban kihasználhatók. Csak a 6½ × 11 cm méretű képek nyujtanak tökéletes művészi hatást.

Ez az elegáns alak legjobban megfelel a mai kor ízlésének, mely minden téren a karcsú, hosszúkás vonalakban jut kifejezésre. Ezért ne induljon a sablonok után, *az Ön gépe a*

Kodak 616 Junior

Elsőrendű felszerelés. Kodak Anastigmat F 7.7 lencse. Pillanatzára kétféle idő és háromféle pillanatfelvételt tesz lehetővé. (1/25, 1/50 és 1/100 mp.) Fémkioldó. Brilliánskereső és külön átnézeti kereső a szemmagasságból való fényképezéshez. Kezelése percek alatt elsajátítható. Egyetlen mozdulattal felvételre kész.

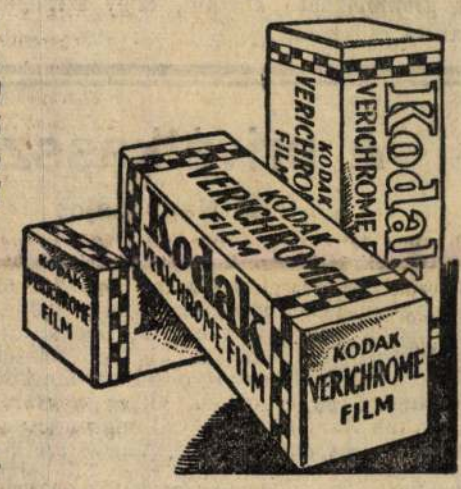

Ára csak 49 pengő

KAPHATÓ MINDEN FOTOÜZLETBEN!

Részletes ismertetőért írjon alanti címre:
Kodak Limited fiókja, Budapest 4. Postafiók 146/2.

Viharos jelenetek a Dréhr-perben Pettkó-Szandtner Aladár államtitkár körül

Kinek a gyűlölködő hajszája miatt került Dréhr a bíróság elé?

(Saját tudósítónktól.) Néhány napig úgy látszott, hogy a *Dréhr*-perben elültek az izgalmak. Kedden azonban váratlanul ismét szenvedélyessé vált a tárgyalás hangja, összetűzések, támadások és ellentámadások egymásra halmozódtak és *olyan izgalmak támadtak a teremben, amelyek még az izgalmakban bővelkedő Dréhr-tárgyalás során alig voltak eddig.*

Pedig jelentéktelen vádpontot tárgyalt a törvényszék: azzal vádolja az ügyészség *Dréhr* Imrét, hogy *Bory* Jenő szobrászművésztől *két bambino-szobrot vásárolt 465 pengőért, a pénzt a menekültügyi segélyből utaltatta ki és a szobrokat Vass Józsefnek ajándékozta.* Hogy ezt a műveletet leplezze, — így mondja a vád — *Bory János névre állíttatta ki a nyugtát, mondván, hogy egy Bory János nevű menekült kapta segélyként a pénzt.*

Dréhr Imre a leghatározottabb hangon *tiltakozott* a vád ellen. Azzal kezdte védekezését, hogy — neki tulajdonképpen már védekeznie sem kellene olyan lehetetlen váddal szemben, amely szerint ő 465 pengőt elsikkasztott az állam pénzéből. Ezt feltételezni sem lehet róla, annál kevésbé, mert a fegyelmi biztos, aki pedig elfogultan minden vádpontban elítélésre ajánlotta őt, *e vádpontban megszüntette az eljárást,* olyan világos volt az ártatlansága. De ártatlanságát bizonyítja az a latinnyelvű mondat is, amelyet *Vass* József a bambino-szobrok talpazatára vésetett és amelyek szerint a szobrokat *Vass József rendelte.* Mint ahogy az igazság is az, hogy *a miniszter rendelte meg Hankó közvetítésével a szobrokat s neki azokhoz abszolúte semmi köze nem volt.* Ezt az igazságát még a hírhedt Hankó-féle blokkönyvek is alátámasztják, — az errevonatkozó feljegyzéseket *Hankó már nem tudta meghamisítani, mert elkésett velük* — e feljegyzések szerint ugyanis a *miniszter Pettkó-Szandtner Aladár államtitkárnak kiadta az utasítást, hogy a két bambino-szobrot rendeltesse meg a szobrásznál* és Pettkó-Szandtner utasította Hankót, hogy *a szobrok árát fizesse ki.*

Bory Jenő szobrászművész kihallgatása után kezdődtek el az izgalmak. *Pettkó-Szandtner* Aladár h. államtitkár állt a bíróság elé és a következő vallomást tette:

„Figyelmes akarok lenni a miniszteremmel szemben"

— A szobrokat *én rendeltem meg Bory Jenőnél Vass József számára és Vass József utasítására.* De amikor fizetésre került a sor, Dréhr Imre közölte velem, hogy »*a fizetésről ő kíván gondoskodni*«. Valami olyasmit mondott, hogy »*figyelmes akarok lenni miniszteremmel szemben*«. A pénzt azután *Dréhr személyi titkára vagy ajtónállója hozta le hozzám.* Én azt hittem, hogy *az államtitkár saját zsebéből fizeti ki a szobrok árát,* miután a miniszter és az államtitkár egymás iránt többször tanusítottak ilyen figyelmességeket. A pénz felvételéről szóló nyugtát láttamoztam, mert *nem vettem észre, hogy Bory Jenő helyett Bory János névre van kiállítva.* Azt persze nem állítom és nem mondom, hogy Dréhr a menekültügyi osztályból utaltatta ki a pénzt, de *mindenesetre én azt hittem, hogy a saját zsebéből fizeti ki a szobrok árát.*

Vitéz *Széchy* István kérdései után dr. *Gál* Jenő védő tett fel egymásután olyan kérdéseket az államtitkárhoz, amelyek *Pettkó-Szandtner* Aladárt *egyre nagyobb izgalomba hozták.* A védő kérdései arra irányultak, hogy az államtitkár azonkívül, hogy kötelességéhez híven jelentést tett az általa tapasztaltakról *Ernszt* Sándor miniszternek és gróf *Károlyi* Gyula miniszterelnöknek, miért szolgáltatott adatokat az ügyészség számára is, sőt *miért írt az egyik ügyészhez »Kedves Gyurikám ...« megszólítású bizalmas levelet, amelyekben önként ajánlkozott fel az*

ügyészségnek, hogy majd ő szolgáltat adatokat Dréhr ellen.

— *Én mindent utasításra cselekedtem!* — kiáltotta Pettkó-Szandtner.

— Az is utasítás volt, hogy *hajszát indítson alaptalanul Dréhr ellen?!*

Pettkó-Szandtner államtitkár és dr. Gál Jenő védő éles vitája kényes kérdésekről

Most már *Töreky* elnök is közbeszólt:

— *Nem lehet hajszának minősíteni azt, ha egy közhivatalnok teljesíti kötelességét, az aztán más dolog, hogy utólag kiderült-e, vajjon az ő megállapításai igazolódnak-e vagy sem.*

— Én semmiféle konkluziót jelentéseimben nem vontam le, — mondta Pettkó-Szandtner — én csak a rideg tényeket állítottam egymás mellé.

Dr. *Gál* Jenő most kényesebb témára tért át:

— Bizonyítani akarom, hogy *Pettkó-Szandtner gyűlölködéséből indult el az egész hajsza Dréhr ellen.* Erre irányul a következő kérdésem: *Tudta-e államtitkár úr azt, hogy önt a minisztériumban »napidíj-államtitkárnak« nevezték, mert utazásaira, kiszállásaira annyi pénzt vett fel, hogy a minisztériumnak egész erre a célra szolgáló pénzét felhasználta?* Tudta-e ön azt, hogy *Dréhr Imre emiatt feljelentést tett ön ellen a miniszternél?* Igaz-e, hogy *önnek igazoló jelentést kellett tennie?*

— *Egyáltalában nem volt szükségem igazoló jelentésre,* — mondta vérvörösre gyúlt arccal az államtitkár — *mert a miniszter utasítására utaztam* és ő nézte át és írta alá az útiszámláimat. *Én arról sem tudok, hogy Dréhr feljelentett volna. Én sosem voltam rossz viszonyban vele és nem vagyok most sem!*

— Azért sem haragszik, — kérdezte dr. *Gál* Jenő — mert Dréhr Imrének tudtára adták, hogy *ön a székesfehérvári hadiárvaházból élelmiszereket hozat fel a saját céljaira és bútorokat rendelt a saját lakásába, de az állam terhére?!*

Pettkó-Szandtner Aladár most közvetlen a védő emelvénye elé lép és *magából kikelve a termet egészen betöltő éles hangon, harsányan kiáltja:*

„Példátlan, aljas, gaz vádak hangzottak el a parlamentben..." — kiáltja az államtitkár

— *Nagyon jól tudom, hogy honnan indulnak el ezek a példátlan aljas, gaz vádak. A lapokban is igyekeztek ezekkel az ocsmány vádakkal befeketiteni engem. Nagyon jól tudom, hogy a parlamentben is akadtak emberek, akik ilyen hazug, gaz, módon nyilatkoztak rólam!*

— *Hagyjuk, kérem...* — szólt közbe csendesen az elnök — azt mondja meg nekem inkább, hogy ellenséges viszonyban van-e ön Dréhrrel?

— Ismétlem, nem vagyok.

— Ha ön ellen a lapok aljas rágalmakat írtak, — kérdezett tovább a védő — *indított ön a lapok ellen sajtópert?*

— *Nem. Engem a parlamentben olyan puritán ember védett meg, mint gróf Károlyi Gyula.*

— *Viszont Dréhr Imrét éppen olyan puritán emberek védték meg: őt Vass József és gróf Bethlen István védték meg ezekkel a vádakkal szemben!* — kiáltotta vissza dr. *Gál* Jenő.

Pettkó-Szandtner Aladár erre nem szólt semmit. Még néhány kérdést tettek fel hozzá, aztán kihallgatását befejezték.

Bory Jenő szobrász

(Gehl Zoltán rajza)

A többi tanu

Tarsoly Ferenc nyugalmazott segédhivatali főigazgató nem mondott semmi jelentőset vallomásában. Az utána következő tanu dr. *Murányi* Károly kalocsai tisztifőorvos, a Vass-család háziorvosa volt. Vallomásában elmondta, hogy Vass József határozottan kijelentette előtte: *ő rendelte és ő vásárolta meg a két bambino-szobrot.* A szobrokat egyébként Vass halála után a család a tisztiorvosnak ajándékozta.

— Vass miniszter egyébként — mondotta a főorvos — haláláig szerette Dréhr Imrét, sosem lazult meg közöttük a viszony és Vass hatalmazta fel Ripkát, hogy *cáfolja meg az albertfalvai állítólagos visszaélésekről elterjedt híreket.*

Jancsó Sándor székesfehérvári hadiárvaintézeti igazgató kihallgatása után vitéz *Széchy* István ügyész tett bizonyításkiegészítési indítványokat, majd dr. *Gál* Jenő indítványozta *Ernszt* Sándor és gróf *Károlyi* Gyula és más tanuk kihallgatását Pettkó-Szandtner Aladár állításainak megcáfolására és arra, hogy »*a vádnak kitalálása és a jóhiszeműen dolgozó ügyészség megtévesztése Pettkó-Szandtner munkája volt*«. A törvényszék azonban az indítványokat elutasította és a tárgyalást szerdára napolta el.

Gyengélkedés idején, különösen ha a rosszullétet szorulás vagy keresztfájás fokozza, az enyhe és igen kellemes természetes **„Ferenc József"** keserűvíz mindig puha, könnyű székürülést és kielégítő emésztést szerez. Híres nőorvosok a legnagyobb elismerés hangján írnak a valódi **Ferenc József** vízről, mert ez a kritikus életkorban is hosszabb időn át alkalmazható anélkül, hogy szerfelett kedvező hatása csökkenne.

A privátkassza

Irta: Nagy Lajos

A privátkassza, melyről beszélni akarok, a bal mellényzsebem. Privátnak nevezem azért, mert nem közügyeket szolgál, — mint például a családnak, a nemzettest egy sejtjének táplálását — hanem az én személyes kis kedvteléseimre való. Ezek a kedvtelések ilyenfélék: amikor már tíz kilométert gyalogoltam, akkor a Boráros térről haza, az Aradi uccába villamoson utazom. Villamoson, mint egy — gróf. Vagy: amikor már ötször-hatszor megmásztam négy-ötemeletes magasságokat, akkor a hatodiknak esedékes ötödik emeletet liften közelítem meg. Esetleg a leventék vagy a hercegovinából sodort cigaretták tömegei után elszívok egy stambult. Avagy: megeszek egy pirosbélű narancsot.

Tehát: a privátkassza igen sovány kassza, legföljebb ha két, három pengő csörgedezik benne; a privátkassza diszkrét magánügy, a feleségem nem tud róla. Hűséges és kötelességtudó férj vagyok, ez nem szorul bizonyításra, de ha bizonyítanom kell ily minőségemet, hivatkozhatom a szóbanforgó privátkasszára is. Mert éppen az a tény, hogy ily nevetségesen kis pénzeket titkolok a feleségem előtt, meg hogy ilyenek — már amilyeneket felsoroltam — az én kedvteléseim, ez mutatja hűségemet és kötelességérzésemet.

A bűnös privátkasszára azonban feltétlen szükségem van. Mert feleségemmel a felsorolt kedvteléseket elismertetni reménytelen kísérlet lenne. Az ő kérlelhetetlenül egyenes logikáján az én görbe gondolkodásom mindig megtörne. »Oszd be úgy az utaidat, hogy a legutolsó ügyed mindig az legyen, ami közel esik a lakásunkhoz s akkor gyalog is haza jöhetsz«. Vagy: »Járj lassan a lépcsőkön s minden emeleten tarts egy kis pihenőt; ha így teszel, akkor úgy róhatod az emeleteket, mintha csak a járdán sétálnál«. Avagy: »Ha valaki sok rossz cigarettát elszívott, az egyáltalában nem lehet ok arra, hogy még egy jót is elszívjon; ellenkezőleg csak annak van joga egykét jó cigarettához, aki — hogy ezt a jogot megszerezze — hét-nyolc rosszal kevesebbet szív, mint különben tenné«.

Feleségem tehát nem tud, nem is tudhat a privátkasszáról, de gyanakszik valami ilyesfélére. Mert persze, hogy az ember elárulja magát. Egyszer például este elfelejtettem a privátkassza tartalmát kivenni a bal mellényzsebemből s hozzá tenni a rendes, az üzleti pénzemhez. »Mi az a pengő a mellényed zsebében?« — kérdezte reggel a feleségem, gyanakvó tekintettel. Már nem is emlékszem rá, hogy micsoda dadogással vágtam ki magam. Azaz: most jut eszembe, nem is vágtam ki magam, legfeljebb csak a privátkasszát nem árultam el, mert azt mondtam, hogy valaki rosszul adott vissza, egy pengővel többet adott, s azt félretettem, neki, már mint a feleségemnek. »Már el is vettem«, — közölte velem gyors és önálló intézkedését.

Másszor a titokban megevett narancs szagát érezte meg rajtam. »Te narancsot ettél!« »Igen.« »Hol vetted?« »Kaptam.« »Kitől?« »Kelementől.« »Ki az a Kelemen?«

De ez a narancs-eset is elsímult.

Ismét más alkalommal a stambulok körül történt egy kis komplikáció. Vettem két stambult, az egyiket elszívtam, a másikat eltettem, de úgy, hogy a leventék közé dugtam. Este otthon, vacsora után, rágyujtottam egy leventére. »Én is elszívnék egyet«, — mondta a feleségem váratlanul. Benyúlt a leventék közé s pont a stambult húzta ki. Ez az ügy már el sem simult. »Te ilyen drága cigarettákat szívsz!?« Azon az éjszakán alig aludtunk pár órát.

Ettől kezdve még szigorúbb ellenőrzés alá vett a feleségem. Minden utamról, minden kiadásomról s bevételemről el kellett számolnom, még pedig fillérekre. Egy ötpengős tétellel azonban sehogy sem tudtam elszámolni, mert azt már régebben fölvettem a Lebovics és Proppertől (Rákóczi út 20.), a privátkasszába süllyesztettem s onnan apránként elköltöttem.

— Mi van azzal az öt pengővel, ami a Lebovics és Proppertől jár neked? — kérdezte a feleségem.

— Majd ha arra vezet az utam, fölveszem.

A feleségem rám nézett:

— Hisz ma jártál arra. A Rákóczi út húsz és a Rákóczi út huszonkettő tudtommal egymás mellett vannak.

— Ejnye látod, ez igaz. Ez a Lebovics és Propper nem jutott eszembe.

— Nem jutott eszedbe? Hisz' föl van írva az »elintézendők« közé!

Szörnyű! Hát ez már szörnyű volt. Ezt az öt pengőt valahonnan pótolni kell. Ha csak önagysága el nem felejtkezik róla, bár ez kizárt eset. Valahonnan, valami más pénzből el kell venni, egyik lyukat a másikkal kell betömni, végehossza nem lesz ennek.

— Nézz be a Lebovics és Propperhez is, — figyelmeztetett a feleségem másnap reggel, amikor elindultam utaimra.

Este:

— Voltál a Lebovics és Proppernál?

— Nem.

— Ejnye fiam!

— Elfelejtettem.

Ekkor »elfelejtettem«, azután »nem esett utamba«, később »nem volt ott az üzletvezető«.

— Mondd, fiacskám, nem vetted te fel már régen azt a pénzt? És elköltötted!

— Hogyan képzelsz ilyesmit?

Feleségem hosszasan nézett rám, mintha gondolkozott volna:

— Na valld be szépen. Nem veszem rossz néven. Csak azt akarom, hogy nekem ne hazudj.

— Rendben van. Nem vettem fel, majd benézek érte, csak azt szeretném, ha nem zaklatnál vele.

— Jó, mondta ő, különös szelídséggel.

Mintha minden rendben lett volna. És mégsem volt rendben semmi. Mert a kínos ügyet csupán elhalasztottuk, de egyszer mégis el kell majd intézni. Ez baj. De baj az is, hogy a privátkasszára tovább is szükségem lesz s azt mindig nehezebb és nehezebb lesz megtölteni. Érthető hát, hogy az egész lelkivilágom elkezdett a pénz körül forogni. Minden gondom a privátkassza lett, különös gondom pedig az öt pengő, már mint a Lebovics és Propper-féle. Érthető, hogy nappal pénzről álmodoztam. Fantáziáltam a pénzről, valóságos vízióim támadtak. Az uccán menetközben lenéztem a járdára, hátha találok öt pengőt, vagy annál is többet. Üres időmben, amikor például valahol várakoznom kellett, azzal szórakoztam, hogy programokat, életviteli terveket dolgoztam ki: mit csinálnék, ha tízezer pangőhöz jutnék, mit, ha százezerhez jutnék; hogyan élnék, ha ötszázezer pengőm lenne, hogyan, ha egymilliőm lenne. Bármelyik eshetőség következik is el, az öt pengőt s általában a privátkasszát rendezem. Végleg elintézem. Mert addig nekem már nem lesz nyugalmam, amíg egymilliőm nem lesz. Addig szüntelen ellenőrzés alatt maradok s ha két finom cigarettát elszívok, már zuhog rám a szemrehányás, már szállnak felém a sóhajok arról, hogy nem érdemes élni s időnként el kell szenvednem egy-egy kétségbeesett női zokogást. Addig már menthetetlenül úgy kell járnom ebben a világban, mint ha valami gonosztevő lennék, tolvaj, sikkasztó, — a saját pénzemből! — mások életének tönkretevője, egy szegény asszony kifosztója.

Eddig ez az egész történet reális, szinte köznapi. Most iktatódott beléje a csoda. Amiről ábrándoztam, amiről álmodtam, amit epedve vártam. Levelet kaptam Pierpont Morgan úrtól. Hordár hozta, pont délben. Morgan úr tudtomra adta, hogy itt van Budapesten, inkognitóban. Azért jött, hogy személyesen adjon át nekem egymillió dollárt. Régi szándéka ez, de nem tudta a címemet. Nagy fáradsággal felkutatott, most levélben kér, hogy keressem föl még aznap délután, három órakor, Budán, az Erzsébethíd-kávéházban.

Meg voltam mentve! Felszabadultam. Világmegváltás történt, bár csak az én személyemet illetőleg, de annál hatásosabban. Feleségem is elolvasta a levelet. Eleinte nem tudott benne hinni, attól tartott, hogy valami otromba vicc, olyan, amilyent néhanapján a jóbarátai csinálnak az emberrel. De azután az eset különössége — hisz ilyet nem is lehet kitalálni! — de meg a levélpapir, a rányomott névjelzés, mindez meggyőzte őt is. Csakugyan egymillió dollárról van szó, amit meg fogok kapni. Hát, mit mondjak, boldog volt. Na, hála Istennek.

Korán indulj! Már félkettőkor, hogy el ne késs — biztatott. — Inkább te érj oda jóval előbb, mint hogy neki kelljen rád várni.

Nem is ettem meg az ebédet. Föl-alá jártam a szobában s alig vártam, hogy indulhassak.

És most — mindabból, ami még ezután történt, ami még idetartozik, ami ennek a gyászos esetnek folytatása és befejezése, nem mondok el többet, csak azt az egyet, hogy a Morgan úr által adott találkára nem is mentem el. Nem. Még pedig azért nem, mert már az egymillió dollár sem segíthetett rajtam. Mert, ime, így szólt hozzám a feleségem:

— Hány óra van most nálad?

— Egynegyedkettő.

— Jó. Akkor már indulhatsz is. Hol is van az a kávéház?

— Pontosan az Erzsébethíd budai végénél.

— Éppen jó. Akkor, fiacskám, sétálj el gyalog a körúton a Rákóczi útig, menj a Rákóczi úton és... nézz be egyúttal a Lebovics és Propperhez is, tudod, azért az öt pengőért. Kár lenne a bőrükben hagyni... mert az jár neked. Mert... csak nem sikkasztottad el!

Ára 10 fillér

MAGYARORSZÁG

XLI. évfolyam, 137. szám
Budapest, 1934.
június 20, szerda

Szerkeszti
ZILAHY LAJOS

Szerkesztőség és kiadóhivatal telefonszámai:
45-5-50 — 57-ig, 46-4-18

îndrăznet

Román szó, román betű vezércikkünk élén, — de azért még nem lettünk románok; csak illusztrálni akarjuk, hogy egy nagy bukaresti ujság, az *Universul* hogyan mutatja be a román népnek a magyar miniszterelnök nyilatkozatát a revizióról: azt mondja ezzel a szóval, hogy ez a nyilatkozat *vakmerő* volt.

Tehát: a revíziót csak említeni is vakmerőség!

Nem jövünk tűzbe, mikor ezzel a felfogással találkozunk, sőt még csak nem is haragszunk, mert eszünkben tartjuk azt a bölcs magyar közmondást, hogy aki haragszik, annak nincs igaza. Úgy érezzük, hogy annyira igazunk van, hogy egyáltalán nem kell igazságunk fogyatékosságát haraggal pótolnunk. Sőt, ha az elfogultságnak azt a mértékét látjuk, mely egy nagy jogi és emberi kérdésnek már az említésénél is vérbe boritja azoknak szemeit, akik velünk szemben állnak, csak megerősödünk abban a hitünkben, hogy hiába ellenünk minden, — azért mégis nekünk van igazunk.

Ha a magyar miniszterelnök azt mondotta volna, hogy vegyük vissza azt, amit tőlünk elvettek, erre a beszédre mi is azt mondottuk volna, hogy vakmerőség. Hiszen tudjuk, hogy a mi erőnk a minket környező erőkkel szemben aránytalanul kicsiny. De ha a magyar miniszterelnök azt mondja, hogy vegyük revizió alá azt, amit a mi hitünk szerint rosszul csináltak, — hol van ebben a vakmerőség?

Csodálatos, hogy még mindig nincsenek tisztában azzal, hogy Magyarországon a revízió nem politikai kérdés. Csodálatos, hogy nem látják ebben az ügyben a valóságot, mely rövid szavakba összefoglalva a következő:

Egy ország feldarabolása érthetően fájdalmas dolog. Nincs természetesebb jelenség a világon, mint ha az ily fájdalmas dologra sokan feljajdulnak s ellene minden eszközt igénybe akarnak venni. Elvitázhatatlan tény, hogy tizenhat éven át minden kormány ura volt itt a helyzetnek és minden kormány politikája arra irányult, hogy a mi nagy problémánkat ne a fegyverek és az erőszak, hanem az igazság és a belátás alapján oldjuk meg. A történelemben példa nélküli önuralomról tett tanuságot Magyarország és minden kormánya. Ezt azzal honorálni, hogy álláspontunkat vakmerőségnek nyilvánítják, szerintünk nem logikus dolog.

És nincs logika abban se, hogy »meg nem támadási szerződést« kínálnak — nekünk. Nagyon jól tudják, hogy nincs szándékunk és nincs lehetőségünk támadni. Mi a meg nem támadás álláspontján vagyunk szerződés nélkül is, — viszont mi nem a megtámadás veszélyének kitett, hanem már régen meg is támadottnak helyzetében látjuk magunkat. A megtámadást végrehajtani, a zsákmányt elvinni, a megtámadottat lefegyverezni és gúzsba kötni s utána meg nem támadást ajánlani neki, nem komoly dolog. Ilyen komoly kérdésben tréfálni oly furcsa dolog, hogy mi ezt egyszerűen nem értjük.

Pedig az igazságok nem szoktak érthetetlenek lenni, s nagy szavakkal nem lehet a nép figyelmét az egyszerű igazságokról elterelni. A legegyszerűbb igazság pedig az, hogy aki súlyos sérelemről panaszkodik, — oly súlyos sérelemről, mely számára életbevágó, azt nem szokták levakmerőzni, hanem nyugodtan ki szokták hallgatni, s a jóhiszemű emberek társadalmában az igazságtalanságokat a lehetőség szerint reparálni szokták. Ugy hisszük, hogy a civilizált emberiségnek ez a felfogása. Ehez a felfogáshoz mi is ragaszkodunk, s győzelmében rendületlenül bízunk.

Londoni hír Mussolini új, nagy politikai tervéről

(Tudósítás a 7. oldalon)

Imrédy miniszter nagy beszéde a felsőházban

(Tudósítás az 5. oldalon)

Roham Pettkó-Szandtner államtitkár ellen a Dréhr-perben

Éles összetűzések a védelem és a tanuként kihallgatott államtitkár között — Pettkó-Szandtner szenvedélyes tiltakozása a gyanusítások miatt — Dréhr és a kalocsai Bambino-szobrok — A Hankó-féle manipulációk újabb megvilágítása

Arnold Zweig német írónak van egy regénye. A »Grisa őrmester«. Arról szól a regény, hogy a német hadsereg statáriális törvényszéke halálra ítél egy szökevény orosz foglyot. Az aktát hátul a hinterlandban aláírja egy ambíciózus tábornok. Viszont később az ítéletet hozó katonai törvényszék — egy fronton harcoló lovashadosztály bírósága — rájön, hogy tévedés alapján határozott. Sajnos, későn. Hiába mozdulnak meg a derék katonák, a profósztól föl egészen a hadosztályparancsnok-tábornokig, hogy a jámbor oroszt megmentsék. Hiábavaló az altisztek ravaszsága és hiábavaló az arisztokrata generális elszánt protekciója. Az aláírt akta jéghideg ereje győz az emberi érzések megindultságán. Az élet semmi, az emberi érzés semmi. A kíméletlen rend szent nevében, amely a roppant porosz hadigépet mozgatja, agyonlövik a szegény oroszt, annak a csapattestnek a területén, ahol jóformán minden ember a szökevénnyel érez együtt.

Ez a dolog egyik véglete, az irgalmatlan rend, a pedáns akták gyilkos uralma, a sarkvidéki táj, amelyben megfagy az emberi lélek, vagy talán nincs is lélek, mert nincs is ember, a test géppé van átváltoztatva mindenütt a nagy cél érdekében, amely megint csak nem egyéb alapjában, mint egy gigantikus nagyságú aktatömeg, a tintáján megszáradt porzóval.

Mi, Arnold Zweiggel együtt, nem rajongunk tulságosan az ilyenfajta rendért. A szervetlen életbe, a kristályok világába való az ilyen építkezési szerkezet. És melegebb magyar természetünkkel könnyen el tudjuk képzelni, hogy egy ember, aki felelős helyen áll, bizonyos esetekben óvatosan félretol egy paragrafust, hogy egy kis helyet engedjen az élet patakjának, amely néha bizony szabálytalan ikk-cakkban csörgedezik. De ennek a pörnek ebben a részében már nincs egy emberről szó. Itt szinte különválik a vádlottól az ügy, ahogy a tárgyalás során a figyelő szem elé tárul, mint valami roppant ingovány, egy igen fontos magyar közintézmény ügyvitele.

Mi köze van ennek az intézménynek annyi szoborhoz? A »népjóléti« és »menekültügyi« hivatal, mint szépészeti tanács? Mi van ezekkel az aktákkal és nyugtákkal, amelyekből néha nincs egy sem és néha kettő is akad? És hogy kerülhetett [illegible] fontos és diszkrét állásba, hogy [illegible] ködhetett hosszú ideig ebben a pozícióban olyan egyén, akinek most végtelen szerencséjévé válik, hogy meghalt?

Mi az, hogy egymás közt suttogtak az urak? Miért suttogtak? Miért nem szólaltak meg hangosan tíz évvel ezelőtt? Hogy volt lehetséges, hogy az ilyen manipulálások históriája annyi ideig homályban maradt? Hogyan is tudtak az urak azokban a hivatali szobákban, abban a könnyelműségtől fertőzött atmoszférában lélegzetet venni? Talán azért, mert *csak* rokkantak és *csak* menekültek pénzéről volt szó, és sem a rokkantaknak, sem a menekülteknek nincsen hatalma?...

Óh, úgy érezzük, hogy Dréhr Imre ártatlanságának vagy bűnösségének dolga nagyon kis kérdés a főbenjáró bürokratikus kaland mellett, amelynek kacskaringói elénkbe tárulnak e pör során. És úgy érezzük, hogy bizonyos hivatalainkban, bármennyire irtózunk is attól a szellemtől, az egyensúly helyreállításának céljából, mégiscsak elkelne egy-két ólompalacknyi a gyilkosan hideg oxigénből, amely a háború alatti porosz sereg kemény rendjének levegője volt.

H. S.

A kalocsai Bambinó-szobrok története

(A Magyarország tudósítójától.) A Dréhr-ügy mai tárgyalását *két Bambino-szobrocska* vételével foglalkoztak. A szobrokat *Bory* Jenő szobrászművész készítette a balatonzamárdi gyermeküdülőtelep számára, fényképről megtetszettek *Vass* Józsefnek, megrendeltette a maga számára a szobrocskák másolatait. A megrendelést *Pettkó-Szandtner* Aladár államtitkár intézte el. A vád szerint *Dréhr* Imre államtitkár fizette ki a szobrok árát, 465 pengőt. *A kifizetés a menekültügyi segélyezésre fenntartott összegből történt volna.*

Dréhr Imre kijelentette, hogy ebben a vádpontban sem érzi magát bűnösnek. Védekezésében azt fejtegette, hogy ez a vád *néhány gyűlölködő tisztviselőnek suttogva terjesztett rágalmazásából* keletkezett.

— Ez a vád, állítom és bizonyítom, *Pettkó-Szandtner Aladár államtitkár rosszakaratú agyszüleménye* s itt rögtön le kell szögeznem, hogy Pettkó-Szandtner azért ellenségem, mert néhai miniszteremet halála előtt félesztendővel felvilágosítottam Pettkó-Szandtner egynémely dolgáról, — mondotta *Dréhr*. — Közöltem miniszteremmel a tisztviselők panaszait, hogy *a kiszállási költségvetési hitel minden hónapban kimerül* és ezt a pénzt kizárólag *Pettkó-Szandtner* veszi fel útiköltségek címén.

— Az egész tisztviselői kar »*napidíj államtitkárnak*« nevezte őt. Volt olyan hónap, amikor az államtitkár úr *több napot számolt el utazásra, mint amennyi nap abban a hónapban volt.* A miniszter bejelentésemre magához hivatta *Pettkó-Szandtner* Aladárt és közölte vele, hogy ezentúl minden utazást előzetesen be kell jelentenie és csak a miniszter utalványozhatja ki útiköltségét.

Dréhr azután hivatkozott arra, hogy *a fegyelmi eljárás* során elejtették a mai tárgyaláson szereplő vádpontot.

Részletesen elmondotta a Bambino szobrocskák történetét. 1929 nyarán *Pettkó-Szandtner* néhány fényképet mutatott *Vassnak* és *Dréhrnek* a zamárdi gyermeküdülőtelepről. A bejáratnál látható szobrocskák megtetszettek *Vass* Józsefnek, *kérte Pettkó-Szandtnert: csináltassa meg neki a szobrok másolatait*, a kalocsai nagyprépositi kertben szeretné a másolatokat felállítani. Aznap este Dréhr beszélt a miniszterrel, Vass közölte vele, hogy megbízta Pettkó-Szandtnert: *alkudjon meg a szobrásszal.* Azután Dréhr többször sürgette a szoborügy elintézését. Egy napon a miniszterrel, *Ripkával* és *Varró* Sándorral lementek Kalocsára. A nagyprépositi kertben már álltak a szobrok. A miniszter elmondotta, hogy mindössze *450 pengőbe kerültek.*

A volt államtitkár ezután felolvasott egy levélmásolatot, amelynek eredetijét *Murányi* Károly dr. kalocsai tisztifőorvos írta *Baróthy* főügyésznek. A főorvos bejelenti, hogy *Vass* miniszter családja neki ajándékozta a két Bambino-szobrot s megírja azt is, hogy a szobrocskákon latin szövegű vésés olvasható, amely szerint *Bory szobrász készítette, Vass miniszter rendelte a két szobrot.*

A szobrok ára Hankó feljegyzéseiben

Dréhr hivatkozik *Hankó* blokk-feljegyzésére is, amely a szobrokra vonatkozólag így szól: »*460 pengő Pettkó-Szandtnernek kegyelmes küldi Bory Jenő szobrász részére.*« Ezt a feljegyzést Hankónak már nem volt ideje, vagy nem volt oka meghamisítani, mert a Bory-féle ügy sokkal később került elő, mint a többi, akkor Hankó Elemér fegyelmileg már el volt ítélve, a hamisításra tehát sem szüksége, sem alkalma nem volt, — fejtegette *Dréhr*.

A vádhatóság szerint a szobrokért járó 465 pengőt *Dréhr* »*Bory János menekült*« álnévre utalta volna ki. Ezt a vádat Pettkó-Szandtner elismervényére alapítják, amelyben »*Bory János*« szerepel. Dréhr Imre úgy rekonstruálja a tényállást, hogy Hankó megkapta a pénzt, leküldte Pettkó-Szandtnernek, hogy juttassa el a szobrászhoz, Pettkó *két hónappal később*

Bory Jenő szobrász (Sipos Béla rajza)

adta az elismervényt s bizonyára tévedésből írt *Bory* Jenő helyett *Bory Jánost.*

Ismertették az ügyre vonatkozó miniszteriális iratokat, azután *Bory* Jenő szobrászművész, a Képzőművészeti Főiskola tanára tett tanuvallomást. *Pettkó-Szandtner* rendelte nála a szobrokat, 450 pengőért vállalta a munkát, mert az államtitkár azt mondotta neki, hogy *Vass József sajátjából fogja fizetni, tehát olcsó legyen a szobor.* A pénzt postán, vagy küldöne útján felesége vette át. *Dréhrrel* sem ebben, sem más ügyben semmiféle érintkezése nem volt.

— Én a miniszter iránti figyelmességnek tartottam, hogy ön a számlát kifizette, — válaszolt Pettkó-Szandtner.

— Nekem a kifizetés tényéhez, esküszöm, *semmi közöm sincs!* — mondotta Dréhr.

Az elnök: Gyanusította ön Dréhrt, hogy ezt az összeget a menekültügyi segélyből fizeti ki.

Pettkó-Szandtner: Én teljesen tájékozatlan voltam menekültügyi dolgokban. *Nem gyanakodtam.*

Pettkó-Szandtner államtitkár kihallgatása

Pettkó-Szandtner Aladár helyettes államtitkár volt a következő tanu. A szobrokat *Vass* József számára rendelte meg *Borynál, Dréhrnek* beszélt a dologról, — mondja — s Dréhr közölte vele, hogy »*a fizetésről ő kíván gondoskodni*«, a számlát neki prezentálja.

— Azt hiszem, — így mondta: »*az én figyelmem akar lenni*«, — vallotta *Pettkó-Szandtner.*

A pénzt Dréhr személyi titkárától, vagy ajtónállójától kapta meg. Azt hitte, hogy az államtitkár *saját zsebéből* fizeti. Tudta, hogy *Dréhr* és *Vass* miniszter ilyen figyelmességeket gyakran tanusított egymás iránt. Nem vette észre, hogy a nyugtára *Bory Jenő* helyett *Bory Jánost* írt.

— A tanu úr, ha jól értelmeztem, — mondotta Dréhr — azt állítja, hogy nekem adta át a nyugtát és én kifizettem azt összeget. Azt akarja ezzel mondani, hogy én *a menekültügyi osztályból* utaltam ki és küldtem el a pénzt?

Töreky elnök közbeszólt:

— *A tanu ezt nem mondja.*

Elrontott gyomor
és az ezzel összefüggő bélzavarok, felfuvódás, kellemetlen szájíz, émelygés, homlokfájás, láz, hányás, hasmenés vagy székszorulás eseteiben már egy pohár természetes **Ferenc József** keserűvíz is igen gyorsan, biztosan és mindig kellemesen hat. A gyakorlati orvostudomány már régen megállapította, hogy a **Ferenc József** víz használata a túlsók evés és ivás káros következményeinél igazi jótétemény.

Háromszobás komfortos nagyon szép **utcai lakás** augusztusra **kiadó**
VII. ker., Erzsébet körút 18. sz., III. emelet

Összetűzések a védelem és a tanu között

Vitéz *Széchy* ügyész intézett kérdéseket a tanuhoz, majd *Gál* Jenő védő kérdezett. Kérdései arra irányultak, hogy *Pettkó-Szandtner* államtitkár

Pettkó-Szandtner államtitkár (Sipos Béla rajza)

azon túl, hogy a népjóléti minisztériumban végrehajtott vizsgálatról kötelességszerűen jelentést tett *Ernszt* Sándornak és *Károlyi* Gyula grófnak, *miért szolgáltatott adatokat az ügyészség számára is, amelyek alapján azután az ügyészség vádat emelt.*

— *Én mindenben utasításra cselekedtem,* — mondotta *Pettkó-Szandtner.* — Amit átadtam az ügyész úrnak, azt csak utasításra adtam át. *Minden parancsra történt.*

Ismétlődő éles összetűzések után *Gál* Jenő a következőket mondotta:

— Nagyon kellemes Dréhrnek, hogy kiderül, *innen indult ki a hajszának ez a része.*

— *Ez ellen a leghatározottabban tiltakozom és kikérem magamnak a védő úr gyanusításait* — válaszolt élesen *Pettkó-Szandtner.*

— *Nem lehet hajszának minősíteni azt, ha egy közhivatalnok teljesíti a kötelességét,* akkor sem, ha az ő megállapításai minden vonalon *valótlanoknak* bizonyultak volna, mert ha ő akkor a valóságnak megfelelőnek látta, *kötelessége volt referálni,* — szólt közbe Töreky elnök. — *Az más dolog, hogy utólag kiderül, vajjon azok a megállapítások tényleg valók voltak-e vagy sem.*

— Mikor ezeket az adatokat beszolgáltatta, jelentésében kifejezést adott-e annak, hogy ön *visszaélésekkel* gyanúsítja Dréhr Imrét? — kérdezte a védő.

— *Én semmiféle konkluziót nem vontam le, csak a rideg tényeket állítottam egymás mellé,* — válaszolt a tanu.

Mi volt Pettkó-Szandtner útiszámláival?

Nyugodthangú vita kezdődik akörül, hogy a védő felteheti-e a kérdést: *mi von Pettkó-Szandtner Dréhr által kifogásolt napidíj-számláival.* Az elnök olyan formában engedi meg a kérdés feltevését, hogy *miből származott a rossz viszony Dréhr Imre és a tanu között.*

— Ebben az ügyben nem volt szükség igazoló jelentésre, — mondja *Pettkó-Szandtner.* — Amikor átvettem a gyermekvédelmet, akkor a miniszter kívánságához képest évenként egyszer vagy többször be kellett járnom az összes intézményeket. Útiszámláimat *a miniszter maga nézte át és írta alá.* Ez a tényállás.

A védő: Ez igaz lehet...

Pettkó-Szandtner (ingerülten): Nem igaz lehet, hanem *igaz!*

Az elnök: Van-e tudomása arról, hogy Dréhr feljelentést tett a miniszternél, hogy ön túlságosan sok utazási kölséget számít fel és emiatt került rossz viszonyba Dréhrrel.

A tanu: Én sohasem voltam rossz viszonyban vele, nem vagyok most sem. A miniszter sohasem említette nekem, hogy kifogásolja állítólagos sok utazásomat. *Arról sem tudok, hogy Dréhr feljelentett volna.*

Az államtitkár: „Akadtak emberek, akik hazug, ocsmány, piszok módon nyilatkoztak rólam"

Gál Jenő: És azért sem haragszik...

A tanu: Én semmiért sem haragszom.

Gál Jenő: Azért se haragszik, mert Dréhr Imrének tudtára adták, hogy ön *saját céljaira Székesfehérvárról élelmiszereket hozott, hogy ön bútorokat rendel saját céljaira, az állam terhére?*

Pettkó-Szandtner közelebb lép a védői emelvényhez, éles hangon mondja:

— *Nagyon jól tudom, hogy honnan indulnak ezek a példátlan, aljas, gaz vádak. A lapokban is igyekeztek ezekkel befeketíteni. Nagyon jól tudom, hogy a parlamentben is akadtak emberek, akik ilyen hazug, gaz, ocsmány, piszok módon nyilatkoztak rólam.*

Az elnök halkan közbeszólt:

— *Hagyjuk kérem...* Azt mondja meg inkább, hogy *ellenséges viszonyban van-e ön Dréhrrel?*

— *Sohasem voltam.*

— Dréhr azt mondja, hogy ön *gyűlölködik iránta.*

— *Sohasem gyűlölködtem irányában.*

Gál Jenő: Ön azt mondja, hogy aljas rágalom, amit önről a lapok írtak. *Indított a lapok ellen sajtópert?*

Pettkó-Szandtner: Nem. Engem olyan puritán ember védett meg a parlamentben, mint *Károlyi* Gyula.

Gál Jenő: Viszont *Dréhr* Imrét éppen olyan puritán emberek, mint *Bethlen* István és *Vass* József védték meg ezekkel a vádakkal szemben.

Tarsoly Ferenc nyugalmazott segédhivatali főigazgató a következő tanu. Az elnök kérdésére elmondotta, hogy a menekültügyi segélykiutalásoknál rendszerint az volt a szokás, hogy *Hankó felvette a bonra a pénzt a házipénztárból, később ő megkapta az aktát, amely mellett ott volt a nyugta.*

— Nem tünt fel önnek, hogy *Pettkó-Szandtner* államtitkár nyugtája szerepel az aktáknál?

— Én kérem már *a kész nyugtát* kaptam.

(Folytatjuk a 4. oldalon.)

Baedeker, Lloyd
és minden egyéb
utazási Könyvek, autótérképek
Európa minden részéből
nagy választékban kaphatók
Az Est könyvkereskedésében, Erzsébet körút 18—20

3 új bridzskönyv
Emil Klein: **Így kell bridzsezni!** Nem licit — a megjátszás és ellenjáték iskolája ..... Ára **2.—**
Oláh Emil dr.: **Egy treffes konvenció.** A modern bridzs új licitálási rendszere ... Ára **2.50**
Culbertson: **A kontrakt bridzs második kék könyve** ..... Ára **3.60**
Kapható Az Est könyvesboltjában, Erzsébet körút 18-20

Bory Jenő szobrászművész

(*) **Kiállítás a Fészek Művészek Klubjában.** *Haranglábi Nemes* József, a Párizsban élő magyar festőművész Bretagne és Spanyolországban készült pasztelljeinek egy sorozatát mutatja be a Fészek Klub kiállítási termében *Bory* Jenő szobrászművész kiváló alkotásaival egyetemben. A kiállítás december 22-től január 1-ig bezárólag naponként — vasár- és ünnepnap is — este 6—8 óra között tekinthető meg a Fészek Klubban, VII., Kertész ucca 36. szám alatt. Belépés díjtalan.

M.H.930.XII.21.
Ujság,930.XII.21.
M.930.XII.21.
N.U.930.XII.21.

.
.
.
.

Borzy Jenő
szobrász

1946-1947 - ben Veszprémi
Endre volt a növendéke.

Ecsery Elemér: Veszprémi Endre
Művészet, 1970. julius - 17 lap.

Bory Jenő

1932-tól a Képzőművészeti Főiskolán növendékei közt van Tar István.

„9" Szombathely 69. Savaria Múz. Kiállítási katalógus.
Bev.: Tasnádi Attila Bp. 1969.

Bory Jenő

Kerényi Jenő mestere volt.
Kerényi J. ~~a~~ főiskolai éveiben
asszisztense volt.

Rozványi Mária, Aradi Nóra: Domanovszky Mater, J. Kerényi
Bildhauer, Á. Würtz Graphiker, Ausstellung, Wien, 1965.
15.0.

Bory Jenő

nőrendéhe volt a bpesti Képzőmű-
vészeti Főiskolán Kerényi Jenő.

Gádor E.: Budapest szobrai, Bu-
dapest, 1955. 361.

Doby Jenő

Tanítványa volt a Képzőművészeti Főiskolán, 1931-35 között Andrássy Kurta János.

Gádor E.: Budapest szobrai, Budapest, 1955. 231.

Bory Jenő

Székely Bertalan tanítványa, a Képző művészeti Főiskola tanára lett.

Székely Bertalan válogatott művészeti írásai. (Vál. és bev.: Makray László.) Bp. 1967. Képző művész. Alap Kiadóv. - 214 l.; 32 t. (A művészettörténet forrásai)

Bory Jenő

Halálának 10 éves évfordulójára
való megemlékezés

Napló
Magyar Nemzet, Pp. 1969. dec. 19.

Bory Jenő

tanitványa Andrássy kurta János.

Fekete Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München 1966. 334 l 13 l.

Bory Jenő

tanítványa a Pesti Képzőművészeti Főiskolán 1947-49, Veszprémi Endre.

Fehete Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966.

334 l 314 l.

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Bory Jenő

tanítványa a Budapesti Képzőművészeti Főiskolán Tar István szobrász.

Fehete Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966. 334 l

290 l.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Bory Jenő festő M.O.K.

Bp VI. Andrássy ut 71. A Fészek klub tagja 1911-től.

A „Fészek" .... tagnévjegyzéke. Bp. 1929
16

M.D.K.

Bory Jenő
szobrász

Szikes fehérvaron eltemettek Bory Jenő szobrászművészt.

Eltemettek Bory Jenő szobrászművészt
Magyar Nemzet, 1959. dec. 24.

Bory Jenő szobrán

Béke és szabadság (VI.) 40. n.
1955 okt. 15 16. 9.

BORY Jenő

F. J.: Székesfehérvári művészek kiállítása Budapesten
Fényes A. terem.

Művelt Nép 1955 11 évf. 38 n. sept. 18. 2. l.

Bory Jenő, MDK

Goldzieher Ignác orientalista emléktáblája. Fitz, Székesfehérvár, 48.o.

/~~BØFI~~/~~JØAØ~~/

Bory Jenő

vrád

Nemzeti Ujság

képes melk. 1938

aug. 20.

Bory Jenő

Środ

Nemzeti Ujság

kepés mell. 1939.

jan. 8. (Mindenki

Betlehemje.)

Bory Jenő

Szobrászmunkák a
budai postapalotán
fentiről repr.

Magyar Építőművészet

1926. 11–12. 4. 11. l.

MOB-nak

YAR
·T·Ő
EJSZET

HRER·MIKLÓS

Bory Jenő

keszítette az alábbi sir-
emlék bronzrelieftjét

MMÉE Közl. 1932.
277, 278. l. (Dr. Zielin-
ski Szilárd síremlékének
leleplezése, képpel.)

Bory Jenő

U. 861
U. 862

Magyar Hirlap.

1913. okt. 12. (Gróf Batthyány Lajos. – Szoborleleplezés Ikervaron.)

15.121/1939. szám.

III.ü.o.

Folyó év

felterjesztésére való h

vábbi eljárás végett ér

lovics István egyetemi

tény bazilika feltárási

felülvizsgálata során a

A munkál

Bory Jenő

Kandó Kálmánt
ábrázoló marvány relief
a MMÉE egylet társal-
gójában fentitől.

MMÉE Közl - 1936.
323 l. (Egyletünk Kandó
emlékünnepe; Képpel.)

A ZALAEGERSZEGI PLÉBÁNIAHIVATALTÓL

T. L. szám.
193 f.

T.

Műemlékek Országos Bizottsága

Budapest

IX. Rákos u. 10.

Bory Jenő

H.–h.: A székesfehérvári Bory-vár. Magy. Mérnök és Építész Egylet Közlönye 1940. 74. évf. 212–213. l. 5 ábra.

Bory Jenő

a képzőművészeti fő-
iskola rektorává tör-
tént megválasztást
a minszter jóvá
hagyta

MMÉEKözl.

1943.152.1.

HAJDÚBÖSZÖRMÉNY

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Bory Jenő

Márványszilánkok
c. verseskönyvet
adott ki. Erről
szól az alábbi hír –

Magyar Nemzeti
Művészet. 1938. 5. sz
101. l.

Bory Zenő

U. 4073

Magyarság.

1925. máj. 21.

(P.B. műterem-
kiállítása.)

a Képzőművé-
neti főiskola
udvari mű-
termében.

P — gy.:

Pier Ferenc, nagyváradi Ranonok

~~V. 289, 289~~ 290.

részére	a rtári javból	400	kát.
	a nri "	200	"
	összesen	600	"
"	a ktári javból	800	"
"	a ktári javból	400	"
tár "	a ktári javból	500	"
a ktára"	a ktári javból	1600	"
"	a tri javból	200	"
"	a ktári jabból	800	"
	a rtári "	600	"
	a nri "	1000	"
	a tri	400	"
	összesen	2800	"

Bory Jenő

Hobrán

U. 4002

Magyarság

1925. márc. 31

(A Hétes fehérvári
művészeti kiállítás
bezárult)

Fenti és Say Géza
koll. kiállítása
volt -

E. y. s. =

III

774 (3610).

817 (44).

380.

1905.

okra aka sztott rudon ülnek és ~~grá-~~
hogy közülök egy szembe néz kettően pe-
rolo felé tekintenek. Lepeljük
ogtatja.
n. 101 : 159
-iki 20578 sz. leirattal 300 K-án.

harmadik

280

MDK

Bory J—enö, szobrászm.

Az idösebb generáció szobrászai közé tartozik kiemelkedö alkotá ával .

Dr.B.Bakay Margit:Téli Tárlat.
Nemzeti Ujság.1941.dec.21. 21.1.

M.D.K.

Bory Jenő

Rembrandt-feje "..kiemelkedő darabja" a Műcsarnok tavaszi tárlatának, ahol a kiállitott 443 kép és szobor között szerepel a müvésznek ez a szobra.

22. oldalon 14-es számozással a müvész fényképét közli a lap.

Képek,szobrok--festők, szobrászok c. közl. Szinházi Élet. Bp. 1921. juni.-26.juli 2. X. évf. 26. sz. 20. l.

Borg Jenő.

Rejtő professzorról mintázott márványfeje szerepelt a Műcsarnok téli kiállításán. (említve)

Budapesti Hirlap, 1928. dec. 16.

Bory Jenő.

Rejtő tanárról készült portréja szerepel az orsz. magyar képzőművészeti társulat téli kiállításán. (említve.)

Esti Kurir, 1928. dec. 16.

Bory Jenő

Árpádházi szentek kiállításán a Nemzeti Szalonban Szent Imre ~~li~~ liliomos alakjával szerepelt.

PH. 930. VIII. 15.

Bory Jenő

Bemutatja egy szobor előállítását

N. U. 932 XII. 16.

dőiv

ok művészetéről:

Milyen pályázatokon vett részt: . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Milyen megbizásai voltak (vannak): . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Jelentősebb müvei:. . . . . .

. . . . . .

Bory Jenő

A barcelonai Arte Moderná-ban rendezett nemzetközi műtárlaton ezüstérmet nyert.-

Magyar Hirlap
1930.II.9.

Bory fenő szobrász

Kezdet a bűzaznok akt kiállításán

Nemzeti Ujság 1925 XII. 8

MDK

Bory Jenő szobrász

Eltemették Tóth István szobrászt. Uj Magyarság, 1934. dec. 16. 2o 1.

Bory Jenő

festőművész

Téli Tárlat - Műcsarnokban - képével szerepel.

Magyarság
1935.XI.16.

Bory Jenő

szobrász

Téli Tárlat - Műcsarnokban - szoborral szerepel.-

Az eszterházai Haydn emlék igen szép, barokos nagy reliefjét mutatja be.

Pesti Hirlap
1934.I.14.

Bory Jenő

Karlovszky mellszobra, a Magy.Képzőművészek Egyesületének kiáll.-án.

Ujság, 934.XII.8.

M.D.K.

Bory Jenő, építész, szobrász

a Műcsarnok téli tárlatán kiállított „Ecce Homo" szobra Rökk-Szilárd díjat nyert. „Egyébként egy új szobrászati anyaggal, a pirobazalttal kísérletezik, mellyel bronzszerű, fényes szobrokat állít elő. Különösen sikerült Czakó Adolf halálmas portréja."

Építőipar - Építőművészet, Bp. 1922. évf. 40. sz.
164. old.

MDK

Bory Jenö, szobrászm.

a kiállitás másik fa-munkája / egyik Róna József é:Jozsef és Putifár felesége./ -
" Horgoló leányka." - Kismeretü mü, amely a derekas mintázáson kivül, éppen a fa-stilus szempontjából érdekes.

Lyka Károly: Szobrászok a Mücsarnokban.
Uj Idök. 1909. XV. 47.sz. 478-479.l.

MDK

Bory Jenö, szobrászm.

ismert képességeit mutatja.

Kende Béla: Szent István kiállitás a Mücsarnokban.
Müvészet.-Tárlatok. 1938. 88.l.

Bory Jenő

vid

Magyarság 1933

nov. 19.

(Bory Jenő nagy-
sikerű előadása
az agyagról, a
szobrászmivészet leg-
fontosabb anya-
gáról)

Ezen megrendelés csak akkor bír érvénnyel, ha a kiadóhivatal elfogadta.

Fizetések csakis hivatalos nyugta ellenében eszközöltetnek.
Szóbeli igéretek és megállapodások érvénytelenek.

Kelt.....

Tudomásul veszem, hogy a fenti megrendelés vissza nem vonható

.....

a megbizott aláírása.

.....

a megrendelő aláírása.

Küldendő kedvezmények: *(részletezve kiirandó)*

Kezelési szám

.....

.....

posta szám

Név:.....

Pontos cim:.....

1000 füzet á 30 lap. 1933. IX. Töb.

Bory Lemě

wód

Magyarság 1934.

aug. 1. (Blaha

Lujza szobrot Egr.)

18го января
1950г

IV.

1. Гимн Советского Союза.
(Наизусть).

Союз нерушимый республик
(сводных) свободных. Сплотила
навеки Великая Русь. Да здравст
вует созданный волей народов
Единый могучий Советский Союз!
Славься Отечество наше свободное

Bory Jenő

lásd ott.

Lex Magy Társ

79. b. l., 9. t

MTL

Olt folyó VII. 155.

Bory Jenő

arck. repr.

Lex Magy Társ

9. tábl.

M.T.L

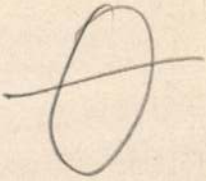

vármegye.

romjai.
i.
ke a várban.
gványos kövek.
őkút ugyanott.
.
plom
falképei.
kő a sekrestyében.
plébánia-kertben.
.
k temploma.
templom.
omjai az erdőben.
omjai.

m.

om.
torony. (?)

emplom és altemploma

Borý Jenő

vrd

Marosi Arnold:

A 69-esek hősi emlékezete

Székesfehérvári Szemle

1931. 6. n.

fenti mivel

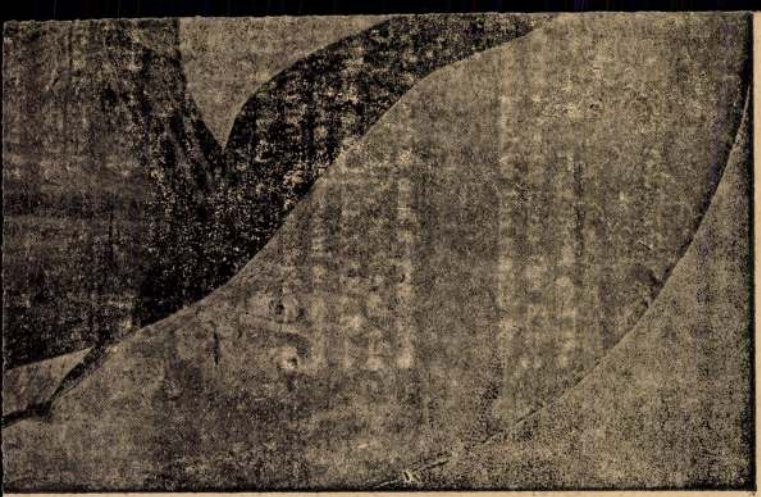

Bory Jenő

építész.

Szül. Székesfehérvár 1879.

Oklevelet nyert 1903.

Névjegyzműegyetem 5. l.

Műegyet. Névj.

Budapest, den 5. Januar 1933

...nz Dermer.

Bonyhárd

...chricht gebe~~n~~, für
...ntnehme anbiete Sie um
... Kommissionär für den
...ren.
...tt erwarten zu sehen

...cht geben, unter welche
...ne Sie als Kommissionär für
...waren um dortigen Umge-

Bory Jenőné MDK

Arcképtanulmány

Műcsarnok 1926. Őszi kiállítás

MDK

Bory Jenő, szobrász, okl. műépitő
nagy
pályamüve a I. sz. teremben volt felállitva.

Művészeink. - Kiáll.
Az Erzsébet-emlékmű.
Müvészet. 1913. 205-6.l.

Bory Jenő

Prohászka szobor leleplezésén részt vett.

PH. 929. X. 3.

Bory Jenő

szobrász

A Tisza István gróf szobrpályázatára beküldött pályamunkát.-

Magyarság
1929. VI.5.

Borsy Jenő

szobrász

Tisza István-szobor pályamunkák kiállítása - Műcsarnokban - tervével szerepel. Tisza szalonkabátos alakjával, melyet a talapzat alján négy népies szoport vesz körül.

Pesti Hirlap
1929.VI.16.

Borz Jenő

A barcelonai Arte Moderna-ban rendezett nemzetközi műtárlaton ezüstérmet nyert.

Pesti Napló
1930.II.9.

Bory Jenő

Prohászka szobor terupályázatán a Műcsarnoktan szerepelt.

PH: 929. X. 5.

Bory Jenő

szobrász

Székely Bertalan emlékkiállitás - Mücsarnokban - szoborral szerepel.

Komoly elmélyedéssel felépitett férfi arcképe.

Nemzeti Ujság
1935.XI.17.

Berg Jenő

A barcelonai Arte Moderna-ban rendezett nemzetközi műtárlaton ezüst érmet nyert.

Pesti Hirlap
1930.II.9.

BORY JENŐ

Kapcsvár

Székesegyház

TKM 629

10.old.

Bory Jenő
szobrász

M.D.K.

A szobrászat alapelemeit Andrássy Kurta János, Borynál tanulta.

D Fehér Lyuzsa: Három kiállítás
Művészet, 1961. julius — 40 l.

Bony Jenő (építész, szobrász)

1959. dec. 20-án halt meg.

Népszava, 1974. dec. 20. 102. ecf. 297 n. 6 p.

Borzy Jenő
festő

Borzy Jenő épitette a Székesfehérvár mál
levő várat. Az épitherés a számta-
lan szobrával rendelkező „műrisz-
telep 40 éven át készült.

Gyenes: Játékos szemedély,
Nők Lapja, 1968. jun. - 24 szám.

Bory Jenő
festő -

Bory Jenő építette az országban az
első vasbeton-kupolát, 1907-ben.
Az emlékművet Bory Jenő maga
építette, az anyagot az építhelyes her
cserével szerezte a művész. Portréhért
építőanyagot kert.

Gyenes: Játékos szemedelg
Nők Lapja, 1968. jún. - 24 szám

Borzy Jenő
festő –

„Ő marchép"
" (repro)

Gyenes: Játékos szerzedély
Nők Lapja, 1968. jún. – 24 szám

Bory Jenő, szobrász

Püspökkút c. szoborkompozícióját
Székesfehérvárott a középkori várfal
előtti téren állították fel.

— : Elhelyezték Bory Jenő Püspökkútját

9.

Népszabadság, Bp. 1972. aug. 13.

BORY Jenő szobrai

„Földgömb" ámi dombornüve a
Budai Postapalota Krisztina tér. – Vaismaja u.
sarkán – elpusztult.

Postaép 52. és ill.

Bory Jenő

Zsuzsanna (repró). A mű anyaga pirobazalt.

Losonci: Egy budai műgyűjtő otthonában; Műgyűjtő, 1970. 4. sz. 16. l.

BORY Jenő

Bény 1991 15.

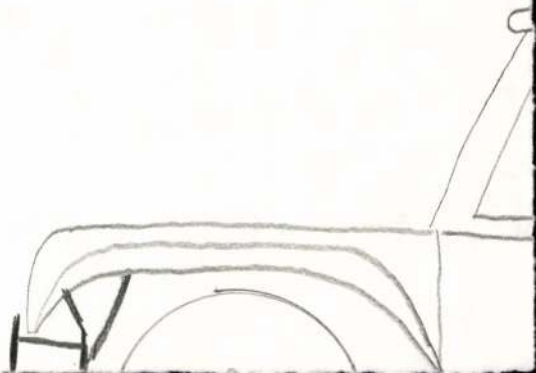

Ára 10 fillér

Budapest, 1934. * Szerda * junius 20. XXV. évfolyam * 137. szám.

AZ ÉST

Előfizetési ár:
Egy hónapra ..... 3 pengő
Egyes szám ára
a fővárosban, a vidéken és
a pályaudvarokon 10 fill.
Telefón: 455—50-től 57-ig,
464—18, 464—19

Politikai napilap

FŐSZERKESZTŐ: MIKLÓS ANDOR
1910—1933

Szerkesztőség:
VII. ker., Rákóczi út 64.
Kiadóhivatal:
VII., Erzsébet körút 18-20.
Szerkesztőség Bécsben:
I., Kohlmarkt 7.

De jólesik

az embernek elnézni a derült kerek arcokat azon a fölvételen, amelyet a fotoriporter az újonnan megalakult budai Tekéző Társaság ünnepi vacsoráján készített. Egy mosolygó polgár szónokol, rizlinges pohárral a kezében; a mozgásnak, a jó egészségnek, a lelki pihenésnek az ártalmatlan sportját, a kuglizást magasztalja, az egyszerű hétköznap józan igéit hirdeti a vele egyet értő és érző kedves jó emberek körében. De jól esik ebben a gonddal bajjal magasan tetézett, ideges, izgága világban ezekre a derék budaiakra gondolni, akik vacsora előtt vagy vacsora után ahelyett hogy a kaszinóban vagy a kávéház sarkában a politikai nézeteikkel, a világ- és emberszólásukkal szaggatnák az egymás lelkét, vagy bridssel römivel kábítanák az eszüket és az egymás gyér pengőire spekulálnának, frissen, kedélyesen virtuskodnak egy-két órát a lejárt világból itt maradt kuglipályán. De jó is azt a tűrhetőbb, ezerszer tűrhetőbb világot egy percre visszaálmodni, azt a világot mikor a magyarnak békéje volt a világgal és békessége volt egymással, azt a világot amelyikből, hatvanhárom vármegyénk szélességéből hallatszik vissza a bábuk közé surrant kugligolyó víg csattanása s azután az a merengő dongás, amivel a golyó visszafelé gurult a lejtős deszkacsatornában. Negyvennyolcasok kormánypártiak, katolikusok reformátusok személyválogatás nélkül hajolgattak a kuglizó társaságban a könnyű meg a nehéz golyókat emelgetve, szódás bor vagy frissen csapolt sör mellett, nadrágos és csizmás rendűek élvezték együtt az egymás diadalait, amelyekből se szégyen se balsors a legyőzött félre nem háramlott. Elmúlt a kaszinókban, gazdakörökben, vendéglőudvarokon játszadozó emberek kedves jó világa, elmúlt. Egy véres világkuglizás királyokat ütött ki Európa pályáiról. De szép is volna, ha most a budai példát ország és világ követné, ha a cigánykodó Földön minden állam polgárai, urai visszaállítanák a békés kuglikirályokat a tekepályákra, megtérnének az ártatlan *krigszparti* szenvedélyéhez. Egymásután becsukhatnák az összes ágyugyárakat, ha a világ felpaprikázott párt- és országvezérei krétával felírhatnák a tekepálya falára, hogy ekkor és ekkor kilencet ütöttek és egy hordó sört fizettek.

A feldarabolt amerikai asszony hipnotizáló férjét elfogták Bécsben

Bukaresti hír szerint a kisantant államai fontos lépésre készülnek Budapesten

Viharos összecsapások sorozata a Dréhr-ügy mai tárgyalásán

— Az Est tudósítójától —

Jelentéktelennek látszó vádpont a *Dréhr*-per tárgyalásának mai programja: *két bambino-szobrocska miatt vádolják sikkasztással Dréhr* Imrét. — de *mingyárt a tárgyalás első perceiben feszültté vált a hangulat, amikor Dréhr Imre védekezésében súlyos támadást intézett az egyik aktív államtitkár: Pettkó-Szandtner Aladár ellen.* Ez a feszült hangulat a tárgyalás során egyre fokozódik és érezni lehet: érdekességek fognak kirobbanni a mai tárgyaláson. Az izgalom ma ismét a levegőben van.

Az ügyészség

hivatali sikkasztással

vádolja *Dréhr* Imrét. A hivatali sikkasztás bűntettét a vád szerint azzal követte el, hogy a kezére bízott pénzekből elsikkasztott 465 pengőt a következőképpen:

Bory Jenő szobrászművésznél megrendelt két *bambino*-szobrocskát, amelyet *Vass* Józsefnek ajándékozott. A szobrokat a hivatali pénzekből fizette ki és hogy ez ne derüljön ki, az iratokba azt írta, hogy »*Bory János menekültnek*« fizette ki a pénzt. Az iratok szerint, mint segélyre szoruló menekült kapta »*Bory János*« a 465 pengőt, az ügyészség szerint azonban a valóságban *Bory* Jenő szobrászművész kapta ezt a pénzt a *bambino*-szobrocskákért.

— Ennek a vádnak, — kezdte védekezését *Dréhr* — amely összegszerűleg tulajdonképpen a legjelentéktelenebbnek látszik valamennyi vádpont között, rámnézve mégis

a legnagyobb fontossága

van. Úgy vagyok ugyanis beállítva, mint aki 465 pengőt elsikkasztott azért, hogy miniszterének ajándékot tudjon adni. De értékes ez a vádpont azért is, mert megvilágítja méltóságodék előtt annak a példátlan hajszának az alapját, amelyet *Vass* József halála után indítottak ellenem. Ez a vád világosságot fog deríteni arra,

milyen izzó kohóban

születtek meg ezek az aljas vádak, amelyekkel benyálaztak a közvélemény előtt. Ezek azok a vádpontok, amelyek miatt három esztendőn keresztül kérve könyörögtem, hogy idekállhassak a független magyar bíróság elé, ahol *meg kell találnom igazamat, egyúttal néhai miniszterem igazolását is.*

Dréhr támadja Pettkó-Szandtnert

Hogy milyen izzó kohóban születtek ezek a vádak, azt illusztrálja ez a vád, mely néhány gyűlölködő tisztviselőnek suttogva terjesztett rágalmazásából keletkezett.

Ez a vád, ezt állítom és bizonyítom, Pettkó-Szandtner Aladár államtitkár gyűlölködő, rosszakaratú agyszüleménye,

és itt rögtön le kell szögeznem, hogy Pettkó-Szandtner Aladár azért ellenségem, azért gyűlöl, mert néhai miniszteremet félesztendővel halála előtt felvilágosítottam Pettkó-Szandtner egynémely dolgáról. Felvilágosítottam arról, hogy a költségvetési előadótól kezdve az ügyosztályok vezetőin át a minisztériumnak valamennyi tisztviselője panaszkodott, hogy a kiszállási költségvetési hitel minden hónapban kimerül, mert *ezt a pénzt kizárólag Pettkó-Szandtner veszi fel utiköltségek és napidíjak címén.* Jelentettem a miniszternek, hogy a minisztérium egész tisztviselő kara

»napidíj államtitkárnak«

nevezi *Pettkó-Szandtner* Aladár államtitkárt, aki elveszi a többi ügyosztály elől annak lehetőségét, hogy

a legszükségesebb kiszállásokat megejtse.

— A miniszter magához hivatta *Pettkó-Szandtner* Aladárt és közölte vele, hogy ezentúl minden utazást előzetesen írásban kell kérnie és csak ő, a miniszter utalványozhatja ki az útiköltséget. Állítom és bizonyítom, nemcsak a tisztviselőkkel, de az útiköltségnaplóval is, hogy volt olyan hónap, amikor *az államtitkár úr több napot számolt el utazásra, mint amennyi nap volt abban a hónapban. Ezt úgy csinálta, hogy ugyanazon a napon volt Vácott és...*

— *Ezek a részletek most nem érdekelnek bennünket.* Ön elmondotta, hogy véleménye szerint *Pettkó-Szandtner* gyűlöli önt, neheztel önre. Most tessék tovább folytatni — mondja csendes hangon az elnök.

— Igen. *Ez a vád az ő gyűlöletének a fantáziájában született meg.* A fegyelmi során, a fegyelmit elrendelő végzésben még szintén szerepelt ez a vádpont, de az elfogult fegyelmi biztos, amely mindenben elítélésemet javasolta, mégis elejtette ezt a vádpontot, mert a vizsgálat kiderítette igazamat. Kiderült, hogy ezt a vádpontot nem lehet fentartani ellenem, *Pettkó-Szandtner* Aladár minden próbálkozása ellenére sem.

A tényállás

— Ha az elfogult fegyelmi biztos elejtette ezt a vádat, — folytatja védekezését *Dréhr* — azt hiszem, ez a legfényesebb igazolásom. Az ügyben egyébként *a tényállás* a következő: 1929 nyarán *Pettkó-Szandtner* Aladár bejött hozzám a minisztertől, elmondta nekem, hogy *néhány fényképet* mutatott be Vassnak. Ezeket a fényképeket nekem is megmutatta. Az egyik fénykép a zamárdi gyermeküdülőtelepet ábrázolta, amelynek kapuján *két kicsiny szobor* van.

az egyik egy meztelen kisfiút, a másik egy meztelen kislányt

ábrázol. Ezeknek a szobroknak fényképeit megmutatta a miniszternek *Pettkó-Szandtner*. A miniszternek nagyon tetszettek ezek a szobrok és megkérte Pettkó-Szandtnert arra, hogy *e szobrok másolatait csináltassa meg a szobrásszal, mert a kalocsai nagypréposti kertben szeretné a szobrokat felállítani.* A kertben ugyanis volt két szent faszobra, ezek már elkorhadtak és ezeknek helyébe akarta állítani a miniszter a *bambino-szobrokat.*

— Én aznap este beszélgettem a miniszterrel és tőle is hallottam, hogy *mennyire tetszettek neki a szobrok.* Ő is közölte velem, hogy megbízta Pettkó-Szandtnert, hogy alkudjon meg a szobrásszal. Azután én sürgettem Pettkót, hogy *minél hamarább állítsák fel a miniszter kalocsai kertjében a szobrokat.*

— A továbbiakról nem tudtam semmit, egészen addig, amíg egy napon a miniszterrel, *Ripka* Ferenccel és a miniszter első titkárával, *Varró* Sándorral lementünk Kalocsára, ahol a *nagypréposti kertben már fel voltak állítva a szobrok.* A miniszter nagy örömét lelte ezekben a szobrokban. Elmondotta, hogy *milyen olcsón jutott a két szoborhoz,* 450 pengőbe került. Ez az, amit én a tényállásra vonatkozólag mondani tudok.

A kőbe vésett igazság

Mindazt, amit a továbbiakról tudok, már csak a nyomozati iratokból tudom. Ezek között az iratok között

nagy megdöbbenésemre megáltam egy levelet,

amelyet dr. *Murányi* Károly kalocsai tisztifőorvos írt a nyomozás során *Baróthy* Pál főügyésznek, ez a levél így hangzik:

»Méltóságos főügyész úr! A lapokból értesültem, hogy a Dréhr elleni vádak között szerepel két Bory-féle bambino-szobor ügye is. Közlöm főügyész úrral, hogy a miniszter családja Kalocsáról való eltávozása alkalmából nekem ajándékozott két bambino-szobrot, amelyen latinszövegű bevésés vna. (És itt a levélben következik a latinszövegű bevésés, amelynek lényege az, hogy Vass miniszter rendelte a két s[illegible]rot.) Nem tudom, hogy nem a kérdéses szobrokról van-e szó, ezért kötelességemnek tartom ezt Méltóságoddal közölni.«

— Tehát — folytatja védekezését *Dréhr* a levél felolvasása után —

kőbe van vésve az én igazam,

olyan klasszikus latinsággal, amilyennel csak a Rómát végzett pap, Vass József tudott beszélni. Kőbe van vésve, hogy a miniszter rendelte ezeket a szobrokat. Nem tudom ezek után elképzelni, hogyan lehetett ezt a vádpontot ellenem fentartani, amikor az ügyészség ennek a levélnek a tartalmát már nagyon régen ismeri. De

más tárgyi bizonyítékom

is van ártatlanságom mellett. Ne méltóztassanak félreértésnek venni, hogy én most

a Hankó-féle blokk-könyvekkel

akarok bizonyítani igazam mellett. *De ezeknek a blokk-könyveknek vannak olyan részletei is, amelyeket Hankó már nem tudott meghamisítani, vagy azért, mert nem volt oka rá, vagy azért, mert nem volt ideje.* A *Bory*-féle ügy is sokkal később került csak elő, mint a többi, akkor, amikor *Hankó* Elemér fegyelmileg már el volt ítélve, *a hamisításra tehát sem szüksége, sem alkalma nem volt.*

— Már pedig a *Hankó*-féle blokkfeljegyzések erre vonatkozóan így szólnak: *»460 pengő Pettkó-Szandtnernek, kegyelmes küldi Bory Jenő szobrász részére«.* Véletlenül tehát a *hirhedtté vált Hankó-féle blokkfeljegyzés bizonyít most mellettem.*

— Most pedig rátérek — *Dréhr* — *Pettkó-Szandtner* sajátkezűleg írt

elismervényére,

amelyen ez áll: *»Elismervény 465 pengőről, amely összeget Bory Jánosnak való kézbesítésre átvettem.«* Mit jelent ez az elismervény? Azt, amit a vádhatóság állít, nevezetesen, hogy nem *Bory* Jenő szobrászművész nevére utaltam ki pénzt, hanem *Bory* János menekült álnévre, ezt a félreértést Pettkó-Szandtnernek ez az elismervénye okozta.

Pettkó-Szandtner Bory Jánost írt az elismervényre és nem Bory Jenőt.

— A tényállást úgy tudom rekonstruálni, hogy *Hankó* megkapta a pénzt, leküldte Pettkó-Szandtnernek, hogy juttassa el a szobrásznak. *Pettkó-Szandtner* két hónappal később adta ezt az elismervényt, bizonyára elírásból *Bory* Jenő neve helyett *Bory* Jánost írt. Most már ebből konstruálta meg az ügyészség vádját én ellenem.

— Ez a vádpont is igazolja, hogy *soha semiféle anyagi hasznot nem akartam magamnak szerezni, soha senkit jogtalan előnyhöz nem akartam juttatni, soha a kincstárt megkárosítani nem akartam. Ez a védekezésem,* — szólt *Dréhr* és kissé megfájdult. Most azután az elnök kezdi őt kérdezni.

— *Volt szó arról, hogy ezeket a szobrokat a miniszternek fogja ajándékozni?*

— *Lehetetlenség, mert ha én ajándékoztam, akkor nem ilyen értéktelen kőszobor-másolatokat adtam, hanem bronzba öntettem miniszterem életnagyságú szobrát Sidló Ferenccel, Horvay Krisztus-szobrát ajándékoztam neki, de ilyen kőszobrokkal csak nem blamáltam volna magamat.*

Ismertették az ügyre vonatkozó miniszteriális iratokat,

Hankó vallomását, amely szerint *Dréhr többször vásárolt egyes tárgyakat a menekültügyi segélyből, ezeket kedveskedésképpen ajándékba adta a miniszternek, de úgy tüntette fel, mintha saját pénzéből vásárolta volna.*

— Az eddigi bizonyítékok alapján felmentve érzem magamat, — jelentette ki *Dréhr* — hogy néhai *Hankó* Elemér vallomására észrevételemet megtegyem, mert *tanuk bizonyítják, hogy Hankó csaló, közokirathamisító volt.*

Bory Jenő szobrászművész, a Képzőművészet Főiskola tanára tanuvallomásában elmondotta, hogy a balatonzamárdi gyermekszanatórium részére két szobrot akotott és ezért *1000 pengőt kapott.* A szobrok fényképeit beküldte *Pettkó-Szandtner* államtitkárnak ,akitől később levelet kapott, hogy a fényképeket megmutatta *Vass* Józsefnek, akinek nagyon megtetszettek, hogy az a gondolat merült fel, hogy *Vass* József kalocsai kertje számára elkészüljenek a szobrok másolatai.

— Denikve megrendelte *Pettkó-Szandtner* a szobrokat? — kérdezi az elnök.

— Igen, 450 pengőért, mert azt mondták, hogy

a kegyelmes úr sajátjából fogja fizetni,

tehát olcsó legyen. Amikor már a szobor készen volt, kaptam egy levelet, hogy véssem be a szoborba ezt a latin mondatot: *»Sculpsit Bory, fieri jussit minister Vass«.*

— *Dréhrrel érintkezett ebben az ügyben?*

— *Sem vele, sem a miniszterrel.*

Vitéz *Széchy* István ügyész kérdi most a tanútól:

— *Pettkó-Szandtner sohasem mondta önnek, hogy Dréhr a megrendelő?*

— *Soha!*

— *Volt nekem önnel valaha érintkezésem ebben vagy bármilyen más ügyben?* — kérdi *Dréhr* a szobrásztól.

— *Nem* — hangzik a felelet.

Pettkó-Szandtner kihallgatása

A mai vádpont egyik legfontosabb tanuja: *Pettkó-Szandtner* Aladár helyettes államtitkár lépett most a bírói emelvény elé.

— *Mit tud a Bory-féle szobrok megvételéről?* — kérdezte az elnök.

— A földbirtokrendező bíróságtól Zamárdiban területet kaptunk ajándékba. A miniszter úgy rendelkezett, hogy itt *gyermeküdülőt* létesítsünk. Egy-két esztendőn belül meg is csináltuk az üdülőt és hogy a telep minél csínosabb legyen, *a miniszter hozzájárulásával*

két szoborról

is gondoskodás történt. Bory Jenőt azelőtt nem ismertem. Nem tudom, ki hívta fel rá a figyelmemet. Vele léptem összeköttetésbe és megkértük, készítsen két szobrot.

Ezer pengő vételárban

állapodtunk meg a szobrok elkészítéséért. Amikor a szobrokat leszállította, figyelmességből két fényképet küldött nekem a szobrokról. Ezeket megmutattam a miniszternek, akinek nagyon tetszettek. Azt kérdezte: nem lehetne-e *másolatokat* készíttetni a szobrokról, kalocsai rezidenciája kertje számára. Megkérdeztem Boryt: hajlandó lenne-e a miniszter számára másolatokat készíteni? Ő ezt nagy kitüntetésnek vette és ha jól tudom, *olyan olcsó árat állapított meg, hogy csak készkiadásait és munkadíját számította fel: 465 pengőt.* Ezt jelentettem a miniszternek, aki nagy örömmel fogadta. Így megrendeltem a másolatokat. Mindez levelezéssel történt.

Pettkó-Szandtner átnyujtott egy levélcsomót az elnöknek. Az egyik egy *nyugta,* amelyben *Bory* Jenő elismeri 465 pengő felvételét, a többi levélben pedig a szoborrendelésről és felállításáról ír *Bory* az államtitkárnak.

— Hogyan kapcsolódott az ügybe Dréhr Imre?

— kérdi az elnök.

— A szoborról készült fényképfelvételt megmutattam *Scholtz* Kornél államtitkárnak és *Dréhr* Imrének azzal, hogy a képek annyira megnyerték a miniszter tetszését, hogy másolatokat rendelt a szoborból. *Dréhr* azt mondta, hogy

a számlát neki prezentáljam, a fizetésről ő kíván gondoskodni.

— Azt hiszem így mondta: *»Az én figyelmem akar lenni.«* Rövid úton meg is kaptam a pénzt, vagy *Dréhr* személyi titkára, vagy ajtónállója hozta írógépelt nyugta kíséretében, a nyugtát aláírtam és azt visszavitték.

— *Tudta, hogy a pénz honnan jön?*

— Nem. *Azt hittem, hogy*

az államtitkár úr saját zsebéből

fizeti. Annál is inkább hihettem ezt, mert tudtam, hogy *ilyen figyelmességeket nagyon gyakran szoktak tanusítani egymással szemben Dréhr és Vass miniszter.* Emlékszem, amikor *Vass* miniszternek megtetszett egy antik szekrény, megvásárolta és Dréhrnek ajándékozta a nevenapján, vagy karácsonykor. A pénzt egyébként, amint megkaptam, nyomban elküldtem *Bory* részére.

— A nyugtán — mondja az elnök — ön *Bory Jánost* írt, holott a művész neve *Bory Jenő.*

— Lehetséges, nem vettem észre, mikor aláírtam a nyugtát.

— Itt az aktáknál — mondja az elnök — van egy környezettanulmány. Tudja ön, hogyan kerültek ezek a környezettanulmányok az aktákhoz?

— Nem tartozott hozzám, nem tudom. Csak később *Ernszt* miniszter idejében, amikor

névtelen panaszok, följelentések

érkeztek, különösen a menekültügyi hitellel kapcsolatban, kaptam a megbízást, hogy a menekültügyi hitel kiutalásáról szóló aktákat tanulmányozzam át és tegyek jelentést. Ez olyan *házivizsgálat-féle* volt. Tényleg át is inéztem az aktákat és *a nagy halom aktában a legnagyobb meglepetésemre találtam egy nyugtát, amely az én nevemre szólt.*

Folytatjuk a 11. oldalon

Célszerűtlen ápolás pusztulásra ítéli a fogakat!

Ön keféli ugyan fogait, de nem elégedetlenkedik gyakran külsejüket látva?

Bár a durva tisztátalanságokat eltávolítja, de megmarad a film, mely fogait elszínteleníti és a csírákat szívósan azokhoz tapasztja. Film a fogbántalmak oka. Hasonlóképen a fogkő.

Most sikerült egy filmelhárító módszert találni. Eredményei a különleges filmeltávolító Pepsodent-ben egyesülnek. Alapanyagát tisztító, csiszoló alkatrészek képezik és filmeltávolító képessége egyedülálló. Félig olyan kemény, mint az általában használt fogpépek és TELJESEN biztos hatású.

Tegyen kísérletet a Pepsodent-tel s figyelje az eredményt. Fel fog tűnni Önnek, mint fehérednek meg fogai s mint tűnik el a film róluk.

A SPECIÁLIS FILMELTÁVOLÍTÓ FOGPÉP MARK Pepsodent TRADE THE PEPSODENT Co

4242

Agy- és szívérelmeszesedésben szenvedőknek megbecsülhetetlen szolgálatot tesz az enyhe természetes **Ferenc József** keserűvíz azáltal, hogy a tápcsatorna tartalmát kiméletesen levezeti és az emésztőrendszer működését biztosan elősegíti.

Esőköpeny? Természetesen **Wimpassing-Reithoffertől** VI., Andrássy út 8.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Jenő Bory

DAILY NEWS

1981 JUL 2 8

1021

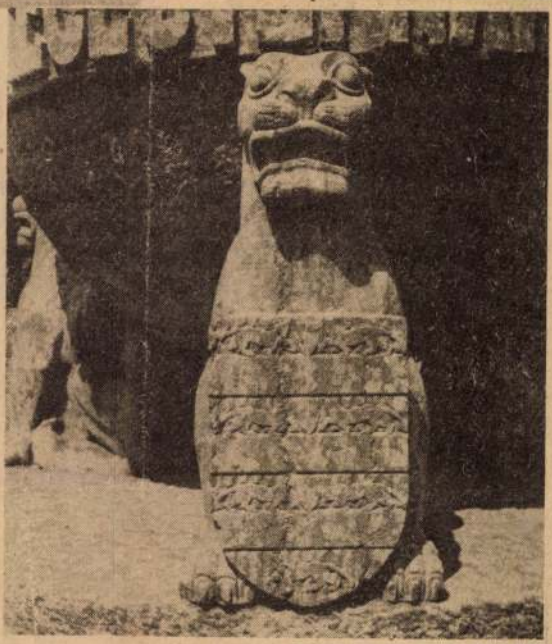

FOTO MTI — I. SZABÓ

Die Zierbrunnen von Székesfehérvár sind Wahrzeichen dieser westungarischen Stadt. Auf dem Platz vor der Burgmauer-Ruine steht der Bischofsbrunnen, ein Werk von Jenő Bory (l.). Unser zweites Bild zeigt einen Teil des Brunnens, der sich auf dem Gelände der einstigen gotischen Basilika befindet. Die Arbeit von Béla Ohmann symbolisiert die Geschichte der Stadt.

Neueste

der Ungarischen Presseagentur MTI
BUDAPEST

DAILY

Bory Jenő, szobrász,
építész

A székesfehér vári „Bory-vár" építője.

–: Szobrászműhely a lovagteremben 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. jún. 20.

Bony Jenő építész, szobrász

20 évig építette Szelesfehérvár mellett a „Bony várat". 1959 december 19.-én halt meg. 80 éves korában

Magyar Nemzet 1969 december 19.
4. old.

Bory Jenő
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
FEJÉR MEGYEI HÍRLAP
1963 MÁJ 28.
1021

Fehérvári emléktáblák nyomában

II.

Egy emléktábla tanulsága

A Magyar Tudományos Akadémia 1924. évi költségvetésében egy érdekes tétel szerepelt: *két millió korona Goldziher Ignác székesfehérvári szülőházának emléktáblával való megjelölésére.*

Kétmillió korona... nem, korántsem került mesebeli összegbe az emléktábla. A nagy bankjegynek is alig volt akkor értékük, már néhány éve tartott az infláció, az első világháború befejezése után.

Az emléktábla — *Bory* Jenő székesfehérvári szobrászművész alkotása — kőbefaragott domborműben ábrázolja a nagy orientalista tudós fejét, a dombormű alatt pedig ez a szöveg olvasható:

EBBEN A HÁZBAN SZULETETT
1850 JÚNIUS 22.
DR. GOLDZIHER IGNÁC,
KELET MÉLYSÉGEINEK TUDÓS KUTATÓJA,
KINEK MUNKÁIBAN AZ EGÉSZ MŰVELT VILÁG
MEGISMERTE ÉS MEGBECSULTE
A MAGYARSÁG KULTURÁLIS EREJÉT

Az emléktábla a Zalka Máté utca 6. számú emeletes ház falán látható, de nem a homlozaton, hanem a Zalka Máté és a Jókai Mór utcát összekötő kis utcában. *A „Kelet mélységeinek" talán máig sincs nagyobb magyar tudósa,* mint amilyen a székesfehérvári egykori cisztercita gimnázium kiváló diákjából lett. Már gimnazista korában foglalkozott a keleti nyelvekkel. A *„Hazánk és Külföld"* című lapban tizenhat éves korában jelent meg két török mese, amelyeket török nyelvből fordított. Budapesten, Berlinben, Leydenben, Lipcsében végezte egyetemi tanulmányait, majd *huszonkét éves korában már a budapesti tudományegyetem magántanára lett.* Állami ösztöndíjjal két évig a Közel-Keleten folytatott tanulmányokat, Szíriában, Palesztinában és Egyiptomban.

Már fiatal korában a legnagyobb tudományos tekintélyek közé emelkedett, aki *az egész világ orientalistái között ismertté tette nevét.* Elsősorban a mohamedán társadalomtörténetet és vallásfilozófiát, az összehasonlító mitológiát és vallástörténetet, az arab filológiát, művelődéstörténetet és jogtudományt tanulmányozta, valamint a keleti archeológia körében végzett maradandó értékű munkát.

Az Akadémia már 1871-ben — huszonegy éves korában — levelező tagjának választotta. *Az orientalisták 1889 évi stockholmi tudományos nagygyűlésén a nagy aranyéremmel tüntették ki.* Nemsokára, 1892-ben a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagjának választotta, két évvel később pedig, 1894-ben a Budapeseti Tudományegyetemen a keleti nyelvészet rendes tanára lett. Az évek során egész sor külföldi akadémiának tiszteletbeli tagja lett, több egyetem — köztük a cambridge-i is — díszdoktorává választotta. Puritán ember volt: *számos külföldi egyetem kínált fel neki katedrát, de mindig szerényen elhárította, a Budapesti Tudományegyetemen akart tanítani.* Az első világháborút követő években is, bármilyen csábító ajánlatokkal keresték fel, mindvégig hű maradt hazájához, a Budapesti Tudományegyetemhez, a Magyar Tudományos Akadémiához.

Fáradhatatlanul résztvett az Akadémia munkájában. 1910-ben az Akadémia I. osztályának (a nyelv- és irodalomtudományi osztályának) elnökévé választották. *Az Akadémia tagjai nagy megbecsüléssel vették körül a „legigénytelenebb, és legtudósabb ember" hírében álló tudóstársukat.* Bizalmukból kétszer is képviselte a Magyar Tudományos Akadémiát az Akadémiák Nemzetközi Szövetségének három évenként megismétlődő nagygyűlésén, még pedig az 1907 évi bécsi és az 1910. évi római nagygyűlésen.

Több évtizedes tudományos munkássága egész könyvtárra terjed. Amikor tanítványai 1910-ben, születésének hatvanadik évfordulója alkalmából *„Keleti tanulmányok"* címen emlékkönyvet adtak ki tiszteletére, és összeállították Goldziher Ignác könyveinek, tanulmányainak jegyzékét, összesen 453 művet soroltak fel. Nagyszerűen ismerte a Bibliát, a Koránt, a Talmudot, a középkori zsidó irodalmat, de éppúgy otthon volt a görög bölcseletben is. Művei magyar nyelven kívül németül, angolul, franciául jelentek meg. Holló utcai lakása egész kis keleti akadémia volt, zúgligeti tuszkulánumában nyaranta külföldi orientalisták telepedtek le, hogy vele eszmecserét folytassanak. *Lelkesen ápolta Kőrösi Csoma Sándor emlékét.* Benne nemcsak az úttörő kutatót, az ázsiai tudomány csaknem hozzáférhetetlen területének bátor felfedezőjét tisztelte, hanem mindenkor a lelki tisztaság, az erkölcsi jellem ragyogó példaképét látta.

Hetvenegy éves korában halt meg, 1921 november 15-én temették az Akadémia oszlopcsarnokából. A róla szóló emlékbeszéd megtartására az Akadémia *Stein* Aurélt, a neves Ázsia-kutatót kérte fel.

A Magyar Tudományos Akadémiában *ma hatalmas Goldziher-gyűjtemény áll az orientalista kutatók rendelkezésére.* Még 1933-ban fia, dr. Goldziher Károly műegyetemi tanár, az Akadémia Könyvtárának ajándékozta atyja hátrahagyott jegyzeteit, rendkívül nagy levelezését, amely másfélezer levélírótól mintegy tizennégyezer levelet tartalmaz.

Goldziher Ignác a magyar tudományos élet nagy büszkesége volt, akinek — mint az emléktábláról olvashatjuk, — „munkáiban az egész művelt világ megismerte és megbecsülte a magyarság kulturális erejét." De emléktáblájánál éppen ezért annál szomorúbban gondolhatunk arra, *milyen mélyre süllyedtnek látta volna hazáját, mikor az mind erősebben fasizálódott és a fajgyűlölet politikájának éveiben talán ő is elpusztult volna, mint annyi más érdemes tudósunk.*

Környei Elek

még fiúk, lányok együtt rí-
ogatták az ijedten futkározó gépkocsikat, most már elkülönülten állnak egymástól, mondhatni ellenségesen. A magányos farkas aztán rálelve a szívéhez legközelebb álló útitársra, felszedi azt és tüstént tovább áll zsákmányával. Hogy ezt követően mi történik, azt én nem tudhatom, ámbár hallottam, hogy olykor letérnek a szürke betonútról, leginkább a zöldövezetek közelében. Ez, úgy mondják, játékszabály. Aki vét a játékszabály ellen, az kiszáll a kocsiból és újra kezdi.

Mindebből kitűnik, hogy az autóstop voltaképpen társasjáték. Ugyanolyan társasjáték, mint például a népszerű „Ne nevess korán". Részt vesznek benne: a gépjárművek vezetői, mint ragadozók, az útszegélyen felsorakozó fiatalok, mint olyan áldozatok, akik boldogok, ha elragadják őket; s végül a szülők, nevelők, rendőrök, mint kibicek, akiknek a játékba beleszólni természetesen tilos. A játék sajátosságaiból adódik, hogy a csinos fiatal lányok helyzeti előnyt élveznek a fiúkkal szemben, ami azt bizonyítja, hogy a női egyenjogúság tekintetében nagyot léptünk előre. Régebben az autóstop csak könnyű nyári szórakozás volt, ma már űzik tavasszal, ősszel, sőt télen is, ha a gépkocsi fűthető.

Szó esett arról, hogy az autóstop-mozgalom kezdetéről semmi bizonyosat nem tudunk. Ugyanez vonatkozik a jövőjére is. Nem tudhatjuk, hogy az autóstop mivé fejlődik, ámbár bizonyos dolgokra már most is következtethetünk...

Ivanics István

Pályázati felhívás felszabadulásunk 20. évfordulójára

Pályázni lehet:

a) A megye bármely községe, vagy helysége történetének átfogó, vagy valamely részkérdésének önálló kutatáson alapuló feldolgozásával. Így a szocialista iparosításért és a mezőgazdaság szocialista átszervezéséért folytatott harc kérdésének vizsgálatával, egy-egy üzem, vagy termelőszövetkezet történetének megírásával, egy-egy falu, vagy település művelődési viszonyainak ábrázolásával. Az átfogó jellegű témák a felszabadulástól napjainkig terjedő időszakot öleljék fel.

b) Az elmúlt 20 esztendő történetére vonatkozó visszaemlékezések megírásával. Ezek főleg egyes kiemelkedő események feldolgozására terjednek ki. Például: „A földosztás a faluban", „Az élet megindulása a felszabadulás után (novemberi választásokig) a faluban", „Népi szervek létrejötte és tevékenysége falumban", „Hogyan alakult meg a Kommunista Párt helyi szervezete a helységben". „Demokratikus pártok tevékenysége".

c) Eredeti forrásanyagok, iratok, röplapok, korabeli újságok és egyéb dokumentumok gyűjtése.

A pályázaton bárki részt vehet, kutató történészek, pedagógusok, honismereti szakkörök, stb.

Az a) pont alatt jelzett feldolgozásokat az alábbiak szerint díjazzuk:

1 darab első díj	**3000,— forint**
3 darab második díj	**2000,— forint**
3 darab harmadik díj	**1000,— forint**

Visszaemlékezéseket a színvonaltól (terjedelem) függően a bíráló bizottság által megállapított összeggel díjazzuk.

A díjazott és a többi sikeres munkát a jubileumi kötetben kiadjuk.

Kérjük a részvételi szándékot a választott téma megjelölésével együtt 1963. június 30-ig a következő címre bejelenteni: MSZMP archivuma Székesfehérvár, Dózsa György-tér 10. A kész pályaműveket szintén erre a címre kell megküldeni.

A bíráló bizottság 1964. novem-
[illegible] hirdeti ki a pályázat

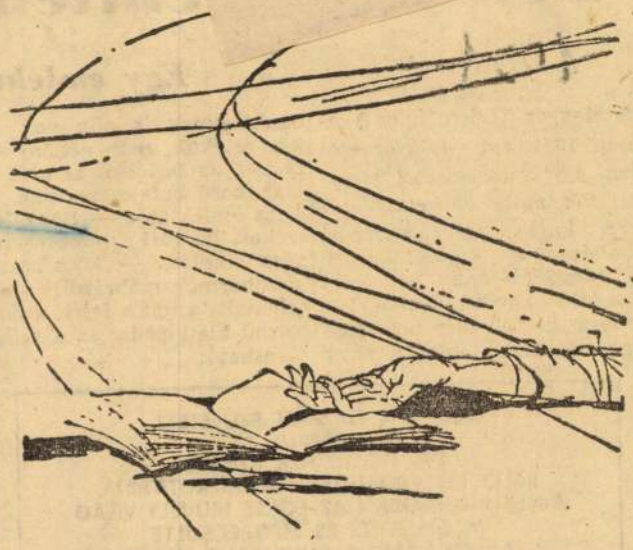

NAZIM HIKMET

A Bajazid tér halottja

Egy halott hever ott
tizenkilenc éves fiatal fiú
éjjel csillagok alatt
és nappal vakító napfényben
Isztambulban a Bajazid téren.

Egy halott hever ott
tankönyvével és álmával
kezében, melyet el sem álmodhatott
kilencszázhatvan április szelében
Isztambulban a Bajazid téren.

Egy halott hever ott
lelőtték
a golyó vágta seb
piros szegfű a mellében
Isztambulban a Bajazid téren.

Egy halott hever ott
s a földre addig csöpög a vére
míg fegyveres nemzetem a szabadság
dalaival beözönlik
a hatalmas térre.

1960.

BORY JENŐ szobrászművén

Finódi Sebestyén valamint Batthyány Lajost ábrázoló szobrát és „Finódi" című displantizáját említik a Sárvár történelmének ikonográfiája cím alatt.

Kondics József: Sárvár és a sárváriak a magyar képzőművészetben I. rén

Vasi Szemle 1983. 4

Bory Jenő, építész-szobrász-festőművész

Dávid Endre szobrászművész 1904-be került Stróbl Alajos mesteriskolájába, ahol Bory Jenővel együtt tanult. — Stróbl Alajos ajánlására ismét megpályázta a koronázási ösztöndíjat és ennek összegéből párizsi tanulmányútra ment.

Sz. Kürti Katalin: Debrecen szobrászatának történetéből
Hajdú-Bihari Napló, 1983. szept. 24.

MDK

Bori Jenő

Cifka P: A vidéki képzőművészek kiállításáról.
SzN. 1954. dec. 9.

M.D.K

Bosy Jenő
szobrász

Dr. Wartha Vincének küsztje van elhelyezve az egyetem előtéreben.

Lancz Sándor: Veszprém uj arca
Művészet, 1965. április - 28 lap

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

SZABAD FÖLD

Bory Jenő
1963 SZEP 15.

A székesfehérvári Bory-várban, a közelmúltban elhunyt híres szobrászművész, Bory Jenő sajátmaga építette, idegenforgalmi látványosságként is nevezetes egykori lakóhelyén forgatja legújabb tv-filmjét egy müncheni cég.

Boryjenő
festő

M.D.K.

1955-ben közös kiállítása
volt Áron Nagy Rajással

Kowalowszky Márta — Kovács Péter: Áron Nagy Rajos
Művészet, 1961. május — 25 l.

Bory Jenő (szobrász)

(Nagy Gyula egyik tanára volt a Képzőművészeti Főiskolán.)

-n-: Egy makói szobrász (Nagy Gyula.
Tiszatáj, Szeged, 1960. november. 6. l.

Bory Jenő MDK

Sebesült hős, pyrobazalt

Műcsarnok 1925-26 Akt-kiállitás

MDK

Bory Jenő

Keselyü,márványszobormü

Szent elefánt,alpakkaszobormü

KMT 1911. tav. kiáll. kat. 34.l.

MDK

Bory Jenő

Lourdesi Madonna.Márványszobormű.Magánt.

Képzőm.Társ.1911.tav.kiáll.kat.36.l.

Bory Jenő szobrász

Irgalmas nővér

"A nő a müvészetben"kiállitás katalógusa 1936.Mücsarnok

Hory Jenő

MDK

Deli hajna, pirobazalt

Műcsarnok 1923 tavaszi tárlat

MDK

Bory Jenő

Siremlékterv, szobormü

KMT. 1907. tav. kiáll. kat. 34.l.

Bory Jenő MDK

Zádor Györgyi siremléke, gipsz

Mücsarnok 1942-43 téli kiállitás

BORY Jenő / Székesfehérvár

1. Petőfi terrakotta 55
2. Zsuzsanna terrakotta 80
3. Férfi portré terrakotta 44

Dunántuli Képzőművészek Kiállitása 1958.
Kat. bev.: Cseh Miklós

/Székesfehérvár, István király Museum
közleményei Dsor 14./

Bory Jenő

MDK

Tanulmányfej, márvány

Műcsarnok 1934. dec. 1935. jan.
Jubileumi kiállítás

Bory,Jenő MDK

Kvinnohuvud, terrakotta
Monna Vanna, brons
Barnstaty, terrakotta

Stockholmi Magyar kiáll.1922. augusztus máj.

Bory Jenő MDK

Faun, bronz

Mücsarnok 1939.
Derü a müvészetben kiáll.

Bory Jenő MDK

Szenteltviztartó, porcellán

Mücsarnok 1938 Szent István kiállitás

Boty 1en

MDK

Szentgotthárd, porcelán

Mécsarnok 1938 Szent István király

Bory Jenő

MDK

Balogh Loránd, gipsz

Mücsarnok 1938 Őszi tárlat

MDK

MDK

Bory Jenő

Lófej, belga márv.

Horthy jub. kiáll. Mücs. 1939. dec. 14. 1.

Bory Jenő
Kőszeghy László

Tavaszi Tárlat. Műcsarnok, 1932. április, 6 l.

BORY JENŐ

Szent Vince. Pirobazalt.
Versenydij. Patinázott gipsz.

Téli kiállitás képes tárgymutatója. Műcsarnok 1937.

Bory Jenő MDK

Olvasó leány, részlet, gipsz

Játszó gyermekek, gipsz

Háboru és béke, gipsz

A szegedi háboru és béke kutja, gipsz

Mücsarnok 1944 Tavaszi tárlat

MDK

Bory Jenő

a Céh müvésztagja, szobrász

Munkácsy Céh 8.repr. kiáll. N.Szal. 1935.márc. 4.l.

MDK

Bory Jenő

Szent Borbála.Pyrobazalt.

Az Orsz.Magy.Képzőm.Tars.jubileumi kiáll.
képes tárgymutatója.1936.maj-jun. 15.1.

Bory Jenő
Női fej, márv.

Szegedi Képzőmüv. Egyesület kiáll. 19o7. márc.
9 l.

Bory Jenő
Fürdő előtt, gipsz

Szegedi Képzőműv. Egyesület kiáll. 1907. márc.
9 1.

Bory Jenő
Aranyhaju, szinezett pirobazalt

Tavaszi Tárlat. Műcsarnok, 1932. április, 11 1.

Le tréso rde Gran. Revue de l'Art Chrétien. XIV., 1881., 164. l. — Czobor: Erdődi Bakócz Tamás kárpitja. AÉ., IX., 1889., 121. l. — Tört. Főcsoport, 1574. szám. — Czobor: Egyházi emlékek a történelmi kiállításon. Bp. 1898., 80. l. — Forster: Magyarország műemlékei. II. kötet. Bp. 1906., 284. és 288. l. — Csernyánszky 78—79. l. (Képe 79. l.) — Lepold—Lippay 42. l. (Képe VIII. táblán.) — Lepold Katalógus 222. sz.

SSIÓ-CÍMER,

vetplasztika, aranyhímzéssel és gyöngyökkel. et fából, belül ezüstözve. A címerben Krisztus ének és kínszenvedésének jelképei, felette m sisak, a középsőből kinövő zászlóval, arkokban evangélisták jelképei. Kétoldalt sos felirat mondatszalagokon, a címer alatt jándékozásra vonatkozó latin felirat.
. 54·5 cm.
yar munka, 1597-ből.
ata szerint Thurzó Szaniszló szepesi gróf lékozta Kutassy prímásnak, érsekké emelé-, 1597.
Árvízkárosultak, 1876., 45. l. 1519. szám. — Dankó 103—106. l. (Képe XLVI. tábla.) — Pulszky Károly: Az esztergomi főegyház incstára. AÉ., XIV., 1880., 289. l. — rodalom. Egyházművészeti Lap, I., 1880., 72. l. — Martinov: Le trésor de Gran. Revue de lArt Chrétien, XIV., 1881., 166. l., V., 1881., 351. l. — Tört. Főcsoport,

Bory Jenő 29, 42, 130
(in: Déry Attila; Budapest eklektikus épületszobrászata
/Művészettörténet-Műemlékvédelem I. /OMF kiad. Bp. 1991.

DÉRY Attila: Budapest eklektikus épületszobrászata. Bp. : OMF, 1991

Borg Jenő
szobrász

„Magyar nemes" figurája herendi porcelánban.

dr. Sikota Győző: Herendi porcelán
Műszaki Kiadó 1970.

Bory Jenő

szobrák

~ herenok figura - tervei

Dr. Sikota Jenő: Herenok porcelán 72.

Műszaki Kiad. 1970.

MDK

Bory Jenő szobrász

Szöveg-archív anyagából

Dávid Katalin: A Művészettörténeti Dokumentációs Központ Adattára Művért 1957.VI.évf.4.sz.322.l.

Bory Jenő MDK

Szenteltviztartó, porcelán

Műcsarnok 1938. Szent István kiáll.

Bory Jenő MDK

Épitészeti vázlatok, I-II. rajz

Épitészeti tanulmány, tempera

Mücsarnok 1906/7. téli nemzetk. kiáll.

MDK

Bory Jenö, szobrász.

Mater Dolorosa. Pirobazalt szob.mü.

Tavaszi tárlat. 1923 ápr.-máj. OMKT-Műcs. Kat. 22.1.

Bory Jenő

Barabás Lizella, terrakotta

Műcsarnok 1939 dec-1940 január

Bory Jenő MDK

Belga márvány

Műcsarnok 1939 dec.- 1940 január

Bory Jenő

MDK

Szent Margit a nyulak szigetén, pordellán

Műcsarnok 1941 Jubileumi kiállítás

Bory Jenő

MDK

Az első család, gipsz

Műcsarnok 1942 Tavaszi kiállitás

MDK

Bory Jenő

Hatvanhat esztendő

M.táj- és életképkiáll. 19-2o.sz. Mücs.
1927.jan.

Bory Jenő

MDK

Szent András, gipsz

Mücsarnok 1940 tavaszi tárlat

MDK

Bory Jenő

Sebesült hős, pyrobazalt

Akt-kiáll. 1925. dec. Műcs.

MDK

Bory Jenő

Bandika, br.

Akt-kiáll. 1925. dec. Műcs.

Bory Jenő

MDK

Szarvassy Imre, márvány

Műcsarnok 1932/33 téli kiállitás

Bory Jenő MDK

Méhes Zoltán, terrakotta

Műcsarnok 1935 téli és Székely Bertalan emlékkiáll.

Bory Jenő MDK

Gaády Gyula, terrakotta

Mücsarnok 1935 téli és Székely Bertalan emlékkiáll.

Bory Jenő MDK

Szent Borbála, pyrobazalt

Mücsarnok 1936 Jubileumi kiállitás

Bory Jenő

MDK

Szent Vince, pirobazalt

Mücsarnok 1937 Téli kiállitás

Bory Jenő MDK

Versenydij, gipsz

Mücsarnok 1937 Téli kiállitás

Bory Jenő MEK

Csányi Károly, terrakotta

Mücsarnok 1935 III.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Bory Jenő

MDK

Szent Bernát, gipsz

Műcsarnok 1935 III.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Bory Jenő

MDK

Viski János, pirobazalt

Mücsarnok 1937 Téli kiállitás

Bary Jang

Vlad Ramos, pirobaralt

Bory Jenő MDK

Réka királyné, márvány

Műcsarnok 1939 Téli tárlat

Bory Jenő MDK

A világháboruban elesett honvéd orvosok hősiemlék pályázatának terve

Mücsarnok 1939 téli tárlat

Bory Jenő

MDK

Rózsaviz-kut

Mücsarnok 1939 Derü a müvészetben

Bory Jenő MDK

Faun, bronz

Mücsarnok 1939 Derü a müvészetben

M. D. K.

BORY Jenő szobrász

1879. —

Férfikétmás (1926.)

Monna Vanna

Tannenmainyfej

A M. N. Galéria almagjegyzéke I. (a. n.

Bp. 1959. 43-44. l.

Bory Jenő, sz. Székesfehérvár, 1879.

Keresztelő Szent János, bronz
Centaur, pirogranit
Női fej, pirobazalt
Női akt, "
Szent elefánt, alpakka
Horgoló leányke, terrakotta

Őszi Tárlat kiállitása. Műcs. 1922. nov. 14-15 l.

Bory Jenő

Gyermekszobor, pirobazalt
Bosnyák ló, bronz
Gyermekképmás, pirobazalt
Gyermekfej, bronz
Egy theozófus siremléke, terrakotta
Diszkut, mozaik, pirobazalt

Őszi Tárlat kiállitása. MMcs. 1922. nov. 14-15 l.

Bory Jenő

Keselyü, bronz
Hessky Márta, terrakotta
Ámor pisztollyal, pirobazalt
Apám, gipsz
Ecce Homo, gipsz
Tál elefántokkal, pirobazalt

Őszi Tárlat kiállitása. Műcs. 1922. nov. 14-15 l.

Bory Jenő

Rohanó Centaur, pirobazalt
Tanulmányfej, "
Rembrandt, terrakotta
Női fej, pirobazalt
Tinódi, bronz
Önarakép, pirobazalt

Őszi Tárlat kiállitása. Műcs. 1922. nov. 14-15 1.

Bory Jenő

Czakó müegyetemi tanár képmása, pirobazalt
Monna Vanna, pirobazalt
Gyermekfej, "
Gyermekképmás, "
Jótékonyság, Gelléri siremlék, gipszmodell
Gyermekképmás, pirobazalt

Őszi Tárlat kiállitása. Mücs. 1922. nov. 14-15 **l.**

Bory Jenő
Kettős fej, pirobazalt
Irgalmas nővér, "
Zsuzsanna, "

Őszi Tárlat kiállitása. Mics. 1922. nov. 14-15 1.

Bory Jenő

MDK

A máriabesnyői Máv.állomás Madonnája, gipsz

Műcsarnok 1936 A nő a művészetben c. kiáll.

Emlékkiállítás a szobrász-építész munkáiból

Bory Jenő és a Bory-vár

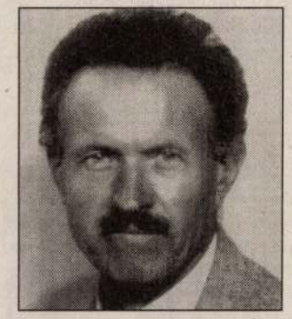

Bory Jenő

Konferenciát rendeztek és kiállítás nyílt meg Székesfehérváron a város neves szülötte, Bory Jenő emlékére. A neves építészmérnök és szobrászművész 1879. november 9-én született Székesfehérváron. A József Műegyetemen szerzett építészi diplomát, 1904-ben iratkozott be a Képzőművészeti Főiskolára, ahol két évet töltött Stróbl Alajos biztatására; a márványfaragást gyakorolta Carrarában, Paolo Triscornia műhelyében. 1907-ben beiratkozott Stórbl Alajos mesteriskolájába, ahol négy évet töltött. 1911-ben meghívást kapott a Képzőművészeti Főiskolára, ahol több évtizeden át tanított. A Műegyetem építészeti szakán pedig 1920 óta mint meghívott előadó tanította a mintázást, illetve a szobrászatot, ahol ez akkor kötelező tantárgy volt... 1943–45 között a főiskola rektori tisztét is betöltötte.

„Művészi működésem a középiskolában veszi kezdetét – írta magáról –, *ott határoztam el, hogy bár szobrász akarnék lenni, először építész leszek; látván az építész és szobrász társulását egy egy monumentális művészi feladat megoldásához."*

A székesfehérvári Bory-vár művészeti nevezetessége hazánknak, amelyet külföldön is ismernek. Bory Jenő ennek tervezésével és felépítésével építészként és szobrászként is maradandót alkotott. Az utóbbi években azonban nevét csak a Bory-várral kapcsolják össze, szobrászati *életműve kevéssé ismert*. 1945 után az őt övező elismerést felváltotta a politikai inszinuáció (háborús bűnösséggel vádolták, nyugdíját megvonták) s a hallgatás, a szakmai közöny.

Művészettörténészek, szakírók, munkáinak tisztelői úgy vélik, *elfogadhatatlan ez a mellőzés, eljött az ideje Bory Jenő munkássága újraértékelésének*. A szülőváros, Székesfehérvár talált módot arra, hogy emlékkonferencián idézzék fel Bory Jenő főiskolai, szobrásztanári tevékenységét, annak az embernek az életét, aki első munkájaként a fehérvári *Jézus szíve-templomot* építette, a mesteriskolán elkészítette *a Petőfi család síremlékét*, a több mint két méter magas *ikervári Batthyányi-szobrot*, a székesfehérvári *Árpád-házi Boldog Margit szobrát*, akinek *Szent Imre-szobra és Asztrik püspök reliefje* Kalocsán látható, s monumentális síremlékei emlékeztetnek az elmúlásra a Kerepesi temető árkádjaiban.

A székesfehérvári *Szent Korona Galériában* Bory Jenő szobrászművész retrospektív kiállítása december 31-ig látható.

(r. j.)

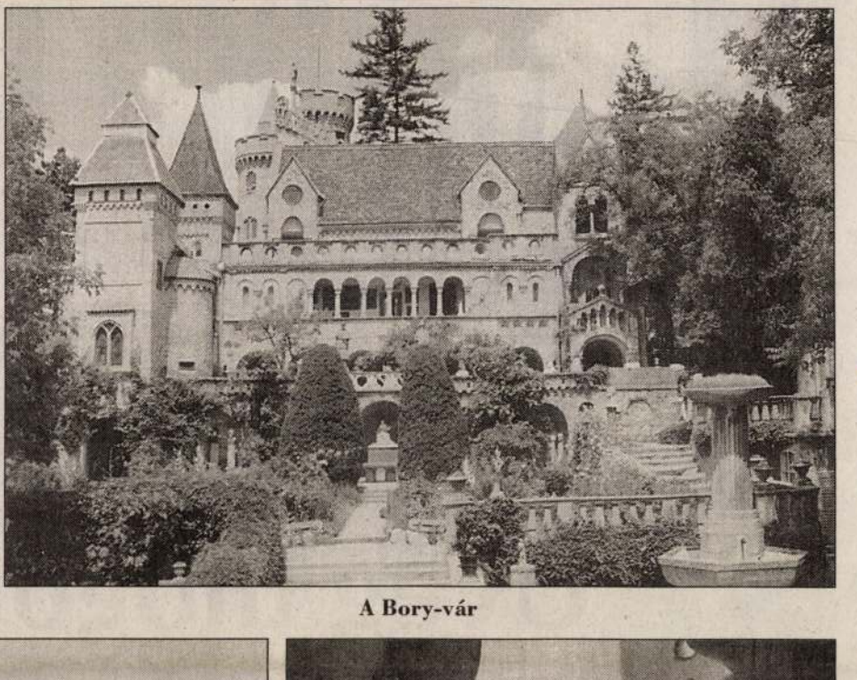

A Bory-vár

Kelő napsugár (bronzszobor)

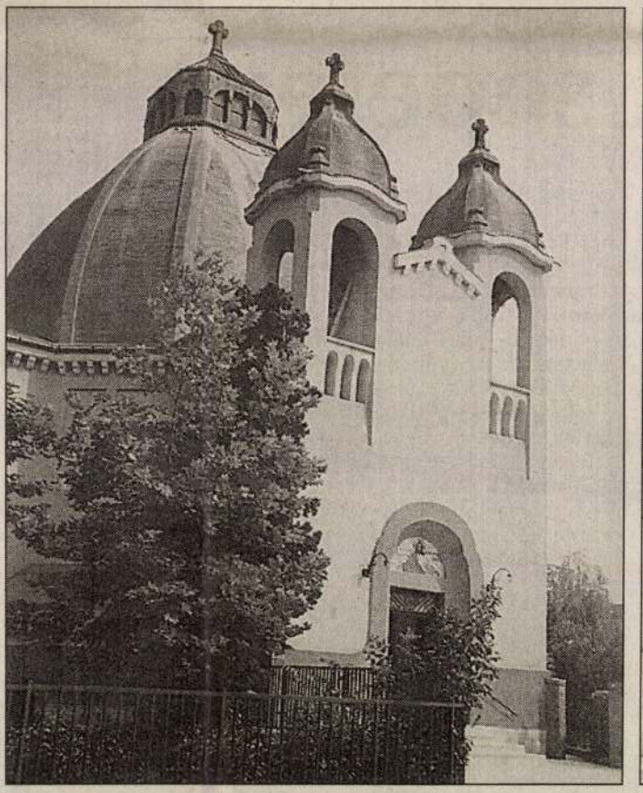

A Jézus szíve-templom

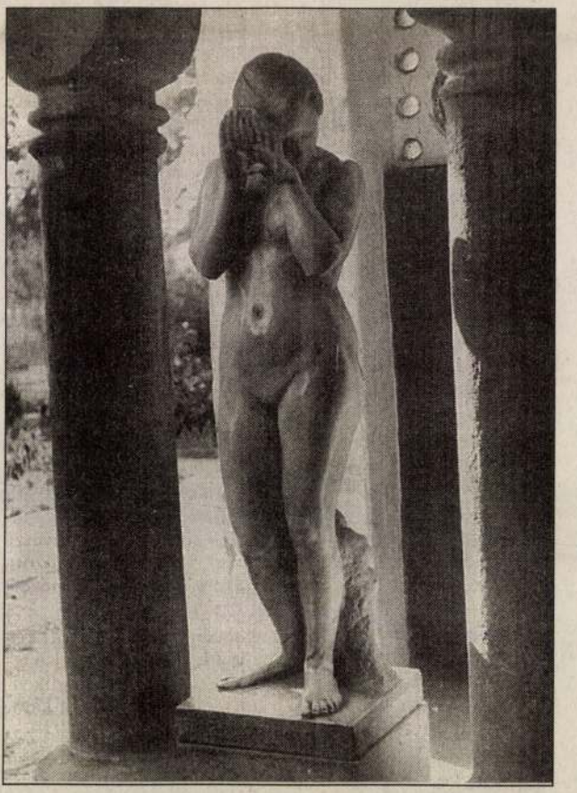

Szégyenkező (ruszkiciai márványszobor)

BORY JENŐ

Szombati Magazin
Magyar Nemzet
1996. november 16.

TUDNIVALÓK
Bory-vár
Művészettörténészek, szakírók, munkáinak tisztelői úgy vélik, elfogadhatatlan a mellőzés, eljött az ideje Bory Jenő munkássága újraértékelésének. A szülőváros, Székesfehérvár talált módot arra, hogy emlékkonferencián idézzék fel Bory Jenő főiskolai, szobrásztanári tevékenységét.
II. OLDAL

UTAZÁS
Világjárók
Körülbelül 700 utazási iroda van Magyarországon, s a jelek szerint mind megél. A világra kíváncsi utasok közül azonban sokan a régi, patinás irodákban bíznak. A „nagy öregek" egyike, a Cooptourist 1969 óta aktív szereplője a hazai idegenforgalomnak. A verseny őket is elérte.
III. OLDAL

KIKAPCSOLÓDÁS
„A Márkus"
Szerette ön Márkust? Mármint Márkus Lászlót, a Madách Színház egykori színművészét? Emlékszik rá, és meg akarja őrizni emlékezetében, vagy szívesen hallana valamit, ami őt megidézné? November 16-án tartja legújabb premierjét a Komédium, a főszerepben Dávid Sándor.
IV. OLDAL

DIVAT
Vetélkedő
Az Országos Kozmetikus Ipartestület, az Iposz egyik legnagyobb tagszervezete 2100 kisiparost tömörít. Vasárnap, november 17-én az ipartestület és a Fodrászakadémia ifjúsági és mesterversenyt rendez. Az Építők székházában a pályára készülők mérik össze tudásukat.
VII. OLDAL

Vándornépek központjából a nagyipar fellegvára

Üveg mögött a múlt Csepelen

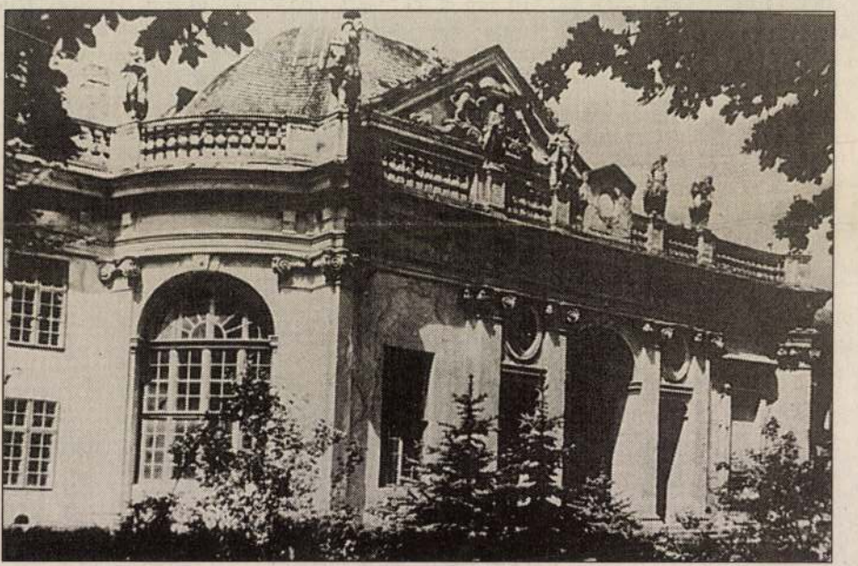

A ráckevei Savoyai-kastély

Csepel nevének említésekor a legtöbb embernek a munkásmozgalmi dalok jutnak eszébe és az állandósult jelző: „vörös" Csepel. Az idősebbek látják maguk előtt a május elsejei felvonulások megkülönböztetett csoportját: *a csepeli munkásokat*. A sziget nevének hallatán még szóba jöhet a papírgyár, a posztógyár, a kerékpárgyár és újabb időkben az onnan kikerült munkanélküliek, no meg a HÉV. A kertvárosban

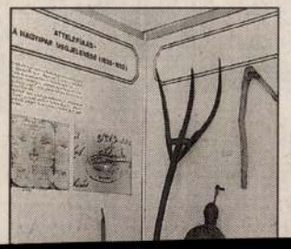

litika miként használta egykoron a régészek, történészek kutatásait és elemzéseit, miközben a helytörténettel foglalkozók is a maguk hasznára fordították a politikát. A vörös Csepel kiemelt szerepet játszott a szocializmus négy évtizede alatt. Ezért *nemigen ellenőrizték a gyűjteménygyarapítók munkáját*. Minden tárgyi emlék mesél a régi időkről. A dokumentumok ritkán hazudnak…

Csepel különleges vidék. Földrajzi adottsága is erre predesztinálja. A főváros déli, alföldi részén fekszik, Budapest földrajzilag legjobban körvonalazott és elhatárolt kerülete. Határait három égtáj felől folyóvizek, a *Duna* és mellékága, a Ráckevei-Duna adja, csak dél felől közigazgatási a te-

maznak. Csiszolt kőeszközöket, őrlőköveket, hálónehezéket, kővágóeszközöket a *Királyerdő* déli, a mai *Szigetszentmiklós* felöli részen találtak. Kőszerszám és őrlőkő egyaránt található a helytörténeti gyűjtemény anyagában. Rézkori leletek a városi vízmű területéről került a tárlókba. A csepeli telepek és más feltárások arra utalnak, hogy a táj a kora bronzkorban már a vándorló, vadászó népek egyik Duna-medencei központja volt. A megtalált edények a fazekasság fejlettségét tanúsítják. Kora bronzkori tálak, edények beszélnek az üveglapok mögött a művesség akkori nívójáról. Az itteni embereket életmódjuk a vízhez kötötte. A kézművességen kívül természetesen halásztak, vadásztak, állattenyésztéssel is foglalkoztak. A Csepel-szigetet a kora középkori, a IX. és a XII. század közötti történetét nagyrészt homály fedi. Ebből az időszakból kiváltképp kevés oklevél és régészeti feltárás vonatkozik Budapest mai XXI. kerületére, Csepelre. Viszont *Anonymus* híres *Gesta Hungaroruma*, A magyarok cse-

lekedetei című, XIII. századi latin nyelvű udvari históriájában a honfoglalás történetét leírva többször foglalkozott a Csepel-szigettel. A honfoglalás kori csüngők, karperecek ott láthatók a csepeli Királymajorból illusztrálván a megírtakat.

A környék emlékeit lelkesen gyűjtötték az egykori tanárok. A húszas években *Perényi* József, később tár-

Walenstein kapisztrán páter volt, nagy része volt a község felvirágoztatásában. Az ő közbenjárására került Csepelre *Nepomuki Szent* János 1721-ben készült nagy méretű szobra.

Csepel históriájába fekete betűkkel került be az 1838-as esztendő. Ekkor ugyanis a dunai jeges ár elpusztította a községet. A későbbiekben mód nyílt az újjászületésre a megmaradt lakosság új helyre telepítésével. A mostani kiállításon látható egy dombormű,

Bory Jenő

Szombati Magazin
Magyar Nemzet
1996. november 16.

TUDNIVALÓK
Bory-vár
Művészettörténészek, szakírók, munkáinak tisztelői úgy vélik, elfogadhatatlan a mellőzés, eljött az ideje Bory Jenő munkássága újraértékelésének. A szülőváros, Székesfehérvár talált módot arra, hogy emlékkonferencián idézzék fel Bory Jenő főiskolai, szobrásztanári tevékenységét.
II. OLDAL

UTAZÁS
Világjárók
Körülbelül 700 utazási iroda van Magyarországon, s a jelek szerint mind megél. A világra kíváncsi utasok közül azonban sokan a régi, patinás irodákban bíznak. A „nagy öregek" egyike, a Cooptourist 1969 óta aktív szereplője a hazai idegenforgalomnak. A verseny őket is elérte.
III. OLDAL

KIKAPCSOLÓDÁS
„A Márkus"
Szerette ön Márkust? Mármint Márkus Lászlót, a Madách Színház egykori színművészét? Emlékszik rá, és meg akarja őrizni emlékezetében, vagy szívesen hallana valamit, ami őt megidézné? November 16-án tartja legújabb premierjét a Komédium, a főszerepben Dávid Sándor.
IV. OLDAL

DIVAT
Vetélkedő
Az Országos Kozmetikus Ipartestület, az Iposz egyik legnagyobb tagszervezete 2100 kisiparost tömörít. Vasárnap, november 17-én az ipartestület és a Fodrászakadémia ifjúsági és mesterversenyt rendez. Az Építők székházában a pályára készülők mérik össze tudásukat.
VII. OLDAL

Vándornépek központjából a nagyipar fellegvára

Üveg mögött a múlt Csepelen

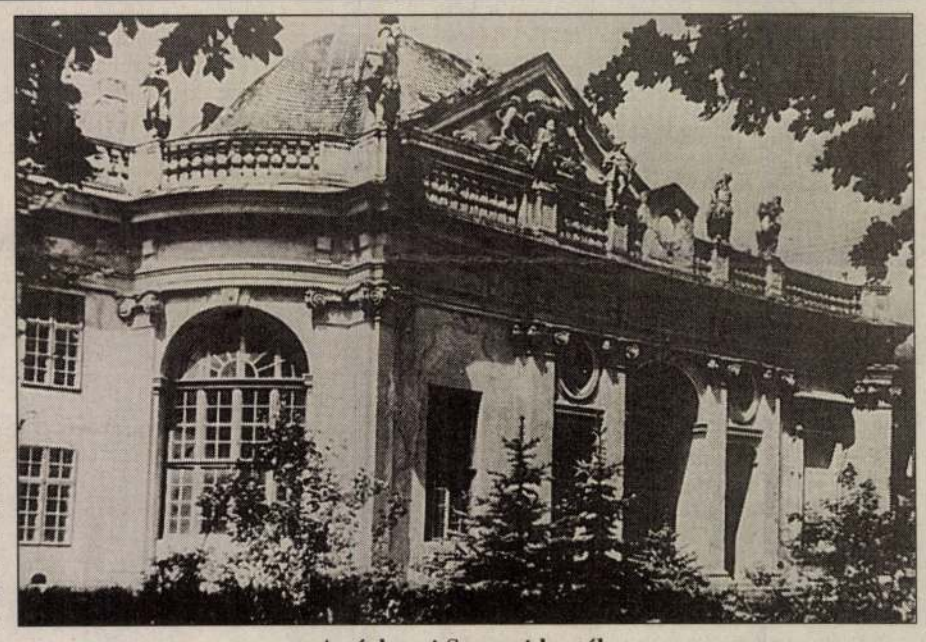

A ráckevei Savoyai-kastély

Csepel nevének említésekor a legtöbb embernek a munkásmozgalmi dalok jutnak eszébe és az állandósult jelző: „vörös" Csepel. Az idősebbek látják maguk előtt a május elsejei felvonulások megkülönböztetett csoportját: *a csepeli munkásokat*. A sziget nevének hallatán még szóba jöhet a papírgyár, a posztógyár, a kerékpárgyár és újabb időkben az onnan kikerült munkanélküliek, no meg a HÉV. A kertvárosban

Tárlórészlet az 1838-as jeges árvíz utáni évekről

élők és a panelekben lakók közül vajmi kevesen elmélkednek el a múlton, látogatnak el a helytörténeti gyűjteményt megnézni, hogy megtudják, hová is születtek vagy költöztek.

Pedig érdemes megnézni az eredet relikviáit a *Szent Imre tér 3.-ban*, a szépen renovált katolikus templommal szemben. Az épület korábban pártház volt, később gyári óvoda. Fogyott az üzem dolgozóinak a száma, fogytak az óvodáskorú gyerekek. Megszűnt a kisdedóvó, ide kerültek a múlt emlékei. A hely történésze, a hely szülötte, a szó nemes értelmében vett lokálpatriotája dr. *Bolla* Dezső. A gazdaságföldrajz szakembere könyvet ír, cikket publikál, vetélkedőt szervez, gyűjt, rendszerez, tárlót barkácsol, ha kell, és találkozásunk pillanatában éppen a frissen megvásárolt kovácsműhelyt segíti berendezni az udvaron.

A múltat bemutató gyűjtemény három nagy teremben fogadja a látogatót az emeleten. A lépcsőfordulóban felfelé haladva látszik a szakértő gyűjteményvezető nemes szenvedélyének nyoma: régi, értékes térképek sora. A különleges kartográfiai kiadványok vonzzák a tekintetet.

Odafönn a tárlók között beszélgetünk a helytörténet szerepéről, arról, hogy a politika miként használta egykoron a régészek, történészek kutatásait és elemzéseit, miközben a helytörténettel foglalkozók is a maguk hasznára fordították a politikát. A vörös Csepel kiemelt szerepet játszott a szocializmus négy évtizede alatt. Ezért *nemigen ellenőrizték a gyűjteménygyarapítók munkáját*. Minden tárgyi emlék mesél a régi időkről. A dokumentumok ritkán hazudnak…

Csepel különleges vidék. Földrajzi adottsága is erre predesztinálja. A főváros déli, alföldi részén fekszik, Budapest földrajzilag legjobban körvonalazott és elhatárolt kerülete. Határait három égtáj felől folyóvizek, a *Duna* és mellékága, a Ráckevei-Duna adja, csak dél felől közigazgatási a terület határa. A Duna választja el Lágymányostól, a Tétényi-fennsík peremét képező Budafoktól (régi nevén Promontor-hegyfok),

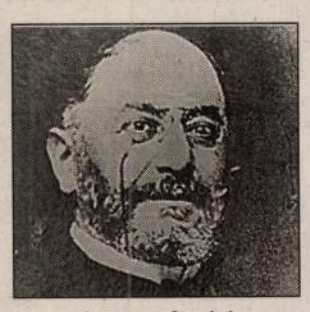

Az iparalapító Weiss Manfréd portréja

valamint a Ráckevei-Duna a pesti síkságtól.

A Csepel név eredetével még ma is foglalkoznak a

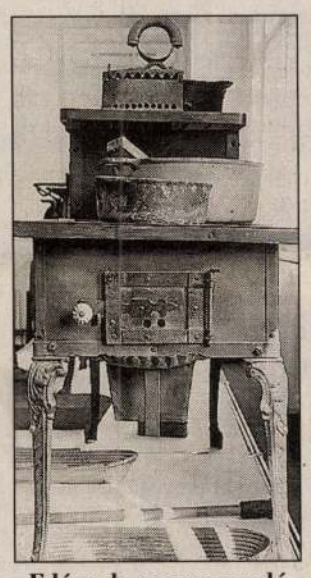

Edények, szenes vasaló és más tárgyak dédanyáink idejéből

nyelvész kutatók. Ezek közül *Benkő* Lóránt megállapításai talán a legmegalapozottabbak. Szerinte a Csepel szó tájnyelvből származik. A szó jelentése: fiatal erdő vagy tölgyfa.

A környékről származó legrégebbi leletek az *újkőkorból*, az időszámításunk előtti III. évezredből származnak. Csiszolt kőeszközöket, őrlőköveket, hálónehezéket, kővágóeszközöket a *Királyerdő* déli, a mai *Szigetszentmiklós* felöli részen találtak. Kőszerszám és őrlőkő egyaránt található a helytörténeti gyűjtemény anyagában. Rézkori leletek a hárosi vízmű területéről került a tárlókba. A csepeli telepek és más feltárások arra utalnak, hogy a táj a kora bronzkorban már a vándorló, vadászó népek egyik Duna-medencei központja volt. A megtalált edények a fazekasság fejlettségét tanúsítják. Kora bronzkori tálak, edények beszélnek az üveglapok mögött a művesség akkori nívójáról. Az itteni embereket életmódjuk a vízhez kötötte. A kézművességen kívül természetesen halásztak, vadásztak, állattenyésztéssel is foglalkoztak. A Csepel-szigetet a kora középkori, a IX. és a XII. század közötti történetét nagyrészt homály fedi. Ebből az időszakból kiváltképp kevés oklevél és régészeti feltárás vonatkozik Budapest mai XXI. kerületére, Csepelre. Viszont *Anonymus* híres *Gesta Hungaroruma*, A magyarok cselekedetei című, XIII. századi latin nyelvű udvari históriájában a honfoglalás történetét leírva többször foglalkozott a Csepel-szigettel. A honfoglalás kori csüngők, karperecek ott láthatók a csepeli Királymajorból illusztrálván a megírtakat.

Jellegzetes családi ház a hajdani Csepelről

Posztógyári tabló 1921-ből

A Csepeli Kerékpárgyárba 1988-ban betársult az amerikai Schwinn csoport

A környék emlékeit lelkesen gyűjtötték az egykori tanárok. A húszas években *Perényi* József, később tár-

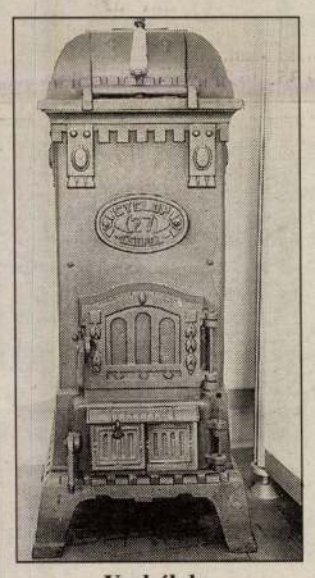

Vaskályha

sául szegődött *Csete* Balázs a polgári iskola tanára, aki rajzszakos volt és értő néprajzkutató. Csepel-sziget múzeumát a második világháború egyik szőnyegbombája lesöpörte a föld színéről. Később mindent elölről kellett kezdeni. A Hazafias Népfront érezte kötelességének a honismereti mozgalom életre keltését. Dr. *Zachár* László pedagógus szintén a helytörténeti bizottságban volt alapító tag kereste, kutatta, rendszerezte a tárgyi emlékeket.

A közelebbi múlt dokumentumai arról tanúskodnak, hogy a török hódoltság idején elnéptelenedett a sziget. A XVIII. században ismételten benépesült, szerbek és svábok érkeztek e tájra, s magasabb színvonalú kultúrájukkal frissítést hoztak e vidékre.

A község egyházi életében a gyűjteményvezető írásba foglalt kutatásai szerint az 1780-as években határozott fejlődés következett be. Az egyházi nyilvántartásokat és az anyakönyvezést részben Tökölön, részben Csepelen a budai kapucinus rendbéli barátok végezték. Plébánia alapítására Csepelen 1788-ban került sor. A község első plébánosa Chirtianus Symidt Ubald *de*

Walenstein kapisztrán páter volt, nagy része volt a község felvirágoztatásában. Az ő közbenjárására került Csepelre *Nepomuki Szent* János 1721-ben készült nagy méretű szobra.

Csepel históriájába fekete betűkkel került be az 1838-as esztendő. Ekkor ugyanis a dunai jeges ár elpusztította a községet. A későbbiekben mód nyílt az újjászületésre a megmaradt lakosság új helyre telepítésével. A mostani kiállításon látható egy dombormű, Csepel újjászületésének 150. évfordulójára állították, *Csíkszentmihályi* Róbert alkotása.

A környék reneszánszát az ipar megjelenése tette lehetővé. Ez az idő a múlt század végére esett. Egészen pontosan arra az időre, amikor *Weiss* Manfréd megalapította az ország legnagyobb fém- és hadiipari üzemét. Beszédes fotók láthatók a műhelyek világáról, az ott dolgozók életnívójáról. A tárlókban, a kinagyított képeken ott a közelebbi

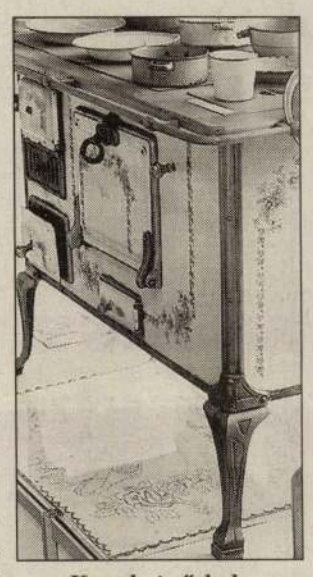

Konyhai tűzhely
Vajda József felvételei

múlt is, hogy még érthetőbbé tegye a jelent. Külön mesélnek a korábbi évekről az életmódot reprezentáló tárgzak.

Külön tárlók számolnak be sajátos módon a negyven évvel ezelőtti, sokáig sajnálatos eseményeknek nevezett *1956-os forradalomról*. A közelmúlt említésre méltó, feledhetetlen történései is fotódokumentumok segítségével idézhetők fel az érdeklődő csepeliekben és a helytörténeti gyűjtemény látogatóiban.

Várhegyi Andrea

Emlékkiállítás a szobrász-építész munkáiból

Bory Jenő és a Bory-vár

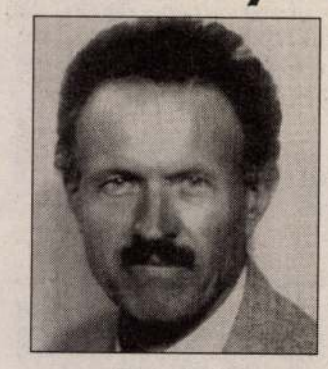

Bory Jenő

Konferenciát rendeztek és kiállítás nyílt meg Székesfehérváron a város neves szülötte, Bory Jenő emlékére. A neves építészmérnök és szobrászművész 1879. november 9-én született Székesfehérváron. A József Műegyetemen szerzett építészi diplomát, 1904-ben iratkozott be a Képzőművészeti Főiskolára, ahol két évet töltött Stróbl Alajos biztatására; a márványfaragást gyakorolta Carrarában, Paolo Triscornia műhelyében. 1907-ben beiratkozott Stórbl Alajos mesteriskolájába, ahol négy évet töltött. 1911-ben meghívást kapott a Képzőművészeti Főiskolára, ahol több évtizeden át tanított. A Műegyetem építészeti szakán pedig 1920 óta mint meghívott előadó tanította a mintázást, illetve a szobrászatot, ahol ez akkor kötelező tantárgy volt… 1943–45 között a főiskola rektori tisztét is betöltötte.

„Művészi működésem a középiskolában veszi kezdetét – írta magáról –, *ott határoztam el, hogy bár szobrász akarnék lenni, először építész leszek; látván az építész és szobrász társulását egy egy monumentális művészi feladat megoldásához."*

A székesfehérvári Bory-vár művészeti nevezetessége hazánknak, amelyet külföldön is ismernek. Bory Jenő ennek tervezésével és felépítésével építészként és szobrászként is maradandót alkotott. Az utóbbi években azonban nevét csak a Bory-várral kapcsolják össze, szobrászati *életműve kevéssé ismert*. 1945 után az őt övező elismerést felváltotta a politikai inszinuáció (háborús bűnösséggel vádolták, nyugdíját megvonták) s a hallgatás, a szakmai közöny.

Művészettörténészek, szakírók, munkáinak tisztelői úgy vélik, *elfogadhatatlan ez a mellőzés, eljött az ideje Bory Jenő munkássága újraértékelésének*. A szülőváros, Székesfehérvár talált módot arra, hogy emlékkonferencián idézzék fel Bory Jenő főiskolai, szobrásztanári tevékenységét, annak az embernek az életét, aki első munkájaként a fehérvári *Jézus szíve-templomot* építette, a mesteriskolán elkészítette *a Petőfi család síremlékét*, a több mint két méter magas *ikervári Batthyányi-szobrot*, a székesfehérvári *Árpád-házi Boldog Margit szobrát*, akinek *Szent Imre-szobra és Asztrik püspök reliefje* Kalocsán látható, s monumentális síremlékei emlékeztetnek az elmúlásra a Kerepesi temető árkádjaiban.

A székesfehérvári *Szent Korona Galériában* Bory Jenő szobrászművész retrospektív kiállítása december 31-ig látható.

(r. j.)

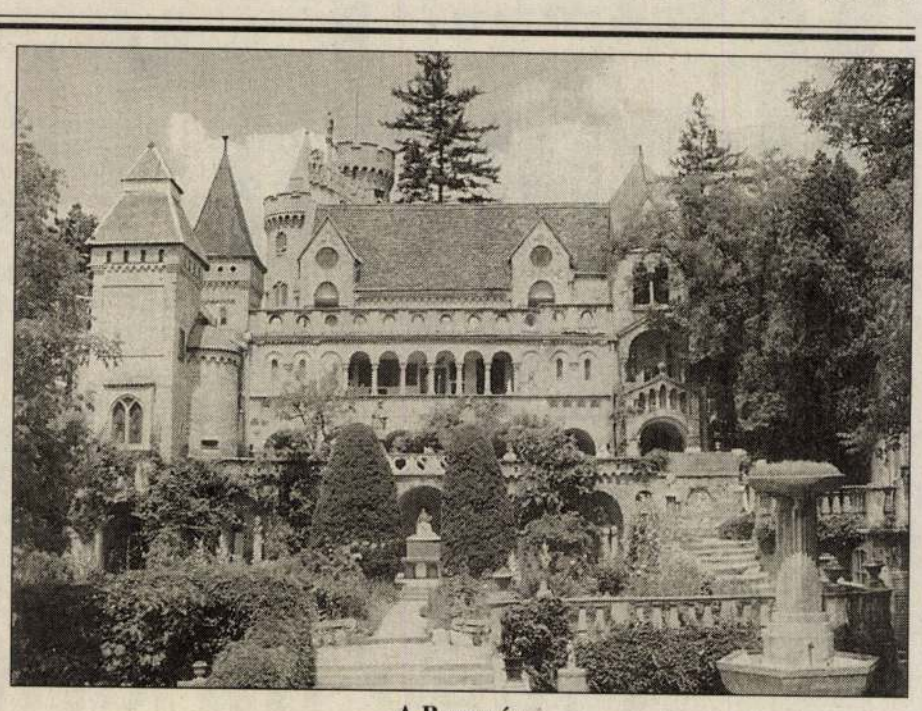

A Bory-vár

Kelő napsugár (bronzszobor)

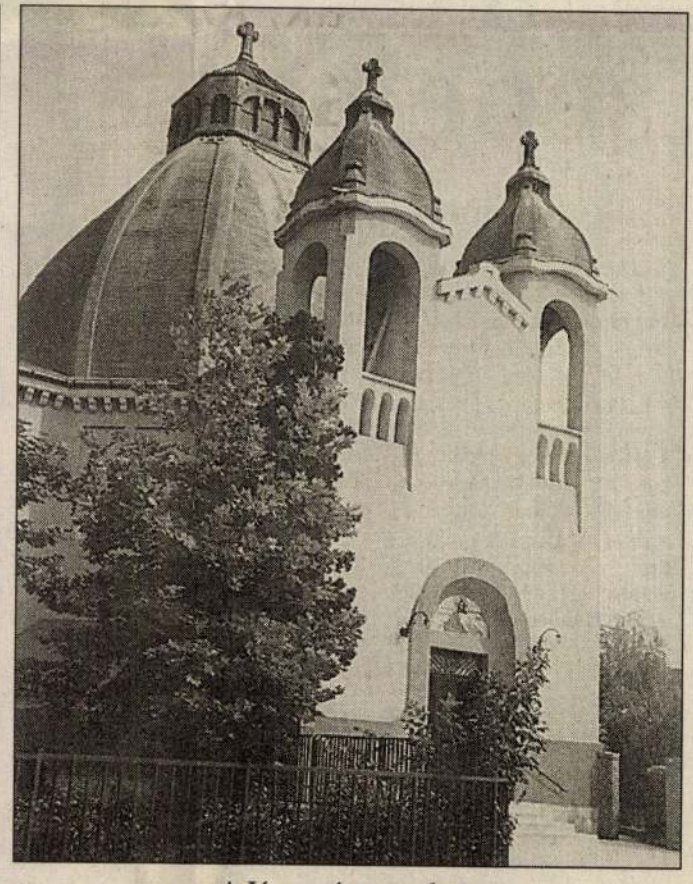

A Jézus szíve-templom

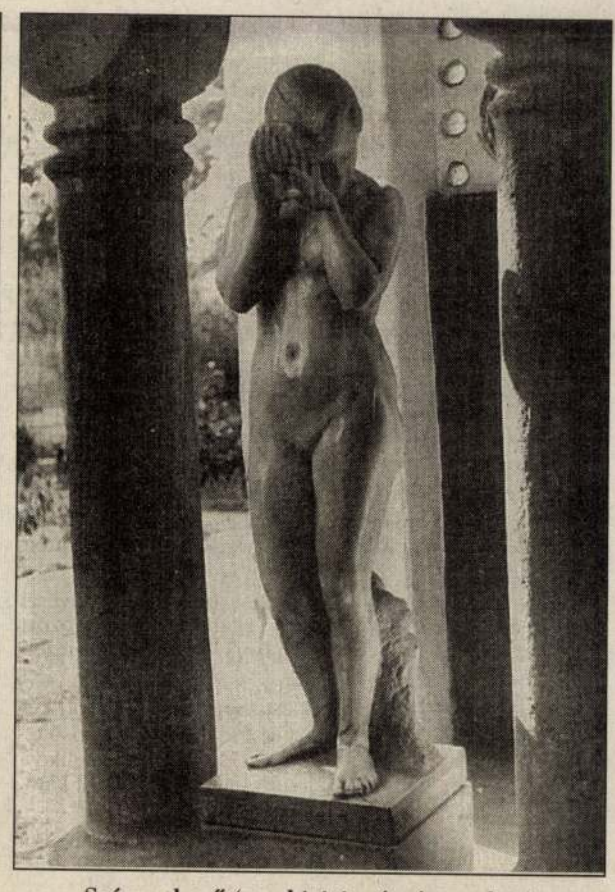

Szégyenkező (ruszkiciai márványszobor)

Minden pénzügyi döntése megalapozott lehet,
ha naponta olvassa a

VILÁGGAZDASÁG -ot.

Ha eddig nem volt rendszeres olvasónk,
most kedvezményesen lehet előfizetőnk.

Ha **november 18**-ig
elküldi legalább fél évre megrendelését,
decemberben ingyen kapja lapunkat.

Kérje megrendelőlapunkat
a **202-41-99**-es telefonszámon,
vagy küldje el megrendelését
faxon: **175-41-91**

Velünk sikeresebb lehet!

A buddhizmus magyarországi békeszentélye

Sztupa Zalaszántón

Hévíz és Keszthely közelségében, Zalaszántó Tátika-hegyén lévő középkori vár (1248) „szomszédságában" található Európa legnagyobb sztupája, vagyis a *Buddha-vallás egyik magyarországi békeszentélye*. Több mint három éve, 1993 júniusában avatta fel a 14. dalai láma, Tenzin Gyatso ezt a Buddha-objektumot, amely a 316 méteres zalaszántói hegyről néz le „intőleg" a Balatonra. A Dél-Koreából származó óriás sztupa 30 méter magasan – *belsejében 24 méteres életfával* – ágaskodik a hegycsúcs fölé. Sümeg felé haladva, Zalaszántó előtt már látni a sztupahegyet. A „csipkézett", háromteraszú, 24 méter széles, vakítóan fehér vallási békeszentélyt *kétméteres szépséges Buddha-szobor is díszíti*, amelyhez központi lépcsőn lehet feljutni. A sztupa lábáig autóval vagy gyalogosan Zalaszántót Sümeg felé elhagyva, a jól kitáblázott útvonalon hat kilométernyi föld makadámutat – időnként hegymenetben – kell „leküzdeni". A mintegy negyvenmillió forintba került Buddha-objektumot Bop Jau koreai szerzetes kezdeményezésére *dél-koreai adományokból építették föl*, de a Zalaszántói Önkormányzat, a település lakossága, valamint a Balaton-felvidéki Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság is támogatta ezt a szépséges Buddha-békeszentély megvalósulását. Ha már Zalaszántón vagyunk, érdemes megcsodálni a település barokkizált (román alapokon gótikus felépítményű, XV. századi) római katolikus templomát.

V. László Gyula

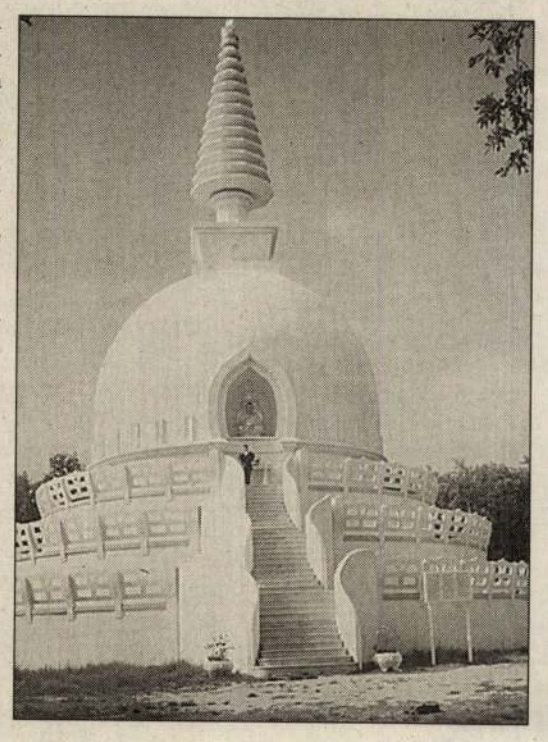

A szerző felvétele

Még karácsonykor is!

Kedvezményes pihenés

A pihenni vágyóknak jó hír: a Hunguest Travel két fővárosi (VI., Bajcsy Zs. út 55., VII., Dohány u. 27.), valamint húsz vidéki, főként megyeszékhelyek belvárosaiban található irodáiban még kínálnak a közeli hetekre támogatott részvételi jegyeket. Bizonyára sokaknak meglepő lehet a hír, *még a december 19–26. közötti karácsonyi turnusra is jelentkezhetnek az aktívak és nyugdíjasok köréből egyedülállók, párok gyermekkel vagy anélkül*. A karácsonyi terminusra érvényes jegyek ára ugyan valamivel magasabb, mint a megelőző időszakra érvényeseké, de természetesen valamennyire igénybe vehetnek a felnőttek *személyenként 3-7000 Ft* közötti támogatást, míg a gyermekek egységesen *hatezer forint* kedvezménybe részesülhetnek. A lillafüredi *Palotaszállóban* például páros elhelyezésnél az egyhetes karácsonyi pihenés félpanzióval személyenként 15 750 Ft-ba kerülne, de az átlagos támogatásra jogosultak – 20-30 000 Ft közötti nettó keresetűek, nyugdíjasok – fizetsége *ötezer forinttal kevesebb*. Ha valaki egyedül kívánja igénybe venni Lillafüreden a kétágyas szobát, az 9450 Ft felárat fizet. Ugyanitt a szeretet ünnepét megelőző hetek árai közel négyezer forinttal alacsonyabbak. A legkeresettebb, a december 19–26-i időszakban a hegyvidéki pihenést kedvelőknek javasolható Lillafüreden kívül még a fedett termálfürdőket igénylőknek is ajánlhatunk üdüléseket a Vas megyei *Bükfürdőre*, a debreceni *Nagyerdő Gyógyszállóba*, a hajdúszoboszlói *Béke Gyógyszállóba*, a hévízi *Panoráma Hotelbe* és a zalakarosi *Freya Hotelbe*. Az úszást kedvelők pedig eljuthatnak a 25 méteres, simogató vízű, fedett uszodás, külön gyermekmedencés balatonszéplaki *Ezüstpart Hotelbe*, ahol kettő + egyágyas, színes tévével, hűtőszekrénnyel, telefonnal felszerelt szobák várják őket a lillafüredinél mintegy ezer forinttal mérsékeltebb áron.

(bányai)

BORY Jenő

Ágoston Béla: Bory Jenő
és a székesfehérvári Bory-vár.
2. jav. kiad. [Székesfehérvár, 1996]

6 napos package:	6 napos package:	Fitness-center
9 000 Ft/fő	7 500 Ft/fő	
1 napos 1 ágyas:	1 napos 1 ágyas:	
3 000 Ft	2 000 Ft	
1 napos 2 ágyas:	1 napos 2 ágyas:	
5 000 Ft	3 000 Ft	
96.04.01-11.01.	96.11.01-12.28.	Sportpályák
6 napos package	6 napos package:	
14 700 Ft/fő	13 200 Ft/fő	
1 napos 1 ágyas:	1 napos 1 ágyas:	
3 900 Ft	3 600 Ft	
1 napos 2 ágyas:	1 napos 2 ágyas:	
6 400 Ft	5 600 Ft	
6 napos package:	-	
15 000 Ft/fő	-	
1 napos 1 ágyas:	-	
2 500 Ft	-	
1 napos 2 ágyas:	-	
3 000 Ft/fő	-	
-	96.08.28-10.25.	Strand, uszoda
-	6 napos package:	
-	15 000 Ft/fő	
-	1 napos 1 ágyas:	
-	2 500 Ft	
-	1 napos 2 ágyas:	
-	5 000 Ft	
6 napos package:	-	
13 400 Ft/fő	-	
-	7 napos package:	
-	16 000 Ft/fő	
-	1 napos 1 ágyas:	
-	4 500 Ft	
6 napos package:	6 napos package:	
15 000 Ft/fő	12 000 Ft/fő	
1 napos 1 ágyas:	1 napos 1 ágyas:	
4 000 Ft	2 700 Ft	
1 napos 2 ágyas:	1 napos 2 ágyas:	
6 200 Ft	3 800 Ft	

M.Dk

Borynė Komocsin Slonka
festő

Székely Bertalan növendéke
volt, a Nap virágcsend életeket
festett

Káldor Márton: Az ország utolsó vázurnőjénél
Nők Lapja, 1962. augusztus 25 – 9 lap

GANZ M.
Bory Jenő

1021

MÁVAG 1966. SZEPTEMBER 30.

VILÁG PROLETÁRJAI, EGYESÜLJETEK!

GanzMávag
DOLGOZÓK LAPJA

NYUGDÍJASOK KIRÁNDULÁSA

A legfiatalabb város vendégei

A különös szenvedélyű rektor ✦ Rózsa — 200 forintért

A találkozás a volt munkatársakkal, barátokkal, mindig megható élmény. Ezt az élményt keresték, s lelték meg a DUNAÚJVÁROSI VASMŰBEN nyugdíjasaink, akiket BÖDE SÁNDOR, volt MÁVAG-os dolgozó kalauzolt a városban és a gyár területén. A kirándulás fiatal résztvevője számára, Dunaújváros élménye mellé még egy felismerés társult: tisztelni kell az idős embereket, nagyfokú, kulturális érdeklődésük, és munkaszeretetük miatt.

A *Nyugdíjasok Klubjának* tagjait a *művelődési ház* vitte el az útra. A hangulat már akkor magasra csapott, amikor *Dura László* bejelentette, hogy idegenvezető is működik majd a buszon, *Szalay József*, aki segít a tájjal való ismerkedésben. Utunk a *Velencei tó* mellett vezetett el, hallgattuk Szalay József szavait a környék történelmi és irodalmi emlékeiről.

Székesfehérvár attrakciója a *Bory vár* volt. *Bory Jenő*, szobrász, festőművész, építész, egykori akadémiai rektor különös szenvedélynek hódolt életében. Évtizedek munkájával várat épített nagy kiterjedésű kertjében. Titokzatos bástyák, romantikus belső várudvarok váltják egymást szobrok, és egyéb történelmi relikviák sokaságával. A várépítési hobby különös dokumentuma egy XX. századi polihisztor útkeresésének és a látogató számára ritka látványnyal szolgál. A vár termeiben képzőművészeti alkotásokat helyeztek el. Bory Jenő nyolcvanéves korában halt meg, 1959-ben, napokkal előbb még várán dolgozott. Felesége, aki szobrok, festmények, versek témája lett, ma is lakója, egyedüli lakója a különös várnak, és az ide látogató fiatalokkal ismerteti meg Bory Jenő hagyatékát.

Dunaújvárosban

Böde Sándor várt ránk a vasmű kapujában. Házigazdánk 16 éve szakadt el a MÁVAG-tól, egyik őslakója a szocialista városnak. Megmutatta lakásának ablakait is, az ottani belváros legközepében lakik.

A gyáróriás kapujától először egy munkásszállóhoz futott a busz. Tökéletes kényelem, ragyogó felszerelés. A négyágyas szobák szállodai benyomást keltenek. Extra színvonalú klub, kultúrterem, perzsaszőnyegek a folyosókon. Mindez havi 160 forintért. A szálló 7 éve működik, és másodosztályú. *Milyen lehet Dunaújvárosban egy I. osztályú munkásszálló?*

A szálló halljában minden második Ganz-MÁVAG-os „szevasz, Sanyi!"-val köszönti a házigazdát. Hát persze, 16 év nagy idő, de a régi, közös munka emléke még ennél is nagyobb. A portán egyik nyugdíjasunk telefonál a vasműbe, a *Párkányit* keresi. Nem ismerem Párkányit, de tudom, hogy ő is boldog lenne, ha létrejönne a rég várt találkozó. Nagybajuszú, markáns, öreg vasas kérdezi Bödétől: hol van az a márványtábla, amelyre felírták a vasmű alapítóinak nevét? Rajta kell, hogy legyen az egyik rokon neve... Elmegyünk a meleghengerműbe is, mondja vezetőnk. *Akácz Lajos* vár benneteket.

Az úton a ragyogó humorral megáldott Böde Sándor a városról beszél. Dunaújvárosnak 45 ezer lakosa van, és a tereken, a parkokban ugyanennyi rózsató. Vendégeink bátran szakítsanak belőle, egy szál 200 forintba kerül... Itt balra, a vasmű és a város közötti erdő megszűri a levegőt. Óvodásaink kedvelt kirándulóhelye, de esténként a felnőttek is szívesen ellátogatnak ide. Az erdőben sok a fácán, de vízfürdőbe, lehűteni. A hideghengermű csarnoka 100 méter széles, és 800 méter hosszú. (Ez egy olyan csarnok, ami nem ázik be.) *A meleghengerműben láttuk a 80 méteres izzó vaslemezek száguldását.*

A Vasmű után városnéző séta következett. *Dunaújvárosban számos „leg" van.* Itt található az ország legmodernebb iskolája, kórháza. És itt a legfiatalabb a lakosság. *Az átlagéletkor 27 év.* Mindenütt fiatalok, *és épülő lakónegyedek.*

Nagyszerű kirándulás volt. 15 év alatt egy összkomfortos város nőtt fel a kukoricatáblák helyén. És az öregek... *Amikor Böde Sándor közölte, hogy a Martinba csak azok jöjjenek, akik vállalják a 82 lépcsőfokot, a busz majdnem üres maradt...*

P. L

Gigantikus méretek.

550 holdon terül el, óránként 210 tonna szenet fogyaszt. A kokszolóműben 8 órán át hevítik a kokszot, hogy kivonják, csökkentsék a hamutartalmát. Láttuk, amint egy adag, 12 tonnányi lángoló koksz a vagonba zuhant, és vitték a

„Mindenből lelkiismereti problémát cs

A gyár egyetlen női szakszervezeti titká

Fiatal és csinos. Az egyetlen nő a gyáregységi szakszervezeti titkárok között, és egyúttal a legfiatalabb is.

A Ganz-MÁVAG-ban nem sok nő dolgozik vezető állásban. Ebben a tekintetben — egyelőre még — alatta vagyunk az országos átlagnak. *Kis Andrásné* a mozdonygyár függetlenített szakszervezeti titkára az úttörők közé számít.

— Először saját magamat kellett elfogadtatnom az emberekkel — mondja — és csak azután a gondolataimat, [illegible] véleményemet.

asszony, akinek az ügyével nagyon sokat kellett és előre láthatólag kell is még foglalkozni.

Egyedülálló, kétgyermekes asszony, akit az ital kerített hatalmába. Utóbbi időben már a munkáját sem végezte rendesen. Egy ízben fegyelmi ú'on akarták elbocsátani, akko" a szakszervezeti titkár fogta pártját.

Később újra baj volt vele, nvomban felmondtak neki. Kisné akkor jött be szabadságról és a történteket meghallgatva az volt a véleménye, hogy az a nő beteg. Fela szakszervezeti titkár jelenlétét.

A szakszervezeti titkár

egyúttal háziasszony is

és kétgyerekes családanya. Az otthon tennivalóit össze kell egyeztetnie a hivatalos elfoglaltságokkal.

Hogy történik ez? Jól be kell osztani minden percet. Hetenként egyszer-kétszer, mikor valami *soronkívüli házimunka adódik, hajnalban (vagy inkább éjszaka?) 3-kor költi az ébresztőóra, máskor, ha nincs semmi „rendkívüli" fél 5-kor.*

Mi a helyze az ol

Úgy hallottuk, hogy a *motorgyár normália műhelyében az utóbbi időben olaj okozta bőrelváltozások fordulnak elő.*

Mit tud erről *Csőke József* főművezető?

— Tudomásom szerint a menethengerlőknél egy kiütéses megbetegedés volt és a múlt héten hasonló tünetek jelentkeztek az egyik automatagépnél dolgozó munkás karján és kézfején is. Olajmintát küldtünk a vegyészeti laboratóriumnak, ahol megállapították: *az olaj ártalmas anyagot nem tartalmaz.*

K. S-né elmondotta: egy hete jött vissza betegállományból, amely előbb tíz, majd tizenhárom napig tartott s közben két napot dolgozott. Járt az *Országos Munkaegészségügyi Intézetben* is, ahol a többi között megállapították: az *alkarra és a kézhátra lokalizálódó*

bőrelváltozás kiváltásában

részben ásványolajszármazékok, részben az otthoni mosás mosóanyagai játszanak szerepet.

— Az automatagépekhez jöjjön, ott a legtöbb a panasz — javasolta, a Vöröskereszt egyik aktivistája.

Valóban.

C. I-né, M. J., T. M., M. A. és mások mondják és mondják. Van, aki járt orvosnál, van, aki nem. A problémát jól ismerik, külön-külön részletezik. Mindanivalójuk egybehangzó és így összegezhető:

A bőrelváltozások okát általában az olajban vagy egy bizonyos fajta olaj minőségében látják. Tudnak arról, hogy a meleg víz és szappan önmagában még nem tisztítja meg a bőrt az olajtól, s ezért számos helyen speciális olajoldó kenőcsöt használnak. Ezt hiányolják, mert — mint mondották —, ezek *a védőkenőcsök a műhelyben nem állnak rendelkezésükre.* Felvetették azt is, *hogy a munkaruha kétéves kihordási ideje* hosszú, a gyakori tisztítás rongálja, s ha megrövidítenék a kihordási időt, továbbá *ha köténynt kapnának, úgy az is csökkentené a bőrártalmakat.* Köténynt kaptak is egy időben. T. M. járt az Országos Munkaegészségügyi Intézetnél is néhány évvel ezelőtt — talán 1963-ban —, ahol azt javasolták, hogy az üzem vezetősége biztosítson számukra *köténynt és karvédőt.* Akkoriban kaptak is köténynt. Egy ideig hordták, aztán — miért, miért nem? — nem viselték. A kötény igénye újabban ismét felmerült, felvetették a termelési értekezleten, de azóta nem történt semmi.

Valóban nem történt semmi?

Válaszoljon a kérdésre *Pölöskei József* műhelybizottsági titkár:

— A munkásnők kötényproblémája vagy hat héttel ezelőtt egy szakszervezeti tag-

Bory J enő

M.D.K.

A Képzőművészeti Főiskola tanára volt.

A " Bory vár" épittetője.

Sobók Ferenc: Ismert alkotások, isme telen alkotók

Magyar N emzet 1966. junius 11. 4.1.

Bory J enő

M.D.K.

A Képzőművészeti Főiskola tanára volt.

A " Bory vár" épittetője.

Sobók Ferenc: Ismert alkotások, isme telen alkotók

Magyar N emzet 1966. junius 11. 4.1.

M.D.K.

Bory Jenő, nobrán
épitén

Bory Jenő MDK

Bánat, karsztmárvány

Műcsarnok 1932/33 téli kiállitás

Bory Jenő

MDK

Gyermekszobor, bronz

Arkádia, bronz

Műcsarnok 1940 Gyermek a művészetben c.kiáll.

Bory Jenő

Kain, gipsz

Miccarnok 1942 Tavaszi kiállitás

Bory Jenő
Fájdalom, terrakotta
Igy születik a huszár, bronz
Hamutál
Fájdalom feje

Keresztény iparosok orsz. szöv. kiáll. 1942. márc.
6 l.

MDK

Bory Jenő

Monna Vanna, szobormü

Képzőm. Társ. 1910. tav. kiáll. kat. 36.1.

MDK

Bory Jenő

Ime az ember

Műcsarnok 1909. tav. kiáll. kat. 34.l.

Bory Jenő

MDK

Tinódi, bronz

Műcsarnok 1919-20 téli kiállítás

Bory Jenő MDK

Mater Dolorosa, pirobazalt

Mücsarnok 1923 tavaszi tárlat

MDK

Bory Jenö, szobrászm.

228. Boryné arcmása. márvány. Mgt.

KMT 1928. tav. kiáll. Kat. 14.1.

MDK

Bory Jenö, szobrászm.

1cc. Szent Antal. Gipsz.

KMTárs.1941.dec.-1942.jan. Kat. Téli kiáll.

8.l.

Bory Jenő

MDK

Vágyakozás, bronz

Műcsarnok 1925-26 Ak[illegible]kiállitás

Bory Jenő

MDK

Bandika, bronz

Műcsarnok 1925-26 Akt-kiállitás

Bory Jenő MDK

Szégyenlős, pirobazalt

Cézár, pirobazalt

Mária királynő,II.Lajos özvegye, pirobazalt

Mücsarnok 1925 tavaszi tárlat

Bory Jenő MDK

Monna Vanna, márvány

Műcsarnok 1925-26 Akt-kiállitás

Bory Jenő MDK

Női akt, márvány

Műcsarnok 1925-26 Akt-kiállitás

MDK

Bory Jenö, szobrászm.

Rembrandt.	Eredeti terracotta szobor.	
Irgalmas növér.	"	" 9.1.

Műcs.-OMKT. 1921. Tavaszi kiáll. Kat. 8.1. és 9.1.

Bory Jenő szobrász

Szégyenlős

Karlowszky Bertalan

Jubileumi kiállitás tárgymutatója. Millenium 1934.

MDK

Bory Jenö, szobrász

Timódy.	Bronz.
Mohamed.	Terrakotta.
Keselyü.	Bronz.

Budai Vigadó. -Képzöm.kiáll. 1921.okt. Kat. M.1.

1984. X. 7. Kossuth 5,00 Áné

Előttünk a vasárnap

- Mikrofonos kirándulásra invitálunk. Irány S vár, a Máriavölgy. Itt található ugyanis a B urakról azonban most szó sem lesz. Sokkal ink Bory Jenő ugyanis 40 nyáron át építette egyma két segitővel a kastélyt és csak azért nyáron van a tanitási szünet. Bory Jenő pedig tanár tól 15 éven át a Müszaki Egyetem rektora. A v Ilona, a várépitő lánya mutatja be Foronczi D ja előtt.

- Székesfehérváron vagyunk.

- A Bory-várban, amit Bory Jenő épitészmérnök müvész saját kezüleg és saját tervei szerint hány napszámos munkással épitett egy életen á oly kőépület, gyönyörü ivekkel, és fő érdeko beton kisérleti állaomásnak is nevezhető, mer don betonból van. Az összes oszlopok, egyszer és azok 40-50 év óta masszivan állnak. Beton

Bory Jenő építészmérnök művészi

zékesfehér-
ory-vár. Vr-
ább épitőről.
ga, vagy egy-
, mert akkor
volt. 1920-
árost most Bory
ozső mikrofon-

és szobrász-
épitett és né-
t. Nagyon ko-
sségo, hogy a
t rengetog min-
ü megoldással,
ajtókoretek,

MDK

Bory Pál

(az ország első bronzöntő mestere. jóval túlélte a nyolcvanadik.) (más adat nincs.)

(b. g.): Az utolsó lovagvár.

Érdekes Ujság, Bp. 1952. július 20. 14. l.

Bory Jenő, sz. Székesfehérvár, 1879.

Bölény, bronz

Egri Kaszinó kiáll. Eger, 1924. 6 l.

Bory Jenő

Szégyenlős, pirobazalt

Cézár, "

Mária királynő, II. Lajos özvegye, pirobaz.

O.M.K.T. 1925. május. 12 1.

Bory Jenő
A csók, gipsz

Szegedi Képzőmiv. Egyesület kiáll. 1907. márc.

lo 1.

Bory Jenő

Tinódi, bronz

Téli tárlat. Műcsarnok, 1919-20. 12 l.

hatvanöt pengőt.

Fedezetül a

nács által e célra átutal

Budapest, 1

A Müemlékek Országos Bizo

MDK

Bory Jenő

Szent István családja. Pyrobazalt

Műcsarnok 1938. Szent István kiáll.

MDK

Bory Jenő

Petőfi c. piros bazalt szobra, valamint Szégyenlős, Cézár, és Mária királynő c. művei a Képzőművész. Társ. 1925. tav. kiállitásán.

Képzőművész. Társ. 1925. tav. kiáll. tárgym. 11, 12. l.

MDK

Bory Jenő

A huszár születése. Bronz. Magántulajdon.

Az Orsz. Magy. Képzőm. Társ. jubileumi kiáll.
képes tárgymutatója. 1936. máj-jun. 17.1.

Bory Jenő szobrász

Mária királyné

Magyar kiállitás tárgymutatója.Műcsarnok.1934.

MDK

Bory Jenő, ~~festő~~ szobrász.

11.	Fürdő előtt.	Gipsz
24.	Női fej.	Márvány.
54.	A csók.	Gipsz szobor

A Szegedi Képrőmův. Egy. műkiállítása. - Szeged 1907. III

Katal. 9. l.

MDK

Bory Jenő, zobrász.

Bőlény Bronz zobormű.

OMKT-Vand. kiáll. 1910 szept. 8-dec. 27. ig.

Tm.-Hornyánszky V. kny. 76. l.

MDK

Bory Jenő sz. Andrássy-ut 71.

KMTárs 1929/3o. téli kiáll. 26 l.

MDK

Bory Jenö, szobrász.

Elefánt. Pirobazalt.

Tavaszi tárlat. 1923 ápr.-máj. OMKT-Mücs. Kat. 47.l.

MDK

Bory Jenő

A huszár születése, bronz

Magy. Művészetért kiáll. r. Mücs. 1910. febr.

2o. 1.

MDK

Bory Jenő

Jávorszarvas, br.

Magy.Müvészetért kiáll. r.Mücs. 194o.febr.

22 l.

Bory Jenő MDK

A huszár születése, bronz

Mücsarnok 1931 Művészcsoportok kiállitása

MDK

Bory Jenő

Csók, pirobazalt

Akt kiáll. OMKT. Műcs. 1925. dec. 14. l.

MDK

Bory Jenő

Zsuzsanna, pirobazalt

Akt kiáll. OMKT. Mücs. 1925. dec. 14. 1.

MDK

Bory Jenő

Női akt, márv.

Art kiáll. OMKT Műcs. 1925. dec.

31 l.

MDK

Bory Jenő

Monna Vanna, márv.

Akt kiáll. OMKT Mücs. 1925. dec. 31 l.

Bory Jenő

MDK

Szent István családja, pyrobazalt

Műcsarnok 1938 Szent István kiállítás

Bory Jenő MIK

Rózsaviz-kut

Műcsarnok 1939
Derü a művészetben kiáll.

Bory Jenő MDK

A huszár születése, bronz

Műcsarnok 1939.
Derü a művészetben kiáll.

Bory Jenő MDK

Az ördög és a felesége, terrakotta
Ámor pisztollyal, pirobazalt

Műcsarnok 1939.
Derü a művészetben

MDK

Bory Jenő

Szégyenlős, pirobazalt

Cézár, "

Mária királynő, II. Lajos özvegye, pirobazalt

Tav. kiáll. Mücs. 1925. máj. 12 l.

MDK

Bory Jenő

Asztrik püspök, gipsz

KMTárs. Szt. István kiáll. 1938.

MDK

Bory Jenő

Árpádházi Boldog Margit, gipsz

KMTára. Szt. István kiáll. 1938.

Bory Jenő MDK

Szégyenlős, márvány
Karlovszky Bertalan, terrakotta

Műcsarnok 1934. dec. 1935. jan.
Jubileumi kiállitás

Bofy Jenő MTK

Szent Vincze, piro bazalt, szines

Munkácsy Cóh IX. kiáll.
Nemzeti Szalon 1936. máj.

Bory Jenő szobrász

Magyar nemes

Magyar kiállítás tárgymutatója. Műcsarnok. 1934.

Bóry Jenő MDK

Szégyenlős, pirobazalt
Cézár, pirobazalt
Mária királyná, II. Lajos özvegye, Pirobazalt

Műcsarnok 1925. Tavaszi kiállitás

Bory Jenő szobrász

Tanulmányfej

Jubileumi kiállitás tárgymutatója.Micsarnok.1934.

MDK

Bory Jenö, szobrászm.

Bölény. Bronz szobormü.

GMKT-Vándorkiállitások.1910.szept.8.-dec.27. Eger, H
kolc, Kassa, Eperjes, Debrecen, S.a.ujhely, Gyöngyös
Kat.76.l.

Bory Jenő MDK

Sóhaj, márvány

Műcsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

Bory Jenő

MDK

Petőfi, pirobazalt

Mücsarnok 1925. Tavaszi kiállitás

Bory Jenő

Petőfi, pirobazalt

O.M.K.T. 1925. május. 11 1.

Fény kép. Milyné

Mieczarnok

Bory Jenő: Petőfi

Jak. (1957)

Szobor. (aggregáj)

Nagatiniczy.

Bory Jenö, szobrász

	Batthyány Lajos gróf	Pirobazalt-szobormü.	
93.	Petöfi.	"	"
127.	Petöfi.	"	"
	Deli Hajna.	"	"

Tavaszi Tárlat. 1923 ápr.-máj. MIKT-Mücsarnok. Kat. 10, 11,13.15.1.

MDK

Bory Jenö, szobrász

Zirzen Janka sirszobra. Gipsz.

Tavaszi tárlat. 1923 ápr.-máj. OMKT-Műcs. Kat.2o.1.

MDK

Bory Jenő

Petőfi, pirobazalt

Tav. kiáll. Műcs. 1925. máj. 11 l.

Bory Jenő MDK

Petőfi, pirobazalt

Mücsarnok 1933.Klebelsberg Kuno emlékkiáll.

Bory Jenő MDK

Petőfi, pyrobazalt

Mücsarnok 1941 Arcképkiállitás

Fénykép

Magyar Foto: KS 41123/8 Hegedüsné

Bari Jenő: Petőfi

Bronz

1954. XI. 23.

Neg. van

MDK

Bori Jenő, Székesfehérvár

Vágyakozás, br.

Petőfi, agyag

Vidéken élő képzőműv.kiáll. Ernst Múz. 1954. nov. 15. 1.

MDK

Bori Jenő, Székesfehérvár, Fehér m.
szobormüvei:

Vágyakozás	bronz
Petőfi	agyag

A vidéken élő képzőművészek kiállitása.
1954.nov.20.' - dec.4-ig.Ernst Múzeum. 15.1.

MDK

Bory Jenő

Képzőm. Társ. 1909. tav. kiáll. kat. 44.l.

MDK

Bory Jenő

Műcsarnok 1909. tav. kiáll. kat. 44.l.

MDK

Bory Jenó

Zsuzsanna, /márvány/

"A Magyar Művészetért" Képzőm.Kiáll.Kat. Műcsarnok.1940 Dec.15-1941 Jan.12. 5.1.

MDK

Bory Jenő

Fájdalom, bronz, márvanyalapon

"A Magyar Művészetért" Képzőm.Kiáll.Kat.
Műcsarnok,1940 Dec.15 - 1941 Jan.12. 14.1.

MUK

Bory Jenő

Bölény, bronz márvanyon

"A Magyar Művészetért" Képzőm.Kiall.Kat.
Műcsarnok,1940 Dec.15 - 1941 Jan.12. 14.1.

Bory Jenő MDK

Monna Vanna

Műcsarnok 1910. tavaszi kiállitás

Bory Jenő

MDK

Csók, pirobazalt

Mücsarnok 1923 tavaszi tárlat

Bory Jenő

MDK

Petőfi, pirobazalt

Mücsarnok 1923 tavaszi tárlat

Bory Jenő

Petőfi, pirobazalt

Műcsarnok 1923 tavaszi tárlat

MDK

Bory Jenő

Bölény.

Az Ernst-Múzeum Kiáll.CVI.A Munkácsy-cén
II.Reprezentatív Kiáll.Bpest.1929.Okt.hó
Kat. 15.1.

MDK

Bory Jenő

Fájdalom.

Az Ernst-Múzeum Kiáll.CVI.A Munkácsy-céh
II.Reprezentativ Kiáll.Bpest.1929.Okt.hó
Kat. 14.1.

Bory Jenő

Vágyakozás. Bronz.
Zsuzsanna. Pyrobazalt.
Csók. "
Fájdalom, "

Műcsarnok, 1925/26. okt.kiáll. 14, 15, 16.l.

Bory Jenő

MDK

Zirzen Janka sirszobra, gipsz

Műcsarnok 1923 tavaszi tárlat

Bory Jenő MDK

Elefánt, pirobazalt

Mücsarnok 1923 tavaszi tárlat

Bory Jenő

MDK

Ámor pisztollyal, bronz

Műcsarnok 1922 jubileumi kiállítás

Bory Jenő

MDK

Batthyány Lajos gróf, pirobazalt

Műcsarnok 1923 tavaszi tárlat

MDK

Bory Jenő

Arkadia.

Az Ernst-Múzeum kiáll. VI. A Munkácsy-céh
II. Reprezentatív kiáll. Bpest. 1929. okt. nó
Kat. 17.1.

MDK

Bory Jenő

Szt. Imre a magyar ifjusag vezetője, gipsz

Árpádházi Szentek Modern Egyházművészeti Kiállításának Katalogusa. Bpest. 1930. Aug. Nemzeti Szalon.

Bory Jenő

MDK

Ime az ember, szobormü

Műcsarnok 1909. tavaszi kiáll.

MDK

Bory Jenő

Márvány mellszobor

Műcsarnok 1908/9. téli nemzetközi kiáll.

MDK

Bory Jenő

Siremlékterv

KMTárs. 1907. tav. kiáll. kat. 34.l.

MDK

Bory Jenö, szobrász

az indulatosság szobrásza. A magyimpreszzionista u
uj [illegible] szobrászat az iskolája.

Gerö Ödön: Az akt-kiállitás.-Magy.müvészet. 1925.
392.l.

MDK

Bory Jenő

Bölény

Képzőm. Társ. 1910/11. téli kiáll. kat. 42.l.

Bory Jenő
Merengő, márvány

Tavaszi Tárlat. Műcsarnok, 1932. április, 14 1.

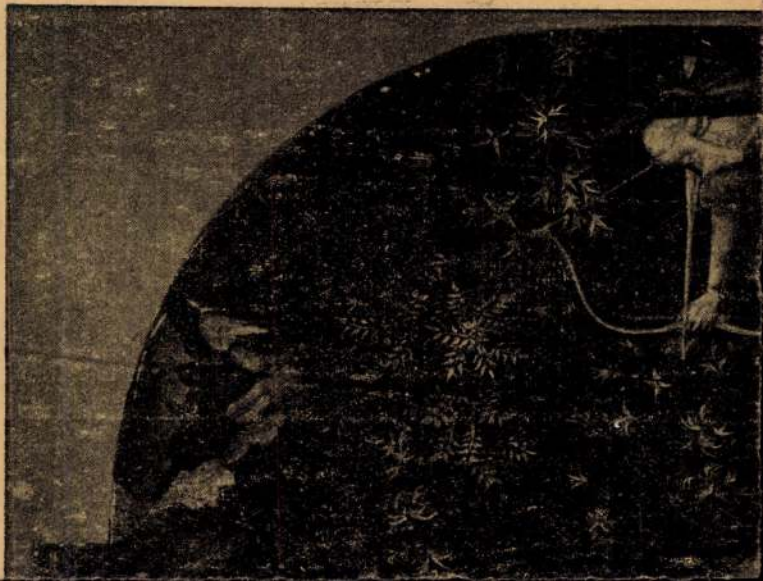

Bory Jenő
festő -

Bory Jenő rendkívül sokoldalú
művész volt. Műegyetemi tanár,
szobrász, festő, építész és még verse-
het is írt.

Gyenes: Játékos szerveddy
Nők Lapja, 1968. jún. - 24 szám

Bory Jenő

Goldzihez Ignác, a tudós orientalista emlék tábrája Fehérvárott van és Bory Jenő faragta.

Mekis János: A város lo gyűrűi.
Ujfehér, 1977. december 11 – 36. lap

Bory Jenő

Székesfehérvárott van Bory Jenő néhány alkotása.

K. Kovalovszky Márta: Székesfehérvár, 1938.
Művészet, 1977. december - 16. lap.

M.D.K.

Bory Jenő
szobrász

Szobrai Székesfehérvárott vannak
elhelyezve.

Kovács Gyula: Magyar szobrászat 1920-1945.
Művészet, 1966. szeptember - 31 lap.

Bory Jenő, szobrász, építész

Bok

80 éves korában, Székesfehérvárott elhúnyt.
Szülővárosa, Székesfehérvár részére több emlékművet alkotott,
Több monumentális síremléke található a Kerepesi úti temetőben;
a Szépművészeti Múzeumban is látható néhány műve.

-: Hír

Népszabadság, Sp. 1959. dec. 22.

10. l

Bory Jenő, szobrász 17 Dh

1959. dec. 23-án Székesfehérvárott elternettek Bory Jenő szobrászművészt, a Képzőművészeti Főiskola nyug. tanárát.

— Hír

Népszabadság, 1959. dec. 24. 10. l

MDK

Bory Jenő

Fájdalom, pirób.

Art kiáll. OMKT. Műcs. 1925. dec. 15. 1.

MDK

Bory Jenő

Bandika, br.

Akt kiáll. OMKT. Mücs. 1925. dec. 17.1.

130

Bory Jenő

Sebesült hős, pirób.

Art kiáll. [illegible]. [illegible]. 1925. dec.

17. 1.

MDK

Bory Jenő

Vágyakozás, br.

Akt kiáll. OMKT. Műcs. 1929. dec. 16.1.

MDK

Bory Jenö, szobrász

Csók. Pirobazalt.

Tavaszi tárlat. 1923 ápr.-máj. OMKT-Mücs. Kat. 16.1.

Bory Jenő.
szobrász

M.D.K.

680) Sybilla
Szekesfehérvár

Cgyét köztulajdonból elveszett műtaigyak jegyzéke.
Bp. 1952.

48 l

Bory Jenő

"Kis Szabó" karácsonyi
találatán neve szerepelt.

M. 930. XII. 7.

Bory Jenő

szobrász

Képzőművészeti Társulat jubileumi kiállítása - a Műcsarnokban - szoborral szerepel.

Érdekes Krisztus alakja és finom Maria Immaculata-ja

Pesti Hirlap
1930.XII.20.

Bory fenő

Szerepel a Nemzeti Szalon
karácsonyi kiállításán

Nemzeti Ujság 1938 XII. 10

Bory fenő

Csók c. nobra-nezeprel a

Műcsarnok akt kiállításán

(emlitve)

Magyarság 1925 XII. 6.

Bory Jenő

Szerepelt a Műcsarnok Őni tárlatán.

Nu 1926. X. 24.

Bary Jenő

szerepelt a Művésznők Otthona javára.

Újság 1926. X. 24.

Bory fenő

Kisplasztikái nagyszerűen
Orn. Magyar Iparmüvészeti Társulat
Kiállításán a régi műcsarnokban

Magyarság 1927 XI. 27.

Bory Jenő.

legjik terrakottája és hősi emlékműve szerepel a Orz. Magyar Képzőművészeti Társulat téli kiállításán. (említve)

Esti Kurir, 1927. dec. 20.

Barry Jenő!

Kegyik tisztelettága és hűsi emlék-
mire reszepel a Dr. Haggar
Kiprőszűnénti Tásulat téli
kiállításán. (emlitve)

Itt. Kusir, 1927. dec. 20.

Bory Jenő.
zobrázd

A Műcsarnok téli tárlatán
műre zerepel.

Petti Napló, 1927. dec. 18.

Pary Ferd.

[illegible]

A [illegible] téli [illegible]

[illegible] [illegible].

Teti Napló, 1927. dec. 16.

Bory Jenő

Munkácsy-céh II. kiállításán az Ernst Múzeumban szerepelt.

NM·929.X·20

Bory

Munkácsy-céh II. kiállításán az Ernst Múzeumban kis plasztikai munkája szerepelt.

MH. 929. X. 20.

Bory Jenő

Munkácsy-céh II. kiállításán szerepelt.

UN. 929. x. 22.

Bory Jenő

Képzőművészeti Társulat téli kiállításán a Műcsarnokban Möller István ábrázoló portréjával szerepelt.

BH. 929. XII. 22.

Borsy

szobrász

Barcelonai világkiállitás - képzőművészeti kiállitása - kiállitási palotában - szoborral szerepel.
/bronz/

Nemzeti Ujság
1929.VII.21.

Borz Jeno

szobrász

Barcelonai világkiállitás nemzetközi képzőművészeti kiállitása - szoborral szerepel.

Nemzeti Ujság
1929.VI.9.

Bory Jenő

Műcsarnok téli tárlatain finom kis Ámor-alakja szerepelt.

PH.929. XII.24.

Bory Jenő

Műcsarnok téli tárlatain férfiportréja szerepelt.

M·929.XII.22.

Bory Jenő

Munkácsy-céh II. kiállításán az Ernst Múzeumban szerepelt.

EK. 929. x. 20.

Bory szobrász

Munkácsy-cék II. kiállításán az Ernst Muzeumban szerepelt.

Az Est 929. X. 20.

Barý Jenő

Szerepelt a Munkácsy-céh negyedi ki-
állításán.

MN. 1930. I. 21

Bory Jenő

Szerepelt a Műcsarnok Tavasi tárlatán.

PH. 1930. III. 19.

Bary Jenő

szerepelt a Műcsarnok ~~5~~ Tavaszi tárlatán.

Est 1930. III. 15.

Bory Jenő

Szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán.

EK 1930. III. 15.

Bory Jenő

szerepelt a Műcsarnok Tavasi tárlatán.

M. 1930. III. 15.

Bory Jenő

Árpádházi Szentek kiállításán a Nemzeti Szalonban "Szent Imre"-je szerepelt.

NM. 930. VIII. 15.

MDK

Bory Jenő

Kampfőiskola. 5.l.

Bory Jenő MDK

Árpádházi Boldog Margit, gipsz

Mücsarnok 1938 Szent István kiállitás

Bory Jenő MDK

Gyermekfej, porcelán

Műcsarnok 1937 IV. Nemzeti Képzőm. Kiáll.

Bory Jenő

MDK

Nádler Róbert, terrakotta

Műcsarnok 1934 Nemzeti Képzőművészeti Kiállitás

Bory Jenő MDK

Mária királyné, pirobazalt

Műcsarnok 1934 Nemzeti Munkahét kiállitás

Bory Jenő MDK

Magyar nemes, pirobazalt

Műcsarnok 1934 Nemzeti Munkahét kiállitás

Bory Jenő

MDK

A huszár születése, bronz

Műcsarnok 1936 Jubileumi kiállitás

Bory Jenő

MDK

Bory Jenőné arcmása, márvány

Műcsarnok 1936 A nő a művészetben c. kiáll.

Bory Jenő MDK

A móri hősi emlék, gipsz

Mücsarnok 1932/33 téli kiállitás

Bory Jenő MDK

Monna Vanna, bronz

Műcsarnok 1934 Bp.Székesfőváros Képtárának katalógusai

Bory Jenő MDK

Gyermekszobor, bronz

Mücsarnok 1943 A magyar müvészetért c.kiáll.

MDK

Bory Jenő szobrász

M. táj- és életképkiáll. 19-2o. sz.
Műcs. 1927. jan.

Bory Jenő szobrász

Bory Jenőné arcmása

"A nő a müvészetben"kiállitás katalógusa.1936.Mücsarnok

Bory Jenő szobrász

A máriabesnyői Máv. állomás Madonnája

"A nő a művészetben" kiállitás katalógusa. 1936. Műcsarnok

Bory Jenő szobrász

Monna Vanna

Budapest székesfőváros képtárának katalógusa 1934

Bory Jenő MDK

A huszár születése, bronz

Mücsarnok 1936. máj-jun. Jub. kiáll.

Bory Jenő MDK

Szent Borbálq, pyrobazalt

Műcsarnok 1936. máj-jun. Jub. kiáll.

MDK

Bory Jenö, szobrász

Magyar nemes. Pirobazalt.

Mücs.-Az 1934.évi Magyar Kiállitás. 1934.szept.27.-okt.28
Kat.11.l.

MDK

Bory Jenö, szobrász

Mária királyné. Pirobazalt.

Mücs.-Az 1934.évi magyar Kiáll. 1934.szept.27.-okt.28.
Kat.lo.1.

Bory Jenő MDK

Hültl Dezső, szinezett terrakotta

Mücsarnok 1941 Arcképkiállitás

Bory Jenő MDK

Szent Antal , gipsz

Műcsarnok 1941 Téli kiállítás

MDK

Bory Jenő

Zsuzsanna, pyrobazalt

Akt-kiáll. 1925. dec. Mücs.

MDK

Bory Jenő

Fájdalom, pyrobazalt

Akt-kiáll. 1925. dec. Műcs.

MDK

Bory Jenő

Csók, pyrobazalt

Akt-kiáll. 1925. dec. Műcs.

MDK

Bory Jenő

Vágyakozás, br.

Akt-kiáll. 1925. dec. Műcs.

193

MDK

Bory Jenő

Női akt, márv.

Akt-kiáll. 1925. dec. Műcs.

MDK

Bory Jenő

Monna Vanna, márv.

Akt-kiáll. 1925. dec. Műcs.

Bory Jenő

Rembrandt, terrakotta

Műcsarnok 1941 Arcképkiállítás

Bory Jenő MDK

Bölény, bronz

Mücsarnok 194o A magyar müvészetért c.kiáll.

MDK

Bory Jenő

MDK

Fájdalom, márvány

Műcsarnok 1942 [redacted]

A magyar müvészetért c.kiáll.

Bory Jenő

MDK

Fájdalom, bronz

Műcsarnok 1940 A magyar művészetért c.kiáll.

Bory Jenő MDK

Zsuzsanna, márvány

Műcsarnok 1940/41 A magyar művészetért c.kiáll.

Bory Jenő

MDK

Dietrich Adolf, terrakotta

Műcsarnok 1942 Tavaszi kiállitás

Bory Jenő MDK

Leányfej, terrakotta

Műcsarnok 1942 Tavaszi kiállítás

Bory Jenő

MDK

Monna Vanna, bronz

Műcsarnok 1924. febr-márc.

Bory Jenő

MDK

Az ördög és a felesége, terrakotta

Amor pisztollyal, pirobazalt

Mücsarnok 1939 Derü a müvészetben

Bory Jenő MDK

A huszár születése, bronz

Mücsarnok 1939 Derü a müvészetben

Bory Jenő

Ámor a pisztollyal, alumínium

Műcsarnok 1942 [redacted]

A magyar művészetért c.kiáll.

Bory Jenő

MDK

Az eszterházai Haydn-emlék, gipsz

Műcsarnok 1934 Téli kiállitás

Bory Jenő

Gulyás Sándor, bronz

Kelő napsugár, gipsz

Ámor pisztollyal, bronz

Miesarnok 1933. Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Bory Jenő MDK

Blaha Lujza, bronz

Műcsarnok 1940 Tavaszi tárlat

Bory Jenő MDK

Monna Vanna, bronz

Mücsarnok 1944.A Székesfőv.Képtár Jub. Kiáll.

MDK

Bory Jenő szobrász

KMTárs, 1939, őszi kiáll.

A Pénzügyminisz

Bary Jenő

szerepelt az I. nemzeti tárlaton.

MH 1933. IV. 19.

Bory Jenő

szobrász

Téli Kiállitás - Mücsarnokban - szoborral szerepel.

Esti Kurir
1934.I.14.

Bory

szobrász

Téli Tárlat - Műcsarnokban - szoborral szerepel.
A nagyobb kompoziciók sorából kiemelkedik eszterházi
Haydn emléktáblája

Magyarság
1934.I-14.

Bory Jenő

szobrász

Téli Tárlat - Műcsarnokban - szoborral szerepel.

Nemzeti Újság
1934.I.13.

Bory Jenő

"Szégyenlős" c. szobormüve

a Magyar Képzőművészek Egyesülete jub.kiállitásán.

Pesti Hirlap, 934.XII.13.

Bory Jenő

"Kis Szalon" decemberi kiállításán szobrával szerepelt.

NU.930.XII.10.

Bory Jenő

szerepelt az I. nemzeti társaton.

PH. 1933. IV. 19.

Bory Jenő"

szerepelt az I. nemzeti társaton.

M. 1933. IV. 20.

Barcy Jenő"

Szerepelt az I. nemzeti társaton.

VM 1933. IV. 20.

Bory Jenő

Szerepelt a Műsarnok téli tárlatán.

PFl. 1932. XII. ~~17.~~ 20.

Bory Jenő

Művével szerepel az Iparművé-
szeti társulat karácsonyi
kiállításán - Andrássy-uti
szétkárban.

P. H. 929. XII. 1.

Bory Jenő

Hültl Dezsőt ábrázoló zinezett terracotta mellszobra szerepel a Műcsarnok téli tárlatán. (említve.)

Magyarság, 1928. dec. 16.

Bory Jenő

Münével nerepel a Mécsar-
nok Téli Tárlatán.

P. H. 929. XII. 24.

Bory fenő

Portré nobra nezegel a
műszaknokban a Képzőművészeti
Társulat őszi tárlatán

Neumeti Lipót 1938 XI. 9

Bory Jenő

szobrász

Téli Tárlat - Műcsarnokban - szoborral szerepel.
Portréfej.

Pesti Hirlap
1935.XI.16.

Bory Jenő

szobrász

Harmadik Nemzeti Képzőművészeti Kiállítás - Műcsarnokban - szoborral szerepel.

Vasvarság
1936.III.24.

Bory Jenő
szobrász

Részt vesz a Mücsarnok harmadik nemzeti képzőmüvészeti kiállitásán.

Nemzeti Ujság 1935.III.24.

Bory Jenő

Szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán.

P. H. 1931. IV. 25.

Bory fenő

Sebzett kös. c. műve nagyal a kös. emlék tervek kiállításán (emlitve) a műcsarnokban

Magyarság 1927 VIII. 19

Bory szobrász

kezdi a hősi emlékek kiállítását

a Műcsarnokban

Magyarság 1927 VIII. 19

Bory Jenő.

„Sebzett hős" c. kőri emlékmű,
(a műegyetemi emlékhez) szerepel a
Műcsarnok téli tárlatán.
(emlékre.)

Pesti Hírlap, 1927. dec. 18.

Bory Jenő.

A lőcsarnok téli tárlatán
műegyetemi hősi emléke
szerepel. (említve.)

Magyarság, 1927. dec. 18.

Bory Jenő
szobrai

Kiállít a Téli Tárlaton

N. N. 1939. I. 28.

Bory Jenő

A Műcsarnok 1927-es
tavasz tárlatán szerepelt.

M. 1927. IV. ?

Bory Jenő

A Nücsarnok 1942-ben
rendezett téli tárlatán szerepelt.

N. u. 1942. XII. 10.

Bory Jenő

A Nűcsarnok 1942-ben
rendezett téli tárlatáról szerepelt.

Új Magyarország 1942. XII. 8.

MDK

Bory Jenő

Csók c. szobra, a Műcsarnok akt-kiall.-an.

D.A.: A Műcsarnok akt-kiall.

Magyarság, 1925.dec.6. 21.l.

Bory Jenő.

A Műcsarnok téli tárlatán „Diákhonvéd" c. hősi emlékműve szerepel. (a székesfehérvári reáliskola hősi szobra).
(említve), és dr. Hültl Dezsőről mintásott színezett mellszobrát látjuk. (említve.)

Pesti Hirlap, 1928. dec. 19.

Barg Jenő.

A Műszaknak téli tárlatán „Diálchromát" c. kőri emlékműve nagyul. (A nélkőrfehér-mési szélisbeola kőri kobra).
(eulitse), és dr. Hültl vezőről mintázott mére-kett nelkoborát látjuk. (eulitse.)

Pesti Hírlap, 1924. dec. 19.

Bory Jenő.

A Műcsarnok téli tárlatán nagyméretű hadiemlékmű – szobra szerepel. (ezüstöl!

Magyarság, 1927. dec. 14.

Bony Jenő.

A lüzumsuz téli tárlatán
nagyméretű kadiendékmű -
nalosa nesejel. (ennlitve!

Nagyszalonta, 1927. dec. 14.

Bory Jenő.

„Sebzett hős" c. szabadmüve szerepel a Mücsarnok téli tárlatán.
(anlitte.)

Nemzeti Ujság, 1927. dec. 18.

Bony Jeno.

„Sebrett hős" c. [illegible]
a [illegible] téli [illegible].
(Kulcsa.)

Vermezti Ujsag, 1927. dec. 18.

MDK

Bory Jenő

A Hősi emlék I. pályaterv kiállitásán résztvevő művészek. Képzőművészet 1927. 2. sz. 3.l.

MDK

Bory Jenő szobrász

Mária

Ecce homo

Képzőművészet 1931. 37. sz. § 42 1. kép

MDK

Bory Lajos szobrászművész

Kisplasztikai műve, az Iparműv.Társ. kiállitásán.

Ybl Ervin: Az Iparműv.Társ.jub.kiáll.

Magyar Iparművészet, 1925. 173.lap

Borytenö

Prohászka - emlékezém

képe

Magyarság képes mellék-

lete. 1933. nov. 5.

U. 3661.

a, vagyunk kiváló tisztelettel

észek nevében:

CSÓK ISTVÁN
elnök.

. D. ÉS FIA

MDK

Bory Jeno.szobrászm.

is jó szobrokat állitott ki.

Egyházmüvészeti kiállitások.
Nemz.Szal.- Szent-Imre kiáll. /Szent Imre jub.év./
Képzömüvészet.1930.32.sz. 168.l.

Bory Jenő

szobrász

Téli Tárlat - Műcsarnokban - szobrával szerepel.

Új Magyarság
1936. I.17.

M.D.K.

Bory Jenő

Szobrászmüvész emléktáblát készitett Goldziher Ignác az elhunyt tudós szülőházára.

Goldzieher emléktábláját leleplezték Székes fehérvárott.

Városok Lapja.1924. 18-19 szám. szept.15. 143.o

Bory Jenő

MDK

A diákhonvéd

Műcsarnok 1928/29 téli kiállítás

MDK

Bory Jenö, szobrászm.

181. A diákhonvéd. A székesfehérvári reáliskola hösi szobra.

KMTárs. 1928/29. téli kiáll. Kat. 14.1.

Bory Jenő MDK

Részletek a székesfehérvári püspökkutról:

Lovag Szent István korából.

Szent Adalbert püspök
Szent Mór pöspök Szent Imrével
Asztrik püspök
Szent Gellért püspök

Mücsarnok 1929 tavaszi kiállitás

BORY JENÖ :

31. Monna Vanna. - Szobor, br. Mag.: 53.5 cm.
Jelz.a talapz.j.szélén: "Bory J."

Bory Jenő

Székesfőv. képt. pub. kiáll

1944

Bory Jenő

Erőd

MMÉE Kösl 1937.

12. l.

Borry Jenő

Magyar Iparművészet

1917. 292. l. 295. l.

(A trónörökös pár

emlére.)

Képpel

Anicét

Csütörtök

18

Nagycsütörtök

Holdtölte 22 ó 10 p.

Péntek

19

Nagypéntek

Nap kelte 5 ó. 04 p. — Nyugta 18 ó. 55 p.

Szombat

20

Nagyszombat

naptár

Nizan

V	11	
H	12	
K	13	
S	14	E. b.
C	15	P. 1. n.
P	16	P. 2. n.
S	17	Sabb.

MDK

Bory Jenő

•

loo.ooo pengőt forditott művészsegélyezésre a M.Képzm. Orsz.Szövetsége. Pest, 194o.jun.11. 9 l.

MDK

Bory Jenő szobrász, Bp.

1926. máj. résztvett a Lévay Egyesület miskolci kiállitásán.

Halmay Leszih: Miskolc és ... vm.beli községek. MVM. V.k. Bp. 1929.

Bory Jenő

MDK

Repr.: Haydn emléktábla.

37.o. 34. kép.

Sallay Marianna: A fertődi Eszterházy-kastély.
Bp. 1959.

MDK

Bory Jenő

K.I.: Csoportkiáll. a Műbarátnál. Magyarság 1942. dec. 4.

MDK

Bory Jenö, szobrászm.

életteljes portréval/tanulmánnyal/szerepel.

Pipics Zoltán: Téli Tárlat. -Müvészet.
Uj Magyarság.1939.jan.29.

Bory Jenő

szobrász

Székesfehérvári képzőművészek kiállitása - Székesfehérvárott a vármegyeház dísztermében - szobraival szerepel./Miniatür szobrok/

Pesti Hirlap

1931.IV.1.

Borsy Jenő

szobrász

Genfben a Nemzeti Múzeumban - bemutatásra kerülő magyar reprezentativ jellegü képző-és iparmüvészeti kiállitás anyagában - szoborral szerepel.

Nemzeti Ujság
1929.VIII.15.

Bory tenő szobrász

Szerepel a Műszarnok tél-
tárlatán

Magyarság 1926 II. 27

Bory Jenő

Szerepelt a Munkácsy-céh szegedi kiállításán.

PH. 1930. I. 21.

Bory fenő nobrán

Kezepet a „magyar táj és nép élettép" kiállításon a hűcsaknokban

Esti Kurir, 1927, I. 14

Bory fenő nobrán

Szerepel a „Magyar táj és életkép"
Kiállításon a Műcsarnokban

Nemzeti Ujság 1927 I. 14

Bosy Jenő
szobrász

Tavarsi kiállítás - Műcsarnokban - a szákes-fehérvári püspökkút egyes alakjait állította ki.

Budapesti Hirlap
1929 III. 3

Bory
zobrán

Tavassi Tárlat – Műcsarnokban – szokvonal
szerepel.

Pesti Csaló

1929 III. 3

Bory Jenő
szobrász

Tavaszi kiállítás - Műcsarnokban - áhitatosak
szent szobrai

Est. Kurie

1929 III. 3

Bori Jenő szobrász

Szerepel a Pátria Club kiáll.-án.

N.U.934.XII.20.

Bory Jenő

szobrász

Képzőművészeti Társulat jubileumi kiállításán - a Műcsarnokban - szoborral szerepel.

Prohászka képmása.

Pesti Hirlap
1930.VII.20.

Bory Jenő

Bemutatja egy sobor
kifaragását

M. 932. XII. 15.

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Milyen kitüntetéseket kapott: . . . . . .

. . . . . .

Mikor és hol volt külföldi tanulmányuto

. . . . . .

Bory Jenő

Kiallit

E. K. 932. XII. 21.

Bory Jenő

Kiállításon, a nyilvánosság előtt
először szerepel.

M. 932. XII. 23.

Központ-ban (Budapest, XIV. Dózsa Gy
Megrendelés esetén az összeg MNB 1
ciós Központ számlaszámára utalandó
tán juttatjuk el T. Cimhez.

Sajtó alatt:

Évkönyvünk 1959-es kötete.

A forráskiadvány-sorozatból

mely a terület épitészeti állagának a t

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Milyen kitüntetéseket kapott: . . . . .

. . . . . 18.

Mikor és hol volt külföldi tanulmányuto

. . . . . .

Bory Jenő

Liallit

8. 6. 11. 932. XII

Borz Jenő

Kiállít

N. U. 932. XII. 20.

r d ő i v

sok művészetéről: . . . . . .

Milyen pályázatokon vett részt: . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Milyen megbizásai voltak (vannak): . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Jelentősebb müvei:. . . . . .

. . . . . .

Bory

Kiállítás

M. 932. XII. 18.

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

n: . . . . . .

. . . . . .

Bory Jenő

Szerepelt a „Derű a művészetben" c. kiállításon.

N. M. 1939. III. 25.

Bory Jenő

Szent Imre-emlékkiállításon a Művészcsarnokban szobrával szerepelt.

NM. 930 VII. 13.

Bory Jenő

Egyházművészeti kiállításon a Nemzeti Szalonban szerepelt.

NM.930.VIII.13.

Bory Jenő szobrai

Modern egyházművészeti kiállításon a Nemzeti Szalonban szerepelt

M.930.VIII.13.

Barg Jenő

szerepelt a Műcsarnok Tavaszi Tárlatán.

PH 1927. IV. 2.

M.D.K.

Bory Jenő

Festőművész a 79 éves mester a festményei között.
A Mária völgyben álló Bory várat a mester 42 éven át épitette.
Fényképfelv.

Népszava 1958. juli 20. 5.old. 170.szám.

Bory

szobrása

Képzőművészeti Társulat jubiláris kiállítása - a Műcsarnokban - szoborral szerepel.

Magyar Hírlap
1930.XII.21.

Bory Jenő

Szobormüve, a Munkácsy-Céh kiáll.-ín az Ernst Múzeumban.

M.H.932.IV.3.

Bory deno

Bory Jenő.

Műve szerepelt a Műcsarnok téli kiállításán.

Népszava, 1928. dec. 21.

Bory Jenő.

A Műcsarnok téli tárlatán zobor-munkája szerepel.

Ujság, 1928. dec. 16.

Barry Jené.

A lüszonak téli tárlatán
szabor. munkája szerepel.

Ujvár, 1928. dec. 16.

Bory Jenő.

Műre szerepel a Műcsarnok téli kiállításán.

Est, 1928. dec. 16.

Bonny Jane

Bory Jenő.

Az Orsz. Magyar Iparművészeti Társulat kovácsonyi kiállításán szabrai szerepeltek.

Magyarság, 1927. Nov. 27.

Bory Jenő.
szobrászművész

— **Leleplezték a fehérvári püspökkutat.** Székesfehérvár városa, mint tudósitónk jelenti, ötszázmilliót szavazott meg már régebben egy diszes szökőkutra, melyet a Városház-térnek arra a helyére szánt, ahol egykoron Szent István bazilikájának sarka állott. *Bory* Jenő szobrászművész kapott megbizást a diszkut elkészitésére. A szökőkutat a minap állitották fel. Stilusa pompásan illik az ódon térre. Az izléses medencéből hatméteres oszlop emelkedik ki, rajta életnagyságu bronz árpádkori vértesvitéz. Négyoldalt Szent István négy püspöke: Szent Gellért, Asztrik, Mór és Adalbert látható ugyancsak bronzból. Az alakok remekül sikerültek. A püspökkutat tegnap este leplezték le a katonai zenekar hazafias játéka mellett.

Magyarság, 1928 jún. 24.

1

Bory Jenő.

Szobor-művét állította ki az Iparművészeti Társulat karácsonyi kiállításán, a régi Műcsarnokban.

Nemzeti Ujság, 1928. dec. 2.

Bory Jenő.

A régi Műcsarnokban rendezett 7 porművészeti Társulat kiállításán bronz- és terrakottaszobrai szerepeltek.

Magyarság, 1928. dec. 2.

Bory Jenő.

Szobrai szerepelnek a Műcsarnok téli tárlatán.

Magyarság, 1928. dec. 16.

Bory Jenő

szobrász

Képzőművészeti Társulat jubileumi kiállitása - a Műcsarnokban - szoborral szerepel.

Krisztus alakja és Prohászkája kiemelendő

Magyarság
1930.XII.21.

Bory Jenő

"Merengő" c. szobormüve, a Műcsarnok tav. tárlatá

M.H.932.IV.24.

Bory Jenő

"Merengő" c. szobormúve, a Múcsarnok tav. tárlatá

M.H.932.IV.24.

Bory Jenó

Szerepelt a Műcsarnok tav. tárlatán.

Á.K.932.IV.24.

Boty Jeno

Bery Jenő

Alkotásával szerepel a Képzőm./Térs. tav.tárlatán.

N.U.932.IV.24.

Вогу 1ена

Bory

Alkotása, a Műcsarnok tav. tárlatán.

M.932.IV.24.

Bolz

Bory.

A III. Nemzeti képzőművészeti kiállításon szobormüve szerepelt.

Uj Magyarság, 1935. Márc. 24.

Mr. Hoppenrath, 1837. Plate 24

Bory Jenő

Kiákít

Mi M. 1942. IV. 19.

özpont meginditotta rotaprintes for-
köteteként a
épzőművészeti Élete"
amely a Közoktatásügyi Népbiztosság
a Budapesti Kir. Ügyészség 1919-es
tkozó részét tartalmazza. Ára: 15.- Ft.

kiadványai közül kapható
ok 1954-55."
özpont évkönyve. Ára: 75.- Ft.

ok 1956-58."

k a Művészettörténeti Dokumentációs

Borzy Jenő

Kiállít

Mo. 1942. IV. 18.

T. Cim!

A Művészettörténeti Dokumentációs K
ráskiadvány-sorozatát. A sorozat els

"Magyar Tanácsköztársaság K
cimü levéltári publikáció jelent meg,
Müvészeti Osztályának iratanyagát és
iratanyagának a képzőmüvészetre von

Értesitjük, hogy ezenkivül intézetünk

"Müvészettörténeti Tanulmány
cimü kötete, mely a Dokumentációs K

Továbbá kapható

"Müvészettörténeti Tanulmány
cimü kötete. Ára: 45.- Ft.

A felsorolt kiadványok megvásárolhat

Bory Jenő

Kiállít

Bécs. 1942. IV. 18.

Központ-ban (Budapest, XIV. Dózsa Gy
Megrendelés esetén az összeg MNB 14
ciós Központ számlaszámára utalandó.
tán juttatjuk el T. Cimhez.

Sajtó alatt:

Évkönyvünk 1959-es kötete.

A forráskiadvány-sorozatból "
mely a terület épitészeti állagának a t

Bory Jenő

Kiáhít

Mi M. 1942. III. 24.

T. Cim!

A Művészettörténeti Dokumentációs Kö
ráskiadvány-sorozatát. A sorozat első

"Magyar Tanácsköztársaság Ké
cimü levéltári publikáció jelent meg, a
Művészeti Osztályának iratanyagát és a
iratanyagának a képzőmüvészetre vonat

Értesitjük, hogy ezenkivül intézetünk ki

"Müvészettörténeti Tanulmányok
cimü kötete, mely a Dokumentációs Köz

Továbbá kapható

"Müvészettörténeti Tanulmányok
cimü kötete. Ára: 45.- Ft.

A felsorolt kiadványok megvásárolhatók
Központ-ban (Budapest XIV. Dózsa Gyö

Bori Jenő

Kiáltás

NÜ. 1942. III. 22.

gy ut 41.), készpénzfizetés ellenében.
650-51 Müvészettörténeti Dokumentá-
Ebben az esetben a kért könyvet pós-

cta Cassae Parochorum" egri anyaga,
ök utáni állapotát rögziti.

vészettörténeti Dokumentációs
Központ

Bory Jenő

Bory Jenő: Bory-vár Székesfehérvárott.

Rátkai 293. l.

Centrum Házépitő r. t.: Szent István-udvar.

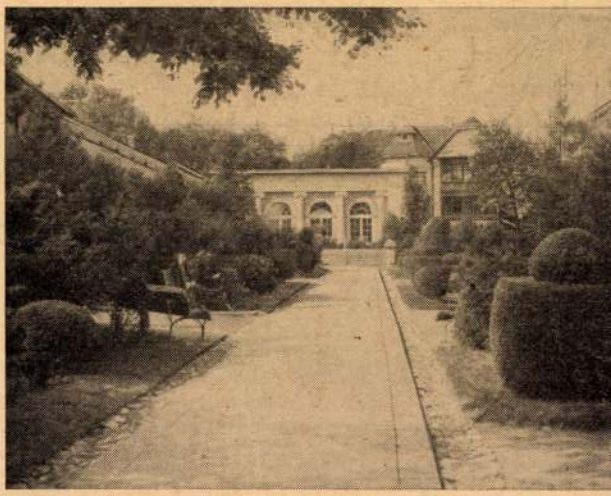

Budai szanatórium: Kaszinó.

Bory Jenő

Nemzeti Újság
képes melléklete
1937. nov. 7.

Történelem a
Szfinx Bory-vásznán
képpel

MDK

Bory Jenö, szobrászm.

419. Monna Vanna. Márvány.

434. Nöi akt. "

Mücsarnok. - 1925-26. Akt-kiállitás. Kat. 31. 16

Bory Jenő szobrászművész

* **Kiállitás a Fészek Müvészek Klubjában.** Haranglábi *Nemes* József a Párisban élő magyar festőművész Bretagne és Spanyolországban készült pasztelljeinek egy sorozatát mutatja be a Fészek Klub kiállitási termében *Bory* Jenő szorászmüvész kiváló alkotásaival egyetemben. A kiállitás december 22-től január 1-ig bezárólag naponként — vasár- és ünnepnap is — este 6—8 óra között tekinthető meg a Fészek Klubban, VII., Kertész-utca 36. szám alatt. Belépés dijtalan.

M.H.930.XII.21
Ujság,930.XII.
M.930.XII.21.
N.U.930.XII.21.

MV. 930. XII. 21

MDK

Bory Jenő

Tál, elefántokkal /Halmos-féle kisplasztikai dij/.

Képzőművészeti élet 1926-ban. Pesti Hirlap 1927 évi nagy naptára. 130.l.

MDK

Bory Jenő

Zsuzsanna-fej, pirogránit

Százezer pengőt kaptak müvészeink. Ujság 1928. máj. 27.

MDK

Bory Jenő

Balás P. László: Székely Bertalan emlékkiállítása.
Nemzeti Ujság 1935. nov. 17. 16.l.

MDK

Bory Jenó szobrász

Szobormüvével vett részt a Mücsarnok 1934. évi téli tárlatán.

(m.v.): A Mücsarnok téli tárlata.

Nemzeti Ujság, 1934.Jan.13. 11.lap

MDK

Bory Jenő

A Műcsarnok tav.kiáll.-án az Ipolyi Arnold díját Bory Jenő "Püspök-kut" c. alkotása kapta.

Cikk: Kiosztották a tav.tárl.dijait.

Ujság, 1929.márc.29. 11.lap

MDK

Bory Jenő

Tál elefántokkal, repr.

Évk. KMT. 1928. 187.1.

MDK

Bory Jenő szobrászmüvész

A barcelonai kiállitáson résztvevő müvészek listáján szerepel.

Cikk: Fordulat a külföldi kiállitások ügyében.

Képzőmüvészet, 1929.évf. 155, 156.l.

Bory J. (Jenő)

Szobrász

Művészet, 1938. III. évf. 21. sz. 148. l.

Kende Béla: felvidéki művészek és az őszi Tárlat.

Bory Jenő kiállitása. Képzőm. [illegible]k. müter-
mében. 1925.

Magyar Müvészet 1925. 2. sz. 56. o.
Müteremkiállitások.

Rednai Jenő.

Tai ex formavé. b. 1932. 348. l. utani
v. tábla

Két nyj bpesti bérház.

MDK

Bory Jenő

Szobrai a Műcsarnok tav.tárlatán.

Képzőművészet, 1931. 41.sz. 140.l.

MDK

Bory Jenő

Madonna, repr.

Képzőművészet 1931. 37. sz. 49.l.

Bory Jenő

Szerepelt a Magyarság képzőművészeti ki-
állításán.

M. 1933. XI. 5.

Bory fenő nobrás.

Kezepel „A nő a mivénetben"

c. kiállításon a Műcsarnok-

ban

Nemzeti Cyság 1936 X. 25

Borej
mohrán

Tavarsi Tárlat - Műcsarnokban

Magyarság
1929 III. 3

Bory :
Szent Mór püspök.

Borz Jenő

Szerepelt a Magyarság Képzőművészeti Kiállításán.

M. 1933. XI. 7.

MDK

Bory Jenő

A Képzőm.Társ. fennállásának nyolcvanéves jubileuma alkalmából kiállitást rend. a Műcsarnokban. Porcellánja a kiállitáson.

Lazáni Abonyi Ernő: A Képzőm.Társ.jub.kiáll.

Magyarság, 1941.márc.2. 13.l.

M.D.K.

Bory Jenő

"Tavaszi Tárlat a Műcsarnokban" cimmel mutat be a lap néhány képzőművészeti alkotást. Közöttük szerepel a művész "Merengő" c. szobra.
Repr.

Szinházi Élet. Bp. 1932. május 8-14. XXII. évf. 2o. sz. 39. lap.

MDK

Bory Jenő

-io.: Téli tárlat a Műcsarnokban. Pesti Napló 1939. jan. 31.

MDK

Bory Jenő

A 15-ik házassági évfordulóra készült szobor, repr.

Magyar Nemzeti Művészet 1939. 1. sz.

MDK

Bory Jenő

A Bory-vár asszonya, repr.

Magyar Nemzeti Művészet 1939. 1. sz.

MDK

Bory Jenö, szobrászm.

A szobrászok terme kiváló alkotásával gazdagabb.

/Gy./: A szobrászok terme.

A Műcsarnok reprezentativ kiállitása.
Képzömüvészet. 1932. 48.sz. 63.l.

MDK

Bory Jenő

"A tárlat legjobb képe" c. pályázaton , számos szavazatot kapott Bory Jenő "Hültl Dezső műegyetemi tanárról" mintázott szobra.

Cikk: A tárlat...

Képzőművészet, III.évf. 17.sz. 55.lap

MDK

Bory Jenő

A sarajevói emlékmü, repr.

Ferenc Ferdinánd, repr.

Püspökkut

Magyar mesterek. Bory Jenő. Képzőművészet 1929. 19. sz. 86.1.

MDK

Bory Jenő

Fájdalom. Márvány. Repr.

A "Bory-vár" Repr.

A "Bory-vár" udvarrészlete, repr.

Magyar mesterek. Bory Jenő. Képzőművészet 1929. 19. sz. 83,84,85.l.

MDK

Bory Jenő

A Szövetség kiáll. Székesfehérvár. Képzőművészet 1928. 1o. sz. 137.l.

MDK

Bory Jenő

Képzőművészet 1928. 6. sz. 12.l.

MDK

Bory Jenő

Képzőművészet 1928. 6. sz. 12.1.

MDK

Bory Jenő

Gulyás Sándor festőművész mellszobra

Képzőművészet 1927. I. évf. 1. sz. 12.l.

MDK

Bory Jenő építész-szobrászművész

Szoborművei a Műcsarnok tárlatán.

Építő Ipar - Építő Művészet, 1926. 1-8.lap

MDK

Bory Jenő

Pályatervet küldött be az Erzsébet királyné emlékmű tervpályázatára.

Magyar Épitőművészet, 1910. 10.sz. 28.1.

Bory Jenő szobrász M.D.K.

Immaculata-oltár /karrarai márvány/ a kaposvári rk. plébániatemplomban. 1928.

Egyéb szobrászati munkák 1936-40.

Zádor Mihály: Kaposvár, Bp. 1964. 179.l.

MDK

Bory Jenő

Sybilla, szobor

Egyéb köztulajdonból elveszett műtárgyak jegyzéke
Bp. 1952.

MDK

Bory Jenő

Építő Ipar, Építőművészet, 1925. 49. évf.

MDK

Bory Jenő

A székesfehérvári püspök-kut felállitása.
Képzőművészet 1928. 7. sz. 64.l.

MDK

Bory Jenő

Szent Bernát. Gipsz. Mgt.

III.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.1935.
Márc.24-Máj.15. Műcsarnok. Kat. 9.1.

MDK

Bori Jenő

Jávorszarvas. Bronz.

Az Ernst-Múzeum Kiáll.CXV.A Munkácsy-céh
III.reprezentativ kiáll.Bpest.1930.Nov.hó
Kat. 9.l.

Bory Jenő MDK

Tál elefántokkal,

Műcsarnok 1926 Angol-magyar kiállitás

MDK

Bori Jenő

Tál elefantokkal. Bronz márványtalpon.

Az Ernst-Múzeum kiáll.CXV.A Munkácsy-céh
III.reprezentatív kiáll.Bpest.1930.Nov.hó
Kat. 13.1.

Bory Jenő MDK

Szemérmes, pirobazalt

Tanulmányfej, márvány

Nagy Szuleiman, pirobazalt

Műcsarnok 1926 Angol-magyar kiállitás

Bory Jenő MDK

Petőfi, pirobazalt

Műcsarnok 1925 tavaszi tárlat

Bory Jenő MDK

Zsuzsanna, pyrobazalt

Műcsarnok 1925-26 Akt-kiállitás

Bory Jenő

MDK

Csók, pyrobazalt

Mücsarnok 1925-26 Akt-kiállitás

Bory Jenő MDK

Fájdalom, pyrobazalt

Műcsarnok 1925-26 Art-kiállitás

Bory Jenő

MDK

Keresztelő Szt. János, bronz

Centaur, pirogranit

Női fej, pirobazalt

Női akt, pirobazalt

Műcsarnok 1922 őszi tárlat

Bory Jenő

MDK

Tinódi, bronz

Önarckép, pirobazalt

Czakó müegyetemi tanár képmása, pirobazalt

Monna Vanna, pirobazalt

Mücsarnok 1922 őszi tárlat

Bory Jenő MDK

Rohanó Centaur, pirobazalt

Tanulmányfej, pirobazalt

Rembrandt, terrakotta

Női fej, pirobazalt

Mücsarnok 1922 őszi tárlat

Bory Jenő

MDK

Ámor pisztollya, pirobazalt

Apám, gipsz

Ecce Homo, gipsz

Tál elefántokkal, pirobazalt

Mücsarnok 1922 őszi tárlat

Bory Jenő MDK

Gyermekszobor, pirobazalt

Bosnyák ló, bronz

Gyermekképmás, pirobazalt

Gyermekfej, bronz

Mücsarnok 1922 őszi tárlat

Bory Jenő

MDK

Gyermekfej, pirobazalt

Gyermekképmás, pirobazalt

Jótékonyság, Gelléri siremlék, gipsz

Gyermekképmás, pirobazalt

Műcsarnok 1922 őszi tárlat

Bory Jenő

MDK

Egy theozofus siremléke, terrakotta

Diszkut, mozaik, pirobazalt

Kettős fej, pirobazalt

Irgalmas nővér, pirobazalt

Mücsarnok 1922 őszi tárlat

Bory Jenő

MDK

Zsuzsanna, pirobazalt

Műcsarnok 1922 őszi tárlat

MDK

Bory Jenő

Székesfehérvári hősi emlék, repr.

Műcsarnok 1930 tavaszi kiállitás

Bory Jenő

MDK

Monna Vanna, repr.

Műcsarnok 1910. tavaszi kiállitás

Bory Jenő MDK

Szent Mór oktatja Szent Imrét, repr.

Mücsarnok 1929 tavaszi kiállitás

MDK

Bory Jenő

Szent Gellért tanitja Szent Imrét, repr.

Műcsarnok 193e. Szent Imre kiáll.

Bory Jenő MDK

Szt.Gellért tanitja Szt.Imrét, repr.

Mücsarnok 193o Szent Imre emlékkiállitás

Bory Jenő MDK

Asztrik püspök, repr.

Műcsarnok 1938 Szent István kiállítás

Bory Jenő

MDK

Boryné, repr.

Mücsarnok 1928 tavaszi kiállitás

Bory Jenő MDK

Prohászka Ottokár, repr.

Mücsarnok 1927 őszi kiállitás

MDK

Bory Jenő

Madonna, repr.

Műcsarnok 1930/31 jub. kiáll. kat.

Bory Jenő MDK

Madonna, repr.

Mücsarnok 1930/31 jubileumi kiállitás

Bory Jenő

MDK

dr. Hültl Dezső arcmása, repr.

Műcsarnok 1928/29 téli kiállitás

MDK

Bory Jenö, szobrászm.

Dr. Hültl Dezsö arcmása. Repr.

KMTárs 1928/29. téli kiáll.

Bory Jenő MDK

Monna Vanna, gipsz

Műcsarnok 1924 tavaszi kiállitás

Bory Jenő MDK

Monna Vanna, bronz

Műcsarnok 1924 február-március

Bory Jenő MDK

Gyermekfej, pyrobazalt

Műcsarnok 1924 tavaszi kiállitás

Bory Jenő MDK

Gyermekfej , pirobazalt

Műcsarnok 1924 tavaszi kiállitás

Bory Jenő

MDK

Fájdalom, pyrobazalt

Műcsarnok 1924 tavaszi kiállitás

MDK

Bory Jenö, szobrászm.

13. Petöfi. Pirobazalt.

Klebelsberg emlékkiáll. Tárgymutató. 31.1. 1933.

Bory Jenó

Keresztelő János. Szobormű.

KMT 1912/13. téli kiáll. 54.tmp

MDK

Bory Jenő

Keresztelő János. Szobormű.

Képzőm.Tára. 1912/13. téli kiáll.kat.54.l.

Bory Jenő

MDK

Rembrandt, terrakotta

Mücsarnok 1921 tavaszi kiállítás

Bory Jenő

Irgalmas nővér, terrakotta

Mücsarnok 1921 tavaszi kiállitás

Bory Jenő

MDK

Birkózók, terrakotta

Műcsarnok 1922 jubileumi kiállítás

Bory Jenő

Szent elefánt, alpacca

Horgoló leányka, terrakotta

Keselyű, bronz

Hessky Márta, terrakotta

Műcsarnok 1922 őszi tárlat

MNK

Bory Jenö, szobrászm.

464. S ebzett hös. "A Müegyetemi hösi emlék/. Gipsz. Mgt.

Képzöm. Társ. 1927-28 téli kiáll. Kat. 24. l.

Bory Jenő MDK

A müegyetemi hősi emlék, repr.

Mücsarnok 1927/28 téli kiállitás

MDK

Bory Jenő

A Műegyetemi hősi emlék c.művének repr.

Képzőm.Társ. 1927/28. téli kiall.kat.

MDK

Bory Jenő szobrász

Résztvett az 1908.évi tav.kiallitason.

Képzőm.Tars.1908.tav.kiall.kat.44.l.

MDK

Bory Jenő -

Keselyü, márvány

Szent elefánt, alpakka

Képzőm. Társ. 1911. tav. kiáll. kat. 34.l.

MDK

Bory Jenő

Amor pisztollyal, bronz
Tinódi, "
Monna Vanna, "

Magyar Képzőművészek szegedi reprezentativ
kiáll.1930.Munkácsy-Céh.Kat. 17, 18.1.

Bory Jenő

23. Keresztelő Szt. János. Bronz. 10.000
24. Mater Dolorosa. Pirobazalt. 3000

Nemzeti Szalon

Egyharm. kiáll.
1926 -

V

2920

33.

J. B. de Roy:

Tájkép állatokkal.

A kép hegyes vi
hénből, egy fehér bakkec
uton balra tartanak
egy vörös kutya vigy
a dombnál, melynek
kezeiben hosszú bottal
A pásztor öltözete: k
szűtke nadrág; a b
~~bekösve~~ kötöre be, ruhadereka
te s szokszyájá kék
mücket, melynek ko
s a melyen innen
rítják s a felhok n

J. B. De Roy 1814 ⁂

Fa, méretei
~~Kony M. ha~~
~~M kép. 23~~
~~ry 135,~~
~~IV: 33.~~

L levágott farkú
L furulyán játszó

IV: 200.

Bory Jenő

MDK

Gyermekfej Pyrobazalt szobor

Műcsarnok 1924. tavaszi kiállitás

Bory Jenő MDK

- Gyermekfej , Pyrobazalt

Mücsrnok 1924. tavaszi kiállitás

Bory Eugen MDK

Susanna

Wien, Künstlerhaus 1924 Mai-Juni

Bory Jenő MDK

Tinódi, bronz

Műcsarnok 1919-20. Téli tárlat

Bory Jenő MDK

Jávorszarvas, bronz

Mücsarnok 1926. Őszi kiállitás

Bory Jenő MDK

Bölény, bronz

Mücsarnok 1910. Vándorkiállitás

Bory Jenő MDK

Bölény,

Mücsarnok 1910/11. téli kiállitás

Bory Jenő MDK

Borynė arcmása, márvány

Mücsarnok 1928 tavaszi kiállitás

Bory Jenő MDK

dr. Wäldner Gyula arcmása, pyrobazalt

Dr. Prohászka Ottokár

Mücsarnok 1927 őszi kiállitás

Bory Jenő MDK

Sebzett hős, /A Müegyetemi hősi emlék/, gipsz

Műcsarnok 1927/28 téli kiállitás

Bory Jenő MDK

Magyar nemes, pyrobazalt

Műcsarnok 1927 tavaszi kiállitás

Bory Jenő

MDK

Gulyás Sándor festőművész arcmása, bronz

Műcsarnok 1927 tavaszi kiállitás

Bor y Jenő MDK

Szent Mór püspök

Szent Gellért tanitja Szent Imrét

Asztrik püspök

Szent Adalbert
A székesfehérvári püspökkut terve

Mücsarnok 1930 Szent Imre emlékkiállitás

Bory Jenő MDK

Szent Gellért tanitja Szent Imrét II.

Műcsarnok 1930 Szent Imre emlékkiállitás

Bory Jenő MDK

Ecce homo, gipsz

Mücsarnok 1930/31 jubileumi kiállitás

Bory Jenő

MDK

Mária Inmaculata, gipsz

Műcsarnok 1930/31 jubileumi kiállítás

Bory Jenő MDK

Prohászka, márvány

Zsuzsanna, márvány

Műcsarnok 1930/31 jubileumi kiállítás

MDK

Bory Jenő

Márvány mellszobor

Képzőm. Társ. 1908/9.téli kiáll.kat. 46.l.

Bory Jenő

MDK

Mater Dolorosa, szobor

Műcsarnok 1914. tavaszi kiállítás

Bory Jenő

MDK

A székesfehérvári kereskedelmi iskola hősi emléke

Műcsarnok 1930 tavaszi kiállítás

Bory Jenő MDK

Ámor pisztollyal

Mücsarnok 1929/3o téli kiállitás

Bory Jenő

MDK

Dr. Hültl Dezső, szl. terrakotta

Mücsarnok 1928/29 téli kiállitás

MDK

Bory Jenő, Székesfehérvár, 1879-

Bölény, bronz

Az Egri Kaszinó kiáll. kat. Eger, 1924.aug.

6. 1.

MDK

MAPE 13. kiáll. N.Szal. 1927. máj.

MDK

Bory Jenő

Gulyás Sándor, bronz

Kelő napsugár, gipsz

Ámos pisztollyal, bronz

Nemz. Képzőmüv. kiáll. 1933. ápr.

12 l.

MDK

Bory Jenö, szobrász

Gyermekfej. Porcellán.

OMKT.-Műcsarnok. IV. Nemzeti Képzőművészeti Kiáll. BP. 1937.ápr.29.-jun.20. K at. 8. l.

Borz Ferenc, szobrász

M.D.K.

Magyar nemes c. műve szerepelt a „Herend 100 éves" kiállításon

"Herend 100 éves" kiállítás katalógusa.

Bp. 1939. 36.old.

Bory Jenő MDK

Asztrik püspök, gipsz

Műcsarnok 1938 Szent István kiállítás

Bory Jenő

MDK

Vágyakozás, bronz

Nyolcarnok 1931 tavaszi kiállítás

Bory Jenő

MDK

A csók, gipsz

Műcsarnok 1931 tavaszi kiállítás

Bory Jenő MDK

Anya gyermekeivel, gipsz

Műcsarnok 1944 Tavaszi tárlat

MDK

Bory Jenő

Madonna, terr.

Árv. Közl. 1939. 4.rk.sz.

MDK

Bory Jenő

Női mellszobor, pyrobazalt

Árverési közl. 1940. okt. 4.rk. 95. auk.

42 l.

MDK

Bory Jenő

Madonna, pirobazalt

Árv. Kösl. 1939. 5.rk.sz. 92. suke.

39. 1.

MDK

Bory Jenő szobrász

Monna Vanna, öntött bronz női szobor, piros márványtalpon. Bory Jenő szobrász műve.

Ernst Muzeum aukciói. XXVIII. 106. lap

MDK

Bery Jenő

Püspökkut c. szobormüvére az Ipolyi Arnold dijat kapta

A Műcsarnok tav. tárlatán dijai. Képzőművészet 1929.19.sz. 104.l.

MDK

Bory Jenő

Madonna, repr.

Képzőművészet 1931. V.évf. 37. sz. 49.l.

MDK

Bory Jenő szobrász

az alanti épület sarkába illesztett szobormü

Krisztina krtu postavezérigazg. uj épület....
Magy. Iparmüvészet. 1926. 176. o.

MDK

Bory Jenő

Mücs. tav.tárlata.
Épitő Ipar Épitő Művészet 1925. 76.1.

MDK

Bory Jenő szobrászm.

Bory Jenő: Hogyan készül a márványszobor?
Képzőművészet, 1933. 57.sz. képek.
32-34.o.

MDK

Bory Jenő

Magyar Nemzeti Művészet 1939. 1. sz. 10.l.

Bory Jenő
Nemzeti Ujság 1938 ápr. 3

A kaposvári főplébániatemplomban Szent István kutat állítanak fel. Bory Jenő alkotása

Bory Jenő

Ferenc Ferdinánd
főherceg - emlék templom
és Zsófia - otthon Sara-
jevóban. 1 kepek Bory
Jenő szobrász mű rész
terveiről készültek
7 abra Wien, c. n.
~~Cs. kir. udvari állami~~
~~nyomda~~

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

NOVEMBER

30 nap — 46. hét

12 Vasárnap	
13 Hétfő	
14 Kedd	
15 Szerda	
16 Csütörtök	
17 Péntek	
18 Szombat	Racheva

Bory Jenő

vod

Budapesti Hirlap

1913. máj. 25.

(Döntés az Erzsébet

királyne emlékpálzázatról)

~~U 307~~.

1309. *Igló égése.*

Olyképen van ábrázolva, templomot és a körülötte lévő lyek közül balról kettő ép úgy

és a torony lángokban áll és h honvédség egy része, nem mes a tér közepén tüzérség vonul sorakozott, melynek parancsnc

Vászon, méretei 42 : 52·3 cn tett az 1911 április 7-iki felterjeszt 100 K-án (638–911). — Kifizettet számoltatott 1911 május 10-én (1 nézve lásd a 26101–911 szvsz. el

Bory Jenő

~~4.871.~~

Budapesti Hirlap

1913. okt. 14. (Az első Batthyány-szobor. ~~Ikervár ünnepe.~~)

a kozsza

Megállap

épitési vállalkozó dr. O r

Podmaniczky-u.9. számu házá

illetőleg tatarozási munkák

vezmény elnyerése végett be

kat is állitott be.

Erről a

további eljárás végett érte

Budapes

A m

A Műemlékek Országos Bizott

Bory Jenő

írod

Budapesti Hírlap

1917. febr. 3

(Ferenc Ferdinánd

emlék.)

posta szám

AZ UJSÁG kiadóhivatalának

BUDAPEST,

VI., ARADI UCCA 10.

Alulirott ezennel megrendelem az UJSÁG-ot

19____ év _____ hó ____ indittással

19____ év _____ hó ____ -tól 19____ év _____ hó ____ ig

1/4 évre P 10.80
1 hóra P 4.— *(a nem kivánt törlendő)*

Az előfizetésidijat a lap átvétele után ____ -én fizetem

Az előfizető neve: _____

Foglalkozása: _____

Pontos cime: _____

Kezelő inditotta

____ hó ____

_____

E megrendelőlappal előfizetési dij nem vehető fel.

Ezen megrendelés csak akkor bír érvénnyel, ha a kiadóhivatal elfogadta.

Fizetések csakis hivatalos nyugta ellenében eszközöltetnek.

Borytenő

Női tej c. nobra repr.

Atilla. 1941. jun. 1.

Bory Jenő

1925 május 21. (114. sz.)

KÉPZŐMŰVÉSZET.

* **(Bory Jenő alkotásai.)** *Bory* Jenő, a Képzőmüvészeti Főiskola érdemes tanára a Főiskolán (Andrássy-ut 71.) lévő mütermében kellemes hatásu kiállitást rendezett husz éven át készült alkotásainak legjavából. Bory tudvalévőleg nemcsak szobrász, hanem épitész, festő és iparmüvész is. Azok közé a folyton kisérletező müvészlelkek közé tartozik, akik uj technikákon törik fejüket, hogy a müvészet birodalmát uj lehetőségekkel gazdagitsák. Ismeretes Borynak a *pirobazalt* nevet viselő, feketeércre emlékeztető találmánya, melyből szobrainak nagyrészét formálta. Most viszont egy mümárvány anyagot fedezett föl, mely tartósabb a természetes márványnál és edények készitésére is alkalmas. Talán éppen a sok kisérletezés az oka annak, hogy Bory Jenő egyik képzőmüvészeti ágba sem merül el eléggé. Szobrászi stilusát festői törekvések uralják. Néhány figyelemreméltó festményvázlat igazolja, hogy ez a müvészet mennyire megfelel Bory egyéniségének. Szobrai közül *Zsuzsánna* cimü aktjának töredéke, egy *Tinódy Sebestyén* szobra és egy közvetetlenül, e mellett szobrászi emlékszerüséggel megoldott *Olvasó férfi*-szobor a legjelesebb. A müvész-tanár épitészi készültségét viszont a meggyilkolt trónörököspár emlékének szentelt szerajevói templomtervei igazolják. Az érdekes kiállitást *Kertész* K. Róbert kultuszállamtitkár csütörtökön, e hó 21-én délelőtt nyitja meg.

* **(Elutaztak az osztrák müvészek.)** Az

1925. miterem kiállítás

Kérdést tettem, hogy
Miklós munkásságát nem ismerjük.
Helyes?

Bory Jenő

MDK

Női aromás, pirobazalt

Műcsarnok 1926 őszi kiállitás

MDK

Bory Jenő

Képzőművészet. 1935. 11.o. kép

MDK

Bory Jenő

Magyar Iparmivészet 1917. 292.l.

MDK

Bory Jenö, szobrászm.

a plasztikai anyagban kitünnek müvei.

Mücs.-Téli tárlat. 1942.
Függetlenség. 1942.dec.6. 6.l.

MDK

Bory Jenő, szobrászm.

Női fej. Repr. Szobormü.

Műcs.- Magyar Nemzeti Művészet. 1939. 2. sz. XXX

Bory Jenő szobrász

Tér és Forma, 1931

IV. évf. 175-179.
az Országos Társadalom biztosító Intézet nékhára.

Bory Jenő szobrai

Pesti Hirlap. 1923. szept. 16. 5

a képzőművészek Egyesülete a képzőművészeti
Főiskola rektora és tanárai
ellen

Bory Jenö ~~festö.~~ festőművész

Műbarát. 1922. II. 204. l.

Bory Jenő [illegible]

Pesti Hirlap. 1924. jan. 27. 8

a Vagyonmentő Vásár XXII. aukció-kiállítása

Bory Jenő szobrász

Magyar Művészet 1925. 2. sz. 56. o.
Müteremkiállitás.

Kraus Gábor.

Tér és Forma V. é. 6. 1932. 348 l. utani
V. Tábla.

Két uj bpesti bérház.

MDK

Bory Jenő

B.P.L.: Derü a müvészetben. Nemzeti Ujság
1939. márc. 25. 23.l.

MDK

Bory Jenő

Képzőművészet 1931. 141.1.

1943 július 28, szerda
XXIX. évfolyam, 168. szám

1943 július 29-én, csütörtökön:
A nap kel 5.18 ó., nyugszik 20.22 ó.
A hold kel 2.54 ó., nyugszik 18.27 ó.

8 ÓRAI ÚJSÁG

10 fillér

Főszerkesztő: Bethlen András | Főmunkatárs: Dr. Kertész Róbert

A Badoglio-kormány letette az esküt

Berlin belpolitikai ügynek tartja az olasz kormányváltozást

„A létérdekek a döntők és nem a világnézet"

Katonai jellegü az új római kormány
Rendesen folyik az élet Itáliában

Lavoro Italiano lett a Lavoro Fascistából

Változatlan a keleti front helyzete

Az olaszországi helyzet lassan világosabbá válik. Az olasz hivatalos híradások és a még mindig gyér semleges kommentárok alapján kétségtelenül megállapítható, hogy

egy villámgyorsan és teljes energiával keresztülvitt belső változásról van szó.

A *Lavoro Fascista* két nap óta *Lavoro Italiano* címen jelenik meg.

Itália összes erőit ma egy nagy nemzeti összefogásban a király mögött egyesítik

és az a fogadtatás, amelyben ez a törekvés az egész országban mindenütt részesült, *azok a lelkes tüntetések, melyek mindenütt alátámasztották ezt a politikát*, kétségtelenné teszik, hogy

az új kormány az egész nemzetet maga mögött tudva, foghat neki tervei megvalósításához.

Badoglio marsall kijelentése, hogy *„a háború megy tovább"*, eléggé megvilágítja ezeket a terveket. A vasárnap óta kiadott hadijelentések, mára pedig Churchill angol miniszterelnök kijelentései

hitelesen cáfolják azokat az elhamarkodott következtetéseket, melyeket sokfelé a római kormányváltozáshoz fűztek.

A Badoglio-kormány külügyminisztere, *Guariglia*, eddigi ankarai nagykövet, *még mindig külföldön tartózkodik.*

engedését, ami a Németország elleni háború hatásos folytatására szolgál.

Olaszország adottságait e lehetőségek tekintetében vizsgálva, Londonban arra a következtetésre jutnak, hogy

a szövetségesek Olaszországot elsősorban ugródeszkául akarnák felhasználni.

Az északolaszországi repülőterek, az olasz vasutak és kikötők igénybevétele az a nyilvánvaló követelés, amelyet a szövetségesek katonai szempontból a legjelentősebbnek gondolnak. Ebből kifolyólag természetesnek minősítik, hogy

a harcok beszüntetése nemcsak az anyaországban lévő csapatokra vonatkoznék,

hanem a Dodekanézosz szigeteken, ill. a megszállt területeken: Görögországban, Jugoszláviában, Korzikában és Dél-Franciaországban lévőkre is.

Angol parlamenti körökben megállapítják, hogy Churchill kijelentéseit London és Washington közötti teljes megegyezés alapján tette meg. Az általa megszabott feltételekkel, — amelyek Churchill kijelentése szerint tisztára katonai szempontból erednek, — szembeállította totális háborúval való fenyegetőzést. Ezt

a totális háborut teljes erővel megindítják Olaszország ellen, ha nem kapitulál.

A tudósító végül megjegyzi, hogy a mai sajtóhangok és Churchillnek a képviselőkhöz intézett nyomatékos felszólítása, hogy ne bíráljanak elsietve és ne tegyenek fel kérdéseket, világosan mutatja, hogy Londonban a közvélemény milyen felfogású. Általános türelmetlenség uralkodik a közvéleményben és ez az alsóházban is megnyilvánul.

Mit követelnek az angolszászok Itáliától

Churchill módosította a casabalancai feltételt?

Zürich, júl. 28.

(Bud. Tud.) Az első benyomás, amelyet *Churchill* beszéde az alsóház képviselőire gyakorolt — a Neue Zürcher Zeitung londoni tudósítója szerint — abban foglalható össze, hogy megállapították: a Casablancában használt kifejezés most elsőízben változott meg. **Churchill szavainak elővigyázatos megfogalmazásából világos feltételek olvashatók ki.** Olyan feltételek, amelyek függetlenek a Rómában hatalmat gyakorló személyektől.

Mit követelnek az angolszász hatalmak? — veti fel a kérdést a lap tudósítója.

A harcnak az olaszok által való beszüntetését és mindannak az át-

Svájci lap az olasz események németországi hatásáról

Zürich, júl. 28.

(Bud. Tud.) A Neue Zürcher Zeitung berlini levelője jelenti, hogy Berlin a király és az új miniszterelnök felhívására támaszkodik, amely szerint Olaszország folytatja a háborút Németország oldalán. A Rómából a birodalmi fővárosba érkezett jelentések csak megerősítik ezt a véleményt. Berlinben hangoztatják, hogy *semmi ok sincsen arra, hogy Badoglio és Viktor Emánuel király kijelentéseit magyarázgassák.* Kétségtelen, hogy a német-olasz szövetségi viszonyban az eddigi események következtében semmiféle változás nem állt be.

A MAGYAR ÉPÍTÉSZET VILÁGCSODÁJA:

Középkori lovagvár vasbetonból

MITMOND ALKOTÓJA A CSODÁLATOS SZÉKESFEHÉRVÁRI BÓRY-VÁRRÓL

Ime, a testet öltött paradoxon! A középkori várkastély, amely a multban félelmetes bástyáival, lőréseivel a harcot, a háborút, a halált jelképezte, ma a békesség és a szeretet hajléka. Áttörhetetlen falai nem páncélos seregeket, hanem a képzőművészetek csodáit védik és fokai nem ágyúdörgéstől, vezényszavaktól és jajgatásoktól hangosak, hanem — gyermekkacagástól.

A vár, amely előttünk terpeszkedik hatalmas, súlyos falaival, Székesfehérvár határában fekszik. Aki látja, elmereng a multon, a harcos, büszke századokon, amelyekkel a vár diadalmasan birkózott meg. Az ember valahogy ötszáz évvel idősebbnek érzi magát. Pedig ez a vár nem a középkornak, hanem a képzőművészetnek, a modern építőművészetnek csodája.

Amint belépünk a vár előkertjébe, az óriási diófák közül előbukkan monumentális homlokzata három egymás fölött emelkedő íves árkádsorával. Kőfalak, bástyák, oszlopok, szobrok és mindezek fölött a 28 méter magas kilátótorony olyan látványt nyujtanak, hogy bele káprázik az ember szeme. A „várúr" *Bóry* Jenő, a kiváló magyar szobrászművész vezet végig világon egyedülálló birodalmán.

— Mikor építette, Mester, ezt az álomvilágot?

— Húsz éve, hogy hozzáfogtam.

— És mikor lesz teljesen készen?

— Hát — nevet *Bóry* Jenő — majd, ha az alkotóját elviszi az ördög, mert ugye, aki ilyet épít, arra biztosan az ördög leselkedik.

— Rengeteg pénzbe kerülhetett ezt felépíteni!

—Ó, semmi az egész, — feleli az aranyhumoráról és örök mosolyáról is híres művész, — szóra sem érdemes. Nekünk képzőművészeknek rengeteg pénzünk van. Még a bőrünk alatt is pénz van. Ez ugye köztudomású?!

— Kik lakják a várat?

— A családom. Itt lakik a várúr, — ez én vagyok, a feleségem, a várúrnő, a gyermekeim és unokáim. Ők az apródok és a várudvarhölgyek.

Felérünk a kilátótoronyba. Előttünk pompázik a Vértes, a Bakony és az ősi Székesfehérvár.

— Az ott lent a török temető. Valószínüleg a török pasa is ott alszik az egyik kő alatt. Azt mondják itt iszogatta mindig a bort.

Végigmegyünk a termeken. Valóságos múzeum a vár. Háromszázhetvenkét műkincs van benne felhalmozva, Csók István, Iványi Grünwald, László Fülöp, Szüle Péter és a legnagyobbak képei, szobrai, köztük szép számmal Bóry Jenő szobrai és Bóryné néhány műve. Az egyik sarokban Székely Bertalan portréja. Gyönyörű női fejet ábrázol. A címe: Boryné. De a szépasszonyt ábrázoló képek, szobrok sokaságából minden szobába jut egy-kettő. Pedig itt van harminc szoba.

— Ő a múzsám — mondja Bóry Jenő. — Ő érette építettem ezt a várat, Ő inspirál az alkotásra. Ma is olyan szép, mint negyven éve volt.

Középkor — vasbetonból

— Azt mondotta az imént, Mester, hogy a vár addig épül, ameddig ön él. Tehát eszerint most is épül valami rajta?

— De mennyire, most épül a kápolna! Mert micsoda vár az, amiben még kápolna sincs — teszi hozzá megszokott mosolyával. — Mindjárt odaérünk. Ez már a kápolna előcsarnoka.

A várudvar, ahonnan az épülő kápolna nyilik, egymaga megérdemli, hogy leutazzon az ember Székesfehérvárra. Százhetvenolc oszlop van elhelyezve a százötven négyzetméter nagyságú térségen és körös-körül a királyszobrok. Itt sorakoznak egymás mellett a hősi idők uralkodói Álmostól II. Lajosig.

— A szobrok egy része vasbetonból van. Az egész épületnél, ahol alkalmazható volt a vasbeton, azt használtam. Nem a sok pénz, hanem a technika tette lehetővé, hogy ezt a valóban ritka épületet megalkothattam. Minden a legmodernebb szerkezetekkel van építve, a lehető legegyszerűbb eljárásokkal. Ezek a technikai ujdonságok mind az anyagadta lehetőségekben rejlenek. Ha nincs vasbeton, ez a vár sohasem épülhet meg!

Modern mese a középkori várkastélyról és a vasbetonról. És legalább olyan érdekes ez az igaz, valóságos mese, mint amit nekünk meséltek gyermekkorunkban a kacsalábon forgó várról.

Lovagvár légópincével

— Akarta már valaki megvenni a várat?

— Nem. Még senki. De semmi pénzért sem adnám oda. Ha műkinccsé nyilvánítják, el sem adható.

— Mekkora területen épült a vár?

— Kétezer négyszögölön, de ennek csak egyharmada van beépítve.

— A legnagyobb magassága?

— Huszonnyolc méter a legmagasabb pontja, a kilátótorony. A legmélyebb pontja pedig tizennégy méter. A kazamatták vannak ilyen mélyen a földalatt. Lemehetünk, ha akarja.

Budapesten huszonnyolc méter magasságba kilenc emeletet építenének. Lefelé tizennégyméter, tehát legalább négy emelet. A vár tehát budapesti viszonylatban legalább tizenhárom emeletnek felel meg.

— Megenged Mester egy időszerű kérdést? Van a várnak légo-pincéje?

— De mennyire! Mondom tizennégy métert építettem a föld alatt. Olyan légo-pincénk van, hogy egy század katonaság nagyszerűen el lehetne benne. Van benne — a vizvezetéken kívül — bor, sör, szalonna, burgonya, szóval minden, ami egy ilyen pincébe kell.

És van benne valami, amit csak tizennégy méter mélyen a föld alatt érez az ember. Valami megfoghatatlan. Romantikus és félelmetes.

— Egy barátom azt mondta egyszer — mondja *Bóry* Jenő —, hogy itt lent, mintha a középkori rabok sóhajtását lehetne hallani. Nem hallja?

Fent egy láncon függő karvastagságú pallóst láttam és alatta a tőkét, lent pedig ez a titokzatos csendes zúgás.

— De hallom. Brrr.

A szeretet vára

Felmegyünk megint Isten szabad ege alá. Együtt olvassuk a kedves verseket, amelyek mesterkéletlen szavakkal dicsőitik a várúrnő szépségét és a várúr iránta érzett szerelmét.

— Látja, mondja mosolyogva, — a „várúr" egyebet sem tesz, mint szerelmet vall és építi a várat.

— Megenged egy őszinte kérdést?

— Művészet és őszinteség édes testvérek.

— Mondja, Mester, tehát őszintén, hogy jutott Önnek eszébe ilyesmit építeni?! Mégis szokatlan, hogy valaki ilyen hatalmas költséggel, ilyen emberfeletti munkával megépítsen egy középkori lovagvárat a legkisebb lehetősége és reménye nélkül annak, hogy munkájáért valaha is anyagi ellenszolgáltatást kapjon. Mi adta Önnek ezt az ötletet?

Elkomolyodik.

— Az, hogy tele van poézissel. Az, hogy ez az egész épület a középkor romantikáját testesíti meg. A mai építészet csak a technikát, a praktikusságot ismeri, de én valami mást akartam. A feleségemnek építettem, neki terveztem, olyan ez, mint egy régimódi szerelmi vallomás! Mert higyje el fiatal barátom, egyedül a szeretet az, amiért érdemes élni a világon!

A szeretet várát beragyogja a lemenő nap.

Kelemen István

FERENC JÓZSEF
KESERŰVIZ

Arany, a viziló összemarcangolta ápolóját

Izgalmas jelenet az Állatkertben

Különös szerencsétlenség történt ma délelőtt 11 órakor az állatkertben. *Német* Lajos 31 éves ápoló a vizilovakat etette, majd bement a rács mögé, hogy a helyüket kitisztítsa, azonban elfelejtette elhuzni a reteszt. Az *Arany* nevű viziló párjával együtt *belökte az ajtót és megtámadta az ápolót.* A szerencsétlen ember kétségbeesetten védekezett, azonban a hatalmas koloszussal szemben tehetetlen volt. A két feldühödött állat letépte róla a ruhát, majd *nekiesett és összemarcangolta.* A véres jelenetnek nagy nézőközönsége volt. A gyerekek sikoltozva menekültek a környékről. Csak óriási erőfeszítések árán sikerült kiszabadítani az ápolót. A mentők életveszélyes állapotban a Magdolna-kórházba szállították.

NAGY NAPOK, KIS HIREK

A milánói dómtéren hatalmas tüntetés volt a király és Badoglio mellett.

Roosevelt rádióbeszédet mond ma este, illetve európai időszámítás szerint csütörtökre virradó hajnalban. Hír szerint Roosevelt ebben a beszédében az Egyesült Államok kormányának álláspontját fogja körvonalazni az olaszországi eseményekkel szemben.

A Moszkvába küldött angol szakszervezeti küldöttség, amelynek élén Sir Walter Citrine áll, hosszabb tanulmányutat tett az Ural vidékén és meglátogatta Szverdlovszk, Novoszibirszk és Sztalinszk ipari városokat.

Az Etna lábánál van a sziciliai harcok gyujtópontja, itt alakult ki a leghevesebb csata minden modern harcieszköz felhasználásával, s repülőgéprajok zúgnak el a 3279 méter magas tüzhányó felett. Az Etna Európa legmagasabb hegyei közé tartozik, s annál impozánsabb, mert a tenger szintjétől számított magassága valóban a tenger szintjétől számítva tárul elénk. Az évezredek folyamán kiömlött lávatömegek egyre szélsítették a kúpalakú hegy alapkörét, amelynek a kerülete most 145 km-t, területe pedig 1200 négyzetkilométert tesz ki. A történelmi idők folyamán a sziciliai tűzhányó 120 nagyobb kitörését jegyezték fel. A déli nap perzselő hevében a hegy lejtőjét 1400 méter magasságig buja növényzet borítja: narancs- és citromligetek, olajfák, fügefák. 2200 méterig terjed az erdők övezete és csak 2600 méteren felül kezdődik a „regione deserta", a fekete, csupasz láva, amelyet 6—9 hónapig hó takar.

Az úgynevezett Meurling-liga több tagját, akik a Szovjetuniónak kémkedtek, ítéltek fegyházbüntetésre, — jelenti az Aftontidninsen Stockholmból. Arthur Hoeglund műszerészt kémkedés és meg nem engedett hírszolgálat miatt kétévi fegyházra, Per Meorling és Sanja Strand akadémikusokat rémhirterjesztés miatt 18 hónap, illetve 5 hónapi fegyházra ítélték. Egy lengyel kémet, aki idegen hatalomnak adatokat közvetített a stockholmi kikötők hajóforgalmáról, kétévi fegyházra ítélték.

A finn dohánytermés az előzetes becslések szerint kétmillió kilogram lesz. Arra számítanak, hogy karácsonykor forgalomba kerülhet — ez alkalommal először — a belföldi pipadohány, a jövő évben pedig megkezdik a cigarettagyártást. Finnországban tavaly kezdtek dohányt termelni és dohányjegyek vannak forgalomban.

A kölcsön- és bérületi törvény alapján az Egyesült Államok hadiszállításainak értéke junius hónap folyamán egymilliárd és harmincmillió dollárt tett ki, amivel a szövetségeseknek nyujtott egész eddigi segítség értéke 13 milliárd dollárt ér el.

Benes moszkvai útja, amelyet már többször elhalasztottak, nemrég ismét napirendre került, de a legújabb jelentések szerint az utazás terve ismét kútbaesett, mert Moszkvában az időt most sem tartják alkalmasnak arra, hogy Benessel foglalkozzanak.

Patterson helyettes amerikai külügyminiszter, aki Stimson angliai tartózkodásának ideje alatt a hadügyminisztérium ügyeit irányítja, a legutóbbi sajtóértekezleten kijelentette, hogy a háború hevessége most már egyre fokozódik és többé nem lehet szó hosszabb szünetekről.

Az új francia hadsereg első ezredét, amelynek létszáma 3000 fő lesz, Derlon vezérezredes parancsnoksága alatt, rövidesen felállítják. Párisi jelentések szerint az ezredet olyan önkéntesekből állítják össze, akik a háború egész tartamára szolgálati kötelezettséget vállaltak. Az első ezred lesz a magva a kontinentális Franciaország új hadseregének, amely a fegyverszüneti egyezmény megkötése után feloszlatott régi hadsereg helyébe lép. Az első ezred független és teljes hadászati egység, amelyben a légihaderő és a tüzérség kivételével valamennyi fegyvernem képviselve van.

A politikai foglyok száma Indiában június 1-én 11.717 volt, mint ezt Sir Reginald Maxwell India belügyminisztere a törvényhozás nyári ülésszakának megnyitó ülésén közölte. Valamennyien a kongresszusi párt híveinek sorából kerültek ki. A háborús események miatt Indiába menekültek legnagyobb része ázsiai, a számuk négy és félmilliót tesz ki. Az európai menekültek közt legnagyobb a lengyelek 2636 főnyi csoportja.

Lisszabon repülőterén az olasz kormányváltozás után tegnap szállt le az első utasszállító gép. A repülőgéppel a római kormány és a Vatikán egy-egy diplomáciai futára érkezett a portugál fővárosba.

Nyitva áll az olasz—svájci határ és a határforgalom továbbra is normálisan bonyolódik le, írják a svájci lapok. A svájci területtel szomszédos olasz határvidéken rendesen járnak a társasgépkocsik és a házakon olasz nemzeti zászlók lengenek.

Az ostromállapot Argentinában, mint Buenos-Airesben most közzétették, továbbra is érvényben marad. A közlemény szerint az 1942-ben elrendelt ostromállapotot mindaddig fenntartják, amíg az ostromállapot elrendelésére kényszerítő belpolitikai okok fennállanak.

Franciaország irodalmi nagydíját Marie Dorrennes írónő „Le Prince aux Jasmins" című regénye nyerte el. A zsüri ismert párisi lapkiadókból és a francia akadémia három tagjából állott. A 30.000 frankos nagydíjat a Les vieux temps című lap írta ki.

Lacikám édes,
Anyukád nagyon vár haza

1938. aug 20

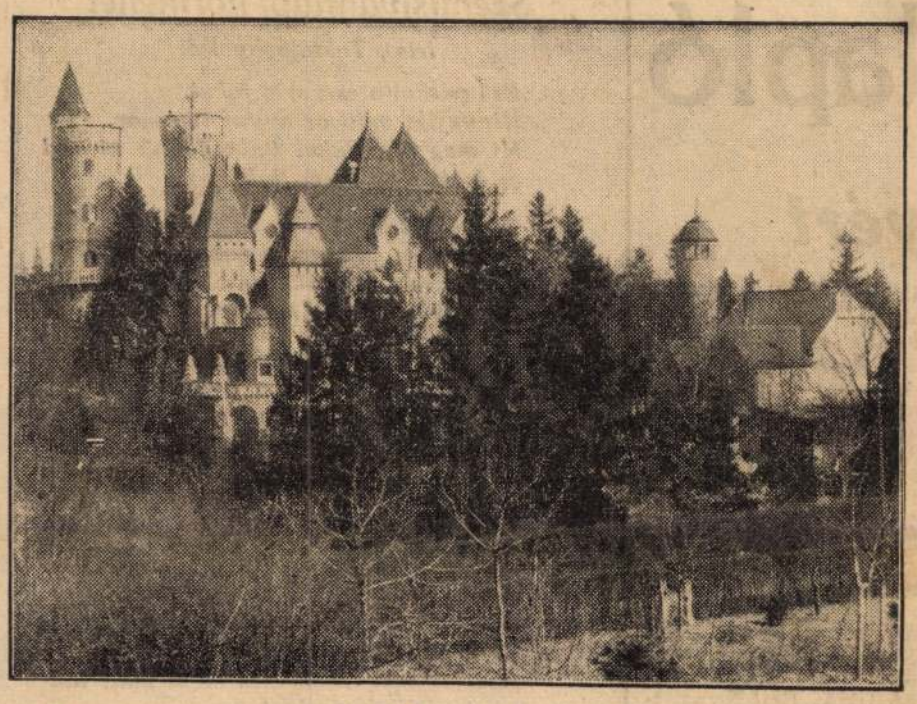

A Bory-vár

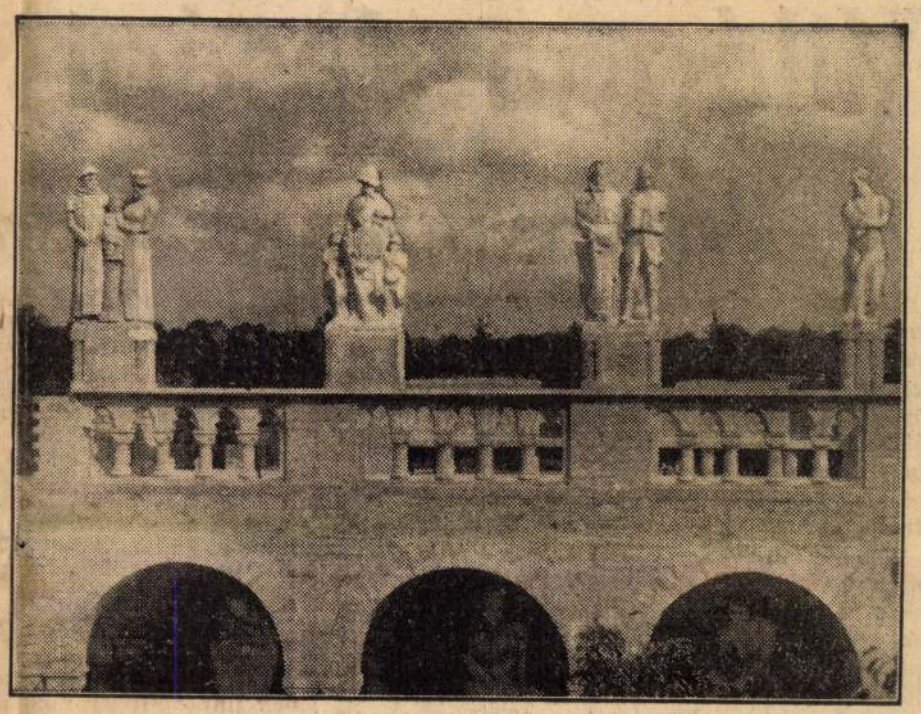

Magyar galéria a százoszlopos udvar fölött

B. Gy.

A BORY-VÁR

Negyedszázados munkával romantikus lovagvárat épített magának Bory Jenő szobrász

„Én voltam a tervező, mérnök, pallér és kőműves és a családom segítettmaltert keverni"

Székesfehérvár, augusztus.
(A Pesti Napló tudósítójától.)

Nem olyan időket élünk, amikor az emberek lovagvárakat építenek középkori építészeti stílusban. Igy egyedülálló példának mondható, hogy egy magyar szobrász, főiskolai tanár életét szentelte egy középkori lovagvár felépítésére s kerek huszonöt esztendő óta minden szabad idejét, minden nélkülözhető garasát beleölve egyedülálló vállalkozásába, megteremtette a híres *Bory* várat.

Várúrfiak, várkisasszonyok

A ritka épület ott uralkodik a székesfehérvári szőlőhegy enyhe, kedves dombjai fölött, üdezöld keretben s az apró, lapos, élénk szinekkel viruló villák úgy tekintenek fel rá, szinte pislogva, amilyen bizalommal vegyes csodálattal bámulták a büszke várakat a falakhoz tapadó zsellérházak. A lovagvár kettős kapuvédő bástyatornyán lengeti szél a lobogót, jeléül, hogy a falak között van a várúr. Már hogyne lenne itthon az óriás termetű *Bory* mester, amikor *a várépítkezés negyedszázados jubileumát ünnepli számos unokája körében, akiket csak így neveznek szűk családi körben: a várúrfiak és várkisasszonyok.*

A nevezetes épület csillog a koradélutáni napsütésben, százötven méter magasságban a tenger színe fölött, ahogyan az egy igazi lovagvárhoz illik. A vár tövében megnyult, fekete tuják és fenyők állnak őrt, mint a növényvilág katonának nevelt képviselői s az udvar bokrai közül széles kőlépcső vezet fel a vár első szintjére, ahonnan a homlok galéria és a balszárny galambos tornyai emelkednek fel. A lassan, tempósan mohosodó köveket ellepi a virág, gazdag, ünnepi színtengerbe fullad a harcias küllemű építmény, hogy a magasabb régiókban minden földi nyűgtől megtisztulva szökjenek a tornyok a nyári ég felé

Szűk csigalépcsőn ballag fel az ember az első toronyba, amelybe önkeretes, szines ablakok bocsátanak némi fényt s a tenyérnyi erkélyen megáll, két vicsorgó, izmos kőoroszlán között.

— Ez az erkély, — magyarázza Bory mester, a »*várúr*« — a vár urának kedvenc helye, mert innen nyílik a fegyvertár s innen intézhet beszédet »*a jobbágyokhoz*«, akik eléje járultak.

A jobbágyok ugyan egyelőre nem járulnak a vár ura elé, valahol késnek, mert körül Székesfehérvár előkelő villanegyede fekszik, de jólesik elmerülni ebbe a mosolygós, történelmi játékba, amelynek minden mozzanata csupa vegytiszta regényesség.

Megkíséreljük, hogy bejárjuk a labirintusszerű várat, amelyről maga az építője sem tudja, hogy 40, vagy 50 szoba van-e benne. Erre a huszonöt éves munka alatt nem ért rá *Bory* mester.

Pallós, golyók, függőhíd

A torony homályából váratlanul függő loggiára bukkan ki az ember, amely szédítő könnyedséggel lebeg az egész felett. Pár lépés után aztán bebújik újabb csigalépcsőbe s mire újra szabad levegőre jut, már ott kapaszkodik felfelé az első számú őrtorony külső falára ragasztott, félméter széles lépcsőn, amely fölött már ott csattog a zászló. A torony tetején aztán feltárul a bonyolult vár minden titka, amit olyan nehéz odalenn kiismerni. Szembe vele ugyanolyan magasan emelkedik a második torony s köztük, félmagasságban ível át a kapubolt, ami alul kapu, függőhíd. Csupa ilyen meglepetés az egész vár. A két torony között karvastagságú vaslánc csüng s közepére akkora pallóst akasztott a várúr, hogy egyenesen ijesztő lenne, ha a rozsda nem marta volna már régen ártalmatlanná. A falból gyerekfej nagyságú kő- és vasgolyók dombordnak ki, ahogyan azt az ellenség »belelőtte«. Mert holmi portyázók ellen alaposan felszerelték a várat. A kapubástya falán *csillagos buzogányok, pallosok, könnyű kardok s hatalmas kováspisztolyok csüngenek, míg a bástya lábánál szolgálatkészen fekszenek a halomba rakott ágyúgolyók (Ágyút még nem tudott beszerezni Bory mester, de már nem késik soká.)*

Leereszkedik az ember a hídig s átkerül a második számú toronyba, amelyet ezen a nyáron fejeztek be s amely egyik utolsó alkotás volt a váron. Pár héttel hátra vannak még, de mire hullani kezdenek a levelek, már készen áll, huszonöt esztendő után a Bory-vár. A második kaputorony belseje képezi a vár modern traktusát. Kívül az időrágta kövek, önkeretes ablakok s belül minden emeleten a modern — középkori keverékű vendégszobák. Mert *Bory* mesternek feltett szándéka, hogy regényesség után epedő vendégeket invitál a várba s itt helyezi el őket. A szobákban aztán mindenki kedvére kiélvezheti a romantikát. A falfülkében van az ágy, mellette — ugyancsak az öles falba süllyesztve — a szekrény. A másik oldalon mosdófülke nyílik folyóvízzel s az ablak alatt kőasztal, előtte faragott karosszék, jobbraa házikészítményű, majolika kandalló. Az ablak alatt húzódik el a függőhíd s fölötte félelmetesen hintázza a szél a pallost, elvégre hirdetni kell, hogy a várúrnak pallosjoga is van.

Szoborgaléria

A vár hátsó traktusát a százoszlopos udvar zárja be, tetején a magyar történelmi szobrok galériájával. Egymás mellett áll itt Álmos ősvezértől kezdve a legutóbbi időkig csaknem valamennyi magyar történelmi alak szobra, királyok, főpapok, politikusok és művészek. Ezek a patinás külsejű, kőre emlékeztető szobrok egyébként *Bory* mester elméletének a győzelmét jelentik s igazolják, hogy *a vasbeton olyan anyag, amit minden művészi célra fel lehet használni. Bory* Jenő ugyanis csak ebben az egy anyagban hisz. A vár minden »köve« vasbetonból van, ezerféle formában használták fel s a mester mégis azt állítja, hogy tizedrészt sem használtak ki a vasbeton teljesítőképességéből. A vasbeton szobrok ugyanúgy készülnek, mint a bronzöntvények, csak kívül van rajtuk egy centiméteres fehércement réteg, amitől olyanok lesznek, mintha finom kőből faragták volna őket.

Rövidesen összeér a százoszlopos udvar két hajlása, felépül a végében a kápolna s ontani kezdi a vizet a szobros szökőkút. Ezzel azután teljes lesz a vár, hacsak újabb ötlete nem támad a mesternek s új szárnyat nem nyit valamerre, amerre a telek határa engedi.

Beszél a várépítő

Maga a várépítő szobrászművész így meséli el széles gesztusaival, jóízű beszédjével, hogyan is épült a vár:

— Huszonöt évvel ezelőtt gondoltam rá először, hogy egyszerű villám helyére valami romantikus épületet húzok. Persze saját kezem munkájára gondoltam, mert mikor volt egy szobrásznak építkezésre pénze? Egyszer aztán nekiálltam s a telek sarkában felhúztam az első tornyot. Csakhogy nagyon furcsa volt egyedül, hát elkezdtem hozzáépítgetni egysmást. Magam voltam a mérnök, magam a pallér, magam kevertem, ha kellett a habarcsot is. De velem dolgozott majdnem az egész családom. A fiaim is beletanultak a kőművességbe, amint cseperedtek fel s így építgettük magunkban a várat. Csak napszámost alkalmaztam néha, néha azt sem. A torony mellé felhúztuk az első bástyát, azután kikanyarodtam a mai elefántudvar felé, ahol száz oszlopfő fut össze egy betonelefánt hátán. Az elefánt azonban erős állat s könnyen elbírta, hogy ráépítsem a műtermemet, meg egy csomó szobát is. A műterem mellé építettem az első kaputornyot s amikor láttam, hogy egyedül nem fest jól, húztam melléje egy másikat is. Egyik ötlet adta a másikat s egyik képből indult ki a másik. Huszonöt év alatt alakult ki az egész Bory-vár s ezen a nyáron, ha Isten segít, be is fejezzük.

500 éves kút

A toronytető szellős erkélyén elhangzott beszámoló után leszálltunk a vár alvilági részébe, mert hogyan is lenne elképzelhető egy lovagvár kazamaták, ciszternák és egyéb földalatti rejtekhelyek nélkül. Valami százötven lépcsőfokot ereszkedtünk le s csak onnan tudtuk, hogy haladunk valamely irányban, hogy a csigalépcső középpontjában ragyogó víztükör egyre növekedett. Lent a mélyben aztán, ötfokos hűvösségben elindultunk a vándorútra s megtudtuk a titkot, hogy a nyolc emelet magasra épített vár közönséges bomokon áll, amit alagutak furdalnak keresztülkasul Az alagutak még a török időkből maradtak itt, amikor a fehérvári basák takaros pincészetet rendeztek be a hegyen is, itt nyakalták a próféta szigorú parancsa ellenére a hegy levét. Valami másfél kilométer alagút fut össze-vissza s *a végén kotyogva csillan meg az ötszázéves kút, amely fél évezred óta ontja a vizet.*

Fél délután beletelik, amíg bejárja az ember a lovagvárat s meghallgatja a malteros kanállal gesztikuláló szobrász-várúr magyarázatait. Egynegyed évszázad munkája, verejtéke és lelkesedése van ebben a különös építményben s az ember önkéntelenül is felteszi a kérdést, hogy mi volt a célja?

Bory mester olyankor felvonja a vállát.

— *Semmi különös!*

És talán ez a legszebb az egészben.

B. G.

Darálóköveket
IRUS és más rendszerű darálókhoz raktárból szállít
Hámozógép
smirgliköpenyeket legjobban és legolcsóbban készít és javít
VARGA OTTÓ LAJOS
cs. szolóárugyár
Budapest, VI., Fövény ucca 89. Telefón: 914—93

LÁSZLÓ hölgyfodrász szalónja
most IV., Bécsi ucca 5. félemelet alatt van.
Telefón 822—11 A Hölgyközönség szíves pártfogását kéri. Olcsó árak. — Higiénikus kiszolgálás.

Bory Jenő

Világgazdasági Napló

Versenyfutás az aranyért

A nemzetközi pénzpiacon az elmult napokban ismét sokat beszéltek a font, a dollár és a francia frank újabb devalválásáról, illetőleg az angol, amerikai, francia háromhatalmi egyezmény revíziójáról. Ezeket a híreket mindmáig megcáfolták, azonban újra és újra felmerültek. *Kennedynek*, az Egyesült Államok londoni követének északamerikai útja, majd *Morgenthau* kincstári államtitkárnak párizsi tárgyalásai, végül mindkettőnek találkozása a Rivierán, újabb tápot adott a devalválásról szóló híreknek. Természetesen ezek az ellenőrizhetetlen suttogások nem tettek valami jó hatást a nemzetközi pénzpiacra és különösen az úgynevezett »*vándorló tőkék*« próbáltak menekülni a dollártól és fonttól. Azok a nagyszabású aranyvásárlások, amelyek az elmult napokban a londoni pénzpiacon meglehetős izgalmat keltettek, ennek a menekülésnek tulajdoníthatók. Érdekes, hogy 1937 eleje óta az aranypiacon a szokottnál jóval nagyobb mozgalom észlelhető. A mult év elején ugyanis, amikor Szovjet-Oroszország egyszerre nagy mennyiségben dobott aranyat a piacra, a tőke igyekezett menekülni a sárga fémtől és helyette nemes valutákat vásárolt. 1937 második felében, amikor az orosz arany már gyérebben kezdett szivárogni, ez a folyamat megszűnt és a tőke ismét vásárolni kezdte az aranyat. A nemzetközi politikai helyzet mai bizonytalansága természetesen nagymértékben hozzájárult ahhoz, hogy a tőkések valutákban lévő értékeiket a mindenütt elhelyezhető aranyra váltsák át. Jellemző az aranypiac megrohanására, hogy augusztus 2-től 5-ig a hivatalos és félhivatalos aranyüzletek értéke meghaladta a 11 és félmillió fontot.

Az angol fontkiegyenlítési alap természetesen nem nézi tétlenül a nagyszabású aranyvásárlást és arra kényszeríti a vevőket, hogy állandóan *magasabb és magasabb árat fizessenek az annyira megkívánt áruért.* Július 15-én még 141.1 shillingen állt az arany, a legutóbbi vásárlások már 142.9 shillinges árfolyamon történtek. Az áremelés azonban úgylátszik nem befolyásolja a vételkedvet, mert az aranyvásárlások tovább tartanak. A japán-kínai háború, az orosz-japán határincidensek, a spanyol háború, a szudéta probléma mind olyan lehetőségeket rejtenek magukban, amelyek a »*vándorló tőkék*« tulajdonosai szempontjából indokolttá teszik a semleges értéknek, az aranynak tezaurálását. Még abban az esetben is, ha a háromhatalmi valutaegyezményt nem változtatják meg, vagy ha a font értékét nem is állapítják meg a régi paritáson: 4.86 dolláron.

Az angol-amerikai megegyezés

A dollár és a font értékének újabb szabályozásáról szóló híreket alátámasztani látszottak az angol és amerikai gazdasági körök egyre jobban elmélyülő együttműködése és barátsága. Winston *Churchill* csak nemrég jelentette ki, hogy »*Angliának és az egész világnak sohasem fűződött nagyobb érdeke ahhoz, hogy az Egyesült Államok közgazdasága jól prosperáljon és hadserege, flottája erős legyen, mint éppen most*«. Hír szerint az angol-amerikai gazdasági tárgyalások, amelyek arra irányulnak, hogy az Egyesült Államok úgyszólván az Ottawa-egyezmény kültagjaként szerepeljen, igen jó úton haladnak előre és remény van a megbeszélések közeli lezárására. A brit impériumnak és különösen az Egyesült Királyságnak, Irországnak, Kanadának, Ausztráliának, Ujzélandnak, Dél-Afrikának, Indiának, Ujfoundlandnak, Brit-Malayanak, Ceylonnak, Hongkongnak, Brit-Nyugat-Afrikának és Jamaicának igen élénk a kereskedelmi összeköttetése az Egyesült Államokkal. 1937-ben a felsorolt brit országok *az USA exportjának 40 százalékát vették fel*, 277 millió font értékben. Ezzel szemben az Egyesült Államok *teljes importjának 35.7 százalékát ugyancsak ezekből az országokból fedezte.* Kereken 227 millió fontot fizetett ki az USA az angol birodalom államaiból behozott árukért. A brit birodalom külkereskedelmi deficitje tehát mintegy 50 millió fontra rúg és ha a fel nem sorolt gyarmatok külkereskedelmét is figyelembe vennénk, úgy *az USA külkereskedelmi nyeresége még ennél is több lenne.* Az amerikába bevitt áruk között elsősorban nyersanyagok szerepelnek. Csak Brit-Malayából 48.4 millió font értékben importált nyersgumit az USA. Brit-Nyugat-Afrikából és Malayából kereken 52 millió font értékű áruval visznek ki többet az Egyesült Államokba, mint amennyit onnan behoznak. Az impérium más államai viszont erősen deficitesek a USA-val szemben. Az Egyesült Királyság 68 millió font, Irország 2 millió, Kanada 23 millió, Dél-Afrika 14 millió, Ausztrália 6 millió és Hongkong 2 milió font deficittel zárta az Amerikával folytatott külkereskedelmének mérlegét. A tárgyalások most éppen arra irányulnak, hogy az USA csökkentse a nagy külkereskedelmi deficitet és *olyan készárukat és félgyártmányokat, amelyeket eddig más országokból hozott be, a brit birodalom államaiból importálja.* Ha nem is sikerül az egész 50—60 milliós deficitet kiegyensúlyozni, bizonyos, hogy a hiányt igen tekintélyes mértékben csökkenteni fogják. Az Ausztráliával folytatott tárgyalások már eredményre is vezettek és ebben az évben a 6 milliós deficit már 80 százalékkal kisebb lesz.

A német autók problémája

Az angol külkereskedelmi politikában még egy igen jelentős változás történt, amely különösen Németországot érinti majd közelről. Augusztus 20-án megszűnnek az úgynevezett *Mc Kenna* vámok és mindazokat az árukat, — *elsősorban automobilokat, hangszereket, órákat és filmeket* — amelyek e vámtétel alá tartoztak, ezentúl az Általános Tarifa alapján vámolják el. Ismeretes az a harc, amelyet az angol automobilgyárosok ez év tavaszán a német autóbehozatal ellen kezdeményeztek. A német kocsik, amelyeket az angol autóknál 30—40 százalékkal olcsóbban lehetett kapni, jelentős versenyt támasztottak a belföldi kiskocsiknak. A parlamentben többízben felszólaltak a »*dömpingautók*« ellen és nemzeti érdekekre hivatkozva követelték a vámok emelését. Az angol kincstár hosszú ideig ellentállt, azonban legutóbb mégis beadta a derekát és mint Oliver *Stanley* kijelentette: »*a hazai ipar védelmében a kormány elhatározta az igazságos vámokat*«. Ezek az »*igazságos vámok*« azt jelentik, hogy szükség esetén a német gépkocsik vámját értéküknek száz-kétszáz százalékára emelhetik.

Kérdés, hogy a német kormány mikép fog reagálni az angol vámemelésre. A németek automobiliparukat az elmult években valóban *tekintélyesen fejlesztették* és gépkocsiexportjuk az elmult esztendőkben egyre nagyobb mértékben emelkedett. 1938 január elsejétől június harmincadikáig 195.616 automobilt vittek ki külföldre. A mult év ugyanezen időszakában csak 179.003-at. Ma a német automobilipar 25.6 százalékát exportálják. A külföldre eladott autók értéke 656,900.000 márka volt ebben az elmult félévben, míg 1937 első hat hónapjában az export csak 613,200.000 márkára rugott.

Kedvetlenek a német tőzsdék

Az angol vámemelés híre csak fokozta a német tőzsdéken egy idő óta észlelhető kedvetlenséget. Ez a kedvetlenség május táján kezdődött és július 18-án érte el mélypontját. Június 25-ike és július 23-ika között a *Statistisches Reichsamt* jelentése szerint az értékpapírindex 110.63-ról 106.41-re esett. Az utóbbi időben némi javulás volt észlelhető és különösen az orosz-japán fegyverszünet hírére élénkült meg az üzleti élet. Éppen ezért különös volt, hogy a fegyverszünet hírének másnapján már ismét igen nagy, az eddiginél is jelentősebb elkedvetlenedés mutatkozott valamennyi német tőzsdén.

Ugy hírlik, hogy a nem jelentéktelen besszt azok a hírek okozták, amelyek szerint *a társulati adót ismét felemelik.* A gazdasági körök számításai szerint ez az adóemelés azt jelentené, hogy a vállalatok vagy egyáltalán nem, vagy csak igen csökkentett mértékben tudnának osztalékot fizetni. A német nagyipar az utóbbi időben amúgy is nehezebben tudja finanszírozni vállalkozásait. 1937 végéig a kormány bizonyos közmunkák kiadásakor előlegeket adott váltók formájában és ezeket a Reichsbank leszámította. Ezeknek a váltóknak kiadását azonban a kormány megszüntette és helyükbe olyan váltókat adott, *amelyek csak a munka elvégzése után válthatók be.* A nagyipari vállalatok, amelyeknek likviditása nincs biztosítva, kénytelenek részvénypakettjeiknek piacradobásával pénzt szerezni. Ebből a szempontból tehát a tőzsde kedvetlensége igen nagyjelentőségű.

A kínai beruházási program

Az adott körülmények között a nemzetközi gazdasági életben természetesen igen nagy feltűnést keltett az a hír, hogy Észak-Kína és Közép-Kína gazdasági kihasználására vonatkozóan *Japán egyezményt kötött volna Németországgal.* Ezt a hírt mindezideig nem erősítették meg. A hivatalos japán hírlaptudósító annyit mindenesetre elismert, hogy úgy Észak-, mint Közép-Kínában a »*nemzetközi magántőkének*« igen jelentős beruházásokra nyílik lehetősége. *Észak-Kína* gazdasági kihasználására egy ötéves tervet alkottak. Körülbelül 1.4 milliárd yen befektetéséről van szó. Háromszázmillió yent fordítanak a vasutak és kikötők kiépítésére; ebből 175.4 milliót az államilag támogatott Részvénytársaság Észak-Kína Kihasználására című vállalat fedez, 124.6 milliót pedig a közönség kötvényjegyzéseiből teremtenek elő. Az utak és az autóutak kiépítésére a részvénytársaság 8 milliót, a közlekedési eszközök fejlesztésére 30 milliót, a vas- és acéliparra 50 milliót, a szénbányákra 60 milliót, a mesterséges benzin előállítására 150 milliót, a sürgönyhálózat, telefonhálózat kiépítésére és a rádióra 70 milliót, a sóbányákra pedig 12 milliót költ majd öt esztendő alatt. Az ötéves tervben részletesen felsorolja, hogy miképpen akarják a japánok az északkínai nyersanyagok termelését fokozni. Jelenleg mintegy 60.000 tonna vasat termelnek Észak-Kínában, öt év alatt ezt évi 3 millió tonnára akarják emelni. A 8 millió tonnányi széntermelést 30 millióra fokozzák és ebből 10 milliót Japánba exportálnak. A vasipar 141 millió yen, a szénbányászat pedig 131 millió yen összegű friss tőkét kap. A mesterséges benzingyártásra 466 milliót költenek majd. Az elektromos energiát 160.000 kilowattról 410.000 kilowattra emelik.

Közép-Kína fejlesztésére hároméves tervet dolgoztak ki. A terv lebonyolításával szintén egy állami felügyelet alatt álló részvénytársaságot bíztak meg, amely gondoskodni fog, hogy közpénzekből és magántőkék bevonása útján a középkínai közműveket megfelelően kiépítsék és az ország gazdasági kihasználására alkalmassá tegyék. Mint az ötéves és hároméves tervből látszik, *Japán bízik benne, hogy véglegesen megvetette a lábát Kínában.*

Dr. Barcs Imre.

Szentistvánnapi körmenet

Irta: Toldalaghy Pál

Eső paskolta ezeket a fákat.
Kigyujtja most az augusztusi nap.
Mi meg zászlókkal imbolygunk utánad
és énekelünk kései fiak.

Ott főkötővel usznak az apácák.
Itt feketén inognak a papok.
De a zenén és énekeken át-át
dobognak a lovak s a lovasok.

Miféle áram villanyozza Pestet
és a szivén dobogtatja Budát?
A fák alatt, mi össze-vissza reszket:
a nemzet, a morajló ifjuság.

Égő torokkal itt zarándokolnak,
hol éjszakánként zugnak a kocsik,
a villanyfényben meg az asszonyoknak
fehér válla is nyugtalankodik.

Most téged hivnak és követnek, István!
Te a fehér ló táltosainak
fejét vetted. Kilencszáz év is mult tán
s letérdelünk európaiak.

Kedvezményes fürdőjegyek

	Pénztárnál	Nálunk
Császárfürdő iszap vagy gőz	1.14	—.84
Császárfürdő-uszoda kabinnal	—.80	—.64
Császárfürdő-uszoda szekrénnyel	—.60	—.44
Erzsébet-sósfürdő	2.—	1.60
Szent Gellért gőzfürdő	1.60	1.40
Hungária gőz vagy kád	1.—	—.80
Hungária törkölyfürdő	2.40	2.—
Lukács-iszap	1.76	1.30
Lukács gőz vagy kád	1.34	1.—
Lukács iszapgöngyöléssel	2.56	1.90
Lukács uszoda	—.82	—.64
Szt. Imre (Rác)	1.—	—.88
Rudas (gőz)	1.40	1.30
Rudas uszoda kabinnal	1.20	—.80
Rudas uszoda szekrénnyel	—.80	—.60
Széchenyi gőzfürdő	1.60	1.40
Széchenyi népfürdő	—.80	—.64
Széchenyi kád	1.30	1.10

Kaphatók még: Gellért hullám, Hungária strand, Csillaghegy, Kristálytó, Széchenyi strand, Csabagyöngye stb. jegyek »Az Est«-lapok jegypénztárainál, VII., Erzsébet körút 16—20.

Olcsó, kéthetes, egyéni átalányutazások

Svájcba!

Villars (1250 m)	377	P
Champery (1055 m)	324	P
Finhaut (1327 m)	324	P
Zermatt (1620 m)	373	P
St. Moritz (1760 m)	350	P
Silvaplana (1816 m)	275	P
Pontresina (1803 m)	340	P

Fenti árakban III. oszt. gyorsvonatú jegy, teljes ellátás, összes adók és borravalók foglaltatnak.

Az utazások tetszés szerint kombinálhatók.

Jelentkezés és felvilágosítás:
AZ EST UTAZÁSI ÉS MENETJEGYIRODÁJÁBAN
VII., Erzsébet körút 18—20 és
IBUSz MENETJEGYIRODA, V., Vigadó tér 2.

1021

Bory Jenő épitész-szobrász-festőművész-pedagógus.

1979.XII.5.Televizió 17.1o
Életet az éveknek

- Mi mindent is adott már a világnak a boldog szerelem. Néha séta közbe egy egy fába vésett név figyelmeztet bennünket erre. Rideg Sándor a kitünő iró elmesélte nekem annak idején, hogy csepeli munkás korában egy jeles alkalomra pénz hijján nem tudott mással örömet szerezni kedvesének, mint azzal, hogy csomagoló papirra, mert még a füzetre se telt neki, megirta később nagy sikert aratott regényét az Indul a bakterház cimü munkát. És volt egy kortársunk, aki azzal állitott emléket felesége iránti boldog szerelmének,hogy váratépitett a tiszteletére. Müsorunk befejező riportja ezzel a hires székesfehérvári Bori várral ismerteti meg nézőinket. Már csak azért is időszerü volt ez a látogatás, mert 1oo esztendeje született Bori Jenő, aki egyszemélyben volt neves épitész, szobrász, festő, müvészet pedagógus. Nevét elsősorban mégis az a csaknem 4 évtizeden át épitett diszitett különleges alkotás őrizte meg. Aki tudja, hogy un. házilagos kivitelezésben micsoda fáradalommal jár teszem azt egy 6o négyzetméteres családi fészek megteremtése, az talán elképzeli azt is, hogy milyen roppant akarat, türelem, kép-

zelőerő és veritékes munka testesül meg a külső segitségre alig támaszkodó Bori Jenő romantikus müvében.

- Azt mondja, hogy Bori Jenő életében nagyon nagyon sokat dolgozott. Vajon ezt a felfokozott tempót idősebb korában mennyiben tudta tartani.

- Nemcsak tartani tudta, hanem talán még fokozni kellett a Bori vár romos állapota miatt. Mivel, hogy a háboru rendkivül sok kárt okozott, minden tornya össze volt lőve a Bori várnak, tehát mikor ő nyugdijasként lejött Székesfehérvárra, itt egy rettenetesen nagy feladat várt rá. A Bori várnak a rendbetétele.

- Azt mondja, hogynyugdijasként, mikor ment ő nyugdijba.

- Ő a Képzőművészeti Főiskola rektoraként ment nyugdijba, 1944 végén.

- És akkor jött le Székesfehérvárra.

- Akkor végleg leköltözött Székesfehérvárra. És akkor itt fogadta őt egy romos Bori vár.

- Végülis 65-7o éves korba.

- Egykét parasztember volt itt a hegybe segitsége, aki neki segitett. S ennek a manuális fizikai részének is jó része őrá hárult.

- Ő ment föl és ő javitott.

- A tulsó toronynak a magas tetejét, ami jelenleg 2o méter magasságban van azt ő maga csinálta egy szál pallón, mert ott többen nem férnek el, ugyhogy ő maga keverte a betont és ott fönt rakta, javitotta a falat. gyhogy mikor Székesfehérvár felől jön az országuton az ember a Berényi uton, lehetett látni, hogy a Bori Jenő ott lebegő fehér köpenybe dolgozik és javitja a falat.

- Valami eszembe jutott, hát azért ehhez pénz is kellett. Miből szerzett ő nyugdijas éveibe pénzt.

- A Bori várral szembe lévő telekrész az ő tulajdona volt, ugyhogy ezt ő a háboru után eladta, és ez nyujtott anyagi fedezetet, hogy ezt betudja tenni és még a hiányzó hátsó részt megtudja épiteni.

- Ez a Bori várnak a várudvara.

- Százoszlopos udvar, van benne lo3 oszlop.

- Ezt is Bori Jenő épitette.

- Mind a Bori Jenő épitetteés a háboru romjainak helyrehozatala után készült a befejező része a hátsó része a várudvarnak, és

ez volt tulajdonképpen a Bori várnak az épitésénél az utolsó aktus, ennek a befejezése.

- Ekkor már nem volt éppen fiatal.

- Hát ekkor már bizony 7o-en fölülvolt.

- És változatlanul ő saját maga épitett.

- Saját maga, sőt akkor már sokkal szerényebb eszközökkel épitette, mint előtte. Mert akkor már csak a nyugdij illetve az alsó földrész eladásából származó kis pénze volt, ugyhogy itten sokkal több saját munka fekszik benne, mint a többi részben.

- Ha meggondolja az ember, hogy miközben épitette ezt a hatalmas várat, közben azért még hát szobrász is volt, festő is volt.

- Szobrász is volt, festő is volt. Ezek a szobrok a nyugdijas évei alatt készültek már.

- Hogyha most a fiát megkérdezem, hogy mit szürt le édesapjának az életéből, mit mondana.

- Az ember elsősorban a mondjuk legnagyobb összefüggő alkotását a Bori várat nézi és elgondolja, hogy ez egy élet erőfeszitésének az eredménye, akkor azt a hihetetlen energiát és kitartást kell elsősorban csodálnom, egész haláláig, mert tulajdonképpen hát halála előtt még egy hónappal ő dolgozott.

Bory Jenő

Bory Jenő nagysikerü előadása az agyagról, a szobrászmüvészet legfontosabb anyagáról

Képzőmüvészeti kiállításunk termében nagy közönség hallgatta a müvészprofesszor előadását

Szombaton este hét órakor tartottuk meg képzőmüvészeti kiállításunk helyiségében, Eskü-ut 6. szám alatt, azt az előadást, amely megnyitója volt *a kiállításunkkal kapcsolatos előadássorozatnak.* Ezeknek az előadásoknak az a célja, hogy karácsonyi képzőmüvészeti akciónk kiegészitéseképpen, *a közönségnek a müvészet iránt való érdeklődését elősegitse és felkeltse.* Kiállitási helyiségünk, amelyben a kiváló festmények és szobrok százai vannak izlésesen elrendezve, ez alkalommal még érdekesebb látványt nyujtott, mert *a teremben felállitott széksorok páratlanul érdekes és hangulatos keretthez jutottak a magyar müvészetnek ebben a legujabb hajtásában.*

A közönség fél hét órától kezdődően nagy számban érkezett az előadásra és *hét órára teljesen megtöltötte a termet.* Az előadás megkezdése előtt *Kneffel* Ede volt lipcsei konzul, a *Magyarság* fiókkiadóhivatalának vezetője, köszöntötte a közönséget és mutatott rá azokra a szempontokra, amiknek alapján a *Magyarság* szerkesztősége és kiadóhivatala a karácsonyi képzőmüvészeti akciót *a müvészetek istápolása érdekében rendezte.* Majd felkérte *Bory* Jenőt, a kiváló szobrászmüvészt, a Képzőmüvészeti Főiskola tanárát, előadásának megtartására.

Bory Jenő előadása

A közönség előtt álló emelvényen, az előadás megkezdésekor *minták, agyagtömbök és különböző stádiumban lévő, nedves, féligkész, kiégetett és cizellált agyag- és gipszszobrok sorakoztak fel, mint tartozékai* annak az előadásnak, amelyet a müvészprofesszor tartott.

Bory Jenő, igen szellemesen, azzal kezdte előadását, hogy a müvészet örök és legérdekesebb témájáról, a nőről, illetve *arról az anyagról,* amelyből a teremtő *a nőt* formálta, *az agyagról* fog beszélni.

— Ilyenformán — mondotta a müvésztanár — talán az agyagról himnuszt is lehetne zengeni, mert *az is olyan elterjedt és csodás szüleménye a földnek, akár a nő.* Nincs anyag, amelyből oly könnyen tetszőleges formát lehetne előállitani, *mint az agyag.* A gyermek gyenge keze bögrét, babát csinálhat belőle, persze, ha a mamája megengedné, hogy a szobában pancsolhasson. Igaz, hogy a fával és a fémmel összehasonlitva hátrányos tulajdonsága van az agyagnak: *törékeny.* De ezt a gyarlóságát pótolja *olcsósága,* könnyü és végtelen sokféle feldolgozhatósága.

— Az agyag nélkül a szobrász meg sem mozdulhat. *Agyagban rögziti le az első gondolatot,* az első lépcsőfokot, amelyről a müvészi alkotást magasba lenditi.

Ezután a müvészprofesszor arról beszélt, hogy a szobrásznak nincs eredeti munkája, mint a festőnek, mert *müveinek sokszorositását és kidolgozását nem ő végzi* és igy sokszor bosszankodva kénytelen látni, hogy *mi lett abból, amit ő agyagban elgondolt.* Ismertette a gipszbe-öntés módjait, ami rendkivül fontos folyamata a szobrászmüvészetnek. Éppen ezért oly fontos anyaga a szobrászatnak *a gipsz,* hogy azt kell mondani, *gipsz nélkül nincsen szobrászat.* Tiz-tizenkét évvel ezelőtt kezdődött a *magyar kerámia* virágzása, aminek azért van nagy fontossága, mert *sem márványunk, sem rezünk nincs.* Ismertette a müvészprofesszor *a terrakotta nemesitése terén elért eredményeit,* saját találmányát, a *pirobazaltot,* amelyet különleges kiégetés utján állit elő és a csiszolás révén juttat *sötét szineivel olyan állapotba, amelynél a szobor, fénye és szine alapján, csalódásig hasonlit a bronzhoz.* Ezt a pirobazaltot éppen ezért *Bory-bronznak kereszteltek el a szakértők.* Ugyancsak ismertette a professzor másik találmányának, *a tüzmárványnak* az előállitását, amely voltaképpen egy mümárvány-fajta, de amely azzal a rendkivüli nagy előnnyel rendelkezik a többi mümárványokkal szemben, hogy *mig a mümárvány csupán az épületek belső*

diszitésénél őrizhető meg épségben, mert a nedvesség is kikezdi, ugyanakkor *a tüzmárvány kint a szabadban akár szobrok anyagaképpen, akár épületek alkatrészeiképpen való felhasználásánál, maradandóságát jobban megőrzi, mint a márvány.* A márvány az idők folyamán a rárakodó piszoktól, koromtól *teljesen megfeketedik,* a tüzmárvány azonban, amelyet voltaképpen *vékony üvegréteg fut körül,* a márvány szinét tökéletesen megőrzi.

— Sajnos, — mondotta a müvészprofesszor, — ezzel is ugy vagyunk, mint minden magyar dologgal: *a tüzmárvány tiz év óta szabadalmazva van,* óriási gyakorlati lehetőségek vannak benne elrejtve, de mindmáig *a gyakorlatban nem kellett senkinek.*

Vigh Gusztáv gimnáziumi tanuló kapta Bory Jenő szobrát

Előadása végén *Bory* Jenőt a közönség őszinte és meleg ünneplésben részesitette, majd a *Magyarság* szerkesztősége nevében *Dékány* András hirlapiró mondott köszönetet az értékes előadásért.

Következett az est érdekes és az előadást méltóképpen befejező része: ugyanis *Bory Jenőnek egyik legszebb alkotását, a „Fájdalom" elnevezésü szobrot ötletes módon a közönségnek juttatták.* A szobor szerencsés fordulatképpen *Vigh* Gusztáv IV. osztályu gimnáziumi tanuló, *Vigh* Gyula dr., magyar királyi osztálygeológus fiának a tulajdonába került, aki a szép est emlékeképpen *boldogan vitte magával a müvet.*

A *„Magyarság" legközelebbi müvészeti előadása* a jövő hét szombatján, este fél 6 órakor lesz, amikor *egyik kiváló festőművészünk* tart előadást, amelynek befejezésénél, az első előadáshoz hasonlóan, *a müvész egyik festménye kerül a nyolcvan filléres*

m. 1935. XI. 19.

beléptidij fejében a közönség egyik szerencsés tagjának a tulajdonába.

Egész napon át dijtalanul megtekinthető a Magyarság képzőművészeti kiállitása

Ezuttal is közöljük, hogy a *Magyarság* képzőművészeti kiállitása *vasárnap és hétköznap reggel tiz órától este hat óráig dijtalanul megtekinthető.* A hatalmas képzőművészeti anyag a legkiválóbb magyar festők és szobrászművészek munkáiból tevődött össze. Az árak oly rendkivül mérsékeltek, hogy *aki a szép lakást szereti, ezen a kiállitáson karácsony előtt néhány pengőért értékes művészeti alkotáshoz juthat.* Kiállitási helyiségünk Eskü-ut 6. szám alatt, a félemeleten van.

Hétfőn feloszlatják a bukaresti parlamentet

Bukarestből jelentik: A nemzeti parasztpárt vezetőségének szombaton délelőtti tanácskozásán *Maniu* Gyula határozottan visszautasitotta azt az ajánlatot, hogy átvegye a pártelnökséget. Maniu a lemondott Vajda helyére *Mihalachet* ajánlotta. Mihalachet a keddi végrehajtóbizottsági ülésen választják elnökké.

A parlament feloszlatásáról szóló királyi kézirat hétfőn jelenik meg a hivatalos lapban. A kormány, illetve a belügyminisztérium elrendelte *Dobrescu* bukaresti főpolgármester és valamennyi kerületi előljáró kicserélését. Dobrescu helyére a belügyminiszter *Dán* Emilt nevezte ki.

Az uj kormány egyébként mindenféle külsőségekkel is éreztetni akarja a rendszerváltozást. A miniszterelnökség elrendelte, hogy *a vasut vonja ki a forgalomból a szalonkocsikat.*

Nézz körül a földön!

Egy érdekes könyv magyar forditása kerül forgalomba a közeli napokban. Szerzője *Van Loon*, cime *Nézz körül a Földön.* - Van Loon ugyan angol nyelven megjelent könyvének a *Geographi* szerény cimet adta, de ez a sokatmondó és sokszor jogtalanul használt szó ezutal keveset mond. Mert Van Loon könyve nem a megszokott értelemben vett földrajz, amely kimondhatatlan hegyóriások magassági, idegen országok és soha nem látott városok népességi adataival, a hegyek föltornyozódásának, a folyók kanyargásának, jégárak hömpölygésének geológiai és fizikai ismereteivel tömi meg az olvasót, hanem valóban az, aminek a földrajznak lennie kell:

A Föld rajza.

Kánszerü ábrázolása mindennek, amit min

Az osztálysorsjáték szombati eredménye

20.000 pengőt nyert: 27165.

2000 pengőt nyert: 18439.

1000 pengőt nyertek: 15002 80121.

500 pengőt nyertek: 3247 70746 74146 76383 78673.

300 pengőt nyertek: 820 11576 20416 24246 36522 39221 42378 48298 50912 57636 62987 65759 80972.

200 pengőt nyertek: 1638 2569 2578 6170 6536 7156 7252 10237 12591 20532 21330 26161 27628 29208 30866 35561 35780 36555 37348 38963 40571 48543 50607 35533 53730 59850 60747 62792 64849 65646 66605 69832 70500 71039 72129 75073 79183 80681 82047 83931

90 pengőt nyertek:

16 105 107 152 310 331 475 522 528 533 615 630 637 672 706 804 849 851 858.

1011 050 058 065 076 139 164 205 206 220 283 369 419 515 544 599 692 696 698 728 736 806 838 878.

2018 047 110 147 154 182 235 253 494 526 535 621 632 758 775 780 827 986.

3921 155 159 204 280 370 393 443 474 50- 535 543 571 598 608 678 711 718 755 756 760 773 807 888 903 907 959.

4018 031 051 068 147 154 298 391 422 428 452 487 497 559 562 590 622 636 660 692 736 759 781 836 841 937 962 984.

5010 087 107 167 198 262 282 333 352 390 429 463 501 643 712 790 797 900 910 950 968

6011 027 055 119 125 291 296 336 343 421 461 533 755 761 781 787 869 886 935.

7039 041 093 110 123 203 226 327 355 358 363 400 402 465 470 496 504 527 680 699 844 850 904.

8003 015 095 165 293 296 314 355 396 617 631 657 681 704 721 723 742 767 884

966 997.

9033 068 139 151 174 207 226 237 3 440 555 590 720 774 780 793 834 952.

10008 014 017 022 034 100 105 114 1 269 313 343 345 351 373 404 422 488 5 611 648 758 779 853 890 892 933 941 9

11023 046 161 228 309 352 394 409 4 527 611 653 674 828 855 859.

12052 075 121 148 217 229 310 341 3 480 570 605 624 701 730 867 872 899 9

13023 066 096 112 123 252 281 374 3 474 483 511 518 525 606 633 641 649 6 704 706 791 802 815 836 914 921 939 9

14000 133 201 231 241 273 340 405 4 674 718 771 806 869 873 885 927 983.

15077 187 290 303 344 375 432 454 5 658 716 721 734 746 829 957 963 992.

16038 047 067 147 212 228 345 360 3 441 455 540 547 609 632 756 766 771 8 879 882 883 888 934 945.

17030 077 167 179 194 213 226 263 2 352 482 577 588 610 617 629 718 730 7 783 804 851 920 925 998.

18026 043 046 059 126 132 160 161 1 260 264 270 302 389 410 424 455 502 5 535 645 687 717 764 886 892 918.

19007 008 034 066 130 145 151 159 1 387 394 457 493 503 508 525 546 554 5 706 712 723 803 827 862 874 899 936 9 982 993 998 999.

20119 121 234 247 253 317 338 454 5

556 693 754 845 859 863 919 973

BORY JENŐ M.D.K.

Radnay Oszkár: Modern szoborgyüjteményünk.
/Illusztrációkkal/

Az az óriási lendület, mellyel a magyar müvészet nem is egészen egy évtized alatt a vezető nemzetek sorába jutott, felrázta a közérdeklődést is. A tárlatok eseményekké váltak, tizezrek látogatják és a közönség egyre hangosabban áhitozott olyan stabil, rendszerbe foglalt képzőművészeti anyagra, amiből az egész magyar fejlődés lendületét végigfigyelhesse. A Szépmüvészeti Muzeum e kivánságnak és hivatásának megfelelően - csaknem egy esztendei gondos munka árán - megnyitotta végre azt a 169 müdarabból álló kollekciót, amely nagyjában felöleli az utolsó két század szobrászatát.

Az első fülkében a kronologikus sorrend Ferenczy Istvánnal, az első tudatosan müködő magyar szobrászművésszel kezdődik. Hat arcmás és egy pompás genre-márványszobor képviseli a jeles mestert, aki szellemi és nemzeti felfrissülésünk korának, az 1800-as éveknek szülöttje. Rimaszombatból indult el, mint vándor lakatoslegény, hogy a bécsi müvészeti akadémia ércmetsző osztályára eljusson. Ott Klieber tanár tanitványa lesz, aki a nagytehetségü ifjut ösztöndijjal Rómába küldi, ahol csaknem tiz esztendőt tölt el munkában és tanulással. Mikor visszajön hazájába, a fővárosban telepszik le és nehéz küzdelmeket viv a táblabiróvilág közönyével. Legjobb alkotásai közül való az itt kiállitott Kazinczy Ferenc szobra, melynek másod-

példányát a Magyar Tudományos Akadémia faragtatta ki a müvésszel 1847-ben. Pompás a Fáy András portré, továbbá Széchy Mária és Schodel Róza énekesnő mellszobra. A "Pásztorlányka" cimü szimbolikus genre-márványszobra a Nemzeti Muzeumból került át ide.

Ferenczy István müvészete - mestereinek hatása alatt - az uj klasszicizmus szellemében fejlődött. Finomkodó stilussal készültek szobrai, melyeknek patetikus modora különösen a Kazinczy arcképszobrán és a müvészet keletkezéséről regélő genre-jén érződik szembeszökően. Az ő hatása alatt növekedett melléje egymásután Dunaiszky Lőrinc budai faragómester, majd Engel József, Alexy Károly, Dosnay Károly, Izsó Miklós és Kugler Ferenc, akiknek részben tanitómestere, részben szellemi irányitója volt. Ők képviselik a magyar szobrászat első generációját, a német és francia hatásokon épült ujbarok és klasszicizáló, patetikus stilus-korszakot, amely után, szinte minden átmenet nélkül, a nemzeti érzés és vele az idegen hatásoktól elkülönülő nemzeti stilus jelentkezik a szobrászatban.

Izsó Miklós, aki Ferenczy Istvánnak volt növendéke, majd Bécsben és München ben folytatta tanulmányait, mindjárt első alkotásában magyarnak mutatkozott. A "Busuló juhász", mely most a muzeumban van, általános feltünést keltett és Izsó keresett müvész lett; egyre-másra alkotta meg az Alföld magyar néptipusainak genreszobrait. Táncoló paraszt-alakjai közkeletüek lettek. Ezekből egész terrakotta vázlatkollekciót állitott ki a muzeum egy Izsó-vitrinben. A magyar szellem közben tovább szélesedik és Huszár Adolf müveiben folytatódik a maiak

felé. Huszár Adolf "Huzd rá cigány"-a a 60-as évek egyik nevezetes eseménye, a népszinmüvek virágkorának hangulatából fakadt és hatása jól érződik Huszárnak budapesti Petőfi-szobrán, sőt egy-két momentumban dunaparti többi szobrain is (Eötvös, Deák Ferenc).

Az átmenetet innen a finomkodó naturalizmusba Kugler Ferencnek kiállitott Pulszky-siremlék-reliefje adja. Ez a márványdombormü a magyar szobrászat legjelesebb értékdarabjai közül való és dísze a kiállitásnak. Utána szinte szembeszökően látszik az az ujabb müvészeti változat, melynek képviselői Zala György, Fadrusz János, Donáth Gyula, Stróbl Alajos, Róna József és Telcs Ede. Közülök az öt első egységes stilust képvisel és ez a stilus a monumentális naturalizmusban csucsosodik ki, bár az ujbarok ünnepiségét és pátoszát sem veti le egészen.

Zala György a milleniumi emlékmü, a parlament előtt álló Andrássy lovasszobor, a budavári 48-as honvédemlék és az aradi Vértanuk emlékének alkotómestere. Ebben a gyüjteményben, arcképszobrain kivül ott van a hires "Mária és Magdolna" hatalmas szoborkompozíciója, amely mesterének minden müvészi jellegzetességét elénk tárja.

Fadrusz Jánost, a korán elhunyt világhirü mestert csupán a farkasokkal viaskodó Toldi-jának bronzmásolata képviseli; Donáth Gyulát is csak egy szobor - igaz, hogy remekmü! - a "Halál angyala" reprezentálja. Stróbl Alajos müvészete azonban teljes szépségében áll előttünk az "Anyánk" nagyméretü, csudálatos márványszobrával és "Géniusz" cimü portréjával. Róna József müvészetét pedig barok-

hatásu Bacchus-szobra és reliefszerüen komponált, kissé diszharmonikus "Zsuzsanna és az öregek" márványcsoportja képviselik.

Ebből a müvészeti változatból Telcs Ede vezet át a ma uralkodó "modernizmusba", amely jelző egy egészen szétfolyó, kialakulatlan müvészeti "akarást" határoz meg. Telcsnek a "Góliát"-ját látjuk, a "régiek" stilusában megalkotva, mig a nemrég kiállitott "Toronyépitő"-je merész lendülettel már a modernizmus jegyében született. Plakettjei közül is egyik a naturális, másik a kereső stilust bizonyitják. Értékben pedig Telcs Ede az a magyar mester, akinek majdnem minden alkotása az egyetemes magyar müvészet egy-egy kiemelkedő eseménye.

A második terem a modern müvészeké, akiknek elrendezési sorrendje Simay Imre dekorativ állatszobrával kezdődik. Ezen az oldalfronton áll Cser Károly életnagyságu hires bronzszobra is, a "Győztes"; ez a férfiakt a jeles mester hatalmas tudásáról és invenciójáról tesz tanuságot. A "diadalmas férfit" ábrázolja, amint átköti homlokát a győzelmi szalagjelvénnyel. Sorban következnek aztán Körösfői-Kriesch Aladár finom márvány-portréja, Ligeti Miklós kis Anonymusa, Damkó József remekbe készült "Definitor" cimü terrakotta portréja, Kisfaludi-Stróbl Zsigmond barokkosan vibráló "Venczell Béla arcmása", Tóth István pompásan megkomponált "Déli pihenő" bronz-genreje, Sidló Ferenc finom "Primaverá"-ja, Horvay János "Beethoven"-je, Szentgyörgyi István klasszicizált "Kigyóbüvölő"-je, Moiret Ödön egy érdekes márványaktja, Pásztor János néhány szép aktja és "Bucsuzkodás" cimü hires magyar genréje, Sámuel Kornél végtelenül finom márványreliefje

és a "Menekülő" cimü bronzszobra, Ferenczy Béni elfinomitott bronzportréja, Orbán Antal markáns terrakotta fejtanulmánya és Lux Elek quattrocento-finomságu márványportréi. Az érem és plakettanyagban Beck Ö.Fülöp nagy kollekciója mellett Reményi József, zsákodi Csiszér János, Fémes Beck Vilmos, Berán Lajos, Murányi Gyula és Esseö Erzsébet vannak képviselve.

A külföldi szoborgyüjtemény büszkeségei a francia Rodin és a belga Meunier. Itt van Rodin világhirü márvány-kompoziciója, a "Tavasz ébredése", Laurens festő portréja, az "Ebredő ifju" életnagyságu bronzszobra és a párisi Hugo Viktor szobor mellékfigurájának szánt "Nereidák" bronzvázlata. Meuniert pedig a "Hajóvontató", egy remek bronzfej, nagyszerü életnagyságu dokkmunkása és több kisebb bronzszobra reprezentálja. Mellettük képviselve vannak még Lagae, Dubois, Stoltenberg-Lerche, Rombaux, Hildebrand, Zügel, Liipola György Budapesten élő finn szobrász, Stappen, Franges, Zutt és Maillol.

A modern szoboranyag egyik része se teljes, sőt a hiányok a kiállitás rendeltetését erősen korlátozzák. Olyan mesterek hiányoznak, akik pedig a magyar szobrászatban igen jelentős szerepet vittek és visznek. Igy nincs muzeumunknak egyetlen Fessler Leo szobra se, aki pedig a palatinusi magyar renaissance fontos művésze volt. Az ő alkotásai a Kalvin-téri "Danubius" kutszobor, amely Budapest legszebb köztéri szobra. Továbbá a királyi várkert oroszlánjai, a Bazilika apostolai, stb.

Hiányzik Holló Barnabás is, akiről egyik legutóbbi számunkban irtunk és akinek özvegye, férje gazdag művészi hagyatékának birtoká-

ban az éhhalállal küzd. A mai jelesek közül nincs képviselve Székely Károly, Margó Ede, Bory Jenő, Lukácsy Lajos, Csiszér János, ~~Mag~~ Maugsch Gyula, Keviczky Hugó, Szamosi-Soós Vilmos, Kallós Ede, Siklósy Lőrinc, Istók János, Farkas Béla, Szántó Gergely, és Visnyovszky Lajos, akik mind kiegészitő egyedei, értékes müvészei szobrászatunknak. Viszont Lux Eleket jellegzetességében nem mutatja be a gyüjtemény, hiszen világhires táncos-szobrai hiányoznak a kiállitásról, azok a szobrok, amikben müvészi lendület és mesterségbeli tudás tekintetében szinte egyedülálló értéke a nemzetközi müvészetnek. Ugyancsak széles kiegészitésre szorul a külföldi anyag is, melyben csupán Rodin és Meunier vannak jól képviselve.

A meglévő müanyag gazdagsága, szépsége és elrendezése azonban minden figyelmet megérdemel és ha a hiányokat pótolhatja az állam, a budapesti Szépmüvészeti Muzeum a legjelentékenyebb kontinentális muzeumok sorába emelkedik.

Panoráma. Bécs. 1926.jul.11. 9.sz. 9-11.p.

MDK

Bory Jenö, szobrászm.

Sebzett hös. Teljes alak. Repr.

9.1.

Képzömüvészet. 1927. 2.sz.

MDK

Bery Jenő

Művészet 1936. 3–4. sz. 60.l.

MDK

Bory Jenö, ip.müv.
szobrász

Dekorativ bronz. Repr.

Képzömüvészet.1930. 35.sz. 235. 237.1.

MDK

Bery Jenő

Haydn-emléktábla, repr.

Képzőművészet 1934. 29.1.

MDK

Bory Jenő

Hültl Dezső müegy. tanár, repr.

Képzőművészet 1929. 17.sz.

MDK

Bory Jenő

Képzőművészet 1928. II. évf. 6.sz. 12.l.

MDK

Bory Jenő

Két levél. Képzőművészet 1930. 30.sz.
111.1.

MDK

Bory Jenő szobr.

1928.

Képzőművészet, II. 15. szám. 259.l.

MDK

Bory Jenő

Hültl Dezső professzor. Szinezett terrakotta-szobor

Képzőművészet 1929. 16. sz. 28.1.

MDK

Bory Jenö, szobrászm.

abban a tárgykörben is mozog, melyben Zala György dolgozott, bár a lehetöségek csökkenése nagyon kevésszámu követöt ösztönöz.

Képzömüvészet. - ? kiállitás. 1935. 83-84. sz.
85.1.

MDK

Bory Jenő

Szent István átadja fiát Szent Imrét tanitójának Szent Gellért püspöknek, repr.

Művész Kurir. 1938. 4. sz. 49.l.

MDK

Bory Jenő

Magyar Nemzeti Művészet 1938.4.sz.
64.l.

Alkalmazott plasztika - Emlékmü

Bory Jenő: Erzsébet-emlékmü pályaterve

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
206-211.
Illusztráció: 205-236 lap között.

MDK

Bory Jenő

Az uj postapalota sarkának faragottkő-szobordisze, repr.

Magyar Iparmüvészet 1926.

A Bory-vár Székesfehérvárott.*

Irta: *Bardon* Alfréd okl. építészm. műegyetemi tanársegéd.

Die „Bory-Burg" in Székesfehérvár. Von Dipl. Arch. A. *Bardon.*

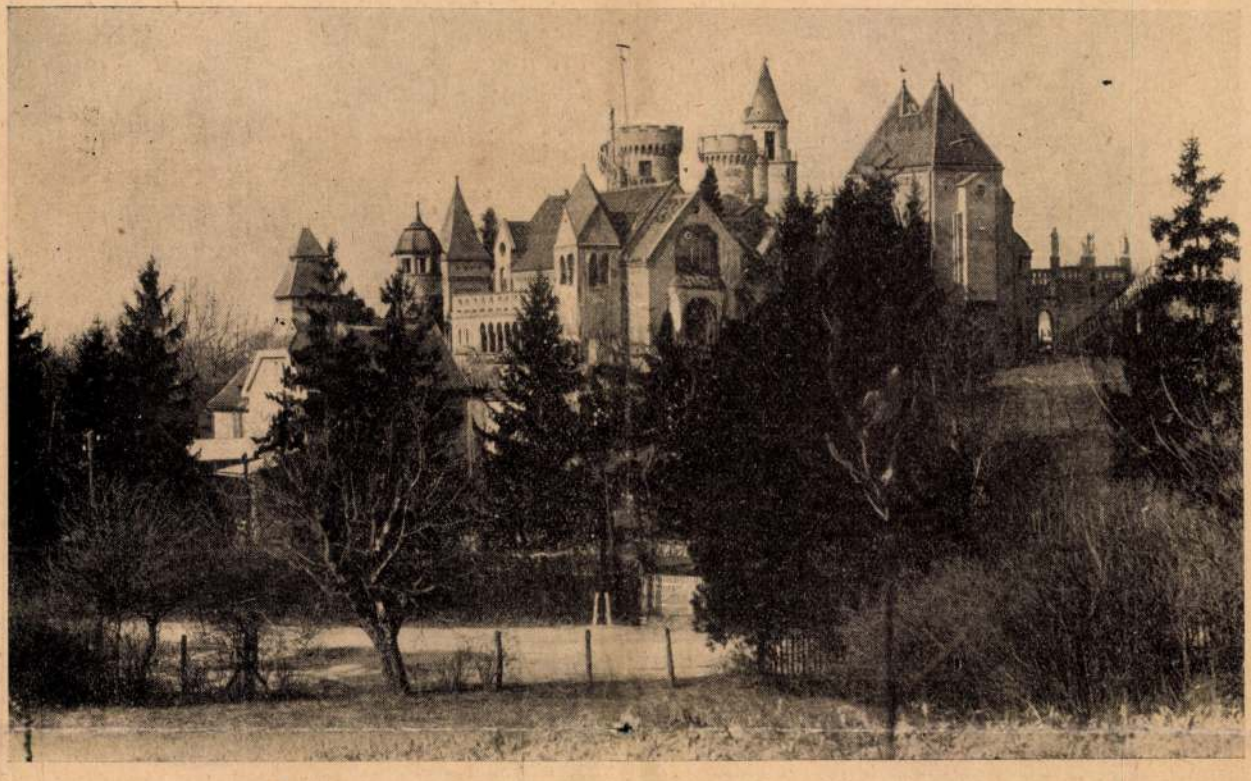

A Bory-vár kelet felől.

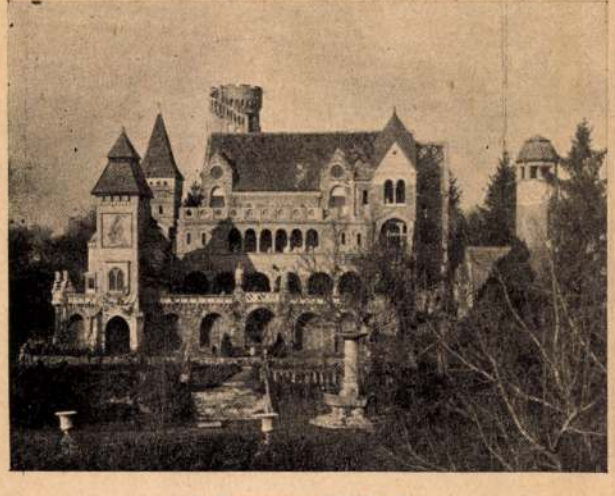

A Bory-vár dél felől.

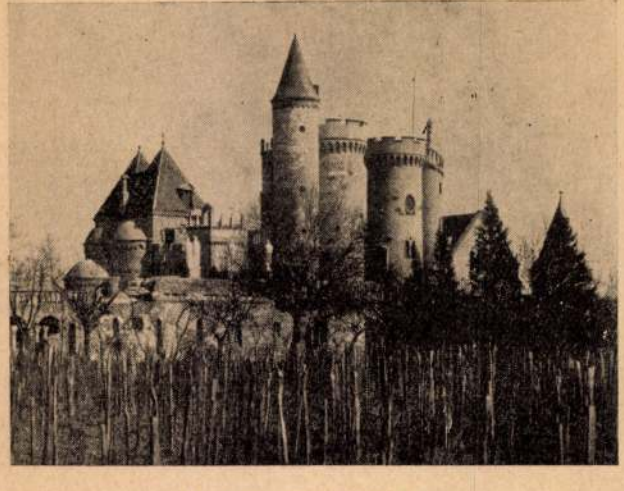

A Bory-vár észak felől.

A huszadik század építésze multat eltipró göggel írta ki zászlajára a régi „művészet" szó helyett a „célszerűség" jelszavát és hatalmas iramban száguld vele a fejlődés útján. E rohanásban megtorpan a székesfehérvári Bory-várból kiáramló „miért"-ek százai előtt.

Miért épít valaki a XX. században középkori lovagvárat? *Miért* ez az óriási pénzáldozat? Hol itt a célszerűség, korszerűség, jövedelmezőség?

A hatalmas Bory-vár szemlélésénél nem az alkalmazott középkori formavilág helyes vagy helytelen volta, nem az épület stíluselemzése, hanem a fenti *miért*-ekre való válasz keresése a legizgalmasabb feladat.

Bory professzor úr, a vár tervezője, építője és tulajdonosa, az izig-vérig művészember a fenti *„miért"*-ekre ily formában adta meg a választ:

„A Bory-vár nem a *„miért"*-ek, hanem a *művészetek* és újszerű *szerkezetek* titokzatos vára. A művészet pedig nem luxus, hanem a lélek kenyere. A

* Tervezte és építette Bory Jenő okl. építész, szobrászművész, az orsz. m. képzőművészeti főiskola tanára és a Műegyetemen a szobrászat meghívott előadója.

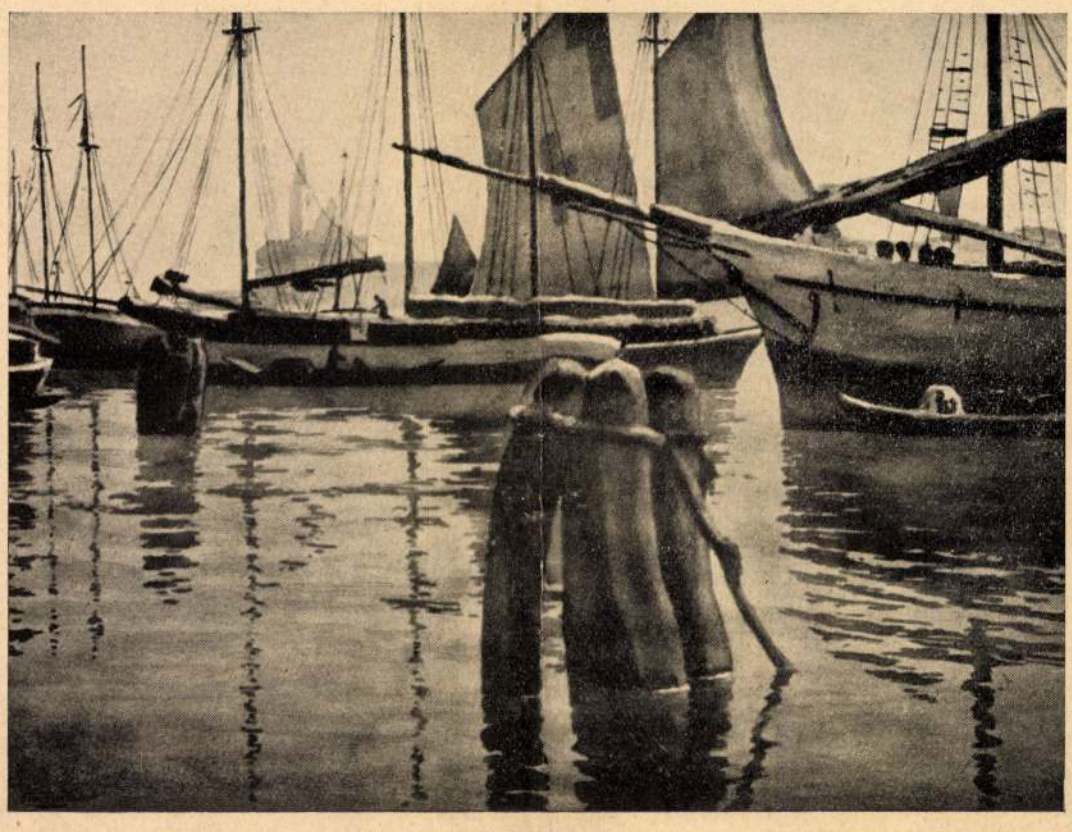

Bárkák Velencében.

Erdélyi táj.

hallgatóival. (Nagy kár, hogy a heti óraszám csökkentése következtében ezt a hasznos tárgyat el kellett hagyni a szabadkézi rajzi tanszék tárgyköréből.)

Nagy szeretettel foglalkozott székelységünk népművészetével s háziiparával. Sokszor járt Erdélyben. Nyaralásaiból visszatérve az ott összevásárolt népművészeti termékekből több izben egész kis gyüjteményt hozott magával s gazdagította a tanszék rajzminta anyagát.

Fiatalabb korában tett utazásai alkalmával megismerkedett a Nagy-Kelet kultúrájával, művészetével s filozófiájával. Az ott szerzett benyomások hatását sok tekintetben fel lehetett ismerni életmódján és szokásain.

Több, mint három évtizede ismerkedtem meg a Mesterrel. Akkor, mint tanáromat, később, mint főnökömet, s utóbb, mint barátomat tisztelhettem. Magamon, sajnos, évről-évre észrevettem az idő múlását, de az ő fiatalos s mindig derüs arcán nem szántott barázdát az idő. Talán bámulatosan mértékletes életmódjának köszönhette, azt a fiatalos, friss mozgékonyságát is, mely öt élete alkonyáig jellemezte.

Terv szerint, okos munkabeosztással használta ki a nap minden óráját. Nagy munkaszeretetének és munkabírásának adta tanujelét, mikor 71 éves korában sem szívesen hagyta abba tanári működését. Nem vágyott pihenésre. Műtermébe vonult vissza, hol úgyszólván élete utolsó napjáig is fáradhatatlan buzgalommal s szeretettel gyarapította művészi hagyatékát.

Korán őszült, kissé Munkácsy-ra emlékeztető művészfejére mindig emlékezni fogunk.

Bory Jenő, szobrász

M.D,K,

készítette a Wälder Gyula tervei szerint, a Farkasréti-temetőben felállított síremléken Kherndl Antal műegyetemi tanár, reliefjét.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp.
1929. 63. kötet. 294. 1 szöv. ábra

M.D.K.

Borey Jenő, szobrász

műve a Reisenleitner-család síremlére a Kerepesi-úti temető-ben.

x) A 404. oldalon helyesbítés, amelyben a kérdéses síremlék Janny Rezsőé.

Építőipar - Építőművészet. Bp.1914. 38.évf. 44.o.

Kép a 389. old.

Bory Jenő

szobrász

irod

Pintér Imre:

A kalocsai főszékes-
egyház. Bp 1942.
48. l.

Bory Jenő

Móri hősi emlék
1932.

Polgár Gerá

Vértes hegység kalauza.
Bp. 1939. 76. l.

Bory Jenő

—

ired

—

Polgár Iván dr.

A székesfehérvári bazilika multja.

Székesfehérvár 1936

23. l.

MDK

Bory Jenő

Zászlós István szobrász levele. Bp.1930.IX.17.

Bóry Jenő nobrán

M. D. K.

Résztvett a sümegi Ramasetter nobor-pályázaton (1905)

Éles Károly: Ramasetter Vince emlékezete. Sümeg 1908, 24

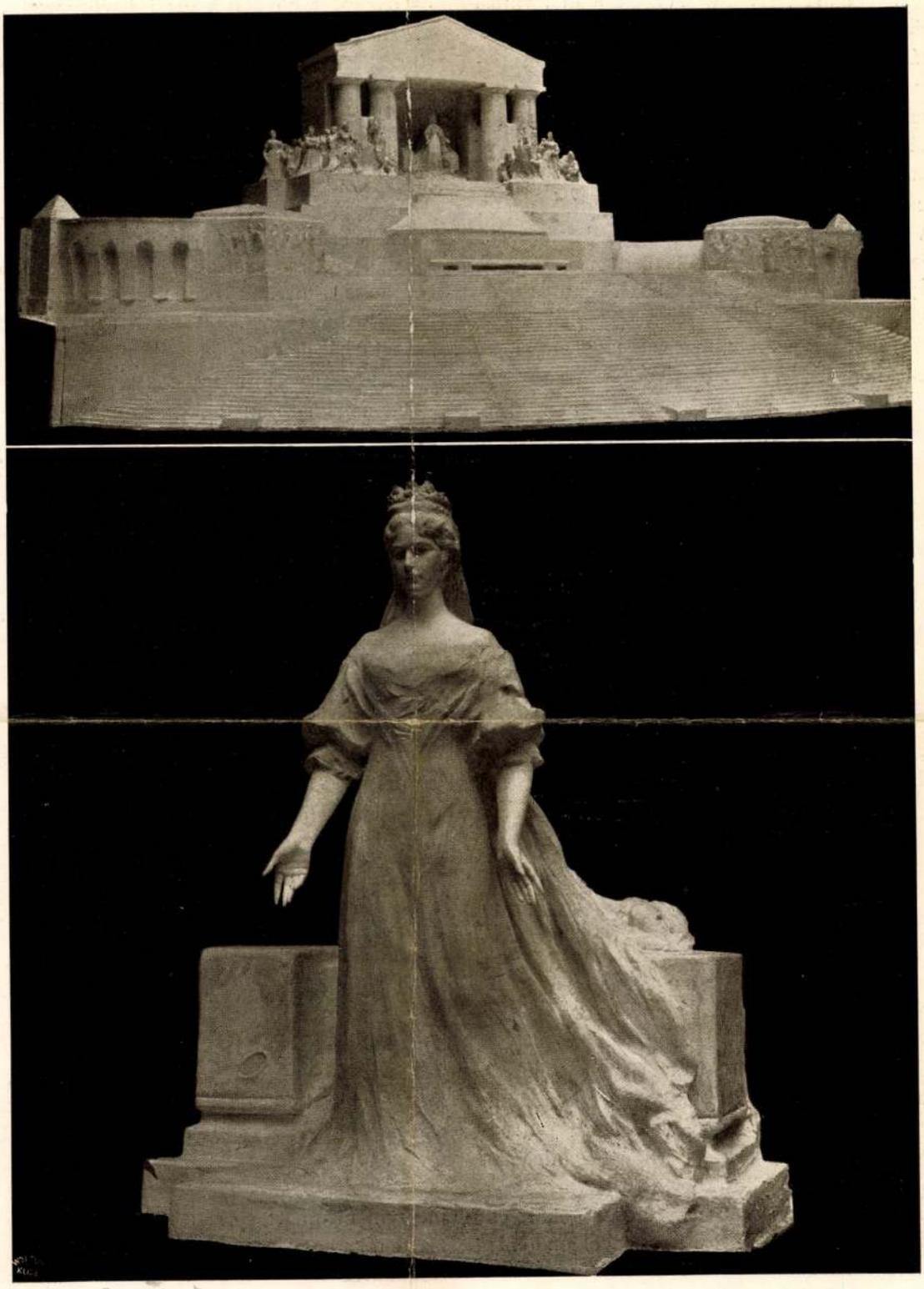

1913-iki

AZ ERZSÉBET-EMLÉKMŰ PÁLYÁZAT
A ZSÜRI ÁLTAL MEGVÁSÁROLT PÁLYAMŰ
BORY JENŐ MŰVE

Művészet 1/4 1913. 228. l.

esztétikájának. Bizonyos, hogy a mai városi élet eruptiv mozgalmasságába és demokratizálódó szükségletei közé nem nagyon alkalmazkodóan és kifejezően illenek a kő-hatásokat fitogtató, méltósággal teljes reneszánsz-házak; de ezek legalább, éppen a maguk sablonjaival, egyöntetűvé, nyugodttá és kellemes hatásúvá tették egy-egy utca képét. A mi mai, minden áron, lihegve újat hajszoló pesti építészetünk ellenben, a maga meglepőre, különösre és különbözőre irányuló kigondolásaival éppen egy-egy házsornak, utcának az együttes benyomását tette elviselhetetlenné.

Ez volt talán a legsúlyosabb meg nem értésük; nem értették meg az anyagot, a szükségleteket, az architekturának az arányok és tömegek zenéjében rejlő lényegét sem, de a legvégzetesebb az volt, hogy nem értették meg a nagyvárosi utca parancsait. Nem értették meg, hogy a nagyvárosi utcának legfőbb esztétikai követelménye az egyöntetűség, az egységes, nyugodt, monumentális hatás. Nem vették észre, hogy kísérleteiknek, amennyiben egyáltalában közük van az architekturához, legföllebb egy egy kert izoláltságában volna helyük; és összetévesztették az utcát valamely képtárlat falával.

Az építkezésnek egy-két év előtt történt nekilendülése ismét egy csomó új házat dobott a budapesti utcára, amelyek jó néhány évtizedre tönkretették legfiatalabb, legreményteljesebb városrészeinket. Formanyelvük, tömegelosztó és dekoráló rendszerük eredete, elgondolásának logikája és célja: megannyi probléma annak, aki valamelyes céltudatosságot, valamennyire konstruktiv gondolkodásmódot nem tart az architektura lényegével ellenkezőnek. Az ember sem a logikájával, sem a fantáziájával nem tud utánajárni egy-egy ilyen egetostromló bérkaszárnya elgondolásának: hogyan találta ki, hol vette az építő ezeket a különösségeket, furcsaságokat és lehetetlenségeket?... És tessék elgondolni: itt nem festészetről vagy zenéről van szó, hanem építészetről, építészetről! Látunk házakat, melyek felfelé szélesednek (hogy a hatás annál megnyugtatóbb legyen), bérházakat hatalmas vártornyokkal (melyek rendeltetésben, formában, arányban semmi közösséget sem vallanak a házzal), a homlokzat, rendszer és ritmus nélkül megszaggatva, lyuk, erkély össze-vissza, naturalisztikus szobrok, eozin, majolika, márvány, gipsz-plasztika, öt-hat féle díszítőanyag egyetlen házon, lehetőleg egyetlen házon...

Az eredete ennek az építkezésnek azonban talán mégsem olyan ismeretlen. Egy másik rohamosan, rendszertelenül épült nagyváros emlékeire ismerünk benne mégis: Berlinre. Igen, a húsz év előtt Berlinben építettek hasonló házakat, abban a Berlinben, melynek építészete a „Protzarchitektur" elnevezést kapta a hamarosan utókor gyanánt felülkerekedő következő évtizedtől. Mert ma már nem építenek így Berlinben. És itt önként felmerül az újabb probléma: ha már építőink Berlinbe mennek építészetért, akkor, miért nem tanulnak az új Berlintől, a Messel, a Bruno Schmitz, az Emil Schaut Berlinjétől, legalább helyes elveket, nagyvárosi házak építésének helyes elveit?

Vagy a közönség, az építtető ízlése felel meg inkább a húsz év előtti Berlin színvonalának? Lehetséges. Az átlagízlésnek bámulatos érzéke van a rossz iránt. És bámulatos a hűsége is. A rosszat hamar megszokja és ragaszkodik hozzá. Aztán ennek az építészetnek vannak elemei, melyek a mindenkori közönséghez szólnak: cifrasága, a laikust könnyen megtévesztő mutatós volta. A jólét hízlaló szaga. Mert egyébként miért ragaszkodik ehhez az építészethez, mely nem az ő talajából nőtt és nem az ő szükségleteinek legjobb, legcéltudatosabb kielégülését nyujtja? Tegnap még nem is tudott róla, ma már (rossz lévén) megszokta, holnap pedig mint megszentelt tradicióhoz, ragaszkodik hozzá és felháborodással szegül minden logikusabb, egyszerűbb és természetesebb újnak ellene.

Lehet, hogy a közönségnek ez kell, de ez mégsem menti az építőket. Meg vagyok győződve róla, hogy igazán helyesen, tektónikusan és művészien gondolkodó építő még akarva sem tud ilyen épületeket kigondolni, aminők e föntebb jellemzettek.

*

Bory Jenő

Lőfej, marvány repr.

Tél a művészetben.
(Brest, 1940.)

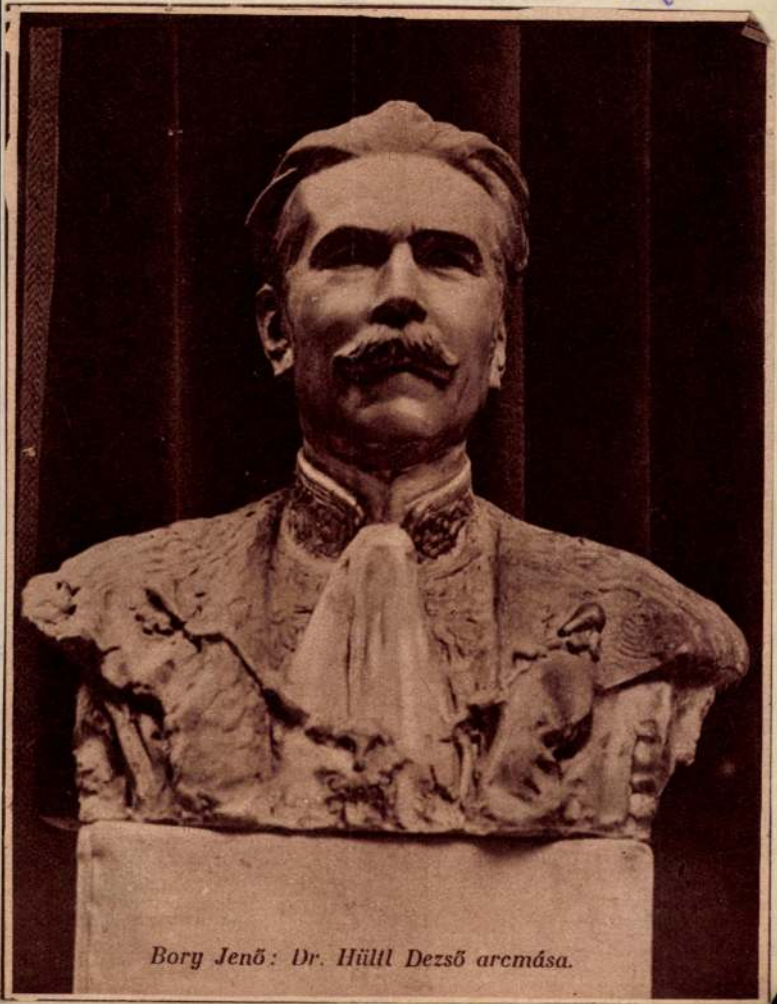

Bory Jenő: Dr. Hültl Dezső arcmása.

M.D.K.

Bory Jenő, szobrász

Fabián Gáspárral közösen készi-
tett tervei alapján épült fel a sze-
kesfehér vári árvakár és aggintézet.

Építőipar - Építőművészet, Bp. 1917. évf. 45. sz.
273-274. old., 46. sz. 280-281. old. 1-5. á

Bory Zenó

szobrász

vod

Baráth Ferenc:

A feleség szerelmi höskölteménye.

Magyar Nők Lapja

1944. jun. 10. (Bory Zenőnét ábrázoló szobra repr. és képekkel.)

137. és 138. sz. Lendvayné Hivatal Anikó domborművű arcképe viaszból és ezüstkoszorúja.

Történeti Osztály.

Bory Jenő

Nemzeti Magazin
(a Nemzeti Újság
Egyés mellékletei)

1936. szept. 27

MDK

Bory Jenő

Lepold Antal dr: Az Esztergomi Keresztény Muzeum kegyérmei és történeti érmei. Esztergom 1930.
83. l.

Bory Jenő

Saját kézi

Zipzer Janka, a budapesti áll. tanítóképző-intézet néhai igazgatónőjének síremlékéhez Bory Lajos fiatal építőművész, aki Székely Bertalan vezetése mellett mintázgatott, készített igen figyelemre méltó munkát. Képét e számunkban közöljük.

Magyar Iparművészet
1906. 296. l.

mint [illegible]
a működési engedélyt megadták
neki*. Az üzem vezetője Höschl
József volt, akivel azonban Trentsensky
nem értette meg egymást. ~~Höschlnek~~
~~időközben a Helytartó~~ Höschl 1831-
ben politikai röpiratot adott ki, amiért
a Helytartótanács lezáratta ~~a~~ Tren-
tsensky ~~féle~~ nyomdáját és Höscht
eltiltotta a litográfia gyakorlásától.
(Isoz: im.). Trentsensky ~~1832-ben~~
folyamodására 1832-ben ismét

Bory Jenő
nobrán

U. 1878.

Kölni város könyvtár II. 149

Bory Jenö

U. 2011.

Grimm, Hermann V. 206.

Bory Jenő

Revai XX. 39. l.

z árpási (Sopron m.) rom. kath. plebániahivatalt

1935 h.

A. Műemlékek

Tekintetes Országos Bizottságána

Budapest.

Sürgős.

IX. Rákos utca 7.

ÁRPÁSI RÓM. KATH. PLEBÁNIA PECSÉTJE

MAGYARORSZÁG

Bory Jenő

Műcs. kiáll, 1905 tól
Pipics 110-l.

csoport

A Képt. 282
Dep. uj 35a

Át. Képt. 282.

l, áll. Jobbkezével vállra vetett
gja, balkezét pedig ugy tartja, mintha
visel,) kivágott ruhájának ékkövekkel
van, ingvállának kétszeresen leszori-
on lévő párnán négy koronā és jogar

55 cm.

~~— A kamaraelnöki lakásból. —~~
~~gi VI. és uj 35 a).~~ — A negvári megyeházból
ó adatok a Tört. Képcsarnok 1894:

Legvári megyeházból 1859.

Bory Jenő

l.

Liber Baptizatorum

381. l.

észitett közcsó és összekötőcső

től:

szekötőcső	összesen
8.126.63	171.833.84
4.736.18	2o2.214.o5
1.918.78	3o1.4o5.51
8.292.84	3o3.o18.88
9.599.31	264.324.64

Előirányzat	Zárószámadás szerint
8o.ooo.- P	3o9.o18.o3 P

Bory Jenő

~~Műcs. kiáll, tól~~
Pipics 59. l.

Bory Jenő

Bpest. Műegyetemi
hősiemlék, Műegye-
tem kertje.

Liber Bpest szobrai
326.

✓

duplum

Eger megyei váro

767
1935

Műemlékek
Vagyteh

Borsy Jenő

építész és szobrász

Művészeti Lexikon 91.l

Kelta sirlelet, tolnaváraljai V. 186.

Bory Jenő

szerepelt a nemzeti kiállításon.

PH. 1933. IV. 20.

Bory Jenő

Szerepelt a Mincsorhoz
nemzeti tárlatán

DH. 1933. IV. 19.

Bory Jenő

szobrász

Klebelsberg emlékkiállitás - Mücsarnokban - szoborral szerepel.

Szép Petőfi-szoborfej.

Pesti Hirlap
1933.II.12.

Bory Jenő

Szerepelt az I. nemzeti tárlaton.

EK. 1933. IV. 20.

Bory Jenő

Szobormüve a Munkácsy-Céh kiállitásán.

N.U.932.IV.8.

Bonj yzoq

Bory Jenő szobrász

Alkotása, a Munkácsy-Céh kiállitásán.

M.932.IV.3.

Bory deng exopra8e

Bory Jenő

Szobormüve, a Munkácsy-Céh kiáll.-án az Ernst-Múzeumban.

M.H. 032. IV. 3.

Boxy Jero

Sooboxnuve, a Bunkoay-Cnb kiki.-An as
Bynet-Ay'rewuben.

M.B. 252.IV.3.

Barcy Jenő

Szerepelt a művészcsoportok műsorának összeállításán.

EK. 1931. II. 24.

Bory Jenő
szobrász

Székesfehérvári képzőművészek kiállitása - Székesfehérvárott a vármegyeház diszteremében - szobraival szerepel. /Kiemelkednek miniatür szobrai/

Magyarság
1931.IV.1.

Bory Jenő

Szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki kiállításán.

NU 1931. II. 24.

Borsy Jenő

Alkotása, a Munkácsy-Céh kiáll.-án, az Ernst-Múzeumban.

P.H. 032. IV. 3.

Bonny Jane

Bory Jenő

Alkotása, a Munkácsy-Céh kiáll.-án.

E.K.932.IV.3.

Dorg 1enc

Allotsea, a mundecay-Oeh Kiall-en.

P.K.272.IV.3.

20. BORY JENŐ
Született Székesfehérvárott 1879-ben. – Bölény. Bronz. – Tulajdonosa: Eger város.

KISS Péter: Gyűjtemények és múzeumok Egerben 1951-ig. IV. + Függelék: Az Egri Kaszinó által...Egerben, magántulajdonban lévő műtárgyakból rendezett retrospectiv kiállítás katalógusa, 1924. aug. 30 - szept.8. = Agria, XXV/XXVI. (1990) 705

Bory Jenő

szobránművén, mesereslej-nem
épíléneti művelet alzolott.
(91. Kép)

P. Fitz J. - Csánár L. - Papp J.,
Szérefehérvár, Bp. 1966.

86 l.

MDK

Bory Jenő
szobrász

Haydn dombormüves emléktáblája /1932/.
Az eszterházi Operaház oldalán.

Horányi Mátyás: Eszterházi vigasságok. Bp. 1959.
54.l.

MDK

Borsy Jenő [szobrász]

(Az ő tanítványa volt Berky Nándor.)

Bögel József: Új szobrok Debrecenben.
Alföld, Debrecen 1961. 4. sz. 62. l.

MDK

Bory Jenő

Lófej, repr.

Tél a müvészetben. Bpest 1940.

Bory Jenő

növendéke volt 1932-40 között a
b.pesti Képzőművészeti Főiskolán
Tar István.

Gádor E.: Budapest szobrai,
Budapest, 1955. 491.

MDK

Bory Jenő

— Blaha Lujza, bronz

Tavasz a művészetben. /Bpest,194o./

MDK

Bery Jenő

Tél a művészetben. /Bpest,194o/. 87.1.

M.D.K.

Bory Jenő /1879-

680. Sybilla. Szobor.

Elveszett. /Székesfehérvár/

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. V. füzet.
48. l.
MUMOK. Bp. 1952.

Borey Ferenc

M.D.K.

szobrász

herendi szobra :

Magyar nemes. 375 mm magas
Nagy Szulejmán 385 " "

É.M. Árjegyzék. Herendi porcelán szobrok és domborművek. Bp. 1959. 22. old. és 27. old.

MDK

Bory Jenő

Asztrik püspök, fepr.

Évk. KMT 1929. 133-136.

MDK

Bory Jenő

Évk. KMT. 1929.

MDK

Bory Jenő

Jávorszarvas, bronz

Műcsarnok 1926 őszi kiállítás

Bory Jenő

MDK

Sóhaj, kő

Műcsarnok 1926 őszi kiállítás

Bory Jenő

MDK

Gulyás Sándor képmása, repr.

Mücsarnok 1927 tavaszi kiállitás

Bory Jenő

U. 833

vod

Pesti Hirlap

1913. szept. 18

(Gróf Batthyány

Lajos szobrának

leleplezése.)

án délután 1/2 4 órakor helyezzük a gimnázium oltunkba a Szentháromság (Hosszú) temetőben. áldozatot ugyanaznap délelőtt 9 órakor mutat- an.

fényeskedjék neki!

tt Szilsárkányon, Sopron megyében; a rendbe lépett lése :1896—97.apáti segédjegyző Zircen, 1897—98. tanár . tanár Baján, 1902—09. tanár Pécsett, 1909—37. tanár galomban Székesfehérvárott.

Debreczenyi I., Sz.-Fehérvár

Bory Jenő
mohász, építész

M.D.K

A Bory vár tervezője

Káldor Márton: Az ország utolsó várúsnőjénél.
Vők Lapja, 1962. augusztus 25 – 9 lap.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 JUN 30
Tolnamegyei Népújság

Bory Jenő építész és szobrászművész

1011

Elhunyt az utolsó magyar várúrnő

Székesfehérvár egyik idegenforgalmi nevezetessége Mária-völgyben épült Bory-vár. A két teraszra épült, tornyokkal, bástyákkal, oszlopsorokkal és zegzugos termekkel váltakozó szeszélyes épületmonstrum megálmodója Bory Jenő építész és szobrászművész volt. A székesfehérvári születésű művész a Képzőművészeti Főiskola első szobrászévfolyamának növendéke, Stróbl Alajos tanítványa volt, később a főiskola tanára, majd a negyvenes években a rektori tisztséget is betöltötte. A székesfehérvári birtokot 1912-ben vásárolta, a másfél holdnyi, dombos területen először a család lakóházát és szobrászműtermét építette fel.

A vár építéséhez 1923-ban fogott hozzá, keretéül saját művészi munkásságának, több száz szobrának. Nagyrészt betonból emelte, s sajátkezűleg, egy-két szőlőmunkás segítségével csaknem negyven éven át dolgozott nyaranként rajta. Nemcsak a falak, a tornyok, a lépcsők, a kupolák és az oszlopok készültek betonból, hanem az itt felállított szobrok és szertelenül alkalmazott egyéb díszítőelemek is.

A várba lépőt két teraszos udvar, támfalakkal megerősített és szobrokkal telerakott lépcsősor fogadja, majd a főépület száz négyzetméteres lovagterme, a szobrászműterem. A 103 oszlopos, árkádos várudvar 43 páros betonszobor otthona, s mindehhez csigalépcsős kilátótornyok, bástyák, kapuk, kápolnák és körbefutó folyosórendszer csatlakozik. Az építkezés 1959-ben, Bory Jenő halálával ért véget.

A Bory-vár igazi nevezetessége az ott elhelyezett magángyűjtemény, amelyet Bory Jenő betonszobrain, Boryné Komócsin Ilona néhány festményén kívül, többek között Edvi-Illés, Csók István, Aba-Novák Vilmos és Székely Bertalan festménye is gazdagít. A négy teremben, két teraszon, a várudvarban és a művészgalérián elhelyezett szobrok, szobormásolatok, festmények, freskók és grafikák száma eléri a háromszázat.

A Boryak az elmúlt évtizedekben is lakták a székesfehérvári vár lakószárnyát, az épületet és műgyűjteményt pedig megnyitották az idegenforgalom előtt. A Bory család jelenleg Bory Jenő három gyermekéből, hét unokájából és tíz dédunokájából áll. Érdekes módon egyik leszármazott sem ment művészi pályára, egyedül a legidősebb, Bory Klára próbálkozott festéssel, lánykorában. A vár ormára most gyászlobogó került: Bory Jenőné, az „utolsó magyar várúrnő" 89 éves korában elköltözött az élők sorából. Földi maradványai a férje építette családi kriptában pihennek, a székesfehérvári temetőben.

Zsidai Csaba

Ne fájjon az már s
vagyok vele, s szer
örökre, álmosan, vi
elalszom itt, már n

Halál gyalulta arcom
nyugodtra és a sok
a házakon szép sorb
jól tart az még, tudom mind jól feszít.

A föld nyugodt és eltakar,
nehéz virágok illatát
sodorja rám a szél, a jaj.

Ha ember szült, ne várj csodát,
mert ím, ellankad majd a kar,
s a hűs halmú föld nyugtot ád.

Uj könyvek

KOSSUTH KÖNYVKIADÓ

V. I. Lenin: Magyarország. Szemelvények. (A marxizmus—leninizmus klasszikusainak kiskönyvtára.)

Németh Károly: Tettekkel, felelősséggel. Beszédek és cikkek.

P. V. Kopnyin: Dialektika, logika, tudomány.

Gus Hall: Az amerikai imperializmus ma.

P. Szabó József: 72 nap a Távol-Keleten. Utirajzok.

Jacques Bergier: Ipari kémkedés.

Polonyi Péter: Mit kell tudni a Kínai Népköztársaságról?

A népesedéspolitika társadalmi feladatai. (A népesedéspolitikai országos tanácskozás anyaga).

Örkény István: Egyperces novellák. (3. bővített kiadás).

Tersánszky Józsi Jenő: Kakukk Marci. Regény (Az író válogatott műveinek sorozata).

Szabó Magda: A szemlélő. Regény. (Magvető Világkönyvtár.)

GONDOLAT KÖNYVKIADÓ

Váradi-Sternberg János: Utak, találkozások, emberek. Irások az orosz—magyar és az ukrán—magyar kapcsolatokról. (A Kárpáti Kiadóval közös kiadás).

Immanuel Kant: A vallás — és puszta ész határain belül és más írások. (Gondolkodók sorozata).

Alaklélektan. Tanulmányok.

MÓRA IFJÚSÁGI KÖNYVKIADÓ

Donászy Kálmán: A Borkman-

Bory Jenő szobrászművész

N.U.931.IV.8.

— **Megnyílt a dunántuli képzőművészek tavaszi tárlata Kaposvárott** Vasárnap nyitotta meg *Vétek* György polgármester, a kaposvári Berzsenyi Társaság elnöke a társaság tavaszi képzőművészeti tárlatát, amely a dunántuli képzőművészek reprezentativ kiállitása. A kiállitók közül Kaposvár város képzőművészeti nagy érmét *Bory* Jenő szobrászművész és *Krusnyák* Károly festőművész nyerte, a Berzsenyi Társaság aranyplakettjét *Soós* Jenő és *Pesztes* József festőművész kapták, a társaság ezüstplakettjét *Lovrits* Kálmán és *Szentes* Béla festőművészeknek, a társaság ezüstérmét *Farkas* Klári, *Zemplény* M. Viktor, *Wirker* Ferenc festőművészeknek és *Jeney* Zoltán és *Fetter* Károly szobrászoknak, a társaság bronzérmét *Horkay* F. Péter és *Jaksa* István festőművészeknek és *Christ* László iparművészeknek itélte oda a zsuri

Ex Libris Academiae Scientiarum Upsaliensis

H.U.C.J.I.V.S.

Bory Jenő

U. 2011.

Megbízást kapott a Ferenc Ferdinánd emlékére Sarajevoban építendő templom kivitelére, ugyanúgy ő építi a Sophienheimot, a Hohenberg Zsófia emlékére készülő gyermeknevelő intézetet s ő készítette el a véres tragédiát megjelölő emléket a Miriacska hidjára, melynek közelében a nehai trónörököst és feleségét meggyilkolták.

Pesti Hirlap. 1917. febr. 3. (Magyar művész sikere.)

énytár

A mű neme	A mappa jelzése	Megjegyzések
artonlap,		Román stél
usrajz,		33/50 cm,
		felvette:
		Nagy Virgil.

Stephaneum nyomda r. t. Budapest.

MEISTER KÉZMOSÓ SZAPPAN

— **Einstein, az érsek és a főrabbi.** *Londonból* jelentik: Immár egy évtizede, hogy *Einstein*, a világhírű német tudós, aki nemrégiben ünnepelte ötvenedik születésnapját, ismert relativitás-elméletét közzétette és még mindig nem ültek el a viták a most már szinte klasszikus értékű megállapítások fölött. Érdekes, hogy éppen Amerika az, ahol Einsteinnek leghívebb barátai és legádázabb ellenfelei is vannak. A bostoni egyetemen például a relativitás elméletének tanítása éppen úgy tiltva van, mint Darwin teóriáié. Mindkettő pedig ugyanabból az egyszerű okból, hogy tudniillik a bostoni egyetemi tanács vallástalanoknak tartja őket. Boston bíboros érseke, *O'Connel* éppen a minap tartott a város legelőkelőbb klubjában előadást arról, hogy Einstein elmélete tűzzelvassal irtandó, mert az nem egyéb merő istentagadásnál. A bíboros érsek beszéde Boston falain kívül is nagy hatást tett és élénken foglalkoztatta az amerikai nyilvánosságot, úgyhogy Herber *Goldstein* newyorki főrabbi lelki szükségét érezte, hogy a következő kábelsürgönyt intézze az akkor éppen Düsseldorfban tartózkodó *Einsteinhez:* „Hisz ön Istenben? Goldstein főrabbi." Mire a világhírű kutató még aznap ezt kábelezte vissza a főrabbinak: „Én hiszek Spinoza istenében, aki a világmindenség harmóniájában nyilvánul meg, de nem hiszek egy olyan istenben, akit emberi mértékkel lehetne megmérni. *Einstein.*" E sürgöny birtokában aztán a főrabbi kifejtette a nyilvánosság előtt, hogy tehát szó sem lehet arról, mintha az Einstein-elmélet lenne az a köpeny, amelybe a modern tudományos ateizmus beleburkolózik, hiszen *maga Einstein is kijelentette e sürgönyében, hogy hisz egy egyetlen világteremtőben. Spinoza* tudniillik ilyennek fogta fel a z Istent.

Csütörtökön a rádióban

„Elhalt magyar nótaszerzők dalai"

K. Eltner Irén, Szedő Miklós, Várady Aladár, Soványka Nándor és cigányzenekarának közreműködésével.

— **Levélben kívánnak gyógyulást Gaal Gasztonnak a képviselők.** Megírtuk, hogy *Gaal* Gaszton néhány héttel ezelőtt megbetegedett és így nem vehet részt a költségvetés vitájában. A képviselőházban őszinte sajnálattal vették tudomásul a *Gaal* Gaszton betegségéről szóló hírt és mindenki *annak a reményének adott kifejezést, hogy mielőbb egészségben üdvözölhessék képviselőtársukat.* A képviselők baráti szeretetük megnyilatkozásaként levelet is intéztek *Gaal* Gasztonhoz, *akinek e levélben mielőbbi felgyógyulást kívánnak.* A levelet pártkülönbség nélkül a Házban tartózkodó valamennyi képviselő aláírta.

A MEM PENGÉK MINŐSÉGE A LEGKIVÁLÓBB

— **Magyar történelmi játék és a Revíziós Lobogó felavatása.** Megalakult a *Rothermere—Rákosi Revíziós Lobogó* országos bizottsága. Meg is kezdte működését és már a működés első napjaiban nagy megmozdulás mutatkozik a közönség minden rétegében. A bizottság hivatalos helyiségét az egyesületek megbízottai keresik fel, hogy a június hó 29-iki zászlóavatáson való részvételüket és testületileg leendő felvonulásuk sorrendjét megbeszéljék. A lobogót *Muhits* Sándor, az Iparművészeti Főiskola tanára, a közismert iparművész tervezte. A bizottság ezúton hívja fel az egyesületeket, hogy akik a lobogóavatáson részt akarnak venni, ebbeli szándékukat minél előbb jelentsék be a bizottság hivatalos helyiségében (V., Szabadság tér 2. sz., I. em. 2., tel. Lip. 901—30), annál is inkább, hogy részükre a zászlószegeket címükkel ellátva elkészíttethessék. Impozánsan bontakoznak ki a történelmi játék körvonalai, melyen mintegy kétezer szereplő közreműködésével az 1848-as szegedi csata kerül bemutatásra. A történelmi játék gyakorlatai *Glock* Tivadar tábornok régi, 48-as hadászat szerint kidolgozott tervei alapján folynak.

Modelek
kosztümök, komplék és ruhák legszebbek, legtartósabbak és legolcsóbbak
Klimkó Anna
áruházában, Váci ucca 11|b
Telefón: Automata 897-59
A Nemzetközi Vásárra való tekintettel e hirdetésre privátkozók a kialkudott árból külön 5% engedményt kapnak

PESTI DOLGOK

A pesti humor két keserű kis hajtása. Mindössze annyi közük egymáshoz, hogy mindkettőt tegnap kaptam. Az egyik pár soros kis történet, a másik pár oldalas kis füzet.

A történet ez: Népes körúton sétált az úr, aki ezt a történetet mesélte, egy hölggyel, meg egy másik úrral. A hölgy pórázon vezette kis kutyáját, melyet — mint ez hölgyeknél szokás — mindenekfölött imádott. Hogy-hogy nem történt, — egy pillanatra elereszteti a pórázt — a kis kutya elszaladt — leszaladt a járdáról — a kocsiútra, jött egy gyors, kegyetlen autó és elgázolta. Lárma, ribillió — kiabáló tömeg — a hölgy elájult, sírógörcsöt kapott. Már ahogy ilyenkor szokásos. A boldogtalan kis kutyában még volt némi élet — ennélfogva az egyik úr felkapta, taxiba ugrott vele és orvoshoz rohant. A másik úr — aki ezt a történetet mesélte — ott maradt a félájult, zokogó hölggyel a tömeg közepette és élesztgetni, vigasztalni igyekezett. Ekkor a nézők sorából előlépett egy elállófülű, szurtos kis fiú, oda settenkedett a síró hölgyhöz és udvariasan megszólalt: „Nagyságos asszony, kérem . . . ha tetszene egy kis kutyát venni, én tudok egyet, jutányosan . . ."

— — — — — — — —

A kis füzetet — mindössze tizenöt oldal — ugyancsak ismerősömtől kaptam. Nem tudom, megjelent-e a könyvpiacon vagy csak kiváltságosaknak jut belőle. Címe: „Hivatalnok", írta dr. Polgár Rudolf — (nem tudom, álnév-e vagy valódi név) műfaj: irodalmi kuriózum.

A füzetke a mai hivatalnok keserves életéről számol be. Ez még nem volna kuriózum, mert ezt a témát, sajnos, sokan és jogosan megírták. Kuriózum az, hogy az egész elbeszélésben nem fordul elő más szó, mint „e" magánhangzós. Pár mulatságos példa: A mindennapi kenyeret: szemnedvvel megcsepegtetett fekete kenyérnek nevezi. — A mosakodás: Reggel felkelve, meztelen, szennyes testedet Megyeren eredt nem meleg nedvvel befecskendezed. Hogy „több is veszett Mohácsnál" az e-ben kifejezve így hangzik: Egye fenel Egyebet vesztett nemzeted, fejedelmét elnyelt Csele csermely mezeje mellett Mehemet szelleme. Az autó neve: egyes esetekben emberre e felette veszedelmes s Mercedes-nek nevezett kerekes szerkezet, melyet meleg nedv berregve messze kerget.

A szigorú főnökkel „egy cseberben cseresznyeszemeket nem ehetsz" és felmondás esetén „Kemecse Kenderesen (Bereg megye) pejkedvelte szemes eledelt hegyezhetsz".

Végül a szegény hivatalnok halála után „fekhelye felett egy lebetegedett nejeket kedves melegen szeretett pendelyes csemetegyermekekkel meglepett pelyhes sem kelepel".

Szerző könyvét a Magyar Tudományos Akadémiának szíves figyelmébe ajánlotta. Ha az akadémiának ajánlott művek csak fele ennyi ötletet tartalmaznának . . . No, de ez nem ide tartozik.

HATVANY LILI

— **Leugrott az ötödik emeletről a liftaknába egy úriasszony.** Szerdán délután a Verpeléti út 4—6. számú bérpalota ötödik emeleti lépcsőházában a liftaknába vetette magát egy negyvenöt év körüli úriasszony. A zuhanás következtében fején és egész testén *súlyos zúzódásokat szenvedett.* A mentők haldokolva szállították a Rókus kórházba. Az öngyilkos asszonyt a házbeliek közül senki sem ismerte, csak azt lehetett megállapítani, hogy *Schwartz* Lajosnénak hívják, de sem lakását, sem férje foglalkozását még nem derítették ki. *Állapota válságos.*

— **Ludmann Ottó, a kilencven éves eperjesi professzor ünneplése.** Nemes hangulatú ünnepséget rendezett szerdán este a dohányuccai Posch-vendéglő különtermében az *Eperjesi Evangélikus Kollégiumi Diákszövetség:* ez alkalommal ülte meg a kiváló pedagógus, az Eperjesi Evangélikus Kollégium 60 éven át volt professzora, később pedig igazgatója, *Ludmann* Ottó születésének 90-ik fordulóját. Az ünnepségen, ahol igen sokan jelentek meg az Eperjesi Kollégium volt növendékei közül, *Pap* József dr. felsőházi tag, egyetemi tanár, a budapesti Ügyvédi Kamara elnöke mondott nagyszabású bevezető beszédet. Amikor megemlékezésében a jubilánsra tért át, az egész közönség felállott és folytonos éljenzés közben ünnepelte Ludmann Ottó professzort. *Szlávik* Mátyás dr., az eperjesi teológia ny. dékánja és *Szigethy* Lajos ny. gimnáziumi igazgató felszólalásai után a diákszövetség tagjai barátságos vacsorára ültek össze, amelyen ismét számos pohárköszöntőben ünnepelték a pátriárkai kort ért eperjesi nagy professzort.

HA AUTÓ — LEGYEN MERCEDES-BENZ —

— **Lúgköves merénylet egy tisztviselő ellen.** A Székely Bertalan ucca 5. számú házban lakó *Nádor* Oszkár 31 éves magántisztviselőt szerdán délelőtt lakásának előszobájában *Gerencsér* Teréz 33 éves cselédleány lúgkőoldattal arculöntötte. Nádor Oszkár a balszemén súlyos sérülést szenvedett. A magántisztviselőt a mentők a máriaucca-i szemklinikára szállították. Gerencsér Terézt, aki tettét hirtelen felindultságában követte el, előállították a rendőrségre, ahol megindították ellene az eljárást.

A Nemzetközi Vásár látogatói
ne mulasszák el a központi antikvárium és könyvkereskedés
Könyvek alkalmi példányokban a legnagyobb választékban a legolcsóbb árakon.
MÚZEUM KÖRÚT 17.
38 éves óriási raktárát megtekinteni!

— **Amin most Pest nevet.** Az egész ország visszhangzik a *Borsszem Jankó* új rovatától, amely „Amin most Pest nevet" címmel foglalja össze a legkacagtatóbb tréfákat. *Molnár* Jenő kitünő illusztrált élclapjának friss száma száz ötlettel, rengeteg eredeti rajzzal szórakoztat. *Gáspár* címképe remek. A szövegből *Molnár* Jenő „Topáz"-kritikája, *Halász* Imre briliáns karcolata, *Hesz* Ferenc és *Palásti* László humoreszkje emelkedik ki. A *Borsszem Jankó* állandóan tíz ajándékkönyvet ad az elmés rébuszok megfejtőinek. Egészségesen akar nevetni? akkor kérjen mutatványszámot (VI., Mozsár ucca 9).

— **Bory Jenő szobrászművész súlyos autóbalesete.** Szerdán délben két óra körül az Andrássy út és Bajza ucca sarkán a Bp. 28—371. számú magánautó elgázolta *Bory* Jenőt, a kiváló szobrászművészt, a Képzőművészeti Főiskola tanárát. A mentők megállapították, hogy *Bory agyrázkódást szenvedett és a kulcscsontja is eltörött.* Boryt a közeli Glück-szanatóriumba vitték, ahol azonnal ápolás alá vették. A nyomozás megindult annak megállapítására, hogy *a súlyos balesetért kit terhel a felelősség.*

2 × 2 = 4, Meister-szappant végy.

RÁDIÓ

Pünkösd hétfőjén rádió-matiné lesz a Városi Színházban. A *Magyar Rádió Ujság* eheti számának értesítése szerint a III. rádió-matinét színművészeink legjelesebbjeinek közreműködésével, ellentétben az eddigi matinékkal, teljesen színpadszerűen rendezik. Ugyanezen szám ismerteti a minap fényes sikerrel lezajlott szegedi rádiómatinét is. A szám szakrészében egy kiváló kétlámpás koffer-készülék házi megépítésének leírásán kívül a többlámpás erősítők ismertetése és egy kiváló rövidhullámú adókészülék leírása jelent meg. A rádió-nyelvtanfolyamok közül a francia és német tanfolyamok lettek közölve. A *Magyar Rádió Ujság* kiadóhivatala, Budapest, VIII., Főherceg Sándor ucca 7., kívánatra készséggel küld mutatványszámot. A lap előfizetési ára ¼ évre 5 P.

RÁDIÓMŰSOR

CSÜTÖRTÖK

Budapest (545). *9:* Ujsághírek.

10: Református istentisztelet a Calvin téri templomból. Prédikál dr. *Ravasz* László püspök.

11: Görög-katolikus istentisztelet a szegényházi templomból. Szentbeszédet mond *Bánnay* Jenő pápai prelátus, székeskáptalani nagyprépost.

12.15: Pontos időjelzés és időjárásjelentés.

1: A M. Kir. Operaház tagjaiból alakult zenekar hangversenye *Goda* Gizella, a M. Kir. Operaház művésznőjének közreműködésével. Vezényel *Berg* Ottó karnagy. 1. Weber: Oberon — megnyitó. 2. Debussy: Childrens Corner's — suite. 3. Goldmarck: Sába királynője — Csábdal. *(Goda.)* 4. Verdi: Traviata — nagy-ária. *(Goda.)* 5. Dr. Zádor Jenő: Karneval-suite 5 tételben.

3: Manchen Mariska gyermekdélutánja. Zongorán kísér *Polgár* Tibor.

4: Rádió Szabad Egyetem. 1. Magyar dalok. Énekli *Medgyaszay* Vilma. Zongorán kísér *Polgár* Tibor. 2. Dr. *Kogutowitz* Károly egyetemi tanár előadása: „A Balatonról, a magyar tengerről." 3. Magyar dalok. Énekli *Medgyaszay* Vilma. Zongorán kísér *Polgár* Tibor. 4. „A tejkérdés orvosi szempontból." (Dr. *Soós* Aladár egyetemi magántanár.) E hangverseny szünetjében, körülbelül

4.45: Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés.

5.10: A m. kir. földmüvelésügyi minisztérium rádióelőadássorozata. *Grabner* Emil m. kir. kísérletügyi igazgató: „A gyomok kártétele és irtása."

5.40: Elhalt magyar nótaszerzők népszerű dalainak felújítása. A dalokat énekli K. *Eitner* Irén és *Szedő* Miklós, a Városi Színház tagja. Zongorán kísér *Várady* Aladár. A zenekari kíséretet *Soványka* Nándor és cigányzenekara szolgáltatja. A szerzők rövid ismertetését felolvassa *Várady* Aladár.

7.25: A „Parasztbecsület" és „Bajazzók" című operák cselekményeinek elmondása és az előadás színlapjának felolvasása.

7.30: A M. Kir. Operaház „Parasztbecsület"- és „Bajazzók"-előadása. 1. „Parasztbecsület". Melodráma 1 felvonásban. Szövegét írták Targioni-Tosetti és Menasci. Fordította Radó A. Zenéjét szerzette Mascagni P. Vezényli Fleischer A. Rendezte Ferenczi F.

10.30: A m. kir. 1. honvédgyalogezred zenekarának hangversenye az Angolparkból. Vezényel *Fricsay* Richárd zeneügyi igazgató. 1. Rossini: Szevillai borbély — megnyitó. 2. Erkel: Bánk bán — ábránd. 3. Peter: Valse Caprice — xylophon-szóló. Utána, körülbelül

11: Gramofón-hangverseny. 1. Liszt: VI. rapszódia. (Zongorán előadja Levitzky.) I. és II. rész. 2. Verdi: Aida — Holde Aida. (Énekli Crooks Richárd, kíséri a berlini állami opera zenekara.) 3. Mascagni: Parasztbecsület — „Voi lo Sapete." (Énekli Turner Éva.) 4. Beethoven: Fidelio — Leonóra áriája. (Énekli Leider Frida.) 6. Verdi: La Forza del Destinóból „Le minaccie, i fieri accebti".

PÉNTEK

Budapest (545). *9.15:* A rádió házi triójának hangversenye. 1. Lanner: Romantikusok. 2. Lavotta: Ábránd. 3. Beethoven: Bagatelle. 4. Rossini: Barcarola. 5. Carnicer: a) El nuebo sereius, b) El cairo. 6. Merkler: Valse intermezzo.

9.30: Hírek.

9.45: A hangverseny folytatása.

12: Déli harangszó az egyetemi templomból, időjárásjelentés.

12.05: Pertis Jenő és cigányzenekarának hangversenye.

12.25: Hírek.

12.35: A hangverseny folytatása.

1: Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés.

2.30: Hírek, élelmiszerárak.

4: Sebestyénné, Stetina Ilona előadása a „Őrizzük és gyarapítsuk magyar kézimunkakincseinket."

4.45: Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentések, hírek.

5.10: Kertész Manó felolvasása: „A magyar címek története."

5.40: Operett-részletek. (Zenekari hangverseny.) Vezényel *Polgár* Tibor karnagy. 1. Kálmán: Chicagói hercegnő — egyveleg. 2. Eysler: Die goldene Meisterin — egyveleg. 3. Lehár: Hercegkisasszony — egyveleg.

6.50: Francia nyelvoktatás. (Dr. *Garzó* Miklós.)

7.25: Siklós Albert, a Zeneművészeti Főiskola tanárának zenetörténeti előadása: „Az egyetemes zene története kultúrhistóriai megvilágításban." II. rész. Az egyházi zene kialakulása. Gregorián dallamok. A polifónia keletkezése. Közreműködik a Vokália Karének Társulat.

9: Hangverseny. Közreműködik: báró *Zech* Aglája zongoraművésznő, *Weltmann* Rózsi hegedűművésznő és *Ekker* Szidi, a Városi Színház operaénekesnője. Zongorán kísér *Polgár* Tibor. 1. Mozart: Menuette és Rondo az A-dúr szonátából. *(Zech* Aglája.) 2. Corelli: La follia. *(Weltmann* Rózsi.) 3. Benedetto Marcello: Szerelmes szívem örökké égő, b) Korngold: Ária „Die tote Stadt" című operából. *(Ekker.)* 4. Debussy: a) Arabesque E-dúr, b) Arabesque G-dúr. 5. a) Korngold: Gartenszene, b) Korngold: Mummenschanz, c) Wieniawsky: Tarantella. *(Weltmann.)* 6. a) Hugo Wolf: Über Nacht, b) Rachmaninoff: Der Frühling naht. *(Ekker.)* 7. Bartók: Nyolc kis gyermekdarab. *(Zech.)*

10.15: Pontos időjelzés, időjárásjelentés és hírek.

10.30: Kamarakórus. Vezényel *Farkas* Ferenc, a Városi Színház karnagya. Majd, körülbelül

11.30: Rigó Jancsi és cigányzenekarának hangversenye.

SZOMBAT

Budapest (545). *9.15:* A m. kir. első honvédgyalogezred zenekarának hangversenye. Vezényel *Fricsay* Richárd zeneügyi igazgató. 1. Fahrbach: Magyar népdal — induló. 2. Strauss: Gross-Wien — keringő. 3. Kéler: Csokonay — megnyitó. 4. Urbach: Ábránd Smetana műveiből. 5. Rubinstein: Melodie. 6. Morena: „Von Ohr, zu Ohr" — egyveleg. 7. Strauss: Éljen a magyar.

9.30: Hírek.

9.45: A hangverseny folytatása.

12: Déli harangszó az egyetemi templomból, időjárásjelentés.

12.05: Hangverseny. Közreműködik: *Czakó* Leona (ének), *Sonkoly* István (hegedű). Zongorán kísér *Pongrácz* László.

12.25: Hírek.

12.35: A hangverseny folytatása.

1: Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés.

2.30: Hírek, élelmiszerárak.

4: A Magyar Országos Cserkész Szövetség előadása. *Gyökössy* Endre cserkészparancsnok

A WEGUMI ruganyos cipőfűző
sohasem szorítja a lábat, mégis erősen összetartja a cipőt. Rugalmasságával a láb mindenkori állapotához alkalmazkodik.
Gyártja: Weltsch Gottfried ut., VI., Paulay Ede-u. 39.

Fehér butorok konyhák, előszobák, leány- és hálószobák, valamint penzió- és villaberendezések kizárólag elsőrangú minőségben Havas asztalosmesternél
Gyár VII., Rózsa ucca 20. — Városi mintaraktár: IV., Semmelweis ucca 9. — Telefón 379—14.
Különleges fehérbútoraim megtekinthetők az árumintavásár bútorpavilonjában.

felolvasása: „A cserkészjelvény jelentősége."

4.45: Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés, hírek.

5.10: Dr. *Lukács* Gyula m. kir. pénzügyi fogalmazó, az Országos Magyar Katolikus Eszperantó Egyesület főtitkára, előadása: „Az 1929. augusztusában Budapesten tartandó eszperantó világkongresszus."

5.40: Benedek Rózsi előadása, „A tánc", a rádió házi triójának közreműködésével.

6.45: Dr. *Kovrig* Béla egyetemi magántanár előadása: „A munkaadó és a munkás a társadalombiztosítás keretében."

7.20: Zathureczky Ede hegedűművész hangversenye *Dióssy* Edith, a M. Kir. Operaház művésznője közreműködésével. Zongorán kísér dr. *Herz* Ottó.

8.40: Előadás a Studióból. *Rákosi* Szidi jubileuma alkalmából. 1. *Szász* Károly v. b. t. t. bevezető-beszéde. 2. „Sári bíró." Vígjáték három felvonásban. Írta *Móricz* Zsigmond. (Az előforduló dalok Bartók—Kodály gyüjtéséből.) Rendező: *Hegedüs* Tibor, a Vígszínház rendezője. Utána, körülbelül

11: Pontos időjelzés, hírek, időjárásjelentés és lóversenyeredmények.

Majd: *Farkas* Jenő és cigányzenekara hangversenye.

SZÍNHÁZ, MŰVÉSZET

Kerner István jubileuma

Az Operaház május 20-án díszelőadáson ünnepli főzeneigazgatóját, a nagy magyar karmestert: *Kerner* Istvánt, aki most negyven éve kezdte meg működését, mint brácsás az Operaház zenekarában, hogy utóbb *Erkelnek, Mahlernek, Richternek, Nikischnek* méltó utóda legyen. Alig van valaki, akinek annyit köszönhet az *Operaház*, a *Filharmoniai Társaság* és az *egész magyar zenei élet*, mint *Kerner* Istvánnak. Rendkívüli tehetsége, művészetének etikája és jelleme példaadó marad. Sajnos, betegsége miatt hosszabb ideje távol van már az aktiv működéstől, de a közönség nem adta fel a reménységet, hogy a dirigensi dobogón is minél előbb viszont fogja látni.

A mostani operaházi ünnepségen még csak mint hallgató jelenik meg az egyik páholyban, ahová *Radnai* igazgató az előadás megkezdése előtt intézni fogja üdvözlőszavait. Maga az ünnep két részből áll, előbb a *Filharmóniai Társaság Dohnányi* Ernő vezénylete alatt *Erkel* Ünnepi nyitányát és a *Mozart Alla turca* indulót játssza, közben pedig *Dohnányi* Ernő Beethoven B-dur zongoraversenyét adja elő. Az est második felét a *Farsangi lakodalom* első felvonásának előadása tölti ki. Ennek legnagyobb attrakciója *Jeritza* Mária közreműködése lesz. A világhírű művésznő készséggel vállalkozott, hogy három dalt *(Radnai* Miklós egy magyar dalát, magyar szöveggel, továbbá egy német és egy angol dalt) énekel az előadás keretében, mint betétet. Ugyancsak betét lesz *Szende* Ferenc éneke, aki *Kerner* István kedvenc nótáját, a *Nincs cserepes tanyám*-nótát fogja énekelni.

A SZÍNHÁZAK CSÜTÖRTÖKI ÉS PÉNTEKI MŰSORA

Operaház: *Parasztbecsület* (½8). Pénteken: *A walkür* (A. bérlet 27. szám; ½7).

Nemzeti Színház: *Narcisse* (½8). Pénteken: *Elektra; Pathelin mester* (A. bérlet ½8).

Kamaraszínház: *Krétakör* (½8). Pénteken: *Most jelent meg* (½8).

Vígszínház: *A szürke ruha* (8). Pénteken: *Topáz* (8).

Magyar Színház: *Agglegény apa* (¾8). Pénteken: *Rasputin* (¾8).

Belvárosi Színház: *Libavásár* (8). *Libavásár* (8).

Városi Színház: *Aranypáva* (½8). Pénteken: *A bűvös vadász* (B. bérlet ½8).

Király Színház: *Diákszerelem* (¾8). *Diákszerelem* (¾8).

Fővárosi Operettszínház: *Kikelet ucca 3.* (8). Pénteken: *Kikelet ucca 3.* (8).

Új Színház: *Szerelmi ABC* (8). Pénteken: *Vakablak* (8).

Andrássy úti Színház: *Gaál Franciska: Nagy cipőben kis fiú; Medgyaszay Vilma; A pillangó (Vaszary, Kökény, Peti, Abonyi); Békeffivel: Finom kis házikoszt és Ami van, az sose jó, Farkas Imre daljátéka; Radó—Kökény: Zsazsa bácsi; Békeffi konferál* (9).

Terézkörúti Színpad: *Salamon Béla, Rajna Alice; Vonósnégyes; Lakodalom; Szabályos operett; Hej, színművész, színművész . . .!; Emke sarkán; Talbot-ügy; Krinolin és eton; Szekrény; Közgazdaság, kisgazdaság stb* (9).

Royal Orfeum: *Jackson-girls; Xenia et Caubier; Mackweys; The Geltners; 3 Bennos; Les Niagares; Ferson & Gaard; A vizitündér (Faragó Sándor vigjátéka); Mi ujság otthon? (Vadnai László tréfája); Szász Ila, Sugár Flóri, Horváth Böske, Sárossy, Rolkó, Bellák stb. stb.* (8).

(*) Orgonahangverseny. Kiváló orgonaművészünk, *Sugár* Viktor, szerdán este a Zeneművészeti Főiskola nagytermében nagysikerű hangversenyt adott. Műsorán *Bach-, Liszt-, Frank-, Bossi-, Dvorák-, Haydn-* és *Lemenss*-kompozíciók szerepeltek. Virtuóz előadása, változatos, színes regisztrálása és interpretációinak művészi formája most is nagy hatással érvényesült. Minden száma után igen lelkesen megtapsolták.

(*) Dvorák-emlékünnep. *Dvorák* Anton, a nagy szláv zeneszerző halálának huszonötödik évfordulóját egész Csehszlovákiában hatalmas ünnepségekkel ülik meg. Az ünnepségek rendezőbizottsága, amelynek védnöke *Kramarz* elnök, egyik díszelnöke pedig *Beneš* külügyminiszter, olyan programot állított össze, mely nyilván az egész zenevilág érdeklődését felkelti. Az ünnepségek központja Prága, ahol a kamarazene egyesület, a prágai állami zeneakadémia, a csehszlovák filharmonikusok prágai egyesülete, a csehszlovák nemzeti színház, a „Hlabol" dalárda, Jan *Herman* zongoraművész, a dalének egyesület, (Santruckova-Dvorakova asszony közreműködésével) és különféle alkalmi zenetársaság bonyolítja le az óriási programot, mellyel a nagy mester zenei alkotásainak hódolnak. A prágai ünnepségeken kívül azonban a köztársaság többi városa is nagy ünnepélyekkel üli meg Dvorák halálának 25 éves fordulóját. A brünni opera előzdja Dvorák összes operáit s az ottani szimfonikusok, kamarazenészek, énekkarok (a morva tanítók híres énekkara) műsorra vették Dvorák összes műveit a májusi ünnepi hangversenyek keretében. Bratislavában az egyesült katonai zenekarok, a csehszlovák szimfonikus zenekar *(Nedbal* vezetésével), a szlovák filharmonia, s a nyugat-szlovenszkói dalkerület adják elő Dvorák szimfoniáit és oratóriumát. De hasonló ünnepségek zajlanak e Csehszlovákia kisebb városaiban, zenei gócpontjaiban is.

(*) Rabindranath Tagore megharagudot Amerikára. Rabindranath Tagore — mint New Yorkból jelentik — néhány nap előtt a kanadai Vancouverből az Egyesült Államokba érkezett, ahol több hónapra tervezett előadás-turnéját akarta lebonyolítani. Rabindranath Tagore azonban annyira csalatkozott mindabban, ami az Unió földjén fogadta, hogy valósággal menekülésszerűen hagyta el a korlátlan lehetőséget hazáját. Sanfranciskóban valósággal elrejtőzött hoteljében, ahol egyetlen élő lelket sem fogadott. Azonnal megváltotta jegyét az első Ázsiába induló hajóra, a japán *Taigo Maru*-ra és csak amikor a hajó fedélzetén biztonságban érezte magát, panaszolta el tivozásának okait. Legfőbb szemrehányásával a bevándorlási hivatalt illeti. Kijelenti, hogy a bevándorlási tisztek egytől egyig méltatlanul bántak vele. Az a mód, ahogyan az ázsiai látogatókat a leglehetetlenebb kérdésekkel molesztálják — mondja Tagore —, arra vall, hogy mi csak hivatlan vendégek vagyunk az Egyesült Államokban, akiket gyanúval és udvariatlansággal fogadnak. Ilyen lealacsonyító körülmények között lemondok arról az élvezetről, hogy ennek az országnak a vendégszeretetét elfogadjam. Az indiai amerikai társaság, mely Tagore turnéját rendezte, most táviratban tiltakozik *Hoover* elnöknél azért a bánásmódért, amelyben a nagy indus költő-filozófust amerikai partraszállásakor részesítették.

(*) Divatolimpiász a Vígszínházban. A társadalom legelőkelőbb hölgyei — köztük a legmagasabb körök — biztosították már helyeiket a Nőiruhakészítők Szövetségének nagy tavaszi divatbemutatójára, mely vasárnap délelőtt lesz a Vígszínházban. Ambrusnál, Bertovitsnál, Fischer Júliánál, Förstner-nővéreknél, Holzernél, Reiternél, Rosenbergnénál, Rotschildnál, Urbach és Gerőnél már csak néhány jegy kapható.

(*) Schalk és Pataky vendégszereplése az Operaházban. Szerdán újra vendégünk volt a bécsi állami dalszínház igazgatója, *Schalk* Ferenc, kinek kiváló dirigensi művészete már annyiszor szerzett gyönyörűséget a budapesti közönségnek is. Bár *Schalk* Ferenc látogatásainak alkalmát célszerűbb a klaszszikus és Wagner-reportoir részére biztosítani, mint a *Sába* vezetésére, (mely a mi *Fleischer* Antalunknak egyik legkitünőbb produkciója), de azért így is őszinte örömmel fogadták a világhírű karmestert és nagyon meleg ovációkban részesítették. A sok lelkes ünneplésben mellette a másik vendég, *Pataky* Kálmán és a mieink közül *Haselbeck* Olga és *Tihanyi* Vilma osztoztak, de szíves tapsok hívták a lámpák elé *Goda* Gizellát, *Pusztayt, Székelyt, Palotayt.*

(*) Növendékhangverseny. *Szekeres* Ferenc áll. eng. magánzeneiskolájának gyermekcsoportja a Zeneművészeti Főiskola kamaratermében szépen sikerült *Schubert*-hangversenyt rendezett, amelyen a nagyszámú növendékek valamennyien dícséretes előmenetelről adtak bizonyságot.

HANGVERSENYEK

Rózsavölgyi hangversenyei

Kodály Zoltán gyermekkar-matinéja ma, máj. 9. d. e. 11. Z.

Balázs Árpád magyar nótaestje ma, Zeneakadémia, félhat. Jegyek a pénztárnál.

Doni kozák-kórus 25-én

Vigadó fél 9. Jegyek Bárdnál. (Koncert.)

(*) Kállay-csoport mára hirdetett előadása 15-én lesz. (V.) Jegyek Bárdnál. (Koncert.)

Vasárnap délután ½4 órakor

Miss Amerika

Mérsékelt helyárak.

Fővárosi Operettszínház.

FILMHÍREK

(*) A Szentföld filmje. A Szentföld az egész emberiség számára hitet, prófeciát jelent évezredek óta. Két évezred kegyeletes csöndje után a világháború itt is az újjáépítés folyamatát váltotta ki és rövid néhány év alatt csodálatos teljesítménnyel lepte meg a világot. Új városok nőttek a puszta, terméketlen homokpartokon, falvak épültek mocsarak helyén, pompás idealizmus fűzi össze az építőket ideális közösséggé és az egészet egy feléledő új kultúra szépsége köti össze teljes egységgé. Ezt a csodálatos változást mutatja be a Pro Palesztina Szövetség *„Tavasz Palesztinában" cimü filmje*, amely ma, *csütörtökön délelőtt ½12 órakor kerül harmadszor bemutatásra az UFA filmszínházban* (Teréz körút 60). Ismertető előadást tart *Székely* Béla; bibliai prológust szaval *Torday* Judith; eredeti palesztinai zenével orgonán kíséri *Ákom* Lajos tanár.

(*) Nyitott tető a Kamarában. Budapest tizenhárom premier-színháza közül a Kamara volt az első, amely megépítése óta nyáron nyitott mennyezet alatt játszik. Az idén a Kamarát ezenkívül még különleges hűtő csőhálózattal szerelték fel, úgyhogy a nézőtér hőmérséklete állandóan 18 fok és az esti előadásokat szabad ég alatt tartják.

Az ÚJ SZÍNHÁZ e heti szenzációs előadásai:

Csütörtök és vasárnap délután fél 4 órakor **TÜZEK AZ ÉJSZAKÁBAN** | Pénteken este 8 órakor **VAKABLAK**

Csütörtök, szombat és vasárnap este 8 órakor

SZERELMI A-B-C.

Ebben a szezónban utoljára játsszák a **JÁNOS VITÉZ-t** a TERÉZKÖRÚTI SZINPADON

Gyerekek Gyerekeknek

Jegyek 50 fillértől. Vasárnap fél 4 órakor Telefón: 265-54

SZENZÁCIÓS OPERETT

SZENZÁCIÓS ELŐADÁS

SZENZÁCIÓS SIKER

KIKELET UCCA 3

3 órás kacagás

FŐVÁROSI OPERETTSZINHÁZ

Furcsa dolog a házasság

aki benne van, szabadulni szeretne tőle, aki pedig kívülről nézi, az szeretne bekerülni az aranyos kalitkába. Conrad *Nagel*, a

Vissza a legényélethez

film hőse mondja ezt az aforizmát *May Mc Avoynak*, filmbeli feleségének. És hogy igazolja a tételt: rögtön el is válik tőle, csak azért, hogy viszontlássa legényéletének gyönyörűségeit: a szabadságot, a flörtöt, a jóbarátokat. A legényéletbe való kirándulásának eredményeként aztán újra magára veszi a házasság virágos láncait.

Ezt a minden ízében modern, nagyvárosi filmet a

Kamara és a Corvin

ma mutatja be, a másik sláger a *Kamarában* a *Rockie-cirkusz*, amelyben Tim és Tom bohóságain muszáj mulatni, a *Corvinban* pedig a *Carillo-ház titka* címen egy amerikai filmregény megy. A mai ünnepi előadások kezdete a *Kamarában:* ¾5, ½7, ¼9 és 10, a *Corvinban* 4, ¾6, ¾8, ¾10 órakor.

A legnagyobb siker évek óta a

DIÁKSZERELEM

Aki egyszer látta, többször is megnézi!

Jövő héten pénteken **50**-edszer **Király Szinház**

HOLNAP

100-ADSZOR

AZ

ANDRÁSSY ÚTI SZINHÁZ

CSODÁS MŰSORA!

MINDEN ESTE TÁBLÁS HÁZ!

A filmszínházak műsora

ASTOR MOZGÓSZÍNHÁZ (VII., Akácia ucca 4., Rákóczi út sarok. A Nemzeti Színházzal szemben. Telefón: J. 378—03): **Marokkói menyasszony. (Él a bosszú.)** Dráma 8 felv. — **Számum.** Filmjáték 9 felv. (Fősz.: Mády Christians, Gabrio Gabriel.) — **Pátria-világhíradó.** — (Előadások kezdete hétköznap: 5, ¼8 és ¾10 órakor, vasárnap és ünnepnap: 3, ¾5, ½7, ¼9 és 10 órakor.)

CAPITOL (a Baross téren. Tel.: J. 343—37): Lewis Stone: **A Ritz-szálló királya.** Társadalmi történet. — **Finom kis áruház.** Vidám amerikai történet. (Fősz.: Clyde Cook és Louise Fazenda.) — **Forgószél kisasszony.** Vigjáték. (Fősz.: Maria Paudler.) — **Fox-Journal.** — **Magyar híradó.** — (Előadások 6 órától folytatólag, ünnepnap és vasárnap: 4, ¾7 és ½10 órakor.)

CORVIN (Tel.: Aut. 389—88 és Aut. 393—84): **Vissza a legényélethez. — A Carillo-ház titka. — Híradók.** (Előadások csüt. és vas: 4, ¾6, ¾8, ¾10, hétk.: ½6, ½8, ½10 órakor.)

CORSO (Váci ucca 9. Tel.: Aut. 874—02): Jaqueline Logan, Clive Brook: **A makrancos menyecske.** Vigjáték 8 felv. — Lewis Stone: **A Ritz-szálló királya.** Filmregény 8 felv. — **Paramount- és magyar híradó.** (Előadások kezdete hétköznap: 5, 7 és 9 órakor, vasárnap és ünnepnap: ½5, ¼7, 8 és ¾10 órakor.)

DÉCSI (VI., Teréz körút 28. Jegyrendelő tel.: Aut. 213—43 és Aut. 259—52): A nagy világsztárok műsora: **A makrancos menyecske.** P. D. C. művészfilm-vígjátékslágere. (Fősz.: Clive Brook, Jaqueline Logan.) — **Házastárs — csendestárs.** Metro-Goldwyn vígjátékattrakciója. (Fősz.: Norma Shearer és Ralph Forbes.) — **Híradók.** (Előadások hétköznap: 4, 6, 8 és 10 órakor, vasárnap: 3, ¾5, ½7, ¼9 és 10 órakor.)

FORUM (Kossuth Lajos ucca 18. Tel.: Aut. 895—43 és Aut. 897—07): **Halálaréna.** (Fősz.: Bernhard Goetzke, Ellen Kürty, Werner Pittschau.) — **Fekete test, fehér sapka.** (Fősz.: Marion Nixon.) — **Finom kis áruház.** (Fősz.: Louise Fazenda.) — **Híradók.** (Előadások kezdete hétköznap: ¼8 és ½10 órakor, vasárnap és ünnepnap: 6, 8 és 10 órakor.)

Kamara **MOZGÓ** (VII., Dohány ucca 42. Tel.: József 440—27): **Vissza a legényélethez. — Cirkusz Rockie. — Híradók.** (Előadások csüt. és vas.: ¾5, ½7, ¼9, 10, hétk.: ¼7, 8, 10 ó.)

OMNIA (József körút 31. Tel.: J. 301—25): Kizárólagos joggal! **Délibáb esodái.** Fényillúziók. A táncbetétet Alpár Bözsi táncművésznő adja elő. — **Fekete test, fehér sapka.** Universal-film 8 fejezetben. (Fősz.: Marion Nixon.) — **Ördög az emberben.** Paramount-film 8 felv. — **Híradók.** (Előadások kezdete hétköznap: ½6, ½8 és ½10 órakor, vasárnap és ünnepnap: ½5, ¼7, 8 és 10 órakor.)

»Tavasz Palesztinában«

Az épülő Szentföld filmje az

UFÁ-ban

folyó hó 9-én, csütörtökön

d. e. ½12 órakor

Előadó: Székely Béla,
bibliai prológust szaval: Tordai Judith
Ákom Lajos eredeti zenével orgonán kisér.

A Műcsarnok téli tárlata.

— Befejező közlemény. —

II.

Szobrászok, — építészek.

A téli tárlat két nagy kollekciója után nézzünk körül a szoborcsarnokban összezsufolt plasztikus művek között.

Másutt, ahol több teret adtak a kiállító művészeknek, a szoborműveket zöld babérok között, vagy intime szépségü udvarokban mutatják be, — nálunk is lehetett volna mindezt megtenni, ha a Műcsarnok kibővítése sikerül. De csak terv maradt s a mai viszonyok között, ki tudja meddig — az is marad.

Most egyelőre örüljünk annak, hogy a monumentális szobrászat ezen a téli tárlaton alig szerepel. Csak *Bory Jenő* műve, a „Móri hősi emlék" nagy katona-alakja és egy fiatal szobrásznő: *Haich Erzsébet*, szépmozgásu férfi-aktja, a „Leszámolás", képviseli a szobrászatban rejlő erőt. Ez Bory művészetében nem meglepő, de annál feltünőbb, mikor a gyengédebb női kéz alkotásáról van szó. Még felsőőri *Fülöp Elemér* szép siremléke, mely Balassa János sirjára készült, hirdet nagyobb művészi páthoszt. — Aktjának finomságával feltünik *Sóváry János* „Zsuzsánná"-ja, *Bory* „Bánat"-a és *Tamássy S. Gyula* vaskosabban hangsulyozott „Korsós leány"-a

Sok jó szoborarcmást látunk szobrászainktól, sőt egész alakban Radics Béla, a hires muzsikus szobrát ditrói *Siklódy Lőrinctől*. Szép fejek: vitéz *Székely Károlytól* leveldi Kozma Ferencné arcmása, szamosi *Soós Vilmos* Gladiator-a, *Tóth Gyula* „Nagyanyám"-ja, *Szilágyi Nagy István* igen finom női feje (J. B. arcmása), *Morhardt Gyula* „Olga" feje, *Kóbor Elek* tanulmánya, *Visnyovszky Lajos* Havasné arcmása, *Farkas Béla* Kettinger-arcmása, *Schmidmann Lászlótól* Auffenberg János szobra. Kiválik még *Damkó József* Árpádházi Szent Erzsébet-je, *Betlen Gyula* „Lédá"-ja, *Szilágyi Mária* szép tehetségü tanulmánya a genre-szobrok között, *Nemes György* jó humoru „Istenáldás"-a, *Mátéka Sándortól* a „Fürösztés előtt", *Cs. Szamosi Imrétől* az „Esti harangszó". *Homonnay Jenő* „Sirató nő"-je. A kisplasztikában és plakettek közt *Cserhalmi Jenő*, szentgáli *Poór Lilli*, *Zászlós István* művei, *Sződy Szilárd*, *Moiret Ödön* nagyobb bronzplaketjei, vitéz *Técsy László* Scheiber-jubileumi plakettje.

Épitészetet négy művészünk szerepeltet: dr. *Lechner Ödön* és *Szontagh Pál* a debreceni hősök mauzoleumának nagyszabásu tervét, *Gregersen Hugó* az ő szellemes elgondolásait (Légvárak, emléktorony) és bobockai *Vass Béla* érdekes városi uszoda-tervét.

Festők és grafikusok.

Igen sok szereplő. Néhol tulzsufolt falak. A jelszó: „*Pingálni könnyü*, — *eladni nehéz*". A második és harmadik nagy terem, hét kisebb terem s a szoborcsarnoki számüzöttek falain keressük meg azt, ami szemrevalóbb.

Igy mindjárt a második teremben *Merész Gyula* reprezentativ műve, mely József kir. herceget tábornagyi diszében ábrázolja, még néhány jó képmás: *Kukán Gézától* dr. Bakay Lajos és dr. Milotay István arcképe, *Mihalovits Miklóstól* Piller olimpiai bajnok érdekes portraitja, *Prohászka József* idősebb női feje, *Sárkány Gyula* Chorin-képmása, *Moldován Bélától* Kossalka János feje, *Hosszu Mártontól* vitéz Nánásy-Mégay Ernő dekorativ hatásu portraitja. Szép a *Gaál Ferenc* „Nyitrai leány"-a, dr. *Kunffy Lajos* „Cigányleány"-a, *Gábor Móricról* a „Fekete nő", *Kövesdy Gézától* a finom tónusu „Fürdés a tengerben", *Krusnyák Károly* „Hazafelé tartó munkásnő"-je. — Feltünő tájképek: *Burghardt Rezső* „Tavasz szimfóniája", *Magyar-Mannheimer Gusztáv* „Rivierán" cimü műve, *Maróthi Major Jenő* „Szakadozó felhők" cimü nagyon finom pasztellje, *Nádler Róbert* „Gazdasági udvar"-a, *Gy. Sánta József* „Kolostor"-a, *Bosznay István* „Őszi fény"-e, *Csizik Gyula* „Tél"-je, kitünő csendéletképeket festett *Aradi Edvi Illés* a gyulai muzeum régiségeiről, *Györffy István* szines üvegpoharakról.

A harmadik teremben mindjárt szembe tünik *Kunwald Cézár* „Kékruhás nő"-je, *Szabó Béla Leó* atyjáról festett jó feje. Elbucsuzhatunk itt a nemrég elhunyt *Tury Gyula* gondosan megfestett képmásaitól, köztük két fiatal leányról festett szép kettős portraitjáról. Ott van *Wellmann Róberttől* Markup Béla arcképe, a tehetséges *Heintz Henrik* leányarcképe, *Kampis János* friss szinekben tartott Blank Hilda képmása. Friss technika jellemzi *Vigh Bertalan* szép „Menyecske" képét, egészséges bujaság *Szánthó Mária* „Odaliszk"-ját, jó félakt *Nádler Róbert* „Ábránd"-ja. Érdekesek *Zombory Lajos* műteremképei, hangulatteljesek *Horváth Béla* ködös téli tájképei, *Kárpáthy Jenő* „Juliusi reggel"-e, *Gimes Lajos* alpesi részletei, mozgalmas *Juszkó Béla* „Őszi munka"-ja, *Udvary Pál* „Lóvásár Széchenyben" c. vászna.

A negyedik terem képtömegében megállunk *Kövér Gyula* tanulmányfeje, *Kemény Nándor* női arcképe, *Tamássy Miklós* „Pirosruhás nő", *Müller Ágota* Tessényi-portraitja, *Páldy Zoltán* „Álom" c. pasztellje, vitéz *Darvassy István* „Cigánylegény"-e, *Vaddász Delacroix Géza* Germanus-potraitja előtt. Itt van *Viski János* „Hortobágy"-a, *Szathmáry Horváth Kalmán* napos tabáni részlete, *Klammer Mariskától* az „Angol kisasszonyok temploma" interieurje, *Merészné gróf Coreth Erzsébet* két szép virágképe.

A szomszédos kisebb termekben: *Gál János* diszmagyarruhás szép portraitja gróf Bolza Józsefről, *Gábor Móric* Kállay Tibor képmása, *Mezey Artur* „*Pirosruhás nő*"-je, *Csóka Istvántól* édesanyja feje; — *Lühnsdorf* kitünő rajzképmásainak sorozata (Raffay, Molnár Ferenc, gróf Károlyi Gyula, Gömbös Gyula, Keresztes-Fischer, Imrédy Béla), *Wellmann Róbert* rajz-portraitja báró Arz vezérezredesről, — *Márton Ferenc* mesteri finomságu ceruzarajzai („Pierrette", „Kujón", „Ébredés"). A régi magyar világból keresett témáival *Biczó András* vizfestményei („Szőlőhegyen", „Menuette"), *Gy. Takách Béla* kitünő aquarellje (nagymarosi, városmajori tájak); özv. *Gerhardt Alajosné* poétikus falusi házai, *Rökk Károly* és *Hessky Iván* artisztikus téli vizfestményei, *Kássa Gábor* szép aquarellje édesanyjáról, *Ronai Gézától* az „Ősz a ligetben" c. pasztell, vitéz *Palaky Ferenc* a „Nevető faun" c. temperája, *Páris Erzsi* „Zivatar Ujpest felett" c. vizfestménye, — maróthi *Major Jenő* balatoni tájai (szines krétával), — *Sárkány Gyula* érdekes feje Mrs. Jeanett Sloan-ról, *Belányi Viktor* önarcképe, *Radnay Miklóstól* dr. Szili Miksa képmása, *S. Bors Károlytól* dr. Wein Zoltán feje, *Polczer Lajos* tanulmányfeje, *Lengyel Rheinfuss Ede* „Huszárok télen" c. genreképe.

A jobboldali termek válogatottabb anyagában feltünik Szentgyörgyvári *Gyenes Lajos* aranytónusu nagy gyümölcs-csendélete, az „Olasz emlék", *Nagy Vilmos* félaktja, *Kunwald Cézártól* Szirmai Boriska képmása, *Komáromi Kacz Endre* poetikus vászna, a „Haydn-szerenád" és Plotényi hegedüs képmása, — *Gulyás Sándor* „Nyári mezők", *Neogrády Antal* „Zuzmarás erdő" tájképe, *Turmayer Sándor* Reé-portraitja, *Szabó Dezső* „Füzes"-e és igen finom kékruhás leányképmása, *Nyilassy Sándor* tápéi parasztleányai, *Garay Ákosttól* a „Megvadult gulya" és a „Telivér", — *Mányai Józseftől* a művész felesége, Vitéz Mátyás napraforgós tájképe, csallóközi *Farkas Lőrinc* „Sikátor"-a, *Dietrich Adolf* lágytónusu Adriai tenger képei, *Knopp Imre* „Velencei csipkekötők", *Knoppné Curtis Gertrud* „Parliament Squere Londonban", c. képei, *Komáromi Kacz Endréné* finom aquarell virágcsendéletei. — Ujabb teremben *Pállya Celesztin* kisebb vásári jelenetei, *Sárdy Brutus* igen finom tavaszi tája és tipikus dunai part részlete, *Kézdi-Kovács Elemér* intérieurje a mosóczi Hubay-kastélyból és „A csengő szól" c. szines zárdaképe. *Edvi-Illés Aladár* „Kordés csacsi"-ja, *Edvi-Illés Aladárné* szép pasztell arcképe, *Udvary Pál* „Sárga kalap, zöld ruha" c. képmása, *Szlányi Lajos* „Aratás után" c. nyári hangulata, *Rottmann Mozart* „Ábránd"-ja, *Zombory Lajos* kisebb tájképei, *Burghardt Rezső* „Október végén" c. artisztikus vászna.

És még sok-sok kép. Sok ráma és vászon!

Ezek ma már inkább a vászon- és rámakereskedőket érdeklik, akik eladják a műveszeknek. Csak ők élnek meg valahogyan belőle.

Kézdi-Kovács László.

...tekezleten elhatározták, ...isantant szervezetét.

...titkárságot létesitenek.

...töen a kisantant három államának együttmüködésében. *A kisantant legközelebbi összejövetele Genfben lesz 1933 februárjában.*

A kisantant konferenciáját várakozás ellenére azért fejezték be már hétfőn, mert Benes cseh külügyminiszternek okvetlenül el kellett hagynia Belgrádot halaszthatatlan teendőinek elintézése miatt. Benes, aki hétfőn délelőtt feltünően hosszu megbeszélést folytatott *Naggiar* francia követtel, este Budapesten át Prágába utazott. Titulescu román külügyminiszter kedden egész nap Belgrádban marad és megbeszélést folytat *Jeftics* jugoszláv külügyminiszterrel, Romániát és Jugoszláviát egyképen érdeklő közigazgatási és gazdasági kérdésekről. Titulescu kedden este előbb Párizsba megy, ahol érintkezést keres az uj francia kormánnyal, majd Svájcba utazik rövid pihenőre.

Francia lapvélemények a kisantant-konferenciáról

Párizs, dec. 19. A Temps a kisantant értekezletével kapcsolatban többi között a következőket irja:

A revizió kérdése hivatalosan nem szerepel az értekezlet napirendjén, de bizonyos, hogy azt a hadjáratot, amelyet ebben az irányban nem csupán a világháboruban legyőzött államok, hanem még egyes volt szövetséges államok — igy pl. Olaszország — is folytatnak, komoly figyelemmel kisérik azok az államok, amelyek esetleg egy ilyen revizió terheit viselnék. *Bizonyos idő óta Középeurópában igen nyomott a hangulat.* Jeleztük nemrégiben azokat a cikkeket, amelyeket *Steed*, a kiváló angol publicista, Németország és Olaszország politikájának Közép- és Keleteurópára vonatkozó hatalmi törekvéseiről irt.

Nem hisszük ugyan, hogy Berlin és Róma felelős államférfiai komolyan foglalkoznának a Steed cikkében emlitett tervekkel, de bizonyos, hogy a tények gondolkodóba ejtik az embert. Bizonyos erőfeszitések történnek, hogy Romániát elválasszák a kisantanttól és hagyományos baráti kapcsolataitól; *Lengyelország magatartásában Beck külügyminisztersége óta bizonyos ingadozás mutatkozik*, Olaszországban ujból heves jugoszlávellenes hadjárat folyik olyan incidenssel kapcsolatban, amely kétségkivül sajnálatos, de amely komolyabbnak nem mondható és amelyért a jugoszláv hatóságokat nem terheli semmiféle felelősség.

A *Petit Parisien* belgrádi tudósitója hosszabb cikkben foglalkozik a kisantant mostani értekezletének feladataival. *Gömbös kormányralépése óta a magyar reviziós mozgalom uj erőre kapott.* Egyes nagyhatalmak szintén támogatják ezt a mozgalmat, ame-

végre ..... egy villamos

SINGER varrógép

SINGER VARRÓGÉP RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Budapest, IV., Semmelweis-utca 14.
II., Corvin-tér 1. VII., Rákóczi-ut 68.
VI., Andrássy-ut 33. VIII., Baross-utca 86.
VII., Rákóczi-ut 18. X., Belső Jászberényi-ut 14.

A megfelelő és joggal elvárt *összhang hiányára* itt mi vagyunk bátrak rámutatni.

A kiadások egyéb természetü csoportjainál jelentkező hatalmas összegü tulkiadással szemben a személyi járandóságoknál eszközölt megtakaritást még kirivóbbnak kell látnunk annak következtében, hogy a kormány, midőn a törvényhozás utasitására a „takarékosság" utjára lépett, az állami bevételek növelése érdekében 1931. januárjától kezdődőleg az u. n. külön adó fizetésére kötelezte alkalmazottait.

Szükségesnek tartjuk megjegyezni, hogy az 1930—31. év számadási eredményei arra mutatnak, hogy a takarékosság utját minden utasitás dacára is csak a személyi járandóságokat illetően sikerült a kormánynak megtalálnia, mig az egyéb természetü kiadásoknál a megkivánható *összhang* dacára s a „fokozott takarékosság" ellenére mindenütt tulkiadások jelentkeztek!

A képviselőház az elmult napokban megadta a volt kormány gazdálkodására a felmentvényt.

Azt hisszük, Szerkesztő ur nem fog csodálkozni, hogy mi, aki... csak mostoha gyerme... ányok szá... em tudunk fátyolt borita...

Szerkesz... nagybecsü ideje igényb... tt panaszolnunk. Mély... **aláirások.**

Uj g... ...ord a berlin... ...onalon.

Az ...ja.

Hambur... ...gi vasutvonalon hétfőn ... vasutak uj gyorsjáratu... ...a. A próbakocsi 10 óra... ...ontossággal befutott a h... ...z uj gyorsjáratu sinau... ...burg között *142 perc alat...*

Berlin, ...ból délután ... ...ó Hamburg-A gyorskocsi... ...za Berlinbe. lini pályaud... ...ezett a ber-

A gyors... ...y építették, hogy a *leveg...* *képest csökkentsék.* Az ... ...épített kocsitestet ugy... ...festették be, mint a „*Rh...* ...n összesen 102 utasnak ... étkezőhelyiség van, büf... ...tezés hajtja. Mindegyikük ... ...-féle Dieselmotorból áll, ...ramfejlesztő géppel vannak kapcsolva. A kipufogó gázok eltávolitására a kocsi tetején elől és hátul egy-egy kéményt alkalmaztak.

A légcsavaros szerelvény próbautja a 286.8 kilométeres távon a *világrekord megdöntésére* vezetett. A gyorsvonat 179 perc alatt teszi meg az utat, amelyet *a sinautó most 37 perccel megrövidített.* A próbaszerelvény legnagyobb gyorsasága 150 kilométer volt. A gyorsasági vonatrekordot, 123 kilométert, eddig Angliában a swindon...

PH. 932. XII. 20
Bory Jenő

Bory Jenő MDK

azobrász

Magyar Képzőművészek Országos Szövetségének Közgyülése. Esti Kurir 1940. jun. 11.

Borg Jenő

Erzherzog Franz Ferdinand Gedächtniskirche und Soptrienheim in Sarajevo ... Bilder nach den Plänen des kgl. Bildhauers und Architekten Professors Eugen Borg. 8-r. 7 kép, 8 l. Wien, é. n.

Gent (625)

ister 1913.junius 7-én 85242.sz.a.
ztárhoz int.rendeletének mása:

Müemlékek Orsz.Bizottságának
n végzendő müemléki kutatásokra
/ koronát engedélyezvén, utasi-
z összeget a Müemlékek Orsz.
os nyugtájára elszámolás köte-
i és tárcám fentmegjelölt al-
a el.

iteléül:

M.D.K.

Bory Jenő, szobrász, építész

Kreybig Lászlóval közösen kőrítette a Székesfehérvárott a vízivárosban emelendő Kápolna terveit.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1907. XXVIII. évf.

máj. 15. sz. 10. old.

Borg Jan

ind

Pesti Napló

1934. jul. 20.

archeppel.

Pontos cime: .....

E megrendelőlappal előfizetési dij nem vehető fel.

Ezen megrendelés csak akkor bír érvénnyel, ha a kiadóhivatal elfogadta.

Fizetések csakis hivatalos nyugta ellenében eszközöltetnek.
Szóbeli igéretek és megállapodások érvénytelenek.

Kelt .....

Tudomásul veszem, hogy a fenti megrendelés vissza nem vonható

.....
a megbizott aláírása.

.....
a megrendelő aláírása.

Küldendő kedvezmények: *(részletezve kiirandó)*

Kezelési szám

.....

.....

B o r y J e n ő
szobrász

Pesti Napló. 1916. jun. 18. (Az Erzsébet emlékmü-pályázat.)

Bory Jenő

írod

Petrovics Elek: Visszapillantás hat év magyar szobrászatára. Budapesti Szemle. 1929. 303 l. febr.

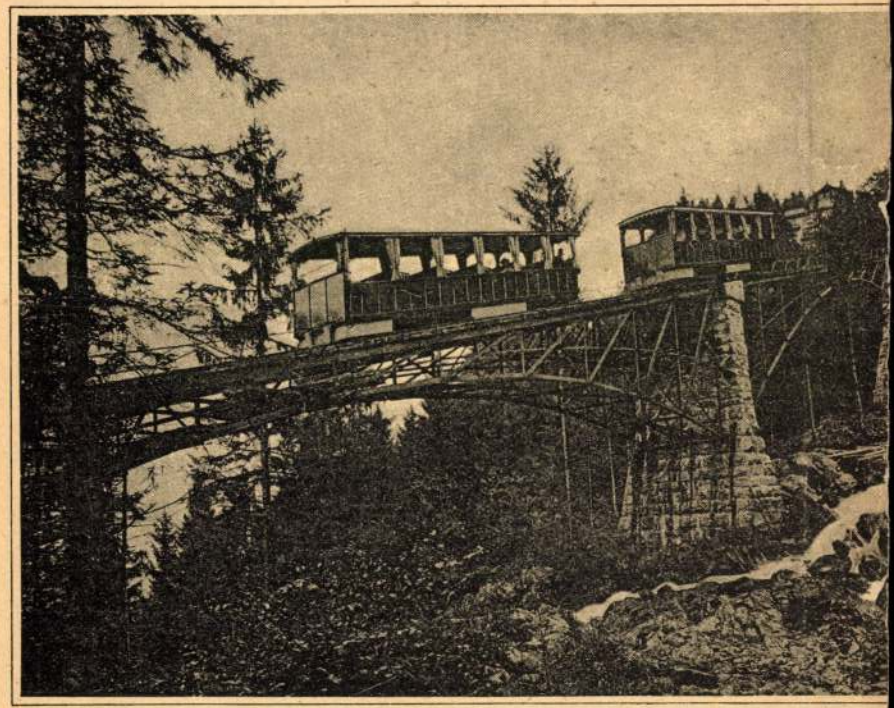

Giessbachbahn (Ausweiche).

Bory fenő

1 Szkobl alajos emlékünnepély bizottsága ~~[illegible]~~ (jan. 26-án alakult) tagja

Magyarság 1927 I. 28

Bory Jenő.

A Képzőművészeti Főiskola tanára volt.

Pesti Napló. 1937 III. 20.

Bory Jenő

Párizsi klubban megalakult a szobrászok és festők szakszervezetének, hol a szobrászok előadója lett.

M. 933. III. 31.

Bory Jenő szobrász

A Képzőmű. Főiskola tanára

Neukati Lysag 1937 III. 20.

Bory Jenő

Bemutatja egy szobor kifaragását

P. H. 932. XII. 14.

B o r y J e n ő

szobrász

Furcsa ötletü diszkutját -"A huszár születése" : szálló gólyamadár, amely a csőrében huszárcsákós csecsemőt visz - valamelyik gyermekjátszótéren állitják fel.

U j s á g
1935.IV.6.

Bori Jeno"

Részt vett a Műcsarnokban megnyilt "Magyar müvészetért" c. kiállitás rendezői munkálataiban.

Uj Magyarság 1942.VI.7.

Bory Jenő.

Tanítványainak munkái szere-
pelnek a Képzőművészeti Főis-
kola növendékeinek kiállításán.

Ujság, 1928. Máj. 20.

Bory Jenő.

tanár

Szobrászati osztályának növendékei munkáikkal szerepelnek a Képzőművészeti Főiskola növendékeinek kiállításán, a Műcsarnokban.

Budapesti Hirlap, 1928. Máj. 20.

Bory Jenő

szabrász

A Tisza István gróf szobarpályázatra bekülcütte pályamuvét.-

Nemzeti Ujság
1920.VI.5.

M.D.K.

Bory Jenő.

Szobrászmüvészt pályázatra hivták fel a kaposvári hősi emlékmü elkészétésére.

Kaposvár emléket állit a 44-es ezrednek.

Városok Lapja 1930. XXV.évf. 21.szám. okt.1.347.old

Körplasztika. Hősi emlékszobor,
Bory

Pesti Hirlap. 1924. nov. 19. 12
A dunapentelei hősök emlék-
szobrának kleplezése

Bory Jenő, építész, szobrász M.D.K.

Mádolgorta a székesfehérvári Viziválosban épitendő kápolna terveit.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1908. XXIX. évf.

nov. 4. szl. 9. old.

MDK

Bory Jenő

Az Ipolyi Arnold-dijat Bory Jenő nyerte, a Műcsarnok 1929.évi tav.kiall.-an.
"Püspökkut Székesfehérvarott" c.művének repr.
a fenti dij nyertese. 86.oldalon.

Cikk: A képzőművészeti év története.

Pesti Hirlap nagy naptára 1930 évre.
/képpel./ 83, 86.l.

Donebornu. Goldzicher-emléktábla,
Bory

Pesti Hirlap. 1924. szept. 10. 7
Goldzicher-emléktábla leleplezése
Szécsfehérvárott

MDK

Bory Jenő szobrászművész

Székesfehérváron tanult Bory Jenő szobrászművész.

-y.-r.:Művésztelepet Székesfehérvárra.

Uj Nemzedék 1923.okt.20. 6.l.

Mór község, Hősi emlékmű, Bory] emő

trobiás

Pesti Hirlap. 1932. szept. 10. 7

Hősök emléke

Bory Jenő

Szobormüve a Kerepesi temetőben négy méter magas haraszti kőből faragatott alapzaton turulmadarat ábrázol a karmaiban tartott lanttal. Az emlékmü alapzatában helyezték el azt a régi márványkövet, melyet még Petőfi állitott szülei sirjára. Az emlékmü felirata: "Petőfi család" s felsorolja rajta Petőfi családjának minden tagját. /szülei mellett feleségét, fiutestvérét és 22 éves fiát, Zoltánt.
Két kép a siremlékről.
Repr.-ók. ÉLET, Bp. 1911. nov. 5. III. évf. 45. sz. 1369-1372. lap.

MDK

Bory Jenő

A képzőművészeti év eseményei. P.H.1934 évi naptára. 60.l.

Bory Jenő

a képz. főiskola segédtanára

1912 – 1918.

szobrászat

Évkképzfőisk. 1931–32. 79. l.

Arany László.

Mellig, szembe néz, nyakker
ját begomboltam viseli, és oldalz
nak 1895-iki képe. Felirata aláir

Arany L

Fényny, chp. mé

Szn. 31-90
210-901-4

Bory Jenő

szobrászművész, okl. építész.
a képz. főiskola ideiglenes tanára
1911 —

szobrászat

Évkképzfőisk. 1931-32. 76. l.

Képzm. Főisk. Évk.

1159. *Bethlen Gábor.*

Derékig, jobbrafordult
de négyszögletű csegely el
kezében a vállán nyugvó
rövid hajat, hosszú bajuszt
vértje díszes. A hátlapon Ma
István koronájával és olda
irata, a reczézett perem és u
lapon : »GABR. D : G. S. R. R
és a hátlapon : »PAR. RE.
PVX. 1627.«.

Ezüst, méretei 4·7 cm. — I
— Havas (Hirsch) Emil ajándék
— Átvétetett az 1909 november
február 25-iki 656 (351–910) és
illetőleg az 1910 január 10-iki (2
23-iki (519–910) sz. jegyzékek a
január 31-én (41–908).

Bory Jenő

képz. főiskola rendes tanára
1918 —
szobrászat

Évk képzfőisk. 1931-32. 74. l.

T. 5550.

török lobogó leng és a város
omló csapatok vannak, a melyeknek
kal mássza meg. A háttérben jobb-
látszanak ormukon török lobo-
iae D. Rakoczi-tól nem messze az Exi-
Felirata fölül középütt:

K.

niss welcher gestalt die Vestung

türmbt, erobert, vnd die Turcken

legio Imperiali p annos quatuor
ol: Meyerpeck.

37 cm.

Bory Jenő

Bardon A.

TECHNIKA.

SZEPTEMBER. 7. SZ. Dr. h. c. Gállik István: A vasszerkezetek méretezése szempontjából fontosabb kihajlási kérdések megvilágítása. *vitéz Verebély László:* Országos és körleti tervgazdálkodás. A villamosművek körleti együttműködése. *Laszgallner Oszkár:* Nádler Róbert. *Bardon Alfréd:* A Bory-vár Székesfehérvárott. *Dr. Paulini Alfréd:* A BSZKRT. új autóbuszai. *Gyulai Géza:* Közutak vonalvezetése és ellenállása. *Mihályfi Dezső:* Láng Károly. *Helzler László:* A higított bitumen és alkalmazása. *Gillemot László:* A hegesztés röntgenvizsgálata.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Bory Jenő

ÉPÍTÉSZMÉRNÖKI OSZTÁLY.

Bory Jenő, okl. építész, szobrászművész, az Országos M. Kir. Képzőművészeti Főiskola r. tanára, Székesfehérvár szab. kir. város tb. főmérnöke, a Ferenc József-rend lovagja; az Országos Rajztanárvizsgáló Bizottság tagja, a Magyar Képzőművészeti Társulat törzstagja, a Magyar Képzőművészek Egyesületében a szobrász-szakosztály volt elnöke, a Nemzeti Szalon alapító tagja, a „Mintázás I. f." és „Mintázás II. f." című tárgyak meghívott előadója. VI., Andrássy-út 71.

(Wiedn. műsz. és gard. bud. egyet.)

~~Z~~ József ~~[illegible]~~ programmja az 1938/39 tanév II. félévére

77. l.

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

30 nap **SZEPTEMBER** 38. hét

12 Vasárnap		Mária neve *Guidó*
13 Hétfő		Notburga *Ludovika*
14 Kedd		Szt. † felm. *Szerénke*
15 Szerda		Fájd. Szűz *Nikodém*
16 Csütörtök		Kornél *Edit*
17 Péntek		Sz. Fer. seb. *Ludmilla*
18 Szombat		K. József *Titusz*

ÉPÍTÉSZMÉRNÖKI OSZTÁLY.

Bory Jenő, okl. építész, szobrászművész, az Országos M. Kir. Képzőművészeti Főiskola r. tanára, Székesfehérvár szab. kir. város tb. főmérnöke, a Ferenc József-rend lovagja; az Országos M. Kir. Rajztanárvizsgáló Bizottság beltagja, a Magyar Képzőművészeti Társulat törzstagja, a Magyar Képzőművészek Egyesületében a szobrász-szakosztály volt elnöke, a Nemzeti Szalon alapító tagja, a „Mintázás I. f." és „Mintázás II. f." című tárgyak meghívott szakelőadója. *VI., Andrássy-út 71.*

Bory Jenő

műszaki és gard. tud. egyetem

Józsefnádor tájékoztatója

az 1940/41. 81. l.

tanév első félévére. Bp. 1940

társulat tagja, a Magyar Biztosítástudományi Társaság elnöki tanácsának tagja és matematikai-statisztikai szakosztályának volt elnöke. Egyetemi ny. rk. tanári címet kapott 1935. április 10-én. *I., Mészáros-u. 12.* Távbeszélő: 150—606. (L. 11. pontnál is.)

Luckhaub Gyula dr., okl. középiskolai tanár, okl. felsőkereskedelmi iskolai tanár, bölcsészettudományi doktor, a Kereskedelmi Akadémia nyug. tanára, c. felsőkereskedelmi iskolai igazgató, egyetemi c. ny. rk. tanár, a politikai számtan magántanára, az Országos M. Kir. Gazdasági Szaktanárvizsgáló Bizottság tagja, a Biztosítási Könyvszakértői és Biztosítás-matematikai Szakértői Szakvizsga-Bizottság tagja, a Magyar Biztosítástudományi Társulat matematikai-statisztikai szakosztályának volt elnöke, „Válogatott fejezetek a politikai számtan köréből", valamint a „Kereskedelmi számtan" meghívott szakelőadója, a „Politikai számtan" című tárgykör magántanára. Egyetemi ny. rk. tanári címet kapott 1938. április 27-én. *VII., Damjanich-utca 42.* (L. a 11. és 12. pontnál is.)

Bory Jenő

tális gránitemlékművéért 1917-ben, a Ferenc József-rend lovagkeresztjét kapta. Alkotásaival számos díjat és kitüntetést nyert. Monna Vannája a székesfőváros, Tanulmányfej és Zsuzsanna című munkái pedig a Szépművészeti múzeum tulajdona. A Képzőművészeti Társulat törzstagja, a Műegyetemen pedig a szobrászat meghívott előadója.

in granito elevata sul posto ove si svolse l'attentato di Sarajevo, nel 1927 si ebbe la Croce di Cavaliere dell'Ordine di Francesco Giuseppe. Ebbe parecchi premi e medaglie a varie esposizioni. Le sue opere „Monna Vanna" sono di proprietà del Municipio di Budapest, „Studio di testa" e „Susanna" del Museo di Belle Arti. E' membro fondatore della Società di Belle Arti ed occupa la cattedra di scultura presso il Politecnico.

Bory Jenő

szobrász

szód

Nemesvári E.) 23. 1.

Ne. Univ. Lexikon

Bp 1938

Archiv und Biblio

Architekt Sta

Lesesaal

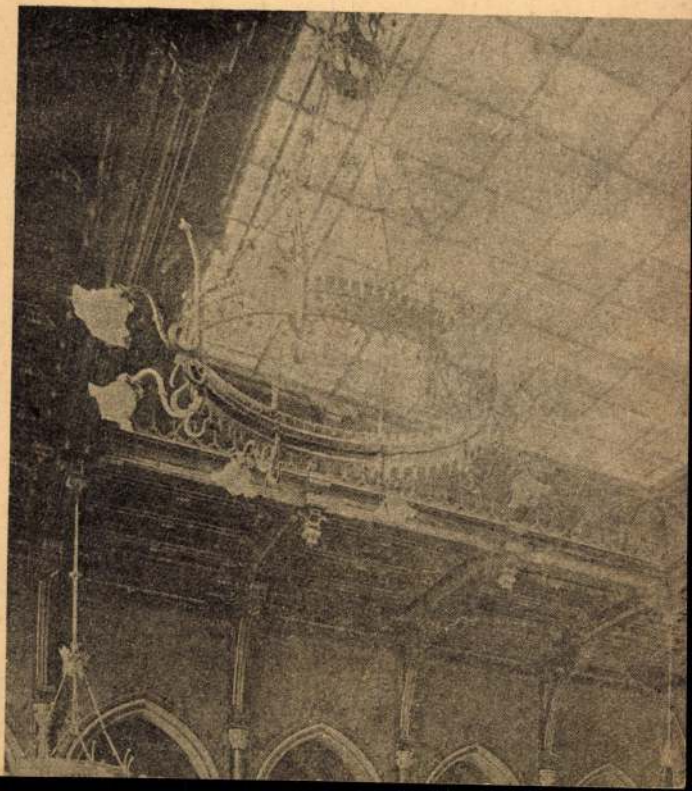

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1972 AUG 26

Bory Jenő

Pest m. Hírlap

Új szobor

1972

A kialakulásának *ezredik évfordulóját ünneplő* Székesfehérvár új szoborral gazdagodott: a középkori várfal előtti téren felállították Bory Jenő: *Püspökkút* című szoborkompozícióját. Körülötte a város lakói *társadalmi munkában* díszparkot létesítettek.

*te meg az utat Görögországból München*be. A váltó utolsó tagja a 18 éves passaui középtávfutó, Günter Zahn, aki Afrika, Amerika, Ázsia és [illegible] sportolójá-

Néprajzi gyűjtőúton

Az ozorai győzelem a mezőföldi néphagyományban

A magyar szabadságharcban 1848 őszén a győzelmes pákozdi ütközetet az ozorai diadal követte. 1848. október 7-én Perczel Mór ezredes, Görgei Artúr őrnagy, Csapó Vilmos őrnagy, tolnai nemzetőrparancsnok vezetése alatt harcoló honvédek, népfelkelők és nemzetőrök Ozoránál bekerítették, majd fegyverletételre kényszerítették Roth és Philippovich császári tábornokok hadtestét, Jellasics utóvédseregét. Illyés Gyula *Ozorai példa* című történeti drámájában dolgozta fel az eseményt, amelyről a Mezőföldön még ma is hallhatunk történeteket idős emberektől.

A bűnbak: gróf Zichy Ödön

Az ozorai diadal előtti helyi eseményekről a mezőszentgyörgyi, a szabadbattyáni és a kálozi néphagyományban maradtak fenn emlékek. Mezőszentgyörgyön ma is emlegetik, hogy a helyi nemzetőrök elfogták és megölték Jellasics futárait. Székesfehérvárról Simontornyára igyekeztek a futárok Roth és Philippovich generálisokhoz, azzal az utasítással, hogy seregrészük minél gyorsabban vonuljon észak felé és csatlakozzon a főseregheZ. A három tábori szekéren ülő 16 felfegyverzett katonát és egy hadnagyot falujuk határában fogták el a mezőszentgyörgyi nemzetőrök. Szabadbattyánban Molnár M. József földműves (sz. 1875.) nagyapja elbeszélése alapján így emlékezett meg a horvátok bevonulásáról: „Negyvennyolcban jöttek a horvátok. Öregapámat szólította meg az egyik tiszt, mutassa meg, hol lakik a bíró. Abban a kéményes házban. Akkor csak minden tizedik házon volt kémény. Elrendelték, hogy a katonaságot azonnal lássák el élelemmel, mert különben felperzselik a falut. Megkérdezték a horvátokat, hogy miért jöttek. Azt mondták, hogy odahaza akasztófa volt felállítva, és aki nem akart jönni, azt fel is húzták azonnal. A horvátok nagyobb része civil volt, hatvanéves korig kellett jönni. Fegyver nélkül, jobbára kapával, kaszával voltak felszerelve. A grófok és a nagyuraink hozták be ránk a horvátokat. A lángi Zichy grófot el is fogták, és Lórében cigánnyal felakasztatták. A lángi Zichy-kastélyban két megrakott szekér fegyver volt elkészítve, hogy majd a horvátok között kiosztják. Megkérdezték Zichyt, hogy miért hozta Magyarországra a horvátokat? Azt mondta, hogy azért, mert a horvát nép alázatos, megbecsüli az urait, ha beszél vele letérdel előtte, de a magyar olyan büszke, hogy a kalapot sem igen akarja levenni, ha urával beszél. Mikor Fehérvárra bevonultak a horvátok, már menet közben osztogatták el egymás között a házakat, hogy ez a sógoré lesz, ez a komáé, ez a nagy pedig a tisztelendő úré." A Kálozon lejegyzett történet a következő: Gróf Zichy Ödön, „aki Jellasiccsal jött be" kálozi földbirtokos volt, 12 pusztája és kastélya volt itt. Jellasics serege Siófokon keresztül Fehérvár felé ment, Zichy Ödön csak Szabadbattyánig ment velük. Onnan Káloz felé igyekezett. A honvédek Soponyán fogták el. Reggelig Abán őrizték: a csöpögőre kötötték ki, esett az eső és folyott rá a háztetőről a víz. Másnap vitték Adonyba, ott mentek át a réven a Csepel-szigeti Lórévre. Zichy Ödönt ott akasztották fel.

A megkésett kegyelem

Egy másik történetben a késett kegyelem mondaelemét is megtaláljuk: „Mikor Zichy Ödön behozta a horvátokat az országba, hazaindult ide Kálozra. Abán magyar hadiszállás volt, onnan aztán a környező utakat ellenőrizték. A gróf Soponyán belefutott ebbe a járőrbe. A járőrparancsnok megismerte a Zichy egyik kocsisát, mert korábban valamelyik birtokán intéző volt, de elcsapta. Megkérdezte, hogy hányadik kocsiban van a gazdája. Az aztán megmondta, így könnyűszerrel elfogták. Átvitték Abára, ott a csöpögőben állt egész éjjel, az eső meg folyott rá. A házigazdája dobott alá egy kéve zsuppot, hogy ne a vízben kelljen neki lenni. Hajnalban mindjárt tovább is vitték Csepel-szigetre, ott meg egy cigány önként vállalkozott rá, hogy fölakasztja. Mire hozzákészültek, akkorra egy huszár fehér zászlóval ment fölmenteni, a gróf is meglátta, nem akarta engedni, hogy a nyakába tegyék a hurkot. Többen is segítettek a cigánynak, mert a tömeg meg már kiabált: Húzd hóhér, húzd! Így mire odaért a felmentő parancs, addigra már meg is halt." A késett kegyelem mondája leggyakrabban az aradi vértanúkhoz kapcsolódik: a néphagyomány szerint I. Ferenc József császár megkegyelmezett a szabadságharc tábornokainak, de a halálos ítélet alóli felmentő levéllel késve érkezett meg a futár Aradra.

Zichy Ödön Jellasiccsal való együttműködését emlékirataiban Szőgyény-Marich László csóri földbirtokos is elítélte. A bécsi Theresianum egykori diákjai magas közhivatalukról való lemondásuk után birtokközpontjuk — Káloz illetve Csór — nemzetőrkapitányaként érték meg a horvátok támadását. Zichy, Fejér vármegye volt főispáni helytartója és Szőgyény-Marich, a bécsi magyar királyi udvari kancellária egykori alkancellárja ebben a minőségben találkozott 1848. szeptember 27-én a székesfehérvári püspöki palotában. Szőgyény-Marich László így emlékezett meg utolsó találkozásukról, s Zichy horvátbarát működéséről: „Zichy alig várta Jellasichot, mert Messiásnak tekintette, ki — mint mondá — a jelenlegi prókátorkormánytól szabadítandja meg az országot. Én határozottan kárhoztattam ezen nézetét, s figyelmeztettem az elmaradhatatlan következményekre, valamint azon veszélyekre, melyeknek magát kiteszi, ha a — tőlem is rosszallt — horvát betörés iránt rokonszenvet mutat. Ő azonban tovább is megmaradt nézeténél, mondván, hogy rosszabb dolgunk a jelenleginél semmi esetre sem lehet. Ezután elváltunk egymástól, ő jó reményekkel eltelve, szomorú sejtelmekkel én a jövő iránt... Mindenesetre elsősorban ő maga volt okozója szomorú sorsának, mert nem elég, hogy Jellasichnak proklamációit átvette s kocsijában magával vitte, tovább, hogy Jellasichtól „salvus conductus"-szal (oltalomlevéllel) volt ellátva, hanem ezen kívül ennek Fejérvárott léte alatt folyvást a városban tartózkodott, tisztjeivel állandóan együtt volt, s midőn serege a városból Buda felé kivonult, azt a sorompóig kísérte, s fennhangon így búcsúzott a tisztektől: „Jó és szerencsés végzést kívánok, uraim!" Ezen a fejérvári nép annyira felbőszült, hogy nem lehetett kételkedni, hogy az első alkalmat felhasználják ennek megbosszulására."

Zichy Ödön elfogásáról és kivégzéséről Szánthó Gábor abai református segédlelkész 1859-ben keletkezett feljegyzéseiben ezt olvashatjuk: „Abán voltam segédlelkész 1848-ban, midőn Jellasics berontott bitang, csőcselék hadával Tác felé Székesfehérvárra: ott adta ki zsaroló parancsait, de Pákozdnál a mi felkelőink által megveretett, s úgy elszaladt, hogy Bécsig meg sem állapodott. Ezután megjelent Abán Görgey Artúr honvéd főhadnagy, húsz kiszolgált magyar katona honvéddel, hogy ezeket a közeli falvakba szétküldi, mint leendő népfelkelési vezéreket; kettőnél többet Kálozra, ha újabb ellenséges csapat jönne. Én ajánlottam, hogy inkább Soponyára. Tehát odarendelt valami hatot, és ezek rövid idő múlva elfogták a volt megyei főnököt gr. Zichy Ödönt, ki a seregélyesi gr. Zichy rokonaival Kálozra akart hazamenni. Őket Trankus honvédkapitány Aba felé szállította, ott éjjel az utcán őriztette, mert még ekkor Jellasics nem távozott, s ezeknél sok nyomtatott proklamáció volt. Másnap a foglyokat Lóréra szállították, ott Zichy Ödönt felakasztották."

Hét huszár csele

Izsányi Endre jegyző vezetésével felfegyverzett kálozi emberek a falu végén lévő nagy híd melletti bokros-fás részen húzódtak meg. Itt várták a Tác-Soponya felől visszavonuló horvátokat. Hajnalban ért oda Roth előőrse, akiket a kálóziak sortűzzel fogadtak. Az előőrs meghátrált, azt hitték, hogy Kálozon már ott van a magyar honvédsereg. Roth és Philippovich serege így nem Kálozon át dél felé, hanem a mezőföldi pusztákon keresztül nyugat felé menekült. Így ért el a Sió bal partján fekvő Tóti-pusztára, amely a túlparti Ozorával szemben fekszik. Ez az ozorai diadal színhelye. Feltűnő, hogy a mezőszentgyörgyi nemzetőrök és a kálozi emberek hőstette is szerepel Eötvös Károly *A nagy év* című könyvében (Budapest, 1905). A helyi hagyományt ez esetben valószínűleg a mezőszentgyörgyi származású Eötvös leírása is erősítette.

Az ozorai diadallal kapcsolatban Igaron és Mezőkomáromban őrzött meg adatokat a néphagyomány. A következő történetekben az ellenség megtévesztésének igen szép mondabeli motívumát találjuk: „Negyvennyolcban mentek el innen Igarról is Ozora felé, oda a tóti erdőbe. Hallottam a régi öregektől, hogy hét huszár hogyan kerülgette a hegyet, elöl lassan masíroztak, hátul meg, hol nem látta őket az ellenség, szaladtak. Volt köztük egy fehér lovas is. Addig jártak így körbe, míg nem jöttek a felmentő seregek és letették a horvátokkal a fegyvert."

Mezőkomáromban 1978-ban Megyeri János mondta el a családi hagyományban megőrzött történetet: „Az ozorai győzelemben, ahol fegyverletételre kényszerítette a maroknyi magyar sereg a Roth generális seregét, részt vett dédnagyapám, Megyeri János is. Nem honvéd volt, hanem nemzetőr. Fegyvere, egy hosszú nyelű lándzsa egészen a második világháborúig meg volt a szőlőben levő présházban. Front alatt leégett a nádtetős présházunk, és akkor kallódott el. Valószínű, hogy a leomló kémény téglái temették maguk alá. Nagyapám gyakran emlegette Perczel Móric huszárainak merész cselét: a maroknyi lovasság többször körbelovagolta az erdőt, ahol Rothék táboroztak, azt a látszatot keltve, hogy sokan vannak. Ozora meg Tolna megye népe is felvonult a közeli dombokon kaszával, ásóval. A megrettent horvátok feltétel nélkül letették a fegyvert. Mondták is, amikor már mint hadifoglyokat kísérték őket a nemzetőrök, hogy ha tudták volna, hogy csak ennyien vannak a magyarok, nem rakták volna gúlába a puskákat."

Egy Csákváron gyűjtött történet szerint a huszárok cselét az erdőbe menekült gyerekek és asszonyok zajcsapása is segítette: „Ozorán 20-25 huszár ugrasztotta meg az osztrák sereget: Az asszonyok a gyerekekkel rossz fazekakkal az erdőbe vonultak, óriási nagy zajt csaptak. Az asszonyok meg a gyerekek ütötték a sok rossz fazekat. A húsz huszár meg körbe vágtázott az erdő szélén. Azt gondolták, hogy ezek az előőrsök, és a nagy csapat bent van az erdőben. Így eltérítették őket." Az ellenség hasonló módon való megtévesztésének mondaeleme korábbi csatákhoz is kapcsolódott. Budai Ézsaiás *Magyarország Históriájában* (Debrecen, 1812.) a franciák 1809-es győri ostromához kapcsolta: „Győrbenn, a´ Frantziák kemény ostroma alatt, Oberster Péchi Mihály Úr vólt a´ Commendáns, a´ ki az Ellenséget, tsekély számu népével, úgy megjátszódtatta, hogy az, midőnn a´ városba bément, és az óltalmazók kevés voltát látta, magát megszégyenlette. Fortéllya az Oberster Urnak a´ volt, hogy kevés számu ágyuit, a´ várnak hol egyik hol másik részére vitette, és úgy lövöldöztetett az Ellenségre: mely is, abból azt hozta ki, hogy a´ vár elég ember által, és elég ágyúval óltalmazódik: noha a´ dolog ellenkezőképenn volt." Ugyanígy az ellenség zajjal való félrevezetésének, elűzésének motívuma a történeti néphagyomány más területein is feltűnik. A mohácsi busójárás és a hajdúszoboszlói szilveszteri felvonulás értelmezésénél a török elleni harchoz kapcsolódik.

Az igari néphagyomány Ozoránál nem csupán egyszerű fegyverletételről, hanem nagy csatáról tud: „Nagy harc volt ott, úgy, hogy egészen összekeveredtek ezek a seregek. A falunkban laknak ezek a Tóthok, ezeknek az öregapjukat a horvátok elhozták harcolni, ugyanis ez az öreg, akkor még fiatal ember, lent dolgozott a Délvidéken. Felöltöztették horvát ruhába. Hanem amikor összekeveredtek az emberek a harc közben, ez a Tóth átugrott a magyarokhoz, s megmondta nekik, hogy ők csoda, ne bántsák. A magyarok nagyon örültek neki, s együtt vágták a horvátokat." Kálozon az ozorai diadal hírére a férfiak kaszával, kapával, vasvillával támadtak a faluban hagyott horvát helyőrségre: „Azok aztán könyörgőre fogták a dolgot. Elmondták, hogy ők nem is jöttek volna, de minden faluban akasztófa volt fölállítva, aki nem jön el, azt menten fölakasztják. Meg aztán azok is bocskoros, szegény emberek voltak, nem bántották őket. De erre följebb, Soponyán meg Tácon annyi hullát dobáltak a kanálisba, hogy a kálozi hídnál fönnakadtak, a víz meg kétoldalt folyt el. A horvátok aztán itt könyörögtek az ennivalóért, még a malacoknak félretett apró krumplit is megették."

A dunaföldvári ferences rendház krónikájának bejegyzéséből tudjuk, hogy 1848. október 10-én a kolostorból gőzhajón Pestre szállították Roth és Philippovich Ozoránál elfogott császári tábornokokat. A közkatonákat szabadon engedték, elindulhattak Horvátország felé.

Lukács László
néprajzkutató

A Püspökkút

AMIRŐL A PÜSPÖKKÚT REGÉL

Szent Gellért és Imre herceg emlékét a „Püspökkút" őrzi Székesfehérváron. Kevesen tudják, hogy Szent Gellért hosszú éveket töltött Székesfehérváron és a királyi udvarban fontos szerepe volt. Ennek emlékét örökítette meg Bory Jenő egyik, talán legszebb szobrában a „Püspökkútban".

A szobrot 1928-ban állították fel a Városház téren, a mai Országalma helyén. A szobrot körülvevő medencéből kiemelkedő oszlop barokkos alapzatán négy Szent István korabeli bencés püspök bronzszobra látható: Szent Adalbert vértanú a kereszttel, ő végezte hazánkban az első nagyobb térítést s keresztelte meg Géza fejedelmet és fiát, Szent Istvánt. Boldog Asztrik, pécsváradi apát, majd kalocsai érsek a szent koronával, ő hozta azt II. Szilveszter pápától. Szent Gellért, Szent Imre nevelője, utóbb csanádi püspök, amint a kis Imrét tanítja. A negyedik alak Boldog Mór, pécsi püspök. A négy evangélista szimbolikus képével díszített románo oszlopfőn egy Szent István korabeli páncélos harcos áll, a kettős kereszttel ékesített pajzsra támaszkodva, s magasra emelt karddal. A szobor alakjai közül Székesfehérvárhoz legközelebb áll Szent Gellért egyénisége.

Szent Gellért Magyarországon

A velencei származású ifjút 1015-ben szentelték pappá. Ezután Jeruzsálembe akart menni egy teherhajón. Vihar miatt azonban a hajó egy Póla melletti szigeten kikötött. Itt ismerkedett meg a pannonhalmi apáttal, aki rábeszélte, hogy előbb látogasson el Magyarországra. Megérkezve Szent Gellért több időt töltött Anasztáz pécsváradi apátnál, aki rábeszélte magyarországi letelepedésre. Székesfehérvárra augusztus 15-én Nagyboldogasszony napján érkeztek, ahol ezen a napon minden évben István király igazságot osztott. Ilyenkor gazdag és szegény, paraszt és szolga elébe járulhatott panaszával. Gellért megnyerte a király tetszését, aki megbízta az akkor hétéves fia, Imre herceg nevelésével.

Gellért tekintélye a királyi udvarban egyre emelkedett. Diplomáciai teendőkkel is megbízta a király, őt küldte Franciaországba is. Amikor Imre herceg tizenhat éves lett, nevelését befejezte és maga 1023-ban Bakonybélbe vonult vissza, remeteéletet élt. István király innen hívta ismét magához és 1030-ban a marosvári (csanádi) püspöki székbe helyezte. Ott székesegyházat és iskolát épített, melyben nem feledkezett meg a székesfehérvári ifjak papneveléséről sem. Itt készítette el sírját is. Utoljára István királyt betegsége súlyosbodása idején látogatta meg, vigasztalva őt a haldoklók szentségével. István király halálával véget ért békés egyházépítő és térítő munkája. Az erkölcstelen életet élő Aba Sámuel megkoronázását 1043-ban megtagadta. A lázongó, a pogányságot visszavágyó magyarok elhatározták Vazul fiainak visszahozását. Gellért elhagyta székhelyét, hogy a határon üdvözölhesse András herceget. A pogány lázadók azonban a budai révnél elfogták. Kétkerekű talyigán a Kelen hegyre vontatták, onnét a mélybe taszították. Csanádon temették el és a Kelen hegyet róla nevezték el. Halála vélt helyén, az Erzsébet híd budai hídfőjénél az utókor méltó szobrot állított emlékének. Az egyház István királlyal, Imre herceggel együtt 1083-ban szentté avatta. Megmaradt ereklyéit Velencén, Bolognában, Prágában és a győri székesegyházban őrzik. Fennmaradt irodalmi művét, mely a hazai tudományos irodalom első terméke, 1790-ben adták ki.

A szobor vándorlása

Az 1928-ban a Városház téren felállított szobrot 1937-38-ban áthelyezték a vasútállomás elé. Oka állítólag az volt, hogy a vasútállomástól kiinduló tervezett sugárutat zárja le, mint a budapesti millenniumi szoborhoz vezető Andrássy utat. A sugárút azonban elmaradt. A bombázások után átrendezett vasútállomás előtti teret nem találták alkalmas helynek. Így került a szobor 1970-ben a középkori városfal mellé, az autóbusz-állomás vitathatóan esztétikus közelébe, a város kulturális és idegenforgalmi központjaitól távol.

Sokak szerint jobb lett volna az egykor Dózsa György téren álló Szentháromság szobor helyére helyezni. Kiérdemelt helye azonban változatlanul az eredeti Városház téren lett volna. Habár korabeli anekdóták szerint a város elöljáróinak az nem tetszett, hogy a téren négy bronzpüspök és egy élő püspök is volt, ráadásul a vitéz is kardjával az utóbbi felé tisztelgett.

Dr. Nagy Sándor

Csitáry G. Emil: Emlékiratok (2.)

Apai ág

Zoltán nagybátyámmal még egy ízben találkoztam, amikor Csitáry nagyanyám meghalt, ő is bejött Székesfehérvárra. A temetés után este összeültek anyámmal és apámmal, hogy egyet-mást rendezzenek. Minket — gyermekeket — kiküldtek a szobából, de kíváncsiságunk nagyobb lévén, természetszerűleg az ajtó mögött hallgatóztunk. Az elhangzott szavakra már nem emlékszem, de a mai napig megmaradt emlékezetemben, hogy izgatott szóváltás után Zoltán nagybátyám felemelte hangját és azt mondta: „Ez képezheti per tárgyát."

Békés légkörben nevelődvén fel, ettől úgy megijedtünk, hogy befejezvén a hallgatózást átfutottunk a másik szobába. Sajnos, sose tudtam meg, hogy mi volt az, ami a két testvér között ilyen elmérgesedett vitát támaszthatott.

Édesatyám legkisebb öccse, *Dezső* volt, akivel én soha sem találkoztam. Amint hallottam, sok próbálgatás után pék lett belőle, aki híres volt a nagy testi erejéről. Fiatalon halt meg... Csitáry nagyanyám állítólag őt és leszármazóit szerette a legjobban, mint ahogy ez általában lenni szokott. Legalább is arra vallott, hogy egyik leányát, Margitot sokáig magánál tartotta és megkülönböztetett szeretettel nevelte. Ő is adta férjhez, édesatyám egyik üzletvezetőjéhez Aschenbrennerhez. Mikor aztán az egymás után csinálta a különböző üzleti baklövéseket — sose tudtam meg, hogy akarva, szándékosan vagy csak tudatlanságból — eltávozott családjával Székesfehérvárról. Úgy tudom, Budapestre került, de azóta sem hallottam róla és családjáról. Pár évvel ezelőtt azután felkereste *Jenő öcsémet* — saját autón —, két házaspár és érdeklődtek a Csitáry leszármazók után. Amint elmondották, vállalati főkönyvelők voltak és valószínűleg Dezső nagybátyám illetve *Aschenbrenner* leszármazói. Jó kiállású, intelligens embereknek látszottak, akik a nyert felvilágosítás után azzal búcsúztak, hogy a megtalált kapcsolat után keresni fogják a személyes érintkezést. Sajnos — általam ismeretlen ok következtében — erre nem került sor.

Anyai ág

Anyám, néhai *Lauschmann Lujza* első, legidősebb leánya volt néhai *Lauschmann Józsefnek* és feleségének, *Feld Jozefának*. Amint később hallottam, néhai nagyatyám szülei a Bach-korszak alatt Csehországból származtak be, és kisebb osztrák tisztviselők voltak. Baranya és Tolna megyékbe kerültek el és csak néhai nagyatyám maradt Székesfehérváron. Itt eleinte a városnál mint aljegyző volt alkalmazásban, de később, amikor egy választásnál kisebbségben maradt, az akkori egyetlen fehérvári pénzintézethez, a Székesfehérvári Takarékpénztárhoz került titkárnak. Szorgalmas, kötelességtudó tisztviselő volt, és így ez is maradt munkahelye nyugalomba vonulásáig. Néhai apósom, *Karl István* sokszor említette, hogy fiatal éveiben édesatyjával, néhai *Karl Józseffel* vasárnap délutánonként sétálni mentek az akkori Vörösmarty körből, amikor is az egyik állandó partnerük nagyatyám volt. Ismerve a *Karl család* akkori fehérvári szerepét és a vezető *Felmayer családdal* való közeli rokonságát, nem lehetett kétséges, hogy néhai nagyatyám igen tekintélyes, köztiszteletben álló férfiú volt.

Gyermekkoromban többször megfordultam Szekszárdon, ahol nagyatyámnak bátyja tekintélyes szőlőbirtokos; ennek egyetlen fia, vagyis nagyatyám unokaöccse: *Lauschmann Ödön* pedig Tolna vármegye irodaigazgatója volt. Sokszor hallottam emlegetni nagyatyám húgát *Muki nénit*. Másik testvére *Franci bácsi* Baranya megyében erdészként élt, de vele — nem tudom, mi okból — nem tartották fenn az érintkezést.

Kétségtelen, hogy néhai nagyatyám származását, Csehországból való elköltözését, családjának itteni elhelyezkedését, illetve szétszóródását meglehetős homály fedi. Ezt akkor sem lehetett teljes bizonyossággal tisztázni, amikor 1940 körül nagyszülőkig igazolni kellett a „nem zsidó" származást. Mindenesetre tény, hogy az országba bevándorolt *Luschmann családból* csak néhai nagyatyám vert gyökeret Székesfehérváron, és tekintette azt a „szülővárosának."

Érdekességként említem, amikor 1945-ben unokahúgomék, *Bárdos József ezredes felesége* Csehországba került, érintkezést keresett (és talált) egy ott élő „Lauschmann" szociáldemokrata politikussal, aki állítólag rokon volt.

Anyai nagyanyám, *Feld Jozefa*, aki szikár, inkább sovány, nagyatyámmal szemben, kövér, hízásra hajlamos, alacsony asszony volt. *Feld Antal*, fehérvári vezető tanítónak volt leánya. Dédatyámat és annak feleségét sohasem ismertem, így azok neve és emléke maradt csak fenn számomra. Annál többet hallottam azonban emlegetni dédatyám, *Feld Antal gyermekeit*, akik úgy látszik meleg rokoni kapcsolatot tartottak fenn nagyszüleimmel. Feld Antal legidősebb fia, az ugyancsak *Feld Antal* pap volt, aki Polgárdi községben működött plébánosként. Igen tekintélyes férfiú volt, aki nem csak a községében, hanem az akkor igennagy hatalmat jelentő polgárdi földesúr, *gróf Batthyány család* előtt is nagy befolyásnak örvendett. Bizonyára igen jó anyagi körülmények között is élt, hiszen a Batthyány család akkor még nagyon gazdag volt, és emellett Polgárdi a jó plébániák közé tartozott.

Amint gyermekfejjel hallottam, augusztus 20-án, Szent István napján érte el a halál. Elmondta délelőtt a nagymisét, és utána lefeküdt kissé pihenni, hogy frissen érkezhessen meg a grófi családhoz, ahová ebédre volt hivatalos. Az ebéd azonban elmaradt, mert a pihenésből — szélütés következtében — halál lett. Hogy Feld Antal milyen jó ember és pap volt, elég arra hivatkoznom, hogy még ma is emlékeznek rá Polgárdin, és szeretettel gondozzák az ottani temetőben levő sírját.

Feld Vilmos, a piarista tanár

Dédatyám másik fia, *Feld Vilmos* volt. Mint piarista tanár, bejárta úgyszólván a fél országot, hiszen a piaristáknak az akkori Magyarországon szinte minden városában voltak gimnáziumai és rendházai. Amint később hallottam, kiváló szaktudásáért, kedves, jó kedélyéért és mindenkivel szemben érvényesülő, lekötelező modoráért mindenütt nagyon szerették. Már elkerült Nagykanizsáról, Vácról, Veszprémből, de kollégái örömmel tartották fenn vele továbbra is a személyes kapcsolatot. Gyermekéveinknek sok-sok felejthetetlen emléke fűződik hozzá, a család nagyon kedves Vili bácsijához. Rendkívül családszerető volt, aki az évet, (már ti. az iskola évet) szigorúan végigsportolta, hogy az iskolai szünidőben annál több örömet szerezhessen a Csitáry, Lauschmann és Takácsy Nagy család gyermekeinek.

Az iskolaév végén pontosan megérkezett, és előbb *Lauschmann Gyula* nagybátyám Szent István téri házában, majd később másik nagybátyám, *Takácsy Nagy József* gyógyszerész Budai úti házának vendégszobájában helyezkedett el. Közepes termetű, kövér ember volt, akinek arcán állandó volt a derű.

Megérkezése után beosztotta a családot, hogy mikor, kinél fog a hét folyamán ebédelni, és mikor, hová fog kirándulni? Igen gazdag programja volt, mert a nyár folyamán nemcsak a család közeli és távoli tagjait, hanem a közbeeső fürdőhelyeket is felkereste. Legszívesebben kétfogatú kocsin járt, és ahová vidékre elmehetett, rendszerint ezt is vette igénybe. A kocsikat *Pfinn József*, akkori temetkezési vállalkozó bérkocsi-tulajdonostól rendelte, és állandóan tartott magánál „sétakocsizásra" jogosító utalványokat is.

Kedvenc tartózkodási helye volt az öreghegyi Bányató melletti szőlőnk, ahol édesatyámmal szívesen elpityizálgattak.

Visszaemlékezve a hetenkénti látogatására, szinte magam előtt látom jó Vili bácsit, amint ebéd után letelepedve a diványunk sarkába, rázni kezdte a jobb nadrágzsebében levő sok-sok aprópénzt. Mi, gyerekek és később diákok természetszerűleg áhítattal hallgattuk ezt a földöntúli zenét, miközben a jó Vili bácsi ismertette legközelebbi útiprogramját és kijelölte a Csitáry, Lauschmann és Takácsy Nagy gyerekek közül azt a soron levő 2-2 gyermeket, illetve diákot, akiket magával fog vinni. Igazságot szerető ember lévén, gondosan ügyelt arra, hogy minden családból egyszerre csak egyet vigyen magával, és hogy minden gyermekre, illetve diákra egyenlő számban kerüljön sor.

Az érdekeltek természetesen pontosan nyilvántartották utazásaik, és ismerve Vili bácsit, szinte már előre tudtuk, hogy mikor láthatjuk meg Berhidát, Polgárdit, Pétet, Bodajkot, Veszprémet, Vácot, Szekszárdot, Kisszebent vagy valamelyik más áhított helyet. Örökké emlékezetes marad előttem Vili bácsi kíséretében tett három látogatásom. Mint egészen apró középiskolás, boldogan készültem, hogy *Lauschmann Géza* unokatestvéremmel, aki később mint vármegyei aljegyző Lászayra magyarosította nevét, elkísérjük Vili bácsit Pestre, ahol a váci piarista házfőnökkel volt találkozója. Csupa tervezgetés volt napokon keresztül az életünk, mit nézünk meg Pesten, milyen lesz a vár, hányszor lépjük át a Dunát, meglátjuk-e az annyira vágyott állatkertet. Érthető is az, hiszen korábban még sose jártam Pesten, így türelmetlenül vártam a rám váró sok-sok élményt.

Elérkezett végre a nagy nap, és túláradó boldogsággal szálltunk fel reggel a Pestre induló személyvonatra. Délelőtt 10 óra körül érkeztünk Budára, ahol Vili bácsi az állomástól párszáz méterre levő „Politische Kresber" budai vendéglőben kötött ki, ahol a váci házfőnök, *Fregor Vince* már várta. Igen nagy volt a viszontlátás öröme, amit virslis, pörköltes tízóraival kellett megpecsételni. Közben gyorsan múlott az idő és mi gyermekek különböző úton és módon igyekeztünk Vili bácsit indulásra bírni.

Sajnos az elutasítás egyre erőteljesebb lett, és abban kulminált, hogy „gyerekek maradjatok csendben, van még idő mindenre és most már nem is érdemes ebéd előtt útra kelni". Tehát eljött az ebéd ideje, de sajnos a pityizálás is, ami újból és újból messzebbre tolta útnak indulásunk idejét. Mi gyerekek, egyre szomorúbban álltunk a mind hangosabbá váló asztal, majd a vendéglő ajtaja körül és hiába tört fel kérő, panaszkodó hangunkból az érthető türelmetlenség, Vili bácsi csak akkor volt hajlandó a vendéglőtől és kedves barátjától megválni, amikor szinte futva kellett a vonatunkra felszállni.

Így jártuk meg tehát Pestet anélkül, hogy a sok tervezgetésből valami valóra válhatott volna. Persze hallgattunk is emiatt eleget a felajzott unokatestvérektől.

Kirándulás Krausz Emil ügyvéddel

Csodálatosképpen, a fenti történet szinte kísértetiesen megismétlődött velem jogász éveimben. Jogászkodásom mellett újságíróskodtam a *Tóth Artúr* szerkesztőségben hetenként 3-szor megjelenő *Székesfehérvári Hírlapnál*. A sajtó már akkor is nagyhatalom volt, sőt talán nagyobb mint mostanában, mert akkor a kis város minden társadalmi és politikai érdekessége ennek hasábjain kapott visszhangot. Valószínűleg ennek köszönhetem, hogy az akkori Fehérvár egyik jellegzetes alakja: *dr. Krausz Emil ügyvéd* meghívott vadászatra.

Igen úri érzésű és gondolkodású volt, aki gazdagon egy földbirtokos és bérlő családból nősült, és súlyt helyezett arra, hogy a város vezető köréhez számítassék. Minden bizonnyal a vadászat is csak azt célozta, hogy ezt a törekvését elérhesse. Lepsény és Balatonfőkajár területének egy részét bérelte, és amint emlékszem, rajta és rajtam kívül még néhai sógorom, *Tóth Alán, dr. Sághy Lajos, fehérvári rendőrfőkapitány* és *Sárközi József* balatonfőkajári gyógyszerész volt jelen.

A fehérvári vasútállomáson találkoztunk, és már ekkor feltűnt, hogy *dr. Krausz Emil* fiatal inasát is magával hozta. Mindketten kegyetlenül fel voltak pakolva bőröndökkel és hátizsákokkal. Amikor kiértünk a lepsényi állomásra, dr. Krausz Emil egy közeli árnyas helyet keresett, és felkért bennünket, hogy üljünk le, mert indulás előtt meg kell tízóraizni. Ezután megkezdte a bőröndök és hátizsákok kicsomagolását. Mi ámulva láttuk, hogy tömérdek sült, tészta, sajt és gyümölcs után miként kerülnek elő a finom sörök és borok is. A pazar tízórai persze vagy másfél óráig tartott, és utána az elpilledt társaság szinte örömmel fogadta a házigazda javaslatát, hogy elindulás előtt pihenjünk kissé. Közeledett a dél. Mi, vadászok sürgetni kezdtük az indulást. Krausz Emil ajánlatára azonban előbb megebédeltünk, ami újabb bőröndök és hátizsákok kipakolását jelentette. Azután következett „egy kis félórai szunyókálás", majd minden kérés, mondhatnám könyörgés dacára a kötelező vacsorázás, ami után kapkodva kellett összekapni a rengeteg maradékot és szinte futva felkapaszkodni a Fehérvár felé induló vonatra. Így érkeztünk haza mi vadászok vad nélkül és anélkül, hogy a vadászterületet közelebbről láthattuk volna.

Gradeni rokonság

Vili bácsival tett második emlékezetes utam a stájerországi *Köflach* melletti *Gradenbe* vezetett. Amint később szó lesz róla, én a nyári szünidő alatt *Laschanzéknál* voltam *Grázban*. A *Laschanz család* rokonunk volt, mert özvegy édesanyja: *Muki néni* testvérnénje volt *Lauschmann nagyapának*. Muki néni *Hausch gradeni plébános* háztartását vezette, ami nem kis gondot jelenthetett, mert a plébánia szép, nagy emeletes házból állott. Vili bácsi látogatása Muki néninek szólt, de része volt ebben a plébánosnak is, aki igen jámbor, csendes ember (és főként nagyon jó pap) volt, aki örömmel tartotta velünk a jó barátságot, egy ízben járt is nálunk szüretkor Fehérváron. *(Folytatjuk)*

MA:

SZERKESZTŐSÉGI ÜGYELET:
☎ 315-190, 316-510 (üzenetrögzítő is)

Szombat, 1994. szeptember 24. A Nap kél: 6.33 órakor, nyugszik: 18.39 órakor. **Gellért, Mercédesz napja.**

Vasárnap. 1994. szeptember 25. A Nap kél: 5.34 órakor, nyugszik: 17.37 órakor. **Eufrozina, Karola napja.**

Mai évfordulóink

190 éve ezen a napon született Schöpf-Merei Ágoston gyermekgyógyász. A legkiválóbb magyar gyermekorvosok egyike volt, több területen végzett úttörő jelentőségű munkát. Például ő rendszeresítette a ma is általánosan használt „hallgatózás" és „kopogtatás" vizsgálati módszert, amely egyszerű, s éppen ezért zseniális diagnosztika eljárás. Ő végzett először szemműtétet hazánkban a kancsalság javítására. Figyelme a gyógyításhoz kapcsolódó egyéb területekre is kiterjedt; ő írta az első magyar gyermekgyógyászati tankönyvet, és ő alapította az első hazai kisdedkórházat — egyébként éppen 155 éve, 1839-ben.

105 éve ezen a napon hunyt el Balkányi Szabó Lajos író. Ügyvédnek tanult, majd irodát nyitott Debrecenben, de dolgozott bíróként is. Fiatalon kezdte irodalmi pályafutását, alig múlt húszéves, amikor már országos lapokban jelentek meg írásai. Versei és epigrammái is sikerültek, fő műve pedig a Lehel kürtje című 12 énekből álló hősregéje. Nevét azonban szinte népdallá vált dalai őrizték meg, például a ma is ismert — és énekelt — Káka tövén költ a ruca... és a Kossuth Lajos azt üzente...

Boldog születésnapot!

Ma ünnepli 80. születésnapját Fónay Márta színésznő. Először vidéken játszott, majd Budapesten a Nemzeti Színház és a Fővárosi Operettszínház társulatának tagja volt. Sokat filmezett, legismertebb szerepét a Noszty fiú esete Tóth Marival, és főként az Isten hozta, őrnagy úr című filmben alakította, amelyet sokszor vetítettek a magyar televíziók is.

KIÁLLÍTÁSOK

Szent István Király Múzeum, Székesfehérvár, Fő u. 6.
Új állandó régészeti kiállítás: Római kőtár
Országzászló tér 3.
Lőrinczy György kiállítása
Július Gyula festőművész kiállítása
Eocén ásvány, kövület alapítványi állandó kiállítás Nyitva: 10 órától 18 óráig
Csók István Képtár, Bartók tér 1.
Ujházi Péter festőművész kiállítása Nyitva: 10 órától 19 óráig
Fekete Sas Patikamúzeum, Fő utca
A Hónap tárgya sorozatban: Kresz Mária néprajzkutató emlékkiállítása Nyitva: 10 órától 18 óráig
Budenz-ház, Ybl-gyűjtemény
Arany János u. 12. Nyitva: 10 órától 18 óráig
Palotavárosi Skanzen, Rácz u.11.
Palotavárosi emlékek Nyitva: 10 órától 16 óráig
Várostörténeti Múzeum, Megyeház utca 17.
Új Magyar Képtár /Magyar művészet 1950-1990/
Louise McCagg műveinek állandó bemutatója Nyitva: 14 órától 18 óráig
Városi Képtár, Deák-gyűjtemény, Oskola u. 10. Nyitva: 10 órától 18 óráig
Arts` Galéria, Kossuth Lajos u. 14.
Kortárs képző- és iparművészeti alkotások bemutatója,
Balogh Sándor textilgrafikái Nyitva: 9 órától 12 óráig
Pelikán Galéria, Kossuth u. 15.
A Székesfehérvári Művészek Társasága alkotásai Nyitva: 12 órától 18 óráig
Panoráma Galéria, Szent Gellért u. 38. Nyitva: páros szombaton 9 órától 12 óráig
Intercisa Múzeum, Dunaújváros
Dunaújváros története az őskortól napjainkig
Leletek a pentelei Rácdombról, régészeti kiállítás
Egressy Zsuzsa grafikusművész kiállítása Nyitva: 10 órától 18 óráig
Szent István Galéria, Gárdony, Szabadság u. 1. Nyitva: 10 órától 17 óráig
Mezőgazdasági Tájmúzeum, Dég, Kastélypark Nyitva: 10 órától 16 óráig
Dr. Belák Sándor Agrártörténeti Szakgyűjtemény
Csalapuszta Nyitva: 9 órától 18 óráig

KÖNYVTÁRAK

Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár, Bartók Béla tér 1.
Felnőtteknek kölcsönzés és zenei részleg Nyitva: 10 órától 17 óráig
Olvasóterem Nyitva: 10 órától 17 óráig
Gyermekkönyvtár Nyitva: 10 órától 17 óráig
Városi Könyvtár, Széna tér 16. Nyitva: 10 órától 17 óráig
Széchenyi út 5-7. Nyitva: 10 órától 17 óráig
Zsolt utca 34. Nyitva: 13 órától 17 óráig
Mészöly Géza út 1. Nyitva: 12 órától 17 óráig
Budai út 44. Nyitva: 10 órától 17 óráig
VOK Könyvtár Zárva
Ikarus Gárdonyi Géza Művelődési Ház Könyvtára Nyitva: 13 órától 17 óráig
MÁV Művelődési Ház Könyvtára Vasárnap: 16 órától 18 óráig

MŰJÉGPÁLYA

Szombat-vasárnap várja a látogatókat Nyitva: 17 órától 20 óráig

ORSZÁGOS MENTŐSZOLGÁLAT TELEFONSZÁMAI

Mentés: 04, Mór: 407-352, Betegszállítás: (22) 311-324. Az Országos Mentőszolgálat **helikopteres ügyelet: 04** hétvégén és ünnepnapokon 8 órától. 19 óráig

TELEFONOS LELKISEGÉLY-SZOLGÁLAT

Naponta 19 órától 6 óráig: (22) 311-127. Névtelenséget és titoktartást biztosítunk.
A hívások ingyenesek!

ORVOSI ÜGYELET

Felnőtteknek és gyermekeknek **Szfváron,** a Víziváros lakónegyedi orvosi rendelőben 7 órától hétfő reggel 7 óráig. Tel.: felnőtt: 340-152, gyermek: 311-021. **Móron,** a rendelőintézetben, 19 órától reggel 7 óráig. Telefon: Mór 407-041. **Gárdony, Konténer-mentőállomás,** reggel 8 órától este 7 óráig

ÁLLATORVOSTUDOMÁNYI EGYETEM székesfehérvári gyakorló klinikája

Székesfehérvár, Homok sor 7. Tel.: **316-419, 314-052,** Állandó ügyeleti szolgálat a hét minden napján

FOGORVOSI ÜGYELET

Székesfehérváron, a Szekfű Gyula út 7. szám alatt munkaszüneti napon 7 órától 19 óráig tart nyitva. Telefon: 311-137, 311-138

ÜGYELETES GYÓGYSZERTÁR

Székesfehérvár, József Attila u. 2. szám alatt

MŰSZAKI MENTÉSI ÉS DARUZÁSI ÜGYELET

Teherautók, ADR hatálya alá tartozó járművek műszaki és baleseti mentése, szállítása. Daruzási ügyelet: 0-24 óráig, 20-120 tonnáig. Telefon: RESCUE Kft. **06-60-33-44-11.**

ÜGYELETEK

Vízmű: Fejér Megyei Vízművek, Székesfehérvár, Királysor 3-15. szám alatt. Telefon: 315-490.
Édász: Alapügyeletek a területileg illetékes kirendeltségeken. Felettes ügyelet: üzemigazgatóságon, Székesfehérvár, Királysor 1/A, hátsó porta. Telefon: 312-200.
Rádió-, tv szerviz: /Csak szombaton!/ Székesfehérvár, Mátyás király krt. 8. szám alatt 7.30-12.00 óráig. Tel.: 311-333 és 313-333.

AUTÓÜGYELET

AUTOHILFE TRANS BT. Nemzetközi autómentő és autójavító szolgálat éjjel-nappal, Székesfehérvár, Seregélyesi u.113. Telefonszám: **22/328-120. AUTÓSEGÉLY-SZOLGÁLAT** Helyszíni hibaelhárítás, Kisjavítás, Autómentés, Telefonszám: **06-20-348-081**

TAXI RENDELÉS

CITY TAXI, TEHER, SEGÉLYSZOLGÁLAT 0-24-ig. Telefon: **311-111, 316-166**

AEROCARITAS KÖZÚTI LÉGI MENTŐŐRSÉG

Állandó ügyeletet tart 7.00 órától napnyugtáig. Hívható a **06-22. 33. 44. 55. telefonszámon.**

VÁROSI GYEPMESTERI ÜGYELET

Mindennap 14 órától reggel 7 óráig Tel.: **326-363.**

VÁROSI ÚTÜGYELET

Mindennap 0—24 óráig. Szfvár, Sörház tér. 3. Tel.: **314-556.**

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

FEJÉRMEGYEI HÍRLAP

1972 JUL 1-2

Bory Jenő

1021

Észrevétel

A Székesfehérvárt múltjában, jelenében és jövőjében szerető emberek örömére, végre eltünt a Piac térről néhány olyan ház, ami ugysem volt már szépnek mondható és inkább takarta azt, ami szép a maga ódon régiségében, de örökül maradt. Egy darab történelem, s mi ennek is örülünk. Bizonyára rendbehozzák majd környezetével együtt, amelyet Bory Jenő szép alkotása ékesít.

A környezettel kapcsolatban egy kis esztétikai megfigyelésről lenne szó. Nem akarom bírálni a mérnöki tervezést, a kivitelezők munkáját, de ne vegyék rossz néven, ha szóváteszem a villanyoszlopok elhelyezését. Remélem még nem késő, de csak akkor szólhat az ember, amikor látja a készülő munkát. Nappal nem is annyira feltünő, de este, amikor majd kigyulladnak ezt az új teret szegélyező fények, kissé bántó lesz, hogy a tér központjába állított szobormű előtt nem szimetrikusan helyezkednek el a villanyoszlopok jobbról és balról. Úgy helyezték el azokat a tér sarkától kezdve egyenlő távolságra egymástól, hogy az oszlopos szobor előtt zavarólag hat az asszimetria. Feltételezhető, hogy a szoborral szemben egy szélesebb út is vezet majd a park közepébe, s akkor derül ki, hogy esetleg az egyik villanyoszlop rossz helyen van.

Észrevételemmel ezt szeretném megelőzni.

Medgyesy Miklós
Székesfehérvár
Gáztelep u. 9/a

és

AZ ARRA illetékes fórumokon elmondott segítő szándékú, megalapozott bírálat nemcsak jog, hanem a párt tagjai számára kommunista kötelesség. Ha azonban a bírálat nem az arra illetékes helyen hangzik el, nem megalapozott, a legjobb szándék ellenére is visszájára fordul, s könnyen intrikának vagy demagógiának minősülhet.

Miért tartjuk fontosnak hangsúlyozni ezt? Egyrészt azért, mert tapasztalható manapság egyfelől felelőtlen, kellő indok és alap nélküli bírálgatás, másfelől viszont egyesekben él olyan félelem: vajon, ha bírálok, nem minősítenek-e intrikusnak, vagy nem sütik-e rám a „demagóg" bélyeget. Az intrika és a demagógia lényegének, néhány munkás mondogatta itt az elmúlt évben: miközben emelkednek az árak, az ő keresetük évek óta stagnál. A pártbizottság — éppen azzal a szándékkal, hogy megakadályozza a valóban demagóg hangulatkeltést a gyárban — egy felmérést végeztetett, összehasonlították a béreket 1967—1971 közötti alakulását. Kiderült, hogy a keresetek átlagosan 13,3 százalékkal emelkedtek. A külön is megvizsgált száz munkáskereset között csak egy esetben volt kifejezetten kismértékű az emelkedés. Ám ezek után sem minősítették demagógnak a fizetésükkel elégedetlen munkásokat, hiszen abból indultak ki: nyilván nem végeztek pontos számításokat, pillanatnyi hatások, hangulat alapján nyilvánítottak véleményt, esetleg éppen annak

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Bory Jenő

DOLGOZÓK LAPJA
(Komárom)

és élelmezésügyi miniszterne- re
lyettes és [illegible] Tétényi Pál, a ide

1971 NOV 19

MEGSZÉPÜLT SZÉKESFEHÉRVÁR

„Megfiatalodva", frissen tatarozott házakkal várja Székesfehérvár történelmi belvárosa a jövő évi Millenneumi ünnepségre érkezőket. A Hazafias Népfront városi bizottsága mellett működő műemléki albizottság irányításával 1968 óta csinosítják a várost. Tatarozták a városmag 30 műemlék jellegű épületét — köztük a templomokat, a megyei és városi tanácsházat, a püspöki palotát, a Velence Szállót — s rendbehozták az egyéb műemlékjellegű épületeket is.

Új, végleges helyén — a várfal előtti szabad területen — állítják fel Bory Jenő „Püspökkút" című szoborcsoportját.

labdarúgásban még túl sok a fegyelmezetlen játékos: az egyesületi vezetőknek jóval többet kell foglalkozni a neveléssel.

A vita lezártával a résztvevők megválasztották az MTS Komárom Járási-Városi Tanácsának 15 tisztségviselőjét és a megyei konferencia 25 küldöttjét. A JTS elnöke újra *Herczeg Gyula* lett, az elnökhelyettese *Németh József* és *Vass Mihály*.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DUNÁNTÚLI NAPLÓ

1971 NOV 19

Bory Jenő

◆

— „Megfiatalodva", frissen tatarozott házakkal várja Székesfehérvár történelmi belvárosa a jövő évi millenniumi ünnepségre érkezőket. A Hazafias Népfront városi bizottsága mellett működő műemléki albizottság irányításával 1968 óta csinosítják a várost. Tatarozták a városmag 30 műemlékjellegű épületét — köztük a templomokat, a megyei és városi tanácsházat, a püspöki palotát, a Velence szállót — s rendbehozták az egyéb műemlékjellegű épületeket is. A házakat pasztellszínekre festették, s elütő színekkel emelték ki a díszítéseket. A műemléki albizottság irányításával új, végleges helyén — a várfal előtti szabad területen — állítják fel Bory Jenő „Püspökkút" című szoborcsoportját.

510. A többnyire kiemelten dotált értelmiségiek, illetve műszakiak mellett tehát ez a réteg engedhet meg magának a legtöbbet, mert hasonlóak az arányok a többi tartós fogyasztási cikk esetében is.

Békés Sándor

Belvízelvezetés m

Októbar közepén érdekes kí-

MK SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ZALAI HÍRLAP

1971 DEC 11

Bory Jenő szobrászművész

zetének ünnepi.

— **Méltó és végleges helyet** kap Székesfehérvárott Bory Jenő székesfehérvári szobrászművész alkotása a „Püspökök kútja" című szoborcsoport. A szakemberek úgy döntöttek, hogy a szoborcsoportot a nemrégiben restaurált várfal előtti téren kell elhelyezni. Ott kitűnő összhangban lesz a környezetével s valósággal kiemelkedik a szürke várfal hátteréből. A városi tanács ezt a javaslatot elfogadta, s a szoborcsoportot a milleneumi ünnepségek kezdetére felállítják.

— **Megyénk** 1414 kilométe-

usú rádiót, le-
zjátszót, magne-
ont és háztartási
gépeket. Általá-
villanyszerelés
egyéb javítás,
ásra házhoz me-

Meheszetre alkalmas — gépkocsival megközelíthető — kisebb területet vennék Zalaegerszeg környékén, 8 kilométeren belül. **Cím a kiadó-**

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1971 DEC 11
SZOLNOK MEGYEI HÍRLAP

állítani. A szakemberek úgy döntöttek, hogy a szoborcsoportot a nemrégiben restaurált várfal előtti téren kell elhelyezni. Ott kitűnő összhangban lesz a környezetével s valósággal kiemelkedik a szürke várfal hátteréből. A városi tanács ezt a javaslatot elfogadta, s a szoborcsoportot a millenniumi ünnepségek kezdetére felállítják.

retében az NSZK négymilliárd márkát fordít amerikai katonai felszerelések és hadianyagok vásárlására. Az NSZK kormánya hozzájárult ahhoz is, hogy a Bundesbank közepes lejáratú amerikai államkötvényt vásároljon.

díjat.

Méltó helyre kerül a „Püspökök kútja"

Méltó és végleges helyet kap Székesfehérvárott Bory Jenő székesfehérvári szobrászművész alkotása, a „Püspökök kútja" c. szoborcsoport. Az értékes mű sokat hányódott már, jelenleg az István király Múzeum raktárában várja, hogy helyére kerüljön. Legutóbbi helye a vasútállomás előtti téren állt, onnan azonban közlekedésrendészeti okokból el kellett távolítani. A városi tanács végülis a Hazafias Népfront székesfehérvári bizottsága mellett működő műemléki albizottságot bízta meg azzal, hogy keressen méltó és végleges helyet a szoborcsoportnak. A város ezredéves évfordulójára ugyanis ismét fel akarják

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

FEJÉRMEGYEI HÍRLAP

1971 APR 15

Bory Jenő 1021

Bory Jenő szobráról van szó

Vasárnapi számunkban szóvá tettük, hogy a székesfehérvári Népköztársaság útján, a felújított savanyúvízkútnál elhelyezett hősi emlékműről nem tudjuk, kiknek az emlékére állította a kegyelet.

Simon Józsefné (Székesfehérvár, Marx tér 3/c, I. 4) kedves olvasónktól levelet kaptunk ebben az ügyben. A „Székesfehérvár szab. kir. város rövid története" című munkából vett idézettel hozza tudomásunkra, hogy a hősi emlékmű *Bory Jenő* neves magyar szobrászművész alkotása, és az ott felsorolt nevek a volt Hunyadi Mátyás Felsőkereskedelmi Iskola azon hallgatóinak emlékét idézik, akik elestek az első világháborúban. Az emlékművet 1929-ben állíttatta a volt iskolatársak egyesülete.

A közlést köszönettel vettük.

Bajó

Ugyanakkor érdekes, hogy közvetlenül a kritikus időszak utáni napokban a nők teljesítménye maximumot mutat.

Egyenlő képesség, kevesebb gyakorlat

Leszögezték a mélyrehatató vizsgálatokat végző kutatók, hogy adottságaik tekintetében a nők semmivel sem rosszabb autóvezetők, mint a férfiak. De az is tény, hogy többnyire gyakorlatlanabbak, kevesebb rutinnal rendelkeznek. Ennek is megvan a magyarázata, ugyanis négy nő közül három csak a hét végén kerül a volán mögé és akkor is csak rövid időre, többnyire olyankor, ha a vezetésben elfáradt férjét kell felváltania.

A kísérletekből kitűnt, hogy egy bizonyos szempontból a férfiak és a nők

Bory Jenő
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMondó
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DÉLMAGYARORSZÁG
Szeged
1969 AUG 27

1021

Szeged szobrai

Toldy Ferenc

(1805—1875)

(34.) A magyar irodalomtörténetírás atyjaként tiszteljük Toldy-Schedel Ferencet, aki főképp a Vörösmartyék által képviselt romantikus irány támogatója volt. A panteonban látható bronzszobrát Bory Jenő készítette.

n

aror

Kö

(x) A Pedagógus Szakszervezet orosz, angol, francia és német nyelvű tanfolyamot indít kezdő, haladó és társalgási fokon audió-vizuális módszerrel. Elfoglaltság heti 2 óra, fizetendő díj havi 25 Ft. Jelentkezni lehet szeptember hó 1-től 15-ig naponta délután 5 és 7 óra között Április 4. útja 1. szám, Ságvári Gimnázium, I. em. balra.

100
cikkből
álló
kiállítását

Drégelypalánk

élet, erő, egész

Mindig ezt kérje az
ÉLELMISZER-KISKERESKEDELMI VÁLLALAT BOLTJ
Gyártja: „Szon

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DÉLMAGYARORSZÁG
Szeged
1970 MÁJ 17

Szeged szobrai

'02

áth Mihály
9—1878)

*A jeles liberális tör-
szobra a Dóm téri
ban áll. A portré
enő szobrászművész
a.*

— Biz

— Ott
sen, de
rám, ott

— Ki

— M
nak, mé
nom. Ha
akkor n

— Bizony. Most vettem el
egy házat, az legalább van.

— Csak ezt az ifjúságot fél-
tem.

— Hm, hm.

— Jobban mondva, sajnálom.

— Hm... hm...

— Nincs jövőjük.

— Hát az nincs nekik.

— Elnézem sokszor őket, hogy milyen szépek, aztán egyszerre csak egy bomba. Bumm...

— Bumm...

— Ezért jó öregnek lenni. Nem valami jó, de azért ez a legjobb.

feladata volt,
nek számítot
Mindenekel
totta be a csi
többször tap
natúr acélrój
a vér.
A főmészár
hértollú kaka
annak vére
az időjárás v
Majd amik
dokat már
kat nyelve
készítse a kal
Ezalatt a
vők már elind
táj felé, tarsoly
hírrel.

1021

Szeged szobrai

Szalay László

(1813—1864)

(26.) Jogászként, publicistaként, történetíróként egyaránt nagyot alkotott Szalay László, a Pesti Hirlap egykori szerkesztője, a Magyarország története című hatkötetes mű szerzője. Szegedi szobrának szerzője — Bory Jenő — öntött bronzból készítette el a kiváló személyiség portréját.

sén 21 803
Sajtóházba.

Belvárosi r
szobát „Elc
21 881" jeli
tóházba.

Azonnali te
sal kertes 2
dőszobás h
Lomnici u.
lődni: szom
sárnap.

Gyermekteler
zaspár albé
keres a Belvárosban fürdőszoba-használattal. „Sürgős 22 360" jeligére a Sajtóházba. x

szegedi vagy Tisza-parti hasonlóra. „Kertes előnyben" 22 411. jeligére a Sajtóházba.

[illegible] első lakásátadással, gazdálkodásra is alkalmas. Boszorkányszeget u. 50.

BUDAPESTI ŐS

1969. szeptember 5-től 15-ig A BNV te
Nyitva: reggel 10-től este 8 óráig

Vidéki látogatóinknak a vásárigazolvány 33%-os utazási kedvezményt nyújt és a Vásár egyszeri meglátogatását teszi lehetővé. Családi jegy szombatra és vasárnapra 4 fő részére 30 forintos áron kapható. Vásár igazolvány beszerezhető a MÁV jegypénztárainál, a IBUSZ menetjegyirodáknál, a városi és községi tanácsoknál.

Bory Jenő, szobra

Székesfehérvár kútjaiból mutatunk be néhányat. Anton Maulbertsch emlékkútja a történelmi városrész központjában áll (1. kép). Medgyessy Ferenc a török alóli felszabadulás alkalmából készítette domborművét (2. kép). István király egykori bazilikája helyén áll az Országalmadíszkút, Ohmann Béla alkotása (3. kép). A régi várfal mentén magaslik Bory Jenő püspökkútja. (4. kép)
(MTI-fotó Szabó Imre felv.)

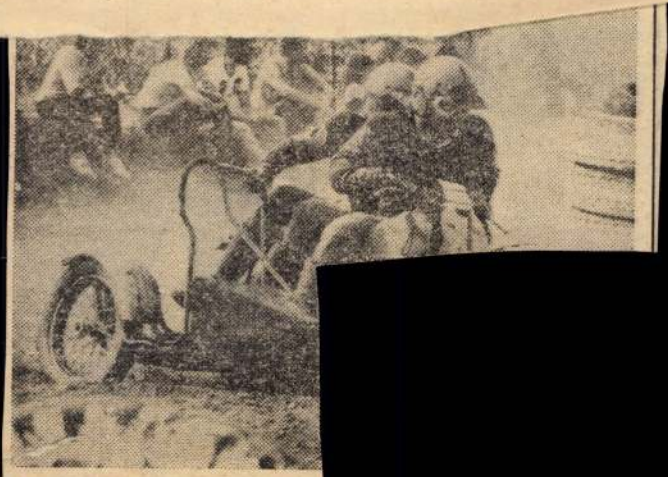

Kiskunlacházán nemzetközi sárnap. Az oldalkocsiszámba vérpár (képünkön) sze

A polip

SEBASTIAN COE a „Dagens Nyheter" című ismert lapnak adott interjúban többek között el-

Bory Jenő

erod

Bardon Alfréd:

A Bory-vár Szeker-
fehérvárott. Bp. 1938.
Kny. a Technika
1938. évi 7. számá-
ból

A cikk az rodalom van

Tervente és épitette
a saját várat
a feldolgozásnál
okvetlenül lásd
ezt a cikket.
Jellemző adatok Boryról!

A m.kir.vallás é
sz.a.kelt s a ki
másа:

Utasitom az a

Bory Jenő

l. B.

Déry 1927

12, 55, 101. l.

Mno-i kiáll-ok Hulföldön az 1927-ében (Dp 1928)

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Bory Jenő

életrajz.

wód Csókássy 14. l. 15 képpel

Képzőmiv. főiskola tanára
a műegyetemen a szobrászat
meghívott előadója.

Hadsereg.

A hajó fedélzetén balra fo
különböző rangfokozatú tengerész
portot. Felirata:

25.
K.K.MARINE.

a bal sarokban: Anton Strassgsch
legalól középütt: Druck, Verlag
Leykum in Wien.

Szines kny., mér. a vk. 33
A. Pettenkoffer-Strassgschwan
nach der neuesten Adjust

55-93-12

Shvoy Lajos püspök, vasárnap szentelte fel az agárdi róm. kath. templomot

Kalocsán, a Szent Jobb körmenet alkalmával avatták fel az első kalocsai érseknek: Asztriknak emlékművét. (Bory Jenő vörös márványból vésett szobrászműve)

RÉSZLETEK A SVÉD—LENGYEL—MAGYAR PENTATLONRÓL

(Őrkény — Lovaglás)

Mielniczek lengyel hadnagy

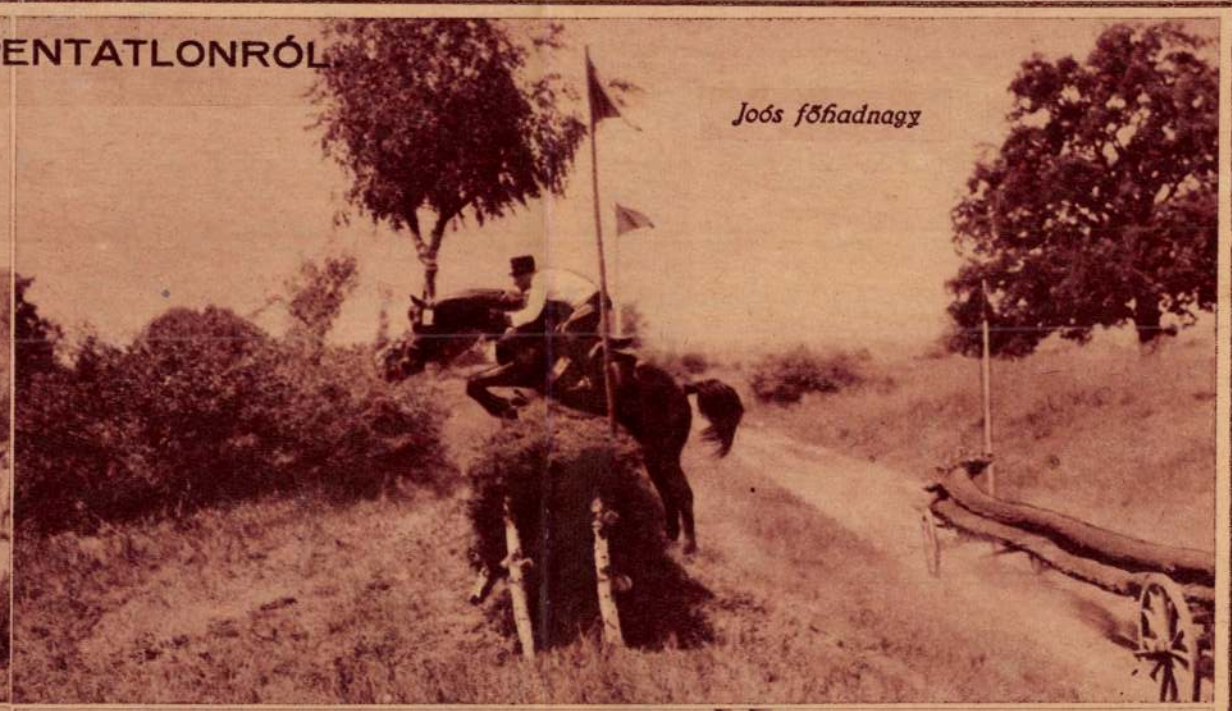

Joós főhadnagy

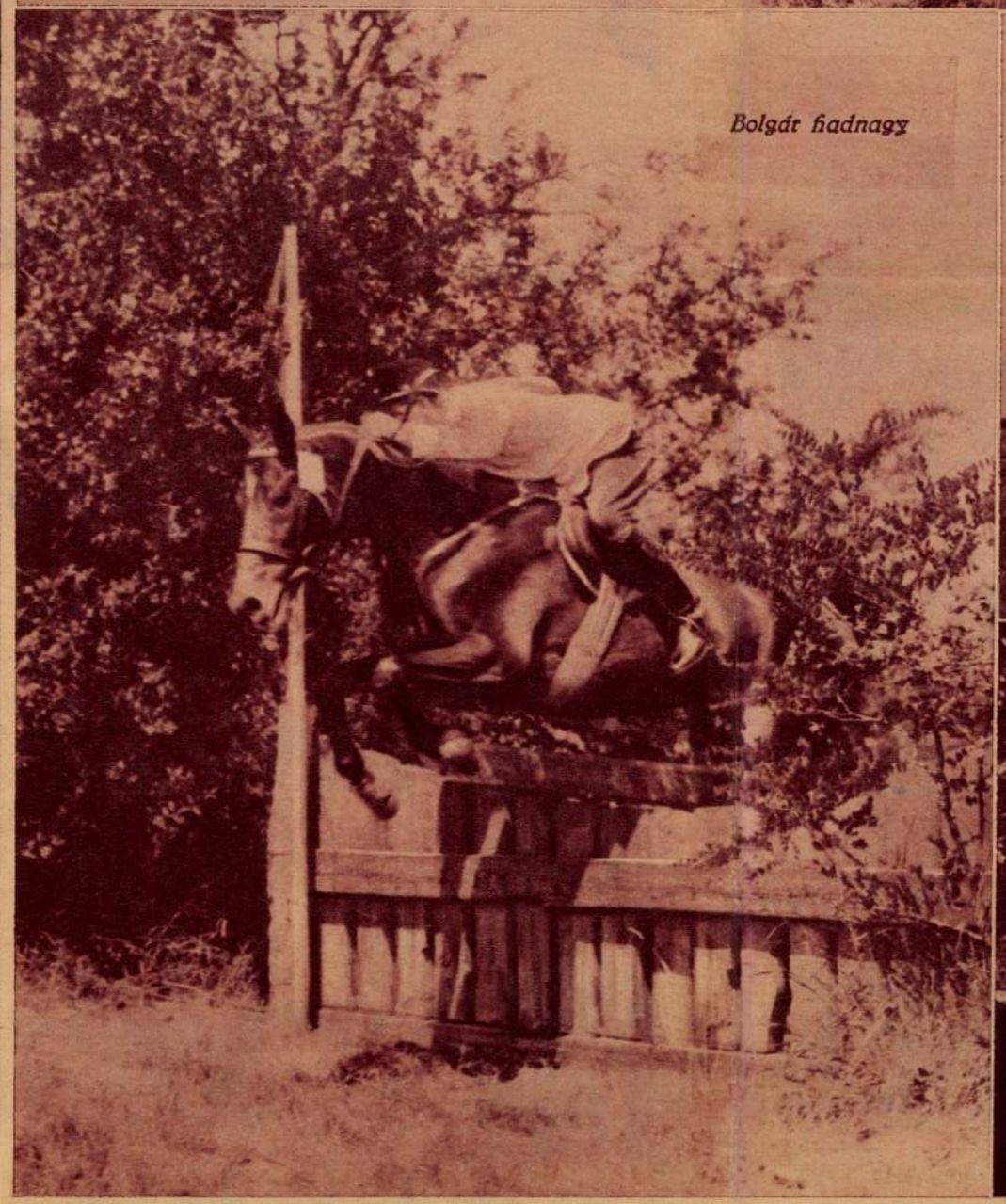

Bolgár hadnagy

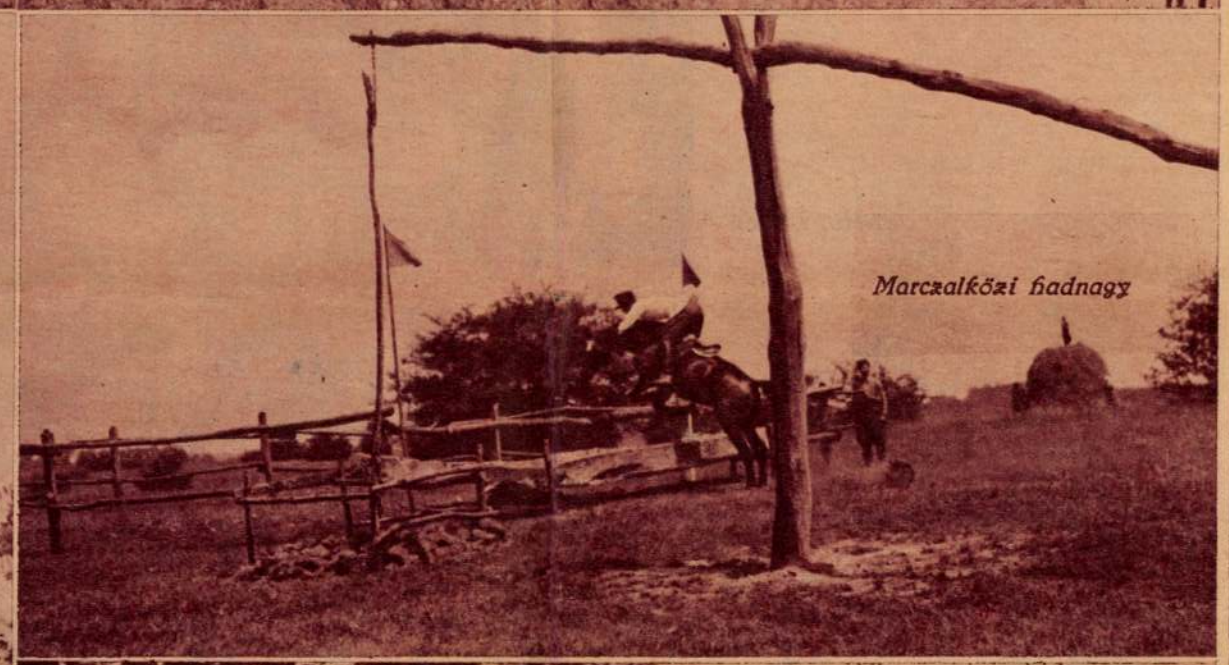

Marczalközi hadnagy

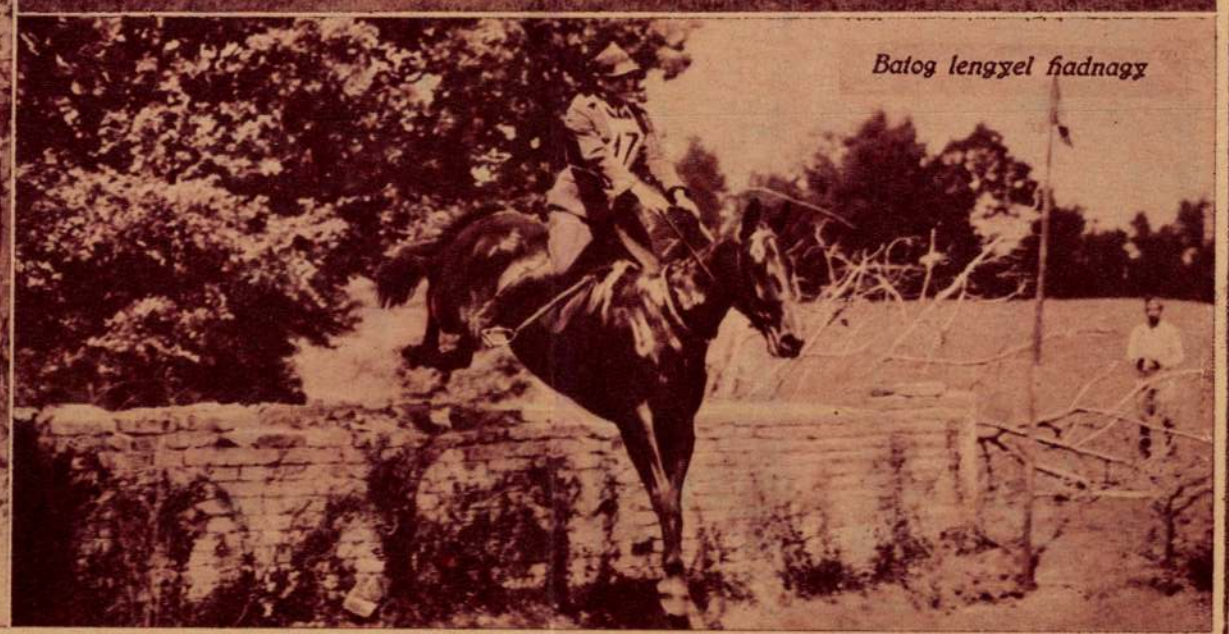

Batog lengyel hadnagy

Kedden délután megkezdődött az amerikai—magyar tenniszmérkőzés, amelynek keretében a világ legjobb játékosa, a wimbledoni győztes Budge és a világ legjobb kettőse, a világbajnok Budge—Mako pár mutatkozott be a magyar közönségnek.

Először a páros mérkőzést tartották meg. A Budge—Mako együttes ellenfele a Dallos György—Asbóth pár volt. Az amerikai világbajnokok 3:0-ás szetaránnyal győztek.

Ezután került sor a nagy érdeklődéssel várt egyes mérkőzésekre, amelyben Szigeti az első szetben Budget 6:4 arányban megaddásra késztette. A második és harmadik szetben Budge győzelmet aratott 6:4, 6:4 arányban. A szetarány eredménye 2:1 Budge javára.

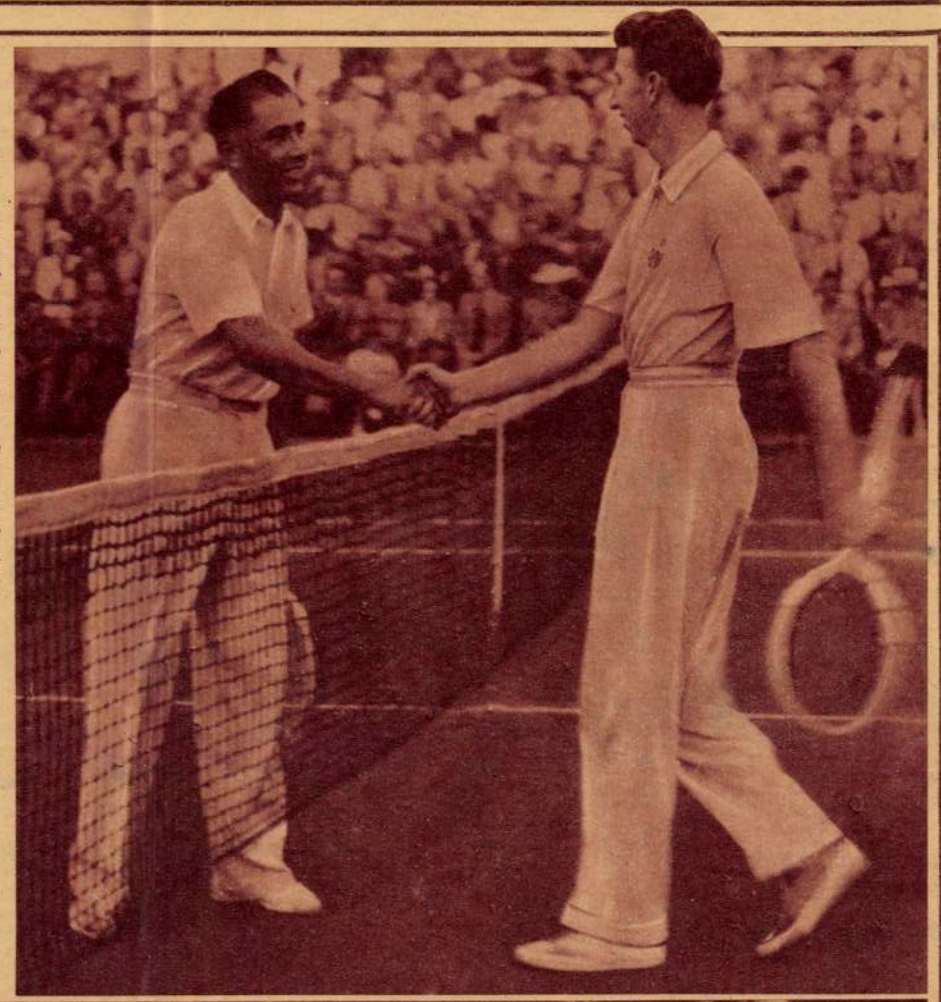

Szigeti gratulál Budgenek.

Balról-jobbra: Budge, Asbóth, Dallos és Mako

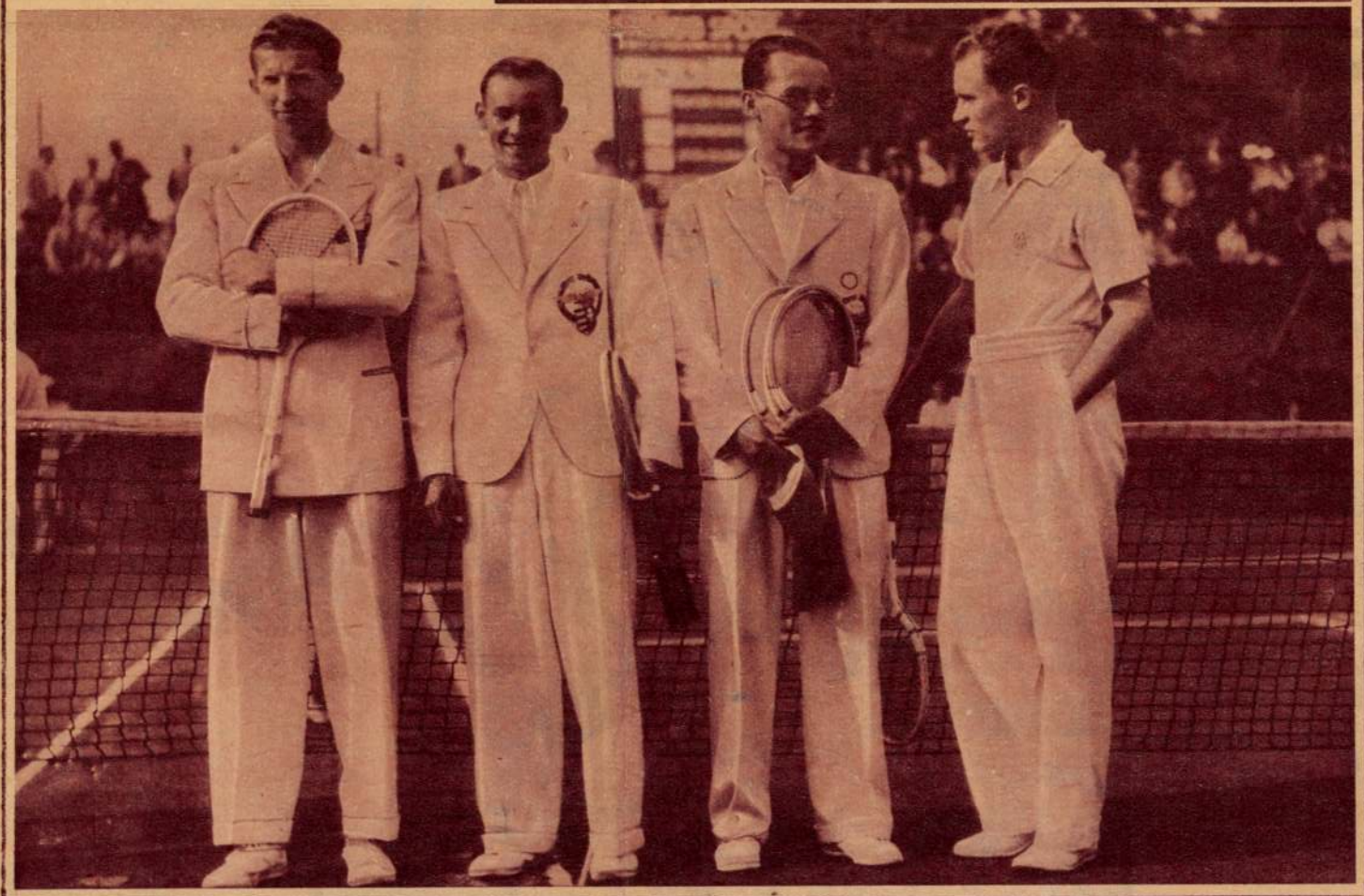

Felelős kiadó: Ifj. Dr. Rupprecht Olivér. —Globus Nyomdai Műintézet Rt. mélynyomása. Nyomdaigazgató: Angermayer Károly.

MAGYARSÁG

Melléklet a Magyarság 1938 julius 7-i számához (127)

Légvédelmi téren jelentős haladást jelent, hogy megkezdődött a gázálarcok üzleti árusítása. Egyelőre két cég van az eladással megbízva s már az első napokban sok álarc fogyott el. Kétféle álarc kapható: az u. n. népgázálarc, amely a közönség részére készül, ennek ára 13 pengő és a munkagázálarc, amely a segédosztagosok részére szolgál, ennek ára 23 pengő

Levegőpróba, amikor megvizsgálják, hogy az álarc teljesen légmentes-e?

Légzési próba, amikor a gázálarcot a szűrő behelyezésével próbálják ki

Bory Jenő
nobrász

Műtereimlátogatás
B. J. nobrászművész-
nél, a képzőművé-
szeti főiskola rekto-
rának. Rádioközve-
títés Budapest I.
hullámhosszán. A
közvetítést vezette
Budinszky Sándor
1944. ápr. 11.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Budapesti Hirlap

1934. aug. 1. Blaha

Lujza zobra.)

Javítás. 1950. IV. 18.

Aeneas bemutatkozik a vadásznőnek.

„Én vagyok a kegyes Aeneas, aki
magamnal hozom hajóimon az ellen-
ségtől megmentett házi isteneket,
hiremnél fogva az ég felett is
ismeretes vagyok, Italiat kere-

(Bory Jenő) cikke
szobrai

( ) Mintarás a
innegyetemen.
Technika 1940.
1. sz. képekkel.

1.56

Müv. 1 köt. 8-ad r.

I./polyi/ A./rnold/

Magyar mü- és történelmi emlékek kiállitása.

Mütörténeti tanulmány különös tekintettel a magyar ötvös
és zománczmüre.

Különnyomat a "Századok"ból.

Bory Jenő

verseskönyve

Márvány szilánkok
Bory Jenő szobrász-
vésője alól
Bp [1938]
Kepekkel

Felesejchez ist
töltemenjek –
Felesegenek marvány
mellizobra repr

A 15. ér hozzáosnj évfordu-
lójára készült szobor repr

Battista : *Madonna Jézussal.*

< Bory Jenő >

< > Öntsük szobra-
inkat aluminiumból

Technika 1940.
6. 4.

A KIÁLLITOTT MŰTÁRGYAK JEGYZÉKE

1979 NOV

A RETTENET „ÉLMÉNYÉT" FOGALMAZTA MEG
MADÁRJÓSLAT
PABLO NERUDA 75 ÉVE SZÜLETETT
HETI RÁDIÓ- ÉS TELEVÍZIÓMŰSOR
GYERMEKVILÁG
FIATALOKNAK—FIATALOKRÓL
LÁNYOK—ASSZÓNYOK
TUDOMÁNY—TECHNIKA

FEJÉR MEGYEI
HIRLAP

46. HÉ

Száz éve született Bory Jenő (2.)

Szerelmi szenvedély, szenvedélyes munkaszeretet

Miért „mostohafia" Bory Jenő Székesfehérvárnak? Miért nem méltányolja jobban szülővárosa a tehetséges, sokoldalúságát, kitartását? Háder Istvánnak, Fehérvár díszpolgárának ez a dilemmája. A volt Bory-tanítvány az egyik okot a következőben látja:

— Életében sem kényeztette városa, bár azt nem szabad elfelejteni, hogy ösztöndíjas volt az egyetemen. Ami a szívén, az a száján természete miatt nem volt mindenütt népszerű. Előnyt élveztek az idegenek, jó példa erre „utazó" szobra. Egyik remek alkotása a Püspökkút eredetileg a Szabadságtéren, az Országalma helyén állott, innen elvitték az állomás elé, majd a Piac térre. A szoborcsoport a város ezeréves történelmének idézője.

— *Mit tud arról a bizonyos nagy feladatról, amely csak álmaiban és rajzaiban létezett? A szarajevói emlékműre gondolok.*

— Én is csak olvasmányaimból tudom, hogy katonatisztként vetődött Szarajevóba az első világháború alatt, ahol egy jezsuita rendházban szálltak meg. Egy művelt, nagytudású szerzetes megtudván, hogy Bory szobrász és építész, közreműködött abban, hogy megkapja a Ferenc Ferdinánd-emlékmű, a fogadalmi templom és a gyermekotthon építésének terveit. Az impozáns tervekért még a Ferenc József-rend lovagkeresztjét is megkapta, de az első világháborút követő történelmi helyzetben a nagy mű nem épülhetett meg. Talán ezért, talán a benne feszülő nagy alkotókedv miatt látott hozzá nagyszabású egyéni tervéhez, lovagvárához, amelyben kifejeződik felesége iránti rajongása is. Ez nemcsak legenda, nemcsak idegenforgalmi „mézesmadzag", valóság. Amikor egy tervrajzügyben nála jártam, ezt tanácsolta: ha megnősülsz, csak ilyen asszonyt vegyél el, de jó ha tudod, ilyen csak egy van a világon. Szobrászként rengeteg jelentős megbízást

(Folytatás a 2. oldalon)

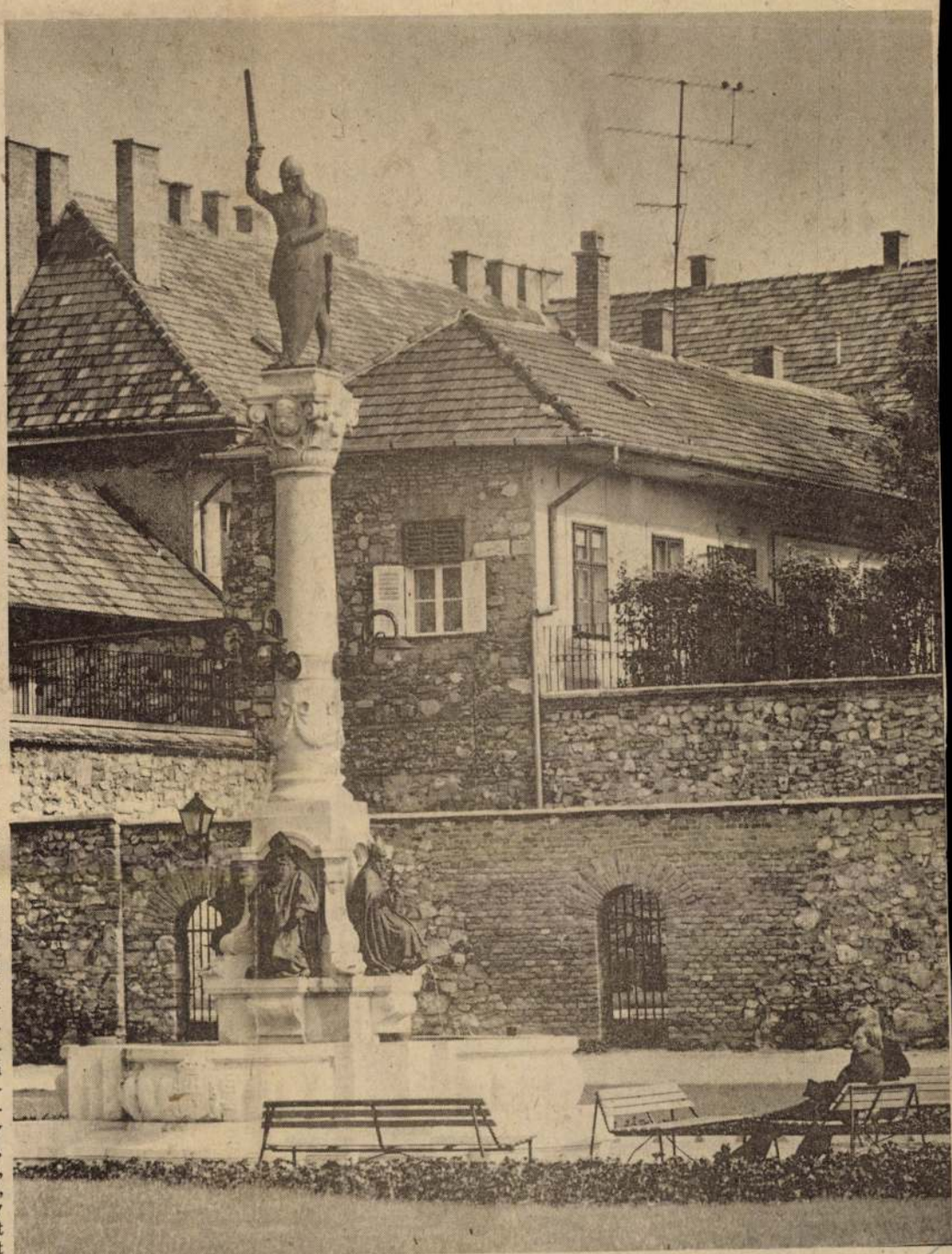

Az „utazó" Püspökkút, amely jelenleg a Piac téri várfal előtt áll

MH SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
FEJÉR MEGYEI HÍRLAP

Száz éve született Bory Jenő (2.)

Szerelmi szenvedély, szenvedélyes munkaszeretet

(Folytatás az 1. oldalról)

kapott, az ország szinte minden részén áll egy-egy alkotása. Sok monumentális síremléke van a Kerepesi-temetőben, például a Petőfi családét is ő készítette. Én nem tartom túlzásnak egyik neves kortársa véleményét, aki a reneszansz nagymestereihez hasonlította.

A fürdőző Zsuzsánna

Bolondéria a megszállottság?

Áron Nagy Lajos, a Képzőművészeti Főiskolán volt a tanítványa. Így vélekedik:

— A mai ember nem tud mit kezdeni egy ilyen életművel. Sietős világunkban nem divat az efféle kitartó, szorgalmas, a szellemet és a fizikumot is igénybe vevő feladat. Legtöbben sznobságból lemosolyogják és amikor ezt teszik, tulajdonképpen leértékelik a soha el nem fáradó, cselekvő és alkotó kedvet. A megszállottság, az ügybuzgalom sokak számára afféle bolondéria, a szerelmi szenvedély és a szenvedélyes munkaszeretet, „gyanús" dolog. Boldizsár Iván egyszer könnyelműen leírta, hogy ez a vár egy „művészeti fintor". Jó ideig ennek hatása alatt nem mertek mást mondani. Pedig ebben az eklektikus építményben egy sor szellemes építészeti ötlet is van. Az oszlopok százai például úgy készültek, hogy a kátránypapírt hengeresen összehajtotta, dróttal összefogta, ebbe öntötte a betont és ezzel kész volt az oszlop. Ha nem lett volna művésze az építészetnek, s főképp a szobrászatnak, pedagógusként is szobrot érdemelne. A lényeget mindig kitűnően érzékeltető, isteni jó humorú előadását nagy örömmel hallgattuk. Szerette „földijeit" és megkülönböztetett figyelemmel, gondoskodással vette őket körül. Egyszer egy római gyerekfejet reliefre kellett áttennünk, s amikor megnézte az én munkámat, így szólt: „Kitűnő! Ugye kegyed fehérvári? Azért olyan kitűnő!" Amikor pedig megkaptam a római ösztöndíjat, leutazott Pestről, személyesen keresett meg engem és az iskola igazgatóját, ahol dolgoztam. 1955-ben közös kiállításunk is volt Budapesten, a Fényes Adolf-teremben, ahol ő, a mester és két tanítványa szerepelt. A megnyitón Stróbl Zsigmond és Csók István is ott volt. Ha semmi más nem lett volna, csak szorgalmas munkásember, akkor is tiszteletet érdemel. Ma is hallom azokat a kalapácshangokat, amelyek már hajnali négykor megszólaltak a várban. Mi szüretelni mentünk az Öreghegyre, és a munka dandárja idején még ágyban voltunk, amikor az ő kalapácsa már megcsendült. Nemcsak tervezője volt építményének, nemcsak kísérletező technikusa, építőmunkása is.

A székesfehérvári beton-templom. Külső héjalás nélkül készült kupolája Közép-Európa első betonkupolája volt, 1907-ben kezdte építését (A fotókat Kabáczy Szilárd készítette)

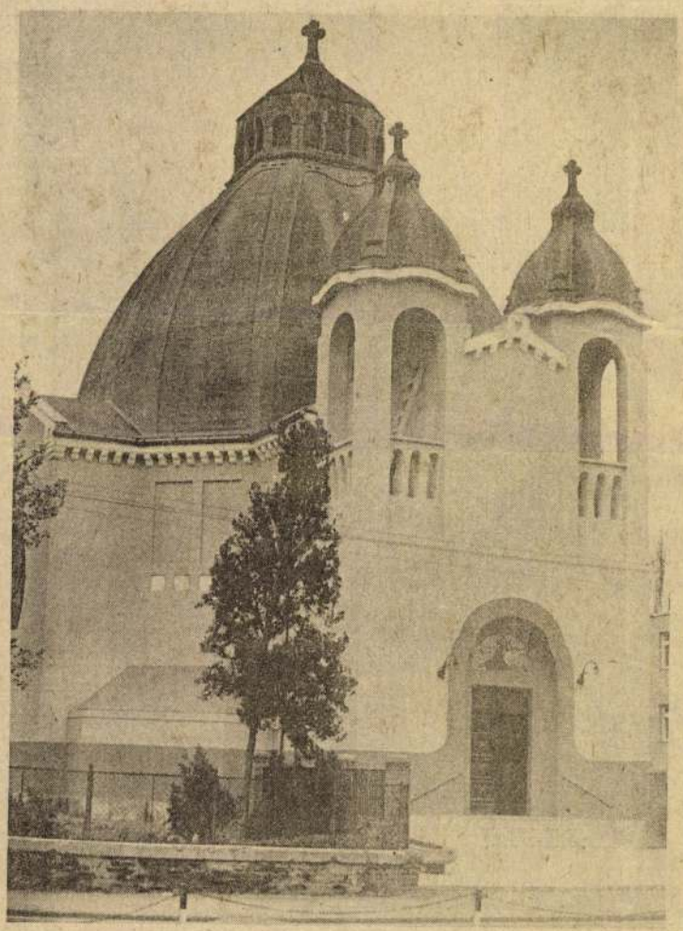

Fiainkat mások dédelgetik

Örömmel hallgatom Áron Nagy Lajos vallomásait, de dilemmám nem hagy nyugodni, ezért beleszólok:

— Engem zavarba ejtett a képtár bősége, zsúfoltsága, de főleg rendezetlensége, és az a fajta hamis békés együttélés, amelyben a remekművek és az amatőrmunkák léteznek.

— Igen. Az ott lévő anyagrengeteg, és egy jó rendezői elvre, szakértő szelektálásra vár. Ez persze nem lehet akadálya annak, hogy nagyobb tisztelet és megbecsülés övezze városunk remek fiát.

A szülőváros, sajnos, nemcsak vele bánik méltatlanul. Megfeledkezett és megfeledkezik még a Borynál nagyobb szellemekről is, engedi, hogy kincseit mások kamatoztassák, saját bölcsőjében dédelgetett hogy fiait „idegenek" fogadják be és fogadják el. Persze bárki és bárhol dédelgeti őket, közös kincseink ők, de meggyőződésem, hogy az élők is nagyobb kedvvel alkotnak, ha tudják, hogy itthon sem felejtik őket, légyen bár mindenütt otthonlétük.

Zágoni Erzsébet

A Nemzeti Galériában őrzött Monna Vanna. Egy firenzei kapitány felesége volt, aki szépségével igázta le a város ellenségeit

A Hitvesi szeretet szobra. A vár kápolnájában áll, ahol az asszony az isten. A lábainál heverő angyal a férj, fölöttük pedig az irigykedő múzsák Mona Lisával az élen, még nekik sem volt részük ekkora hódolatban

Bory Jenő szobrász

Bory Jenő (Székesfehérvár, 1879. nov. 9. -- Székesfehérvár, 1959. dec. 20.): szobrász, épitész és festő. Épitészi oklevelének megszerzése után a Mintarajziskolában festészeti tanulmányokat folytatott. 1908--12 között Stróbl Alajos mesterisko-

Magyar Életrajzi Lexikon

lájának volt tagja. Épülettervek mellett számos hősi emléket, emlékművet, épületplasztikát, siremléket, egyházi jellegü szobrot készitett. 1911-től a Képzőművészeti Főiskola tanára, emellett 1920-tól a Müegyetemen a szobrászat előadója. 1923-ban kezdte építeni Székesfehérvár közelében a neoromán stilusu m. királyszobrokkal diszitett Bory-várat. Anyagkisérleteinek eredménye az un. pirobazalt, amelyből számos kisebb szobrot készitett.

K.

Budapesti Hírlap. 1913 okt. 21. (Az Erzsébet emlék.) — *Építő Ipar.* 1911. 41. l. — *Kézdi Kovács László:* Az Erzsébet-emlékmű. *Pesti Hírlap.* 1913 máj. 28. — *Kiáll. tárgymutatók.* — *Magyar Hírlap.* 1913 okt. 12. (Gróf Batthyány Lajos. Szoborleleplezés Ikervároon.) — *U. o.* 1913 okt. 14. (Az első Batthyány-szobor.) — *Művészet.* 1908. 271. l. — 1909. 200. l. — 1913. 206, 228. l. — *Pesti Hírlap.* 1908 okt. 22.

BORY JENŐ szobrászművész

Boryné portréja, bronz
Bölény "
Horgoló leányka "
Bosnyák ló "

A Magyar Képzőművészek és Iparművészk Szövetsége és a Műcsarnok kiállitása, Fényes Adolf-terem 1955.szept.9- október 2-ig.

Bory Jenő MDK

Fájdalom, pyrobazalt

Mücsarnok 1924. tavaszi kiállitás

Bory Jenő

MDK

Monna Vanna, gipsz

Műcsarnok 1924. tavaszi kiállítás

Bory Jenő

MNK

A világháborúban elesett honvéd orvosok hősi-emlék pályázatának tervei

Műcsarnok 1939. téli tárlat

Bory Jenő MDK

Olvasó leány, részlet, gipsz
Játszó gyermekek, gipsz
Háboru és béka, gipsz
A szegedi háboru és béke kutja, gipsz

Műcsarnok 1944. márc-ápr.
Tavaszi Tárlat

MDK

Bory Jenö, szobrász

Gyermekszobor. Bronz.
Arkádia. "

Mücs.-OMKT."A gyermek a müvészetben" kiáll.1940.II.-III.
Kat.14.1.

MDK

Bory Jenő szobr.

KMTárs őszi tárl. 1938. nov. Mücs.

33 l.

MDK

Bory Jenő

Tav. kiáll. Mücs. 1925. máj. 33.1.

MDK

Bory Jenö, tanár, szobrász

növendékei két vázával szerepeltek a kiállitáson, azonkivül pirogranit, márvány, mészkö, alkotás aikkal.

Az Ernst Muz. OMKK Föisk. Helikon kiáll.-ai.
OMKK Föisk Növ. Munk. kiáll. Bp. 1923 márc. Kat. 9.1.
18-25 fő 11.1.

MDK

Bory Jenö, tanár

növendékei relief-fejekkel szerepeltek a kiállitáson./495- 505./

Az OMKK Föisk.Növ.Munk.kiáll. 1923 márc.18-25. Kat. 18.1.
Ernst Muz.

MDK

Bory Jenő

Szemérmes, piróbazalt

Tanulmányfej, márv.

Nagy Szuleimán. piróbazalt

Angol-magyar kiáll. Mücs. 1926. máj. 12. l.

13.l.

Bory Jenő

MDK

Merengő, márvány

Műcsarnok 1932 tavaszi kiállitás

Bory Jenő

MDK

Aranyhaju, pirobazalt

Mücsarnok 1932 tavaszi kiállitás

MDK

Bory Jenő

Szent Antal, gipsz

KMTárs kiáll. 1941. dec. Műcs. 8. 1.

Bory Jenő

Kőszeghy László,

Miccarnok 1932 tavaszi kiállítás

MDK

Bory Jenö, szobrász

Petöfi.	Pirobazalt.
Szégyenlös.	"
Cézár.	Pirobazalt szobor.
Mária királynö, II.Lajos özvegye.	Pirob.szobor.

OMKT-Mücs. Tavaszi kiáll. és Gyüjt.kiáll.1925 máj.-Jun.
Kat. 11.1. és 12.1.

MDK

Bory Jenő

Méhes Zoltán, terr.

Téli kiállitás. 1935. nov.-dec. Mücs.
11.1.

Bonj Jeno

Hanes Rolfan, tarr.

Mica.

L.L.

MDK

Bory Jenő

Gaády Gyula, terr.

Téli kiállitás. 1935. nov.-dec. Mücs.
12.1.

1254.

<Bory Jenő>

cikke

<> Falfestmények

rögzítése

Magyar Építőmű-

vészet. 1944. junius

156. l.

< Bovy Jenő >
cikke

< > Öntsük sobrainkat aluminiumból. – Technika 1940. 159–160. l. képekkel.

– dr Misángyi Vilmos mineggetemi ny. r. tanár hozzászolása.

A. Straub + 1891, et achevé par le chanoine G. Keller.

1879 – 1899.

I. – XXV. + 1. – 59 + 1x – 6x + 1. – 7. ll., I. – LXXX. Répertoire

Strasbourg
Imprimerie Strasbourgeoise

Bory Jenő

archépe Zombory
Moldován Bělásos

Repr.

Pipics Szaz m. festő

28. l.

(1942)

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Bory Jenő

Prohászka Ottokár
halotti maszkja
fentitől

Marosi Arnold

A Székesfehérvári
Múzeum.
Magyar Művészet
1930, 477 l.

Bory Jenő

Rökk Hilárd díj

1922.

Kitüntető elismerés

1923

M.D.K.

Bory Jenő

146. Gyermekszobor. Bronz.
148. Arkádia. Bronz.

"A gyermek a müvészetben" kiállitás tárgymutatója. Bp. 1940. Orsz. M. Képzőmüv. Társulat. 14. l.

MDK

Bory Jenő

Tál elefántokkal

Angol-magyar kiáll. Műc. 1926. máj. 14.1.

Bory Jenö, szobrász.

Gulyás Sándor.	Bronz
Kelö napsugár	Gipsz.
Ámor pistollyal.	Bronz.

Bp.Műcs.-OMKT. Nemz.Képzőművk.kiáll.. /Rend.M.Kir.Vall.-
Közokt.Min./ 1933 ápr.19-máj.25. Kép.tm. 12.l.

MDK

Bory Jenő, szobrász

112.	Fájdalom.	Karst-márvány.
2o5.	Ámor a pisztollyal.	Aluminium. 11.1.

Bp.Mücs.-"A Magyar Müvészetért".Képzöm.Kiáll. 1942.
Jun.6._22.
Kat.8.1.és 11.1.

MDK

Bory Jenő

Szent András. Gipsz.

Tavaszi Tárlat. 1940. ápr.-máj. 18.l.
Mücs.

MDK

Bory Jenő

Blaha Lujza. Br.

Tavaszi Tárlat. 1940. ápr.-máj. 16.1.
Mücs.

Bory deus

Blanc-Dujas. Br.

Nîda.

Je.I.

MDK

Bory Jenö, szobrász.

Burger Károly egy.tan.arcképe. Márvány.
Gyermekszobor. Bronz.

Bücsarnok.IV.Képzőmüv.kiáll. "A Magyar Művészetért".
1943.máj.10-30. Kat. 8.1.

MDK

Bory Jenö, szobrász

11e. Nádler Róbert. Terrakotta.

Bp.Mücs. - OMKT. Nemz. Képzömüv. Kiáll. 1934. ápr.29.-
Kat. 8.1. jun.17.

Bory Jenő MDK

Magyar nemes. Pyrobazalt

Műcsarnok 1927. tavaszi kiállitás

Bory Jenő

Gulyás Sándor festőművész aremása, bronz

Műcsarnok 1927. tavaszi kiállitás

Bory Jenő MDK

A máriabesnyői MÁV állomás Madonnája, gipsz

Műcs arnok 1936. okt.-nov.
A nő a művészetben kiáll.

Bory Jenő MDK

Bory Jenőné arcmása, márvány

Műcsarnok 1936. okt.-nov.
A nő a művészetben kiáll.

Bory Jenő MDK

Irgalmas nővér, pirobazalt

Műcsarnok 1936. okt.nov.
A nő a művészetben.kiáll.

Kollauch faiskola, Szeged
nagyválasztéku és elsőrangu növényanyaggal szolgál. — Kérjen árajánlatot.

taság — nevet a művész, — mert *voltaképpen 128 oszlopa van az udvarnak*, amelyeken körben 27 kupola emelkedik. Ezekre az oszlopokra lassankint szobrok kerülnek s megvalósitom régi tervemet: *a hősök és királyok galériáját.*

Néhány szobor már el is készült. A két méteres, impozáns alakok valóban lenyügöző látványt nyujtanak az öt-hat méter magasban körben futó nyilt folyosókon.

— *Hát ez az!* — mutat fel müveire a művész. — *Maga a megelevenedett történelem!*

Almossal, az ősvezérrel kezdődik a sor. A százévesnél is idősebbnek ábrázolt, vén ázsiai pásztor, aki a Duna-Tisza közébe terelte nyáját, sulyosan és lelkeket döngető, kemény testtartással áll a magasban. Mellette *Árpád* fejedelem, két fiával: *Leventével és a kis Zsolttal*, akik atyjuk oldalán már annak kardját és buzugányát szorongatják. Eredeti felfogásban lép elénk a szent királyi család: *Szent István, Szent Imre és Boldog Gizella.* A mellettük levő üres helyre *I. Géza* és *Szent László* alakja kerül — ha elkészülnek.

— Sorban utánuk következik majd az izmos termetü, kezében könyvet tartó *Könyves Kálmán*, akit a botjára támaszkodó *Vak Béla* alakja emel ki érdekes ellentétként. A világosság és a sötétség — egymás mellett! — magyarázza *Bory* Jenő. — Ezután *III. Béla és felesége, Antiochiai Anna*, majd *IV. Béla és leánya, Boldog Margit, Kun László és anyja, Erzsébet királynő, II. Endre és leánya, Szent Erzsébet* szobra jön és a sort *III. Endre*, az utolsó Árpádházi király alakja zárja be.

— És középre, a kis házikápolna elé kiket tervez a művész?

— Ide jön *Kézai krónikás, Róbert Károly és Nagy Lajos, Toldi Miklós, Erzsébet királynő és férje, Brandenburgi Zsigmond őrgróf*, majd *Rozgonyi Cicelle* finom alakja.

Megyünk tovább a történelem multba futó országutján...

A százoszlopos udvar jobboldalára kerül *II. Ulászló*, majd *Hunyadi János* és *Kapisztrán János* páncélba öltöztetett alakja, azután *Mátyás király, Beatrixszal.* A müvészeteket pártfogoló hires király *épitőmesterének és szobrászának* szobrai után *II. Lajos* és *Tomori Pál* érsek alakja következik, utánuk a két *„ellenkirállyal"* a farkasszemet néző *Zápolya Jánossal és Ferdinánddal*, akiknek lábánál ott lesz sok civódásuknak oka, a magyar cimer. *Martinuzzi Fráter György, Izabella királynő és a kis János Zsigmond, Zrinyi, a hős és Zrinyi*, a költő, *Szondi, két apródjával*, végül *Tinódi Lantos Sebestyén* már készen levő szobrai fejezik be a hosszu sort.

Valóságos történelmi ismétlés volt, amig a végére jutottunk!

— Igen, Álmossal kezdődik a galéria és Tinódival végződik, aki mindezt a hajdani multat olyan szépen megénekelte — mondja *Bory* Jenő. — Egy csomó szobor már készen van, itt állnak fent sorban, hogy várják az utánuk jövőket. *Talán két év mulva készen is leszek valamennyivel.* Ha Isten segit ... mert mástól még idáig nem kaptam semmiféle támogatást sem ...

— És miért mindez? Kinek csinálja? — kérdezzük meglepetten.

— *Hajt a lélek és a buzgóság* — feleli csendesen. — Kell ez is, mert eltiprott korunk vágyódik a monumentális, a történelmi hangulatok és levegő után. Talán, hogy a dicső multtal vigasztaljuk magunkat a szerencsétlen mai világban...

Agyagos kezében még ott a véső, amellyel a történelmet faragja ki fehérvári magányában. A kéz kissé fáradtan csügged a föld felé, de homlokára tolt kalapja alól a derüs, kék szeme bizakodóan néz *felfelé. Bory* Jenő hisz és remél, dolgozik és küzd tovább. A XX. század ideális, romantikus magyar művésze épit, amikor körülöttünk mindenki csak rombol és összeomlani készül a világ...

Kinizsi Andor.

SZOBROKBÓL KÉSZÜLT TÖRTÉNELEM

Hősök és királyok galériája épül a fehérvári Bory-várban

(Felvételek a képes mellékletben)

Székesfehérvár, november 6.

Ősz jár az Öreghegyen.

Mintha nem is november volna, hanem szeptember vége: langyos-csipős a levegő, néha még a nap is kimosolyog a felhők mögül és fáradt sugaraival megcirogatja a kopárságba hulló szőlőket. A pincék és a hajlékok zsalugáteros ablakai már behunyták szemüket és némaságba dermedten várják a késlekedő telet. Megállt a munka, az élet pihenni tért.

Az érdekes Bory-váron azonban lobog a zászló, jelezve, hogy *Bory* Jenő szobrász-tanár és épitész nem tette le örökké csattogó, vésőjét, kalapácsát, hanem otthon van és nyilván — dolgozik. Másfél évtized hallatlan szorgalmu munkájával épitette fel, *ugyszólván két keze munkájával*, ezt a különös épitészeti csodát, amelyről egy évvel ezelőtt a *Nemzeti Ujság* már beszámolt. Ha most mégis ujból arrafelé ballagunk a barna levelek zörgő avarján, nagy oka lehet annak: *szenzációs alkotásokkal gyarapodik a vár!*

Hatalmas két torony között, nyolc méter magasban, hat méteres láncra akasztva két méteres pallós lóg, rozsdamartan, komoran. Mintha a várur szigoru törvénykezési jogát jelképezné. Pedig az óriási termetü *Bory* Jenő lágy, kedves művészlélek, aki szivesen fogadja látogatóit, hogy megmutassa nekik csodálatos birodalmát.

— Csak tessen bejönni, akad itt nézni való!

Ahogy végigsétálunk a 32 szobán, négy műtermen, leóvatoskodunk a földalatti kazamatákba és felmászunk az erkélyekre, kilátó tornyokba, amelyek mind tömve vannak képekkel, szobrokkal, pompás művészi alkotásokkal, bizony, kiszakad szivünkből a kérdés:

— *Hogy lehet emberben ennyi idealizmus?!* Hiszen ennyi munkával, ennyi pénzzel jövedelmező bérházat épithetne Pesten, de ő mégis várat alkot, a művészetek várát, hogy megtöltse a művészet igaz gyümölcseivel.

A történelmi látkép

Székesfehérvár minden röge az Árpádház nagy királyairól regél. *Az Öreghegy hajdan Árpád vezér családi birtoka volt* és bizonyára sokszor látta vendégül a nagy fejedelmet. *Kun László királyunk édesanyja adta aztán tulajdonul a kies szőlőhegyet Fehérvár polgárainak*, akik eléggé megszolgáltak érte. Üres volt éppen a királyi kincsesláda, amikor a koronázás történt, igy hát az ősi koronázó város látta vendégül a nagy ünnepségekre egybegyülő hatalmas vendégsereget.

Ha a Bory-vár fokáról letekintünk, látjuk az *Aranybulla-hegyet*, amelynek csucsos, vulkáni kupjáról *II. Endre király 1222-ben az „aranybullát" kihirdette.* Véletlen-e hát, hogy a történelem közelsége annyira megihlette a művészt?

— Itt nem „működött közre" épitőbizottság, nem szólt bele senki sem a munkámba — mosolyog *Bory* Jenő.

Most érkezett el a *Bory*-vár épitésének egyik legnagyobb részletéhez: *a 100 oszlopos udvar végleges kialakitásához.*

— Ez ugyan megbocsájtható csalafin-

GRAND HOTEL : WIEN I., KARNTNER-RING 9.

MEGJELENT
ZAYMUS GYULA
uj regénye:
IZZÓ TALAJON
Megrendelhető a **Szent István Társulat** könyvkereskedésében és a **Kordánál.**
Füzve P **2.60** Kötve P **3.20**

Nemzeti Ujság 1937. nov. 7.

SIR JOHN SIMON AZ ANGOL MONARKISTA ESZMÉRŐL

London, november 6.

Sir John *Simon* pénzügyminiszter *feltünően optimista beszédet tartott* pénteken sponwalley-i választói előtt. Az angol közvélemény teljesen *indokolatlanul aggódik a békéért* — mondotta a pénzügyminiszter. — A nemzetközi helyzet *korántsem olyan veszedelmes, mint amilyennek mondják, s minden remény megvan a békés kibontakozásra.* A fontos csak az, hogy Anglia ne veszitse el a jövőbe vetett bizalmát. Beszéde további során Sir John *Simon az angol monarchisa eszme nagy jelentőségét hangoztatta.* Bármilyen nagyok legyenek is a pártpolitikai nézeteltérések, az angol nemzet sohasem fog meghasonlani magával. Ennek a nemzetnek minden tagja *egyetlen hatalmas családot alkot* és bizik abban, hogy az ősi nemzeti hagyományok biztositják Nagybritannia jövőjét és örök fennmaradását.

HÁBORU KÉSZÜL

Haiti és San Domingo között?

Washington, november 6.

A külügyminisztériumhoz *Haitiből* érkezett jelentés szerint *Haiti* és *San Domingo* köztársasága között *feszült a helyzet egy véres határincidens miatt,* amely sok ember halálát okozta. Amerikai lapok jelentése szerint *nyilt ellenségeskedés kitörésétől kell tartani.* A külügyminisztérium *Norwebet,* az Unió sandomingoi követét, aki most Haitiben tartózkodik, utasitotta, hogy haladéktalanul térjen vissza állomáshelyére. A feszültség arra vezethető vissza, hogy *Haitiból* a kedvezőtlen gazdasági viszonyok miatt *többezer ember átlépte a határt* és rendkivül alacsony bérért vállalt alkalmazást *San Domingoban.* Állitólag a határátlépések megakadályozása során összetüzésekre került a sor a sandomingoi katonasággal, ami *haiti állitás szerint ezer haiti állampolgár életébe került.*

Két halott skót katona a Sion-hegye tövében

Jeruzsálem, november 6.

A *Sion-hegyének tövében* pénteken este *két agyonlőtt angol katona holttestére akadtak. A szoknyás skót katonák fegyvertelenek voltak.* A merénylők mindegyiket négy revolverlövéssel ölték meg. A megyilkolt angol katonák *nem voltak szolgálatban* és szabadidejüket sétára akarták felhasználni. A merénylet elkövetésével két arab férfit gyanusitanak, kiknek fölkutatására azonnal nagyobb apparátust mozgósitottak. Szombaton reggelig nem sikerült a gyanusitottakat előkeriteni.

Hol vannak a magyar tengeri hajók?

A Tengerészeti Hivatal a magyar tengeri kereskedelmi hajókról az alábbi helyzetjelentést közli:

A „Csárda" gőzös utban Cardiffból Rosarioba. Cime: c/o Chadwick Weir & Co., 25 de Mayo 520. Buenos Aires. A „Csikós" gőzös utban Iquiqueből Gibraltárba, rendeletre. Cime: c/o Craggs & Co., 4. Lloyds Avenue, London E. C. 3. A „Kelet" gőzös november 3-án indult Rio de Janeiroból még ismeretlen európai kikötőbe. Cime: még ismeretlen. A „Nyugat" gőzös utban Vancouverből Liverpoolba, érkezése november 8-ára várható. Cime: c/o Henry Syber & Co. 3. A Mersey str. Liverpool. A „Turul" gőzös október 30-án indult Singaporeból Moji japán kikötőbe, érkezése november 15-én esedékes. Cime: c/o Nippon Kageku Kogyo Co., Tokió. Az „Albert" gőzös november 8-án indul New Castleból Oporto portugál kikötőbe, ahová november 18-án esedékes. Cime: c/o B. Burger, Genova, P. O. B. 1852. A „Szent Gellért" gőzös utban New Orleansból Bordeauxba, érkezése november közepén esedékes. Cime: c/o Daniel Binaud Courtier Maritime. Bordeaux. A „Duna" gőzös utban Izmirből Istanbul felé. Cime: c/o MFTR Agenzia, Braila. A „Budapest" motoroshajó utban Samos szigetéről további görög kikötők felé. Cime: c/o „Intrak", Istanbul, P. O. B. 1199. A „Szeged" motoroshajó utban Alexandriából görög kikötők felé. Cime: c/o Shipping, Chartering & Forwarding Co. 16. Rue Homere. Piraeus. A „Tisza" motoroshajó felszerelés alatt az ujpesti öbölben.

nadrág, hibátlan..... 1.48

Női és férfi meleg trikókesztyük különféle fazónok és szinek 1.48

Bársonyflanell, leguj. minták, kb. 70 cm sz. 1.48

Melltartó, müselyem trikóból 1.48

Divat gyapjúkendő, 3-sarkos, vagy sálforma, szines, csikos 1.48

Női zsebkendő, szines alapon divatmintás 6 db 1.48

Amerikai fogas fehér léccel, 5 nikkelezett foggal 1.48

Divatöv, bőrből, 3 cm, tüzött 1.48

aranyozott, 5 Corvin pengével együtt, diszdobozban .. 1.98

Baby ruha, jól mosható, mintás és millefleur anyagból 1.98

Függönycsipkeszövet, kb 100 cm széles 1.98

Müselyem crépe de chine kendő, satin csikos, négysarkos, fehér, szürke, sötétkék szinekben, db 1.98

3 pár férfi makózokni, hibátlan 1.98

Női makónadrág, alul gumival, hibátlan ... 1.98

Nagymennyiségü alig észrevehető meglepő o

Joppe jóminőségü szövetből, sima piros és kék szinekben 3.90

Divatos cloqué ruhaanyagok, a legnemesebb müselyem fonálból, szép uj őszi divatszinekben 3.90

2 pár müselyemharisnya hajszálvékony, hibátlan .. 3.90

Függöny marquisette kb. 150 cm széles, modern mintás, fehér és écrü 3.90

Férfi ujjas mellény jóminőségü pamutból 3.90

Blúz flanellből jól mosható, I—III. nagyság 3.90

Szoknyakombiné finom fénytelen müselyemtrikó, dús himzés, rece- vagy csipkedísszel, hibátlan 3.90

Csipőszoritó kétoldalt gumival 3.90

Női divatmellény finom pamutból, elegáns fazón 5.90

Irattáska, erős tehénbőrből, nikkelezett zár, belső válaszfallal, 41 cm hosszú 5.90

Kézibőrönd, erőlemezből, egyes nagyságok, jó minőség 5.90

Pongyola, jó minőségü flanellből, I—II. nagyság 5.90

Férfi popelining, izléses szinekben, 2 db külön gallérral..... 5.90

Férfi pyjama, tenniszflanellből, kellemes, meleg viselet 5.90

Popelin-férfiing fehér, saját mintával, szép őszi és téli viselet 5.90

Kombiné finom müselyemtricot „Habselyem", kézihimzéssel .. 5.90

Tekintse meg kirakatainkat!

Bory Jenő

az Erzsébet ligetben
a szent István bazili-
kából való oszlopon
álló lelancolt turul-
madaras emlékmű fen-
tiól. 1849-ben kivégzett
6 nékesfehérvári hon-
véd emlékének mégörö-
kítésére volgál

Marschall Sékesf

77. l. és 2.
n. rép.

„EUROPA"
filat., könyv-, lapterjesztő- és
Könyvkiadó r.-t.
Bp. V., Rothermere-u. 12.
Telefon: 127-837.

〈Bory Jenő〉

〈〉 Beton a művészet
szolgálatában, 6.
Technika. 1931. 27 l.

1 *Magyarország*, 6 octobre

prennent une course monstrueuse aux armements et aux constructions maritimes. La Pologne ne peut donc pas rester par trop en arrière. La Pologne n'a pas encore de colonies, mais elle en a bien besoin pour l'excédent toujours croissant de sa population. Elle est donc bien résolue à exiger un jour sa part dans le monde colonial et considère sa flotte comme le meilleur instrument pour lui en frayer le chemin.

La Pologne est entourée de tous les côtés par des frontières terrestres. Elles ont une longueur de 1912 km du côté de l'Allemagne, 1412 km du côté de la Russie, 384 km du côté de la Tchécoslovaquie, 507 km du côté de la Lituanie, 343 du côté de la Roumanie, 121 du côté de Danzig et 103 km du côté de la Lettonie. Contre 5334 km de frontières terrestres, la côte maritime n'a que 140 km. Par le traité de Versailles certains privilèges souverains dans la ville libre de Danzig furent accordés à la Pologne afin de lui assurer, sur ce territoire détaché de l'Allemagne et doté d'une constitution sous la protection de la Société des Nations, la libre exploitation de ce grand port à l'embouchure du fleuve principal polonais, de la Vistule. Le port ne pouvant suffire aux besoins grandissants du commerce polonais, considérant en particulier les entraves de la part des premiers gouvernements (sénats) de la Ville Libre, résultant de leur hostilité envers la Pologne reconstituée, la Pologne, grâce surtout aux efforts conséquents du ministre Kwiatkowski, a construit un grand port nouveau à Gdynia. Cette concurrence força Danzig à baisser les chiffres exagérés de ses frais de chargement, constituant jusqu'alors une douane supplémentaire. De cette façon l'accès libre de la Pologne à la mer a été enfin assuré. Aujourd'hui 80.000 hommes gagnent leur vie en chargeant les bateaux et en

A Bory-várban levő művei (kiáll. 1975)

Bory Klára

Tanulmányfej I-IV
Női fej
Önarckép
Virágcsendélet
Őszi levelek
Apostol
Tulipánok
Fájdalmas anya (másolat)

1949. X. 21.

I.

На дворе́ и в шко́ле.

– Дикта́нт –

На дворе́ шко́лы дере́вья, скаме́йки и коло́дец. Кто на дворе́? На дворе́ де́ти. Они́ иду́т в шко́лу. Что в шко́ле? В шко́ле кла́ссы, кабине́ты

Dr. Tihamér Lajos s.k. miniszteri

los másolat hiteléül:

iniszteri iroda s.tiszt.

Budapest, 1929. évi augusztus hó 5

A miniszter rendeletéből:

Dr. Tihamér Lajos s.k.

miniszteri osztálytanácsos.

A kiadvány hiteléül:

miniszteri iroda s.tiszt.

Bory Klára

1930/31 — 1932/33

1933-34

Fertőjzőmfőiskérk

1932-33. 70. l.

Bory Klára

1930 – 33. kápron
főiskola

Sz. Bp.
1910 máj. 1.
Bosnay

tanári oklevél

The 21st Oct. 1949.

I.

Ch. Lamb's Tales from Shakespeare:
Romeo and Juliet /rész./
(Translation to Hungarian.)

Juliet-et eltöltötte bánata, de
családja ert gondolta, hogy bánata
rokonának Tybalt-nak halála miatt vo
Nyomora mesebb nőtt, mikor megtanulta,

nagyobbra

Bory Klára

1934

Ki tud róla?

Rajzoktatás

1934.

...th Ferencz	18227.	1.
Németh Sándor	18228.	1.
Negrend Mihály	18229.	-
dr.Szőnyi Ottó	33559.	1.

Tizenhat /:16:/ darab, /:480:/ r

Budapesten, 192... évi ápr

L.:

elnök helyettes.

Madarassy Walter
~~Bory Jenő~~

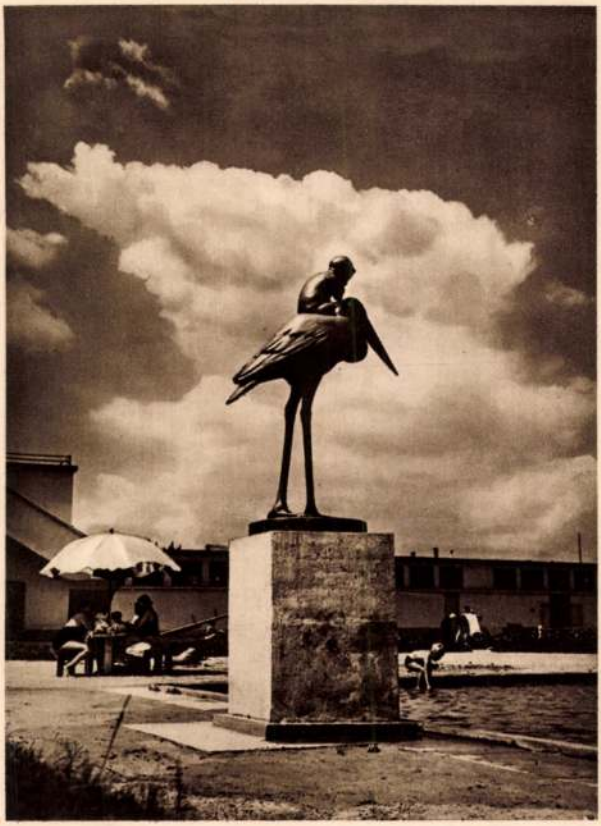

32. Bory Jenő: A gólya

Somogyi Antal: Fékes — fehérvár. Művészet és város. Budapest, 1939. képpel

31. Madarassy Valter: Szent István emlékérem

Bory Jenő

Nemzeti Újság Képes mell. 1938 ápr. 3

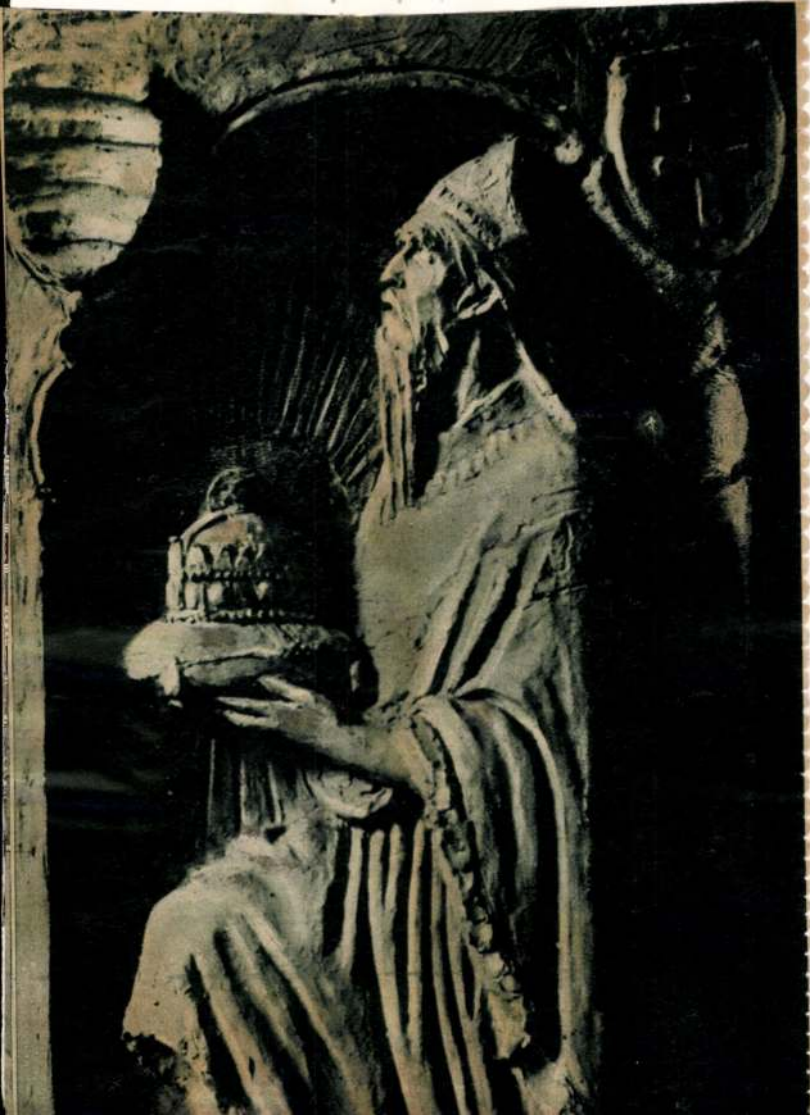

Bory Jenő vörösmárvány reliefjét Astrik első kalocsai püspökről a kalocsai főszékesegyház falán helyezik el

Bory Jenő

Kalocsán felavatták Asztrik püspöknek vörösmárvány emlékművét, Bory Jenő alkotását

Nemzeti lejtő Képes mell
1938. jul. 3

BORY Jenő építész

Bory-vár

Falus János: Mátyás király érében és kőben. In. Élet és Tudomány, 1990.5o. 1578.p.

Budínc. Bavorský pôvod sochára Jána Schwegela a Andreja Huettera a moravské rodisko sochára a rezbára Jozefa Antona Leydenfrosta potvrdzujú poznatky štýlovokritického rozboru zachovaných pamiatok v tom zmysle, že Bratislava mala v tomto období popri Viedni živý kontakt aj s umeleckými prúdmi prichádzajúcimi z Bavorska a z Moravy.

Zo záznamov bratislavských matrík sa vynára aj niekoľko doteraz neregistrovaných mien maliarov, resp. pozlacovačov — Štefan Bürtler, Tomáš Cseckum (Czekum), František Kraffi, Ján Juraj Kremer (Krinner?), Ján Anton Reiner, Tobiáš Rester, Tomáš Zeltrunny. K príslušníkom kovospracujúcich umeleckých remesiel sa radí zvonolejár Ján Michal Weingartner. Menami ako Ján Kintzl, Vavrinec Pachammer, Gregor Libänzky alebo Matej Mörtinger, záhradník Mikuláša Pálffyho, sa kompletizuje register záhradníkov a záhradných architektov, ktorí prispievali k dobrej povesti bratislavských záhrad a parkov. Spojenie týchto novozistených mien s konkrétnymi prácami je, pochopiteľne, úlohou ďalšieho archívneho i terénneho bádania.

[4] Dnes v Štátnom archíve v Bratislave. Za ich ochotné sprístupnenie úprimne ďakujeme pracovníkom Štátneho archívu.

[5] Pozri AGGHÁZY, M.: A barokk szobrászat Magyarországon I. Budapešť 1959, s. 223.

Bory Jenő

bő életrajz

lásd

Karczagmagyállam

377, 378 h.

képezzel

1995/3

alkotta. (Foglalkoztam már Mátyás király lovasszobrának megrendelésével is, sajnos erre már nem került sor.) Új berendezéssel láttam el a leánygimnáziumot, nehogy a szép, új iskolába a régi bútorzatot kelljen beállítani. Én rendeztem a leánygimnázium építési költségeinek tetemes összegét. A régi Széna téri vásárteret a Szent István elemi iskola odahelyezése és környékének parkosítása folytán parcellázni kellett, vásárteret létesítettem a szabadbattyáni út mellett és azt elláttam az összes szükséges helyiségekkel. Ez az ország egyik legszebb és legmodernebb vásártere lett. Amikor a nagy lakáshiány miatt az a veszély fenyegette a várost, hogy a hadtest–parancsnokságot elhelyezik, a közművek nyugdíjalapjából három szép bérházat építtettem, ugyancsak sikerült hosszas utánjárással biztosítani, hogy a püspökség, a ciszterci rend, a budapesti Kereskedelmi és Iparkamara, a Tébe, a Magyar Nemzeti Bank nyugdíjalapja is hasonlóan cselekedjék, hozzájárulva a hadtest maradásához. Megvásároltam a megyétől a közkórházból kiváló gyermekkórházi pavilont 100 ezer pengőért.

Elkészítettem a város évek óta hiányzó vagyonleltárát, amely szerint a város vagyona 12.798.609 pengőt tett ki, amelyből 5.679.334 pengő esett a földbirtokra. A villamosüzemnél a drága tatai szén helyett áttértünk a gyóni szénre, mely igen jelentős megtakarítást és a nyereség emelkedését eredményezte. A MÁV igazgatósággal olyan megállapodást kötöttem, melynek révén beboltoztathattam az állomás előtt lévő nyílt árkot és rendeztethettem a teret. Ide, egy szép parkba került át Bory Jenő Püspök–kútja, ami előzőleg a Városház téren állt. Bory Jenő másik szép szobra, A huszár születése a strandfürdőt díszítette. Rendkívül sok tárgyalás és huzavona után megnyitottam a Prohászka utat és a Széchenyi utcából bevezető kis bekötő utat, sok ellenvetés után keresztül vittem, hogy a Prohászka úton csak emeletes házakat szabad építeni. Állandóan igyekeztem a város érdekeltségét a helyi pénzintézeteknél növelni, remélve, hogy egyszer egy egységes megyei pénzintézet létesül. A legnagyobb pénzintézet, a Székesfehérvári Takarékpénztár és Kereskedelmi Bank volt, 26.250 db részvénnyel. A város 1.184 db részvényhez jutott hozzá. Sajnos a minisztérium ezen vásárlásokat kifogásolta, ezért a tranzakció abbamaradt. Sok parkot létesítettünk, ekkor rendeztük a Zichy ligetet, a Prohászka ligetet és vásároltuk meg a strandfürdő mögötti kb. 100 kat. holdat, hogy ott egész a Kalló malomig nagyszabású sétányt, halastavat és nagy fák átültetésével árnyas kirándulóhelyet létesíthessünk. Az alsóvárosi vízműtelepnél egész akácerdőt, sárgabarack és dió ültet-

1938. Országgyűlés. Csitáry G. Emil, Széchenyi Viktor, Horthy Miklós

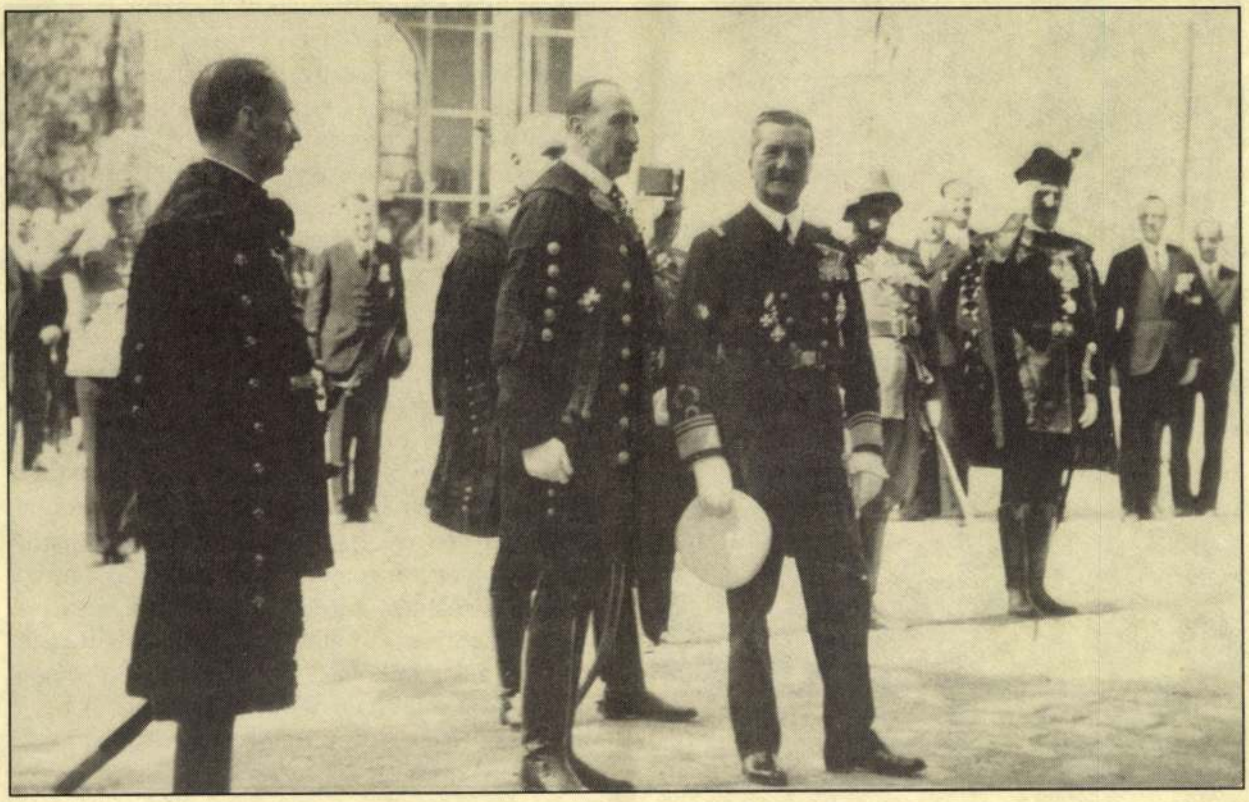

vényt telepítettünk. Székesfehérvár neve abban az időben fogalommá vált, és így nem csoda, hogy a felállításra kerülő új intézmények, hivatalok közül jó néhány Székesfehérvárt választotta vidéki központjául. Így kaptuk meg Győrrel szemben az orvoskamarát, a tűzoltókerületet, a kerületi tanügyi tanácsot stb. Nagy tisztaságáról volt ismert a város. Minden este végigsétáltam az utcákon, s ha valami hiányosságot láttam, másnap már küldtem az intézkedést tartalmazó kis cédulát.

A város gazdasági fejlődését elősegítette az a körülmény, hogy – részben már az én befolyásomra – a város okosan választotta meg képviselőit. Amikor gróf Károlyi József megbetegedett és lemondott mandátumáról, az ő protezsálására is, rokonát, gróf Károlyi Gyulát, az akkori külügyminisztert választottuk meg a város képviselőjévé. Soha nem hallottam még olyan rossz szónokot, mint amilyen ő volt. Valóságos fizikai szenvedést jelentett egy programbeszédét, vagy beszámolóját végig hallgatni, hiszen nem tudhatta az ember, hogy mikor sül bele. Később gróf Károlyi miniszterelnök lett, amikor is komolyan felhasználhattam képviselői mivoltát a város javára. A katonai bérlemények után ugyanis adót

Csitáry G. Emil avatja fel Pátzay Pál lovasszobrát, amely a 10-es huszárezred halottainak tiszteletére készült, 1938.

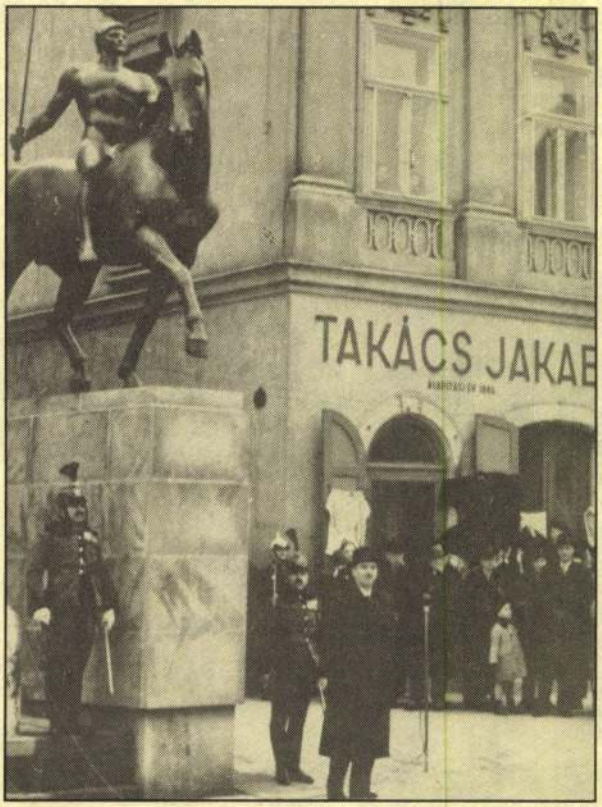

vetettek ki, vagyis sok tízezer pengőt kellett volna a városnak fizetni. Gróf Károlyi befolyására a pénzügyminiszter törölte a kirótt adót, és így a város megszabadult a nagy tehertől. Amikor gróf Károlyi megszünt miniszterelnök lenni, és Gömbös Gyula került a helyére, lemondott a város mandátumáról is. Ekkor az új kultuszminisztert, Hóman Bálintot választottuk meg. Ez a lépésünk szerencsésnek bizonyult. Hóman Bálint nagyon megszerette a várost, és ahol csak lehetett, segítette is. De, passzív ember lévén, állandóan figyelmeztetni és mozgatni kellett. Ez a szerep együttműködésünk idején természetszerűleg reám hárult, aminek persze mindig örömmel tettem eleget.

Így az ő közbenjárására orvosolták a város régi sérelmét, és Székesfehérvár a II–dik lakbérosztályba került. Megkaptuk Aba Novák Vilmos festőművésznek a párizsi világkiállításra kivitt nagyszabású pannóját, amit magyar–francia kapcsolatokról készített. Ennek elhelyezésére megépítettük a „Horthy kultúrházat", ahol megfelelő hangversenytermek mellett a városi könyvtár is végleges és nagyon szép helyet kapott. Visszahozták a nagy király, III. Béla és felesége eredeti, vörös márvány koporsóját, amelynek alsó lapján a hullasav révén kirajzolódott a királyi házaspár alakja. Ezeket a koporsókat a Székesegyház altemplomában helyeztük el, éspedig a koporsók alsó lapjait üvegfal alatt. Az altemplomot, ahol húsvétkor Krisztus koporsóját is tartják, igen szépen helyrehoztuk. A falain az első világháború és román megszállás székesfehérvári áldozatainak nevét tüntettük fel. Ez is része a város történetének, de az idegenforgalom mai vezetői nem vesznek róla tudomást. Éppúgy elmaradt a második világháború fehérvári hősi emlékművének felállítása, megörökítése is, pedig a mi katonáink is a harctéren estek el. Részben Hóman Bálintnak köszönhetjük Aba Novák nagyhírű freskóinak elkészítését is. Az ásatási terület mauzóleumának freskóit ugyanis ő rendelte meg és fizettette ki. Itt nyert megörökítést a Szent Korona és Szent Jobb feltalálása és a magyar királyok és kormányzók gyönyörű galériája. A városházi polgármesteri hivatal előterének három freskóját már én rendeltem meg. A freskók olyan történelmi aurát adtak az amúgy is szép városházának, hogy csodájára jártak. A városház folyosóján elhelyezést nyert Kittlinger Kálmán művész kovácsoltvas dísze. (Az angyal Szűz Mária oltalmába ajánlja a várost.) A belső udvart az első alumínium szobor, Ungváry szószólója díszítette.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

TOLNAMEGYEI NÉPUJSÁG
1969 MÁR 11

Szekszárdiak városnéző túrája Székesfehérvárott

Bory Jenő

Vasárnap városnéző túrára ment Székesfehérvárra a Szekszárdi Spartacus természetjáró szakosztályának harmincnál több tagja. A szekszárdi kirándulók körében is nagy érdeklődést keltett a fehérvári „Öreghegyen" lévő Bory-vár, az ország egyetlen „lovagvára", amelyet negyven nyáron át épített saját kedvteléséből — amit mai divatos szóval mondanánk: hobbyjából — Bory Jenő építész- és szobrászművész. A magyar történelem alakjait ábrázoló szobrokkal teli, s a hitvesi hűségnek emléket állító mesevár, ma idegenforgalmi nevezetesség. Szobor- és képtára értékes festményeket őriz, s a szekszárdiak örömmel ismerték fel Szabó Dezsőnek Szekszárd tavaszi látképéről 1926-ban festett olajképét, s Áldor János Lászlónak ugyancsak Tolna megyei dombos tájat ábrázoló festményét is.

A városnéző kiránduláson megtekintették a gazdag történelmi múltú, s az utóbbi évtizedekben nagyot fejlődött város műemlékeit, s a Csók István Galéria tárlatát, amelynek Csontváry Kosztka Tivadar Baalbek című hatalmas festménye nemzeti kincseink közé tartozik. A műemlékek és művészettörténeti értékek megismerése ugyan nem volt teljes, hiszen azok megtekintésére nemhogy pár óra, de egy nap sem elegendő. A Szekszárdi Spartacus természetjáró szakosztályának a tagjai művelődését, látókörét bővítő országjáró túrája azonban feltétlenül dicsérendő kezdeményezés.

(—s—ó)

A Tolnai Fémipari Szerelő Ktsz

villanyhegesztőke

és lakatos

szakmunkásokat

vesz fel.

bérezés megállapodás szerint. Jelentkezés: Tolna, Ságvári E. u. 1.

(116)

láthatók lesznek. E természetben is meglevő, valamint a fényképeken is megtalálható jelek segítségével végezhető azután a további szükséges terepi mérés, valamint a térkép alapját, vázát szolgáltató műszeres sztereofotogrammetriai kiértékelés. Ez a módszer a

Acélvázas szerke

gépszínek és raktá

az alábbi méretekb

HIREK

1936. aug. 29 **NAPLÓ** SZOMBAT

METEOROLÓGIAI JELENTÉS. Az Orsz. Meteorológiai Intézet időjóslata a következő 24 órára: Változékony idő, a nappali hőmérséklet emelkedik.

A székesfehérvári Téli Gazdasági Iskola meteorológiai állomásának mérései aug. 28-án a következők: Talajmenti legalacsonyabb hőmérséklet reggel 7 órakor + 7·5 C°. Léghőmérsékl. reggel 7 órakor + 13·2 C°, délben 12 ó. + 19·2 C°. Légnyomás délben 12 órakor 758·9. Csapadék 0·0

ÜGYELETES GYÓGYSZERTARAK: Bierbauer János örök. Öreg-u., Geffert Dezső Károly király-tér.

MOZI: Uránia: 7 és 9 óra: „Texasi milliomos" és „Tudsz-e csókolni Johanna" **Árpád:** 5, 7 és 9 órakor: „A szent és rajongója." — Hiradó. — Gazdag kisérő műsor.

— **Kinevezés.** Fejérvármegye főispánja dr. Kerekes Zsigmond és dr Nedeczky Vilmos közigazgatási gyakornokokat tiszteletbeli szolgabirákká nevezte ki

— **Köszönet városnak.** A Dunántuli Mezőgazdasági Kamara ma érkezett átiratában meleg köszönetet mondott Székesfehérvár vezetőségének azért a szeretetteljes fogadtatásért és vendégszeretetért, amellyel a békésmegyei kisgazdák tanulmányi csoportját szé kesfehérvári tartózkodások alatt övezte.

— **Dr. Stein Miklós** fogorvos. szabadságáról hazaérkezett, ismét rendel, Kossuth u. 7. sz. Árpád-fürdővel szemben.

— **A MÁV.** dalárda folyó hó 31 én (hétfőn) este 7 órakor dalórát tart melyre a dalosok pontos megjelenését kéri a vezetőség.

— **Táncvizsga.** Folyó hó 29-én, szombaton este 7 órai kezdettel Kmetykó Zoltán tánctanár és növendékei zártkörü műsoros táncvizsgát rendez Moharos Károly gárdonyi vendéglős táncermében. Műsoron szerepel: Tiroli tánc, tréfás polka, babatánc és tangó 1936. A gáermekek táncvizsgája 10 óráig tart, utána a felnőttek táncolnak. — Lesz férfi csunyasági verseny, melynek dija 1 üveg pezsgő. Egész este nagy hólabda csata. Zenedij: 50 fill. személyenként.

x A bélben keletkező mérgek által okozott rosszullétnél egy-két pohár természetes „Ferenc József" keserüviz, gyors és alapos bélkiüritő hatásánál fogva, a leg jobb szolgálatot teszi. Az orvosok ajánlják.

— **Tánctanfolyam.** Az Alba Régia Atletikai Klub Ku turszakosztálya szeptember hó elején kezdi meg zártkörü tánctanfolyamát. Akik a tánctanfolyamon részt óhajtanak venni és meghivóra igényt tartanak, azok adják le cimüket zárt boritékba a vármegyeház portásánál. Rendezőség.

— **Elveszett** szerdán 3 darab rózsafüzér. Kéretik a becsületes megtaláló, adja be kiadóhivatalunkba.

Bory-mester legujabb alkotásai

(Látogatás a Bory-várban.)

Székesfehérvár egyik büszkesége: a Bory-vár, vagy husz esztendeje szünös szüntelen épül épül, bent pedig a vár műtermeiben az épületes művészeti alkotás is nyakra főre készül készül.

Szakasztott kis Michel Angelo ez a mi Bory Jenőnk. A római Szent Péter bazilikában levő Piéta nagy mestere szobrász, festő, épitész és költő volt egy személyben. Szintilyen széles tehetségü művész Bory is: szobrász, művész, festő, okleveles épitész, költő, tanár egy személyben.

De hasonlatos a reneszánsz nagy mesteréhez abban is, hogy valamelyes gigantikus, természetes őserő tör elő minden alkotásából és emellett egyéni, sajátszerü és eredeti minden művében. Minden művében van valami különös jellegzetes felfogás, valami egészen sajátságos gondolat megnyilvánulás, sohasem kaptafaszerü sohasem iparszerüen tucat művész.

Legujabb munkáit az aktuálitás, az időszerüség és a történelmi nagyvonaluság jellemzik. Az Aranybulla, Szent István bazilikája adták az ecset, illetve a véső alá a művészi tárgyat

Hogy a kormányzó rendelkezésére 1938 ban a régi törvénynapok és országgyülések fészkében tartanak országgyülést, az ő zseniális agyában megfogamzott menten az andrásgyepi Aranybulla—országgyülés nagy koncepciója. Kész a kis vázlat és kész a nagy műalkotás vázlata is Ott látjuk az Andrásgyepet a maga eredeti mivoltában. Fent a peremén a királyi diszsátor kevélykedik. A hegy oldalbordáin: a mesgyéken délceg magyar nagyurak vonulnak fel ficánkoló, tajtékzó paripákon, miken sujtásozott mentékkel ékeskedő dignitáriusok ülnek csótáros aljazatu, nagy kápás nyergekben A hegy egyik oldalán az arany kalásszal ékes r naság, a másik oldalán pedig az összegyült országnagyok sátrai. A domb lábánál is egy csoport zászlós ur tanácskozik és aggódik az ország szomoru sorsa miatt Bory ujabb festményei között alighanem ez a leghatalmasabb alkotás lesz.

Folynak az ásatások, napfényre kerültek Szent István hatalmas bazilikája alapzatának konturjai. Az épitész-művész, az ő gazdag intuiciójával és ötletességével hamarosan megalkotja a maga teljes mivoltában a világhirü, korai román bazilikát. Nem oszlopos, hanem támpilléres bazilika ez, csak a homlokzaton, a főbejáron áll az az ismert nyolc gránit oszlop, miket dr Polgár Iván tudós tanár tanulmányozott és arra a feltevésre jött, hogy mauthauseni gránit lehet. Sőt nem lehetetlen, hogy ez oszlopok régi, római, pogány templomokból erednek, mert Polgár a szombathelyi régi római oszlopok anyagát is összehasonlitotta ezekkel.

Két nagyszerü példányban látjuk vásznon a bazilikát, teljes eredeti, ősi mivoltában Az egyik festmény azt a mozzanatot ábrázolja, mikor Asztarik püspök Rómából hazahozza az eredetileg a lengyeleknek szánt szent koronát és azt diszes válltar tén beviszik a bazilikába

Meghatóan hangulatos, szinte templomiasan áhitatos kép Egyik oldalán a marcona magyar vitézek és lovagok, de arcukat szintén megüli az az áhitatos meghatottság, melyet a szent korona varázsa mintegy szövétnek m djára sugároz ki S szindús, szinpompás festmény! A zablától a farmatringig aranyveretes lószerszámok. A magyar urak görbe szablyái türkizektől, rubintoktól ragyognak. A sárga kordován csizmán aranysarkantyu peng A kucsmákon kócsagpamat fityeg Az aranypaszományos, általvetős mentéken gyémántos és smaragdos csattok pompáznak! Káprázatosan szép történelmi festmény lesz ez!

A bazilika másik képe talán még művészibb A bazilikára valamiféle titokzatos verőfény bocsátkozik alá, mintha maga az Isten küldené le dicsfény gyanánt a nap lángoló fénykévéit és lángküllőit Lent pedig istenfélő magyar zarándokok borulnak a földre Isten előtt, a bazilika előtt; oldalt pedig lovas zarándokok tekintenek vallásos mélységü jámborsággal Isten felé, a bazilika felé. O dalt pedig ott áll Szent István királyi kastélyának egyik sarka. Az ablakban egy, a hit szentségétől átszellemült asszony, a szenteletü Gizella királyné mutatja a gyermek Imrének a megérkezett lovagokat. Örökké felejthetetlen látvány!

A műterem másik sarkában is megindító kép tünik szembe: Szent István a halálos ágyon. A halálát közeledni érező szent király megtört arcán valami egészen csodás átszellemültség látszik, amint a Szűz Anyának ajánlja fel a szent koronát. Egyik oldalán egy kemény tekintetü magyar harcos, a másik oldalán az istenfélő pap meghatott arca teszik a kép kiválóságát.

Se szeri, se száma a műalkotásoknak. Szent István a trónon, két oldalán hitvese és Imre fia. Amott az oltárokat gazdagon megajándékozó és diszitő Gizella királyné, amint a székesfehérvári Boldogságos Szűz temploma részére a misemondó ruhát himezi, mely maiglan is koronázó palást. Majd a Hiszekegy allegórikus ábrázolása, mindmegannyi muzeális, örökbecsü remekmű

De ha talán valaki azt hinné, hogy ennyi festett munka után a véső pihen, az csalódik Mert oda kint két helybeli tehetséges szobrásznövendék a kész gipszminta után haraszti terméskőből már faragja, Szent Vince szobrát. Ez az uj budapesti Szent Vince templom homlokzatát fogja disziteni

S mindezt rövid időn belül teremtette meg a mester.

Én azt hiszem, ha Bory mester az ő uj alkotásaiból kiállitást rendezne, a fehérváriak hálásak volnának érte. Hiszen most minden alkotása tipikusan fehérvári vonatkozásu ez mintegy bevezetője lehetne a nagy ünnepségek művészi részének.

Krónikás.

Az „Öreghegyi Bányató"

kerthelyiségében vasárnap, aug hó 30 án nagy

szüreti táncmulatság lesz

Kitünő cigányzene és jazz. A kiránduló közönség szives pártfogását kérem.

MÓZER ISTVÁN tulajdonos.

x Bélrenyheség és kinzó fő fájások, a máj és az epeutak bántalmai, gyomor és bélhurut, aranyeres bajok és a végbél megbetegedései esetén a természetes „Ferenc József" keserüviz gyorsan és biztosan megszünteti a hasiszervek pangását Az orvosok ajánlják.

— **Táncgyakorló.** A Ker. Ker. Alk. Köre folyó hó (aug.) 30-án este 8 órai kezdettel évadnyitó táncgyakorlót rendez a Szent Imre teremben, melyre kedves vendégeit szeretettel meghivja a Rendezőség.

— **Adakozzunk a székesegyházunk belső festésére**

— **A Kath. Legényegylet** ifjusága f hó 30 án vasárnap este nyolc órai kezdettel táncgyakorlót tart Az előző vasárnapi meghivók érvényesek. Rendezőség.

Kis esetek.

A távirat.

Családom távol, magamban aggságoskodom: mi van velük? Feleségem irta: nincs jól. De a gyermekeim virgoncan csónakáznak. Épen készülőben vagyok hozzájuk, csak azt nem tudom, mikor mehetek.

Postaaltiszt kopogtat. Kezében távirat.

Nem szoktam ijedezni a távirattól (bár igen ritkán kapok) mert hisz' az is csak levél. Sürgős levél

Egyéb gondjaimban kissé idegenedve fogadom a kézbesitőt:

— Távirat? Ugyan mi van benne?

— bőstörködöm inkább magamban.

— Haláleset — mondja szárazon az.

— Halál? — rémülök én. De már megrettenve Végigveszem a valószinüségeket: egyik beteg rokon? . . . feleségem? . . . Mindjárt meg is cáfolom logikai érvekkel . . . A gyermekem? . . . Melyik? . . .

A borzalom tizedmásodperceit éltem át. Mindegy, fel kell bontanom. De még a szalmaszálba kapaszkodom:

— Honnan tudja?

— Mikor összetettem, láttam.

Irtózatos lutri a pillanat, amelyben felbontom.

Olvasom: „Kedden este várjuk."

— No, maga ugyancsak szörnyen rámijesztett — mondom a postásnak, aki egy összetévesztett (másik) szöveggel magyaráz.

Én meg gondolkozom a régi ötletemen: miért is nem kézbesiti a posta a táviratot háromféle papiroson?

A gyászt fekete, az örömet piros papiros hozhatná. A közömböst a fehér.

A gyászt egy pillanattal előbb látva is csak e viselné a sujtott. És nem riadoznának száz máson az idegileg meggyötört halandók.

S minden esetben a föladó szabná meg, hogy riadozzam e, vagy örüljek. Mert igy a közömbös izgalmába is belehalhatok. Ryp.

Szórakozottság.

A tanár felesége: Itt a tavasz!

A tanár: Mond meg neki, hogy ma nem érek rá, jöjjön holnap!

— A Városi Zeneiskola nem sokára ujra megnyitja kapui, hogy helyet adjon a vakációból pihenten és frissen visszatérő zenetanuló ifjuságnak. A nyári szünetben bizony hiányzik a mindennapi pontos gyakorlás s igy szeptember táján meglehetősen elszokott a kéz a technikai munkától. Annál nagyobb ilyenkor a lelkesedés, a hangszer az ujdonság erejével hat s lám pár órai gyakorlás után mintha az ujjak is kezdenék régi rugalmasságukat visszanyerni. A novemberi első növendékhangverseny már „előreveti árnyékát." Csak az játszhat, aki darabját tökéletesen megtanulja és pedig kivülről. Nagy szó ez, különösen a kis kezdőknél, akik most lesznek beavatva a muzsika rejtelmeibe. Aki az intézet nyilvános növendékhangversenyeit látogatta, megfigyelhette, hogy nincs bájosabb jelenség, mint a zongorázó, vagy hegedülő kislányka és fiucska. Ül a zongoránál, lába a pedált még el sem éri, csak ugy kalimpál a levegőben, de a legteljesebb odaadással és elmélyedéssel „interpretálja" kis darabocskáját. S az ilyen kis ember hogy hajlik a szóra, hogy lehet őt irányitani s aránylag rövid idő alatt, szakszerü, hivatott vezetés mellett mily sokat tud produkálni! — A nagyobb növendékek, akik igy nyáron zeneileg egész biztosan „elkalandoztak" (ugy értem, hogy a slágerek és a magyar nóták világába tettek titkos kirándulásokat) már bizonyára vágyakoznak a rendszeres, komoly muzsikálásra, amely egész éven át annyi élvezetes órát fog szerezni nekik!

Félmillió meg nem született gyerek.

Csonka Magyarország területén a háboru előtti években átlag 270 000 élveszülöttel gyarapodott évente a lakosság létszáma. A háborus évek alatt több mint felére csökkent ez a szám, a férfiak hadbavonulása folytán négy év alatt elmaradt születések 500.000 főnyi veszteséget okoztak a nemzet testében. A négy háborus esztendőnek ez a következménye ujra meg ujra jelentkezik a statisztikában, mint ezt a Magyar Statisztikai Szemle legutóbbi számában Kovács Alajos dr fejti ki. Mikor a háborus évfolyamok ovodássorba kerültek, az óvóintézetekben csak feleannyi gyerek volt, mint a további és későbbi esztendőkben. Hasonlóképpen csökkent a megfelelő esztendőkben az elemi, ismétlő és tanonciskolák létszáma is.

A középiskolákban azonban már nem érzett ennyire a háboru alatt elmaradt születések hatása, aminek az az oka, hogy egyre többen igyekeznek magasabb kiképzést biztositani gyermekeinek. A munkanélküliség á landó csökkenése is összefügg gésben van azzal hogy 1933 óta már munkássorba kerültek volna azok, akik a h boru alatt nem születtek meg. Az alatt a négy év alatt, amelyben 1914—1917 években születtek elérték 18. életévüket, a munkanélküliek száma 30 798 ról 19 282 re csökkent

Érdekes, hogy közvetlenül a háboru után erősen szaporodott a fiatalkoruak házasodása (Ennek részben az a magyarázata, hogy nincs általános védkötelezettség) Viszont 1932 óta erősen csökken a 20 éves nél fiatalabb vőlegények száma, — most már itt is jelentkezik a háboru folytán meg nem született gyermekek tétele.

Sportrovat

Uszónap Székesfehérvárott.

A Magyar Uszó Szövetség aug. hó 30 án, vasárnap délelőtt fél 9—10 óráig a városi strandfürdő uszodájában rendezi meg a szokásos uszónapot. Ez alkalommal a kezdő uszóknak 50 m t kell leuszniok, hogy a MUSz érmét megkaphassák. A haladók, kik stilusra uszn k akár mell, hát vagy gyorsuszásban, a stilus érmet kapják meg

A fenti uszónapra, bárki nemre való tekin et nélkül a helyszinen jelentkezhet. Belépés dijtalan a versenyzők részére.

A városi testnevelési vezetőség külön felhivja a leventéket, hogy ezen usz napon vegyenek részt és vasárnap reggel 8 órakor a strandfürdő pénztáránál Löcherer Andor ny. alezredes, MUSz körzeti titkárnál jelentkezzenek. — Az esetleges érdeklődők a nappali strand belépő dijat (10 fill) tartoznak megfizetni.

Autó, motor csillagtúra Székesfehérvárra.

Az ország minden autó-motoros gócpontján hatalmas érdeklődés nyilvánul meg a Balatonvidéki Autó, Motor és Sport Klub szeptember 20 iki csillagturája, valamint ügyességi versenye iránt.

Ez az érdeklődés indokolt és várható is volt. Vegyünk csak kezünkbe egy műsort! Az ideérkezők egész nap szórakozhatnak, a rendezőség szinte percre beosztotta műsorát, — hogy a kirándulók egész nap kellemesen érezzék magukat városunkban.

Különös vonzóerővel bir azután az a művészi kivitelü plakett, amelyet minden célbaérkező megkap. Az egyesületek nevezéseik arányában ezenkivül tiszteletdijakat nyernek, ami ugyancsak fokozza az érdeklődést

Délután az ARAK sporttelepén autó-motor ügyességi verseny lesz.

Ezen az ügyességi versenyen a rendező klub főleg a tisztikar indulására számit — Németországban, Ausztriában már ez évben is több hasonló versenyt rendeztek a parancsnokságok elgondolása alapján azért, hogy a gépjárművet vezető tiszteknek a vezetésnél szükséges biztonságát fokozzák, gyors, elhatározó képességüket növeljék.

A nagy érdeklődésre való tekintettel időközönként tájékoztatni fogjuk olvasóközönségünket az előkészületekről Nem lennénk meglepve, ha 20-án 200 jármü tisztelgő felvonulásában gyönyörködhetnénk a hősi szobor előtt, amikor a BAMC elnöksége annak talapzatára koszorut helyez

Megismétlik a tehetségkutató kerékpárversenyt.

Megirtuk, hogy Szent István nap ján a várpalotai országuton tehetségkutató versenyt rendeztek az Előre fiatal kerekesei részére.

A versenyt, amely nagyon szép eredményeket hozott, vasárnap, aug 30-án megismétlik. Az indulás most is a várpalotai országuton lesz a 2 es km kőtől.

Indulhatnak fa- és vaskerekesek. A vaskerekesek megfelelő előnyt kapnak.

A jelentkezők száma arra enged következtetni, hogy most is nagyon érdekes és eredményes verseny várható.

A versenyre, amely délután 3 órakor kezdődik, ismét Rockenbauer Lajos ajánlott fel értékes tiszteletdijakat.

Hallotta ? ? ?

Hogy a Royal FC Cégliga 3. helyezettje vasárnap Polgárdin vendégszerepelt s az ottani csapat felett 5 : 3 arányu győzelmet aratott.

*

Hogy Pákozdi, a kék fehérek kitünő balszélsője a jövő héten tréningbe áll és ha jól megy, a jövő vasárnap már játszik a szombathelyiek ellen ?

*

Hogy a kék fehér együttesben a vasárnapi csapatban uj ember fog szerepelni a center és a balszél poszton ?

*

Gyorsan és izlésesen készit mindenféle báli, esküvői, valamint hivatalos nyomtatványokat. Könyvkötészetünk vállalja mindenféle könyvek bekötését minden minőségben. A könyvek aranyozását szakszerüen végzi. Iskolai füzetek, szögmérők, irónok stb. nagy raktára.

Alapittatott 1871.
Telefonszám 99.

Számmer Imre utóda
PANNONIA
NYOMDAVÁLLALAT

Székesfehérvár,
Bástya-u. 9.

Nyomtatványraktár és papirzacskógyár.
Fejérmegyei Napló és a Székesfejérvári Naptár szerkesztősége és kiadóhivatala.

Apróhirdetések

2006 — **Egy előszoba-szekrény** és ebédlőszekrény eladó. Cim a kiadóban. 5 2

2010 — **Az iskolák közelében** iparos család 1—2 diákot teljes ellátásra elfogad. Nagy Sándor utca 2, földszint. 6-2

2023 — **Mancz János-utca 16. számu ház eladó.** 3 - 2

2026 — **Butorozottlen szoba** október 1-re kiadó. Ferenc József-tér 9. sz. 3—2

1709 — **Sárga és őszibarackot, szilvát** minden mennyiségben vásárol Szilassy közp.szeszfőzde Major-utca 2. Telefon 6-14. o

2025 — **Háziasszonyok figyelmébe!** Hygénikus ágytoll gőztisztitást rendkivül olcsón vállalom, bármilyen régi tollát teljesen ujjá varázsolom **Berényi S.** Székesfehérvár, Rákóczi-u. 4. Telefon 468. 10 - 4

1972 — **Szent István-utcai 4 szobás komfortos lakás,** Megyeház-u. 12. szám alatti bejárattal kiadó. 10—7

1255 — **Iskolások figyelmébe!** Saját készitményü tartós iskolatáskák, aktatáskák és iskola táskák legolcsóbbak: Papp Sándor Utóda bőröndösnél, Székesfehérvár, Nádor-utca 29. (Szinházzal szemben.) 10—8

1939 — **30 éve fennálló jóforgalmu füszerüzlet** Nagy Sándor u. 21. sz. alatt november 1-re kiadó. Erdeklődni Selyem-u. 48. 10 - 9

2016 — **Zongora-órákat vállalok** klasszikosokat és magyar nótákat hallás után is tanitok. Gáztelep-utca 12. 5—4

2018 — **Keresek megvételre jóállapotban levő akumulátoros motorkerékpár-világitást.** Cim a kiadóban. 5—4

2022 — **Bejáró lány,** 14—15 éves, felvétetik Dr. Kuthy József-utca 10. sz. alatt. 2—2

2027 — **Egy erősebb mindenest felvesz** Schnetzer üvegkereskedés. o

2024 — **Házmesteri állást keres** magános özvegyasszony, ki a főzést is vállal. Cim: Antal Mária, Selyem-utca 11., d. u. 3—6-ig. 2—1

1028 — **Keresek egy kisebb kétkerekü gyermekbiciklit.** Adonyi s. jegyző. 2—1

2029 — **Szent Gellért utca 57. számu családi ház,** mely áll két szoba, egy konyha és a hozzávaló mellékhelyiségekből eladó. Erdeklődni lehet Vértanu-utca 28. 2—1

2031 — **Csukott autó** XII. Steyr, kifogástalan állapotban, gyönyörü karossériával eladó, Erős, Széchényi u. 10. 2—1

Kétes bók.

Piri kisasszony megmutatja a fényképét egy fiatalembernek:

— Ugy e borzasztóan nézek ki?

— A fényképen egyáltalán nem! — mondja a fiatalember

Kerékpárok!!

alkatrészek, gumik, —

Zománcedények!!

paszirozók, acélbogrács, horg. és zománcüst nagyválasztékban olcsón

RÓNA GÉZA cégnél

Boldogasszony (Piac)-tér 10. sz.
Eladás nagyban és kicsinyben!

Kiadja: Számmer Imre Utóda
PANNONIA NYOMDAVÁLLALAT M. Sz.
Szerkesztésért és kiadásért felelős:
CSENDES GÉZA igazgató.

Nyomatott Számmer I. utóda „PANNONIA" könyvnyomdában, Székesfehérvár.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Bory Jenő

Szobrászművész

1964. IX. 28

A Bory-vár

A „Bory-vár" olyan nevezetessége Székesfehérvárnak, amelyről sokféleképpen lehet ugyan vélekedni — de amelyet nem lehet meg nem látogatni. Már maga az is szokatlan, hogy valakinek a XX. században jusson eszébe várkastélyt építeni. S hogy ráadásul afféle „mérték szerint" készült „műemléket" a legkülönfélébb történeti stílusok vegyülékét hozza létre, az még furcsább.

Érdemes utána nézni, mit írnak az útikalauzok a Bory-vár megszületésének körülményeiről:

„Még a század elején történt, hogy Bory Jenő — szobrász, festő és építész egyszemélyben — elhatározta; fiatal, szépséges feleségének várkastélyt épít. A túláradó szerelem mellé anyagi eszközei is megvoltak; keresett, divatos szobrász volt, festményei is jó áron keltek el, meg az építészet is hozott valamit a konyhára. Persze egy várkastély felépítése nem megy egyik napról a másikra, teltek, múltak az évek, hol egy könyöklőablakos sarokszoba készült el, hol egy boltíves folyosó, hol meg egy csúcsíves házikápolna. Az ember ízlése is folyton változik. Egyszer a románkori épületek komoly varázsa ejtette rabul az építtetőt, máskor meg a gótika bűvölte el; eljött a barokknak is a maga ideje, sőt talán valami külföldi utazás hatására — a skót várkastélystílus komor szépsége is beleszólt a dologba. Tény, hogy ebbe a kis várkastélyba a történelmi stílusok iránt érzett minden rajongását beleépítette Bory Jenő, megteremtve ezt a bizarr módon összezsúfolt építészeti múzeumot, amelyben a korstílusok iránt érdeklődő látogató az elmúlt századok minden ízlésváltozását egy csokorban szemlélteti. Vannak itt tornyok, folyosók, árkádok, teraszok, intim teremsarkok, kedélyes „szakállszárító" erkélyek — mindaz, amit egy romantikus fantáziájú, s amellett mesterségéhez jól értő, rutinos művész egybehalmozhat."

A hivatalos szöveget székesfehérvári ismerőseink egészítik ki, személyes tapasztalataikkal. Ezek szerint a „várkisasszony" Boryné ma is él, sőt jelenleg ő a gondnoka az idegenforgalmi nevezetességnek. Aki nem hiszi, járjon utána.

ban fogadkozn
ságmentesen
gyedévet és í
vetése nem a
gépgyár július
teljesítette te
ban azonban
két jellemző
ható tervszám: befejezett terv 80,9, teljes termelés 88,3 százalék.

Hol úszott el augusztusban az egymillió?

— Négy célgépnél — válaszolt a termelési osztály vezetője, Horváth Sándor. — Mind a négyet az Elzett rendelte és a terv szerint augusztusban kellett volna leszállítanunk.

A gyár azonban, mint kiderült, azért nem tudott a négy géppel elkészülni, mert hiányoztak bizonyos kovácsolt alkatrészek, Csepel nem szállította le időre. Igy késve, utólag a győri Wilhelm Pieck gyárban rendelték meg, de

rúdagyfúró gépen. Horváth Sándor szerint ez a két gép szeptember 22-én próbajáratáshoz készen áll. A szerelők szerint csak 25—26-án. Hogy a két vélemény közül melyik lesz az igaz, az csak később dől el, annyi bizonyos, hogy a szerelők is megígérték a fúrógépek elkészítését szeptember végére.

Ugyanezt mondják a két szálanyaghúzó gép készítői is. Bár itt sokkal súlyosabb problémával kell megküzdeniük a munkásoknak. A nehézséget itt a vonólánc összeállítása okozza.

— A két lánchoz mintegy 1300 láncszemet kell méretre köszörülni és a lyukakat dörzsárazni — mondotta Polócz Jenő csoportvezető — és ezzel a munkával bizony elmaradtunk.

Tegyük hozzá, a termelési osztály „jóvoltából", amely elég későn kapcsolt arra, hogy a láncokhoz szükséges lánctagokat időben kiadja megmunkálásra.

Most úgy segítettek a sze

avítani akar

kákat. A műszaki fejlesztési tervben és máshol is foglalkoznak ezzel a témával, egyelőre eredmény nélkül.

A harmadik negyedév várható tervteljesítéséről érdek-

A KÖVEK ELBESZÉLIK...

„A játék a gyermek művészete, a művészet a felnőtt játéka.“

Székesfehérvárra érkező látogató ugyancsak válogathat a sok történelmi emlék közül. A romkert, ahol még láthatók a Szent István bazilika alapfalai, a kőkoporsó, melyben első királyunk holtteste nyugodott. A főtér egyik sarkán 1480-ban épült gótikus kápolna, István király múzeum, Csók István képtár és lehetne sorolni még tovább a látnivalók sokaságát.

Nem bír ilyen nagy történelmi múlttal igaz, de érdemes megnézni a város szélén található Bory-várat, melyet Bory Jenő (1879—1959) építészmérnök, festő és szobrászművész a város szülötte épített, két keze munkájával, saját tervei alapján.

Bory Jenő Székely Bertalan tanítványa volt. Műalkotásai, hősi és síremlékei úgyszólván az ország minden részében megtalálhatók. Az első világháború után a Képzőművészeti Főiskolán tanít, nyaranta pedig a vár építésén dolgozik. Építőanyagot festményért, szoborért cserél. A képen láthatók a gazdag díszítésű ablakok és ajtókeretek, a díszes párkányzat és a tartó oszlopok. A százoszlopos udvar árkádjai felett a magyar történelem alakjait látjuk betonból kiöntve.

A Bory vár

Történelmi alakok

A bástyák tetejéről a város panorámájában gyönyörködhet a látogató és ha fent megunta a nézelődést, lent még akad elég látnivaló. Az árkádok alatt a hősi emlékművek gipsz-mintái, a vár kápolnában a „Hitvesi szeretet” szobra és számos festmény található. Végezetül hosszú időt lehet eltölteni a művész műtermében. A vár — a munka és a hitvesi szeretet emléke — a romantikus fiatalok, szerelmesek kedvelt kirándulóhelye.

Horváth Lajos

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
TURISTA

TÁRSADALOM ELŐZZÜK MEG A GOMBAMÉRGEZÉST

SOK A HALÁLOS ÁLDOZAT

Sikerül-e leküzdeni országunkban a gombamérgezést? Kielégítő-e a mérgezések megelőzésére irányuló felvilágosító ismeretterjesztő munka?

Ezzel a kérdéscsoporttal foglalkozott az Országos Erdészeti Egyesület, a MEDOSZ és az OGB együttesen rendezett ankétja május 3-án a Technika Házában.

Már *dr. Vilmon Gyula*, egészségügyi miniszterhelyettes megnyitójából is kitűnt, hogy a gombamérgezések számának kedvezőtlen alakulása szükségessé teszi az egészségügyi, a népművelési tárcák, valamint a társadalmi szervek szoros összefogását.

Dr. Kalmár Zoltán, a biológiai tudományok kandidátusának „Gomba-[illegible] hazánkban és azok ilyen tévhitek közül kerülnek ki.

Dr. Kalmár Zoltán a gombamérgezések megelőzésével foglalkozva kiemelte az iskolai oktatás jelentőségét, az országos gombavizsgáló és ellenőrző hálózat, a társadalmi szervek, köztük a természetbarát szövetségek felvilágosító szerepét, majd hangsúlyozta:

— A múlt évben megjelent erdőtörvény mindenkinek lehetővé teszi a gombagyűjtést. Ez indokolt, hiszen a gomba értékes, fehérjedús táplálék, zamatanyagai pedig nemcsak kívánatossá teszik fogyasztását, hanem az emésztést segítő hatása miatt jelentős népélelmezési cikknek minősül.

Ezért **nem szabad elriasztanunk** a természetbarátokat és a kirándulókat a gombaszedéstől, hanem védelmet kell nyújtanunk számukra a tájékozatlanság megszüntetésével.

A nagy tetszéssel fogadott összefoglaló után *Schuster Viktor*, az Országos Erdészeti Egyesület mikológiai szakosztályának titkára javaslatokat terjesztett az ankét résztvevői elé.

A javaslatok a gombaszakoktatási hálózat bővítését, az egészségügyi felvilágosítás széleskörű és sokoldalú fejlesztését szorgalmazzák. S jelentősebb anyagi, erkölcsi támogatást kérnek ezekre a célokra. Külön szakasz foglalkozik a Magyar Természetbarát Szövetségtől kívánt segítség nyújtással. A gombaszakoktatási bizottság a szervezett természetbarátok rendelkezésére bocsátja ismeretterjesztő előadássorozatait. A Múzeumok Főigazgatóságának 14 vitrinből álló vándorkiállítását; a kitűnően összeállított makettek és grafikák szemléltető gyűjteményét bármikor megtekinthetik a turisták. Oktatófilmek, plakátok, brossúrák állnak a túravezetők rendelkezésére.

Az ankét résztvevői az állami intézmények hatékonyabb segítségét kérték, s a társadalmi erők összefogására tettek hasznos javaslatokat.

á. ó.

VIGYÁZZUNK A VADAKRA!

A VÉRZŐ VÁROS

Utolsó utazás Pestre

1945. január 17.

Hajnali hatkor arra ébredünk, hogy csend van. A Vérmezőn füstös köd lappang, odaát égnek a Délivasút raktárai. Szokatlan csend ez, a háromhetes megszokás után, amely minden reggel hatkor fülünkbe döngette a pergőtűz tompa hangjait. Most hallgatnak a várbeli német ülegek, s az orbánhegyi orosz ágyúk is. Lakásomban, közvetlenül az óvóhely fölött, elhallgattak a lovak is, amelyeket egy hete szállásoltak be. Néhány jótékony szülánk végzett a nyomorult, kiéhezett párákkal, amelyek már „lelegelték" az ablakdeszkát és az előszoba sásfonatú falvédőit. Keserű feketét iszom és útra készülök. Ma *át kell mennem* Pestre, bármilyen áron is.

Karórám háromnegyed kilencet mutat, amikor átcsúszom a Mikó-utca nyílt torkolatán s elérem a Horváth-kertet. Az eltorlaszolt Alagútba német sebesülteket szállítanak. Rövid futásokkal és hosszú várakozásokkal haladok végig a Tabán alatt. A nyírfák és fenyők között bedöglött német rohamágyúk merednek Farkasrét felé, ahonnan időnként vijjogó lövedékek zúgnak alá. A Szebenyi Antal-téren, a templom előtt halott férfi fekszik arcraborulva. A szilánk nyakszirtjét metszette át. Kezében széttört üveg nyakát szorongatja, a kiömlött tej összefagyott vérével.

Az Erzsébet-híd budai oldalán a Rudas csupa rom. A másik oldalon, a Duna-parton, a Gellért fenyőfái alatt, a vékony hólakaró alatt hosszú sorokban haloltak fekszenek. Német teherautók kórházi hullákat szállítanak. Az egyik kocsiról két öreg civil cipeli lefelé a meztelen németeket. Csupa gipszelt halott, fantasztikus pózokba dermedt emberroncsok. Oldalkocsis motorkerékpáron tisztiszubbonyos, sapkás német hullát hoz egy SS. Csípőig gipszelt jobblába kifityeg az oldalkocsiból.

A hídfő házikójában német géppisztolyok között vagy huszan szorongunk. Csak csoportosan lehet, futva átkelni, német katonák gyűrűjében. A híd homoksárga, gyönyörű ívein a robbanó-töltetek lógnak s köztük a vezeték piros és sárga kígyói tekeredznek. Az úttesten háznagyságú lyukak tátonganak, szemben néhány katonai szekér vánszorog. A bakon elnyűtt, szakállas katonák gubbasztanak közömbösen, a lovak ideges horkanásokkal kerülgetik a híd-test réseit. Lenn jégtáblákkal zörögve lohol délnek a Duna. Futunk a hídon meggörnyedve, a függőleges tartók között halálos vijjogással repülnek át a lövedékek. A járdát drótsövények zárják le, mögöttük német őrség guggol gyűlölt szürkéjében. A pesti hídfőnél járunk, amikor vad orgonazengéssel sivít felénk egy sorozat. Elvágom magam a hídvám tövében, acélsisakom karmája alól ezt látom, kísértetiesen élesen. A belvárosi templom egyik tornyán csörögve szétroppan a tető, egy szilánk-ütött harang mélyen és sértetlen hatalmasat kondul. A következő lövedék telibetalálja a King-cukrászdát. Roppant porfelhő lövell ki a szétomlott helyiségből, s tisztán látom, hogy repül a porban, élesen cikázó fénnyel egy ezüst tortástál.

A Modern Kávéház kapuja alatt fújom ki magam. Negyed kettő.

Háromkor érek ki az Apponyi-térre. A Werbőczy-szobor tövében ismerős fiatalember fekszik hanyatt, nyakában cipődoboz fedelére tintaceruzával írott tábla:

— Így jár, aki nehéz időben dorbézol.

A Belvárosi Kávéház terrasz-sarkában nyílas suhanc leselkedik, kaján vigyorral szorongatva géppisztolyát. Pillanatnyi megtorpanás után tovább kell mennem.

— Bocsáss meg, halott jóbarát, itt nem lehet búcsúzni...

A Meinl-fiók kidőlt kirakatai mögött egy fiatalember pótkávét árul. Télikabátja fölött fehér köpeny, megszokott mozdulatokkal „kiszolgál", mintha kinn nem hevernének friss halottak.

A Rákóczi-útra kéne mennem, a Pannonia-szállóba. Kaputól kapuig ugorva elérem a Forum-mozit. A nézőtéren sebzett, éhes lovak dideregnek, egy német a pénztárfülke előtt két tégla között tüzel és konzervet melegít. A szomszéd sarkon téglából, vasúti tehervagonokból, villamoskocsikból emeletnyi barrikád. Legfelül szép, antik asztalka billeg. A torlasz mögött most ágyúk bömbölnek fel. A hang olyan közeli és drámai, hogy lélekzet nélkül tapadok a falhoz, tüdőmben érzem a lőpor keserű szagát. Pedig ezek a lövedékek nem ide szólnak, a tépett Belváros fölött a Vár felé zúgnak, ahol még makacsul és őrülten uralkodik Pfeffen Wildenbruch SS-tábornok és Nidosi, a tyúkszemvágó ezredes...

Odaát, a torlasz mögött már vége a háborúnak. Vajjon élnek-e még a Pannonia lakói? Négy óra után indulok haza. A hídon már egyedül botorkálok keresztül, ellüntek a német őrszemek, a lyukakon feldörömből a zajló Duna. Borzalmas érzés ez, egyedül menni át a hídon, amelyen mázsaszámra csüng a robbantószer szürke, hengeres csomagokban. A budai lejárónál parasztszekér áll, szétroncsolt lovai még párolognak, két csizma mered az égnek. Magyar katona lóg fejjel lefelé, a lőcsön, felnyársalva. Mélyen, valahol legfelül, halálosan elfáradva, a Szarvas-ház romjain, a testőrkaszárnya mögött botorkálok haza. Tizenegy órakor dőlök végig a szalmazsákomon a pincében. Kisfiam nyugtalanul, fel-felsírva alszik. Forralt vizet vacsorázott egy kanál ovomaltinnal, cukor nélkül. Nem alszom, csak halálosan fáradt vagyok. Hajnal lehet, amikor tompa dördülések jönnek, szinte a föld alól. Remeg a Várhegy, csikorog fölöttünk az összelőtt ház. Egy éber, keserű hang halkan megszólal:

— Most haltak meg a hidak...

Szabó Géza

A helyzet csütörtökön

◆

Az országgyűlés rövidebb szünetet tart. A miniszterelnök több törvényjavaslatot tárgyal le s azután kerülnek ezek az országgyűlés elé. A földművelő képviselők örülnek a rövid szabadságnak, mert a hivatalos tavaszt pár napi késéssel beérte a valóságos tavasz is s megindult a komoly mezei munka.

◆

Nagy sikere volt csütörtökön *Hajdu* Gyula államtitkárnak. Egyórás szabad előadásban — jogosan mondhatni: szónoklatban — ismertette a büntetőjogi javaslatot, mint annak előadója. Ezzel visszatért Hajdu a régi parlamentáris hagyományhoz. Újabban ugyanis a legtöbb képviselő olvassa beszédét és így ma már nem igazságos a „szavaló parlament" vádja. Valóban, nálunk túltengett azelőtt a szónoklás. A parlament szereplőit kevésbbé tehetségük, tényekben megnyilvánuló érdemeik, cselekvőkészségük, hanem sokkal inkább szónoki képességük szerint értékelték. A rég- és közelmult parlamentje sokkal inkább szónoki aréna volt, mint törvényhozási fórum, inkább népgyűlésszerű volt, mint ankétszerű.

A szónoklás-túltengésnek súlyos következménye volt, hogy a viták terjengőssé, frázisosakká váltak, továbbá, hogy csökkent a felelősségtudat s szabatosság. Aki ugyanis felolvas: az felkészül, azt mondja el, amit akar s elmondja, amit el akar mondani; nem zökken idegen — gyakran helytelen — területekre; a felolvasó alól nem szalad el a ló. Felelősségesebb időkben tehát nagyon helyes, ha a szónok a felolvasás felé kerekedik.

A szónoklás közvetlenségével, persze, könnyebb hatást elérni, mint felolvasással. Olyan fegyelmezett, logikus szónok, mint Hajdu, bátran élhet a vitázás e szabadabb, közvetlenebb — s halálosabb — eszközével, pláne, ha szakszerű anyagát oly jól ismeri, mint Hajdu. Általában azonban mégis örvendetes, hogy az országgyűlés ankétszerűbb lett, s csökkent aréna-szerűsége, népgyűlésszerűsége.

◆

Balogh István, a Független Magyar Demokrata Párt elnöke meghűlt, ágyban fekvő beteg s ezért nem is jelent meg az országgyűlés csütörtöki ülésén.

◆

Sós Aladár országgyűlési képviselő «Keynes tanai és bírálatuk» címmel előadást tartott a Közgazdasági Társaságban. Ismertette, hogy miként próbálta orvosolni a világhírű angol közgazdász a kapitalista rend súlyos egyensúlyzavarait s kiáltó hibáit. Keynes szerint a munkanélküliség alapbaj: az emberek ama pszichológiai sajátosságából következik, hogy a jövedelem növekedése esetén inkább megtakarításra törekszenek, mint fogyasztásuk fokozására. Ez azután végzetessé válik a munkát keresők foglalkoztatása szempontjából s ezen csak a beruházások fokozásával lehet segíteni.

Sós Aladár szerint ez az út a kapitalista termelési rend természete szerint járhatatlan. A munkanélküliség kérdését tehát a kapitalista gazdasági rendszerben nem lehet kiküszöbölni: ez csak a gazdasági rendszer szerkezeti megváltoztatásával sikerülhet.

Szabályozzák a közületek beszerzési módját

A Gazdasági Főtanács csütörtöki ülésén az alábbi fontos határozatokat hozta:

Közületi beszerzések szabályozása

A közszállítások lebonyolítása a kapitalista gazdálkodás idejében szerkesztett alaprendelet alapján történt, amely nem felel meg a mai kor követelményeinek. A rendeletet módosító jogszabályok sem segítettek a helyzeten, mert áttekinthetetlenné tették a közszállítások kiadásánál követendő eljárást. Ezért szükséges a régi közszállítási szabályzat helyett nemcsak tartalmában, szellemében, de címében is új Közületi Beszerzések Szabályzatának kiadása.

Az új szabályzat a multbeli szabályzattól merőben különbözik, elhagyja a versenytárgyalások és egyéb alaki előírások bonyolult rendszerét és helyébe az új gazdasági helyzetnek megfelelő világos, egyszerű és közérthető szabályzat lép.

A Gazdasági Főtanács elfogadta az új szabályzat alapelveit, és utasítást adott a rendelet kidolgozására és mielőbbi kiadására.

Az állami gazdálkodás, számtartás és ellenőrzés reformja

A Gazdasági Főtanács mai ülésén az állami közigazgatás vonalán a gazdálkodási, számviteli és ellenőrzési eljárás korszerű átszervezését és a bürokratikus eljárások kiküszöbölését határozta el. A gazdálkodás tervszerűsége megkívánja, hogy jövőben a tárcákon belül a pénzügyi osztály végezze a költségvetésen alapuló tervszerű és takarékos gazdálkodást. A számtartás egyszerűsítését és főleg célszerűségét, az utalványozás meggyorsítását, az egyéni felelősség érvényesítését kívánja a kormányzat biztosítani a különböző osztályok feladatkörének szigorú elhatárolásával. A reform végrehajtását kísérletképpen bevezetik a pénzügy-, külügyminisztériumba és a G. F.-nál és a gyakorlati tapasztalatok alapján kívánja kiterjeszteni az egész közigazgatásra.

Mesterséges anyarozs-termesztés

A Gazdasági Főtanács elhatározta a nőgyógyászatban a vérzéscsillapító gyógyszerek alapanyagául szolgáló anyarozs mesterséges úton való termesztésének megindítását. Eddig ugyanis csak a vadontermő anyarozsot gyüjtötték be, aminek termése a száraz éghajlat következtében bizonytalan volt. A mai döntés lehetővé teszi magyar találmányú eljárás alapján egy új munkaintenzív termelési ág kialakulását, amelynek termése gyógyszeriparunk fontos anyagát képezi és külföldön nemes devizáért értékesíthető.

a.a.: Megkerült az ellopott „Ámor és Vénusz"

A székesfehérvári szőlőhegyen épített fel sajátkezűleg, hosszú éveken keresztül *Bory* Jenő, a Képzőművészeti Főiskola volt tanára furcsa várát, amelyet saját és művészbarátainak szobraival, képeivel díszített. Számos szobor áll a vár nyitott udvarán, amelyek közül először két esztendővel ezelőtt egy őszi szüreti népünnepély alkalmával ellűnt Keresztelő Szent János félmázsás alakja. A tolvaj nem sok hasznát vehette a lopott holminak, ezenkívül a helyi lapok útján is keresték a tettest, ezért az egyik éjszaka a kerítésen keresztül bedobta Keresztelő Szent János alakját a várudvarba.

Keresztelő Szent János után néhány nappal ezelőtt *Ámor és Vénusz* jutott hasonló sorsra a Bory-várban. A bronzbaöntött kettős figura magassága majdnem egy méter, súlya pedig közel negyedmázsa. A bronz értéke igen magas, ezenkívül *Ámor és Vénusz* Bory Jenő egyik kedvelt alkotása volt. Elmondotta tehát az öreg mester panaszát a székesfehérvári lapok szerkesztőségeiben, így ismét az újságok útján keresték a tolvajt.

Jelentkezett is Bory Jenőnél egy öregasszony, aki az egyik fehérvári ócskavaskereskedésben látta, amikor egy csalai fiatalember egy rossz bronzszobordarabot méretett le. A mester azonnal az ócskáshoz sietett és meglalálta *Ámor és Vénusz* megcsonkított alakját. A tolvaj ugyanis letördelte a figurák kezeit és lábait, hogy azokat ne ismerjék fel. A legérdekesebb, hogy a bronz értékesítője mindössze tíz forintot kapott az értékes anyagért.

Rövid rendőri nyomozás után elfogták a tolvajt *Papp* András csalai fiatalember személyében, aki kihallgatása során keserűen mondotta el: ha tudta volna, hogy csak tíz forintot kap a zsákmányért, nem cipelte volna a félmázsás szobrot haza, a Székesfehérvártól öt kilométerre levő Csala-pusztára.

A tolvaj kézrekerítése után Bory Jenő boldogan vitte viszsza várába a megkerült roncsokat és kijelentette, újraönti *Ámor és Vénusz* figuráját. Szerinte a tolvajnak azért nem hozott szerencsét Ámor, mert a várudvarban felejtette a — nyilát!

á. a.

Új rend a kerékpárforgalomban

A kerékpárforgalmat is szabályozza az április 10-én hatálybalépő új közlekedési rendelet. E szerint kerékpárosok a város belterületén legfeljebb 20 kilométer sebességgel haladhatnak. Tilos más közlekedési eszközzel versenyezni, villamoshoz, vagy más járműhöz kapaszkodni. A főútvonalakon, a kereszteződéseknél a kerékpárosok gyalog kötelesek kerékpárjukat átvezetni. Tilos a kormány elengedése is. A város belső területén kétüléses kerékpár szállíthat csak utast. Csak olyan alakú csomagot szabad vinni, amely a forgalmat nem zavarja, illetve a kerékpáros mindkét kezét szabadonhagyja. A kerékpárkölcsönzők a kiadott kerékpárokról kimutatást kötelesek vezetni és végül: kerékpározást tanulni csak a város külső területén szabad.

Vacsora a román kulturdelegáció tiszteletére

A Budapesten tárgyaló magyar—román kulturális vegyesbizottság tiszteletére *Malnasanu* budapesti román követ a margitszigeti Nagyszállóban vacsorát adott. A vacsorán résztvett a román követen és a követség tagjain kívül Luca *Cristina*, a román delegáció vezetője, Laurentin *Cziko* és Dimitrescu *Vazil* minisztériumi vezértitkárok, *Rajk* László külügyminiszter, *Ortutay* Gyula közoktatásügyi miniszter, *Révai* József, a *Szabad Nép* főszerkesztője, *Berei* Andor, *Boldizsár* Iván, *Szávay* Nándor államtitkárok, *Aranyosi* Pál az Ujságíró Szövetség főtitkára, valamint a külügyminisztérium és kultuszminisztérium több vezető tisztviselője.

Malnasanu követ felköszöntőjében üdvözölte a vegyesbizottság tagjait és hangsulyozta, hogy a bizottság munkája elősegíti, hogy a két nép jobban megismerje egymást és sikeresebben folytathassa a szocializmus építését. A két nép barátsága szilárd alapokon nyugszik. Mind a magyar, mind a román nép harcot folytat a reakció maradványainak kiküszöbölésére s hogy kulturális téren is eltüntethesse a burzsoá ideológia még érezhető nyomait. Örömmel állapította meg a román követ, hogy a bizottság minden kérdésben megtalálta a mindkét felet kielégítő megoldást.

Rajk László külügyminiszter a magyar kormány nevében üdvözölte a bizottság román tagjait és kiemelte, milyen nagyjelentőségű a bizottság munkája, a két nép kulturális együttműködése érdekében. A magyar és román nép között létrejött szerződések, így a kulturális szerződés is nem papirosmegállapodás, hanem biztosítva van az abban foglaltaknak a gyakorlatba való átültetése is. Ez az együttműködés szerves része annak a nagy demokratikus békefrontnak, amely a Szovjetunió vezetésével az egész világon harcol a békéért.

Már elvégezték a budapesti városfelmérés háromnegyed részét

Budapest területi felmérése több mint 11 esztendeje tart és az előirányzott munkaprogramm jórészét már el is végezték. A városfelmérésnek a város fejlődése, beépítése és szabályozása szempontjából van rendkívül nagy jelentősége. Eddig 1180 hektárnyi területen fejeződött be a városfelmérés. A mult évben 621 hektáron végezték el a munkát. A felszabadulás óta ugrásszerűen növekedett a teljesítmény. Amíg ugyanis 1938-tól 1945-ig a végzett teljesítmény összesen 33.2 százalék volt, azaz évente 4.7 százalék, addig 1945. második felétől számított 3 és fél év alatt 23.4 százalék, azaz évenként 6.7 százalék volt a városfelmérő mérnökök munkaeredménye. Ez év elejéig a végrehajtásra váró munka 72 százaléka készült el.

A főváros ezideig 20.3 millió forintot fordított ezekre a feladatokra. A magántelkek tulajdonosaitól 1,220.000 forint térült vissza. 30.770 telken végezték el ezeket a műszaki teendőket. A magántelektulajdonosok úgyszólván alig éltek fellebbezéssel. Összesen 37 fellebbezést adtak be, ami a kivételeknek csupán 0.12 százaléka.

A Magyar Cionista Szövetség feloszlott

A Magyar Cionista Szövetség intézőbizottsága ez év március 13-án tartott ülésén elhatározta a szövetség felszámolását. Az akkor kinevezett felszámoló bizottság a következő határozatot hozta: «Miután Izrael állama megalakult és így a szövetség legfőbb célkitűzése már teljesedésbe ment, valamint, mert Magyarország és Izrael között ma már normális diplomáciai kapcsolat áll fenn, az intéző bizottság a Magyar Cionista Szövetség működését beszüntette. A Magyar Cionista Szövetség, ennek szakosztályai és helyi csoportjai a fenti határozat értelmében működésüket beszüntették. A felszámoló bizottság nevében: dr. *Gálos* Henrik főtitkár.»

Hasonló bejelentést tett a Magyar Palesztinai Hivatal folyó hó 22-én a miniszterelnökhöz intézett levelében, amelyben közli, hogy a Palesztina Bizottság elnöksége a március 13-án tartott ülésén elhatározta, hogy a Magyar Palesztina Hivatal működését beszünteti.

Befejeződött a kollégiumi igazgatók konferenciája

Az állami kollégiumok igazgatóinak második országos konferenciája befejeződött. Az értekezleten 277 igazgató vett részt, megtárgyalták az eddigi munka eredményeit és kijelölték a további feladatokat. A munkás- és parasztszármazású kollégisták aránya megkétszereződött, a tanuiók szociális összetétele és demokratikus nevelése terén az állami kollégiumok nagy fejlődésen mentek át. A konferencián *Méreu* Ferenc, *Hegyi* Gyula és *Gyenes* Antal szólaltak fel.

25 százalékkal csökkentették a vasúti étkezdék árait

Közöltük, hogy a MÁV Konzum keleti- és nyugatipályaudvari üzleteiből, húzüzeméből, borpincészetéből továbbá a Waggon Lits étkezőkocsiszolgálatából *Utasellátó N. V.-ot létesített* a kormány. Az új N. V. első teendő gyanánt 25 *százalékkal leszállította* a vasuti étkezők árait, bevezette a 7.20 forintos minőségi menüt és az olcsó zónaételeket. Az új nemzeti vállalathoz rövidesen több pályaudvari vendéglátóüzem csatlakozik és átveszi a vonatok és hajók büffé- és étkezőszolgálatát is. Néhány napon belül nemcsak a gyorsvonatok, hanem *a távolsági személyvonatokat is ellátják étkezőkocsikkal.*

FIATALNAK, AGGNAK
Szabadsáj
-AT
ADNAK
Város, falu messze táj
Mindenütt csak
Szabadsáj

Nemzeti Vállalat keres
Nagy-Budapest területén 400—600 négyzetméteres nagy befogadóképességű
VILÁGOS RAKTÁRAKAT
és fészereket. „Iparvágányos előnyben" jeligére Állami Hirdető Sajtóosztályára, IV., Apponyi-tér egy.

VÁSÁRI JEGYEK DOLGOZÓK RÉSZÉRE
kedvezményes áron, elővételben kaphatók a „Magyar Nemzet" kiadóhivatalában, V, Bajcsy-Zsilinszky-út 34, 8—4-ig.

Aukció AZ ÁLLAMI ZÁLOGHÁZ ÉS ÁRVERÉSI CSARNOK
NEMZETI VÁLLALATBAN
Budapest IX, Lónyay-u. 30. Tel. 187-943, 187-966.
Kiállítás: MŰTÁRGYAK: 1949. évi március hó 27-én 10—14 óráig, 28-án és 29-én 10—18 óráig.
KÖNYVEK: 1949. évi április hó 8-án, 9-én 10—18 óráig, 10-én 10—14 óráig.
Árverés: MŰTÁRGYAK: 1949. évi március hó 30-ól április hó 9-ig, április hó 3 és 4 kivételével.
KÖNYVEK: 1949. évi április hó 11—13-ig.
Az árveréseket naponta 15 órai kezdettel tartjuk, a katalógusban feltüntetett sorrend szerint.

Gazdasági hírek

Értékpapírárfolyamok. Az irányzat gyengébb, a forgalom mérsékelt. Árfolyamok: 1927. főv. 575—600, 1914. főv. 21—22, 1910. főv. 10—11, Népszöv. fontkötv. 105, Népszöv. dollárkötv. 400, Népszöv. svájci frankkötv. 65, Speyer-kötv. 450, Rotschild-kötv. 90, Talbot-kötv. 95.

◆◆ A CÉGBÍRÓSÁG HÍREI. A Cégbíróság *bejegyezte* a következő cégeket: Borforgalmi N. V., Középerőművek N. V., Kotró- és Vízerőművek N. V., Bőrművek N. V. *Törölte:* a Dobos Vegyipari Művek Rt., Wega Rt., Schlesinger Péter, Ginecs Gábor, Fábián, Somogyi és Gyöngyi és a Priszter Művek Rt. cégeket.

A kisiparosság 5000 ház karbantartására kapott megbízást. A szerződést most írták alá a KIK-kel. A megbízást a szövetkezetekbe tömörített kisiparosok kapták meg. Ez a megállapodás jelentős munkalehetőséget biztosít az építési és tatarozási szakmában érdekelt kisiparosságnak.

Az Orvosegyesület közli, hogy dr *Kelner* Béla egyetemi nyilvános rendes tanár március 25-ére kitűzött előadása az értelmiségi bizottság ülése miatt elmarad. Kellner tanár előadását április 1-én, délután 6 órakor tartja meg ugyancsak az Egyesület helyiségében.

Nagyvásártelepi nagykereskedői és fogyasztói árak: Burgonya Gülbaba 50—56 (0.60—0.66), Ella 40—44, (0.40—0.54), őszirózsa 48, cékla 40—60 (0.50—0.80), dughagyma 60—120, metélő cserepenként 300—350, vörös 49 (0.66—0.68), fokhagyma 120—200 (150—292), poréhagyma 90—100 (1—120), fejeskáposzta 60—70, zeller 80—100 (1—1.26), kalarábé 30—50 (0.40—0.68), karotta apró 80—100, nagy 50—60, kel káposzta 180—200, sárgarépa 40—50 (0.55—0.70), paraj 300—350 (3.10—4.45), kapor 300, petrezselyem 50—70 (0.70—0.96) sütőtök 50 (0.55—0.68), torma 3.50—6.00 (4.40—7.60), fekete retek 50—60 (0.60—0.80), fűrjbab 1.60—1.80, lencse 2.00—3.00, (3.60—4), mák 7.00—7.50 (8—9.50), alma I. 3—5.30 (3—6), közönsé 2.00—400, körte nemes faj 4.20—6.00, aszalt körte 2.00—2.20, aszaltszilva 5.50—7.00, hazai földi mogyoró 22.00, héjjas mandula 5.00—10.00, aszaltalma 1.50—2.40, gomba tömött csiperke 10.00—18.00 (12—22), héjjas dió 7.50—8.00 (8—10), feles borsó (3.80—4.40), bab (1.80—2.40), savanyukáposzta (0.80—0.95), méz (10—12), tojás darabja 0.49, dióbél 23.00—26.00, citrom láda 35.000—39.000, db 1.08—1.25.

Rendőrségi hírek

Tűz

ütött ki szerdán a késő esti órákban *Klein* Istvánné és *Vita* Tibor Erzsébet-körút 26. számú házban lévő kötszerüzletében. A tűzoltók félóra alatt eloltották a tüzet.

A rendőrség elfogta

néhány héttel ezelőtt — mint arról már beszámoltunk — *Pajó* István és *Dolog* Júlia bűnözőket, akik a főváros területén 26 lopást ismertek be. Most rendőrkézre került a társaság «vezére», *Ferenc* József 35 éves fiatalember is. A banda tagjai főleg villamosokon és megállóknál követték el a lopásokat. A károsultak ismeretlenek, ezért a rendőrség kéri mindazokat, akiktől az utóbbi időben a Keleti-pályaudvar környékén, vagy a 23-as villamos vonalán bőröndöt vagy csomagot loptak, jelentkezzenek Vigyázó Ferenc-utca 5. I. emelet 81/b. számú szobában. Ferenc Józsefet letartóztatták.

Tolvaj cigánylány

került rendőrkézre *Németh* Júlia személyében, aki házról-házra járva, jóslás ürügye alatt bejutott a lakásokba és egy óvatlan pillanatban lopásokat követett el. Őrizetbe vették.

Kifosztotta főbérlőit

Reich Ernő villanyszerelő-segéd. Albérleti szobákat vett ki, majd néhánynapi ottlakás után megszökött, magával vive, amit ért. Letartóztatták.

Női testrészeket

találtak március 23-án Soroksáron, Pestszentimre határában a szántóföldeken. Orvosi vélemény szerint a holttestrészek 20—25 év körüli elhízott nő, vagy pedig erősen elhízott férfi maradványai és valószínűleg az illető gyilkosság áldozata lett. A főkapitányság bűnügyi osztálya felkér mindenkit, aki hasonló nő vagy férfi eltűnéséről tud, jelentse azt a bűnügyi osztály sérülési főcsoportjának.

Holaubeck bécsi rendőrfőnököt

és kíséretét dr. *Münnich* Ferenc főkapitány szerdán este a Budapesti Rendőr Egyesületben látta vendégül. Csütörtökön a bécsi rendőrfőnök és kísérete megtekintették a rendőrség különböző szerveit és szociális intézményeit, este dr. Münnich Ferenc vacsorát adott tiszteletükre a Bristolban.

Súlyos szerencsétlenség

történt szerdán a koradélutáni órákban a Soroksári-úti vámnál. A pestszenterzsébeti tűzoltók két jeep-je a délelőtti órákban egyenruhákat ment vételezni a budapesti központba. Kora délután indultak vissza a jeep-ek Pesterzsébetre. A Soroksári-úton a Hazai Fésüsfonógyár közelében az egyik jeep az országútnak bombázás által meglazított részébe futott. A jeep nagyot zökkent, a sofőr próbálta kiegyensulyozni a kormánnyal a szökdécselő gépkocsit, eközben a jeep felborult és maga alá temette utasait. A csepeli és budapesti mentők vonultak ki a helyszínre. A szerencsétlenség következtében *Solymosi* Tivadar 25 éves tűzoltó koponyaalapi törést szenvedett, a helyszínen meghalt. *Takács* Endre, *Városi* István és *Dobozi* Károly tűzoltók súlyosan megsérültek. Őket kórházba vitték. A jeep hatodik utasa csak könnyebb sérüléseket szenvedett.

●● GYÜMÖLCSOLTÓ BOLDOGASSZONY NAPJA a zárórakódex rendelkezése szerint *nem tekinthető ünnepnek.* Ennél fogva ezen a napon változatlanul *a hétköznapokra megállapított üzleti záróra időpontja, — 9—17 óra — érvényes.* Ez alatt az idő alatt tehát minden üzletet nyitva kell tartani. A nyitvatartási kötelezettség nemcsak Budapestre, hanem a vidékre is kiterjed. — A *Magyar Kurir közli:* Most pénteken, március 25-én, Gyümölcsoltó Boldogasszony ünnepét üli meg a katolikus Anyaszentegyház. Mivel ez a nap az idén péntekre esik, és mivel ez a nap egyházi ünnep, ezért ezen a napon a húsfőt való megtartóztatás nem lesz.

Halálozás. *Mattyasovszkyné, Rudnyánszky* Magda elhunyt. Gyászistentisztelet 28-án, hétfőn 10-kor, Szervita-téri templomban.

Színházak és mozik műsora

SZINHÁZAK:

Opera: Lammermoori Lucia (7) **Nemzeti Színház:** Othello (E.) (½7) **Magyar Színház:** Az ifju gárda (½8) **Víg:** Tizenkét hónap (½8) **Kamara:** Ocskavas nagyban (¾8) **Belvárosi:** Végállomás kiszállni (½8) **Művész:** Erényes otthon (½8) **Pesti:** A szabin nők elrablása (½8) **Madách:** Kispolgárok (7) **Modern:** Az elvált asszony (½8) **Fővárosi Operett:** VIII. osztály (½8) **Pódium Kabaré:** Szőke angyal (8) **Kamara Variété:** Fügefalevél (8) **Józsefvárosi:** Diákszerelem (½8) **Optimisták:** Népszámlálás (¾9) **Kis Színház:** Szerelem játéka, stb. (7) **Mesebarlang:** Aranyhalacska (3, 5) **Meseváros:** Bábjáték a Corvinban (3, 4, 5)

MOZIK:

ÁTRIUM (160-955): Forró mezők (½5, ½7, ½9, vas., ünnepnap ½3 is) **CORSO** (182-818): Forró mezők (½5, ½7, ½9, vas., ünnepnap ½3 is) **CORVIN** (339-933): A szabadság hajnala (Előadások kezdete: 4, ½7, ½9-kor) **DÉCSI** (121-343): Forró mezők (5, 7, 9, vasár., ünnepnap 3-kor is) **FORUM** (189-707): Nyugtalan szív (4, 6, 8, vasár., ünnepnap 2-kor is) **KÖRÚTI HIRADÓ** (222-499): Magyar, szovjet hiradók. A film születése. Mese a hős katonáról. A moszkvai sakkverseny. Az 1919-es forradalom **LLOYD** (123-043): A szabadság hajnala (¾7, ¼10, vasár., ünnepnap ½3 is) **OMNIA** (139-693): Forró mezők (½5, ½7, ½9, vas., ünnepnap ½3 is) **ROYAL APOLLO** (222 656): Páris és tavasz (5, 7, 9 vas., ünn. 3-kor is) **SCALA** (120-150): Nyugtalan szív (5, 7, 9 vasár., ünnepnap 3-kor is) **URÁNIA** (136 888): A szabadság hajnala (Előadások kezdete: 4, 6, 8-kor) **ALFA** (Kőbánya): Forró mezők (6, 8, vasárnap, ünnepnap 4-kor is) **ADRIA** (Pilisrinc): Forró mezők (6, 8, vasár., ünnepnap 4-kor is) **KORZÓ** (Ujpest): Forró mezők (Előadások kezdete: 4, 6, 8 órakor) **ROYAL** (Kispest): Forró mezők (½6, ½8 vasár. ünnepnap ¼4-kor is) **TÁNCSICS** (Csepel): Forró mezők (Előadások: 6, 8, vas., ünn 4-kor is) **TÁTRA** (Perzsébet): Forró mezők (½7, ½9, vasár., ünnepnap ½5-kor is)

MASODHETES MOZIK:

ADY: Bocsánatot kérünk (4, 6, 8, v. ü. 2) **BELVÁROSI:** Micsurin (4, 6, 8, B: csak csüt.—vas.: 5, 7, v. ü. 3) **CAPITOL:** Dr. Pirogov (11, 1, 3, 5, 7, 9) **CITY:** Bocsánatot kérünk (4, 6, 8) **ELIT:** Hamlet (3, ¾6, ½9) **GLÓRIA:** Szenvedély rabjai (4, 6, 8) **HOMEROS:** Holnap történt, Hiradó (¼4, ½6, ½8) **HUNNIA:** Express szerelem (4, 6, 8, v. ü. 2) **KAMARA:** Utolsó állomás (½5, ½7, ½9, v. ü. ½3) **KOSSUTH:** Dr. Pirogov (½5, ½7, ½9, v. ü. ½3) **KRISZTINA:** Talpalatnyi föld (¼4, ½6, ½8, v. ü. 2) **KULTUR:** Gyilkos párbaj (½4, ½6, ½8, v. ü. ½2 is) **PALACE:** Mágnás Miska (11, 1, 3, 5, 7, 9) **PÁTRIA:** San Angelo (4, 6, 8, v. ü. 2) **PHÖNIX:** Egy igaz ember (11, 1, 3, 5, 7, 9) **SAVOY:** Mágnás Miska (½5, ½7, ½9, v. ü. ½3-kor is) **STUDIÓ:** Hamlet (2, 5, 8) **SZABADSÁG:** Megperzselt szárnyak (½5, ½7, ½9, v. ü. ½3) **TINÓDI:** Micsurin (4, 6, 8, v. ü. 2) **TERV:** Táncosnő (½5, ½7, ½9, v. ü. ½3) **UGOCSA:** Vágyak szigete (½4, ½6, ½8, v. ü. ½2 is) —

Megindultak Budapesten az útépítkezések

A tavaszi idő beköszöntével megindultak a főváros nagyszabású útépítései és útjavításai. Elsősorban az ujjáépülő hidakhoz vezető utakat építik át. Folytatja a Beszkárt a forgalmas útvonalakon a vágányok középrefektetését, amelyek kapcsán szintén sor kerül az utburkolatok átépítésére. Uj burkolatot kapnak a kivezető főforgalmi utak is, elsősorban a Váci-ut és a Kerepesi-ut hosszabb szakasza. Rendbehozzák az angyalföldi lakótelep úthálózatát, kiépítik Pestszenterzsébet és Kispest között a Határ-útat, rendbehozzák a Gváli-utat és kiszélesítik az Istenhegyi-utat.

A Kávések Ipartestülete felszámol

A Budapesti Kávések Ipartestületének 28. évi rendes közgyűlésén dr. *Strausz* Vilmos elnök bejelentette az ipartestület felszámolását. Közölte, hogy a kávésipar érdekképviseletéről a jövőben a KIOSz gondoskodik. Az elnökség tagjai lemondtak és a közgyűlés *Munkácsi* Lászlót bízta meg az ipartestület ideiglenes vezetésével. Ezután a közgyűlés egyhangúan hozzájárult az ipartestület felszámolásához.

●● A TÍPUSEBÉD-ÉTREND: március 28-tól április 2-ig a következő: *Hétfő:* paradicsomleves rizzsel, tojásos metélt; *kedd:* serpenyős burgonya, főtt tojás; *szerda:* borjúpörkölt tarhonyával; *csütörtök:* erdélyi töltött káposzta; *péntek:* zöldborsóleves, mákos metélt; *szombat:* húsleves kiskocka tésztával, marhahús, paradicsomos burgonyafőzelék.

Deportáltakat gyilkolt, felakasztották. A jogerősen halálraítélt *Scheib ing* Miklós volt SS hadnagyot, aki Auschwitzban több deportáltat gyilkolt meg, csütörtök reggel a gyüjtőfogház udvarán felakasztották.

Városházi hírek

Jutalomban részesíti a főváros azokat a fűtőket, akik az idei fűtési évad alatt nagyarányú megtakarítást értek el a tüzelőanyagok felhasználásában.

Pénteken délelőtt a fővárosi kertészet bemutatja a sajtónak a Népligetben, a Városligetben és a főváros egyéb pontjain folyó fásítási és kertészeti munkálatokat.

Az ellátás javítása és nem utolsó sorban takarékossági okokból a kisebb betegléts zámú kórházakban megszüntetik a külön főzést és a kész ételeket a közelj nagyobb kórházak konyhájából szállítják. Igy elsősorban az óbudai Margit-kórház és a Gizella-kórház konyháját oszlatják fel. Hasonlóképpen megszüntetik a kisebb kórházi mosodákat is.

Minden fővárosi tulajdonban levő autót kilométerszámláló berendezéssel szerelnek fel, hogy a kocsik forgalmát fokozottabban ellenőrizhessék.

A Bakteriológiai Intézet egyik legfontosabb feladata az úgynevezett bacillusgazdák felkutatása és ellenőrzése. Bizonyos fertőző betegségek után a felgyógyultak egyike-másika még mindig hordoz magában bacillusokat, amelyek másokra fertőző hatással vannak. Az ilyen egyéneknek rendszeresen kell jelentkezniök vizsgálatra. Az elmult évben 160 bacillusgazdát kellett karhatalommal vizsgálatra elővezetni, mert jelentkezési kötelezettségüknek nem tettek eleget.

A könyvkereskedők üzletei után kivetett portálilletéket, amely tulajdonképpen közterületfoglalási díj, a főváros jelentékenyen mérsékelte.

Az 50 százalékos vasuti kedvezményt — mint már jelentettük — a vásár tartamára engedélyezte a közlekedésügyi miniszter. A kedvezményt a vásárigazolvány alapján adják.

Ötvenéves szakirói jubileuma alkalmából *Gyárfás* Oszkárt a Magyar Ipar munkatársát, a MUOSZ választmánya táviratban üdvözölte.

Kis- és apróhirdetések

DIJSZABÁS

Apróhirdetések szavanként köznap 0.60, vasárnap 1.20. (Állást keresők a felét fizetik.) Keretes apróhirdetés szavanként köznap 1.—, vasárnap 2.— A legkisebb apróhirdetés 10 szó. Az első és minden **vastagon** szedett szó két szónak számit. **Kishirdetés** mm-soronként köznap 1.20, vasárnap 2.40 Ft.

Hirdetések felvétele

főkiadóhivatalunkban, V. Bajcsy-Zsilinszky-út 34, fiókkiadóhivatalunkban VIII., József körút 2, IV., Szervita-tér 8 és I., Krisztina-körút 117, a hirdetőirodákban és dohánytőzsdékben Vidékiek a hirdetési dijat ajánlott levélben postabélyegben is beküldhetik.

BERENDEZÉS

Bútor

Barokk úriszoba eladó. „Komplet, műbútor 13" jel. főkiadóba

Uj és használt hálók kombinált szobák, úriszobák, női szobák, egyes bútorok jó minőségben, fizetési kedvezménnyel is kaphatók. Akácfa-utca hét, szuterén. Gerstl.

Colonial úriszoba, prima kivitelű eladó. Telefon: 227—902.

Rendelésből visszamaradt rekamié áron alul eladó! József-körút hatvanhat, Oláh.

Ebédlő, kombinált, speizberendezés, nagyszőnyeg eladó. VIII. ker., Láng László-utca 6. II. 2.

Bútorszövetet jutányosan termelőnél vásárolhat Szövőüzem, Légrády Károly-utca 12.

Szép, festett kombinált szoba, prima állapotú, privátnak sürgősen eladó. Boráros-tér három. I. kettő.

Gyönyörű nem modern műbútor hálószoba, valamint reneszansz úriszoba sürgősen eladó. Király-utca 14. II. em. 2. Első lépcső.

Szőnyeg

Perzsa és másfajta szőnyeget veszek. Wesselényi-utca huszonkilenc. I. 5 Tel: 427—281.

3—4 darab összekötő perzsaszőnyegemet sürgősen, olcsón eladnám. Aradi-utca hatvanhárom, I. három.

Egyéb berend

3x4-es perzsa 1200 Ft, összekötők, magyarperzsák, tükrös- és könyvszekrény, íróasztal, neobarokk garnitúra eladó, Váci-utca 17. II. 3.

HANGSZER RÁDIÓ

Valódi Bösendorfer, megbízásból sürgősen eladó. Fenyőné, Erzsébet-körút huszonhat. — Zongoraterem.

Harmóniumok — legjobbak: Hörlnél, II., Török-utca nyolc. (Budai Margit-hidfőnél).

FOTÓ, OPTIKA

Eladó új állapotban Leica háromcé „Summitarral 756" jel. főkiadóba.

RUHÁZAT

Jobb férfiöltönyt és kabátot magasanp termelre vennék. Telefon: 222—546.

Férfiruháit jól eladhatja Szabónénak Dob-utca 37. Telefon: 220—356 Hivásra jövök

Férfiruhákat legdrágábban megveszem. Leitersdorfer. Kisdiófa-utca tizenöt (Király-utcánál). Telefonáljon: 221—674

JÁRMŰ

Eleserélem 25 HP szivógáz-, 12 HP Dieselmotoromat motorkerékpárért, érték szerint. Oláh, Nagyhódos.

GÉP, SZERSZÁM

Irógépet (táskát is), jobb számológépet venne leíróiroda. — Telefon: 360—459.

Számológépet, irógépet, táskairógépet készpénzért. privättól sürgősen veszek. Tel.: 228—350.

INGATLAN

Bérházat keresek azonnali lekötésre 80.000-ig. **Fried, telefon: 420—276**

Adómentes, négyemeletes bérház, főútvonalon, jókarban, harminckettőezerért.

Király-utcában, jó helyen, nagyfrontú bérház, hetvenháromezer bérrel, hetvenezerért. — Szent István-körúton egyszázezer bérrel, egyszázötezerért eladó. — Faragó iroda, Szív-utca tizenhat. 228—258.

Beköltözhető öröklakások

ÚJ-LIPÓTVÁROSBAN

2 sz. komf., adómentes, 30 ezer.
Széll Kálmán-térnél
2 sz. komf., teljesen rendben, 22 ezer.
SZAMOSI ing. ir., II., Szilágyi Erzsébet-fasor kilenc. T.: 161—358 és 439—512

Rózsadomb aljáo hypermodern adómentes bérház, gyönyörű kislakásokkal, 15.000 bérrel, legritkább alkalmi áron, 45.000-ért eladó. Dr **Hegyi,** Rökk Szilárd-utca hat. Tel.: 136-761.

Kétszoba hallos, teljes komfortos modern sarok villa, kétszázas gyümölcsöskerttel, villamos, autobusznál beköltözhetően, 40 ezerért eladó tulajdonostól. „Cserelakást beszámítok 99" jel. főkiadóba.

Stefánia-úton gyönyörű kétemeletes bérvilla olcsón eladó. Sándor-tér 4. I. 9.

Családiház Amerikai-útnál, háromszobás összkomfortos, kertes, 30.000. Révészné, Erzsébet-körút négy. 221-676.

Beköltözhető, adómentes, 2 szoba összkomf. Főútvonal, HÉV-megálló. Ntétény, Müller.

Beköltözhető Ligetnél négyszobás öröklakás, balkonos, kertrenyiló, sürgősen, tulajdonostól eladó. Telefon: 424-327.

Vevőimnek keresek villát és bérházat bárhol, minden összegért. Dr. **Hegyi,** Rökk Szilárd-utca hat. **Telefon: 136—761.**

Bérház Nyugatinál, nagyadómentes, IV-emeletes, hibátlan, luxuslakásokkal, 25.000 jövedelemmel, vevő nevére átirva, 60.000-ért. Zimányi.

Bérház Szent Istán-körútnál, V-emeletes, liftes, központifütéses, nagyadómentes, hibátlan, 32.000 jövedelemmel, minden elfogadható áron eladó. Zimányi.

Sashegy legszebb villája, gyümölcsösben 3 szoba hallos, beköltözhető, lakáshivatalmentes, garázsos, 45.000-ért. **Posaréten** ugyanilyen, 750 öles gyümölcsösben 80.000-ért **ZIMÁNYI,** Alkotmány-utca 31. Tel.: 121—235.

Budavidéki, gazdálkodásra alkalmas, családiház, villamos, autobusznál, beköltözhető kétszobás hallos lakással, istállóval, sürgősen 26.000 Belvárosi ingatlaniroda, Szervita-tér nyolc. 18-14-05.

ÜZLET ÜZEM

Söntések, kocsmák, vendéglők fizetési kedvezménnyel **Schwarcz Rudolfné** irodájában, Podmaniczky-utca 71. Telefon: 122—379.

Jogfolytonos kocsma lakással, biztos megélhetés, bárkinek öregség miatt 15.00-ért részletre eladó, 5000-rel átvehető. Másik kiadó, leszámolásra, 3000 Italfedezettel. György iroda, Rákóczi-út 17.

RÉGI KÖNYVEK

Ebben a rovatban közölt hirdetéseket kétk. 50%-os kedvezménnyel adjuk.

Széchenyi: Naharért (két kötet). Kétezer év festészetéért hatvanat fizet Salgó, Nagymezőharmincnyolc.

EGYÉB AD., VÉTEL

Szőlőoltványok, hazai gyökeresek, simavesszők, államilag ellenőrizve, garancia mellett. Árjegyzéket küld Dér Ignác, szőlőoltvány termelő, Gyöngyös, postafiók 166. Helybeli gyűjtőket felveszek.

Szelidgesztenyefa, éger-, hársfa, jávorfa, kőrisorfa, nyirfa. Élősövénynek: akáccsemete, fagyal, Gleditschia, mályvacserje, orgona. Nemesfűzdugvány, **fenyőcsemeték,** szegélybuxus. Gyümölcsvadcsemeték. Kolauch faiskola, Szeged.

GYERMEKÁGY és GYERMEKKÁD ELADÓ

Erkel-utca 3. II. 5.

LAKÁS

Lakást kínál

Új-Lipótvárosban garszon, egy—kétszobás, összkomfortos lakás kettőezerötszáztól átadó. Kiss József (Visegrádi)-utca 5/c.

Lakások, cserék, társbérletek nagy választékban kaphatók. — Lőrinczy, Teréz-körút huszonkettő.

Átadók: Kettőszobás hallosak, egyszobás összkomfortosak, garszonok Pesten-Budán 126—457. „Duna", Marx-tér 4.

Egyszobásak egyezerötszáztól, komfortosak háromezerötszáztól, kettőszobásak négyezertől háromszobásak, garszonok, társbérletek városszerte. «Szőke», 310-401, Teréz-körút huszonkilenc.

Oktogonnál egyszobás hallos, személyzetiszobás, balkonos, hypermodern lakás sürgősen átadó. Lakásközpont, Teréz-körút 1/C I. 3. 420—579.

Szabadság-téri, öttermes, másodikemeleti saroklakás, mellékhelyiségekkel átadó. „Közületnek, követségnek" jel. főkiadóba.

Károly-körútnál kettőszobás modern, fürdő- és cselédszobás lakás, szabadrendelkezésű, 30 bérrel, azonnalra. — **Nagymező-utcában** első-emeleti, háromszobás modern, újonnan renovált lakás azonnalra **Központi,** Teréz-krt harmincöt. Háromszáztizenegy—százharmincegy.

Kettőszobás, félmodern lakás azonnalra 3000-ért. Teréz-körút harmincöt, fszt 4.

Keresek átadó kertes lakásokat villában vagy bérvillában, komoly térítésért. Elek iroda, Olaszfasor 17. 468-471.

Új-Lipótvárosban igen jó háromszobás olcsón Szép-u. 5. II. 1.

Egyszobásak egyezerötszáztól, komfortosak háromezerötszáztól, kettőszobásak négyezertől háromszobásak, garszonok, társbérletek városszerte. «Szőke», 310-401, Teréz-körút huszonkilenc.

Új-Lipótvárosban egy- vagy kétszoba hallos lakást azonnal megveszek. Csanády-utca 17, földszint 5.

Szoba, ellátás

Háromszobás modern lakás szépen bútorozva, konyhahasználattal és felszereléssel 3—4 hónapra albérletbe átadó. V, Kiss József (Visegrádi)-utca 1. Dohányosbolt.

Fölépesőházból gyönyörű szoba gőzfütéssel, fürdőbenyíló val vidéki nek is, villámban is. 126 988. Bővebbet V. Teleki Pál-utca tizennégy. I. 1. 1731

Lakást keres

Gyermek-OTTHON

céljára keresünk városligeti, illetve Andrássy-úti villarayonban 5—6 nagy szobás, lehetőleg

kertes helyiséget

Ajánlatokat Gyermekotthon 1949" jeligére.

Mindenkinél többet fizetünk átadó lakásáért. Diszkrét, gyors elintézés garantálva. Központi, Teréz-körút 35. Telefon: 311—131.

Körutakon belül vagy Budán, közlekedésnél, egy-, kettőszobás lakását jelentse be. azonnal értékesítjük. Iroda: 384—177. Dorottya-utca 9. félemelet.

ÁTVESZEM

lakását **előre fizető közületnek.** László Dr. Bajcsy-Zsilinszky-út 12.

Átadó budai lakását jelentse, azonnal értékesítjük. Abendorff, Krisztina-körút nyolcvanhárom. (Bors-utcánál.)

Keresünk: Egyszobásakat, kettőszobásakat, háromszobásakat. Azonnal fizetünk. 126—457. „Duna", Marx-tér 4.

Körtér környékén kétszobás, 1—2 emeleti csendes, derüs lakást keresek. «Tanár», Rökk Szilárd-utca huszonkettő, dohánytőzsde.

Lakásokat minden mérében azonnal átveszek. «Szőke», 310—401. Teréz-körút huszonkilenc

Budán keresek átadó esetleg újjáépített egyszobás vagy kettőszobás hallos lakást. — «Eskü».

Új-Lipótvárosban egy- vagy kétszoba hallos lakást azonnal megveszek. Csanády-utca 17. földszint 5.

Szoba, ellátás

Háromszobás modern lakás szépen bútorozva, konyhahasználattal és felszereléssel 3—4 hónapra albérletbe átadó. V, Kiss József (Visegrádi)-utca 1. Dohányosbolt.

Főlépcsőházból gyönyörű szoba gőzfütéssel, fürdőbenyíló val vidéki nek is, villámban is. 126 988. Bővebbet V. Teleki Pál-utca tizennégy. I. 1. 1731

Azonnal kaphatók bútorozott szobák, átutazóknak is! Expressnél, Erzsébet-körút tizenhat, fdsz. három. Telefon: 122—156.

Bútorozott szobák, férfinak, nőnek, házaspárnak, üresen is. — Szobáját díjtalanul kiadom. Lőrinczy, Teréz-körút huszonkettő.

Marcibányi-téren bútorozott szoba férfi részére kiadó. Érdeklődni: Krisztina 14. Trafik.

Bútorozott szobák Belvárosban, Dunaparton azonnalra kaphatók. — Szobákat kinál, keres Dr. Benedekné, Múzeum-körút 3. 380-065.

Keresek egy- vagy kétszobás albérletet vagy társbérletet Józsefvárosban. Váci-u. 68. IV. 1. 180—669.

ÁLLÁS VÁLLALK.

Férfi állás

ÜGYES ÜZLETSZERZŐK

fix és jutalékkal

30—50 forintot kereshetnek

naponta 4—5 órai

kényelmes munkával

Kezdők kioktatásban részesülnek. JELENTKEZÉS: METROPOL hirdetőirodában XI Bartók Béla-út 8 Rezsel 9—10-ig.

Azonnali biztos keresethez juthat. Jelentkezzen Majchernál, naponta 10—12 között. Sas-utca 10. fszt.

Férfiak, nők ügynöki munkával magas keresethez, emelkedő jövedelemhez, állandó egzisztenciához juthatnak. „Könnyű akvizició" jel Ba'ogh hirdetőbe, Szent István-körút 9.

Női állás

Angol—német gyorsgépiró, önálló levelező nő, fordító, évtizedes gyakorlattal, állását változtatná. Megkeresések «Azonnalra 82» jeligére kéretnek.

Főzőmindenesnek ajánlkozom kisebb családhoz jó bizonyítvánnyal. XI. Budafoki-út 53. I. 1. Erzsi. Lehetőleg Belvárosban.

Ápolónő ajánlkozik beteg mellé. Réti Mária, Mária-utca hét.

Középkorú mindenes főzőnőt keresek falura. Jelentkezés 10—12-ig. Nyári Pál-utca öt. I. egy.

M.-nyomozó

Walter nv. detektivfelügyelő közismert detektivi szakiudásával nyomoz, megfigyel. IV. Váci-utca 41. Telefon: 189—681

Szakszerűen figyel, nyomoz Dr Békésy Tibor nyug. rendőralezredes magánnyomozó. — Erzsébet-körút 17. Telefon: 222—802.

Egyéb vállalk.

Készkötést nagyobb mennyiségben kiadnék. „Gyakorlott kötőnő" jel. Blocknerhez, Városház-utca.

TÁRS, PÉNZ

Bankgaranciával vagy zárolt betétkönyvvel csendes vagy közreműködő társat keresek haszonrészesedéssel. — Oktogon-tér 3. I. 7.

VEGYES HIRD.

Elveszett március 22-én délelőtt a hatos villamoson aktatáska üzleti könyveimmel és különböző iratokkal. Megtalálót kérem, jutalom ellenében, címemre küldje el. Ifj. Michavetz József, Pestszentlőrinc, Munkács-utca 12.

Elveszett Zuglóban szemüvegtüű Lajos nevű **magyarvizsla.** Megtalálót kérjük, jutalom ellenében adja le XIV., Vezér-utca egyszázötvenkettő/b. címre.

Nagyothallók és süketek figyelmébe

Korkülönbség nélkül 10 óra alatt megtanulhatja a szájáról való leolvasás alapját, melv minden készüléknél többet ér. Felvilágosítást ad: **SIMONYI SÁNDORNÉ,** IV. Veres Pálné-utca tizenkilenc. III emelet kettő. Lift Délelőtt 11—1-ig.

Bármilyen fáradtságot, idegességet megszüntet

az afrikai Kóladió

Vörösmarty-utca 69.

Magyar Nemzet

Főszerkesztő: Hegedüs Gyula

Főmunkatárs: Parragi György

Szerkesztőség és kiadóhivatal: V., Bajcsy-Zsilinszky-út 34. **Telefon: 125-340**

Előfizetési díj: 1 hóra 15 forint, negyedévre 45 forint. Postatak. csekksz.: 36.662

Szerkesztésért és kiadásért felelős Hegedüs Gyula

Hungária Hirlapnyomda Rt .. V., Bajcsy-Zsilinszky-út 34. Felelős: dr Bródy László

A szöveg közötti hirdetések — jellel vannak ellátva

felkérjük t. hirdetőinket, hogy a várható anyagtorlódásra való tekintettel a

VASÁRNAPI HIRDETÉSEKET

lehetőleg ma délután 5 óráig

juttassák el kiadóhivatalunkba, hogy azok megjelenését biztosítani tudjuk

1962

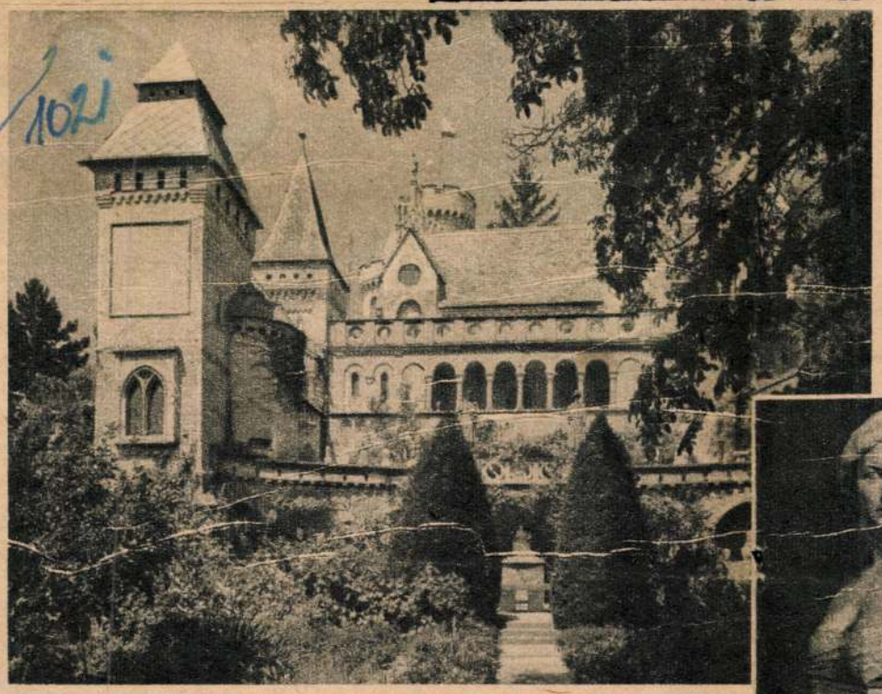

Napfényben Bory-vár tornyai

Ilyennek látta feleségét a művész

Az ország utolsó várúrnőjénél

VALÓSÁGGÁ VÁLT fatamorgánaként bontakozik ki a vidék mosolygó zöldjéből a várkastély égbetörő tornyainak, össze-visszadobált bástyáinak szeszélyes rajza. Egy kiapadhatatlan képzeletű örök gyermek önfeledten odavetett játékos csinálmánya. Vagy tán egy Hauff-, vagy Andersen-mese megelevenedett illusztrációja, amely ott pompázik, büszkélkedik mármár szinte ugratásként ható valószínűtlenségével a »magyar ezüst« szorgos iparvárosának közelében.

Bory-vár. Már a neve is valósággal fantasztikum a XX. század derekán. Egyenesen a mesék birodalmába kívánkozik, hogy akadt a közelmúltban egy hazai szobrászember, aki elhatározta; jórészt a tulajdon két kezével várkastélyt épít szeretett feleségének, mindkettőjük művészi alkotásainak méltó otthonául.

A SZÁZAD ELEJÉN történt. Bory Jenő, a fiatal szobrász, festő és építész egy napon kirándult ifjú feleségével, Komócsin Ilonkával Fehérvár környékére, s ahogy megpillantott a közelben egy virágos, bokros, kedves domblejtőt, félig tréfásan odaszólt a menyecskének:

— Itt lesz a mi várkastélyunk!

A fiatal mester egy nagyobb díjhoz jutott 1907-ben valamelyik szobráért, s nyomban megvásárolta belőle a kis földdarabot. Attól kezdve meg nem állott a munka, csupán katonáskodásának évében. Ha hazajött pár heti szabadságára, akkor is szaladt építési anyagok, cserép, beton után. Szobrai, festményei árának nagy részét építési anyagokba fektette. Legfeljebb egy-egy építőmunkás segítségét vette igénybe néhanapján. A tervezéstől a kivitelig minden az ő munkája: a csarnokok, lépcsők, díszes folyosók, benyílók, kilátók éppúgy az ő kifogyhatatlan leleményességének alkotásai, mint az idillikus park díszkútjai, padjai, teraszai.

Negyven évig tartott a munka. S ahogy elkészült, csodájára jártak mindenfelől, még messzi világrészekből is. Bory Jenő készségesen kalauzolta vendégeit kevés szabad idejében, s nagy örömmel fogadta a dicséreteket.

Szinte felfoghatatlannak látszott mindenki előtt: miként tudta mindezt létrehozni. Igaz, hogy hosszú életkort ért meg, de az építkezés mellett sok ezer szobrot, képet is alkotott, sok éven át tanára, három évig rektora volt a Képzőművészeti Főiskolának, s meghívott építészeti előadója a Műegyetemnek. Rajongásig szeretett feleségét egész szoborgyűjtemény örökíti meg. A legmeghatóbb talán az a gyönyörű alkotása, amelyet a hitvesi szeretetnek szentelt.

A VÁRKASTÉLY ÚRNŐJE, Bory Jenő özvegye kalauzol. Kedves derű ül arcvonásain, s ez párosul vallami csöndes, halk büszkeséggel, amikor megáll a mester egy-egy kompozíciójának gipszmodellje előtt. A szakértő beavatottságával emeli ki jellegzetességeit, hiszen maga is festőművésznő, Székely Bertalan egykori tanítványa, aki főként virágcsendéleteket alkotott.

A kert egyik hangulatos díszkútjánál hirtelen megáll és felém nyújtja kicsiny, finoman erezett kezeit:

— Úgy nézzen ezekre a mancsokra, hogy ezek is nem egyszer segítettek a férjemnek, mikor a habarcsot kevergette. Ennél a kútnál is »vendégszerepeltem«. Igaz, hogy nem sokáig, mert férjem tréfásan rámförmedt: »Hagyd abba! A te dolgod a reprezentálás lesz, meg a parancsolgatás, miként egy várúrnőhöz illik, ha majd egyszer kész lesz ez a hodály«. Hodályt mondott, mialatt egyre törte a fejét, miként tegye még szebbé, pompázatosabbá, maradandóbbá a keze munkáját.

— Itt minden úgy maradt — teszi hozzá — ahogyan ő hátrahagyta. Egy széknek, asztalnak, munkaeszköznek nem szabad elmozdulnia a helyéről. Szigorú rendjét tartom most is, bár eltávozott. Eltávozott?... — halkan, kérdőn megismétli a szót. — Úgy érzem, hogy itt van. Az emlékek oly elevenné tesznek mindent.

Szélesre kitárt ablaknál állunk. Kimutat a lengő lombú, hintázó gallyú fákra, a tarka virágágyakra, a nagy műgonddal elhelyezett mohos kis sziklacsoportokra, a bokrok fölé boruló női meg férfiszobrokra, a »százoszlopos« udvarra, amelynek hangulatos folyosóin gipszmodellek álldogálnak, tetőzetén pedig a magyar história sok-sok nevezetességének arcmása néz a tűnő időbe.

BORY MESTER beváltotta fogadalmát. Várúrnővé tette feleségét, akinek sok tornyú otthonát Székesfehérvár tanácsa szerető gondoskodással veszi körül. A közelmúltban is tekintélyes összegért megvásárolta a mester egyik hátrahagyott szobrát —, hogy az özvegy hosszabb időre fedezhesse az »udvartartás« költségeit.

Káldor Márton

NŐK LAPJA
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

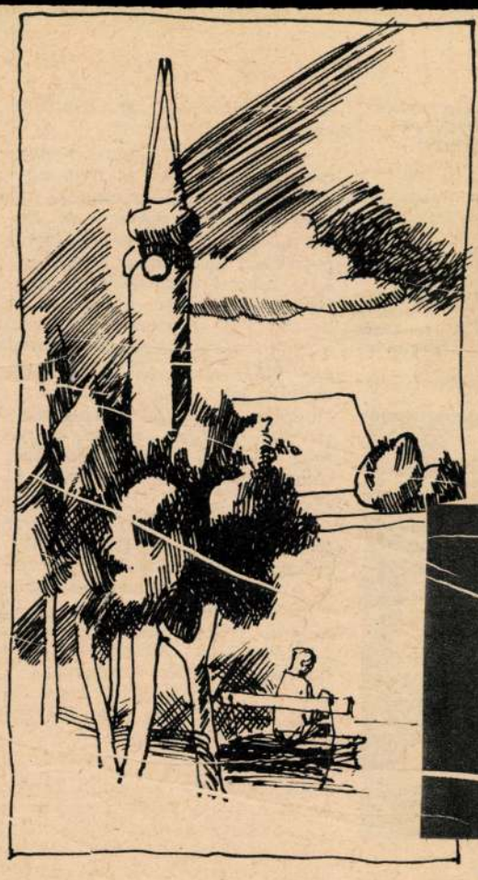

TIMÁR MÁTÉ:

A Pythagoras-tétel

Kovács Sándor rajza

A kisvárosi templom toronyórája rekedten ütötte a fél ötöt, miközben lusta mutatója az ötösről a hatosra csúszott. Nyugaton lilult az ég alja. Nyirkos novemberi szél barangolt az utcán. Az internátuskertben nagy, sárga levelek hullottak a földre és szárazon zizegtek a sétálva tanuló diákok léptei alatt.

Az ötödikes Gáspár Jancsi egy padon ült és tekintete sűrűn elszökött az ölében tartott geometria-füzetről. Ábrándozott a fiú.

Ökörnyál úszott nem messzire tőle, míg két bokor rabul nem ejtette. Erről is a tágas otthoni határ jutott az eszébe. Tavaly ilyenkor még, igaz, nyolc kilométerről, tanyáról járt a polgáriba, de minden este

nyítod, hogy a két befogó négyzetének összege egyenlő az átfogó négyzetével...

És sorolta, mutogatta a háromszögre szerkesztett négyzeteket, romboidokat, a közbeírt szögeket, mintha ő találta volna fel és nem a vén görög, diákszomorító Pythagoras.

Gáspár Jancsi megköszönte a magyarázatot, de még mindig nem értett az egészből egy szót se. Gépiesen magolt tovább.

— Á-négyzet, plusz Bé-négyzet egyenlő Cé-négyzettel. Bizonyítás: BDEC terület egyenlő ABDJ területtel, mert alapjuk BD és magasságuk BC közös...

Ha egy sorral végzett, ismételte háromszor, azután elmondta fejből. Utána a második sort, a harmadikat és az egészet együtt. Mire a napos az ötórai uzsonnaidőt csengette, már könnyedén hadarta az egészet. Persze mégsem nyugodott meg: hiszen mindig bevágja a leckét, de ha felszólítja Wiesinger tanár úr, úgy kihull a fejéből, akár lyukas zsebből a krajcár. Holnap pedig felelés esedékes..

A pincekonyhához zörgette az avart. Lehörpintette az uzsonnakávét, felfelé a lépcsőn rágta a kenyeret, s amikor a feljáratnál hozzácsatlakozott az internátus kutyája, a félvak Tisza, letört neki egy darabot:

— Egyél, öreg... úgy se sokáig etetlek. Elvágnak engem matematikából, meglásd!

Kedvetlenül indult a tanulóba, ahol már javában veszekedtek a többiek. Szokás szerint az ipszilonos Pataky Géza civakodott az i-s Pataki Zsigával.

— Nagy paraszt vagy te, Zsiga — ágált az ipszilonos s[illegible]fiú. — Meglátszik, hogy [illegible]zobád!

[illegible]t nem trágyázik, az úr [illegible]udatoskodta vissza az [illegible]lönben mit ugrálsz? Az [illegible]gy trafikja van, az én [illegible]tvan köblös, jó tiszasasi

[illegible]tyám sárospataki Pataky [illegible]!

[illegible] a hóna alá! -- avatkozott [illegible]nybarna Sinka Jancsi.

[illegible]leült szemben a hallgatóival és nagyon otthontalagát. Mit keres ő itten? [illegible]szer több földjük van, [illegible] lenézik. Nem Sinka Jan[illegible] az ugrai ácsból lett író [illegible]bbiek. Az úrigyerekek! [illegible]s. Hangosan kopog a ci[illegible]n fújja az orrát, nem [illegible]s-villa és... Pythagorast

[illegible] a vitába, nekiült a többi [illegible]t az egész első szilenciu[illegible]zta a vén görög. Az Al[illegible] hamar megtanulta, a né[illegible]észket leltek a fejében, mint a többiek. Belelapozott az első könyvbe, de hamar be is csukta, mert ismét Wiesinger jutott az eszébe... és Pythagoras. Morogta a képletet — fülét ujjával bedugva, hogy ne zavarják a többiek — akár a breviáriumát a kolostorlakó szerzetes.

— Vigyázz! — kiáltott a napos, a szomszéd tanulóban. S lehalkítva azt is átszűrte az ajtó, amint kőcsengésű szigorával Wiesinger megakasztotta jelentéstételben a fiút.

— Mi ez a papírgalacsin az ajtó előtt, Vargha Barna? Saját tanári kezemmel vegyem fel talán?! Vasárnap szobafogság!

Gáspár Jancsi tanult volna, de erre a hangra nyelve megbénult, szíve a torkában vert s két halántékában úgy zsongott a vér, mint a zsilipet ostromló folyó.

Hiszen már az első napon, amikor az internátusba érkezett, úgy érezte, hogy megalázta Wiesinger tanár úr. Vizsgálta a szobát és megállt előtte elegánsan, illatosan:

— Miért nem kötöttél nyakkendőt?

Hirtelenjében választ sem talált a kemény szavakra. Dadogott.

— Szólj már valamit, gyermekem — áradt indulattá a szigor — elvégre tanárod szól hozzád. Eredj és kössél nyakkendőt! Megvárom.

Szekrényéhez idétlenkedett. Az ajtót is kitárta, végignézett árva ünneplő ruháján, néhány ingén, s azután vallott:

— Tanár úr, kérem... nekem nincs nyakkendőm.

Wiesinger Plecsi úgy nézett rá, mintha azt mondta volna, hogy a nagyapja volt az öreg Pythagoras. De már szánta is a gyereket.

— Nincs? — kérdezte szelídebben, s így folytatta: — Na várjál egy kicsit.

Határozott léptekkel recsegtette a padlót, végigment a folyosó kockakövein s máris térült egy újdon-új nyersselyem nyakkendővel.

— Saját tanári kezemmel kötöm a nya-

1021

Két várúrnő él hazánkban. Az egyik Székesfehérváron, a másik Sopronban. A fehérvári mögött több évtizedes szép házasélet van, a fiatalabb még csak a mézesheteknél tart. Székesfehérváron Bori Jenő szobrász negyven nyáron át építette, díszítette a várat feleségének. Az Öreghegy oldalán holdnyi területen három teraszra emelte a palotát, műtermeivel, sok lakószobájával. Két udvart is tervezett, épített hozzá. Az egyik az Elefánt udvar, ahová a vendégeket várták uzsonnára, a másik pedig a száztornyos park, körben védve magas falakkal. Mindkettő valóságos szabadtéri múzeum. Szobrok mindenfelé. A soproni vár még épül, a fehérvári készen magasodik. Valamiben azonban hasonlóak e

VÁRAK, VÁRÚRNŐK

BORY JENŐ

A székesfehérvári Bori-vár százoszlopos udvara

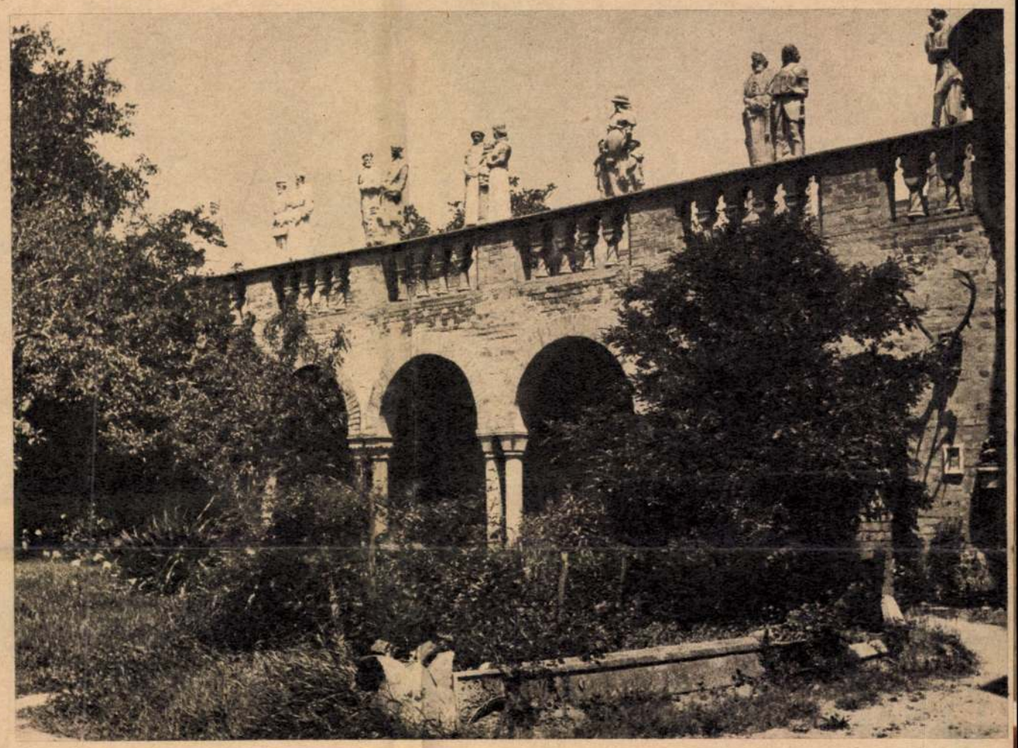

Hamarosan elkészül a soproni Taródi-vár figyelőtornya

Erős, másfél méter vastag falak tartják, védik a soproni vár toronyszobáit

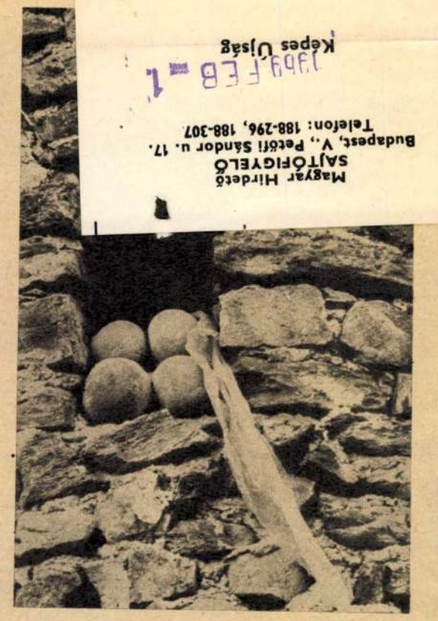

Sopron: a lőrés dísze bazaltból faragott ágyúgolyó, tépett nyilonzászlóval

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
JAN FEB 1

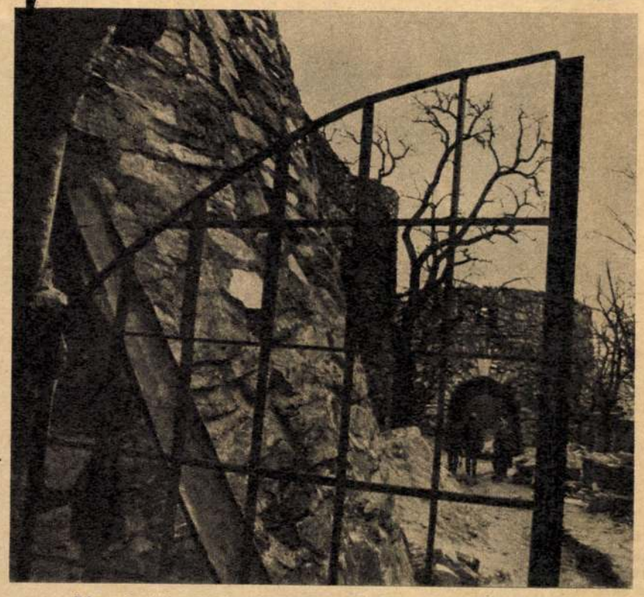

Ráccsal védett dupla tölgyfaajtó, s felhúzható híd védi a soproni vár bejáratát

A soproni vár úrnője maltert lapátol

Ilonka néni egy róla, fiatal korában mintázott szobor mellett

VÁRAK, VÁRÚRNŐK

A fehérvári várúrnő ma már nyolcvannégy éves. Egy évtizede özvegy. Arcának vonása még őrzi az egykori bájt. Csak mosolyog a kíváncsiskodó kérdésekre. Szerényen vallja: a várnak, szobroknak, festményeknek csak őrzője volt mindig, mert alkotója a férje, ő semmivel sem dicsekedhet.

Pedig sokat dolgozott életében. Festményei több szoba falát borítják. Egyet sem adott el belőlük. Várták alkotásait, hiszen tehetséges festőként tartották számon fiatal korában.

Ő minden képét a férjének festette.

A várat, hogy ne legyen vele annyi gondja öreg napjaiban, már meg akarta vásárolni tőle a városi tanács. Kényelmes otthont is adnának neki, ott, ahol ő akarja. Ilonka néni hallani sem akar róla, pedig szép összeget kapna érte. Szerényen él özvegyi nyugdíjából, noha milliomos lehetne. Őrzi a várat, a szobrokat.

— Addig van együtt minden, amíg én élek, s nekem ez az életem.

Naponta bejárja a termeket, teraszokat. Gonddal igazít az idő által megkopott apró figurákon. Hideg beállta előtt nylon takarót húz a márványszobrokra.

Magáról nem mond semmit, mindig csak a férjéről beszél. Ám a szobrok, a képek, Bori Jenő egész életének munkássága bizonyítja, hogy ő adott alkotó kedvet, ihletet párjának, aki viszonzásul neki készítette a lovagvárat, róla mintázta legtöbb szobrát. Élő emléke egy több évtizeden át tartó boldog házasságnak.

*

A másik, a soproni várúrnő még fiatal. Vasöntödei munkás. Most a Taródi-vár széptornya tövében melegítőben maltert kever.

— Három vödör homok, kettő mész, és eggyel pedig víz...

— Drága malter lesz ez — jegyzem meg.

— Így építették ötszáz évvel ezelőtt is a várakat. A párom sok vár építésének a történetét elolvasta. A „receptet" ő írja elő nekem. Mire vége a műszaknak és jön, akkorára elkészítem azt, ami a napi munkához kell. Én most egy évig szabadságon vagyok.

— Csak ketten dolgoznak?

— Tudja, ebben az a szép, hogy a mi erőnk által emelkednek a falak.

— Merész vállalkozás manapság egy ilyen óriási építkezés. S főleg rengetegbe kerül.

— Hát ez igaz. Majdnem rámegy a keresetünk.

Több százezer forint van már itt az alapban, a még nyers falakban. A telek is jó nagy.

— Értékben igen. De még a kő nagy részét is magunk fejtettük. A telket meg, ahogyan az építkezéssel haladtunk és kellett a hely, úgy vásároltuk hozzá apró parcellákban.

— Különös kedvtelés. Miért építik a várat?

— Ez a hobbyja a páromnak. Tudom én jól, kinevették az emberek ezért, hogy ő ma várat épít, amikor még kunyhója sincsen. Családi élete is felbomlott. Sokat, nagyon sokat küzdött magára maradva, azért, hogy álmát egyedül is megvalósítsa. Iparkodása hatott meg, és az, hogy ezzel tulajdonképpen nem pazarolja el a keresetét. Ezért álltam mellé. A lakószobákat már vakolják a tavasszal.

A Taródi vár is óriási épület. Nem olyan díszes ugyan, mint a fehérvári, de ennek is van több terasza, tornya, s lesz vagy harminc szobája. És ami nagy dolog: Taródi Ferenc textilgyári szobafestő senkinek sem tartozik egy fillérrel sem. OTP-kölcsönük sincs, hiszen várépítéshez nem adnak. Az asszony tréfásan jegyezte meg:

— Szerelem kell ehhez elsősorban, és megértés, nem pedig forint.

Amikor megjön a munkából Taródi, a vár úrnője otthagyja a lapátot. Meszesen, malterosan szalad elé, felhúzza a kapurostélyt, s a falba rejtett csigalépcsőn felmennek a figyelőtoronyba, ahonnan olyan szép a kilátás. Lent a mélyben minden eggyé olvad, s itt csak ők ketten szövögetik merész álmaikat. Marika arról is beszámol: mindent elvégzett aznap, és ha iparkodnak, sötétedésig még egy sor követ rakhatnak az új bástyára.

András Ida

Szép kilátás nyílik Székesfehérvárra az őrtorony erkélyéről

Magas falak, örökzöld bokrok, fák védik a medencét a Bori-vár parkjában

A műteremben az özvegy mindent úgy őriz, ahogyan férje utoljára hagyta

LAPKIADÓ VÁLLALAT
SAJTÓFIGYELŐ SZOLGÁLAT
Budapest VII., Lenin körút 9—11
Telefon: 227-651, 221-285

Népszabadság
1956 OKT 5.

470

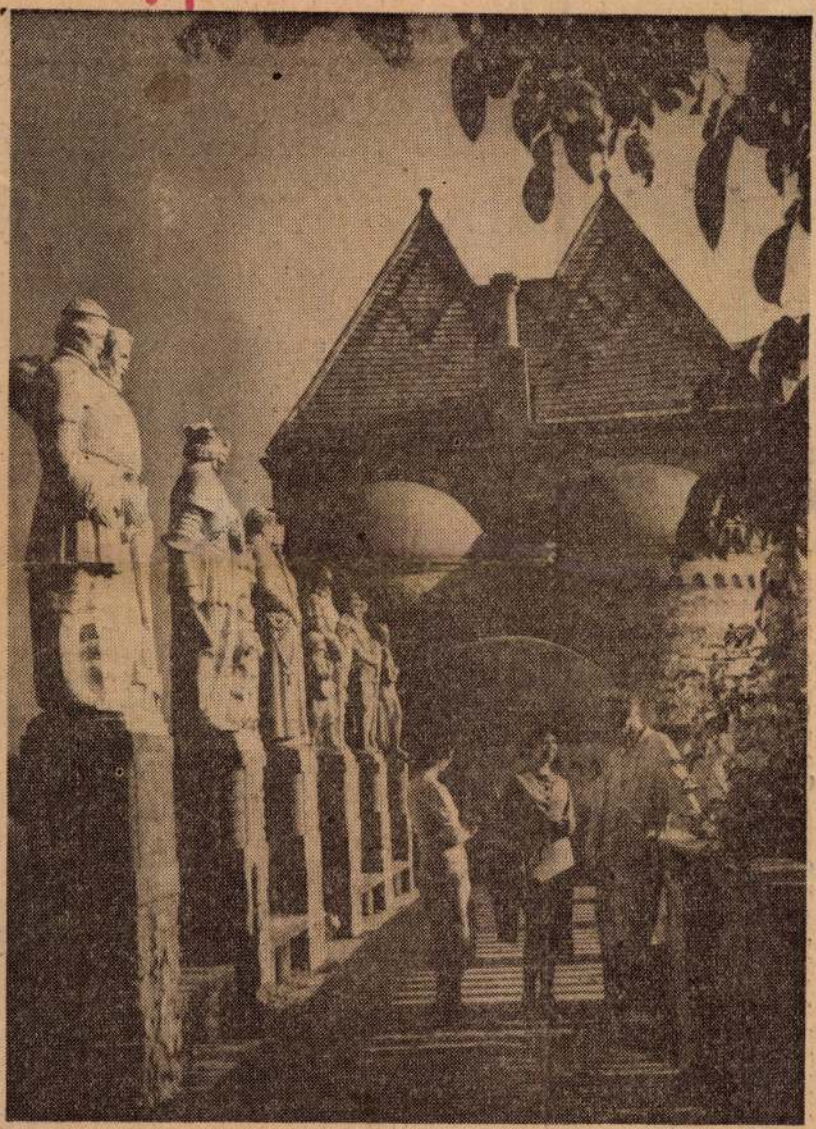

Székesfehérvár egyik érdekessége a Bory-vár. Az épület monumentalitásán, a szobáiban és az udvarán felhalmozott — köztük sok művészileg értékes — szobron és festményen kívül nevezetessége még, hogy gazdája maga építette egy kőműves segítségével. A képen látható férfi a hetvennégy éves Bory Jenő, a „várúr" a látogatóknak az építés történetéről mesél. (Ferkis Emil felvétele)

A csapattisztek tudomá
kutató tevékenységének fokozása

A technika fejlődése, a hagyományos fegyverzet tökéletesedése, az atomfegyver alkalmazási területének növekedése és az egyéb fegyverfajták felfedezése törvényszerűen megköveteli a hadseregben folyó tudományos kutatómunka kiszélesítését. A korszerű harc sikeres megvívásához nélkülözhetetlen, hogy a tisztekben kibontakoztassuk azt az alkotó erőt, amely képessé teszi őket a különböző harcászati eljárások felkutatására, a technika fejlesztésére, az elavult berendezések korszerűsítésére. Mindinkább olyan tisztekre van szükség, akik bátran keresik és meg is találják a legcélravezetőbb lehetőségeket és módokat az új és hozzá kell tenni, gyorsan változó feladatok megoldására. Ehhez azonban az szükséges, hogy

a tudományos kutatómunka

csapataink életében is jelentős tényezővé váljék.

Sajnos, a parancsnokok egy része nem fogadta nagy örömmel az előljáró szerv által egysége részére meghatározott tudományos feladatot. Sokan szükséges rossznak tekintették a konferenciákat, amelyeknek megszervezésére és levezetésére az amúgyis szűk kiképzési időkeretből kellett időt biztosítani. Ezek az elvtársak kimondva, vagy kimondatlanul úgy vélekedtek, hogy hadseregünkben és ezen belül csapatainknál nem szükséges a tudományos kutatómunka folytatása.

Pedig a marxizmus—leninizmus arra tanít, hogy a csapatok technikai szükségletei a fejlődés adott szakaszaiban új harci technikai találmások kérdés közül nagyjelentőségűek például

a csapatok vezetése

terén felvetett problémák. A gyorsan változó harci helyzetek, a széttagoltan elhelyezett csapatok gyors összpontosításának szükségessége a veszélyeztetett irányokban, megköveteli a csapatok szoros vezetését és az általános harci helyzet állandó és pontos ismeretét. Jelentősen megnövekedett az időtényező fontossága, ami szükségessé teszi a törzsek jelenleginél pontosabb, gyorsabb és operatívabb munkáját. A támadó hadműveletek gyors üteme megköveteli a törzsek gyorsabb és gyakoribb áttelepülését, ami szintén megnehezíti a vezetést.

Mindez szükségessé teszi a parancsnok és törzsek munkamódszerének és formájának átdolgozását. Ennek megoldása elsősorban a törzsek tisztjeinek fontos kutató feladata. Hogy erre idejük jusson, felül kell vizsgálni milyen mértékben, milyen módon lehet csökkenteni a különböző jelentésekre és értekezletekre fordított időt és így tovább.

Ugyanilyen fontos probléma

az éjszakai harc

részletkérdéseinek tisztázása. Ez elsősorban az összfegyvernemi és fegyvernemi csapattisztek feladata. Gyakorlatban csak ők tudják felkutatni azokat az új harceljárásokat, és a harci technika éjszakai harcban való alkalmazásának új módjait, amelyek alegységeik, egységeik sikeres harctevékenységét biztosítják. Természetesen ezenkívül még sok más vitás hadműveleti — harcászati, kiképzési

Bory (vár)

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

CHINOIN
Budapest

SEP 2 31

1021

Nemzetközi táborozás

Természetjáró szakosztályunk augusztus 8-án elindult kéthetes táborozásra a balatonfüredi nemzetközi campingba.

Itt találkoztunk a IV. kerület többi szakosztályával. Tizenhat fönyi legénységünk a többi sporttársakkal együtt megkezdte a nagy munkát, a tábor építését. Augusztus 14-ig a kerületi altábor kialakításával és csinosításával töltöttük a napokat. 15-én reggel a sportinduló és a magyar himnusz hangjára felkúszott a karcsú, magas zászlórúdra a piros-fehér-zöld magyar lobogó, s ezzel kezdetét vette a nagy találkozó. A zászlófelvonást mindennap reggelén más és más kerületi és megyei altábor végezte.

Nagyon ünnepélyes, szép kedvére válogathatott. Kis csoportunk egyik napon elindult, hogy Arács községben megtekintse a Balaton nagy látvány volt.

A szervezett programban ki-ki kutatójának, dr. Lóczy Lajosnak sírkövét. Majd útunkat folytattuk a Kaloska völgybe. Megpihentünk a Kaloska forrás mellett levő tisztáson. A forrás tiszta, jó ízű, hűs vize új erőt adott tarankhoz; majd visszatértünk táborhelyünkre. Egy másik napon felkerestük dr. Lóczy Lajos nevét viselő barlangot, a Kéki völgyben. A barlangban a hévforrás által kimosott termek és a réteges kőzet lenyűgöző látványt tárt elénk. A hivatalos programban szerepeltek úszó-, asztalitenisz, fejelő versenyek.

Itt egy pillanatra meg kell állni: szakosztályunk egyik ifi tagja, a 12 éves ifj. Cser János, a felnőtt vegyes mezőnyben a II. helyet biztosította magának. Értékes jutalom volt az elismerés.

Jó sportolási viszony alakult ki a nemzetközi találkozón a külföldi sporttársakkal. Először baráti beszélgetés, majd „borkóstoló" és végül zászló- és jelvény cserélt gazdát.

Szerepelt még ügyességi motorozás és augusztus 22-én akrobatikus motorozás. Este tábortűz és ünnepélyes zászlólebevonással véget ért a kéthetes táborozás.

Augusztus 23-án fájó szívvel váltunk el Balatonfüredtől, útközben Székesfehérvárott megtekintettük Bory József romantikus, nagyon szép várát, melyen 40 nyáron dolgozott minimális segítséggel. Bory várának az az érdekessége, hogy ő maga tervezte a szobrokat maga faragta és öntötte betonba. A világon először ő készített betonból szobrot. Majd a terherautónk teljes felszereléssel és kilenc emberrel visszatért Budapestre.

Jól pihenten, élményekkel új barátsággal gazdagodva kezdtük meg munkánkat. És most már mind többen ajánlhatjuk dolgozótársainknak a „nyaralás", pihenés ilyen módját. Jöjjenek minél többen fiatalok és idősebbek is. A természetjáró szakosztály várja és ellátja felszereléssel a campingezőket és egészséges, jó pihenést, sportlehetőséget biztosít minden tagnak.

Cser János
szakosztályvezető h.

v a gyári technikumban

Mérlegen...

Két év t

A mikrobiológiai kutatólabor és a mellette működő kísérleti üzem egyaránt foglalkozik kutatással és termeléssel. Ez a tény a mikrobiológia — mint tudományág — és a fermentáció — mint ipari eljárás — jellegéből fakad; és természetesen az itt dolgozók, a Március 15.-e brigád munkáját is meghatározza.

Labormunka

és termelőmunka: mindkettő komoly felkészültséget igényel

— *A brigád tagjai általában érettségizettek és főként nők* — mondja *István Sándor*, a brigád patrónusa.

A laborban hárman dolgoznak, főként anyagcsere-vizsgálatokkal foglalkoznak. A többiek: három műszakban a kísérleti üzemben.

— Az üzemi munka nálunk kicsit mást jelent, mint általában — említi Kéri Dezsőné csoportvezető. — Minden lényeges munkafolyamatot műszerek regisztrálnak és a közbenső termékek műszeres vizsgálatát — mint például a PH mérést — is mi végezzük.

— *A műszerparkunk értéke 2 millió forint.* A brigádunk műszerésze — *Kurdi László* őrködik az épségükön, — veszi át a szót *Tarcsafalvy Anna* brigádvezető. — A brigád tagjai — folytatja — jelenleg tizenöten vagyunk — a két év alatt, amióta megalakultunk, nagyon összeforrtak. Máskülönben aligha birkóztunk volna meg a feladtainkkal. Nyá-

ácia!

kat

zonylatok s az általuk hordozott információk útját.

Az első kontrollt maguk az osztályok, üzemek, stb. végzik, akkor, amikor a bizonylataikat összegezik.

De rendkívül nagy lehetőségeket rejt magában az adatok összesítése — s itt szeretnénk ismét a cikk elején a bürokráciával kapcsolatos megjegyzésre utalni — és feldolgozása, valamint elemzése. A

BORY JENŐ

1970 OKT 14

IRLAP — Szerda, 1970. október 14.

Kastéllyal vallott szerelem

Romantika, remekművek a Máriavölgyben

Szép számú látogatóval együtt érkeztünk a Székesfehérváron már világvégének számító Máriavölgybe. Itt látható ugyanis az a különös idegenforgalmi csemege, amit Bory-vár néven tart számon az útikalauz. A látogatók ebben a szép, de furcsa építményben ízlésüknek, érdeklődésüknek megfelelően a legkülönbözőbb dolgokat keresik és találják meg. A legtöbben romantika után kutatnak. Bory Jenő, aki a század elején úgy határozott, hogy évtizedek munkáját egy „kacsalábon forgó kastély" felépítésére fordítja, hogy minden szünidőben, amelyet a Budapesti Képzőművészeti Főiskola szobrászati tanszékétől távol tölthet, tornyok, árkádok tervezésével és beton keverésével foglalkozik. S mindezt azért határozta el a neves szobrászművész és művészeti pedagógus, hogy virágcsokor, ékszer, szép szavak helyett ezzel a kastéllyal valljon szerelmet feleségének. Ez a romantika.

Aki a kuriózumot keresi, az sem csalódik. A vár kanyargó folyosói, lovagtermei, kápolnája, kertje telis-tele van érdekességekkel. Találunk itt fel nem robbant bombát a második világháborúból, oszlopot tartó hindu szent elefántot, keresztény szentek szobrainak szomszédságában, Bory tanár úr pallosjogát szimbolizáló rozsdás nyakazószerszámot, kőbe vésett forró versorokat feleségéhez. (Meg kell őszintén mondani: Bory Jenő kiváló szobrász, kitűnő építész, de nagyon közepes verselő volt, bár 1938-ban nyomtatásban is megjelent egy kötete.)

Aki pedig művészetet keres, az több száz alkotás közül választhatja ki a megtekintésre igazán érdemeseket. Eredetiben láthatók Bory Jenő mély érzéstől ihletett portréi feleségéről, másolatban pedig az ország különböző pontjain felállított szobrai, amelyek közül Batthyány Lajos emlékszobra Ikerváron, a Szeplőtelen Mária szobra Kaposvárott, Szent Imre herceg reliefje Kalocsán, a tanítás szobra Kecskeméten, Haydn domborművű Fertődön, Toldy Ferenc, Horváth Mihály és Szalay László mellszobra a szegedi Pantheonban, Blaha Lujzáé Szentesen található eredetiben. A vár szobordíszei közül érdekes csoportot alkotnak az Árpádházi királyok és történelmi személyiségek szobrai.

Az 1959-ben elhunyt Bory Jenőnek egykori műtermét és a környező szobákat várbeli állandó tárlattá alakították át. Itt a mester szobrai mellett feleségének virágcsendéletei, férjéről készült portréi láthatók. E tárlat azt mutatja, hogy Bory Jenő nemcsak szobrászművész, építész, alkalmi verselő volt, hanem lelkes műgyűjtő is. Igen sok, sajnos eléggé különböző színvonalú festményt gyűjtött össze, de ezek között — a látogató szerencséjére — Edvi-Illés Aladár, Aba-Novák Vilmos, Csók István, Székely Bertalan, László Fülöp, Rudnay Gyula, Zádor István alkotásai is megtalálhatók. És van itt egy gyalult fára festett Jusztiniánusz portré, amely a látogatókat szeretettel fogadó és eligazító várúrnő, Bory Jenőné szerint valószínűleg még a császár életében készült, klasszikus műalkotás.

FEJÉRMEGYEI HÍRLAP
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Több, mint bizta

Előszállás nagy területen fekvő község, s lakói közül számosan a közeli Dunaújvárosban találnak munkát. Nehéz így összefogni a fiatalokat, a helyi MHSZ-klubnak mégis 27 fiú és lány a rendszeres látogatója.

A körülmények jók is, rosszak is.

Rossz, mert a jelenlegi helyiségük barátságtalan és szűk. A fegyverek és egyéb felszerelések csak nehezen férnek el benne, a puskák karbantartására, klubfoglalkozások megtartására pedig teljesen alkalmatlan. Másrészt viszont jónak mondható, mert a községi tanács is, a helybeli termelőszövetkezet is öt-ötezer forinttal támogatja évente a honvédelemmel ismerkedő fiatalokat. Nagy segítség az is, hogy a termelőszövetkezet egyik te-

herautój
igényelhe
gond elut
ba, Perkátára, Baracsra
ezeken a helyeken jártak legutóbb. Részt vesznek az ötfordulós lövészbajnokság küzdelmeiben, ifjú gárda vetélkedőket, ÖHV-versenyeket rendeznek a szomszéd községek fiataljaival közösen. Hamarosan megoldódik a helyiség-gondjuk is — a kultúrházban kapnak egy szép, tágas termet.

A fiatalok lelkes munkája, a szakvezetők hozzáértése és a községi vezetők támogatása meghozta gyümölcsét: az előszállási leánycsapat negyedik lett Nyíregyházán, az országos összetett honvédelmi versenyen.

Ez máris több, mint biztató kezdet.

(k. i.)

parkettázás befejezéshez közeledik, így az új iskolaépületet hamarosan átadják rendeltetésének.

Páva-klub

A televízió nagyarányú népdalvetélkedőjének hatására tizenöt mezőfalvi asszony elhatározta, hogy Röpülj páva-klubot alakít. A tizenöt asszony már szorgalmasan dalolja a népdalokat. A klub egyébként — mint azt a mezőfalvi áfész vezetői elmondták — alapja lesz egy kórusnak, amelyet még az ősz folyamán szeretnének létrehozni.

A következő lépé

Munkastílus

A szovjet tervezési és gazdaságirányítási reform legnagyobb eredménye, hogy a nyolcadik ötéves terv gazdasági és szociális előírásait teljesítik.

Ugyanakkor alaposan meg kell vizsgálni, hogy részleteiben miként érvényesül a reform, mi a további feladat annak finomításában.

A népgazdaság irányításában az a legfontosabb, hogy a vállalatoknak érdekében álljon a belső tartalékok teljes feltárása, maximális, de teljesíthető feladatok vállalása. Mivel a tervezett nyereségből nagyobb az ösztönzési alapba jutó rész, mint a terven felüli teljesítésből, nincs értelme a tartalékokat elrejteni. Az öt évre előre

18. **BENE Lajos:** Kalotaszegi népmesék. 1-2. kötet. **1.000.-**
Elmondja: - -. Biczó András rajzaival.
(Bp. 1931). Orsz. Gárdonyi Géza Irod. Társ.. 154 l., 2 sztl. lev.;
151 l., 2 sztl. lev.
Modern félvászon kötésben,
a kötés az eredeti boríték felhasználásával készült. (2db)

19. **BENEDEK Elek:** Székely népballadák. (összeáll.: - -) **800.-**
(Bp.), é. n., Pantheon. 158 l.
Jaschik Álmos címlapjával és képeivel.
Fűzött, kiadói borítékban.

20. **(BENEDEK Mihály):** Magyar grammatika, **2.500.-**
melyet készített Debreczenben egy Magyar Társaság
Bétsben, 1795. Alberti. XXX, 356 l.
Kiadói kopottas karton-kötésben, gerincén vignettával.

21. **Dr. BEÖTHY Zsolt:** Esztétika. Alaptanok. **1.500.-**
Bp., 1902.-3. tanév I. fele., jegyezte és kiadta: Kéki Lajos,
Kun S(ándor) Antiquarius és Könyvkereskedő által. 412 l., **könyomat.**
Kiadói egészvászon-kötésben.

22. **BERKÓ István - GYALÓKAY Jenő** **2.000.-**
- MARKÓ Árpád - PILCH Jenő:
A magyar katona vitézségének ezer éve. 1-2. kötet.
Bp., (1933). Franklin. 1 t. (címkép) XVI, 484 l., 2t. (színes),
1 térkép, 2 mell. 1 hártyapapír.; 2 sztl. lev. 506 l. 2 t. (színes), 2 mell.
Kiadói aranyozott egészvászon-kötésben. (2 db)

23. **BODROSSI Lajos és Dr. HOFFER András:** **400.-**
Ásványtan a gimnázium és leánygimnázium IV. osztálya számára.
Az ábrákat Tamási Zoltán rajzolta.
Bp., é. n. Királyi Magyar Egyetemi ny. 116 l., 2 sztl. lev.
Kiadói papírborítóban.

BORY Jenő

24. **BORY Jenõ:** Márvány szilánkok. 500.-
- - szobrászvésõje alól.
(Bp.), é. n. Fõvárosi ny. 35 l., 6 t.
Bory Jenõ által **aláírt** példány.

Abrahám Antikvárium
1. antikvár
1996

25. **BÖLÖNI FARKAS Sándor:** Nyugateurópai utazás. 300.-
Bevezetéssel ellátta: Dr. Jancsó Elemér.
Kolozsvár, 1943. Minerva. 180 l., 12 t.
Eredeti rajzos kiadói papírborítóban.
(Erdélyi ritkaságok 11.)

26. **BREHM, Alfred:** Az állatok világa. 15.000.-
Chernel István, Csiky Ernõ, Kohaut Rezsõ és Rátz István
közremûködésével szerkesztette: Méhely Lajos.
1-10. kötet (1-3. kötet Emlõsök, 4-6. kötet Madarak,
7. kötet Csúszómászók és kétéltûek, 8. kötet Halak,
9. kötet Rovarok, százlábúak, pókok,
10. kötet Alsórendû, gerinctelen állatok)
Bp., 1901-1907. Légrády.
Gazdagon illusztrálva, a tíz kötetben 1800 szövegközti képpel,
80 fekete nyomatú mûlappal, 100 színes mûmelléklettel.
Kiadói, gerincén aranyozott, félbõr-kötésben. (10db)

27. **BRÓDY László:** Nem kellenek már madarak. Versek 500.-
Bp., é. n. Springer Gusztáv. 94 l.
A könyvbõl 100 számozott példány készült a költõ aláírásával.
Ez számozatlan, Dr. Túróczi-Trosztler Józsefnek **dedikált** példány.

28. **BUDAPEST Székes Fõváros kézi térképe.** 2.000.-
Az alaptérképet tervezte és rajzolta: Kogutowicz Manó.
Átdolgozta és új adatokkal kiegészítette: Czakó István.
M= 1:25.000. Belváros M= 1:10.000.
Bp., é. n., Magyar Földrajzi Intézet.
Eredeti papír borítékban, hajtogatva.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

PETŐFI NÉPE

Bory Jenő építész
és szobrászművész

1021. 1976 JUN 18

TÚL A MEGYEHATÁRON

A székesfehérvári Bory-vár

A XX. században egyetlen vár épült hazánkban: Székesfehérvárott. 1912-ben kezdődött az építése és negyvenhét évig tartott. Bory Jenő építész és szobrászművész, a Képzőművészeti Főiskola egykori tanára, majd rektora építette ezt a történelmi stílusban gazdag, érdekes épületet, amely a Fehérvárra látogatók kedvenc kirándulóhelye az Öreghegyen. Nemcsak maga az épület érdekes, hanem a benne felhalmozott páratlan értékű műkincs is, amelyet Bory Jenő hosszú évtizedek alatt bel- és külföldön egyaránt összegyűjtött, vagy maga és felesége alkotott.

● A magyar történelem nagyjainak galériája.

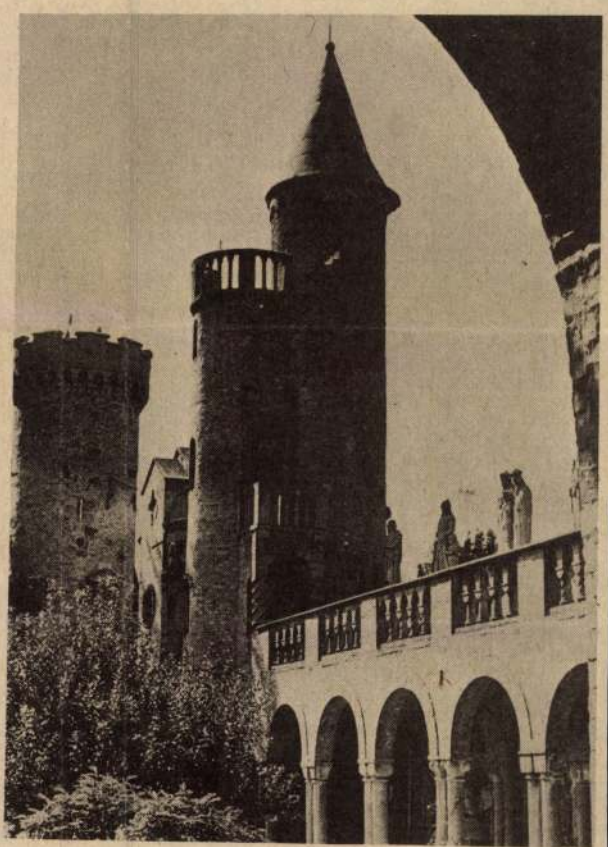

● A jobb oldali képen: a vártorony és bástya.

Évtizedünk végén lesz száz esztendeje, hogy a művész született. Özvegye — Komócsin Ilona szegedi származású festőművész — a közelmúltban bekövetkezett halála előtt néhány héttel tájékoztatott a hatalmas épület keletkezéséről és az alkotó életéről.

— Én, mint művésznövendék, annak idején Székely Bertalannál tanultam a festészetet, majd férjhez mentem Bory Jenőhöz, aki 1912-ben lett a Képzőművészeti Főiskola tanára. Egyébként már főiskolás korában tanársegéd volt. Mikor két kislányunk, Ilona és Klára megszületett, az orvos vidéki levegőt javasolt a beteges gyermekeknek. Férjem akkor vásárolta meg ezt a homokbányának használt másfélholdas területet a székesfehérvári Öreghegyen.

— Hogyan született meg a várépítés ötlete?

— Abban az időben férjemet erősen foglalkoztatta a vasbeton alkalmazásának gondolata az építészetben. Elhatározta, hogy várat épít. És csaknem ötven esztendeig ezen dolgozott, minden szabad idejét erre áldozta, minden keresetét ebbe fektette, műveiért nem pénzt, hanem építőanyagot kért, a maga kezével, csaknem segítség nélkül dolgozott.

A hatalmas fenyő- és diófák közül messze kimagaslik a vár 50 méter magas bástyatornya, amelyről gyönyörű kilátás nyílik a városra és a messze környékre. Az épületet U-alakban veszi körül a százoszlopos galéria, amelynek felső folyosóján a magyar történelem száz jeles alakjának Bory Jenő által megmintázott négyméteres szobra áll. A várudvar hátsó részében látható a hitvesi hűség kápolnája, benne a fogalmat idéző márványszobor.

● Bory Jenő szobrainak másolatai mind megtalálhatók a várban.

Bory Jenő rengeteget utazott külföldön, sokat volt távol otthonától, mégis saját alkotásainak száma töméntelen. Ezeknek gipsz-, vagy kőmásolata mind megtalálható a vár kiállító termeiben, udvarán, vagy a folyosókon. Síremlékek, emlékmű-szobrok, nagy emberek, művészek szoborportréi ezerszámra, számos olyan is, amely nyilvános téren volt felállítva és a háború folyamán megsemmisült. Külföldi utazásaiból hatalmas értéket jelentő népművészeti érdekességeket hozott haza, ez mind megtalálható a várban.

Elmondta, az özvegy, hogy a II. világháború alatt a várépület jelentős sérüléseket szenvedett, az idős művész azonban nekilátott és pár év alatt helyrehozta a rongálódásokat. Munkásságával a hálás utókor őszinte elismerését vívta ki.

Kép és szöveg: **Balogh József**

Apróhirdetések, ap

Ingatlan

KÜLÖN bejáratú szoba konyha eladó vagy költségmegtérítéssel átadó. Kecskemét, VII. kerület, Zsinór utca 32. 2474

KALOCSA, Selyemerdő utca 20. sz. alatt háromszobás családi ház 300 négyszögöl telekkel, azonnal beköltözhetően eladó. Érdeklődni lehet: Németh Tibornál a fenti címen csak délután 4-től este 9 óráig. 154

ELADÓ 974 négyszögöl szőlő, István kir. körúthoz közel részletekben is. Hobbynak alkalmas. Érdeklődni: Kecskemét, Szolnokihegy 3/2. I-es Konzervgyár mellett, Könyveséknél. 31447

SZAKMÁRON, Lenin út 16. sz. alatt 2 szobás családi ház, melléképületekkel, 347 négyszögöl telekkel, közművesített (villany stb.) azonnal beköltözhetően sürgősen eladó. Érdeklődni lehet: Vén Menyhértné, Kalocsa, Somogyi B. u. 36/b sz. alatt egész nap. 155

ELADÓ 2 házhely (400—400 négyszögöl) Hetényegyháza, Madách utcában, kultúrház mögött. Érdeklődni: Kecskemét, Hosszú u. 6. sz. 31315

ELADÓ ház áron alul, nagy udvarral, egy szoba, konyha elfoglalható. Érdeklődni: Kecskemét, Kerekes utca 18/a. 2291

KISKUNFÉLEGYHÁZA, XII. ker. 39. számú tanya eladó. Jószágnevelésre, kertészkedésre is alkalmas. Érdeklődni XII. ker. 334. Fekete Imrénél. 1281

HÁROMSZOBÁS, családi ház eladó. Kiskunfélegyháza, Damjanich u. 25. 1268

BUGAC, Felsőmonostor 267. számú tanya, egy hold területtel eladó. Érdeklődni: Kunszállás, tanya 146. sz. Görög József. 1315

KÜLÖNPORTÁS ház eladó. Kiskunfélegyháza, Jász u. 28. Két családnak is megfelel. 1307

TANYA, 1000 négyszögöl területtel eladó. Kiskunfélegyháza, XII. ker. 142. Csányi. 1293

200 NÉGYSZÖGÖL hobbykert Konzervgyár után eladó. Érdeklődni: Kecskemét, Wesselényi utca 6. 2450

EGY szoba, konyhás házrész eladó. Kecskemét, Damjanich u. 9. sz. alatt. Érdeklődni: hétköznap délután 5 óra után, vasárnap egész nap. 31404

HÁZ beköltözhetően, fele részben is eladó. Kecskemét, Puskin u. 33. sz. Érdeklődni munkanapokon 16—18 óráig, szombaton 13—18 óráig. 31436

380 NÉGYSZÖGÖL hobbykert hobbyházzal (két szoba, konyha, spejz) és 204-es Warszawa Combi műszaki lejártával eladó. Tercsi Imre. Kecskemét, Máriahegy 84. (Ladánybenei út mellett.) 2379

KECSKEMÉTEN villanegyedben kettőszobás társasházrész, garázzsal eladó. Leveleket „80 négyzetméter" jeligére a kiadóba kérek.

EGYSZOBÁS, komfortos utcai házrész melléképülettel eladó. Kiskunfélegyháza, Gábor Áron u. 22. (Benzinkút mellett.) 1379

KISKUNFÉLEGYHÁZA, Molnár Béla u. 59. számú ház belső része eladó. Katonáék. 1374

KÜLÖNPORTÁS, kétszobás, hat helyiségből álló ház eladó. Kiskunfélegyháza, Árpád u. 36. 1373

BEKÖLTÖZHETŐ családi ház eladó. Kiskunfélegyháza, Tóth Árpád u. 7. 1369

KÉTSZOBÁS belső házrész eladó. Kiskunfélegyháza, Ady Endre u. 7. 1362

KÖZÉPSŐ házrész eladó. Kiskunfélegyháza, Hunyadi u. 33. 1359

ELADÓ Kiskunfélegyháza, Klapka u. 28. számú ház belső része, két szoba, konyha, spájz. Beköltözhető. 1357

TANYA eladó. Kiskunfélegyháza, XI. ker. 94. sz. 1100 négyszögöl területtel. Fekete István. 1354

BELSŐ házrész eladó. Kiskunfélegyháza, Horváth Zoltán u. 62. Beköltözhető. 1346

KÖZELSZŐLŐ 38. számú ház és föld eladó. Érdeklődni mindennap 17 órától. Kiskunfélegyháza, Báthori u. 26. 1344

ELADÓ kertes, utcai házrész. Kiskunfélegyháza, Arany János utca 53. 1342

HÁZ eladó, Tisza mellett, buszmegállónál, Tiszaalpár, Esze Tamás u. 12. Szombat, vasárnap. 1340

SÜRGŐSEN eladó Kiskunfélegyháza, Izsáki út, III. ker. 43. számú, Heréd Dezső-féle tanya. Városhoz 4 km-re. Érdeklődni minden vasárnap. 1337

BELSŐ házrész eladó. Kiskunfélegyháza, Attila u. 38. alatt. 1336

MÁSFÉLSZOBÁS komfortos belsőportás házrész eladó. Kecskemét, Szalvai Mihály körút 5/a, Volfék. 2505

KECSKEMÉT, Belsőnyír 8. szám alatti, kertes nagy családi ház eladó, vagy a város bármely részén kisebbért elcserélem. Jószágtartásra alkalmas. 2451

ELADÓ belsőportás házrész. Kecskemét, Erzsébet krt. 62. 31421

ELADÓ beköltözhető ház, a Máriavárosban. Érdeklődni lehet: Kecskemét, Széchenyi krt. 38. sz. 31413

HOBBYKERTNEK alkalmas, 400 négyszögöl szőlő eladó. 4 km-re a várostól miklóstelepi állomásnál. Érdeklődni: mindennap 2 óra után, Kecskemét, Szélmalom utca 35/a. 2435

ELADÓ Ballószög, Ady Endre u. 9. számú, új ház (háromszobás), 360 négyszögöl telekkel, OTP-hitel átvállalással plusz készpénz. Érdeklődni: helyszínen, vagy Kecskemét, Mindszenti út 3. UNIVER Szövetkezet szikvízüzem portáján. 2466

HOBBYSOK figyelem: hatszáz négyszögöl jó szőlő, két részben is eladó Kecskemét, Izsáki és Dunaföldvári utat összekötő műút mellett. Villanyelhetőség.

fasor 41.

ÚJ hátimotoros permetezőgép eladó. Érdeklődni: Kecel, Szőlő u. 97. 820

ELADÓ 175 köbcentis motorkerékpár. Kiskunfélegyháza, Kaffka Margit u. 46. 1390

ELADÓ 850-es Fiat, 1978-ig érvényes műszakival. Kiskunfélegyháza, József Attila u. 21. 1389

ELADÓ 1500-as Opel Record, másfél éves műszakival 15 ezerért. Kiskunfélegyháza, XI. ker. 144. Szárazék. 1388

ELADÓ most vizsgázott, 250-es Jáwa. Kiskunfélegyháza, Nefelejcs u. 18/2. 1380

MIB Diesel-motorral hajtható új daráló sürgősen eladó. Kiskunfélegyháza, Balassa u. 9. 1377

MOST vizsgázott CM-es, 1000-es Wartburg eladó. Érdeklődni délután. Kiskunfélegyháza, Attila u. 26. 1371

TEHER oldalkocsis Izs, BMW, Izetta, Simson Moped eladó. Kiskunfélegyháza, Széchenyi u. 20. 1366

SPECIÁL Trabant, garanciális eladó. Kiskunfélegyháza, Czuczor u. 14. 1361

Egyéb adás-vétel

ASZTALI fúrógép eladó. Kecskemét, Garai u. 3. (15 órától.) 2561

MÉHEK áron alul eladók kaptárral vagy kilónként 60 Ft anyával együtt. Kecskemét, Bajcsy Zs. u. 21. 2491

REINMETÁL írógép eladó. Kecskemét, Mária utca 12. 2463

ÉPÜLETBONTÁSBÓL eladó: tégla, léc, deszka, gerenda, ajtó, ablak, pollészter hullámlemez, betontörmelék, nádpalló. Baja, Somogyi Béla u. 96. (Volt laktanya területén.) 2275

ELADÓ 8 hónapos vemhes üsző. Kecskemét, Kisfái 208. 2472

13 DB-BÓL álló, világos kombinált szobabútor eladó. Kecskemét, Kasza utca 6/a. 2423

ELADÓ 3 éves, sodrott, herélt ló. Kecskemét, Kőrösihegy 38. Hajszék. 31438

A VBKM EKA kalocsai gyáregysége megvételre kínál bizományi értékesítés útján 2 db Kilbót csónakot és egy db motorcsónakot „Moszkva" motorral. Megtekinthető a VBKM Szelidi tavi üdülőjében. 164

ELADÓ 50 és 16 mázsa teherbírású gumiskocsi, ácskapocs, 3 db 170x140-es új ablak. Kecskemét, Damjanich u. 11. sz. 31349

KOMFORT gáztűzhely és új iker mély gyermekkocsi eladó. Kiskunfélegyháza, Kazinczy u. 1. III. em. 8. 1395

GYALUGÉPFORGÁCS eladó. Kiskunfélegyháza, Lőwy Sándor u. 15. 1387

erendezés

mek fürdőkád, zománcos fali-mosogató, ágyak. Kecskemét, Kolozsvári utca 1. Rendőrfalu. 248

Vegyes

NÉGY év körüli kislán gondozását vállalom. Kecskemét, Kada E. u. 4. V. 1. 3143

LIBATRÁGYA nagyo mennyiségben ingyen hordható. Kiskunfélegyh za, Lisznyai u. 17. Ma tinszky kertész. 1

KÜLÖN bejáratú bútor zott szoba 2—3 személy szére kiadó. Kiskunféleg háza, Engels utca 10. 1

SZŐRMEBUNDÁJÁT tisz tásra, írha és hasított bátját festésre már le hatja Halász szűcsn Kecskemét, Kossa I. tány 37, délután 16 óráig. 31

AUTÓSOK-motorosok gyelmébe! Hengerfúr dugattyúzást, főtenge köszörülést, csapágyaz gyűrűzést, különböző e tergályos munkát, rö határidőre vállalok. Rug gyűrű az olajfogyasz zátlására megrendelhe Nagy László gépműhe Kecskemét, Reiszmann S dor u. 5. 2

DRÓTFONAT kapha megrendelhető minden r retben, közületnek is. Dr fonóüzem, Tiszakécske. 3

ÉRTESÍTJÜK a t. lakos got, hogy Kiskunfélegy za, Zrínyi u. 7. sz. társ házi lakások értékesíté megkezdtük. Jelentke OTP helyi fiókjánál júl 21-től. 1

KÜLÖN bejáratú bútor zott szoba házaspárnak adó. Kiskunfélegyhá Tóth Árpád u. 2. 1

KÜLÖN bejáratú bútor zott kis szoba, nem igény nő részére kiadó. Háro kerekű betegtoló kocsi adó. Kiskunfélegyháza, B zsenyi u. 3. 1

SZOMBATON és vasárn kisegítő munkát vállaln Ajánlatot „Hivatásos gé kocsivezető" jeligére K kunfélegyháza, Ady End u. 8. Hirdetésszervező. 1

ALBÉRLETI szoba nő szére kiadó. Kiskunféleg háza, Lónyai u. 25. (17 ó tól. 1

MÓRAVÁROSBAN kétsz tes, négycsaládos társash építéshez társakat ke sünk. Érdeklődni Kisku félegyháza, Ibolya u. Ugyanott munkásszállás adó. 1

TANULÓT női fodrászn felveszek. Kiskunfélegy za, Arany János u. 26. 1

KÜLÖN bejáratú kis bútorozott szoba kia Kiskunfélegyháza, A Endre u. 23. 1

BÚTOROZOTT szoba adó. Kiskunfélegyháza, nyai u. 27.

EGÉSZNAPOS gépkocsi rosszéria javító műhel met megnyitottam. Kisk félegyháza, Széchenyi u Vakulya.

ELCSERÉLNÉM kiskun egyházi tanácsi rendelk

BORY JENŐ - szobrász

1997. december 18., CSÜTÖRTÖK

A Bory család ajándéka: Petőfi terrakotta szobra

A Tóparti középiskola gazdagítja állandó tárlatát

A Bory család képviselői Bory Jenő szobrászművész egyik alkotását ajándékozzák a fehérvári Tóparti Gimnázium és Művészeti Szakközépiskolának: a Petőfi Sándort ábrázoló, 1921-ben készült terrakotta szobrot és az erről szóló adományozó oklevelet pénteken, ünnepélyes keretek között adják át a művészeti középiskolában.

— Örülünk a szép gesztusnak — mondta érdeklődésünkre Szűcs Sándor, az iskola igazgatója. —Hiszen az iskolában állandó tárlaton szerepelnek a fehérvári és az innen elszármazott művészek munkái, sőt, egy-egy tablón bemutatjuk munkásságukat is. Bory Jenő szobrának is szeretnénk egy jól megvilágított helyet találni, és ismertetni életútját, pályájának állomásait.

Mi késztette a családot az adományozásra? Erről kérdeztük dr. Ágoston Bélát *(képünk)*, a hét Bory unoka egyikét:

— Hol is lehetne méltóbb helyen egy Bory Jenő-szobor, ha nem Fehérvár egyetlen képzőművészeti középiskolájában? A család számára természetes volt ez a gesztus. Egyfelől azért, mert az iskola megbecsüli, számon tartja a fehérvári alkotókat és munkáikat, másfelől pedig azért, mert Bory Jenő nem csak mint szobrászművész volt közismert, hanem mint művészpedagógus is. Érdekesség, hogy 1904-ben Bory Jenő egyike volt a Magyar Képzőművészeti Főiskola első szobrászpalántáinak. Nálunk addig nem volt szobrászképzés, a növendékek Olaszországba jártak tanulni. Bory Jenő azzal kopogtatott be a főiskolára, hogy ő itt szeretné elsajátítani a mesterséget. A főiskola igazgatója, Váradi Szilárd összecsapta a kezét: „drága, fiatalember, akkor már ketten vannak!" Így indult el itthon is a szobrászképzés — de már az első évben sem csupán két hallgatóval, hiszen erre a hírre sorra jelentkezett a többi növendék is. Bory Jenő a főiskola után tanársegéd lett, és 1911-től 46-ig, nyugdíjba vonulásáig szobrásztanárként dolgozott. Remek pedagógusnak tartották: a növendékei ragaszkodtak hozzá — talán mert nem igyekezett „rájuk telepedni", hagyta, hogy a saját útjukat járják, még akkor is, ha az az „út" számára idegen volt.

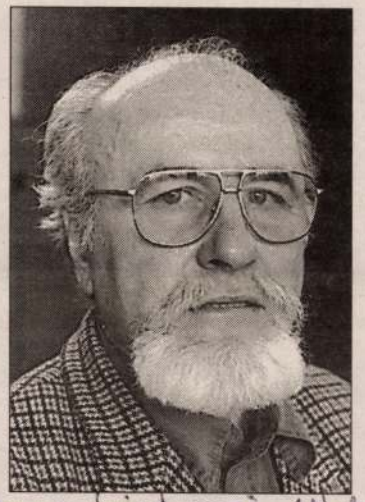

Az adományozás előtt több mű is szóba került. Erre a tipikus, de nem konvencionális Petőfi- szoborra azért esett a Bory család választása, mert úgy gondolták: talán a diákokhoz is közel áll az ifjú költő alakja...

A család folytatja Bory Jenő örökségének ápolását, nem csak a vár és a műalkotások felújításával, megőrzésével:

— Nagy örömünkre jelentkezett egy szponzor, aki támogatja egy olyan, igényes művészeti album megjelentetését, amely átfogóan mutatja be Bory Jenő életművét, pályáját — mesélte dr. Ágoston Béla. — A kötet a tervek szerint augusztus 20-ára jelenik meg. Remélhetőleg ekkor avathatjuk fel a vár előtt Schwalm László Bory Jenőről készült szobrát is... **(gábor)**

Dunaújvárosi Hírlap

A helyközi tarifák is változnak, a kormány mai döntése szerint

A Horn-ígéret az Alba Volánnál 200 milliót jelent

Újra időszerű az örök kérdés: ki fizeti a révészt?

Az idén 4,5 milliárd forintra kalkulált árbevétel mellett 35 milliós nyereséget remélnek az Alba Volánnál. A számok alapján csupán enyhe túlzással lenne nyereségorientáltnak mondható az állami tulajdonú társaság gazdálkodása. Inkább úgy fogalmazhatnánk, pozitív nullszaldóval zárják az évet.

A fentiek tükrében igencsak aggályosnak tűnik, hogyha 200 milliót kellene kigazdálkodni, az miként lenne megoldható. Ennyit jelentene ugyanis a vállalat szakemberei szerint, ha bevezetésre kerülne a 65 évesnél idősebbekkel kapcsolatos ingyenes utazási lehetőség, amint azt másfél hete a miniszterelnök bejelentette. Tóth István vezérigazgató nem is tudja elképzelni a kedvezményt anélkül, hogy valahonnan ne finanszírozná az állam a kieső bevételeket. Ami szerinte a helyi járatok esetében viszonylag nagy pontossággal 70-75 millióra becsülhető, a helyközieknél pedig — kisebb találati eséllyel — 100-130 millió forint között kalkulálható. A korábbi években az új autóbuszok beszerzésének terhére lehetett szerény nyereséget produkálni — mondta a vezérigazgató, aki szerint a megoldás egyik módja lenne, ha a helyközi járatoknál ma 3,5, illetve a helyieknél érvényes 5 százalékos állami árkiegészítést megnövelnék. Tóth egyébként támogatja a beígért — és több nyugati országban alkalmazott — kedvezményt, de felteszi a kérdést: ki fizeti a révészt? A fedezetről a mai kormányülésen döntenek, de ma derül ki az is, mennyi lesz a helyközi tarifaemelés.

Lehet, hogy a két dolog összefügg? **Zs. F.**

A nemzetgazdasági átlag alatt a buszsofőrök bére

Valamennyi közlekedési ágazat közül a közúti szállításban foglalkoztatottak brutto átlagkeresete a legalacsonyabb, s egyébként nem volt hivatalos, így az ott történtekről Tatai Jánosnak nem volt tudomása. A munkaadói szövetség és a

M.D.K.

Bory Jenő szobrászmüvész

"A Bory-vár" cimmel Perczel Juliska számol be a müvész által tervezett várról, melynek fényképfelvételeit hozza a lap.
A Bory vár asszonya cimmel a lap bemutatja a müvész asszonyának szobormását, a vár urnőjét, mint a cikk irja. A várudvar bástyasé tányát a magyar királyok szobrai diszitik.
Öt fényképfelvétel.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1942. május 29.- junius 4. V. évf. 22. sz.

Lehrtätigkeit am Kecskeméter Gymnasium 1853 wegen seiner nationalpatriotischen Haltung zu zwei Jahren Festungshaft verurteilt, welche Strafe er in Josefstadt verbüsste. In der Verfassungsära war er anfangs als Rechtsanwalt, von 1872 bis 1876 als Bezirksrichter tätig. B. zählte zu den fruchtbarsten und populärsten Journalisten der 50-er Jahre. Selbständige Werke: *Béthel* (1844), *Politikai kis káté a nép számára* (Kleiner politischer Katechismus für das Volk, 1848), *Házasság spekulációból* (Ehe aus Spekulation, Roman, 1850), *Boldogháza* (1856), *András a szolgalegény* (Der Knecht Andreas, 1857), *A hazajáró lélek* (Die wandernde Seele, Roman, 1856), *Lelkész leánya* (Die Tochter des Seelsorgers, Roman, 1877).

Borostyáni, Ferdinand, Journalist, geb. 1848 in Szeged, gest. 6. Aug. 1902 in Paris, trat 1869 in den Redaktionsverband des damals neugegründeten pol. Tageblattes *Ellenőr*, dessen gediegenster Leitartikler er war. Während des deutsch-französischen Krieges (1870) wirkte B. als Berichterstatter des pol. Tageblattes *Hon* in Paris; in den folgenden Jahren finden wir ihn als Feuilletonisten und Leitartikler verschiedener oppositioneller Blätter, als Redakteur des *Pesti Hirlap* und schliesslich des *Magyarország és a Nagyvilág* tätig, bis er sich Ende der 80-er Jahre abermals als Korrespondent nach Paris begab, wo er auch verschied. Selbständige Werke: *Riadó* (Mahnruf, 1870), *A polgárháboru* (Der Bürgerkrieg, 1885), *Utazás a Duna jegén* (Reise auf dem Eis der Donau, 1884), *A Don Juanok* (Die Don Juans, Lustspiel, 1891), *Magyarország utirajzokban* (Ungarn in Reiseschilderungén, 1891), *Három világrészben* (In drei Weltteilen, 1891). B. publizierte auch in französischen Blättern Aufsätze über ungarische Politik.

Borovszky, Samuel, Philosoph und Historiker, geb. am 25. Okt. 1860 in Bácsordas, gest. 1912, trat nach Zurücklegung der Universitätsstudien in den Dienst der Akademie der Wissenschaften und wurde 1908 zum Sekretär der Ungarischen Historischen Gesellschaft gewählt. Selbständige Werke: *A honfoglalás története* (Geschichte der Landnahme, 1893), *Csanád vármegye története* (Geschichte des Komitates Csanád, 1897), *Szendrő vára* (Die Festung Szendrö, 1908), *Borsod vármegye története* (Geschichte des Komitates Borsod, 1909).

Borsiczky, Dionys, Rechtsgelehrter, geb. am 5. Okt. 1806 in Nagykároly, gest. 23. Juli 1853 als Professor der Rechtsakademie in Pozsony, hinterliess das Werk: *Positiones ex universa juris prudentia et scientiis politicis* (1827).

Borsos, Josef, Maler, geb. am 20. Dez. 1821 in Veszprém, gest. 19. Aug. 1883, war in Wien als Maler tätig und erregte mit seinem Genrebilde: „*Nach dem Balle*" (1850) Aufsehen. B. malte für den Wiener Hof Miniaturbilder des Königs, die den Generälen der Schlacht von Solferino zum Geschenke gemacht wurden. Er war einer der talentiertesten Genremaler seiner Zeit. 1861 liess er sich in Budapest nieder, wo er, weil seine Bilder hier keine Käufer fanden, anfangs als Photograph, schliesslich als Gastwirt sein Leben fristen musste.

Borsos, Karl, Philologe, geb. 1871 in Kéthely, absolvierte die Pápaer ev. ref. theol. Akademie und nach Ablegung der Seelsorger-Befähigungsprüfung die Kolozsvárer phil. Fakultät und die Leipziger Universität. Im

1856 in Besztercebánya, absolvierte die Universitätsstudien in Wien und Budapest und ist seit 1881 als Gymnasialprofessor und derzeit auch als Archivar des transdanubischen evang. Kirchendistriktes tätig. B. befasst sich mit klassischer und slavischer Philologie, über die er zahlreiche, gründliche Forschungen bekundende Abhandlungen in der deutschen und ungarischen Fach-

Jahre 1897 wurde B. an das Mezötúrer Obergymnasium berufen, an dem er seither als Professor der klassischen Philologie und seit 1906 als Direktor wirkt. B. publizierte zahlreiche kirchenpolitische und religiöse Studien, sowie fesselnde Leitartikel über soziale Fragen in der Tages- und Fachpresse, deren geschätzter Mitarbeiter er ist. Selbständige Werke: A *pápai ev.-ref. főiskolai ifjúsági képzőtársulat 50 éves története* (Die 50-jährige Geschichte des Jugend-Fortbildungsvereines der Pápaer ev.-ref. Hochschule, 1891), *Demosthenes I—III. philippikái* (Die Philippiken I—III des Demosthenes, 1901), *Mit tanitsunk a középiskolában?* (Was sollen wir in den Mittelschulen lehren? 1910), *Alkalmi beszédek* (Gelegenheitsreden, 1904/13).

Borsos, Martin, Schriftsteller, geb. 1796, gest. 1876 als Advokat. Selbständige Werke: *Tachigraphia vagyis a gyorsirás theoretikai s praktikai oktatása* (Tachigraphie oder theoretische und praktische Unterweisung der Stenographie, 1833), *A borjavitásnak és vegyitésnek felfedezett titkai* (Die entdeckten Geheimnisse der Weinverbesserung und Mischung, 1846), *Törvénycikkek az Árpádok és vegyes királyok korából* (Gesetzartikel aus der Zeit der Arpaden und der Könige aus verschiedenen Dynastien, 1863).

Borszéky, Friedrich, Maler, geb. 1880 in Megyaszó, absolvierte die Kunststudien in Budapest, München und London, wo er mit zahlreichen Portraitaufträgen überhäuft wurde. Er ist derzeit Sekretär des Künstlerhauses, um dessen Gründung er sich bedeutende Verdienste erwarb. B. geniesst als Genre- und Portraitmaler einen Ruf.

Borszéky, Karl, Arzt, Chirurg, geb. 1875 in Budapest, ist seit 1908 Privatdozent an der Budapester Universität und veröffentlichte zahlreiche Essays aus dem Gebiete der Chirurgie.

Borszéky, Nep. Johann, Maler, geb. am 18. März 1865 in Vácz, gest. 1913, absolvierte seine Studien an der Kunstgewerbeschule in Budapest und in München und arbeitete dann zwei Jahre an der Seite Lotzs.

Boruth, Andor, Maler, geb. am 18. Juni 1873 in Sátoraljaujhely, begann seine Studien in München bei Hollósy und war in Paris ein Schüler Doucet's und Fleurys und Jules Lefèbre's. Nach Budapest zurückgekehrt, trat er in die Meisterschule Benczur's ein, wo er vier Jahre verblieb. Eine darauffolgende Studienreise nach Spanien gab ihm Gelegenheit, die Werke Velasquez' unmittelbar kennen zu lernen, welche auf ihn einen unauslöschlichen Eindruck machten und seine fernere Malweise beeinflussten. B. ist als Genremaler sehr geschätzt. Bekanntere Gemälde: *Abends im Atelier* (1896), *Der Toreador* (1897), *Die Dame in Schwarz* (1902), *Die Geburt Christi* (1905), *Grablegung Christi* (1909, im Besitze des hauptstädtischen Museums), *Mann mit einem Hunde* (1910, im Besitze des Museums der schönen Künste).

Boruth, Elemér, Dichter, geb. am 16. Jan. 1833 in Mád, gest. 26. Aug. 1886. Bekanntere Sammlungen: *Költemények* (Gedichte, 1859), *Nyárlevelek* (Sommerblätter, 1878), *Hátrahagyott művei* (Zurückgelassene Werke, 1887).

Bory, Eugen, Bildhauer, Architekt, geb. 1879 in Székesfehérvár, absolvierte 1903 die technische Hochschule in Budapest und ist als Bildhauer ein Schüler Strobls.

Er beteiligte sich an mehreren hauptstädtischen und Provinzausstellungen. Seit 1912 ist B. Professor an der Budapester Hochschule für bildende Künste. Von ihm stammt der schätzenswerte Entwurf der Székesfehérvárer Herz-Jesu-Kirche. Bekanntere Statuen: Die *Grabdenkmale Janka Zirzens* und der *Petőfi-Familie*. *Batthyánystatue* (Ikervár), *Monna Vanna*.

5. Meghívott szakelőadók.

Mérnöki és építészmérnöki kar.

Bory Jenő, m. kir. képzőművészeti főiskolai r. tanár, a „Mintázás I. folyam" és a „Mintázás II. folyam" című tárgy szakelőadója.

Fülei-Szántó Endre dr., egyetemi ny. r. tanár, a „Kereskedelmi és váltójog", valamint a „Magyar magánjog" szakelőadója.

Helle László dr., miniszteri osztálytanácsos, a „Földbirtokjog" című tárgy szakelőadója.

vitéz Kiss Tibor dr., műegyetemi adjunktus, a „Kertépítészet" című tárgy szakelőadója.

Mados László dr., magántanár, adjunktus, a „Talajtan" című tárgy szakelőadója.

Mazalán Pál, okl. mérnök, a „Mélyfúrású kutak építése" című tárgykör magántanára.

Munkácsy Mihály, tud. akadémiai könyvtárnok, az „Orosz, szerb, horvát és tót nyelv" szakelőadója.

Nyárády József dr., egyetemi ny. r. tanár, a „Magángazdaságtan" című tárgy szakelőadója.

Ottó László, miniszteri tanácsos, az „Épületek vízellátása és fűtése" című tárgykör szakelőadója.

Papp Ferenc dr., magántanár, adjunktus, a „Kőzettan" című tárgy szakelőadója.

Plank Jenő dr., egyetemi ny. r. tanár, a „Kémia elemei" című tárgy szakelőadója az I. félévben.

Szmodits Hildegard dr., c. rk. tanár, a „Matematika" című tárgy szakelőadója.

Tattay György (nyirbaktai), tervező építészmérnök, a „Belső berendezések" című tárgy szakelőadója.

vitéz Vásárhelyi Boldizsár dr., keresk. min. műszaki tanácsos, az „Útépítéstan" című tárgy szakelőadója.

Vincze István, MÁV főmérnök, volt adjunktus, a „Geodézia elemei" című tárgy szakelőadója.

Vörös Imre dr., ny. rk. tanár, a „Géptan" című tárgy szakelőadója.

Zubriczky József dr., nyug. miniszteri tanácsos, az „Építésjog és építészrendészet" című tárgy szakelőadója.

Gazdaságkutató Intézet elnöki tanácsának tagja, a Werbőczy Bajtársi Egyesület patronusa; a „Gazdasági statisztika" című tárgykör magántanára. Magántanári képesítése megerősíttetett 1930. december 10-én.

Tarkőy Miklós, államtudományi doktor, MÁV igazgatóhelyettes, m. kir. kormányfőtanácsos, a kereskedelem- és közlekedésügyi minisztérium VI. (díjszabási) szakosztályának vezetője, a Fiumei Szakértőbizottság kinevezett tagja, a Magyar Közlekedéstudományi Társaság és a Vasúti és Hajózási Klub választmányának rendes tagja, a Signum laudis tulajdonosa, a Vasúti Tisztképzőtanfolyam rendes tanára, a „Tarifapolitika" című tárgykör magántanára, a „Szállítási ügy" és a „Tarifa- és fuvarozásügy" című tárgy meghívott szakelőadója. Magántanári képesítése megerősíttetett 1942. évi március hó 19-én.

Theiss Ede, okl. gépészmérnök, közgazdasági mérnök, közgazdaságtudományi doktor, miniszteri osztálytanácsos, a M. Kir. Iparügyi Minisztérium energiagazdálkodási szakosztályának vezetője, a villamos művek ügyeiben a M. Kir. Kúrián eljáró különbíróság ülnök-tagja, az Energia-Világkonferencia Magyar Nemzeti Bizottságának titkára, a Szent István Akadémia rendes tagja, a Magyar Statisztikai Társaság rendes tagja, a Magyar Közgazdasági Társaság ellenőre, a Magyar Elektrotechnikai Egyesület választmányi tagja, „A közgazdaságtan dinamikai problémái, különös tekintettel a quantitativ kutatási módszerekre" című tárgykör magántanára. Magántanári képesítése megerősíttetett 1936. december 3-án.

Thirring Lajos, államtudományi doktor, miniszteri titkár és a népességstatisztikai osztály vezetője a M. Kir. Központi Statisztikai Hivatalban, az Országos Községi Törzskönyv-bizottság tagja, a Magyar Statisztikai Társaság titkára, a Nemzetközi Népességtudományi Unió Magyarországi Csoportjának titkára, a Journal de la Société Hongroise de Statistique szerkesztője, a Deutsche Statistische Gesellschaft tagja, a Magyar Társadalomtudományi Társulat számvizsgáló-bizottságának tagja, a Magyar Családvédelmi Szövetség népesedésügyi szakosztályának társelnöke, a „Népességi statisztika" című tárgykör magántanára. Magántanári képesítése megerősíttetett 1939. március 7-én.

Zelovich László, közgazdasági mérnök, közgazdaságtudományi doktor, ny. külügyminiszteri segédtitkár, a „Vámpolitika" című tárgykör magántanára. Magántanári képesítése megerősíttetett a volt M. Kir. József-Műegyetemen 1931. október 24-én, a M. Kir. József Nádor Műegyetemen 1935. október 19-én.

Bory Jenő MDK

a mintázás segédtanára, 1911

Képzőm.Főisk.Évk. 1921-22, 22-23, 23-24, 24-25.
Bp. 1926.

12. MEGHÍVOTT SZAKELŐADÓK.

Mérnöki és építészmérnöki kar.

Bory Jenő, m. kir. képzőművészeti főiskolai r. tanár, a „Mintázás I. folyam" és a „Mintázás II. folyam" című tárgy szakelőadója. *VI., Andrássy-út 71.*

Fülei-Szántó Endre dr., egyetemi ny. r. tanár, a „Kereskedelmi és váltójog", valamint a „Magyar magánjog" szakelőadója. (L. a 2/a. pontnál, továbbá a gépész- és vegyészmérnöki, a mezőgazdasági és állatorvosi, valamint a közgazdaságtudományi kar meghívott szakelőadóinál is.)

Helle László dr., miniszteri osztálytanácsos, a „Földbirtokjog" című tárgy szakelőadója. *IX., Vaskapu-u. 1.* Távbeszélő: 344—777.

vitéz Kiss Tibor dr., műegyetemi adjunktus, a „Kertépítészet" című tárgy szakelőadója. *II., Keleti Károly-u. 15/b.* (L. a 16. pontnál is.)

Mados László dr., magántanár, adjunktus, a „Talajtan" című tárgy szakelőadója. (L. a 11. és 16. pontnál és a gépész- és vegyészmérnöki kar meghívott szakelőadóinál is.)

Munkácsy Mihály, tud. akadémiai könyvtárnok, az „Orosz, szerb, horvát és tót nyelv" szakelőadója. *V., Akadémia-u. 2.* (L. a gépész- és vegyészmérnöki kar meghívott szakelőadóinál is.)

Nyárády József dr., egyetemi ny. r. tanár, a „Magángazdaságtan" című tárgy szakelőadója. (L. a 2/a. pontnál, továbbá a gépész- és vegyészmérnöki kar meghívott szakelőadóinál is.)

Ottó László, miniszteri osztálytanácsos, az „Épületek vízellátása és fűtése" című tárgy szakelőadója. *XI., Budafoki-út 17.*

Papp Ferenc dr., magántanár, adjunktus, a „Kőzettan" című tárgy szakelőadója. (L. a 11. és a 16. pontnál is.)

Plank Jenő dr., c. ny. rendkív. tanár, laboratóriumi vezető, a „Kémia elemei" című tárgy szakelőadója. (L. a 3., 10., 11. és 15. pontoknál, valamint a gépész- és vegyészmérnöki kar meghívott szakelőadóinál is.)

József nádor tájékozt
u.a. 1941/42. Tanévre

Szmodits Hildegard dr., c. ny. rendkív. tanár, a „Matematika" című tárgy szakelőadója. (L. a 10. és 11. pontnál is.)

Tattay György (nyirbaktai), tervező építészmérnök, a „Belső berendezések" című tárgy szakelőadója. *VIII., Ludoviceum-u. 4.*

Vincze István, MÁV. főmérnök, volt adjunktus, a „Geodézia elemei" című tárgy szakelőadója. *VI., Váci-út 1.* Távbeszélő: 118—895. (L. a gépész- és vegyészmérnöki kar meghívott szakelőadóinál is.)

Vörös Imre dr., ny. rk. tanár, a „Géptan" című tárgy szakelőadója. (L. a 2/a. pontnál is.)

Zubriczky József dr., nyug. miniszteri tanácsos, az „Építésjog és építésrendészet" című tárgy szakelőadója. *I., Ág-u. 7.*

Gépész- és vegyészmérnöki kar.

Arvé Károly, egyetemi ny. r. tanár, az „Épületszerkezetek elemei" című tárgy szakelőadója. (L. a 2/a. pontnál is.)

Andreich Jenő dr., magántanár, a „Közgazdaságtan" című tárgy szakelőadója. (L. a 11. pontnál is.)

Babits Viktor dr., magántanár, a „Rádiótechnika" című tárgy szakelőadója. (L. a 11. pontnál is.)

Fülei-Szántó Endre dr., egyetemi ny. r. tanár, a „Magyar magánjog" című tárgy szakelőadója. (L. a 2/a. pontnál, továbbá a mérnöki és építészmérnöki, a mezőgazdasági és állatorvosi, valamint a közgazdaságtudományi kar meghívott szakelőadóinál is.)

Munkácsy Mihály, tud. akadémiai könyvtárnok, az „Orosz, szerb, horvát és tót nyelv" szakelőadója. (L. a mérnöki és építészmérnöki kar meghívott szakelőadóinál is.)

Halász Ernő, nyug. MÁV-főfelügyelő, a „Központi fűtőberendezések" című tárgy szakelőadója. *II., Fillér-utca 81.* Távbeszélő: 157—619.

Kansa Béla, műszaki főtanácsos, a „Villamos mérések I." című tárgy szakelőadója. *VIII., Scitovszky-tér 2.*

Kund Ede, egyetemi ny. r. tanár, a „Mezőgazdasági enciklopédia" című tárgy szakelőadója. (L. a 2/a. pontnál és a mezőgazdasági és állatorvosi kar meghívott szakelőadóinál is.)

5. MEGHÍVOTT SZAKELŐADÓK.

Mérnöki és építészmérnöki kar.

Bory Jenő, m. kir. képzőművészeti főiskolai r. tanár, a „Mintázás" című tárgy szakelőadója. *VI., Andrássy-út 71.*

Helle László dr., miniszteri tanácsos, a „Földbirtokjog, birtokrendezés és telekkönyvi jog" című tárgy szakelőadója. *IX., Vaskapu-u. 1.*

vitéz Kiss Tibor dr., adjunktus, a „Kertépítészet" című tárgy szakelőadója.

Mados László dr., magántanár, adjunktus, a „Talajtan" című tárgy szakelőadója.

Mazalán Pál, okl. mérnök, „A mélyfúrású kutak építése„ című tárgy szakelőadója.

Márffy Ede dr., ny. r. tanár, a „Magyar közigazgatási jog" című tárgy szakelőadója.

Mészáros László dr., adjunktus, az „Alkalmazott szilárdságtan I. f." című tárgy szakelőadója. *XI., Verpeléti-út 20.*

Munkácsy Mihály, tud. akadémiai könyvtárnok, a „Szerb, horvát és tót nyelv" szakelőadója. *V. Akadémia-u. 2.*

Nyárády József dr., ny. r. tanár, a „Magángazdaságtan" című tárgy szakelőadója.

Ottó László, miniszteri tanácsos, az „Épületek gépészeti berend." című tárgy szakelőadója. *XI., Budafoki-út 17.*

Papp Ferenc dr., magántanár, adjunktus, a „Kőzettan" című tárgy szakelőadója.

Pöschl Imre (selmeczi), nyug. ny. r. tanár, az „Épületek villamos berend." című tárgy szakelőadója. *XI., Horthy Miklós-körtér 4.*

Szmodits Hildegard dr., c. rk. tanár, a „Matematika" című tárgy szakelőadója.

Tattay György (nyirbaktai), tervező építészmérnök, a „Belső berendezések" című tárgy szakelőadója. *VIII., Ludoviceum-u. 4.*

vitéz Vásárhelyi Boldizsár dr., min. műszaki tanácsos, az „Utépítéstan" című tárgy szakelőadója. *XI., Budafoki-ut* 20.

Vincze István, MÁV főmérnök, a „Geodézia elemei" című tárgy szakelőadója. *VI., Váci-út 1.*

Vörös Imre dr., ny. rk. tanár, a „Géptan" című tárgy szakelőadója.

Zubriczky József dr., nyug. miniszteri tanácsos, az „Építésjog és építésrendészet" című tárgy szakelőadója. *I., Ág-u. 7.*

Gépész- és vegyészmérnöki kar.

Arvé Károly, ny. r. tanár, az „Épületszerkezetek elemei" című tárgy szakelőadója.

Andreich Jenő dr., magántanár, a „Közgazdaságtan" című tárgy szakelőadója.

Babits Viktor dr., magántanár, a „Rádiótechnika" című tárgy szakelőadója.

Ecsődi Tibor, tanársegéd, a „Vasszerkezetek" című tárgy szakelőadója. *XI., Péterhegyi-u. 610. hrsz.*

Fülei-Szántó Endre dr., ny. r. tanár, a „Magyar magánjog" című tárgy szakelőadója.

Halász Ernő, nyug. MÁV főfelügyelő, a „Központi fűtőberendezések" című tárgy szakelőadója. *II., Fillér-utca 81.*

Hütter Gyula, postaműsz. igazgató, a „Távíró- és távbeszélő technika" című tárgy szakelőadója.

Karsa Béla, miniszteri tanácsos, a „Villamos mérések" I. és II. című tárgy szakelőadója. *VIII., Scitovszky-tér 2.*

Kund Ede, ny. r. tanár, a „Mezőgazdasági enciklopédia" című tárgy szakelőadója.

Laszgallner Oszkár, beosztott középisk. tanár, a „Rajz" című tárgy szakelőadója.

Mados László dr., magántanár, adjunktus, az „Általános talajtan" és a „Talajtani laboratóriumi gyakorlatok" című tárgy szakelőadója.

Márffy Ede dr., ny. r. tanár, a „Magyar közigazgatási jog„ című tárgy szakelőadója.

Munkácsy Mihály, tud. akad. könyvtáros, a „Szerb-horvát-tót nyelv" szakelőadója.

Nyárády József dr., ny. r. tanár, a „Mezőgazdaságtan" című tárgy szakelőadója.

Plank Jenő dr., ny. r. tanár, az „Üvegtechnikai gyakorlatok" című tárgy szakelőadója.

Pöschl Imre (Selmeczi), nyug. ny. r. tanár, az „Elektrotechnika" című tárgy szakelőadója.

Sándor Zoltán dr. (lokodi), magántanár, adjunktus, a „Technikai mikroszkópia" című tárgy szakelőadója.

Schneider Antal, nyug. áll. v. haditengerészeti hajóépítő főmérnök, a „Hajóépítési enciklopédia" című tárgy szakelőadója, *IX., Bakáts-utca 3.*

Szmertnik István dr., szabadalmi biró, a „Szabad. minta- és védjegyjog" című tárgy szakelőadója. *V., Akadémia-u. 12.*

Szűcs Adolf Endre dr., c. rk. tanár és beosztott középiskolai tanár, a „Matematika" című tárgy szakelőadója.

Vámossy Károly, rt. igazgató, a „Gyárüzemek szervezése" című tárgy szakelőadója. *X., Kőbányai-út 31.*

Vincze István, MÁV. főmérnök, a „Geodézia elemei" című tárgy szakelőadója.

József nádor tájékozt
tu.a. 1942/43.

Bánya-, kohó- és erdőmérnöki kar.

Emmer József dr., reálgimnáziumi tanár, a „Német nyelv" szakelőadója. *Sopron, Zrinyi-utca 36.*

Falk Richárd dr., adjunktus, a „Gépelemek" című tárgy szakelőadója.

Fertsák Jenő, nyug. főispán, a „Közigazgatási jog" című tárgy szak előadója. *Sopron, Kossuth Lajos-út 39.*

Holics Endre dr., nyug. miniszteri tanácsos, a „Bányajog" című tárgy szakelőadója. *Budapest, XI., Dávid Ferenc-utca 7.*

Kresadló József, egyetemi questor, az „Államszámviteltan" című tárgy szakelőadója.

Modrovich Ferenc, ny. r. tanár, a „Függőpályák" című tárgyszakelőadója

Pekovits Artúr dr., városi főjegyző, a „Magán-, kereskedelmi és váltójog" című tárgy szakelőadója. *Sopron, Rákóczi Ferenc-utca 20.*

Pogátsa József dr., városi tisztiorvos, az „Ipari egészségtan és elsősegélynyujtás" című tárgy szakelőadója. *Sopron, Jókai-utca 27.*

Sipos Gábor dr., gazd. főfelügyelő, a „Mezőgazdaságtan" című tárgy szakelőadója. *Sopron.*

Spanner Géza, líceumi tanár, az „Angol nyelv" szakelőadója. *Sopron, Hunyadi János-utca 7.*

Szádeczky-Kardoss Elemér dr., ny. rk. tanár, a „Rendszeres ásvány tan és kőzettan" című tárgy szakelőadója.

Tárczy-Hornoch Antal dr., ny. r. tanár, a „Geofizikai mérések" című tárgy szakelőadója.

Verő József dr., magántanár és intézeti tanár, a „Fémes anyagok mechanikai vizsgálata" című tárgy szakelőadója.

Mezőgazdasági és állatorvosi kar.

Ballenegger Róbert dr., c. rk. tanár, a „Talajismerettan" című tárgy szakelőadója.

Császár Elemér dr., ny. r. tanár, a „Gazdasági fizika" című tárgy szakelőadója.

Csiki László dr., m. kir. gazdasági akadémiai tanár, a „Mezőgazdasági termelés" című tárgy szakelőadója. *XI., Berényi-utca 4.*

Csulak Elemér dr., miniszteri osztályfőnök, a „Pénzügyi jog és pénzügytan" című tárgy szakelőadója. *I., Mészáros-utca 4.*

Daday András dr., magántanár, az „Állatorvostan története" című tárgy szakelőadója.

Doby Géza dr., ny. r. tanár, a kémia című tárgy szakelőadója.

Éhik Gyula dr., miniszteri tanácsos, magántanár, a „Gazdasági állattan" című tárgy szakelőadója.

Fodor Ferenc dr., c. és jell. felr. ny. rk. tanár, a „Gazdasági földrajz" című tárgy szakelőadója.

Buday Béla, nyug. m. kir. kereskedelemügyi államtitkár, „A közmunkaügyek igazgatása" című tárgykör magántanára. *II., Lipthay-utca 3.*

vitéz Fábry Dániel dr., ny. m. kir. altábornagy, a Magyar Általános Kőszénbánya R.-T. helyettes vezérigazgatója, a „Népesedési és gazdasági statisztika a nemzetvédelem szolgálatában" című tárgykör magántanára. *II., Margit-körút 101.*

vitéz Guóthfalvy D. Zoltán dr., miniszteri tanácsos, az iparügyi minisztérium iparpolitikai osztályának főnöke, „A gazdaságpolitika, különös tekintettel az iparpolitikára" című tárgykör magántanára. *XI., Budafoki-út* 17.

Polzovics Iván dr., a kassai m. kir. állami Kereskedelmi Főiskola rendes tanára, a „Nemzetközi jogfejlődés a világháború után" című tárgykör magántanára. *Kassa, Géza fejedelem-útja 14.*

vitéz Surányi-Unger Tivadar dr., a pécsi m. kir. Erzsébet Tudományegyetem ny. r. tanára, a „Kereskedelmi Politika" című tárgykör magántanára. *Szeged, Vitéz-utca 1.*

Szádeczky-Kardoss Tibor dr. (szádecsnei és kardosfalvai), a debreceni M. Kir. Tisza István Tudományegyetem ny. r. tanára, a „Gazdasági statisztika" című tárgykör magántanára. *Debrecen. Simonyi-út 17.*

Tarkőy Miklós dr., Máv. igazgatóhelyettes, a „Tarifapolitika" című tárgykör magántanára. *II., Balogh Ádám-u. 20.*

Theiss Ede dr., miniszteri osztálytanácsos, „A közgazdaságtan dinamikai problémái, különös tekintettel a quantitatív kutatási módszerekre" című, tárgykör magántanára. *XII., Modori-utca 3.*

Thirring Lajos dr., miniszteri osztálytanácsos, a „Népességi statisztika" című tárgykör magántanára. *II. Zsigmond király-útja 1.*

Zelovich László dr., ny. külügyminiszteri segédtitkár, a „Vámpolitika" című tárgykör magántanára. *II. Csalogány-u. 17.*

12. MEGHÍVOTT SZAKELŐADÓK.

Mérnöki és építészmérnöki kar.

MÉRNÖKI OSZTÁLY.

Fülei-Szántó Endre dr., egyetemi ny. r. tanár, a „Kereskedelmi és váltójog", valamint a „Magyar magánjog" című tárgy meghívott szakelőadója az I. félévben. (L. a 2/a. pontnál, továbbá a gépészmérnöki, az építészmérnöki, valamint a mezőgazdasági osztály meghívott szakelőadóinál is.)

Helle László dr., jogtudományi doktor, egyesített bírói és ügyvédi vizsgát tett miniszteri osztálytanácsos, a „Földbirtokjog, birtokrendezés" című tárgy meghívott szakelőadója az I. félévben. *IX., Vaskapu-u. 1.* Távbeszélő: 344—777.

Krompecher György, okl. építész, egyetemi tanársegéd, a „Városépítéstan" című tárgy meghívott szakelőadója az I. és II. félévben. (L. a 16. pontnál és az építészmérnöki osztály meghívott szakelőadóinál is.) *XI., Nagyboldogasszony útja 19.*

Mazalán Pál, okl. bányamérnök, mélyfúrási vállalkozó, a „Mélyfúrású kutak építése" című tárgy meghívott szakelőadója az I. félévben. *II., Lánchíd-utca 23.* Távbeszélő: 151—040 és 148—034.

Schranz András dr., a „Magángazdaságtan" című tárgy meghívott szakelőadója az I. félévben. (L. a 11. pontnál, valamint a gépészmérnöki osztály és a közgazdaságtudományi kar meghívott szakelőadóinál is.)

Weiner Emil, okl. gépészmérnök, a „Géptan" című tárgy meghívott szakelőadója az I. és II. félévben. (L. a 3. és 16. pontnál, valamint a vegyészmérnöki osztály meghívott szakelőadóinál is.)

ÉPÍTÉSZMÉRNÖKI OSZTÁLY.

Bory Jenő, okl. építész, szobrászművész, az Országos M. Kir. Képzőművészeti Főiskola r. tanára, Székesfehérvár szab. kir. város tb. főmérnöke, a Ferenc József-rend lovagja; az Országos M. Kir. Rajztanárvizsgáló Bizottság beltagja, a Magyar Képzőművészeti Társulat törzstagja, a Magyar Képzőművészek Egyesületében a szobrász-szakosztály volt elnöke, a Nemzeti Szalon alapító tagja, a „Mintázás I. f." és „Mintázás II. f."

című tárgyak meghívott szakelőadója az I. és II. félévben. *VI., Andrássy-út 71.*

Eőri Fintor Zoltán, okl. gépészmérnök, közgazdasági mérnök, műegyetemi adjunktus, az „Általános géptan" című tárgy meghívott szakelőadója az I. félévben. *IX., Bakáts-tér 6.* (L. 16. pontnál is.)

Fülei-Szántó Endre dr., egyetemi ny. r. tanár, a „Magyar magánjog", valamint a „Kereskedelmi és váltójog" című tárgy meghívott szakelőadója az I. félévben. (L. a 2/a. pontnál, valamint a mérnöki, a gépészmérnöki és a mezőgazdasági osztály meghívott szakelőadóinál is.)

Krompecher György, a „Városépítéstan" című tárgy meghívott szakelőadója az I. és II. félévben. (L. a 16. pontnál és a mérnöki osztály meghívott szakelőadóinál is.)

Kiss Tibor dr. (nemeskiskéri), okl. építészmérnök, műszaki doktor, műegyetemi adjunktus, a „Kertépítészet" című tárgy meghívott szakelőadója az I. félévben. *II., Keleti Károly-utca 15/b.*

Ottó László, okl. gépészmérnök, miniszteri osztálytanácsos, az „Épületek vízellátása és fűtése" című tárgy meghívott szakelőadója a II. félévben. *XI., Budafoki-út 17.*

Papp Ferenc dr., a „Kőzettan" című tárgy meghívott szakelőadója, a II. félévben. (L. a 11. és 16. pontnál is.)

Plank Jenő dr., a „Kémia elemei" című tárgy meghívott szakelőadója az I. félévben. (L. a 3., 10., 11. és 15. pontnál, valamint a vegyészmérnöki osztály meghívott szakelőadóinál is.)

Szmodits Hildegárd dr., a „Matematika" című tárgy meghívott szakelőadója az I. és II. félévben. (L. a 10. és 11. pontnál is.)

Tattay György (nyirbaktai), okl. építészmérnök, okl. építőiparművész, tervező építészmérnök, a Hungária M. T. E. laureátusa, a Magyar Nemzeti Bank műszaki tisztviselője, a „Belső építészet" című tárgy meghívott szakelőadója az I. és II. félévben. *VIII., Ludoviceum-utca 4.*

Vincze István, okl. mérnök, MÁV-főmérnök, volt műegyetemi adjunktus, „A geodézia elemei" című tárgy meghívott szakelőadója a II. félévben. (L. a gépészmérnöki osztály meghívott szakelőadóinál is.) *VI., Váci-út 1.* Távbeszélő: 118—895.

Zubriczky József dr., okl. és volt gyakorló ügyvéd, jogtudományi doktor, a Fővárosi Közmunkák Tanácsának c. alelnöke és nyug. miniszteri tanácsos-előadója, a Ferenc József-rend lovagkeresztjének, a királyi legfelsőbb elismerésnek, a Vöröskereszt II. oszt. hadiékítményes díszjelvényének, a pápai Pro Ecclesia et Pontifice díszkeresztnek stb. tulajdonosa, az „Építésjog és építésrendészet" című tárgy meghívott szakelőadója az I. és II. félévben. *I., Ág-utca 7.*

Pr József műegyet
u. a. 1939/40. I. félévre
79. l.

12. MEGHÍVOTT SZAKELŐADÓK.

Mérnöki és építészmérnöki kar.

MÉRNÖKI OSZTÁLY.

Fülei-Szántó Endre dr., egyetemi ny. r. tanár, a „Kereskedelmi és váltójog", valamint a „Magyar magánjog" című tárgy meghívott szakelőadója az I. félévben. (L. a 2/a. pontnál, továbbá a gépészmérnöki, az építészmérnöki, valamint a mezőgazdasági osztály meghívott szakelőadóinál is.)

Helle László dr., jogtudományi doktor, egyesített bírói és ügyvédi vizsgát tett miniszteri osztálytanácsos, a „Földbirtokjog, birtokrendezés" című tárgy meghívott szakelőadója az I. félévben. *IX., Vaskapu-u. 1.* Távbeszélő: 344—777.

Krompecher György, okl. építész, egyetemi tanársegéd, a „Városépítéstan" című tárgy meghívott szakelőadója az I. és II. félévben. (L. a 16. pontnál és az építészmérnöki osztály meghívott szakelőadóinál is.) *XI., Nagyboldogasszony útja 19.*

Mados László dr., a „Talajtan" című tárgy meghívott szakelőadója az I. félévben.(L. a 11., a 16. pontnál és a gépész-, vegyészmérnöki osztály meghívott szakelőadóinál is.)

Mazalán Pál, okl. bányamérnök, mélyfúrási vállalkozó, a „Mélyfúrású kutak építése" című tárgy meghívott szakelőadója az I. félévben. *II., Lánchid-utca 23.* Távbeszélő: 151—040 és 148—034.

Nyárády József, okl. felsőkereskedelmi iskolai tanár, a gyakorló kereskedelmi középiskola vezető tanára, a „Magángazdaságtan" című tárgy meghívott szakelőadója az I. félévben. (L. a gépész- és vegyészmérnöki osztály, valamint a közgazdaságtudományi kar meghívott szakelőadóinál is.) *V., Szemere-u. 21.* Távbeszélő: 124—769.

Weiner Emil, okl. gépészmérnök, a „Géptan" című tárgy meghívott szakelőadója az I. és II. félévben. (L. a 3. és 16. pontnál, valamint a vegyészmérnöki osztály meghívott szakelőadóinál is.)

ÉPÍTÉSZMÉRNÖKI OSZTÁLY.

Bory Jenő, okl. építész, szobrászművész, az Országos M. Kir. Képzőművészeti Főiskola r. tanára, Székesfehérvár szab. kir. város tb. főmérnöke, a Ferenc József-rend lovagja; az Országos M. Kir. Rajztanárvizsgáló Bizottság beltagja, a Magyar Képzőművészeti Társulat törzstagja, a Magyar Képzőművészek Egyesületében a szobrász-szakosztály volt elnöke, a Nemzeti Szalon alapító tagja, a „Mintázás I. f." és „Mintázás II. f." című tárgyak meghívott szakelőadója az I. és II. félévben. *VI., Andrássy-út 71.*

Eőri Fintor Zoltán, okl. gépészmérnök, közgazdasági mérnök, műegyetemi adjunktus, az „Általános géptan" című tárgy meghívott szakelőadója az I. félévben. *IX., Bakáts-tér 6.* (L. 16. pontnál is.)

Fülei-Szántó Endre dr., egyetemi ny. r. tanár, a „Magyar magánjog", valamint a „Kereskedelmi és váltójog" című tárgy meghívott szakelőadója az I. félévben. (L. a 2/a. pontnál, valamint a mérnöki, a gépészmérnöki és a mezőgazdasági osztály meghívott szakelőadóinál is.)

Krompecher György, a „Városépítéstan" című tárgy meghívott szakelőadója az I. és II. félévben. (L. a 16. pontnál és a mérnöki osztály meghívott szakelőadóinál is.)

Kiss Tibor dr. (nemeskiskéri), okl. építészmérnök, műszaki doktor, műegyetemi adjunktus, a „Kertépítészet" című tárgy meghívott szakelőadója az I. félévben. *II., Keleti Károly-utca 15/b.*

Ottó László, okl. gépészmérnök, miniszteri osztálytanácsos, az „Épületek vízellátása és fűtése" című tárgy meghívott szakelőadója a II. félévben. *XI., Budafoki-út 17.*

Papp Ferenc dr., a „Közettan" című tárgy meghívott szakelőadója, a II. félévben. (L. a 11. és 16. pontnál is.)

Plank Jenő dr., a „Kémia elemei" című tárgy meghívott szakelőadója az I. félévben. (L. a 3., 10., 11. és 15. pontnál, valamint a vegyészmérnöki osztály meghívott szakelőadóinál is.)

Szmodits Hildegárd dr., a „Matematika" című tárgy meghívott szakelőadója az I. és II. félévben. (L. a 10. és 11. pontnál is.)

Tattay György (nyirbaktai), okl. építészmérnök, okl. építőiparművész, tervező építészmérnök, a Hungária M. T. E. laureátusa, a Magyar Nemzeti Bank műszaki tisztviselője, a „Belső építészet" című tárgy meghívott szakelőadója az I. és II. félévben. *VIII., Ludoviceum-utca 4.*

Vincze István, okl. mérnök, MÁV-főmérnök, volt műegyetemi adjunktus, „A geodézia elemei" című tárgy meghívott szakelőadója a II. félévben. (L. a gépészmérnöki osztály meghívott szakelőadóinál is.) *VI., Váci-út 1.* Távbeszélő: 118—895.

Pr. József műegyet
u. a. 1939/40 II. félévre
78. l.

Ipari és gazdasági épületek tervezése és szerkezetei. (IV. éves építészmérnök-hallgatók számára. Előtanulmány: Épületszerkezetek III. f.) Heti 3 óra előadás, kedden d. e. 10—1-ig a K. II. 69. sz. tanteremben. *Sándy Gyula* ny. r. tanár.

Városépítéstan. (IV. éves mérnök- és építészmérnök-hallgatók számára. Előtanulmány: mérnök-hallgatóknál Vasútépítéstan I. f. 2. r., építészmérnök-hallgatóknál Épülettervezési gyakorlatok II. f.) Heti 2 óra előadás, kedden d. e. 8—9-ig és pénteken d. 12—1-ig a K. I. 20—21. sz. tanteremben. *Krompecher György* meghívott előadó.

Térművészet. (IX. féléves építészmérnök-hallgatók számára. Előtanulmány: Épülettervezési gyakorlatok III. f., Városépítéstan, Ókori építészet, Középkori építészet, Újkori építészet.) Heti 2 óra előadás, csütörtökön d. u. 4—6-ig a K. I. 46. sz. teremben. *Dr. Kotsis Iván* ny. r. tanár.

Képzőművészetek története I. folyam. (IV. éves építészmérnök-hallgatók számára. Előtanulmány: Ókori építészet, Középkori építészet és Újkori építészet.) Heti 2 óra előadás, kedden d. u. 4—6-ig a K. II. 69. sz. tanteremben. *Csányi Károly* ny. r. tanár.

Képzőművészetek története II. folyam. (IX. féléves építészmérnök-hallgatók számára. Előtanulmány: Képzőművészetek története I. folyam.) Heti 4 óra előadás, hétfőn d. u. 4—6-ig és kedden d. e. 8—10-ig a K. II. 69. sz. tanteremben. *Csányi Károly* ny. r. tanár.

Gyári és gazdasági épületek. Építési enciklopédia. (IX. féléves gépészmérnök- és I. éves vegyészmérnök-hallgatók számára.) Gépészmérnök-hallgatók számára heti 2 óra előadás, vegyészmérnök-hallgatók számára heti 2 óra előadás és 4 óra szerkesztési gyakorlat. Az előadások pénteken d. e. 11—1-ig a K. f. 38. sz. tanteremben; a gyakorlatok kedden és szombaton d. e. 8—10-ig a K. I. 22. sz. rajzteremben. *Sándy Gyula* ny. r. tanár.

A mezőgazdaság és a falu építészete. (III—IV. éves mérnök- és építészmérnök-hallgatók számára.) Heti 1 óra előadás, később megállapítandó időben és helyen. *Dr. Kotsis Endre* magántanár.

Kelet-Ázsia építőművészete. (Előtanulmány: Ókori építészet.) Heti 2 óra előadás, csütörtökön d. u. 5—7-ig az Ókori építéstani tanszék szertárában. *Kertész K. Róbert* magántanár.

Népi építésünk és gyakorlati alkalmazása. (Előadás képek vetítésével I—IV. éves mérnök- és építészmérnök-hallgatók számára.) Heti 1 óra előadás, pénteken d. u. 6—7-ig a K. I. 33. sz. tanteremben. *Medgyaszay István* magántanár.

A magyar kastély- és lakóházépítészet történeti fejlődése. (II—IV. éves mérnök- és építészmérnök-hallgatók számára.) Heti 2 óra előadás (vetített képekkel), szerdán d. u. 5—7-ig a K. II. 69. sz. tanteremben. *Dr. Rados Jenő* magántanár.

Kertépítészet. (Építészmérnök-hallgatók számára.) Heti 2 óra előadás. Az előadások kedden d. u. 4—6-ig a K. I. 46. sz. teremben. *Kiss Tibor* meghívott előadó.

Építészeti felvételek. Heti 2 óra gyakorlat, később megállapítandó helyen és időben. *Dr. Gyulai Ferenc* lektor.

E) Mérnöki tárgyak.

Geodézia I. folyam. (II. éves mérnök-hallgatók számára. Előtanulmány: Analizis és geometria I. f. és Kísérleti fizika I. és II. félév.) Heti 6 óra előadás és mérőgyakorlatok. Az előadások kedden, csütörtökön és szombaton d. e. 10—12-ig a K. f. 16. sz. tanteremben, a csoportos gyakorlatok idejét a tanár osztja be. *Oltay Károly* ny. r. tanár.

Középkori építészet. (II. éves építészmérnök-hallgatók számára. Előtanulmány: Ábrázoló geometria és Ókori építészet.) Heti 4 óra előadás és 3 óra gyakorlat. Az előadások hétfőn d. e. 8—10-ig és szerdán d. e. 10—12-ig a K. II. 69. sz. tanteremben; a gyakorlatok szerdán d. u. 3—6-ig a K. II. 57. sz. rajzteremben. *Csányi Károly* ny. r. tanár.

Újkori építészet. (III. éves építészmérnök-hallgatók számára. Előtanulmány: Ókori építészet és Középkori építészet.) Heti 3 óra előadás és 3 óra gyakorlat. Az előadások csütörtökön d. e. 9—11-ig és szombaton d. e. 9—10-ig a K. II. 69. sz. tanteremben; a gyakorlatok hétfőn d. u. 3—6-ig a K. II. 61. sz. rajzteremben. *Dr. Hültl Dezső* ny. r. tanár.

Építőművészeti enciklopédia. (III. éves mérnök-hallgatók számára.) Heti 2 óra előadás, szerdán d. e. 8—10-ig a K. II. 38. sz. tanteremben. *Wälder Gyula* ny. r. tanár.

Épületszerkezettan II. folyam. (II. éves mérnök- és építészmérnök-hallgatók számára. Előtanulmány: Épületszerkezettan I. f. és Ábrázoló geometria.) Heti 4 óra előadás és 4 óra gyakorlat. Az előadások hétfőn d. e. 10—12-ig és szerdán d. e. 8—10-ig a K. II. 53—55. sz. tanteremben; a gyakorlatok a mérnök-hallgatók számára kedden d. u. 3—5-ig és szombaton d. e. 8—10-ig a K. I. 24. sz. rajzteremben, az építészmérnök-hallgatók számára kedden d. u. 5—7-ig és csütörtökön d. u. 4—6-ig a K. II. 57. sz. rajzteremben. *Arvé Károly* adjunktus mint helyettes.

Épületszerkezettan III. folyam. (III. éves építészmérnök-hallgatók számára. Előtanulmány: Épületszerkezettan II. f.) Heti 4 óra előadás és 4 óra szerkesztés. Az előadások csütörtökön és szombaton d. e. 11—1-ig a K. II. 69. sz. tanteremben; a szerkesztések hétfőn és szerdán d. e. 8—10-ig a K. II. 61. sz. rajzteremben. *Sándy Gyula* ny. r. tanár.

Épületszerkezettan III. folyam. (III. éves mérnök-hallgatók számára. Előtanulmány: Épületszerkezettan II. f.) Heti 2 óra előadás és 3 óra gyakorlat. Az előadások kedden d. e. 10—12-ig a K. II. 53—55. sz. tanteremben; a gyakorlatok hétfőn d. u. 3—5-ig és csütörtökön d. u. 3—4-ig a K. I. 19. sz. rajzteremben. *Arvé Károly* adjunktus mint helyettes.

Épülettervezési gyakorlatok I. folyam. (II. éves építészmérnök-hallgatók számára.) Heti 6 óra gyakorlat, kedden d. u. 3—5-ig és szombaton d. e. 9—1-ig a K. II. 57. sz. rajzteremben. *Wälder Gyula* ny. r. tanár.

Épülettervezési gyakorlatok II. folyam. (III. éves építészmérnök-hallgatók számára. Előtanulmány: Lakóépületek tervezése, Épületszerkezettan II. f. és Épülettervezési gyakorlatok I. f.) Heti 10 óra gyakorlat, kedden d. e. 8—1-ig és szerdán d. u. 2—7-ig a K. II. 61. sz. rajzteremben. *Dr. Kotsis Iván* ny. r. tanár.

Épülettervezési gyakorlatok III. folyam. (IV. éves építészmérnök-hallgatók számára. Előtanulmány: Épülettervezési gyakorlatok II. f. és Középületek tervezése.) Heti 20 óra gyakorlat, hétfőn d. e. 10—1-ig, szerdán d. e. 9—1-ig és d. u. 3—6-ig, csütörtökön d. e. 9—11-ig és d. u. 2—6-ig, szombaton d. e. 8—12-ig a K. II. 65. sz. rajzteremben. *Dr. Hültl Dezső, dr. Kotsis Iván, Sváb Gyula* és *Wälder Gyula* ny. r. tanárok. (A tanárt a hallgatók szabadon választják.)

Lakóépületek tervezése. (II. éves építészmérnök-hallgatók számára. Előtanulmány: Épületszerkezettan I. f.) Heti 2 óra előadás, kedden d. 12—1-ig és pénteken d. e. 11—12-ig a K. II. 57. sz. rajzteremben. *Dr. Kotsis Iván* ny. r. tanár.

Középületek tervezése. (III. éves építészmérnök-hallgatók számára. Előtanulmány: Lakóépületek tervezése és Épületszerkezettan II. f.) Heti 3 óra előadás, pénteken d. e. 9—11-ig és szombaton d. e. 10—11-ig a K. II. 69. sz. tanteremben. *Dr. Hültl Dezső* ny. r. tanár.

Közettan. Heti 2 óra előadás, később megállapítandó helyen és időben. *Dr. Mauritz Béla* tudományegyetemi ny. r. tanár, műegyetemi magántanár.

Válogatott fejezetek a közettanból. III. Heti 2 óra előadás, később megállapítandó időben és helyen. *Dr. Papp Ferenc* magántanár.

C) Mechanika, szilárdságtan.

Mechanika I. folyam. (I. éves mérnök- és építészmérnök-hallgatók számára.) Heti 3 óra előadás és 3 óra gyakorlat. Az előadások hétfőn d. e. 10—12-ig a K. f. 38. sz. tanteremben, csütörtökön d. e. 8—9-ig a K. II. 53—55. sz. tanteremben; a gyakorlatok a mérnök-hallgatók számára hétfőn d. u. 4—6-ig a K. II. 20. sz. rajzteremben, szombaton d. 12—1-ig a K. II. 53—55. sz. tanteremben; az építészmérnök-hallgatók számára kedden d. e. 10—12-ig a K. II. 51. sz. rajzteremben, szombaton d. 12—1-ig a K. II. 53—55. sz. tanteremben. *Dr. Barta József* mint helyettes.

Mechanika II. folyam. (II. éves mérnök-hallgatók számára. Előtanulmány: Mechanika I. f. és Analizis és geometria I. f.) Heti 3 óra előadás és 4 óra gyakorlat. Az előadások hétfőn d. e. 8—10-ig a K. II. 53—55. sz. tanteremben és pénteken d. e. 8—9-ig a K. I. 48—49. sz. tanteremben: a gyakorlatok kedden d. 12—1-ig a K. II. 33. sz. tanteremben és csütörtökön d. u. 3—6-ig a K. I. 24. sz. rajzteremben. *Dr. Anderlik Előd* ny. r. tanár mint helyettes.

Mechanika II. folyam. (II. éves gépészmérnök-hallgatók számára. Előtanulmány: Mechanika I. f. és Analizis és geometria I. f.) Heti 4 óra előadás és 2 óra gyakorlat. Az előadások csütörtökön és pénteken d. e. 11—1-ig, a gyakorlatok szerdán d. u. 3—5-ig a K. I. 48—49. sz. tanteremben. *Dr. Bresztovszky Béla* ny. r. tanár.

Vasszerkezetek. (II. és III. éves gépészmérnök-hallgatók számára. Előtanulmány: Mechanika I. f.) A II. éves hallgatók számára heti 2 óra előadás, a III. éves hallgatók számára heti 4 óra gyakorlat. Az előadások kedden d. e. 11—1-ig a K. I. 48—49. sz. tanteremben; a gyakorlatok kedden és csütörtökön d. u. 3—5-ig a K. a. 22. és a K. a. 51. sz. rajztermekben. *Dr. Bresztovszky Béla* ny. r. tanár.

Tartók statikája. (III. éves mérnök-hallgatók számára. Előtanulmány: Mechanika I. és II. f.) Heti 3 óra előadás és 4 óra szerkesztési gyakorlat. Az előadások hétfőn d. e. 9—10-ig és szombaton d. e. 9—11-ig a K. f. 38. sz. tanteremben, a gyakorlatok hétfőn d. e. 8—9-ig és pénteken d. e. 8—10-ig a K. f. 38. sz. tanteremben, továbbá kedden d. 12—1-ig a K. II. 53—55. sz. tanteremben. *Dr. Kossalka János* ny. r. tanár.

Válogatott fejezetek a tartószerkezetek köréből. (A *B)* tagozatú IX. féléves mérnök-hallgatók számára. Előtanulmány: Hídépítéstan II. f.) Heti 2 óra előadás és 2 óra gyakorlat. Az előadások hétfőn d. e. 11—1-ig a K. f. 19. sz. tanteremben; a gyakorlatok kedden d. e. 8—10-ig a K. I. 15. sz. rajzteremben. *Dr. Kossalka János* ny. r. tanár.

Válogatott fejezetek a vasbetonépítés köréből. (Hídépítés és magasépítés.) (A *B)* tagozatú IX. féléves mérnök-hallgatók számára. Előtanulmány: Hídépítéstan I. és II. f.) Heti 2 óra előadás, szerdán d. e. 9—11-ig a M. I. 48. sz. tanteremben. *Dr. Mihailich Győző* ny. r. tanár.

Szilárdsági kísérletek. (A *B)* tagozatú IX. féléves mérnök-hallgatók számára. Előtanulmány: Hídépítéstan I. és II. f.) Heti 2 óra gyakorlat, pénteken d. e. 9—11-ig a M. f. 58. sz. laboratóriumban. *Dr. Mihailich Győző* ny. r. tanár.

Alkalmazott szilárdságtan II. folyam. (II. éves építészmérnök-hallgatók számára. Előtanulmány: Matematika, Mechanika, Épületszerkezettan I. f. és Alkalmazott szilárdságtan I. f.) Heti 3 óra előadás és 3 óra gyakorlat.

Az előadások kedden d. e. 10—11-ig és csütörtökön d. e. 10—12-ig, a gyakorlatok kedden d. e. 11—12-ig és pénteken d. u. 4—6-ig a K. II. 33. sz. tanteremben. *Dr. Csonka Pál* ny. rk. tanár.

Vas- és vasbetonszerkezetek. (III. éves építészmérnök-hallgatók számára. Előtanulmány: Alkalmazott szilárdságtan II. f., Épületszerkezettan II. f. és Építőanyagok.) Heti 3 óra előadás és 3 óra gyakorlat. Az előadások hétfőn d. e. 10—11-ig és szerdán d. e. 10—12-ig; a gyakorlatok hétfőn d. e. 11—12-ig és kedden délután 4—6-ig a K. II. 33. sz. tanteremben. *Dr. Csonka Pál* ny. rk. tanár.

Nagyobb térelhatároló szerkezetek. (IV. éves építészmérnök-hallgatók számára. Előtanulmány: Vas- és vasbetonszerkezetek és Épületszerkezettan III. f.) Heti 2 óra előadás, pénteken d. e. 10—12-ig a K. II. 33. sz. tanteremben. *Dr. Csonka Pál* ny. rk. tanár.

Válogatott fejezetek a mechanikai mérések köréből. Heti 2 óra előadás, később megállapítandó helyen és időben. *Dr. Thamm István* magántanár.

D) Képzőművészet, építészet.

Rajz. (I. éves mérnök- és gépészmérnök-hallgatók számára.) A mérnök-hallgatók számára heti 4 óra gyakorlat, hétfőn d. u. 2—4-ig és kedden d. u. 3—5-ig a K. III. 2—6. sz. rajzteremben; a gépészmérnök-hallgatók számára heti 6 óra gyakorlat, hétfőn d. e. 8—10-ig, szerdán és csütörtökön d. u. 2—4-ig a K. III. 2—6. sz. rajzteremben. *Sváb Gyula* ny. r. tanár.

Szabadkézi rajz. (I. éves építészmérnök-hallgatók számára.) Heti 6 óra gyakorlat, kedden, csütörtökön és pénteken d. u. 4—6-ig a K. II. 16. sz. rajzteremben. *Sváb Gyula* ny. r. tanár.

Alakrajz. (II. éves építészmérnök-hallgatók számára. Előtanulmány: Szabadkézi rajz.) Heti 2 óra gyakorlat, csütörtökön d. e. 8—10-ig a K. II. 16. sz. rajzteremben. *Sváb Gyula* ny. r. tanár.

Ékítménytan I. folyam. (II. éves építészmérnök-hallgatók számára. Előtanulmány: Szabadkézi rajz.) Heti 3 óra gyakorlat, hétfőn d. u. 2—4-ig és pénteken d. u. 3—4-ig a K. II. 16. sz. rajzteremben. *Sváb Gyula* ny. r. tanár.

Ékítménytan II. folyam. (III. éves építészmérnök-hallgatók számára. Előtanulmány: Ékítménytan I. f.) Heti 3 óra gyakorlat, kedden d. u. 3—4-ig és csütörtökön d. u. 3—5-ig a K. II. 16. sz. rajzteremben. *Sváb Gyula* ny. r. tanár.

Vízfestés. (III. éves építészmérnök-hallgatók számára. Előtanulmány: Szabadkézi rajz.) Heti 2 óra gyakorlat, pénteken d. e. 11—1-ig a K. II. 16. sz. rajzteremben. *Sváb Gyula* ny. r. tanár.

Mintázás I. folyam. (III. éves építészmérnök-hallgatók számára. Előtanulmány: Szabadkézi rajz.) Heti 2 óra gyakorlat, pénteken d. u. 4—6-ig a K. a. 23. sz. helyiségben. *Bory Jenő* meghívott előadó.

Mintázás II. folyam. (IV. éves építészmérnök-hallgatók számára. Előtanulmány: Mintázás I. f.) Heti 2 óra gyakorlat, pénteken d. u. 2—4-ig a K. II. 28. sz. helyiségben. *Bory Jenő* meghívott előadó.

Ókori építészet. (I. éves építészmérnök-hallgatók számára.) Heti 4 óra előadás és 4 óra gyakorlat. Az előadások hétfőn és kedden d. e. 8—10-ig a K. I. 33. sz. tanteremben; a gyakorlatok hétfőn d. u. 2—4-ig és csütörtökön d. e. 9—11-ig a K. II. 51. sz. rajzteremben. *Wälder Gyula* ny. r. tanár.

Bory Jenő

bő életrajz

Ecce Homo c.
nobra repr -

Karczagmagyállam

lapszám nincs -

Bory Jenőné
mellszobra
Repr. n.o.
Püspökkút Szeles-
fehérváron, repr
n.o.

Bory Jenő

Bory-vár vézetse-
-hérváron

Repr.

Karczag magy állam

Lapszám nincs.

0

Bory Jenő

Püspökkut (Szekesfehérvár)
repr.
Képzőművesek 1929. 19. sz.

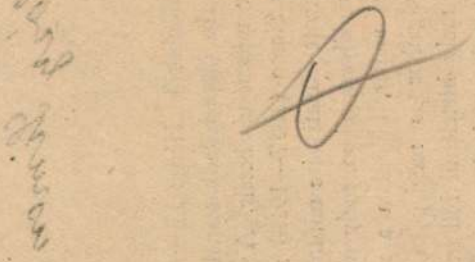

Hollósy Simon

suk mellett mégis mennyire különbözők! Hányfelől indultak útnak, hogy néhány évig kart karba öltve haladhassanak és hányfelé oszlottak szét, midőn már missziójuk betelt. A mozgalom kezdetének vezéralakja, Hollósy Simon (1857—1918) mármarosszigeti örmény családból származott. Keleti vére mintha megnyilatkozott volna nyugtalan szenvedélyességében, mely inkább élőszóban, mint munkában élte ki magát, különben a magyarság sokat ostorozott rossztulajdonságaihoz is meglepően idomult, szalmaláng-lelkesedés hevítette, mely hirtelenül billent át szilaj nekikeseredésbe. Münchenben tanult az akadémián Gablnál és Seitznél. Párizsba soha el nem jutott, mégis kezdettől fogva a francia főváros művészeti elveihez vonzódott, a levegős naturalizmushoz, melyet Bastien-Lepage ismertetett meg a müncheniekkel. Első nagyobb munkája, a Kukoricahántás (1885. Budapest, Szépművészeti Múzeum) *(42. kép.)* ennek a fínom harmóniákon alapuló valószerűség-festésnek szülötte. A képnek úgyszólván nincs tere. A jelenet, a parasztfiú és parasztleány munkaközti enyelgése, közvetlen közelben játszódik le. Pár

Bory Jenő

Erd

Ért. 1928.

28. l.

M. Irod. és Mino. kongressus
Ért. 1928. okt.

Tatárfalu l:
Szamostatárfalva (Gratmár)

14,
72, 135-6,
157-162

Bory Jenő

Środ

MMÉE Kojl

1914. 75. l. (Mű-
vészet és vasbeton
c. előadása.)

Società promotrici di questa commemorazione. Noi che ci occupiamo di studi storici ed archeologici, abbiamo ritenuto nostro dovere di rievocare la memoria del divo Augusto, anche perchè sappiamo che la Pannonia, aggiunta all'Impero Romano proprio

Vegyenek Operaházat!

Mühlbeck Károly rajza

lelketlen szavait, mert úgy vettem észre, mintha e percben keserü szemrehányással vetette volna föl az emeletre megtört tekintetét. Mintha csak azt nyöszörögte volna:

— Na, ezt köszönöm a naccságának!

Nekem is rosszul estek a Zsófi néni szavai s csak azért sem mentem uzsonnázni. Minden gondom az volt: mit kellene most ezzel a macskával csinálni?...

— Talán az állatkórházban segíthetnének még valamit, — véleményezte az egyik asszony.

S én erre nyomban el is határoztam, hogy elküldöm oda.

Megjegyzem, hogy volt az épületben egy szokatlanul becsületes viceházmester, akiben én föltétlenül bíztam. Kihivattam ezt az embert rögtön.

— Volt maga, Ádám, az állatkórházban? — kérdém tőle.

— Nem vagyok én, kéröm alásan, kutya! — válaszolt neheztelve.

— Nem úgy értem! Hanem tudja, hol van a kórház?

— Azt igen.

— Nem vinné el nekem ezt a macskát oda?

— Elvihetem.

— De aztán jól vigyázzon, hogy több baja ne essék! Azért bízom magára.

— Vittem én már, kéröm, a postára pénzt is!

— Menjen hát izibe' s helyezze el! Ami költség lesz, fizetem.

— Értem, naccságos úr!

És a becsületes Ádám egy óra mulva már azt is elbeszélte nekem töviről-hegyére, hogy a macska milyen ketrecben van s miféle állatok vannak a szomszédságában.

Zsófi néni emiatt annyit veszekedett, hogy egypárszor vacsorára elmentem hazulról. Folyvást azt hányta szememre:

— Jól látom, hogy én neked alkalmatlan vagyok, de bezzeg a macskádért nem sajnálod a pénzt!

Az igaz, hogy a Cirmos kezelése váratlanul sokba került. Ádám minden szombaton elvitte a kórházba egy pár forintomat. Azt mondta, hogy hetenként kell fizetni. S még beiratási dijat is fizettem, amikor fölvették. Ha előre ismerem a kórházi tarifát, talán el se küldöttem volna oda azt a macskát.

Azaz hogy mégse bántam a költséget, mert Ádám hétről-hétre mind kedvezőbb híreket hozott a szegény állatról, amiért Zsófi néni még jobban dohogott.

Történt azonban, hogy egy reggel az Ádám felesége megállított a kapu alatt és elkeseredve ezeket mondotta:

— Naccságos úr, kérem, ne fizessen többet azért a macskáért! Nincs az a kórházban, nem is volt ott soha. Ez a komisz ember egy rokonánál tartja a Práter-utcában s a naccságos urat csak pumpolja vele. A kórháznak kért pénzzel minden szombat este leissza magát a disznó s mindég megver, ha részegen haza jő.

Mikor a becsületes Ádámról ezeket hallottam, azt hittem, hogy ott üt meg a guta!

— Úgy?!...

— Úgy biz' az, instálom, csókolom a kezit! De ne tessék szólni neki, hogy én mondtam, mert a derekam letöri.

Visszarohantam a lakásomba s dühömben elmondtam a dolgot Zsófi néninek is, mire ő gúnyosan a szemembe nevetett, aztán bement a szobájába s irtózatosan énekelni kezdett örömében.

Én meg sürgősen hivattam Ádámot.

Amint a gazember alázatosan belépett, alig bírtam megállani, hogy torkon ne ragadjam.

— Hát hogy van a macska, Ádám? — szóltam, hangomat visszafojtva.

— Köszönöm kérdésit, javul.

— A kórházban?

— Ott.

— Nem a Práter-utcában?

Ádám elsáppadt s kissé megcurukkolt.

— Kitől hallotta ezt a nagyságos úr?

— Csak úgy jutott eszembe, Ádám!

Az én emberem néhány pillanatig tanácstalanul állt, aztán dacos elhatározással fölszegte a fejét és megszólalt:

— Hát én megmondom, naccságos úr, mert nem szeretem a hazug embert! A dolog úgy áll, hogy a macskát a kórházból igenis, már elbocsátották, de a naccságos doktor urak azt mondták, hogy egyelőre jó volna néki még egy kis levegőváltoztatás. Azért vittem a Práter-utcába, utókúrára.

— S ott más a levegő?

— Más, kéröm, mert a Práter-utca már mégis közelebb esik Kőbányához.

Ekkor már elvesztettem a béketürésemet s rárivaltam:

— Hallgasson! Ha egy óra múlva a macska nem lesz itthon: följelentem a rendőrségen!

Ádám szótlanul távozott s egy óra mulva a macskát letette az ajtón. Ő maga nem jött be.

S a Cirmosnak már csakugyan nem volt semmi baja. Egész kedélyesen bejött a szobába s nyájasan dörömbölve dörgölődzött hozzám, mintha mi se történt volna.

Zsófi néni amint neszét vette, hogy itthon van a macska, a képiből kikelve szaladott be hozzám, kezében egy reggeli ujsággal.

— Miért hozattad haza azt az utálatos macskát?

S elömbe tartotta a lapot:

— Olvasd!

Az állott a hírek között, hogy a Práter-utcában tegnap egy veszett macska garázdálkodott és több macskát meg is mart.

— Meglásd, ez a dög még minket is szerencsétlenné tesz! — sivalkodott Zsófi néni.

Nem tagadom, hogy ez a hír nekem is szöget ütött a fejembe. Azonnal fölvettem a Cirmost és megvizsgáltam: nincs-e rajta valami sérülés? De nem találtam semmi olyasfélét. Ami némileg megnyugtatott.

Hanem azért mégis figyelemmel kisértem a macska viselkedését. De az sem árult el semmi nyugtalanítót. Egész nap vidám volt s úgy font, mint rendesen. Sőt

Bory Jenő: Pázmány Péter

másnap reggel a Zsófi néni kávéját is épp oly lelkiismeretesen megkóstolta, mint ahogy máskor szokta tenni.

Csak Zsófi néni lett a félelemtől egyre idegesebb. Többször majdnem sírva hajtogatta előttem:

— Az éjjel is rossz álmot láttam! Az a macska megvész! Minek tartod itt a háznál!

— Ez nincs megharapva! Én megvizsgáltam.

De Zsófi néni nem hitt a szavamnak s elhatározta, hogy ő is megvizsgálja. A Cirmos azonban nem volt hajlandó alávetni magát ennek a vizsgálatnak. Addig kapálódzott, hogy megkarmolta egy kicsit a Zsófi néni kezét. Azt is talán csak bosszúból, hogy olvan szívtelenül kiabált volt le nekem az udvarra, mikor az a lezuhanás történt.

Lett aztán erre a háznál zenebona! Zsófi néni olyan lármát csapott, mintha a Cirmos a kezét tőből leharapta volna.

— Még most se látod, hogy beteg? Különben nem karmolt volna meg a bestia! — kiabálta kétségbeesetten. — Most engem is bizonyosan inficiált!

— Ugyan, hiszen csak a karmával sértette meg!

— De tudod, hogy a talpát nyálazni szokta, mikor mozsdik! S így a karmával is inficiálhat! — jajveszékelt tovább.

Majd bevánszorgott a szobájába és onnan nyögdécselte:

— Tönkretettél a macskáddal!

Megvallom, hogy erre én is megszeppentem. Fölkaptam egy pálcát s végighúztam vele a Cirmoson és kikergettem.

Hogy, hogy nem, kezdtem én is rémképeket látni. Többször azon kaptam magam, hogy nézegetem én is a kezemet: vajjon a Cirmos engemet is valahol nem karmolt-e meg? Olyan levert lettem, hogy egész délután ki se mozdultam a házból. Vacsorakor pedig Zsófi nénitől udvariasan többször megkérdeztem, hogy az állapotáról tájékozzam magam:

— Nem parancsol vizet, kedves Zsófi néni?

Amit ő mindig haragosan visszautasított s ez is csak növelte az aggodalmamat.

Hanem igazában még csak másnap ijedtünk meg! A Cirmos ugyanis reggelre kelve úgy eltünt, mintha a föld nyelte volna el. Egész naphosszat a színét se láttuk.

Zsófi néni fuldokolva vetette magát a divánra s elévette a kacagógörcse. Miután pedig jól kikacagta magát, nekem fordult és úgy panaszkodott:

— Mondottam, hogy ez lesz a vége! Most már csak elhiszed, hogy megveszett a macskád? Ilyenkor szoktak az állatok a háztól elbujdosni.

Ez még rosszabb nap volt a tegnapinál is! S a következő éjszaka sem volt jobb!

És a vége az lett, hogy másnap délelőtt elcsaltam Zsófi nénit a Pasteur-intézetbe s elővigyázatból beoltattam.

Mire azonban az intézetből hazaértünk: hát a Cirmos az előszoba küszöbén fonogat. Olyan vidám arccal, mint akinek a legnagyobb rendben a szénája.

Zsófi néni amint meglátta a macskát, elsikoltotta magát és a hátam mögé ugrott:

— Küldj azonnal a sintér után, hogy vigye el innen! Én egy födél alatt tovább nem maradok vele!

Erre az igéretre, elismerem, jól eső melegség futott végig rajtam. Hirtelen megvillant az elmém és így feleltem:

— Sajnálom, kedves Zsófi néni, de azt már nem teszem!

Zsófi néni pedig kategórikusan vágott vissza:

— Vagy én, vagy a macska! Válassz!

Én erre nem feleltem semmit, csak odamentem és a Cirmost megsimogattam.

És Zsófi néni ezt a választ megértette. Mert nem telt belé egy félóra s a ládáját és a napernyőjét vitte már a hordár egy másik rokonhoz.

Mikor aztán magunkra maradtunk, hozzám jött a Cirmos s vígan dorombolva dörgölődzött ismét a lábamhoz, mintha mondta volna:

— Látod, édes gazdám, nem vagvok én sem olvan haszontalan, sem olyan szamár, mint ahogy te gondolod!

Séták a nagyvilágban

A stockholmi vasárnap

Mint a mesebeli Álomország fővárosa, olyan Stockholm vasárnap. Néma és halott. Legalább is meg van dermedve. Sűrü árbócerdő mered a csatornákból az ég felé, de ember nem látszik a hajókon. Az utcák némák, csendesek, mint a kolostor folyosója. Embert itt sem látni. Ha mégis jön valaki, lassan, óvatosan lépdel, mintha minden házban egy-egy beteg volna.

Hangos, városi beszélgetés, kocsizörgés nincsen. Mintha mindenki félne a másiktól, mintha ellenséget, kémet sejtenének egymásban. Kivülről olyan ez a város vasárnap, mint egy keresztény zárda 999-ben, a millenium előtt. Az emberek mind a templomokban vannak. Igaz, hogy nem verik a mellüket, nem ájtatoskodnak, hanem a hangversenyeket hallgatják. Talán a pap is csak a forma és a hely kedvéért imádkozik. Ő is az éneket, a zenét meg a deklamációt akarja hallani. A közönség — miután lefizette a 25—50 öre belépődíjat, —

csöndesen betölti a padokat. Az egyes számok tartama alatt bezárják a templom ajtait, mint nálunk az operában. Elsőrendü szólóénekesek, zeneszek, színészek és karok szerepelnek. Az összes templomi hangversenyek műsora benne van a vasárnapi lapokban. Csak az nem látszik, hogy hol jönnek ki a templomokból. Mert egy órakor üres már mindegyik és az utcákon még sem látni senkit. Talán titkos, földalatti utakon érnek haza.

Az esküvők is ezeken a szomoru vasárnapokon történnek. Ezek meg egeszen olyanok, mintha Christián dán király annak idejében nem Visby kincseit, hanem Stockholm szüzeit ragadta volna el. Titokban, zárt ajtók mögött házasodnak a svédek, mintha a nagy csenddel az ellenséget akarnák elámitani. Idegen ilyenkor nem jut be a templomba. Ha megvolt az esküvő, kinyitják a templom ajtajat, kijön a násznep: öt ember. Két csukott kocsiban gyorsan elrobognak, mintha attól félnének, hogy az utolsó pillanatban megzavarja őket valaki vagy valami.

Esküvőjük napján nem fényképeztetik le magukat a párok. Itt nem láthani azokat az elkényszeredett csokros, fatyolos, fehervirágos embereket a fotográfusok kirakataiban. A mi fényképeinken, zajos, ünnepelyes lakodalmainkon itt csodálkoznának. Éppen ugy megcsodálnak az utcán a reverendás papot és a kardosan setáló katonát. Ezekről az itteni jókepü örnagyokról azt hinné a magyar, hogy nyugalomba vonult levélhordók. A svéd tengerésztisztek pedig jobb szállodák portásainak látszanak. Mi mosolygunk rajtuk, de ők csak csodálkoznának mirajtunk.

Ezek itt egyaltalában keveset nevetnek. Ugy látszik, hogy a kod, meg a lépten-nyomon előre tolakodó mészkő-sziklák és granittömbök nagyon ránehezednek az ember mellére. A legforgalmasabb utcában, a Birger Jarls gatan-on a négyemeletes házak sora az utca közepe tájan háromszor is megszakad, hogy egy-egy hatalmas gránit-sziklának helyet adjon.

A vasárnapi utcák csöndjét néma, ágyútlan, faragott kőbástyák védik. Hatalmas, komoly, északi díszü, faragott épületek. Ugy látszik, mintha ezek a szőke viking ivadékuk csak játékból és olyan könnyen faragnák a gránitot, mint nálunk a havasi pásztor a maga furulyáját. Ezekbe a skandináv-művészettel megfaragott kőbástyákba futnak össze a város erői. Nem lőpor, nem fegyverek, nem gránátok vagy robbanó golyók vannak itt fölhalmozva, hanem pénz. Stockholm bankjai rejtőznek a gránitkolosszusokban. A szép svéd bankókat őrzik a vastag falak. Rács vagy redőny vasárnap sem látszik, csak kis papirtábla jelzi az ablakokban, hogy „stängst", zárva. A sok bank azt jelenti, hogy az uraknak kevés pénzük van, de a kisebb utcák közepén meghúzódó pantbankok viszont a tömérdek szegény embert bizonyitják. A pantbank zálogházat jelent, amiből itt több van, mint Budapesten trafik. Hatósági engedély sem kell hozzá. Ezek hétköznap majdnem éjfélig nyitva vannak, de vasárnap be vannak zárva, mint minden kávéház, vendéglő, automata.

Csak hosszas tanulmányozás után tudja meg az idegen, hogy hova tüntek el tulajdonképpen a stockholmi emberek. Rejtett utakon kivándorolnak a szigetekre és csak naplementekor, hat óra után mennek haza ebédelni, amikor már nem lehet meglátni őket. A szigeteken, különösen a Djurgordenben újra föléled Stockholm. Ez a hely, a Djurgorden, minden északi büszkeségnek az alapja, itt van a világhirü Nordiska Muséet. Maga Votan őrzi a kaput, benn pedig az első nagy király, a hosszu szakálu I. Gusztáv Erikson Vása ül a lépcsők közepén. Az óriási színezett szobor aranykormánypálcájával mindenkit lesújt, aki a skandináv dicsőség ellen merészel törni.

Látszólag faragatlan, szeszélyesen összerakott

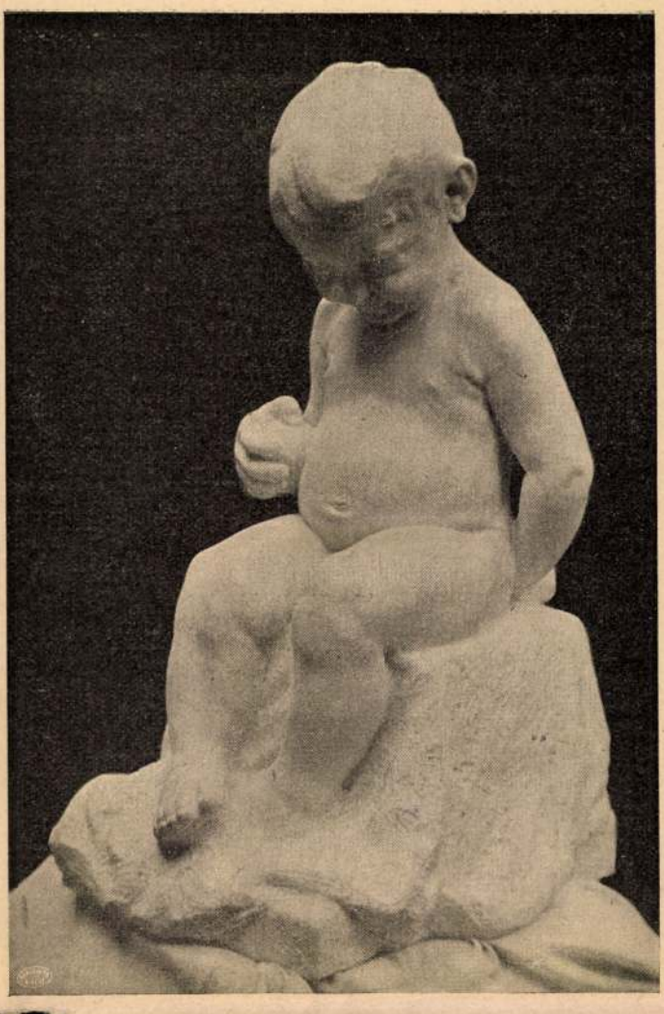

Bory Jenő: Bandi

gránit-, márvány- és mészkő-tömbök hatalmas palotává egyesülve, magukba zárják az északi kultura minden dokumentumát. Nemcsak az elmúlt évezredek, századok, hanem a mai, eleven svéd élet is megvan a muzeum nagyobbik felében, a Skansen-ben, mely az egész hegyoldalt elfoglalja. Óriási bekerített területen, finn, lapp, eszkimó és más északi népek házai, sátrai és kunyhói között él a mai észak népe. Ott táncol, dalol, zenél észak minden környékének fia, lánya. Mindegyik a maga zenéje szerint, a maga fajtájának színes öltözetében.

A hegyoldalon itt-ott egyik oldalukon lesimított pogány emlékkövek állanak, különös formáju, vésett runákkal. Tudósok vitézi verseket és törvényeket olvasnak ezekből a vésésekből. A törvények szólanak a halász békéjéről, az asszony békéjéről, a ház békéjéről és a temető békéjéről. A fenyő-erdő gyepes utain kóborolva, szinte várom, mikor jön velem szembe egy ősi skandináv énekes, egy viking bárd. Többel is találkoztam, nemcsak eggyel, csakhogy nem olyanok voltak, amilyeneknek én képzeltem őket. Én hatalmas, medvebőrbe öltözött alakot vártam, azt hittem, hogy a fejét bölényszarv fogja diszíteni.

Ezek bizony kicsiny, többnyire vak emberek voltak, medvebőr helyett ócska, kizöldült zsakett volt rajtuk. De azt énekelték, amit vártam. Mi történt Borr és Bestla királyfiakkal; az umeai szent halásznak, Algotnak haláláról énekeltek; Trúvorról, a bátor vadászról, akiből ryok király lett; Odín ezüsthaju leányáról, ki a Kolding szomoru medrében nyugszik. A szöveg nem lepett meg, csak a hang meg a zene. Keserves, reszkető, öreg hangon énekeltek a bárdok, a pozitiv kiséretében. Pozitivnek itt a mi régi rossz verklinket hivják, más-

féle verklit különben itt nem is ismernek. Gépiesen forgatja az öreg bárd a pozitiv karját, fejét mereven előre tartja, fénytelen szemeit kimereszti és így énekel:

És vágtat a sziklán fehér Harold Aho, Aho
És vágtat nyomában Brolinaz Arl
„A tenger hű, de messze, messze . . .
A nap elárult, hű Ljungeld repülj!"
Ezt mondta jó Harold Aho, Aho
Halljátok így mondta. Aho . . .

A persely a pozitivon áll, mellette egy csomó papir, a ballada szövege. Az ének végén mosolygó gyermekek tolakodnak a persely körül. Beledobnak egy kis pénzt és boldogan viszik a verset. Munkásasszonyok komoly tartással viszik a perselybe a kétőrést. Kérgestenyerü emberek lassan méltósággal teszik le az alamizsnát. Gyorsan megfordulnak és szégyenkezve húzzák le a mellényük alját, úgy jönnek el, mintha ott sem lettek volna. A viking költő nem koldul. A bárd némán, köszönés nélkül hallgatja a rézpénz csörgését, mintha nem is érdekelné a persely, mintha csak hivatalból, napszámban énekelne. Két percig pihen, aztán újra kezdi: És vágtat a sziklán fehér Harold Aho, Aho . . .

A közönség lassan változik. Csöndben, áhitattal hallgatja a szomoru történetet, de én tovább megyek. Nem jó a költőket közelről látni. A Brunnsviken partján csend van, arra már nem sétálnak. A Szerelem szobra alatt a lócán egyetlen nő ül, olvas. Magyar szemtelenséggel megnézem a könyvet, a cimét: „Gyurkovicsarne", a Gyurkovics lányok svéd fordításban.

Antal Sándor

Kő a kövek között

Sudermann Henrik drámájából

Párisban most aratja nagy sikerét Sudermannak ez a pompás drámája, amelyet nálunk legutóbb Grasso sziciliai társulata is bemutatott. Ha tehát az aktuálitással vonatkozást keresnénk, ez már e két tényben is kinálkozik. De az igazi irodalomnak nincs szüksége aktuálitásra. Az mindig aktuális. És a „Kő a kövek között" igazi irodalom. Az emberi lélek nagy problémáiba elmélyedő, nagy és nemes litteratura. Gyönyörü társadalmi dráma, emberek tragédiája. A foghazból kiszabadult gyilkos, megtért lélek küzdelme az emberi előitélettel, a társadalommal, amely nem akarja befogadni és büne miatt, amelyért a földi igazságszolgáltatás törvényei szerint már megbünhődött, egész életén át ki akarja zárni magából. A gyilkos: Biegler, akit a kőfaragó-telep tulajdonosa, aki tagja a „kiszabadult fegyenceket megjavító egyesület"-nek, és Eicholzot, az öreg éjjeli őrt, egy betörés miatt elbocsájtja, most az ő helyére szolgálatába fogad. Biegler kőfaragó volt azelőtt, de most csak éjjeli őr lesz, aki azonban nem tud ellentállni munkaszeretetének és éjszaka a mások által félbenhagyott munkát folytatja. Történetesen éppen Göttlinghét, ezét a hiu kőfaragóét, aki a volt öreg éjjeli őrnek, Eicholznak lányát, Loret, elcsábitotta és most abban a gondolatban tetszeleg önmagának, hogy a telep tulajdonosának púpos, beteg leánya őbelé szerelmes. Az egész lelki harc most már jóformán e három ember között viharzik le és e tisztító viharban nem egy gyönyörü jelenetre bukkanunk. Az alábbi az emberi lélek nagy rejtelmeibe világit belé.

Szín: a telep kantinja, ahol Lore a kantinos.

Biegler (jön, zavartan köszön és leül az asztal középre).

Lore (az asztal bal sarkára csészét tesz le, kávét tölt be és zsemlyét tesz oda): Üljön talán inkább emide, Biegler úr. Ez itt a kőfaragók helye és a szobrászmunkások nem jönnek mindjárt a kifizetés után. Azok sokkal nagyobb urak.

Biegler: Én úgyis rögtön elmegyek. (Leül bal felé.)

Lore: Miért nincs tulajdonképpen maga is ott a hetibér-kifizetésnél?

Biegler: Én — havonta kapom — a fizetésemet. (Hallgatnak.)

Lore: Nem tudom, de maga mintha egészen más volna ma, mint máskor, Biegler úr. Alig beszél az emberrel.

Biegler: Én máskor sem — beszélek valami sokat.

Lore: Mert tudja, velem ma — valami — egészen különös dolog történt.

Biegler: Valami jó dolog?

Lore (bólint).

Biegler: Akkor gratulálok.

Lore: Nem olyasmi, hogy gratulálni kellene. Semmi sem változik meg miatta. De mégis olyan, mint valami fényes sugár . . . És én szeretném, ha másokkal is így lenne. Magával is.

Biegler (nagyot sóhajtva): Köszönöm.

Lore: Oh, Biegler úr, Biegler úr, mért titkolódzunk mi. Hiszen én tudom, hogy mi gyötri magát, — tegnap óta.

Biegler (ijedten körülnézve): És maga mégis szóba áll velem?

Lore: Hát — igaz volna?

Biegler (rövid szünet után, fáradtan): Az esküdt urak arra kérdésre, hogy önvédelem volt-e vagy sem, tagadólag válaszoltak . . . No, most már hagyja, hogy békességben kiigyam a kávémat. (Mindketten hallgatnak.)

Lore (belső vívódás után): Biegler úr . . . Mindnyájan bűnösök vagyunk . . . Én is az vagyok.

Biegler (fanyarul mosolyog): Igazan?

Lore (vonakodva): Hiszen maga is tudja!

Biegler: Igen, fülem nekem is van . . . (Indulatosan): És ha a karjaimban erő is volna megint, hát én annak a legénynek . . .

Lore: Csendesen, Biegler úr, csak csendesen, csendesen! Csak nem akarja, hogy féljek magától?

Biegler (dühösen kiissza a kávéját): Megyek már. Megyek már!

Lore: Biegler úr, nem akarná megkönnyíteni a szivét? . . .

Biegler (határozatlanul, de hálás tekintettel): Oh! . . . (Keményen): Nem!

Lore: Istenem, pedig ez jó volna önnek, Biegler úr! Az ember úgyis olyan lesz, mint a kő! A kőfaragók úgyis azt mondják: a kő a nyomás folytán lesz kő. Hallotta már ezt?

Biegler: Én ne hallottam volna?

Lore: Persze, százezer és millió esztendők kellenek hozzá, hogy az élő föld a felső rétegek nyomása alatt kővé váljon . . . Az embernél nem tart ilyen sokáig. Ezt már én is kipróbáltam. Egypár esztendőn keresztül ugyanaz a nyomás, mindig ugyanaz a nyomás, — ez éppen elég hozzá!

Biegler (keserűen): De még mennyire elég!

Lore: Nevetünk, sírunk, alszunk, dolgozunk, óh, még jókedvűek is lehetünk közben, — egyáltalán olyanok lehetünk éppen, mint a többi emberek és mégis már régóta nem vagyunk többé olyanok . . . Itt belülről, legbelülről már nem élünk többé . . . Akaratnélküliek vagyunk, mint a kövek . . . Föl hagyjuk magunkat rúgni idegen lábaktól, akárcsak a kövek. Mindennel szemben közömbösek leszünk, akárcsak a kövek.

Biegler (hevesen): Igen, igen, igen, — ez így van, — így van, igen!

Lore: De ma megint élet szökött a lelkembe. Any-

A feminista otthonában

Mühlbeck Károly rajza

nyira megörültem valaminek . . . Tegnap még olyan voltam, mint maga. De ma már segítségére is lehetek magának. Csak éppen hogy bizalommal kell lennie irántam.

Biegler: Bizalmam az volna — de — (maga elé dörmögve): nekem úgyis megint odébb kell állnom.

Lore: Azt hiszem, maga eddig meg volt elégedve.

Biegler: Ha nyugton hagytak volna azok, — valamennyien — hát a mennyországban éreztem volna magam. Holnap — úgy kettő felé — akkor könnyű lesz nekem . . . akkor senkisem jöhet hozzám, hogy valamit akarna . . . De mégis! Egy valaki jöhet . . . Ez mindig jöhet. Még nem az, — de lehet azzá.

Lore (megnyugtató mosolygással): Hát ki az, ki az?

Biegler: Vagy úgy; — nekem most a szívemen kellene könnyítenem.

Lore: Ha nem akar, nem kell.

Biegler: Hát tudja, hogy mint fog ez bekövetkezni? Először csak lassan felrehúzódnak az ember útjából . . . Velük akar tartani az ember és akkor — egyedül marad. Aztán kezdődnek a szóbeszédek erről is, meg amarról is. Eféléket is mondogatnak: No, bebiztosították már az életeteket? Aztán azt is mondják, hogy: Ha afféle alakok maguktól el nem hordják az irhájukat, hát majd mink is közbelépünk! Aztán egy fadarab repül az ember felé. Később már egy kődarab is. Aztán egy nap jön maga és így szól: Nagyon sajnálom, Biegler úr, de ezután máshol kell majd ennie . . . tudja, az emberek miatt.

Lore (tiltakozva fejét rázza).

Biegler: No, majd meglátja. Aztán végül a principális is megjelenik és így szól: Itt a könyve. Elmehet. Aztán tudom, megint mehetek az Éhség-ország felé, ahol nincs többé meleg étel és nincs többé rendes ágy és mégis csak azt mondom rá: Hál' az Istennek!

Lore: Oh, ez borzasztó!

Biegler: A mi papunk ott, az intézetben, azt szokta mindig mondani: „Örüljetek, hogy megbünhődhettek!" Megbünhődni, ez az a szép szó . . . Ezt az urak egyenesen csak a mi számunkra találták ki. Igen, hát mi mindent kell nekem megbünhődnöm? . . . Azt, hogy az utam éppen a hálószobába vezetett — és éppen abba? . . . Hogy az asszony fiatal volt, parázsszemü, és hogy amikor mögöttem elment, mindig így csinált? (A levegőbe fuj összecsücsörített szájjal.) És ha azt kérdeztem tőle: „Mit csinál itt maga?" — Akkor mindig felém nevetett villogó fehér fogaival és így szólt: „Nem tudom türni, ha egy kabáton tollpihe van!" És az a férj még vele nevetett, amikor rajtam már végigfutott a hideg meg a forróság . . . Igen, így kezdődik az ilyesmi . . . A férfi suszter volt. Mint a maga apja. No, a suszterokkal nincs szerencsém . . . Maga is tudja, ugy-e, hogy mi az a fenőkő . . . (A szerszámos háromlábhoz megy): Éppen itt van egy. (Fölveszi a fenőkövet.) Nézze csak jól meg. Az valamivel kisebb volt, mint ez, de azért elég nagy volt. Amikor aztán a férj egy napon rajtakapott engem, az asszonynyal, és kezében késsel nekem rohant, hirtelen eszembe villant: mit lehet most itt tenni? Hogy mit csináltam ekkor én? Így csináltam. (Magasra emeli a követ.) És egy ütéstől elterült. Az egész nem tartott tovább, mint amig az ember háromig számol . . . És mert az a férj ott mindjárt elterült, hát ez elrontotta az egész életemet . . . Azt mondta a pap: „bünhődni!" Igen, hát bünhődj, ha már az őrület ott áll a hátad mögött... Mit bünhődhet még egy halálra kínzott kutya? Csak a sebeit nyalogathatja meg . . . Többet már nem tehet!

Lore (résztvevően): Oh, én Istenem!

Biegler: A maga istene, nem az én istenem. Máskülönben nem hagyta volna ezt megtörténni . . . Igen, hát megyek már . . . Az első csoport mindjárt itt lesz.

Lore (határozottan): Biegler úr, magának nem szabad elmennie.

Biegler (szenvedélyes aggodalommal): A kávémat már megittam. Nincs itt mar semmi keresnivalóm.

Lore: Itt kell maradnia. Bármi történik is, itt kell maradnia. Ide teszek maga elébe is, mint a többinek, egy pohár sört. Ezt igya ki és ne törődjön semmivel.

Biegler: Az Isten szerelméért! Itt? Itt? De hogyan? . . .

Lore: Hát maga igazán nem látja, mi történik itt? Maga mennél jobban elbujdosik, ezek annál jobban meg vannak győződve a maga bünösségéről. És ennek nem szabad megtörténnie.

Biegler: De amikor mégis igaz?

Lore: Ahhoz senkinek semmi köze. Zarncke úron és énrajtam kívül senki sem tud semmi biztosat. És mi tudunk hallgatni. Ha ezek aztán látják, hogy maga senkinek sem tér ki az útjából, hát ez a szóbeszéd is lassanként elalszik . . . De semmit sem szabad bevallania! El ne szólja magát! Máskülönben minden hiába . . . Emlékszik még, milyen volt, amikor először megláttam és vajaskenyeret hoztam magának?

Biegler (megborzadva bólint).

Lore: Ha innen elhagyja magát kergetni, hát négy hét múlva megint olyan siralmas állapotban lesz. Biegler úr, itt az ön életéről van szó. (Hallgatózva.) Azt hiszem, már jönnek. Hát üljön csak le ide. És aki magára mordul, hát annak mutassa meg a foga fehérét!

Biegler: Oh, én — na — nekem a torkomban reked minden szó.

Lore: Ne rekedjen ott. Nem szabad. Meg kell lennie. Kell, Biegler úr, kell!

Biegler: És akárki is lehet az az illető? Igen?

Lore (akadozva, majd határozottan): Igen.

Biegler (tompán, vontatottan): No jó! (Visszaül a helyére.)

(Most belép Lohmann, Sprengel, Struve és három más munkás. Üdvözlik Loret, aki hirtelen a söntésasztal mögé állt, majd leülnek az asztal jobb részén.)

Lohmann: Pohár sört!

Sprengel: Nekem is!

Struve: Mindnyájunknak eggyel!

Sprengel: Nézzétek csak, ki ül ott!

Lohmann: Csak azon csodálkozom, hogy mért

Bory Jenő műveinek kiállitása Székesfehérvárott

nem ült mindjárt a díszhelyre! Hiszen az egyenesen az ő számára van itt.

Struve: Az ember oda ül, ahova tud. Hagyjátok békén . . .

Lore (sört hoz): Egészségükre!

Lohmann: Köszönjük. (Átszól Biegler felé.) Másutt tágasabb. Prozit! (Koccintanak.)

Lore (Biegler elé is sört tesz le az asztalra).

Sprengel: Hát már ez is törzsvendég lesz itt?

Lohmann: Struve, te tudsz az efféle emberekkel bánni. Nézd ki innét!

Struve: Komám, hagyjatok most engem békén. Van most nekem saját magamnak is elég gondom.

Lohmann: Oszt' milyen gondok azok?

Struve: Milyen gondok? Még azt kérdezed? Azt hiszed, valami nagy elvezet az ilyen felelősség? Ha csak köveket hordasz, hát nincs semmi felelősseged, de aztán csak semmiházi is maradsz! Semmi egyéb. De ha megtisztelnek téged a polgártársaid bizalmaval, ha te őrized a raktárkulcsot, vagy más effélét, — hát akkor mindjárt látni fogod, hogy milyen más lesz az ember!

Sprengel: Neked úgy látszik fejedbe szállt a dicsőség? Mi?

Struve: Mert hogyha az embernek van egy kis élettapasztalata, hát így kell, hogy szóljon önmagához: hisz' ez csak afféle közönséges kontár-lakat! Nem kell hozzá csak pár egészséges fog, hogy ezt a négycollos drótot kigörbitsed és akkor már bent is vagy. Bent, a gyémántfűrészek között! Komák, az isten szerelméért, hát nem izgat ez föl benneteket?

Lohmann (nevetve): Nem.

Struve: És tegyük föl, hogy te már egyszer ki is törtél ilyeneket —

Lohmann: Mit?

Struve: Hát — gyémántokat a fűrészből, azokat aztán nyugodtan értékesitheted minden barátságos embernél, aki fényes gombokkal kereskedik. Senki sem jöhet a nyomodra . . . Ez tiszta sor. A legbiztosabb üzlet . . . Komám, és még én viseljem a felelősséget? — Nem, ezt nem tartom ki tovább! Inkább megszököm . . .

Sprengel: Szerencsés útat! Prozit!

Struve: És ez az éjjeli őr, aki itt van nálunk, ez a siketfülü fráter, fogadok egy heringbe egy kanál kása ellen, ettől úgy járhatnak be meg ki, — akárcsak a fecskék!

Lohmann: Ez csak szerénykedik itt, mint afféle ibolya!

Sprengel: Letört ember ez! Máskülönben nem ülne itt.

Struve: Komám, én csak azt mondom nektek, ha ő volna az, hát még nem volna — künn!

Lohmann: Mindenesetre jó lesz, ha valami gyöngéd hólyaghúzó tapaszt veszünk most elő. (Nagyon hangosan.) Kisasszony! Nem tudná véletlenül megmondani egy jó életbiztósító társaságnak a címét?

Biegler (aki mindeddig látszólag tétlenül, de azért feszült izgalommal ült ott, most hirtelen arrafelé fordul).

Lore (kitérőleg): Mi közöm nekem az életbiztosítókhoz?

Lohmann: Hát mert most nem egészen biztosan érezheti magát itt az ember. Hamarosan kitörhet valami kis pörpatvar itt, ami hirtelen halállal is végződhet. Az ember sohase tudhatja . . .

Lore (kitérőleg): Igazán nem értem, hogy mire gondol.

Lohmann: Akit illet, az már meg fogja érteni!

Biegler (föláll, beszélni akar, de csak artikulátlan hörgés hagyja el a száját és megint leül).

Lehmann: Leült!

Sprengel: Hol maradnak máma a kőfaragók?

Struve: Azok előbb kitisztálkodnak. A kék kötennyel a világért se mennének ki az utcára. Valaki még háziszolgaknak nézhetné őket! (Nevetés.)

Lohmann: Mindenesetre össze kellene beszélni azokkal és szólni az öregnek, hogy végezzen egy kis — tisztogatást itt a telepen! Szükséges volna már!

Sprengel: Komám, ne kezdd megint elülről . . . Légy már szánalommal egy ilyen szerencsétlen fráterrel szemben.

Lohmann: Ha sárba lépek, hát letörlöm a csizmámat . . . Itt sem vagyok szánalommal!

UJ. 1908. nov 8. 46. Sz. 420-424. l. képpel

Uj Idők

Szépirodalmi, művészeti és társadalmi képes hetilap

Előfizetési ára Félévre 8 korona

Szerkeszti Herczeg Ferenc

Előfizetési ára Negyedévre 4 korona

XIV. évfolyam 1908 november 8 46. szám

VÁNDORMADÁR

Regény

Irta Lovik Károly

Folytatás

Illésfalvy megfogta Tekla kezét.

— Azt csak bízza rám. Tudom, mivel tartozom magának és az édesapja emlékének. Az igényeik bizonyára nem nagyok és végre is . . . Oláh még fiatal, munkás ember, nyitva áll előtte a világ. Azt hiszem, ez a frigy nem lesz szerencsétlen.

A leány egy ideig hallgatott.

— Nos, mit szól hozzá? — kérdezte Dénes.

— Ön bizonyára jobban tudja a dolgot megítélni, — felelte elgondolkodva Tekla. — Én évek óta nem mozdultam ki innét, nem ismerem az embereket, a világot, jobb hát, ha olyanra hallgatok, akinek több tapasztalata van. Ön régi jóakaróm és tudom, hogy csak olyat tanácsol, ami javamra lesz. Ha tehát azt hiszi, hogy férjhez kell mennem Oláh Gáborhoz, én beleegyezem.

Dénes egy pillanatig csodálkozva nézett barátnőjére. Bár reménye volt rá, hogy Teklát az ész szavával megnyeri a tervnek, mégse hitte volna, hogy a dolog ilyen simán menjen. És még valami . . . A leány olyan gyorsan tért volna napirendre fölötte? Első szerelme ily hamar foszlott volna emlékké? Ez a kérdés kissé bántotta a férfit, akármilyen erősen hitte is, hogy helyes, ha Tekla elfelejti első családása keserű emlékeit és a nyugalmas családi élet országába lép. Aztán Illésfalvy vállat vonva siklott el a kellemetlen érzés fölött.

— Ilyen gyorsan azonban a dolog nem megy, kisasszony, — mondotta Tekla szavaira felelve. — Előbb alaposan meg kell, hogy ösmerjék egymást, s meg kell győződniök róla, vajjon csakugyan egymásnak valók-e?

— Ahogy gondolja, — bólintott Tekla.

A férfi egy percig gondolkodott.

— Azt hiszem, — mondta aztán, — a leghelyesebb út az lesz, ha meghívom Oláht egy-két vadászatra. Azt mondják, jó puskás és kellemes modoru ember. Igy a hosszu vándorlásoknál nekem is módom lesz meggyőződni róla, vajjon tényleg érdemes-e a maga kezére, közbe maguk is jobban összebarátkozhatnak. Mindenesetre rajta leszek, hogy jó házasságszerzőnek bizonyuljak.

A leány nevetett.

— Én megbízom magában, — mondta könnyen, de a szeme csillogott.

Amikor Illésfalvy nyugovóra tért, mégegyszer meghányta-vetette a dolgot. Belső dolgokban mindig lelkiismeretes iparkodott lenni, különösen az adott esetben, amikor tisztában volt vele, hogy Tekla kiházasításával bizonyos erkölcsi felelősséget vesz magára Isten előtt. De a tervnek semmi akadálya se mutatkozott. Oláh Gáborról mindenkinek jó véleménye volt, általában okos, tehetséges és szorgalmas embernek tartották, aki nagy örömmel élt a hivatásának. Az apja — egy nyugalmazott kapitány — tetőtől-talpig becsületes ember volt, az édesanyja maga a rendszeretet, a pontosság és jóravalóság: miért lenne más a fiu? És Tekla? Miért ne szerethetné meg Gábort? Mint annyi más társnője, immár ő is baj nélkül átesett az első kalandon, az első gyerek-szerelmen, amely magától értetődő tartozéka minden ifju szivnek. Melyik lány is ne lett volna szerelmes az unokabátyjába, az első táncosába, az első uniformisba, akivel útja összehozta? Apró döreség az ilyesmi, keresztül kell rajta menni, mint a bárányhimlőn. Botor bármelyik fél, aki ilyesminek jelentőséget tulajdonít, gondolta el Dénes, de azért rosszul esett elképzelnie a sámsoni kuriát a félénk, hallgatag és nagyszemü Tekla nélkül.

— Istenem, — mondta magában elválás előtt a férfi, — hiszen annyi idő alatt, amit mi egymás oldalán eltöltöttünk, az ember összeszokik még egy állattal is, hát még egy ilyen kedves teremtéssel!

A következő héten Oláh Gábor megjelent a sámsoni portán és cserkészni ment Illésfalvyval. A földesúr igen udvariasan fogadta a fiatalembert, akit kellemesen érintett, hogy a zárkózott és komor embernek rajzolt kamarás ilyen szivélyesen nyitja meg előtte házát. Eleintén kettőjük viszonya — a köztük levő társadalmi különbség révén — kissé idegenszerü és feszes volt, de aztán, a vadászat mindent kiegyenlítő területén, összeszoktak és megértették egymást. Mint Illésfalvy, úgy Oláh Gábor is keveset beszélt, inkább elgondolkodó természetüek voltak és lelkük alaprajzát a komoly elemek foglalták el. Néha órák hosszat haladtak egymás oldalán, anélkül, hogy egy szót is szóltak volna s mégis mindaketten érezték egymásról, hogy rokonszenvük öregbedik s hogy kölcsönös barátságra méltó, becsületes emberek.

Oláh kitünő vadász volt s mint céllövő is ritkította párját. Ennek dacára mindig szerényen viselkedett, nem volt nagyra egy-egy sikerült lövéssel és komoly, szinte szertartásszerü tisztelettel hódolt a nemes szenvedélynek. Az erdésznek nemcsak az szerzett örömet, hogy pusztíthatja a vadat, hogy golyóval szedheti le a repülő madarat, hanem, hogy a természet szabad ölén járhat, hogy friss levegőt szívhat és belepillanthat az állati élet százoldalu, mindig érdekes és rejtelmes világába. Egy-egy nemes vonásu vad láttára Oláh arca kigyult s ugyanilyen fény ragyogott homlokán, ha évszázados tölgyek vagy rejtelmes árnyu fenyvesek közt bolyongott. Miután ezenkívül képzett, jómodoru és fölvilágosodott ember volt, Illésfalvy gyorsan megkedvelte új barátját, aki egyre gyakoribb vendége lett a sámsoni kuriának.

Tekla épp olyan szívesen és jó barátsággal látta a házban Oláht, mint Dénes. A fiatalemberen nem volt mit kivetni, a hallgatagsága, amelyet a zajos vidéki portákon nem tartanak túlságos erénynek, Sámsonban, ahol mindenki természetesnek iparkodott mutatkozni, csak emelte értékét. Az első órától kezdve Illésfalvy tisztán látta, hogy Gábor egy komoly és férfias érzés

melegségével szereti a lányt, akire tisztelettel és becsületes ragaszkodással tekintett föl. És Tekla lelke is mintha megmozdult volna. A leány viszonozni iparkodott a férfi egyszerű, gyöngéd pillantását, figyelmességét, csöndes mosolygassal hallgatta gavallérja keresetlen szavait és hozzá próbált illeszkedni gondolatvilágához. Véleménykülönbség sose volt köztük, a nézeteik ugyanazon a sima, örvénymentes pályán haladtak; kettőjök lelke nem kívánkozott túl azon a szerény határokon, amelyeket a sors a köznapi emberek számára kijelöl. A sámsoni határon túl mintha számukra nem létezett volna a világ, az egyszerüségen, becsületességen és kötelességtudáson kivül mintha nem ösmertek volna más érzelmet.

— Bizonyos, hogy meg fogják egymást érteni, — gondolta el Dénes, mialatt Tekla csöndesen himezett a kandalló mellett és Oláh Gábor a vizsláit hü tekintetével nézett a leányra. — Kell, hogy az útjaik összevezessenek, hiszen a szerelmuk és erzésük kimerül abban, hogy jó férj és feleség, jó szülők és kifogastalan honpolgárok legyenek. A szerelem csak nekem izgató rejtely, titokzatos szentség, földöntúli zene, más embernek talan takarektüzhely, meleg szoba vagy békés családi kör, ahol az apa csondesen szivja a pipat, békén vagdossa a fidibuszt, mig az asszony paradicsomot, uborkat főz be és gondosan ügyel, hogy déli harangszóra asztalon legyen a krumplileves. Es ki tudja, nem ez-e az igazi boldogság?

A leany most tolkelt, átment a szomszéd szobába, fehér kötenyt öltött és teriteni kezdett. Oláh Gábor fát dobott a tüzre és aztán csöndesen, komolyan segitett Teklának a poharakat és tányérokat fölrakni.

Egy este, Oláh Gábor távozása után, Illésfalvy még egy percre az ebédlőbe hitta Teklát.

— Nos — kérdezte az ablakhoz állva és az erdész kocsija után nézve, — meg van velem elégedve?

A leány nem felelt, csak csöndesen mosolygott.

— Nyilatkozott-e már Gábor? — tudakolta tovább a férfi.

— Még nem.

— De . . . megértik egymást?

— Igen . . . En legalább azt hiszem.

Dénes ránézett barátnőjére, aki nyugodtan viszonozta a pillantást.

— Beszéljek talán én Oláhhal? — vetette föl ujra a szót Illésfalvy. — Az ilyen hallgatag emberek rendszerint egy kis buzdítást várnak. A mi barátunk nagyon is szerény és tartózkodó. Ha nincs ellene kifogása, majd holnap vadászatnál úgy terelem beszélgetésünket, hogy a jövőre vonatkozó tervei kerüljenek szőnyegre. Talán Oláh bizalmára fog méltatni . . . Jó lesz?

Tekla bólintott.

— Csak a szülei ne ellenezzék — mondta félénken.

— Azt majd elintézem. A jövő hét folyamán meg fogom látogatni az öreg kapitányt és megmagyarázom neki, hogy ne állja útját fia boldogságának. Azután — esetleg a kapisztráni gróffal is értekezhetem a javadalmazás emelése dolgában, bár az öreg zsémbes nem a legkedvesebb emberem.

A leány ránézett Dénesre.

— Milyen jó hozzám — mondta hálás tekintettel.

Csönd volt.

— Remélem, nem fog egészen megfeledkezni Sámsonról — szólt a férfi mosolyogva. — Könnyen megy el innét?

— Oh, hogy is gondolhatja — válaszolta a leány melegen, de nyugodtan, — hiszen annyi jó órát töltöttem e házban. Sámsont sose fogom elfeledni. Meg kell igérnie, hogy minden héten legalább egyszer meglátogat bennünket, s mi is minden héten fel fogjuk keresni, föltéve, hogy ez nincs ellenére.

— Remélem, hogy mindig úgy fogja itt magát a jövőben is érezni, mintha otthon lenne — szólt Illésfalvy és elgondolkozott rajta, hogy, ime, a lány, aki pár hét előtt még megtörve, vigasztalanul állt előtte, már egészen leszámolt a multtal, sőt előre beleéli magát a házaséletbe.

Tekla egy ideig hallgatott, majd kezét nyujtotta Dénesnek.

— Nagyon köszönöm azt a sok jóságot — szólt közvetlenül, — amelyet irántam mindig tanusitott. Őrizzen meg jó emlékében!

Az idő későre járt. Illésfalvy — talán életében először — kezet csókolt barátnőjének s aztán szobájába vonult.

Erős világitásu, csöndes téli éjszaka volt. Este hó esett volt, a fákat leheletnyi finom réteg vonta be. Mikor Dénes eloltotta a gyertyát, a rosszul záródó fatáblákon át ezüstárnyként szökött be a holdvilág. A férfi nehezen tudott elaludni, bántotta az erős fény, amelynek másik rossz oldala az volt, hogy a sámsoni komondorok bősz ugatásba kezdtek. Kutya és hold örök ellenségek; a csillogó és szagtalan dolgokat az ebek soha meg nem fogják érteni.

Éjfél után Illésfalvy elunta a pokoli lármát. Magára kapta tehát ruháit, köpenyegét és kiment a kertbe, fölkelteni valamelyik bérest, hogy zárja az istállóba a komondorokat.

A kert tele volt bűvös színekkel. Az ákácok, kőrisek mintha finom acélból lettek volna, a kopott téli pázsit ragyogó, szikrázó tenger, amely csöndesen ölelte magához a hófehér cserjéket. A lombok lassan inogtak és kékes, könnyü árnyat vetettek a csillámló háttérre. Dénes egy pillanatig megállott és elnézte a puha képet, amely finom vonalaival, keresetlen színhatásával álomként hatott.

— Milyen egyedül állok én a világon — gondolta el önkéntelenül.

Mikor a ház tulsó oldalára ért, Dénes az egyik ablakban világosságot látott. Ujra megállt s egy pillantást vetett az üvegtáblákra.

A könyvtári szobában, nagy karosszékbe süppedve, ott ült Tekla és elgondolkozva nézett maga elé. A leány arca merőben más volt, mint amilyennek Illésfalvy az utolsó napokban látta. A szép, nagy szemekből végtelen szomoruság sugárzott, az arcvonásokon, amelyek mintha megfinomodtak, megnemesedtek volna, tompa megadás és végtelen csüggedés honolt.

A leány egy ideig mozdulatlanul ült, aztán ajakához emelt egy hervadt lombot és megcsókolta. Rögtön rá szeméből könnycseppek fakadtak és feje fáradtan hanyatlott mellére.

Illésfalvy összerázkódott.

A lomb, amelyet Tekla ajkához emelt, az a tölgyág volt, amelyet Dénestől az elejtett vadkan emlékére három hét előtt kapott.

Illésfalvy lelkén a kép visszfénye delejes áramként futott végig. Erezte, hogy ezt a sajátságos téli estét s a szeme előtt lejátszódott csöndes jelenetet soha nem fogja elfelejteni, az évek mulva is vissza fog térni álmaiban. A leány homloka csodálatos fényben ragyogott; vonásai szinte átszellemültek a fájdalomtól, tekintetéből a teljes megadás bánatos csillagfénye sugárzott a téli éjszakába. A máskülönben rendkivülinek nem mondható arcot a szenvedés meghatóvá és kristálytisztává tette, akár egy műremeket, amely csöndben hirdeti a művész minden küzdelmét, csalódását, kétségbeesését . . . A gyöngéd leányalak finom vonalai mögött sötéten ólálkodtak a könyvtárszoba évszázados fekete butorai, sötét-zöldbe türemlő arcképei,

KÉPZŐMŰVÉSZET

FŐSZERKESZTŐ: GYÖNGYÖSI NÁNDOR DR.

1929 ápr. 19.-i.
(Címlapon arck.)

BORY JENŐ

III. ÉVF. 19. SZ. ÁPRILIS

III. ÉVFOLYAM 19. SZÁM 1929. ÁPRILIS

KÉPZŐMŰVÉSZET

MŰVÉSZETI FOLYÓIRAT

Szerkesztőségi fogadóórák d.u. 3–5-ig. Telefon: J. 403-87. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest VII., Rákóczi-út 73

Előfizetési ára:

Egész évre 24 pengő, félévre 12 pengő, 1/4 évre (3 szám) 8 pengő. Egyes szám ára: 3 pengő.

Egész éves előfizetés Románia részére: 800 lei.

Egész éves előfizetés Csehszlovákia részére: 160 csehkorona.

Egész éves előfizetés Jugoszlávia részére: 300 dinár.

Megjelenik minden hónap közepén, kivéve július és augusztus hónapokat.

TARTALOMJEGYZÉK:

Boross Mihály: Rákosi Jenő szobra, vagy a Rákosi Jenő szobor (művészi vita Kisfaludi Stróbl Zsigmonddal . 83
Chroniqueur: Bory Jenő 86
Gy. N.: Dános Géza gyüjteménye 88
Kállay Miklós: Magyar-Mannheimer Gusztáv és Andrássy Géza gróf az Ernst-Muzeumban 95
Tárlatok 96
Vidéki Centrumok 102
Hirek 104

A KÉPEK JEGYZÉKE:

Bory Jenő fényképe a címlapon.
Munkácsy Mihály: Agárkutya (Salóninterieur . . 84
Bory Jenő: Püspökkút 82
Bory Jenő: Fájdalom 83
Bory Jenő: A „Bory-vár" 84
Bory Jenő: A „Bory-vár" utcarészlete 85
Bory Jenő: A serajevói emlékmű 86
Bory Jenő: Ferenc Ferdinánd 86
Bory Jenő: Zsófia főhercegnő 87
Bory Jenő: Szent Anastasius 87
Lietzenmayer Sándor: Idyll 88
Lietzenmayer Sándor: Lámpafénynél 89
Paál László: Hajnal az erdőben 90
Paál László: Erdő belseje 91
Mészöly Géza: Esti hangulat 92
Markó Károly: Idyllikus táj 92
Pállik Béla: Birkanyáj 93
Böhm Pál: Zivatar előtt 93
Hollósy Simon: Tanulmányfej 94
Kupeczky János: Lengyel nemes 94
Borsos József: Gyermekek 95
Borsos József: Hazatérő aratónők 95
Magyar-Mannheimer Gusztáv: Büntetés 96
Broczky Károly: Ablaknál álló nő 97
Broczky Károly: Miniatürök 97
Benczúr Gyula: Kakastolvaj Kentaur 98
Emanuel Béla: „Sonata quasi una fantasia" . . 98
Thomae Aladárné: szilsárkányi Burgyán Aladárné 98
Heyer Arthur: Erlkönig 99
Munkácsy Mihály naplója 99
Benczúr Gyula: Amorettek mályvák között . . 99
Heyer Arthur: Önarckép 100
B. Vajda Klára: Kisfiam 100
Heyer Arthur: Hollandi kocsmajelenet 101
Heyer Arthur: Boszorkány 101
Vass Ferencné: Önarckép 102
B. Vajda Klári: Alvó akt 102
Schmiedmann László: Krisztusfej 103

KERTÉSZ PÁL

császári és királyi udvari szállító • Úridivat és fehérnemükülönlegességek

BUDAPEST, VI. Teréz-körút 12. / Alapitási év: 1895.

Tevan nyomda és könyvkiadóvállalat Békéscsaba 27933

Bory Jenő Fejér Megyei Hírlap 1996. X. 26

Eljött az ideje Bory Jenő újraértékelésének is

Emlékkonferencia, tárlat idézi a fehérvári mestert

A Szent István Művelődési Házban tegnap rendezett Bory Jenő-emlékkonferencia terme zsúfolásig megtelt. Az előtérben sorakozó hátizsákok jelezték, a népes közönség soraiban fiatalok is vannak. Mindennek megvan a maga ideje, lám annak is eljött a napja, hogy az évtizedekig méltatlanul mellőzött szobrászművész iránti tartozásainkat törleszteni kezdjük. A városi polgármesteri hivatal, a Vörösmarty Társaság, a Bory család, főleg *dr. Ágoston Béla* és a házigazda intézmény megtette az első nagy lépést a megismertetése felé vezető úton.

Wehner Tibor művészettörténész hangsúlyozta a feltáró, a homályos fejezeteket, a rejtélyes adalékokat felkutató, tisztázó és értékelő munka szükségességét, ami nem könnyű, mert a források vele kapcsolatban nagyon hiányosak, és sok alkotása elpusztult a háború alatt. A művészettörténészek alig méltatják figyelemre, akadémikus, konzervatív mesternek tartják. A közönséget távol tartották tőle, ezért a mostani találkozás műveivel zavarba ejtő, mert egyik ámulatból a másikba esünk.

Főiskolai tevékenységéről *dr. Arató Antal* tartott előadást, műegyetemi éveiről *Hadik András* művészettörténész szólt, Bory püspökkútjáról *Tatár Dezső* beszélt, a Zürichben élő *Schwalm László* festő Emlékeim Bory mesterről címmel tartott előadást. A lenyűgözően szép kiállítást *Filep Sándor* rendezte, és *dr. Takács Nándor* megyés püspök nyitotta meg.

szolgálatnak az ő őrzésére kirendelt embereit parancsnokló tisztjével, mivel nevezett szoros kordonnal választotta el a francia elnököt az utca arab polgáraitól. Megállapíthatjuk mindebből, hogy vagy Chirac nem tudta, mitől védik, vagy az izraeli tiszt nem tudta, mit szeretne Chirac.

Az SZDSZ elhatárolódik a Tocsik-ügytől, jelentette ki a Szabad Demokraták Szövetségének elnöksége.

Csak szeretnétek, fiaim, csak szeretnétek! Valójában, mint a napvilágra került tények mutatják: nyakig benne vagytok!

Ruttner György ügyvéd szerint az a mód, ahogyan a sajtó kezeli az ÁPV Rt.-vel kapcsolatos információkat, alkalmas a hisztériakeltésre.

Ruttner botcsinálta politikus, a szociáldemokraták bukott elnöke. Az a mód, ahogyan kivált a pártból, valóban alkalmas volt a hisztériakeltésre. De, persze, hisztériát csak a sajtó kelthet, szerinte, akkor is, ha szerfölött szerényen tárja fel a tényeket...

Szerda

A Magyarországon tartózkodó Teller Ede atomtudós támogatja a paksi atomerőmű kibővítését.

Már megbocsássanak, de vajon mi mást mondhatna az a pasas, aki föltalálta a neutronbombát, s más magyar származású, hasonló kaliberű atomtudósokkal ellentétben, a mai napig nem bánta meg tettét? Ráadásul: a paksi atomerőműben szobra áll a még élő Tellernek...

Az Állami Számvevőszék súlyos hibákat talált a Magyarok Világszövetségének gazdálkodásában.

Napokon belül lesz az elnökválasztás az MVSZ-ben: Pungor akadémikus visszalépése után Csoóri Sándor költő, az eddigi elnök az egyetlen jelölt. Akinek vezetése alatt évekig könyvelő sem volt a szövetségben, például...

Csütörtök

A lengyel parlament, a szejm nagy többséggel úgy döntött, hogy Jaruzelski volt elnöknek nem kell felelnie az 1980-as lengyel szükségállapot bevezetéséért, mivel azt „a fenyegető szovjet beavatkozás megelőzése érdekében rendelte el".

Úgy látszik, hogy a lengyel parlamentben nagy többségben akadnak valódi politikusok.

Lemondott Gro Harlem Brundtland norvég miniszterelnök-asszszony, aki esélyes az ENSZ-főtitkári pozíciójára is.

„Gro", ahogyan egész Norvégia becézi a példátlanul népszerű, időnként kilencvenszázalékos(!) népszerűséget produkáló 58 éves hölgyet, példaképe lehetne minden politikusnak. Ő ugyanis már évek óta, népszerűsége csúcsán készíti elő saját utódlását.

Horn Gyula magyar miniszterelnök a televízióban azt nyilatkozta, hogy egy alkalmas jelöltnek bármikor hajlandó átadni posztját.

Horn nyilván azt gondolta, miközben ezt mondta, hogy úgysincs nála alkalmasabb jelölt. Téved: csak az ő pártjában hármat tudnék említeni! Jelöltjeim: Kovács László külügyminiszter, Vitányi Iván

Bory Jenőné MDK

Arcképtanulmány

Műcsarnok 1926 őszi kiállitás

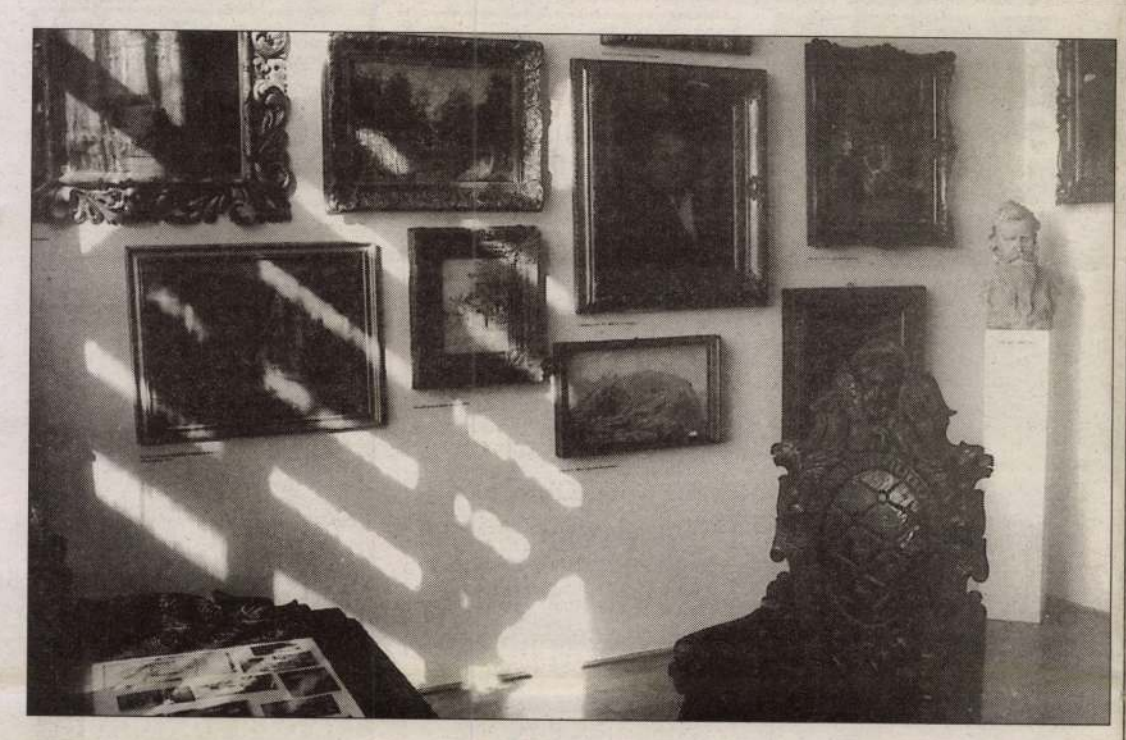

Dialógus az életművel

Bory Jenő kiállítása a Szent István Művelődési Házban

Sokféle érzés keríti hatalmába a látogatót, amikor a két teremben széttekint. Először az élmény fogja meg: a nemesen mintázott, változatos témájú szobrok látványa, a klasszikus íz, amivel manapság ritkán ajándékoz meg a kortárs művészet. Nemes az anyag is: főként bronz és márvány, de fellelhetjük a neves Bory-bronzból öntött másolatokat, s néhány kiváló gipsztanulmányt. A másik: az elégtétel érzése. A feledésre ítélt mesternek (feltehetően) több, mint hetven éve nem volt önálló kiállítása sem Fehérváron, sem másutt. Az egyik fotón látható a Szent István Terem Bory Jenő és felesége munkáival: úgy látszik, már korábban is fontosnak tartotta a művészházaspár, hogy műveiket a várból kimozdítva mutassák be. A dátum is olvasható: 1934. S most, elég későn, mégsem elkésve, elérkezett az idő az ilyesfajta elégtétel adásra is. De próbáljunk elvonatkoztatni mindattól, amit tudunk... Az építész-szobrász sarajevói emlékművétől, a soha el nem készült emléktemplomtól és Zsófia-otthontól... A sikeresen induló építészpályától. A főiskolai és műegyetemi tanárságtól... A köztéri szobrok és síremlékek, korszakos monumentumok egész sorától... A hazai és nemzetközi díjaktól. Az új szobrászati anyagok szenvedélyes kutatójának munkálkodásától... Próbáljuk megfogalmazni azt, amit ez a kiállítás, ez a válogatott anyag kínál tanulságul.

A sematikus, előítéletes megközelítés alighanem kicsorbul a szoborgaléria láttán. Az itt megnyilvánuló vérbeli plasztikai érzéket értékelte Lyka Károly is, amikor így írt a Képzőművészet 1929-es számában: „... alkotásai mély szobrászi érzésből születtek. A formák érzésének öröme minden művét felruházta azzal a lendülettel, amely nélkül a szobrászat csak mesterség lenne. Bory Jenő nemcsak érti a mesterségét, invencióival is dolgozik.".

Igen, ez az invenció, az alkotóképességnek ez az ösztönös, természetes megnyilvánulása szinte minden alkotásán megfigyelhető. Bármilyen téma foglalkoztatja, szinte kitapintható, amint az öletből elgondolás lesz, majd kiérlelt kompozíció, amely az anyagba öntve, vésve lel végleges elnyugvást. E szobrokból egyértelműen kitűnik: a komponálásnak és mintázni tudásnak ezen a fokán a művészt már csak az foglalkoztatja, miként tudja az általa lényegesnek ítélt lelki-gondolati tartalmakat maximális intenzitással megjeleníteni.

Portréiból süt az egyéniség, az egyéni karakterisztikum; valamennyi hiteles, mégis a művészi forma törvényeinek alávetett ábrázolás. A fiatal Boryné kacérsága éppoly megkapó, mint az érzékien szép férfiarc, Gulyás Sándor festőművész büsztje. A finom irónia sem idegen tőle („Savanyú Katica"), vagy a heroikus groteszk (Néró). Petőfi-feje — épp a kiszolgáltatott mozdulat folytán — a szenvedés emblémájává válik. Gipsz önarcképéből az érett férfi és művész öntudata sugárzik.

Egész alakos kompozíciói ugyancsak lenyűgözőek. Köztük is kitűnnek plasztikai humorukkal gyermekszobrai. (Pandika, Mártika, Horgoló kislány). A kisméretű művek között találjuk a nemesen historizáló Zrínyi- és Tinódi-szobrot, a Keresztelő Szent Jánost és Szent Margitot. Az utóbbi nőalakot beburkolja, védi az öltözet, melynek lágy hullámzása, elomlása szinte impresszionisztikus hatást kelt. Hogy ez másnak is feltűnt, álljon itt egy kritikarészlet Gerő Ödön tollából (Magyar Művészet, 1925): „Bory Jenő az indulatosság szobrásza... a nagy impresszionista új szobrászat az iskolája. A fény és árnyék formáló hatását vallja... a felületek festői, impresszionisztikus elolvadtságát érvényesíti..." Azt hiszem — a tárlat is bizonyítja —: legjobb munkáin ez a hatás érvényesül. S valószínű az újraértékelésnek is innen, ebből a hatásból kell kiindulnia, hogy Bory mester életműve elfoglalhassa az őt megillető helyet abban a folyamatosságban, amit úgy hívnak: magyar szobrászművészet. A tárlatnak köszönhetően a dialógus elkezdődött. Filep Sándor festőművész értő válogatása és rendezése is ezt a célt szolgálta. Eredményesen. (A kiállítás december 31-ig látható.) **(P.I.)**

TARTUFFE, AZ ÁLARCOS, KÉJSÓVÁR LÉLEKKUFÁR

A Thália Társaság vendégjátéka a Vörösmarty Színházban

Moliere Tartuffe-je elnyűhetetlen, a képmutatás klasszikusa újból és újból feltámad. Volt már a sztálinizmus hőskorában a klerikális reakció szimbóluma, aztán az enyhültebb időkben a lojális, rendszerhű konformizmus karikatúrája. Emlékezetes a Spiró György-átiratban, az idegen elnyomás gyilkos szatírájában, amikor a nézőtéren össze lehetett kacsintani, értjük, hogy miről van szó...

Tompa Gábor rendezte Tartuffe nem hagy kétséget, a Thália Társaság előadása nagyon is szókimondó. Tudjuk, ki is ez az ember valójában. A kulcsjelenetben, ama bizonyos asztalon zajló „szexuális események" ugyanis nem szorulnak magyarázatra: a tar fejű, reverendás ráveti magát Elmirára, míg az asztal alatt kucorgó ostoba férj pipogyaságában mozdulni sem mer, a leleplezés elkerülhetetlen — de ekkor sem történik semmi —, mert a vakbuzgó Orgon farkasszemet néz a rezzenéstelen arcú Tartuffe-el. A látvány naturalista: Elmira gazdagon csipkézett alsószoknyája semmit sem takar...

Meglepő, zavarbaejtő teátrum, a gondolat és az értelmezés teljes szabadságával. Több variáció közül az egyik: a Thália Társaság előadása arról is szólhat, hogy Tartuffe végletes szenvedélye elhatalmasodik, s a vallásosságba burkolt, hazugságának álarcáról is megfeledkezve igazi énje didalmaskodik: a kéjvágyó brutalitása.

A tanulság modernizálható: úgy kell a becsapottaknak, akik bedőlnek ilyen lélekkufárnak, mert nem veszik észre, hogy az alku tárgya, a saját énjük, erkölcsük elvesztése, a Tartuffeök pedig szemérmetlen csalók.

Visszaélnek a bizalmunkkal, befészkelődnek a gondolatainkba...

Tompa Gábor rendezése kihasználja *Eperjes Károly* bravúros színészi képességeit. Már a megjelenítés külső jegyei is sokatmondóak. A tar koponyából, groteszkül „kivillanó" hajtincsek, a hosszúra méretezett, játékra ezernyi lehetőséget nyújtó rózsafüzér, a lassú, vagy kapkodóan gyors mozdulatok — disszonáns személyiségre utalnak. Eperjes jelenetről jelenetre hozza közelebb a figurát, hogy aztán az előadás végén egy váratlan fordulattal kérjen feloldozást: Tartuffe-öt félholtra verik, lábánál fogva csigára húzzák. Furcsa módon egy erkölcsi világrend szétzüllesztésének ő lesz az áldozata.

Bánsági Ildikó Elmirája és *Blaskó Péter* Orgonja az előadás bohózati elemeit erősíti. Igazán elemében van Dorine szerepében *Nagy-Kálózy Eszter*. Igazi ceremóniamester, aki a szerelmesek összebékítésében nagyszerűen kihasználja komédia lehetőségeit. A Tompa Gábor rendezte előadás a színészek szerepformáló szenvedélyének ad teret, ki-ki vérmérséklete és játékstílusa szerint él vele. Különös, a hagyományokat felrúgó, de koncepciójában következetes produkció, de vélhetően nem kisiskolásoknak szánt színrevitele Moliere Tartuffe-jének. Így aztán érthető, hogy a diákelőadáson a gyerekeknek a legjobban a zárókép tetszik, amikor felhangzik a fülbemászó sláger, az ismerős popzenei klip...

Kulich Erzsébet

Fotó: Gregority Antal

Világtalálkozó a Planetáriumban

Húsz év: húszezer előadás, hárommillió látogató

A budapesti Planetárium lassan 20 éve áll a nagyközönség rendelkezésére. A két évtized alatt a mintegy 20 ezer előadást 3 millióan látták. Aki már járt ott, tudja, hogy a megszólalásig hű égboltképet vetítenek ki a kupola belső felületére. Sőt lassan jobb is, mint az igazi, mert a városi fények és a levegő szennyezettsége miatt hazánkban már nem sok helyen látható a csillagos ég.

Az elmúlt esztendőkben nemcsak csillagászati műsorokat, hanem lézershow-kat, sci-fi színházat, kiállításokat rendeztek és rendeznek. Ez a sokszínűség azért is figyelemre méltó, mert az éves költségvetés 90 százalékát maguknak kell előteremteni, ami a mai világban nem kis dolog. Kialakult egy olyan szakmai közösség, mely magas szintű tudományos és ismeretterjesztő tevékenységet folytat.

A héten a Planetárium történetének legnagyobb jelentőségű szakmai rendezvényére kerül sor. A világ planetáriumainak igazgatói háromévenként tartanak konferenciákat különböző országokban, hogy a csillagászati és űrkutatási ismeretek terjesztésében, a planetáriumok működésében és a fejlesztésében elért eredményeiket ismertessék.

Az idei rendezvény valójában Budapesten, Bécsben és Prágában zajlik november 5. és 12. között. A megnyitó kedden volt, ma Szombathelyen, a Gothard Jenő Csillagvizsgálóban ér véget a világtalálkozó magyarországi programja. **T. Z.**

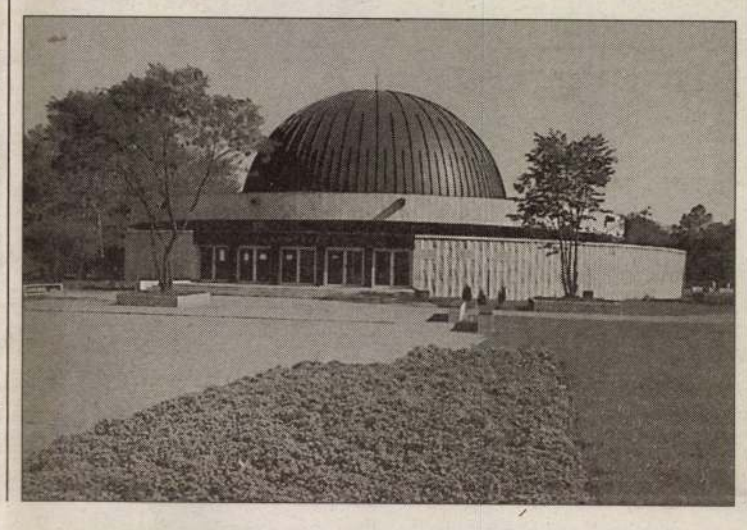

Benkó üzeni: Nagy buli lesz!

Sokszínű, gazdag, vonzó programokat kínál novemberben is a Szent István Művelődési Ház. *Bory Jenő* szobrász és építész szép tárlata december végéig kínál különleges látnivalót és sokféle meditálásra alkalmat. Maradandó zenei élményt nyújtott *Pátkai Imre* és *Egly Tibor* zongoraművészek emlékhangversenye, Brahms- és Schubert-műveket játszottak.

Hosszú idő után ma 19 órai kezdettel újra Fehérváron koncertezik a Benkó Dixieland Band. *Benkó Sándor* ezt üzeni: mindnyájunknak el kell menni. *„Székesfehérvárra, ifjúságom csodálatos emlékeinek színhelyére mindig szívesen jövünk. Nagy buli lesz!"* A Los Andinos együttes koncertturnéjának egyik állomása szombaton 19 órakor az őket befogadó intézmény lesz.

November 13-án 17 órakor az európai reneszánszról beszél *Román Károly*. Európa gyökereiről hallhatnak diákok és felnőttek egy európaitól. Román Károly szerkesztette a Pilinszky-emlékest versösszeállítását is, amelyet 27-én rendez a Vörösmarty Társaság és a házigazda intézmény. A verseket *Kézdy György* színművész tolmácsolásában hallhatják majd az irodalom barátai, a költő tisztelői.

A keresztény értelmiségiek csoportja *Tomka Miklós* vallásszociológussal beszélget, aki a katolikus püspöki kar Igazságosabb és testvériesebb világot című körlevelét ismerteti, majd közösen bontják ki a sorok mögött, között megbúvó gondolatokat a november 20-i találkozáson. **—ze—**

Kulturmix

Akvarellkiállítás

A fehérvári József Attila Kollégiumban november 11-én, 17.30-kor Kabáczy Szilárd fotóriporter akvarellkiállítását nyitja meg Péntek Imre, az Árgus főszerkesztője. Közreműködik: a Tetőtér 10 Énekegyüttes.

Pátkai színjátszók díja

A Budapesti Művelődési Központ kétévenként rendezi meg az amatőr színjátszók részvételével a magyar művek fesztiválját, amelyen az idén a pátkai Gárdonyi Géza színjátszócsoport is a legjobbak között szerepelt. Balázs Sándor: A koma című művének kitűnő előadása alapján a zsűri teljesítményüket a Magyar Színjátékos Szövetség díjával ismerte el. A pátkai színjátszók az új évadban Debreceni Somlai Pál: Huszárvágás című vígjátékát mutatják be. A produkcióval a jövőre megrendezett vidám művek budapesti fesztiváljára készülnek.

Grafika a komputerben

A gárdonyi galériában (Bóné Kálmán utca 44.) november 8-án, pénteken 16 órakor Grafika a komputerben címmel nyílik meg L. Simon László kiállítása. Bevezetőt mond: Petőcz András József Attila-díjas költő.

Volvo 850. Egy különlegesség, ahogy Ön szereti.

Most az a Volvo 850 várja Önt, amelyre – tapasztalataink alapján – mindig is vágyott. Az, hogy a Volvo 850 elegáns, erős és dinamikus, nem meglepetés. A kivételes felszereltsége és az ára azonban igen: az Ön árelőnye 1996. november 23-ig 850 000,- Ft.

Győződjön meg egy próbaút során arról, hogy a Volvo 850 álmai autója!

1996. november 9, 10-én is nyitva tartunk, ezeken a napokon szervizünk minden kedves ügyfelünk kocsiján díjtalan méréseket és beállításokat végez.

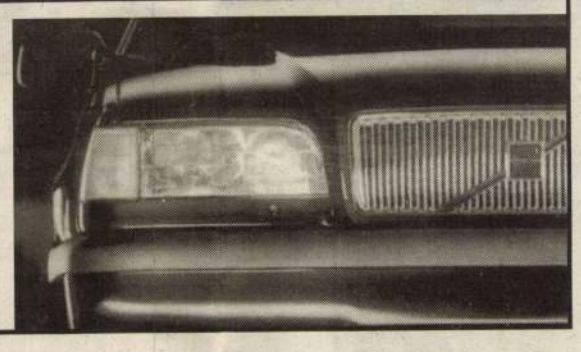

IVANICS Kft. VOLVO

8000 Székesfehérvár, Honvéd u. 8. (188888/1H)

ORBÁN BÚTOR

Szoba és konyhabútorok,
konyhabútorok már 23.900 Ft-tól,
szekrénysorok már 35.200 Ft-tól.
OTP hitellevelet elfogadunk.
Székesfehérvár, Budai u. 159/A.
Nyitva: H-P 9-17, Szombat 9-12 óráig.

BÉBI CENTRUM

KISMAMÁK, ANYUKÁK!
Újdonságként **KISMAMARUHÁK,** valamint bébi ruhák, kozmetikumok és játékok széles választékával várjuk Önöket.
BÉBI CENTRUM
Szfvár, Távírda u. 9. LILAHÁZ fsz.
Tel.: 314-517. (188768/1K)

A Fejér Megyei Állami Közútkezelő Kht. pályázatot hirdet

a 6. sz. budapest-pécs-barcsi főút mellett	*132 db*
a 62. sz. dunaújváros-szfvári főút mellett	*24 db*
a 81. sz. szfvár-győri főút mellett	*143 db*

vegyes állományú fa kitermelésére és értékesítésére.

A fakitermelési munkára és értékesítésre vonatkozó részletes kiírás, méretszámítás, mely alapján a vállalkozói ajánlat elkészíthető, átvehetők **1996. november 15-ig** munkanapokon 8.00-14.00 óra között a

Fejér Megyei Állami Közútkezelő Közhasznú Társaság Üzemeltetési Osztályán (Székesfehérvár, Berényi út 13.) 4000,- Ft + áfa vissza nem térítendő befizetése ellenében.

Alapkövetelmények: – nagy fakitermelő gyakorlattal, megfelelő referenciával rendelkező vállalkozó,
– forgalomterelésben tapasztalat, jártasság

Az ajánlatokat zárt borítékban 1996. november 25-ig kell leadni a Kht. Titkárságára. Az ajánlatok elbírálása 1996. november 26-ig fog megtörténni, melynek eredményéről minden ajánlattevőt értesítünk. (188915/1H)

CSAVARHÁZ
• FRISS PÉNZ A JÓ PÉNZ •
KFT. (188602/1H)

A DUNÁNTÚLI KÖTŐELEM FELHASZNÁLÓK ÉS VISZONTELADÓK SZOLGÁLATÁBAN.

kis- és nagyker áron

SZÉKHELY és ÜZLETHÁZ
Székesfehérvár, Budai u. 18. Tel./fax: 22/348-608
Nyitva: hétfőtől-péntekig 8-17 óráig
szombaton 8-12 óráig

CSAVARBOLT
Székesfehérvár, Széchenyi u. 17. Tel.: 22/329-055
Nyitva: hétfőtől-péntekig 8-17 óráig

KÖZÜLETI és NAGY TÉTELŰ vásárlóink telefonon vagy faxon leadott rendelését helyben kiszállítjuk.

Ha csavarboltot kíván nyitni, segítek!

CSAVARHÁZ • FRISS PÉNZ A JÓ PÉNZ • CSAVARJON BE HOZZÁM, MEGÉRI! CSAVARHÁZ • FRISS PÉNZ A JÓ PÉNZ •

Parkolási lehetőség az ÜZLETHÁZ-tól 50 m-re. Gyümölcs u., Károly J. u., Távírda u. és Kégl Gy. u.

Kerítésdrót akciós áron, közvetlen a gyártótól!
pl. 125 cm magas már 138,- Ft
150 cm magas már 168,- Ft áfás áron.
Nagy tételnél díjtalan szállítás.
Különböző huzalok, huzaláru értékesítés.
Dunaújváros, Szondi u. 16.
Tel.: 06-60/392-666. MURÁR ISTVÁN (188859/1H)

SOFA-THERM®
I.OSZTÁLYÚ NYÍLÁSZÁRÓK
30%
kedvezménnyel !
/ a raktárkészlet erejéig! /

90x210 bny erk.a.	~~43.410,-~~	30.390,-
90x240 bny erk.a.	~~47.650,-~~	33.360,-
90x210 ony erk.a.	~~34.890,-~~	24.420,-
90x240 ony erk.a.	~~38.350,-~~	26.850,-
150x210 kfny e.a.	~~69.790,-~~	48.860,-
150x240 kfny e.a.	~~78.870,-~~	55.210,-
180x210 kfny e.a.	~~70.820,-~~	49.570,-
90x210 fix erk.a.	~~24.350,-~~	17.050,-
90x240 fix erk.a.	~~27.230,-~~	19.060,-
120x210 fix erk.a.	~~27.230,-~~	19.060,-
120x240 fix erk.a.	~~30.630,-~~	21.440,-
150x210 fix erk.a.	~~30.630,-~~	21.440,-
180x210 fix erk.a.	~~33.190,-~~	23.230,-
180x240 fix erk.a.	~~36.280,-~~	25.400,-

kendel
építőanyag
8000 Székesfehérvár, Erzsébet út 34-36.
☎/fax: 22/340-285, 22/333-818
Nyitva tartás:
hétfő–péntek: 7–17-ig, szombat: 7–12-ig

Rendkívüli őszi szőnyegvásár, minden szőnyeg féláron a Sulláknál!

Gumis hátoldalú, nyomottmintás filc padlószőnyeg 290,- Ft/m²-től!
Velúr padlószőnyeg 690,- Ft/m²-től!
Szobai 2x3-as szőnyeg 9990,- Ft-tól!

Csak a Sulláknál: kárpótlási jegyét beszámítjuk!

Ne feledje, a Sulákkal jól jár!

Sulák Szfvár, Széchenyi u. 1. 22/340-879. Sulák

REIFEN SZÖVETKEZET GUMIABRONCS KERESKEDÉS

STOMIL-KORMORÁN	*145 R13:*	***5100,-***
	165 R13:	***6370,-***
HANKOOK	*175/70 R13:*	***7980,-***

Tehergépkocsikhoz használt és futózott gumiköpenyek is kaphatók.
Székesfehérvár, Palotai út 129.
Telefon: 22/317-760. (188854/1H)

BÚTORVÁSÁR
A BODI BÚTOR DISZKONTBAN
20%-30%-40%-50%
engedménnyel
Közvetlenül a gyártótól vásárolhat!
HITELLEVÉLRE IS!
Szfváron, a Budai u. 41.
(volt orosz laktanya, a Gösser sörözővel szemben), folyamatosan, amíg a készlet tart.
Nyitva: H-P: 9.00-18.00-ig. Szo.: 8.00-12.00-ig.

ROSSMANN
Drogéria és Parfüméria Diszkont

A baba pelenka nélkül olyan, mint a tojás héj nélkül.

759,-
Ambi pur parfüm
~~959,-~~

369,-
Libero UNI új pelenka
~~444,-~~

219,-
Old Spice tusfürdő
~~274,-~~

299,-
Impulse deo 4 illatban
~~409,-~~

839,-

Recital hajfesték + ajándék tükör
~~1029,-~~

1119,-

Diadermine Fruitosome nappali krém
~~1519,-~~

244,-

Toilet kacsa 2 in 1
~~314,-~~

659,-

Gammon after sh.
~~824,-~~

349,-

Pantene hajlakk
~~439,-~~

TISZTÍTÓSZEREK:		
Biopon 2,4 kg utántöltő	~~779,-~~	639,-
TESTÁPOLÁS:		
Soap Drops folyékony szappan utántöltő	~~149,-~~	119,-
Carefree tisztasági betét	~~194,-~~	159,-
Gammon deo 4 illat	~~519,-~~	399,-
Oil of Olaz ránctalanító krém	~~1599,-~~	1299,-
Lady speed stick	~~374,-~~	299,-
Fruit kéz/testregeneráló	~~854,-~~	654,-
Gabi maxi fürdető 500 ml	~~284,-~~	224,-
EGYÉB:		
Merci Grosse, Helle, Herbe Veilfalt	~~784,-~~	584,-
Alufix Alufólia 20 m	~~259,-~~	199,-
Chappi száraz 3 kg	~~699,-~~	569,-

Garantáltan központban a vásárló

ÜZLETEINK: BÉKÉSCSABA, Andrássy út 9., BUDAPEST, VII. Király u. 51., VIII. Rákóczi téri Csarnok, DEBRECEN, Piac u. 11-15., Jeriko u. 3., DUNAÚJVÁROS, Kék Duna Áruház, földszint, EGER, Katona tér 1-3., ÉRD, Budai út (busz pályaudvar), HÓDMEZŐVÁSÁRHELY, Andrássy u. 2-4., KAPOSVÁR, Irányi Dániel u. 2., KECSKEMÉT, Szabadság tér 3., MISKOLC, Széchenyi u 13., NAGYKANIZSA, Erzsébet tér 2., NYÍREGYHÁZA, Zrínyi u. 4-6., PÉCS, Berek u. 4., SZEGED, Feketesas u. 26., SZENTES, Kossuth u. 11-13. SZOLNOK, Ságvári krt. 13., SZOMBATHELY, Fő tér 23., TATABÁNYA, Dózsakert (Hunyadi Kórházzal szemben), ZALAEGERSZEG, Széchenyi tér 1.
Az AKCIÓ 1996. november 11-től 20-ig, illetve ameddig a készlet tart!
Kiszolgálás csak háztartási mennyiségben! Nyomdai hibákért felelősséget nem vállalunk.

Telefix Studio

---

számítógépes BÉLYEGZŐKÉSZÍTÉS
1 óra alatt is! *A legkedvezőbb áron.*
Saliber
Névjegykártya- és kiadványszerkesztés
Székesfehérvár, Czifra-Üzletház
Vasvári Pál u. 3. (az Ősfehérvár mögött)
Tel.: 22/340-852/18 mellék

MEGNYÍLT!
A *Budai* ***SPORTBOLT***
Szfvár, Budai út 44.
Puma cipők, gyerek mérettől extra méretig és sportruházat.
KEDVEZŐ, SZUPER ÁRAK! (188211/1K)

FESTMÉNYVÁSÁR
Közel 200 db keretezett olajfestmény kerül bemutatásra, mely megvásárolható a helyszínen
30% előleggel
12 havi kamatmentes részletre.
Telefon: 06-30-472-906.
A kiállítás helye: Székesfehérvár, Technika Háza, Rákóczi út 25.
Idelye: 1996. november 6-án, szerdán 10-19-ig, csütörtökön, nov. 7-én 9-17-ig. (188265/1H)

Import függönyök széles választékban
Ágyneműgarnitúra 1490,- Ft
Diszkont
Korona Diszkont Áruház
Székesfehérvár, Tobak út 11-13.
Tel.: (22) 313-480 (188200/1H)

A székesfehérvári Vörösmarty Mg. Szövetkezet (Kiskút útja 1.)
bérbe adja 1100 m²-es raktárépületét.
Érdeklődni: a 313-587-es telefonszámon. (188215/1H)

Bérbe adó
a Bakony utca 2. sz. alatt, a volt Alterra telephelyen 10000 m² bekerített, őrzött szabadterület, továbbá két-szintes, 400 m² alapterületű, közművesített, több helyiségből álló téglaépület.
Érd.: 30-463-864. (188203/1H)

LINDAB • ONDULINE
- tetőlemezek - hullámlemezek
- esőcsatornák - zsindelyek
VÁZ-ÉP Kft.
Szfvár, Fűtőház u. 22. T.: 347-011. (188904/1H)

ÉLELMISZER-KERESKEDŐK FIGYELEM! (188308/1H)
RENDKÍVÜLI AKCIÓ!
Vénusz étolaj:
148,- Ft + *áfától*
Floriol étolaj:
161,- Ft + *áfától.*
Érdeklődni: 117-0001.

Az *Átrium* áruház hétvégi ajánlata

Egyes női szoknyák	***20%***
Színes strech nadrágok	***30%***
MINDEN gyermek szabadidő ruha	***20%***
MINDEN gyermek félcipő 23-34-ig	***20%***
Férfi átmeneti ballonkabátok	***20%***

kedvezménnyel! (188864/1H)

VASTELEP
(Voll-Komfort Bt.)
LEMEZAKCIÓ!
Melegen hengerelt:
2 mm-es II. o. 47,90 Ft/kg + áfa
3-as, 4-es, 5 mm-es I. o. 64,40 Ft/kg + áfa
Lencsemintás: 2 mm; 3 mm-es.
Hidegen hengerelt:
0,8 mm; 1 mm; 1,2 mm-es 79,80 Ft/kg + áfa
Zártszelvények, szögvas, betonvas stb.
„E" jelű GERENDÁK. (H)
I. Szfvár, Új-Csóri út 7/B. T.: 22/348-170.
(bejárat hátul az erdő mellett)
II. Kápolnásnyék, Ország u. 8. T.: 22/368-828.

CO_2 hegesztő huzalok
nagykereskedelmi áron viszonteladóknak
240 Ft+ÁFA
áron kaphatók!
VAS-SZER 96 BT.
Szfvár, Balatoni u. 73.
Tel./Fax: 22/340-627
SÁR-KER KFT.
Szfvár, Berényi u. 1/E.
Tel./Fax: 22/328-422

DUNAFERR-DBK KOKSZOLÓ KFT.

A DUNAFERR-DBK Kokszoló Kft.
villamos mérnököt (üzemmérnököt)
keres karbantartási területre, szakmai perspektívát biztosítva. Amennyiben érdeklődését felkeltettük, vájuk jelentkezését. Szakmai önéletrajzát a 2401 Dunaújváros, Pf: 110 címre küldje. A részletekkel kapcsolatban érdeklődni a (25) 381-737-es telefonszámon lehet.

---

50 000,- Ft.
Ennyit kereshet OTTHONÁBAN.
Külföldi bizsu-összeállító cég vadonatúj budapesti székhelye, komoly bedolgozó munkatársakat keres.
Információ:
Telefon: 439-75-65, 188-20-87.
Levélben: Hungaro-Bijoux Bt. 1033 Budapest, Miklós u. 7. (188141/1H)

Leslie L. Lawrence
„A Nagy Madár" c. új könyvét **dedikálja** november 8-án 15^{30}-16^{30}-ig az Ábel Könyvkereskedésben (Várkörút 56.) és 17^{00}-18^{00}-ig az Üde Színfolt Könyvkereskedésben (Vasvári Pál u. 3.)
A dedikálás csak a boltban vásárolt példányokra vonatkozik. (188867/1H)

ALBA FRUCHTA 96 KFT. ZÖLDSÉG-GYÜMÖLCS NAGYKERESKEDÉS AKCIÓS ÁRAI!

	Nagyker ár		*Lakossági ár*
Jonatánalma	35,-/kg		35,-/kg
Starkingalma	35,-/kg		35,-/kg
Goldenalma	39,-/kg		39,-/kg
Burgonya	15,-/kg	zsákos	15,-
Vöröshagyma	20,-/kg	zsákos	20,-
Káposzta	20,-/kg		25,-/kg
Savanyú káposzta	1000,-/vödör		65,-/kg
Mosott répa	29,-/kg		35,-/kg
Mosott zöldség	40,-/kg		45,-/kg

Cím: Szfvár, Erkel Ferenc út 3. (Prohászka templom mellett) és Budai út 86-ban lévő lakossági diszkontban. (187218/1K)

BORY Jenő

Köpöczi Rózsa: Szubjektív kísérlet Bory Jenő művészi pályakezdésének rekonstruálására. = Árgus, 9, 1998, 4. 73-83., ill.

– Bory-vár

Supka Géza feljegyzése Bory Jenőről és a Bory-várról. Közli: Arató Antal. = Árgus, 13, 2002, 7. 94-95.

K-134.
Műcsarnok – 1922/XI–XII
134.

AZ 1922. ÉVI

1922

ŐSZI TÁRLAT

ÉS

KNOPP IMRE, BORY JENŐ,
BASCH ÁRPÁD

GYŰJTEMÉNYES KIÁLLITÁSAINAK

TÁRGYMUTATÓJA

1922 NOVEMBER—DECEMBER

AZ O. M. KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT KIADÁSA
BUDAPEST, MŰCSARNOK, VÁROSLIGET

1976

AZ 1922. ÉVI

ŐSZI TÁRLAT

ÉS

KNOPP IMRE, BORY JENŐ, BASCH ÁRPÁD

GYÜJTEMÉNYES KIÁLLITÁSAINAK

TÁRGYMUTATÓJA

1981

1922 NOVEMBER—DECEMBER

AZ O. M. KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT KIADÁSA
BUDAPEST, MŰCSARNOK, VÁROSLIGET

A kiállítás festészeti és grafikai anyagát *Pentelei Molnár János bírálóbizottsági előadó;* a szobrászati anyagot *Gách István előadó* rendezték.

ELADÁSI FELTÉTELEK.

Az *eladó művek* árai, a kiállítási termek ajtói mellett, vagy a termek sarkában vannak kifüggesztve. *A vásárlások közvetítését kizárólag a főtitkár végzi.* Azok a művek, melyeknek eladási ára nincsen kiírva, *nem eladók.* A vétel megkötésekor a vevő egy vásárlási nyilatkozatot köteles aláírni, amely föltétlen fizetésre kötelezi az aláírót, megállapitott határidőn belül. A vételár egynegyed része a vásárlási nyilatkozat aláírásakor azonnal lefizetendő, a maradvány legkésőbb *1922. nov. 30-ig* a Társulat pénztárába készpénzben szolgáltatandó be.

A kiállított műtárgyak csakis tűzkár ellen vannak biztosítva.

A megvásárolt műveket a Társulat a Műcsarnok helyiségeiben köteles átadni a befizetést igazoló nyugta és aláírott átvételi elismervény ellenében. Elszállításukról a tulajdonosok tartoznak gondoskodni.

Az *1922. december 30-án* túl visszahagyott művekért a Társulat semminemü felelősséget nem vállal.

Az Igazgatóság.

BUDAPESTI HÍRLAP NYOMDÁJA.

I. TEREM.

KNOPP IMRE GYÜJTEMÉNYES KIÁLLITÁSA.

Harmincöt esztendeje annak, hogy a Műcsarnok őszi tárlatán először állított ki egy ifjú művész, Knopp Imre. aki most ötvenhét képből álló gyüjteménnyel vesz részt kiállításunkon. E gyüjteményben, amely áttekintő képet nyujt a jubiláló művésznek 1887-től a mai napig tartó fejlődéséről, egy rövid korszakot nem tekintve — amikor a művész szent képeket festett — a művész minden fejlődési stádiuma képviselve van.

Knopp Imre Budapesten 1867-ben született. Atyja, Knopp József, is foglalkozott a festészettel s a szabadságharc alatt ő festette a magyar kormány megbizásából a Szűz Mária-képeket a magyar honvédek dicső lobogóira. A mult század derekán ismert portréfestő volt. A fiatal Knopp Imre előbb *Székely* Bertalannak (1886) és *Lotz* Károlynak volt a növendéke, majd Weimárba ment, ahol Max *Thedy* volt a mestere. Innen már alapos készültséggel ment Párisba (1889—1892-ig), ahol Tony *Róbert Fleury*, *W. Bouguereau* és Gabriel *Ferrier* voltak a mesterei. Külföldi vándorlásaiból hazatérve a mesteriskolában (1892—1897) *Benczur* Gyula tanitványa lett.

Bejárta Németországot, Hollandiát, Belgiumot, Francia-, Olasz-, Spanyol- és Angolországot, volt egy ideig Marokkóban is s mindenütt fáradhatatlan buzgalommal gyüjtötte impressziói és festői témáit.

A Műcsarnoknak 1887 óta rendes kiállítója, nagyobb gyüjteményt azonban még sohasem állított ki. Számos kitüntetésben volt része, igy megkapta 1917-ben a *nagy állami aranyérmet*. Tulajdonosa azonkivül az *állami kis aranyéremnek* (1895), a *Társulati dijnak* (1896), a *Milleniumi nagy éremnek* (1896), a *Ráth-dijnak* (1906), *Münchenben* (1905) egyik képével aranyérmet, *Barcelónában* (1911) pedig a második dijat nyerte el.

Olajfestmények.

1. Hollandi hálófoltozók. (1907.) Eladó.
2. Beata. (1912.) Eladó.
3. Festőnő. (1917.) Nem eladó.
4. Luxenbourgi kert. Paris I. (1910.) Eladó.
5. Luxenbourgi kert. Paris IV. (1900.) Pasztell. Eladó.
6. Öreg ló. (1888.) Eladó.
7. Fehér draperia. (1888.) Eladó.
8. Kerti ház Selmecbányán. (1918.) Eladó.
9. Luxenbourgi kert. Paris V. (1900.) Pasztell. Eladó.
10. Luxenbourgi kert. Paris III. (1910.) Eladó.
11. Luxenbourgi kert. Paris II. (1910.) Eladó.
12. A Hyde-parkból. London. (1908.) Eladó.
13. Három akt. (1915.) Eladó.
14. Angol hálászkikötő. (1912.) Eladó.
15. Kapu Selmecbányán. (1918.) Eladó.
16. Hollandi kisvárosrészlet. (1913.) Eladó.
17. Dagály. (1922.) Eladó.
18. Budai udvar ősszel. (1919.) Eladó.
19. Párisi nő. (1914.) Eladó.
20. Püspöki kastély Sümegen. (1921.) Eladó.

21. Egy anglikán püspök kastélya. (1922.) Eladó.
22. Virágoskert. (1920.) Eladó.
23. Budai udvar. (1919.) Eladó.
24. Kikötőrészlet Cornwallban. (1922.) Eladó.
25. Sziklák az Óceánban. (1922') Eladó.
26. Utca Sümegen. (1921.) Eladó.
27. Piac Marokkóban. (1913.) Eladó.
28. Öreg asszony. (1889.) Eladó.
29. Weimari táj. (1889.) Eladó.
30. K. C. G. úrnő arcképe. (1921.) Nem eladó.
31. Weimar az ablakomból. (1887.) Eladó.
32. A primadonna. (1922.) Eladó.
33. Angol kisvárosi részlet. (1922.) Eladó.
34. Salgótarján vidéke. (1920.) Eladó.
35. Alkonyati napsugarak a tengerparton. (1922.) Eladó.
36. Halászkikötő. St. Ives. (1922.) Eladó.
37. Bécsi leány. (1917.) Eladó.
38. Virágos udvar Brugesben. (1908.) Eladó.
39. Francia parasztleány. (1911.) Eladó.
40. Öreg ember. (1887.) Eladó.
41. Arckép. (1904.) (Aranyérem. München, 1905.) Eladó.
42. Az északi tengerparton. (1906.) Eladó.
43. Foltozó csizmadia. (1887.) Nem eladó. Özv. dr. Róna Samuné tulajdona.
44. Biedermeier interieur. (1917. Állami nagyaranyérem.) Dr. Strasser Imre tulajdona. Nem eladó.
45. Napos interieur. (1921.) Eladó.
46. Weimar-környéki paraszt. (1887.) Eladó.
47. Angol interieur. (1913.) Eladó.
48. Várakozás. (1906.) Nem eladó. A Nemzeti Kaszinó tulajdona.
49. Fürdő gyermekek. (1917.) Eladó.
50. Rózsaszínű ruhában. (1917.) Eladó.
51. Hollandi leány. (1906.) Eladó.
52. Hollandi leányok. (1913.) Eladó.
53. Udvar Selmecbányán. (1918.) Eladó.

54. Anyai csók. (1908.) (II. érem. Barcelona, 1911.) Eladó.
55. Interieur a Louvreban. Páris. (1909.) Eladó.
56. Dordrechti folyosó. (1904.) Eladó.
57. Nôtre-Dame. Paris. (1912.) Eladó.

II. TEREM.

SZLÁNYI LAJOS. Eszterházy-díj nyerrese. (1898.) Kis aranyérem nyertese. (1899.) Társulati-díj nyertese. (1913.) Rökk Szilárd-díj nyertese. (1916.)

58. Völgyrészlet. Olajfestmény. Eladó.

PENTELEI MOLNÁR JÁNOS. Wahrmann-díj nyertese. (1908.) Erzsébetvárosi Kaszinó-díj nyertese. (1908.) Rudics-díj nyertese. (1909.) Kis aranyérem nyertese. (1910.) Nagy aranyérem nyertese. (1915.)

59. Körték szőlővel. Olajfestmény. Eladó.

GY. SÁNDOR JÓZSEF. Kitüntető elismerésben részesült. (1921.) Lipótvárosi Kaszinó-díj nyertese. (1922.)

60. Ősz. Olajfestmény. Nem eladó.

GLATTER GYULA. Harkányi-díj nyertese. (1908.) Kis aranyérem nyertese. (1909.)

61. R. Lenkeffy Ica arcképe. Olajfestmény. Nem eladó.
62. GY. SÁNDOR JÓZSEF. Vásár. Olajfestmény. Eladó.
63. GLATTER GYULA. Dömösi paraszt. Olajfestmény. Nem eladó.
64. VÁRADY GYULA. Hóolvadás. Olajfestmény. Eladó.
65. SÁRDI NAGY LAJOS. Csíkországban peng a kasza. Bronz. Nem eladó.

BOSZNAY ISTVÁN. Kis aranyérem nyertese. (1915.) Wolfner Gyula-díj nyertese. (1920.) Horváth Nándor-díj nyertese. (1922.)

66. Őrszemek a radványi pusztán. Olajfestmény. Eladó.
67. GLATTER GYULA. Rust József arcképe. Olajfestmény. Nem eladó.

SILIGAI FERENC. Kitüntető elismerésben részesült. (1921.)

68. Migazzi völgy. Olajfestmény. Eladó.

69. SZLÁNYI LAJOS. Nádas. Olajfestmény. Eladó.

CZENCZ JÁNOS. Halmos-díj. (1913.) Rudics-díj (1918.) Benkő-díj (1921.) Társulati-díj (1921.)

70. Magdolna. Olajfestmény. Eladó.

71. BOSZNAY ISTVÁN. Lankóczi erdő. Olajfestmény. Eladó.

72. CSERHALMI JENŐ. Trianon. Bronz. Eladó.

GINDERTNÉ BÜKKERTI MARISKA. Kitüntető elismerésben részesült. (1920.)

73. Szőlő. Olajfestmény. Eladó.

UDVARY PÁL. Bruck Miksa-díj nyertese. (1922.)

74. Keszthelyi hetivásár. Olajfestmény. Eladó.

75. SZLÁNYI LAJOS. Hajnal. Olajfestmény. Eladó.

76. SZÁNTÓ LAJOS. P. P.-né úrnő arcképe. Olajfestmény. Nem eladó.

77. VÁRADY GYULA. Februári ködös idő. Olajfestmény. Eladó.

UDVARY GÉZA. Lipótvárosi Kaszinó-díj nyertese. (1917.)

78. Solymász fiu. Olajfestmény. Eladó.

79. GINDERTNÉ BÜKKERTI MARISKA. Sárgadinnye. Olajfestmény. Eladó.

80. GAÁL FERENC. Városligeti részlet. Olajfestmény. Eladó.

81. UDVARY PÁL. Szalmakalapos nő. Olajfestmény. Eladó.

KNOPPNÉ CURTIS GERTRUD. Esterházy-díj nyertese. (1922.)

82. Bretagne-ban. Olajfestmény. Eladó.

BRÜLL ALADÁR. Horváth Károly-díj nyertese. (1921.)

83. Zala Karola. Olajfestmény. Nem eladó.

POLL HUGÓ. Lipótvárosi Kaszinó-díj nyertese (1909.) Társulati-díj nyertese. (1913.) Kitüntető elismerésben részesült. (1921.)

84. Október. Pasztel. Eladó.

MOLDOVÁN BÉLA. Tolnai Simon-díj nyertese. (1919.)

85. Lux Elekné arcképe. Olajfestmény. Nem eladó.

NÁDLER RÓBERT. Ráth György-díj nyertese. (1887.) Esterházy-díj nyertese. (1892.) Halmos-díj nyertese. (1921.)

86. Kertben. Olajfestmény. Eladó.

III. TEREM.

87. KUNWALD CÉZÁR. Herbert-díj nyertese. (1922.) Női fej. Olajfestmény. Eladó.

88. GIMES LAJOS. Nürnbergi piac. Tempera. Eladó.

BÉLI VÖRÖS ERNŐ. Társulati-díj nyertese. (1918.) Kis aranyérem nyertese. (1920.) Lipótvárosi Kaszinó-díj nyertese. (1921.) Budapest főváros díjának nyertese. (1922.)

89. Bűnbánó. Olajfestmény. Eladó.

90. GIMES LAJOS. Nürnbergi piac. Eladó.

KEMÉNY NÁNDOR. Lipótvárosi Kaszinó-díj nyertese. (1918.)

91. Tanulmány. Olajfestmény. Eladó.

DAMKÓ JÓZSEF. Kis aranyérem nyertese. (1907.) Ipolyi-díj nyertese. (1907.) és (1917.) Lipótvárosi Kaszinó-díj nyertese. (1916.) Tolnai Simon-díj nyertese. (1921.)

92. Leány a kossal. Eredeti terrakotta szobor. Eladó.

BALLÓ EDE. Kis aranyérem nyertese. (1897.)

93. Gróf Zichy Béla arcképe. Olajfestmény. Nem eladó.

ROMEK ÁRPÁD. Fészek-díj nyertese. (1917.) Budapest főváros díjának nyertese. (1920.)

94. Paradicsomok, paprikák. Olajfestmény. Eladó.

FRANK FRIGYES. Harkányi-díj nyertese. (1915.) Halmos Izor-díj nyertese. (1916.) Kitüntető elismerésben részesült. (1920.)

95. Arckép. Olajfestmény. Nem eladó.

96. ROMEK ÁRPÁD. Gyümölcsök. Olajfestmény. Eladó.

KOMÁROMI KACZ ENDRE. Kitüntető elismerésben részesült. (1920.)

97. Ella Ilbak táncművésznő arcképe. Olajfestmény. Eladó.

98. BERÁN LAJOS. Ferencvárosi Torna Club „Dr. Springer Ferenc vándordíja." Bronz szobor. Nem eladó.

HÁRY GYULA. Esterházy-díj nyertese. (1902.)

99. Rozsnyó vára. Olajfestmény. Eladó.

100. SZÉKELY KÁROLY. Dr. L. J. úr képmása. Gipsz. Nem eladó.

GÁCH ISTVÁN. Kis aranyérem nyertese. (1913.) Kitüntető elismerésben részesült. (1921.) Lipótvárosi Kaszinó szobrászati díjának nyertese. (1922.)

101. Aranykor. Bronz. Eladó.

102. DAMKÓ JÓZSEF. Szerzetes. Eredeti terrakotta. Mellszobor. Eladó.
Eladó.

LUX ELEK. Kitüntető elismerésben részesült. (1921.) Halmos Izor kis plasztikai díja. (1922.)

103. Moldován Béla festőművész nejének képmása. Gipsz. Nem eladó.

104. GÁCH ISTVÁN. Fáraó és a zsidóleány. Gipsz. Eladó. STROBL ALAJOS. Nagy aranyérem nyertese. (1901.)

105. Bárcziházi Bárczy Károly arcképe. Márvány mellszobor. Nem eladó.

PONGRÁCZ DONÁTH SZ. Lipótvárosi Kaszinó-díj nyertese. (1921.) Halmos-díj nyertese. (1921.)

106. Tiszasülyi Polnay Luci. Portrait. Marvány. Nem eladó.

SZAMOSI SOOS VILMOS. Herbert-díj nyertese. (1920.)

107. Sík Klári. Gipsz szobormű, márványba faragva. Eladó.

108. PONGRÁCZ DONÁTH. Tiszasülyi Polnay Emmi. Bronz. Nem eladó.

MÉRŐ ISTVÁN. Kis aranyérem nyertese. (1912.)

109. Kukoricafosztás. Olajfestmény. Eladó.

ditrói SIKLÓDY LŐRINCZ. Kitüntető elismerésben részesült. (1921.)

110. Vak falu végén. Márvány. Eladó.

BORUTH ANDOR. Károlyi-díj nyertese. (1896.) Rökk Szilárd-díj nyertese. (1897.) Ráth-díj nyertese. (1901.) Társulati-díj nyertese. (1905.) Ipolyi-díj nyertese. (1909.)

111. Pipázó tót favágó. Olajfestmény. Eladó.

112. NADLER RÓBERT. Estefelé. Olajfestmény. Eladó.

MERÉSZ GYULA. Erzsébetvárosi Kaszinó-díj nyertese. (1919.) Kohner-díj nyertese. (1920.)

113. Pásztor Jánosné úrnő arcképe. Olajfestmény. Nem eladó.

114. NÁDLER RÓBERT. Hazatérő csorda. Olajfestmény Eladó.
115. GULYÁS SÁNDOR. Firduszi. Olajfestmény. Eladó.
116. ditrói SIKLÓDY LŐRINC. Csavargó. Bronz. Eladó.

MIHALOVITS MIKLÓS. Kitüntető elismerésben részesült (1920.) és (1921.)

117. Kenyér és víz. Olajfestmény. Eladó.
118. NÁDLER RÓBERT. Balatonszemesi utca. Olajfestmény. Eladó.
119. ENGLERTH EMIL. Női arckép. Olajfestmény. Nem eladó.
120. NÁDLER RÓBERT. Szegény ember udvara. Olajfestmény. Eladó.
121. ENGLERTH EMIL. Merry. Olajfestmény. Eladó.

IV. TEREM.

122. SCHMIDMANN LÁSZLÓ. Emlékezés. Márványszobormű. Eladó.
123. MAUGSCH GYULA. Arckép. Gipsz. Nem eladói
124. TELCSNÉ STICKER GINA. Fiatal leány. Szobor. Eladó.
125. STRINGOVITS FERRY. Rossi Camillo ol. kir. vezérkari ezredes. Mellszobor. Nem eladó.
126. FARAGÓ ÁRPÁD. Tanulmányfő. Gipsz. Eladó.
127. ISTÓK JÁNOS Pelikán. Gipszszobor. Eladó.
128. ditrói SIKLÓDY LŐRINC. Balázs Árpád mellszobor. Gipsz. Eladó.
129. ISTÓK JÁNOS. Önfeláldozás. Gipszszobor. Eladó.

130. KASZAB KÁROLY. Tanulmányfej. Gipsz. Nem eladó.

131. SZÉLL SCHVARTZ S. Kettős arck. plakett. Márvány. Nem eladó.

132. MIKULA FERENC. „Piéta". Gipszszobor. Megrendelhető fából 150.000 K. Nem eladó.

133. HORVÁTH BÉLA. Nagyanyus. Bronz plakett. Nem eladó.

134. DŐDY KÁLMÁN. Atyám. Gipsz. Nem eladó.

135. HORVÁTH BÉLA. Nagyapa. Bronz plakett. Nem eladó.

136. TÉCSY LÁSZLÓ. Gróf Woracziczky Johanna. Márvány. Nem eladó.

137. SZŐDY SZILÁRD. Dr. Zilahi Kiss Jenőné. Bronz plakett. Nem eladó.

138. SZŐDY SZILÁRD. Reisenleitner Lajos épitész és neje képmása. Bronzplakett. Nem eladó.

139. MARTINELLI JENŐ. Plakettok: *a)* tanulmány, *b)* tanulmány, *c)* önarckép, *a)* ezüst, *b)* bronz, *c)* bronz. Nem eladó.

140. MARTINELLI JENŐ. Éva. Bronzplakett. Nem eladó.

141. SZŐDY SZILÁRD. Reisenleitner Lajos épitész gyermekei. Bronz plakett. Nem eladó.

142. SZŐDY SZILÁRD. Gobbi Alajos zeneszerző. Gipsz plakett. Eladó.

BORY JENŐ GYÜJTEMÉNYES KIÁLLITÁSA.

Született Székesfehérvárott 1879-ben. Középiskoláinak elvégzése után a kir. József-műegyetem épitészi-szakosztályára iratkozott, hogy művészi pályáját szélesen alapozza. Mint diplomás épitész jelentékeny rajzi készültséggel lett 1904-ben az Orsz. Képzőművészeti Főiskola

szobrásznövendéke, hol legfőbb mestere és biztatója Székely Bertalan volt. 1906. év tavaszi kiállításán már szerepelt gyermekszobor c. művével, mely a jelen kiállításon is látható.

1906—7. évben állami ösztöndíjjal külföldi tanulmány uton volt; hónapokig forgatta a vésőt Carrarában a világhirü Paolo Triscornia cég műhelyében.

Innen visszatérve Strobl mester tanítványa lett; 1911-től kezdve pedig a Képzőművészeti Főiskola tanára.

Nagyobb emlékszerü szoboralkotásai: az ikervár Batthyányi-szobor, Zirzen Janka, a Petőfi-család, Gellér Szabó János és több patricius család síremléke a kerepesi-úti temetőben.

Egyik legszebb művészi feladata a sarajevoi merénylethely művészi megjelölése volt. Az emlék építészi szempontból is jelentős művészi alkotás. Őfelsége a király a művészt ekkor a *Ferencz József-renddel tüntette ki.*

Építészi alkotásai: a sarajevoi Ferenc Ferdinand fogadalmi templom és Zsófia-otthon, melynek terveivel jelentékeny elismerést szerzett a magyar névnek, kivitelét azonban a háború szerencsétlen kimenetele megakasztotta; továbbá a székesfehérvári Jézus szíve templom és árvaház; 1920-ban építette vasbetonból a Nemzeti Hadsereg 15 m. magas emlékoszlopát, mely alkalommal, elismerésül Székesfehérvár szab. kir. város *tb. főmérnökévé* neveztetett ki.

A vasbeton építés művészi nívóra való emelésében nagyjelentőségü munkásságot fejtett ki. (Ilyenek a rácalmási Pajzsemlék, a székesfejérvári díszkutak, sarajevoi építkezések stb.). E munkáinak csekély méretü töredéke

az a szabadba szánt mozaik medence, mely kiállításunkon is látható.

Kiállított szobormüvei közül a kisebb méretüek ujdonság gyanánt hatnak müvészi anyagkivitelük folytán, amennyiben a magyar föld keramiai anyagát, az agyagot pirobazalt név alatt eltérően a régi módszerektől, bronzhoz és márványhoz hasonló fénnyel, patinával látja el, mely téren úttörő munkát végez.

143. Keresztelő Szt. János. Bronz. Nem eladó.
144. Centaur. Pirogranit. Nem eladó.
145. Női fej. Pirobazalt. Nem eladó.
146. Női akt. Pirobazalt. Nem aladó.
147. Szent elefánt. Alpacca. Nem eladó.
148. Horgoló leányka. Terracotta. Nem eladó.
149. Keselyű. Bronz. Nem eladó.
150. Hessky Márta. Terracotta. Nem eladó.
151. Ámor pisztollyal. Pirobazalt. Nem eladó.
152. Ápám. Gipsz. Nem eladó.
153. Ecce Homo. Gipsz. Nem eladó.
154. Tál elefántokkal. Pirobazalt. Nem eladó.
155. Rohanó Centaur. Pirobazalt. Nem eladó.
156. Tanulmányfej. Pirobazalt. Nem eladó.
157. Rembrandt. Terracotta. Nem eladó.
158. Női fej. Pirobazalt. Nem eladó.
159. Tinódi. Bronz. Nem eladó.
160. Önarckép. Pirobazalt. Nem eladó.
161. Czakó müegyetemi tanár képmása. Pirobazalt. Nem eladó.
162. Monna Vanna. Pirobazalt. Nem eladó.
163. Gyermekfej. Pirobazalt. Nem eladó.
164. Gyermekképmás. Pirobazalt. Nem eladó.
165. Jótékonyság. Gelléri siremlék. Gipszmodell. Nem eladó.

166. Gyermekképmás. Pirobazalt. Nem eladó.
167. Gyermekszobor. Pirobazalt. Nem eladó.
168. Bosnyák ló. Bronz. Nem eladó.
169. Gyermekképmás. Pirobazalt. Nem eladó.
170. Gyermekfej. Bronz. Nem eladó.
171. Egy theozofus síremléke. Terracotta. Nem eladó.
172. Díszkút. Mozaik. Pirobazalt. Nem eladó.
173. Kettős fej. Pirobazalt. Nem eladó.
174. Irgalmas nővér. Pirobazalt. Nem eladó.
175. Zsuzsanna. Pirobazalt. Nem eladó.

BESZÉDES LÁSZLÓ. Halmos-díj nyertese (1920. Wolfner Gyula díj nyertese (1920.) Tolnai Simon-díj nyertese (1921.)

176. „Fürdés után". Bronz. Eladó.

*

177. PUTZ JÁNOS. Elhagyott. Terracotta. Eladó.
178. SÓVÁRI JÁNOS. Merengő nő. Gipsz. Eladó.
179. BESZÉDES LÁSZLÓ. Ágnes. Eladó.
180. LUKÁCSY LAJOS. A viznél. Bronz. Eladó.
181. PUTZ JÁNOS. Üldözött. Terracotta. Eladó.
182. LUKÁCSY LAJOS. A modell. Bronz. Eladó.
183. TÉCSY LÁSZLÓ. Gróf Woraczicky Antal. Bronz. Nem eladó.
184. KREIPEL KALOTAI OTTÓ. Tanulmány. Gipsz plakett. Eladó.
185. CSILLAG ISTVÁN. Jubileumi plakett. Bronz. Nem eladó.
186. CSILLAG ISTVÁN. S. M. uj képmása. Bronz. Nem eladó.
187. FARAGÓ ÁRPÁD. Az őskori író. Gipsz. Eladó.
188. HORVÁTH GÉZA. Megbocsátás. Bronz-szobor. Eladó.
189. RÁPOLTHY LAJOS. Leányka-tanulmány. Márvány-szobor. Eladó.

190. BESZÉDES LÁSZLÓ. Csikós bojtár. Gipsz. Eladó.
191. TELCSNÉ STRICKER GINA. Arckép. Szobor. Nem eladó.
192. MAUGSCH GYULA. Elefánt. Gipsz. Eladó.
193. PONGRÁCZ DONÁTH SZ. Magdus. Bronz. Nem eladó.
194. DAMKÓ JÓZSEF. Férfifej. Eredeti terrakotta. Eladó.
GÁRDOS ALADÁR. Rudics-dij nyertese (1906.)
195. Ariadne. Márvány. Nem eladó.
196. DAMKÓ JÓZSEF. Stróbl mester. Mellszobor. Gipsz. Eladó.
197. HORVÁTH GÉZA. Szent János. Gipsz szobor. Eladó.
198. PONGRÁCZ DONÁTH SZIGFRIED. Tiszasülyi Polnay Jenő. Bronz. Nem eladó.
199. GÁRDOS ALADÁR. Vénus. Márvány. Eladó.
200. CSERHALMI JENŐ. Képmás-tanulmány. Gipsz. Nem eladó.
201. MARTINELLI JENŐ. Merengés. Bronz. Nem eladó.

V. TEREM.

202. NOVÁK ERZSI. Csendélet. Olajfesmény. Eladó.
203. BOSZNAY ISTVÁN. Tavasz. Olajfestmény. Eladó.
KUKÁN GÉZA. Kohner-dij nyertese (1919.) Kitüntető elismerésben részesült (1920.) Budapest főváros dijának nyertese, (1921.) Ráth-dij nyertese (1922).
204. Tanulmány. Olajfestmény. Eladó.
205. KÁRPÁTHY JENŐ. Délutáni csend. Olajfestmény. Eladó.
206. BALLÓ EDE. Dr. Kunz Jenő arcképe. Olajfestmény. Nem eladó.
207. KÁRPÁTHY JENŐ. Októberi délelőtt. (Dunamenti táj.) Olajfestmény. Eladó.

208. ROTTMANN MOZART. Karczag Jenőné arcképe. Olajfestmény. Nem eladó.

OLGYAY FERENCZ. Nagy aranyérem nyertese (1905.)

209. Csallóközi táj. Olajfestmény. Eladó.

210. SZENES FÜLÖP. Önarckép. Olajf. Nem eladó.

CSÁNKY DÉNES. Esterházy-dtj nyertese. (1916.) Halmos-dij nyertese. (1921.) Pállik Béla-dij nyertese (1922.)

211. Bükkönygyüjtés. Olajfestmény. Eladó.

KÖVESDY GÉZA. Kohner-dij nyertese (1922.)

212. Bassa Klári arcképe. Olajfesmény. Nem eladó.

213. GÁBOR MÓRICZ. Feleségem. Olajfestmény Eladó.

KISS REZSŐ. Halmos-dij nyertese (1915.) Fészek-dij nyertese. (1921.)

214. Nyári délután. Olajfestmény. Eladó.

215. GÁBOR MÓRICZ. Dr. Faith J.-né arcképe. Olajf. Nem eladó.

216. BARKÁSZ LAJOS. Séta a hegytetőn. Olajfestmény Nem eladó.

217. KUNFFY LAJOS. Arcképtanulmány. Olajfestmény. Nem eladó.

218. KISS REZSŐ. Nyári impresszió, Olajf. Eladó.

219. KUNFFY LAJOS. Tanulmányfej. Olajf. Nem eladó.

220. GIMES LAJOS. A nürnbergi Pegnitzpart. Tempera. Nem eladó.

dóbai SZÉKELY ANDOR. Esterházy-dij nyertese. (1908 és 1912.) Kitüntető elismerésben részesült (1922.)

221. Emberek a kikötőben. Olajfestmény. Eladó.

222. GIMES LAJOS. Pegnitzpart. Tempera. Eladó.

VI. TEREM.

223. MIHÁLOVITS MIKLÓS. Falusi részlet. Olajfestmény. Eladó.
224. KEMÉNY NÁNDOR. Az elmaradt siker. Olajfestmény. Eladó.
225. ARADI-EDVI ILLÉS JENŐ. A felhő. Olajfestmény. Eladó.
226. KEMÉNY NÁNDOR. Döbrentei-tér. Olajfestmény. Eladó.
227. PÁRIS ERZSI. Alkony. Olajfestmény. Eladó.
228. KEMÉNY NÁNDOR. Merengés. Olajfestmény. Eladó.
229. LITKEI ANTAL. Álom. Pasztel. Eladó.

KOSZKOL JENŐ. Esterházy-díj nyertese. (1896.)

230. Ablaknál. Pasztel. Eladó.
231. szentgyvári GYENES LAJOS S. Vörösmuskátli. Olajfestmény. Dr. Jakab László úr tulajdona. Nem eladó.
232. ROTTMANN MOZART. Chrysanthemumok. Olajfestmény. Nem eladó.
233. KOSZKOL JENŐ. Hall egy Hermina-úti villában. Pasztel. Eladó.
234. BASCH ÁRPÁD. Erős alkony a Dunán. Olajfestmény. Eladó.
235. MÉRŐ ISTVÁN. Pipacsok. Olajfestmény. Eladó.
236. GREGERSEN HUGÓ. Női arckép. Olajfestmény. Eladó.

NEOGRÁDY LÁSZLÓ. Horváth Károly-díj nyertese. (1922.)

237. Mákföld. Olajfestmény. Eladó.
238. JÓZSA KÁROLY. Japán férfi. Olajfestmény. Eladó.
239. HOLLÁN ERZSI. Városligeti tó. Olajfestmény. Eladó.

240. SZABÓ DEZSŐ. Női akt. Olajfestmény. Nem eladó.
241. MÉSZÁROSNÉ KISFALUDY MARISKA. Dunai táj. Olajfestmény. Eladó.

VII. TEREM

242. OLGYAY FERENC. Reggel. Olajfestmény. Eladó.
243. MERÉN GYULA. Napfürdő. Olajfestmény. Eladó.
244. OLGYAY FERENC. Régi Magyar kuria. Olajfestmény. eladó.

EDVI ILLÉS ALADÁR. Esterházy-díj nyertese. (1895, 1904, 1911, 1915.) Állami vízfestmény-díj. (1909.) Társulati-díj. (1910.) Kisaranyérem nyertese. (1916.)

245. Fekvő bika. Vizfestmény. Eladó.
PÖRGE GERGELY. Tolnai Simon-díj nyertese. (1921.)
246. Várpalotai részlet. Olajfestmény. Eladó.
247. MÉSZÁROSNÉ KISFALUDY MARISKA. A dunabogdányi templom belseje. Olajfestmény. Eladó.
248. PÖRGE GERGELY. Balatonföldvári részlet Szántód felé. Olajfestmény. Eladó.
249. ENGLERTH EMIL. b. B. J. ur arcképe. Olajfestmény. Nem eladó.
250. PÖRGE GERGELY. Vitorlás a Balatonon. Olajfestmény. Eladó.
251. PÁDUA KÁLMÁN. Interieur. Olajfestmény. Eladó.
252. PÖRGE GERGELY. Vásárrészlet. Olajfestmény. Eladó.
253. BASCH ÁRPÁD. Dante és Vergilius. Olajfestmény. Eladó.
254. TAMÁSSY MIKLÓS. Napsugarak. Olajfestmény. Eladó.

255. KÖVESDY GÉZA. Napos reggel Zamárdiban. Olajfestmény. Eladó.
256. TAMÁSSY MIKLÓS. Vadvirág. Olajfestmény. Eladó.
257. BASCH ÁRPÁD. Lankás dombok között. Olajfestmény. Eladó.
258. TAMÁSSY MIKLÓS. Klárika. Olajfestmény. Eladó.
259. KÁRPÁTHY JENŐ. Őszi verőfény (Zugliget). Olajfestmény. Eladó.
260. NAGY VILMOS. Tükör előtt. Olajfestmény. Eladó.
261. KNOPPNÉ CURTIS GERTRUD. Napos utca Bretagne-ban. Olajfestmény. Eladó.
262. NAGY VILMOS. Idyll. Olajfestmény. Eladó.
263. KNOPPNÉ CURTIS GERTRUD. Angol kikötő. Olajfestmény. Eladó.
264. NAGY VILMOS. Elmerengve. Olajfestmény. Eladó.
265. ebesfalvi LENGYEL LORÁND. Interieur. Olajfestmény. Eladó.
266. PÖRGE GERGELY. Esős hangulat a Balaton fölött. Olajfestmény. Eladó.
267. BASCH ÁRPÁD. Tavasz. (B. Babus arcképe.) Olajfestmény. Nem eladó.
268. BASCH ÁRPÁD. Almádi. Olajfestmény. Eladó.

VIII. TEREM.

269. dobai SZÉKELY ANDOR. Babacsendélet. Olajfestmény. Nem eladó.
270. BUDAI SÁNDOR. Dinnyeevő kisleány. Olajfestmény. Eladó.
271. KÁROLY ANDOR. Tavasz ébredése. Olajfestmény. Eladó.

272. KACZIÁNY ALADÁR. Orpheus. Olajfestmény. Eladó.

273. KÁROLY ANDOR. A nyugati pályaudvar. Olajfestmény. Eladó.

274. RABOCSKAY BÉLA. Arckép. Olajfestmény. Nem eladó.

275. dobai SZÉKELY ANDOR. Csöndes tér Ypernben. Olajfestmény. Eladó.

276. KÖVESDY GÉZA. Fürdőzők a zamárdi-i strandon. Olajfestmény. Eladó.

277. GIMES LAJOS. A nürnbergi Frauenkirche. Tempera. Nem eladó.

KRUTSAY FERENC. Kitüntető elismerésben részesült (1922).

278. Várakozás. Olajfestmény. Eladó.

279. BUDAI SÁNDOR Lugasban. Olajfestmény. Eladó.

280. POGÁNY FERENC. Kapuban. Olajfestmény. Eladó.

281. TEUCHERT KÁROLY. Gellért-terrasz. Olajfestmény.

282. CSALÁNY BÉLA. Merengés. Olajfestmény. Eladó.

283. F. FALUDY MARGIT. Akt. Olajfestmény. Eladó.

284. CSALÁNY BÉLA. Varró nő. Olajfestmény. Eladó.

285. CSALÁNY BÉLA. Cigánynegyed. Olajfestmény. Eladó.

286. KÖVESDY GÉZA. Lovak a Balatonban. Olajfestmény. Eladó.

287. CSALÁNY BÉLA. Falu vége. Olajfestmény. Eladó.

288. CSALÁNY BÉLA. Anya és leánya. Olajfestmény. Eladó.

289. BAUMHORN OLGA. Női akt. Olajfestmény. Eladó.

290. ERDÉLYI FERENC. Barát-tanulmány. Olajfestmény. Eladó.

SAY GÉZA. Harkányi-dij nyertese (1921).

291. Paraszt ember. Olajfestmény. Eladó.
292. HORVÁTH BÉLA. Hóolvadás. Olajfestmény. Eladó.
293. HUBER ISTVÁN. Ruprich Endréné arcképe. Olajfestmény. Nem eladó.
294. HORVÁTH BÉLA. Téli táj az elszakitott Nyugatmagyarországból. Olajfestmény. Eladó.
295. DÉGEN ÁRPÁDNÉ. Öreg vincellérünk. Olajfestmény. Nem eladó.

IX. TEREM.

296. POLL HUGÓNÉ. Őszi csendélet. Olajfestmény. Eladó.
297. WEINMANN M. Mihály. Falusi idil. Olajfestmény. Nem eladó.
298. TELKESSY VALÉR. A Pedlow kapitány pamutja. Olajfestmény. Eladó.
299. KÁRPÁTHY JENŐ. Tavaszi borulás (Parkrészlet.) Olajfestmény. Eladó.
300. BASCH MIHÁLY. Fürdő után. Olajfestmény. Eladó.
301. Basch Mihály. Fürdői öböl. Olajfestmény. Eladó.
302. KLAMMER MARISKA. Mária Terézia boudoirja a kir. palotában. Olajfestmény. Eladó.
303. SZÁSZ JENŐ. Falusi udvar. Olajfestmény. Eladó.
304. Z. HADZSY OLGA. Gr. Haller Laci arcképe. Olajfestmény. Nem eladó.
305. BAUNHORN OLGA. Férfiarckép. Olajfestmény. Nem eladó.
306. VÁRADY GYULA. Balaton. Olajfestmény. Eladó.
307. GULYÁS SÁNDOR. Jézus az írástudók között. Olajfestmény. Nem eladó.

308. KÓBOR HENRIK. Balaton. Olajfestmény. Eladó.
309. KORCSEK JÁNOS. Professor Dr. Donáth Gyula arcképe. Olajfestmény. Nem eladó.

ENDREY SÁNDOR. Ráth György-díj nyertese. (1919.)

310. Ne izéljen. Olajfestmény. Eladó.
311. SILIGAI FERENC. Erdőszéle. Olajfestmény. Eladó.
312. DOLÁNYI B. IDA. Olvasás közben. Olajfestmény. Eladó.
313. TEPLÁNSZKY SÁNDOR. Interieur. Olajfestmény. Eladó.

KRIVÁTSY SZÜTS GYÖRGY. Horváth Károly-díj nyertese. (1920.)

314. Zöldfoteles akt. Olajfestmény. Eladó.
315. GINDERTNÉ BÜKKERTI MARISKA. Gémes Gindert Péter szobrászművész műtermében. Olajfestmény. Eladó.
316. MOLDVAI KRAJNA JÁNOS. Zemplényi Tivadar. Olajfestmény. Eladó.
317. SZÖLLÖSY JÁNOS. Mátra-hegység. Olajfestmény. Eladó.
318. Z. HADZSY OLGA. A mese. Olajfestmény. Eladó.
319. GOEBEL JENŐ. Tanulmányfej. Olajfestmény. Eladó.
320. KONEK IDA. Csendélet. Olajfestmény. Eladó.
321. KÓBOR HENRIK. Balaton. Olajfestmény. Eladó.
322. HELBING FERENC. Nyári alkonyat. Olajfestmény. Nem eladó.
323. SZUHANEK OSZKÁR. Laguna. Olajfestmény. Eladó.
324. DOLÁNYI B. IDA. Peoniák. Olajfestmény. Eladó.
325. GOEBEL JENŐ. Öreg ember. Olajfestmény. Eladó.

X. TEREM.

NEOGRÁDY ANTAL. Esterházy-díj nyertese. (1894.)

326. Virágzó körtefa. Vízfestmény. Eladó.

327. J. KOVÁTS JÓZSEF. Őszi hangulat. Vízfestmény. Eladó.

328. NEOGRÁDY ANTAL. Konyhakert. Vízfestmény Eladó.

KOMÁROMI KACZ ENDRÉNÉ. Esterházy-díj nyertese. (1913.) Kitüntető elismerésben részesült. (1922.)

329. Csend. Vízfestmény. Eladó.

330. NEOGRÁDY ANTAL. Május. Vízfestmény. Eladó.

BARANSZKY E. LÁSZLÓ. Esterházy-díj nyertese. (1919.)

331. Sajópart. Vízfestmény. Eladó.

332. NEOGRÁDY ANTAL. Virágzó almafa. Vízfestmény. Eladó.

333. PÁLDY ZOLTÁN. Dr. Árpádfy Ernőné arcképe. Pasztel. Eladó.

334. KOSZKOL JENŐ. Kilátás a Gellérthegyről. Vízfestmény. Eladó.

335. FRIED PÁL. Dr. Klein Istvánné arcképe. Pasztel. Nem eladó.

336. MAKOLDY JÓZSEF. Kőszegi vár. Vízfestmény. Eladó.

337. KOMÁROMI KACZ ENDRÉNÉ. Szomorúság. Vízfestmény. Eladó.

338. BAKOS TIBOR. Olajfa előtt. Vízfestmény. Eladó.

339. PÁLDY ZOLTÁN. Szendergés. Pasztel. Eladó.
340. BAKÓS TIBOR. Tyúkcsalád. Vízfestmény. Eladó.
341. GERLÓCZY GEDEON. Nürnbergi részlet. Vizfestm. Eladó.
342. KÖVESDY GÉZA. Tehenek a Balaton partján. Vízfestmény. Eladó.
343. GERLÓCZY GEDEON. Nürnbergi házcsoport. Aquarell. Eladó.
344. WÉGH BERTALAN. Portrait: Maria Feodorowna. Vízfestmény. Nem eladó.
345. NEOGRÁDY ANTAL. Szeptember. Vízfestmény. Eladó.

CONRÁD GYULA. Grafikai-díj nyertese. (1912.)

346. Budapesti hangulatok I. Rézkarcok. Eladók.
347. KOVÁCS ÁGOSTON. 35 fokos hideg Szibériában. Vízfestmény. Eladó.
348. CONRAD GYULA. Budapesti hangulatok III. Rézkarc. Eladó.
349. E. ILLÉS ALADÁRNÉ Karádi Etel. Arckép. Pasztel. Nem eladó.
350. H. SCHUSCHNY ERNA. Tavaszi sejtelmek. Pasztel. Eladó.
351. MAKOLDY JÓZSEF. Bencés rendház Kőszegen. Vízfestmény. Eladó.
352. BARANSKI E. LÁSZLÓ. A piros tető. Vízfestmény. Eladó.
353. VÁMOSSYNÉ ELEÖD CAROLA. Jánoska. Vízfestmény. Eladó.
354—359. FÁBIÁNNÉ BICZÓ ILONA. Soha többé! (6 lapból álló rézkarcsorozat.) Eladók.

360. CONRAD GYULA. Budapesti hangulatok II. Rézkarcok. Eladók.
361. BARANSKI E. LÁSZLÓ. A Lánchid. Rajz. Eladó.
362. RÁKOSI U. JÁNOS. Utcarészlet. Rézkarc. Eladó.
363. MENIK ILONA. Öreg bácsi. Tanulmány. Rézkarc. Nem eladó.

EGYED ERNA. Borbás Andor-ösztöndíj nyertese. (1920.)

364. Walpurgis éj. Tempera-festmény. Eladó.
365. GREGERSEN HUGÓ. Krisztus a keresztfán. Ceruzarajz. Eladó.
366. EGYED ERNA. Pellengéren. Tempera-festmény. Eladó.
367. HENIK ILONA. Tanulmányfej. Rézkarc. Eladó.

BASCH ÁRPÁD RAJZGYÜJTEMÉNYE.

Született Budapesten 1873-ban. Először 16 éves korában állított ki még a régi Műcsarnokban. Tanulmányait Budapésten kezdette, majd Bécsben, München és Párisban fejezte be és immár több mint egy negyed százada, kiállító művész. Először miniatur képekkel szerepelt, majd a grafikával is kezdett foglalkozni és az elsők között volt. kik a műfajt nálunk meghonosították. Később arckép és tájképeivel jelent meg a tárlatokon. Első nagyobb grafikai kollekcióját Londonban állította ki, a Krystall palast nemzetközi kiállításán. Rajzait és festményeit sok könyvben és folyóiratban láthatjuk viszont és címlapjait: Szemere, Babits, Kóbor Tamás, Heltay, Konrad Meyer, Balsac, Dumas, Hugo Victor,

Watts Dunton stb. irók művein. Cheret: Maitres de l'affiche című díszművében képviseli a magyarok plakátművészetét. Herczeg Ferenc „Szelek szárnyán" című könyvében Dalmácia szép hangulatait igyekezett megörökíteni. Nagyobb szabású műve még e téren Pap Zoltán Muzsikaszó című albuma. A háboru alatt megörökítette annak sok nagyságát, epizódját és hangulatát. (Kárpátok védői nagy tryptihon stb.) Ez érdemei elismeréséül 1917-ben a Ferenc József renddel lett kitüntetve. Kitüntetésben részesült 1896-ban (Bronz érem). Londonban ezüst- és aranyérem.

368. Arcképtanulmány. (Szurmay Sándor altb.) Szénrajz. Nem eladó.
369. Címlap. Szinezett szénrajz. Eladó.
370. Tüzérségi felvonulás. Zboró. 1915. Tollrajz. Eladó.
371. Címlap. Szinezett szénrajz. Eladó.
372. Arcképtanulmány. (Dáni Balázs altb.) Ceruzarajz. Nem eladó.
373. Öreg népfelkelő. Szénrajz. Eladó.
374. Házromok. Zboró. 1915. Szénrajz. Nem eladó.
375. Illusztrációk. 1. A tenger. 2. A vizek útja. 3. Föld anyaga. Szénrajz. Eladó.
376. Przemysl. 1915. Szénrajz. Eladó.
377. Éneklő katona. Szénrajz. Nem eladó.
378. Arcképtanulmány. (Dr. K. E.-né arcképéhez.) Szénrajz. Nem eladó.
379. Limanova. Szén- és tusrajz. Eladó.
380. Odyseus és a Kyklops. Szénrajz. Eladó.
381. Harci zaj után. (Wola Luzaneka 1915.) Szénrajz. Eladó.

382. A Kárpátok védői (Mármarossziget 1915.) Szénrajz. Eladó.
383. Show Card. Szinezett ceruza-rajz. Nem eladó,
384. A figyelő. Szines rajz. Eladó.
385. Emléklap. Vizfestmény. Eladó.
386. Adria. Vizfestmény. Eladó.
387. Az esküvő. Ceruzarajz. Eladó.
388. Dickens-illusztráció. Szinezett ceruzarajz. Eladó.
389. A kis tolvaj. Vizfestmény. Eladó.
390. A csoda-szarvas regéje. (Fresko terv.) Vizfestmény. Nem eladó.
391. Pingvinek szigetén. (Illusztráció.) Szinezett tusfestés. Eladó.
392. Komédiák. (Illusztráció Kóbor Tamás könyvéhez.) Szinezett ceruzarajz. Eladó.
393. Címlap. (Ifj. Bokay I. könyvéhez.) Szinezett ceruzarajz. Eladó.

XI. TEREM.

394. BARTALITS BERRY EMIL. Koldusasszony. Olajfestmény. Eladó.
395. TELEK ANTAL. Téli hangulat. Olajfestmény. Eladó.
396. PAPP GÁBOR. gróf Apponyi Albert. Olajfestmény. Nem eladó.
397. KOVÁCS ÁGOSTON. Ebédosztás egy szibériai fogolytáborban. Olajfestmény. Eladó.
398. MÜLLER J. JÓZSEF. Tanulmányfej. Olajfestmény. Nem eladó.

399. KIRÁLYFALVI KRAFT KÁROLY. Firenzei Piazza Signoria. Olajfestmény. Nem eladó.

400. KOLOZSVÁRI ZSIGMOND. Önarckép. Olajfestmény. Eladó.

401. ACZÉL HENRIK EMIL. Palicsi tó. Olajfestmény. Eladó.

402. RÓZSAFFY DEZSŐ. Napsütötte sikátor. Olajfestmény. Eladó.

KOHÁNYI KÁROLY. Szinyei-díj nyertese. (1922.)

403. Női arckép. Olajfestmény. Nem eladó.

404. ZÁHONYI GÉZA. Kertrészlet. Olajfestmény. Eladó.

UJVÁRY IGNÁC. Rökk Szilárd-díj nyertese. (1891.) Műbarátok díjának nyertese. (1894.) Ipolyi-díj nyertese. (1895.)

405. Aratás. Olajfestmény. Eladó.

406. RÓZSAFFY DEZSŐ. Buddha-csendélet. Olajfestmény. Eladó.

407. RÓNA KLÁRA. Nagyanyám. Olajfestmény. Nem eladó.

408. ALBERTH FERENC. Őszi hangulat. Olajfestmény. Eladó.

409. KRUTSAI FERENC. Borús hangulat. Olajfestmény. Eladó.

410. TIMÁR THEIN MIKSA. Női arckép. Olajfestmény. Nem eladó.

411. SÁRDY BRUTUS. Szeles nap. Olajfestmény. Nem eladó.

412. JÓZSA KÁROLY. Félakt. Olajfestmény. Eladó.

413. SZATHMÁRY RAJMOND. Városligeti részlet. Olajfestmény. Eladó.

414. KÜMMERLE PÁL. Fiatal leány-akt. Olajfestmény. Eladó.
415. KEREKES JÓZSEF. Elhagyott táj. Olajfestmény. Eladó.
416. MOLDOVÁN BÉLA. Atyám arcképe. Olajfestmény. Nem eladó.
417. BARDÓCZ ÁRPÁD. A népszónok. Olajfestmény. Eladó.
418. ENDREY SÁNDOR. Menyecske az ablaknál. Olajfestmény. Eladó.
419. KRUTSAY FERENC. Almafa. Olajfestmény. Eladó.
420. DARVASSY ISTVÁN. Gálos Kálmán arcképe. Olajfestmény. Nem eladó.
421. BÉKESSY LEÓ. Erdő mélye. Olajfestmény. Eladó.
422. LÁPOSSY HEGEDÜS GÉZA. Don Caesar de Bazan. Olajfestmény. Nem eladó.
423. POGÁNY FERENC. Tavaszi táj. Olajfestmény. Eladó.
424. SAY GÉZA. Szürke fenyő. Olajfestmény. Eladó.
425. KEREKES JÓZSEF. Fűzfák. Olajfestmény. Eladó.
426. ZILZER HAJNALKA. Hindu táncosnő. Fayence. Eladó.
427. SZÉLL SCHVARTZ S. Kettős arckép. Gipsz. Nem eladó.
428. BERÁN LAJOS. Pravotinszky Lajos képmása. Bronzplakett. Nem eladó.
429. SZÁNTÓ GERGELY. Petőfi Sándor. Plakett. Eladók.
430. SZÁNTÓ GERGELY. József főherceg. Plakett. Eladó.
431. BERÁN LAJOS. Benes Imre képmása. Bronz plakett. Nem eladó.

432. LUX ELEK. Táncosnő. Bronz. Eladó.
433. BERÁN LAJOS. Medvey Lajos képmása. Bronz plakett. Nem eladó.
434. DAMKÓ JÓZSEF. Dante találkozása Martel Károlylyal. Plakettgipsz. Eladó.
435. BERÁN LAJOS. Medvey Lajosné képmása. Bronz plakett. Nem eladó.
436. IMREY LAJOS. Női aktok. Csontfaragvány. Eladó.

AZ 1922. ÉVI ŐSZI TÁRLATON RÉSZTVEVŐ MŰVÉSZEK NÉVSORA:

Alberth Ferenc f., Szirtes-út 20. (408.)
Aczél Henrik Emil f., Aradi-utca 22. (401.)
Aradi Edvi Illés Jenő f., Tavaszmező-utca 1. (225.)
Bakoss Tibor f., Porog, Somogymegye. (338, 340.)
Balló Ede f., Vilma királynő-út 32. (93, 206.)
Baranszky E. László f., Kőris-utca 6. (331, 352, 361.)
Bardócz Árpád f., Kmetty-utca 29. (417.)
Barkász Lajos f., Pasaréti-út 123. (216.)
Bartalits Emil f., Róma 47. Via de Giovanni E. Padó. (394.)
Basch Árpád f., Százados-út, Művésztelep. (234, 253., 257, 267, 268, 368—393.)
Basch Mihály f., Százados-út, Művésztelep. (300, 301.)
Baumhorn Olga f., Nagymező-utca 23. (289, 305.)
Berán Lajos sz., Ybl Miklós-tér 4. (98, 428, 431, 433, 435.)
Beszédes László sz., Százados-út, Művésztelep. (176, 179, 190.)
Békéssy Leó f., Győr, Széchenyi-tér 5. (421.)
Béli Vörös Ernő f., Bajza-utca 23. (89.)
Boruth Andor f., Felsőerdősor 19/a. (111.)

Bory Jenő sz., Andrássy-út 71. (143—175.)
Bosznay István f., Andrássy-út 71. (66, 71, 203.)
Bödy Kálmán sz., Zsigmond-utca 68. (134.)
Brüll Aladár f., Zoltán-utca 9. (83.)
B dai Sándor f., Mezőberény, Békésmegye. (270, 279.)
Conrád Gyula f., Margit-körút 5. (346, 348, 360.)
Csalány Béla f., Peterdy-utca 4. (282, 284, 285, 287, 288.)
Csánky Dénes f., Margit-körút 64/b. (211)
Cserhalmi Jenő sz., Erkel-utca 13/a. (72, 200.)
Csillag István sz., Mária-utca 11. (185, 186.)
Czencz János f., Peterdy-u. 39. (70.)
Damkó József sz., Ybl Miklós-tér 4. (92, 102, 194, 196, 434.)
Darvassy István f., Csáky-utca 8. (420.)
Dégen Árpádné f., Vilma királynő-ut 26. (295.)
Dollányi B. Ida f., Lendvay-utca 15. (312, 324.)
Edvi Illés Aladár f., Fürj-utca 32. (245.)
Edvi Illés Aladárné f., Fürj-utca 32. (349.)
Egyed Erna f., Lövőház-utca 22. (364, 366.)
Englerth Emil f., Andrássy-út 129. (119, 121, 249.)
Endrey Sándor f., Alkotmány-utca 27. (310, 418.)
Erdélyi Ferenc f., Nagytemplom-utca 18. (290.)
F. Faludi Margit f., Anker-köz 1. (283.)
Faragó Árpád sz., Százados-út, Művésztelep. (126, 187.)
Fábiánné Biczó Ilona f., Szombathely. (354—359.)
Frank Frigyes f., Király-utca 112. (95.)
Fried Pál f., Sip-utca 6. (335.)
Gaál Ferenc f., Andrássy-út 83. (80.)
Gábor Móric f., Százados-út 5. (213, 215.)
Gách István sz., Horthy Miklós-út 86. (101, 104.)
Gárdos Aladár sz., Kelenhegyi-út 12. (193, 201.)

Gerlóczy Gedeon f., Erzsébet-körút. (341, 343.)
Gimes Lajos f., Arany János-utca 33. (88, 90, 220, 222, 277.)
Gindertné Bükkerti Mariska f., Százados-út, Művésztelep. (73, 79, 315.)
Gatter Gyula f., Budafoki-út 9. (61, 62, 63, 67.)
Goebel Jenő f., Bajza-utca 23. (319, 325.)
Gregersen Hugó f., Bajza-utca 32. (236, 365.)
Gulyás Sándor f., István-út 69. (115, 307.)
Sz. Gyenes Lajos f., Lipót-körút 7. (231.)
Z. Hadzsy Olga f., Kelenhegyi-út 12. (304, 318.)
Háry Gyula f., Horthy Miklós-út 88. (99.)
Helbing Ferenc f., Kinizsy-utca 31. (322.)
Henik Ilona f., Bécsi-utca 3. (363, 367.)
Hollán Erzsi f.. Szondy-utca 78. (239.)
Horváth Béla f. sz., Zsigmond-utca 68. (133, 135, 292, 294.)
Horváth Géza sz.. Százados-út Művésztelep. (188, 197.)
Huber István f., Fővámház II. em. 26. (293.)
Imrey Lajos sz., Rákoscsaba. (436.)
Istók János sz. Ybl Miklós-tér. (127, 129.)
Józsa Károly f., Népszinház-utca 35. (238, 412.)
Kacziány Aladár f., Alkotás-utca 31. (272.)
Kaszab Károly sz., Farmos Pest megye. (130.)
Károly Andor f., Bajza-utca 5. b. (271, 273.)
Kárpáthy Jenő f., Kelenhegyi-út 12. (205, 207, 259, 299.)
Kemény Nándor f., Tököly-út 35. (91, 224, 226, 228.)
Kerekes József f., Székesfehérvár Vörösmarty-tér 8. (415, 425.)

Királyfalvi Kraft Károly f., Városház-utca 3. (399.)
Kiss Rezső f., Aradi-utca 59. (214, 218.)
Klammer Mariska f., Mészáros-utca 12. (302.)
Knopp Imre f., Király-utca 58. (1, 57.)
Knoppné Curtis Getrude f., Király-utca 58. (82, 261, 263.)
Kobor Henrik f., Rádai-utca 15. (308, 321.)
Kohányi Károly f., Szemlőhegy-utca 15. (403.)
Kolozsváry Zsigmond f., Kossuth Lajos-utca 11. (400.)
Komáromi Kacz Endre f., Horthy Miklós-út 52. (97.)
Komáromi Kacz Endréné f., Horthy Miklós-út 52. (329, 337.)
Konek Ida f. Kmetty-utca 27. (320.)
Korcsek János f., Bálvány-utca 5. (309.)
Koszkol Jenő f., Üllői-út 55. (230, 233, 234.)
Kovács Ágoston f., Fehérvári-ut 56/c. (347, 397.)
Kováts József f., Zirzen Janka-utca 7. (327.)
Kövesdy Géza f., Népszinház-utca 8. (212, 255, 276, 286, 342.)
Kreipel Kalotai Ottó sz., Üllői-út, Uj-telep 40/341. (184.)
Krivátsy Szüts György f., Alma-utca 5. (314.)
Krutsay Ferenc f., Orlay-utca 2/b. (278, 409, 419.)
Kukán Géza f., Bajza-utca 23. (204.)
Kunffy Lajos f., Ferencz József-rakpart 16. (217, 219.)
Kunwald Cézár f., Kmetty-utca 29. (87.)
Kümmerle Pál f., Horthy Miklós-út 40. (414.)
Lápossy Hegedüs Géza f., Aréna-ut 84. (422.)
Ébesfalvi Lengyel Loránd f., Stefánia-út 16. (265.)
Littkei Antal f., Erzsébetfalva, Török Flóris-utca 80. (229.)
Lukácsi Lajos sz., Sánc-utca 5. (180, 182.)
Lux Elek sz., Ybl Miklós-tér 3. (103, 432.)
Makoldy József f., Lágymányosi-út 20. (336, 351.)

Martinelly Jenő sz., Százados-út, Művésztelep. (139, 140, 199.)
Maugsch Gyula sz., Állatkert. (123, 192.)
Merész Gyula f., Fő-utca 52. II. udvar. (113, 243.)
Mérő István f., Kelenhegyi-ut 12. (109, 235.)
Mészárosné Kisfaludy Mariska f., Visegrádi-utca 17. (241, 247.)
Mihalovics Miklós f., Bajza-utca 23. (117, 223.)
Mikola Ferencz sz., Városmajor-utca 72. (132.)
Moldován Béla f., Mecset-utca 14. (85, 416.)
Moldvai Krajna János f., Horthy Miklós-ut 10. (316.)
Müller J. József f., Ujpest, Viola-utca 9. (398).
Nádler Róbert f., József Műegyetem. (86, 112, 114, 118, 120.)
Nagy Vilmos f.. Budafoki-ut 20. (260, 262, 264.)
Neogrády Antal f., Andrássy-ut 71. (326, 328, 330, 332, 345.)
Neogrády László f., Felsőerdősor-utca 17. (237.)
Novák Erzsi f., Alberti-Irsa. (202.)
Olgyai Ferencz f., Kelenhegyi-ut 12. (209, 242, 244.)
Pádua Kálmán f., József-utca 2. (251.)
Páldy Zoltán f., István-ut 40. (333, 339.)
Papp Gábor f., Szeged, Széchenyi-tér 9. (396.)
Páris Erzsi f., Damjanich-utca 51. (227.)
Pentelei Molnár János f., Aréna-ut 17. (59.)
Pogány Ferencz f., Zivatar-utca 14. (280, 423.)
Poll Hugó f., Damjanich-utca 32. (84.)
Poll Hugóné f., Damjanich-utca 32. (296.)
Pongrácz Donáth Sz. sz., Százados-ut Művésztelep (106, 108, 195, 198.)

Pörge Gergely f., Ujpest, Vasut-átca 63. (246, 248, 250, 252, 266.)

Putz János sz., Pacsirtamező-utca 32. (177, 181.)

Rabocskay Béla f., Sándor-utca 17. (274.)

Rákosi U. János f., Rákoscsaba, Lajos-utca 46. (362.)

Rápolti Lajos sz., Ybl Miklós-tér 3. (189.)

Romek Árpád f., Szűz-utca 5—7. (94, 96.)

Róna Klára f., Nagy János-utca 39. (407.)

Rottmann Mozart f., Nagy János-utca 33. (208, 232.)

Rózsaffy Dezső f., Horthy Miklós-ut 50. (402, 406.)

Gy. Sándor József f., Stefánia-ut 28. (60.)

Sárdi Brutus f., Keve-utca 48. Római fürdő. (411.)

Sárdi Nagy Lajos sz., József-körut 72. (65.)

Say Géza f., Székesfehérvár, Vörösmarty-tér 8. (291, 424.)

Schmiedmann László sz., Erzsébetkirályné-ut 68. (122.)

H. Schuschny Erna f., Lónyai-utca 60. (350.)

Siklódy Lőrinc sz., Százados-ut. Müvésztelep. (110, 116, 128.)

Siligai Ferenc f., Vác, pályaudvar. (68, 311.)

Sóvári János sz., Baross-tér 14. (178.)

Stringovits Ferry sz., Hajós-utca 30. (125.)

Ströbl Alajos sz., Bajza-utca 23. (105.)

Szabó Dezső f., Zsolt-utca 11. (240.)

Szamosi Soós Vilmos sz., Ybl Miklós-tér 3. (107.)

Szánthó Gergely sz., Szerb-utca 19. (429, 430.)

Szánthó Lajos f., Bérkocsis-utca 3. (76.)

Szathmáry Rajmond f., Hernád-utca 26. (413.)

Szász Jenő f., Honvéd-utca 8. (303.)

Szenes Fülöp f., Veres Pálné-utca 10. (210.)

dobai Székely Andor f., Horthy Miklós-ut 51. (221, 269, 275.)

Székely Károly sz., Ybl Miklós-tér 3. (100.)
Széll Schwartz S. sz., Cserei-utca 9. (131, 427.)
Szlányi Lajos f., Pozsonyi-ut 4/c. (58, 69, 75.)
Szödy Szilárd sz., Mária Terézia-tér 8. (137, 138, 141, 142.)
Szöllősy János f., Gőt-utca 25. (317).
Szuhanek Oszkár f., Személynök-utca 7. (323.)
Tamássy Miklós f., Damjanich-utca 52. (254, 256, 258.)
Telcsné Stricker Gina sz., Kmetty-utca 29. (124, 191.)
Telek Antal f., Wekerle telep Főtér 3. (395.)
Telkessy Valéria f., Fő-utca 21. (293.)
Teplánszky Sándor f., Munkácsy-utca 29. (313.)
Teuchert Károly f., Kemenes-utca 8. (281.)
Técsy László sz., Keleti pályaudvar érkezési oldal. (136, 183.)
Timár Thein Miksa f., Rudolf-tér 1. (410.)
Udvary Géza f., Kelenhegyi-ut 12. (78.)
Udvary Pál f., Kelenhegyi-ut 12. (74, 81.)
Ujváry Ignác f., Kinizsy-utca 31. (405.)
Vámossyné Eleöd Carola f., Mányoki-ut 8. (353.)
Várady Gyula f., Verpeléti-ut 3. (64, 77, 306.)
Weinmann M. Mihály f., Hungária-körut 57. (297.)
Vigh Bertalan f., Bakács-tér 3. (344.)
Záhonyi Géza f., Szent László-ut 26. (404.)
Zilzer Hajnalka f., József-körut 55. (426.)

BUDAPESTI HIRLAP NYOMDÁJA

Zsúfolt, rosszul felszerelt idősotthonok

Két fővárosi idősek otthonában tárt fel hiányosságokat az ombudsman vizsgálata. Az intézmények zsúfoltak, kevés a fürdőszoba, a mellékhelyiség, megoldatlan a lakók foglalkoztatása. Az otthonok vezetőit kérdeztük.

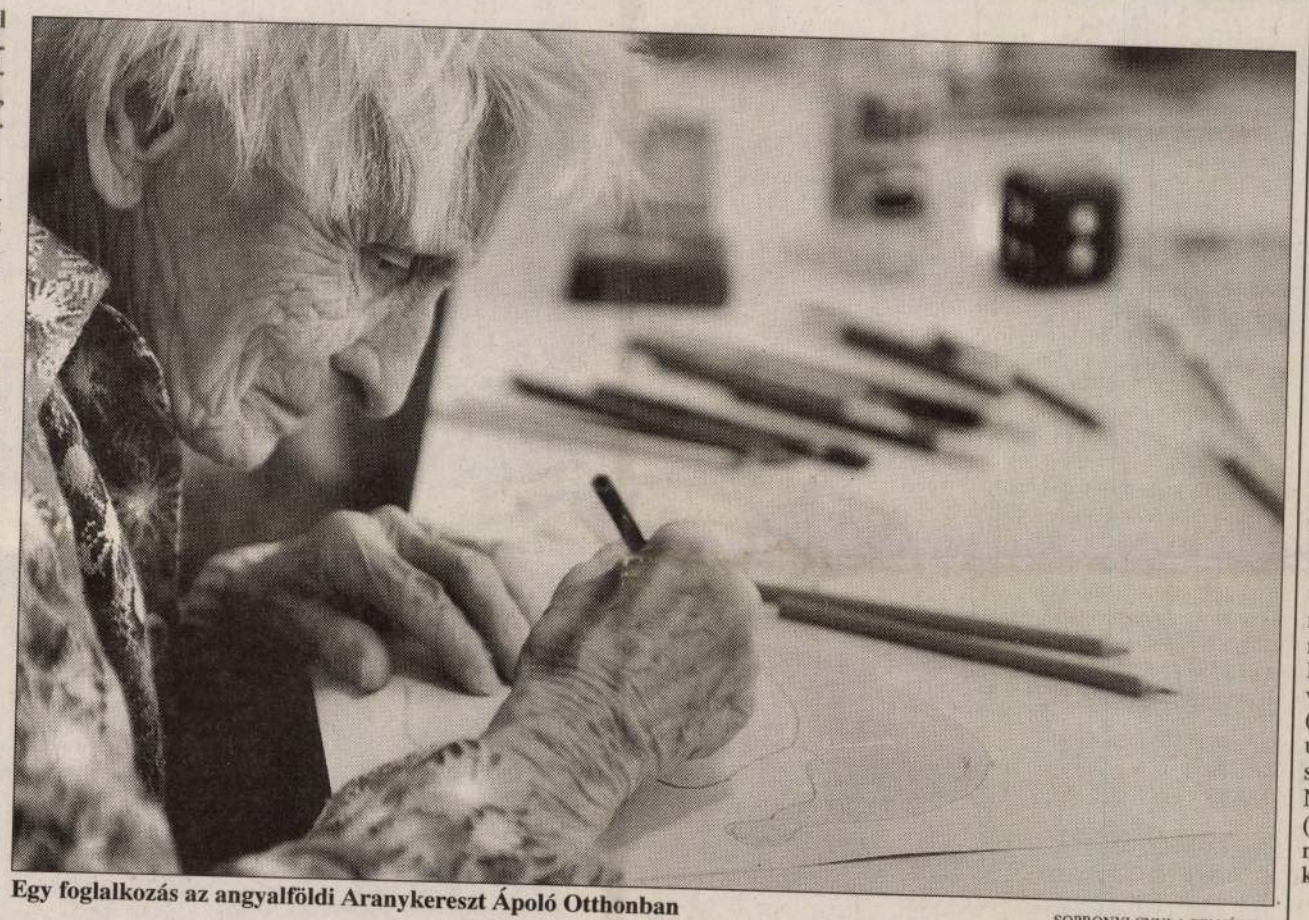

Egy foglalkozás az angyalföldi Aranykereszt Ápoló Otthonban

SOPRONYI GYULA FELVÉTELE

A XIII. kerületi Hajdú utcai Aranykereszt Ápoló Otthonról *Gönczöl Katalin* jelentésében az áll, hogy kívülről elhanyagolt munkásszállónak tűnik az épület, ötven gondozottra jut egy fürdő, és megoldatlan az idősek foglalkoztatása. A hiányosságok között szerepel továbbá, hogy a szobákban és a közösségi helyiségekben nincs folyóvizes mosdó, hiányoznak a közlekedést megkönnyítő kapaszkodók, nem biztosítják a szakorvosi ellátást. A jelentés megemlíti a terjengő vizeletszagot. Szóvá teszi, hogy az étrendből hiányoznak a pépes ételek. Arra is felhívja a figyelmet, hogy a vizsgálatokkor az ápolók és az orvosok nincsenek tekintettel az intimitásra, amelyre tisztálkodás közben sincs mód.

Az otthon vezetője, *dr. Szaszkó Bogár Erzsébet* szerint az intézmény nem hibáztatható azért, hogy egy eredetileg nem otthon céljára épült, bérelt ingatlanban kell működnie, egy panelház ötödik emeletén. Az intézmény havi bevétele körülbelül tizenötmillió forint, ezt azonban elviszik a működési költségek. Bérleti díjra évi negyvenhárommillió forintot kell fizetniük, felújításra nem is gondolhatnak, mondja az igazgatónő, aki egy ideje megfizethető saját ingatlant keres az otthonnak. (A fővárostól korábban kapott moziépület ugyanis nem felelt meg az intézmény igényeinek.)

Az otthonban lakók átlagos életkora nyolcvan év. Sok a fekvőbeteg, akit csak saját ágyukon lehet ellátni – kommentálja Szaszkó Bogár Erzsébet az ombudsman intimitásra vonatkozó észrevételét. Szerinte nem felel meg a valóságnak, hogy hiányoznak a mosdók: a vizsgálatot végzők valószínűleg azért nem vették észre ezeket, mert a nyitott ajtó mögött találhatók. A vezető elismeri, a vizsgálatkor a dolgozók kisebb hányada – csak hatvan százaléka – volt szakképzett, ami kevesebb a törvényben előírtnál.

Az ombudsman jelentésében olvasható, hogy a vizsgálatnál olykor a székhez vagy a székkel együtt az asztalhoz kötözik a betegeket. Az otthon vezetője szerint erre csak a pszichiátriai osztályon, a felfekvéses betegeknél van szükség: a beteget speciális párnákra ültetik, és a székhez rögzítik, hogy el ne dőljön. A kiültetésnek ez a formája szakmai körökben teljesen természetes, állítja az igazgatónő. A betegeket szemész, belgyógyász és pszichiáter szakorvos kezeli, s foglalkoztatásukról szakember gondoskodik.

A berendezés valóban nem felel meg az előírásoknak. Emeletenként egyetlen fürdőszoba – négy zuhany és három mellékhelyiség – áll ötven idős ember rendelkezésére, holott tíz gondozottra kellene jutnia egy-egy fürdőkádnak vagy zuhanyozónak, illetve nemenként egy-egy vécének. Mivel a felújításra és a bővítésre nincs pénz, az otthon a pszichiátriai osztály megszüntetésével próbál megfelelni a feltételeknek. A jövőre kezdődő felújításon háromágyas szobákat alakítanak ki, korszerűsítik a fürdőszobákat, a gondozottak száma százhúszra csökken.

Az ombudsmani jelentésben másik két budapesti idősek otthona is szerepelt. A fővárosi önkormányzat két kispesti otthonának igazgatónője, *Szabó Margit* elmondta, sok hasznos javaslatot kapott. A Virág Benedek utcai modern, emelt szintű, illetve kettes kategóriájú otthonban tapasztaltakkal elégedett volt az országgyűlési biztos. Hiányosságokat tapasztaltak azonban a Mészáros Lőrinc utcai, felújítás előtt álló intézményben. Az 1910-ben, eredetileg hat család számára épült kétszintes ház nem teljesen felel meg az igényeknek. Az emeleten lakók közül többen nem tudnak lemenni a földszintre, helyenként pedig küszöbök és szűk fordulók nehezítik a kerekes székben ülők közlekedését. Jelenleg negyven idős asszony él a kissé zsúfolt otthonban.

A főváros szociális koncepciója szerint az intézmény felújítása napirenden van: újabb szárnnyal bővítik az épületet, az udvar egy részének beépítésével étkezőt és közösségi helyiségeket létesítenek, illetve kétágyassá alakítják a jelenleg négy-hét ágyas szobákat.

Gönczöl Katalin kifogásolta, hogy az egyik négyágyas szoba elszigetelt, csak lépcsőkön közelíthető meg. Az ott lakók azonban kiváltságnak tekintik, hogy a zajoktól is védett szobában lakhatnak.

L. K.

Civil Budapest

Halászkalandok

A Világjárók Klubjának vendége Pénzes Bethen, aki Halászat a nagyvilágban és idehaza címmel tart előadást január 8-án, péntek este 6 órakor a Marczibányi téri Művelődési Központban.

Galambkiállítás

A Budafoki Galambász Kör országos galambkiállítást rendez január 9–10-én 8 órától a Budafok-Tétény Művelődési Házban, ahol az ország díjnyertes postagalambjait láthatják.

Művészetbarátok

A Művészetbarátok Egyesülete egymást követő három napon kínál programot a művészetek kedvelőinek. Január 11-én, hétfő délután fél 6 órakor a Művészetbarátok Galériájában (VII., István út 42.) Manyák Mariola festményeiből rendezett kiállítást Gerőly Tibor nyitja meg. Január 12-én, kedden a Van Gogh Múzeum kincseiről dr. Soós Imre tart vetített képes előadást a Fáklya Klubban (VI., Csengery u. 68.) Az előadás délután fél 6-kor kezdődik. Január 13-án, szerdán újabb kiállítás nyílik, ezúttal a Nagy Balogh János Kiállítóteremben (XIX., Templom tér 1.). Heil Edit festményeinek kiállítása délután fél 6 órakor nyílik.

Előadás a bogarakról

A Budafoki Kertbaráti Kör összejövetelén, január 11-én, hétfő délután 5 órakor dr. Véghelyi Klára kertészmérnök a kertben élő hasznos élőlényekről: madarakról, rovarokról, bogarakról tart előadást. Helye: a Budafok-Tétény Művelődési Ház (XXII., Nagytétényi út 35.)

Nyitott ajtó, táncház

A Marczibányi téri Művelődési Központ minden kedden délután háromkor Nyitott ajtó címmel foglalkozást rendez fogyatékos gyerekek és fiatalok számára. Ugyancsak a művelődési házban vehetnek részt az odalátogatók a január 12-én, kedden tartandó táncházi programon, amelyen közreműködik a Tátros zenekar.

Forrás estek

Hangversenyek 1999-ben a Zeneakadémia Nagytermében

1999. január 7. (csütörtök) este fél 8 órakor

Újévi Koncert a táncok jegyében

Horgas Eszter *(fuvola)*, **Vigh Andrea** *(hárfa)*,
Amadinda Ütőegyüttes,
Mandel Quartet, Brass in the Five

Műsor:

Régi középkori táncok,
Greensleeves variációk,
Gervaise: Francia reneszánsz táncok
Mandel Quartet

Telemann: Menüett
Bach: Siciliano
Bach: Musette
Durand: Keringő
Ravel: Habanera
Salzedo: Tangó

Bizet-Borne: Habanéra a Carmen-fantáziából
Horgas Eszter,
Vigh Andrea

***

N. Rota: Otto e mezzo
Gershwin: Four Hits for Five, by George
Brass in the Five

Tradicionális zenék
Amadinda Ütőegyüttes

A Nemzetközi Kulturális Alap és a Fővárosi Önkormányzat Kulturális Bizottsága támogatásával

Jegyek kaphatók a Zeneakadémia jegypénztárában 10.00–21.00 óráig.
Tel.: 342-0179

Ötéves a Pallas Páholy

Az alkotmánybíró kitöltvén mandátumának idejét, már nyugodtan szemlélheti a körülötte zsivajgó világot. De *Kilényi Géza* nem ilyen ember. Ő olyan helyet választott magának, ahol nem ritkaság az éles vita, de ahol az ellenfelet csak *meg-* és nem *legyőzni* lehet. A talált szögre akasztó alkotmánybíró a Pallas Páholy Kuratóriumának elnöke. Ez az a hely, ahová oly sokan áhítoznak.

Öt éve a Kossuth Nyomda egykori pinceraktára, a cég áldozatkészsége révén újult meg, hogy irodalmi klubként kezdjen új életet; helyet adva a könyvbemutatóknak, a könyvszakma mesterei találkozásának. A Pallas Páholy azonban már induláskor túllépett ezen az elképzelésen, és a legszélesebb spektrum szellemi műhelyévé vált.

Az ízlésesen berendezett helyiséget bárki bérbe veheti sajtótájékoztatók, konferenciák céljára. Ez önmagában is irigylésre méltóan gazdag programot kínál az Alkotmány utcai pincében. Az itt tartott könyvbemutatók, irodalmi estek, az innen kiindult „Örökös tag" program a magyar irodalmi, szellemi és művészeti élet jeleseinek találkozóhelyévé tette a Pallas Páholyt.

Ahogy a klub vezetője, *Gáspár István* fogalmazott: az értelmiség talált itthonra egy időben, amikor botrányoktól volt hangos a közélet. A pártpolitikai csatározásokkal átszőtt hatalmi harcok közepette a béke szigetét találhatták itt meg, ahol a magyarság iránti elkötelezettség jegyében, jobbító szándékkal, de hatalmi aspirációk nélkül lehet szót váltani az ország dolgairól. A kuratórium elnökeként a politikai szerepléstől hivatalánál fogva is távol maradó alkotmánybíró ezen őrködött eddig, és ezt tekinti a páholy céljának a jövőben is. Amint elmondta, arra törekedtek, hogy a Pallas Páholy mint szellemi központ egyetlen párt „holdudvarához" se tartozzék.

A ki nem mondott, de mindig szem előtt tartott alapelvek: az igényességet és a másságot nem csupán elviselni képes, de azt kifejezetten igénylő tolerancia és az ellenfelet is tiszteletben tartó közéleti vitakultúra megteremtése, amelyeket Kilényi Géza megfogalmazott, és vitathatatlan szakmai és emberi tekintélyével el is tudott fogadtatni. Egymásnak adták itt a kilincset miniszterek, képviselők, politikusok, de a szélsőséges nézetek hirdetőinek

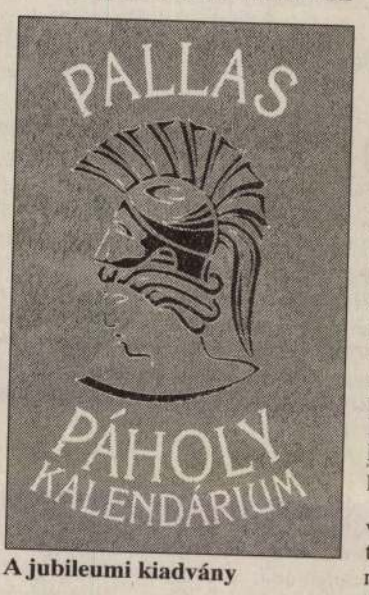

A jubileumi kiadvány

valahogy soha sem jutott eszükbe benyitni a Pallasba. Amire az elnök leginkább büszke, hogy a szűkebb érdeklődéséhez közel álló Justitia Páholy az évek során a legtekintélyesebb és legnyitottabb jogelméleti műhellyé vált.

Az alkotmánymódosítástól a gazdasági törvényekig, az emberi és gyermekjogok érvényesülésétől a nonprofittörvényig tartalmas, és a szakma, valamint az állampolgárok párbeszédét biztosító viták zajlottak. Hogy ezek eredménye nem tudott hatni a jogalkotókra, az már egy másfajta párbeszéd hiányát jelzi. A Pallas Páholy visszafogott eleganciája nem tette megilletődötté a roszszabb körülményekhez szokott civil szervezeteket sem.

Gáspár István a Pallas Páholy kuratóriumának titkára. Leginkább arra büszke, hogy baráti körök, közösségek otthonát tudta megteremteni. Leghűségesebb társaságuk a péntekenként összegyűlő „ÖTYE". A rövidítés feloldását a tisztelettudó páholyigazgató az olvasóra bízza. E tiszteletre méltó hölgyek divatról, háztartásról, családról, mindennapi bánataikról és örömeikről beszélgetnek.

Mellettük csaknem negyvenötven olyan társadalmi vagy civil szerveződés, közösség, baráti kör választotta a Pallas Páholyt otthonául. A válogatás önkényes: a Magyar Biliárd Szövetség, a Kossuth Emlékbizottság, a Magyar Minőség Társaság, a „Hálózat a demokráciáért" Program, az Együtt Magyarországért Unió, az Aranyág Alapítvány, a Magyar Rákellenes Liga, az Európa Ház, a Társadalmi Kamara és sok más szervezet rendezi itt nyilvános vitáit, az aktuális társadalmi kérdésekről szóló fórumait. Itt szívesen találkoznak a politikusok a civilekkel, miközben másutt és máskor rendszeresen elutasítják a párbeszédet.

A Pallas Páholy végül is üzleti vállalkozás része. Olyan befektetés, amely soha pénzben nem térül vissza. Van azonban egy nagy titok: ide eleinte barátok, ismerősök jöttek. Később akik vendégként, meghívottként ide vetődtek, barátok, ismerősök lettek. Hogy számukra érdemes egy helyet fenntartani még ráfizetés árán is?

Mindenkinek van egy passziója – teszi hozzá Gáspár István. – Nekem ez.

Göncz Árpád az alábbi sorokkal köszöntötte az ötéves Pallas Páholyt. „Magam is többször jártam itt, és bizony jó volt az ajtó előtt hagynom a gondokat, és néhány percre megmártóznom a szellem tengerében, élvezni a művészet alkotó erejét, csendesen hallgatni a beszélgetéseket.

Kérlek Titeket, hogy az általatok teremtett otthon melegét ne engedjétek kiszökni, még akkor sem, ha az ajtótokat szélesre tárjátok, hogy minél többen bejöhessenek közétek."

Kirschner Péter

Kiállítás termelői áron

Az Iparművészeti Múzeumban a bemutatott tárgyak megvásárolhatók lesznek

Tudják, hol lehet elektromos hegedűt kapni? Vagy bronzlibikókát? Vagy akár szenteltvíztartót? Nem találják ki. Még talán akkor sem, ha már hírét vették annak a kiállításnak, amely *Szolgáló tárgyaink* címmel az Iparművészeti Múzeumban látható. Igen, a múzeumba kell elzarándokolniuk, ha ilyesmire vágynak. Persze ott nemcsak ilyen sajátos holmit fedezhetnek fel, hanem még sok-sok mindent, ami valóban jól szolgálhat az ember háza táján. S ha kivárják, hogy január végén bezárjon a kiállítás, bármelyik alkotást – vagy nevezzem inkább portékának? – megvásárolhatják, hazavihetik. Mi több: a bemutatón szereplő iparművészektől meg is rendelhetnek hasonlókat.

Nem új dolog ez. A századforduló táján, a századelőn az Iparművészeti Múzeumban rendszeresen tartottak kiállításhoz kapcsolódó vásárt, mégpedig az ünnepek idején. Ezt a régi hagyományt élesztette fel az intézmény, amikor ezüstvasárnap táján megnyitotta a szóban forgó kiállítást, amelyre pályázhattak az iparművészek, s kilencvenhatan el is nyerték a bemutatkozás jogát. Az első három napon ott voltak az alkotók is, hogy maguk kínálják munkáikat. De aki elmulasztotta ezt a vásárt, az sem maradt le a lehetőségről. Ha nem is helyben, de azóta is lehet vásárolni a művészektől.

Mit is? A kiállítás, ha úgy tetszik, a kínálat zömmel olyan tárgyakat ajánl, amelyek a kertben, a lakásban használhatók, vagy olyan holmit, amelyet magunkra ölthetünk. Igazat szólva, nagy meglepetés nem ért. Akad olyasmi, amit elrugaszkodott fantáziával hozott létre a művész, de többségük visszafogta magát. Mégis bajos a lelemény és a használhatóság arany középútját megtalálni. Vegyük például a kötött, kézi szövött vagy lenvászon öltözeteket. Szépek ugyan, de nem annyival szebbek a jobb üzletekben kapható, hasonló árú ruháknál, hogy lemondanánk bizonyos gyakorlati követelményekről. Úgy nézem, hogy némelyik könnyen nyúlik, hamar elformátlanodhat, párszor felveszed, és máris „kiülöd". A másik viszont szemlátomást olyan merev, mint a babaruha. És akkor még nem is firtattam, bírják-e a mosást, gyűrődnek-e, kell-e vasalgatni.

Az iparművészek nagyon is ragaszkodnak bizonyos anyagokhoz, technikákhoz. És nem meditálnak el azon, vajon megfelelnek-e igényeinknek. Az ékszerek zömére azért nem vágyom, mert szemlátomást súlyosak, hidegek. A függönyöket, falikárpitokat, ágyterítőket, vagy akár a szőnyegeket is csak akkor látnám szívesen lakásomban, ha bepiszkolódása esetén akad megfelelő tisztító.

És akkor még nem beszéltünk az árról. Nem vitatom, hogy az egyedi terméket meg kell fizetni. Jogosan kérnek többet a kézművesmunkáért, az időigényes és speciális szaktudást kívánó tárgyakért, mint a sorozatgyártott termékért. És mindig drágább például a porcelán, az üveg, mint a műanyag. Tehát nem vonom kétségbe, hogy megfelelnek az árak a bennük rejlő szellemi és anyagi értéknek. De ismerve az emberek többségének helyzetét, az iparművészek nehezen fognak találni rendszeres vásárlóközönségre. Kevesen adnak ki egy alkalmi ruhára nyolcvan- vagy százhúszezer forintot, s hozzá való ékszerre több tízezret. A lakást sem igen díszítik százezer forintos ágyterítővel, százhúszezres hangulatlámpával, vagy éppenséggel háromszázötvenezres márvány- és üvegasztallal. Vendégeinket sem nyolcvanezret kóstáló homokfúvott és savazott gyümölcsöstányérból kínáljuk.

Nem vitatom, vannak, akik az ilyesmit is megengedhetik maguknak. De hogy ez a rétegigény találkozzon az iparművészek kínálatával, ahhoz – divatos fogalommal élve – lankadatlan PR-munkát kellene végezni. Különben csak a hatszázkilencven forintos fajáték, vagy talán az ezerötszázas naptár lesz kelendő. Az Iparművészeti Múzeum meg is tette az első lépéseket. De valóban csak az elsőket. Azzal, hogy pár napig árusított. Azóta pedig a reménybeli vevőket „közvetíti" az iparművészeknek. De hogyan?

Bizony, itt már ügyetlen a menedzselés. A kiállítás látogatói aligha fogják a vásárlás lehetőségét felfedezni. Jókora figyelemfelhívó plakát kellett volna már a kapuba, de az előcsarnokba is. Ehelyett vannak összefűzött fénymásolt lapok az iparművészek névsorával, címével, telefonszámával, hellyel-közzel a bemutatott alkotások árával is. Ezekből a füzetekből hármat fedeztem fel én, aki már előre tudtam, mit is keressek. Kettő a teremőr nénik székén hevert, egy a szék lábához támaszkodva lapult. És senki sem ajánlotta megtekintésüket. Engem is gyanakodva méregettek, mint afféle ritka madarat, mert hosszasan böngésztem a lajstromot.

Holott ez valóban kivételes lehetőség lenne. Gyakran jártam már galériákban, ahol megtudakoltam volna az alkotók elérhetőségét. Mindig *nem* volt a válasz, hiszen a műtermi vásárlás nem állt érdekükben. Az Iparművészeti Múzeum révén viszont „termelői áron" juthatnánk hozzá az alkotásokhoz. Ez az ár mégiscsak szerényebb, mint az, amelyet kereskedelmi árréssel, haszonnal tetéznek.

Bogácsi Erzsébet

SZABÓ BARNABÁS FELVÉTELEI

Bogdán Zoltán: Pegazus-libikóka szökőkúttal

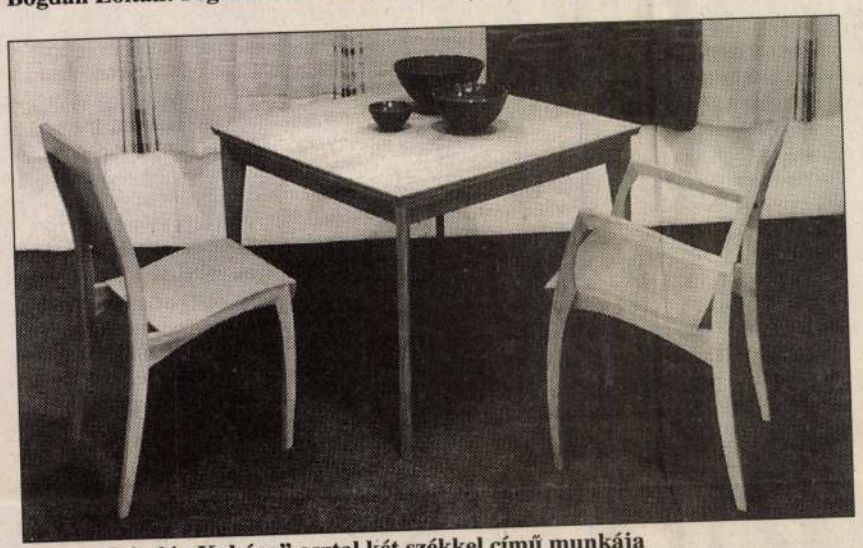

Sziszay László „Kabóca" asztal két székkel című munkája

Mozikalauz

Csodálkozom, hogy eddig miért is nem jutott eszébe valakinek kalauzt írni a pesti mozikról. Pongrácz Erzsébetnek eszébe jutott, s így van egy kis budapesti mozitörténetünk, ami a közkedvelt Mi Budapestünk sorozatban jelent meg.

A szerző két nagyobb részre osztotta mondandóját. Az elsőben röviden elmeséli a pesti mozizás első pillanatait. Mint írja: „1896. Április 29-én a Somossy Orfeum (a mai Budapesti Operettszínház) kávéházi télikertjében nagy esemény szemtanúi lehettek az egybegyűltek: ez a nap az első magyarországi filmvetítés napja. (Nem egészen az elsőé, volt már előbb is vetítés Pesten, a Váci utcában. Akkor egy ház falán vált láthatóvá – egyetlenegyszer – néhány méternyi filmjelenet.)" Hát így. Aztán jöttek a Sziklay fivérek. Ők filmeztek is. Például felvették Ferencz József sétáját a Városligetben, de oly szerencsétlenül, hogy az uralkodó feje lemaradt a képekről.

Mint láttuk, az első mozink kávéházban született, s így volt ez még jó néhánnyal. De csakhamar lett sátras mozi is: Narten úr Pesten és Budán is felállította kinematográfját.

A könyv szerzője egyébként megállapítja, hogy Pesten sokkal több mozi létesült, mint Budán. Találhatunk egy elképesztő adatot is a budapesti mozgók számára vonatkozóan: 1914-ben 110 vetítőhely működött a fővárosban.

Budapesten a legtöbb mozinak három élete volt. Ahogy a nagypapa ismerte, ahogy apa ismerte, és ahogy mi ismerjük. De ez már a Mozikalauz második részéből derül ki, melyben Pongrácz Erzsébet sorra veszi a múltból itt maradt filmszínházakat. Mennyi érdekesség bukkan itt elő. Például hogy az Urániában vetítették az első magyar filmet, A táncot 1901-ben, s a város második világháborús ostroma után, 1945. február 4-én is itt vetítettek először Budapesten. Az Apollóban játszották az első magyar hangosfilmet, a Kék bálványt 1931. szeptember 25-én. Viszont a Művészben voltak először számozottak az ülőhelyek, a Corvin pedig 1921 óta változatlan névvel működik, amit nagyon kevés pesti moziról lehet elmondani.

De lám, milyen rohanó világ ez, a Mozikalauz bizonyos részeit máris túlhaladta az idő. Már nem a Corvin a legtöbb termes filmpalota, és a megjelenés óta már a multiplexek száma is növekedett eggyel.

Cs. L.

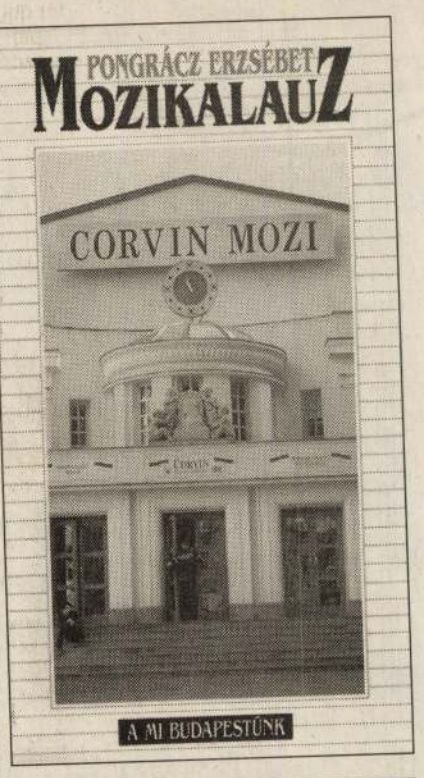

ANNO 1856

A dologházban megfordult 322 egyén

Elvont tárgyról, az eocén kor utáni lerakódásokról olvasott fel Szabó József az Akadémián, ám az előadáson – amint erről az Új Magyar Muzeum („egyszersmind a Magyar Academia közlönye") VI. számából a felolvasáson jelen nem lévők is értesülhettek – jó néhány a hétköznapokhoz közel álló, gyakorlatias megállapítás is elhangzott: „Legalsó réteg az agyag. Szine kékes szürke a mélyben és a légtől óvott helyeken, ellenben piszkos sárga, hol légbeliek hatásának van kitéve. Legnagyobb részt bír némi képlékenységgel, s használják is Ó-Budán és Budán (itt nevezetesen az Országút nevű külvárosban és a Gellérthegytől délkeletnek) téglaégetésre. Van azonban sok egyéb változata, melyek közől csak a közelebbi területen előfordulókra terjeszkedem ki most ki. Ilyen a Józsefhegy tetején az u. n. fehér és sárga kréta, ez a két, csupán szinben különböző agyagféleség, szobafestésre használtatik, mind a kettőt ugyanegy lyukból hozzák ki, a sárga vasoxydhydratot tartalmazó, a fehér a nélküli képlékeny, finom tapintatú agyag. Egy másféleség a kovácsi úton fordul elő az »Elégültség« című vendégháznál, itt az agyag egészen tiszta a mésztől, mit sem pezseg, bír képlékenységgel, és nyomás által feltünő sima lesz, e simaságot sem a kiszáradás, de még a kiégetés után sem veszti el. E miatt keresik a két város pékjei a sütő kemenczék aljának készítésére, mert míg minden más földanyag többé-kevésbé elporlanák, ebből a kenyér aljára semmi sem tapad."

A tartalmasabb hétköznapi tudás megszerzésének újabb lehetőségéről számolt be május 19-i számában a Pesti Napló: „A pestbudai kath. mesterlegények társulata megalakult. A társulat czélja a pestbudai kath. mesterlegények további kiképzése, az erőteljes vallási és polgári érzületnek és életnek fölgerjesztése és ápolása által; hogy ekként derék és tisztes mesteri testület képeztessék. E czélhoz vezető eszközök: nyilvános előadások, vallási és egyéb szükséges vagy hasznos ismeretekbeni oktatás, ének, alkalmatos iratoknak olvasása, kölcsönös beszélgetés és társalgás, épületes példaadás a kötelességeknek katholikus keresztényhez illő teljesitése által... Társulati tag lehet minden pestbudai kath. nőtelen mesterlegény, ki legalább is 18 éves, feddhetlen életü. A magát tagul jelentő 20 pgő krajczárnyi dijat fizet. A fölvétel napjától kezdve minden tag köteles hónaponként 6 pkrt fizetni. Minden nyilvános, a jó hirnevet beszennyező büntét kizárja az elkövetőt a társulatból... Az oktatás a részvevő legények szükségeihez képest magyar és német nyelven adatik a hittanban, az egyházi és világi éneklésben, olvasás, írás, fogalmazásban, számvetésben, rajzolásban, mintázásban, földleirás és történelemben, természettanban, különös tekintettel a különféle mesterségekre. A tagok az Urnak és a boldogságos szüznek az elnök által meghatározandó magas ünnepein a szent gyónáshoz és áldozáshoz járulni tartoznak."

Pestnek legszebb, legjelentékenyebb intézetei, u. m. nemzeti muzeum és szinház, Josephinum, Ludoviceum, sz. Rochus és gyermekkórház.

Hogy milyen nagy szükség volt a különféle tanulási lehetőségek számának szaporítására, indirekt módon mutatja a Családi Lapok tíz nappal későbbi írása: „A pestvárosi kényszeritő-dologházban – irja a V[asárnapi] U[ság] – megfordult a mult évben 322 egyén, ezek közt 281 semmi mesterséghez sem értett. Aztán hogy keresse becsülettel a kenyerét? – kérdi a nevezett lap – s a gyermekek iskolába küldésére és mesterségre tanitására inti a szülőket. – Ez rendén van ugyan, hanem azért nem látjuk be, hogy miért ne kereshetné meg becsülettel kenyerét az olly ember is, ki iskolába nem járt, sem mesterséget nem tanult, ha különben egészséges és jóakarattal bir."

A Pesti Napló augusztus 10-i száma könnyű nyári mulatságokat reklámozott: „Nagy állat-sereglet. A majom-szinház mellett a Fel-Dunasoron naponkint látható reggeli 9 órától esti 8 óráig; a többi közt egy óriás oroszlán a nősténnyel együtt. A 25 év óta Pesten nem látott király-tigris hím és nőstény, kitünő szépségű; az igen ritka fekete tigris s különféle más ragadozó állatok, majmok és papagajok gyűjteménye. Az állatok etetése naponkint estéli 7 órakor történik. – Casanova L." – „Majom-szinház Casanova L-től. Feldunasoron, a lánczhid közelében az e czélra külön épitett szinházban ma, vasárnap, augusztus 10-kén és minden következő napon a négylábú művészek nagy előadást adnak. A pénztár megnyittatik 4 órakor, kezdete 5 órakor."

És ismét a Családi Lapok – a december 11-i számban a „Józsefkülvárosról" ez olvasható: „Ez igénytelen külváros (de mit is mondok, hogy igénytelen? Hisz Pestnek legszebb, legjelentékenyebb intézetei, u. m. nemzeti muzeum és szinház, Josephinum, Ludoviceum, sz. Rochus és gyermekkórház, de kivált a kalvaria mögötti csontégető s a város egy részét csunyául bebüdösitő magángyár az ő keblében léteznek!) nagy csinositásnak nézett elébe. Ugyanis egyházán a tornyok uj fedelet kapnak, de csak az előbbihez hasonlót. Milly szép alkalom nyilt most a patronus városnak azt szebb, magasb réztornyokkal fölékesiteni! Értesültünk is hiteles kutfőből, hogy a nemes tanácsnak volt is volna ez szándékában, ha a költségkivetés 6000 pftra nem megy föl; melly pénzért az egyháztornyok, mellyek különben egyszerü conicus alakban zsindellyel fedvék, s igen alacsonyak, egyetemi templomtornyok alakjára emeltettek volna föl. Holott igy a régi módon csak 600 pftba kerül a megujitás. Bizony, ha a másik terv fogadtatik el, s a lakosokhoz egy kis felhivás intéztetik, részünkről szivesen adakoztunk volna öt-hat pfttal, s a 6000 forint összeállitása nem került volna a lakosság nagy megerőltetésébe. A város e része pedig mennyit, de mennyit nyerendett volna ez által? S a budavári ormokról szétrepeső szem kedves nyugpontot talált volna, míg most a belvárostól kezdve egész Kőbányáig alig állapodik meg."

D. Gy.

Megújul a Bory-vár

MTI-JELENTÉS

A család leszármazottjainak közreműködésével fokozatosan megújul Székesfehérvár egyik nevezetes épületegyüttese, a bástyáival, oszlopsoraival, tornyaival, kerengőjével letűnt századok építészeti stílusait idéző Bory-vár.

A szerelem emlékművének is nevezett várat Bory Jenő szobrászművész feleségének építette saját elképzelései alapján.

A többnyire kétkezi munkájával kialakított épületegyüttest alaposan megviselte az elmúlt évtized időjárása. A termeket, folyósókat díszítő szobrok, freskók, valamint az értékes műgyűjtemény egy része megsérült, megkopott.

Helyreállításukat, restaurálásukat Bory Jenő utódai szívügyüknek tekintik, s a felújítási munkálatok segítésére alapítványt hoztak létre. A restaurálási munkák már megkezdődtek. A téli hónapokban több freskó, szobor felújítását, helyreállítását végzik el a szakemberek.

A Bory-várat a turisták ezrei keresik fel. Kedvelt kirándulóhelye a fővárosiaknak és a helyieknek is.

Bory Jenő

Zirzen Janka siremlére a kerepesi uti köztemetőben

Thirring Bpest

129. l.

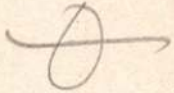

megjelen

Bory Jenő

Kiállítások

egyszt. kiáll. életrajz

Műcsarnok 1922 ősz.

Élettr. Okr. laid

12/907.

rssy Géza

—

munka

férjnek több mentsége van, mint a házasságtörő asszonynak. De egy férjnek sincs joga ahhoz, hogy ilyen szenvedést okozzon a feleségének.

A legkevésbbé pedig annak, aki véletlenül éppen az én férjem volt. Aki egy olyan ideált mondhatott a magáénak, amilyen én vagyok.

Ugy látszik, minden férfi gazember. De amelyikben van még egy szikrányi becsület, az minden figyelmességével rajta van, hogy legalább a szegény asszony soha még csak ne is gyaníthasson semmit.

Ha a hűsége már az ördögé is, kutya kötelessége megóvni a feleség hitét, gyermekes illuzióit.

Az az úr is tartozott volna nekem ennyi gyöngédséggel.

VI.

Május 9.

A legtermészetesebb megtorlás mindenesetre a „szemet szemért, fogat fogért".

De előre elhatározni s elvből tenni meg ezt — fuj!

Ó, azért legyünk tisztában! En önnek, uram, nem tartozom többé semmivel. Ön nekem visszaadta, visszalökte a szabadságomat. És én, visszajutva a teljes szabadságom birtokába, ezentúl, igenis, azt teszem, amit éppen akarok.

Imádkozzék, uram, hogy ne kerüljön a szemem elé valaki, aki hosszabb ismeretség után meg talál tetszeni! Mert nem lesznek aggodalmaim!

Hanem ahhoz, hogy mindjárt ennek a megtorlásnak a szándékával nézzek körül a világban — ehhez újra kellene születnem. Legalább is másféle gondolkozásba kellene belenevelkednem.

Ön jól tudta ezt és visszaélt vele. A cudarsága tehát kétszeres . . . nem, ez a cudarságát százszorossá teszi. Ez olyan, mintha megölne valakit, akiről előre tudja, hogy nem fog védekezni.

De vigyázzon! A mártirok kezdenek kihalni, s nekem semmi kedvem ahhoz, hogy én zárjam be a sort!

VII.

Május 11.

Minél tovább gondolkozom a dolgon, annál tisztábban látom, hogy mindennek az a nyúlszáju asszony az oka, a hosszu derekával, meg a rövid lábával.

A férfinak mindig van egy mentsége.

A hiúsága azt mondja, hogy vannak helyzetek, amelyekből neki nem lehet hátrálnia. Hogy nevetségessé válnék, ha a Potifárnékkal szemben a József szerepét játszaná. És a Potifárnék száma légió.

En ugyan ezt a férfi-hiúságot ostobának tartom, de azt meg kell adni, hogy ez a hiúság, amilyen általános, olyan érthető.

Őszintén megvallva, nem is szeretném, ha azt, akinek hat évig a felesége voltam, valami Józsefnek tartanák.

Hanem az a némber! . . .

Annyi kedvese van, hogy az ember nem győz eléggé csodálkozni a férfiaknak a rossz izlésén vagy legalább is az igénytelenségén.

És még ez is kellett neki! . . . Az én emberem, akiről soha se tudom elhinni, hogy valami nagyon utána vetette volna magát ennek a szépségnek, amely olyan közismert, mint akár a Szent Márk-tér.

Hiszen, ha szokásban volna vitézségi medáliákat osztogatni az asszonyoknak is, ennek a hölgynek a bluzát teljesen beborítaná a sok érdemrend, s még a térdén is ordó fityegne! . . .

Az igaz, hogy: mit várjak egy ilyen teremtéstől?!

Ha csak egy csepp tisztesség-érzet volna benne, azt kellett volna mondania magában:

Zirzen Janka síremléke. Bory Jenő műve

— Nekem minden ujjamra van egy kedvesem, mert hiszen vadászok rájok. Annyi van, hogy már megelégelhettem volna, ha nem volnék ezen a téren a leghíresebb gyüjtő. Ellenben ez a szegény, szép, fiatal asszonyka buta és becsületes. Ennek csak egy embere van. Hát nem veszem el tőle ezt az egyet; hadd legyen neki is! . . .

S éppen ellenkezőleg . . . talán csak azért vetett szemet erre az én ostoba emberemre, hogy fájdalmat okozhasson nekem, akit irigyel.

Nos, csak azért se fog diadalmaskodni! Senki se fogja látni a könnyeimet.

De addig nem leszek egészséges, amíg ezen az asszonyon meg nem bosszulom magam! . . .

VIII.

Május 13.

Sürgönyt kaptam attól az úrtól, hogy holnap haza érkezik.

No, hiszen csak gyere!

IX.

Május 15.

Megérkezett. Rideg, néma és kifürkészhetetlen voltam. A szeme, szája elállott a csodálkozástól.

Persze, minden áron faggatni akart. De annyi erőt tanusitottam, hogy tapsolnom kell magamnak.

Nem, uram. Azt nem éri meg, hogy magyaráza-

Uj Idők 1909. XV. 37 sz. P. Lip

Az iskolaév kezdete. A könyvesbolt előtt

Mühlbeck Károly rajza

tokba bocsátkozzam. Az önérzetem kizár minden kicsinyes pörlekedést. Megvallani azt, hogy az ön hűtlensége fájdalmat okozott nekem — nem, ennyire soha se fogok megalázkodni!

A nap elmúlt s egy szóval se árultam el, hogy fölfedeztem az árulását.

Olyan ostoba képeket vágott, hogy titokban nevetnem kellett rajta.

Kár, hogy akkor nem láthattam az arcát, amikor már vagy öt perc óta hiába dörömbölt azon az ajtón, amelyet eddig még soha se zártak be előle.

Szólt — nem feleltem. Hangosabban — semmi válasz. Szónokolni kezdett odakünn, kérlelt, hízelgett, nyugtalankodott — síri csend.

Aztán egy kis szünet. De ahogy valamennyire kifújta magát — a dörömbölés harmadszor is újra kezdődik . . .

Kis híjja volt, hogy el nem kacagtam magamat.

Végre kiszóltam neki:

— Aludni akarok!

X.

Május 16.

Ha a szívem nem halt volna meg egészen, megindítónak kellene találnom, olyan kétségbeesett.

Olyan zavart, olyan feldúlt, úgy nem érti az egészet, úgy nem akar hinni a szemének.

Meglehet, egy kicsit színeskedik is a gazember. Meg akar lágyítani.

De ha egy kicsit színeskedik is — ez már bűnbánat, vagy legalább is gyöngédség jele.

És annyi bizonyos, hogy egy cseppet se tetszik neki ez az új állapot.

Nyilván sejt valamit, s nagyon izgatja az aggodalom.

Mintha az önvád is erősen szurkálná. Egy-egy pillantásából tisztán láttam, hogy nem tud haragudni rám, s hogy furdalja a rossz lelkiismeret.

Már pedig, akit bánt a lelkiismeret — az még nem veszett el egészen.

XI.

Május 18.

Istenem, milyen gyönge is egy asszony!

Nem állott meg bennem a szó; nem tudtam megőrizni a titkomat.

Addig esdekelt, addig ingerelt, míg végre kipakoltam.

És természetesen lefőzött.

Megesküdött, minden szentekre, hogy azok a bizonyos levelek abból az időből valók, amikor még nem voltam a felesége.

Olyan szemtelen szerencséje van, hogy egy levélen sincs rajta a kelet; véletlenül, vagy szándékosan? — de nincsen rajta.

És sehol egy szó, sehol egy mondat, amely elárulná, hogy a levél mikor kelt.

Persze, hogy hazudik a gazember! Érzem, hogy hazudik.

De amikor meglepett vele, az első percben olyan jól esett elhinnem ezt a nyilvánvaló hazugságot, hogy elsiettem a megbocsátást.

Most már világos előttem, hogy hazudik. Hogy újra megcsalt, becsapott . . . mit is tehetett volna egyebet?! . . .

De ha már egyszer tökéletesen megbocsátottam — nem kezdhetem a dolgot elülről.

XII.

Május 20.

Jobban meggondolva a dolgot: még ha csakugyan becsapott is . . . nem volt olyan nagy gyöngeség, szinte természetes, hogy megbocsátottam neki . . . hogy *neki* megbocsátottam.

Ha valaki, aki jó férj és jó apa, egyetlen egyszer megtántorodik . . . és úgy látszik, néha még az ilyenek is megtántorodnak . . . a legtöbb férj pedig egyre tántorog, tántorog . . . — az ilyennel szemben egyszer, egyetlen egyszer nem is szabad szigorúnak lenni.

Illő megbocsátani neki . . . meg is *kell* bocsátani neki, már csak a gyerekek érdekében is.

A gyerekek ezt szinte megkövetelhetik az anyától.

Hát Isten neki! . . . Viselem a sorsomat megadással . . . viselnem is kell, mert első meglepetésemben hamarjában annyira megbocsátottam, hogy ezt a bocsánatot már nem vonhatom vissza.

Hanem annak a cudar némbernek, annak már nem tudok megbocsátani!

És esküszöm, hogy addig nem nyugszom, amíg ezen a nőn meg nem bosszulom magam! Véres boszszút állok a bántalomért, a megaláztatásért, ha az életembe kerül is!

XIII.

Május 22.

Csodálatos nagy gyönyörűség lehet egy egészséges, alapos bosszúállás. Amikor az ember egy perc alatt megfizethet sok, sok keserves óráért; amikor egy csapással kiadhatja magából mindazt a keserűséget, amelyek évek során gyülemlettek föl benne, tömérdek szenvedésből, emésztő gyötrelmekből, elfojtott gyűlölségből. Ha az ember, miután évekig tűrt sérelmeket, ostorcsapást, kegyetlenkedést, megaláztatást, s néha már fuldoklott a tehetetlen düh fojtogató érzésétől, egy kedvező pillanatban fölébe kerekedhetik az ellenségének és farkasszemet nézve vele, maga alá tiporhatja, leköpheti, agyon pofozhatja, megsemmisítheti az életéért reszkető, letepert halálos ellenséget! . . .

Micsoda gyönyörűségeket élhetett át Monte Christo, amikor sorra bosszút állott valamennyi ellenségén, mindazokon, akik valaha nagyot vétettek ellene s az életét kegyetlenül megrontották!

Könyörtelen volt a bosszúállásában, de hiszen a bosszúállás ott kezdődik, ha az ember eltaposhatja, széttiporhatja, megölheti a halálos ellenséget.

Sőt ott kezdem, hogy ha az ember hirtelen, csak úgy egyszerűen megöli az ellenséget, az még nem

BORY Jenő szobrász

SZÜCS György: A millennium emlékműszobrászata. In:
A bánhidai Turul. I. Tatabánya, 1992
47.p.
A székesfehérvári 48-as emlékoszlopot (1888)
három évtizeddel később kiegészitette

Borsy Jenő

4 / 1

MAGYAR MŰVÉSZET

1925. II. 56, 392

1926. 539

1927. 113

~~1930. 479~~

~~1933. 191~~ kép

Dupl.

III.3 – 109

132

N. M 1906

306: v. 25

Bory Jenő

Kálmánnak írva-

írod

Velence 1922

165. l.

Catalogo di XIII. Esp.

ORSZÁGOS
MAGYAR
KÉPZŐMŰVÉSZETI
TÁRSULAT

TÉLI
KIÁLLÍTÁS

1904/5

BUDAPEST
SINGER ÉS
WOLFNER
KIADÁSA

Bory Jenő

Wód

~~Vasárnapi Ujság~~

Bpesti Hirlap Egész mell.
1933. Okt. 1.

Bony Jenő

mod

BH kép mell

Var. Ujs. 1943

dec. 26

(A magyar királyok
városa.)

tepekkel

aáruguyár Rt

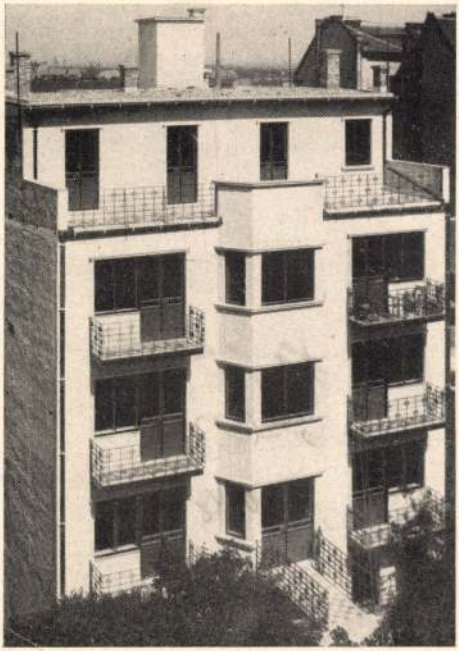

HAAS ÉS SOMO

Bory Jenő

irod
z
Székesfehérvári Szemle
1932. 51. l.
(Bory J. Prohászka
érmei.)

a Prohászka-emlék-
templom építő bizottság
adta ki 1932-ben
az érmek részle-
tesen leírva

Bory Jenő

„FIGYELŐ"
UJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
Budapest, XIV., Nürnberg-u. 42.
Telefon: 299—632.

Fejérmegyei Napló
Lap: .....

Megjelent: aug. 23. .....

— Bory Jenő a Képzőművészeti Főiskola rektora. A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Bory* Jenő képzőművészeti főiskolai rendes tanárnak az 1943—44 és 1944—45. tanévekre az Orsz. M. Kir. Képzőművészeti Főiskola rektorává történt megválasztását jóváhagyta.

Bory Jenő

rod

Városok Lapja

1938. 21. sz. (A székesfehérvári Bory-rol.)

folyóir.

C. 73

4r, 10 kot.

Anzeiger für Kunde der deutschen Vorzeit

Neue Folge.

Organ des Germanischen Museums.

XX. 1873. 1.–375. hasáb _____ Nürnberg Germ. Museum

XXI. 1874. 1.–392 hasáb, 2 képes tábla _____ u. o.

qui, bien que sporadiquement, est distinc
Ma conviction est que si, conscients de leu
au style national depuis longtemps en mal

schen Baukunst beigetragen haben.

ge fort, nicht in der Nachahmung ausländi-
, sondern in der bewussten und verstärkten
Lebens und der nationalen Eigenheit.

GÉZA BORNEMISZA
Königlich Ungarischer Minister für Handel
und Gewerbe

Bory Jenő

...VÁLLALAT
...pest, XIV., Nürnberg-u. 42.
Telefon: 299—632.

ESTI UJSAG, B...
Lap: ...
Megjelent: 1943 aug. 23.

— **Választások megerősítése a Képzőművészeti Főiskolán.** A vallás és közoktatásügyi miniszter *Bory* Jenő képzőművészeti főiskolai rendes tanárnak az 1943—44. és 1944—1945. tanévekre az Országos M. Kir. Képzőművészeti Főiskola rektorává, továbbá ugyanez időre dr. *Molnár* Ernő rendes tanárnak második protektorrá, *Burghardt* Rezső, *Pásztor* János és dr. *Kismarrty Lechner* Jenő rendes tanároknak a Rektori Tanács tagjaivá és végül *Kontuly* Béla, *Varga* N. Lajos és *Fáy* Aladár rendes tanároknak a Rektori Tanács póttagjaivá történt megválasztását jóváhagyta és őket a tisztségeikben megerősítette.

1930. II/26.

Foldvary I kör. árúkat
kendőt, tucatja 25/
pléhdet dibja 7/9,
árf @ 27.80 vám
x P 1 tucat?

6 tucat selyem kendő
20 " zsebkendő
8 dib. pléhd

Róma diplomáciai vonalvezetését kizárólag olasz érdekek irányitják

— állapitják meg Párizsban Ciano beszédéből

Páris, december 17.

(Magyar Távirati Iroda.) Ciano gróf beszéde nagy érdeklődést keltett Párisban. A beszéd a maga egészében azt a benyomást keltette, hogy

Róma diplomáciai vonalvezetését kizárólag olasz érdekek irányitják

és hogy *az olasz kormány külpolitikai döntésének meghozatalánál saját reálpolitikai szempontjait fogja követni.* Francia politikai körökben kétségtelennek tartják, hogy

Róma a végsőkig ki akar tartani „nem hadviselőfél" óvatos és sok előnyt nyujtó álláspontja mellett és azon lesz, hogy megóvja a keleti Földközi-tenger nyugalmát.

Nagy figyelmet keltett Párisban *Ciano* gróf beszédének *a semleges államok és Olaszország viszonyára* vonatkozó része. Némi sajnálkozással állapitják ugyan meg párisi diplomáciai körökben, hogy

Ciano beszéde után a semleges Balkán-blokk tervének megvalósitására egyhamar nem igen lehet számitani;

másfelől azonban leplezetlen megelégedéssel jegyzik fel, hogy Olaszország *igen éber figyelemmel követi a balkáni és a dunavidéki helyzet kialakulását és a béke és megnyugvás jegyében szándékozik érvényesiteni a kis- és a középhatalmakra gyakorolt jelentős befolyását.* Végül Párisban nagy helyeslessel fogadták a beszédnek az olasz-spanyol viszonnyal foglalkozó szakaszát.

Francia részen a bolsevizmus előretörésének leghathatósabb gátját a latin kulturát képviselő államok összefogásában látják

és *Ciano* gróf szavaiból elsősorban azt olvassák ki, hogy *Olaszország tudatában van a latin népek sorskőzösségének, szemben a nyugati civilizáció alapjait fenyegető veszéllyel.* Ami a német-olasz viszonyt illeti, mértékadó párisi körök benyomása szerint

Ciano gróf mintegy igazolni akarta, hogy Olaszország miért nem nyujtott katonai segitséget Németországnak.

Valószinünek tünik — mondják Párisban —, hogy *Olaszország a jövőben sem szándékozik fegyvert fogni Németország oldalán.*

Gayda feltünő cikke

Róma, december 17.

(Magyar Távirati Iroda.) **Gayda a Giornale d'Italiában megjelent cikkében a salzburgi találkozóval kapcsolatban azt irja, hogy**

Salzburgban először nyilvánult meg egyes — őszintén kifejezésre jutott — értékelésekben eltérés a lengyel kérdés megoldásának mozzanatai és lehetőségei tekintetében.

Olaszország — irja Gayda — látja az európai háboru lehetőségét és ezt világosan kifejezésre is juttatja. Németország, amelynek jogait angol és francia részről nem akarják elismerni és amely Lengyelország vakmerő politikájával találja magát szemben,

önmaga-választotta utirány felé halad, amely — Olaszország számára nem minden meglepetés nélkül

— az Oroszországgal való megegyezésre vezet.

Meglepetés Washingtonban

Washington, december 17.

(Havas.) Amerikai politikai körökben *Ciano* gróf olasz külügyminiszter beszéde bizonyosfoku

meglepetést keltett, különösen azért, mert Ciano gróf tartózkodott a Finnország elleni támadásról véleményt nyilvánitani.

Az olasz külügyminiszter hallgatását általában azzal magyarázzák, hogy

Olaszország hivatalosan nem akar kilépni semlegességéből

és semmi olyan lépést nem akar tenni, amely megzavarhatná viszonyát Németországgal.

és Rőpalack: ORION

Ünnepi sorozat:
055 V nyomógombos naguszuper
099 V nyomógombos csúcsszuper
055 G gramofonos zenegép
099 G gramofonos nagy zenegép
099 VG nyomógombos gramofonos nagy zenegép

Nemes hang — tiszta vétel!
Kapható minden ORION rádiókereskedőnél

Nagy karácsonyi RÁDIÓ csere-akció
legnagyobb raktár
KONCERT-nél.
Az összes gyárak tipusai
IV., Váci-utca 23.
Telefon: 181-255
Zenegépek Művész- és tánclemezek Gramofonok

Morvai rádiónál
Erzsébet-krt 40. T.: 221-664 és 222-082
SZOLID BELVÁROSI KISZOLGÁLÁS!
Vészi
ÖSSZES TIPUSOK CSERE RÉSZLET BEMUTATÁS IV. IRÁNYI U. 13. T. 38-71-58.
JÓ RÁDIÓ? Természetesen: MARKUS tól
VIII. Rákóczi-út 59. (Udvarban) T. 144-989

Ha az Admiral Graf Spee hétfő délutánig nem hagyja el a montevideói kikötőt, legénységét internálják

London, december 17.

(Havas.) **Mint az uruguay-i lapok jelentik, vasárnap hivatalos uruguay-i bizottság szállt a Graf Spee fedélzetére, hogy jelentést készitsen a hajó állapotáról. Az uruguayi kormány nem szeretné, ha a hadihajó az ellenségeskedések egész idejére ott maradna és szivesen ad keddig végső haladékot. Ha a hajó határidőn tul ott marad, legénységét internálják.**

Hétfőn délután jár le a határidő!

Montevideo, december 17.

(Havas.) A szakértők jelentése alapján Baldomir államelnök ugy véli, hogy a Graf Spee számára eredetileg megadott 48 órai tartózkodási időnek 72 órára való meghosszabbitása elegendő a sérülések kijavitására. Millington *Drake* angol követ kijelentette, hogy

a Graf Spee számára engedélyezett 72 órás idő hétfőn délután 6 órakor lejár,

mivel december 14-én délután 6 órakor kezdődött azzal, hogy a szakértő bizottság jelentést tett a hajó állapotáról. A szakértők megállapitása szerint

az Admiral Graf Spee olyan állapotban van, hogy a javitások befejeztével elhagyhatja a kikötőt.

Montevideóban azon a véleményen vannak, hogy *a német hajó nem várja meg a hétfő délutánt, hanem hétfőn reggel megkisérli a kikötő elhagyását.*

K irályi kitüntetést kaptak az angol hadihajók parancsnokai

London, december 17.

(Havas.) Az angol tengernagyi hivatal szombatesti közleménye szerint *VI. György kitüntette az Ajax, az Achilles és Exeter hajók parancsnokait.*

Német ujságiró az „uj Emden" hősiességéről

Montevideo, december 17.

(Német Távirati Iroda.) Egy német ujságiró hosszabb ideig tartózkodott az *Admiral Graf Spee* páncéloshajón s a hajó kapitánya *Langsdorf* tengerészkapitány részleteket közölt vele a hajónak *több mint negyedéves cirkálóutjáról.*

Kevés jelét látni annak — irja a német ujságiró —, hogy a páncélos hajó *nehéz ütközetben* állott! Száz apróság elárulja azonban, hogy a hajó hosszu ideig volt távol a hazájától. *Napok óta most elsőizben volt a hajón meleg étkezés.* A tisztiétkezőben is láthatók *a gránát repeszdarabok* nyomai.

A hajó több mint egy negyedévig volt uton, elzárva a külvilágtól, minden pillanatban riadókészültségben és három hónapon át több világtengeren nyugtalanitotta az angol hajózást.

A hajó ezzel folytatta az *„Emden"* világháborus cirkálását. Maguk az angol közlések megerősitik, hogy *a német hajó több mint ötvenezer tonna térfogatu hajót süllyesztett el.* Az ütközet alatt a parancsnok a páncéltorony legmagasabb helyén állott.

Egy gránátszilánk fején, másik vállán találta,

mindkét esetben könnyebben. Az egyik lövedék becsapódásának erejétől a földre esett, de nemsokára ujból talpon volt és *mindvégig irányitotta a harcot.* Hősiesen viselkedett *Griegat* tengerészhadnagy, aki *a harminchat elesett tengerész között van.*

Az ütközetben mindkét lábát ellőtték,

de akkor is aziránt érdeklődött, hogyan áll a harc és boldog volt, amikor hallotta, hogy az *Exeter* harcképtelen. Egy órával később *Griegat meghalt.*

Sulyosan sebesült tengerészek nem engedték, hogy elvigyék őket helyükről.

A hajó megsebesült repülője, amikor bajtársai el akarták vinni, azt mondta nekik: *„Hagyjatok itt feküdni, lőjjetek tovább."* A könnyen sebesültek közül sok *csak másnap jelentkezett sebesülésével.*

Hat angol hadihajó várja a Graf Speet

Newyork, december 17.

(Havas.) Az urugay-i kormány közölte a német követséggel, hogy *a Graf Speenek vasárnap este nyolc óra előtt (helyi időszámitás szerint) el kell hagynia az uruguayi vizeket,* ellenkező esetben a háboru idejére internálják.

Egy urugayi parti őrhajó a partok közelében észrevette a Cumberland és az Achilles angol cirkálókat. A Dunkerque páncélos, Renown cirkáló, Barham páncéloshajó és az Arc Royal repülőgépanyahajó ugyancsak a láthatáron van.

A német legénység lázasan dolgozik a Graf Spee hadihajó kijavitásán és délután a kéményekből füstjéből arra lehetett következtetni, hogy a hajó indulásra készen áll. Meg lehet figyelni, hogy a tengerészek igazgatják a megfigyelő nyilásokat. A légelhárító ágyuk tornyát is kijavitották. Az ágyukezelők kipróbálták az ágyuk mozgathatóságát. Az ütközet lehetősége részben az időtől és a látási viszonyoktól függ.

Segitséget kap a Graf Spee?

Angol vélemény szerint még mindig bizonytalan, hogy az Admiral Graf Spee *mikor* hagyja el a montevideói kikötőt. Hir szerint *a sérüléseket nem lehet teljesen rendbehozni a hajón és ezért több ágyut és alkatrészt a szárazföldre szállitottak.* Római jelentés szerint:

a sulyos helyzetben lévő Admiral Spee rövidesen segitséget kap: a zsebcirkáló testvérhajója, az Admiral Scheer egy tengeralattjáró flottilla kiséretében teljes gőzzel siet a La Plata torkolata felé.

Katonai szakértők véleménye szerint *könnyen lehetséges, hogy a háboru első nagyszabásu tengeri csatája ezen a vidéken fog lezajlani.*

A megsérült angol cirkáló a nyilt tengeren

Buenos Aires, december 17.

(Német Távirati Iroda.) Bahia Blancából származó hir szerint

az Exeter angol cirkálón sikerült a hajóba benyomult vizet részben eltávolitani

és az ár beálltával a *hajót szabaddá tenni.*

RÓKÁK BUNDÁK KÉPEK NERCEK
Schmideg SZŰCS
PÁRISI UTCA 3.

NOTESZ

1.

Londonból jelentik a *Notesz*-nek: az Evening Standard montevideói tudósitója *kedélyes beszélgetést folytatott azokkal az angol tengerészkapitányokkal, akik hetekig a német Admiral Graf Spee páncélos-hajó foglyai voltak.* Az angol kereskedelmi kapitányok — irja a Dél-Amerikában cirkáló londoni riporter —, szállodájuk halljában fogadtak és kitünő hangulatban, a legjobb testi és lelki kondicióban mondották el *a német zsebcirkálón szerzett „uti benyomásaikat".* — Üditő volt számomra — folytatja a tudósitás — *a tengerészek bajtársias szellemének* ujabb és ujabb bizonyságait meghallgatni. Honfitársaim ugyanis *egymással versenyeztek az Admiral Graf Spee tisztikarának dicséretében.* Langsdorf kapitányról egybehangzóan az a véleményünk alakult ki, hogy a német tengerésztiszt — *„izig-vérig gentleman".* *A foglyoktól ugyanis nem vették el a pénzüket, szabadon vásárolhattak ételt, italt és cigarettát, kedvük szerint tartózkodhattak akár a fedélzeten, akár kijelölt kajütjeikben.* A német és angol tisztek közötti érintkezés is mindvégig *„gentlemanlike"* volt: kölcsönösen ügyeltünk egymás érzékenységére — mondották — *és az angol-német háboru megszünt beszédtéma lenni az Admiral Graf Speen.* A riporter megkérdezte az angol kapitánytól, hogy *hol voltak és mit csináltak az ütközet alatt?* A válasz igy hangzott: — Amikor az ágyuzás megkezdődött, *Langsdorf előlékenyen betessékelt bennünket a hajó élelmiszerraktára mellett levő legjobban védett kajütbe. A hajókaszinóból bridzskártyát hozattunk és a pokoli ágyutüzben két és fél óra hosszat bridzseltünk.* Majd amikor meguntuk, és a helyzet már barátságtalanná vált, azzal szórakoztunk, *hogy a kajütbe behulló angol nehéz gránátok repeszdarabjait szedegettük össze...*

* Karácsonyra ajándékot a Smart-parfümérieből.

2.

F. Montgomeryt, az Egyesült Államok budapesti követét mindig a *gyors elhatározások* emberének ismerték. Most ujból bebizonyitotta, hogy még a háborus bonyodalmak alatt sem változott meg közismert természete. Az elmult napokban ugyanis kábelsürgönyt kapott családjától, amelyben arra kérték, hogy ha lehet, *töltse velük szük családi körben a karácsonyi ünnepeket.* F. Montgomery követ nem töprengett sokáig azon, hogy mit csináljon, hanem *megváltotta a jegyét a legközelebb induló olasz hajóra és karácsony napjára már otthon is lesz — Amerikában.* Elutazása előtt azonban a követség vezető tisztviselőinek megmondotta, hogy *a budapesti diplomáciai kar ujévi tisztelgésén, amely január első felében lesz a királyi Várban, már Budapestre érkezik* és ő is megjelenik a Kormányzó előtt.

* A Semler-cég közismerten kiváló minőségü szöveteiben ma is igen nagy a választék.

3.

Hóman Bálint kultuszminiszter az elmult héten — vasárnap és hétfőn — kétszer is szerepelt, mint esküvői tanu. Első alkalommal kitünő munkatársa, *Haasz* Aladár miniszteri osztályfőnök esküvőjén, aki a nagy népszerüségnek örvendő veszprémi főispán, *Mesterházy* Ferenc nővérét, *Mesterházy* Máriát vezette oltárhoz, másodizben pedig személyi titkára, dr. *Keöves* András esküvőjén, aki *Vangel* Évát vette feleségül. A vasárnapi esküvőt a zalamegyei Kemend-Olláron tartották meg, a hétfőit a városligeti jáki kápolnában. Itt a kultuszminiszter tanutársa *Milos* György volt, a Pesti Hazai vezérigazgatója.

* Utánozhatatlan a Kosztelitz Levendula.

4.

A német gazdasági delegáció, amely pár nappal ezelőtt fejezte be tanácskozásait a román fővárosban, hazautaztában *rövid pihenőt tartott Budapesten. Clodius* követ, a bizottság vezetője és munkatársai, dr. Albin Lenkh, dr. Hietel és Max Müller két napig pihentek nálunk, majd tovább utaztak Berlinbe...

* A legszebb ólomkristályok és porcellánok Verő-nél (Izabella-u. 50 és Kristóf-tér 6.).

5.

Két előkelő ur érkezett vasárnap Budapestre, hogy itt töltse karácsony hetét. Az egyik Thomas Hope *Troubridge* kapitány, Sir Ernest *Troubridge* admirális fia. *Troubridge* admirális a *Nemzetközi Dunabizottság első* elnöke volt. A háboru után fiával együtt több évet töltött a magyar fővárosban, mint a magyar ügy igaz pártolói és Magyarország őszinte barátai utaztak el. *Troubridge-el* együtt érkezett Budapestre Lord Herbert *Samuel*, Anglia volt liberális belügyminiszterének fia, The Honourable F. A. *Samuel.*

* Különleges szőrmemodellek délutáni, esti és sportbundák az 1939-es év szőrmeujdonságaiból Molineaux, Paquen és Schiaparelly modelljei szerint Bunczel Belvárosi Szőrmeházában, IV., Kamermayer Károly-utca 4. gazdag választékban kapható. Divatprémek, sportra: biber, ozelott, mosómedve, délutánra nerz, breitschwantz, barna hermelin, perzsia, esti ruhához ezüst- és kékróka, fehér hermelin, nerz boleró. Ujdonság: grönlandi polar róka.

6.

Ki lesz Budapest uj detektivfőnöke? Erről beszél mindenki a főkapitányságon. *Laky* Lajos főkapitányhelyettes, a budapesti rendőrség népszerü, kitünő detektivfőnöke ugyanis nyugalomba vonul és máris megindultak a találgatások, kivel töltik be ezt a fontos posztot. *Bártfay* János és *Szrubián* Dezső rendőrfőtanácsosokat emlegetik, mint a legesélyesebb detektivfőnök-jelölteket...

Ma Friedmann Mici kalapja vezet. Harisköz 1.

7.

A budapesti kereskedők körében komoly ijedelmet keltett a karácsony előtti hetekben az a hir, hogy urak és hölgyek között uj divat kapott lábra, amely érzékenyen érinti a vásárlókedvet. *A vészhir szerint az uj divat abban áll, hogy említett hölgyek és urak a háborus év hangulatában a különböző államok között létrejött „megnemtámadási" szerződések mintájára „megnemajándékozási szerződéseket kötnek egymással,* ami röviden ugy értelmezendő, hogy *„nem adok neked semmit, tehát Te sem adj."* Szerencsére a vészhir — mint *aranyvasárnapon* kiderült — *„célzatos koholmány."* Igaz, hogy sokan megkötötték a szerződést, de még többen — *nem tartották be.*

* *Idén is,* mint minden évben, karácsony előtt, óriási választék Tretorn és más külföldi és belföldi gumicipőkben és csizmákban. Különleges estélyi cipők, diszpapucsok. *Münchengrätzinél,* Kossuth Lajos-utca 15.

8.

Vasárnap este *a csillogó karácsonyfa alatt* tartják meg eljegyzésüket borsai *Csorba* Klára és verőcei *Andrássovich* István repülőhadnagy. *Csorba* Klára neve nem ismeretlen a magyar közönség előtt, *még a háboru előtt a nagy külföldi lapok is többször hirt adtak róla, mint a sangháji Rádió közkedvelt magyar énekesnőjéről.* Csorba Klára akkor az India óceánon tett nagyobb hajóutak, igy került el Sanghájba, ahonnan mint első magyar utas szállt fel az *„Atlantic-Clipper"*-re, amely „Jenki-Clipper" testvérgépe. A Csendes-óceán utvonalán Hawai érintésével érkezett San Franciscóba, ahol magyar hangversenyt adott s ugyanigy magyar énekelő-adásokkal szerepelt Detroitban, Chicagóban s végül Newyorkban. Az amerikai metropolisból közvetlenül a háboru kitörése előtt érkezett haza a karácsonyi menyasszony, aki jelenleg Budapesten, a Stefánia-uton, saját villájában lakik...

* Angol szövetmaradékok — Fótinál.

* A karácsonyi vásár utvesztőjében biztos iránytü: *Collier* modern ékszerüzlet, hol kevés pénzért ötletes, izléses ajándéktárgyak tömege várja Önt. Párisi-utca 2. (Váci u. sarok.)

9.

Newyorkból irja a *Notesz* egyik barátja: Mióta szinházat játszanak az Egyesült Államokban, a sorozatos előadások *világrekordját* az „Abie's Irish Rose" *(Budapesten „Ábris rózsája" cimen került szinre a Fővárosi Operettszinházban mérsékelt sikerrel)* tartja 2532 előadással. Ezt a rekordot december első napjaiban *megdöntötte* a Jack Kirlkand—Erskine-darab, a *„Tobacco Road"*, ameiy *2533-szor került szinre megszakitás nélkül* minden este és kétszer hetenként délután egy Broadway-szinházban..

* A legcélszerübb téli ajándékok: siöltönyök, kötött ujjas, sportmellények és a speciális Sputz-bluzok. (Kigyó-u. 2.)

* A legszebb ólomkristályok és porcellánok Verő-nél (Izabella-u. 50. és Kristóf-tér 6.)

10.

Magyar szabadsághős szobrát avatták fel vasárnap délelőtt a Teréz-körut és a Szondy-utca sarkán. *Németh* Aladár elkészitette *Bory* Jenő szobrászmüvésszel *Szondy* Györgynek, Drégely vértanuságot szenvedett hős védőjének szobrát. Az emlékmü felavatásái ünnepségén sok előkelőség jelent meg. *Nagy* László képviselő mondta az ünnepi beszédet. Ezután a *Szondy*-család nevében dr. *Szondy* Viktor külügyminiszteri miniszteri tanácsos ismertette a család történetét, majd elhelyezte a szobron a *Szondy*-nemzetség koszoruját. Végül *Németh* Aladár a Britannia-szálló igazgatósága és alkalmazottai nevében koszoruzta meg a szobrot...

* Porcellán és ólomkristály diszlárgyakban megkezdődött a karácsonyi vásár Cristallónál, Petőfi Sándor u. 2.

11.

Jules *Sauerwein*, a *Paris Soir* szerkesztője, aki többizben bejutazta már a világot, legutóbb Sziriában volt. Hazautaztában az elmult hét végén két napot Budapesten töltött.

* Telgárt sporthotel (Alacsony Tátra). Karácsonyra szobafoglalás korlátolt számban. Európa Utazási Iroda, Dorottya-u. 10. Tel.: 182-711.

12.

A legnagyobb angol autós szaklap első oldalán „Leighweight from Hungary" cimen számol be Urbach Lászlónak uj kismotor konstrukciójáról. Az angol lap igen nagy jelentőségünek találja az ismert magyar motorversenyző „Mátra" néven forgalomba hozott motorját.

Minden hangszer
Sternberg
hangszergyár Rákóczi-ut 60.

Ahány Alkalom, Annyi ARKANZAS Ajándék...
Váci-utca 20

A százesztendős Pesti Hazai Első Takarékpénztár

Ezelőtt *száz évvel* alapitotta meg *Fáy András*, költő és meseiró a Pesti Hazai Első Takarékpénztárt, amely azóta az ország egyik legelső pénzintézete lett. Az intézet diszes ünnepséggel emlékezett meg az alapitókról és a pénzintézet eredményekben gazdag multjáról. Abba a terembe hivták össze a diszközgyülést, ahonnan a pénzintézet százéves utjára indult: a pesti Vármegyeháza közgyülési termébe. A megjelentek soraiban ott volt a társadalom szine-java. Nagyernyei *Erney* Károly titkos tanácsos, felsőházi tag, a Pesti Hazai Első Takarékpénztár elnöke, *Milos* György kormányfőtanácsos, a takarékpénztár vezérigazgatója fogadták

vitéz nagybányai Horthy Miklós kormányzót.

Bejelentette *Erney* Károly, hogy a Kálvin-téri református templom kriptájában koszorut helyeztek a takarékpénztárat alapitó Fáy András sirjára. A Gondviselés száz évig tartotta fenn intézetünket, — mondotta, — megsegitett bennünket nehéz viharokban s mi a második száz esztendő küszöbén igéretet teszünk arra, hogy

az egyetemes magyar érdekeket ugyanugy fogjuk szolgálni az elkövetkező időkben, mint azt tettük az elmult száz esztendőben.

Milos György visszapillantást vetett az intézet életének száz esztendejére. Gondolataink visszaszállnak az intézet bölcsőjéhez — mondotta többek között —, amely itt ringott a Vármegyeház székházában. Végigélte az intézet a megpróbáltatás, az elnyomatás, a dicsőséges szabadságharc, a világháboru borzalmai, a hazai kétharmadrészének elvesztését. Milyen nehéz volt megtalálnia a magyarnak a magyart. Elfogódottan, mély hódolattal emlékezem meg — mondotta —,

egy hős tengerésztisztről, aki megváltóként jött és lett Magyarország dicsőséges vezére.

Milos e szavainál a *közgyülés tagjai helyükről felállva, melegen ünnepelték a kormányzót.* Reméljük — folytatta Milos György —, hogy a még ezután is *gyarapodó ország* uj századának küszöbén is lelkes támogatója lesz a megnagyobbodott haza uj erőinek a reáváró nagy feladatok teljesitésében a Pesti Hazai Első Takarékpénztár.

Először dr. *Reményi-Schneller* Lajos pénzügyminiszter köszöntötte a jubiláló egyesületet a *kormány* nevében. *Endre* László Pest vármegye közönsége, *Body* László alpolgármester a székesfőváros polgársága nevében köszöntötte a takarékpénztárat és megemlékezett azokról a kapcsolatokról, amelyek a takarékpénztár és a főváros között egy évszázada között fennállanak. Vitéz *Bessenyői* Miklós, a Bajai Takarékpénztár vezérigazgatója, *Csikós* András a Székesfehérvári és Fejérvármegyei Takarékpénztár vezérigazgatója után *Hegedüs* Lóránt idézett Fáy András aforizmáiból, végül a TEBE nevében azt a kivánságát fejezte ki, hogy a Pesti Hazai Takarék, amely nemzetünkkel szorosan összeforrt,

Széchenyi és Kossuth szellemét fejlesztette,

tovább folytassa további 100 esztendejének fájdalmas müködését. Milos György vezérigazgató bejelentette, hogy az igazgatóság elhatározta, hogy Dél-Baranyában lévő 210 holdas birtokát felajánlja a Vitézi Széknek, egyik pestkörnyéki városban felállitandó megyei kórházra 50.000 P-t adományoz. Elkészitteti Fáy András szobrát s azt Budapesten való felállitásra a székesfővárosnak adományozza. Megfesteti a kormányzó arcképét és azt egy felvidéki városnak adományozza. Az 1939-ben már kiadott 110.000 P-n felül ujabb 10.000 P-t juttat jótékonysági egyesületeknek. Nagyobb összeget juttatnak osztalékfizetésre és a vállalat nyugdijpénztárának. Azoknak a tisztviselőknek, akik 1939-ben a pénzintézetnél ténylegesen szolgáltak, vagy az intézet nyugdijasai, jubileumi ajándékként kétbavi fizetésüket adományozza.

Kitüntetések

A kormányzó *Erney* Károly elnöknek, *Milos* György vezérigazgatónak, *a legteljesebb kormányzói elismerés* nagy jelvényét adományozta. *Vajda* Ákos ügyvezető igazgató a Magyar Érdemrend középkeresztjét. *Fábry* Géza igazgató és *Segesváry* Béla pénztári főigazgató a Magyar Érdemrend tisztikeresztjét kapta. *Wydler* Tivadar igazgatóhelyettes, *Prileszky* Kálmán ny. igazgatóhelyettesnek elismerését nyilvánitotta. *Dulcz* Antal és *Mócs* János igazgatóknak, *Fuchs* Emil ny. igazgatónak, *Scheidl* Ágoston ny. jogtanácsosnak a *kormányfőtanácsosi* cimet, *Menczel* Lajos h. igazgatónak és *Guttosch* Ede fiókigazgatónak a *kormánytanácsosi* cimet adományozta. *Vargha* Géza és *Krizsán* József altiszteknek pedig a Magyar Ezüst Érdemkeresztet juttatta.

Előléptetések

A takarékpénztár igazgatósága *Prileszky* Kálmán és *Carandini* Guidó igazgatóhelyetteseknek az igazgatói, *Such* József és *Rieger* Gyula cégvezetőknek az igazgatóhelyettesi cimet adományozta, *Németh* Jenő, *Zilahy* István, *Bäcker* György főnököket, dr. *Kiss* János jogügyi előadót és *Rácz* Imre deviza-intézőt a cégvezetői jogosultsággal ruházta fel. *Devecis* Jenő pénztári aligazgatónak a pénztári igazgatói, *Török* Zoltán, *Póka* Kálmán és *Kreutzer* Géza fiókpénztári aligazgatóknak a fiókpénztári igazgatói, *Walkó* Ottó főnöknek a pénztári aligazgatói, vitéz *Mátray* Dezső és *Wirthl* Andor főnökhelyettesnek a főnöki cimet adományozta.

Legszebb ajándék a
VÁRADY
NYAKKENDŐ. IV., Váci ucca 5

Pezsgő, kaviár, csokoládé a veszedelmes betörő lakásán

— A Hétfő Reggel tudósitójától. —

A detektivek razziázás közben találkoztak *Juhász* István rovottmultu fiatalemberrel, aki a nyár folyamán szabadult ki a börtönből. *Juhász* a detektivek láttára *menekülni* igyekezett. Elfogták, vallatóra fogták a főkapitányságon. A börtönből való szabadulása után *Juhász* István büntársával, *Bács* Sándor és *Jurina* János munkásokkal

tizenkétrendbeli villabetörést kötött el.

Főleg Budán *„dolgoztak"*, *rengeteg értékes holmit szedtek össze.* A *Juhász* lakásán megtartott házkutatás során *sok pezsgőt, kaviárt, csokoládét, rumot találtak a detektivek.* Megnevezte orgazdáit is, akiknél ugyancsak rengeteg lopott holmit találtak. A *Juhász*-banda

huszezer pengő értékü holmit zsákmányolt rövid néhány hónap alatt.

A rendőrség mind a három betörőt orgazdáikkal együtt letartóztatták.

Tea helyett
FEJAMIN
tabletta cukorral és citromízzel 1 csészére való 4 fill.
Mindenütt kapható! Forgalomba hozza: Ács József Budapest, Nürnberg-u. 8

A jókedv négy testőre
Esterházy pezsgője:
négy
Áldomás, Lakodalmas, Billikom és Vin Nature

Lemberger József Gr. Tisza István-u. 9. a leghasznosabb karácsonyi ajándék
a cégemnél vett cipő, papucs és hócipő. Olcsó árak.

Dr Pauncz Penzió
Parád
idei fütött erkélyes, folyóvizes szobák magasiati fütlio, téli sportok, hosszú tartózkodásnál nagy árengedmény. P... pesti érdeklődés d. u. ½3—½6. T...

TEGNAP DÉLBEN ÚJABB LÉGITÁMADÁS ÉRTE BERLINT

Berlin, március 10. A Nemzetközi Sajtó Tudósító jelenti: Csütörtökön a déli órákban amerikai bombavető kötelékek újabb támadást intéztek Berlin ellen. Mint illetékes helyről közlik, az ellenséges gépek zárt felhőtakaró fölött repültek be. A kedvezőtlen időjárás súlyos akadálya ellenére a német légvédelem már a berepüléskor, majd az egész támadás alatt jó hatással szállt szembe az ellenséges kötelékekkel.

Az eddigi jelentések szerint számos négymotoros bombázót és vadászgépet semmisítettek meg a támadó repülőgépek közül. Visszarepülés közben is állandóan támadták az ellenséges kötelékeket. Berlin egyes lakónegyedeiben épületkárok keletkeztek és a lakosságnak veszteségei voltak.

Berlin, március 10.

(Német Távirati Iroda) **A sűrű köd védelmében csütörtökön délben egészen Berlin térségéig előrehatolt északamerikai bombázókötelékeket odarepülőben és visszatérőben — különösen pedig Nagyberlin fölött — nehéz és igen nehéz repülőgépelhárító ütegek lőtték. Az elhárító tűz, amely a harc egyes szakaszaiban fokozottan erős volt, az ellenséges bombázóhullámoknak érezhető veszteségeket okozott. Máris megállapították bizonyos számú repülőgép lelövését.**

Berlin, március 10.

Mint a Német Távirati Iroda értesül, a Berlin ellen csütörtökön intézett légitámadásban az amerikai bombázókötelékek bombái a többi között súlyosan eltalálták a Rittberg-kórházat, a Hubertus- és a Hindenburg-kórházat, valamint a Vöröskereszt egyik barakk-kórházát. Érthető módon itt nagyobbszámú áldozata volt a támadásnak. Ezenkívül a német főváros kimondottan lakott negyedeire is estek bombák. *(MTI)*

Berlin, március 10.

Azok az északamerikai bombázókötelékek, amelyek a Berlin elleni támadásban résztvettek, nagyobbszámú rombolóbombát dobtak Hannover lakónegyedeire is. A kitünő légoltalmi intézkedéseknek köszönhető, hogy a károk — mint a Német Távirati Irodával közlik — aránylag csekélyek voltak. *(MTI)*

Sűrű ködtakaró

Berlin, március 10.

Azok az északamerikai bombavetőkötelékek, amelyek csütörtökön a déli órákban a Birodalom területére berepültek, a Német Távirati Iroda értesülése szerint *, az összefüggő nagy ködtakarót Berlin ellen intézett terrortámadás végrehajtására használják fel.*

Néhány városrész lakónegyedeiben károk keletkeztek és a lakosság veszteséget szenvedett.

A német légelhárítás *a kedvezőtlen időjárás nehézségei ellenére,* erőteljesen szállt szembe az amerikai bombavetőkötelékekkel és több négymotoros bombavetőt és kísérő vadászgépet semmisített meg. A támadásról visszatérő ellenséges kötelékeket a német légvédelem egész úton végig szünet nélkül támadta. *(MTI.)*

Berlin, március 10

A Nemzetközi Sajtó Tudósító jelenti: *Illetékes berlini körökben megállapítják, hogy március eddigi napjaiban a légiháború súlypontja a februárinál is nagyobb mértékben a nappali támadásokra tolódott át.*

Márciusban még egyetlen említésreméltó éjszakai támadást sem hajtottak végre birodalmi terület ellen, ezzel szemben már három nagy nappali légicsatára került sor március 4-én, 6-án és 8-án.

Szerdán volt a legnagyobbi amerikai nappali légitámadás a bevetett gépek számát tekintve.

A szerdai légicsata távolságok tekintetében *a háború leghosszabb légicsatája volt* A kedvező időjárás lehetővé tette, hogy a német vadászok már a Csatorna fölött felvegyék a harcot és *a küzdelem a Berlinig terjedő hatszáz kilométeres útvonalon és vissza szakadatlanul tartott.*

Ha ehhez a távolsághoz még hozzászámítjuk a megtévesztés céljából tett kitérőket és a Berlin fölötti keringést, úgy a csata 1500 kilométeres útvonalon folyt le.

Páris, március 10.

A Nemzetközi Sajtó Tudósító jelenti:

Edig 13 nagy légitámadás érte Nagy-Páris területét és a légitámadásoknak, mint hivatalosan közlik, 1938 halálos áldozatuk volt.

Az 1942 március óta tartó támadások következtében 3438 francia polgári személy sebesült meg. *3831 lakóház pusztult el, vagy rongálódott meg súlyosan.* A mult év december 31-ig a bombakárosultaknak csupán az államkincstárból kereken harminc millió frank segélyt fizettek ki.

Drámai jelentés a bombázott Rómából

Róma, március 10,

A Nemzetközi Sajtó Tudósító jelenti: Három nap óta Rómát egyik légitámadás a másik után éri.

A légiriadók egymást érik és különösen a külső városrészek állandó légitámadás alatt állanak. Minden nap 10 és 11 óra között jelennek meg az első bombázórajok a város fölött és attól kezdve egyik támadó hullám a másikat követi, legfeljebb egy-két órai szünettel.

A német légvédelem nem tanusít ellenállást, mert a németek Rómát továbbra is nyilt városként kezelik. Sem légvédelmi ágyúk, sem vadászrepülők nem lépnek működésbe. *Csupán a nyilt várossá nyilvánított területen kívül lehet olykor zárótüzet látni.*

A támadó repülőgépek így a város fölött sohasem találnak ellenállásra és nyugodtan célbavehetik a kiválasztott városrészeket.

Az összes támadások a külső városrészek ellen irányulnak, amelyekben nagy károkat okoztak eddig is.

Sokemeletes házakat földig romboltak a bombák a munkásnegyedekben. Ezek a *gyenge anyagból épült házak* kártyavárként omlottak össze és szomorú képet nyujtottak lakóik védtelenségéről.

Egy villamos központot és egy gázgyárat is eltaláltak és egész városrészekben most nincs villany és gáz.

A villamosok és villamos autobuszok nem közlekednek ezekben a városrészekben és a lakosság gáz híján nem tud főzni sem. Az emberek tömegesen menekülnek ezekből a városrészekből, még ha házuk nem is sérült meg.

Az emberek sűrű sorokban vándorolnak, holmijukat hátukon cipelve vagy gyermekkocsikban, taliceskákon tolva. Valóságos népvándorlás folyik a belváros felé.

A menekültek ott táboroznak ideiglenesen a Colosseum, *a Forum és a Palatium romjai alatt, amennyiben nem találnak lakást valamelyik ismerősüknél, egy-egy bolt hátsó szobájában, üres garázsban vagy iskolában.* Mivel az éjszakák hidegek és a hőmérő öt-hat fokra is leszáll, *a szabadban táborozók sokat szenvednek.*

Azt hiszik, hogy a bombázott városrészek lakosságának egyharmad része vándorolt el az utóbbi napokban.

Az egészségügyi viszonyok *rettenetesek.* Sok helyen a vízvezetékek is megsérültek.

Járványok kitörésétől félnek a meleg évszak beálltával és ez a legnagyobb gondja a hatóságoknak. A német hatóságok minden eszközzel igyekeznek segíteni, az olasz hatóságok is megteszik a magukét, de gyakran túlhaladja erejüket és szervezetüket a feladat nagysága.

Az ellenséges repülők pedig egyre kevésbé tartják tiszteletben a nyilt város fogalmát, *amelybe a rómaiak végső reményüket vetették.*

Német részről cáfolják a légitámadásokkal kapcsolatos angolszász jelentéseket

Berlin, március 10.

(Magyar Távirati Iroda.) A háborús események középpontjában illetékes német katonai körök megállapítása szerint a légi háború áll.

Német részről nem igyekeznek a német főváros ellen intézett nappali légi támadások jelentőségét vitatni, a támadások erejéről közölt angolszász adatokat azonban a mesevilágba tartozóknak minősítik.

Ezeknek a jelentéseknek a valótlanságát belső ellentmondásaik is elárulják.

Például a szerdai légi támadással kapcsolatban az amerikai jelentések 2000 gép részvételéről és 64 repülőgép elvesztéséről beszélnek, viszont ezzel szöges ellentétben áll az az angol adat, amely szerint a veszteségek öt százalékot tesznek ki.

Az ötszázalékos veszteség *körülbelül* igazolja a német hadijelentést, amely 112 amerikai repülőgép lelövéséről számolt be.

Éppen ilyen túlzottak a német repülőgépveszteségekről közölt amerikai adatok is.

Ennek igazolására német katonai körökben utalnak arra, *hogyha a német vadászkötelékek egy-egy amerikai nappali támadásnál valóban kétszáz gépet vesztenének, mint például a keddi és szerdai amerikai jelentések állítják, akkor a német elhárítás nem lehetne napról-napra olyan kemény, amint azt az amerikaiak maguk is elismerik.*

Ha a németek elbirnának ilyen arányú veszteségeket, akkor a német repülőgép- és személyzetutánpótlás valósággal varázslatos dolog lenne — mondják német katonai körökben és felállítják a dilemmát, hogy vagy a német légi haderő tartalékai kimeríthetetlenek, vagy pedig az angolszász jelentések nem felelnek meg a valóságnak.

Német részről az angolszász jelentések *valótlanságát* hangoztatják és megállapítják, hogy *a német repülőveszteségek az öt százalék alatt maradnak,* a repülőszemélyzet veszteségei pedig az 1.2 százalék körül mozognak. Ennek az eltérésnek az a magyarázata, hogy *a hazai terület fölött harcoló német repülők nagyrészének gépük elvesztése esetén is még mindig alkalmuk van a megmenekülésre.*

A csütörtöki Berlin elleni támadásról német részről még nem közöltek részleteket.

Újszerű rakéta-lövedéket használ a német légelhárító tüzérség

London, március 10.

(Bud. Tud.) *A 8. amerikai légi hadtest parancsnoksága közli, hogy a csütörtöki légitámadás alkalmával, amely főképpen a birodalmi főváros központja ellen irányult, a németek újszerű rakétalövedéket használtak. A lövedék egyszerre négy rakétát lövel ki. Az egyik ilyen lövedék egy amerikai bombázót a szó szoros értelmében kettéhasított.*

Titkos ülést tartott az algiri kormánybizottság

Vichy, március 10. A Nemzetközi Sajtó Tudósító jelenti: *Az algiri kormánybizottság — mint Vichyben hírlik — legutóbb titkos ülést tartott, amelyen Massigli külügyi kormánybiztos jelentést tett a marokkói helyzet kiéleződéséről. Marokkóban nem múlik el nap, hogy ne kerüljön sor véres összetűzésekre a mohamedán lakosság és a gaulleista csapatok között.*

A TŐZSDÉK

ÉRTÉKTŐZSDE

A MAI HIVATALOS ÁRFOLYAMOK

	Előző zárlat	Előfordult kötések	Zárlat
Hitelbank	136.5	—	136.5
Magyar Bank	96.5	—	96.5
Leszámitoló	98.—	—	98.—
Nemzeti Bank	432.—	—	432.—
Ker Bank	239.5	—	239.5
MOKTÁR	75.25	—	75.75
Pesti Hazai	168.75	—	168.75
Első M. Biztositó	1966.—	—	1966.—
Első Bp. gőzmalom	55.—	—	55.—
Hungária	108.—	—	108.—
Bauxit	772.5	—	772.5
Becsalsi	55.—	—	55.—
Borsodi szén	44.—	—	44.—
Szentlőrinci	30.5	—	30.5
Cementia	303.—	—	303.—
Drasche	71.—	—	71.—
Magnezit	934.—	—	934.—
Aszfalt	19.—	—	19.
Kőszén	1626.—	—	1626.—
Nagybátonyi	85.—	—	85.—
Salgó	250.—	250	250.—
Urikányi	65.4	—	65.4
Fővárosi	14.8	—	14.8
Pallas	10.6	—	10.6
Fegyver	165.—	165	165.—
Ganz	72.—	72	72.—
Rima	347.3	—	347.3
Soproni vasáru	67.5	—	6 .5
Hofherr	46.5	46.5	46.5
Ausztria	85.—á	—	85.—á
Duna-Száva	12.5	—	12.5
Trust	142.—	—	142.—
Délcukor	232.—	—	232.—
Magyar cukor	375.25	—	375.25
Georgia	65.5	—	65.5
Goldberger	159.—	—	159.—
Magyar kender	74.1	—	74.1
Pamutipar	126.25	—	126.25
Szegedi kender	311.75	—	311.75
Chinoin	65.—	—	65.—
Gumi	136.25	—	136.25
Vasúti forgalom	60.5á	—	60.5á
Pálfalvi	50.5	—	50.5

Államadóssági kötvények zálogjelvelek:

Kényszerkölcsön (91), zárlat 91, 1941. évi nyereménykölcsön (96), 96, zárlat 96, 1941. évi 4.5%-os járadékkölcsön (74), zárlat 74, 1942. évi 3%-os törlesztéses kötvény (52), 52, zárlat 52, 1914. évi főv. kötv. (607.5), zárlat 607.5, Búzakötvény (mázsánként 40), 40, zárlat 40.

TERMÉNYTŐZSDE

A mag- és terménypiacon a forgalom csekély. A még értékesítésre váró magvak iránt a gazdaközönség részéről inkább vételi érdeklődés mutatkozik, mint eladási, hogy a tavaszi vetőmagszükségletét kielégítsék. A keresett cikkek között elsősorban szerepel az ólomzárolt lucerna- és lóhere-mag, a takarmányrépamag és a tavaszi bükköny.

ISZAPTENGERRÉ VÁLTOZOTT A NETTUNÓI CSATATÉR

Róma, március 10.

A Nemzetközi Sajtó Tudósító jelenti: Az utóbbi hetek nagy esőzései az egész anziói és nettunói csatateret iszaptengerré változtatták. Olykor hideg és hőesés teszi még nehezebbé a harcoló katonák életét. Régebben csak a hídfőállás keleti része volt járhatatlan a Pontini-mocsarak újraelárasztása következtében, most azonban már az eddig száraz területek is eliszaposodtak. A becsapódó gránátok nyomán egész sárszökőkutak szöknek magasba és a katonák csizmájára vastag sárréteg ragad. Ilyen körülmények között a csata szünetel és a kölcsönös felderítő előretöréseken kívül csak a tüzérségi tevékenység élénk.

Rómában mindennap, de különösen éjszaka gyakran hallani az ágyúdörgést és olykor még az ablakok is reszketnek. A római nép azonban már hozzászokott ehhez és miként a legutóbbi súlyos harcok sem izgatták, most sem izgatja az a lehetőség, hogy az ellenség jelenlegi védekezéséből esetleg újból támadásba mehet át. A római lakosság már hetekre előre terveket készít és jelenleg különösen a közeledő húsvét foglalkoztatja. Az áruházak a nehézségek ellenére húsvéti ajándékoknak való árut kaptak Észak-Olaszországból és nemsokára megtelnek a kirakatok. Az istentiszteletek programja a Szent Péter-templomban és a többi templomokban húsvétkor épp olyan lesz, mint az előző években.

Két hónapra betiltottak egy svájci lapot

Zürich, március 10. *(Magyar Távirati Iroda)* **Hivatalosan közlik: A sajtó- és rádióosztály sajtóbizottsága két hónapra betiltotta a Zürichben megjelenő „Der Aufbau" című hetilap megjelenését. Az intézkedés oka az, hogy a lap súlyosan megsértette a semlegesség megóvására vonatkozó sajtó-előírásokat, amit a lap azzal követett el, hogy külföldi szerzők cikkeit közölte, amelyek ellenállásra, szabotálásra és polgárháborúra tettek felszólítást a Svájc által elismert egyik külföldi kormány ellen.**

KIADJA A LIBERTAS IRODALMI ÉS LAPKIADÓ VÁLLALAT K. F. T.
Megjelenik heten-ént hatszor. ○ Előfizetés havonta P 3.60, negyedévre P 10.—

Felelős szerkesztő: LOVÁSZY MÁRTON
Szerkesztő: DR. RÁTKAI KÁROLY
Felelős kiadó: DROZDY GYŐZŐ vezérigazgató

HUNGÁRIA HÍRLAPNYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG, BUDAPEST, V. ker., Vilmos császár-út 34. sz. ○ Felelős: vitéz Bánó Lehel igazgató.

KISHIRDETÉS

10 MILLIMÉTER kiemelt, változatos szedéssel 12 P. Sűrű, folyamatos szedéssel 8 P. Állás, okt, 5.60 P

FREUND és FISCHER fizet legtöbbet használt férfi-, női- és egyenruhákért

CIPŐKÉRT, fehérneműért, feloszlatott háztartásért, és szövet FÜGGÖNYÉRT varrógépért. Hívásra megy.

Dobozi-u 27. Hétfőn is. T.: **422-571**

Textil és divatárú kereskedők figyelem!

Nyers női gumifix tct. 394.24. Nyers női gumifix tct. 515.04. Gyermek mackó-nadr. I. sz. 51.39 Pataki József kötött-szövöttáru nagykereskedő, Bpest, Ráday-utca 41.

Bérbeadó

lakáshivatalmentesen IX., Mester-utcánál, közvetlen villamosmegállónál

2 szoba-hallos luxuslakások

május 1-re, közp.fűtés, melegvizzel. Iroda. V., Klotild utca 12/C. I. Tel.: 124—915.

Használt férfiruhákért

egyenruhákért legmagasabb árat fizetek. Hívásra megyek! Telefon: **224-761** hétfőn is, 4 óra után is.

Briliánst

árát, ezüst tárgyakat, magas áron veszek. Régi aranyból új tárgyakat készítek. Javítások megvárhatók. Holczer ékszerész, Ferenciek-tere négy. **Tel.: 187-304**

KORMOS FALAK FÜSTÖS

tapéták tökéletes tisztítása Baross-u. 99. **Hungária** Tel.: 131-309. Díjt. bemut.

PERZSA-

szőnyeget legmagasabb áron VESZEK. SÁGLAM ISMET Zichy Jenő-u. 10. **114-390.**

Használtruha

cipő, fehérnemű, egyenruhát SOKAT FIZET. Visnovszkyné, Teleki-tér 10. T: **143—868**

Lakást butorral is

átvennék. Telefon: 124—654.

Megveszem kopott, szakadt, perzsa- és perzsalábbutidáját. Telefon: 423—784.

Stráfkocsikkal

FUVART VÁLLALOK napi vagy állandóra Vidékre is. Tel.: 220—387.

Faházak eladására hozzáértő agilis szakembert keresek. Telefon: 290—078.

Gyönyörű **perzsabunda** SÜRGŐSEN ELADÓ. Kerti, Thököly-út 25. I. emelet 5.

Borzsönyligeti telkeimet bérbeadom. „Faház építésére is" jeligére a kiadóba.

Uránia **táskairógép** ELADÓ. „1800" jeligére kiadóba.

A VÉGBÉL BETEGSÉGEI

DR. IZSÁK EDE

Ára: P 3.—

Kapható az Esti Kurir kiadóhivatalában. Vilmos cs.-út 34

Árufuvarozáshoz kérjen **TRIKULIT**

PESTI KÖZPONT **226—238**

BUDAI KÖZPONT: **352—763**

Viharkabát, HÁTIZSÁK, KENYÉRZSÁK MOLNÁR GYULA

VII., Károly-körút 3/c. Sarokház. Tel.: 427-573

Briliáns nagyköveket

veszek privättól, magas árért. „Komoly ajánlatot kérek" jeligére Blocknerhez, Vilmos császár-út 33. szám.

LUPA-SZIGETEN

hajóállomásnál

bérbeadó 3 parcella

3 évi bér fejében felépítendő 2 sz. hall összk. faház negyedik telken. Értekezni 2—3, v. este. T.: 223—770.

PIANELLO

ZONGORA-HANGÚ **Sternberg** Rákóczi-út hatvan.

Elveszett

egy ARANYMELLTŰ csőtörtök este a Goldmark-teremben, vagy környékén. Tekintettel, hogy emléktárgy, NAGY JUTALOMBAN RÉSZESÜL a becsületes megtaláló. Budapest, Árpád-utca 10 I. emelet 1.

Vennékzongorát

v. PIANINÓT sürgősen **Telefon 115-934**

Andrássy-út 2. Tőzsde. Vidékről is.

Használtruha

cipő, fehérnemű, egyenruhát SOKAT FIZET. Visnovszkyné, Teleki-tér 10. T: **143—868**

Perzsa

és másfajta SZŐNYEGET veszek. PARDÓ, Hársfa-utca 27. Telefon: 220—894.

Pestszentlőrincen

2 szobás, adómentes, fürdőszobás, zártverandás, modern családi ház, pár napig 65.000 P-ért eladó. Pásztor iroda, Teréz-körút 47. Telefon: 126—146.

CREMONAI **mesterhegedű**

privátnak eladó. Megtek.: 11-én 3—6, 12-én 11—2-ig. II., Szász Károly-utca 5. II. 1

RÁDIÓT

házaknál javít legolcsóbban BETLEHEM, Cimbora-u. 162 Telefonhívó: 291—022.

KAMIÉBA-LÁNC RUGFA-RUGÓ

Kulikabát

Boleró

legszebb, legolcsóbb,

Kleinberger szűcsnél

Vay Ádám-utca 8. Népszínház-utca sarok. II. emeleten.

Mindent veszek

Bútort, régiséget, szőnyeget, porcellánt, ruhát, hagyatékot. Hívásra azonnal jövök. Klein, Klotild-u. 18. III. 2. Telefon: 124 — 974.

EZT TÁRCSÁZZA: **131—662**

Használt

RUHA, CIPŐ, FEHÉRNEMŰ, EGYENRUHÁÉRT **SOKAT FIZETEK**

DIÓSSYNÉ Teleki-tér 10. II. 6

Elfelejti bujá-baját

Ha hallgatja — Rubint rádióját

Márkás új készülékek minden kivitelben „RUBINT RÁDIÓ" VI., BAJNOK-UTCA 30

Briliánst

ezüstöt a legmagasabb árban veszek

SCHWARCZ DÁNIEL ékszerész KÁROLY-KÖRÚT 16

Horthy-körtér közelében hét bérleményű, 16.000 pengő hozamú, 1941 májusában elkészült kétemeletes bérház 200.000 pengőért kizárólag „Kőszén" részvények ellenében eladó. Tulajdonos megbízottja: V., Phönix-utca 11. II. em. 6. d. e. 9—11-ig.

FINN FAHÁZ lemezzel szigetelt

télen is lakható (szabad. bej.) HERKULES Wesselényi-u. 2. Tel.: 220-852. Felvilágosítás 8—3-ig.

Magas áron veszek

használt bútort, hagyatékot és háztartásban felesleges holmit. Blaumé, Baross-u. 129 I. 16. T.: 142—993. bármikor.

Fekete-gyapjú női tavaszikabát és emprimé ruhák, blúzok olcsón eladók. Ugocsa-u. 5. II. 1. 158—059.

BRILIÁNST,

ÉZÜSTÖT veszek. Javítások, foglalások megvárhatók. Hozott aranyból jegygyűrűket, egyéb ékszert készítek SCHWARCZ arany-műves. Dohány-u. 22. I. 4.

Citromlé viszonteladók részére.

Megrendelhető: telefon: 423-080

Zongorahangolást

szakbírálatot vétel-eladásnál szakszerűen végez Blau Dezső Bécsben végzett hangoló, Lauberger- és Gloss tanítványa. VI. Hegedűs Sándor-u. 18. T.: **224-698.**

Perzsa- és másfajta szőnyeget VESZEK HIBÁSAT IS Garay-tér 19. T.: 228-331

VIDÉKIEKNEK **garzónszobák** KIADÓK. Telefon: 124—654.

KÁRPITOS

munkát vállal legolcsóbban háznál is. Gecsey János, VIII. Mosonyi-utca 3. szám.

Eladó: komplett, szép teleháló szelon-, ágytakaró, sürgősen, Sas-utca 23. II. emelet 18.

Rádió, 5 lámpás, Orion szupergép, 460 pengőért eladó. Cím: Dob-u. 100. szabóüzlet.

MÁSODIK KIADÁSBAN MEGJELENT

ADÓNAPTÁR

Irta: **Barcza Béla** hites könyvvizsgáló. Tartalmazza az összes adónemek naptárszerű és naptárhoz nem kötött esedékességeit.

Ára: 6.50 P

Kapható az Esti Kurir könyvosztályában. Vilmos cs.-út 34.

Hibás rádióját

MA díjtalanul elhozatjuk, HOLNAP végleges árajánlattal szolgálunk, HOLNAPUTÁN megjavítva visszaküldjük, MINDIG lépést tart a rádiótechnika fejlődésével a

BELLAVOX RÁDIÓ-SERVICE

V., BÁTHORY-UTCA 9. SZ. Telefon: 114—224. 129—629.

Éjjel-nappal

MINDIG EZT HIVJA

130—473

viselt ruháért, bútorért varrógépért; szőnyegért, egész lakberendezésért felesz alott háztartásért LEGTÖBBET FIZETEK. MACH JENŐ, IX., ILLATOS-ÚT 6. SZÁM.

Beköltözhető öröklakások

IX., Mester-utcánál, közvetlen villamosmegállónál, május 15-re lakáshivatalmentesen elfoglalható 2 SZOBA-HALLOS és GARZON LUXUSLAKÁSOK, közp.fűtés, melegvizzel ELADÓK. Ugyanott 2 szoba-hallos lakások BÉRBEADÓK. Öröklakásiroda, V., Klotild-utca 12/C. I. Tel.: 124—915.

Szedje össze

nélkülözhető **használt ruháit**

fehérneműit legmagasabb áron megveszem. Binet, Karpfenstein-utca 18. **T. 137-634**

Síremlékek

egyszerű, díszes és fedőlapos kivitelben.

Baum szobrász

VII., Rottenbiller-utca 58. (Damjanich-utcával szemben) JUTÁNYOS ÁRAK!

Lakásában alhat

közvetlen a féreg-mentesítés után. Újrendszerű gázzal tökéletesen irtunk. (Nem cián) TOTAL vállalat, Révay-u. 25. (Opera mellett) T 120-829 Takarítást is vállalunk!

Pénzt talált

ha átadó, — kiadó lakását, villáját bejelenti Expressnél, Tel.: 422—156, Erzsébet-körút 16. fszt. 3.

HIRDETŐIRODÁKBAN DOHÁNYTŐZSDÉKBEN

is feladhat az

ESTI KURIR

részére

kishirdetést

ÚJ KÖNYVEK

MEDVECZKY BELLA:

HAVASI VIHAR

A kitűnő írónőnek ez a regénye már az első kiadás megjelenésekor is nagy feltűnést keltett; németre és olaszra is lefordították és külföldön is nagy sikert aratott. A regény egy nemzetközi szanatórium lakóinak életét mutatja be és drámai erővel leplezi le azt a sorsot, amely játékszereinek: az embereknek szeszélyesen osztogatja a jót és rosszat, de a nagy szenvedélyek fölött nincs hatalma. A bravúros környezetrajz, a jellemek plasztikus megmintázása és az elbeszélés színes lendülete teszik különösen értékessé a regényt, amely most új kiadásban kerül az olvasó elé.

OLAF DUUN:

TETEMREHÍVÁS

Olaf Duun-t kritikusai a «messzi Észak paraszt-Shakespeare»-jének mondják: regényei zsúfolt, robbanó erejű, tragikus írások, amelyek mindig az élet mélységeibe szállnak alá. A fiatal író közeli lelki rokona Knut Hamsun-nak. Ez a szép, nemes írás egy norvég parasztcsalád különös sorsait eleveníti meg. A fiú, szélesvállú, keményöklű hajós, valahol a déli vizeken vitorlázik, amikor értesül arról, hogy az édesanyja váratlanul meghalt, az apját pedig letartóztatták, hitvesgyilkossággal vádolva. Ez a tragikus pillanat indítja el a Tetemrehívás érdekes meséjét, amely a legszebb norvég tájak keretében pergeti az izgalmas cselekményt.

PETRARCA DÁLOSKÖNYVE

Az olasz líra legnagyobb alakjának Daloskönyve régóta a magyar irodalmi köztudat eleme. A régi fordítások azonban sorra-rendre elavultak. Most Sárközi György vállalkozott a Canzoniere új átültetésére. Munkája sikeres, zenei hatású nyelve, ötletes rímelése alighanem évtizedekre szóló érvénnyel megoldotta a Petrarca-fordítás kérdését. A Kétnyelvű Klasszikusok sorozatának ez a darabja is fontos eleme lesz a magyar művelődés világirodalmi tájékozódásának.

MOLIÈRE:

DON JUAN

Molière most éli újjászületését a magyar színpadon. Don Juan című vígjátéka nálunk kevéssé ismert darabjai közé tartozik, jóllehet lángelméjének ez a mű is biztos tanujele. A nagy nőhódító történetében a mulatságos jelenetek sziporkázása mögött finom lélektani megfigyelések húzódnak meg. Illyés Gyula remekbe készült fordítása Molière magyarországi pályafutásának szerencsés állomása. (Kétnyelvű Remekek-sorozat.)

Novalis és Hölderlin válogatott versei

A német romantika két halhatatlanjának legkiemelkedőbb alkotásait foglalja magában ez a kötet. Novalist és Hölderlint sokan lefordíthatatlannak tartották. A magyar lírai nyelv fejlődése a Nyugat nagy nemzedékére következő nemzedéket már eljuttatta oda, hogy sikerrel lásson neki a megoldhatatlannak tartott feladatnak. Rónay György ekként fordításával saját tehetségén kívül a magyar líra nagyszerű fejlettségét is képviseli és pedig teljes sikerrel. Fordítása a Kétnyelvű Remekek sorozatának egyik legjobb darabja.

PERCY MARKS:

A VÁLASZFAL

Az Egyesült Államok két nagy területe, Kelet és Nyugat között húzódik az eszmei válaszfal. Ezt a válaszfalat egy bostoni patricius család fia lépi át, aki családjával szakítva Nyugatra megy. A mult századbeli Amerika társadalmának pompás tükörképe ez a regény. A hirtelen nőtt nyugati óriásváros, Los Angeles mellett Kalifornia akkor még eredeti állapotban lévő vadonjai alkotják az érdekes történet hátterét.

GYUJTOGATÁSÉRT ÖTÉVI FEGYHÁZ

Id. *Csapó* Lajos ötvenhét éves bácskossuthfalvai lakos, gépészmunkás a tulajdonát képező motoros morzsolóval bérmunkát szokott vállalni. 1942. év tavaszán *Seitz* József gazda is vásárolt egy motoros morzsolót és a termését azzal csépelte ki. Id. *Csapó* Lajos így elesett ettől a munkától és *hogy bosszút álljon Seitz Józsefen, éjszaka felgyujtotta annak motoros gépét.* A tűz elharapódzott és a gépen kívül *sok termés is elégett.* A szabadkai törvényszék gyujtogatás bűntette miatt vonta felelősségre id. *Csapó* Lajost, akit e cselekményért *ötévi fegyházra ítélt el.* A szegedi tábla és most végső fokon a Kúria *Bán*-tanácsa *Miskolczy* Ágost koronaügyészhelyettes felszólalása után *ezt az ítéletet jogerőre emelte.*

Miért indultak romlásnak az aluminiumszobrok?

Néhány évvel ezelőtt szobrászaink divatbahozták az aluminiumnak bronz helyett való használatát. A szinte klasszikus bronz kényszerülten elhagyta a művészetekben elfoglalt előkelő rangját, bevonult a hadiiparba s helyét elfoglalta az igen megbízható, időtálló, jól önthető és formázható, ezenkívül rendkívül olcsó és Magyarországon nagy mennyiségben található aluminiumérc.

Azóta számtalan szobormű készült el az országban, főként a hadi emlékművek figurális részét készítették a könnyű fehér fémből és így Budapesten is találhatunk belőle jellemző és művészileg is kitűnően sikerült öntvényt, Gömbös Gyula sírja fölött áll az ősmagyar lovast ábrázoló aluminiumére-szobor.

Már-már úgy tetszett, hogy az új fém teljesen kiszorítja majd a háború utáni időkben is a bronzot, mikor a szobrászok meglepő felfedezésre jutottak.

— *Valami baj van az aluminiummal.* — állapították meg ijedten; műveik ércalakjain furcsa változásokat találtak. A szobrokon, különösen az öntés varratai táján, először apró, majd gombamódra szaporodó nagyobb és nagyobb szürkésfehér foltok jelentek meg, lassan-lassan elborították az egész szobrot.

Aztán a foltok helye egy szép napon kilyukadt.

A pusztulás egyes esetekben olyan méreteket kezdett ölteni, hogy a szobor összeroskadása rövid időn belül várható volt.

— Mi történt tehát az aluminiummal? Annál érthetetlenebb volt a megbízhatónak ismert fém által keltett csalódás, mert hiszen *az aluminiumszobor nem háborús találmány, csak Magyarországon először alkalmazták a jelenlegi háború alatt.* Amerikában, de Európában is évtizedek óta állnak aluminiumöntvényből készült szobrok, amelyek a bronznál is edzettebben állják az időjárási viszontagságokat s rajtuk semmi nyoma sincs a pusztulásnak.

Mikor sorban érkeztek a panaszok az aluminiumszobrok pusztulásáról, *a szobrászművészek kéréssel fordultak az Országos Irodalmi és Művészeti Tanácshoz:* kutattassa ki szakértőkkel a magyarországi aluminiumszobrokon tapasztalható veszedelmes betegség okát. A tanács össze is hívott aluminiumszakértőkből álló szakértő-bizottságot a kérdés vizsgálatára és sikerült tisztázni a hibák forrását.

— Nem kell félni az aluminiumtól! A fém megbízhatóságához semmi kétség nem fér, de az öntéséhez gyakorlat, ebből következőleg szakértelem kell, — állapították meg az aluminium magyarországi tudósai.

Az aluminium és ötvözeteinek tökéletes öntése már megoldott probléma. Gondoljunk csak arra, hogy tüzetvizet, tehát hőváltozásokat nyom nélkül viselő edények készülnek évek óta az aluminiumból s az öntészete terén elérték a fejlődés legmagasabb csúcsát. A szobrászatban való alkalmazása azonban nálunk nem ismerte a gyakorlatot.

Szobrainkkal műhelyhibák történtek.

Például olvasztására ugyanazt az olvasztóberendezést használták, amelyben a többi színes fémeket is olvasztották, senki sem gondolt arra, hogy az aluminiumot meg lehet fertőzni például a bronzzal, vagy a rézzel. *A réz például közelébe sem juthat a szoboröntéshez előkészített aluminiumnak, nemhogy ugyanabban a kályhában olvasszák, ahol eddig bronzot olvasztottak.*

Olyan kis mennyiségű réz elégséges a romboló folyamatnak elindításához, amelyet tizedszázalékokban is ki lehet fejezni.

A nyomozás során kiderült az is, hogy *aluminiumszobraink kisműhelyekben készültek, ahol a fertőzési szempontokra egyáltalán nem voltak tekintettel.* Hogyha ezek a szobrok gyárakban készültek volna, ahol olyan gondossággal készülnek például az aluminiumedények, hogy még annak a szerszámnak használatát is megtiltják, amely valaha rézzel érintkezett, akkor aluminiumszobrainkkal nem lett volna semmi baj sem.

FÖLEMELTE A KÚRIA egy izgató büntetését

Czitor István vásári árus Losoncon a leventeotthon előtt a fiát ki akarta emelni a sorból, azonban a fiú tiltakozott és kijelentette az apjának, hogy amíg engedélyt nem kap a feletteseitől, nem léphet ki a sorból és nem távozhat el a csapatjától sem.

Czitor István erre szitkozódni kezdett és olyan kijelentésekre ragadtatta magát, amelyek miatt izgatás vétsége miatt a budapesti büntetőtörvényszék ötöstanácsa elé került. Tizennégynapi fogházra ítélték el.

Az ügyészség semmisségi panasza folytán a Kúria *Töreky* Géza elnöklésével tartott tárgyalást ebben az ügyben. *Kovács* Péter koronaügyészhelyettes felszólalásában hivatkozott arra, hogy a vádlott rovottmultú, a terhére rótt bűncselekmény tárgyi súlya sokkal nagyobb s az ötöstanács által kiszabott büntetés nincs arányban a vádlott bűnösségi fokával.

A büntetés fölemelését kérte.

A Kúria ehhez képest *Czitor* István büntetését öthónapi fogházra emelte fel.

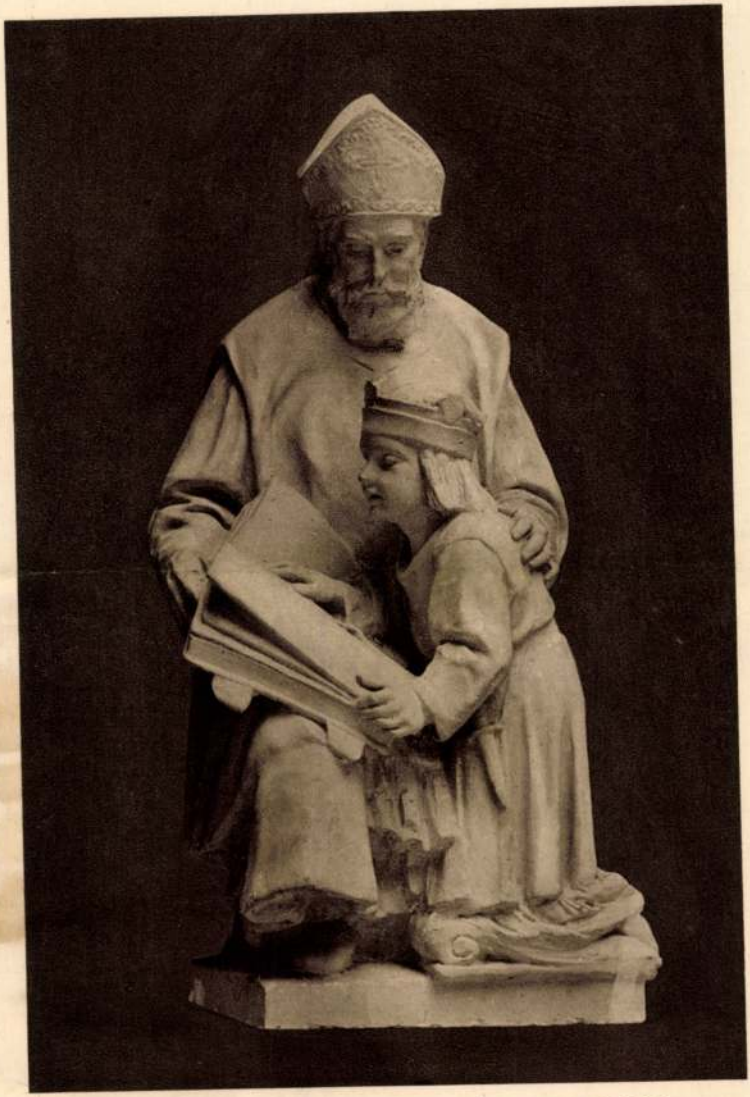

BORY JENŐ: SZENT GELLÉRT TANÍTJA SZENT IMRÉT

Bory Jenő

Kiállítás 1930. Szent Imre körút.

ségnek nem kell bemutatnunk a Pester Lloydot, a 89 éve fennálló magyar világlap mindenkor r publicisztika, a politikai és gazdasági hírszol- kritika napról-napra az ujságolvasó közönség

jesiteni, amikor ismét felhívjuk a magyar szellemi lései, külföldi tudósitásai, gazdasági információi, nemzeti érdeket szem előtt tartó politikai állás- esebb magyar körök véleményét tükrözik — a agyar ember számára nélkülözhetetlenek.

nyelven, de a legtisztább magyar szellemben en budapesti napilap, amely tényleg a reggeli zakai legfrissebb híranyagot, magas színvonalon

Bory Jeno

U 4272/130

Ali, budai pasa VIII. 210. — pasa

arck. II. 140.

Szalay Imre VI. 179

Bory Jenő

U. 4073

Bory Jan

U. 4002

Műemléket Orsz. Bizottsága T. 220

ladni a szabadba és elmondani fáknak, madaraknak, virágoknak, hogy milyen nagyon boldogok vagyunk. És ki meri azt mondani, hogy abból a pár ártatlan bárányfelhőcskéből eső lesz ma? Na, mert aki annyira fél az esőtől, az keresse meg az ernyőjét! Hát nem látjátok, hogy szegény cavaliere már nem tud tovább élni Mannati mérnök nélkül? Gyerünk Mannati mérnök elé!

Ezt a hosszu és tartalmas beszédet egyedül Itala tarthatta csak. Mint ahogy tényleg ő volt az, aki nem nyugodott addig, mig az egész család fel nem kerekedett, hogy elinduljon a széles fasoron Mannati elé.

Sandra ellenkezett ugyan egy kicsit és Mannati is szivesebben látta volna, ha bemehet a nagy nappaliba, minthogy kint a poros országuton, szép fekete ruhájában rémülten fürkéssze az eget, hogy nem zudul-e a nyakába valahonnan egy váratlan zuhany.

— Kérdezzük meg a cavalieret, — javasolta végső kétségbeesésében, de szegény öreg ma nem akart semmi mást, mint amit a kis ördögfiók Itala kivánt, Itala pedig sétálni akart, szaladgálni és elujságolni fünek, fának, virágnak, hogy Silvio Rómába megy.

Itala ma elemében volt és Borsa lovag igazán nagy örömét lelte a kis lányban. Ha beszélt, csak a végleteket ismerte; ami szép volt, az gyönyörü, isteni; ami rut, az rettenetes, borzalmas volt az ő szótárában.

— Ez a gyerek egészen olyan, mint Emilio, — jegyezte meg az öreg ur s mi tudjuk, hogy milyen szerencse, hogy Emilio nem hallotta ezt.

Ő szerencsére elől ment Sandrával és Mannatival, halkan beszélgettek egészen jelentéktelen dolgokról, de az arcukon látszott, hogy mindhárman jól érzik igy magukat, együtt, kellemes beszélgetésben.

Mannati mindig boldog volt, ha az érdeklődés középpontjában érezte magát. Szerette, ha foglalkoztak vele. Most pedig tudta, hogy Sandrának többet jelent, mint összes eddigi ismerősei. Őt nem érdekelte a lány, csak annyiban, hogy fiatal volt, szép és megközelithetetlen. Őt általában csak egy ember érdekelte és az sajátmaga volt. Önmagán kivül igaz, érdekelte még valami: a pénz. Sandránál erre nem sok kilátás volt. — Istenem, egy nyolcgyermekes család! — gondolta könnyed vállvonással, — ha még olyan szép is a legnagyobb leány!

Sandra, ahogy most mellette ment, teljesen boldog volt. Ha jobban belenézett volna a lelkébe, maga is észrevette volna, hogy ezt a boldogságot nem egyedül az a tudat adta, hogy Silvio részére kivivta a római utat. De Sandra nem ért most rá a lelkét vizsgáni. Arra gondolt, mit mond majd Valiardi, ha megtudja, hogy Silvio elmegy. Bizonyára fáj majd neki, hisz az utóbbi időben teljesen lefoglalta magának Silviót. — Azt hitte talán, hogy megakaszthatja repülésében, magához ránthatja? Oh nem, velem nem számolt, — gondolta diadalmas mosollyal. — Lehet, hogy találkozunk is vele, hisz a birtok közelében járunk! — füzte hozzá gondolatban.

Tényleg pár pillanat mulva kiértek a főutra s előttük feküdt a nagy sárga villa. Csak egyemeletes volt, az összes ablakok be voltak csukva s a nagy kapu is zárva volt. Az erkélyen leengedve a vászonfüggönyök s a ház mellett sehol egy fa vagy egy virágzó bokor. Szomoru és elhagyatott volt.

— Milyen csodaszép villa, — kiáltott fel Itala, — kár hogy nem lakja senki! Ki kellene nyitni az ablakokat, ajtókat, hogy átjárhassa a jó meleg nap!

— A tizennyolcadik században vidám élet volt itt, — mondta Silvio. — Nap-nap után kocsiszámra jöttek a vendégek, hogy reggelig táncolják a fák alatt a menuettet, később azonban, a napoleoni időkben, ez a ház lett a menekülő barátok és apácák menhelye, azt hiszem, ebből az időből maradt meg a háznak furcsa zárkózottsága és az a dohos szaga, amely ma is betölti.

Silvio halkan pár szót szólt anyjának.

— Menj csak bátran, mi majd megvárunk itt kint a mezőn, — de ne szólj arról, hogy mi is

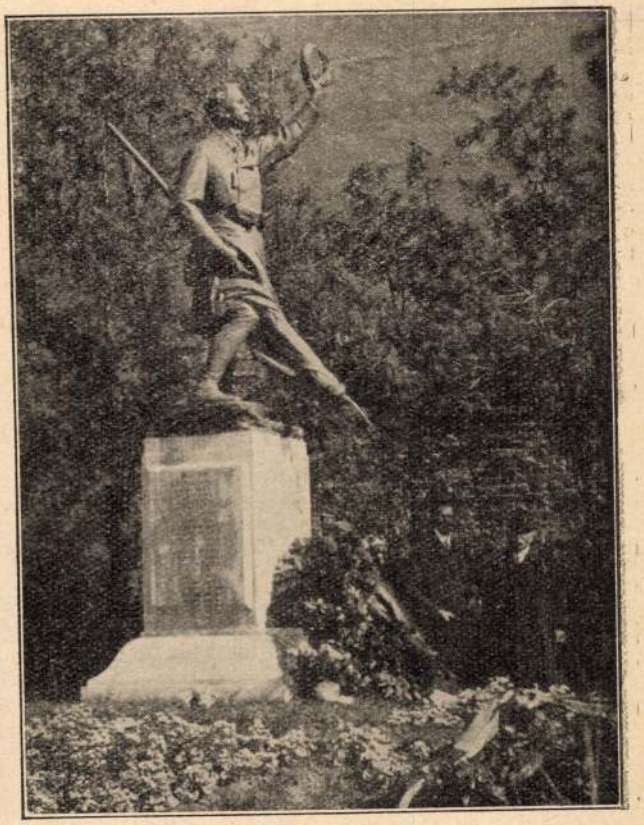

A székesfehérvári reáliskola hősi halottainak emlékszobra, melyet a napokban lepleztek le. Bory Jenő műve. Fekete Zoltán fényképe.

1.— pengő a «Százszorszép Könyvek» egy-egy regényének ára, a Magyar Lányok előfizetői negyedévi 1.60 pengőért 3 regényt kapnak!

Magyar Lányok 1918. nov. 10
511. l. kép

itt vagyunk, kénytelen lenne akkor behivni bennünket is és az bizonyára nem tetszenék az édes anyjának.

Sandra közelebb lépett Silvióhoz. — Megmondod neki? — kérdezte elégedetten.

— Igen! — Átugrott a sorompón és nagyokat lépve sietett a ház felé.

A többiek letelepedtek a sorompóra és a rétre és vidáman beszélgetni kezdtek.

A kis szürke felhő ott az ég alján pedig nőni kezdett, nőtt, nőtt, lassankint elhomályositotta a napot.

— Esik, esik, — kiáltotta Itala, — nekem ide esett egy csepp eső, — s az állára mutatott a fiuk nagy mulatságára, akik nagy érdeklődéssel faggatták Italát, hogy vajjon mióta esik alulról felfelé az eső.

De be sem fejezhették kérdéseiket, amikor már hatalmas cseppekben zudult nyakukba az eső.

— Az eresz alá, az eresz alá! — kiáltottak a gyerekek és nagy futva megindultak a ház felé.

— Csendben legyetek, — intette őket édes anya. S ott álltak valamennyien a falhoz lapulva, egyedül szegény cavaliere pocakja nem fért az eresz alá, a gyermekek nagy mulatságára.

— Azt hiszem nagyságos asszonyom, hogy ilyen esetekben az ember teljesen idegenek házába is bemehet, — jegyezte meg Mannati, — hiszen nem kérünk semmi mást, csak egy ennél valamivel szélesebb tetőt, ami véd az esőtől!

De Darieniné nem engedett ez egyszer véleményéből, ugy gondolta, hogy évek óta laknak már egymás szomszédságában, ha az öreg grófnő mindeddig nem méltatta őket arra, hogy felkeresse, most nem erőltetheti rá látogatásukat, mégha jó ürügy is lenne erre az eső.

A ház ajtajában megjelent ekkor Valiardi s mögötte Silvio. Az országut irányába néztek. — Nincsenek már ott! — mondták meglepetten.

Pierino felkacagott. — Persze, hogy nem ott vagyunk, hanem itt! Rátapadtunk már a falra, mint az örökzöld!

Valiardi nem tehetett mást, az egész kis hadsereget be kellett hivnia. Bizony nem szivesen tette, nagy szomoru szemei szinte bocsánatkérően néztek a társaságra, mintha azt szerette volna mondani: — Én igazán nem vagyok az oka!

Tudta, hogy az anyja jókedvében nem bizhat s ebben nem is csalódott. Az öreg asszony szinte sértést látott abban, hogy másnak jókedve van, akkor, amikor ő nem hallja azt, hogy amazok min kacagnak.

Valiardi grófnő évek óta nem közlekedett senkivel a vidéken, de azért mindent nagyon jól tudott, hisz a gyümölcsös kofák, s a mindenesné bőven ellátták hirekkel. Tudta azt is, hogy Ettore gróf ujabban nagyon sokat jár Darieniékhez s igy természetesen tudomást szerzett arról is, hogy Darieniéknél lányok vannak, még hozzá egy nagyon szép és nagyon büszke kisasszony: Sandra. Gyülölte Sandrát, ugy érezte, hogy el akarja venni tőle a fiát, akit ő a maga módja szerint nagyon szeretett.

És most az egész család a nyakába zudult. Kedvetlenül ment fel a szobájába, hogy szinehagyott zsebkendőjét, melyet a nyaka körül viselt, fehér gallérkával cserélje fel, sőt annyira ment, hogy a gallérkát egy régi aranytüvel tüzte össze. A tü nagyon értékes volt és éppen ezért csak karácsonykor és husvétkor szokta használni

Amikor visszatért, az egész hadsereget a konyhában találta, a nyitott tüzhely előtt álltak és száritották magukat.

Itala teljesen el volt merülve egy hatalmas forgó nyárs szemléletébe és sehogy sem tudta megérteni, hogy két személynek, mire kell ilyen hatalmas nyárs és ennyi ember, mint ahányan a konyhában sürgölődtek, a szakácsné, két kézilány, sőt még a mindenes felesége is ott forgolódott.

Sandra Mannati mérnökkel a tüzhely előtt állt, szemben az ajtóval s a grófot és az öreg grófnőt tárgyalták. Beszédtárgyuk nagyon mulatságos lehetett, mert párszor hangosan felkacagtak. Sandra gunyos kacagása szegény Valiardit ismét kihozta sodrából, érezte, hogy amazok róla beszélnek s rajta kacagnak.

Sandra alig tudta gunyos mosolyát visszafojtani, amikor az ajtóban megjelent az öreg grófnő, nyakában most már a fehér gallérkával s benne a hatalmas gyémántos tüvel.

Valiardiné szemesarkából folyton a szép leányt figyelte. Megértette, hogy szépségével magához tudta vonzani a fiát s most, hogy ugy gondolta, mást akar magához vonzani, még jobban meggyülölte.

— Szegény Ettore, milyen sápadt! — gondolta magában, mialatt tekintete a fián nyugodott. — Szegény, szegény kis fiam!

Most Lujza felé fordult, aki a tüzhely lépcsőjén üldögélt. A hatalmas nyársat magyarázta Lenának. A kicsike ölében ült s az igénytelen kis Lujza nem is látszott Sandra testvérének. — Szegény kis Hamupipőke, — állapitotta meg magában az öreg grófné.

Ugy érezte, hogy Sandra ellenére tesz, ha Lujzával foglalkozik s azért minden kedvességével hozzá fordult.

Lujza kedves, csengő hangocskáját nagyon jól megértette s ez jobb kedvre hangolta.

Az eső folyton esett. Miután mindenki megszáradt, átmentek a nagy fogadószobába. A már-

Előfizetett már a «Százszorszép Könyvek»-re?

Bory Jenő

Szegeden felállítják a hadviselt vasutasok emlékművét: „A Háború és Béke kútját". (Bory Jenő műve.) A háború szobra a két és félméter magas férfialak, karddal. A Béke szobrain a mellékalakok: az iskolás leányok, a levente fiúk és az anya két gyermekével. — Alsó képeink: két mellékalak a kútról.

Képes Vasárnap
1944. febr. 22. 8. 24

866 NYOLCSZÁZHATVANHAT TANYÉR, arany
Achteckiger Teller, Silber vergol

engeres testén vésett empire-disszel és szögletes füllel.
Deckel, Silber, auf der zylindrischen Leibung Empire-
empire. 690 gr.

akantuszleveles disszel. Páris, 1830 k. — Zwei Leuchter,
rdekor. Paris, um 1830. 531 gr.

e fafüllel. Bécs, 1835. — Teekanne mit Deckel, Silber,
350 gr.

yozott ezüst, lépő helyzetben, feje levehető, a nyak-
gy. Augsburg, XVI. sz. v. — Hirschförmiges Gefäss,
ar, am Halsband Wappenschild. E. Z. Meisterzeichen.
Illusztr. XXXVII. tábl.

áromszögü ezüst talpon 3 fekvő oroszlán, gerezdes kék
st gömb. Magyar, empire-stilus. — Zuckerbehälter mit
kigen Silberfuss drei Löwen, auf der gerippten blauen
restil.

alackkal. Ovális, áttörtdiszü talppal, középen felnyuló
1807. — Essig- und Ölbehälter, Silber, mit zwei Glas-
brochenen Fusses als Schaft eine Frauenfigur, auf dem

837. NAGY KÁVÉSKANNA, ez
fafüllel. GG mesterjegy. Geor
terzeichen. Georg Gretschel.

838. NÉGYSZÖGÜ KENYÉRKO
val. IM mesterjegy. Pest, 183
440 gr.

hajlo
gr.

ezüst
förmi

ojásc
Leib

födel
ocke

Ó, ez
s, 18

ist, r
– Lö
Nagyszeb

Bory Jenő

Szeged: Hadvizelő van-
sasok emlékműve

melléralalyai

Kepes
Vasarnap
1944
kb. 22.

Lépek

lagyar, XVI. sz. e. — Kelch, Silber, teilweise ver-
m Blätterdekor, am Nodus sechs rote Schmuck-
ksteine. Ungarisch, Anf. XVI. Jh.

okokó diszitéssel. Hollandia, XVIII. sz. — Ovaler
Holländisch, XVIII. Jh.

sz, recés nyéllel. Német, XVII. sz. — Löffel, Silber,
I. Jh.

ződéssel. Svéd, XVII. sz. — Löffel, Silber, der kurze
XVII. Jh.

Magyar, XVII. sz. — Löffel, Silber, am Griff latei-

on, fedelén gyümölcsfüzérek, középen golyó, oldalán
gyümölcsfüzérek. A. J. mesterjeggyel. Augsburg,
i Kugelfüsse, mit Fruchtgirlanden und drei römi-
Illusztr. XXXIX. tábl.

. Oldalán trébelt gyümölcskötegek közt három koszo-
Eleonora. Felnyiló födelén gomb. G. B. mesterjegy.
el, Silber, teilweise vergoldet. Auf der Wandung
aillone mit Kaiserbildnisse. G. B. Meisterzeichen.
Illusztr. XXXIX. tábl.

Bory Jenő

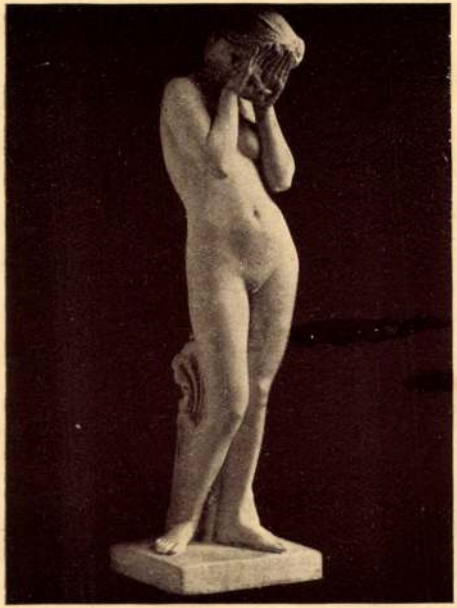

Bory Jenő: Szégyellős
Bory Eugenio: Pudore

Csókaissy

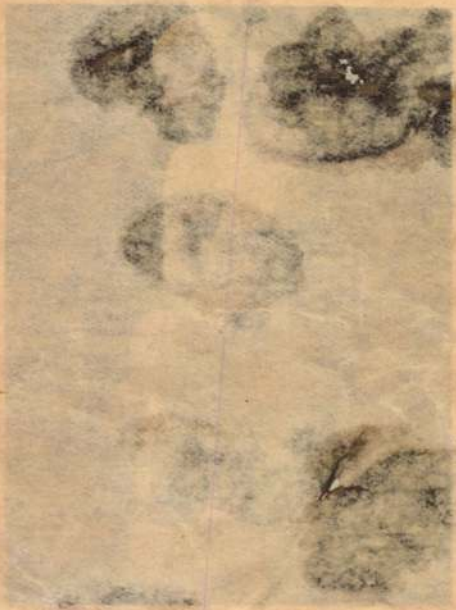

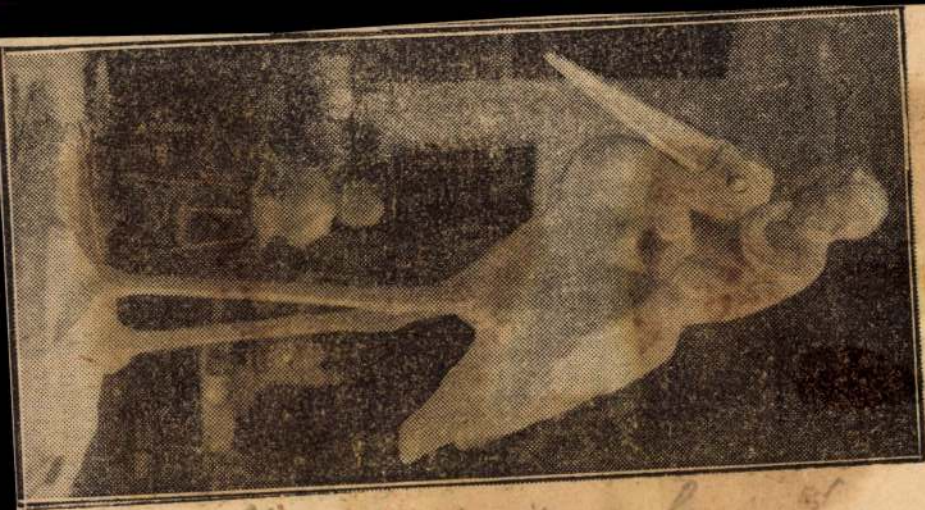

Így nőlctik a huszár c..
nobra, fővarosi kútnobor.

Esti Kurir 1935. júl: 13.

Bory Jenő

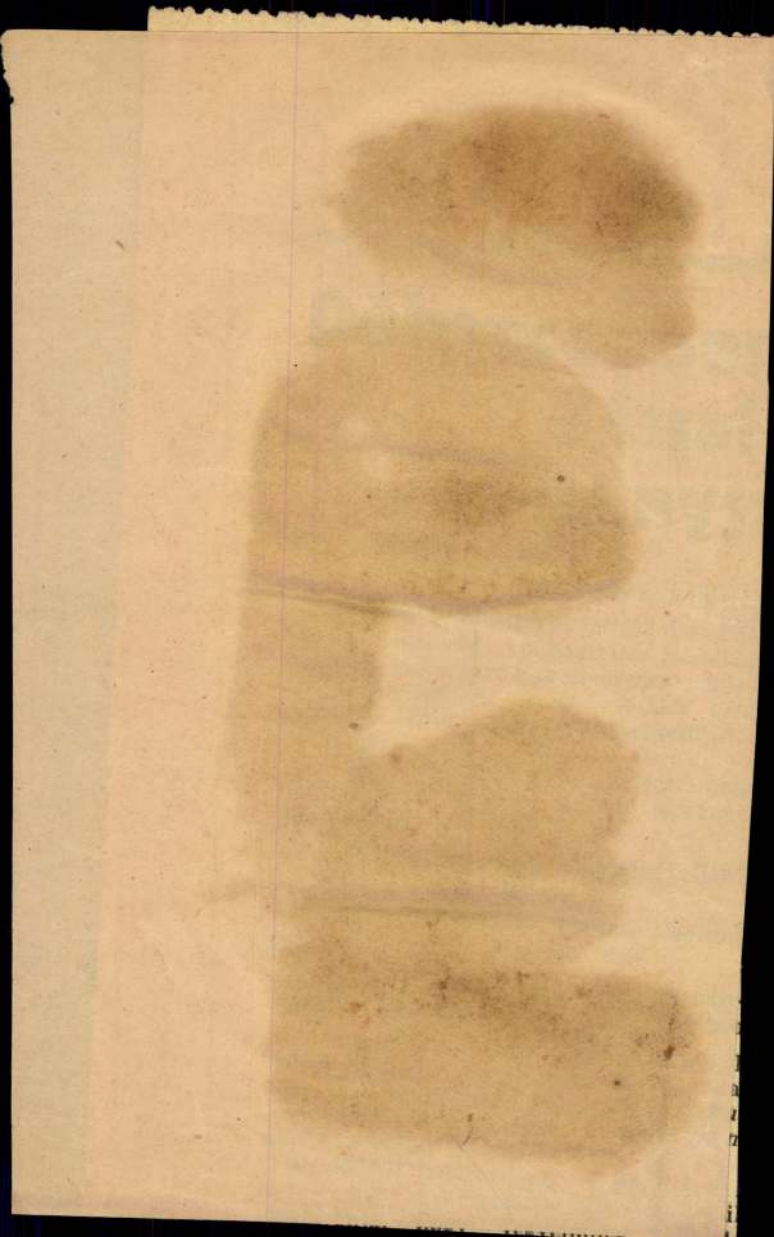

Bory Jenő

Képzőművészet.
1933. 57. sz. 35. l.

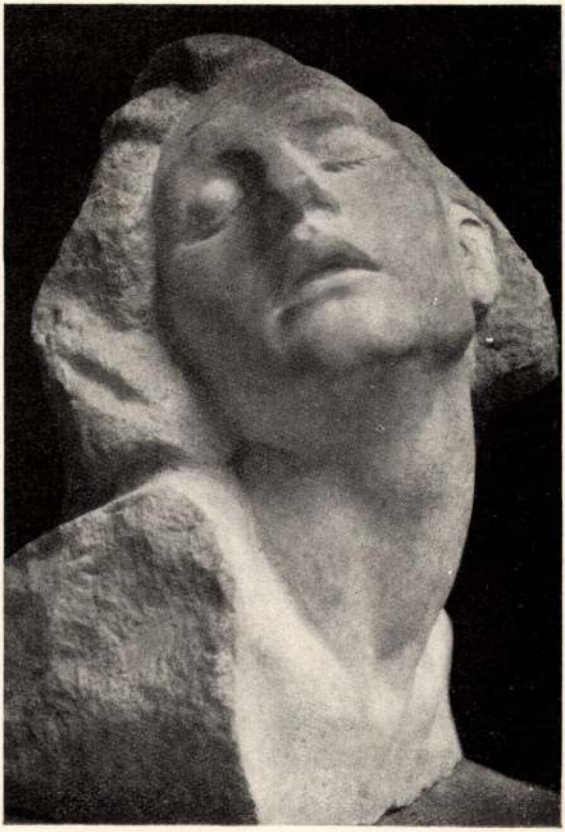

BORY JENŐ: A BÁNAT

A Műcsarnok téli tárlatáról

hivatottabbjai aligha adnak sok uj szint, hangot tárgyat, ötletet a modern festészetnek és igy aligha lesznek ők azok, akik a ma válságba jutott művészetébe fényt vetnek, akik a festészet nagy problémáira megoldást lelnek. Eklektikusok ők s ez sem megvetésre méltó. Ennek ellenére is, ha az ember akárhol kiállítóterembe lép be, első pillantásra is meg tudja mondani, hogy ott dánok állítottak ki. Eklektikus természetük ellenére is mindegyikben a művészi alapot a csodálatos és nekünk talán kissé érthetetlen, dán föld, levegő, merevebb beállítottság, érdesebb színösszeség adja. S ez a népi alap az, ami általában meghatározhatatlan, de amit olyan szépen szemlélhetünk az autódidakta Kraesten Iversen művészetében. *Dénes Tibor.*

A PORC

Az élet harmóniájához hozzátartozik a finom, kecses porcellán. Eleinte még csak fejedelmek, hercegek és magas méltóságok privilégiuma lehetett e nemes anyag megszer-

BORY JENŐ: MADONNA
A Műcsarnok jubiláris kiállításáról

zése, csak későbbi korok és idők multán nőtt és mindig nagyobb mértékben a porcellánkultusz.

A porcellán ősi hazája Kina volt. Európába a középkorban *Marco Polo* a nagy velencei utazó és feltaláló hozta be először titokban és csak később sikerült *Böttgernek,* a német alchimistának a nemessé dolgozott anyagból sok kisérlet árán a XVII. században előállítani a porcellánt, Meissenben. Nagy és fárasztó studiumok után az európai kulturcentrumok eljutottak odáig, hogy a mai finomságában tudják gyártani a tisztacsengésű, hártyavékonyságú anyagot. A középkor elején még találtak egyes darabokat, melyek az előázsiai kereskedő népek közvetítésével kerültek Európába. Az első kifejezett „porcellán" megjelöléssel 1360. táján találkozunk Anjou herceg kincstárában. René király-

Képzőművészet
1931. 37. sz. KÉ

világhirnév idők változtával odáig jutott, hogy a meisseni csokor kiélte magát. Már csak nyomatokat és matricákat készitettek róla és kidobták a piacra fillérekért az u. n. meisseni mintát. Olcsó commerce-készleteken ott látható még a mille fleur, a — meisseni csokor, — mely általános elnevezés lett. Ezt a technikát utánozza nálunk is minden gyár a legutóbbi évekig. Kézzel festve és tökéletes kivitelben csinálta Herend is.

A Lajosok alatt a rokokóban élte ki magát a francia porcellánkultusz. A hires francia gyár, Sévres fenmaradt darabjai ma is erről beszélnek. A régi sévresi porcellánok világhirre tettek szert és ma mint úttörők és stilusok pótolhatatlan kincsek. Persze a kezdet stádiumában még erősen érezteték az alaphatást.

A csehek, mint kereskedők, a világpiacra vetették magukat és iparcikket csináltak a porcellánból. A cseh üzleti-

: TÉLI DUNA

res tulajdona

esség kisajátitotta Európa egész keleti részét, a Balkánt elárasztotta és vele együtt Magyarországot is. Csak ezek voltak nálunk képviselői a porcellán-termelésnek, persze cseppet sem alkalmasak arra, hogy a porcellánkultuszt reprezentálják. Nem is lehetett ilyen körülmények között csodálni, hogy a magyar közönség érdeklődése mérsékelt volt, vagy nem ébredt fel olyan mértékben, mint a nyugatiaké a porcellán iránt.

Hazánkban nincs porcellánföld és nem is volt soha arravaló ember, aki magáévá tette volna a porcellán ügyét általánosabb kifejlesztésben. Csak mostanában kezd felbuzdulni a porcellán iránti érdeklődés, de a régi kishitüség maradványa még itt, hogy a porcellánmesterség titkait hét lakat alatt őrzik. Féltették a tudást és nem akartak idegen elemeket bevonni a titokba. Ezért régi cseh festőmunkásokat hozattak és ezek szoros szövetségi alapon egy kis társaságot alkottak és ez a dinasztia apáról-fiura hagyta a tudományt. Nem teremtett iskolát és nem nevelt uj generációt. A konkurrencia féltékeny ördöge kétélű fegyver volt, mert a magyar gyárak jobban kiterjeszkedhettek

Bory Jenő

BORY JENŐ:
KERESZTELŐ SZENT JÁNOS.

Nemzeti Szalon Egyharm. kiáll. 1926.

BORY JENŐ: SZÉKESFEHÉRVÁRI HŐSI EMLÉK

Képrisnuv. Tass. 1930.
Sav. Kiáll.

Bory Jenő

iparművészeti muzeumnak. Hazafiúi érzelmeinknek jól esik, hogy fiatal intézetünk már is oly tekintélyre tett szert a külföld előtt, hogy a folyóiratok érdemesnek tartják rövid multját is tudomásul venni. A közlemény továbbá ismerteti az intézet gyűjteményeinek időnkinti nevezetesebb gyarapodását, berendezését és tartalmát, végül tevékenységéből kiemeli az 1882-ben rendezett bibliographiai tárlatot és 1884-ben az ötvösművek tárlatát, nemkülönben, hogy részt vett a bécsi muzeum bronz-tárlatán, 1884-ben a párisi Union Centrale tárlatán, végül pedig utal a galvanoplastikai intézetre, melynek termékei az országos tárlaton és a nürnbergi tárlaton vettek részt. A közlemény befejező sorait ide irjuk szó szerint :

«Végül szabadjon röviden érinteni a legújabb időben Magyarországon fölvetett muzeumi kérdéseket.

Az országos tárlat Magyarországnak számos, eddig csak fölületesen ismert művészi termékeire irányozta a figyelmet. Ezek részint

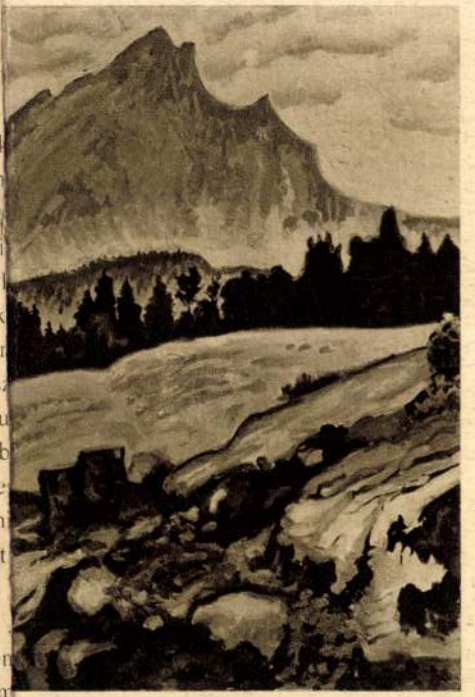

EMBEN A PILÁTUSSAL

Bory Jenő

Bory Jenő:
Relief
Erdőssy Béla
síremlékén.

legutóbb befejezett freszkóműveit ismerteti, melyek az Országos Levéltár falait díszítik. Dr. Gombos Bertalan az elhúnyt Ujváry Ignác művészi pályafutását, Pethő Zoltán pedig a korán elhúnyt Csuk Jenő művészetét és életét ismerteti. Dr. Pipics Zoltán folytatja az elmúlt esztendő évkönyvében megkezdett műtörténeti kutatásait a Képzőművészeti Társulat multjából (1862—1877), érdekes dokumentumokat közölvén annak történetéből. Dr. Bierbauer Virgil a háború előtti Budapest építészetének jelentős alkotásait méltatja terjedelmes tanulmányban, tekintettel a jövő évben Budapesten megtartandó nemzetközi építészeti kongresszusra. Az ízléses kötésű könyv egyik eseménye volt a karácsonyi könyvpiacnak és csakis a Képzőművészeti Társulat rendes tagjai kapják meg tagdíjuk ellenértéke fejében.

Nagy József, debreceni tanár, ismert író és ritka agilitású szervező, a debreceni nyári egyetemen négy órán át tartó előadás keretében mutatta be éremgyüjteményét, mely nagyrészben «debreceni érmek»-ből áll. Ő a debreceni «Éremkedvelők Egyesületének» alapítója, a művészetek fáradhatatlan népszerűsítője és propagálója. Általa éri Debrecent az a büszkeség, hogy egyetlen magyar város, melynek éremművészete gyüjtés és tudományos feldolgozás által tisztán áll a művészettörténelem előtt. Nagy szerencse és áldás volna, ha a többi magyar város is ilyen szép, szent nyugtalanságtól fűtött és alapos készültségű művészet- és művelődés-szerelmesére találna.

MAGYAROS IZLÉS a címe a Könyvbarátok Szövetsége tagjai részére a Magyar kir. Egyetemi nyomda kiadásában most megjelent pompás díszműnek, melynek gazdag tartalmát Czakó Elemér és Györgyi Kálmán gyüjtötte össze. A mű öt részből áll. I. A mütyürke, a magyar díszítő elemek ábécéje. Ebből került ki a bemutatott gazdag gyüjtemény. A II. és a III. fejezetben az emberi élet távolabbi tartozékaiból anyagi feldolgozás szerint válogatták össze a tartalmas képsorozatot. Ebben vannak a kerámiai, a fa-, bőr- és fonalas munkák stb.-ek ábrái. A IV. fejezet magában foglalja az ember közelebbi tartozékait, ú. m. a ruházatot, a viseletet és végül az V. csoportba sorozták az ember házát és lakását. Mind az öt csoport elején a magyar népművészetnek odatartozó legjellemzőbb munkáit látjuk, majd kiválóbb tervezők magyaros jellegű rajzainak és alkotásainak reprodukcióit. A 220 nagyméretű lapra terjedő mű képeinek jórésze színes nyomással készült. Úgy az ábrák tetszetős elren-

Turul a székesfehérvári honvédemléken. Leleplezték október 6-ikán.
Bory Jenő szobormüve.

szelidítettem. Pár perc múlva már benn voltam a nagy és díszes társaság középpontjában.

Jól semmiesetre sem éreztem magam. Azt hittem, hogy mindenkinek a szeme az én cipőmre irányul. Ha nem lett volna rajta olyan vastag bőr, talán még az is pirult volna. Alig vártam, hogy leülhessek és a lábamat jó hátra, a szék alá rejthessem.

— Kissé elfogult! Kissé elfogult! — mondta egy császárszakállas öreg úr, akinek valószínüleg nagyon megtetszett a lehetetlen zavarom. — De hát én is ilyen voltam fiatal koromban, — tette hozzá jóakaróan.

— Mondja, olyan sár van odakinn? — kérdezte tőlem egy asszony, akinek nem mertem a szeme közé nézni. Legjobb szerettem volna hirtelen a föld alá süllyedni.

— Nem tudtam kocsit találni, — mentegetőztem, de szinte éreztem, hogy mindenki elmosolyodik ezen a kifogáson.

És az asszony, akire még oldalvást sem mertem pillantani, váratlanul a nyakkendőmhöz nyúlt.

— Félrecsúszott a kravátlija, — mondta kedvesen, de én azt hittem, hogy csak kínozni akar és évődik velem.

— Óvás! — szólt egyszerre egy fiatalember.

— Miért óvás? — kérdezte az asszony.

— Én már három év óta udvarlok a szép Bottlayénának és még egyszer sem igazította meg a nyakkendőmet.

Az asszony, akinek még nem láttam az arcát, a szép Bottlayné volt. Csak a kezét láttam, amellyel a nyakravalómat helyreigazította, de nagy kínomban is észrevettem, hogy ennél szebb, formásabb és jobban ápolt kezet álmodni sem tudtam volna eddig.

Csak lassankint mertem ráemelni a szememet. Mezítelen karjáról, csupasz válláról gyáván siklott föl a tekintetem az arcára, a szemébe. És ahogy visszanézett rám, megértettem azt, ami regényekben olyan hihetetlennek tűnt föl előttem, hogy az ember egy pillanat alatt halálosan beleszerethet egy nőbe.

A szép asszony szeme különös mosollyal villogott rám és úgy éreztem, hogy örökre megbarátkoztam vele. A nagyanyámnak is épp ilyen szép, szelid, kék szeme volt. És ezt nem is titkoltam el a társaság előtt

Elkészült a fehérvári Bory-vár *huszonegyedik királyszobra*

Hogyan építette újjá a negyvenszobás középkori lovagvárat Bory Jenő szobrászművész?

Húsz esztendővel ezelőtt a székesfehérvári öreghegyi szőlőhegy homokbuckáin *különös építkezés* kezdődött. *Bory* Jenő, a város szülöttje, a *Képzőművészeti Főiskola* tanára, *várat épített, a Bory-nemzetség egykori várkastélya helyén*, amelyet a törökök elpusztítottak.

Fantasztikusnak tünt fel akkoriban ez a terv. Senki sem hitte, hogy az első világháborúból nemrég hazatért szobrászművész — megfelelő anyagiak hiányában — megvalósíthassa tervét. De a művész nem tágított.

— *Uj Bory-várat építek!* — mondotta s ezzel az elhatározással látott munkához öreghegyi villája melletti telkén.

Múltak az évek és egyszer csak azt látta a város népe, hogy a szőlőhegyi nyaraló mellett *monumentális, várszerű épület emelkedik.* — Az ikervári Batthyány-szobor, az eszterházai Haydn-emlék, a kapuvári híres Madonna, tömérdek síremlék és hősi szobor alkotója, ha csak tehette, leruccant *Székesfehérvárra* és nagy tervének keresztülvitelén dolgozott.

Mindössze néhány munkással, saját kezében is a malteroskanállal, látott neki *Bory* Jenő a munkának, amelynek eredményeként *ma már áll a negyvenszobás, többtornyú „Bory-vár".*

Bástyák, lovagtermek...

A várkastély kapujából kanyargó lépcsők vezetnek *a lovagterembe, a bástyákra.* Bárhová lép az ember, mindenhol feliratokban, kőbe építve, kőbe faragva elénk tárul a vár urának és, építőjének a vár asszonya iránt táplált rajongása.

A várkastély tornyaiból *festői kilátás* nyílik a tájra.

A toronyból a föld alá vezet utunk. Földalatti folyosókon haladunk és *feneketlen ciszternákat találunk.* Megállunk a megvilágított *Csipkerózsika-királyné* fekhelye előtt, aki szintén a várúrnő vonásait viseli magán.

A nagy idealista, *Bory* Jenő egész lénye a legpéldásabb házaséletről tanuskodik. *Festőművésznő felesége adta minden alkotásához, végül a várépítés nagy munkájához is az ihletet* és ez végig kíséri művészi életének minden momentumát.

A *Bory-vár* a középkor lovagváraira emlékeztető épület, melyet a neves művész *a mérnöki leleményesség ezeroldalúságával alkotott meg.* Természetesen ennek is megvan a maga magyarázata. *Bory* Jenő ugyanis építészmérnöki oklevéllel a kezében iratkozott be annakidején a *Képzőművészeti Főiskolára.* Később szobrásznövendék lett és *igen sok művészi sikert aratott.*

Országos viszonylatban is elismerésre méltó *múzeumot varázsolt a várskastély termeibe*, ahol többezer szobor és festmény között *Bory és felesége* (*Székely* Bertalan tanítványa), valamint *Klára* leánya (*Glatz* tanítványa) művein kívül *Székely* Bertalan, *Karlovszky* Bertalan, *Körösfői Kriesch* Aladár, *Csók* István, *László* Fülöp, *Márk* Lajos, *Bosznay* István, *Szüle* Péter, *Márton* Ferenc, *Iványi-Grünwald* Béla, *Haranghy* Jenő, *Fadrusz* János, *Zala* György, *Stróbl* Alajos, *Ligeti* Miklós, *Dankó* János és még sok jeles magyar művész alkotásait találjuk meg.

Nagy becsben őrzi a művész a világhírű *László* Fülöp fiatalkori próbálgatásait, amelyeket még a pesti diákszobában rajzolgatott, mint lakótársa.

A királyszobrok

A vár még mindig épül és ha *Bory* Jenőt további célkitűzéseiről megkérdezzük, így válaszol:

— Van, aki a kártyára, lóversenyre költi a pénzét. Én várra, amelyet *még mindig építek...*

A vár valóban állandóan épül, nagyobbodik, még a háborús viszonyok ellenére sem szünetel a munka.

Az árkádos és százoszlopos várudvar nagy értékének, *a királyszobroknak megalkotása* köti le már néhány esztendő óta *Bory* Jenő minden idejét.

Huszonhat királyszobrot alkot a várudvar árkádjai fölé, amelyek közül huszonegy már készen van. Éppen a napokban készült el a 21-dik királyszobor.

Ebből az alkalomból kerestük fel a művészt a *Képzőművészeti Főiskolán* levő műtermében, hogy kérdést intézzünk hozzá a fehérvári várkastély koronája, a százoszlopos királyszobros várudvar monumentális építésével kapcsolatban.

— A huszonhat királyszoborból most készült el a huszonegyedik. Így lassan teljesen készen áll a hatalmas várudvar, amelynek végében már *megépítettem a kápolnát is, amelyet a szeretet kápolnája lévén, a várasszony szobrával ékesítek.* Ez a szobor márványból készül.

Ezután a vár népszerűségéről beszélgetünk.

— Minden propaganda nélkül *állandóan nagy tömegek keresik fel az ország minden részéből a várat*, erről tanuskodik a látogatók könyve, amelyben igen elmés beírások találhatók.

— Örülök — mondja végül —, hogy a közönség oly nagy megértéssel és *elismeréssel kíséri munkámat* és ez a legnagyobb öröm számomra.

Már búcsúzunk is a művésztől, aki leveti fehér munkaköpenyét, átöltözik és *siet a pályaudvarra.*

Utazik *Székesfehérvárra*, ahol várja a munka.

Most helyezik el a várudvarban a *huszonegyedik királyszobrot*, hogy azután elkészüljön a többi...

Fodor László.

Marschall Ferenc a tőzsde új elnöke *a tőzsde feladatairól*

A tőzsdetanács július hó 27. napján ülést tartott, amelynek tárgya a *Schmidt* Richárd elhalálozásával megüresedett *elnöki szék betöltése* volt. Az ülésen, amelyet *Kállay* Rudolf alelnök vezetett, a tanács tagjai nagy számban vettek részt.

A jelölőbizottság elnöke, dr. Fabinyi Tihamér ny. pénzügyminiszter, tőzsdetanácsos terjesztette elő a bizottság egyhangú javaslatát, amely az volt, hogy a tőzsde elnökévé közfelkiáltással dr. Marschall Ferenc ny. földművelésügyi miniszter, tőzsdetanácsos választassék meg. A tőzsdetanács közfelkiáltással dr. Marschall Ferencet választotta meg elnökké.

Az új elnök elfoglalta az elnöki széket és hosszabb beszédben köszönte meg megválasztását.

— Tudja — mondotta —, hogy *a feladat nagy és nehéz.* De megoldását számára megkönnyíti az, hogy munkájában a *tőzsdetanácsra* támaszkodhatik, amely *az ország hasonló testületei közül is kiemelkedik gazdasági felkészültségével, tapasztalatainak bőségével, kötelességtudásának fegyelmezettségével és hazafiúi önzetlenségének tisztaságával.*

— A tőzsde mint intézmény nem önmagáért van, hanem egész életével és működésével *nagy és fontos nemzetgazdasági célokat szolgál*, amelyek számtalan szállal kapcsolódnak hozzá a kormányzati munkához. Ahhoz a kormányzati munkához, amely a tőzsde részéről nemcsak figyelemreméltatásra tarthat igényt, hanem *egyenesen kötelességévé teszi a tőzsdének, hogy különleges érdekei határát mindig ott keresse, ahol a közek érdekei jelentkeznek.*

Ennek tudatában bátran szembeszállhatunk minden olyan felfogással, amely esetleg vitássá teszi a tőzsde szerepét a mai kötött és irányított gazdálkodás mellett.

A tőzsde autonom feladatköre talán ma szűkebb, mint a normális békeidőben, de munkaterületének szünetelő szektorai helyébe részben újak léptek, részben a nehéz idők naponként változó helyzeteihez alkalmazkodva, *óvatossággal és józansággal úgy kell beállítani önkormányzatát, hogy azt, mint nagy értéket a jövőre, legalább lényegében átmentse.*

Meggyőződéses híve — mondotta — az önkormányzati gondolatnak, amely szent magyar hagyományok talajából táplálkozik.

A tőzsde is mindig csak akkor tudott teljes erejében kibontakozni, ha *autonómiája nem üres forma, hanem gazdag tartalmával élő és ható, cselekvő valóság volt.*

Özv. dr. Brügler Bertalanné sz. **Krausz Ilona** úgy a maga, mint **Iby** és **Rózsi** leányai nevében fájdalomtól megtört szívvel jelenti, hogy az imádott férj, legjobb apa,

dr. Brügler Bertalan

ügyvéd,

életének 72-ik évében, 42 évi legboldogabb házasság után váratlanul itthagyott bennünket.

Temetése 1943 július 28-án d. u. 5 órakor lesz a rákoskeresztúri temető halottasházából.

Gyászolják még: vejei: **Kertész Tivadar** és **dr. Burg János**, testvérei és a kiterjedt rokonság.

Öngyujtóba benzint akart önteni — halálra égett

Nagykanizsa, júl. 28.

Bécsi János 37 éves borsfai lakos lámpagyujtáskor észrevette, hogy öngyujtójában nincs benzin. A sötétben egy *kétliteres benzines üvegből teleöntötte öngyujtóját s meggyujtotta, mire a benzines üveg felrobbant s a berendezés meggyulladt. Bécsi* János olyan súlyos égési sebeket szenvedett, hogy kórházba szállítás közben *meghalt.*

A Magyar Nemzeti Bank kimutatása

A bankjegyforgalom a *Magyar Nemzeti Bank* július 23-i kimutatása szerint a július 15-iki forgalommal szemben *8.5 millió pengővel emelkedett.*

Az állami girószámlákon a kifizetések 14.3 millió pengővel, az egyéb számlákon 4.8 millió pengővel múltak felül a befizetéseket, úgyhogy a girókövetelések állománya összesen 19.1 millió pengővel csökkent. A leszámított értékek összege a visszaváltott értékek összegét 20.2 millió pengővel haladta meg. A külföldről való fizetési forgalom céljára az alapszabályok 57. cikkének g) pontja alapján nyujtott hitelek 19 millió pengővel apadtak. Az érckészlet 0.3 millió pengővel csökkent. A váltópénzkészlet egymillió pengővel kevesebb.

Az „1931-ben felvetett, konszolidált külföldi hitelek" összege a megállapodásszerű törlesztés következtében 3.3 millió pengővel apadt. Az „Egyéb követelések" 11.6 millió pengővel csökkentek, ellenben az „Egyéb tartozások" 2.2 millió pengővel növekedtek.

ÜZENETEK

Dikke. Zárva tarthatja bevonulása alatt, de kiigényelhetik. Helyesebb lenne ez időre helyettest állítani és nyitva tartani.

Megnyugtató. A kérdezett üzenet nem tisztviselőre vonatkozott. Ha alapfizetése (jövedelme) havi 200 pengő, akkor ennek 60%-a a fizetésjavítás. Az Orsz. Ipari Munkaügyi Felügyelőség határozata az Ön esetére is vonatkozik.

L. K., Budapest. A légoparancsnok helyesen járt el.

RÖGTÖNÍTÉLŐ BÍRÁSKODÁS KASSÁN

Kassa, július 28.

A kassai törvényszék rögtönítélő tanácsa most tárgyalta *Dolinyák* József 25 éves nyugdíjas villamosvezető bűnügyét, aki ez év *július elején éjszaka rálőtt dr. Vass József városi villamosvasuti igazgatóra.*

A golyó az igazgató arcába fúródott és nyakában akadt meg. A tárgyaláson *Dolinyák* mindent beismert, idegbajával és azzal védekezett, hogy nyugdíjügyének elintézése nagyon hosszadalmas volt és ez felizgatta. *Dolinyákon* a tárgyalás alatt is *hisztériaroham* tört ki. A rögtönítélő tanács az ügyet a rendes bíróság elé utalta, mert megállapították, hogy *Dolinyák súlyos idegbajban szenved.*

Nagyobb ingatlaneladások *a fővárosban*

Legutóbb a következő *nagyobb ingatlanok cseréltek gazdát* Budapesten: Hidegkúti-út 109/b. 120.000 pengő, eladó *Gerő* István, vevő özv. *Hónig* Oszkárné; Hadik András-u. 6., György Aladár-u. 22. 50.000 pengő, eladó *Babocsai* Antal, vevő *Münster* Illés; Szentlászló-út 80. 160.000 pengő, eladó *Morvay* Lajos, vevő ifj. *Morvay* Lajos; Pék-u. 26.439. hrsz. 64.000 pengő, eladó *Tiripovszky* Ferenc, vevő *Jakupcsek* János; Nagy Lajos király-u. 184. 265.000 pengő, eladó *Schurmann* József, vevő *MABI;* Füredi-u. 33/c. 120.000 pengő, eladó *Gyevi* Jánosné, vevő özv. *Huszár* Józsefné; Bercsényi-u. 32/a. 180.000 pengő, eladó *Veress* Árpádné, vevő *Nagy* Lajos; Dankó Pista-u. 9., 11., 13. 235.000 P, eladó *Fleischer* Rezső és neje, vevő *Fleischer* Dezső Kft.; Dembinszki-u. 18. 275.000 pengő, eladó özv. *Spitz* János Ferencné, vevő *Magyar Konfekciós Művek;* Szeréna-út 58. 82.000 pengő, eladó *Ács* András, vevő *Burmann* Jenőné; Riadó-u. 6/a. 41.000 pengő, eladó *Siklódy* Ferenc, vevő *Kishegyi* Miklós; Riadó-u. 6/a. 31.000 pengő, eladó *Siklódy* Ferenc, vevő *Becsey* Károly; Bogdán-u. 11. 40.000 pengő, eladó *Rupprecht* Sándorné, vevő *Kalmár* Ernesztin és társa.

Lőpormalom 23.327/2. hrsz. 21.000 P, eladó *Somogyi* Sándor, vevő *Fischer* Gézáné, — Bástya-u. 8—10. 50.000 P, eladó dr. *Környei* Zoltán, vevő *Klein* Jenő, — Juhász Andor-utca 12. 75.000 P, eladó dr. *Neihardt* Ármin, vevő *Nagy* Endre, — Munkás-u. 3. 90.000 P, eladó *Németh* László, vevő dr. *Balogh* Rezsőné, — Weselényi-u. 66., bérház egyhatod része 70.000 P, eladó *Dörner* Sándorné, vevő *Gottlieb* Áron és társai, — Jobbágy-u. 28 42.000 P, eladó özv. *Hay* Gyuláné, vevő *Oblatth* György és társai, — Kereszturi-út 270. 50.000 P, eladó dr. *Vermes* Gyula, vevő *Sasvári* Sándor, — Mérnök-u. 30. 50.000 P, eladó dr. *Pécsi* Zoltán, vevő *Pertis* József és társa, — Előpatak-u. 52. 42.000 P, eladó özv. dr. *Kiss* Menyhértné, vevő özv. *Surits* Jánosné, — Fehérvári-út 78., ingatlanrész 21.500 P, eladó dr. *Léber* János, vevő dr. *Seffler* Ferenc, — Béke-u. 26.439. hrsz. 21.334 P, eladó *Jakubcsek* János, vevő *Kun* Károly, — Gervay-utca 58. 40.000 P, eladó *Unger* József, vevő *Szabó* Sándor, — Erzsébet királyné-út 70. 30.300 P, eladó özv. *Puskás* Istvánné, vevő dr. *Gottlieb* Tibor, — Szőnyi-u. 41. 30.000 P, eladó dr. *Sztrachó Pekári* Károly, vevő dr. *Horváth* Tibor, — Lőcsei-utca 29.973/214. hrsz. 25.000 P, eladó *Rusz* Nándor, vevő *Mészáros* Sándor.

A nyári fürdőzés áldozatai

Nagykanizsa, július 28.

Molnár Antal gyékényesi lakos a Drávában *fürdés közben görcsöt kapott*, örvénybe került és a *vízbefulladt.*

Nagy József 20 éves karádi levente több társával a Balatonon csónakázott, majd beugrott a vízbe, de néhány perc mulva elmerült. Mire társai kihúzták, *meghalt.*

KISHIRDETÉS

10 milliméter ára 5 P
Állás — oktatás 2.50 P

Lakások SZOBÁK *átutazóknak* IS NAPIBÉRÉRT **DIJTALANUL** KIADOM lakását, villáját **Express, T. 422-156** Erzsébet-körút 16. fldszt. 3.

KÖLTSÉGET kap. **megélhetését biztositom** esetleg foglalkoztatom azt, aki SZABADSÁG-TÉR környékén, vagy Belvárosban NAGYVÁLLALATNAK **4-5 szobát** ad irodának. Express. Erzsébet-krt. 16. f. 3. T 422-156.

Jól fizető uraknak, hölgyeknek, házaspároknak **szobát keresek** bárhol üresen is. EXPRESS. Erzsébet-krt. 16. f. 3. 422-156

Barack (KAJSZIN) kg-ként -.96 H. díjtalanul szállít ZÖLDSÉG - GYÜMÖLCS, Budapest, VIII., Sándor-utca 18. Telefon 336-634

Vidéki garszon úr Vilma kir.-né-út v. Vilmos császár-úti környéken csak nappalra 150—200 P-ig lépcsőházi **szobát keres** EXPRESS Telefon 422—156. Erzsébet-körút 16. földsz. 3.

Fogorvosi teljes felszerelés eladó. Margit-körut 58. IV. 1. d. u. 6—8 között. Telefon: 355-071

Vadonatúj, tiszta gyapjú selyembélésés **SZMOKING privátnak eladó.** Telefon délelőtt 123—893.

NYÁRI RUHÁK, kosztüm középalakra eladó, d. e. 11-ig, d. u. 4½8-ig. Teréz-krt. 34. Panzió, 14. sz.

Márkás festmények Mednyánszky, Pólya, Márk Lajos, Nagy Zsigmond, Olgyai, Komáromi Kacz, Dudits, Romek, Szüle, Fried, Neogrády, Háry, Náray, Polczer, Henzné Deák Adrienne, Kárpáthy, Gergely, Viski, Juszkó, Csernus, Csillag, Geiger és más értékes festmények nagyon olcsón eladók. Winkler ker. Tisza Kálmán-tér 6. II 26

VIDÉKI URIEMBER aki gyakran van Budapesten, különbejáratu **szobát keres** jó családnál, lehetőleg a Kossuth Lajos-utcában, vagy a Károly-körúton, telefonnal. Esetleg élelmiszer ellenében Ajánlatokat kér: Sopron, postafiók 59.

LAKÁSOK Lenke-térnél 1 sz. hálófülke. 1600—+25%, Pasaréten 2—3 sz. hall, Farkasréten 1 sz. hálófülke, 3 sz. hall és sok más lakás. **«Rekord», Csanády-utca 17. T. 493-989**

Prima két ajtós **JÉGSZEKRÉNY ELADÓ.** Pannónia-u. 14. sz. gyümölcsüzlet.

Elveszett Klotild-utca környékén Berci névre hallgató **BARNA TACSKÓ (DAKSZLI) KUTYA** Megtaláló magas jutalomban részesül. Révay-utca 16. sz. Dr. Kallós. Telefon: 115—651

Iparigazolványos **bőrdiszmüvessel társulna** üzemmel, anyaggal, tőkével rendelkező fiatalember, szabadalmazott cikkhez «Jó kereset» jeligére kiadóba.

ÜRES KONYHÁT VAGY SZOBÁT KERES izr. iparművésznő. «Esetleg megosztva is» jelig. kiadóba

Volt izr. tisztviselőnő harisnyastoppolást, nyakkendőjavitást vállal. «Megbizható» jeligére.

KIS HIRDETÉS — NAGY EREDMÉNY

Strandtolvajok, „zsebesek" és egyéb kisbűnözők *a törvényszék szüneti tanácsa előtt*

Az ügyetlen és kapzsi zsebtolvaj — Egy „megszállott" strandoló

Üres és csendes a büntetőtörvényszék a nyári szünetben, csak a *Kristóf-tanács* és *Eszlényi* Gyula dr. egyesbíró tárgyal. Mindegyik ügy, amely eléjük kerül, *kisemberek jelentéktelen cselekménye, kisebb botlások, az érdekesség mindössze csak az, hogy mindegyik magán viseli az időszerűséget.* A legtöbb *strandtolvajlás*, vagy kisebb *zsebtolvajlás.*

Meghajlotthátú, ősz ember *Dévai* János, aki felett a *Kristóf-tanács* ítélkezett.

Azzal vádolták, hogy a 19-es villamoson ellopott egy aranyórát, értékes lánccal együtt.

Bevallott mindent.

„Az volt a vesztem..."

— Az volt a vesztem — mondotta védekezésében —, hogy *nem elégedtem meg az órával, szerettem volna a pénztárcát is megszerezni, de elkapták a kezemet.*

Dr. *Thoroczkay* ügyész vádbeszéde után a bíróság *öt hónapi fogházat* szabott ki jogerősen az *„ügyetlen és kapzsi"* zsebtolvajra.

A *Széchenyi*-strandon követett el lopást *Mezei* Géza borbélysegéd.

Miklósváry László aktatáskáját, arany karkötőóráját és drága pénztárcáját, 25 pengő készpénzzel, vitte el.

Idejében észrevették és *letartóztatták.*

Most azzal védekezett, hogy *nem tudott ellenállni az alkalomnak.*

— Annyira megtetszett az arany karkötőóra — mondotta —, hogy *mintegy megszállott nyúltam utána,* nem törődtem azzal sem, hogy észrevesznek vagy sem...

Töredelmes beismerése enyhítő körülménynek számított és Eszlényi Gyula dr. bíró háromhónapi fogházat szabott ki reája jogerősen.

Varga Sándor betörést követett el. Estefelé, de még az elsötétítés előtt *bemászott egy lakásba, ahonnan 3000 pengő értékű ruhaneműt és szőnyeget vitt el.* Beismert mindent.

— A szekrényeket is feltörtem és láttam ott pénzt is, de azt nem vittem el, mert *nekem csak ruhára volt szükségem* — védekezett — *nem is adtam el, magamra vettem rögtön egy rend ruhát.* Igaz, hogy *bő volt,* de nagyon rongyos voltam már és *szerettem volna elegáns lenni.*

Hathónapi börtönt kapott, amit hálásan meg is köszönt a bíróságnak.

A vidéki „fűszeres"

Ezután egy szélhámos állott a bíróság elé.

Bordács József ügynök vidéki fűszerkereskedőnek adta ki magát és számos fővárosi üzletembert megtévesztett.

Azzal a mesével ment áldozataihoz, hogy lucernamagja van.

Másoknak *izes sonkát* igért, *előlegeket vett fel* az árukra, *200—1000 pengőt,* aztán *nyomtalanul eltűnt.*

De nemcsak eladott, *„vásárolt"* is. Egy nagy likőrgyárnál *800 pengő értékű rumot vett készpénz ellenében,* amit rögtön elszállíttatott, majd azzal az ürüggyel, hogy *néhány perc mulva visszajön fizetni, eltűnt.* Természetesen a rumot jó áron értékesítette és a *likőrgyárhoz nem ment vissza többé.*

— Állás nélkül voltam, nem kerestem és a családom nyomorgott — mondotta az ügynök. — Nem vettem át akkora előlegeket, amennyit a rendőrségen bejelentettek, alig néhányszáz pengőt kerestem az ügyön.

Büntetlen előéletére tekintettel *Bordács négyhónapi fogházat* kapott, ami *jogerőssé* is vált.

Vajai István gépmunkás a Simor-utcában tört be. Az erkélyen át bejutott a lakásba, *rengeteg ruhaneműt vitt el és ellopta a család élelmiszerjegyeit is.* Beismerő vallomást tett.

— Alighanem megőrültem, hogy ilyet elkövettem — vélekedett magáról Vajai — heti 90 pengőt keresek és így nem szorultam rá, hogy ilyenmódon szerezzek magamnak pénzt.

Kiderült azonban, hogy *Vajainak már bizonyos gyakorlata van a betörésekben,* sokszor volt már büntetve és ezért a büntetőtörvényszék *hathónapi börtönnel sujtotta jogerősen.*

Rendkívüli intézkedések Horvátországban

Zágráb, július 28.

(Transkontinent Press.) **Az államvezető törvényrendelet útján az összes katonai bíróságot hadbíróságokká változtatta. Ugyanez a törvényrendelet újonnan szabályozza a perrendet. A hadbíróságok részben mint rendes, részben pedig mint rögtönítélő bíróságok fognak működni.**

Zágráb, július 28.

(Transkontinent Press.) **Gyuro Jakesin tengernagyot, a volt berlini katonai attasét az államvezető rendes tagként behívta az államtanácsba.**

Nyitva a svájci-olasz határ

Bern, július 28.

A Nemzetközi Sajtó Tudósító jelenti: Az olasz—svájci határ továbbra is nyitva áll, s a határforgalom normálisan bonyolódik le, írják a svájci lapok. A svájci területtel szomszédos olasz határvidéken rendesen járnak a társasgépkocsik és a házakon olasz nemzeti zászló leng.

KÉT MAGYAR TANÁR MŰKÖDIK baseli egyetemi tanszékeken

Genf, július 28.

(Magyar Távirati Iroda.) A svájci lapok beszámolnak arról, hogy *Tomcsik* József tanárt, a bázeli egyetem egészségügyi tanszékére és *az egészségügyi intézet elnökévé* nevezték ki. *Tomcsik* tanár Bázelben *Doer* Róbert dr. tanárnak, a világhírű tudósnak utódja lesz, aki két esztendővel ezelőtt elérte a korhatárt, de hozzájárult ahhoz, hogy hivatalban marad, amíg méltó utódot találnak számára.

Tomcsik József *a második magyar tanár lesz a bázeli egyetemen,* miután *Verzár* Frigyes tanár tizenhárom esztendővel ezelőtt *lemondott a debreceni egyetem élettani tanszékéről* és Bázelbe ment az élettani intézet vezetőjének.

SZÁZMILLIÓS HITELKERET *a borkereskedelem részére*

A borértékesítés ügyében a tárgyalások *az érdekelt borkeresekdők* és a *pénzintézeti érdekeltségek* között az utóbbi napokban *megindultak.*

A tanácskozások alapján most már biztosítottnak tekinthető, hogy a borkereskedelem megkapja a vásárláshoz szükséges hiteleket, és pedig a tavalyi feltételek mellett.

A mult évben erre a célra *100 millió pengős hitelkeret* állott rendelkezésre, amelyet az *OMKE* értesülése szerint az *idén is fenntartanak.*

Ez az összeg annál is inkább elegendőnek látszik a jogos hiteligények kielégítésére, mert az idei termés, az eddigi kilátások alapján, aligha fogja túlhaladni a tavalyi hozamot.

NEM VIHETŐ ÉLELMISZER Szalonikiből Dél-Görögországba, a szalonikii élelmezési hatóságok tilalma alapján. Aki ilyesmit mégis megkísérel, áruját elkobozzák és súlyosan megbüntetik.

LEVÁGTA A KASZÁLÓGÉP Tornyos határában Molnár Veronka négyéves kislány lábát. A kislányt életveszélyes állapotban szállították kórházba.

Rosenberg János és neje porig lesujtva tudatják, hogy életük reménysége és gyönyörűsége, drága leánykájuk,

Jucika

19 éves korában, rövid szenvedés után kilehelte angyali lelkét.

Végtisztességének időpontja **493—094** telefonszám alatt tudható meg.

AZ ELTŰNT TÜZELŐ NYOMÁBAN

Letartóztattak két pestszenterzsébeti üzért, akik a pályaudvari szállítótelepről vitték az árut a zugpiacra

Az elmult hetekben sorozatos panaszok érkeztek a főkapitányságra *a főváros tüzelőellátásával kapcsolatban.*

A tüzelőhiány egyformán mutatkozik a nagy- és kiskereskedőknél.

Tömeges bejelentések jöttek azonban a főváros külterületeiről is, így Pestszenterzsébetről, ahol *a lakosság hetek óta nem tud tüzelőt vásárolni.*

A közellátási rendőrség széleskörű nyomozást indított annak megállapítására, hogy hova tünt el a fővárosból a tüzelő.

Érthetetlen ugyanis a tüzelőhiány akkor, amikor az időjárás is megfelelő a tüzelőanyag szállítására s *júliusban mégsem fogyhat el annyi fa- és szénmennyiség, mint például decemberben vagy januárban.*

A tüzelőanyagkiskereskedők azonban legtöbben zárva tartják üzleteiket. Az üzletek ajtaján rövid pár soros cédula jelzi a zárvatartás okát:

„Anyaghiány miatt bizonytalan időre zárva."

Ezek a tünetek a főváros egyéb területén is tapasztalhatók, főleg azonban a külterületeken, ahol vannak egyes tüzelőanyag-nagykereskedők, akik hetek óta nem nyitották ki üzleteiket.

A közellátási rendőrség Pestszenterzsébeten kezdte meg az eltünt tüzelőanyag után a nyomozást, amelynek során mgállapitották, hogy a tüzelőanyag csak a kereskedők raktáraiból tünt el, ellenben hatalmas tételekben van felhalmozva a pályaudvarok szállítótelepén s a kereskedők fa- és szénkészletüket az üzleten kivül, zugkereskedelemben hozzák forgalomba.

A telepeken felhalmozott tüzelőanyagot üzletük megkerülésével, egyenesen a zugpiac vásárlói lakására szállítják.

Hurokrakerült üzérek

A tüzelőanyag utáni nyomozás során a pestszenterzsébeti pályaudvar szállítótelepén a közellátási rendőrség detektívjei tettenérték *Braun* József 57 éves HÉV üzemi alkalmazottat, aki *éppen egy vagón hasábfát akart elszállítani. Braunt* előállították a rendőrségre, ahol kiderült, hogy a HÉV üzemi altiszt szabad idejében a tüzelőanyag zugpiacának uzsorása s rendszeresen foglalkozik a fa és szén zugbani árusításával.

A vagóntételes szállításnál megállapitották, hogy Braun a fát mázsánként 13 pengő 50 filléres áron adta el a zugpiacon.

A leleplezett HÉV üzemi alkalmazott, *Braun* József azt is elmondotta, hogy a vagón fa nem az ő tulajdona, hanem azt *Tischik* Jenőné *Török* Anna Jókai-utca 4. szám alatti fakereskedőnőtől vette mázsánként 13 pengős áron s 13.50-ért hozta forgalomba. A vizsgálat során az is kiderült, hogy Braun és a Jókai-utcai fakereskedőnő néhány nappal ezelőtt hasonló módon két vagón fát adtak el zugban egy Baross-utca 58. szám alatt lakó autókereskedőnek. Ezen a fán többet kerestek, mert a fát vagóntétel-

Csillárt **METEOR** csillárgyárnál vásároljon! Podmaniczky-utca 27. József-körut 44

ben mázsánként 8.80-ért vásárolták.

A vizsgálat során kiderült az is, hogy Braun a pestszenterzsébeti HÉV állomáson még 68 mázsa fát rejteget.

Braun Józsefet és *Tischik* Jenőné *Török* Anna fakereskedőt letartóztatták, a vásárló autókereskedő ellen is eljárás indult.

A pestszenterzsébeti tüzelőanyag zugpiaci árusai letartóztatásával a közellátási rendőrség csak megkezdte és nem fejezte be azt a nagyarányú razziát, amellyel a fővárosban észlelhető lehetetlen állapotokat akarják megszüntetni.

A kültelkek után sorra kerülnek a főváros belterületein lévő tüzelőanyag nagy- és kiskereskedők.

A közellátási rendőrség könyörtelen szigorral fog eljárni mindazokkal szemben, akik nem szolgálják ki az előírásnak megfelelően a tüzelőanyagigénylőket és fa- és szénkészletüket a feketepiacon a hatósági árnál jóval drágábban hozzák forgalomba.

Az olasz külügyminiszter megbeszélése Menemendzsogluval

Isztanbul, július 28.

A Nemzetközi Sajtó Tudósító jelenti: **Olaszország újonnan kinevezett külügyminisztere, Guariglia, aki még mindig Isztanbulban tartózkodik, kedden délelőtt meglátogatta Menemendzsoglu külügyminisztert. Menemendzsoglu ez idő szerint néhánynapos nyári pihenőjét tölti Isztanbulban. Még mindig nem tudni, hogy az új olasz külügyminiszter mikor utazik Rómába.**

De Gaulle nyilatkozata

Isztanbul, július 28.

(Transkontinent Press.) **A szerda reggeli török lapok algiri rádiójelentést közölnek, amely szerint De Gaulle kijelentette volna, hogy semmiféle olyan esetleges egyezmény, amely Olaszország és a szövetségesek között létrejönne, a francia disszidens kormány részvétele nélkül nem bírna érvényességgel, vagy tartóssággal. De Gaulle attól is óv, nehogy jóslásokba bocsátkozzanak a háború további tartamát illetőleg.**

Berlini visszhang

Berlin, július 28.

A Nemzetközi Sajtó Tudósító jelenti: *Amilyen mértékben tisztázódik az olaszországi fejlemények iránya, ugyanúgy konkretizálódik az illetékes német tényezők állásfoglalása.* Kedden este mértékadó körökben kijelentették, hogy minden *iskolázott német ember* Bismarck kora óta mindig kellőképen értékelni tudta a német-olasz érdekközösséget, amely 1919 óta az események alakulása folytán, egyre több alátámasztást kapott.

Sem Olaszországban, sem Németországban nem felejtették el, milyen döntő támogatásban részesültek az olaszok Németország részéről, amikor ki akarták terjeszteni életterületüket Abesszíniára és szembekerültek a szövetségesekkel.

A német-olasz érdekközösség legfőbb támaszai a következők: Az élettér kiterjesztésének szükségessége, a gazdasági önellátás által elérendő fokozottabb függetlenség, a világ nyersanyagkészleteinek igazságosabb felosztásában való részvétel és Európa biztosítása az idegen befolyásokkal szemben. Mindezek létkérdést jelentenek úgy az olasz, mint a német nép számára. Ezt az alapelvet *Viktor Emánuel* olasz király-császár és Badoglio tábornagy magatartása is kihangsúlyozza.

Olaszország létérdekei örökérvényűek és nem változnak, nevetséges lenne tehát feltételezni — mondják Berlinben — hogy az egyik tekintélyállam vezető tisztségeiben beállott változás egyet jelenthetne az illető ország létérdekeinek feladásával.

Berlin, július 28.

(TP.) **A német sajtó továbbra is a DNB jelentéseit közli az olasz fejleményekről. Közben nagyobb figyelmet fordít az ellenséges részről megnyilatkozó visszahatásra. Különösen kiemelik azokat az angol és amerikai kísérleteket, hogy Olaszországot fokozott fenyegetésekkel megfélemlítsék és nagy figyelmet szentelnek a London és Washington által a feltételnélküli kapitulációra vonatkozólag hangoztatott követelésnek. Churchill alsóházi beszédének főleg azt a fordulatát adják vissza, hogy az olaszokat egy ideig saját levükben kell megpörkölni. A Völkische Beobachter ezt a jelentést a lap élén hozza és azt a címet adja neki: „Churchill Olaszországtól a feltétel nélküli önfeladást követeli."**

Berlin, július 28.

A Nemzetközi Sajtó Tudósító jelenti:

A berlini lapok szerdán egyöntetűen leszögezik, hogy Olaszország külpolitikai vonalvezetésében semmi sem változik, mint ezt az olasz király és a kormányfő nyilatkozatai mutatják. A német véderő főparancsnokságának jelentései tájékoztatást nyujtanak arról, hogyan folyik tovább a közös harc Szicíliában — írja a Deutsche Allgemeine Zeitung, majd így folytatja: «A sziciliai tények megerősítik a király és Badoglio tábornagy nyilatkozatát a háború folytatását illetően. Az olasz helyzet alapelemeiből nem lehet levonni más következtetést, hiszen a tengely nem a valóságtól távolálló elméletek talajából született, hanem a közös létérdekek tényéből és abból a parancsoló szükségességből, hogy ezeket az érdekeket közösen kell megvédelmezni a közös ellenséggel szemben. Ezek a feltételek semmit sem változtak.

Az olaszországi események angolszász visszhangja is nyilvánvalóvá teszi — írják a lapok —, hogy Olaszország folytatja a háborút.

Kérelem

Felkérem azokat a hölgyeket és urakat, akik **július 2-án** este ¼11 órakor egy **18-as villamoskocsiban**, az **Erzsébet-híd budai hídfőjénél** történt villamos balesetnek szemtanui voltak, közöljék pontos címüket dr. HÁMOR ügyvéddel, VII., Erzsébet-körút 51.

BORY JENŐ MŰTEREM KIÁLLITÁSA

(SZEMELVÉNYEK A KIVÁLÓ MŰVÉSZ MUNKÁIBÓL)

Mária királyné.

Fájdalom.

Nagy Szulejmán.

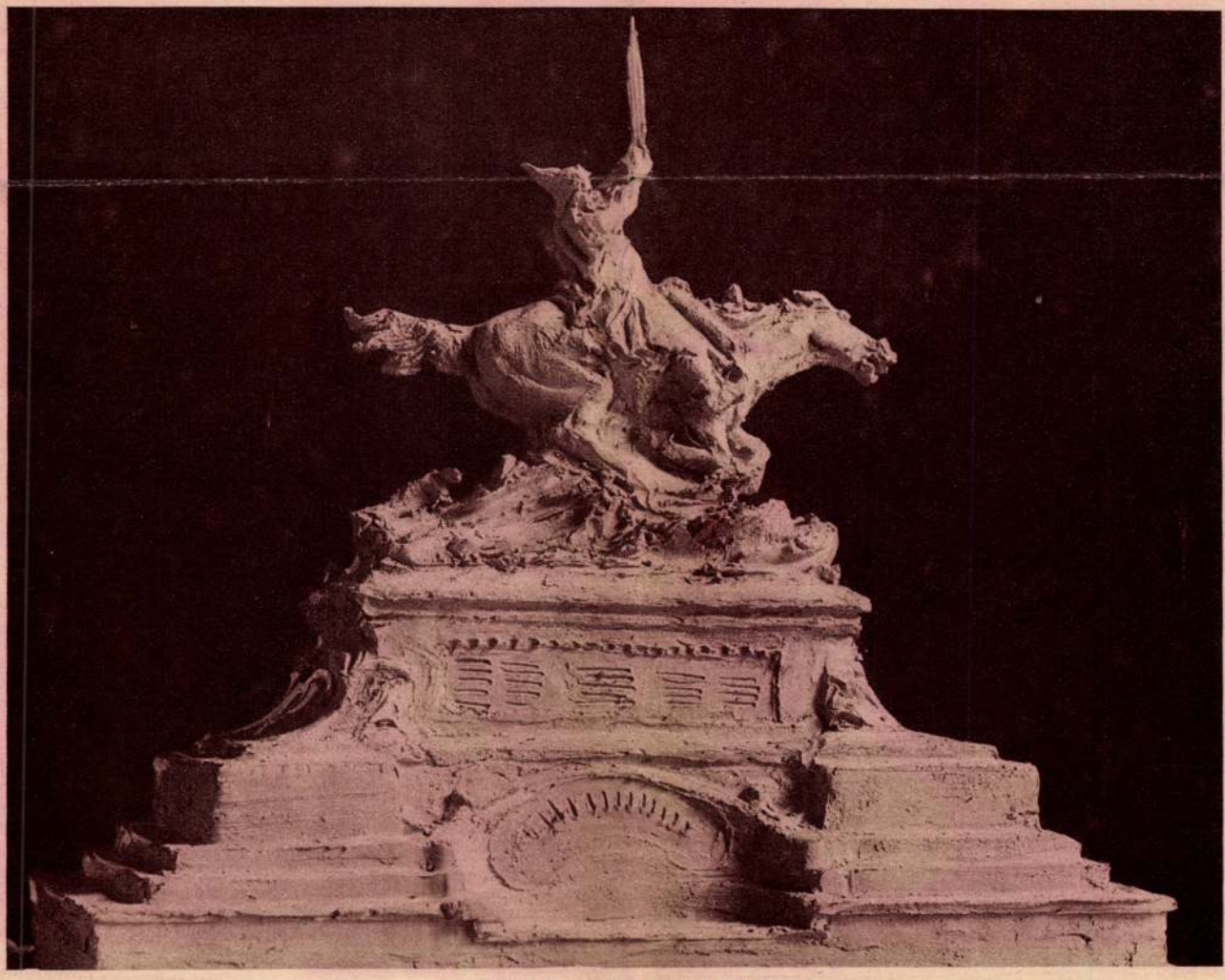

»Véres kardot hordnak körül . . .«

TROCKIJ

Valahogy ismerős előttünk ez az arc... Ugy rémlik fel emlékezetünkben, mint történelmünk legbetegebb lázálmának kisértete. Láttuk ezt az arcot száz meg száz változatban vigyorogni, tajtékzani és gyülölettől sötétleni a bomló hadsereg fölötti szónoki erkélyeken, a robogó vörös autókon, a Hungária-szállót védő vörös kordonokon belül, a Batthyány-palota sötét kapualjából s az Országház pincéinek boltivei alól, mintha földrengéses szakadékokból bukkantak volna fel nyomorékformáju gnómok és torz démonok. Trockij ezeknek egyik fő atyamestere. E képről is előddereng valami a lényéből. Katonazubbonyán nincs csillag: a terror hadügyminisztere nem szorul alantosainak tiszteletére. Rövidlátó szeme előtt az elméletgyártók sajátos szemüvege. Szemében valami tragikus gyülölet és gyanakvás. Ajka mohón érzéki, nagyétü, erőszakos. Szája körül a sémi faj jellegzetes ritkás szakálla és bajusza. Horgas orra ravasz, szimatoló. Százszor kisértett már bukásának hire, Lenin és a többi vezetők sorra kidőltek már mellőle elnyütt idegzettel. Trockij birja még és ma is hadügyminiszter: olyan, akit még a legkisebb külső ellenség is mindig megvert, akinek vérpatakos győzelmei mindig, de mindig csak egy ellenség fölött voltak: az oroszokon, akik őt és társait valamikor gyanutlanul befogadták.

A Magyarság előfizetési ára képesmelléklettel együtt negyedévre 120.000 korona.

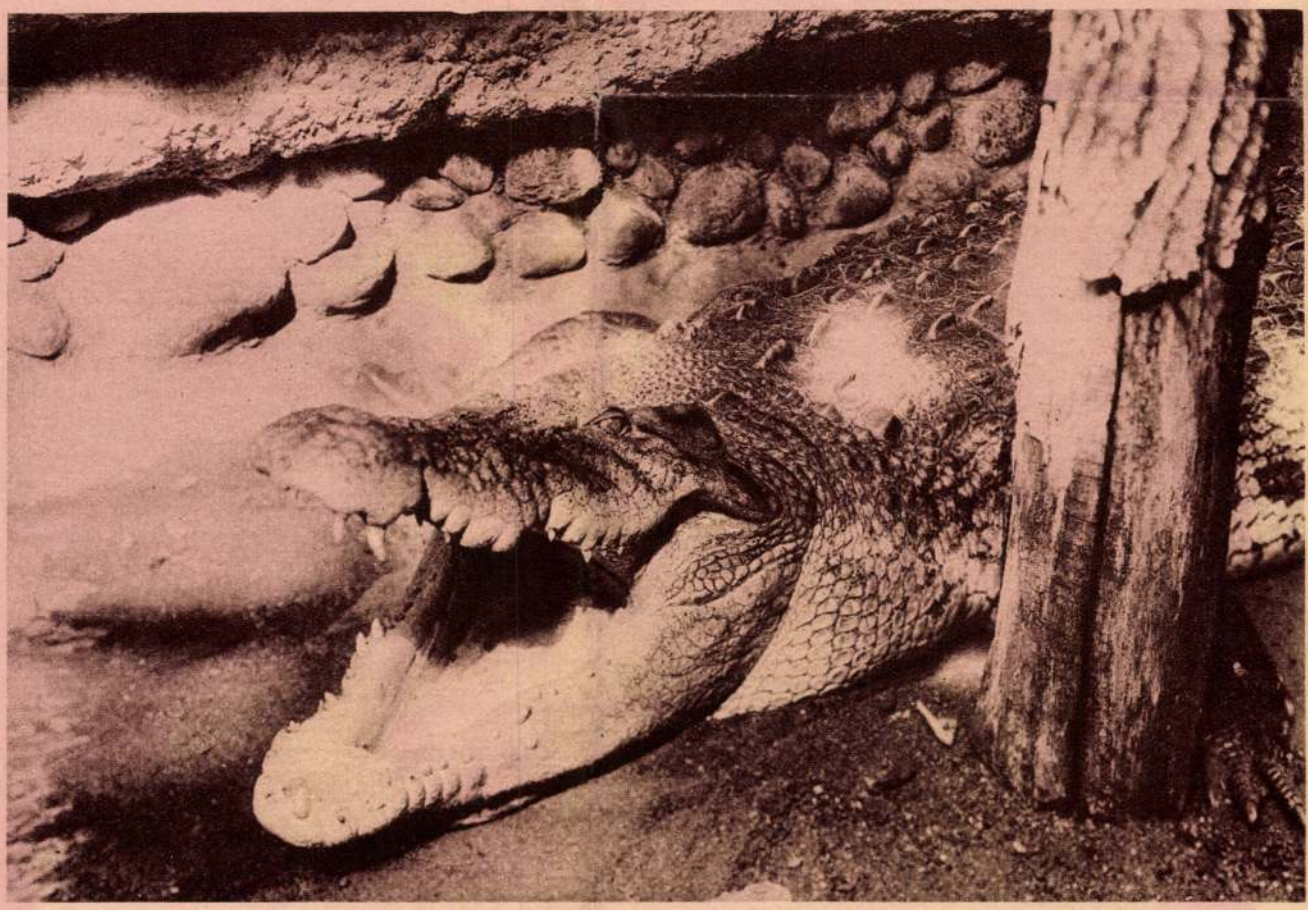

A berlini állatkert uj szerzeménye: nilusi krokodil.

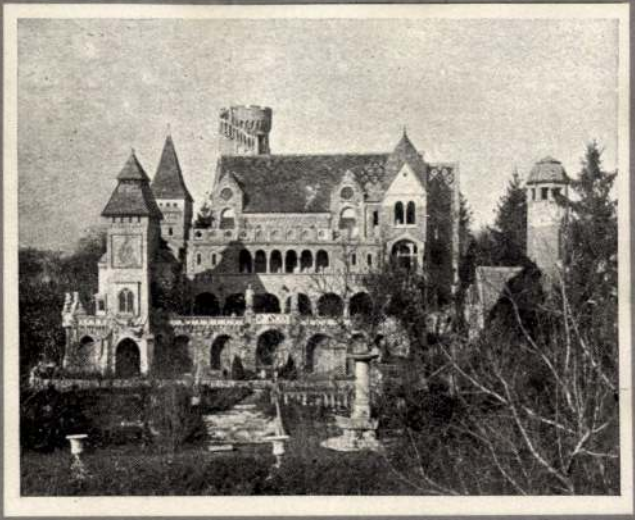

A BORY-VÁR KIVONATOS TÁRGYMUTATÓJA

1935

Számmer I. Utóda Pannonia Nyomdavállalat Székesfehérvárott. 39058.

A
BORY-VÁR
KIVONATOS
TÁRGYMUTATÓJA.

A Bory vár épitése

1923-ban vette kezdetét Bory Jenő tervei szerint és vezetése mellett.

Az itt elhelyezett műtárgyak sorrrendje a szerzők neveinek jelzésével:

A kertben:

1. Bory Jenő: Fájdalom.
2. Turbános török sirkő.
3. Szt István gránit oszlopának egy darabja.
4. Bory Jenő: Asztrik püspök.
5. Bory Jenő: Ludas Matyi.
6. Bory Jenő: Gyermek kacsával.
7. Bory Jenő: Szégyellős.
8. Bory Jenő: Munkácsy.
9. Bory Jenő: ~~Női fej.~~
10. Bory Jenő: Boryné.
11. Bory Jenő: Szent Bernát.
12. Bory Jenő: Nagy Szulejmán.
13. Bory Jenő: Lehel vezér.
14. Bory Jenő: Besnyői Madonna.
15. Bory Jenő: Zsuzsanna.
16. Jendrasssik Tibor: Bucsuzás.
17. Sommer Ágost: Ybl Miklós mellszobra.

Az I. loggiában:

18. Bory Jenő: A móri hősi emlék modellje.
19. Bory Jenő: Szégyellős.
20. Bory Jenő: A kaposvári madonna.
21. Varga Ferenc: Tanulmány fej.
22. Rónay Kázmér: Tavaszi vihar.
23. Udvary Pál: A Bory vár részlete.
24. Bory Jenő: Gondolkozó.
25. Bory Jenő: Az Esterházai Haydn emlék.
26. Sárdy Brutus: Nyár.
27. Bory Jenő: Irgalmas nővér.
28. Ligeti Miklós: Leányfej.
29. Bory Jenő: Prohászka püspök.
30. Bory Jenő: Boryné mellszobra.

I. Terem:

31. Kövesdy Géza: Balaton partján.
32. Bory Klára: Tanulmány fej.
33. Bory Jenőné: Virágok.
34. Barkász Lajos: Tél Óbudán.
35. Rakssányi Dezső: Gyermekek a strandon.
36. Bory Jenőné: Dr. Ágoston Béláné arcképe.
37. Halasi Horváth István: Ködös tél.
38. Bosznay István: Vág völgye.
39. Bory Jenőné: Prohászka püspök arcképe.
40. Bory Jenő: Prohászka püspök termei.
41. Lünszdorf Károly: Boryné.
42. Bory Jenőné: Önarckép.
43. Bory Klára: Női fej.
44. Horváth József: Öregasszony.
45. Bory Jenőné: Az epres kert télen.
46. Bory Jenőné: Virágok.
47. Bory Jenőné: Virágok.

48. Bory Jenő: Sarajevoi vásártér.
49. Bory Klára: Tanulmány fej.
50. Bory Jenőné: Arckép.
51. Bory Klára: Tanulmány fej.
52. Bory Jenőné: Dáliák.
53. Kisfaludi Strobl Zsigmond: Gyermekfej.
54. Karlovszky Bertalan: Férfi fej.
55. Bory Jenő: Madonna.
56. Bory Jenőné: Petuniák.
57. Bory Klára: Önarckép.
58. Neogrády Antal: Hajók a Dunán.
59. Bory Jenő: Női fej.
60. Bory Jenőné: Tanulmány Ottokár püspök arcképéhez.
61. Nádler Róbert: A szent Márk templom elő-csarnoka.
62. Rakssányi Dezső: Templom belseje.
63. Szentgyörgyváry Gyenes Lajos: Csendélet.
64. Bory Jenőné: Virágok.
65. Damkó József: Anya gyermekével.
66. Bory Jenő: Boryné profilja.
67. Bory Jenőné: Prohászka püspök arcképe.
68. Székely Bertalan: Boryné arcképe.
69. Bory Jenő: Zsuzsanna.
70. Bory Jenő: Zakariás próféta.
71. Rakssányi Dezső: Templom belseje.
72. Krusnyák Károly: Öreg vándor.
73. Bory Jenőné: Arcképtanulmány.
74. Bory Jenőné: Virágok.
15. Bory Jenőné: Tanulmányfej.
76. Bory Jenő: Keselyü.
77. Vissky János: Tehenek.
78. Zombory Moldován Béla: Bory Gyuri képe.
79. 80. 81. 82. Bory Jenő: Ut a Golgotára.

II.

83. Bory Jenő: Török basa.
84. Bory Jenő: Feltámadunk (siremlékterv).
85. V. Bayor Ágost: Kassa.
86. Varga N. Lajos: A Bory vár.
87. Bory Jenő: Bory vár.
88. V. Bayor Ágost: A Bory vár képe.
89. Bory Jenő: A Boryvár.
90. Bory Jenő: Magyar nemes.
91. Bory Jenőné: Orgonák.
92. Förstner Tivadar: Alpesi táj.
93. Szüle Péter: Előszobában.
94. Bosznay István: A lomnici csúcs.
95. Márk Lajos: Ebédlő.
96. Visky János: Kecskék.
97. Rakssányi Dezső: A Jézus Szive templom kifestésének terve.
98. Várdeák Ferenc: Tél.
99. Halasi Horváth István: Napnyugta a Balatonon.
100. Csók István: Balaton.
101. Reissmann Miksa: Sziklasirok Jeruzsálemben.
112. Csizik Gyula: A zöld tó a magas Tátrában.
103. Biczó András: Szüret.
104. Márton Ferenc: Tél.
105. A. Edvi Illés J.: A Dogepalota Velencében.
106. Bory Jenőné: Dáliák.
107. Bory Jenőné: Virágok.
108. Iványi Grünvald Béla: Hegyoldal.
109. Bory Jenőné: Fehér jácint.
110. Hessky Iván: Nyár.
111. Haranghy Jenő: Utca Paviában.
112. Bory Jenő: Árkádia.

III.

113. Rökk Károly: Ősz a Balatonon.
114. Napnyugta a Balatonon.
115. Bory Jenőné: Virágok.
116. Bory Jenő: Szégyellős.
117. Oppel Magda: Mályvák.
118. Várady Gyula: A sárospataki Rákóczi vár.
119. Bory Klára: Virágcsendélet.
120. Bory Jenő: Szent Imre és Tanitója.
121. Bosnyák ló.
122. Zsuzsanna, négy szobor négyféle anyagban
123.
124.
125.
126. Bory Klára: Őszi levelek.
127. Szabó Dezső: Pünkösdi rózsák.
128. Rakssányi Dezső: Templom belseje.
129. Vissky János: Ménes.
130. Förstner Tivadar: Firenze.
131. Rökk Károly: Falu vége.
132. Bory Jenő: Sarajevoi mecsetek.
133. Oppel Magda: Virágok.
134. Rökk Károly: Vihar a Balaton felett.

IV.

Bory Jenő műterme.

Az e teremben levő szobrok és képek mind Bory Jenő munkái, egyrésze készülő félben.

135. Önarckép.
136. Hódolás az asszonyi szépség előtt.
137. A várudvar.
138. Durnsteini sziklák.

139. Madonna. I-III VI
140. Ősmagyar.
141. ~~Sarajevoi mecsetek.~~
142. A felsővárosi templom.
143. Gyermekfej. VI
144. Vénusz születése.
145. Spanyol zsidólány.
146. Fájdalom. IV - VI
147. Magyar madonna.
148. Mária királyné. V
159. Keresztelő János. IV
150. Szent István templomának rekonstrukciója.
151. Szent István templomának belseje.
152. Gizella királyné varrja Szent István palástját.
153. Varkocs György a várkapu előtt.
154. Ugyanannak első vázlata.
155. Géza fejedelem.
156. Szent István.
~~157. Madonna.~~
158. Sarajevói kép.
169. Női arckép.
160. és 161. Az élet vége. I - II
162. Boryné képe.
163. A szent korona bemutatása.
164. ~~Önarckép. I - III~~
165. A trónoló Szent István. I - II
166. Menekülés Egyiptomba.
167. ~~A trónoló Szent István. I~~
168. 179. 170. 171. Magyaros madonnák. I - IV
172. Anyám képe.
173. A kánnai menyegző.
174. Husvéti hangulat.
175. Arckép.
176. ~~Nemzeti hiszekegy.~~

177. Szent István halála.
178. Birkózók.
179. Édes Atyám.
180. Arckép tanulmány
181. A nemzeti hiszekegy.
182. Árpád Birtokba veszi a Noé hegyet.
(Szöllő hegyünknek volt Noé hegy, ősi neve.)
183. 184. A véres kard.
185. A nemzeti hiszekegy.
186. Gizella királyné Szent Imrével.
187. Tál elefántokkal.
188. A várudvar.
189. A keresztfolyosó.
190. 191. Tanulmány fej.
192. Szlavóniai ház.
193. Női akt.
194. Vitorlások a Balatonon.
195. A huszár születése.
196. Boryné aranyba foglalva.
197. A Jézus szive templom terve.
198. Freskó vázlat.
199. Vágyakozás.
200. 201. 202. Szépségverseny az Olimpuson.
203. Fájdalom.
204. Prohászka Szelleme.
205. Enyelgés.
206. 207. Szent Imre.
208. 209. Az aranybulla országgyűlés a Csucsos-hegyen.
210. Gyermekfej.
211. 212. Az ördög és hitvese.
213. Tanulmány fej.
214. Enyelgés.
215. Önarckép.

216. Tanulmány fej.
217. Madonna.
218. A Simor ucca.
219. Szfinx család.
220. Gizella királyné.

A II. sz. loggiában:

221. Strobl Alajos: Schulek Frigyes mellszobra.
222. Fadrusz János: Mátyás király.
223. Fadrusz János: Krisztus.
224. Strobl Alajos: Székely Bertalan portréja.
225. Ligeti Miklós: Szinyei Merse Pál portréja.
226. Bory Jenő: Karlovszky Bertalan portréja.

V.

227. Karlovszky Bertalan: Reformátor.
228. Csánky Dénes: Téli táj.
229. Knopp Imre: Halvásár Bretagneban.
230. Aba-Novák Vilmos: Szolnoki piac.
231. Áldor János L.: Nyár a Bakonyban.
232. Várdeák Ferec: Őszi erdő.
233. Bory Jenő: Fehérvár látképe.
234. Csánky Dénes: Velence.
235. Bosznay István: Esti hangulat.
236. Rudnay Gyula: Akácos.
237. Bory Jenő: A Balaton Akarattyánál.
238. Várady Gyula: Rommá lőtt olasz házak.
239. Major Jenő: Nyári felhők.
240. Rakssányi Dezső: Merengés.
241. Markó Lajos: A Pantheon Rómában.
242. Bory Jenőné: Szienai Szt. Katalin (másolat).
243. Rakssányi Dezső: Árkádia.
244. Rakssányi Dezső: Templom belseje.

245. Szánthó Mária: Bory Jenőné arcképe.
246. Csánky Dénes: Havas ut.
247. Bory Jenő: Jávorszarvas.

248. Kőrösfői Krisch Aladár: Székely udvar.
249. Kimnach László rajza.
250. Székely Bertalan rajza.
251. László Fülöp ifjukori rajzai.
252. Székely Bertalan rajza Borynéról.
253. Bőhm Pál rajza.
254. Bory Jenő: Krisztus.
255. Bory Klára: Apostol.
256. Baránszky E. László: Falusi udvar.
257. Varga N. Lajos: Rézkarc.
258. Aba-Novák Vilmos: Én.
259. Bory Jenő: Mater Doloroza.
260. V. Bayor Ágost: A palermói székesegyház.
261. Kiss János: Tanulmányfej.
262. Bory Jenő: Petőfi.
263. Bory Jenő: Rerrich (Régi) Béla, a szegedi Dóm-tér tervezője.

264. Zádor István: Kelet.
265. Győrffy István: Bory Gyuri képe.
266. Bory Jenő: Két lebegő alak.

A kilátási toronyban:

267. Bory Jenő: A sarajevoi Ferenc Ferdinand fogadalmi templom és a merénylet helyén felállított emlék tervei. 14 drb. fénykép és terv.
268. Bory Jenő: Csók.

269. 270. 1000 éves tölgyfa gerendák; előkerültek a Szt. István templom gerenda rácsos alapjából a püspökkut alapozása alkalmával.
271. Berán Lajos: A limpiási Krisztus.
272. Bory Jenő: Tanulmányfej.
273. Krusnyák Károly: Terefere.
274. Sándorházy Béla: Patak a hóban.
275. Fanta A. István: A Mecsek vidéke.
276. Bory Jenő: Tihany.
277. Bory Jenő: Monna Vanna.
278. Lengyel Madonna.
279. Kóber Leó: Orosz kém.
280. Zádor István: Fal mellett.
281. Kóber Leó: Főhadnagy Ur.
282. Boryné: Szent Ferenc (másolat).
283. Déd ősanyánk.
284. Lakatos Artur: Balaton.
285. Bory Jenő: Szent István vitéze.

VI.

286. Bory Jenőné: Akt a zöldben.
287. Barabás Gizella: Gyöngyvirág.
288. Bory Jenőné: A modell bemutatkozik.
289. Bory Jenő: Éva.
290. Rakssányi Dezső: Orgia.
291. 292. Rakssányi Dezső: Démon.
293. Bory Jenőné: Forrásnál.
294. Komáromi Katz Endréné: Teljes szekfük.
295. Gulyás Sándor: Szép Itália.
296. Bory Jenő: Ülő nő
297. Bory Jenőné: Tükör előtt.
298. Halasi Horváth István: Napnyugta a Balatonon.

299. Rakssányi Dezső: Tanulmány.
500. Szánthó Mária: Fekvő nő.
301. Bory Jenő: A modell bemutatkozik.
302. Tamássy Gyula: Szégyenkező.
303. Bory Jenőné: Tükör előtt.
304. Bory Jenő: Akt tanulmány.
305. Garay Ákos: A pusztabiró.
306. Kiss Kálmán: Verőce vidéke.
307. Bory Jenő: Női akt.
308. Rakssányi Dezső: Pihenő.
309. Bory Jenő: Madonna.
310. Bory Jenőné: Ádám és Éva.
311. Bory Jenő: Szfinxcsalád.
312. Mihalovits Miklós: Ádám és Éva.
313. Bory Jenő: Magdolna.
314. Kukán Géza: Heverésző.
315. Kiss Kálmán: Hegyvidék.
516. Aggházy Gyula: Fonyód.
317. Rakssányi Dezső: Heverésző.
318. Benkhardt Ágost: Vikendezők.
319. Bory Jenőné: Toalett.
320. Szomor László: Női akt.

VI.

321. Várdeák Ferenc: Liget.
322. Bory Jenő: Fröschl Ferenc képmása.
323. Garay Ákos: Urlovasok.
324. Bory Jenő: Gulyás Sándor feje.
325. Richter Aladár: Farsang.
326. Régi menyasszonyi láda (szuszék).
327. Richter Aladár: Rézkarc.
328. Liptóujvári Strobl Alajos: Szent Ferenc.
329. Bory Jenőné: Margaréták.

330. Zala György: Magdolna.
331. Bory Klára: Tulipánok.
332. Erdőssy Béla: Dunapart.
333. Biró József: Mária besnyő.
334. Erdőssy Béla: Halászbárkák.
335. Radnay Béla: Szalóme.
336. ifj. Vastagh György: Ősmagyar vezér.
337. Bory Jenő: Centaur.
338. Márton Jakab: Gyuri bácsi.
339. Bory Klára: Fájdalmas anya (másolat).
340. Förstner Tivadar: Alhambra.
341. Rakssányi Dezső: Pihenés.
342. Olasz tájkép (XVII. sz.).
343. Szabó Dezső: Szekszárd látképe.
344. Bory Jenőné: Virágok.

A hátsó udvarban:

345. Bory Jenő: Szent Borbála.
346. Bory Jenő: Zrinyi a költő.
347. Tamássy Gyula: Áhitat. Talpazata az Etna lávája.
348. Bory Jenő: Szent Margit.
349. Bory Jenő: Ecce Homo.
350. Bory Jenő: A jótékonyság (a Gelleri siremlék).
351. Bory Jenő: Az Ikervári Batthyányi szobor modellje.
352. Bory Jenő: A Szentgotthárdi Szent Bernát szobor modellje.
353. Bory Jenő: Szent Vince.
354. Bory Jenő: Zirzen Janka siremléke.
355. Bory Jenő: A kalocsai Szent Imre szobor.
356. Bory Jenő: A Rakovszky G. siremlék.

A galérián:

357. Álmos, az ős vezér.
358. Az Árpádház törzsöke.
359. Bory Jenő: A Szent királyi család.
360. Szondy és két apródja.
361. A két Zrinyi.
362. Tinódi.
363. Dr. Farkas Zoltán: Szent Borbála.
364. Szent Erzsébet.
365. XV. sz. beli relief öntvénye.
366. Bory Jenő: A dunapentelei hősi szobor.

A III. loggiában:

367. Asztali áldás.
368. Bory Jenő: Karitász.
369. Szt. István Kopány ellen indul.
370. Takách Béla: Az Etna Taormina felől.
371. Az Etna Sirakuza felől.

A kazamatában:

372. Csipkerózsika.
373. 374. Bory Jenő: A MABI kórház két szobra.
375. 376. 2 dekorativ szobor egy szegedi iskolán.

Az udvarban:

377. A kelő napsugár.

Az üvegfestményü és szines ablakon.

Farnadi Richárd, Johann Hugó, Zsellér Imre munkái.

Felelős kiadó: BORY JENŐ.

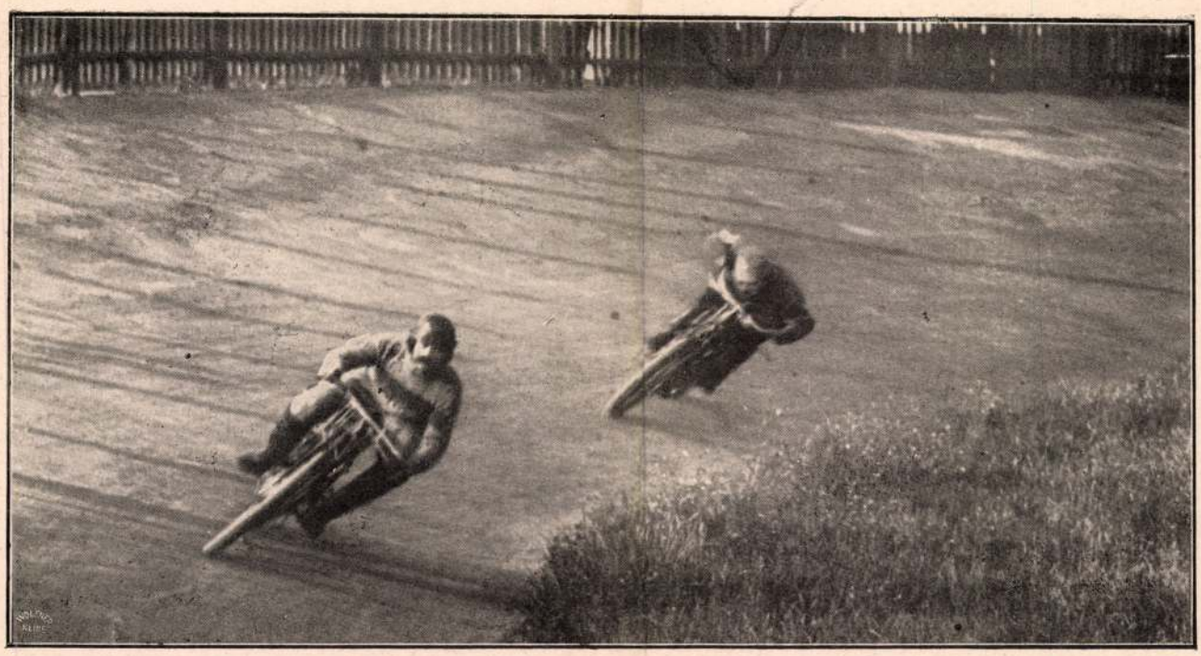

Az FTC versenye a millenáris pályán — Müllner fényképe

Motorverseny, amelyen Deutsch Samuel új országos rekordot állított fel

— A látogatásom bizonyára meglepi az urakat, — kezdette később.

— Nagyon meglep. Fölöttébb meglep. Egészen rendkívüli módon lep meg, — biztosította Haller.

Politzer egy sajátságos mozdulatot tett a kezével.

— Mit akarnak? Azt gondoltam, hogy az urak elvégre mégis honfitársaim és joguk van ahhoz, hogy bajomban önökhöz forduljak, — magyarázta.

— Ön nagyon előzékeny, — válaszoltam udvariasan. — És szabad tudnom, hogy mi az a baj?

Politzer most lefelé fordította a tenyerét.

— Az a piszkos szállodás föl akar jelenteni a rendőrségen. Azt mondja, hogy erkölcstelenség miatt be fog csukatni, mert Svájcban azt lehet — tört ki elkeseredve. — És ezt nevezik a szabadság országának.

— Ne mondja.

— De mondom. Ilyen aljasság. Az előbb benn voltam nála az irodában. Mindent megmagyaráztam volna, de nem is akart meghallgatni, hanem a kutyát szólította.

— Kit szólított?

— A kutyát.

— Tudom már. A Nerot.

— Lehet, hogy Neronak hívják. Én nem mutatkoztam be neki. Csak annyit láttam, hogy piszkos, fekete dög.

— És magára akarta uszítani?

— Az ember nem hiszi el, de csakugyan azt akarta. Utálatosan csettintett a nyelvével és azt mondta: pusz, Nero, pusz.

Haller az ujjaival dobolt az asztalon.

— Elvégre mindenki úgy beszél a kutyájával, ahogy tud, — vélekedett. — Nem értem ellenben, hogy mit tegyünk az ön érdekében. Elvégre ön férfiu, Politzer úr. Ha csókolózott és élvezett, tűrje férfiasan a következményeket.

— Én élveztem? — kiáltott föl szerencsétlen honfitársunk. — Maga azt mondja, hogy én élveztem. Hallatlan. Minden reakciósnak és bőrkabátosnak legyen mondva ez az élvezet.

— Akkor miért csókolózott?

— Miért? Miért? Különös kérdés. Mindenek előtt nem is én csókolóztam, hanem engem csókoltak. Ő nagysága csókolt és közben olyan erősen fogta a balkaromat, hogy biztosan kék folt maradt utána. Akarja látni?

Haller rosszalólag csóválta meg a fejét.

— Politzer úr, — Politzer úr! Az ön érdekében nem veszem tudomásul ezen kijelentését. Egy dzsentlmen azonban sohasem mondana ilyesmit egy hölgyről.

— De én nem vagyok dzsentlmen, — üvöltött a fiatal tudós. — Én ügyvéd vagyok, nekem rendes foglalkozásom van. Én szabadgondolkozó vagyok, és föllépte állok a társadalmi előítéleteknek. A diszkréció egy társadalmi előítélet. Miért kíméljek egy nőt, aki a csavába hoz. Nagyszerü. Ő megcsókol és engem akarnak becsukni. És ezt nevezik egy szabad országnak.

Haller vállat vont.

— Hát majd mondja el mindezt a bíróság előtt.

— De én nem akarok a bíróság elé menni, — kiáltott Politzer harsány hangon, de a fogai azért halhatólag vacogtak. — Képzelje el azt a skandalumot, ha én megjelenek a bíróság előtt. Már látom a pesti lapokat. Micsoda cikkeket fognak írni rólam. Micsoda címek lesznek a cikkek fölött. Tönkre teszik a poziciómat. Kivégeznek. Kiszedik a vesémet. Kizsigerelnek. Ó, én ismerem azt a bandát.

— A sajtó hihetőleg nagyon mulatságos lesz, — helyeselte Haller. — Fogadni merek, hogy mint liliomtipró ügyvédről fognak írni önről.

Ez a föltevés azután végleg elkeserítette Politzert.

— Hát úgy nézek én ki, aki liliomokat tipor, — mondotta patetikusan. — Nagyszerü. Én tiprok lilomokat. Éppen én. Különben pedig a Lizbeth kisasszony. Szép kis liliom.

Haller cigarettára gyujtott.

— Több férfiasságot, — ajánlotta. — Sokkal több férfiasságot. Föl a fejjel, Politzer úr. Még semmi sincs elveszve. A leány elvégre csinos.

— Hogy mondja? Csinos?

— Hát mondjuk, kellemes külsejü. A család nagyon rokonszenves.

— Hogy mondja? Rokonszenves?

— Hát mondjuk tiszteletreméltó. És ami a fő, igen vagyonos. Miért nem veszi el a leányt?

Politzer összegörnyedt a karosszékben.

— Hogy mondja? A család nagyon vagyonos? — kérdezte később.

A magyar dalosszövetség király-díja. Bory Jenő műve. Junius 30-án tizenegy órakor veszi kezdetét a háromnapos verseny az ezüst-szoborért, a budapesti Tattersallban

— Nagyon vagyonos.

— Attól függ, mit nevezünk vagyonnak, — hangzott a karosszékből. — Erre a megoldásra különben még nem gondoltam.

— Nem gondolt reá? Csodálom, ön kap egy kellemes, tiszteletreméltó, gazdag feleséget, mert a botrány után föltétlenül magához adják. Megmenekül a bíróságtól is, mert a menyasszonyát nyugodtan megcsókolhatja akárhol. Higyje meg, jó tanácsot adtam. Vegye el Lizbethet!

— Úgy van. Vegye el Lizbethet, — ismételtem én is mély meggyőződéssel.

Politzer habozva nézett reánk.

— Ez nem olyan egyszerü dolog. Vannak részletkérdések. Mindenekelőtt... különben honnan tudják, hogy a család gazdag?

— Nekem a portás mondta, — vallotta be Haller.

— A portás nem megbizható forrás még.

— Hát informálódjék másutt. Vannak még tudakozódó irodák. De meglássa, Politzer úr, más kivezető útja úgy sem marad.

Politzer ismét visszahanyatlott a székbe. Láthatólag mély gondolatokba merült és szórakozottságában kétszer töltött magának a konyakunkból, sőt reágyujtott Haller legjobb szivarjára is. Végül fölemelkedett.

— Lisbeth alapjában véve egészen csinos leány, — mondotta.

Helyeslően bólintottunk.

— No lássa. Csak informálódjék még egy kicsit. Meglássa, hogy nem csak csinos, hanem egyenesen szép.

Politzer az ajtó felé tartott.

— Informálódni fogok — mondotta és hangjában mintha ismét a régi fölény csengett volna. — Informálódni fogok. Jó éjszakát.

— — — Az információk úgy látszik kedvezők voltak, mert az eljegyzés tegnap megtörtént. Bővebb részleteket még nem tudunk, csak annyit, hogy úgy a vagyon, mint a vallás kérdései közmegelégedésre tisztáztattak. És Politzer Salamon most már mint vőlegény eszi ebédre a borjuvesést, de az étel nem nagyon ízlik neki. Úgy látszik még sem tartja egészen megbízhatóknak az információkat? *Farkas Pál.*

Az élet keletkezése földünkön

Alig van a természettudománynak olyan kérdése, amellyel annyit foglalkoztak volna, mint az élet keletkezésének magyarázásával. A *„honnan és hová?“* nagy problémájának első fele ez, amelyre sohasem kaphatunk pozitív választ s ez irányban összes tudásunkat csak ingó hipotézisek képezik.

A régi búvárok téves megfigyelései úgy tüntették föl, hogy az élettelen világból lettek az élők. A napra kitett vizben bizonyos idő eltelte után apró állatokat láttak nyüzsögni — ime, mondották, be van bizonyítva szemmel láthatóan ez a teória, amit ők *őstermelődésnek*, abiogenezisnek neveztek. Az ilyen módon való származást úgy képzelték, hogy a szervezetlen elemek, melyek az élettelen anyagokat alkotják, valami csodálatos erőtől üzve fehérje molekulává egyesülnek, melyek összetömörülve az élő protoplazmát adják. Az ókori tudósok szerint nemcsak az első lény keletkezett ilyen kristályosodás-féle folyamat útján, hanem mindig folyik őstermelődés a földön. Még a nagy *Aristotoles* is azt vallotta, hogy posványokban a sárból békák keletkeznek.

Az újabbkori pontosabb vizsgálatok, melyek különösen *Pasteur* nevéhez fűződnek, a leghatározottabban beigazolták, hogy az ősnemzés elmélet teljesen tarthatatlan. Az egész csak tévedésen alapult, mert a régi búvárok nem tudták, hogy — előbbi példánkhoz visszatérve — a víz tele van szabad szemmel láthatatlan csirákkal, melyek a napfényen kikelve úgy tünnek föl, mintha a vízből keletkeztek volna. Őstermelődés nincs; minden élő csak élőtől származhat, mondta ki a nagy igazságot Virchow.

Más tudósok éppen ellenkezőjét vallották az abiogenezisnek: nem az élettelen tárgyakból lettek az élők, hanem megfordítva: az élőkből az élettelenek. Kezdetben minden élt, még a tüzes földgolyó is — csak kihülésével következett el halála.

Mindezen elméletek nem magyarázzák meg kielégítően az élet eredetét. Ezért újabb természetbúvárok feladták a nehéz harcot s az életet, épp úgy, mint az anyagot, *örök*-nek veszik föl. Ily értelemben csak arról lehet szó, hogy a világmindenségnek e kis darabjára, a földre, hogyan jutott el az élet? Erre leggyönyörübb s legelfogadhatóbb teóriát *Arrhenius* állított föl. O szerinte az élet csírái egyik égi testről a másikra vándorolnak s ahol kedvező föltételekre találnak, letelepednek s belőlük fejlődik ki, esetleg egy-

Uj Idők 1912. XVII. 40 sz.
360. l. kép

Bory Jenő

Minden felszegek, 1935-
Ly Magyarság Vasárnapja már, 10.

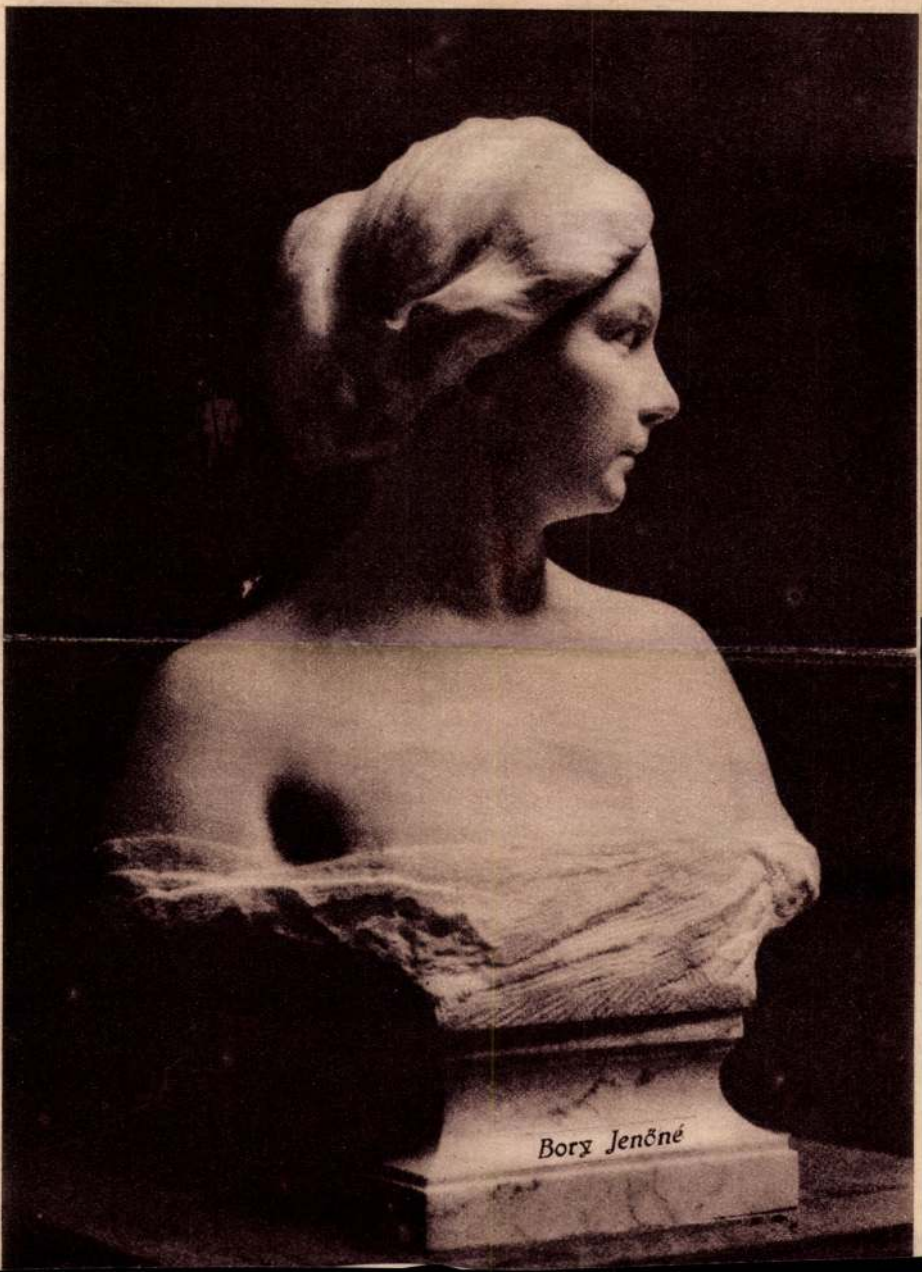

A technika legújabb csodája

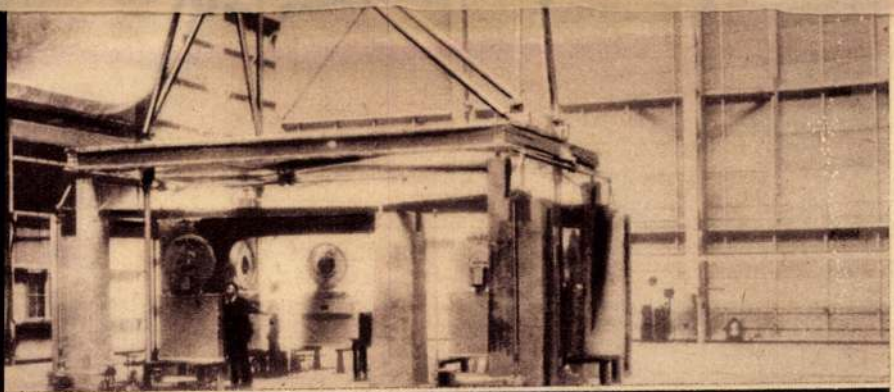

it" mutatják be, azt a hatalmas kísérleti állomást, ahol a 130 méter düllöngő orkánokat is könnyedén „gyártanak" a repülőgépek ellen- lóképességének kipróbálására

Az ipari munka védelme

Mühlbeck Károly rajza

szon velem. Ne tréfáljon. Velem nem lehet így beszélni, nekem nem lehet hazudni, mert én, bizony Isten, minden szavát elhiszem.

Aladár (örömmel): Igazán?

Giza: Igen. Én nem ismerem az életet, nekem semmi tapasztalatom sincs, én itt élek ebben a kis szobában és az egész életet ezekből a kis ablakokból nézem, azt hiszem, hogy az emberek jók és nem akarnak engem bántani, s most jött maga és azt mondja, éjszaka sétál az ablakom alatt s elteszi emlékbe a mosolyomat, a nézésemet, nekem ezt, lássa, sohasem mondták, mert nem beszélek fiatalemberekkel és olyan naiv vagyok, hogy én azt mindjárt elhiszem és olyan szentimentális, hogy egészen meghat (elfordul, de hamisan visszales a fiúra, hogy most mit fog csinálni).

Aladár (pár pillanatig habozva áll, aztán ügyetlenül és fölhevülve a leányhoz lép): Gizácska!

Giza (nem felel, vár).

Aladár: Gizácska:

Giza (m. f.).

Aladár (nehezen): Gizácska én szeretem magát.

Giza (kiszámított mozdulattal a szívéhez kap, sóhajt): Istenem!

Aladár: Én szeretem magát és . . .

Giza (lehunyja a szemét, egy kicsit a fiúhoz hajlik).

Aladár: És . . . (Ráhajol, megcsókolja. Giza lehunyt szemmel áll, hagyja. Aladár még egyszer megcsókolja.)

A fiam

Csak tegnap volt, hogy pici lábad
Tétován lépni megtanult, —
Csak tegnap volt — én nem feledtem —
Meseországba szöktünk ketten.
„Gyi! Hopp!" hajtottuk lovacskádat
S e tegnap hol? — A multba hullt.

Én nagy fiam te, karod fogva
Míg féltő gonddal te vezetsz
Úgy kémlelem: vajjon te látod
Mesék helyén a valóságot?
Már esett árnyék homlokodra?
S az *én* szememmel nézed ezt?

Megnyugtat boldog ifjú arcod
Még rajt' a derű. Őrzöm én.
De meddig vajjon? S fölsóhajtok:
„Szökjünk vissza mesék honába,
Ahol nem tapos ember lába
Durván másnak az örömén."

B. Szász Piroska.

A gyermek és a játék

(Nógrády László dr. könyve.)

A század, amelyet Ellen Key a „gyermek századának" nevezett, igyekszik rászolgálni a címére. A gyermek a társadalmi és tudományos érdeklődés arcvonalába került, mint a munkás és mint az asszony s a modern lovagiasság lehajlik hozzájuk, a hosszú ideig az érdeklődésből kitagadottakhoz. A gyermek-kérdés, a gyermek társadalmi védelme, a gyermek erkölcsi megítélése, a gyermeki lélek mechanizmusa és az emberiségnek a gyermekeken keresztül való ujjáteremtése megannyi tudomány problémáivá váltak. S akit ma szülővé tesz sorsa vagy nevelővé hivatása, attól nemcsak intelligens és megértő érdeklődést várunk, hanem egy csomó kész és biztos tudást is: egészségtanit, biológiait, lélektanit. Az a kor, melyről Ellen Key is még félve beszél: a leányok katonaköteles kora, melyet gyermekkórházban vagy gyermektelepen fognak eltölteni, gyorsabban közeledik, mintsem hinnők. Párisban tavaly avattak föl nagy pompával egy pár milliós nagy intézetet, a „Maison Poupée"-t, melyben önként jelentkező úrileányok úgy tanulják meg a lelenc és beteg gyermekek körül való teendőket, mint nálunk a kanapépárnák himzését és a jótékonysági bazárok rendezését. Egy megdöbbentő statisztika és egy társadalom lelkiismeretének megdobbanása váltották ki ezt az intézményt. Minálunk talán egy kicsit a divat, egy kicsit a snobizmus fogja a praktikus gyermekszeretetre rákapatni a társadalmat. Ez a két fontos összetevő erő, melynek a művelt Kelet nemcsak a plörőzös kalapokat és a kabaré-szellemességet, de gyakran értékes eszmék fölrebbenését is köszönheti.

A gyermektanulmányozás is azon az úton van immár, hogy divattá váljék s akik azzá teszik, — akár tudatosan, akár véletlenül teszik, — kitünő szolgálatot teljesítenek a tudománynak és a szociális célnak. A divatból lassan érdeklődés lesz, az érdeklődésből termékeny tevékenység. A régi, anekdotabeli jótékonysági angyal ma már nemcsak bizottsági ülésekre jár el, de tudományos értekezletekre, népszerű előadásokra is és a legjobb úton van ahhoz, hogy a tulajdon gyermekszobájában felejtett kis maszatosokat is észrevegye. Aggodalmak, tartuffizmus és problémák tömegéből lassan pozitiv életanyag válik így, nem kiadós, de biztos munka, alkotás. S ezért minden elismerésünkre rászolgál az a testület, amely e kezdeményezésből divatot csinált s a munkásaiból értékes kutatókat: a Gyermektanulmányi Társaság.

A társaság e kettős munkájának, a tudományosnak és a propagálónak, jelentékeny hajtása az a könyv is, mellyel karácsonyra ajándékozott meg bennünket Nógrády László dr. A gyermek mély szeretete, az új hit buzgalma és a régi szépirodalmi iró könnyű, színes stílusa találkozik össze benne s a három tulajdonság így együtt pompásan egészíti ki egymást. A vezérszólam a kutatóé, az adatokkal és törvényekkel dol-

Aladár: Igen . . . ez baj. Mert nekem folyton résen kell lenni . . . mindig arra kell gondolnom: vigyázz . . . pénzed van!

Giza (nagy érdeklődéssel): De hát miért kell erre gondolnia?

Aladár: Erre az apám tanított . . .

Giza: S az édesanyja . . .

Aladár (kis meghatottsággal): Anyám régen meghalt. (Szünet.) S az apám, tudja, rosszkedvű ember . . . Keserű . . . Beteges . . . És mindig, mindig csak ezt hallom tőle: Vigyázz! Megcsalnak! A pénzedért jók hozzád! Kirabolnak! Nem hittem. Sokáig nem hittem. Én . . . én . . . úgy kerestem . . . mindig valakit, akire rábízhatom magamat . . . beszélhetek vele . . . Ismeri maga ezt . . . az elzárkózott embernek ezt a szomjúságát, hogy találjon valakit, akinek kiöntheti a szívét.

Giza (odaadással): Hogyne . . . hogyne.

Aladár: Én úgy voltam . . . sokáig. Egy gyerek, egy fiatalember, tudja, barátot keres . . . Vannak olyan elválaszthatatlan pajtások . . . azok a nagy ifjúkori barátkozások . . .

Giza: És magának nem volt?

Aladár: De volt. Mert én mindjárt, az első meleg szóra megnyíltam, kiadtam magamat, én a legjobb pajtás voltam, a legmelegebb, a legodaadóbb . . . és a vége, a vége mindig az volt, hogy a barátom . . . pénzt kért tőlem kölcsön.

Giza: Hát ez baj?

Aladár: Nem baj. Én nem dobálom a pénzt . . . oh nem . . . de ha valakinek, a barátomnak kell, szívesen adok. De mikor látom, hogy az egész dolog csak erre megy ki, ezért volt minden . . . és még mellé ostobának is tartanak, mert azt hiszik, nem veszem észre, hogy ezért volt, hát akkor baj. Mert akkor az ember mégis lassankint visszahúzódik és gyanakvó lesz . . . és itt állok egy nagy bensőséggel, ragaszkodni vágyással . . . szeretnék valakihez nagyon jó lenni . . . de igazán jó . . . és . . . talán szeretni . . . (Elhallgat.)

Giza (halkan): Istenem, hiszen azért vannak nagyon jó emberek . . . nők . . .

Aladár: Nők? Én ismertem néhányat . . . nem sokat. De azok, akiket ismertem, azok, lássa, nem is titkolták, hogy csak a pénzemért ragaszkodnak hozzám . . . ideig-óráig. Igazuk volt. Maga egy elzárt kis tiszta világban él, maga nem tudja, milyenek ezek a nők.

Giza: Oh . . . nem is akarom tudni . . .

Aladár: És hogy mért nem járok társaságba? Én nem vagyok . . . odavaló. Én nem vagyok egy kellemes és mulatságos fiatalember . . . engem, ha elfordulok . . . kinevetnek, mert előttem a nő, higyje el, szentség . . . és ott engem egy kicsit le is néznek, mert én nem vagyok snájdig és . . . a vacsoránál (akadozva) az asztal alatt nem merem megfogni a szomszédnőm lábát . . . mert más fiatalember megfogja . . .

Giza: Rettenetes!

Aladár: Ugy-e! (Megint visszaesve a gyámoltalanságba, melyből ez a magáról való beszéd kicsit fölrázta.) Bocsásson meg, én talán most is . . . maga előtt . . . nevetséges vagyok, hogy ezeket így elmondtam . . . de lássa, én magával tudok beszélni . . . hát elmondtam . . .

Giza (melegen): Köszönöm. Csak beszéljen . . . beszéljen.

Aladár: Érdekli?

A Petőfi-család siremlékére készült koszoru. Bory Jenő müve. A magyar Vendéglősök Orsz. Szövetsége készíttette Petőfi atyjának, „A jó öreg korcsmáros"-nak

Giza: Nagyon.

Aladár: Igazán?

Giza: Igen, igen. Hát ilyen csalódások érték és érik. (Kicsit elgondolkozik — aztán hirtelen:) Mit csinál maga egész nap?

Aladár: Tanulok.

Giza: Mit?

Aladár: Műtörténelmet.

Giza: Igazán!

Aladár: Igen. Szereti?

Giza: Oh, az a legszebb. Képek, meg szobrok.

Aladár: Képek meg a szobrok. Igen, ez, ez valami. Én, de igazán, sokat tanultam, tudok. És mindent megnéztem, és ha volna tehetségem hozzá, szép, nagy könyveket írnék róluk (folyton Gizát nézi, akadozva:) a képekről, a szobrokról . . . (Hirtelen.) És mikor magát a kioszkban megláttam Gáborral, és a szemét, mosolygott, hát akkor azt gondoltam, ez szebb, mint az egész Louvre, Róma és minden.

Giza (föláll): No de.

Aladár (szintén fölkel, közelebb lép hozzá, nagyon melegen): Kisasszony, tudom, hogy ez nem illik és én nagyon udvariatlan vagyok s maga nem is ismer, először lát s nem tudom, mit gondol felőlem, de én nem tehetek róla, valami arra késztet, hogy most mindent kimondjak, én a multkor a kioszkban nem először láttam magát.

Giza (érdeklődve, hamisan): Oh.

Aladár: Hanem már hetek óta kisérem, ha sétál és néha éjjel itt járok az ablaka alatt és egyszer április harmadikán délben kiment a Dunapartra és akkor először sütött melegen a nap s belenézett a napsütésbe s mosolygott, mert jól esett a meleg, a nap, s ezt a mosolyát úgy őrzöm, mint a virágot, amit az ember eltesz, emlékbe.

Giza (kedvesen): Elég, elég, elég!

Aladár: Haragszik?

Giza: Dehogy. Csodálkozom. S maga nem tud beszélni? Hiszen muzsikál, ömlik a szava.

Aladár (őszintén): Még sohasem történt meg velem.

Giza: Hogy egyszerre ennyit beszélt?

Aladár: Igen.

Giza (kedvesen, őszintén, remegő hangon): Ne ját-

Uj Idők 1913. I. 149. l. kép

utolsó csatája előtt búcsút mond az édesapjának. Mind a ketten a nyitott ajtóban állnak, az öreg ember gyérszakállu álla szinte remeg a fájdalmas meghatottságtól, miközben sovány ujjai között szorongatja fiának izmos jobbját, a fiu pedig, erőt véve fölindulásán, elfordítja fejét és elborult arccal bámul ki a szabadba. Odakünn egy szolgafiu fogja a paripát. A lónak csak a feje látható, de a művész valami hihetetlen gonosz, démoni kifejezést tudott neki adni.

Belizár elnézte a reliefet.

— Úgy találja? . . .

— Meglepő hasonlatosság. Nemcsak külső, de belső is.

— Mit tud a katona belsejéről?

— Annyit, mint az önéről, amennyi az arcára van írva. Ennek az embernek is megvan az a férfi-hiúsága, hogy akkor akar a legerősebbnek látszani, mikor leggyöngébb.

— Mulat rajtam? — kérdezte Belizár.

— Nem. Azt hiszem, megmondtam már, hogy én semmit sem veszek komolyan, mint a férfit. Mulathat a hal a vízen, a madár a levegőn? És most ön a víz, a levegő, a férfi.

— Egy férfi.

— Most nem egy, hanem a férfi.

Kissé elhalványodott, mikor ezt mondta, de azért mosolygott. Azután egyszerre egy gágogó és kotkodácsoló turista-raj tört ki a terem szent csöndjébe, friss erőben levő utasok, akik piros könyvvel a kezükben szaladgáltak ide-oda a márványszobrok között.

Folytatjuk

A cél felé

Akárhogy is számítgatom:
Lefelé jár az én napom,
S már az este
Nincs valami nagyon messze!

Visszanézni alig merek,
Úgy nő az út hátam megett,
Elől pedig
Annál inkább kisebbedik!

A nagy célt is mintha látnám
Már utam végállomásán:
Egy kis kővel
Egy hant ott a pihenő hely.

Célt mutatni, e hant, meg kő,
Kicsike jel mind a kettő,
Amint állnak:
Alig hinnők, hogy beválnak.

S mégis, mégis földi ember
Eddig egy sem tévedett el:
Ki útra szállt,
Még mindenki oda talált!

Jakab Ödön

Derengés

Elbeszélés

Irta Lovik Károly

Nyolc esztendős voltam. Fehér íróasztalomnál ültem és diktandót írtam.

— La campagne est riante dans cette saison.

Amint pontot tettem az utolsó szó mellé, nagy, ravaszul csillogó téntafolt csúszott a vonalazott papirosra. Meghökkenve néztem Izabellere, a nevelőnőmre, aki ócska hárászkendőjébe burkolózva ült az ablaknál, amelyet az első őszi napok már párássá tettek. Izabelle azonban nem haragudott, mert nem vette észre mi történt; tekintetét átkényszerítette a homályos üvegtáblán és a kertben álló Diana-szobor felé pillantott, ahol egy munkaruhás, pirosfezes, nagypapucsos férfi járt föl meg alá, és únottan söpörgette a faleveleket. Ez a férfi a nagybátyám volt. Ha a cselédek róla beszéltek, kavaró mozdulatot csináltak a homlokuk előtt, ami azt jelentette, hogy Kálmánka bolond. (Mert Kálmánka maradt ő kicsinek, nagynak, deres fővel is; az emberek talán azt hitték, hogy ezzel a becéző-szóval enyhíteni tudják alakjának és sorsának szomorúságát.)

Gyorsan fölnyaltam a tintafoltot és figyelmesen vártam a következő mondatot. Izabelle két ujja közé vette ajkát, aztán komoly arccal így folytatta:

— Le crépuscule commence à quatre heures.

Nem tudom más ember is úgy van vele gyermekkorában; előttem a francia szavak színesen mozogtak, megnőttek, szárnyat öltöttek és tarka árnyékaikkal, táncoló fényfoltjaikkal teleöntötték írópapirosomat. Crépuscule; ez a szó rozsdavörös, őszi mezbe öltözött, ködös erdőt állított elém, a juharokról levelek hulldogának, s a keskeny erdei úton meggörnyedt ember halad, hátán rőzsekötéggel. Ez a szó: avenir, ódon, csigaorrú, szőnyeggel borított gályát varázsolt elém, amint hajk evezőcsapásokkal siklik a végtelen tenger felé; minuit: egy fürge, kis törpét elevenített meg, ahogy nagy fekete, puha gömböket akaszt rá az óralapra; paresseux: egy cifra takaróju, ezüstkantáru szürke lovacska, amely csökönyösen áll a sárban és nyugtalanul csóválgatja farkát. Néha oly élénken láttam e sajátságos képeket, hogy összeborzongtam és félni kezdtem: Ilyenkor Izabelle az ölébe vett és a hazájáról kezdett mesélni, a nagy, háromszögletes szőlőhegyekről, a kelepelő malmokról és egy fűzfaövezte folyóról, amelyben pirosan tükröződik vissza a lehunyó nap bibor fénye.

— La neige est bien haute, — mondta tovább tollba a kis marseillei leány.

Leírtam a mondatot, közben pedig láttam, amint az ég lassan ólomszínü lesz, a magasságból kövér, verébnagyságu hópelyhek kezdenek potyogni, forogni és elborítják a zöld vetést, a gőzölgő tehénistállókat, a kerekes kútat, a Diana-szobrot, míg egy fekete madár föl és alá repül és végül holtan esik alá a puha pihékre.

— Izabelle, — szóltam félénken és odalopództam a nevelőnőhöz.

A kis marseillei leány nem válaszolt; fölmásztam az ölébe és megfogtam a kezét, amely mindig szagos volt a gyöngyvirágszappantól. A nénjének Franciaországban illatszergyára volt, az küldte neki a kék, vörös és ibolyaszín szappanokat, amelyeknek illata hű árnyékként kisérte a vékonyka lánykát. Künt sötétedni kezdett, a Diana-szobor nagy fekete pamaccsá állott szét. Az istállóban bőgtek a tehenek.

— Izabelle, — szóltam újra.

Rámnézett, mosolygott, aztán egy könnycsepp hullott a homlokomra.

Müllner fényképe

A Petőfi-család sírja a kerepesi temetőben, Bory Jenő műve. Leleplezték október 29-én

— Miért sír? — kérdeztem kíváncsian. — Megütötte valaki?

— Nem, Jánoska, — felelte és ahogy idegességében gyakran szokta, megsímogatta a fülét meg az orrát. — Nem vert meg senki. Az ember nemcsak olyankor sír, ha megütik.

— Akkor hát miért?

— Miért? Miért? Akkor is sírunk, ha valakit sajnálunk, vagy ha valaki rosszat gondol felőlünk, vagy ha valakit nagyon szeretünk.

— Én azért sose sírtam, — szóltam megszeppenve, mert szerettem a rokonaimat, a játékaimat, a macskámat, anélkül, hogy ezért akár egyszer is elpityeredtem volna.

Izabelle fölkelt és meggyújtotta a függőlámpát.

— Maga még kicsi, — mondta, elrakva az irkákat, a földgömböt és a görögdinnyét ábrázoló zsebténtatartót. — Majd ha nagyobb lesz, meg fogja tudni, mi az, ha valakit szeretünk. Most behozom a tejet.

Egyedül maradtam a nagy szobában és gondolkodtam. Ez a szó, szeretni, gyakran jelent meg beszélgetéseinkben. Míg azonban a vele többé-kevésbbé rokon fogalmak: a harag, a gyűlölet, a becsületesség, a hit, a kötelességtudás, az engedelmesség, színesen kavargó képeket, mozgó cselekedeteket elevenítettek meg előttem, ez a lágyan elsuhanó ige: szeretni, szín és árnyék nélkül állt előttem. Szeretni, ez úgy hangzott, mint valami parancs; úgy rémlett, mintha mozdulatlan, titokzatos tárgy lenne, vagy sajátságos hallgatag madár, amely csöndesen gubbaszkodik egy hosszú pózban, míg körötte minden hideg és bizonytalan színü. Szerettem mondom, a rokonaimat, de féltem a szigorúságuktól, szerettem a játékaimat, de nyugodtan bontottam föl őket, hogy megnézzem a gépezetöket, szerettem a macskámat, de azért egyszer ledobtam a padlásról, hogy meggyőződjem, csakugyan a négy talpára esik-e? És mikor a macska szótlanul terült el, nem sírtam, csak megijedtem, s aztán hazugság után néztem, hogy kivágjam magamat a csávából.

Izabelle visszajött a tejjel s hóna alatt a most érkezett francia ujsággal.

— És maga kit szeret? — kérdeztem, továbbfűzve előbbi gondolataimat.

Izabelle a tükör elé állt és nevetett.

— Kit szeretek? Mindenkit szeretek. A jó embernek mindenkit szeretnie kell.

— A gazdasszonyt is? — kérdeztem félénken. A gazdasszony tudniillik minden este fél nyolckor könyörtelenül az ágyba kergetett, eloltotta a lámpát és amikor csak lehetett, a nevelőnőm írásai között kotorászott, mialatt vastag bőrövén a kulcsok egymás hátán táncoltak.

Izabelle fölült az asztalra.

— Miért bánt engem, Jánoska? — kérdezte és gyűlölködve nézett reám. — A gazdasszony irigy és vén boszorkány, aki éjjel bizonyosan seprőnyélen lovagol föl a Kakashegyre.

— Milyen seprőn? — faggattam kíváncsian. — Azon, amivel Kálmánka szokott seperni? Mondja, azon a seprőn?

Elhallgatott, aztán elővette a kis kintornát és forgatni kezdte. Egyszerre a földre dobta a rozzant portékát és tág szemmel, mintha most ébredt volna föl, nézett rám.

— Ugy-e maga szereti Kálmánkát? — kérdeztem és nevetni kezdtem. Az eszembe jutott volt, hogy egyszer, egy ebédnél valaki, megfeledkezve róla, hogy én is ott vagyok, azt mondotta, hogy az öreg kántor-tanító szerelmes a szobaleányunkba, mire mindnyájan kacagni kezdtek. Nagyapám úgy nevetett, hogy a könnyei lecsurogtak a levesbe. Ez a két fogalom: szeretni és kacagni, most egyszerre összekapcsolódott lelkemben és kiegészítette egymást.

— Utálatos, — szólt Izabelle és az ablakhoz ült. — Hogy lehet egy nagy fiú ilyen gonosz?

Mikor, egy idő múlva, visszafordult, a szemhéjja vörös volt. A sarokba ment, előszedte a matrózruhámat és foltozni kezdte.

Megszeppentem. Izabelle mindig jól bánt velem, bizonyára okának kellett lennie, hogy egyszerre elfordult tőlem. Egy ideig csöndesen ültem az asztal mellett, és cipőimet a terítőhöz kentem, aztán odalopóztam hozzá és az ölébe ültem. Nem szólt semmit, idegesen megsímogatta a hajamat, majd friss cérnát fűzött a tűbe.

— Mért gyűlöl engem itt mindenki? — kérdezte később, és haragjában ezer darabra tépte a francia ujságot. — Nálunk az emberek nem haragszanak egymásra és boldogok, ha valaki szerencsés. Miért is kellett hazulról eljönnöm, ide, ahol mindenki örül, hogy megmarhat? Nekem senkim sincsen ezen a világon, — tette hozzá kishitűen.

Egyszerre elkezdtem sírni; éreztem, hogy rosszat tettem, hogy gonosz voltam, s hogy ha nagy volnék, ezért megbüntetnének, mint azokat a darócruhás rabokat, akiket olykor a házunk előtt láttam elmenni, amint vizet hordanak a törvényszéki épületbe.

— Mademoiselle, — szóltam félénken és valami engesztelőt akartam neki mondani, de nem tudtam kifejezést találni. Ez a szó: bocsánatot kérek, gyűlölt fogalom volt nyolc esztendős szememben. Ezzel törték

Uj Idők 1911-12. XVII. 6 sz.
UJ 136. l. kép

A katolikus munkásifjúság szervezete: a KIOE

Minden országban évről-évre ezer és ezer 12—15 éves fiú és leány fejezi be iskolai tanulmányait és kezd munkáséletet. Ezekből az ifjakból és leányokból, akik tegnap még iskolába jártak, alakul ki holnap a munkástársadalom. E munkásifjak és munkásleányok nagy tömegei olyan vallási, erkölcsi, szellemi és szociális nyomorban élnek, amely szégyene társadalmunknak és e körülmények legnagyobb részüknek túlvilági és földi vesztét is okozzák.

Mindezeket a munkásifjakat és munkásleányokat kivétel nélkül Isten nagyszerű, isteni sorsra választotta ki. Nekik mindnyájuknak már itt lenn munkásifjú és családi életükben, mindennapi munkájukban és szórakozásukban, személyesen kell apostolkodniok. Ezt az apostolkodást más nem végezheti el helyettük, arra az Egyháznak, hogy megváltói működését betölthesse, feltétlenül szüksége van.

Csak egy megoldás lehetséges. Ezt az egyetlen lehetőséget választotta a Gondviselés a teremtésnél és a megváltásnál és ezt hirdeti XI. Pius pápa: „A munkásifjak első apostolai maguk a munkásifjak."

Ezt a feladatot azonban akármilyen alakulat vaktában választott eszközökkel sohasem érheti el, hanem csak olyan szervezet, amelyben a munkásifjak saját magukért, egymás között és önmaguk által segítik és támogatják egymást abban, hogy krisztusivá tegyék életüket, környezetüket, valamennyi munkástársukat.

Ezt a feladatot vállalta a KIOE. Ez a szervezet a munkásifjúság iskolája, szociális segítője, képviselő szerve, ahol az egyházi hatóságok irányí ása és minden katolikus társadalmi tekintély támogatásával és közreműködésével a munkásifjak egymással és egymásért együttmunkálkodnak mesterségük tanulása idején és vallási életüknek büszke gyakorlásával betöltik Istentől rendelt hivatásukat a haza és a nemzet javára. A szervezet teljesen egységes, hiszen az egység elengedhetetlen feltétele az erőnek, az illetékességnek, a tekintélynek és a hathatós működésnek egyaránt.

A KIOE nemzeti nevelést ad a munkásifjúnak. Meggyőzi őt arról, hogy igazi országépítő munkát végez, ha munkahelyén becsületesen dolgozik. Megérteti vele, hogy ez az ország csak akkor magyar, ha ő is szívvel-lélekkel szereti hazáját és akkor művelt, ha munkásai műveltek.

A KIOE hivatásos munkássá akarja nevelni a munkásifjúságot. Felhívja a figyelmét a sorsát alakító körülményekre. A hivatásválasztás, a munkahely, a bánásmód, a munkaidő, a bér, üzemi higiénia, szakképzés és szociális műveltség a megbeszélések állandó tárgyát képezik. Igy a KIOE valósággal életiskolává válik.

A KIOE védi a munkásifjúság jogos érdekeit. Szorgalmazza a törvényes rendelkezések betartását és teljes súllyal lép fel illetékes helyen visszaélések esetén.

A KIOE az egyes egyházközségek keretén belül szervezi meg helyi csoportjait. A csoporthelyiség barátságos otthont, szórakozási lehetőségeket nyujt (ping-pong, sakk stb.).

A tulajdonképeni szervezőmunkát az úttörők végzik, akik a munkásifjúság soraiból kerülnek ki és annak valóságos apostolai.

A KIOE kiadásában jelenik meg az egyetlen keresztény nemzeti szellemű munkásifjú lap, a Magyar Munkásifjú, havonta 3000 példányban. Ára 10 fillér. Van az Egyesületnek 3 tanoncinternátusa, egyenkint 40 személy befogadóképességgel. Teljes ellátás havi 12 P. Évente rendez kéthetes táborozást. Évente zárt lelkigyakorlatot tart a Manrézában.

Jelenleg 23 csoport működik Budapesten és az országban. Központ Budapest VIII., Mikszáth Kálmán-tér 4. I. 6., ahol minden felvilágosítást készséggel megadnak. Kívánatra propagandacsomagot küld. Telefon: 333—678.

Katolikus lap délben a 6 filléres Uj Nemzedék

Mindenki betleheme 1937 karácsonyán a Szent Gellért-hegyen

Haffner Andor:

Mindenki betleheme

A krisztusi szeretet szótlan szava és hatalma már több éve megteremtette itt Budapesten is a mindenki karácsonyfáját.

A nemcsak beszélő, hanem példátadóan cselekvő Karitász szívharcos katonái most már minden évben felállítják künn az utcán, a város különböző pontjain, hogy örökzöldje, csillogó ragyogása elé imára kulcsolt kézzel oda állhassanak azok is, kiket annyira sujt az élet, hogy a Megváltó születésének ünnepén még egy fenyőágat sem tudnak venni.

Budapest egyik legszegényebb részén, az úgynevezett Angyalföldön volt nem egyszer módomban a mindenki karácsonyfájának szemet könnyeztető hatását tapasztalni.

A szenvedéstől és nyomortól kérgesebb lelkűvé vált emberek gyermeki szívvel vonultak a földi békesség, az emberekhez való jóakarat nagy fényessége elé. Sokan tompa fényű szemmel, fáradt lépéssel, de jöttek és jöttek mint tévelygő vándorok, kik visszataláltak útjukra.

Mindenki karácsonyfájánál azonban valami mindig hiányzott. Legalább is azoknál, melyeket eddig én láttam.

Régi és szép szokás karácsonykor az örökzöld fenyő felállítása, de ma már mindenki kisajátította magának, úgyhogy egy belső tartalom nélkül való ajándékozási alkalom csillogó kuliszszája lett.

Mi azonban ne feledkezzünk meg arról, hogy keresztény őseink karácsony magasztos ünnepét nem a karácsonyfa, hanem a szent jászol, a betlehem előtt ülték meg.

Tartsuk meg a karácsonyfát, de ne maradjon egyetlenegy karácsonyfánk sem szent jászol, betlehem nélkül, mi-

vel nekünk a betlehem jelenti a karácsonyt s a karácsonyfa csak azzal együtt jelentheti.

Ha már megtettük az első lépést és felállítottuk a mindenki karácsonyfáját, úgy ne feledkezzünk meg a mindenki betlehemérol sem.

Az ily irányú első kezdeményezés a mult év decemberében öltött testet.

Az Emericana keretén belül működő Magyar Betlehemesek köréből kiindult gondolatra az Emericana művészcéhe, a képzőművészeti főiskola növendékei Bory Jenő szobrászművész, főiskolai tanár vezetése mellett valósították meg az első mindenki betlehemét, melyet a Szent Gellért-hegyen, az Erzsébet-híd tengelyében állítottak fel.

Magyar betlehem volt, magyar alakokkal, a képzőművészet eszközeivel figyelmeztetve bennünket arra, hogy a magyar népnek is szüksége van az Üdvözítőre, mert ha az isteni Gyermek nem született volna meg nékünk is, úgy mindnyájan elvesznénk.

Ez évben is felállítják, éspedig egy szlovák és ruszin alakkal kiegészítve.

Akinek tavaly nem volt módjában és ez évben óhajtana magába merült, hitet tartó és erősítő pár percet eltölteni előtte, az zarándokoljon el a Szent Gellért-hegyi sziklakápolnához és annak közelében keresse.

De ne elégedjünk meg ezzel az egy mindenki betlehemével és ne nyugodjunk addig, amíg minden mindenki karácsonyfájánál ott nem lesz egy betlehem is, különben nem teremtettünk a mindenki karácsonyfája előtt megjelenőknek igazi karácsonyt.

Betlehem nélkül lesznek ott ajándékok, de nem biztos, hogy lesz-e hit, hűség és remény.

Ma különösen szükség van erre a Krisztusra-utalásra. — Ne hagyjuk a mindenki karácsonyfájához az élettől sujtottan elvándorlókat megfeledkezni arról, hogy a Megváltó mindenkinek, nekik is született.

A mai idők szellemi és anyagi szükségszenvedése különösen erős kapocs a betlehem, a legnagyobb szegénység trónusa és a ma embere között.

A szegénység királyi trónusának, a szent jászolnak ajándékkosara. Ez a karácsonyi ajándékkosár tele van adományokkal azok részére, kiknek meg kellett tanulniok lemondani és nélkülözni.

A szent jászolon, a betlehemen keresztül válnak oda látókká, ahol a baj fekete éjtszakája és a nyomor nappali fénnyé és örömmé változik, ahol minden könnyet, melyet a szeretet és alázatosság ejtett, letörölnek.

Karácsony ünnepének mindenkit befelé fordító, nagy örömü, földi békességü, jóakaratú, szeretettel teli hangulatában a szent jászolon, a betlehemen keresztül jutnak az örökké élő krisztusi igazság felismeréséhez és átérzéséhez, hogy ha sírnak is, boldogok, mert van, aki megvigasztalja őket.

Segítsünk ehhez a mindenki betlehemével.

Szilveszter-est

December utolsó estéje az év utolsó óráinak ideje. Másnap már új esztendő következik.

A vallásos élet erről a napról és a következő újévről nem vett sokáig tudomást. A Julius Caesar által végzett naptárrendezés a polgári életet érintette csak és a régi keresztények ezzel nem törődve, a vallási évet ádvent első vasárnapjával kezdették.

A pogányok azonban az év utolsó napjának estéjét és az első nap kez-

detét kicsapongó mulatságok rendezésére használták. Janus pogány istennek volt ez a napja. A vég és kezdet istene volt, miért is olyan fejjel ábrázolták, amelyiknek két arca van; az egyik előre, a másik hátra tekint. Az egyik a multat, a másik a jövőt jelképezte. Megfelelt az évforduló gondolatának.

Amidőn az évvégi pogány kicsapongások a keresztények között is terjedni kezdtek, az Egyház közbelépni kényszerült. Tudomásul vette, hogy ez az időpont a régi és új polgári évnek találkozója és éppen ezért ennek méltóbb megülésére intette híveit a dorbézolásról, másrészt pedig ezáltal vezeklésre bírja őket az eltelt év hibáiért. (Ma már nincs szilveszteri bőjt.)

Sajnos, újabban ismét fölébredt az év utolsó óráinak pogánymódra való eltöltése. Ezrével akadnak, akik máskor józan életet élnek, de ezen az éjtszakán dáridóznak és az új esztendő első napja ittasan és bűnösen virrad reáiuk. Vajjon várhatják-e az ilyenek Isten áldását?

*

E napon Szent Szilveszter emlékét üli az Egyház. Ennek semmi kapcsolata sincs az évfordulóval.

Szilveszter a III. század közepén született. Korán árvaságra jutott és egy szentéletű pap nevelte föl. Pappá szentelték és végigélte a Dioklecián császár alatti nagy kereszténytildözést. E nehéz időben jól megállta helyét. Később őt választották meg pápának.

Uralkodása alatt történt Nagy Konstantin győzelme és a kereszténység fölszabadítása. Ő keresztelte meg halálos ágyán Konstantint és tanácsaival nagy becsülést szerzett a császári udvarban.

A kereszténytildözésnek ugyan vége volt, de Szilveszternek elég küzdelme akadt az eretnekekkel. Sok gondot okoztak neki Donatus és Árius tévtanai.

Ő volt az első pápák egyike, aki nem vértanúhalállal végezte életét. 335-ben halt meg.

Vízkereszt ünnepe

Előnapja

Vízkeresztre, mint minden nagy ünnepre, előbőjttel és virrasztással készültek régen a hívek. Ma ebből csak a régi szertartások maradtak meg, de *bőjt már nincsen.* Ennek az előnapnak délutánján van a vízszentelés.

Neve és tárgya

Vízkereszt ünnepét görög és latin néven *Epifániá*-nak nevezzük, ami kinyilatkoztatást, megnyilvánulást jelent. Magyarországon *Vízkeresztnek* nevezzük, míg egyes vidékeken *Háromkirályok napjának* hívja a nép. Mindhárom nevet tárgyaitól kapta ez az ünnep.

E napon ugyanis *három* eseményről emlékezik meg az Anyaszentegyház. *Először* is ünnepli *a három napkeleti bölcs megjelenését* az újszülött Megváltó előtt. Isten hívta ezeket a pogány világ nagyműveltségű és vallásos életre törekvő képviselőit, hogy *kinyilatkoztassa* előttük, kicsoda Jézus? *Másodszor* e napon ünnepeljük *Krisztus megkeresztelésének eseményét.* Az Üdvözítő nagy néptömeg jelenlétében felvette János keresztségét és ekkor mutatott rá viselkedésével és szabadkozásával Keresztelő Szent János Jézusra, mint a várt Messiásra. Ugyanekkor megnyílt az ég, megjelent a Szentlélek Jézus fölött, az Atya hangja pedig félreérthetetlenül *kinyilatkoztatta,* hogy Krisztus az Isten Fia. A *harmadik* ünnepelt eseménye vízkeresztnek a *kánai menyegző.* Itt tette Jézus első csodáját. Működése kezdetén evvel a tettével *nyilatkoztatta ki* az ott jelenlévő tanítványai előtt, hogy neki isteni hatalma van. Három kinyilatkoztatást ünneplünk tehát: Isten kinyilvánította a pogányok előtt a

Bory Jenő

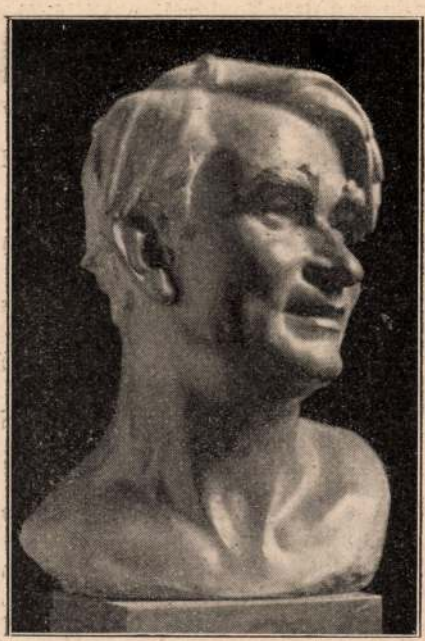

A Műcsarnok tavaszi tárlatából. Gulyás Sándor festőművész bronzmellszobra. Bory Jenő műve

— Monsieur Dumas, szeretnék valamit kérni öntől.

— Miben lehetek szolgálatára?

— Szeretném, ha velem is tegeződne, mint mindenkivel.

Dumas pedig megragadta az alkalmat pénzszerzésre:

— Ah, kedves Procher-m, kölcsönözzél ezer frankot.

Mint vérbeli bohém, nem sértődött meg semmin sem, de azért főjellemvo-

— Tizezret
— Nem lel
— Tizenöt
— Hagyjul
ezen én nem
Az igazgat
— Hogyan
tomat? Akko
huszezer fran
— Nem, ig
tal felajánlott
nál, mint amit
— De hát
könyösen elha
— Mert az
a kalapját, m
tésben részesü
tett.
Ime, egy va
keségében, azé
kéztessen. Pe
szély volt nál
ség. Mert tiz
időben még D
riumokkal és
zán elkényezte
összeg volt.
Azonban bá
nem volt sivá
dott érezni. F
nek sorsát ő
szeretek neki
tak.
Egy délutá
bájába, édes
Megkérdezte t
— Mi bajod
— Nem.
— Hát akk
— Szomorú

A leány lassan-lassan levette kezét a válláról és szahúzódott. Ez volt az utolsó alkalom arra, hogy n meggyőzze őt. Ha meg tudta volna győzni, kor Jill az övé lett volna örökre, mint ahogyan övé ér, amely az ereiben folyik.

— Menjen, — mondta John gyöngéden. — Itt n állhatunk tovább.

Kivezette Jillt a kapun.

Amikor a kapu kinyilt és beözönlött az utcáról a fény, John tudta, hogy mindennek vége.

Jill belépett a gondolába, amely várt rá és a gonás elkormányozta a bárkát.

John mozdulatlanul állt a kapuban és addig ett utána, amíg csak el nem tünt a szeme elől.

Jill időnkint visszanézett és integetett kicsi zsebdőjével.

John a fejével intett vissza.

Egyikük sem látta a két fehér fejet, szorosan más mellett, fenn, az ablakban.

A két fehér fej boldog suttogásban bújt össze. kik sejtelmük sem volt arról, mi rejtőzött a kis ér zsebkendő mögött.

— Észrevetted, hogy milyen soká tartott, amíg lek a lépcsőn? — suttogta a fehérhajú asszony.

— Ó, az nem jelent semmit, — felelt a férje. — épcső nagyon sötét és aki nincs hozzászokva, az ezen talál le.

Az öregember karonfogta a feleségét. Egymásra tek. Az asszony barna szeme csillogott.

— Nagyon sötét, — súgta. — Majdnem olyan t, mint az a kicsi utca, amelyikben először találtam veled.

Folytatjuk

erek életéből

45. SZ. 1911. (58. ÉVFOLYAM.) | SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. | BUDAPEST, NOVEMBER 5.

297.8
kép

Jelfy Gyula felvétele.

A PETŐFI-CSALÁD TAGJAINAK KÖZÖS SÍREMLÉKE A KEREPESI-ÚTI TEMETŐBEN. — Bory Jenő szobormüve.

SZÍNEK ÉS ÉVEK.

REGÉNY.

IRTA KAFFKA MARGIT.

(Folytatás.)

A Horváth szép, hosszú levelei vártak otthon és balzsam volt nekem ez a sokszavú, hódoló, trubaduros, régies szerelem így. Irásban egészen tartózkodás nélkül ömlengett; a messzeség és költőiség ürügye igazolta a szép, meleg frázisokat, a reménytelen és csökönyös szenvedély kiáradásait. «Minden álmom és minden gondolatom maga. A tilalmakon, a sors haragján, a saját akaratán keresztül is szeretem végtelenül, mindig, és nem tudok e nélkül élni. Mi lesz velünk!?» ... Szavak, a miket meg lehet tanulni, sokszor kipróbálni, az unalom és szándékosság perczeiben játszva halmozni; de mégis hatnak. Mindenki hihetetlenül naiv ebben! Elfogódottan, dobogó szivvel többször is átolvastam, mint valami kincset, drága talizmánt őrizgettem; becses volt nekem asszonyos élményeim ez első, irott záloga. Azelőtt sohasem leveleztem senkivel. «Szeret, szeret! — gondoltam, — ez hát az életemben az igazi, nagy főszerelem! Talán igaza van, mikor a végzetet emlegeti. Ennek így kellett történni! És ki tudja, még mit szándékol kettőnkkel a sors. Bizonyos, hogy egymáshoz tartozunk!»

Az öreg Vodicskáné, anyósom is irt; hogy a kis fiam jól érzi magát, nem is sir már anyuka, apuka után ... Aznap lefekvéskor keservesen elsirdogáltam ezen; másnap délután egy játékboltba mentem és gyönyörű holmikat küldettem szegénykének; mert karácsony hetében voltunk már ... És én idegen fenyőfa lángocskái alatt néztem idegenül a mások gyermekei örömét akkor este ... Sok keserűség gyűlt fel bennem; az életem minden sivárságát, letörtségét nagyon átéreztem akkor. Vagy csak egy bántott? «Horváth Dénes vajjon Ilkánál ünnepel most?» ... És nem csillapított az, hogy hiszen én tiltottam meg, hogy feljőjjön meglátogatni. Ha igazan akarna, nem tarthatná vissza az ilyen fájón szigorú, daczos, lemondó, szerelmes tilalom! De hát tud is az igazán akarni valamit? ...

Ilyen hangulatban tizoldalas levelet irtam neki; aztán hosszú-hosszú válasz jött; védekezés, vád, kétely, féltékenység, elérzékenyülés, bocsánat. Egy-egy ilyen kis bonyodalom mindig kitöltött az életemből egy hetet.

Mai eszemmel nem is értem meg tisztán, hogy hogy lehetett az; de bizonyos, hogy még mindig nagyon keveset gondolkoztam vagy aggódtam én akkor a jövőm felől. Úgylehet, hogy a pénz értékét sem értettem igazán át és az életnek a munkával való összefüggését. Az uram idejében sohasem volt nagyobb összeg a kezemre bizva, de mindennel jól ellátott, nem beszéltünk sokat apró anyagiakról és a házunk mindenki számára, magától értetődőn, nyitva volt. Nem tudtam egy-kettőre átalakulni, gondokba borulni azon, hogy a kicsi kis pénzem milyen sebesen olvad, és kétségbeesni a mások kegyére utaltság gondolatán. Apró szerelmi viszályok, levelek sokkal több háborúságot csináltak bennem.

Különben kényelmesen éltem, napi gondok, háziköteleségek nélkül; új dolgok mégis csak foglalkoztattak; öltöztem, sétáltam. És az idő telt.

— Hát igen, — tünődött el a sógorom ebéd felett, — a szinészség nem volna épen elvetendő. Nem lehetetlen, hogy tudnál játszani! Merész dolog, persze, odalenn nagyot néznek majd; de mond csak, mit adnak neked helyébe? A rangos rokonságunk. Eltart valamelyik? Ha tőlem kérded, én szeretem a hazárdos próbákat! Az embernek ki kell szakadni a sok buta, vidéki elfogultságból, ha igazán ember akar lenni és a maga ura. Csak persze, vigyázni kell, okosan fogni hozzá, vagy sehogy! A kinek sikerül, valami, arról mindig kisül, hogy igaza volt.

— De hát hogy lehetne, Gida?... Azt mondják, évekig tanulni kell, mozogni, ülni, állni; és könyvből is iskolásan mindenféle tantárgyakat... És én már nem is vagyok ... elég fiatal erre ... talán.

— Persze ... hm! Bizonyos, hogy csak akkor volna értelme, ha igazán volna erős talentumod. Érdekes kinézésű, pompás termetű asszony vagy, ezt úgyis tudod, hugám! Így az életben tudsz bánni az arczoddal, szemeddel, mindeneddel ... ó, felségesen! Hanem az, persze, más egy kicsit! Tanulni minden képen sokat kellene, hiszen te eszes menyecske vagy, de van-e annyi energiád? Mert az ilyennek mindenestül neki kell szánni magunkat; legalább egy pár évig gondolni sem szabadna egyébbel. A pénzed eltartana addig; s az iskolai formaságokat el lehetne igazítni valahogy. Persze, valami jó, befolyásos pártfogó nélkül nem foghat senki ilyenbe ma már.

Hirtelen egyébről beszélt; ebből láttam, hogy mondani fog még valamit erről a dologról. A főzeléknél a két növendéklánya felett tartott inkvizicziót, mert állítólag valami jogászformaficsúr hazáig kisérte őket az iskolából, a sarki fűszeres pedig sietett hirül adni. Mikor a gyerekek elköszöntek, csakugyan odavetette még úgy sebtiben, hivatalba készülődve.

— Igaz, te! Losonczy Attilával találkoztam ma a Gazdasági Egyesületben. Megismert, ő jött oda hozzám. «Ki az a gyönyörűszép asszony, a kit vagy kétszer láttam veletek Kuglernél, meg szinházban? Özvegy?» — azt mondja. — Remek alakja van. Mért nem jártok gyakrabban ide-oda? Az ura öngyilkos lett?... Ó, szomorú dolog! Szórakoztatni kellene, egy ilyen pompás, fiatal nőt. A jégre nem jártok soha? Most lesz a nagy korcsolyabál, nézd, adok egy meghivót. A gyász? Sötét posztóruhákban mennek oda? Szeretnék bemutatkozni, — azt mondja, — feleséged ősnagyságának is. Ott lesztek, mi? Viszontlátásra!» ... Így nagyba' tegezett most; pedig azelőtt úgy kikerülgette a megszólítást, mert tudja jól, hogy valami házasságos atyafiságba' vagyunk. Az ilyen fertálymágnás gőgösebb a valódi arisztokratánál. Igen, hát itt az a meghivó! Beszéljétek meg Marival!

Napokon át beszéltünk, izgultunk, tanakodtunk Marikával, hogy megvegyek-e százötven forintért egy gyönyörű kis prémkucsmát, hozzávaló gallérral és piczi, divatos karmantyúval? A néném sokallta a pénzt, feddett, sopánkodott; de ha lemondtam, ő kezdte emlegetni újra. Végre utolsó délelőtt kiszaladtam nélküle és hazahoztam. Felségesen állt.

Mikor a százszoros lámpafényt tükröző jégmezőt megláttam és tánczosléptű párok ringását a czigánymuzsika ismerős dallamaira; egyszerre elfogott az ijedt röstellkedés, meg lelkivád. Hiszen ez mégis csak táncz, és nekem alig múlt féléve, hogy elhalt a jó uram! Nem — gondoltam, — nem fogok korcsolyázni mégse! Csak nézem.

Losonczy Attilát megismertem a tömegben és vártam, hogy észrevegyen. Felütötte ideges, száraz fejét, mint a jófajta paripa és a szeme felcsillant. Köszöntötte Gidát és jónevelésűen várva egy-két perczet, felénk tartott. Már korcsolya volt a lábán. A megszokott biztosságommal nyujtottam kezet. Ó, mikor tudtam, hogy tetszem egy férfinak, akkor már otthon voltam a dolgomban én világéletemben!... És egyszerre láttam, hogy mindenki rámfigyel, hogy apró csoportok összesúgva néznek arra, találgatnak, csudálnak irigyelnek; ez, ez volt az én igazi levegőm.

Félóra múlva a szánkóján ültem és repült velem suhanva, ezerszeres fények, ringó, tánczos árnyékok, zuzmarás gallyak mesebeli ragyogása közt, muzsikában, önfeledtségben. Megint egy régifajta, mámoros, gyönyörű óra. «Így megfázik, nem lehet! Fel kell kötni a korcsolyát!» Tudtam, hogy gyönyörűen csinálom ezt, mint minden lábbal való tánczforma, muzsikás sportot. Nem lehetett ellentállni. A karjába fűződve repültem aztán és felragyogott körültem és bennem annyi idő után megint egyszer egy diadalmas este, egy nekem való élmény.

Nekem a lelki egészségemhez kellett a hódítás, ünneplés, sok szem előtt szereplés. Úgy kellett, mint a kenyér; csak addig volt élet az életem, a mig ilyenből kijutott néha ... Úgy máskülönben egészen hidegen hagyott engem, jól emlékszem, ez a tőlem idegen életű, sokasszonyos, rövidesbeszédű nagyúr. Nem is tudom, miről beszéltünk akkor egész este!

— Mikor jönnek Kuglerhez? Hol láthatom? Egész késő tavaszig Pesten marad, ugye?...

Gidának feltünően kedvére volt ez a dolog; és engem valahogy bántott ezzel. Egyszer, hogy Marika nem jöhetett, ő maga kisért el a jégre, hogy el ne maradjak. Február végén olvadó, csepergős idő járt; de Kuglerhez hetenkint kétszer elmentünk mindig. És már bosszankodtam, ha késett Losonczy. Sorra köszöntgette az ismerőseit, az apró asztalokhoz le-letelepült kissé a hölgyek mellé, azután hozzánk ült, velem foglalkozott és a kocsiján kisért haza. Néha eszembe jutott: helyes ez vajon? Rendin van ez így? De hisz itt a nagynéném, férfi rokonom; ők bizton tudják a fővárosi élet formáit, kivételességeit; engem már egészen összezavart ez a sokféle gyors változás az életemben. Gida mondta egyszer, hogy Losonczy megint beszélgetett vele és ő elmondta röviden a viszonyaim, s a szinészséget, mint kész tervet. Roszul érintett ez, bár nem tudtam világosan, hogy miért és egyszerre ráemlékezni véltem, hogy az utolsó találkozásokkor valahogy másképen, megváltozott hangon beszélt velem. Furcsa, túlmerész sürgetéssel kérdezgette, hogy sohase járok-e egyedül, Marika nélkül a városba. És hogy nekünk komoly, rámvonatkozó megbeszéléseink lesznek; nem tudja, meglátogathat-e a lakásomon, hogy nem kellene-e másképen intézni ezt a dolgot?... Ilyenkor elhallgatott, félig zavartan és egy-egy pillanatig furcsa, csudálkozással nézett rám. És attól, hogy a Marika kopott zöldplüss szalonjában fogadjam, magam is féltem, valahogy kezdett halasztódni, idétlenedni a dolog. A szemében nagyon is jól láttam sokszor a türelmetlen, haragos, szinte gyűlölködő kivánást, a mit úgy ismerek férfiakon: a mit szeretnének lerázni, fel sem venni, de nem hagyja békén őket. «Mondja, miért okoskodik... okoskodunk mi, ennyit? Ilyen asszony, mint maga! Mit akar? Van valakije? Vallja be, hogy van odalentről még!»

Így folyt ez, a mig együtt sétáltunk már a Hatvani-utcza korzóján, langyosodó, szeles tavaszos estéken, meg-megállva egy-egy kirakat előtt, Marika, a legpéldásabban szemethunyó gardedám oldalától el-elmaradozva. De én kelletlenül, hűvös és idegenkedő érzésekkel mentem haza. Nem, én rám csak a képzeletemen keresztül lehetett hatni, soha így! És sértett ez a kurta, furcsa mód. Ma már, egy végigélt élet tapasztalatával meg tudom fejteni a férfi hangulatát is. Az ő hozzámvaló illuziói egy szép, finom, előkelő vidéki uriasszonyhoz kapcsolódtak és egyszerre kiderül, hogy egy leendő szininövendék, a ki a szépségéből élni jött Pestre nyilván és tőle pártfogást akar. Csalódott, de már nem volt kedve abbahagyni, inkább egyszerűsíteni szerette volna.

És aztán a milyen suta volt ez az egész dolog, úgy is végződött. Egy este, hazamenve, váratlanul ott találtam a Hiripy nagybátyámat, a Piroska tánt urát, a volt képviselőt, a ki valami politikai spekuláczió dolgában járt fenn. Úgylátszik, a lápszabályozás mégis csak mozdul egy kicsit odalenn! Csakhogy már nekem semmi közöm hozzá!

Kicsit hűvös volt velem; majd vacsora után apás szigorúsággal elővett, hogy mit végeztem hát magam felől és mi a szándékom. Felzaklatott, elrémített, megríkatott; de mégis csak jólesett valahogy mindez. Még az is (pedig görcsös, szenvedélyes zokogás szakgatott az üldözöttség és boldogtalanság keservében), hogy végre kimondta; igen, az itt élő jogászfiától hallotta, azt beszélik már, hogy fizetett szeretője vagyok a hires asszonymesternek; Pest

Borz Jenő

d. 1933. X. 29.

november 4-én megnyiló képzőművészeti kiállitásának szoboranyagából

Borz Jenő: 1. „Ámor". 2. „Merengő". 3. „Elefánt"

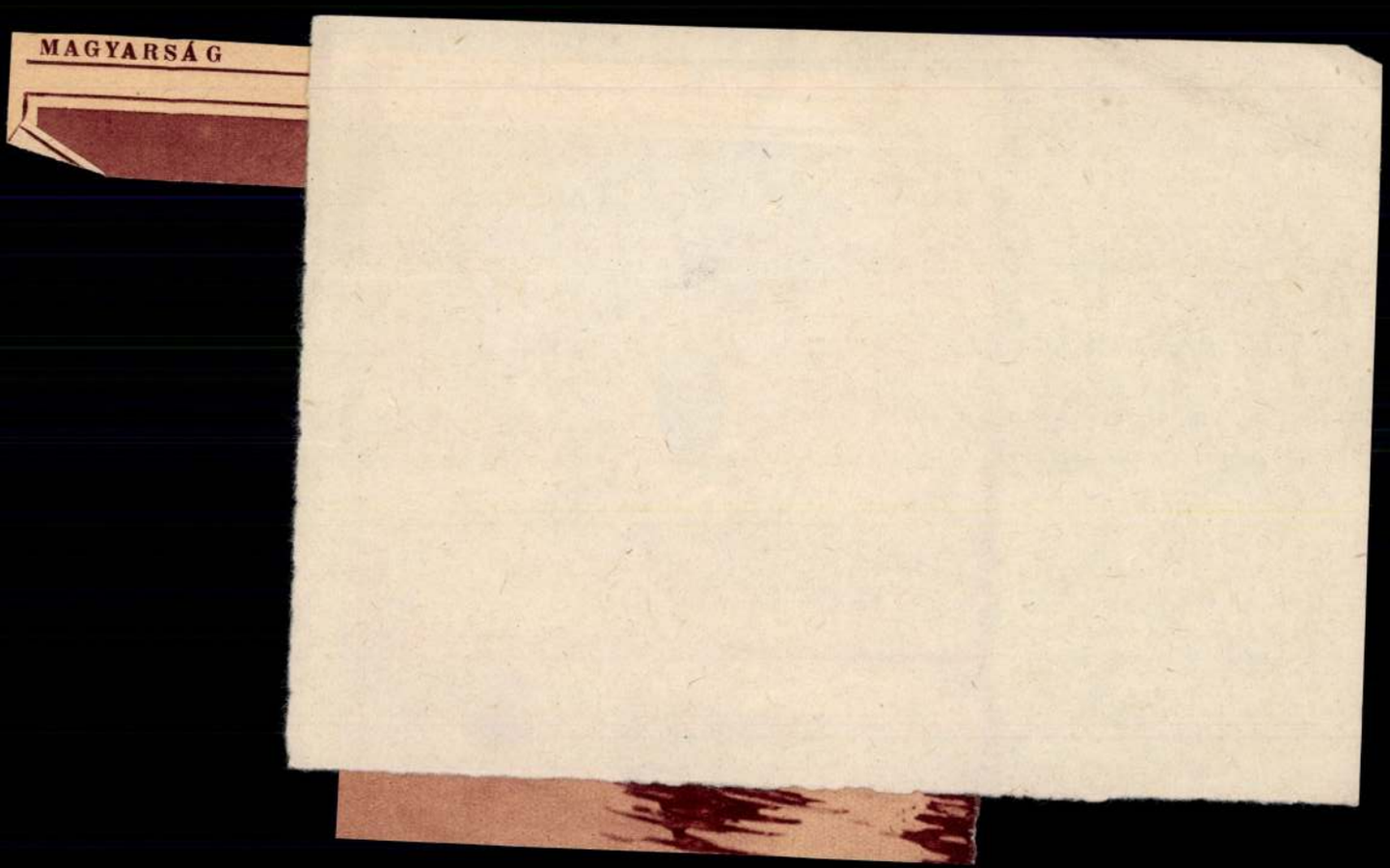
MAGYARSÁG

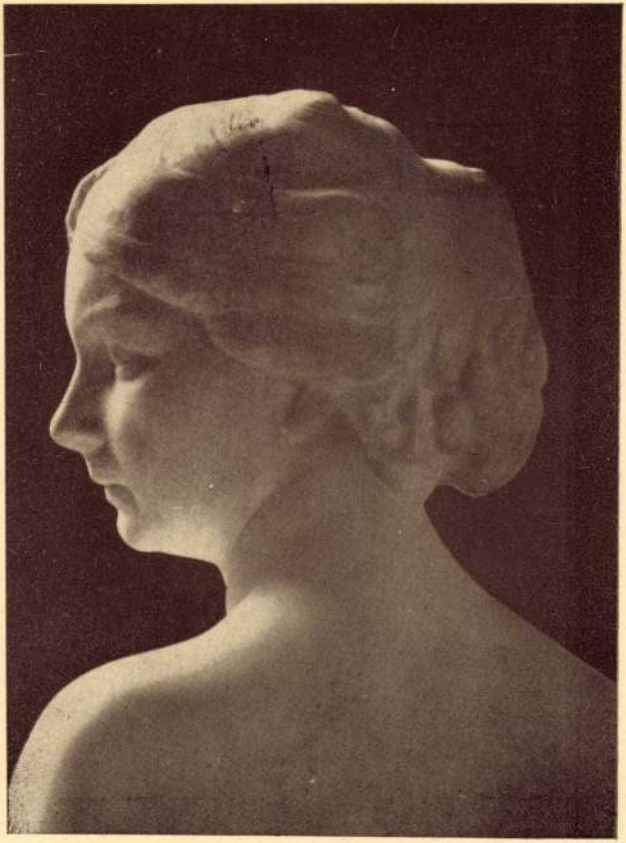

A Bory-vár asszonya.
Bory Jenő műve.

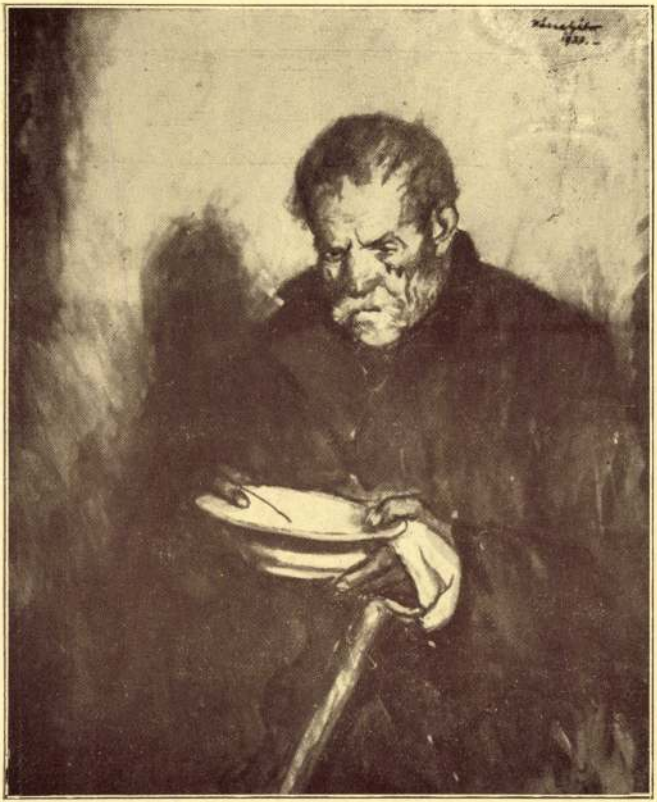

Egy tányér leves. Kássa Gábor akvarellje.
Műcsarnok, Téli Tárlat.

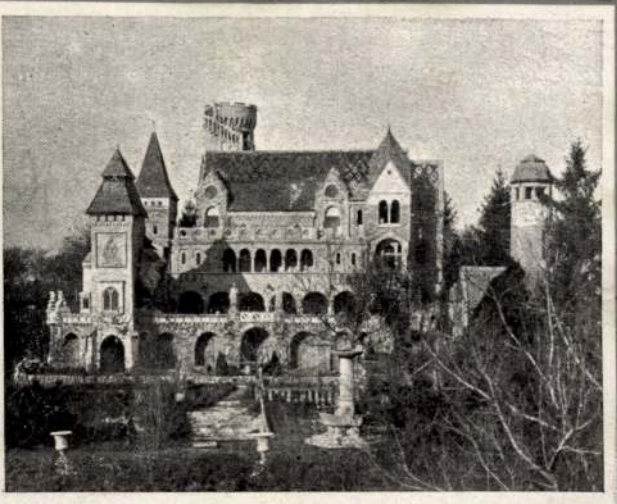

A BORY-VÁR KIVONATOS TÁRGYMUTATÓJA

Számmer I. Utóda Pannonia Nyomdavállalat Székesfehérvárott. 39058.

A BORY-VÁR KIVONATOS TÁRGYMUTATÓJA.

A Bory vár épitése

1923-ban vette kezdetét Bory Jenő tervei szerint és vezetése mellett.

Az itt elhelyezett műtárgyak sorrrendje a szerzők neveinek jelzésével:

A kertben:

1. Bory Jenő: Fájdalom.
2. Turbános török sirkő.
3. Szt István gránit oszlopának egy darabja.
4. Bory Jenő: Asztrik püspök.
5. Bory Jenő: Ludas Matyi.
6. Bory Jenő: Gyermek kacsával.
7. Bory Jenő: Szégyellős.
8. Bory Jenő: Munkácsy.
9. Bory Jenő: Női fej.
10. Bory Jenő: Boryné.
11. Bory Jenő: Szent Bernát.
12. Bory Jenő: Nagy Szulejmán.
13. Bory Jenő: Lehel vezér.
14. Bory Jenő: Besnyői Madonna.
15. Bory Jenő: Zsuzsanna.
16. Jendrasssik Tibor: Bucsuzás.
17. Sommer Ágost: Ybl Miklós mellszobra.

Az I. loggiában:

18. Bory Jenő: A mori hősi emlék modellje.
19. Bory Jenő: Szégyellős.
20. Bory Jenő: A kaposvári madonna.
21. Varga Ferenc: Tanulmány fej.
22. Rónay Kázmér: Tavaszi vihar.
23. Udvary Pál: A Bory vár részlete.
24. Bory Jenő: Gondolkozó.
25. Bory Jenő: Az Esterházai Haydn emlék.
26. Sárdy Brutus: Nyár.
27. Bory Jenő: Irgalmas nővér.
28. Ligeti Miklós: Leányfej.
29. Bory Jenő: Prohászka püspök.
30. Bory Jenő: Boryné mellszobra.

I. Terem:

31. Kövesdy Géza: Balaton partján.
32. Bory Klára: Tanulmány fej.
33. Bory Jenőné: Virágok.
34. Barkász Lajos: Tél Óbudán.
35. Rakssányi Dezső: Gyermekek a strandon.
36. Bory Jenőné: Dr. Ágoston Béláné arcképe.
37. Halasi Horváth István: Ködös tél.
38. Bosznay István: Vág völgye.
39. Bory Jenőné: Prohászka püspök arcképe.
40. Bory Jenő: Prohászka püspök termei.
41. Lünszdorf Károly: Boryné.
42. Bory Jenőné: Önarckép.
43. Bory Klára: Női fej.
44. Horváth József: Öregasszony.
45. Bory Jenőné: Az epres kert télen.
46. Bory Jenőné: Virágok.
47. Bory Jenőné: Virágok.

48. Bory Jenő: Sarajevoi vásártér.
49. Bory Klára: Tanulmány fej.
50. Bory Jenőné: Arckép.
51. Bory Klára: Tanulmány fej.
52. Bory Jenőné: Dáliák.
53. Kisfaludi Strobl Zsigmond: Gyermekfej.
54. Karlovszky Bertalan: Férfi fej.
55. Bory Jenő: Madonna.
56. Bory Jenőné: Petuniák.
57. Bory Klára: Önarckép.
58. Neogrády Antal: Hajók a Dunán.
59. Bory Jenő: Női fej.
60. Bory Jenőné: Tanulmány Ottokár püspök arcképéhez.
61. Nádler Róbert: A szent Márk templom elő-csarnoka.
62. Rakssányi Dezső: Templom belseje.
63. Szentgyörgyváry Gyenes Lajos: Csendélet.
64. Bory Jenőné: Virágok.
65. Damkó József: Anya gyermekével.
66. Bory Jenő: Boryné profilja.
67. Bory Jenőné: Prohászka püspök arcképe.
68. Székely Bertalan: Boryné arcképe.
69. Bory Jenő: Zsuzsanna.
70. Bory Jenő: Zakariás próféta.
71. Rakssányi Dezső: Templom belseje.
72. Krusnyák Károly: Öreg vándor.
73. Bory Jenőné: Arcképtanulmány.
74. Bory Jenőné: Virágok.
15. Bory Jenőné: Tanulmányfej.
76. Bory Jenő: Keselyű.
77. Vissky János: Tehenek.
78. Zombory Moldován Béla: Bory Gyuri képe.
79. 80. 81. 82. Bory Jenő: Ut a Golgotára.

II.

83. Bory Jenő: Török basa.
84. Bory Jenő: Feltámadunk (siremlékterv).
85. V. Bayor Ágost: Kassa.
86. Varga N. Lajos: A Bory vár.
87. Bory Jenő: Bory vár.
88. V. Bayor Ágost: A Bory vár képe.
89. Bory Jenő: A Boryvár.
90. Bory Jenő: Magyar nemes.
91. Bory Jenőné: Orgonák.
92. Förstner Tivadar: Alpesi táj.
93. Szüle Péter: Előszobában.
94. Bosznay István: A lomnici csúcs.
95. Márk Lajos: Ebédlő.
96. Visky János: Kecskék.
97. Rakssányi Dezső: A Jézus Szive templom kifestésének terve.
98. Várdeák Ferenc: Tél.
99. Halasi Horváth István: Napnyugta a Balatonon.
100. Csók István: Balaton.
101. Reissmann Miksa: Sziklasirok Jeruzsálemben.
112. Csizik Gyula: A zöld tó a magas Tátrában.
103. Biczó András: Szüret.
104. Márton Ferenc: Tél.
105. A. Edvi Illés J.: A Dogepalota Velencében.
106. Bory Jenőné: Dáliák.
107. Bory Jenőné: Virágok.
108. Iványi Grünvald Béla: Hegyoldal.
109. Bory Jenőné: Fehér jácint.
110. Hessky Iván: Nyár.
111. Haranghy Jenő: Utca Paviában.
112. Bory Jenő: Árkádia.

III.

113. Rökk Károly: Ősz a Balatonon.
114. Rökk Károly: Napnyugta a Balatonon.
115. Bory Jenőné: Virágok.
116. Bory Jenő: Szégyellős.
117. Oppel Magda: Mályvák.
118. Várady Gyula: A sárospataki Rákóczi vár.
119. Bory Klára: Virágcsendélet.
120. Bory Jenő: Szent Imre és Tanitója.
121. Bory Jenő: Bosnyák ló.
122. Bory Jenő: Zsuzsanna, négy szobor négyféle anyagban
123. Bory Jenő: Zsuzsanna, négy szobor négyféle anyagban
124. Bory Jenő: Zsuzsanna, négy szobor négyféle anyagban
125. Bory Jenő: Zsuzsanna, négy szobor négyféle anyagban
126. Bory Klára: Őszi levelek.
127. Szabó Dezső: Pünkösdi rózsák.
128. Rakssányi Dezső: Templom belseje.
129. Vissky János: Ménes.
130. Förstner Tivadar: Firenze.
131. Rökk Károly: Falu vége.
132. Bory Jenő: Sarajevoi mecsetek.
133. Oppel Magda: Virágok.
134. Rökk Károly: Vihar a Balaton felett.

IV.

Bory Jenő műterme.

Az e teremben levő szobrok és képek mind Bory Jenő munkái, egyrésze készülő félben.

135. Önarckép.
136. Hódolás az asszonyi szépség előtt.
137. A várudvar.
138. Durnsteini sziklák.

139. Madonna.
140. Ősmagyar.
141. Sarajevoi mecsetek.
142. A felsővárosi templom.
143. Gyermekfej.
144. Vénusz születése.
145. Spanyol zsidólány.
146. Fájdalom.
147. Magyar madonna.
148. Mária királyné.
159. Keresztelő János.
150. Szent István templomának rekonstrukciója.
151. Szent István templomának belseje.
152. Gizella királyné varrja Szent István palástját.
153. Varkocs György a várkapu előtt.
154. Ugyanannak első vázlata.
155. Géza fejedelem.
156. Szent István.
157. Madonna.
158. Sarajevói kép.
169. Női arckép.
160. és 161. Az élet vége.
162. Boryné képe.
163. A szent korona bemutatása.
164. Önarckép.
165. A trónoló Szent István.
166. Menekülés Egyiptomba.
167. A trónoló Szent István.
168. 179. 170. 171. Magyaros madonnák.
172. Anyám képe.
173. A kánnai menyegző.
174. Husvéti hangulat.
175. Arckép.
176. Nemzeti hiszekegy.

177. Szent István halála.
178. Birkózók.
179. Édes Atyám.
180. Arckép tanulmány
181. A nemzeti hiszekegy.
182. Árpád Birtokba veszi a Noé hegyet.
(Szöllő hegyünknek volt Noé hegy, ősi neve.)
183. 184. A véres kard.
185. A nemzeti hiszekegy.
186. Gizella királyné Szent Imrével.
187. Tál elefántokkal.
188. A várudvar.
189. A keresztfolyosó.
190. 191. Tanulmány fej.
192. Szlavóniai ház.
193. Női akt.
194. Vitorlások a Balatonon.
195. A huszár születése.
196. Boryné aranyba foglalva.
197. A Jézus szive templom terve.
198. Freskó vázlat.
199. Vágyakozás.
200. 201. 202. Szépségverseny az Olimpuson.
203. Fájdalom.
204. Prohászka Szelleme.
205. Enyelgés.
206. 207. Szent Imre.
208. 209. Az aranybulla országgyűlés a Csucsos-hegyen.
210. Gyermekfej.
211. 212. Az ördög és hitvese.
213. Tanulmány fej.
214. Enyelgés.
215. Önarckép.

216. Tanulmány fej.
217. Madonna.
218. A Simor ucca.
219. Szfinx család.
220. Gizella királyné.

A II. sz. loggiában:

221. Strobl Alajos: Schulek Frigyes mellszobra.
222. Fadrusz János: Mátyás király.
223. Fadrusz János: Krisztus.
224. Strobl Alajos: Székely Bertalan portréja.
225. Ligeti Miklós: Szinyei Merse Pál portréja.
226. Bory Jenő: Karlovszky Bertalan portréja.

V.

227. Karlovszky Bertalan: Reformátor.
228. Csánky Dénes: Téli táj.
229. Knopp Imre: Halvásár Bretagneban.
230. Aba-Novák Vilmos: Szolnoki piac.
231. Áldor János L.: Nyár a Bakonyban.
232. Várdeák Ferec: Őszi erdő.
233. Bory Jenő: Fehérvár látképe.
234. Csánky Dénes: Velence.
235. Bosznay István: Esti hangulat.
236. Rudnay Gyula: Akácos.
237. Bory Jenő: A Balaton Akarattyánál.
238. Várady Gyula: Rommá lőtt olasz házak.
239. Major Jenő: Nyári felhők.
240. Rakssányi Dezső: Merengés.
241. Markó Lajos: A Pantheon Rómában.
242. Bory Jenőné: Szienai Szt. Katalin (másolat).
243. Rakssányi Dezső: Árkádia.
244. Rakssányi Dezső: Templom belseje.

245. Szánthó Mária: Bory Jenőné arcképe.
246. Csánky Dénes: Havas ut.
247. Bory Jenő: Jávorszarvas.

248. Kőrösfői Krisch Aladár: Székely udvar.
249. Kimnach László rajza.
250. Székely Bertalan rajza.
251. László Fülöp ifjukori rajzai.
252. Székely Bertalan rajza Borynéról.
253. Böhm Pál rajza.
254. Bory Jenő: Krisztus.
255. Bory Klára: Apostol.
256. Baránszky E. László: Falusi udvar.
257. Varga N. Lajos: Rézkarc.
258. Aba-Novák Vilmos: Én.
259. Bory Jenő: Mater Doloroza.
260. V. Bayor Ágost: A palermói székesegyház.
261. Kiss János: Tanulmányfej.
262. Bory Jenő: Petőfi.
263. Bory Jenő: Rerrich (Régi) Béla, a szegedi Dóm-tér tervezője.

264. Zádor István: Kelet.
265. Győrffy István: Bory Gyuri képe.
266. Bory Jenő: Két lebegő alak.

A kilátási toronyban:

267. Bory Jenő: A sarajevoi Ferenc Ferdinand fogadalmi templom és a merénylet helyén felállított emlék tervei. 14 drb. fénykép és terv.
268. Bory Jenő: Csók.

269. 270. 1000 éves tölgyfa gerendák; előkerültek a Szt. István templom gerenda rácsos alapjából a püspökkut alapozása alkalmával.
271. Berán Lajos: A limpiási Krisztus.
272. Bory Jenő: Tanulmányfej.
273. Krusnyák Károly: Terefere.
274. Sándorházy Béla: Patak a hóban.
275. Fanta A. István: A Mecsek vidéke.
276. Bory Jenő: Tihany.
277. Bory Jenő: Monna Vanna.
278. Lengyel Madonna.
279. Kóber Leó: Orosz kém.
280. Zádor István: Fal mellett.
281. Kóber Leó: Főhadnagy Ur.
282. Boryné: Szent Ferenc (másolat).
283. Déd ősanyánk.
284. Lakatos Artur: Balaton.
285. Bory Jenő: Szent István vitéze.

VI.

286. Bory Jenőné: Akt a zöldben.
287. Barabás Gizella: Gyöngyvirág.
288. Bory Jenőné: A modell bemutatkozik.
289. Bory Jenő: Éva.
290. Rakssányi Dezső: Orgia.
291. 292. Rakssányi Dezső: Démon.
293. Bory Jenőné: Forrásnál.
294. Komáromi Katz Endréné: Teljes szekfük.
295. Gulyás Sándor: Szép Itália.
296. Bory Jenő: Ülő nő
297. Bory Jenőné: Tükör előtt.
298. Halasi Horváth István: Napnyugta a Balatonon.

299. Rakssányi Dezső: Tanulmány.
500. Szánthó Mária: Fekvő nő.
301. Bory Jenő: A modell bemutatkozik.
302. Tamássy Gyula: Szégyenkező.
303. Bory Jenőné: Tükör előtt.
304. Bory Jenő: Akt tanulmány.
305. Garay Ákos: A pusztabiró.
306. Kiss Kálmán: Verőce vidéke.
307. Bory Jenő: Női akt.
308. Rakssányi Dezső: Pihenő.
309. Bory Jenő: Madonna.
310. Bory Jenőné: Ádám és Éva.
311. Bory Jenő: Szfinxcsalád.
312. Mihalovits Miklós: Ádám és Éva.
313. Bory Jenő: Magdolna.
314. Kukán Géza: Heverésző.
315. Kiss Kálmán: Hegyvidék.
516. Aggházy Gyula: Fonyód.
317. Rakssányi Dezső: Heverésző.
318. Benkhardt Ágost: Vikendezők.
319. Bory Jenőné: Toalett.
320. Szomor László: Női akt.

VI.

321. Várdeák Ferenc: Liget.
322. Bory Jenő: Fröschl Ferenc képmása.
323. Garay Ákos: Urlovasok.
324. Bory Jenő: Gulyás Sándor feje.
325. Richter Aladár: Farsang.
326. Régi menyasszonyi láda (szuszék).
327. Richter Aladár: Rézkarc.
328. Liptóujvári Strobl Alajos: Szent Ferenc.
329. Bory Jenőné: Margaréták.

330. Zala György: Magdolna.
331. Bory Klára: Tulipánok.
332. Erdőssy Béla: Dunapart.
333. Biró József: Mária besnyő.
334. Erdőssy Béla: Halászbárkák.
335. Radnay Béla: Szalóme.
336. ifj. Vastagh György: Ősmagyar vezér.
337. Bory Jenő: Centaur.
338. Márton Jakab: Gyuri bácsi.
339. Bory Klára: Fájdalmas anya (másolat).
340. Förstner Tivadar: Alhambra.
341. Rakssányi Dezső: Pihenés.
342. Olasz tájkép (XVII. sz.).
343. Szabó Dezső: Szekszárd látképe.
344. Bory Jenőné: Virágok.

A hátsó udvarban:

345. Bory Jenő: Szent Borbála.
346. Bory Jenő: Zrinyi a költő.
347. Tamássy Gyula: Áhitat. Talpazata az Etna lávája.
348. Szent Margit.
349. Ecce Homo.
350. A jótékonyság (a Gelleri siremlék).
351. Az Ikervári Batthyányi szobor modellje.
352. Bory Jenő: A Szentgotthárdi Szent Bernát szobor modellje.
353. Szent Vince.
354. Zirzen Janka siremléke.
355. A kalocsai Szent Imre szobor.
356. A Rakovszky G. siremlék.

A galérián:

357. Bory Jenő: Álmos, az ős vezér.
358. Az Árpádház törzsöke.
359. A Szent királyi család.
360. Szondy és két apródja.
361. A két Zrinyi.
362. Tinódi.
363. Dr. Farkas Zoltán: Szent Borbála.
364. Szent Erzsébet.
365. XV. sz. beli relief öntvénye.
366. Bory Jenő: A dunapentelei hősi szobor.

A III. loggiában:

367. Bory Jenő: Asztali áldás.
368. Karitász.
369. Szt. István Kopány ellen indul.
370. Takách Béla: Az Etna Taormina felől.
371. Az Etna Sirakuza felől.

A kazamatában:

372. Bory Jenő: Csipkerózsika.
373. 374. A MABI kórház két szobra.
375. 376. 2 dekorativ szobor egy szegedi iskolán.

Az udvarban:

377. A kelő napsugár.

Az üvegfestményü és szines ablakon.

Farnadi Richárd, Johann Hugó, Zsellér Imre munkái.

Felelős kiadó: BORY JENŐ.

A magyar közvélemény egyöntetű helyesléssel és elismeréssel fogadta Ciano gróf szombati expozéját

Rendkivüli világ-visszhangja van az olasz külügyminiszter beszédének

Róma, december 18.

(Magyar Távirati Iroda.)

Az olasz lapok hasábos tudósításokban számolnak be Ciano gróf beszédének nemzetközi visszhangjáról.

A berlini, londoni, párisi tudósítások mellett a legnagyobb figyelmet a beszéd magyarországi visszhangjának szentelik az olasz lapok.

A Stefani Iroda budapesti levelezője szerint Ciano gróf beszédét

az egész magyar közvélemény egyöntetű helyesléssel és elismeréssel fogadta.

Az egész magyar nemzet hálás Ciano grófnak a magyar—olasz barátságról mondott rendkivül szivélyes szavaiért.

Az olasz sajtó a beszédből különösen a következő részleteket emeli ki:

1. Olaszország külpolitikájának alapja a revízió.

2. Olaszország kommunistaellenes hatalom volt és az is marad.

3. Olaszország állja vállalt kötelezettségeit.

4. A jelenlegi háború kitörésének diplomáciai előzményei igazolják Olaszország mostani nem hadviselő magatartását.

5. Olaszország a dunai és a kárpáti vidéken a béke ügyét és megszilárdulását igyekszik előmozditani.

Ciano gróf külügyminiszter hatalmas beszédének világvisszhangjáról egyébként az alábbiakban számolnak be:

Ciano külügyminiszter szombati beszéde nagy bámulatot keltett benne.

Az olasz külügyminiszter bebizonyitotta nagy államférfiúi képességeit, politikai éleslátását és római mérsékletét. Magyarország hálás azért, hogy Ciano gróf ilyen történelmi napokon oly baráti szavakat mondott Magyarországról. Azokat az érzelmeket, amelyek szombaton a fasiszta kamara ülésén a magyar nép iránt kifejezésre juttattak, hasonlókkal viszonozza az egész magyar nép.

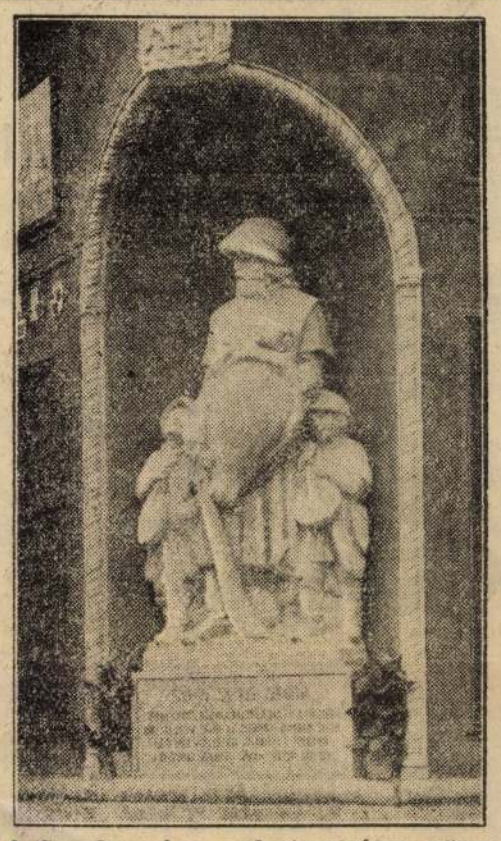

A Szondy-szobor, melyet vasárnap ünnepélyes keretek között avattak fel. (Bory Jenő szobrászművész alkotása)

WASHINGTON:

Olaszország tengeri hajózását és repülőforgalmát meg akarja védeni

Washington, december 18. (Havas)

Amerikai politikai körökben Ciano gróf olasz külügyminiszter beszéde bizonyosfokú

meglepetést keltett,

különösen azért, mert Ciano gróf tartózkodott a Finnország elleni támadásról véleményt nyilvánitani. Az olasz külügyminiszter hallgatását általában azzal magyarázzák, hogy

Olaszország hivatalosan nem akar kilépni semlegességéből

és semmi olyan lépést nem akar tenni, amely megzavarhatná viszonyát Németországgal.

A newyorki lapok különösen kiemelik a beszédnek azt a részét, amelyben az olasz külügyminiszter

megállapitotta a szövetkezett nyugati hatalmak felelősségét a háború kitöréséért.

Erősen aláhúzzák a beszédnek azt a részét is, amelyben Ciano gróf megcáfolta azokat a híreszteléseket, hogy Olaszország semleges balkáni blokkot akar alakitani. Végül hangsúlyozzák *Olaszország elhatározottságát, hogy tengeri hajózását és repülő-forgalmát minden zavaró intézkedéstől meg akarja védeni.*

PÁRIS:

Róma diplomáciai vonalvezetését kizárólag olasz érdekek irányitják

Páris, december 18.

(Magyar Távirati Iroda.)

Ciano gróf beszéde nagy érdeklődést keltett Párisban. A beszéd a maga egészében azt a benyomást keltette, hogy

Róma diplomáciai vonalvezetését kizárólag olasz érdekek irányitják és hogy az olasz kormány külpolitikai döntésének meghozatalánál saját reálpolitikai szempontjait fogja követni.

Francia politikai körökben kétségtelennek tartják, hogy

Róma a végsőkig ki akar tartani „nem hadviselőfél" óvatos és sok előnyt nyujtó álláspontja mellett

és azon lesz, hogy megóvja a keleti Földközi-tenger nyugalmát.

Némi sajnálkozással állapitják meg párisi diplomáciai körökben, hogy Ciano beszéde *a semleges Blakán-blokk tervének megvalósitására egyhamar nem igen lehet számitani;* másfelől azonban leplezetlen megelégedéssel jegyzik fel, hogy

Olaszország igen éber figyelemmel követi a balkáni és dunavidéki helyzet kialakulását

és a béke és megenyhülés jegyében szándékozik érvényesiteni a kis- és a középhatalmakra gyakorolt jelentős befolyást.

Végül Párisban nagy helyeslléssel fogadták a beszédnek az olasz-spanyol viszonnyal foglalkozó szakaszát.

BUDAPEST:

Olaszország és Magyarország között tökéletes az összhang és párhuzam

Ciano gróf szombati beszédének a magyar közvéleményre tett hatásáról az olasz lapok budapesti munkatársai az alábbi irásokban számolnak be.

Magyar hivatalos körökben Ciano gróf beszédével kapcsolatban a következőket mondták az olasz tudósító előtt:

El vagyunk ragadtatva a beszédtől, amely történelmi fontosságú dokumentumot jelent. Hálásak vagyunk azért, amit Ciano gróf Magyarországról mondott és örömmel vettünk hirt arról a meleg magyarbarát tüntetésről, amelyre Ciano gróf szavai a fasiszta kamarában alkalmat adtak. Büszkék vagyunk arra, hogy Galeazzo Ciano gróf személyében Magyarország kiváló barátját üdvözölhetjük.

Az olasz tudósító ezután

ismerteti a Magyar Távirati Iroda, az Esti Ujság és a Magyarország római jelentéseit.

A Popolo d'Italia budapesti tudósítója ezeket irja:

Az a feszült várakozás, amely Ciano gróf beszédét Budapesten megelőzte, mára őszinte bámulattá és lelkesedéssé alakult át. Bámulatot keltett Ciano gróf logikus és mindenre kiterjedő okfejtése, lelkesedést pedig Magyarország irányában mondott szavai, amelyeket a fasiszta kamara általános tetszéssel fogadott. Mindenki számitott arra, hogy Ciano gróf ezuttal is az őszinte barátság szavaival szól majd Magyarországról, de kijelentéseinek hangja és az általános tetszésnyilvánitás, amely szavait követte, különös örömet jelent minden magyar ember számára.

A *Voce d'Italia* budapesti különtudósítója a magyar közvélemény benyomásait a következőkben foglalja össze:

1. A Duce mellett Ciano gróf már régtől fogva a legnépszerűbb külföldi államférfi Magyarországon.

2. Ciano gróf beszédét Budapesten a szerves felépités, világosság és határozottság remekművének tekintik.

3. A magyar közvélemény teljes helyeslése, amellyel Ciano gróf beszéde találkozott, mutatja, hogy Olaszország és Magyarország között tökéletes összhang és párhuzam áll fenn. Különösen méltányolta a magyar nagyközönség Ciano grófnak a revizióról elhangzott szavait. Ugyancsak teljes jóváhagyással találkozott mindaz, amit Ciano külügyminiszter az antikomminternről mondott.

A *Resto del Carlino* budapesti tudósítója ezeket irja:

Ciano gróf beszámolója után joggal fel lehet emliteni a régi mondást: Roma locuta . . .

Egy magasrangú magyar személyiség a következőket mondotta a tudósitónak a beszédről:

Ciano külügyminiszter bebizonyitotta nagy államférfiúi képességeit, politikai éleslátását és római mérsékletét. Magyarország hálás azért, hogy Ciano gróf ilyen történelmi napokon oly baráti szavakat mondott Magyarországról. Azokat az érzelmeket, amelyek szombaton a fasiszta kamara ülésén a magyar nép iránt kifejezésre juttattak, hasonlókkal viszonozza az egész magyar nép.

BERLIN:

A beszéd megerősiti az olasz-német barátságot

Berlin, december 18.

(Német Távirati Iroda.)

A *Völkischer Beobachter* a következőket irja Ciano gróf beszédével kapcsolatban:

A beszéd

a demokrata világ háború utáni politikájának visszautasitását jelenti.

Éppúgy, mint a német Fehér Könyv, ez a beszéd is a háború utáni politika világánál vizsgálja meg az elmult nyár eseményeit. A versaillesi rendszert, amelyet a fasiszta Olaszország kereken visszautasit, maga a történelem is elitéli.

A Deutscher Dienst Ciano gróf beszédét taglalva, annak értékét elsősorban az európai háború okairól szóló sorozatos megállapitásokban látja, majd kiemeli a beszéd többi jellegzetes részét is. Megállapitja azután, hogy

a beszéd újra megerősiti az olasz—német barátságot

és utal Olaszország megingathatatlan elszántságára, hogy megvédje érdekeit, becsületét, jövőjét és nagyhatalmi állását szárazföldön és tengeren egyaránt. (MTI.)

BELGRÁD:

Olaszország magatartása megerősitést kapott

Belgrád, december 18.

(Német Távirati Iroda.)

Ciano gróf külügyminiszter beszéde a jugoszláv sajtóban élénk figyelmet keltett. Különösen kiemelik a lapok a beszédnek Jugoszláviára és Délkeleteurópára vonatkozó részeit. A Politika hangsúlyozza, hogy

Olaszország nem törekszik Balkán-tömb megalakitására.

A Vreme megállapitja, hogy

Olaszország eddigi magatartása újabb megerősitést kapott.

Jugoszlávia továbbra is együtt óhajt munkálkodni Olaszországgal a béke fentartásán és fejleszteni kívánja a barátságot nagy adriai szomszédjával. A jugoszláv főváros politikai körei Ciano fejtegetéseit döntő kéndések fontos tisztázásának tekintik és megelégedéssel fogadják a Jugoszláviához intézett barátságos szavakat. (MTI.)

Az Eternit Bolt.
bemutatja
a korszerű
FALBURKOLAST
BÚTORBORÍTÁST
VII., Erzsébet-körút 28.
Telefon: 222-203

Thuránszky László Zemplén megye örökös törvényhatósági bizottsági tagja

Zemplén vármegye törvényhatósági bizottságának közgyülése egyhangú lelkesedés[illegible] *választotta meg vitéz Thuránszky László miniszteri osztályfőnököt, a miniszterelnökség sajtóosztályának vezetőjét, a vármegye örökös törvényhatósági bizottsági tagjává. Edesatyja, a közelmultban elhúnyt idősebb Thuránszky László megüresedett bizottsági tagsági helyére történt ez a választás. Az apa után fiát tartotta legméltóbbnak az ősi vármegye, hogy ezzel is kifejezze azokat az érzelmeket, amelyek a Thuránszky családhoz fűzik, ahhoz a családhoz, amely különleges helyzetet foglalt el és hosszú idő óta kimagasló szerepet vitt a vármegye történelmében. A választás kegyelet a nagynevű apa emlékének és megtisztelés a fiúnak. Ezt a megtiszteltetést örömmel és rokonszenvvel látta mindenki Zemplén megye határain túl is, aki Thuránszky László egyéniségét, nagyszerű felkészültségét és a köz érdekében teljesített munkáját ismeri.*

— Ifjabb Horthy Miklós előadása Braziliáról. Nagybányai vitéz ifjabb Horthy Miklós, Magyarország braziliai követe, mint ismeretes, nemrég érkezett haza Braziliából. Szabadságát arra is felhasználja, hogy a magyar közönséget behatóan tájékoztassa azokról a gazdasági kapcsolatokról, amelyeknek kiépítése a magyar nemzetgazdaság érdekében kívánatos lenne. Ifj. Horthy Miklós Budapest székesfőváros népművelési bizottsága rendezésében december 22-én, pénteken délelőtt féltizenkét órakor előadást tart „Brazilia és gazdasági kapcsolataink lehetőségei" címmel. Az előadás tiszta bevételét a főméltóságú asszony nyomorenyhitő akciójára fordítják. Belépőjegyek a népművelési bizottság hivatalában *(IV., Szép-utca 5.)* naponkint 9—14 óra között válthatók.

— Az OMGE közgyülése. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület vasárnap délelőtt tartotta meg a gazdanapokkal kapcsolatos évi közgyülését. Gróf *Somssich* László elnöki megnyitó beszédében foglalkozott a mezőgazdaság helyzetével és megállapította, hogy az idén a búzakínálat igen nagy volt *és hatalmas teljesitményt végzett a Futura, amikor aratás után körülbelül 12 millió mázsa búzamennyiséget zavartalanul és fennakadás nélkül felvásárolt.* A különböző mezőgazdasági termények helyzetének ismertetése után foglalkozott *Somssich* László gróf a birtokpolitikai problémákkal. Ezután kiosztották az írói jutalmakat, amelyeket *Suhajda* Tibor, *Dorog* Hugó, *Hérics-Tóth* Jenő, *Kemptner* Ernő, *Thiringer* Vilmos és *Feketa* Sándor kisgazda kapta meg. Az igazolóválasztmány jelentésének letárgyalása után a közgyülés belső ügyekkel foglalkozott. Délután a *Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége* tartotta nagygyülését felsőeöri *Nagy* Pál elnöklésével. *Fáber* György, a Gazdatisztek Egyesületének igazgatója, az Országos Mezőgazdasági Kamarában bekövetkezett eseményekkel foglalkozott, majd *Fabricius* Endre ismertette a gazdasági egyesületek jövő feladatait.

— Olaszország ünneplése az Országzászlónál. Vasárnap délben a Szabadságtéren az Országzászlónál lelkesen ünnepelték az olasz nemzetet a fasiszta kamara ülésén történt magyarbarát tüntetés kapcsán. Az őrség felvonulása után *Sebestyén* Imre dr., kuriai bíró mondott beszédet az Országzászló szószékéről és beszédében kiemelte, hogy az olasz kamarában elhangzott ünneplő szavak a hála végtelen érzésével töltenek el mindnyájunkat. Az egybegyült nagyszámú közönség hosszantartóan *éljenezte az olasz népet* és *Mussolinit*, majd az őrség tisztelegve vonult el az Országzászló előtt.

— Halálozás. *Simó* István december 17-én hosszú, kínos szenvedés után elhunyt.

Amig Ön alszik

a Darmol dolgozik. Nem zavarja az álmot és mégis estétől reggelre kiztosan hat. Fájdalom nélkül hajt. könnyü és teljes ürülést idéz elő. Kellemes, enyhe és jó hashajtó, a DARMOL

HORTHY MIKLÓSNÉ, a kormányzó hitvese a TÉBE karácsonyi ünnepségén, ahol 2200 szegény gyermeket ajándékoztak meg

— Gázolt vasárnap a földalatti villamos. Vasárnap este a földalatti villamos Aréna-út és Állatkert megálló között az alagútban a sineken botorkált ittas állapotban *Lőrincz* Gábor 33 éves cipész. A villamos kerekei jobb lábát összeroncsolták, de az ütődés következtében fején és testétn is súlyos sérüléseket szenvedett. A Rókus-kórházban ápolják.

— A Teleki-téren elfogták egy nyári ékszerlopás tettesét. A Teleki-téren szolgálatot teljesítő detektívek észrevettek egy férfit, aki monogrammos ezüstárut kínált eladásra. Mikor igazoltatták, a fiatalember zavarba esett és bevallotta, hogy az ezüstholmik lopásból származnak. Elmondta, hogy a nyár folyamán feleségével együtt Rejtő Gyula főorvos Hollán-utcai lakásán takarításért laktak s amíg a főorvos családjával együtt nyaralt, feltörték a szekrényt és ellopták az ezüstöt. A lopás után vidékre szöktek és csak most tértek vissza. A tolvajt, akit Bihari Istvánnak hívnak, letartóztatta a rendőrség.

— Kathona Mihályt választották Kiskunhalas polgármesterét. Vitéz Endre László alispán *és Pálházy* Endre dr. vármegyei főjegyző jelenlétében szombaton délben választotta meg a város képviselőtestülete Kiskunhalas új polgármesterét. A polgármesteri állásra négy helybeli és öt vidéki pályázó jelentkezett, s a választás során hét pályázót jelöltek. Az első szavazásnál a négy helyi jelölt között oszlottak meg a szavazatok és az öt vidéki pályázó közül egy sem kapott egyetlen voksot sem. A második szavazásnál *Kathona* Mihály városi ügyész 48 szavazatot kapott dr. *Halász* D. Sándor tanácsnokkal szemben, s így *Kathona* Mihály dr. lett a város polgármestere.

— A Magyar Családvédelmi Szövetség XXX. évi előadássorozatában f. hó 20-án, szerdán délután fél hét órakor dr. *Doros* Gábor egyetemi m. tanár, a Magyar Családvédelmi Szövetség országos ügyvezető igazgatója: „A falusi egyke-kérdés" címen a Szövetség előadótermében (IX., Üllői-út 11. I. emelet 11. szám) előadást tart.

Nyilatkozat

A „Magyar Nemzet" folyó évi december hó 16-iki számában személyemmel kapcsolatban többek között azt írta, hogy a Telepítési Igazgatóság végrehajtó szervének: az Országos Földhitelintézetnek Bugyi községben fekvő 500 holdas birtokát haszonbérelem.

Ez az állítás a valóságnak nem felel meg. Sem az Országos Földhitelintézettől, sem mástól nem haszonbéreltem s ma sem haszonbérelek ingatlant.

A cikk egyéb valótlan állításai miatt a büntető eljárás folyamatba tétele iránt a szükséges intézkedéseket megtettem.

Budapest, 1939 december 16.

Dr. vitéz Vass Elek s. k.
miniszteri osztályfőnök,
országos telepítési igazgató.

Hangjemez ujdonságok
Sternberg Hangszergyár Rákóczi-út 60
Uj teljes lemezjegyzék ingyen!

— Csalás miatt körözi a rendőrség a kaszáskeresztes Böszörményi Zoltánt. Vasárnap délelőtt az ügyészség értesítette a főkapitányságot, hogy csalás címén körözőlevelet bocsájtott ki dr. *Böszörményi-Varga* Zoltán 41 éves állítólagos író ellen. Dr. Varga Zoltán, írói néven Böszörményi Zoltán ismert alakja volt a szélsőséges mozgalmaknak. Pár évvel ezelőtt ő alapította a kaszáskeresztes pártot is, amelybe hiszékeny, egyszerű embereket szervezett be azzal a mesével, hogy állásokhoz juttatja őket. Annakidején, mint politikai menekültet nem adták ki külföldről, most azonban mint közönséges bűnözőt többé nem mentesíti semmi a kiadatás elől. A budapesti rendőrség értesítette az összes külföldi rendőrhatóságokat a Böszörményi ellen kiadott körözésről.

— Agyanlőttek egy fiatal tisztviselőt a miskolci Népkertben. Miskolcról jelentik: Megrendítő revolveres gyilkosság történt a miskolci Népkert sportpályája közelében. A kertben sétált késő este *Gáspárfalvi* Ferenc húszéves tisztviselő egyik ismerősével s a sötétségben eddig még ki nem derített okból két ismeretlen fiatalember rávetette magát Gáspárfalvira s dulakodás közben revolverrel agyonlőtték. A gyilkosok pedig elmenekültek.

— Házasság. *Szalay* Gizella és *Korda* István mérnök házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.) — Ifj. dr. *Szász* Károly és dr. *Gillemont* Katalin december 25-én este 8 órakor tartják esküvőjüket a Kalvin-téri református templomban.

— A kiskun községekben százszázalékig befizették az adót. Kunszentmiklósról jelentik: A kunszentmiklósi járás nyolc községében: Kunszentmiklóson, Szabadszálláson, Fülöpszálláson, Tasson, Izsákon, Orgoványon, Kerekegyházán és Peszéradacson az adófizető polgárság a folyó évi adóelőírás összegét százszázalékban befizették. A kiskun községeknek ez az adófizetési készsége már a harmadik éve ismétlődik meg.

— *HARMINCHAT FINN LÖVÉSZ EGY PERC ALATT EGÉSZ EZREDET LŐHET AGYON A GARAND-PUSKAVAL. Newyorkból jelentik: Az a félelmetes fegyver, amelyet a finn portyázó-csapatok oly megsemmisítő hatással használnak a vörös haderő ellen, az amerikai Garand-féle önműködő puska, amely szakértők nézete szerint a legtökéletesebb gyalogsági fegyver. A newyorki nemzetőrség tizenkét lövésze a Camp Smithben tartott lövészpróbán hatvan másodperc alatt 402 találatot ért el 200 yard távolságból az emberalakú céltáblán, ami fejenként 34 találatot jelent percenként. Más szóval a Garand-puskával felfegyverzett 36 lövész egy egész ezredet lőhet agyon nyílt terepen egy perc alatt. Az amerikai fegyvergyárak hetenként 40 ezer Garand-puskát készítenek.*

— Felakasztotta magát egy kiskörösi rendőr. Darin Mihály 28 éves kiskörösi lakos, aki a közelmultban lépett ki a községi rendőrségtől, bement volt bajtársaihoz és elpanaszolta, hogy felsége és anyósa legénykori dolga miatt üldözik. Később hazament, befüggönyözte az ablakot, magára zárta az ajtót és felakasztotta magát. Mire rátaláltak, halott volt.

Gyors és biztos fertőtlenitőszer a SUPER LYSOFORM

Já tudni,

hogy a zavaros húslevest ismét tisztává tehetjük, ha a tojás összetört és megtisztított héját a fehérjével együtt beledobjuk a forró levesbe. A tojáshéj felveszi magába azokat az anyagokat, amelyek a leves összezavarodását okozták. Az eljárás után természetesen a levest át kell szűrni;

hogy a piacokon már megjelent az olaszországi vörösbélű narancs. A jóminőségü áru egyelőre még csak magas áron kapható. A nagybani forgalomban egészen két pengőig terjed az árhatára, a kispiacon pedig természetes még ennél is drágább. A görögországi sárgabélü narancs nagyban már 55 fillérért kapható. Ez az olcsó áru azonban nagyon éretlen és gyenge minőségü.

— Megzavarták a kasszafúrókat az Ujpesti Posztógyárban. Az Ujpesti Posztógyár Rt. Nádor-utca 18. sz. házban levő központi raktárában és irodahelyiségében betörők jártak. Kibontották a falat és hozzáfogtak a pénzszekrény megfúrásához is, úgylátszik azonban, megzavarhatták őket, mert a kasszát nem tudták kifosztani. — A Népszínház-utca 13. számú házban levő Pátria-moziban ugyancsak betörők jártak és az irodahelyiség kézi pénztárát kifosztották.

A magyar motorgyártás külföldi sikere

A hazai motorosok még jól emlékeznek arra a feltünő versenyeredményre, amelyen a Mátra motorkerékpárok július 25-iki kismotor csillagtúra versenyen elértek. Ez volt az első nagyszabású verseny, amelyben kizárólag segédmotoros kis motorkerékpárok vettek részt. Százhuszonhárom versenyző indult el júliusban a Körösmező—Beregszász. Debrecen—Szolnok—Budapest közötti 543 kilométeres útra s jellemző a nehéz feltételekre, hogy csak ötvenkilenc érkezett a célba. Az első *Vágai* István volt *Mátra 100* magyar gyártmányú gépen, de *Mátra 100* gépen futott be a verseny második abszolút helyezettje is, dr. *Zsótér* Bertalan. Ugyanilyen kiváló eredményre hivatkozhatik a Mátra 100 a Millenáris-pályán szeptember 17-én megtartott rekordkísérlet alkalmával is.

Az új magyar motorkerékpár külföldön is nagy feltünést keltett. A világhírü angol motorkerékpár ipar százezres példányszámú szaklapja, *The Motor Cycle* novemberi számában az első oldalon fényképekben és ábrákban mutatja be a Mátra 100-at. Megjegyzi a nagytekintélyü angol szaklap, hogy ezzel a kis motorral kitünő eredményeket értek el a legutób megtartott versenyeken.

A leírás részletesen ismerteti a Mátra 100-at. Ez az elökelő elismerés is mutatja, hogy az új magyar nép-motor épitői nagy szolgálatot tettek a motorizációnak, amikor sportszempontból is elsőrangú, amellett könnyü és olcsó közlekedési eszközzel gyarapitották a jóhirnevü magyar motorgyártás eredményeit. A Mátra 100 motorkerékpárokat az *Urbach* László cég (VI., Hunyadi-tér 12) gyártja és hozza forgalomba.

A világháború hősei

Bokor hadapród arany vitézségi érme 1914 DECEMBER 19.

Huszonöt évvel ezelőtt Bokor András volt brassói 24. honvéd gyalogezredbeli hadapród a Tarnowtól délkeletre fekvő Tuchow melletti ütközetben halált megvető bátorságának és lélekjelenlétének fényes tanujelét adta. Mikor az első roham után a zászlóalj első vonala megingott, a fiatal hadapród látta, hogy zászlóaljparancsnokát az oroszok foglyul ejtették. Pillanat alatt hatalmas kiáltással ugrott ki a fedezékből és a visszavonuló legénységet újabb rohamra lelkesitette. Bátor elhatározásának nemcsak az lett az eredménye, hogy zászlóaljparancsokát kiszabaditotta az oroszok fogságából, hanem még az ellenséget is kivetették az állásukból és legnagyobb részét foglyul ejtették. Bokor hadapród arany vitézségi érmet kapott.

Fényképező
Kodak-gépek 6.50-től, Zeiss 18.50-től Contax, Leica Árjegyzék ingyen.
CHMURA IV., Ferenciek-tere 2.

Bory Jenő

Székesfehérvár

Bory Jenő szobrai. A székesfehérvári főreáliskola hősi halottainak emlékművet emelt a tanulók kegyelete. A szobor, melynek mestere *Bory* Jenő, az iskola volt növendéke, már elkészült és most kerül öntés alá. Babérkoszorus diákhonvédet ábrázol. A leleplezési ünnepséget junius 29.-én tartják meg, amikor az iskola egy régi növendéke, egyik legelső pilótánk, repülőgépről koszorut dob a szoborra. Az ünnepségen megjelennek a kultuszminiszterium és a honvédelmi miniszterium képviselői is.

E napokban kezdték meg Bory Jenő egy másik művének a *„Püspökkut"* talpazatának a felállitását a városház és a püspöki-palota előtt elterülő téren. A négy püspök és a Szent István korabeli vitéz szobra már készen van és az ősszel ugyancsak leleplezésre kerül. Igy nemsokára két szobor fogja hirdetni Székesfehérváron Bory Jenő művészetének qualitásait.

161

Képzőművészet

1928. II. 7.

13×18 cm méretű felvételt
ittethet díjtalanul egyik
elő fotomütermünkben.

zt a kedvezményt kapják
régi éves előfizetőink,
y új éves előfizetőt sze-
.

A „KÉPZŐMŰVÉSZET"
KIADÓHIVATALA

TÖRTÉNELEM A SZÉKESFEHÉRVÁRI

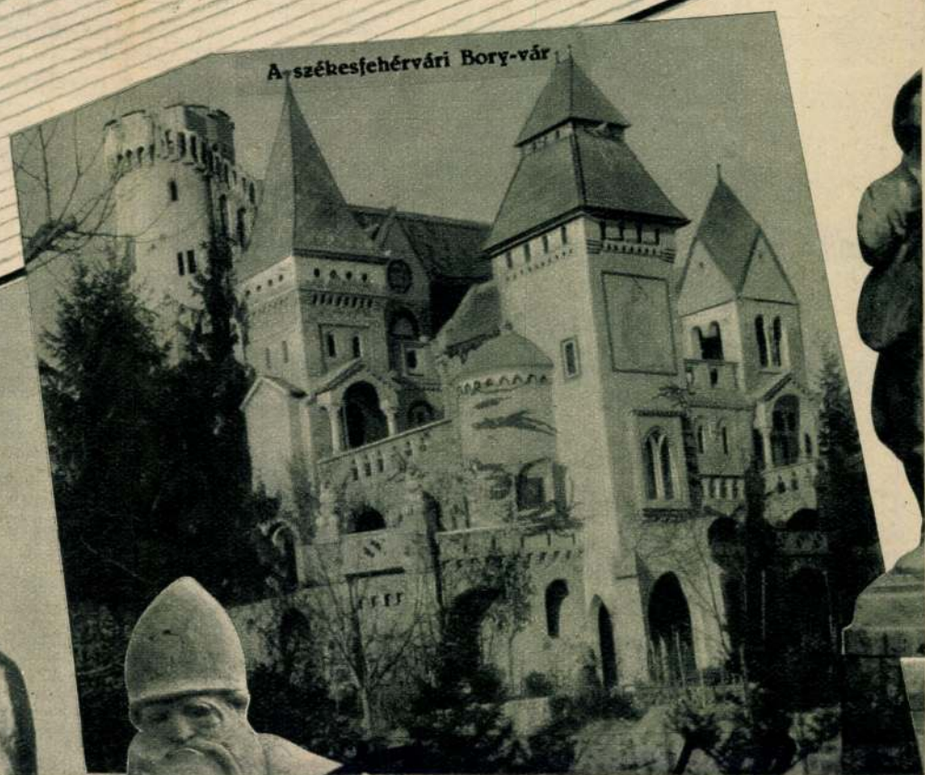

A székesfehérvári Bory-vár

Bory-várban

Szent István, Szent Imre és Gizella királyné

Álmos vezér

Épül a csepeli szabadkikötő

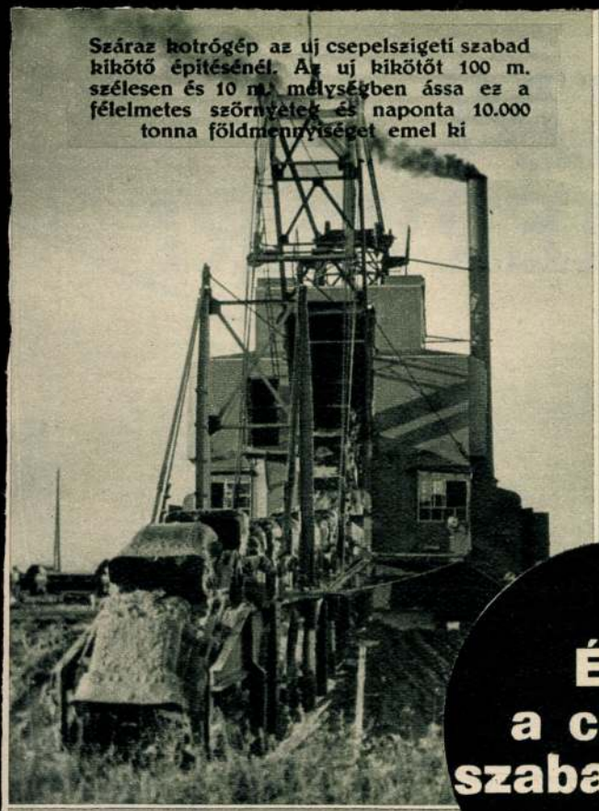

Száraz kotrógép az uj csepelszigeti szabad kikötő épitésénél. Az uj kikötőt 100 m. szélesen és 10 m. mélységben ássa ez a félelmetes szörnyeteg és naponta 10.000 tonna földmennyiséget emel ki

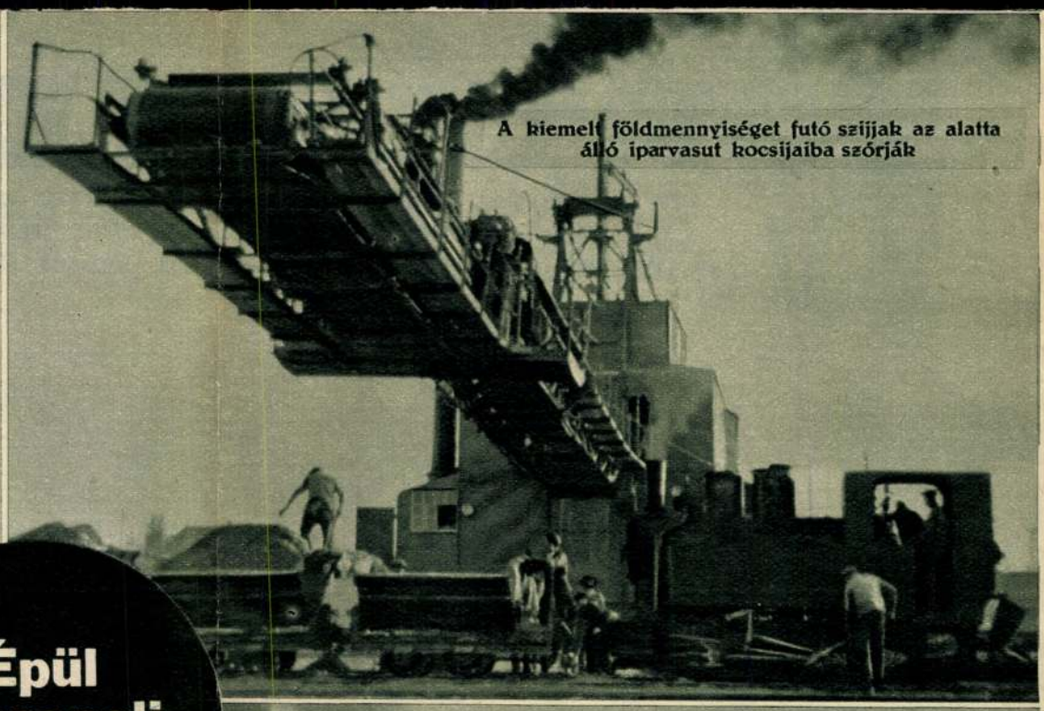

A kiemelt földmennyiséget futó szijjak az alatta álló iparvasut kocsijaiba szórják

A száraz kotró távlati képe. Előtérben a kiásott árok

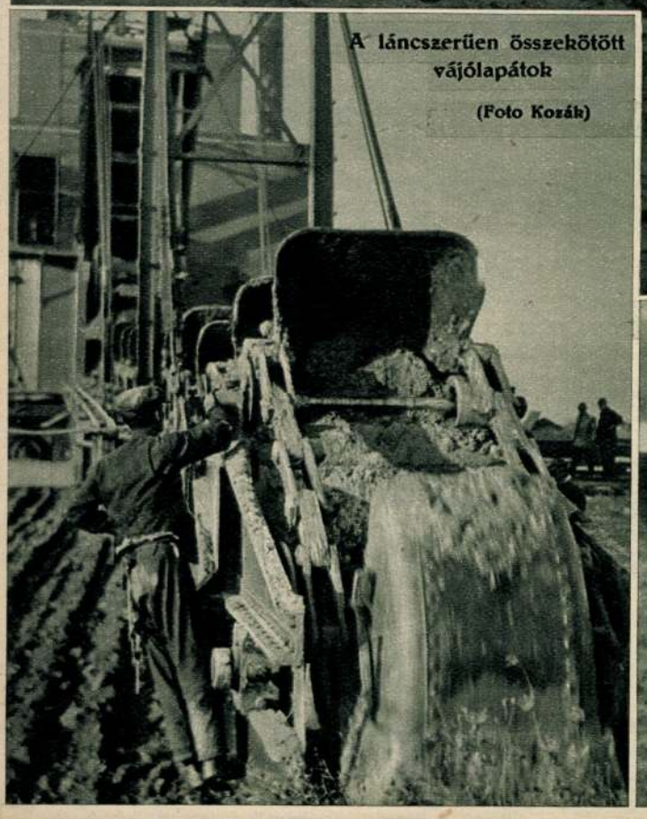

A láncszerüen összekötött vájólapátok

(Foto Kozák)

A vágólapátok a földbevágodás pillanatában

Fráter György, Izabella királyné és János Zsigmond

Árpád fejedelem, két fiával

Szondi és két apródja

Királyok és hősök galériája

Zrinyi, a hős — Zrinyi, a költő

Tinódi Lantos Sebestyén

VITÉZEK, MI LEHET SZÉLES FÖLD FELETT SZEBB DOLOG A VÉGEKNÉL...

Vitézi ház ma

Vitéz Meggyesy József székkapitány vitézi telke és háza 150 lépésre a jugoszláv határtól

Egy ujonan épült vitézi ház

Vitézi ház egy évvel ezelőtt

Vitéz Igmándi-Hegyessy Géza testőrtábornok, vitézi székkapitány, átadja az adományozott vitéznek a telek földjét tartalmazó zacskót

Vitéz Pécshidvéghy telkes vitéz

Vitéz Szabó Ferenc nyolcgyermekes családja

Bory Jenő

Új Magyarság Vasárnapja

1935 máj. 19.

Bory Jenő: Hültl Dezső dr. műépítész

Bory Jenő

Bory Jenő szobrászművész „Márványszilánkok" című kötetéből

Mért élek a földön?
Hogy Istent szeressem,
neki szolgáljak és
engedelmeskedjem.

Igy mondja az Irás.
Éltem így hát vétek.
Én Téged szeretlek;
imádlak is Téged.

Én — Téged imádlak.
Én — Téged szeretlek.
Én — Tebenned érzem
az égi kegyelmet.

Istennek mosolya
a Te mosolygásod.
Isten szemefénye
a Te pillantásod.

Mennyeknek országa
Nyilik meg előttem,
arcod ha csodálom,
szunnyadva vagy ébren.

Szívem templomának
glóriás keresztje
a porba borulok
fényednek előtte.

Mégis, bűnöm, vétkem

Magyar Nemzeti Művészet
1939. 1. 7. 10. C.

Én drága asszonyom
benned él az isten.

Hívő lélek vagy Te,
ha Téged imádlak,
imádom Tebenned
mi közös Atyánkat.

*

Tizenöt esztendő nagy idő egy tagban.
Emlékére készült e szobor agyagban.
De nem agyag immár, tűzben volt, nagy tűzben,
mint szűm a tizenöt elmúlt esztendőben.
Kemény, mint a márvány, nem lesz elmúlása,
csak ha lesújt rá a halál kalapácsa.

Halál kalapácsa, van-e szemed, látsz-e?
Összefőttünk-forrtunk. Összenőtlünk pláne;
Alkotunk csak egyet. Egyek vagyunk végleg.
Megbontani kár lesz ilyetén egységet,
ha ölő kedved jön. Ugy-e hogy megértesz?
Igy lesz könnyű munkád, egy csapás elég lesz.

rak. Olajf. Eladó.
ajf. 4000 frt.
. Olajf. 550 frt.
kompánia. Olajf.
. Olajf. 600 frt.
iségek. Olajfestm.
Mályvák és Szeg-
Olajf. Eladó.
Eladó.
rckép. Olajfestm.

Bory Jenő

Püspök kut.

Rep-

Székesfehérvár

(Prospektus)

H. és é. n.

Rózsavízkút, Bory Jenő alkotása
(Műcsarnok, Derű a művészetben)

Magyar Nemzeti Múzeum
1939. 2. 7.

Bory Jenő

Rezes Molnár Lajos olajfestménye

Jézus lecsendesiti a tengert, Kapussy György olajfestménye
(Nemzeti Szalon, Spirituális Kiállítás)

Magyar Nemzeti Múzeum
1939. 2. 27. képek

Női fej, Bory Jenő műve
(Műcsarnok)

Bory Jenő

Gáztámadás, Szánthó Mária olajfestménye
(Műcsarnok)

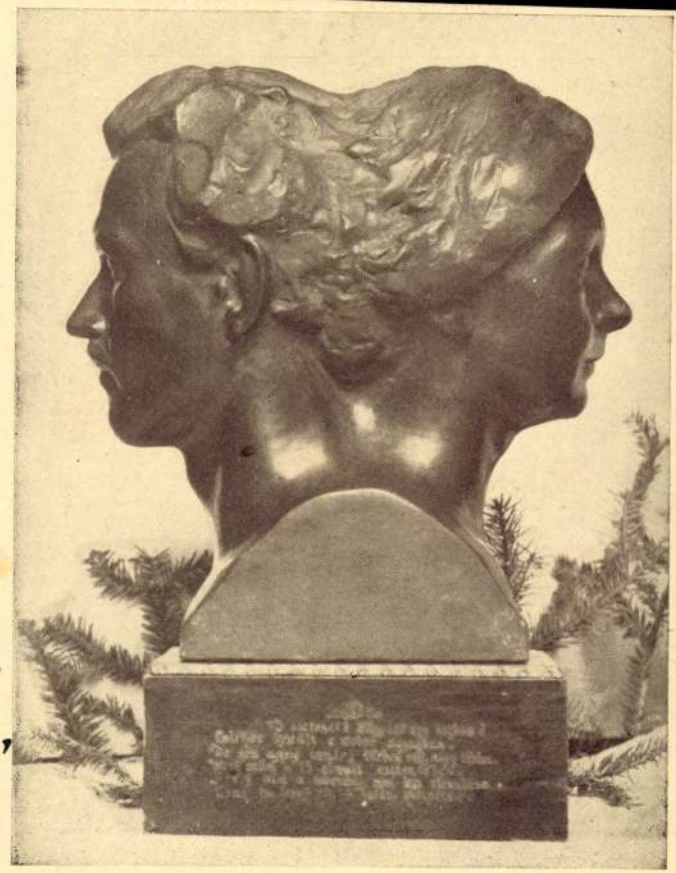

A 15-ik házassági évfordulóra készült szobor.
Bory Jenő műve.

Páholyban. Kássa Gábor akvarellje.
Műcsarnok, Téli Tárlat.

A krónikás Biczó András vízfestménye
Műcsarnok, őszi Tárlat

sorvadnia. Akármennyire kitartunk is a művészi alkotás szuverénitása mellett, azt a tényt nem lehet lekicsinyelnünk, hogy közönség és művész együtt teremtenek. Művészet közönség nélkül, nagy művészet kongeniális nagy közönség nélkül el sem képzelhető. Ilyen esetet nem ismer az emberiség egyetemes művelődéstörténete. Azért társadalmunknak elsőrendű kötelessége, hogy érdemesnek mutatkozzék a mi virágzó nagy művészetünkre.

Természetesen ennek súlyos akadályai vannak gazdasági helyzetünk vigasztalan állapotában. De mentől nehezebb a helyzet, annál több gondot kell fordítani az akadályok elhárítására. Mentől inkább pang a művásárlás, annál erősebben kell törekednünk annak föllendítésére és megszervezésére. Egy örvendetes tény a sok szomorú tapasztalat mellett mégis megállapítható. És ez az, hogy a közönségben most már határozottan megvan a vágy lakásának művészi tárgyakkal való feldíszítésére. Ezt a hajlandóságot, a magasabbrendű lelkiségnek ezt a térhódítását nem szabad elhanyagolni, vagy veszendőbe menni engedni. Két irányban van szükség előrelátó intézkedésekre. Az egyik az, hogy a felelőtlen, ú. n. „műkereskedőktől“ óvjuk meg a közönséget; a másik pedig a művásárlás megkönnyítése a gazdasági akadályok lehető elhárításával. Ami a műkereskedők tevékenységének az eredményét illeti, azokkal igen sok úri háznál szinte megdöbbentő alakban és méretekben találkozunk, ahol kiáltó ízléstelenségek képviselik az ú. n. „művészetet“. Én azt hiszem, hogy a művásárlás megszervezésével, főleg ha meg elelő kezek irányítása alá kerül, az előbbi baj is egyszerre meg volna orvosolva. Meg kell a módját tehát találni annak, hogy a közönség biztos helyen, elismert művészektől és megbízható tényezők támogatásával anyagi helyzetének meg-

Barátok. Unghváry Sándor olajfestménye

Kingyes-puszta. Komáromi Kacz Endre olajfestménye
Műcsarnok, Őszi Tárlat

felelően vásárolhasson műtárgyakat. Egy ilyen megoldás konkrét tervével hírlapokban és társadalmilag már évek óta foglalkozom. Legyen szabad azt ezeken a hasábokon is megismételni.

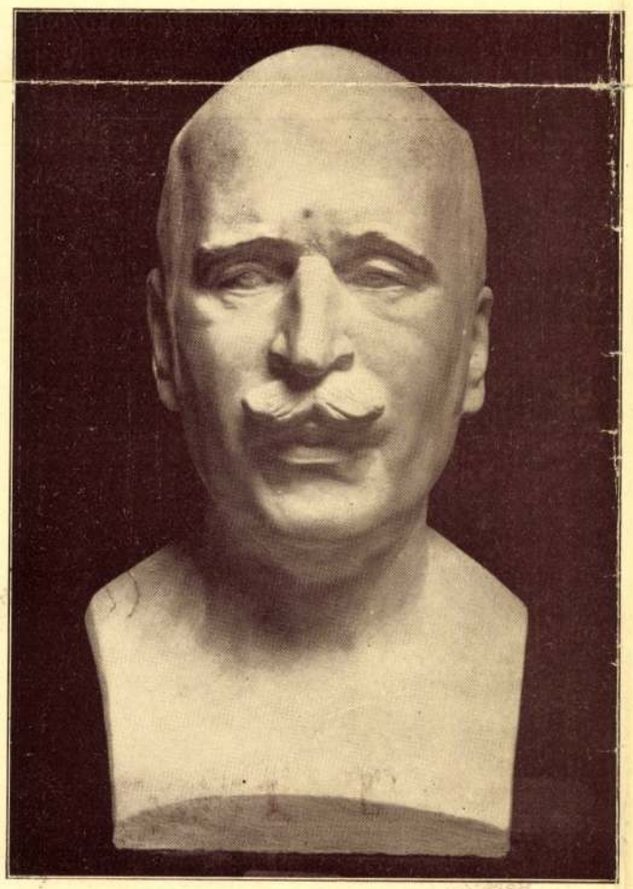

Almási Balogh Loránd mellszobra. Bory Jenő műve
Műcsarnok, Őszi Tárlat

Alapíttassék egy *altruista művásárló részvénytársaság* a művásárlások lebonyolítására. A műtárgy megállapított árának felét készpénzzel fizesse ki a vevő, másik felét pedig hitelezze a részvénytársaság a vevőnek s juttassa el azonnal és közvetlenül az eladó művészhez. A félár készpénzben való fizetése kettős célt szolgálna; az egyik az, hogy a könnyelmű vásárlásoktól a megbízhatatlan közönséget visszatartjuk; a másik pedig az, hogy a hitelezés kockázatát csökkentjük. A hitelezett összeg egy éven belül havi részletekben törlesztendő. Amennyiben ez nem történnék meg, a hátralékos összeg ellenében a Rádió tulajdonába menne át, amely előfizetői között kisorsolná. A műtárgyak értékét művészi és pénzügyi szempontból háromtagú zsüri állapítaná meg, úgy hogy a tagok egyikét az ily célból összeállított szakértői névsorból a vevő, másikát az eladó nevezné meg, s ketten választanának egy harmadikat elnökül. A részvénytársaság egymilliós alaptőkéjének 51 százaléka az állam tulajdonát alkotná, az állandóság és az irányítás biztosítására. Ezt a félmilliónál alig több összeget akkor sem volna nehéz előteremteni, hogyha az állami költségvetés nem bírhatná el. Erre azonban nem szabad gondolnunk, mert a magyar művészet sorsának biztosítására a magyar államnak kell tudnia egyszeri áldozatként előteremteni még a mai időkben is. A művészetek sorsa a magyar élet lelki integritásához éppúgy hozzátartozik, mint bármely más állami értéknek a biztosítása. A Rádiót is, itt mint főrészvényest, azért lehetne kombinációba venni, mert a fizetetlen műtárgyakban megfelelő ellenszolgáltatást kapna, másfelől pedig így alkalma nyílna arra, amit eddig nem volt módjában tennie, hogy a képzőművészeteket is támogassa anyagilag.

Az állami műpártolás kérdése ezzel fejlődésének egy igen nevezetes fordulójához jutna el.

Magyar Nemzeti Művészet
1938. 4. sz. 68. l. kép
Komáromi Kacz Endre

Burghardt Rezső 47
Fényes Adolf

oly szükkeblűen bánik, hogy képének hatását egészen fölhigítja. *Krusnyák* a nőit fény és árnyékhatások közé helyezi és így némi komolyságot ad nekik. *Pécsi Pilch* képein látni, hogy Csók István homlokon csókolta őt. *Frank Frigyes* az eddig elhanyagolt tárgykörből, a dolgozó-nőt erőteljes módon állítja be. *Szabó Dezső* ezerráncú öregasszonya tiszteletet gerjeszt, míg *Éder Gyula* benczuriskolás női alakjai ép oly édeskések, mint *Rottmann Mozart* megunt kövérjei. *Szánthó Mária* magukat önként magyarázó képeket állított ki, csaknem kizáróan a nőiség dicshimnuszának szentelve. A Benczur és Éder Gyula hangulatáradatában fogant meztelen női testek minden festészeti problémát gondosan elkerülnek, a valóságban nem is létező tökéletességben tetszelegnek és szinezett szoborképekhez hasonlítanak. A kevés, komoly hangulatú családiasság képei közül való a *Boruth Andoré* s az arcképesek nagy tömegéből kiválik *Papp Domonkos*, *Somogyi István*, *B. Vajda Klári*, *Spányik Kornél*, *Szivessy Barbara*. A grafikusok termébe *Márton Ferenc* női arcképsorozattal, *Kacziány Aladár* tündéries képekkel jelentkezett. *Diossy Antal*, *Molnár*

Bory Jenő: Feleségem
A Műcsarnok jubiláris kiállításáról

J. Antal festményei szépek. A jelenetfestők között *Csányi Lajos*, *Péchyné Rónay Kinga*, *Mészárosné Kisfaludy Mária*, *Sz. Lám Ilona*, *Rainerné Istvánffy Gabrielle*, *Péczely Antal* és *Kása Gábor*, *Molnár Dániel* és *Pálnagy Zsigmond*, *Laszgallner Oszkár* és *Zolnay Géza*, *N. Fodor Olga* és *Farkasfalvy Imre*, meg *Agoston Venczel* a tőlük már ismert kifinomult

Művészet
1936. 3-4. sz. 59 l.

de nála is hibáztatjuk a stilizálást, mely miatt egyelőre nem juthatott el még a formalisztikus alkotástól való felszabadulásig. Ugy érezzük, hogy ez a művész is rövidesen áttér egy szublimáltabb festészet több bensőséget felölelő területére. — *Barna* Elek, *Gulyás* Ferenc és *Kenéz* János, a kiállítás grafikusai — ha nem is jelentenek forradalmat metierjükben — a komoly és megbízható, jól felkészült fiatal művészek minden erényét csillogtatják műveikben. *Erdélyi Árpád.*

A BENCZUR TÁRSASÁG REPREZENTATIV KIÁLLITÁSA. Most mult el 50 éve, hogy Benczur mestert művészi életünk feliendítésére haza hívták s mind azt a nagy festészeti eredményt, amit munkássága a magyar művészetben jelentett, a *Benczur társaság* kiteregette a *Szalon falaira.* Nemcsak emlékkiállítás ez, hanem dicsekvő mutogatása is annak a hatásnak, amit a nagy mester úgy a megállapodottak, mint az úttörők festésmódjába beszövögetett. A Benczur-társaság elhalt tagjainak első termében *Benczurnak* a régi káprázatos pompával festett történelmi képei és vázlatai között ma is üdén hat a *Pirosruhás hölgy,* míg barátai közüi *Katona Nándor* friss tátrai tája, *Pentelei Molnár* levegős csendéletei, *Gyárfás* és *Tornyai* nagyminiatürje, *Siligai*

Foto G. R.

: Libapásztor
iláris kiállitásáról

erdőrészlete, *Vágó* franciás finomsága, *Gy. Sándor József* tetszetős képei egy elmuit boldog kor kiegyensúlyozott hangulatát árasztják. A melléktermekben a régi nemzedék e megnyugtató derüs légkörét méginkább kiterjeszti *Gimes Lajos* napos levegője, *Knopp Imre* nagy csendessége, *Alder* puha megejtő színei, épp úgy *Burghardt* tetszetős képei.

Az újabb festői felfogás képviselői közül *Istókovics* Benczur szellemét Aba-Novákkal frissíti, épp így *Udvary Pál* is, akinek egy vasárnapi parasztmenyecske képe szine tüneményes. *Bazilidesz Barna* régi alakzatokból tetszetős ujdonságot ad, *gr. Batthányi* a manapság annyira divatos spiritiszta hangulatokat rögzíti.

A *szobrászok* közül *Lux Elek* megszokottan tetszetős, kecses szobraival, *Greff Lajos, Gárdos Aladár* néhány jó munkáival szerepel.

FÉNYES ADOLF ROMANTIKUS KÉPEI. Hosszú és viharos fejlődési mult után jutott el *Fényes Adolf* a festészet ama mesebeli mai magaslatára, amiket oly szívesen fest sötéten gyöngyházfényü képein. Az emberi lélek mélyén húnyó és soha ki nem vesző regényes hajlamokat elégit ki és ezért mindig divatos lesz nem csak a lélek számára, hanem minden fajta szobaberen-

Bory Jenő

A m. kir. 17. honvéd gy. c. hősi halottainak emlékműve fentitől (stilizált kő oroszlan)

Marschall Sréhesf

68. l.

BUDAPEST
1913 XII 17

Bory Jenő

a m. kir. állami Ybl
Miklós reáliskola
udvarán az intézet
Nőre halált halt
tanulóinak emlékére
1928-ban felállított
bronzszobrot fenti Éé-
szitette.

Marschall Hékesf.

90. l.

Bory Jenő

készítette a repülőtér közelében álló Horthy-emléket 1920-ban (turul-madaras oszlop, talapzatán a szent koronával és Horthy-ra vonatkozó felirattal)

Marschall Szekesf.

75. l.

Bory Jenő

épitész

Fábián Gaspár

nincs cd

tervezték az 1913-ban épült Kfehérvári városi árvaházat, és az árvaházsal kapcsolatban épült Jézus Sz. Szive plébánia-templomot.

Marschall Kéresf.

74. l.

„EUROPA"
film-, könyv-, lapterjesztő és
könyvkiadó r. t.
Bp. V., Rothermere-u. 12.
Telefon: 127-837.

Bory Jenő

szobrász

cród

A székesfehérvári

Bory-vár, képpel

Vasárnapi Ujság

A Budapesti Hirlap Képes

mellékletе. 1933 okt. 1.

BH kép. mell

~~[illegible]~~

után levonás nincs.

és m
mert öss

A nyerési esély a

1 drb 3 aranyp

5 sorsjegyen aluli rendeléseknél levélporto, hivatalos sorsolási

Van szerencsénk **mellékelten 1** drb állam
3 ar. pengő **30** ar. fillért a csatolt befizetési lapp
hozzánk juttatni, mert csak oly sorsjegy tarthat ig
tetett. Abban az esetben, ha ezen sorsjegyre
sürgősen a kapott boritékban visszaküldeni, hogy
nyitva adandó fel. Ha a t. Cim több sorsjegyet ó
egyidejü átutalása mellett.

A befizetés céljára csakis a mellékel

A huzás után minden résztvevő felszólitá
A nyereményeket készpénzben a
m. kir. Pénzügyigazgatóság fizeti ki (Budap
mi is k

Nyereményhuzás már december 29-én.

M. kir. állami nyomda. Budapest, 1933. — 3380.

Bory Jenő

cvód
2

Marschall Székesf.

32, 48,
52, l.

Az ő művei a
1) Püspökkút
2) a Goldziher Ignác
emléktábla
3) a Székesfehérvár Kereskedelmi Társulat ~~vár~~
épületen lévő hősi
emlék 1929 ből

A szamosujvári Rubens-kép

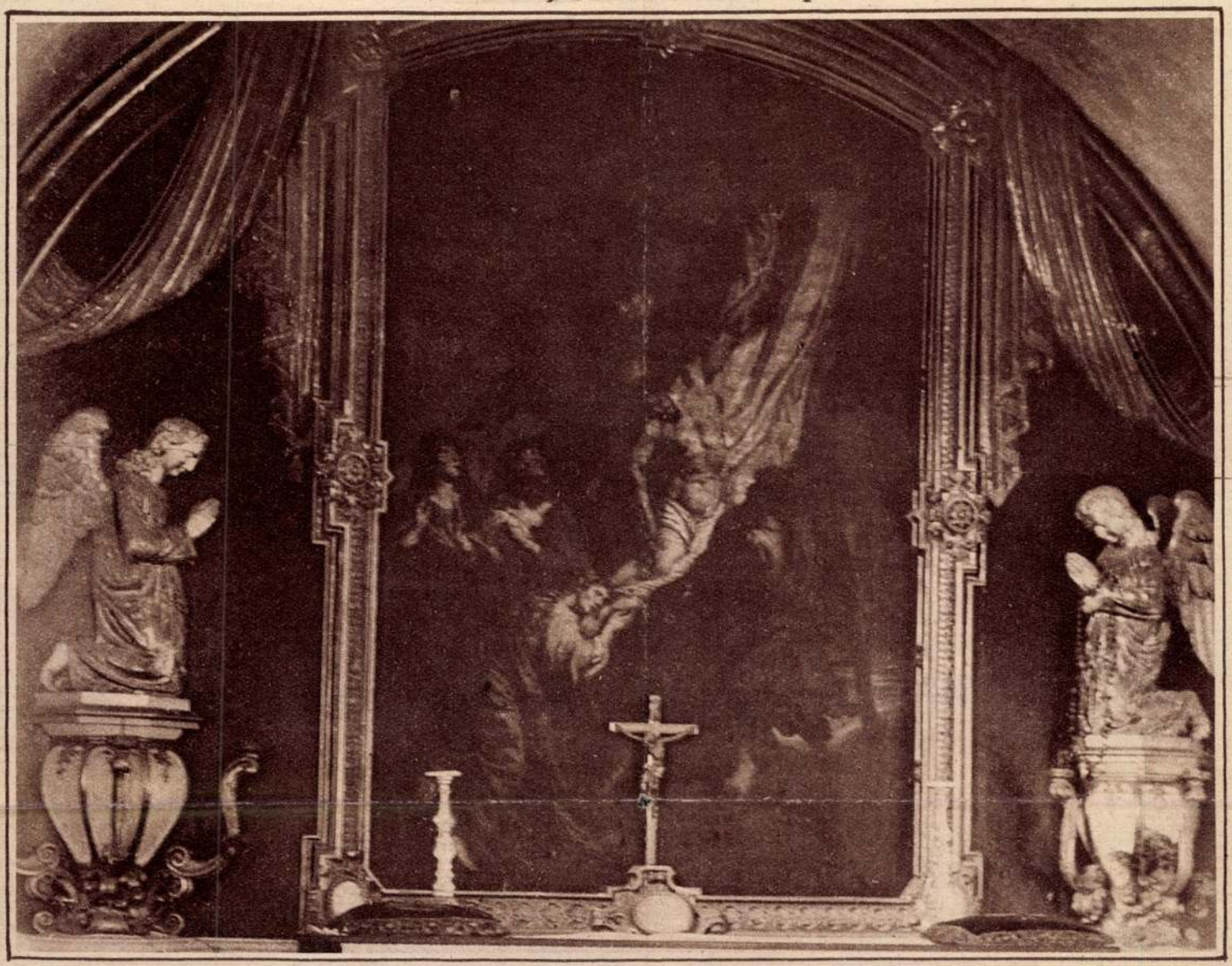

Nemrégiben irt a «Magyarság» ujból a szamosujvári örmény templom Rubens-képéről. Kléber Elemér, nyug. százados, beküldötte nekünk a hires képnek még békében készült fotografiáját, melyet itt reprodukálunk.

Bory Jenő Püspökkut-ja, melyet most lepleztek le Székesfehérvár ott.

Ferenczy Ida temetése Kecskeméten.

Bory Jenő

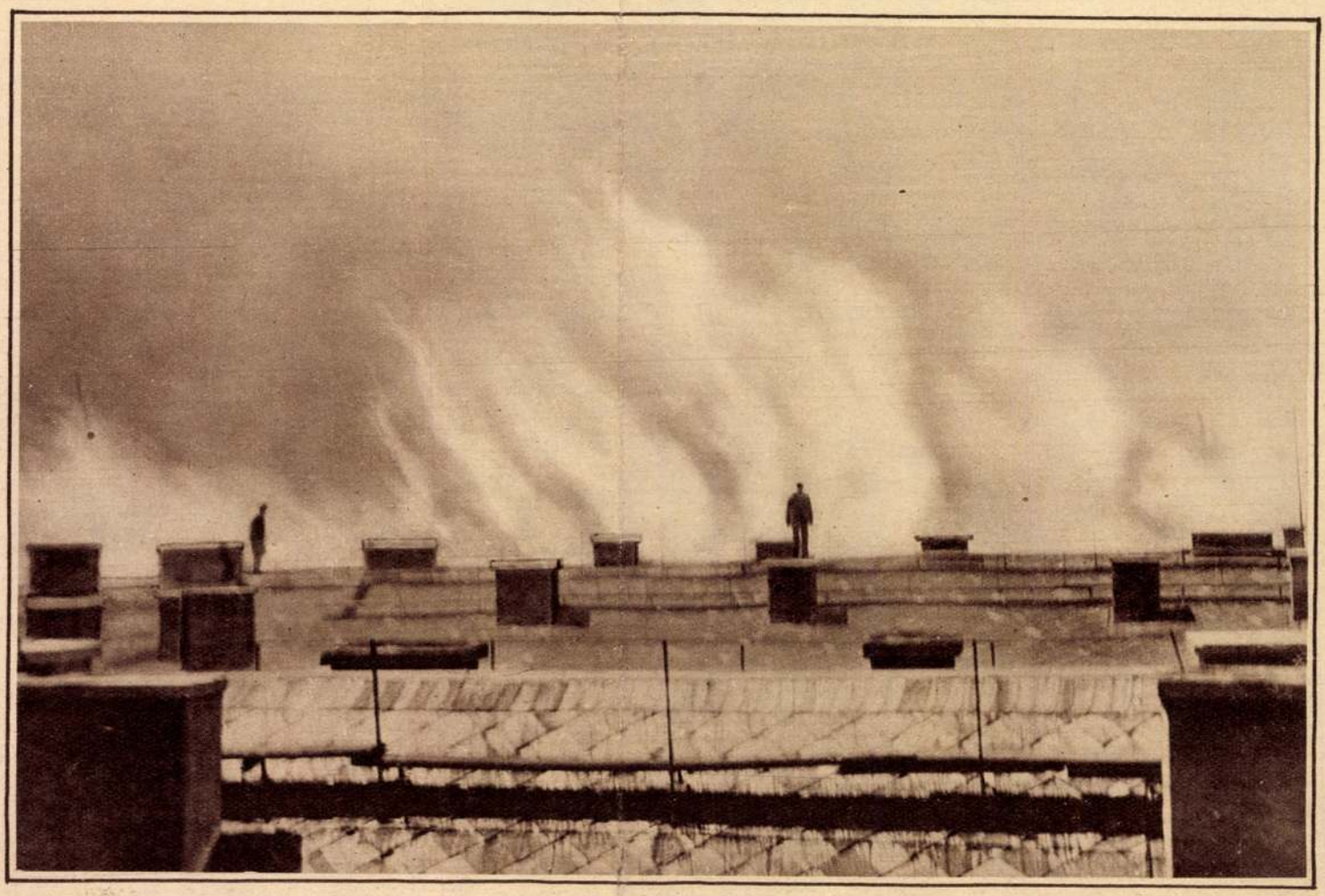

A vigadótéri tüz.

A Magyarországra érkezett svájci képviselők csoportja.

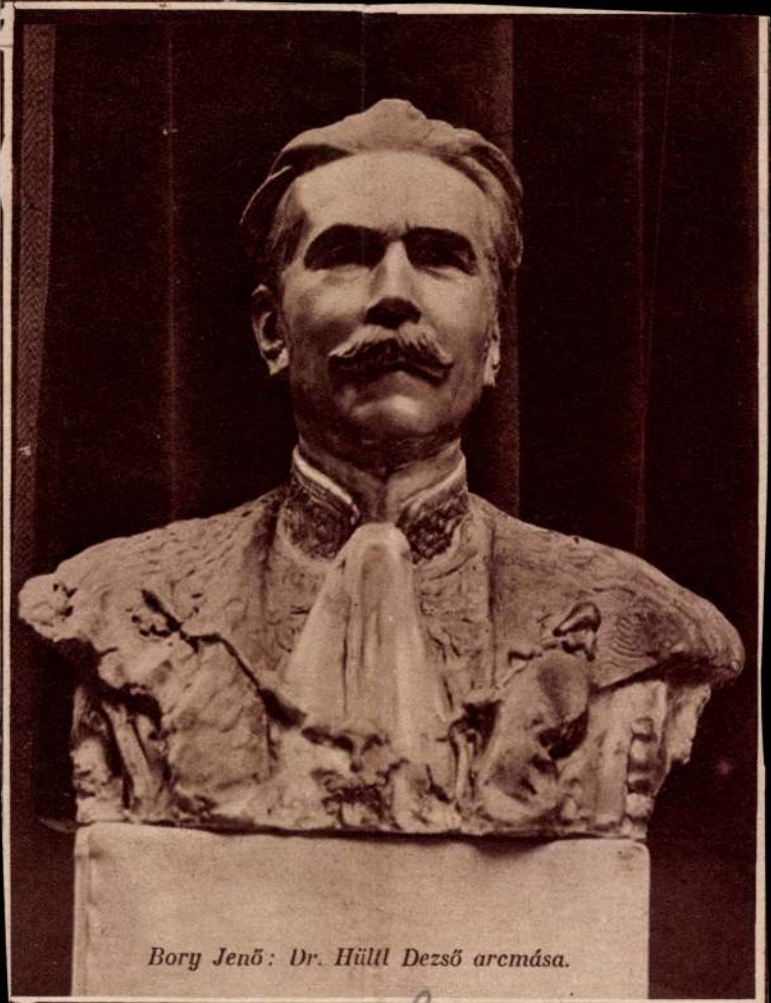

Bory Jenő: Dr. Hültl Dezső arcmása.

Bory Jeno

ilmje :

lis Haver.)

Magyarság kapás mell

1928. dec. 25

1. A Siemens Phonopho
7—11. Különböző kivetel
13. Többhallgatós
15. Siemens Phonophor

Magyar Gyógytechn

Bory Jenő

Magyarság képes mell
1938 okt. 2

88

Bory Jenő: „Gyermekfej"

Horváth József: Búcsúzás	27	P
Szegedi Kovács Ágoston: A tél	28	P.
Nyilassy Sándor: Vetésnézők	29	P.
Dr. Lux Kálmán: Földtani múzeum terve	30	P
Mihalovics Miklós: Vágy	31	P
Viski József: Cowboy	32	P
Kukán Géza: Márton Ferenc arcképe	33	P
Siklódy Lőrinc: A Hanzély-síremlék	34	P
Csizik Gyula: Zöld udvar	35	P
Gy. Sándor József: Or'San Michele	36	P
Czencz János: Nő papagájjal	37	P
Istokovics Kálmán: Mosónő	38	
Bosznay István: Tavasz	39	P
Komáromi Kacz Endre: Beethoven	40	B
Áldor János László: Vénusz	42	B
Spányik Cornél: Alkonyatkor	43	T
Szlányi Lajos: Davos	44	F
Szabó Dezső: Sárközi leány	45	A

Az esterházai Haydn-emlék modellje a Műcsarnok 1934. évi téli tárlatán. — Bory Jenő műve

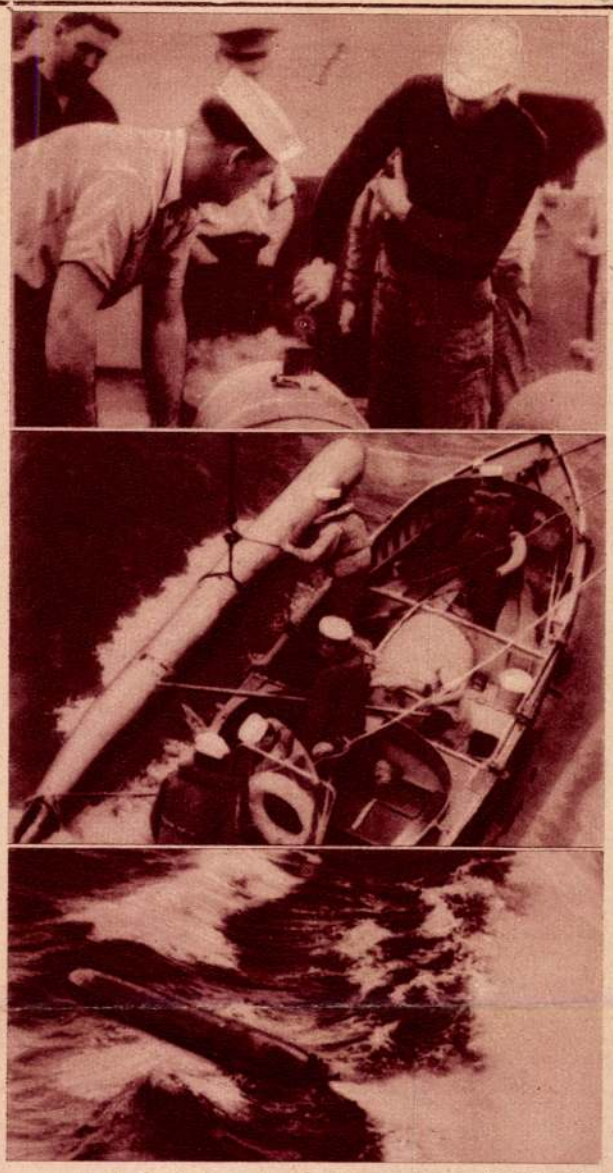

Az amerikai haditengerészetnek egy torpedó körülbelül 10.000 dollárjába kerül, ezért a gyakorlatokon nem használnak robbanóanyagot, hanem calciumchloridot, mely vízzel érintkezve elég; a vele töltött torpedó ugyanazt az utat teszi meg mint a robbanó, de a pálya végén ki lehet fogni, újratölteni és újból kilőni

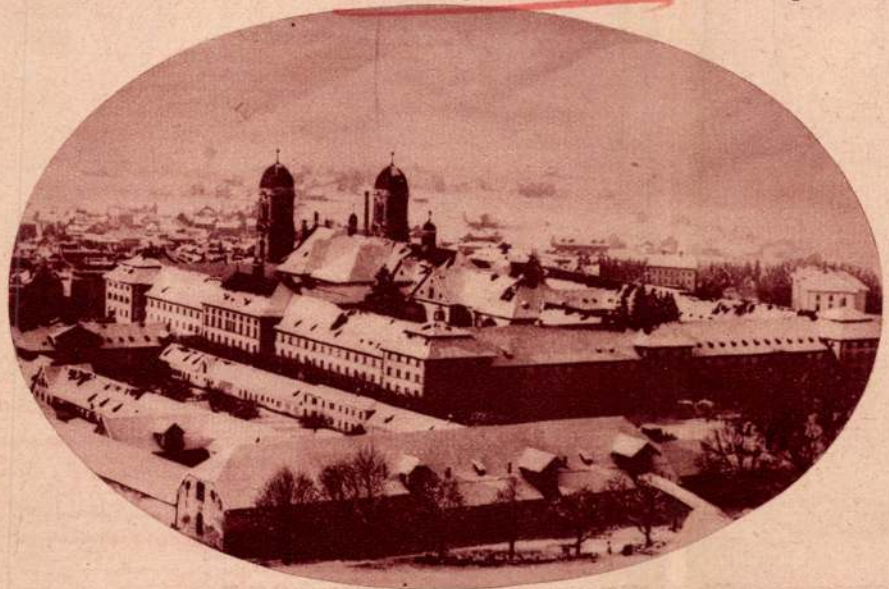

A schweizi Einsiedeln-i kolostor, mely most ünnepli alapításának 1000-ik évfordulóját

Dalimier francia gyarmatügyi miniszter, akinek a Stavisky-ügybeni szereplése miatt le kellett mondani

A Magyarság galériája

Kövesdy Géza

Odry Árpád

dr. Hodossy Gedeon

Arckép

1930. okt 12. MMÉE könyvtár

fog működni, fegyverzetet és torpedóvédelmet kap, minthogy a hajó szerkezete eleve olyan, hogy azt lehetségessé teszi. A hajó rendkívüli nagysága pedig a közelebbi célt is elárulja. Méretei nevezetesen aknalerakószolgálatra teszik kiválóan alkalmassá, ami Anglia partvédelme szempontjából egyenesen életbevágó fontosságú.

Miután a *Bremen* és az *Europa* elkészültek s eredményeik nyilvánvalóvá váltak, amerikai mértékadó helyeken kijelentették, hogy most olyan négy expressz hajót fognak építeni, amelyek *nagyobbak és gyorsabbak lesznek, mint amilyeneket valaha is egy nemzet szolgálatába állítottak.* Az új angol hajóval a fenti kijelentések valóra válásának lehetősége kb. négyéves hendikepet kapott. Ugyais három év az építési idő, egy év kell ahhoz, hogy az új hajó üzemi eredményeiből a tapasztalatokat leszűrjük s addig gondolkozhatnak az amerikai konstruktőrök azon, hogy az állításuk szerint kikalkulált 40 csomó sebességű hajóhoz szükséges félmillió lóerőt honnan veszik elő és milyen formában helyezik el — ha ez egyáltalán lehetséges a technika mai állása mellett. Reményük csak egyben lehet, t. i., hogy addigra a technikai haladás azt lehetővé teszi, a gazdaságosság azonban úgy látszik, hogy odaát még szóba se jön, mert az még négy év mulva sem lesz elérhető olyan hajóval, amely félmillió lóerőt hord belsejében. *Dr. Fényes.*

A leggyorsabb torpedóromboló. A hadiflották leggyorsabb hajói a gyorscirkálók (Rapidcruiser, Expresskreuzer) és a torpedórombolók (Zerstörer, Destroyer). Már a békeévekben valóságos verseny indult meg a különböző államok haditengerészetei között e hajótípusok gyorsaságának fokozására, mert ezek sebessége mintegy a mértékét adja az illető ország technikai és ipari fejlettségének, valamint áldozatkészségének. Így híres volt, — mint a világ leggyorsabb turbinás gőzhajója, — az orosz flotta *Novik* nevű rombolója. Jött a háború és az e téren az adott lehetőségekig fokozott, most már végsőkig menő versenyben hol az angolok, németek, hol pedig a franciák váltogatták egymást az elsőbbségben. A háború utáni időben legutóbb a franciáké volt a leggyorsabb hajó, a *Bison.* Most a vezetés olasz kézbe került. Ez év januárjában Génuában a Cantieri Navali Riuniti-gyárban készült el a *Nicolosa da Recco,* mely a próbameneteken elért 41.504 csomó, azaz 76.866 *km/ó*-s sebességével ma a leggyorsabb turbinás gőzhajó. Vízkiszorítása 2010 tonna, hossza 107 *m,* szélessége 10·2 *m,* méljárata 3·63 *m.* Gépberendezése kettős, amennyiben a két propellert teljesen különválasztott két gépegység (áttételes turbinák) hajtja, s mindegyiknek egyenként két vízcsöves kazánja van. A gépek a próbamenetek alkalmával egyenként többet teljesítettek 30.000 tengelylóerőnél, vagyis a közel 77 *km/órás* sebesség eléréséhez több mint 60.000 tengelylóerő felhasználására volt szükség (!). A hajó személyzete 200 főből áll, tüzérsége 3 darab kettős 12 *cm*-es, 3 darab 4 *cm*-es légelhárító ágyúból és 2 darab 1·27 *cm*-es gyorstüzelőből áll, melyekhez 2 darab 3-as torpedóvető járul. *Dr. Fényes.*

Szakirodalom.

Könyvismertetések, bírálatok.

Rovatvezető: Dr. LÓSY-SCHMIDT EDE, egyleti könyvtárnok

(Az ismertetésre szánt könyveket lehetőleg két példányban, úgyszintén az ismertető kéziratokat is szíveskedjenek a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Könyvtára, illetőleg a rovatvezető címére: IV, Reáltanoda-u. 13—15. sz. II. em. küldeni).

Der Wiederaufbau Ostpreussens von Architekt B D. A. Erich Göttgen. — Königsberg Preussen 1928, — 4°, XV. és 196 l., 130 ábrával és 6 tervmelléklettel.

Olyan könyv, amilyet nekünk is kár, hogy nem adatott megírnunk. A mi elpusztított házainkat, falvainkat és városainkat más építette fel, hiszen a békediktátum elvette azokat tőlünk és legalább a törvény erejével megtiltotta nekünk, hogy az ott élő emberek bajával törődhessünk. Ez a legelső, ami eszünkbe jut, mikor átlapozzuk ezt a könyvet. Azután pedig csodálkozás tölt el, mert minden alaposan és részletesen van előadva, megtárgyalva benne. A háború által a németségre kényszerített feladat: Keletporoszország felépítése. Olyan feladat, amelyet meg is oldottak. És ebben is nagyszerű gesztust látunk. Itt nem őriznek mesterségesen romokat, hogy a Cook-társaság utasította embereknek mutogassák; nem is építettek jóvátételi pénzekből olyan telepeket, amelyek ma is néptelenül állanak, hanem megcsinálták a legszebbet, amit építész csinálhat: maradék nélkül kielégítették a szükségleteket. Természetesen mindezt nem egyedül az építész tette, hanem összefogott az államhivatalnokkal, a fiskussal, a tudóssal, a szociológussal és mindegyik tudása legjobbját adva, segített hozzá a megoldáshoz. És természetesen az építész is megkapta a maga helyét.

Ez a könyv mindezeket a munkákat pontos leírásban, képekben és táblázatokban közli. Egyben kultúrtörténete Kelet-Poroszország megpróbáltatásokban gazdag utolsó éveinek, és dokumentuma annak, hogy milyen eredményeket mutathat fel bármelyik ország, ha vezetősége a lakosság létérdekeit nem csupán beszédekben és pohárköszöntőkben, hanem őszintén is a szívén viseli. — Ezt a könyvet itt nálunk is el kell, hogy olvassák a vármegyék és városok vezetőemberei és műszaki tisztviselői és azt hisszük, nem sok gondolkodás után elevenek lesznek bennük az analógiák a nálunk is sürgős megoldást óhajtó feladatokra. — A könyvet szerzője Generalfeldmarschall von Hindenburgnak ajánlotta, aki egyszer már megmentette Németországot. *Müller Pál.*

Egyleti közlemények.

A VEREIN DEUTSCHER INGENIEURE BUDAPESTI LÁTOGATÁSA.

A berlini *Verein Deutscher Ingenieure* fennállása óta első ízben tartotta 1930. évi közgyűlését a német birodalom határain kívül, ezúttal 69. évi közgyűlését Bécsben, hogy a közös célokért dolgozó osztrák kartársakkal a kapcsolatokat szoro-

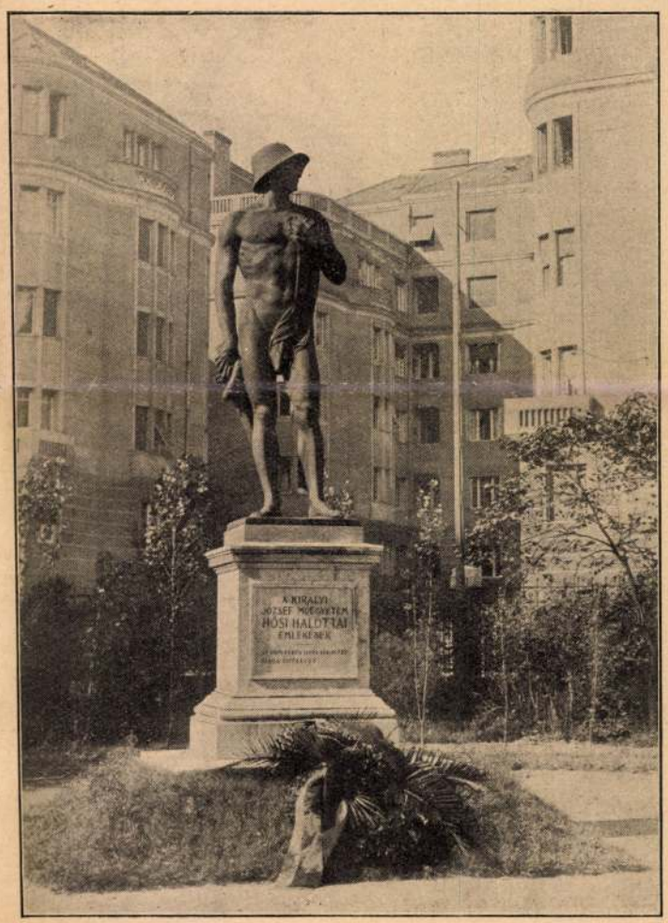

1. ábra. A királyi József-Műegyetem hősi halottainak a műegyetem kertjében felállított emlékszobra.

Bory Jenő képzőművészeti főiskolai tanár, szobrászművész alkotása.

sabbra fűzze, a kari együttérzést és együvétartozandóságot ápolja s Közép-Európa mai szomorú állapotából a kivezető szebb jövő kialakulásának útjait technikai téren is keresse és egyengesse.

A Bécsben szeptember közepe táján fényes keretek között megtartott közgyűlés lezajlása után a V. D. I.-nek mintegy 220 tagja — hozzátartozóikkal együtt mintegy 320-an — a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet és a József-műegyetem meghívására szeptember 23-án Budapestre is ellátogatott.

A különvonaton Budapestre érkezett külföldi vendégeink a keleti pályaudvarról egyenesen a József-műegyetem díszterembe hajtattak, ahol déli 2 órakor dr. *Hültl Dezső* e. i. rektor magnificus fogadta a műegyetemi tanács élén és üdvözölte hosszabb beszédben vendégeinket, kiemelve beszédében

káros hatással van az egészségre az örökös szél, mely gyakran porfelhőket ver fel. Az északi vidékek legnagyobb része nedves és mocsaras. A csilei határok mentén lévő kopár, magas hegyvidéken pedig a *chucho*-betegség elég gyakori. A 25 tartomány közül alig van 4—5, mely igazán egészségesnek nevezhető.

Manapság nagy véletlenség, ha bevándorló mérnök központban, illetve városban el tud helyezkedni. Pláne építészmérnökre sok akadály vár a nagy számban itt élő olasz építészek maitt, kikkel versenyre kelni nehezen lehet, mert Argentinának majdnem a fele olasz bevándorlókból áll. Olasz vállalkozókhoz bejutni más állampolgárnak lehetetlenség. Innen van az, hogy a legtöbb bevándorló építész, vagy építészmérnök évekig nem tud szakmájában munkához jutni s örül, ha félévi küzdés után rajzolói álláshoz juthat.

eredmények kimutatása.

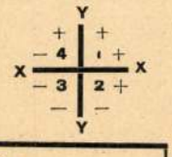

8		9		10		11	
Tényezők		Eredmények		Ellenőrző számítás			
				Tényezők		Eredmények	
± △ X	± Σ Y	+	−	± △ Y	± Σ X	+	−
0·00	+ 6580·20	0·00		+ 6580·20	+ 0·00	0·00	
+ 2620·20	+ 12201·30	31969846·26		− 959·10	+ 2620·20		2513033·82
+ 2062·90	+ 9947·30	20520285·17		− 1294·90	+ 7303·30		9457043·17
+ 3721·80	+ 7314·1	27221617·38		− 1338·30	+ 13088·00		17515670·40
− 365·00	+ 3310·5		1208332·50	− 2665·30	+ 16444·80		43830325·44
− 3629·00	+ 611·5		2219133·50	− 33·70	+ 12450·80		419591·96
− 2·60	+ 246·3		640·38	− 331·50	+ 8819·20		2923564·80
− 4408·30	+ 42·6	187793·58		+ 42·60	+ 4408·30	187793·58	
		79899542·39	3428106·38			187793·58	76659229·59
		− 3428106·38					− 187793·58
		2 T = 76471436·01					2 T = 76471436·01
		T = 38235718·00 m□					T = 38235718·00

iránya az Y és az erre merőleges az X; illetve $x = s. \sin \delta$ és $y = s. \cos \delta$.

SZEMLE.

Új angol óceánjáró tervei. A Norddeutsche Lloyd Bremen tulajdonában lévő és a DESCHIMAG (Deutsche Schiff- und Maschinenbau Aktiengesellschaft) által épített *Bremen* és *Europa* testvérhajókkal — mint a napilapokból is jól ismeretes — a németek ismét elhódították az angoloktól az *Óceán Kék Szalagját*, amely az Atlanti-óceánt leggyorsabban átszelő hajó visel. Úgy látszik, hogy az angolok most presztizskérdést csinálnak ebből, ami — tekintve azt, hogy hajós nemzet — érthető is. Harmadik versenytársul pedig fellépett Amerika, azonban úgy látszik, máris lekésett.

A legújabb híradások szerint ugyanis az angolok és pedig a *Cunard Line* az ú. n. *négynapos hajót* akarják megvalósítani, míg az *Europa* és *Bremen* ötnapos hajók, ami alatt az értendő, hogy előirányzott menetidejük (Cherbourg—New-York) 120 óra, a készülő hajóé pedig 96 óra lenne. Ez természetesen csakis a sebesség növelésével lehetséges. A hajók hidrodinamikájának bizonyos törvényszerűségei alapján a hajók sebessége az energiafogyasztás szempontjából véve, gazdaságosan csak úgy növelhető, ha a hajó vízkiszorítását (déplacement-ját) növeljük, amivel természetesen növekednek a hajótest méretei is. Ezek a belső okai a hajókolosszusok növekedésének. Az *Europa* és *Bremen* szerződésszerinti normális menetsebessége — ami alatt a hármas szélerősségnél fellépő mérsékelt és az Óceán átlagos nagyságú hullámjárásában elérendő sebesség értetődik — 26¼ csomó (azaz 48·6 *km óra)* s az ehhez szükséges gépteljesítmény kereken 100.000 tengelylóerő. A hajók vízkiszorítása (déplacement) 51.860 tonna, s az ehhez tartozó főméretek: 286 *m* teljes hosszúság, 31 *m* szélesség, 9·75 *m* merülés. Az új angol kolosszus a fentiek szerint természetesen még nagyobb lesz, minthogy normális sebessége 31 csomó (57·5 *km/óra)* kell hogy legyen, ha négy nap alatt akarja az Óceánt átszelni. Gépeinek teljesítménye azonban, tekintve a nagyobb vízkiszorítást, de főkép a nagyobb sebességet, kereken 200.000 tengelylóerő, vízkiszorítása 75.000 tonna s ennek alapján főméretei körülbelül: 320 *m* teljes hosszúság és 36 *m* szélesség és 11·6 *m* mélyjárat volnának. Látható, hogy az egynapos időnyereség kétszeres gépteljesítményt követel! Ebben rejlenek azok a technikai és gazdasági nehézségek, melyek az óceáni közlekedés gyorsításának útját állják a statikus felhajtóerő elvén alapuló (a vízkiszorítás, vagyis a déplacement által hordott) hajók esetében.

Egy másik nagy nehézség az ilyen óriás hajóknál a hajtás kérdése. Ismeretes dolog ugyanis a szakkörök előtt, hogy a legjobb propellerhatásfok csupán egyetlenegy propeller alkalmazását kívánja, ami géptechnikai szempontokból teljesen lehetetlen, mert hiszen pl. a fenti esetben egy gépaggregátumnak 200.000 lóerőt kellene teljesítenie, holott a határ ma a kb. 40.000 lóerőegységben ismerhető fel. Ezért kényszerűségből osztják meg az összes teljesítményszükségletet öt propellerre. A kormányerőkkel is hasonlóan vagyunk, miért is két kormányt alkalmaznak.

További nehézség a hajtást illetően, a szükséges teljesítményű gépek súlya és terjedelme. Az *Európán* pl. az egész gépszerkezet lóerősúlya (a 25 *atm* üzemnyomású kazánokat és a kazánvizet is beszámítva) a 70 *kg lóerő* körül van és a teljes gépberendezés a hajó legalsó részében, a hajó hosszának kb. a 70%-át foglalja le. Bárha a lóerősúly az új angol hajónál csökkenni fog (az üzemnyomás 40 *atm.* lesz), mégis a gépszerkezet térfoglalása a hajóhossz 80%-ra fog kiterjedni, azaz nőni fog. Ezzel kapcsolatban megemlítem, hogy a mai legkönnyebb hajóturbinák — torpedórombolókon és naszádokon — kb. 17 *kg/lóerő* súlyúak, míg az új *dr. Wagner*-féle gőzturbinák — a Wagner Hochdruck Dampfturbinen A. G., Hamburgból — lóerősúlya csak 9 *kg* s dr. Wagner szerint ez a súly 3 *kg/lóerőre* lesz csökkenthető belátható időn belül, pl. léghajók számára.

Az új angol hajókolosszusnak azonban más célja is van, mint a *Kékszalag* visszahódítása, illetve rekordelődjének, a 23 éves *Mauritániának* a pótlása. Ezt a célt nem nehéz kitalálni, ha megtudjuk, hogy a tervek az angol admiralitás jóváhagyása után kerülhetnek csak kivitelre és az építkezés költségeit (kb. hatmillió font sterling) részben szintén az admiralitás fizeti. A hajó háború esetén mint segédcirkáló

azt, hogy mily nagy súlyt vetünk mi magyarok arra, hogy a nyugateurópai nagy nemzetek országunkat és viszonyainkat közelebbről megismerve, közvetlen tapasztalatból győződjenek meg arról a nagy igazságtalanságról, amely bennünket a nagyhatalmak részéről Trianonban ért. Majd rámutatott arra, hogy mily sokat köszönhet Magyarország a német technikai kultúrának, mely nekünk mindig irányt szabott.

A rektor magnificusnak nagy tetszéssel fogadott beszéde után *Forster Gyula* kereskedelemügyi államtitkár a magyar kormány nevében üdvözölte a vendégeket, hangoztatva beszédében Magyarországnak azt a fontos szerepét, amelyet évszázadokon keresztül a nyugati kultúra érdekében kifejtett s hogy e nagy feladat teljesítése közben is jutott ideje arra, hogy az ország ipari, főként gépipari fejlődésében jelentős teljesítményeket érhessen el.

Ezután *Csármán Ferenc* székesfővárosi műszaki tanácsnok a főváros tanácsának, *Orphanides János* vezérigazgató pedig a Magyar Mérnök- és Építész-Egyletnek, valamint a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetségének, úgyszintén a Magyar Vasművek és Vasgyárak Egyesületének üdvözletét tolmácsolták a külföldi vendégek előtt.

Az elhangzott üdvözlő beszédekre dr. *Matschoss Conrad* professzor, a V. D. I. ügyvezető-igazgatója válaszolt nagyhatású beszédben, megköszönve a szíves fogadtatást. Beszé-

2. ábra. Dr. Matschoss berlini műegyetemi tanár a V. D. I. koszorújával megkoszorúzza a műegyetemi hősi halottak emlékszobrát.

dében mindenekelőtt arra mutatott rá, hogy Németország is sok küzdelmen ment keresztül az utóbbi évtizedben, de nem felejtette el azt a közös multat, amelyet Magyarországgal együtt küzdve töltött el. A technika nemzetközi, nem áll meg az országok határain s ezért sokat várnak a technikai téren való céltudatos, nemzetközi közös munkálkodástól. A Berlinben legutóbb megtartott Weltkraftkonferenz is ezt bizonyította, amely alkalommal sok értékes kezdeményezést hallottak magyar kartársaik részéről is. A technika sok romboló eszközt talált ki és gyártott a világháború során és most a technikusoktól várják azokat az eszközöket is, amelyek a háborúkat a jövőben lehetetlenné teszik. De szónok szerint is a holt dolgoknak, a szervetlen világ erőinek a felhasználása nem elegendő arra, hogy a válságba került emberiséget megmenthessük. A technikának célja elsősorban az, hogy az emberiségnek hasznára legyen, az emberiséget pedig eszményibb és emberibb célok felé kell terelni, hogy a mai válságból kijuthassunk. Magyarország utolsó éveinek története lelkesedéssel tölti el Németországot, mert ez az ország nagy energiával és kitartással munkálkodik sorsának jobbrafordulásán. Beszéde végén hangsúlyozta dr. *Matschoss*, hogy a német mérnökök mindig szívesen fognak magyar kartársaikkal együtt dolgozni.

Ezzel véget ért az ünnepies fogadtatás s a Gellért-szálló külön éttermében elfogyasztott közös ebéd után a vendégek az idegenforgalmi hivatal kalauzolása mellett a székesfőváros nevezetességeit tekintették meg. Alkonyatkor a főváros által rendelkezésre bocsátott hajón is gyönyörködhettek külföldi vendégeink abban a panorámában, amelyet a fényesen kivilágított város nyujott számukra.

Este 9 órakor a székesfőváros a német vendégek tiszteletére a Szent Gellért-szálló Gundel-éttermében estebédet adott, amelyen a vendégeken és hozzátartozóikon kívül a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet választmányának tagjai, a műegyetem tanárai, valamint karunk sok kiválósága is résztvett. — Az estebéden először *Csármán Ferenc* fővárosi tanácsnok köszöntötte fel a vendégeket a távollevő polgármester és a főváros nevében, majd dr. *Kossalka János* műegyetemi tanár, a Budapesti Mérnöki Kamara elnöke a magyar mérnökök és építészek nevében üdvözölte a német mérnököket, örömének adva kifejezést, hogy a meghívás elfogadásával alkalmat adtak a személyes megismerkedésre. A Magyar Gépgyárak és Vasművek vezérigazgatójának, *Láng Károly*nak pohárköszöntője után végül *Herrmann Miksa* volt kereskedelemügyi miniszter, műegyetemi tanár emelkedett szólásra s nagyhatású, klasszikus németséggel elmondott felköszöntőjében belekapcsolódva dr. Matschoss professzornak a műegyetemen elmondott beszédébe, osztotta Matschossnak azt a felfogását, hogy a mérnöknek, ha nem is hivatása a politika, azért szavát mégis hallatnia kell, útbaigazításokat kell adnia azoknak, akik a kérdéseket intézik, mert az ipari tevékenységnek a helyzetét ő ismeri a legjobban és a legközvetlenebbül. Majd a vacsorán résztvett, mintegy 100 tagú díszes hölgykoszorút köszöntötte fel, kiknek a főváros virágcsokrokkal is kedveskedett. Az elhangzott pohárköszöntőkre a V. D. I. nevében végül dr. *Lwowski* esseni bányaigazgató válaszolt, éltetve a magyar nemzetet, mely a becsület mezején mindig fényesen megállotta a helyét.

Másnap, szeptember 24-én reggel 10 órakor a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet székházában gyűltek össze a V. D. I.-tagok, hogy *Schimanek Emil* műegyetemi tanárnak Magyarország gazdasági helyzetét ismertető előadását meghallgassák. *Schimanek* professzor statisztikai adatok felsorakoztatásával mutatta be mezőgazdaságunk és iparunk mai szomorú képét, a hazánk megcsonkításával megváltozott és új alapokra fektetett termelést és fogyasztást, amelyet a trianoni békével reánk kényszerített helyzet hozott létre. Előadását a vendégek nagy érdeklődéssel hallgatták végig.

Schimanek professzor előadása előtt reggel 9 órakor a német mérnökök a világháborúban hősi halált halt magyar katonák emlékének is adóztak s kegyeletük jeléül koszorúkat helyeztek el a József-műegyetem kertjében felállított hősi emlékszobron, úgyszintén a városligeti hősök emlékművénél is.

Dr. *Matschoss* berlini műegyetemi tanárnak és dr. *Lwowski* esseni gyárigazgatónak vezetésével két küldöttség kereste fel a két hősi emléket s rajtuk a német mérnökegylet hatalmas koszorúit helyezte el, a koszorúknak a német birodalom színeit viselő szalagjain a következő felírással: *In Dankbarkeit von Mitgliedern des V. D. I.*

Az első képen a József-műegyetem hősi halottainak emlékezetére emelt s 1927 október hó 20-án leleplezett emlékszobor látható, *Bory Jenő* szobrászművész alkotása, melyet a műegyetem ifjúságának, tanácsának és részben a társadalomnak áldozatkészsége hozott létre.

A második kép pedig azt a kegyeletes tényt örökíti meg, amikor dr. *Matschoss Conrad*, a V. D. I. hatalmas munkásságú, lelkes szellemi irányítója a német mérnökök koszorúját teszi le a műegyetemi hősök emlékszobrának talapzatára. A kegyeletes tényen rajta kívül résztvettek: *dr. Aumund* berlini műegyetemi tanár, az anyaggazdasági szakosztály e. i. dékánja, *Hasche* buenos-airesi gyárigazgató, *Nestler Ferenc* V. D. I. megbízott, *Ploppa* kieli gyárigazgató és *dr. Lósy-Schmidt Ede*.

A *dr. Lwowski* vezetése alatti küldöttségben pedig, mely ugyancsak 1930 szeptember 24-én reggel 9 órakor koszorúzta meg a városligeti hősök emlékművét, a kegyeletes tényen *Hemprich* danzigi és *Post* mannheimi V. D. I.-tagok vettek részt.

Schimanek professzornak a Mérnökegyletben megtartott előadása után vendégeink több csoportban Budapest székesfőváros elektromos műveinek kelenföldi telepét, a budapesti kereskedelmi és ipari kikötőt, a Ganz-gyárat, valamint az óbudai gázgyárat és Aquincumot tekintették meg, míg a hölgyek a Margitszigetre rándultak ki és a város nevezetességeit nézték meg. A Hungáriában elfogyasztott ebéd után azután vendégeink e rövid itt tartózkodás után búcsút véve fővárosunktól, hazautaztak. Reméljük, kellemes emlékekkel távoztak tőlünk és szerét ejtik majd annak, hogy legközelebb hosszabb ideig láthassuk vendégeinkül.

Dr. Lósy-Schmidt Ede.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet kecskeméti osztályának 1930. évi június hó 22-én, vasárnap d. e. 10 órakor a városháza közgyűlési termében tartott ünnepélyes avató ülése.

Fáy István főispán megjelenése után a kecskeméti polgári daloskör tagjai a „Hiszekegyet" énekelték el, majd *Kallivoda Andor*, a kecskeméti osztály elnöke megnyitotta az avató ülést. Üdvözölte az anyaegylet elnökét s a vele leutazott vendégeket, a Mérnöki Kamara titkárát, a kormány képviseleté-

ben jelenlévő főispánt, Kecskemét és a vidéki városok, valamint a törvényhatóságok képviselőit, a Mérnök-Egylet vidéki osztályainak képviselőit, a szegedi osztály és a MÁV. képviselőit, valamint a különböző hatóságok és testületek kiküldötteit s az ülésen jelen volt vendégeket.

Megnyitóbeszédében kifejti, hogy miért nagyjelentőségű dolog a mérnökök tömörülése, különösen itt az Alföldön, a Duna-Tisza között, mely vidékeket a kormányok régen is nagyon elhanyagoltak. A mérnökök, akik eddig egymást jóformán nem is ismerték, mind csak külön éltek más és más célokért, ezután mint egy testület óhajtják a technikai tudományokat szolgálni. Szép szavakkal festi a mérnöktársadalom jelenlegi helyzetét, kifejti azt, hogy bár a mérnökség tudatosan óvakodik minden olyan beavatkozástól, mely az ő tudománykörén kívül áll, viszont ezután már nem hajlandó tűrni a jelenlegi alárendelt helyzetét. Röviden kifejti, hogy lehetne ezen a visszás helyzeten segíteni. A kormány mérnökminisztere kezébe kellene összehozni az ország műszaki ügyeinek elintézését. A kir. közigazgatási bíróság, mint végső fórum, olyan tanácsokkal volna kiegészítendő, melyekben a szóbanforgó ügynek megfelelő képzettséggel bíró mérnöktagok is helyet foglalnak. A törvényhatóságok műszaki ügyeit külön, mérnök vezetése alatt álló ügyosztályon tárgyalnák s intéznék el. Igen kívánatos volna, hogy a törvényhatóságok nagytanácsának a területén lakó mérnökök, a kebelükből választottak 10-en, tagjai lennének. A kistanácsban pedig a mérnöki társadalmat a nagytanács mérnökei által választott három mérnök képviselné. Elnök a fentieket közérdekből is igen kívánatosnak tartja. Ezekután az elnök beszéde végén a felavatandó ifjú osztály becsületes és lankadatlan munkáját felajánlotta a köznek, mindenki szívbéli kívánságának, Nagy-Magyarországnak. Ezzel a szíves érdeklődést megköszönve, a megnyitó beszédét befejezte:

Orphanides János, M. M.-E.-i elnök, lendületes és gondolatokban gazdag beszéde kapcsán először örömének ad kifejezést azért, hogy rövid idő leforgása alatt Szolnok, Pécs, Kaposvár után ismét alkalma nyílt újabb mérnökegyleti osztály, a kecskeméti osztály felavatásán résztvenni. Szerinte a mérnökség megmozdulása, tömörülése igen nagyjelentőségű. Nagy-Magyarországon 15 osztály volt; Trianon miatt elvesztettünk 6-ot. Újabban 11 kerület 1000 taggal erősítette az anyaegyletet. Tömörülnünk kell úgy is, mint egy haza gyermekei, úgy is, mint technikusok, mert a mérnökök egymásra vannak utalva, egymást kiegészítik. A mai alkotásoknál már nem elegendő egy mérnök, hanem több szakmabelinek kell összefogni, hogy a mű tökéletes legyen. Jó érzés az, hogy a mérnökök maguktól, spontán fogtak össze s a szétszórt erőket így önmaguk egyesítették. Alapszabályaink szerint a mérnöki tudományok művelése s a mérnök társadalmi helyzetének javítása a végcél. A tudományosságot az „Egyleti Közöny" elégíti ki. Az életben mindenütt mérnöki feladattal találkozunk. Ma szerinte nem elég speciális képzettség és tevékenység, hanem gazdasági és kereskedelmi érzékkel is bírnia kell a mérnöknek, hogy a társadalmi vezetést is átvehesse. Nem frázis az, hogy a gazdasági államokban a mérnök fejt ki erős tevékenységet, hanem tény dolog. Energiából lehet csak nagy értéket termelni s mégis sajnos, a mérnököt találjuk háttérben mindenütt. Kérdés, mi hoz jobb jövőt, ha a régi lassú világ politikájával foglalkoznak a fórumon, vagy az Alföld fásításával, öntözésével stb. törődnek. Ezek létesítéséhez gazdasági előfeltételek és hosszú kitartás, türelem szükséges. Valamint a vadvizek lecsapolása után hatalmas termőföld keletkezik, úgy legyen egy erős, jobbjövőjű mérnöki generáció. Az új tagoknak zászlójára azt óhajtja még ráírni, hogy munkájukban ne az öncél, hanem a kötelesség vezesse őket. Önzetlenséget, magasabb célt vigyenek be műveikbe.

Ezután Orphanides János elnök a kecskeméti osztályt ünnepélyesen felavatta és Isten áldását kérte fejlődéséhez.

Felavatás után az üdvözlések következtek, majd az ülés a Hymnus eléneklésével véget ért.

Kováts Jenő s. k., jegyzőkönyvvezető.

A M. M. É. E. Kecskeméti osztályának 1930. évi június hó 9-én d. e. 10 órakor megtartott választmányi ülése.

Kallivoda Andor elnök a választmányi ülést megnyitotta, üdvözli röviden a megjelenteket s felkéri Lukács András titkárt, hogy adja elő javaslatait. Lukács András felolvassa az anyaegylet átiratát, melyből kitűnik, hogy az anyaegylet a felterjesztett ügyrendet elfogadta, csak a 6. § 2. pontjában levő stiláris hibának kijavítását kéri és a 9. § szövegének megváltoztatását, amely azt jelenti, hogy a hivatalnokok ne változzanak valamennyien minden évben, mert akkor az osztály vezetésében minden évben zökkenések lehetnek.

Választmány ezt tudomásul veszi s utasítja a titkárt, hogy a fenti két pontot az anyaegylet kívánságának megfelelően dolgozza át s az így legépelt végleges alapszabályt az anyaegyletnek terjessze fel.

Lukács András titkár ezután bejelenti, hogy a budapesti anyaegylet átirata szerint az ünnepélyes avató ülést 1930 június hó 22-én, vasárnap, óhajtanák megtartani. Kéri a választmányt, hogy az idő rövidsége miatt a részletes programmot és a teendőket határozzák meg. Választmány elhatározta, hogy a vendégek fogadására június 22-én reggel 8 és 9 órakor tagokat küld ki az állomásra. Az ülés 10 órakor lenne. 12 órakor, az ülés után a vidéki vendégek a város nevezetességeit tekintik meg. Két órakor ünnepi ebéd, utána a múzeum megtekintése a venndégek elutazásáig. Az ünnepi ülés programmja felett a következőképen határoztak:

1. Hiszekegy. Énekli valamelyik dalárda.
2. Elnöki megnyitóbeszéd, mondja Kallivoda Andor elnök.
3. Ünnepi avatóbeszéd, tartja Orphanides János, a M. M. É. E. elnöke.
4. A kormány, a th. városok, testületek, egyesületek stb. megjelent képviselőinek rövid üdvözlő beszédei.
5. Szakelőadás.
6. Elnöki záróbeszéd.
7. Hymnus, énekli a dalárda.

Választmány elhatározta, hogy Oltay műegyetemi tanárt kéri fel arra, hogy mint Kecskemét város felmérésének ellenőrzője, egy aktuális témáról összefoglaló rövid előadást tartson.

Ezután Ottó Sándor alelnök bejelenti, hogy a budapesti Mérnöki Kamara leírt, melynek értelmében Kilczer és Ráth tagtársak fellebbezése folytán az ő megválasztását hatályta-lanították alaki hiba miatt és új választást rendeltek el. 1930 június 28-ára, szombatra, d. u. 3—6 óra közt 1 tag és 1 póttag választandó. Választmány a bejelentést tudomásul vette s elhatározta, hogy a választás előtt a sajnálatos félreértések elkerülése céljából az érdekelt kamarai tagokat megbeszélésre összehívja.

Ottó Sándor tagtárs bejelenti, hogy a kecskeméti új piarista gimnázium telkét kényszerkisajátítással szerezték meg. Úgy a vevő, mint az eladó részéről 3—3 szakértő lett megbízva a becslés elkészítésével. A szakértői díjak megállapítása a törvényszékhez került. A törvényszék a szakértők díjait leszállította, de olyan képtelenül és aránytalanul, hogy míg a gazdasági szakértő díját — aki tulajdonképen csak aláírja a műszaki szakértők terjedelmes munkáját — 2520 pengőről 1800 pengőre, addig a műszaki szakértő óriási munkájáért kért 2500 pengőt 1400 pengőre, egy budapesti szakértő 2000 pengős követelését 400 pengőre szállította le. Ottó Sándor kéri, hogy ezen kirívó esetet részletesen ismertetve, terjessze fel az osztály a Mérnöki Kamarához és az anyaegylethez, hogy az igazságügyminiszterhez lehessen jogorvoslatért fordulni.

Választmány felkéri Ottó Sándort, hogy a felterjesztést az ismert adatok alapján készítse el s azt az osztály elintézés végett az anyaegyletnek megküldi.

Lukács titkár bejelenti, hogy az anyaegylet Egyiptomba tanulmányi társaskirándulást rendez. Részvételi díj 1500—2800 P-ig. Jelentkezni f. é. július 15-ig lehet. Választmány a bejelentést tudomásul vette.

Lukács titkár javasolja, hogy a tagokat levelezőlapok útján kellene most már felhívni a tagsági díjak befizetésére s Szalay pénztárnoknak pénztárkönyvet kell felfektetni. A választmány a bejelentést tudomásul vette s Lukácsnak a felhatalmazást megadja.

Kováts Jenő s. k., jegyzőkönyvvezető.

A Kisfaludy-Társaság Greguss-jutalma ez idén az 1924—1929. évek legkitünőbb *építőművészeti alkotásunk* esedékes. A Társaság felszólította Egyletünket, hogy az alapszabályban biztosított ajánlási jogával éljen és jutalmazásra egy művet ajánljon.

Felhívjuk ezért tagjainkat, hogy akik a fenti jutalomra a maguk vagy mások művét ajánlani kívánják, ajánlásukat legkésőbb *október hó 20-án* d. u. 7 óráig nyujtsák be a mű- és középítési szakosztályok által kiküldött bizottságnak, melynek tagjai: Hikisch Rezső, Weidinger Károly és dr. Bierbauer Virgil.

A Magánmérnökök Országos Szövetségében *Martos Viktor* gépészmérnök e hó 1-én előadást tartott a *tanácsadó magánmérnökök V. nemzetközi kongresszusáról.*

Előadó szeptember hó 1-én Bécsben megtartott kongresszus anyagát ismertette, mely a tanácsadó magánmérnökök cím- és munkakör kérdését, a mérnök és építész együttműködését, a tervezés racionalizálását, nemzetközi mérnöki díjszabást, valamint a magánmérnöki teendőknek arra nem hivatottak által történő gyakorlati működését tárgyalta. Az előadást a szakemberekből álló nagyszámú közönség nagy érdeklődéssel hallgatta meg.

megírva

Bory Jenőné

erod

Szegedi Ly Nemzedék

1936. dec. 25.

(P. rohászka – portrét ajánl fel Szeged városának az egyhori Kárász-osztondijas Bory Jenőné.)

P4

Galv. ref.

(9)

18

60 – 64. ábra

Bory Jenő

Magyarország karácsonyi mellékleté 1939. dec. 24

Szondy György szobra a Britannia szálló és a Szondy söröző sarokpillérén

belga festmények esetleges selejtes kvalitásai, mint inkább a puszta belgiumi proviencia miatt. A kiállítás címe „Egy évszázad belga művészete" s két csoportra oszlott, retrospektív és modern bemutatóra. Mai szemmel nézve, nem sok örvendetes jelenséget találtunk benne, különösen a retrospektív része kellemetlen. A flamand művészet nagy korszakaiból az utódok csak a jó technika és pompás színérzék kvalitásait örökölték. Tobzódnak a nagyméretű, léleknélküli történelmi kompozícióban vagy az aprólékos, szentimentális genre-festészetben. Az ifjabb generáción erősen érezni Páris és elsősorban Matisse közelségét. James Ensor, ez a különös, nagy, magányos művész, akit hosszú időn át üldöztek és félreismertek, az egyetlen, véleményem szerint, aki messze kimagaslik közülök. — Meunier szobrain kívül néhány kevéssé ismert festményét láthattuk, a grafikai csoportban Félicien Rops lapjait s végül a modern szobrászok közt Georges Minne pár kitűnő alkotását.

Dr. Hajós Erzsébet (Berlin)

BERLIN. A Kronprinzenpalaisban most nyilt meg a modern norvég művészek repraesentativ kiállítása. A bemutató viszonzása annak a kiállításnak, amelyet Németország a mult évben Osloban rendezett.

BÉCS. A tavasszal tartott nemzetközi szakácsművészeti kiállítással kapcsolatban a Burg termeiben másik nagyszabású kiállítást is rendeztek, amely a terített asztal művészetét mutatta be Mária Terézia korától Ferenc Józsefig. E bemutatónak nemcsak kultúrtörténeti, hanem művészi jelentősége is volt, mert az asztalokon a régi bécsi ezüst- és porcellánkészítés legszebb alkotásai szerepeltek.

BÉCS. A város török ostrom alól való felszabadulásának 250. évfordulóján a „Verein der Museumsfreunde" nagyszabású kiállítást rendezett a Belvedere-palotában Savoyai Jenő emlékére. A kiállítás változatos képet ad a XVII. századvégi Bécs kulturális és művészi életéről.

CHICAGO. A világkiállítással kapcsolatosan a chicagoi múzeum nagyszabású művészeti kiállítást rendezett, amely június 1-én nyilt meg. A kiállítás az európai művészet fejlődését mutatja be 1300-tól 1900-ig. Az anyagot a chicagoin kívül 23 amerikai múzeumból és *kétszáz* magánkollekcióból gyüjtötték össze. A nagyjelentőségű kiállítás ismertetésére még visszatérünk.

FERRARA. Május közepén nyilt meg a ferrarai renaissance művészetét bemutató nagyszabású kiállítás, amelyen *a budapesti Szépművészeti Múzeum* két festménye: Pannoniai Mihály Ceres-e és Lorenzo Costa Venus-a is szerepel. A kiállítás részletesebb ismertetésére még visszatérünk.

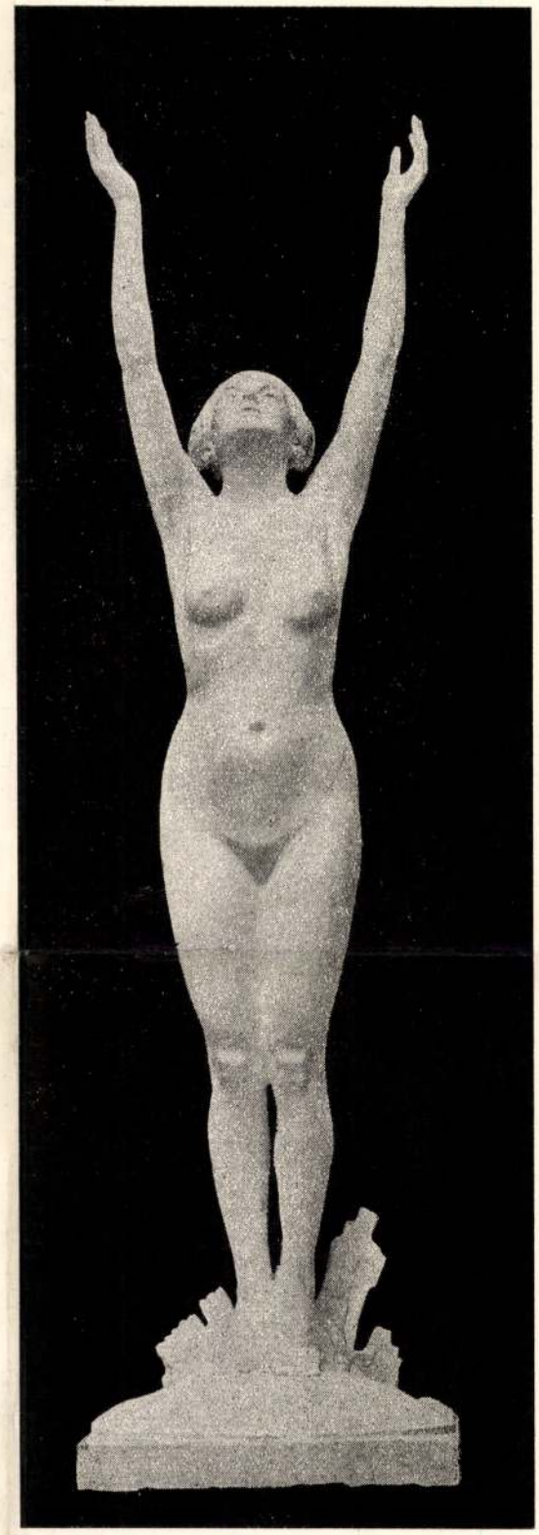

BORY JENŐ: KELŐ NAPSUGÁR
Nemzeti Képzőművészeti Kiállítás
Előző számunkban a 147. oldalon technikai tévedésből mint Pásztor János szobrászművész „A szférák felé" c. műve jelezve

MAGYAR MŰVESZET
1933
191. e. kép

CINCINNATI. Charles F. Williams cincinnati-i gyüjtő megszerezte az állítólag budapesti *Andrássy-gyüjteményből* származó és fiatal leányt ábrázoló képet, melyről megállapították, hogy *Rubens kezétől származik és 1610—15 között készült.*

DREZDA. A királyi palota termeiben néhány héttel ezelőtt nyilt meg az Erős Ágost király halálának 200. évfordulója alkalmából rendezett emlékkiállítás. Az óriási anyag jó képet ad a XVIII. századeleji német művészet jelentőségéről.

EDINBURGH. A skót Nemzeti Múzeum (National Gallery of Scotland) megszerezte Botticelli egy eddig ismeretlen férfi-arcképét, amely valószínűleg 1480 körül készült. Bizonyosnak látszik, hogy a Louvre-ban levő „Botticelli"-arckép, amely ugyanazt a férfit ábrázolja, az edinburghi kép után készült és Botticelli egyik tanítványától származik.

LONDON. Néhány héttel ezelőtt nyilt meg a Reid & Lefevre galériában egy nagyszabású afrikai kiállítás. Csodálatosképpen ez az első alkalom, amikor Londonban négerplasztikát mutatnak be. — A Leicester Galleries Jacob Epstein-nek, Anglia talán legtöbbet vitatott szobrászának új műveit mutatja be most megnyilt kiállításán.

MÜNCHEN. A müncheni grafikai gyüjtemény most megnyílt kiállításán a koburgi és stuttgarti rajzgyüjtemények legfontosabb német lapjait mutatja be. A kiállított darabok között Albrecht Dürer, Hans Baldung Grien, az ifjabb Holbein és Jörg Breu rajzai a legjelentékenyebbek.

MÜNCHEN. Friedrich Dörnhöffer, a bajorországi állami múzeumok főigazgatója nyugalomba vonult. Utódául Ernst Buchnert, a kölni Wallraff—Richartz-Museum igazgatóját nevezték ki, aki ma egyike a XV—XVI. századi német festészet legkitűnőbb szakértőinek.

NÁPOLY. A Posilioppon fekvő Villa Roseberry-ben Nápoly városa néprajzi múzeumot rendez be.

NEW-YORK. A Meropolitan Museum megszerezte az egykori Mackay-gyüjtemény két nagyon fontos darabját: Mantegnának a Pásztorok imádását ábrázoló fiatalkori festményét és Rafael „Krisztus az Olajfák hegyén" c. képét, amely a perugiai S. Antonio kolostor oltárának predellájához tartozott. Az oltár már régebben a Metropolitan Museum birtokában van. A predella többi képei a londoni National Galleryben, valamint a dulwichi és bostoni múzeumokban vannak.

PÁRIS. A francia múzeumok igazgatósága és Jean Mistler szépművészeti államtitkár elhatározták a Louvre gyökeres átrendezését. Az új tervek legfontosabb eredménye az lesz, hogy a festészeti, szobrászati, iparművészeti, stb. gyüjtemények eddigi szétszórtsága megszűnik s az egyes műfajok egységesebb, összefüggőbb rendezésben kerülnek felállításra. Legelsőnek a szoborgyüjteményeket fogják átrendezni s e munkálatokra a parlament egyelőre 12 millió frankot szavazott meg.

Paul Léon, a francia szépművészeti ügyek főigazgatója (Directeur général des Beaux-Arts) nyugalomba vonult és ezentúl a párisi Collège de France-on lesz a művészettörténet professzora. Helyébe *M. Bollaert*-t, Herriot volt miniszterelnök Chef de Cabinet-jét nevezték ki.

A Tuilériák kertjében álló Orangerie termeiben, ahol a mult évben a Manet emlékkiállítás volt, ezúttal Théodore Chassériau művészetének szentelt bemutatót készít elő a francia múzeumok igazgatósága. Nem lehetetlen, hogy ezt követőleg, ez év nyarán nagyszabású Greco- és Goya-kiállítást is rendeznek ugyanitt.

RÓMA. Az Olschki-könyvkereskedés Gianbattista Piranesi műveiből rendezett kiállítást, amelyen a XVIII. század nagy olasz grafikusának folyóiratunk III. (1927) évfolyamában Nádai Pál dr. tollából ismertetett művei szinte teljes számban bemutatásra kerültek.

TROPPAU. A troppaui Schlesisches Museum kitünő igazgatója, E. W. Braun, most töltötte be születésének 60. fordulóját. Születésnapja alkalmából kollégái és barátai gazdag tartalmú emlékkönyvvel tüntették ki, amelynek anyagából két magyarországi vonatkozású tanulmány külön figyelmet érdemel. Wilhelm Suida a budapesti Szépművészeti Múzeum raktárában levő 4, a passió jeleneteit ábrázoló XV. századi osztrák festménnyel foglalkozik és azt bizonyítja, hogy azok nem az ú. n. „Linzi keresztrefeszítés mesterének" az alkotásai, hanem egy 1420—1440 között Morvaországban működött festő művei. Otto Benesch viszont Franz Sigristnek, az Egri Líceumban működött bécsi festőnek oeuvrejét állítja össze.

CIMLAPUNKON Petri Lajos szobrászművésznek a Nemzeti Kiállításon szerepelt női képmását mutatjuk be.

Felelős szerkesztő: Dr. Majovszky Pál

Főmunkatárs: Dr. Lázár Béla

Segédszerkesztő: Dr. Péter András

Kiadó: Ormos György

Nyomatott a Lorilleux Ch. és Tsa gyár festékével.

Az Athenaeum r.-t. mély- és könyvnyomása.

(2) Bory Jenőné

A modell. bemutatkozik
Forrásnál
Tükör előtt I-II
Ádám és Éva
Toalett
Margaréták

decided, that on the bridge to be build
everybody, consequently also the aristocracy -
- which enjoyed many priviliges till that
time - had to pay toll, the Chain-Bridge
became the symbol of the abolishing of the
priviliges of the nobility. But during the
more than ninety years of its existence
it was more the boss bridge of the
nobility, of the priviliged, than that of the
workers.

Ábrányi Emil elszavalja költeményét a Petőfi-család közös sírjánál.

Gróf Batthyány Tamás szolgálattevő kamarás leteszi a Petőfi-család sírjára József főherczeg koszorúját.

AZ ORSZÁG TEMETŐJE.

A halottakra való visszaemlékezés ünnepe mindig megeleveníti ilyenkor, október és november hónapok fordulóján a temetőket. Máskor egy-egy temetési menet, néhány magános sir-látogató, ha egy-egy negyedórára megszakítja ezt a csöndet, vagy a temetői kertmunkások beszélgetése. Óra hosszat jártunk szép tavaszi, őszi időkben a kerepesi-úti temetőben a nélkül, hogy emberrel találkoztunk volna. Pedig ez a temető sétáló helynek is szép, árnyas fasoraival, a sírok fölé hajló fáival és bokraival, sok-sok virágával, mindjobban szaporodó művészi síremlékeivel. Deák és Batthyány mauzoleumához legújabban más nagyszabású építészeti alkotások járultak: a Kossuth-mauzoleum, a főváros által építtetett hatalmas árkádsírok sora s míg tiz-tizenöt évvel ezelőtt még alig volt néhány művész-kéz alkotta síremlék, ma már egyre-másra emelkednek a szobrászati vagy architekturai szempontból érdekes sírok. Különösen azon a részén a temetőnek, a hol a közélet és a szellemi élet jeleseinek csontjai pihennek, valóságos szobor-erdő emelkedik, de egyes magánembereknek is emelt családjuk kegyelete ily művészi síremlékeket. Ezzel is meg a főváros valóban kegyeletes gondozásával is az utóbbi években jelentékenyen szépült a kerepesi-úti temető s ma már vetekedhetik a legtöbb nagyvárosi temetővel, — ha azt a szépséget nem érheti is el, a mely egyes olasz városok temetőit világhirűvé teszi. Ennek úgy is kell lenni, különösen a kerepesi-úti temetőnél, mely nemcsak Budapest temetője, hanem az egész országé, mert az utolsó emberöltő kiváló magyar embereinek túlnyomó része itt van eltemetve. A sírok között, a mint az aranybetűs neveket olvassuk rajtuk, megelevenedik Magyarország egész legújabbkori története: békén, egymás mellett pihennek a kiváló politikusok, a kik egykor heves harczokat folytattak egymással, irók és tudósok, kiknek hatását többé-kevésbbé ma is érezzük még izlésünkön és gondolkodásunkon, művészek, kiknek porait művésztársaik ihlete ékesítette fel. Az egyetemi ifjúság még mindig megtartotta kegyeletes szokását, hogy halottak napján kivonul a nevezetes halottak sírjaihoz és beszéddel eleveníti fel emlékezetüket, — de már ma is alig győzi szónokokkal s el fog jönni az az idő, mikor egyáltalán nem fogja győzni, annyira megszaporodnak az emlékezetes sírok.

A mostani halottak napjára is több szép művészi síremléket lepleztek le. Művészkéz faragta emléket kapott *Németh* János, a *Szentirmay* Elemér név alatt ismert jeles dalszerző, kinek sok százra menő kedves nótáját széltében éneklik és zongorázzák a magyar nóta kedvelői, *Greguss* Imre, a magyar katona-élet, a magyar paraszt-genre és a kuruczvilág két év előtt elhúnyt kiváló festője, *Széll* Farkas, a ki nemcsak igazságügyünk kiváló munkása volt, hanem mint történet-kutató is jogczímet szerzett a kegyeletes emlékezésre, *Thaly* Emil,

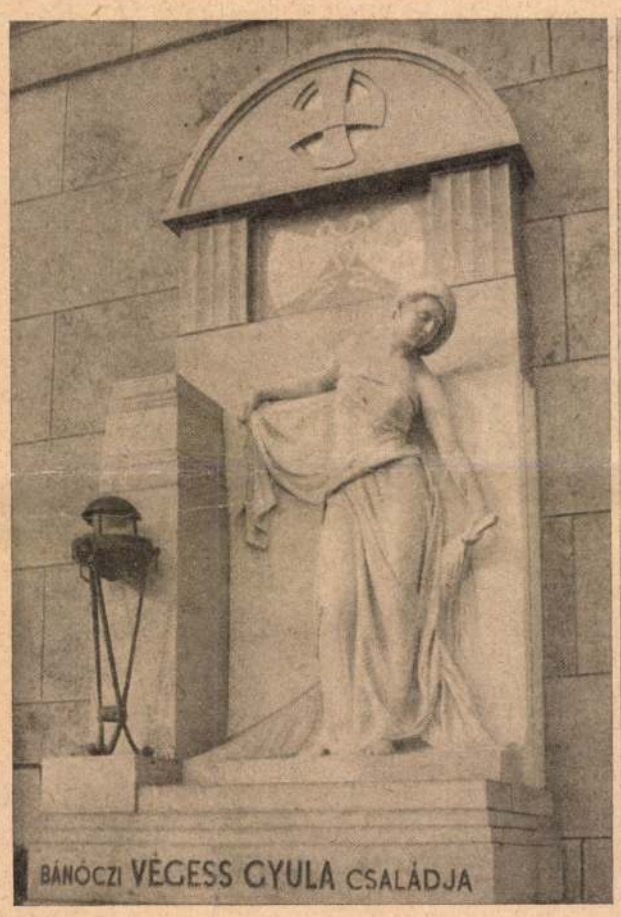

A Bánóczi Végess-család új sírboltja.

Részlet a Láng-család sírboltjáról.

Báró Kochmeister Frigyesné sírja.

ÚJ MŰVÉSZI SÍREMLÉKEK A KEREPESI-ÚTI TEMETŐBEN.

pletykája szájravett, ismernek, egymásnak mutogatnak az emberek az utczán... Istenem, hát ilyen kis fészek ez a borzasztó nagy város!

Teli voltam csömörrel megint, ürességgel, téveteg, gyámoltalan zavarral. Hát mi vagyok én már? Ilyen gyorsan... ennyire! Mi a helyes, kire kell hallgatnom? Gidáék sunyin magamra hagynak most, nem védenek. Úgy látszik, nem csináltam elég ügyesen!... Pfuj! De nem, én nem akartam semmit, nem igaz! Mit tudom én az ilyet? Otthon, ha megvádoltak is rosz nyelvek, csak szerelemről, romantikás játékról volt szó, de így! Milyen ocsmány minden dolognak a másik oldala! De hát hogy is vagyok én ezen a világon se kint, se bent; a hasznos és védő rendből kiszakadtam és a szabadsággal nem tudok igazán élni, gyáva és finnyás vagyok, nem merek, nem bírom el a felelősséget magamért. Most elmult a tél, jó sok pénz elment és nem vagyok előbbre semmivel. Újra itt valami ijedelmes mélység szélén, a mitől görcsösen rettegek; mert régi, családombeli vagy szinyéri ítéletek csengnek bennem, még gyerekkoromból, a rosz, közönséges czédákról, pénzért kitartottakról, a kikkel csak «úgy bánnak»!... Ó, Istenem!

Másnap azt mondta egyszerűen és kurtán Hiripy bácsi: «Holnapután elutazom; gyere velem, te Magda, jobb lesz, annyit mondok! Nálunk is ellehetsz a nyáron, valamit csak kilelünk; bizonyosan jobbat, mint a mit ebben a Sodomában csinálhatsz. Hacsak nem szoktad meg még nagyon!

Nyakába borultam, sírtam, csomagoltam; mintha nem is én jöttem volna fel nagy, végső elszánással egy pár hónappal ezelőtt. Semmi se' történt, és most egyszerre eltávolodtam hirtelen ez alig izlelt élettől. Ez volt a sora az életemnek; az én szántomból sohasem történt velem nagy, válságos dolog; csak ha véletlenül. Én nem mertem. Engem visszahított a kisvárosom, az ismerős házak figyelő ablakszemei, falusi porták, lápos vizek romantikája, szoros kötöttségek, sokszavú, álmodozó szerelmek szép bolondsága. Siettem vissza!

(Folytatása következik.)

FELESÉGEMNEK.

Ne vesd szememre édes feleségem,
Ha néha kissé elkalandozom,
Ha egy-egy lányra titkon rámosolygok,
Vagy egy-egy szines álmot álmodom.

Hidd el nekem, hogy nem más ez, csak álom,
Melyen szerelmes lelkem ringatom.
A valóság, az úgyis a tiéd csak,
S két kis lányunké, édes angyalom.

Ne bánd, ha egy-egy virágnál megállok,
Hiszen poéta volnék végre tán!
Mint léha lepke nem fulok gyönyörbe,
Az égre nem, — gyönyörködöm csupán.

Ha hagysz repülni kissé szabadabban,
A lelkem hozzád mindég visszatér.
S daltermő, gazdag, rózsás életem lesz
Megértő, áldott szivedért a bér.

Az életem, mit néked fölajánlott
Szerelmes szivem hajdan, egykoron —
S mely ott lobban ki ölelő karodban,
Ha minden álmom végigálmodom.

Varsághy János.

JAJ A SZIVEMNEK.

Jaj a szivemnek, szeptember lovag
Vágtat az ország rétjei fölött,
És tüdeje már fújja is fölénk
A hajnali és alkonyi ködöt.

Mint annyiszor, most is elmult a nyár.
Megint csak koldus szegényen hagyott.
Én üres kamrám, hadd csukom be már
Az ajtót és a nyitott ablakot.

Már úgy sem hozhatunk be valamit,
Mit fütyörészszen itt a szél nekünk.
A határban, a termő földeken
Néhány szál vadvirág mit még lelünk.

Mert learatták már a gabonát,
A szőlővenyigék is kopaszak;
Az aratásból egy árva kalász,
S a szüretből egy fürtünk sem maradt.

Felejtsük, párom, ezt a bús nyarat.

Peterdi Andor.

PARASZTOK.

Elbeszélés. — Irta **P. Ábrahám Ernő.**

Csütörtökön kora délután hazavitték Czaga Bálintot. Két deszkán vitték. A ruhája csapzott volt a fekete aludt vértől s alatta is vérfutotta tócsák dermedeztek.

Czagáné az udvarukon libát tépett. Mikor látta, hogy hozzák az urát vérbe fagyva, odarohant, tördelte a kezét s rítt, kiabált:

— Ki ölte meg az emberemet? Ki tette ezt vele? Ki lesz most már az én uram!

— Nem holt az még meg! Van még benne élet! — biztatták.

— Jaj, de megvert az Isten! — ordított tovább Czagáné. Akkorra már kijött a Czaga húszesztendős legényfia is a belső házból. Csak rámeredt kis ideig az apjára:

— Ki csinálta ezt vele? — kérdezte azután fojtott fenyegetéssel, s körülnézett a bámészkodókon.

— Nem csinálta azt senki — mondta az egyik.

— Elesett — vetette a másik.

— Kőbe vágta a fejét — magyarázta a harmadik.

— Hozzák be — szólott komoran a legény, s maga elől ment.

Míg Czagát bevitték a házba, azalatt egypár tekintélyesebb gazda kiszorította a népet az udvarból:

— Nincs jobb dolgotok, he? Mért nem mentek haza? Na, egy-kettő! Nem komédia ez! Ki, ki, mind! Nincs itt dolga egynek se!

Lassan-lassan az utczára szorúltak az emberek s ott várták a hírt. Közbe-közbe kiki fakadt belőlük az ellenszenv:

— Nem nagy kár érte... Kiszítta volna a garasért a tulajdon apja vérét is... A vén uzsorás....

— Mit ér most már a pénzével?

Jött ki a házból a halottkém. Az egyik nagy gazdának odavetett csendesen egy szót s komolyan, ünnepélyesen ment haza. A gazda pedig tovább adta a szót a szomszédjának s nyomán szájról-szájra szállt a hír: meghalt.

Az okosabbja most már haza takarodott. De egypáran még várták, hátha láthatnának valamit. De egész délután csak a Czaga legényfiát láthatták, a min indult a Liba-utcza felé.

— Megy koporsót venni — súgták egymásnak.

Egy félóra múlva már jött is vissza a legény, Se jobbra, se balra nem nézett. Komoran jött, csak a kapuból fordult vissza, s támadt rá az ácsorgókra:

— Mi dolgotok még itt? Mért nem mentek már haza, te?

Lassan-lassan útnak szontyolodtak a legátalkodottabb nézők is, a legény pedig visszament a házba.

A belső szobába ment. Az anyja volt a szobában, s az ágyon a halott.

Köszönés nélkül nyitott be a legény s bámulni kezdte a halottat. Az anyja is csak ült a lóczán szótlanul s csak nagy sokára kérdezte:

— Vettél, he?

— Vettem.

— Mennyi?

— Tizenkét forint.

— Tizenkét forint? Egy koporsóért! Teremtő Isten! — csapta össze a kezét az asszony. — Nem tudtál alkudni, he?

— Húszra tartotta, rakott betűvel pedig huszonháromra.

— Tizenkét forint! Teremtő Isten! Csak maga a koporsó! Hát a többi, meg a temetés! Ki nem kerül egy ötvenesből!

Az asszony sopánkodott, a fiú pedig ült szótlanul. Lassan elhallgatott Czagáné is.

Egyszer a legény felállott, odament az ágyhoz, kezdte tapogatni a halott csizmáját s hümgetett.

— Ides anyám! — kezdte.

— Mi az, he?

— Kár ezért a csizmáért föld alá!

— Hát bizony jó csizma!

— Megér egy tizenkét pengőt!

Megint hallgattak kis ideig, csak a legény hümgetett egyet-egyet.

— Úgyis minek már néki odalent? — kezdte megint pár percz múlva.

— Le akarod húzni, he.

— Hász még elviselném. Eltartana két esztendeig is.

Addig hümgetett, addig tépelődött, míg egyszer csak belékapaszkodott az apja csizmájába, s kezdte húzni. De nem jött.

— Még nehezen jön e — dönnyögte.

— Jöjjön már édes is segíteni! Mit nézi?

Az asszony kis ideig habozott, ingadozott, de végre is odaállt az ágy fejéhez s átölelte a halottat a hóna alatt:

— Próbáld hát, na! Hátha így könnyebben tudnád.

A legény megint beiekapaszkodott az egyik csizmába. Most mind a két kezével. A csizma nem engedett.

— Nem gyön! — sóhajtott. Felvetette a szemét s szinte ellenségesen nézett az apjára. Olyasmit érzett, mintha meg akarná rabolni az apját, s az nem engedné.

— Sajnálja! Inkább a sírban akarja, hogy rohadjon, — mondta az anyjának.

— Támaszkodj — biztatta az anyja.

A legény jobb lábát neki támasztotta az egyik ágy derekának, s úgy próbálta lehúzni a csizmát.

Egyszer a nagy erőlködésben, a hogy felnézett, szinte a szívverése is elállott a legénynek a rémülettől. Az apja szeme valahogy megrebbent, s egy pillanatra rámeredt a legényre. Azután újra összecsukódott.

— Buh! Hogy néz rám! — rázkódott össze a legény.

— Hát mért nem húzod, he? — támadt rá az anyja.

— Nem húzom! — mondta határozottan a legény.

— Bolond! Hát hagyd ott! Jó lenne pedig még! — haragudott az anyja.

A legény pedig előkeresett a komótból egy lepedő félét.

— Teritse rá édes. Én nem tudom.

Még rá se mert nézni az apjára.

— Tán megijedtél, he?

— Rámnézett!

— Hisz csukva a szeme.

— Rámnézett! Mondom!

Az anyja pár pillanatig a halottat nézte, azután a fiát, hümmögött egyet s ráteritette a lepedőt a holttestre.

Akkornap éjszaka a legény nem is mert a házban hálni. Az istállóban csinált magának heverő helyet. De csak nagysokára tudott elaludni. Félt s egyre a csizmára gondolt akaratlanúl is.

— De hát mért is nem adta? Minek már neki? — járt a fejében a daczos gondolat. Egészen kiverte a veríték. Végre mégis elaludt. Lázasan aludt s fel-felrettent. Egyik álomkép a másikat kergette.

Húzta az apja csizmáját s egyszerre csak elszakadt az apja lába s ő egy feneketlen gödörbe bukott hanyatt-homlok. Hirtelen felrettent. Pár pillanatig tudta, hogy álmodik. Azután vizet akart merni a lovaknak. A kútra ment. A kútból, a mint belenézett, az apja vérfutásos szemű feje meredt rá. Pár pillanatra megint felrettent. Akkor kijött hozzá a belső házból az anyja. A legény érezte, hogy a feje megett áll. Borzasztó erővel küzdött, hogy felébredjen.

— Gyere be a szobába — mondta néki az anyja — meghalt az apád.

Bementek. Elébb a konyhába. Ott feküdt az apja vérbefagyva, meredt szemmel a padkán. A konyhából a szobába mentek. A szobában az ágyon is, az asztalon is ott feküdt az apja. Ott ült, meredten a két széken is.

*

Hajnolodott. A béres felkelt, s utána nézett, alszik-e még a gazdája? Nem aludt. Ott guggolt összekuporodva a vaczkán. Az arcza egész bárgyú volt, a szemében üvegesre dermedt a rémület.

— Pista, mi a baja, Pista? — rázta a béres a legényt ijedten. De az nem tudott kiegyenesedni. Olyan volt, mint egy darab fa, s csak makogott értelmetlenül.

1911.

(az ország temetője)

Németh János (Szentirmay Elemér dalköltő) (1), Bessenyei Széll Farkas (2), Greguss Imre (3), Anderkó Gyula (4), a Hoffmann-család (5), és Thaly Emil (6) síremléke.

ÚJ MŰVÉSZI SÍREMLÉKEK A KEREPESI-ÚTI TEMETŐBEN. — Jelfy Gyula fölvételei.

ced?

a ki mint a Duna Gőzhajózási Társulat igazgatója tett nagy szolgálatokat közlekedésügyünknek, *Anderkó* Gyula, a fiatalon elhúnyt tehetséges művész. Impozáns családi sírboltot emelt halottai számára a főváros életében jól ismert Hoffmann-család, egyike Budapest előkelő, régi patriczius-családjainak, nemkülönben a gépgyáros Láng-család, Bánóczi Végess Gyula családja, a báró Kochmeister-család stb. Mindenféle stilusú és kivitelű emlékek vannak ezek közt, — márvány, bronz, terméskő az anyaguk, — valamennyi szép, becses alkotása a családi kegyeletnek.

A legnevezetesebb azonban a kerepesi-úti temető idei «újdonságai» között Petőfi családja tagjainak új közös sírboltja. A költő szülei, bátyja, felesége, fia, mind ebben a temetőben pihentek, de mind külön, távol egymástól. A Petőfi-Társaság körében támadt az a szép gondolat, hogy ha már a költő hamvainak nyugvóhelyét nem ismerjük s nem vihetjük hozzájuk kegyeletünket, legyen mégis egy sír az «ország temetőjé»-ben, a mely ő rá emlékeztet, mert azokat rejti magában, a kik neki a legkedvesebb voltak, a kiket szerető szivvel énekelt meg. A csontokkal együtt, melyek ott pihennek, mintha a költő ihletének egy része is benne volna ebben a sírban.

Szüleit még maga Petőfi temette el, a negyvennyolczas események válságai közben, ő állíttatta sírjukra azt az egyszerű kő-emléket, melyet a temető látogatói közül sokan ismertek s ő maga iratta rá a felirást: «A legszeretettebb apa — a legszeretettebb anya.» Ezt az időtől megbarnult és megkopott sírkövet az új síremlék készítője, *Bory* Jenő szobrászművész beleillesztette a szobor-művének alsó részét tevő csonka piramisba, melynek két oldalán a sírban pihenők nevei olvashatók: Petrovics István, Petrovics Istvánné szül. Hrúz Mária, Petőfi István, Petőfiné Szendrey Julia, Petőfi Zoltán. A piramis tetején sok erővel faragott sas jelképezi a költő szellemét, mely e sír fölött lebeg.

A szép emléket még halottak napja előtt leplezte le ünnepélyesen a Petőfi-Társaság. Elküldötte az ünnepre koszorúját József főherczeg is szolgálattevő kamarásával, gróf Batthyány Tamással, — a jelenlevő előkelőségek megjelenése, a sírnál elmondott beszédek, *Ábrányi* Emil költeménye híven kifejezték azt a gondolatot, mely ezt a síremléket létre hozta.

A kiket kedves halottaik emléke most, halottak napján odavonzott a temetőbe, kegyelettel állottak meg a síremléknél, a melyben azok pihennek, a kikről a költő legszebb dalait alkotta: a jó anya, a jó öreg korcsmáros, István öcsém, a *Szeptember végén* ihletője és a kisfiú, a kit alig hogy láthatott a költő, mert bölcsője mellől a csaták mezejére kellett sietnie.

SZINHÁZ.

Nemzeti Szinház. *Henry Bataille:* A szerelem gyermeke. — **Magyar Szinház.** *R. Misch:* A prinz.

Irta ALEXANDER BERNÁT.

Az újabb franczia drámának az az iránya, mely ifj. Dumastól indul, már-már a sakkrejtvény, a sakk-végjáték benyomását teszi. Mindig körülbelül ugyanazok az alakok, a király, a dáma, a lovag stb., de mindig új változatban, mely néha az elmésségnek, a kombinatorikus művészetnek igazi csodája. A megoldás főkelléke: kevés húzás, legföllebb négy, meglepő fordulatok, elegánczia, szükségesség, ámbár ebben a tekintetben akad hiba bőven. Gyakorlat folytán a franczia dráma technikája páratlan; a dialogus a legszebb benne, az izlés rendszerint kifogástalan, a megfigyelés útján szerzett anyag kitünő minőségű. Különös ismertető jel: a retorika oly tökéletes, hogy alig látszik annak. Érett, gazdag, változatos művészet ez. Csak kár, hogy kevés az élet benne. Az alakok igazán sakkfigurák, ha még oly nagyszerű kivitelűek is. Nem maguktól mozognak, a szerző tolja őket ide-oda. Négy húzás után matt, ez a fődolog; nem magukért állnak a figurák ott a sakktáblán, hanem a mattért. A sakkrejtvény igen érdekes dolog, de a nem szakemberre nézve csakhamar száraz mulatság. A francziák is érzik ezt és folyton keresnek utakat drámájuk megújítására. Egyike ezeknek az utaknak Dumas Demimonde-jától vezet el hozzánk. A házasságtörő dráma már nagyon kopott, pihentetni kell egy kicsit; addig jó szolgálatot tesz annak a félvilágnak a rajza, mely az igazi világ mellett kialakult és ma már egy igazi második világ, melynek szintén vannak formái, törvényei, szokásai stb. Szokásaink, erkölcseink, felfogásaink valóban hatalmasan megváltoztak. Az irodalom nagy anyagszükséglete az egész félvilágot a legrikítóbb világításba hozta. Mily szenzáczió volt Dumas darabjának a czíme! Ma már ott vagyunk, hogy szinte azt kell kérdeznünk: Van-e más világ is az irodalom számára, mint a félvilág? A másik oly unalmas!

Bataille új darabjában Rantz úr, a ki gazdag, előkelő, kiváló ember, politikus, képviselő, akkor, mikor miniszter lesz, szakítani akar szeretőjével, kivel tizenkét év óta együtt van. Nagyon megunta. Évek óta folyton veszekednek és kínozzák egymást. A darab ennek a szakítási küzdelemnek egyes fázisait tárja elénk. Első fölvonás: Rantz és Liane többek jelenlétében iszonyúan összevesznek, bemocskolják egymást, összeverekednének, ha a jelenlevők széjjel nem választanák őket. Csak a szerelem után következhetik ekkora gyűlölet vagy közömbösség! Második fölvonás: Rantz formálisan szakít Liane-nal (formálisan, t. i. levél és csekk útján); de kitűnik, hogy Liane eszeveszetten, a végsőig szereti Rantzot és vissza akarja hódítani, azonban nem tud bejutni hozzá. Telefonon beszél vele (kitünő jelenet), rimánkodik, sir, jajgat, mind hiába. Öngyilkossági kisérlet, melyet szerencsére meghiusítanak. A harmadik fölvonásban újra a fájdalom egész lávája. Liane bejut Rantz lakásába, de nem jut Rantz szine elé. Liane a cselédek gúnyjának kitéve! Liane vázákat tör. Liane kimerül, megtörik; a cselédek majd kidobják. Negyedik fölvonás: Rantz visszatér Lianehez és nőül veszi. Miért? Mi birta rá? Erre a czélra a darabnak még egy fonalágazata van.

Lianenak ugyanis húsz vagy huszonkét éves fia van, Maurice (nem Rantz fia! apja ismeretlen), a kit anyja, míg a fiú kicsiny volt, fölcziczomázott, beczézett, prezentált, de most távol tart magától, hogy ne lássák, mekkora fia van. A fiatalságába vetett hit félig-meddig az ő forgalmi tőkéje. Ez a fiú mégis rajongva szereti édesanyját, a kinek szépségére, fényűzésére, hirnevére (!) büszke. Hogy ez a fiú nem nevelődik kifogástalanul, könnyen érthető. De nagyon szép fiú (l. Shakespeare elméletét a törvénytelenekről), a kiért rajonganak az asszonyok, a többi közt Rantz ártatlan fiatal leánya is. Midőn Maurice anyja kétségbeesését látja, az a horribilis gondolat fogamzik meg benne, hogy Rantz leányát nem fogja ugyan bántani, de úgy kompromittálni, hogy ezzel Rantzot visszatérésre kényszeríti, illetőleg arra, hogy édesanyját nőül vegye. Azonkívül fölfedezi, hogy Rantz nehány évvel ezelőtt turfcsalást követett el, a mit okmányilag be tud bizonyítani. Ezzel a két revolverrel fölfegyverkezve elmegy Rantzhoz és villogtatja előtte a revolvereket. De Rantz nem ijed meg, sőt erkölcsi felsőségével úgy sarokba szorítja a fiút, hogy ez a két revolvert messze elhajítja magától és térdre hullva Rantz előtt, rimánkodik neki, hogy ne kergesse anyját az öngyilkosságba. Rantz hallgat, arczán megindultság látszik, a függöny összecsapódik, de mire újra széjjel nyilik, Rantz megbeszéli Lianenal, mikor legyen az esküvőjük. Az anyjáért könyörgő fiú meglágyította Rantz addig gyémántkeménységünek látszó szivét. Ez a darab.

Az olvasó ebből is láthatja, hogy a darab a nagy szenvedély rajzával meg akar döbbenteni, az emberfölötti fájdalmak föltárásával pedig meg akar inditani bennünket. Mennyit sirhatnánk! Az anya a maga nagy fájdalmában fiához menekül, mintegy megtalálja fiát. A fiú meghódítja anyját. Az elhagyott nő, ha nincsen is igaza, szánalomra méltó. Hát még ha annyira szereti a hűtlen férfiút! Ezek a szánalomgerjesztő jelenetek biztosan hatnak. Ha nyugodtan elmélkedhetnénk, azt mondanók, igazán annyira szerelmes Liane abba a Rantzba, a kivel évek óta hadilábon áll? Maurice érzelmessége, becsületessége, gyöngédsége is kevésbbé gyanus volna, ha a szerző ennek a lelkiállapotnak oly kitünő hasznát nem venné. Rantz kegyetlen makacssága is annyira elárulja a szerző szándékát, hogy meghökkenthetne bennünket. Rantz leányának az a naivsága is, melylyel Mauricet a lakásán keresi föl, csodálatraméltó. De a szerző viharos ékesszólása, szczenikai ügyessége, bölcs hatásfokozó technikája nem engedi, hogy föleszméljünk. Csak a darab végén, mikor a sakkrejtvény meg van oldva, térünk magunkhoz. Ekkor kérdezzük: Melyik alak ezek közül igazi élő alak? Az öregedő Liane, kinek szerelmi dühöngése nagy fia jelenlétében oly visszás? Vagy Rantz, a kit ismeretlen hatalmak dróton rángatnak, kinek lelkébe egyetlen egyszer sem pillanthatunk be, valószinüleg nincs is lelke? Vagy a szerelem gyermeke, Maurice, a ki mint tipus, jó megfigyelésből született, de kinek egyéni vonása egyáltalán nincsen?

A szerző minden aggodalmat, kritikai ellenszegülést a szavak árjába fullaszt. A darab előadása ötödfél óráig tart. S bizonyos részeket a szerző maga törült az előadás czéljára.

Hiába nevezi a darabot: A szerelem gyermeke. Nem Maurice a darab hőse, hanem Liane; nem a Maurice-ok baja foglalkoztatja, hanem az öregedő nő visszautasított szerelmének kétségbeesését rajzolja. A darab egyéb — dekorativ — motivumai csak megzavarnak bennünket.

De a szinészeknek rendkivül hálás feladatot adott. Cs. Alszeghy Irma a fájdalom enyhe és vad kitöréseit nagy művészettel ábrázolta. A vadságot természetes bája, kedvessége, szelidsége szerencsésen enyhitette. Neki elhittük Lianet, inkább mint Bataille-nak. Csak Liane öregedését nem kellett elhinnünk neki, — hála Istennek. A szerelem gyermekét Odry játszotta revelácziő gyanánt ható nagy művészettel. Odry művészete oly egyszerűnek és természetesnek tetszik, hogy mindent egyszerűsít és természetesnek tüntet föl. A párisi szerző a csirkefogó vonásait is beleolvasztja ebbe az alakba. Odry ezeket a vonásokat mellőzi, a mi az alakot érthetőbbé és szimpatikusabbá teszi. Odry és Alszeghy Irma duettjei hatalmasak voltak. Eddig is tudtuk róluk, hogy elsőrangú művészek, de most tehetségüknek e megnyilvánulásában mintegy maguk emelték föl magukat. A szinész nagy sikerének legszebb hatása az, hogy visszahat a szinészre és hihetetlenül megnöveli.

A prinz-ről ezek után nem lehet komolyan beszélni. A souterrainba kell leszállnunk, tulajdonkép még mélyebbre. Misch úr frivol akar lenni, azaz akarna, de nem tud; nem frivol, hanem undok. Könnyed akarna lenni, de kissé lúdtalpú. Tánczolhatna, de minduntalan orra bukik. Tudniillik az a nem eredeti gondolata van, hogy szinpadra hozza, miként avatják be a prinzet a szerelem miszteriumaiba. E czélra keresnek alkalmas papot, illetőleg papnőt és megtalálják egy kis szinésznőben, a ki alkalmas is és vállalja is a szerepet. De a szerzőn a következő izetlenségek esnek meg. Primo, az a prinz már be van avatva mindenbe és tulajdonképen a legnagyobb lumpok egyike, a kinek a pezsgő sem esik jól, ha nem tánczosnő czipellőjéből iszsza. A mihez jó étvágyat kivánunk neki. Secundo, a szerző a czímet meghazudtolván, nem a prinzről regél nekünk, hanem a papnőről, a kis szinésznőről, a ki egy ártatlan filológust igen körülményesen, részletesen és alaposan el akar csábítani, a mi, hála Istennek, sikerül is neki. A szerző egyéb ötleteiről könyörületesen hallgatunk, csak annyit árulunk még el, hogy a darab végén a szinésznő férjhez megy a filológushoz, de új gyöngéd viszony szálait is szövögeti, melyek majdan a prinz édesapjához fűzik. Ez azután az előrelátás! Szegény filológus, szegény nagyherczeg, szegény szerző és szegény közönség. Legszegényebb jövendő kulturtörténész, kinek meg kell majd magyaráznia, hogy egyazon időben adták Budapesten a Hit és Hazát, a a Prinzet, a Nyári szerelmet és ennek a nagyvárosnak a gyomra mindezt elbirta. Itt is említésre méltó, hogy a szinészek nagyon mitigálták az alakokat, úgy, hogy az előadás nagyobb baj nélkül mehetett végbe.

A szakácsmesterség nagy dolog. Úgy látszik, igaz, hogy az anyag semmi, az elkészítés módja minden. Ha a szerző is, a szinész is ért ehhez a mesterséghez és a tálalás is kifogástalan, mint a Szerelem gyermekében, akkor még elhitetjük magunkkal, hogy nagyszerűen ebédeltünk.

(1) Bory Jenőné

A Bory-várban
levő művei:
(kiáll. 1935)

Virágok I-VIII
dr. Ágoston Beláné arck.
Prohászka püspök arck I-II
Önarckép
Az Epreskert télen
Arckép
Dáliák I-II
Petuniák
Tanulmány Czóbel püspök arcképéhez
Arcképtanulmány
Tanulmány fej
Orgonák
Fehér jácint
Sienai Szt. Katalin (másolat)
Szt. Ferenc (másolat)
Akt a zöldben

1.

nem [illegible] [illegible]. [illegible] egy [illegible]
bárka és néhány más fajtájú elavult csónak
nem messe tőle pompásan sárad a földön
és a kemény vas tölcsérzel kiszurkálva ké-
nyelmesen füstölg, ~~semmi~~ sem volt a lakás utjála
ami vizióként tünt föl nekem. Hogy van
ez itt mondtam én. Hogy néznek ki ezek a
hajók. Ez itt Dávid mester válaszolta Ha
Ha ez Haddin palotája lett volna, nem
lepődtem volna meg jobban; ugy gondolom, azon
a bájos romantikus ötleten, hogy valaki
igy éljen. Csodálatos ajtó volt az olda-

Omkt Bory Jenőné

1926 Téli (febr-márc)

Tanulmány Prohászka püspök
archépéhez

Rózsák of

1926 ősz (okt-nov)

Archéptanulmány, of

improved, because then they could work, though for low wages.

1938 25/131 alig 6 5 DJ7

Correction The 1st June 1950.

In England, after classes
Till that time .... but when looms began
doughters ... had to work was
masters ... was little

Bory Jenőné

M. Képzen. Eles

1922 (Áró. Csern)

Krisztus, of

weaver

they

century

who

swept

enjoyed

Bory Jenőné festő

Műcsarnok Andrássy út 71.

1926. ősz kiáll. 566.

1926. téli kiáll 542, 544

Ékszer brourból, hallstatti VI. 127

Bory Jenőné

Prohászka Ottokár
püspök arckepe
1925. a püs-
pöki pa
lotában

R.
Marschall Szekerfvári

48. l. kalauz

tetvár 1930

~~32, 48, 52,~~

~~68, 70, 74, 75, 77. l.~~

~~([illegible])~~

Bory Jenőné

festő

Pör a Tudományos Akadémia ellen Prohászka Ottokár archépe miatt. Pesti Hirlap 1931 nov. 21.

Az Akadémia megrendelte a püspök archépét azzal a kikötéssel, hogy az a Szociális Missziótársulat székházában lévő kép másolata legyen. Ez a kép szintén Bory Jenőné műve. Mikor a kép elkészült, az Akadémia nem akarta átvenni, mert nem tartotta megfelelőnek. A művésznő beperelte az Akadémiát, umelyt a bíróság el is marasztalt a kép árában (650 P) és a perköltségekben. U. 3132.

Tö

Legnagyobb osztálysorsjegyü

Ves

A mellékelt négy

szeren

és a felső
számot sürg

Mélyen tiszte

A szerencse
pontban ragadjuk
XXXI-ik m. kir. osztál
sorsjátékon való részv

Pankházunk

Magyar királyi osztálysorsjáték

A legujabb **XXXI.** m. kir. osztálysorsjáték húzásain kisorsolásra kerülő készpénznyeremények jegyzéke.

rországon létesitett járdaburkolatok 00 négyszögméter. Kocsiutburkola-lete 1.027.700 négyszögméter.

KITÜNTETÉSEK:

anyérem	5. Temesvár, 1891.	diszoklevél
agy aranyérem	6. Philippopelban, 1892.	aranyérem
iszoklevél	7. Budapest, 1896.	diszoklevél
állitási nagy	8. Páris, 1900.	diszoklevél
em és oklevél		

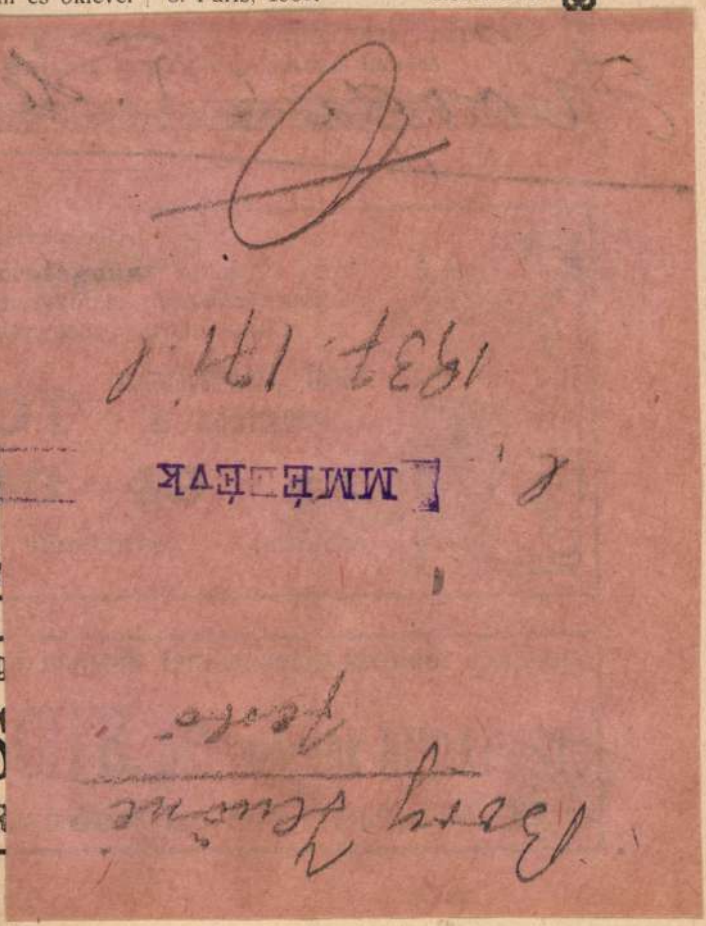

Elsőrendű refer

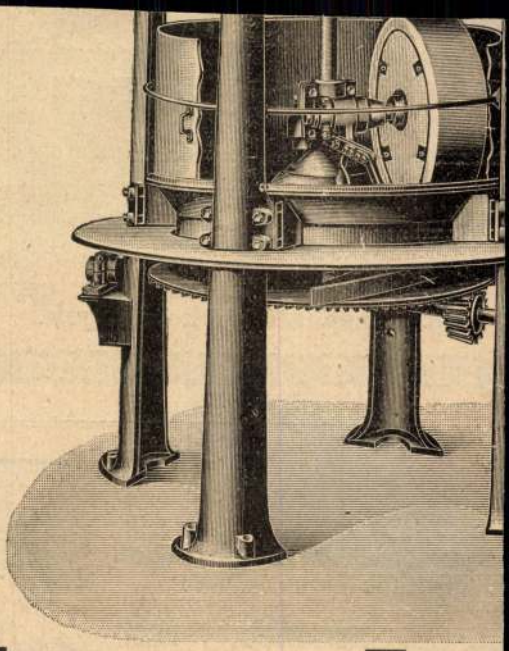

BÜHLER ÉS DRÖ

TELEFON 26—79. Budapest, VI., Andrássy-

MAGNESIT

Jókarbantartás, bádogos-, vízvezeték- és lé

TELEFON 103—43. Budapest

PERLMUTTER SA

Budapest, VII. Rózsa-t

Bory Jenőné MDK

Tanulmány Prohászka Püppök arcképéhez, olf.

Rózsák, olf.

Mücsarnok 1926 téli kiállitás

Bory Jenőné

Szerepelt a dalosnők Őszi hangversenyén.

NU 1926. X. 24.

Bory fenőné

Tanulmánya nevezel a
műszaznok téli tárlatán

Magyarság 1926 II. 27

MDK

Bory Jenőné

A Szövetség kiáll. Székesfehérvár. Képzőművészet 1928. 1o. sz. 137.l.

Bory Jenöné, festö

Krisztus. 60x50. Olf.

Áll. Árv. Csarnok.-M.Képzön.Egy.kiáll. 1922 dec.15-17.
Kat. 4.l.

Boryné Komócsin Ilona festő

Székesfehérvár Mária-völgyében lévő Bory-vár műgyűjteményében a művész ucházy festményét is láthatjuk.

Zs. Cs.: Ellenyt az utolsó magyar várúrnő.

Magyar Hírlap, 1974. jún. 25.

Borynė Komócsin Ilona festő

A székesfehérvári Mária-völgyben épült a Bory-vár, melynek a magángyűjteménye a nevezetessége. Itt látható a festő néhány munkája.

Zsiday Csaba: Elhunyt az utolsó magyar várúrnő.

Tolnamegyei Népújság, 1974. jún. 30,

Bory Jenő, szobrászm.

munkája hozzájárul a 13. terem nivójához. Mintegy féltucat művével szerepel. A székesfehérvári reáliskola hősi szobrán kívül csupa portréval XXXXXXXX van képviselve melyek közül valamennyi, de különösen a Hültl Dezső professzor színezett terrakotta szobra elsőrangu mü.

/gy./: A Műcsarnok téli tárlata. Szobrművek.
Képzőművészet. 1929. 16.sz. 25-28.l.

Ámor pisztollyal

1922 jub.
1922

1929-30

1933 Nemz képzm

1939

1942 M Művért

A huszár szabelék

1931

1935 vár
1936

1939

1940 M Művért

Petőfi

1923 (2)
1925
1933
1935 vár

1941

Csók

1907 tresed
1923

1925-26

1931
1935
1935 vár

Mater dolorose

1914
1923
1926 NSz
1935 vár

Sekesült hős

1925-26
1927-28

Kerent. János

1912+13

1922
1926 NSz
1935 vár

Tótékony tej

1913-14

1922

1935 vár

Lírzen Janka Sírnak

1923

1935 vár

Tremérmes

1926

Birkózók

1922
1927 M képzm Ga
1935 vár

Irgalmas kővér

1921
1922
1935 vár

Fájdalom

1924
1925-26
1929 Munk
1935 vár (3)
1942 M Művért

Trépenlős

1925

1934-35
1935 Vár

Tamilmány

1906 omlt

Távoztarvas

1926

1930 Münk
1935 vár
1940 ke művért

Gerenchfej

1922 (2)
1924 (2)
1935 vár (2)
1937 Nemz képm

Vágakozás

1925-26
1931
1935 vár
~~1937 Nemz képm~~

66 esztendő

1908
1927

Sóhaj

1911-12
1926

Mosuna Vanne

1910
1922
1924 fek
1924 zao
1925-26
1935 vár

Szent elefánt

1911
1922
1923

Zsuzsanna

1922
1925-26
1930-31
1935 vár (6)

Gernek képmás

1922 (2)

Gernek szobor

1922
1940
1943 M Művért

Ecce homo

1909
1922
1930-31
1935 vár

Öreanhép

1922
1935 vár (3)

Tinódi

1919-20
1922
1935 vár

Rembrandt

1921
1922
1941

- 1137 -

M.D.K.

Bory Jenő, építész, szobrász

„Művészet és vasbeton" c. a Magyar Mérnök és Építész-Egyletben tartott előadást a vasbetonnak művészi célokra való felhasználásáról, hely tel eni tette még az építkezések terén is, ennek az anyagnak utolagos faragását, csiszolását, hanem azt hangsulyozta, hogy nellő eljárással az még az emlékszerű feladatok megoldásánál is megállja a helyét.

Építőipar - Építőművészet. Bp.1914. 38.évf. 16.sz.

163-167. old.

M.D.K.

Bory Jenő, építész, szobrász

... Előadásának illusztrálására bemutatta vetített képekben verány saját művét, így a rácalmasi Pajzs-síremléket (építés körben, készen, s egy részlettel a Krisztus fejről), és a széresfehérvári vasbeton kutat, ugyancsak építés körben, egy részlet- és egy teljes felvételben.

Építőipar - Építőművészet. Bp.1914. 38.évf. 16. sz.
163-167. old. 1-6. á.

Mert? Minek a büntetésére?
Erre nem lehet válaszolni.

D. S.

Teleki Pál gróf előadása a jamboreeról

Teleki Pál gróf pénteken este igen érdekes előadásban foglalkozott a jamboree társadalmi, bel- és külpolitikai jelentőségével. A külpolitikai hatás tekintetében — mondotta — megállapithatjuk, hogy jó munkát végeztünk, a feladat megoldása jól sikerült. A külpolitika azonban két részből áll. Az első a kedvező közvélemény megteremtése, a második az általános háttér, a propaganda keresztülvitele. *Legjobb propaganda, ha az idegen saját szemével látja a vidéket s megismeri az ország problémáit.* Ebben a tekintetben a nemhivatalos diplomaták szerint szolgáltuk hazánk ügyét. A jamboree külpolitikailag nagyon sokkal

1933 november 18, szombat

Bay Jenő

dr. 1933. XI. 18.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1972 OKT
MUNKA
Bory Jenő szobrász-
1021 Budapest

kultúra

Kuriózum, vagy művészi élmény?

Elkeseredett sorok a Bory-várról

Fennállásának, várossá válásának ezredik évét ünneplő Székesfehérvár megannyi látnivalót kínál: új létesítményei, történelmi emlékei, gazdag múzeumai, művészeti, művészi relikviái egyaránt felmérhetetlen értéket-kincset képviselnek. Méltán hívják fel magukra ország-világ figyelmét.

És ráadásul ott a Bory-vár.

Ez utóbbiról is megemlékezik a legfrissebb kiadású magyarországi útikalauz. Idézem:

„A város északkeleti szélén, az Öreghegy nevű városrészben van Székesfehérvár egyik sajátos, igen népszerű látnivalója, az úgynevezett Bory-vár. A különböző történeti építészeti stílusok jellegzetes vonásait utánzó, építész-történetileg talán a budapesti városligeti Vajdahunyadvárra emlékeztető hangulatos épületegyüttes számos látogatót vonz. A különös hangulatú »várkastélyt« és parkját építő Bory Jenő szobrászművész szobrai díszítik."

Tudomásom szerint az épületet — pardon a szóért — szörnyszülöttet felajánlották az államnak tulajdonosai, pontosabban a múzeumnak, ám éppen kétes értéke, erősen vitatható művészeti becse miatt nem tartottak igényt rá a szakemberek. Kuriózum. Semmi több.

Egy vállalat szakszervezeti bizottsága a napokban nagyszabású konferenciát rendezett Székesfehérvárott. A kitűnően szervezett-lebonyolított ankét részvevői az ország legkülönbözőbb vidékeiről gyűltek egybe. Többségük ez alkalommal járt életében először a városban és a rendezők kedveskedni akarván vendégeiknek, autóbuszos városnéző sétát is beiktattak a délutáni programba.

És az autóbusz kikerülte a múzeumokat, nem jutott idő a romkert megtekintésére. Egyébre is alig.

Viszont bőven jutott a Bory-várra.

Szerencsére mértéktartó idegenvezető kalauzolta a társaságot, aki a tényekhez ragaszkodva csupán nevek és évszámok közlésére szorítkozott, ismertetése mentes volt az ízléstelen dicshimnuszoktól. És ugyancsak szerencsére ez a társaság egyébként is fejlett kulturális érzékkel rendelkező emberekből állott, a látnivalót méltóan értékelték.

Már siralmasabb hatást váltott ki a vár, s a benne őrzött gyűjtemény egy ugyanakkor odaérkező csoport tagjaiból. Falusi emberek. Javarészt ekkor jártak először ilyenfajta helyen; tátva maradt szájjal bámulták az olykor bizony giccsparádé színvonalán álló műtárgyakat, freskókat.

És e sorok megírására éppen ez az ok késztetett: szeretném felhívni a figyelmet, igen nagy azoknak a felelőssége, akik egy-egy országjáró csoport programjának összeállításában könnyelműen bánnak a rájuk bízott emberek tudat- és ízlésformálásával. Persze, véleményem irásában sem engedhetem szabadjára tollam, hiszen bármennyire érzem igazam, megköt a kegyelet, amelyet a holtak iránt érez az ember, s a tisztelet az élők iránt.

A városnézők között volt K. J. pszichológus, akinek egyébként feljegyeztem a véleményét, íme:

— Minden, ami a művészet igényével lép fel, egyben diagnosztikus értékű is lehet, mint például a Bory-vár, s az itt őrzött gyűjtemény. Amikor a középszerűség belső felismerése monumentalitással igyekszik pótolni ezt a belső hiányérzetet, ezért az alkotó nem ítélhető el. Sokkal inkább a kor, amely elismeréssel adózik szobrászatának, festészetének — műveinek. És feltétlenül felelősség terheli azokat, akik az ízlésrombolás bármilyen lehetőségeit is megteremtik...

Beleborsózik az ember háta, hány látogató számára vált „legnagyobb élménnyé" a vár megtekintése, akik ugyanekkor nem jutottak el a kultúra igazi kincseinek tárházába. Vajon hányan lehetnek, akik hiszik: szobrászművészettel, a művészi rangon álló festészettel ismerkedtek meg.

Pedig csupán a Bory-várban jártak.

És nincs összehasonlítási alap, egy izzadságszagú kuriózum művészi rangot kapott.

A szakszervezetek funkcionáriusai kezében nagyszerű lehetőségek vannak százezrek kulturális színvonalának, tudatának emelésére, emberek nevelésére.

Ám ezekkel a lehetőségekkel sáfárkodni felelősséggel kell. Legyen a pihenést, szórakozást szolgáló programban Bory-vár, de akkor legyen múzeum is, kapjanak alkalmat az emberek az igazi művészet megismerésére is.

SZÁNTÓ ISTVÁN

A telt ház titka

Egy kiváló népművelő portréja

S az első ütemmel, az épület új homlokzatának kialakításával, az elektromos hálózat teljes kicserélésével, a kazánház felújításával s néhány belső helyiség átalakításával csak mostanában végeztek. Ez idő alatt újra „földönfutóvá" vált, nem sokáig örülhetett tehát új otthonának a Fáklya Klub; foglalkozásainak nagy részét — akár a Kenyérmező utcai években — házon kívül, bérelt termekben kellett lebonyolítani.

Ám a látogatók, az érdeklődők száma nem csappant meg. Az intézmény munkáját e nehéz időkben is mindvégig Nagy Zoltán irányította. Most pedig, amikor az átalakítás második ütemének megkezdéséig még lélegzetvételnyi szünet van hátra, őt kérdezem a legutóbbi évad eredményeiről.

— A saját előadói munkaközösségünk tagjai által megtartott, pedagógiai, pszichológiai, művészeti, irodalmi, politikai, közgazdasági és egyéb témájú előadásainkat megközelítően ötezren látogatták — mondja. — Hétezernél többen vettek részt 65 féle, pedagógus továbbképző tanfolyamunkon. Ugyancsak régi profilunk a hátrányos helyzetű munkás- és parasztfiatalok, az úgynevezett F-es tanulók felkészítése a továbbtanulásra: 46 egyetemi előkészítő tanfolyamunknak 982 részvevője volt, s 1423 végzős általános iskolást készítettünk fel a középiskolában való helytállásra.

Szóba kerül még a Fáklya Klub sokféle, a maga nemében egyedülálló kezdeményezése. Ilyen a havonta kétszeri, premier előtti, zártkörű vetítés. A pedagógusok a legújabb magyar és külföldi filmalkotásokat ismerhetik meg ezáltal, s felkészülhetnek a film nyilvános bemutatása után várható vitákra is. Úgyszintén sok érdeklődőt vonz a klubban havonta egyszer „megjelenő", Hétfő este című hangos folyóirat is: e sokrétű műsorban politikai és társaki", ami azt jelenti, hogy önfenntartók vagyunk, a saját lábunkon állunk meg. Egyik fő bevételi forrásunkat jelentik a klub által indított közhasznú tanfolyamok (iroda-ügyviteli, háziipari kurzusok, valamint az Arany János nyelviskola).

Egy népművelő munkájának eredményeit leginkább az irányításával megteremtett és folyamatosan biztosított, tömeges közművelődési lehetőségek dokumentálják. Ezért sajnálom, hogy ezúttal — helyszűke miatt — nem térhetek ki a budapesti Fáklya Klub sokféle egyéb, mind a fővárosi nevelőket, mind a környékbeli lakosságot vonzó tevékenységére. S ha végiggondolom az évek óta tartó átépítés körülményeit, e valóban objektív nehézségeket, amelyek a vezetést a bűvészkedéssel is felérő „lavírozásra" kényszerítették, ismét csak oda lyukadok ki: rátermett szakember áll a fővárosi pedagógusok központi szakszervezeti művelődési intézményének élén.

— Semmire se jutottunk volna — jegyzi meg Nagy Zoltán —, ha nincsenek megbízható, kötelességtudó munkatársaim, beosztottjaim — s ha nem dolgoznak, szinte valamennyi kerületben a Fáklya Klub lelkes társadalmi aktivistái.

Birtokosa Nagy Zoltán a Szocialista Kultúráért kitüntetésnek, több ízben ismerte el munkáját és jutalmazta a pedagógus szakszervezet. Társadalmi munkájában is fáradhatatlan: tagja a Budapesti Népművelő című szaklap szerkesztőbizottságának, a VI. kerületi népművelési tanácsnak, a szakszervezet kulturális bizottságának.

A címet, amellyel kitüntették, általában nagybetűsen írjuk, hiszen rangot ad, odaítélése ünnepi eseménynek számít. Hadd jellemezzem Nagy Zoltánt mégis a köznapi szóhasználat szerint, kis betűvel: kiváló népművelő.

G. SZABÓ LÁSZLÓ

A KRISZTINAKÖRÚTI POSTAVEZÉRIGAZGATÓSÁGI ÚJ ÉPÜLET sarkába illesztett angyalos szoborművet, melyet e füzetünkben mutatunk be, *Bory* Jenő, a Képzőművészeti Főiskola jeles tanára tervezte. A szoborművet a tanár vezetésével két növendéke, *Kovács* Ernő és *Vargha* Ferenc faragták kőbe a szokásos 1/3 nagyságú gipszminta nyomán. A nagyítást az eddig általánosan használt körzővel való háromszögelés helyett újrendszerű eljárással végezték, melyet Bory útmutatása szerint most alkalmaztak először. Ez igen egyszerű és szerkezete négy beosztott lécből áll (2 tengely, ordinata és abscissa), melyekről leolvassák a meghatározandó pontoknak tengelyektől való távolságát. Ez az eljárás teljesen bevált és ezzel jövőben fölöslegessé válik a körzővel való hosszadalmasabb nagyított átvitel.

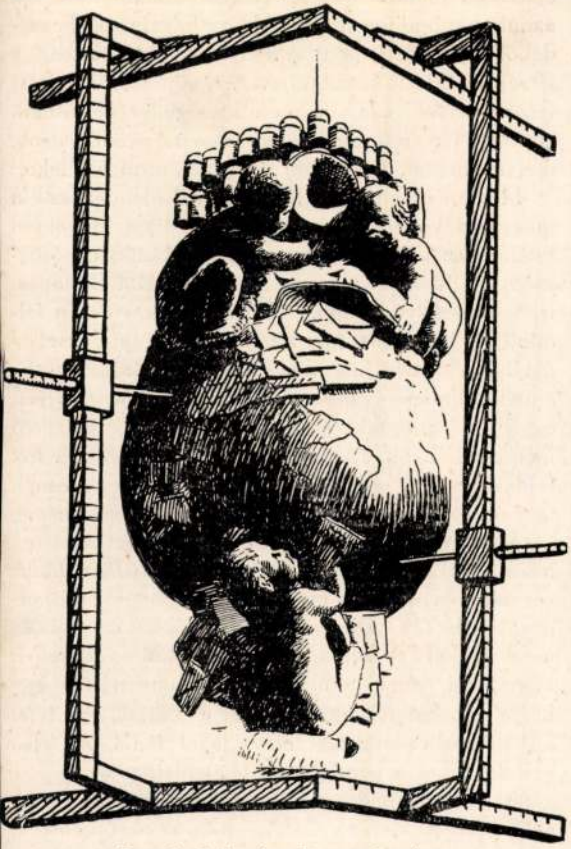

Bory Jenő újrendszerű pontozó eszköze.

egyes szakaszait patétikus, vagy ami rosszabb: jelentéktelen szobrok zárják le. A feudális időkben keletkezett nagyvárosok finom figyelmességgel helyeztek el minden parkot, templomot, kutat. A polgári eredetű nagyvárosok közösség-eszményeiből hiányzik a művészet az utcán. Dőreség volna a kisvagyonú, kenyérgondoktól őrölt polgári lelkülettől nagy lovasszobrok és a márványbafaragott emlékjelek gesztusait várni. Hiszen éppen az ilyeneket adták legszívesebben a kiegyezés utáni idők Budapestjének politikusai. Allegóriák, felkiáltójelek, kőbevésett indulatszók gyakran kerültek egy-egy építészeti mondat végére. Sokkal inkább hiányzik azonban a budapesti architektúra folyamatos beszédéből az egyszerű pont. A nyugvójel. A csöndes kis térség, az ő halk szökőkútjával. A városkép részletét lezáró árkád, vagy a park kiszögellésébe állított gloriett. Azok a finom, csöndesszavú építőalkotások, melyek mellett történelmi hangulat száll a lélekre.

Minden olyan emlékjel, mely *ezt* ajándékozza a magyar fővárosnak, nemcsak esztétikai, de etikai értelemben is jelentős cselekedet. A Batthyány-örökmécs ott fogamzott meg a húsz év előtti Budapest izzó kegyeletvágyában. A főváros közgyűlésén felállott egy bizottsági tag, lapkiadó, *Surányi* József és azt indítványozta, hogy a nagy vértanu-miniszterelnök emlékét hirdesse majdan az ő kivégeztetése helyén egy csöndes, örökké égő s örök gyászunkat hirdető mécses. Fenkölt és elégikus gondolat. Egy elfojtott fájdalomnak s egy alig leplezett bosszúérzésnek utolsó, függetlenségi fellobbanása. *Quand même*, „csak azért is" formába is történtett volna a buzgó hazafias érzés. S akkor lett volna egy új patétikus, szavaló és széles méreteivel imponáló szoborcsoport belőle. De a közhelyektől irtózó jóízlés ennél sokkal kevesebbet mondatott Surányi Józseffel. Körülbelül csak annyit kívánt, amennyivel egy helyet meghatottá, egy jelenetet emberivé, egy teret a fenséges csendesség terévé lehet tenni. Az első hódolat tehát a gondolat szülőjét illeti meg.

A második pedig a művészi megfogalmazójának szól. Az a *Pogány Móric*, aki az ő örökmécs-emlékével az akkori Ybl-díjat s az akkori Mérnök- és

BORY JENŐ (+1)

Szobrász, építész, várúr

Átfogó kiadvány Bory Jenő életéről és munkásságáról

P. Szabó Ernő

Bory Jenő szobrászművész, építész munkássága éppen a magyar szobrászat századfordulós felívelési korszakában indult, a két világháború közötti évtizedekben teljesedett ki, s akkor fejeződött be, amikor a művészetpolitika új hatalmasainak a hozzá hasonló eszményeket valló alkotókra nem volt szükségük. Az Árgus Kiadónál megjelent könyv, amely Bory Jenőről szól, a XX. századi magyar szobrászat egészére vonatkozó megállapításokra, következtetések levonására ad alkalmat, így – miközben tisztelgés egy jelentős életmű előtt – a kép egészének fehér foltjait is csökkenti, további kutatások feltételeit teremti meg.

Más megvilágításba kerül a művész nagy vállalkozása, a Bory-vár építése is, hiszen mindazoknak, akik a tényeknek csak a töredékeit ismerik, a Székesfehérvár szélén, a Mária-dombon épült különös épület valóban nem más, mint egy különc ember hóbortos vállalkozása, amely afféle óriásira nagyított virágoskerti várkastélyként készült el, és semmi köze a művészi önkifejezéshez, a rációhoz. A Bory-vár, derül ki a könyv olvasójáa számára, a művész legnagyobb vállalkozása volt, amely a pálya egészét végigkísérte, amely valóban egyféle heroikus, a romantika szellemiségéből táplálkozó vállalkozásnak indult, s amely szellemi és valóságos menedékévé vált a félreállítás éveiben.

Azután pedig idegenforgalmi nevezetességként őrizte Bory Jenő (1879–1959) emlékét. Arról, hogy szobrászként, építészként, művészetpedagógusként, a művészetről író, gondolkodó emberként milyen életművet hozott létre, kevés szó esett. Halála után majdnem négy évtizeddel, a székesfehérvári Szent István Teremben rendezett emlékkiállítása kapcsán azonban

egyre inkább a figyelem középpontjába került munkássága, rehabilitációja fontos állomása volt, hogy 2000-ben újra felállították a Műegyetemen 1927-es emlékművét. Megindult az életmű egyes területeinek feldolgozása, *Wehner Tibor* tanulmánya a művész budapesti épületszobrait tekintette át. Most pedig itt van ez a nagyalakú, gazdagon illusztrált kötet, amely adatgazdagságával jól összegzi az eddigi, s mintegy megelőlegezi a további kutatási eredményeket.

A könyv végén található életrajzi áttekintés, adattár végigkíséri a pályát az első, még a tanulmányok idején kapott megbízásoktól, az első kiállításoktól kezdve. 1911-től tanított az Országos Rajztanárképző Főiskolán, az első világháborús katonai szolgálat után 1918-tól rendes tanár lett a Képzőművészeti Főiskolán, két év múlva a Műszaki Egyetemre is meghívták. 1934-ben nyitotta meg a látogatók előtt is a Bory-várat, amelynek építését még 1912-ben kezdte el a Székesfehérvár szélén vásárolt egyholdas területen. 1940-ben a Magyar Képzőművészetek Egyesülete elnökévé, 1943-ban a Magyar Képzőművészeti Főiskola rektorává választották. 1945-ben megbízását nem hosszabbították meg, ekkor visszavonult, s 1959-ben bekövetkezett haláláig a Bory-vár restaurálására, a látogatók fogadására, vezetésére fordította energiáit.

A szobrászi-építészi munkásság fő irányait, a művek egyes csoportjait, a jelentős alkotások keletkezéstörténetét *Köpöczy Rózsa* Egy elfeledett művészpálya újraidézése című tanulmánya foglalja össze.

Bory *Ferenc Ferdinánd* emlékére készített szarajevói emlékművét a szerbek bontották le az első világháború után, az 1927-ben a Műegyetemen az első világháború áldozataivá vált diákoknak állított emlékművét a magyar kommunisták. Ennek bronzanyagát a Sztálin-szobor öntésekor használták föl, 2000-ben szerencsére fölhasználhatták a mű újraöntésénél a Bory-várban megmaradt gipszet. A két évvel ezelőtt újra felállított alkotás immár a két világháború áldozataira és 1956 egyetemistáinak hősiességére emlékeztet.

A kötetben közölt tanulmány és a hozzá kapcsolódó gazdag fotóanyag a műfajok tükrében tekinti át a sokszínű életművet, érzékelteti, hogy Bory a síremlékek, a sírszobor-kompozíciók, az emlékművek, az egyházi plasztikák, az épületdíszítő szobrok, a portrék, a kisplasztikák művészetében éppen úgy otthon volt, mint az új anyagokkal, a betonnal, vasbetonnal, a tréfásan Bory-bronznak is nevezett pirobazalttal való kísérletezésben. A művész, akinek fiatalkori eszményeit egyszerre befolyásolta mestere, *Stróbl Alajos* stílusa, szellemisége, az anyag, a mesterség tisztelete, de a többi között *Rodin* művészetében megjelenő új formanyelv is, sok mindennel kísérletezett szobrászként, építészként.

MAGYAR NEMZET 2002. 02. 21

vanöt sérültet a környékbeli kórházakba szállítottak. A BBC információi szerint az elhunytak és a sérültek mindannyian egyiptomiak. A tűz oka egyelőre ismeretlen: elképlegkevesebb 220 ember meghalt.

1999. augusztus 2. – Indiában, az ország keleti részében két szerelvény egymásba rohant, 285 ember meghalt, 312 megsebesült.

(FORRÁS: MTI)

Éheznek a szibériai tigr

SZÖGHY

Csökken az Oroszország távol-keleti területein élő veszélyeztetett leopárdok és tigrisek túlélési esélye – jelentette a BBC. A zord időjárás miatt éheznek az állatok, mert az amúri tigris és a távol-keleti leopárd prédaállatait, a szarvast és a vaddisznót „törli az étlapról" a nagy hó.

Az idén másfél méteres a hótakaró, ez leküzdhetetlen akadályt jelent az őzeknek és a szarvasoknak, mert már akkor is nehezen jutnak táplálékhoz, ha a hó vastagsága eléri a negyven centimétert. Körülbelül százezer állat maradt éhen, a Vadvédelmi Világalap (WWF) ezért hathatós intézkedéseket sürget a megmentésükért. Prognózisuk szerint enélkül a szarvasok, őzek és vaddisznók nyolcvan-kilencven százaléka biztosan elpusz-

A Kárpát-medence időjárása

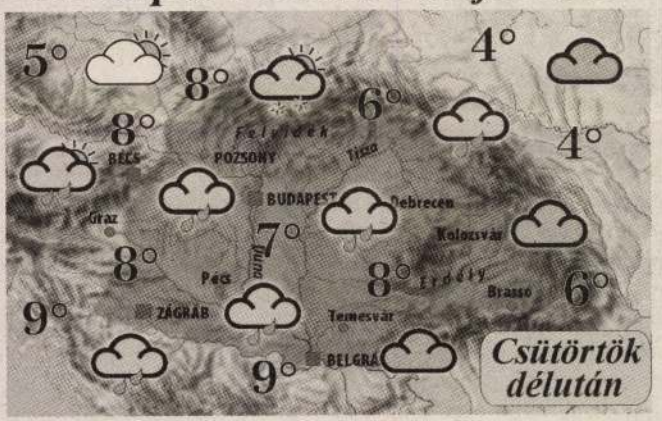

Egy hullámzó frontrendszer húzódik felettünk, amely csak lassan mozdul tovább kelet felé. Ezért ma sokfelé várható további eső, csupán északnyugaton szakadozik fel napközben a felhőzet. A délnyugati szél egyre többfelé északnyugatira fordul, megerősödik, az északnyugati területeken viharossá is fokozódhat. Kora délután 4, 9 fok valószínű.

Hójelentés				*Városok időjárása*	
Bánkút	0 cm	Sniezka	108 cm	Budapest	7 °C
Dobogókő	folt	Zakopane	lepel	Bécs	8 °C
Zebegény	0 cm	Rax	92 cm	Pozsony	8 °C
Kékestető	1 cm	Sonnblick	220 cm	Kassa	5 °C
Galyatető	0 cm	Villach	35 cm	Ungvár	4 °C
Eplény	0 cm	Semmering	30 cm	Kolozsvár	6 °C
Chopok	46 cm	Tarvisio	50 cm	Temesvár	8 °C
Krompach	55 cm	Krvavec	80 cm	Zágráb	8 °C

Orvosmeteorológia: Hidegfronti hatás várható.

Készítette:

Légnyomás: emelkedik

Hőmérsékleti szélsőértékek Magyarországon:

Min: -24.2 °C Nagykanizsa 1978

Max 19.2 °C Körmend 1990

Csillagászati adatok

Napkelte	6.40
Napnyugta	17.16
Holdkelte	10.47
Holdnyugta	1.43

OMSZ

www.met.hu

Névnap

Ma **ELEONÓRA** nevű olvasóinkat köszöntjük névnapjuk alkalmából. Az **Eleonóra** az arab Ellinor névből számazik. Jelentése: Isten az én világosságom.

Ezen a napon történt:

II. Rákóczi Ferenc fejedelem Lengyelországba ment, hogy orosz segítséget kérjen a Habsburgok ellen vívott szabadságharcához (1711); – II. József halála után egy nappal Bécsből hazaszállították a Szent Koronát (1790); – A bukaresti kormány rendeletben adta vissza Mihály, volt román király állampolgárságát (1997).

Ezen a napon született:

Raimondo Montecuccoli olasz származású osztrák császári hadvezér (1609); – Honthy Hanna Kossuth-díjas színésznő (1893); – Andrés Segovia spanyol gitárművész (1893); – Bencsik József evangélikus ifjúsági munkás, a kommunista rendszer áldozata (1917).

Ezen a napon halt meg:

Gulácsy Lajos festőművész (1932); – Mihail Solohov Nobel-díjas orosz író (1984); – Márai Sándor posztumusz Kossuth-díjas író (1989).

FORRÁS: MTI–SAB

Bory Jenő

Szombati képzőművészeti előadásunkon Bory mester a közönség előtt alkot meg egy szobormüvet

Az izgalmasan érdekes előadás jegyei már megválthatók utazási osztályunknál — A szobor a közönség egyik szerencsés tagjának tulajdonába kerül

Szerdán hirt adtunk arról az érdekes művészeti eseményről, hogy a *Magyarság* képzőművészeti kiállításának keretében, *szombaton este hét órakor a kiállítási helyiségben*, IV., Eskü-ut 6. szám alatt a magyar szobrászmüvészet egyik kiválósága, *Bory* Jenő képzőművészeti főiskolai tanár *Az agyag a szobrász kezében* cimmel rendkivül érdekes előadást tart: *a közönség előtt bemutatja, hogyan formálja ki az agyagból a művész keze a szobrászati alkotást.* Ennél az eseménynél tehát a közönség abban a kivételes és ritka élményben részesül, hogy *szemtanuja lehet azoknak az értékes pillanatoknak*, amelyekben a művész tehetsége a holt anyagból *életre hivja a müalkotást.*

Ez a páratlanul érdekes élmény az emlitett szempontok mellett alkalmat szolgáltat arra is, hogy *a közönség a szobrászmüvészet tehnikai részébe bepillanthasson* és végignézhesse, milyen alkotó ügyesség kell egy-egy szobornak a kiformálásához. Bory professzor *rendkivül élvezetesen tud előadni*, igy tehát ez az alkalom méltán keltheti fel közönségünk legnagyobb érdeklődését, *a laikusoknak nagy élvezetet, a művészettel foglalkozóknak érdekes tanulmányt jelent a kiváló professzor előadása.* Bory tanár előadása folyamán modelleken bemutatja azt is, *hogyan készül a kiégetés számára a kerámiai szobor* és hogyan készitik ki a közönséges terrakottaszobrot, hogy annak mindennapi szine *művészies külsőt kapjon.* A témának ez a része annyival is érdekesebb, mert bemutatja *Bory* Jenő szobrászmüvész nagy sikereket felmutató *találmányát*, a szobrászati anyag használatában jelentékeny ujitást képviselő *pirobazaltot*, amely *időálló volta mellett családásig hasonlit a bronzhoz* és amelyet éppen ezért *Bory-bronznak* szoktak nevezni. Ezeknek a szobroknak a külseje *teljesen bronzszerü, tündöklő* s a sikerültebb példányok sötét, mély szinekben játszanak. A szint nem mázolással érik el — mint a normális kerámiai szobroknál —, hanem a szin az agyag csiszolásából származik.

Szombati előadásunk közönsége számára *azt a nagy meglepetést is tartogatjuk, hogy a Bory mester által közönségünk előtt megalkotott szobor ötletes módon a helyszinen a résztvevők egyikének a tulajdonába megy át*, igy tehát a szerencsés valaki *nyolcvan fillérért* a kiváló szobrászmüvész egy alkotásához fog hozzájutni, természetesen a szobor kiégetése után.

Mégegyszer ismételjük, hogy az előadás *november 18-án, szombaton este hét órakor lesz.* (IV., Eskü-ut 6. félemelet.) A beléptijegyeket *előre kell megváltani.* A beléptijegy *ára 80 fillér.* A jegyek *csütörtökön* reggel 9 órától kezdve válhatók a *Magyarság Utazási Osztályában* (IV., Eskü-ut 6.). A terem befogadóképességére való tekintettel *jegyeket csak korlátozott számban adunk ki*, igy ajánlatos azokat mielőbb megváltani.

Egyébként itt is megemlitjük, hogy a *Magyarság képzőművészeti kiállitása* reggel 10 órától este 6 óráig mindennap *dijtalanul* megtekinthető.

akarták ezt a kölcsönösszeget felhasználni. Ez az üzlet akkor nem jött létre. Az IBUSz-igazgatók kihallgatásuk során azt adták elő, hogy azért hiusult meg az üzlet, mert sokalták a hatvanezer pengős összeget. Turchányi szerint errevonatkozólag mást mondott Trettina Jenő a Rajniss Ferenc lakásán létrejött találkozáson. Turchányi ismételten hangsulyozza, hogy az itt elhangzottakról közvetlen tudomása nincs, bizonyos tévedések tehát abben a tekintetben előfordulhatnak. Értesülése szerint Trettina Jenő a következőket mondta el: *Turchányi a megállapitott levelet neki átadta.* Ezt a levelet ő még az első részlet folyósitása előtt megmutatta Tasnády-Szüts Andrásnak, az IBUSz alelnökének. *Ennek a levélnek felmutatása után történt meg a három első részletnek kifizetése.* Az utolsó részlet kifizetése előtt az IBUSz-nál ujból kérték Turchányi Egon levelét, de most már nemcsak annak felmutatását, hanem végleges kiszolgáltatását. Erre telefonon felhivta Turchányit és közölte vele ezt a kivánságot. Turchányi kijelentette, hogy a levél kiszolgáltatását nem engedélyezi, amit azután Trettina nem is tett meg. Turchányi Egon még ennek a napnak délutánján felkereste őt szerkesztőségi szobájában és *ott a kérdéses és Tasnády-Szüts Andrásnak annakidején bemutatott levelet összetépte.*

Ezzel az előadással szemben Turchányi Egon megint hivatkozik Trettina Jenő kijelentéseire ugy, amint azokról tudomása van. Ezek szerint Trettina Jenő a következőket adta volna elő: *Turchányi a megállapitott levelet neki átadta.* Ezt a levelet ő még az első részlet folyósitása előtt megmutatta Tasnády-Szüts Andrásnak, az IBUSz alelnökének. *Ennek a levélnek felmutatása után történt meg a három első részletnek kifizetése.* Az utolsó részlet kifizetése előtt az IBUSz-nál ujból kérték Turchányi Egon levelét, de most már nemcsak annak felmutatását, hanem végleges kiszolgáltatását. Erre telefonon felhivta Turchányit és közölte vele ezt a kivánságot. Turchányi kijelentette, hogy a levél kiszolgáltatását nem engedélyezi, amit azután Trettina nem is tett meg. Turchányi Egon még ennek a napnak délutánján felkereste őt szerkesztőségi szobájában és *ott a kérdéses és Tasnády-Szüts Andrásnak annakidején bemutatott levelet összetépte.*

Turchányi Egon ezután hosszasan szól *Ribáry* Géza dr. leveléről, amelyet nem látott és amelynek tartalmát nem ismeri, ugy tudja azonban, hogy jogi vélemény az IBUSz vezetői számára a levél és *kifejti azt, hogy milyen feltételek teljesitése esetén létesithet az IBUSz megállapodást Trettina Jenővel.* Véleménye szerint erre a levélre az ügy teljes tisztázásához feltétlenül szükség van. Mindezek után Trettina Jenőnek egy másik, *Hegymegi Kiss* Pál előtt tett kijelentésére hivatkozik Turchányi Egon. A kijelentés szerint az IBUSz huszezer pengőjéből julius 28-án délután három-négyezer pengőt, julius 30-án délután pedig hat-hétezer pengőt adott át Trettina Turchányinak, *összesen tehát tizezer pengőt juttatott neki a huszezer pengős összegből.* Mv. 933 XI. 16

Tasnády-Szücs András Eckhardt Tibor folyosói kijelentéséről

Beadványának végén Turchányi Egon azt hangoztatja, hogy Eckhardt Tibor szerepe nem világos az ügyben. Ebben a tekintetben hivatkozik egy levélre, amelyet Tasnády-Szücs András intézett hozzá és amelyet fényképmásolatban csatol beadványához. A levél szövege a következő:

Főtisztelendő Turchányi Egon ország

MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZEK EGYESÜLETE BUDAPEST
Főtitkár: KRÁLIK LÁSZLÓ, II., Keleti Károly-utca 4. Telefon: 365—746.

300/1940. sz.

1. Beköszöntő.

Tisztelt Tagtársaim! Őszinte örömmel vettem a hírt, hogy egyesületünk 1940. évi június hó 26-án megtartott közgyűlésén tagtársaim bizalma engem e nagymultú egyesület elnöki székébe emelt.

Amikor tehát ezen patinás egyesület elnöki székét elfoglalom és a megtisztelő bizalmukért köszönetet mondok, mindenekelőtt hálával és az aggódó magyar lélek mélységes köszönetével fordulunk Főméltóságú Kormányzó Urunk magas személye felé most, midőn sikerült megcsonkított országunk egy újabb tekintélyes részét visszaszerezni.

De hálával és reménykedéssel tekintünk a Főméltóságú Asszony fenkölt alakja felé is, akit mindjobban a magyar művészet szerető, gyámolító és felemelő Nagyasszonyának ismerünk meg. Nemcsak pártfogó kezét nyújtja felénk, hanem újra kívánja ébreszteni az egész magyar társadalom érdeklődését a művészek munkássága iránt, hogy a művészpártolás a közönség művészi igényéből fakadjon és ne a művészek lealázó gyámolítása és örökös segélyezése legyen.

Ezen alapvető cél szolgálatában állónak látjuk mi a „Szépművészet" című folyóirat megindítását. Egy komoly, tartalmas művészeti lap hiánya mutatta legjobban a magyar művészek siralmas helyzetét, elhagyatottságát. *Szeretnénk hinni, hogy a lap nem egy irányzat, vagy érdekcsoport, hanem valóban a magyar művészek és műpártolók összességének érdekeit fogja szolgálni.* (Mert zárójelben legyen mondva, a műpártolóknak is vannak érdekeik. Ők a műtárgyaikat szeretni akarják. Bennük a saját lelkük érzéseit keresik.).

Reményeket ébreszt bennünk az új folyóirat címe: „Szépművészet". Úgy érezzük, itt a hangsúly a Szép-en van, amit a lap beköszöntőjében újra meg újra olvasunk, de a leközölt képmellékletek nem mindegyikénél tapasztalunk. A szép fogalmát ugyanis a korszerűnek nevezett művészet radikálisan átformálta. Az Új, a minden áron valami Új itt most a jelszó. Ezt a jelszót pedig a riporter-szellem ültette a művészet virágos kertjébe és nevelte nagyra a haladás jelszavával. Kúszó indáival elnyom és betakar e jelszó minden kevésbbé élelmes, gyönyörű virágot. Pedig — véleményünk szerint — felemelőbb és a művész lelkéhez méltóbb törekvés, ha a mindenáron új helyett valami remeket, valami magasztosat és a közönségessel szemben valami nagyszerűt akar alkotni, ami kurtán és röviden szépnek mondható.

Az Új a napisajtó életeleme, azért Újság a neve. Ez termelte ki e jelszavával a sok művészi irányzatot, mert ő a szenzációból él. Ezekről lehet hangosan irni. Ő nevezi művészeknek a sok dilettánst és hozza divatba a sokféle primitivséget.

Szépművészet. Ujongva üdvözöljük a lap címét. Ez a mi mesterségünk! Ezzel óhajtjuk mi magasabb régiókba ragadni, műszeretővé és ezen keresztül műpártolóvá tenni a magyar közönséget, s ezért csak egy a kívánságunk: álljon ez a lap minden részletében, úgy külső megjelenését illetően, mint tartalmilag utolsó betűjéig a „Szépművészet" szolgálatában!

Jót és jól. Szépet és szépen. Újat és újszerűen. Ezek a mi szándékaink. Ezt keressük mi egymás műveiben, hogy egymást becsülhessük. S mennyi visszatetszőt, mennyi otrombát, szennyeset és kiábrándítót láttunk az utóbbi évtizedekben keretbe foglalva, vagy kőből kivésve! Ezeknek művészekké való előléptetése tényleg Új volt. S hányan mentek és mennek a könnyen követhető példák után, tapogatódzó dilettánsok, s igénylik és meg is kapják a sajtó részéről a művész nevet.

S akkor e szárnyaló szabad pályán sokan a Művész Kamara szükségességét kiáltják, hogy védelmet leljenek a hemzsegő kontárok ellen, akiknek főerőssége a hozzá nem értés. Az ő fellépésük a képzőművészetben tényleg valami egészen új.

Legyen szabad még egy gondolatot megpendíteni a nagyszámú magyar művészek érdekében, kikre művészetünk kibontakozása érdekében valóban szükség van. E meggondolás pedig az, hogy egy nép művészetének jellegét és nivóját nem néhány hírneves, vagy világhírű, vagy divatos nagy művész adja meg, hanem azoknak az elmélyedő, termékeny és sokoldalú — a tömegek által megérthető és hozzáférhető — művészeknek sokasága, akiknek műveivel a nagyközönség kiállításokon, folyóiratokban sűrűn találkozik, s akiknek művei a lépcsőket adják a nagyobbak, vagy a nagyok megértéséhez. Ezeknek művei éppen nagy számuknál fogva a nagyközönség százai sőt ezrei által is megszerezhetők. Itt aztán nem az a lényeg, hogy e művek a régi vagy újabb irányokhoz tartozók-e, hanem az, hogy belőlük a művész lelke sugározzék, hogy a szemlélő ne azt érezze, hogy ilyet én is csinálok, vagy a kis iskolás gyermekem, hanem vágyat érzzen annak megszerzésére. S akkor ő már műpártoló, már becsüli művészét és nem segélyt ád neki.

Szükség van a művészek sokaságára, mert csak ezekből termelődik ki egy-egy kimagasló művészi nagyság. Mint ahogy az erdőségekben vagy a művészet ősparkjában az egekbe nyúló szálfák és a kisebbek között ott nőnek a cserjék és a szerény fűszálak is, kiket elnyomni nem lehet, mert a természet rendje, hogy ők is viruljanak és legyenek.

Ezeknek a gondolatoknak jegyében kérem tagtársaimat, hogy a művészi egyetértésre és az erők összetartására fogjunk össze és vegyük ki részünket mi is abból az áldozatos munkából, melynek célja befelé a jövő művésznemzedékének helyes nevelése, kifelé a sokat emlegetett kultúrfölényünk beigazolása és mindezeken keresztül az ezeréves Nagymagyarország mielőbbi visszaállítása!

Budapest, 1940. október 10.

Bory Jenő s. k.

2. A Magyar Képzőművészek Egyesületének 1940/41. évi tisztikara és választmánya.

a) Elnökség.

Elnök:	Bory Jenő szm. 1940.	VI., Andrássy-út 71.
Főtitkár:	Králik László ém. 1932.	II., Keleti Károly-u. 4.
Titkár:	Pap Domokos fm. 1939.	VIII., Baross-u. 112.
Jegyző:	Halasi Horváth István fm. 1938.	II., Tégla-u. 16.
Pénztáros:	Horváth Béla fm. 1926.	III., Pacsirtamező-u. 27.
Helyettes pénztáros:	Sárdy Brutus fm. 1939.	III., Dósa-u. 17.
Ellenőr:	pankotai Farkas Béla szm. 1939.	XIV., Stefánia-út 1/a.
Ügyész:	Dr. Kovács István ügyvéd	IV., Egyetem-u. 2.

b) Számvizsgálók.

Kiss Farkas Imre fm. 1938.	VI., Teréz-körút 56.
sz. Nagy István szm. 1938.	I., Ybl Miklós-tér 3.
Thomas Antal ém. 1938.	XI., Bicskei-u. 6.

c) Festészeti szakcsoport.

Elnök:	Krusnyák Károly 1940.	VI., Szinyei Merse-u. 21.
Alelnök:	Gaál Ferenc 1940.	VI., Andrássy-út 83.
Jegyző:	cs. Farkas Lőrinc 1940.	VI., Délibáb-u. 25.
Szakbizottsági rendes tagok:	Barkász Lajos 1939.	Csillaghegy.
	ifj. Czene Béla 1939.	XIV., Szentes-u. 36.
	Döbrentey Gábor 1938.	VI., Péterffy Sándor-u. 41.
	Gussich Jenő 1939.	VI., Vilma királynő-út 8.
	Győrffy István 1938.	V., Visegrádi-u. 48.
	Haranghy Jenő 1940.	IX., Kinizsi-u. 31.
	Kássa Gábor 1940.	Mátyásföld, Kossuth Lajos-u. 11.
	Kubass Árpád 1940.	V., Pannónia-u. 21.
	Muzsinszky Nagy Endre 1938.	Siófok, Sió-u. 8.
	gyertyánvi Németh Gyula 1938.	VIII., Víg-u. 18.
	Szabó Béla Leó 1940.	VII., Rottenbiller-u. 15.
	Szalontay József 1939.	VIII., Népszinház-u. 47.
Póttagok:	Burján László 1940.	IV., Városház-u. 3/5.
	Tóth Bartók Jenő 1940.	XI., Bercsényi-u. 12.

d) Szobrászati szakcsoport.

Elnök:	Istók János 1940.	I., Ybl Miklós-tér 4.
Alelnök:	Cser Károly 1940.	X., Százados-úti művésztelep.
Jegyző:	Kóbor G. Elek 1940.	VI., Lehel-u. 14.
Szakbizottsági rendes tagok:	Boda Gábor 1938.	I., Városmajor-u. 10.
	Gaády Lajos 1939.	XIV., Stefánia-út 1.
	Siklódy Lőrinc 1938.	X., Százados-úti művésztelep.
	vitéz Szabados Béla 1939.	XIV., Vitézi kertváros 83.
	Tóth Gyula 1940.	III., Podolini-út 8.
	Visnyovszky Lajos 1940.	X., Százados-úti művésztelep.
Póttag:	boldogfai Farkas Sándor 1939.	IV., Kristóf-tér 2.

d) Építészeti szakcsoport.

A tisztújító szakcsoporti ülés határozatképtelen volt. Az új ülés összehívása iránt 5. alatt intézkedünk.

3. Műcsarnoki kiállítások.

Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat titkárságától vett értesítés szerint az őszi kiállítás után december hó első hetében nyílik meg a Társulat 80 éves jubiláris kiállításának első része, melyen a jelenleg már nem élő művészek művei kerülnek kiállításra. Ezt a kiállítást, mely január hóban zárul, követi egy jugoszláv vagy német építészeti kiállítás. A Társulat jubiláris kiállításának második része március-június hónapokban kerül megrendezésre az élő művészek alkotásaiból. Ezen kiállításon adják ki a herceg Esterházy-díjakat, valamint a Társulati díjakat és kitüntetéseket és ugyancsak ezen a kiállításon kerülnek egyesületünk díjai és kitüntetései is odaitélésre.

A Társulat a jubiláris kiállítások sorrendi beosztását azzal indokolta és az élő művészek alkotásainak kiállítását azért halasztotta tavaszra, mert módot kíván adni mindenkinek, hogy az idei katonai behívások és egyéb események miatt munkájukban megzavart művészek a téli hónapok alatt a nagyszabású kiállításra kellőleg felkészülhessenek és megkezdett alkotásaikat nyugodtan befejezhessék.

4. Erdélyi kiállítások.

Mivel az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat szokásos téli kiállítása elmarad, illetve az a nem élő művészek alkotásaiból kerül megrendezésre és így a művészek ezidén a karácsonyi vásár lehetőségétől elesnek, egyesületünk választmánya úgy határozott, hogy ezen téli kiállítás pótlásául és egyben a visszacsatolt erdélyi részek művásárló közönségének az anyaországbeli művészek alkotásaival való mielőbbi megismertetése céljából vándorkiállítást rendez Kolozsvárott és Nagyváradon. A tárgyalások felvételére és a kiállítások előkészítésére Pap Domokos egyesületi titkárunkat kérte fel, aki már el is utazott Erdélybe és remélhető, hogy amennyiben tárgyalásai sikerre vezetnek, első kiállításunkat már december folyamán Kolozsvárott megrendezhetjük.

5. Meghivó építőművészi szakcsoporti ülésre.

Mivel a folyó évi június hó 26-ra összehivott építész-szakcsoporti ülés határozatképtelen volt, ezúton is értesítjük az építőművészi szakcsoport tisztelt tagjait, hogy a szakcsoporti elnökség a tisztújító ülést *folyó hó 28-án, hétfőn, délután 1/2 6 órára a Magyar Mérnök és Építész Egylet választmányi üléstermébe* azzal hívja össze, hogy ez az ülés tekintet nélkül a megjelentek számára, hivatott lesz a választásokat végérvényesen megejteni. Választásra kerül az elnök, alelnök és jegyző tisztsége, valamint a lelépő Györgyi Dénes és Rados Jenő választmányi tagok helyére megválasztandó két rendes és egy póttag. A napirenden szerepel még Hegedős Károly javaslata a jövő évben megrendezendő építész kiállítás tárgyában.

6. Hátralékos tagdíjak behajtása.

Egyesületünk választmánya folyó évi június hó 21-én megtartott ülésében utasította az elnökséget, hogy a makacs tagdíj nemfizetőkkel szemben alapszabályaink rendelkezései értelmében járjon el és ha szükséges, tegye folyamatba a peres eljárást. Ennek megfelelően folyó hó 16-án egyesületi ügyészünk útján 104 művészt szólítottunk fel, hogy tagdíjtartozását 8 napon belül rendezze, mert ellenkező esetben kénytelenek leszünk az ügyet peres útra terelni. A felszólítottak ezelőtt már több izben kaptak egyesületi pénztárosunktól sürgető leveleket, de ezekre nagyrészt nem is válaszoltak és ezért közülök igen sokat még 1938. évi február havában a tagok sorából töröltünk. Elkövettünk mindent, hogy kíméletes eljárással és a legmesszebbmenő engedékenységgel lehetővé tegyük számukra a hátralékuk akár részletekben történő kiegyenlítését. Sajnos mindez hiábavaló volt és így kénytelenek vagyunk alapszabályaink rendelkezéseit, melyeket az utóbbi időben a m. kir. belügyminiszter úr igen szigorúan ellenőriz, végrehajtani. *Ezért ezúton is felkérjük mindazon tagjainkat, akiknek tagdíj hátraléka rendezve nincsen, hogy újabb felszólítás bevárása nélkül is igyekezzenek tagdíjukat törleszteni, mert 1941. évi január havában kénytelenek leszünk a behajtási eljárást a nem fizetőkkel szemben a legszigorúbban keresztülvinni és az illetőket a tagok sorából törölni.*

7. Pályázati hirdetmény.

A Vitézi Rend Zrinyi Csoportja nyilvános pályázatot hirdet az egészséges harci szellem, a tántoríthatatlan hősi akarat és kitartás, általában a magyar vitézi erények kultuszának laktanyák, iskolák helyiségében, egyesületi otthonokban való propagálása céljából olyan festészeti, grafikai sokszorosításra alkalmas alkotásokra, amelyek a magyar katonaeszményt kifejezik.

I. A pályázat tárgya. A magyar történelem vagy mondavilág egyes mozzanatainak festményben, grafikában, rajzban való ábrázolása, amelyben a fent körülírt vitézi erények kitünnek. A pályázati művek tárgyait az alább felsorolt korszakokból kell választani.

1. A honfoglalás előtti idők. 2. A vezérek vagy Árpádházi királyok kora. 3. A török ellen vívott hadjáratok (végvári küzdelmek) kora. 4. Thököli, Rákóczi szabadságharcának kora. 5. Az 1848—49. évi szabadságharc. 6. Az 1914—18. évi világháború. 7. Szabadon választott, de az eszmekörnek megfelelő tárgy.

II. A pályázat feltételei. A pályázaton részt vehet minden magyar művész olyan művével, amelyet sem kiállításon, sem nyilvános vagy szűkebbkörű pályázaton még nem mutatott be.

Pályázni csak kész művel lehet, vázlat nem elegendő. A pályázat nyílt, tehát a pályaműveket névaláírással kell benyújtani. A pályaművek 63×95 centiméteres nagyságban készítendők, álló vagy vízszintes alakban. (Más méretű művel nem lehet pályázni.).

A pályázat tárgyainak feldolgozásánál figyelemmel kell lenni a korhűségi szempontokra, (fegyverzet, öltözet, épületek, stb.). Az alakok csakis a magyar katonaeszménynek megfelelő típusok szerint ábrázolhatók.

A bíráló bizottság a Vitézi Rend Zrinyi Csoportjának a pályázaton részt nem vevő szakértőiből, munkatársaiból és az Országos Irodalmi és Művészeti Tanács képviselőiből áll.

A pályázat díjazása a Vitézi Rend Zrinyi Csoportja — a m. kir. honvédelmi, valamint a m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium támogatásával — a folyó költségvetési évben 3.000 pengőt fordít oly módon, hogy a benyújtott pályamunkák közül a három legjobb 1000—1000 pengő jutalomban részesül, amely összegben azonban a sokszorosítás és terjesztés joga is bennfoglaltatik. A díjak nem oszthatók meg és a bíráló bizottság az odaitélés tekintetében végérvényesen határoz. A pályadíjak kiadásától esetleg eredménytelenség esetén a kiíró Vitézi Rend Zrinyi Csoportja el is tekinthet, a bíráló bizottság határozata szerint.

Jelen pályázat határideje 1940. évi december hó 20. napjának 14. órája. A pályaműveket a Vitézi Rend Zrinyi Csoportja központi vezetőségénél (Budapest, VIII., Reviczky-u. 4/b. sz.) kell beadni.

A határidő lejárta után beérkezett művek nem vétetnek figyelembe.

A pályázat eredménye — a bíráló bizottság döntését követő három napon belül — a napilapokban és a Magyar Katonaújságban kerül közlésre. A nem díjazott pályamunkákat — amennyiben azokat a Zrinyi Csoport vezetősége közvetlen megegyezés alapján nem veszi át — a döntés kihirdetése után 8 napon belül el kell szállítani a fent megjelölt helyről.

A pályázók a pályaművek beadásával alávetik magukat az összes pályázati feltételeknek.

Budapest, 1940. szeptember 28.

8. Horváth Béla tanulmánya.

Horváth Béla tagtársunk igen értékes tanulmányt irt aktuális művészeti problémákról. Választmányunk úgy határozott, hogy ezt a tanulmányt egyesületünk tagjai részére is hozzáférhetővé teszi és ezért e körlevelünkhöz mellékeljük.

9. Adatközlések.

Felkérjük t. Tagtársainkat, hogy a lakcímükben beállott mindennemű változásról egyesületi főtitkárunkat értesíteni szívesek legyenek, mert a közeljövőben megjelenik új szak-, név- és címjegyzékünk, melyet a különböző hatóságokhoz és testületekhez kell megküldenünk. Saját érdekében áll tehát minden művésznek, hogy a jegyzékben szereplő adatok helyesek legyenek.

Budapest, 1940. október 22.

Králik László s. k.
főtitkár.

Bory Jenő s. k.
elnök.

Felelős kiadó: Králik László. — Held János könyvnyomdája, II., Mecset-utca 8.

ÉRDEKES UJSÁG

470

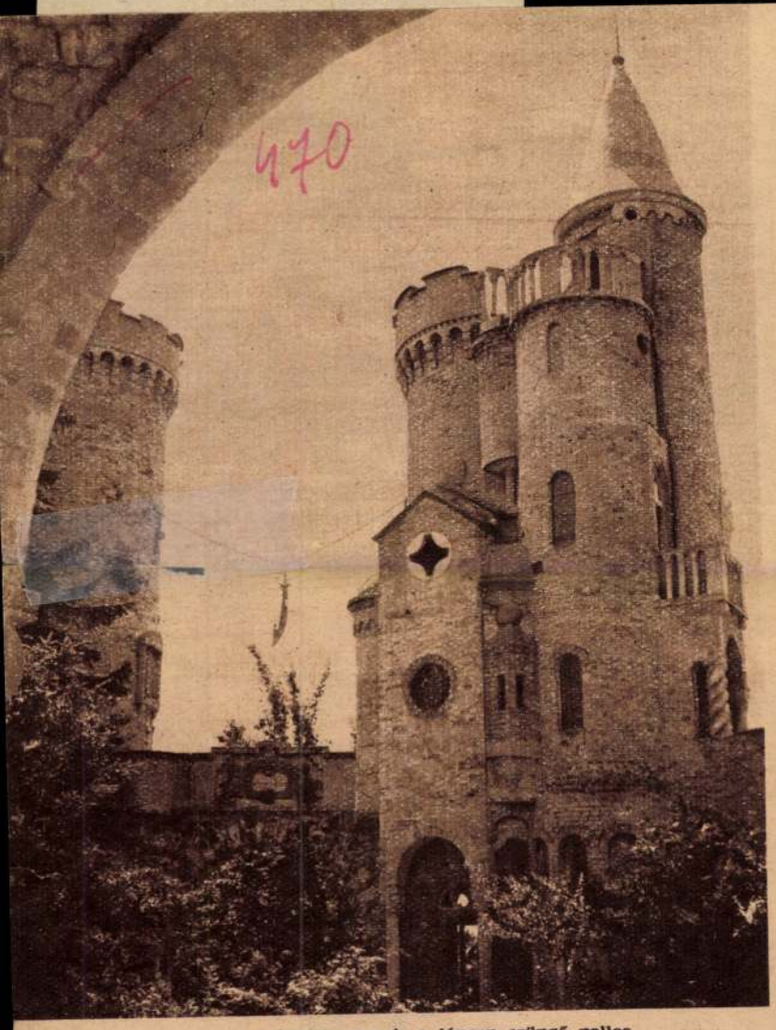

A kaputorony és a láncon csüngő pallos

AZ UTOLSÓ LOVAGVÁR

Az ódon város felett kőcsipkés lovagvár lebeg a forró levegőben, mintha délibáb tükrözné, pedig errefelé ismeretlen a délibáb illanó, tündéri játéka. Nagyon is józan táj ez a fehérvári dombvonulat, itt kezdődik a termékeny, gazdag Pannonia s a lovagvár úgy áll a kapunál, mintha őrizné a vidéket. Messzebb, a táj mélyén, a balatoni süveghegyek ormán is kéklenek a várromok, ám ez a lovagvár sértetlenül áll a szelíd szőlőskertek felett, amelyek lankáidtan pihegnek a permet kék takarója alatt.

A lovagvár nem történelmi emlék, alig harminc esztendeje született és telepedett a Vértesek szélső nyúlványára. Ha nem itt állna, ezen a regéket, költőket és katonákat termő tájon, szeszélyes filmdíszletnek hatna, amelyet ittfelejtettek a felvétel után. De az építő nem díszletnek szánta a lovagvárat, hanem egy művészpár rejtekhelyének, amelynek boltíves termeiben a szobrász-férj és a festő-feleség él egymásnak és a művészetnek.

Bory Jenő szobrász-építész-festőművész, ma már nyugalmazott műegyetemi tanár tervezte és építette a várat három évtized munkájával. Tervezte?... Talán nem is állja meg a helyét ez a mérnöki zengésű szó. Bory Jenő, a nyolcvan év küszöbét taposó, szálfaegyenes, oroszlánsörényű művész nem tervezte, hanem költötte a bástyákat, tornyokat, kapukat, napfényes udvarokat és árnyas zugokat, amelyekben néha lantpengést hall a figyelmes látogató, pedig csak a fenyőfák hosszú és borzas húrjait pengeti a csendes szél, vagy a felvonóhíd felett nyikordul a láncon függő, óriási pallos... Harminc éve omlott le az öreghegyi borház vályogfala s a porhanyós földből kiemelkedett az első boltív, amelynek szárait egy kis kőelefánt hordozta a hátán. A kis kőelefánt terhei alaposan megszaporodtak harminc esztendő alatt, mert a boltívek újabb boltíveket hajtottak, négyöt emelet magasba szökkent rajtuk a bástyák és tornyok hálózata, merész csigalépcsők és andalító sétafolyosók pihennek ma már a kőelefánt hátán, szobrok százait viseli a türelmes kis állat s esze ágában sincs összeroppanni. Mitől ilyen erős ez a kis állatszobor, miféle kőből faragta a művész vésője? Az ősz várúr ravaszdi kacsintással felel:

— Vasbeton...

Hát persze... Napjainkban vasbetonból épülnek a várak, ha ugyan épülnek még, mert a lovagvárak ideje elmúlt s a másfajta erősség is gyengének bizonyult a második háborúban...

Mi minden van ebben a bűbájos zugolyban, amely magába zárta a múló időt, mint a csigaház a tenger zúgását, a kövület az őskori páfrány leveleit?

Vannak itt lakószobák, amelyekben a múzeumok enyhe dohszaga szállong, vannak mennyezetvilágítású műtermek, kicsiny toronyszobák, loggiák és függőkertek, van katakomba és kilátótorony, vannak százéves almáriumok, amelyekben elsárgult családi papirok alusznak, mert a Boryak kisnemesek voltak Pannoniában, földművelő és mesteremberi sorban. (A másik élő Bory, kit Pálnak neveztek el s ma már jóval túljár a nyolcvanon, az ország első bronzöntőmestere.)

Diófa könyvszekrényben a vendégkönyvek sorakoznak, mint bőrkötésű fóliánsok egy négi zárda könyvtárában. Kötetelket töltenek meg az aláírások, elragadtatott jelzők és feljegyzések. Úgy tűnik, a romantikát sóvárgó nagyvilág busong és ujjong ezekben a könyvekben azon, hogy tűnik a regényesség az emberek életéből s azon, hogy van még egy utolsó lovagvár. Nincs talán a világnak nyelve, amelynek betűit le ne jegyezték volna ezekre a csontsárga lapokra. Tussal írt kínai írásjelek mellett egy amerikai milliomos Parker-tolla vetett ide aranytintával sorokat és szomorú szöveget, mert az új Krőzus meg akarta venni és Ohióba exportálni a lovagvárat. A lovagvár azonban nem volt eladó, mint ahogyan a nagy és szép emberi álmok ritkán kerülnek piacra. Török effendik és francia filmszínésznő, egy nászutazó királynő és óceánrepülő pilóta, orosz katonák és Rabindranath Tagore kézjegyei...

— Mi a legszebb a várban? — kérdeztem a fehérköpenyes mestert.

Válaszul elvezetett a főbejárathoz, ahol a falon életnagyságú márványreliefen szép asszonyarc világlik a carrarai márvány színében, alatta rövid, aranybetűs szerelmes vers. A vár úra faragta ki a várúrnő vonásait s ő maga költötte a nyolcsoros szonettet, amely éppolyan finom, akár az arcmás. Ugyanaz a szenvedély vezette a vésőt, mint a tollat: a szemérmes, férfias, holtig tartó szerelem s ugyanaz rakta fel a várat őrizőnek a szerelem fölé, amelyhez fogható talán nem is akad ebben az évszázadban...

(b. g.)

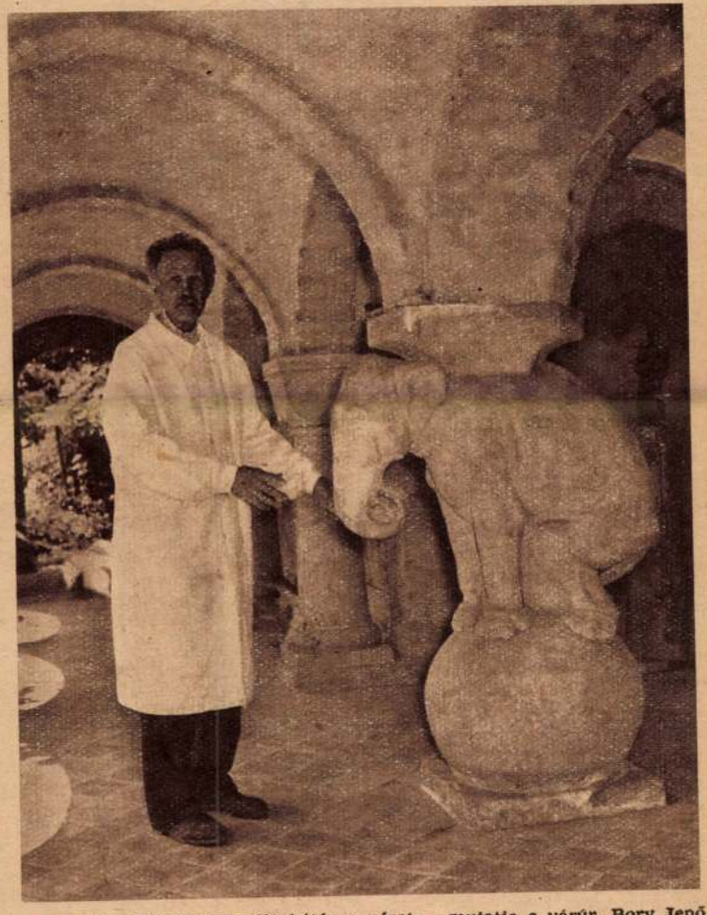

— Ez a kis kőelefánt hordja hátán a várat — mutatja a várúr, Bory Jenő (Bohanek Miklós felvételei)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, VIII., Blaha Lujza-tér 3
Telefon: 139-292

Hatalmas kétmotoros JAK—24 TIPUSU SZOVJET helikopter, mely gépkocsit is szállíthat törzsében

LÉGITAXI London belvárosában egyik »stand«-jára száll le

HELYBŐL!

nek repülési sebessége nem vetekszik a modern utasszállító gépekével, de rövid távon — miután a város szívéből indulhat és a város szívében szállhat le — sokkal kényelmesebb és az utas gyorsabban ér egyik közel fekvő városból a másikba, mint a távolsági repülőgépekkel.

Pap János

HATJUK AZ ŰRHAJÓRA...

erőt. Ez idő alatt 1200 kilogramm nyomás is ránehezedik az emberre. A kísérletek megállapították, hogy az ilyen, vagy ennél is nagyobb megterhelést legkönnyebben hátonfekve viseli el az ember. A föld vonzóerejének elvesztése igen nagy hatással van az emberi szervezetre. Ezt 45 percnél tovább emberi szervezet még nem bírta ki. Ez a probléma azonban technikailag megoldható, mert vonzóerőt mesterségesen is elő tudnak állítani. Ha már végre ki is jutottunk a világűrbe, ott újabb problémák várnak az emberre. Először is a hőmérséklet. A »napos oldalon« plusz 100 Celsius fokot kell kibírnia az emberi szervezetnek, míg árnyékban mínusz 270 Celsius fok hideg vár az utazóra. S mivel emberek vagyunk, így a világűrben sem akarunk tétlenkedni, ott is munkát akarunk végezni. De milyen munkásvédelmi berendezésekre van szükség, az említett viszonyok között? Az űrhajó-orvostudomány művelői már most igyekeznek ezeket a problémákat megoldani. A világűrhajó munkakabinja véd a kozmikus sugárzás ellen, automatikus hőszabályozóval és más védőberendezéssel van ellátva. Kétségtelen, a tudománynak még nagyon sok problémát meg kell oldania, amíg a jegyet megválthatjuk az űrhajóra.

Tokár Péter

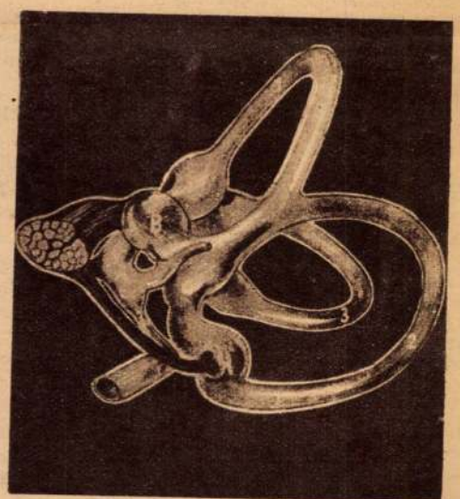

A jövendő űrhajós szívét és veséjét is gondosan megvizsgálják, mert nem minden ember tudja elviselni a reá váró megterhelést. A képen egy ember testfunkcióit vizsgálják (légzés, szívműködés, testhőmérséklet stb.). Jobboldali kép: A valóságban alig nagyobb egy kétfilléresnél az a szerv, amely az űrhajó-orvostudománynak ma a legnagyobb gondot okozza. A fülben elhelyezkedő egyensúlyszabályozó szervet mutatjuk be

A SABENA 55 helikopter rendszeres forgalmat bonyolít le Brüsszel és Párizs között. Jobboldali kép: A »REPÜLŐ DOBOGÓ« légcsavarja az utas alatt forog és így utazhat vele, akinek kedve van ilyenre »felszállni«

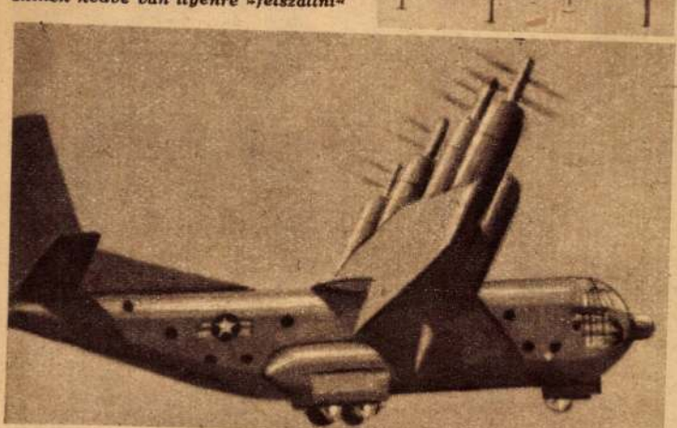

A jövő repülőgépe a KONVERTIPLÁN lesz, amely egyesíti majd a repülőgép gyorsaságát a helikopter egyhelyben való felszállásával. A gép szárnyain elhelyezett légcsavarok menetközben függőleges helyzetből vízszintesre állíthatók

Bory Jenő

Az Orsz. Szép. 1943. dec. 23
28

Öntsük-e szobrainkat aluminiumból?

A háborús viszonyok következtében a szobrászok kénytelenek lemondani arról, hogy műveiket nem anyagba kiviteleznék. A pótanyagok közül elsősorban az aluminiumot használják mind nagyobb mértékben. Ez az anyag azonban sok csalódást okoz, mert tartósságban és szépségben sem versenyezhetik a bronzzal. A szobrok felületén főleg a cizellálatlan részeken, apró, fehér pettyek, úgynevezett odvasodások képződnek. Egyes bronzöntők azt állítják, hogy az aluminiumból készült öntőminták a savgőzös öntőműhelyben egy év alatt tönkre mennek. Az aluminium helyes ötvözetével és öntésével kapcsolatban Bory Jenő szobrász, a képzőművészeti főiskola rektora, kérdést intézett a szakemberekhez. A „Technika" 1943. évi 6. számában kapunk kielégítő feleletet a művészek és a vásárlóközönség szempontjából is igen jelentős kérdésre. A szakértők egyöntetű megállapítása szerint igenis vannak olyan aluminiumötvözetek, amelyek nemcsak időtállóak, hanem szépség szempontjából is elismerést érdemlőek. Azonban ezeknek előállításához nagy körültekintés kell. A lukacsos

szott, vajjon a tanfolyam megtartása nem fog-e akadályokba ütközni; az eredetileg tervezett erdőmérnöki továbbképző tan-

felületü öntés egyszerüen műhelyhiba. Az olvasztásra valószínűleg ugyanazt az olvasztóberendezést használták, amiben a többi színes fémeket is olvasztották. A műhelyhiba következménye a korrozió is, az a szürkés-fehér foltképződmény, amely lassan a szobor egész felületét ellepi.

A fenti hibák elkerülése végett szükséges, hogy speciális aluminiumöntő felszerelésre rendezkedjenek be az öntődék és a szabályokat pontosan tartsák be. Azonkívül az ilyen szobrokat védő oxidréteggel kell bevonni. Ez a mesterséges oxidáljás lehet különböző savakban vagy lúgos fürdőkben való kezelés. Ha ezt az oxidálási folyamatot áram hatásával segítik elő, a tárgyat eloxálják. Az eloxálással létrehozott réteg teljesen átlátszó, olyan, mintha lakkal vonták volna be a tárgyat. Ez a réteg kitűnően ellenáll az idő korrodáló behatásainak és esztétikai szempontból is emeli a háborús aluminiumszobrok értékét.

ról szóló 1939 : IV. t.-c. a müegyetemen úgy a személyzet, mint a hallgatóság körében az előírt módon végrehajtatott, ami a tanév elején átmenetileg némi nehézséget és zavart vont maga

Bory Jenő
szobrász

— **Építészmérnökhallgatók kiállitása.** A József-egyetem építészmérnöki osztálya február 27-étől március 15-éig rendezi XV. kiállitását (XI., Müegyetem-rakpart 3—5, I. em. 40). A kiállitás ünnepélyes megnyitása szerdán délután öt órakor lesz. Március 7-én délután hat órakor *Bory* Jenő szobrásztanár vetitettképes előadást tart a bronzszobor-öntés mesterségéről (központi épület, II. em. 69) március 8-án, pénteken délután hat órakor pedig bemutatja egy élő maszk gipszbe öntését és tárgyalja az agyagmüvesség kérdéseit a szobrász szempontjából.

Lipsay
1935 II 26

Magyar királyi államvasutak. Ügyirat-s

Utalványszám ...../Bl..... ügyosztály.

Fizetési u

---

a magyar királyi államvasutak főpénztára á

Pengő

azaz

A .....Pengő .....fillérről kiállítandó .....

Budapesten, 193.....

Utalványozza «.....» főosztály:

A könyv

Bory Jenő

de. 1933. XI. 17.

M. 933. XI. 17. 9

Az agyag művészi feldolgozásának különböző módjait mutatja be Bory Jenő szobrászművész a Magyarság kiállításának előadás-sorozatában

Páratlanul érdekesnek igérkezik az a művészeti előadás, melyet *Bory* Jenő, a Képzőművészeti Főiskola tanára tart nagysikerű képzőművészeti kiállításunk keretében, *szombaton este hét órakor a kiállítás helyiségében*, Eskü-ut 6. szám alatt. *A belépőjegyeket előre kell megváltani és a belépőjegyek ára nyolcvan fillér.* Tekintettel a kiállítási terem befogadóképességére, csak korlátozott számban adhatunk ki jegyeket és igy ajánlatos azokat mielőbb megváltani a *Magyarság* utazási osztályában. (IV., Eskü-ut 6.) A csütörtöki napon már oly nagy volt az előadás iránti érdeklődés, hogy a jegyek jórészét megvásárolta olvasóközönségünk.

Bory Jenő müterme valóságos kutatómühely, melybe betekintést nyerhetnek azok is, akik a kiváló szobrászmüvész előadását végighallgatják. *Az anyag feldolgozásának legkülönbözőbb módjait fogja a hallgatóság maga előtt látni gyakorlati kivitelben.* Mégpedig a közönséges terrakotta nemesitését a *pirobazalt* formájában, melyet *Bory*-bazaltnak neveznek. Ez egy csillogó, fekete, szinjátszó égetett agyagfajta. Majd látni fogja a közönség a különféle szinüre égetett agyagokból összepréselt *tüzmárványt*, mely szintén időálló és szinét örökre megtartja, nem ugy, mint a valódi márványfajták. Azután bemutatja *Bory* mester, egy relief-sorozaton, a relief-redukciót, az agyag zsugorodó tulajdonságának felhasználásával.

Mint közöltük, Bory mester által közönségünk előtt megalkotott szobor ötletes módon a helyszinen, a résztvevők egyikének a tulajdonába megy át. Igy tehát a közönség egyik tagja hozzájut majd a hires szobrászmüvész egyik alkotásához nyolcvan fillérért.

meleg folyóvíz.) December 26-án ... nagy lesikló- és ugróverseny. Részvételi díj III. o. gyorsvonati jeggyel, luxusellátással, az étkezőkocsiban ebéddel, borravalókkal és téladóval *171 pengő.*

December 26—január 2. Nyolcnapos fidülőutazás *Abbaziába.* Elszállásolás központi fűtéses, elsőrangu szállodákban, hideg, meleg folyóvizes szobákban. December 31-én nagy Szilveszter-bál. *Részvételi díj:* III. o. gyv. jeggyel elsőrangu étkezéssel, a fiume—abbazia—fiumei ut autóbuszköltséggel, borravalókkal, gyógyadókkal mindössze *129 pengő.* (Külön lehet jelentkezni kétnapos *velencei* kirándulásra, melynek részvételi dija 42 pengő.)

A fenti társasutazások részletes programját kivánságra dijtalanul megküldi a *Magyarság Utazási Osztálya* (IV., Eskü-ut 6. Klotild-palota. Telefon: 888—66). Személyes jelentkezés naponta *reggel 9 órától este 6 óráig,* szombaton 9—1-ig.

— **A cirkuszi medve megsebesitett egy kisfiut.** A Dunaföldváron vendégszereplő cirkusz az érdeklődés fokozására három medvéjét a sátor elé kötötte ki. Az iskolából hazatérő gyerekek bámészkodva vették [illegible] medvéket. Pleszkán Béla, a cirkusz

BORZA TERÉZ keramikus
Ujs Magyarország

Elhunyt Keresztury Dezső

Keresztury Dezső Széchenyi-díjas író, költő, műfordító, akadémikus április 30-án, életének 92. évében, hosszú betegség után elhunyt – tudatta az MTI-vel a Magyar Tudományos Akadémia, a Művelődési és Közoktatási Minisztérium, az Eötvös-kollégium, valamint a kollégium volt tagjainak társasága és az Írószövetség.

Keresztury Dezső az Eötvös-kollégium tagjaként magyar–német szakos tanári, majd bölcsészdoktori oklevelet szerzett. 1929-től 1936-ig a berlini egyetem magyar lektora volt, 1945-ben részt vett az Írószövetség megalapításában. 1945 és 1947 között vallás- és közoktatásügyi miniszter volt. Megterveztette az új általános iskolai rendszert, és a nevéhez fűződik a közép- és felsőoktatási reform előkészítése is. Az MTA-nak a távirati irodához eljuttatott írásos anyaga szerint: „...a kommunista hatalomátvételkor lemondott, le is mondatták az Eötvös-kollégium igazgatói állásáról, és az intézményt feloszlatták." Utolsó éveiben emlékiratain dolgozott. A háború utáni évekig nem jutott el ebben a munkában, noha történeti érdekű politikai és személyi ismeretek birtokában volt.

Keresztury Dezsőt az MTA és a Művelődési és Közoktatási Minisztérium saját halottjának tekinti. Temetéséről később intézkednek. (MTI)

Tavaszünnep a galériában

Április 28-án láthattuk utoljára a Vigadó téri Galériában *Borza Teréz* kerámikus művész porcelán-csodáit.

A művésznő, aki számos hazai és külföldi tárlat rendszeres kiállítója, a Tavaszünnep címet adta kiállításának. Amit Borza Teréz kiállítása sugall, azt tavaszi ébredésnek is nevezhetnénk hideg és borús telünk után. A neves keramikus különleges, páratlan technikával készített, leheletfinom porcelán „csipkéi" – vázák, világítótestek, ornamentikák, burkolatok – az ébredő természet természetes közegében (hiszen élő pázsit gyepkockáira helyezte a kiállító-teremben alkotásait) a bergsoni „teremtő fejlődés" dinamikáját testesítik meg. Borza Teréz művészete sötét és pesszimista világunkban az öröm és világosság hírnöke. Ez a művészet arra késztet bennünket, hogy rácsodálkozzunk az „első természetre", és arra figyelmeztet, hogy az emberi alkotás mint „második természet" sohasem szakadhat el az elsőtől. Abból kell merítenie ihletettségét, erejét, és folyvást csak abban újulhat meg. A hazai porcelánkerámia kimagasló képviselőjének művészete ebben a szellemben hordozója a folytonos megújulásnak. Tárlata ezért lehetett optimizmust árasztó tavaszi ébredés. **(b. p.)**

Százéves a Vígszínház

Száz esztendővel ezelőtt, 1896. május 1-jén nyitotta meg kapuját a Vígszínház. Az évforduló alkalmából *Göncz Árpád*, a Magyar Köztársaság elnöke kitüntetéseket nyújtott át a társulat művészeinek, munkatársainak a Parlament Munkácsy termében.

Művészi pályájuk elismeréseként a Magyar Köztársasági Érdemrend Középkeresztje polgári tagozata kitüntetésben részesült *Bárdy György* Jászai Mari-díjas érdemes művész és *Horvai István* Kossuth-díjas kiváló művész. A Magyar Köztársasági Érdemrend Tiszti Keresztje polgári tagozata elismerést kapta *Bánki Zsuzsa* Jászai Mari-díjas kiváló művész, *Halász Judit* Jászai Mari-díjas érdemes művész és *Kern András* Jászai Mari-díjas érdemes művész. A Magyar Köztársasági Érdemrend Kiskeresztje polgári tagozata kitüntetést vehette át *Gálffi László* Jászai Mari-díjas színművész, *Hegedűs D. Géza* Jászai Mari-díjas érdemes művész, *Kútvölgyi Erzsébet* Jászai Mari-díjas érdemes művész, *Lukács Sándor* Jászai Mari-díjas érdemes művész, *Pándy Lajos* Jászai Mari-díjas színművész, *Szegedi Erika* Jászai Mari-díjas érdemes művész, valamint dramaturgiai munkássága elismeréseként *Örkény Istvánné*, a Vígszínház Jászai Mari-díjas dramaturgja. A Magyar Köztársasági Arany Érdemkereszt polgári tagozata tüntetést kapta *Szatmári Liza* színművész. A Magyar Köztársasági Ezüst Érdemkereszt polgári tagozata kitüntetésben részesült *Csécs Endre* gondnok, *Debreczenyi Ferencné*, a társulat gazdasági titkára, *Pyszny Benedyktné*, a színház gazdasági osztályvezetője és *Tomanek Nándorné* ügyelő. A Magyar Köztársasági Bronz Érdemkereszt polgári tagozata kitüntetést kapta *Holics Ferencné*, a színház főfodrásza, *Horinka János* fővilágosító, *Laky Györgyné*, a női varroda vezetője és *Szabó Kálmán*, az asztalosműhely vezetője. A köztársasági elnök személyes elismeréseként kimagasló művészi pályájukért Köztársasági Elnöki Aranyéremben részesült: *Tábori Nóra* Kossuth-díjas kiváló művész és *Benkő Gyula* Jászai Mari-díjas kiváló művész. (MTI)

László Csaba a kamatadóról

Az idei államkötvény jövőre sem adózik

Amennyiben jövőre bevezetik a kamatadót, az semmiképpen sem érinti a törvény hatálybalépése előtt kibocsátott állampapírokat – tájékoztatta *László Csaba*, a Pénzügyminisztérium helyettes államtitkára a Magyar Távirati Irodát.

A Pénzügyminisztériumban a jövő évi adózás kidolgozása során vizsgálják a tőke-, illetve kematjövedelmek adóztatásának kérdését is. László Csaba elmondta, felmerült annak lehetősége is, hogy jövő évtől ismét megadóztatják a kamatjövedelmeket. A kormány azonban erről még nem döntött, és a Pénzügyminisztériumban sem született semmiféle állásfoglalás. Az állampapírpiac és az állampapírok kibocsátásának zavartalansága érdekében azonban célszerűnek látszik, hogy az esetleges kamatadó az idén kibocsátott állampapírokat ne érintse.

Töretlen fejlődésre számít a Zalakerámia

A padló- és falburkoló lapot gyártó Zalakerámia Rt. az utóbbi három évben folyamatosan túlteljesíti termelési és nyereségterveit, így lehetővé vált a Tófej III. gyáregység felújítása, amelynek új gyártósora tavaly már egész évben üzemelt, s mind a termékmennyiség, mind a minőség tekintetében jól vizsgázott.

A romhányi üzemmel nyélbe ütött tavalyi egyesülés után Romhányban is megkezdték a felújítást, most folyik az új gyártósorok szerelése. Az üzem várhatóan májusban fog teljes kapacitással dolgozni, így a teljes burkolólapgyártó teljesítőképessége több mint évi 5 millió négyzetméter lesz.

A Zalakerámia Rt. egyik meghatározó termékének, a kályhacsempének kilencven százalékát belföldön értékesítik, a növekvő kereslet miatt az ezt előállító gyáregység bővítése is szükségessé vált. A 80 millió forintos befektetés az év második felétől további 200 ezer csempével növeli a jelenlegi 700 ezres kapacitást.

Az olasz és spanyol gyártók egyre erősödő versenye mellett a Zalakerámia termékeinek értékesítése a hazai piacon növekedett, amihez jelentősen hozzájárult, hogy 1995-ben alig 12 százalékkal emelte termékárait. A gyár termékei 150 nagykereskedelmi cég közvetítésével kerülnek a hazai piacra. Folyamatosan bővül a márkaboltháló zat, tavaly Békéscsabán, Szegeden és Mátészalkán nyíltak szaküzletek.

A cég a beruházások és befektetések finanszírozásához saját és idegen forrásokat is igénybe vett, így 1995-ben 1,827 millió forintról 1,836 millióra növekedett a jegyzett tőke.

A tervek szerint a hagyományos nyugati piacok mellett az építőipar szempontjából ígéretes kelet-európai régiókban is megjelennek majd. Horvátországi és szlovákiai üzemek megvásárlását is fontolgatják, amelyek az új piac meghódításának bázisául szolgálnának.

A cég a piaci remények teljesüléséhez szeretné mielőbb elnyerni az ISO 9001-es minőségi bizonyítványt, ennek érdekében külső tanácsadók irányításával folyik a személyzeti képzés és a rendszerszabályozási munka.

A társaság részvényeit 1991 óta jegyzik a Budapesti Értéktőzsdén, Bécsben, Londonban és Münchenben is hozzáférhetők, tavaly október óta pedig a Zalakerámia részvényei is bekerültek a Budapesti Értéktőzsde indexkosarába, a BUX-ba.

(sz.)

● A cseh Chemapol-csoport is megerősítette azt a hosszú távú anilinszállítási szerződést, amelyet még a BorsodChem, illetve tradicionális vegyipari partnere, a Moravské Chemické és Závody (MCHZ) kötött az év elején. A Chemapol-csoport többségi részesedést szerzett az MCHZ-ban, s háromoldalú szerződésben erősítette meg, hogy a tulajdonváltás nem befolyásolja a két vegyi gyár együttműködését.

A terheket a fogyasztókra hárította

Gyorsan feilődik az

A szobor újrafelállításának időpontja
2000. május 26. 13.00 óra

A szobor újrafelállítását támogatta

Bory Jenő családja
a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma
a Műegyetem egykori és mai polgárai
a Magyar Mérnöki Kamara
a Magyar Építész Kamara

A szobor újrafelállításában közreműködtek

Antiqua Kft.
Bp. Max-Speed '96 Kft.
OMvH Visegrádi Műemlékhelyreállító Kft.
Pheidias Bt.
Róth Stone Kft.
Zugló-Bau Kft.
és a BME Könyvtár és Tájékoztatási Központ,
Műszaki Osztály, Üzemeltetési és Gondnoki Osztály

Koordináció: BME PR Iroda

Készült a BME Millenniumi Bizottság megbízásából
Felelős kiadó Dr. Detrekői Ákos rektor

MAGYAR MILLENNIUM 2000

1927
2000

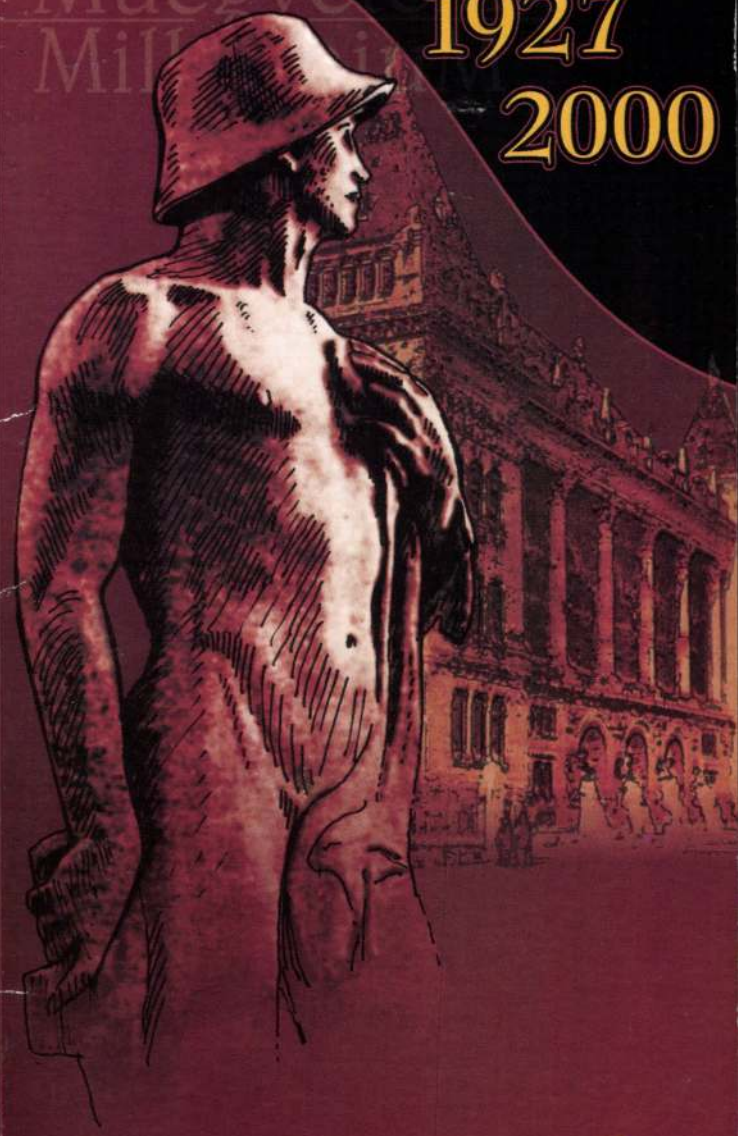

SEBZETT HŐS

A Műegyetem hősi halottai emlékszobra

MŰEGYETEM 1782

1927
2000

MEGHÍVÓ

A MAGYAR KIRÁLYI JÓZSEF - MŰEGYETEM

HŐSI HALOTTAINAK DICSŐSÉGES EMLÉKEZETÉRE

A MŰEGYETEM KERTJÉBEN EMELT EMLÉKSZOBORNAK

1927. ÉVI OKTÓBER HÓ 20-ÁN D. E. 11 ÓRAKOR TARTANDÓ

LELEPLEZÉSI ÜNNEPÉLYÉRE.

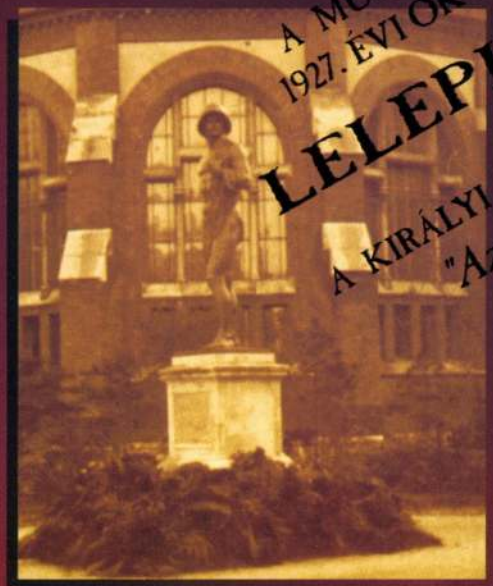

A KIRÁLYI JÓZSEF MŰEGYETEM HŐSI HALOTTAI EMLÉKÉNEK.

"Az nem lehet, hogy annyi szív hiába onta vért."

Bory Jenő
(1879-1959)

Bory Jenő Székesfehérváron született 1879. november 19-én. Elvégezte a székesfehérvári főreál iskolát, majd beiratkozott a Királyi József Műegyetem Mérnöki Karára. Tanulmányi ideje alatt szülővárosa ösztöndíját élvezte. 1903-ban kapta meg diplomáját.

1904-ben jelentkezett a Mintarajz-iskolába, azzal a szándékkal, hogy nem külföldön, hanem Magyarországon akar szobrászatot tanulni. Kérelme is szerepet játszott abban, hogy elindult az első magyarországi szobrász osztály.

1904-től 1906-ig a később Képzőművészeti Főiskolává alakult Mintarajziskolában szobrászatot tanult, majd festészetet Székely Bertalan keze alatt. 1906-tól 1910-ig tanulmányokat folytatott a Stróbl Alajos vezette Szobrászati Mesteriskolában. 1906-ban szerepelt először az Országos Képzőművészeti Társulat kiállításán *Bandika* című gyermekszobrával. Ettől kezdve rendszeres résztvevője a Műcsarnok, a Nemzeti Szalon, az Ernst Múzeum tárlatainak.

1909-ben elfogadták a székesfehérvári *Jézus Szíve templom* építészeti tervét, amelynek kivitelezésében is részt vett. A külső héjalás nélkül készült betonkupola a vasbeton első, művészeti értékű felhasználása Magyarországon.

1913-ban megbízták a *Petőfi-család síremlékének* elkészítésével a Fiumei úti temetőben.

1914-ben a Műegyetemen felállították id. *Szily Kálmán* és *Wartha Vince* mellszobrát.

1914-től műszaki tisztként katonai szolgálatot teljesített. 1915-ben Szarajevóba vezényelték, ahol részt vett a meggyilkolt Ferenc Ferdinánd és Zsófia főhercegnő emlékművének pályázatán. Az uralkodó család Bory Jenő munkáját tartotta a legmegfelelőbbnek, ő kapta a megbízást a kivitelezésre.

1918-ban, leszerelése után az időközben Képzőművészeti Főiskolává alakult intézmény rendes tanárává nevezték ki. 1920-tól a Műegyetemen is mintázást tanított, 1921-től az Építészi Szakosztály mintázástani meghívott előadója lett.

1922-ben gyűjteményes kiállítást rendezett a Műcsarnokban. Ekkor mutatta be közönség előtt a márványfaragás általa tökéletesített technikáját. *Rökk Szilárd-díj*at kapott a kiállításon is látható *Ecce Homo* című munkájáért. Kutatásai eredményeképpen megoldotta az általa kikísérletezett pirobazalt-pirogránit szobrászati alkalmazását. Ezt Bory-bronzként is emlegeti a szakirodalom.

1927-ben a Műegyetem I. világháborúban elesett hallgatóinak emlékére elkészítette a *Sebzett hős* című művét. A szobrot 1948-ban eltávolították, de gipsz modellje megmaradt a Bory-vár gyűjteményében.

1927-40 között több jelentős művet készített , melyeknek stílusa a klasszikus hagyományokon alapszik, kiegyenlített szerkezet, érzékeny mintázás jellemzi.

1934-ben nyitották meg a látogatók előtt a Bory-várat, melyet 1923-tól kezdtek építeni neoromán stílusban.

1940 októberében a Magyar Képzőművészek Egyesülete elnökévé választották.

1943-45 között a Képzőművészeti Főiskola rektora . Megbízása lejárta után visszavonult a Bory-várba, ahol a háborús sérülések kijavításával foglalkozott.

1959. december 18-án hunyt el .

A szobor története

A műegyetemi hősi emlékmű felállításának gondolata már közvetlenül az I. világháború után megfogalmazódott, de anyagiak híján akkor még nem valósult meg. A szobor alapkövét 1922-ben helyezték el. Ezt követően indult meg az id. Szily Kálmán által vezetett rektori gyűjtés, melyhez csatlakozott a hallgatóság is, sőt a Nemzeti Színház 1927.május 16-án díszelőadást tartott az emlékmű javára. A gyűjtés eredménye összesen 11.200 pengőt tett ki.

A Műegyetem tanácsa által megbízott építésztanárokból szoborelőkészítő bizottság alakult, melynek tagjai voltak: Hültl Dezső, Kocsis István, Möller István, Nadler Róbert, Nagy Károly, Sándy Gyula és Wälder Gyula műegyetemi tanárok. A szobor elkészítésével Bory Jenő szobrászművészt, a Képzőművészeti Főiskola tanárát bízták meg.

Miután a szobor agyagmintája elkészült, azt az előkészítő bizottság megtekintette és elfogadta. Az emlékművet 1927. október 20-án avatták fel a Műegyetem kertjében. Egyszerű műkőtalapzaton állt a 3 méter magas bronzszobor, a harci sisakos, atlétatestű meztelen ifjú, mint a harcban halálosan megsebesült hős jelképe, aki egyik kezében kardot tart, másik kezét mellsebére szorítja. Az ünnepséget Szily Kálmán rektor nyitotta meg, a szoboravató beszédet József főherceg tartotta. Az emlékmű húsz éven át őrizte az I. világháborúban hősi halált halt egyetemi hallgatók emlékét. 1948-ban eddig ismeretlen körülmények között eredeti helyéről eltávolították és több budapesti műalkotással együtt annak bronz anyagát a Sztálin szobor öntésénél használták fel.

A hősi emlékmű újbóli felállításának gondolata 1993-ban merült fel először. A Budapesti Műszaki Egyetem Tanácsa 1993 áprilisában hozott határozatot az egykori első világháborús emlékmű visszaállítására. Dr. Vass Dénes okl. építészmérnök, címzetes egyetemi docens kezdeményezésére a helyreállítást a Mérnöki Kamara elnökségi ülése egyhangúlag támogatásra érdemesnek ítélte azzal, hogy az újbóli felállítást „szenteljük a XX. század ismétlődő viharaiban elesett egyetemi hallgatók, oktatók és mérnökök kegyeletes emlékének."

1999-ben a BME vezetése felvette a kapcsolatot a művész örököseivel és a megbeszélések eredményeként ők is hozzájárultak a szobor újraöntéséhez. A szobor eredeti, 3 méter magas gipsz modellje az alkotó Bory Jenő egykori műtermében, a székesfehérvári Bory-vár múzeumában található, s ez szolgált az újraöntéshez alapul.

2000. május 26-tól a szobor újból ott áll a Műegyetem kertjében.